cerkwinska knihownja

Čišło 1.

Pomhaj Bóh!

Létnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 3. januara 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeji běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Nowe lěto.

My wěmy pak, so tym, kiž Boha lubuja, wschitke wězy k lěpschemu słuža. List na Romskich 8, 28.

Stare lěto ke kónzej khwata. Sylwester tu je. Ssedźu ſ mojimi lubymi swójbnymi wó jstwje hromadźe. Božodźěsćowy schtom so saso swěći. Wjele njerěčimy. Kóždy je we swojich myślach. Wutroba je nam bóle hnuta, hač hewak. Je nam kaž we wokomiknjenjach dźělenja. Sylwester je hodźina dźělenja. Dźělimy so wot stareho lěta. Wjele dopomnjećow so we wutrobje sběha. Runje srjedź nozy swonny saswonja. Do nózneje čišchiny jich synki čim móznischo klincza. Wschitkim, wschitkim, kotrychž hischće spar wopschijał nje je, chzedźa se swojim swjatočnym swonjenjom prajićź: Dźakujće so Bohu! Spominajće na Boha! Wróćće so k Bohu! Pytajće, schtoż je horjekach! Nje je Bóh wam dał strowosćź a wschědny khlěb sa jene zyłe lěto? Nje je wam dał měr do domu a žohnowanje sa dźěło a radosćź do wutroby? Nje je wam sylnił snutskownu móz ducha a dusche a hnadnje wam pschepomhał psches cźežke, styskne cźasy? Kaž wjeselе khwalenje a wyskanje klincźi do nózneje čišchiny swonow swonjenje. S dobom so jich synk shubi. Swony mjelcza, ale jenoż khwilku. Myśle w čichich wokomiknjenjach khwataja tam a sem. Wschěch swojich lubych saso widźu, tu w cźasnym živjenju wjazy njejsu. Strowju w duchu lubeho nana. Kak je naš lubował. Kak je sa cźaš a wěcźnosćź derje ſ nami měnił! Psched sobu nětk w čichej nozy saso widźu lubu swěrnu macź. Jeje živjenje bě próza a modlitwa, kaž dołho tu bě. Widźu stuknjenej jeje ruzy. Jeje lube wóčko saso na mnje hlada, ale je jasnosćź w nim, kaž na tutym swěće nje je. Kaž sprózne dźěćźo wjecźor cźišche wusnje, tak je wot naš domoj schła. Swony saso swonja. Na božodźěsćowym schtomje swěćki haschećź póćnu. Pytam sa swětłom, kiž njehasnje. Tu jo namakam w słowje, kiž je sa nowe lěto nam date: „My wěmy pak, so tym, kiž Boha lubuja, wschitke wězy k lěpschemu słuža!“

Schpruch je snaty. Jako dźěći smy jón wuknyli. Na pacźerjach smy sebi jón rospominali. M y w ě m y ! Kajka móc a wěstosćź w tutym słowje leži. My wěmy! W naschim cźasu je husto tež najwěsćišche w lutych dwělowanjach njewěste. Je wěrno, schtoż Boże słowo wucźi abo nje je wěrno? Je wěrno, so je Jesuš Khrystuš Boži syn wot Wótza we wěcźnosći porodźeny, abo nje je wěrno? We schěm jich wjele mjes nami khabła. Niczo dwělowarjam nascheho wěry liwkeho cźasa wjazy wěste nje je. Do tuteje srudneje njewěstosće klinczi Pawołowe słowo: My wěmy! Tu je wěstosćź. Tež nje je njewěra, ale sylna, wjeselа, troschtna wěra!

W s c h i t k e w ě z y! Tež stysk, rudźenje, pschesćěhanje nam k lěpschemu słuži? Tež khorosćź a domachpytanje? Haj, słóncźko Božeje lubosće nam swěći, hdyž Boža schćedriwa ruka naš žohnuje, hdyž wona naš po pucźach miłosće a dobroty wjedźe, to nam zyle wěsće dyrbjało stajnje k lěpschemu słužićź, ale hdyž wschě semske sepjery so nam rozłamaju, wschě nadźije so nam snicza, najlubschi cźłowjek nam mrěje, sahe, husto tak jara sahe wěrjazy nan wot swojich lubych syrotkow so dźělicź dyrbi, je móžno, so nam wscho to k lěpschemu słuži? Schtó je to słowo prajił a do lista na Romskich pisał? Japoschtoł Pawoł. Je wón lohke živjenje měł? Nje je wón cźerpił pod hłodom a lacźnosćźu? Nje je wón shonił cźłowjesku słósćź

a hidu? Njeje wón bity na cźěle a pscheſcźěhany na duſchi? Njeje jeho žiwjenje martrowne žiwjenje było? A tola runje wón wyſka: Wſchitke wězy nam k lěpſchemu ſłuža.

Niczo nam njeßmě ſchkodźicź. Wſchitko dyrbi nam žohnowanje ſ wyßoka pſchinjeſcź. Wſcho, ſchtož ſhonimy, cźehož ßo wjeßelimy, wo cźož płakamy w ßwójbje a domje, wſcho, ſchtož nam ßo ſtanje, ſchtož naſchim lubym ßo ſtanje, wſchitko, wſchitko nam k lěpſchemu ßłuži. Wſcho, pod cźimž naſch lud cźerpi, wſcha ßurowoſcź naſchich njepſchecźelow, wſcha nuſa a khudoba naſcheho ſrudneho cźaßa, wchitko, wſchitko kſcheſcźijanej jenož k lěpſchemu ßłuži. Wſcho, ſchtož Bóh na naß dopuſchcźi, ſchtož cźłowjekojo nam cźinja, wſcho chze nam pomhacź, njech je wjeßele abo ſrudoba, žohnowanje abo domachpytanje, luboſcź abo hida, ſo k Bohu ßo wobrocźimy, jeho po wěrje ſapſchimnjemy, ſ nim naſch pucź dźemy, po jeho kaſnjach cźinimy, jeho ßwjatu wolu dopjelnimy, jemu ßłužimy, jemu ßo podamy, wot ßwětneho ßo wußwobodźimy a Boha ßo bojimy, jeho ſubujemy, jemu ßo dowěrimy wyſchſche wſcheho. Wſchikto k lěpſchemu! Wotewrmy ßebi ſtary teſtament! Kak bu Joſef bity, pſcheſcźěhany. Njewinowaty leži w jaſtwje. Na kak zyle ſpodźiwne waſchnje je jemu tola kóžde Boże wjedźenje k lěpſchemu ßłužiło! A Pawoł? Cźeźko khory abo ſpytany wón je. Saßo a ſaßo wón nutrnje Boha proßy, ſo by tuto cźerpjenje abo ſpytowanje jemu ßo wotewſało. Wón dyrbi jo ſnjeſcź a hlaj! Pſchezo ßylniſchi we ßwojej wěrje a ſcźerpliwiſchi pod kſchižom wón bu. Wſchitko k lěpſchemu! Jeho hidźerjo jeho ſ jeneho měſtna na druhe honja. Nihdźe wón měra njenamaka. Cźehodla? Kak dźiwne a potajne ßu Boże pucźe! A tola, njebě tuto pſcheſcźěhanje žohnowanje? Hidźerjo Khryſtußoweho evangelija dyrbjachu k tomu pomhacź, ſo bu ſbóžna powěſcź wo Khryſtußu pſches kraje a morja njeßena. Wſchitko k lěpſchemu! W jaſtwach leži Pawoł. Runje w jaſtwach ſ dźěłom wobcźeżeny japoſchtoł khwile namaka, ßwoje liſty pißacź, kiž ßu nam a zyłemu kſcheſcźijanſtwu ſ njewurjekliwym žohnowanjom. Na Wartburgſkim hrodźe je Luther jaty. Cźehodla? So by khwile namakał ſa pſchełoženje biblije. Wſchitko k lěpſchemu! To je ſawěſcźe wěrno!

Schtož cźini Bóh, wſcho dobre je. Jeho pucźe ßu nam huſto potajene, ale ßu tola prawe a ßwjate a mudre a ſbóžne. Tuž poruczmy ßo Bohu. Dowěrmy ßo jemu. Bjermy wſchitko ſ ruki naſcheho Wótza. Lubujmy jeho. Podcźißnmy ßo jeho ßwjatej, dobrej woli a tón, kiž je hacź dotal naß dźiwnje a tola tak hnadnje wodźił, budźe dale ſ nami w nowym, kaž w ſtarym lěcźe!

A tola žohnowane hody.

(Skónczenje)

„Gonſuko! Limſango!“ to bě nan, kotryž wołaſche. Wjeßołaj ſkoczjiſchtaj hólzaj do domu. Ow běda! Hußyza leżeſche tam hižo w korbje. A pódla ſtejeſche druhi korb ſ kijeſchkami ſa kadźenje, ſ hornzom ſa cźaj a ſ druhimi wězami ſa tajke ßwjedźeńſke woprowanje.

„Hnydom ponjeßetaj,“ tak rěkaſche nanowa pſchikaſnja, „hußyzu do doma duchow! Tam ju ducham poſtajitaj! Tutom budźetaj kadźicź a woheńſke wězy palicź, ſo bychmy w nowym lěcźe ſboże měli!“

Hólzaj ßo njehibnyſchtaj.

„Nó, budźe to ſkoro!“ ſawoła nan. „Chzemy pjeczeń hiſchcźe dźenßa jěſcź!“

Limſang wotmolwi: „Nano, mój to njemóžemoj cźinicź, mój . . .!“

„Schto, wój njechataj mi wjazy poßłuchacź?“ ſawoła nan rosnjemdrjeny. „To by hiſchcźe lěpje było. Nětkle hnydom běžitaj abo — ja waju ſaražu! — A wot hußyzy njedoſtanjetaj ani koſczjicźki!“

Ow, a tola bě nowolětna hußyza pjeczeń najwjetſche wjeßele zyłeho lěta!

„Nano!“

Tutón pak poſběže pjaſcź a pohladny tak na Limſanga, ſo tutón hnydom ſa khwaklu ſ korbomaj pſchimaſche a ju na ramjeni wſa. Nan ſtorczi kóždeho hiſchcźe ſ pjaſczu do rjebłow a ßuny jeju ſ durjemi won.

Kaž ſłóſtnikaj cźehnjeſchtaj po haßy dele. Božo, ſchto ſapocźecź! Njeje ha žaneho wupucźa, žaneje pomozy! Srudny krocźeſche Gonſuk ſa bratrom; pſched ßobu njewidźeſche niczo, khiba nowe ſaprěcźe, nowu pſcheradu! Ale, wón bě ſabył, ſo bratr pſcheklepany hólz! Myßliczka bě jemu pſchipadła a jemu wſchu ſrudobu ſacźěriła. Nimale wjeßoły ſtaji korbaj pſched domom duchow na ſemju, do doma pak njeſaſtupi. Powocźini wěko jeneho korba; w tutym bě pěknje brunjena pjeczeń; hnydom jón ſaßo ſawodźě. Wocźini wěko druheho a wſa ſ njeho te wſchelake wězy ſa wohnjoſtroj, kotrež dyrbjeſche ſapalicź a tykny je do ſaka; tohorunja wſa też kijeſchki ſa kadźenje, roſłama je na pokojzy a rosmjeta je na pucź. Korb ſaßo ſawodźewſchi, cźakaſche ſ bratrom nětotre mjeńſchiny pſchi durjach domu. Kajke ſbožo to, ſo runje nichtón njepſchińdźe! — Na to wſa ſaßo korbaj, nětk wo něſchto lóžſchej, ſ kwaklu pſches ramjeni, a tak krocźeſchtaj pomałku dom, hdźež ſtarſchej njeſcźerpliwje na ßwjedźeńſku pjeczeń cźakaſchtaj a hnydom, niczo dale ßo njepraſchawſchi, ſapocźeſchtaj jěſcź. —

Saßo hody! Domoródna kſcheſcźijanſka woßada ßwjecźi Božu nóz. Móznje klincza hodowne khěrluſche k njebjeßam. Wutroby ßo raduja, wóczka ßo błyſchcźa. Hody, hody saßo,

K nowemu lětu 1926.

Hłóß: Budź khwalba Bohu ßamemu ꝛc.

K nam lube nowe lěto dźe,
hdyž ſtare nam ßo minje.
Tuž kóždy ruzy radoſtnje
a wutrobu nět ſběhnje
tam k lubom' Bohu na njebju,
też jeho Ssynej lubemu
a jeho ßwjatom' Duchej.

Bóh Wótź je Ssyna póßłał k nam
Bóh Ssyn ßo ſa naß poda,
Bóh ßwjaty Duch to ſjewi nam,
— tak Bóh nam khudym woda
a troſchtuje naß pſches ßłowo,
kiž nam je krute wopißmo,
ſo nad nami ßo ßmili.

Sa ßłowo ſ wotkaſanjom my,
kiž cźiſtej w kraju mamy,
ſa měr a dobre wuſtawy
dźak, Božo, tebi damy.
A dale poruczujemy
wſchě wuſtawy cźi, krónuj ty
to nowe lěto ſ hnadu!

Budź cźi dźě, Knjeſcj lubemu,
nět cźeſcź a khwalba data;
njech njepſchecźelej kóždemu
móz nad nami je wſata!
Daj, Jeſu, dobre lěto nam,
naß ſtowarſch jónu k jandźelam!
Tam khwalimy cźe rjenje. —

Cyriakus Schneegaß, 1546—1597; — ſeß. „Rychtaŕ“ (w „Zionſkich hł.“ I, cźo 48), — formalnje a po originalu trochu wuporjedźił M. U.

to je myßl kóždeho a wutroba je połna žedźenja ſa Jeſußdźěczatkom.

Najmózniſcho a najwjeßelſcho mjes ſpěwarjemi ſpěwataj bratraj Gonſuk a Limſang. Jeju wutroba wě a ßo w tym raduje, ſo je ßo tuto dźěczo też ſa njeju narodźiło, ſo mataj też wonaj dźěl na hodownym bohatſtwje a žohnowanju. Buſchtaj tola wobaj w ßwjatej kſchcźenizy kſcheſcźijanaj.

A tam dale pſchi ſcźěnje ſtejitaj dwejo, mužſki a žónſka: Gonſukowy nan a młoda žona. S jeju wóczkow rěczi žedźenje po tym, też tak ßo ßobu radowacź móz. A nan běſche hižo pola fararja, ſo by ßo ſa roswucžowanje ſamolwił a też pſchichodnu dźowku; mandźelſka je domach woſtawa; ſawoſtawa też hewak hiſchcźe domach w póhanſkim waſchnju a w dotalnych cźinkach. Ale, tak myßli ßebi mandźelſki, hdyž my wſchitzy w nowej wěrje, njewoſtanje wona ßama w ſtarej a pſchińdźe też. —

To nětk wěmy, cźehodla bratraj tak ſ zyłej wutrobu ſpěwataj: „Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi a měr na ſemi a cźłowjekam dobre ſpodobanje!“ Kak zyle, zyle hinak to lětßa hody hacž loni! A tola hiſchcźe hody po wſchěm rudźenju a tyſchenju myßli ßebi Gonſuk, ſpominajo na ßebje, a tam k ſcźěnje hladajo, hdźež ſtejitaj nan a mandźelſka ßepnje: Też hiſchcźe hody, ßwětło je hižo ſeſkhadźało!“ A ßo dopomniwſchi na macź, ſcźele nutrne ſdychnjeńczko k njebjeßam: Knježe Božo, ſpožcž, ſo też pola macźerje tola hiſchcźe hody!

Pombaj Bóh wam do noweho lěta 1926!

Hodowne ſwony ßu doklincžałe, ſtaremu lětej 1925 ßu doſwoniłe, nowemu lětej 1926 ſaſwoniłe! Nowo lěto dźenßa! So bychmy k tomu też wſchitzy wjedźeli: Bóh tón Knjes też ſ nami dźenßa! To by tak někotremu pomhało w ſtaroſcźach a nuſach, w bojoſcźach a dwělach!

Ssy ßebi ty tohole zyle wědomny: „Bóh tón Knjes też dźenßa ſ nami!“? To rěka, wón je był nad nami hacž ßem. A tola ſaßo rěka pruhowacź, cźinicź ſliczbowanje a ßo kacź pſched Bohom wſcheho, ſchtož bě njedobre w ſtarym lěcźe, a ßo dźakowacź, ſo Bóh tón Knjes mje tola pſchi wſchěm tym hacž ßem ſdźeržał a mi tola hiſchcźe hacž ßem pomhał. — Bóh tón Knjes hacž dźenßa nad nami! To rěka dale, dźenßa ßameho ßo pſcheměnicź ſe ſtareho do noweho, ßo do Božeje ßłužby ſtajicź, ßo Bohu ſ nowa dacź a dowěricź. K tomu ßłuſcha pak modlenje a proſchenje! Tuž budź to prěnje dźenßa, ſo ßo modliſch, a ſo pſchi tym ſ dźakowanjom ſjednocźiſch próſtwu, a to próſtwu ſa to wobnowjenje w tebi a próſtwu ſa nowe lěto. W nim budźemy najnuſniſcho trjebacź Božu pomoz, wono pſchinjeßy ludej a jenotliwemu tajkeho doſcź, ſchtož nuſuje a cźěri k ſtyſkapołnym modlitwam. Styſkapołne modlitwy ßu pak huſto doſcź ſakomdźene modlitwy, to rěka, modlitwy, kotrež nětk w ſtyſku dyrbiſch ſpěwacź, dokelž prjedy ßy ſapomnił, k Bohu ßo modlicź a jeho wo pomoz a žohnowanje proßycź. A na tajke ſkomdźenja ſpominacź, budźe naß tuto nowe lěto nuſowacź. Tuž hladajmy ßo, ſo dźenßa hižo ſaßo nowe ſkomdźenje njeſawinujemy!

Ale pſchi wſchěm ſtruchwym woſtawa tola to tamne też: Bóh tón Knjes je ßmilny tomu, kotryž pſchińdźe k njemu ſe roskatej a ſ ponižnej wutrobu a ſ wěrnym modlenjom. Tajkemu wón też pomha. Tuž budźmy tajzy! Pſchetož bjes Božeje pomozy ani zyły wulki lud niczo njeſamóže, ani też jenotliwy!

Hdyž Wam pſchiwołamy do noweho lěta: „Pomhaj Bóh Wam w nowym lěcźe 1926!“ ſměje tuto pſchecźe — kaž kóžde druhe — ſa Was jeno žohnowanje a wuſpěcha, hdyž wy ßo dowěricźe Božej pomozy ſ wutrobnej wěru. To wopomńmy wſchitzy, kiž doſtawachmy pſchecźa nětkle k nowemu lětej, ſo njebychmy je podarmo brali! Tole je tón jedyn brach, na kotrymž wjele cźłowjekow hižo nowe lěto khori. Tón druhi je tón, ſo drje wjele tak mjenowanych ſbožopſchecźow nowo lěto wuprajeja, pißaja, ale pak ſ nimi njeſjednocźa tu wěrjazu próſtwu k Bohu, ſ kotrehož tola wſchitko „ſbožo“, wſchitko wěrne ſbožo je. Ssy ty to dźenßa ſtrowe nowe lěto naſtupił, njekhorjo na tutymaj khoroſcźomaj? Bóh daj, ſo je to „ſtrowe nowe lěto!“

Hdyž wono to je, potom derje tebi. Potom też to zyłe nowe lěto ſtrowe, potom pomha tebi Bóh tón Knjes a bohacźe ßo dopjelnjeja noweho lěta pſchecźa. Pſchi wſchěm cźežkim, ſrudnym a ſrudźazym potom to nowe lěto tola hiſchcźe ſa tebje žohnowane lěto! Tak pomhaj Wam wſchěm Bóh tón Knjes do noweho lěta!

Porſchizy.

(Stónczenje.)

We wójnje 1813 wotpalena zyrkej ßo w lětach 1814 hacž 1816 pſches woporniwoſcź woßadnych ſaßo natwari. Sso wě, ſo njebě móžno, nutska wſcho tak rjenje wuhotowacź, kaž by ßo to w lěpſchich wobſtejnoſcźach ſtało, ale to najwažniſche wſcho ßo wuhotowaſche. Nowe ſwony w lěcźe 1815 doſtachu. kiž woßadźe hacž do 23. julija 1917 ßłužachu, hdźež wójny dla ßo wotedachu. Napißmo najwjetſcheho ſwona pokaſa, ſo je ßo poſdźiſcho pſchelecź dyrbjał; rěkaſche: „Diee im Jahre 1815 gegoſſene und am 22. Dezember 1853 geſprungene Glocke wurde auf Anordnung des Kollator Herrn David Moritz Anton von Döring, Hauptmann von der Armee, auf Purſchwitz, umgegoſſen von Friedrich Gruhl in Kleinwelka 1854.“ Na druhim boku ſtejeſche: „Cźeſcź budź Bohu w tej wyßokoſcźi. Pfarrer H. A. Krüger, Kirchſchullehrer E. E. Rothenburg, Kirchväter A. Mittaſch und J. Hettmann.“ — Napißmo ßrěnjeho ſwona bě: „So wie der Klang im Ohr vergehet, der mächtig tönend ihr entſchallt, ſo lehre ſie, daß nichts beſtehet, daß alles Irdiſche verhallt.“ Na druhim boku ſtejeſche: „Nach Zerſchmelzung der drei Glocken bei dem Brande der Kirche von Purſchwitz in der Schlacht am 21. May 1813, wurden dieſelben neugegoſſen von Friedrich Gruhl in Kleinwelka 1815.“ Napißmo małeho ſwona bě: „Ernſt begleiten ihre Trauerſchläge einen Wandrer auf dem letzten Wege. Gegoſſen von Friedrich Gruhl in Kleinwelke 1815.“ — Też byrgle doſta hižo 1815 natwarjena zyrkej. Drje běchu ſtare ſ lěta 1695, kiž ßo wjazy w Budyſchkej Pětrowſkej zyrkwi njetrjebachu a darmo naſchej woßadźe darichu, ale tola hiſchcźe hacž do 1859 naſchemu Božemu domej derje ßłužachu. We tutym lěcźe ßo nětcžiſche byrgle ſa 1150 tolerjow kupichu. We lěcźe 1840 doſtachu łubje a ławki rjane běłe wobarbjenje, tak ſo bě nětko wſcho ßwjatocžne w Božim domje.

Wulka ßwětowa wójna 1914—1918 kaž druhe też naſchu zyrkej potrjechi. Piſchcźele a ſwony dyrbjachu ßo 1917 wotedacź, ale woporniwoſcź woßady 1919 nowe piſchcźele a 1920 nowe mjedźane ſwony wobſtara. Napißmo wulkeho ſwona rěka: „Die in der Schlacht am 21. Mai 1813 beim Brande der Kirche zerſchmolzenen und 1815 neuerſtandenen Glocken wurden m Kriege 1917 abgeliefert und durch die Opferwilligkeit der Gemeinde 1919 neu gegoſſen.“ Na druhej ſtronje ſteji: „Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi! — O Land, Land, Land höre des Herrn Wort.“ — Napißmo ßrěnjeho ſwona rěka: „Laſſet euch verſöhnen mit Gott! — Pójcźe, pſchetož wſchitko

je hotowe! Gegoſſen von Franz Schilling Söhne in Apolda.“ — Na małym ſwonje ſteji: „Je hiſchcze druhi ßabatny wotpoczink woſtajeny Bożemu ludu. Darjeny wot Gudez ßwójby w Kumſchizach.“

Nuſa wójny ßobu pſchinjeße, ſo 1916 ſa wjeczorne pobożnoſcze milinu do Bożeho doma kłaſcź dachmy, dokelž ßwězy kupicź bě pſchedrohe.

Schtož zyrkwinſke žiwjenje naſtupa, mózemy rjez, ſo je w Porſchiſkej woßadze pſchezo jara mózne było. Reformazija je hižo po ſdaczu 1530 naſchu woßadu pſchimnyła. Sswěrni duſchepaſtyrjo ßu ßo ſa žiwu wěru woßadnych ſtarali. Njech jenož někotſi ßo pomjenuja:

Gregorius Martini. Wón bě w cžežkim cžaßu 30-lětneje wójny ſ fararjom a je prěni hornjołużiſki farař, kiž Sserbam w macžerſchcžinje Boże ßłowo cžiſchcžane poſkiczi. Drje bě 1597 jako prěnju hornjołużiſku ßerbſku knihu Worjech, farař w Hodžiju, mały Lutherowy katechismus cžiſchcžecź dał, ale Martini pſchełoži ſ biblije do ßerbſkeje rěcže. Napißmo jeho knižki rěka: „Die ſieben Buß Pſalmen des königlichen Propheten Davids. Wendiſch und Deutſch zum Druck verfertiget und zugerichtet Durch Gregorium Martini Lobavienſen, an jetzo Pfarrherrn zu Burſchwitz. Gedruckt zu Budiſſin durch Nicolaum Zipſern Anno 1627.“ Wón chzyſche też hiſchcze dalſche knihe wudacź, ale wumrje 1632 w młodych lětach.

Zacharias Bierling bě 1653—1695 ſ fararjom we Porſchizach. Jeho ßmjertny pomnik mózeſch hiſchcze dźenßa w zyrkwinſkej murji pſchi durjach napſchecžiwo ſchuli widźecź. Wón ßwoju nahladnoſcź na to ważeſche, ßerbſchcžinu ſ němſkimi pißmikami napißacź a wuda 1689 eine „Wendiſche Schreib- und Leſe-Lehr“. Jeho knižka tajki ſacžiſchcź na jeho cžaß cžini, ſo ßo po tym ßerbſki prawopiß pſcheměni a ſkoro runje tajki woſta hacž do naſcheho cžaßa.

Chriſtoph Schlenker, 1718—1728 ſ fararjom. Pod nim ßo zyrkej 1719—22 kaž też ſchula 1726 padawoſcze dla ſ nowa natwariſchtej. Wón wuda 1722 wukładzeny ßerbſki katechismus ſ napißmom: „Der kurzgefaßte kleinere und der kurzgefaßte größere Himmelsweg, deutſch und wendiſch.“ Jeho rjany pomnik ſteji pſchi ſaſtupnych durjach na ſchulſkej ſtronje.

Jan Bjedrich Mitſchke, 1799—1825 ſ fararjom. Pod nim wotpali ßo zyrkej 1813 a ſ nowa natwari 1814—19. Jeho pomnik — tafla — leži na jeho rowje ßrjedź ſtareho pohrjebniſchcza w bliſkoſcźi wulkeho pomnika jeho ßyna, kiž bě też (1827—1839) ſ fararjom w Porſchizach.

Hendrich Guſta Krüger, 1840—1858 ſ fararjom, pſchełožeř ßerbſkich kněrluſchow a dobry ſnajeř ßerbſkich ſpěwařſkich.

Hermann Julius Trautmann, 1858—1886, połny ryczeřſkeje ſmyßlenoſcze.

Arnoſcht Kurt Krügar, 1880—1914, muž hłubokeje pobožnoſcze a wěry.

Zyrkej a ſtat.

Sa němſki lud běchu tute hody ſrudne hody. Niz, ſo bychu ßo k hodam a k jich wjele nadźiji wobſtejnoſcze w kraju polěpſchiłe, ně pohubjeńſchichu ßo a ſniczichu tak někotremu hodowne wjeßelenje. 15. oktobra mějachmy 298 000 dźełonjemějerjow, 1. novembra 363 000, 15. novembra 470 000. A tak to poſtupowaſche dale. Nimo toho jich telko a telko jenož někotre dny dźełа. WBarlinje je ßo liczba dźełonjemějerjow w druhim tydźenju dezembra wot 119 000 na 141 000 powyſchiła. — Dalſche ſnamjo pohubjeńſchenja ßu konkurſy. Januara 1924 běchu jich 290 w Němſkej, novembra 1925 pak 1344! To je ſrudne a khudobne wobradźenje k hodam a hubjeny wuhlad do noweho lěta! Hacž pak tole jich wjazy pohnu, ßo cžim bóle ſtaracź wo tón najwjetſchi hodowny dar, wo to Boże dźěcźo ßame, a ßo ſ nim nutrniſcho modlicź k Bohu a proßycź wo ßmilnoſcź, pomoz, žohnowanje? —

Rußowſka ſapocžnje, kaž ßo ſda, ſ nowa zyrkej pſcheſcźěhacź. Po najnowſchich powjeſcźach je Sowjetſka wyſchnoſcź 50 biſkopow, kotſiž běchu na zyrkwinſku ſhromadźiſnu do Moſkawy pſchiſchli, ſajała. Bjes dźiwa, ſo je to mjes prawowěrnym ludom njeměr ſbudźiło.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

„Pomhaj Bóh“ chze też w nowym lěcźe 1926 rad do ßerbſkich domow a ßwójbow pſchikhadźecź, ſtrowjo ſ pěknym ßerbſkim poſtrowom. Tuž ßu wſchitzy Sserbjo wutrobnje proſcheni, ßebi łopjeńko porjadnje wobſtaracź a też druhich napominacź, ſo bychu ßebi jo ſkaſali. Mjes druhim pſchinjeßemy dale ſtawiſny naſchich ßerbſkich woßadow, kaž ßmy to w ſtarym lěcźe ſapocželi; po ſkónczenju nětkle woſjewjeneho powjedancžka pſchińdźe ſaßo jene wot Khryſtiny Rogoweje, kotrejež powjedancžzy: „Wotrocžk“ a „Bjes Boha na ßwěcźe“ ſtej ßo jara ſpodobałej; — tutej doſtanjecźe w Ssmolerjez knihaŕni ſa tuni pjenjes też jako pěknjej knižzy. — Tuž tak chzemy „Pomhaj Bóh“ do noweho lěta hicź a Bóh pomhaj nam wſchěm w nowym lěcźe, ſo by ßo nam też tuta ßłużba ludej ſ njedźelſkim łopjeńkom ßłużicź, derje radźiła, Sserbam k žohnowanju, Bohu k cžeſcźi a Bóh pomhaj Wam wſchěm, ſo byſchcźe měli žohnowane nowe lěto!

W Frankfurcźe wobſamknychu ſaſtupjeřſtwa krajneje zyrkwje wo pſchewſaczu nowych ſpěwařſkich. To naß w ßerbſkich woßadach woßebje ſajimuje, dokelž dźěłamy na nowym wudawku ßerbſkich ſpěwařſkich. Shromadźiſna poſtaji, ſo ßo njeßmědźa dotalne Frankfurtſke ſpěwařſke, kotrychž poßledni wudawk je nimale rospſchedaty, ſ nowa nakładowacź, ſo maja ßo ſa tute te tak mjenowane wukrajne ſpěwařſke — Auslandsgeſangbuch — pſchijecź. Tute wot evangelſkeho wubjerka zyrkwjow wudate ſpěwařſke maja 342 kněrluſchow a ßu hižo wot někotrych krajnych zyrkwjow pſchijate. W nowych ſpěwařſkich dyrbja wone tón prěni dźěl tworicź; k tutomu pſchidaja ßo w druhim dźěle na 150—200 dalſchich kněrluſchow, mjes nimi też nabożne ludowe ſpěwy. Wudacźe dyrbi ßo tak ſpěchowacź, ſo ßu ſpěwařſke k 1. adventej noweho lěta 1926 hotowe. To je wěſo tam mjenje wobcźežne dźěło, hacž pola naß Sserbow; pſchewoſmu tola hnydom dwě tſecźinje ſpěwařſkich hotowej, trjebaja ßo jenož ſa 150 abo 200 nadrobniſcho poſtaracź. Spěchowacź pak dyrbja też Sserbjo wudawk nowych ſpěwařſkich, hewak mohło to ſe ſchkodu bycź abo ßamo pſchepoſdźe.

Liſtowanje:

Knjeża duchowni ßu proſcheni, ſo bychu woßadne rosprawy wo ſańdźenym lěcźe 1925 ſa Pomhaj Bóh bórſy podali, ſo bychu ßo porjadu woſjewjecź mohłe. Nadźijamy ßo, ſo ßo žana woßada njewuſamknje! Dopißy ßo njech mi abo do cžiſchcźerńje podawaja!

K. w H. W. ſa 1. po E. (ßwjedźeń ſjewjenja). — T. we B. ſa 2. po E. —

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Czišło 2.

Bomhaj Bóh!

Létnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 10. januara 1926 Bautzen

Czischcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći wertletnje 78 słotych pjenjezłow.

„Stawaj a rosswětluj so; pschetož twoje swětło pschińdźe a krasnoscź teho Knjeza skhadźa na tebi.“ (Jes. 60, 1.)

Hodowny swjaty czas namaka swój kónz se swjedźenjom Khrystuzoweho sjewjenja. Sapoczeli smy jón patorżizu pschi žłobje, w kotrymž leżesche Boże dźěczo, kiž je nasch Sbóžnik. Dźensa dźeja nasche myzle daloko won hacz ke kónzej semje: Khrystuz swěta sbóžnik. Dźensa zkyschimy:

Krasnoscź teho Knjesa skhadźa na wschitkich ludach swěta;

1. Wo tym směmy my něschto widźecź,
2. K temu směmy tež my zobu pomhacź.

Stawisna ludow rěczi wo sbožu a njesbožu, wo dobrych a skych poczinkach czlowjekow tu na semi; dopokasa pak tež, so wschitzy ludźo wjedźa, so je bójski duch abo wyschsche mozy, wot kotrychž wotwizuje a kotrychž spodobanje dyrbja pytacź. Mjes wschitkimi ludami bě israelski lud shonił wo živym Bosy, kiž praji: Wy budźecźe mi swjaty lud.

Tuž namakasch w stawisnje israelskeho luda sawěrnje pobožnych ludźi, kiž Božu wolu snajachu a jeho mjeno czesczachu. Nadeńdźesch pak tež runje pola nich žedźenje po pomozy Božej w njelubych wobstejnosczach luda. Ssudźi tola profeta zam, so zyku semju pschikrywa cźěmnosczź a mrokota ludźi. Ale tón zamy profeta wustupi nětko se zwojimi zkowami: „Stawaj a rosswětluj so, pschetož twoje swětło pschińdźe.“ Sawěrnje nowa, wjesoka powjesczź sa wschitkich. S profetiskim wóczkom hlada do pschichoda a widźi zwój lud krasnje knjezo nad póhanami. Ale tele knjejstwo njeje sa njeho niczo druhe hacz sjewjenje krasnosczе zwojeho Boha. Wěra a wótzny kraj krucźe hromadźe wisatej.

My wěmy, so zo semski dźěl tejele nadźije njeje dopjelnik, ale dopjelniko je zo zlubjenje Božeje pomozy a sjewjenje Božeje krasnosczе: w Khrystuzu Jesuzu je swětło sa zyke czlowjestwo skhadźako. Schto dha je to wozebite w Jesuzowym zwědczenju wo Bosy? Snata bě israelskemu ludej Boža zwjatosczź; ta bě tež naschemu Knjesej a sbóžnikej na wobliczo pisana a w czistej zwjatosczi wjedźesche zwoje živjenje. Ale k temu hischcźe sjewi lubosczź Božu, kotraž czlowjeka wumóže wot wscheho skeho. Kaž Boże zkónczko woživi semju a schtož na semi je, tak krasnosczź zwjateho a hnadneho Boha skhadźa na kóždym czlowjeku a sa kóždeho pschińdźe zwoje swětło.

Spěw jandźelow w Bethlehemje zu nam hody s nowa saspěwali: Sbóžnik je zo narodźik. So je zo narodźił tež sa nasch lud a kraj, wo tym zwědcza lětstotytki stare kscheszijanske zyrkwje w městach a na wsach.

Ale nasche wóczko dźensa dale wokoło zo hlada. Ssměmy něschto widźecź wo skhadźenju Knjesoweje krasnosczе na wschitkich ludach swěta. Wozebje czas psched wójnu Sswjate Mizionstwo pilnje dźěłajo a derje podpjerane do prědka krocżesche. W měrje zo twarjesche Boże kralestwo nutskach a wonkach; a žohnowanje leżesche nad tymi, kiž po Jesuzowym zkowje czinjachu: Dźicźe do wscheho swěta. So zo tu a tam podarmo dźěłasche, to nasz njemoli, pschetož my wjedźachmy: Božemu zkónczku njemóżesch kasacź, hdy dyrbi skhadźecź, a sawěrnje Boža krasnoscź je zo po dokhich lětach wulkeje prózy

na ſpodźiwne waſchnje kaž ßamo wot ßo ſjewiła, tak bohacźe kaž njeby cźlowjek ßebi myßlił.

W cźaßu ßwětoweje wójny běchu naſche cźlowjeſke myßle, ſo woßyrocźene woßady ſwjadnu a Boža kraßnoſcź ßo ſaßo ſhubi. Mißionar Raum pak powjeda, ſo ßo prěnju njedźelu, hdyž po dołhich lětach bě ſaßo pſchi wulkej horje Kilimandſcharo, w jenej woßadźe 225 wukſchcźichu, ſo ßo tam wjazy dyžli 300 na ßwjatu kſchcźenizu pſchihotuja a ſo ßo hižo ſaßo 230 ſa nowe powucźenje w kſcheſcźanſkej wucźbje ſamolwichu. Wón powjeda, kak ßu w poßlednich lětach ſ wulkej prózu a luboſcźu ſchule twarili, kak ßu ßebi pſchedewſali, nowu zyrkej twaricź ſa 2000 poßłucharjow, dokelž bu kſcheſcźanſkich a póhanſkich kemſcherjow pſchezo wjazy, domjazy pomoznizy na mißionſkim polu ßu w lětach, hdźež bjes mißionarow ſtejachu, wulkotnje ſkutkowali. Njeje to dźiw pſched naſchimi wocźami, njeje to ſkhadźenje ßwětła na ludach, kotrež běchu wot cźěmnoſcźe pſchikryte.

A kak wotewrja ßo nětkole wſchudźom ſ nowa wot cźlowjeſkich rukow ſamknjene durje! „Pſchińdźcźe a pomhajcźe nam“, tak klincźa hłoßy ſ ludow zyłeho ßwěta, tak pſchiwołaju naſchim mißionſkim towaŕſtwam mißionſke towaŕſtwa jendźelſkeho luda. Bohu budź khwalba a dźak, ſo je ßwjate miſſionſtwo žiwe a roſcźe a pſchinjeße płody, ſo ßměmy też my kraßnoſcź teho Knjeſa widźecź.

Bohu pak budź też ſa to, ſo ßměmy po naſchich mozach ßobu k temu pomhacź, póhanow powołacź k Bożemu dźiwnemu ßwětłu. So njeje Bóh tón Knjes na naſche dźěło pokaſany, to je nam wěſte. Ale ſo nam ſ nowa dźěło pokaže, je jeho hnada. Ssmy my tola ſa to ſamolwicźi, ſo dźenßa hiſchcźe to ßłowo płacźi: cźěmnoſcź pſchikrywa ſemju a mrokota ludźi. Europiſku kulturu noſcha do krajow rańſcheje Aſiſkeje a ſnicźa jim podłožki pſchibójſkich myßlow a domjazeje nabožiny. Njepraji Bóh tón Knjes k nam kſcheſcźijanam: A wy ßměcźe jim pſchinjeſcź lěpſcheho ducha, tu kraßnoſcź ßwjateho a hnadneho Boha, kiž chze bycź też tamnym ludam jedyn twjerdy hród?

Sawěrnje, hdyž bychmy jeno na ßameho ßo hladali, my bychmy lohzy na tu myßl pſchińcź mohli: ſ kſcheſcźanſtwom dźe wróczo w naſchim ludu. Bóh ßebi tak njemyßli: Wón dźenßa k nam praji: Stawaj a roßßwětluj ßo, Boža kraßnoſcź ſkhadźa na ludach ſemje.

Tuž měj ſroſumjenje ſa ßwjate miſſionſtwo. Njedyrbi tak woſtacź, ſo jeno někotſi cźiſchi w kraju ßo wobhonja, ſchto ßo ſtanje ſa Boże kraleſtwo mjes póhanami. Prajcźe druhim wo ſkhadźenju Božeje kraßnoſcźe, dajcźe jim powjeſcźe ſ wulkeho pola miſſionſtwa.

Dźěłacźerjo ßo pytaju do Božeje winizy. Nimamy we naſchich woßadach tajkich, kiž bychu ßo do ßwjateho dźěła powołacź dali? A cźi, kiž ſteja w tym cźežkim dźěle, pſchinjeßemy jich w naſchich modlitwach ßobu pſched naſcheho njebjeſkeho Wótza? To je naſche dźěcźaze prawo. A kak ſteji ſ naſchimi darami? Direktor Lipſcźanſkeho miſſionſtwa praji, ſo je ßo loni jeno pjaty dźěl teho woprowało, ſchtož je ßo we lěcźe 1913 nadało. So widźimy kraßnoſcź teho Knjeſa, ſa to njeje žadyn dar pſchewulki. Mamy tola ßami najwjetſche žohnowanje wot naſchich darow.

A ſkónczńje te najwažniſche. Roßßwětluj ßo; twoje ßwětło pſchińdźe. Pomhacź móżeſch jeno, hdyž je ßo tebi pomhało. Sswěcźi ßo w twojej wutrobje ßwětło wěry? Maſch ßam ßwojeho Sbóžnika lubo? Stawaj a roßßwětluj ßo. Bóh cźi ßlubi: Moja kraßnoſcź ſkhadźa na tebi. Hamjeń.

Na ßwjedźeń Khryſtußoweho ſjewjenja, abo: Na tſjoch kralow (6. wulkeho rózka).

Hłóß: Ja dźak cźi, Knjeże, dawam ꝛc.

O kralo wſcheje cźeſcźe ſe ſplaha Davita,
ty knježiſch zyle wěſcźe; twój trón ßu njebießa!
Spožcź, ſo na ſemi tudy do twojoh' kraleſtwa
ßo ſhromadźuja ludy a ſbožo ſeſnaja!

Wo twojim ßwědcźa raju tam mudri wot ranja,
hdyž tebje dopóſnaju a tebi holdouja;
ſe ßłowom bójſlim k tebi jich hwězda pokaſa,
tuž ſdobnje ſ cźeſcźu debi cźe naſcha wutroba.

Ty kral ßy wulki jara, kaž pißmo powěda,
pak tebje njepoſtara wſcha pycha bohatſtwa;
na konju njepſchikhadźeſch, cźe króna njepyſchi,
niz do hroda trón ßadźeſch ßwój; ſlě dźe tu ßo cźi.

Ssy tola wupyſcheny, błyſchcź twój ßo roſſchěrja;
a pſchezo powyſcheny maſch knjejſtwo ßmileja;
chzeſch pobožnych ßej ſ mozn krycź, ſo ßu w pokoju,
a ſhotujeſch ſłym prózu, ſo bórſy ſahinu.

Chzył nade mnu ßo ßmilicź, mje ßebi podcźißnycź,
wſcho ßwoje je mnu dźělicź, mje połnje pſchewinycź,
tak ſłóſcź wſchu wotdźerżowacź, kiž cźaß, hřěch, ßmjercź tu ma,
mje pſchede wſchěm ſłym ſkhowacź, mje wumóż ſ njeſboża!

Chzył hwězdu ßwojoh' ßłowa ty we mni ſaßwěcźicź,
ſo hřěch, błud, wucźba nowa mje njem'że ſaßlepicź!
Mi pomhaj, ſo cźe ſnaju tu ſe wſchěm kſcheſcźanſtwom
a dźak cźi, kralej, praju tam jónu ſ wjeßelom! —

Marcźin Behm, 1557—1622; — ſeß. (ſe ſakſk. ſpěw. cźo. 70) M. U.

Hacź ßnadź w lěcźe 1926?

Naſyma lěta 1925 je nimo, haj zyłe lěto 1925 je nětk nimo — a ſchto je to a bě to ſ wěſchcźenjemi adventiſtiſkeje ſekty khutnych biblijupſchepytowarjow abo Rußelianſkich?

3. junija 1921 je Rutherford w Lipſku prajił, ſo ßo we nalěcźu 1925 kraßny cźaß ſapocźnje: tyßazlětne kraleſtwo; njebudźe wjazy žanych khoroſcźow, žanych hroſnoſcźow a žaneje ßmjercźe; lěkarjow, haptykarjow a doktorow njebudźemy wjazy trjebacź.

W knihy „Milijony nětkle žiwych cźłowjekow njewumru“ cźitaſch: „Sapocźatk wulkich jubellět pſchińdźe 1925 ... Tohodla ßměmy ſ wěſtoſcźu wocźakowacź, ſo ſ lětom 1925 ſaßo pſchińdu Abraham, Iſaak, Jakub a we wěrje ßwěrni profetojo ſtareho ßluba, woßebje cźi, kotſiž ßu w Hebr. 11 wot japoſchtoła mjenowani.“

Na papjerzy k rosdawanju prajachu: „Lěto 1925 je po cźaßliceńju biblije ważne lěto ſa pſchińdźenje tyßazlětneho kraleſtwa.“ Tole też w ſhromadźiſnach pſchipowjedachu. Jich rosnoſchowaŕ abo kolporteur pjekaŕſki miſchtr Hedrik je 1924 jenemu fararjej prajił, ſo 25. oktobra 1925 pſchińdźe wulke pſcheměnjenje a ſo potom faraŕ ſa ßwoju ſaßakkoſcź khłoſtanje doſtanje; w juniju 1925 je tuto wuprajenje woſpjetował.

Jako ßo lěto 1925 nětk khilesche, bě pola tutych „wěſchcźerjow“ wěſta njewěſtoſcź, powjedachu wo tym, ſo wocźakuja widomne ſjewjenje Boha kónz lěta 1925 abo tola bórſy po tym.

To rěka ſ druhimi ßłowami: woni zoſachu. Ale wſchak wulěkowani a wuſtrowjeni wot khoroſcźe: „wſcho lěpje wjedźecź hacź druſy, a wjedźecź ſaßopſchińdźenje Jeſußa Khryſtußa, kotrež też jandźeljo njewjedźa,“ woni też nětk njebudźeja, ale woſtacź pſchi tym, a mucźicź we woßadach mjes wěrjazymi. A też tu budźeja kaž hacź ßem pſchezo ſaßo tajkich nama-

kacź, kotsiž ßebi daja myßl a wěru samucźicź. Abo molimy ßo my? Bychmy rad chzyli, so bychmy ßo molili! Pschetož te hriwny a pjenježki, kotrež žony a mužszy naschich woßadow tajkim sektirarjam stykaju sa knihe a czaßopißy, trjebamy my nusnje sa ßwoje woßady a jich nadawki a sa skutki snutskowneho mißionstwa. A woßebje: Kak wbohuschke te wutroby, kotrež ßo jim w lohkej myßli dowěrichu, ßo wot nich hacź ßem wjescź dachu, ßebi myßlo, so ßu nětk s dobrym pucźnikom hacź k wottyknjenemu kónzej doběżeli; ßu sjebane a do njewěstoscże pokasane! Kak dołho chzedźa ßo to hischcże te a tamne stawy naschich woßadow dacź „takle“ wodźicź!?

Sekty.

Sekty, to je nětkle stawisna ßama sa ßo, a k tomu pschezo saßo nowa abo tola wobnowjena. Hacź dotal běschtej to we naschich kónczinach woßebje dwě, kotrejž ßo pshed druhimi na pschemoh hibaschtej: „Adventistojo ßedmeho dnja“ a „Khutni bibliju pschepytowarjo“. Wobej stej drje tukhwilu někak poraženej, dokelž to adventistiske lubjenje „Khutnych bibliju pschepytowarjow“ tutych kaž tamnych saßo sjebało, mjenujcy so nasyma 1925 nowy czaß pschinjeße. Ale kaž po prěnim wulkim poraženju se schtyrzytych lět sańdźeneho lětstotka, tak budźe to tež nětkole: posběhnu ßo saßo a dźěkaja dale, sa to jim lohko czinja czi, kotsiž tu pschezo budźa: czi ßłabi a tórni, kiž ßo pak tu pak tam dowjescź dadźa.

Saksa — a niz mjenje Pruska — ma pak jich tež druhich sektow doscź. W Sakskej hiba ßo jena tu hižo psches 30 lět saßydlena sekta saßo: „Pastr a stadło“ ßo mjenuje. Jeje załožeŕ je tkalz Friedrich August „Hain“ w Morawje. Wón da ßo „ßwjaty Wótz“ mjenowacź a dostawa bójske cześcźowanje; jene se ßwojich dźěczi wosnamjenja Khrystußa. W Prěd. Sal. 9, 13 a dd. widźa tucźi sektěrarjo wěschczenje, kotrež je w Hainje dopjelnjene; to małe město je Meeran. Prjedy bóle w potajnym żiwa, hiba ßo tuta sekta po powrócże bóle sjawnje. Wojuje w hewak hižo zyrkwi pschecźiwnych nowinach pschecźiwo zyrkwi, wustupuje pschi wólbach do měschczańskeho sastupjerstwa jako ßamostatna politiska strona, ßo sběhujo pschi tym na druhe zyrkwine njepschecźelne strony. Woni maja tež „katechismus“; tutón dostawaju pak jenož prědarjo a wucźerjo sekty do rukow; te druhe ßobustawy jón njeßmědźa dóstacź!! — Ssnadź by ßo jim to druhe ßwětło, to prawe, sawěscźiło! —

Nimamy drje k tomu niczo wjele pschidacź. Schtóž je saßo hody ßwjecźił pschi Bethlehemskim žłobiku a schtóž ßwój pucź tu khodźi s bibliju, tón ßo jenož dźiwa a je srudny, so telko saßlepjenoscże mjes naschim ludom! —

Něschto s Berlina.

Masch to lědma srosumjenja sa to, kak ßo to we wulkich městach, hdźež ludźo tak na hromadźe bydla, wschědne podeńdźenja kopja, kelko ßo tam sa dźeń, haj sa hodźinu wschelakeho stawa. Hdyž to wscho w liczbach pshed ßobu wohladasch, ßo stróżisch. Mohł czi to liczby podawacź wo tym, kelko we Berlinje sa dźeń sjědźa abo wupija; by to dopomnjeny był na czaßy njesbožowneje inflazije, t. r. na jeje liczby s telko a telko koleskami.

Tola to njech je, tu druhe, naß wschěch drje bóle hischcże jimaze liczby.

W auguscże tutoho lěta je ßo w Berlinje narodźiło 3539 żiwych dźěczi, to je na dźeń dobre 114; to rěka kóżde 12 mjeńschinow narodźi ßo mały Berlinjan. Se żiwjenja wotwołanych bu sa ßamßny czaß 3345 człowjekow; to je jich wob dźeń 108 a sa dwě hodźinje 9. Hdyž ßo hižo tutych liczbow dla dźiwasch, budźesch ßo dalscheje liczby dla hischcże bóle dźiwacź. Pshed stawnikom bu jich tam 3120 mandźelstwow wobkrucźenych; to by jich kóżdy dźeń 100 było; hdy bychu stawnizy wob dźeń 12 hodźin dźěłali, byschtej to kóżdy běrtlk hodźiny dwě mandźelstwje swjasanej byłej

Tu mózemy pschispomnicź, so běchu tute liczby w lětach po wójnje na dobo jara wyßoke; potom spadowachu, lětßa poczinaju saßo postupowacź a to tak, so budźa w 3. běrtlłěcże drje tak wulke, kaž w ßamßnym czaßu do wójny. To płaczi sa Berlin a sa Pruśku. S toho by ßudźicź dyrbjak, so ßo hospodarske wobstejnoscże polěpschuja. Tola pak tu khwilu niczo wo tym njepytnjesch.

Schkoda, so nam statistika, s kotrejež tute liczby mamy, njepscheradźi, kelko bě to w auguscże nětko tež wěrowanjow w Berlinje.

Zyrkej a stat.

Měschczańszy sastupjerjo Eislebena ßu po namiecże presidenty provinzialneje wyschnoscże Lutherowy narodny dom, kotryž hacź ßem městej ßłuschesche, Evangelskej zyrkwi pschepodali sa wobßedźeństwo. Wot lěta 1817 ßem bě ßo pruski stat sa sdźerżenje tuteho doma starał. W ßamßnym poßedźenju wobsamknychu tež, so ma ßo k njemu „Eisleben“ pschimjeno „Lutherstadt“ pschidacź. —

Po revoluziji sawostaschtej sa nabožinu w schulach jenoż hischcże dwě hodźinje w Sakskej. S tym je Saksa na najnižschi skhodźeńk dele stupiła; mjenje hodźin sa nabožinu nima żadyn kraj. S wotstronjenjom tych tak mjenowanych katechismußowych hodźinow se schule je měnjenje nastało, so je katechismus a zyle s nim swißowaze roswucżowanje se schulow wusamknjene. Tuto měnjenje je wopaczne. Ssejmski sapósłanz prof. Hickmann pische pshedßydźe towarstwow kscheścźijanskich starschich: „so nima schulska wyschnoscź tón wotpohlad, zyłe nabožne roswucżowanje w ludowych schulach pod mjeno „roswucżowanje w biblischich stawisnach“ stajicź. W delnich rjadownjach chze tuto mjeno ßłużicź k tomu, rosesnawacź tuto nabožne roswucżowanje wot moralneho roswucżowanja. Sa wysche rjadownje ma schulska wyschnoscź roswucżowanje s katechismußom sa wěz, kotraž ßo sa nabožne roswucżowanje po saßadach evangelsko-lutherskeje zyrkwje ßama wot ßo rosumi, tuto roswucżowanje s katechismom je tohodla tež w nowym sarjadowanju sa nabožne roswucżowanje postajene.“ — Schkoda, so njeje schulska wyschnoscź dawno hižo tole do sjawnoscże dała a postajiła; někotražkuli bojoscź a smylka a wopaczność njeby tak do zyła nastała. —

„Semeur Vandois“ podawa wo evangelskim hibanju we Czěskoßłowakskej wschelake liczby, kotreż nam woßebje pokaża pschiběranje tutoho hibanja mjes sdźěłanymi ludźimi: Do wójny bě po tutym nimale zyłe wobydlerstwo Czěskoßłowakskeje katolske; hischcże niz 2 prozentaj ßłuscheschtaj evangelskej wěrje, t. r. se sto niz hischcże czischcże dwejo. Nětk je wěz zyle hinajscha; mózne hibanje dźe psches lud a wodźi jich wjele k evangelskej zyrkwi, woßebje mjes studowazymi. We tukhwilu ßłuscheja se 18 790 studentow 49,4 prozentow, to je mjeńscha połojza katolskej zyrkwi, 32 prozentow druhim wěrywusnaczam a 18,6 prozentow je żiwych bjes teho, so někajkemu wěrywusnaczu pschißłuscha. Technisła wysha schula we Prasy ma jich jenoż 36 prozentow katolikow. W Czěskej (Böhmen) je 78,2 prozentow luda katolskich, tola studentow

jenoż 46 prozentow. Morawſka ma 90,9 prozentow katolikow, mjes ſtudentami pak jenoż 60,2 porzentow, Sſłowakſka ma 70,9 prozentow a mjes ſtudowazymi 63,4 prozentow. To ſu liczby ſ najnowiſchich woſjewjenjow; po tutych bě w zyłej Cžěſkoſłowakſkej 76 prozentow luda katolſkich — w pſcherěſku — a jenoż 49,4 prozentow ſtudowazych.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza evangelſkich duchownych ſeńdže ſo póndželu 11. januara 1926 w Budyſchinje k ſwojemu hodownemu poſedženju. Popołdnju pſchiſamknje ſo potom ſhromadžiſna němſkeje Budyſchſkeje konferenzy.

Se ſerbſkich woſadow. K nowemu lětej rosſchěriſchtej ſo dwě powěſczi po ſerbſkim kraju, kotrejž ſtej jenak ſrudžatej ſa naß Sserbow, hdyž nam tola počžinaja pobrachowacź ſerbſzy duchowni: Kn. farař Matek-Bartſki ſłoži k 1. haprleji tuteho lěta ſwoje ſaſtojnſtwo, kotrež dołhe lěta ſ wulkim žohnowanjom ſaſtawaſche, ſo by ſo ſtaroby a khoroſcže dla na wotpočžink podał. W bližſchim cžaßu pſcheßydli ſo k. farař dr. Rěſbarſ-Porſchiſki do Lipſczanſkich ſtron, wopuſchczźiwſchi tak tež ßłužbu mjes Sserbami. —

S **Lupjanſkeje woſady.** S lěta 1925 budź tu ſe zyrkwinſkeho žiwjenja naſcheje woſady naſpomnjene: Narodźiło je ſo nam 9 dźěczi, lěto prjedy 11, a to 4 hólczki a 5 holczkow; wěrowanjow bě 8 (5) a k tomu jene ſłote wěrowanje; ſemrěli ſu 3 (5), a to 2 mužſkaj a 1 žónſka. Boże wotkaſanje wuži jich 432 (403) a to 187 mužſkich a 245 žónſkich; mjes tutymi Sserbow 218 w Božim domje a 5 domach, wſcho hromadže 223, Němzow 205 w Božim domje a 4 domach, wſcho hromadže 209.

S **Maleſchez.** W minjenym lěcze ſo w naſchej woſadze 50 dźěczatkow narodźi, a to 33 ßynkow a 17 dźowczičžkow, mjes tutymi 2 morwej. Swěrowało je ſo 73 porow. Semrěło je 18 woſobow, mjes kotrymiž běchu 8 dźěczi. Tute ſo na Maleſcheczanſkim (12) a Delnjohórczanſkim pohrjebniſchczu (6) pokhowachu; też ſo 1 wot wonkach ßem pſchewjeſy. Spowjednych hoſczi ſo 1269 — 533 mužſkich, 736 žónſkich, — naliczi. Wot tutych 37 Boże wotkaſanje woßebje a 31 prěni krócź doſta. Pſchi zyrkwinſkich kolektach ſo 329 hriwnow nawda — ſ druhimi darami, woßebje ſa ſkutki zyrkwinſkeje luboſcże — wſcho hromadže 604 hriwnow. Wyſche teho bě ſběrka žónſkeho towařſtwa ſa hodowne wobradženje woßadnych wokoło 90 hriwnow! Bóh žohnuj dale ßwój ſkutk a wſchěm ſkutkowazym naſcheje woßady.

S **Horajo-Wujeſdžanſkeje** woßady ſ lěta 1925. (Duſchow liczba 1455). Narodźiło je ſo 31 dźěczi; 16 hólzow a 15 holzow, (Wujeſd 6, Ledźborźy 4, Wulki Woßyk 3, Panjezy 1, Mały Woßyk, Neradezy a Nowy Dwór 11, Hłupońza 2, Syjezy 1.). — Paczeŕſkich dźěczi bě 26. — Wěrowanych je 5 porow. — Wumrjeli ſu 20, 16 doroſczeni a 4 dźěczi (Wujeſd 11, Ledźborzy 1, Wulki Woßyk 3, Lejno 1, Nowe Měſto 1, Bukoja 1, Hłupońza 1, Wotrow 1). — K ſpowjedźi a k Božemu blidej pſchińdźechu 1188 parſchonow (487 a 701), wot tych ßu 42 domach woprawjeni. W 13 krajnych ſběrkach je ſo 350 hriwnow ſhromadźiło, w 6 druhich 154 hriwnow; na wot běrkow ßwobodnych njedźelach 120 hriwnow. S wokſtarneho aſchczika a wot woprawjenjow doſta ſwonkne mißionſtwo 67 hriwnow, zyrkwinſka podpjera khudych 65 hriwnow. Sa ond ßmilneje ſotry naſběra ſo 112 hr. Sběrka ſa Guſtav-Adolfſke towařſtwo pſchinjeße 250 hriwnow. Žónſke towařſtwo, kotrež ſo też ſa khudych a ſtarych ſtara, pſchepoda na Reformaziſkim ßwjedženju nowe ſelene paramente ſa klětku a wokſtař. —

S **Jendželſkeje** piſaja nowiny, ſo je ßebi tam w jenej wjeſzy wojnař byrgle natwarił a k tutym trjebał ſtare tyſy konſerwow, drjewo, papjeru a jednore moßaßne rowki, kaž je runje měješche. Twarił je jenoż w ßwojim ßwobodnym cžaßu a dźěło je ſo jemu derje poradźiło. Woolwichſki biſkop, kotryž jeho ßłyſchešche hracź, wotmě we wojnařni Božu ßłužbu, ke kotrejž je ſo wjele ludźi ſeſchło. Wſchitkim ßu ſo tute woßebite piſchczele jara ſpodobałe.

Liſtowanje: T. w B. ſa 2. po E. — R. w W. ſa 3. po E!

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

Japoštołaj Pětr a Jan jako prědarjej.

Pětr a Jan stupaštaj do Jeruzalemskeho templa ze hłownymi durjemi. Lědma móžeštaj so nutř přećišćeć dla wjele prošerjow, ležacych na skhodach. Slepych a khromych bě tam też wjele. Pětr a Jan běštaj na to zwučenaj. Hewak byštaj na to ani njekedźbowałoj. Wot toho časa pak, zo bě so jich dótknył Duch Boži, měještaj wotewrjene woči. Derje wšitko wobkedźbowaštaj. Je to dźiwno, kak husto khodźimy na tutom swěće ze zawrjenymaj wočomaj. Njewidźimy krasnosć, kotruž je Bóh Knjez wokoło nas rozsył. Njewidźimy ani bolosće ani ćerpjenja. Ale jeneho dnja nam Boži Duch woči wotewri a my widźimy to, štož smy prjedy njewidźeli a njewobkedźbowali.

Na raz so dohladamy, zo maćerka je zrudna a zo nankej druhdy stupaju sylzy do wočow. A też Pětr a Jan widźeštaj, štož prjedy njeběštaj widźałoj. Snadź běštaj cyły tydźeń khodźiłoj wokoło khromeho prošerja, ale njeběštaj ničo wosebiteho widźałoj. Dźensa pak zastaštaj, jako byštaj widźałoj wjacy hač wboheho prošerja. Wón sebi mysleše, zo jemu dataj jałmožnu. Ale wonaj měješ-taj za njeho wjele lěpši dar hač někotre groški. Khromy na njeju pohlada a zdaše so jemu, zo tući ludźo hladaju cyle hinak dyžli wšědni modlerjo. Pětr njenapina dołho jeho wćipnosć. „Slěbro a złoto nimam...“ Jako Pětr rěčeše, začuwaše khory nowu móc we swojich žiłach. Pozběhny ruku. Běše jako w sonach. Pozdźišo njewědźeše sebi wuswětlić, kak je sebi mohł zważić, štož sebi prjedy ženje zważił njebě. Z dobom stany a nichtón jeho njepodpjeraše. Zawoła z radosću a poča přeskakować. Ludźo zastawachu z spodźiwanjom. Wón pak dźěše do templa, zo by so Bohu dźakował. Bjezdźiwa, zo chcychu zhromadźeni słyšeć, što je so stało. Tłóčachu so za Pětrom a Janom hač do Salomonoweho sala, hdźež běše Knjez Jezus tak často prědował, a Pětr hnydom spózna, zo je to wubjerna składnosć k prědowanju. Syła zhromadźenych připosłuchaše. Čehodla też njebychu připosłuchali? Widźachu służbu lubosće, a ta stajnje k sebi wabi. Kak bychmy mohli swědčić wo Božej lubosći, hdyž bychmy sami byli bjez lubosće? Ale Pětr a Jan zjewištaj telko lubosće, zo jimaj ludźo wěrjachu. A tak zhromadźenym prědowaštaj, zo je Knjez Jezus był Boži syn, póslany na swět k wumoženju človjestwa, zo je wumrjeł a z morwych stanył, zo by był Knjez žiwjenja a Mištr ludźi. Tohodla ma kóždy činić pokutu a žiwy być kaž Knjez Jezus.

Čišło 3.

Pomhaj Bóh!

Łětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwość da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **17. januara 1926** **Bautzen**

Čischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihaŕnje lap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćži běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

2. njedźela po Tśoch kralach.

Romſk. 12, 9—17.

Dwanaty ſtaw liſta na Romſkich nam Boże ßłowo na prěnje tśi njedźele po Tśjóch kralach podawa. W kajkim mózným duch je tutón Pawoł pißał, wuſwoleny grat Boži we Khryſtußu! Tydźenja mózachmy wuknycź, ſchto je roſomna Boża ßłużba. Sa tydźeń ma ßo na to pokaſacź, ſo móże ßo ſke jeno ſ dobrym pſchewinycź. Dźenßa mamy ßrjedźny dźěł tutoho ſtawa pſched ßobu, zyku horſchcź napominanjow. Pawoł taŕ rjez ßypa.

Hdyž chzemy do połnoſcże a bohatſtwa tutych zyłe kſcheſcźijanſke waſchnje wopißowazných wucźbow wěſty porjad pſchineſcź, móżemy ßnadź tśi hłowne ſjewjenja ſprawneho, wěrneho a žiweho kſcheſcźijanſtwa wuſběhowacź:

luboſcź we wutrobnym bratrowſtwje,
duch ſkutkownoſcże a wutrajnoſcże,
jenoſcź w njeßebicźnoſcźi.

Kaž ßo ſda, ma japoſchtoł Pawoł tamne pſche wſcho mózne Jeſußowe ßłowo w myßlach, kotreż nam luboſcź k njepſchecźelam poruczuje, a to ſ poŕkaſowanjom na njebjeſkeho Wótza, kotrehož ßłónczko ßo ſłym a dobrym ßwěcźi a kotrehož deſchcź dże na prawych a na njeprawych, taŕ ſo njemóżemy dźěcźi tajkeho Wótza rěkacź, khiba ſo tale jeho luboſcź nam wutrobu wohrěwa.

To je Boże dźěcźatſtwo, ſo ßo kaž bratſja lubujemy, ſo wot Božeho ducha napjelnjeni ſkutkujemy a wutrajimy, ſo we njeßebicźiwoſcźi jenoſcź mamy, kotraž hewaŕ móżna njeje. Roſumna Boża ßłużba nam pſchinjeße nowe myßle, haj nowy narod ſ ducha Božeho. To je něſchto nimo měry wulke, haj dźiwne. Bjes Khryſtußa to Pawoł njeby ſnaŕ.

Pſcheńdźmy jeho napominanja a kedźbujmy, kotre njekſcheſcźijanſke myßle a ſmyßlenja, waſchnja a ſkomdy ßu trjechene! Luboſcź, pſchi kotrejž cźłowjek ßwoje pyta, ſwjeŕſchnoſcź, pſchi kotrejž ſko niczo njewadźi a dobre niczo njepłacźi, bratrowſtwo, pſchi kotrymž je wutroba ſymna a jedyn druheho ſazpiwa, lěnjoſcź w dźěle a powołanju, duchowna tupoſcź, ſaſparnoſcź, kotraž ßo njeſtara, kajke cźaßy a wobſtejnoſcże mamy, ſrudnoſcź bjes nadźije, njeſcźerpliwoſcź a njewobſtajnoſcź, dokelž wěra do Boha khabła, ßebicźiwoſcź, kotrejž je wſcho jene, kajku nuſu druſy cźerpja, njehoſpodliwoſcź, ßwarjenje, njepopſchecże, hdyž ßo ßobucźlowjek wjeßeli, a wjeßele, hdyž ma njeſboże, njejednota, hordoſcź a nadutoſcź, pſchi kotrejž je najhórſcha hłupoſcź tam, hdźež ßebi na ßwoju mudroſcź wjele wjedźa. Taŕ móżeſch bjes wulkeje prózy po japoſchtołſkich ßłowach prajicź, kaŕ ſtajkej wbohej wutrobu ſteji, kotraž ſe ßwojeho ſkaženja wumożena njeje. Derje to njemóże nikomu bycź. To je woprawdże hela a ßmjercź. Taŕ žiwy bycź, to njeje hódno, ſo je ßo cźłowjek narodźił. Tule wulku ſchkodu, haj wopacźnoſcź dyrbimy ſ Božej pomozu pſchewinycź. Cźłowjek ßam to njedokonja.

Bóh naß ſcźini ßwoje dźěcźi, pomha nam w Jeſußu ſ zyłej mozu a luboſcźu. Taŕ je Pawoł nam noſcheŕ ſbóžnoſcże. Pſchetož to je ſbóžnoſcź, ſchtož ſ jeho napominanjow hlada, njepowalna ſbóžnoſcź, móz, kotraž we wſchěm dobywa!

Napominanja ßu huſto ßuche, nimaja mozy, ſo by ßo ſtało, ſchtož praja. Też pohanjo ßu wjele wo poczinkach rěcźeli, ale to je mjes mudrymi woſtało. Schtó móżeſche wěru měcź,

so ßo hodźi zyły lud polěpschicź? Hdźež Khrystuß njeje, tam wscho wostawa, kaž je, tam cźma knježi. Ani sa schule ßo njejßu starali. Prosty lud bě sazpjeny. Nadźija na pschichod w žanych póhanskich spěwach njeklinczęsche. Nawopak, bojachu ßo, so hórschim cźaßam napschecźiwo dźeja.

Bojimy ßo my kschesćźijenjo? My Boże dźěcźi? To by kónz zyrkwje było! Hladajmy na Pawoła! Do Roma pißasche! W jeho liscźe je nowy cźaß, nowe žiwjenje. Pschenďźmy nětk wospjet jeho napominanja, hacž to njeje woprawdźe sbóžnosćź Božich dźěcźi, schtož wón podawa:

Sprawna luboscź, pschedewschěm k Bohu, so masch móz pschecźiwo stemu, haj hidu na njo, dokelž dobre lubujesch, potom pak też wutrobna luboscź k bratram, so kóždemu jeho cźesćź wostajisch, ßwěrnosćź w dźěku a powołanju, duchomne žiwjenje, kedźbowanje na wscho, schtož cźaßy a wobstejnosćźe pschinjeßu, nadźija, kotraž cźini wjeßełeho, scźerpliwosćź, wobstajnosćź w modlitwje, staroscź sa druhich nusy, hospodliwosćź, směrnosćź a łahodnosćź, ßobuwjeßele s druhimi, wěscźe žadnischi poczink hacž dźělbracźe w srudobje, jenosćź myßle, ponižnosćź a spokojnosćź, hotowosćź, pschezo wuknycź. Hdyž tak prawje jednorje naliczimy, kotre poczinki Pawoł wot kschesćźijana žada, dyrbim ßebi toho wědomi bycź, kajka wutroba, wot Khrystußa wobsbožena, dyrbi to bycź, kotraž tak cźumje a cźini. To ma najlěpschi hischcźe roscź, so bychu na schtomje jeho žiwjenja wschě tele srałe płody narostke.

Dobre budźe, hdyž napoßledk jene prawje jaßnje wusběhujemy, mjenujzy hidu pschecźiwo stemu, ale niz pschecźiwo bližschemu, hdyž tón do hrěcha sapadnje. Tu je strach, so falschna luboscź nastanje, woßebje wulki. Hladajmy na Jesußa, na kotrymž widźimy, kak wón wscho ske ßudźi a s kajkej luboscźu shubjeneho cźłowjeka pyta. Dawa krej a žiwjenje sa wumóženje hrěschnikow. Hamjeń.

Wottwarjecź.

„Wottwarjecź“ — „Abbau“ — je ßłowo, kotreż ßu nam poßlednje lěta wobradźiłe! „Wottwarjecź“, cźujesch hnydom, so to něka tak wjele kaž „torhacź“, „potorhowacź“. A to je wscho „wottwarjowanje“, hdźež je ßo sjewiło, nimale pschezo było, mjenujzy „potorhowanje“, to hladaj na psch. na „wottwarjowanje“ sastojnikow. Kelko eksistenzow, kelko sboża we ßwójbach je ßo s tym potorhało! Hdyž ßnadź je na cźaß tole wottwarjowanje statej a druhim wustawam s pomozu było, je to była dwělomna pomoz a jeje scźěhwki ßo jewja dale a dale. Tuto „wottwarjowanje“ sta ßo swonkownych pschicźinow dla, a hdyž tute do jeneho ßłowa wobsamknjemy „pjenjes“ dla.

„Zyrkej dyrbi też wottwarjecź!“ je ßo žadało. A wona je s dźěła do teho swoliła. Mamy też w Łužizy pschikłady sa to; dwě ßußodnej woßadźe stej ßo sjednocźiłej a jedyn duchowny sa dweju prjedy ma wobej sastaracź. Też to je ßo „pjenjes“ dla stało. Dokelž pak ma kóžda woßada, kóžde farstwo ßłužicź najprjedy snutskownemu žiwjenju jenotliweho, woßady, luda, je tole wottwarjowanje cźim straschnische, a to tohodła, dokelž je w tuthwilu to „twarjenje“, haj to snowasałoženje snutskowneho žiwjenja w ludu a też we woßadach a tuž w jenotliwych nusnische hacž to swonkowne. Pschetoż njebudźe-li nasch lud a tón jenotliwy se ßwojim snutskownym žiwjenjom, se ßwojim ßwědomjom, se ßwojej duschu, prawje sałoženy, budźe wscho swonkne saßotwarjenje podarmo; hdyž ßnadź ßo też twari a něschto natwari, njebudźe to móz wobstacź a wostacź. S teho spósnajesch, so je wscho tajke „wottwarjowanje“ we wobßahu zyrkwje a jeje dźěła se schkodu. Na to je ßo też prjedy hižo pschemało kedźbowało, hdyž ßu na psch. kapłanstwa wjetschich woßadow, kotreż tam s woprědka běchu, njewobßadźene wostałe; tak je to też w někotrych ßerbskich woßadach było.

Wscho to nam pak praji, so ma wscho „wottwarjowanje“ w zyrkwi hnydom sastacź, so ma ßo tu nawopak hnydom tak rjez „pschittwarjowacź“, t. r. wjazy dźěłaczerjow dyrbi do luda, do woßadow, so by ßo naschemu ludej snutskownje pomhało. Kaž je nam ßwjedźeń sjewjenja pschiwołał, so ßu tam wonkach pola schěroke a daloke srałe k žnjam, so pak dźěłaczerjo pobrachuja, tak pschiwoła nam to kóždy dźeń, woßebje też kóžda njedźela tu domach. A sa to, so ßo tu wjazy „njewottwarja“, haj, so ßo „pschittwarja“, dyrbjałe tu tehodła ßrědki bycź, dokelž tu dźe wo to najlěpsche a tak wo wschitko! So tole wschitzy hischcźe njedopósnachu, to na tym niczo njepscheměni, kaž też to niz, so jich wjele měni, so wscho druhe, so ßwětne, semske potrjeby a wudawki prjedy pschińdu a potom hakle woßada a zyrkej, t. r. s druhimi ßłowami, ta duscha njeßmjertna, to kralestwo Jesußowe, a t. r. saßo: to wěrne trajaze sbožo, tón sałožk wscheho sboża.

Hdyž ßebi tak rospominasch, spósnajesch, so je njemóžne, so zyrkej nětkle hischcźe wottwarja a so jena woßada wottwarja. Tole, so woßada wottwarja, je hižo tehodła njemóžne, dokelž to njeje należnosćź woßady, ale zyłeje krajneje zyrkwje, njech ßnadź to druhdy we woßadach a zyrkwinych sastupjerstwach druheho měnjenja. To by pak rěkało, njedopósnacź, schtož ßebi cźaß, žiwjenje, pschichod, sbožo žada! A byrnjež ßo nam nětkle wudawki kaž wopor sedake, wono to njeßu, ale jenož wudawki sa to najlěpsche, sa sałožk sboża.

S tuteho stejnischcźa hladajo spósnajesch, kak wulki to strach je, so poczinaju duchowni pobrachowacź w zyrkwi, hewak a mjes Serbami woßebje. Psched nami to dwoje: pak ßo do hacž dotal ßerbsko-němskich a němsko-ßerbskich woßadow pósczelu němszy duchowni, pak ßo mjeńschej woßadźe sjednocźitej pod sastaranje jeneho duchowneho abo ßo mjeńscha woßada k wjetschej pschisamknje.

Woboje je khutne doscź, wschu kedźbliwosćź na tute praschenja słożecź, psched kotreż ßu wschě woßady woßebje pak nasche němsko-ßerbske a ßerbsko-němske stajene a s nimi zyła zyrkej a jeje wjednistwo. A wscho hromadźe pomina naß wschěch, woßebje pak też nasch ratarski lud, nanajnutrnischo, so ßo njebychmy samylicź dali, ani psches wobstejnosćźe, ani psches dawki a wudawki, ani psches cźłowjekow, ale so bychmy dźiwali na to, schtož to lěpsche, najwažnische, sakładne, a ßebi sałożili nowy wěsty sałožk sa nowe strowe a sbožowne žiwjenje a na tutym sałožku dale twarili.

Cźinjo to, cźinimy s dobom to, schtož ßebi tekst 1. njedźele po ßwjedźenju sjewjenja — Rom. 12, 1—8 — žadasche: rosumnu Božu ßłužbu; a tuta je tam wschudźom, hdźež ßu cźitsjo: Khrystuß, kschesćźijan, žiwjenje nutrnje a wěrnje psches jene, abo hinak prajene, hdźež ßu: Khrystuß, kschesćźijan, žiwjenje cźisty lubosny tsjosynk! — —

Zyrkej a stat.

Romsko-katolska zyrkej je nowy wulki ßwjedźeń dostała. Bamž Pius XI. je jón ßwojej zyrkwi k hodam darił. Kóždu poßlednju njedźelu w oktobrje budźe wot nětk romsko-katolske kschesćźijanstwo ßwjecźicź „ßwjedźeń krala Jesußa Khrystußa“. S dobom je bamž s nowa wusběhnył, so ma zyrkej nadknježstwo nad wschěmi statnymi prawami. —

Bayerska evangelska zyrkej je ßo — kaž tež druhe — ſabĕracź dyrbjała ſ wotßwjeczenjom njedźele. Pſchiczźiny namała woßebje we wulĕtach, kotrež ßu ſ njedźelſkej jĕſdnej khartku polóżene, wulĕtowanja towaŕſtwow, ſportne wuhotowanja, wſchĕdne dźĕło, ßwjedźenje atd. Zyrkej żada ßebi, ſo wſchĕ ſaſtupjeŕſtwa zyrkwje a woßadow wſcho, ſchtoż nĕkak móżne, ſpytaja a cźinja, ſo by to hinak było; runje tak pak mĕł ſtat ßam ßo wo to ſtaracź, ſo by njedźela njedźela woſtała, dokelž je lud, kiž njedźele nima k ſahubje wotßudźeny. — W Sserbach je ßo njedźela pſchezo hiſchcźe nĕkak ßwjecźiła, ale kóżdy wĕ, ſo ßu poßlednje lĕta tu wjele pſcheměniłe, t. r. pohubjeńſchiłe. Cźi prĕni, kotſiž maja ßo tu wo polĕpſchenje ſtaracź, ßu wſchitzy cźi jenotliwi, kotſiž chzeja niz jeno kſcheſcźenjo rĕkacź, ale tež bycź, potom pak pſchedywſchĕm kſcheſcźijanſke ßwójby a domy, a kſcheſcźijanſke woßady a woßadne ſaſtupjeŕſtwa a zyrkwine prjódkſtejeŕſtwa.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prĕdarſka konferenza bĕ ßo póndźelu, 11. januara, w Sserbſkim Domje ſhromadźiła. Po ſawodnej modlitwje rosprawjeſche pſchedßyda, k. ſ. Domaſchka, wo woßobinſkich należnoſcźach ßobuſtawow, wobžarujo, ſo jedyn, k. ſ. Matĕj, khorowatoſcźe dla, na wotpocźink póńdźe, a druhi, k. ſ. dr. Rĕſbark pak do Němzow. Nadrobniſche wuradźowanje wo ſhromadnym dźĕle wſchĕch ßerbſko-němſkich a němſko-ßerbſkich woßadow w towaŕſtwach ſa ſwonkowne a ſa ſnutskowne miſionſtwo a ſa Gustav Adolfowe towaŕſtwo ßo pſchiſamkny; dokónczźene ßłowo wo tutym ßo na pſchichodnu konferenzu wotſtorczi. Nabożna ßerbſka wottorhanſka protyka bĕ dalſchi dypk; wobſamkny ßo, ſo mĕła ßo tež ſa nowe lĕto 1927 pſchihotowacź, ale tak ſo by hižo k 1. oktobrej hotowa była a ſaßo ſa kóżdy dźeń woßebitu papjerku mĕła. K. pſchedßyda rosprawjeſche wo wulzy njelubej wĕzy a należnoſcźi ßerbſkeje ſuperintendentury. W tutych dnjach dojĕdźe kommiſija do Drježdźan, ſo by najprjódzy ſ konſiſtorijom jednała. Schto potom, wo tym mĕło ßo hiſchcźe jednacź. — Wobžarowaſche ßo jara, ſo njebĕchu wſchitzy ßerbſzy duchowni pſchitomni.

W **Budyſchinje** bĕ ßo Macźiza Sserbſka póndźelu 4. jan. k hodownemu ßwjedźenjej ſeſchła. Hacźrunje bĕſche to prĕnja hodowna ſhromadźiſna, bĕ tam tola nahladna liczźba Macźizarjow. Se ſajimom poßłuchachu wſchitzy na knjeſow, kotrajž pſchednoſchowaſchtaj: Wo Michale Frenzlu, Budeſcźanſkim fararju, rĕcźeſche k. farař dr. Rĕſbarḱ-Porſchiſki, a k. kantor Hancźka-Porſchiſki wo praſcheńcźku: „Mamy my Sserbja kulturne kubła?“ Wobaj pſchinjeßeſchtaj nam we ßwojim pſchednoſchku wjele ſajimaweho. Nimo toho ßo wo tym a tamnym jednaſche; ſa ſchĕrſchu ſjawnoſcź ßu naſche „Sserbſke Nowiny“ wo tym wobſchĕrniſchu rosprawu we ßwojim 4. cźißle pſchinjeßke.

S **Budyſchinka.** W naſchej woßadźe, kotraž ma 435 duſchow, mĕjachmy w ſańdźenym lĕcźe 13 kſchcźenjow a 4 wĕrowanja, wſchĕ němſke. Semrĕli ßu 4. Pacźeŕſkich dźĕcźi bĕ jich 12, a to 5 ßerbſkich a 7 němſkich. Boże wotkaſanje wužichu 623, a to 470 ßerbſkich a 153 němſkich. „Pomhaj Bóh“ cźita 20 a „Miſionſki Poßoł“ tež 20 woßobow.

S **Hodźija.** W naſchej woßadźe je ßo w ſańdźenym lĕcźe 110 dźĕcźi narodźiło, 58 hólcźkow a 52 holcźkow (junkrócź dwójnikaj, 3 morwonarodźene a 3, kiž ßu ßamßny dźeń ſaßo wumrĕłe, a 19 njemandźelſkich) . Kſchcźeńſki ßlub wobnowi 82 dźĕcźi ,42 hólzow a 40 holzow, 78 němſkich a jenož 4 ßerbſke dźĕcźi. Pſchipowĕdanjow bĕ 39 a wĕrowanjow jenož 26, 4 jubilejne pory dostachu pſche ſłotym kwaßu zyrkwinſke požohnowanje. Semrĕło je 53, 24 mużſkich a 29 żónſkich. Spowĕdnych bĕ 3633, mjes nimi 78 doma woprawjenych, 1525 mużſkich a 2108 żónſkich, 1346 Sserbow a 2278 Němzow. Pſchi kollektach je ßo 891,12 hr. naſbĕrało a do kaſchcźikow ſady Božeho woktarja a pſched zyrkwinymi durjemi ſtejazych 443,08 nawdało.

S **Klukſcha.** Narodźiło je ßo w lĕcźe 1925 60 (62) dźĕcźi 23 hólzow a 37 holzow, mjes nimi 3 morwonarodźene, 11 njemandźelſkich, 5 narodźenych je ſaßo wumrĕło. Kſchcźeńſki ßlub wobnowichu 54 (63) dźĕcźi, 25 hólzow a 29 holzow. Pſchipowĕdanych bu 33 porow, wĕrowanych 23 (13) porow. Semrĕli ßu 41 (35) woßobow, 8 mandźelſkich, 5 mandźelſke, 3 wudowzy, 11 wudowow, najſtarſchi muż bĕ 81¾ lĕta, najſtarſcha żona 88¼ lĕta. Spowĕdnych na ßerbſkim bĕ 1198 woßobow, 502 mużſkich a 696 żónſkich, na němſkim 765 woßobow, 324 mużſkich, 441 żónſkich, hromadźe 1963, 38 woprawjenych wyſchſche toho. Wunoſchk ſbĕrkow 419,98 hr., ſa miſionſtwo je ßo woprowało 84,37 hr.

S **Noßacźiz.** Sa naſchu woßadu je ſańdźene lĕto 1925 pſchinjeßło wſchelake, ſchtoż je woßebite. Tak ßu jenož tſjo ſemrĕli. Tak mało drje jich njeje ßmjercź ženje hiſchcźe wotwołała, tak dołho hacź naſcha woßada wobſteji, a to budźe ſa dwĕ lĕcźe 250 lĕt. Dokelž je ßo 1813 we wulkim wohnju naſcha fara ſe wſchĕmi zyrkwinymi knihami a papjerami ßobuſpaliła, nimamy żanych ſapiſkow ſ cźaßa do lĕta 1813. Tuto lĕto je pak ßebi ßmjercź hobrſku liczźbu woporow żadała, mjenujzy do wotpalenja 26, po wotpalenju hiſchcźe 23, wſcho hromadźe 49; paliło je ßo 10. ſeptembra 1813; lĕta 1814 wumrĕchu 17, 1825 19, 1848 ſaßo 36, 1850 tež 28, pſched 50 lĕtami, 1875 pak 11 a 1900 pſched 25 lĕtami 8 a 1924 ſkónczźnje 17. Tu ma ßo wopomnicź, ſo tehdy hiſchcźe dźĕl Walow do Noßacźiz ßłuſcheſche; nĕtkole mamy na 475 duſchow. — Woßebite bĕ dale, ſo mĕjachmy tu dwójzy poſauniſtow ſe ßußodnych woßadow na wopycźe, Wósbórkſkich a Bukecźanſkich. W Božich ßłużbach ſkutkowaſche bóle a bóle ßobu naſch khor, w kotrymž towaŕſtwo młodych holzow pod nawjedowanjom k. kantora a wyſchſcheho wucźerja Schlenkarja ſpĕwa. Dźĕło mjes młodźinu w towaŕſtwomaj młodych hólzow a młodych holzow poſtupowaſche a ßo wobkrucźi a ſ dobom ßo dźĕło w ſhromadźiſnach woßadnych żonow ſapocźa. Kaž w zyłym Lubijſkim zyrkwinym wokrjeßu ßo tež pola naß wokrjeßny woßadnik, kotryž mĕßacźnje pſchikhadźa, pſchija, mjenujzy łopjeńko: „Botſchaft aus Löbauer Land“ ſe pſchiłohu „Der Bilderbote.“ — Hdyž tole to bóle woßebite, je ſ dalſcheho hiſchcźe naſpomnicź: Kſcheſcźanſki ßlub wobnowichu 15 dźĕcźi, 3 hólzy, 12 holzow; na pacźerje khodźa 8 dźĕcźi, 5 hólzow, 3 holzy, lĕto prjedy 13. Kſchcźenych bu jich 11 (10), a to 8 hólcźkow a 3 holcźki. Wĕrowanja mĕjachmy 3 (5); Boże wotkaſanje mużichu w Božim domje 560, domach 16, wſcho hromadźe 576 (546), a to ßerbſkich 305, němſkich 271, mużſkich 229, żónſkich 347. Kollekty pſchi zyrkw. durjach ßu wſcho hromadźe ſ woktaŕnym woporom na ßwjedźenju ſjewjenja wunjeßłe 388,58 hr. (379 hr.). Sa miſionſtwo mjes póhanami bu darjenych 310 hriwnow do miſionſkeho kaſchcźika a wot cźitarjow Miſionſkeho Poßoła, mjes tutymi wot jeneho 100 hriwnow. Dźiwajo na to, ſo bĕ wopor na woktař Knjeſowy 150 hriwnow a Rogate kollekta 22 hriwnow pſchinjeßła, je drje ßebi naſcha woßada ßwoje cźeſtne mjeno „miſionſka woßada“ wobkhowała, darujo tak 1 hriwnu na hłowu ſa Knjeſowe miſionſtwo. Sa nowe lĕto je ſaßo dobry ſapocźatk k tomu cźiniła, woprujo 185 hr. na Knjeſowym woktarju. Sa ſnutskowne miſionſtwo a jeho wſchelake wuſtawy dari ßo na 100 hriwnow, mjes tutymi 25

hr. ſa hodowny dar do Betheſda po namjecźe naſcheje młodźiny; k tomu pſchidźěla dary ſa potrěbnych w naſchej woßadźe, a to pjenjeſy a druhe wězy. Bóh luby Knjes žohnuj w ßwojej luboſczi wſchu luboſcź! Mißionſki Poßoł cźitaja 25, „Pomhaj Bóh“ 26. — Stare lěto ſkónczichmy ſe wſchelakimi hodownymi ßwjedźenjemi, lětßa pornjo prjedy bóle jednorje wuhotowanymi, a to w ſhromadźiſnach młodźiny, paczeŕſkich dźěczi a žonow. Bóh tón Knjes chzył po ßwojej hnadźe naſchej woßadźe tuto nowe lěto žohnowacź, ſo by pſchibywała na kubłach a mozach kſcheſczijanſkeje wěry! Nuſne budźe to wſcho jenotliwym kaž woßadźe jako tajkej! —

S **Wjeleczina.** W ſańdźenym lěcźe bu w naſchej woßadźe 81 dźěczi kſchczenych, mjenujzy 38 hólzow a 43 holzow; narodźiło bě ßo 79 dźěczi, mjes nimi 3 morwe. Zyrkwinſzy pſchipowědało je ßo 44 porow, ſ kotrychž bu tu 35 ſwěrowanych. Khowanjow běchu tu 40, ſ tutych je ſemrěło tu pola naß 35. Spowědnych hoſczi mějachmy 2385, mjenujzy 960 mužſkich a 1425 žónſkich, mjes nimi 96, kiž kſchczeńſki ßlbu wobnowichu. a 28 domach woprawjenych. Poruczene ſběrki, kotrychž bě 14, ßu wunjeßke 641 hr. Duſchow ma naſcha woßada 4100.

Liſtowanje: R. we W. ſa 3. po Tſjóch kralach. — Ss. w M. ſa Sept.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßaczizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

XXX.

Je to hižo dawno, zo je w kraju, w kotrymž je jónu žiwy był Knjez Jezus, bydlił mócny izraelski lud. Jeho kralestwo sahaše wot morja k morju, wot rěki k rěcy, a Bóh luby Knjez jón lubowaše jako nan swoje dźěći lubuje. Škitaše a zastarowaše jón, wučeše a napominaše jón. Hdyž běše zlě, wustupi z dobom wosebity človjek, kiž rozumješe na njezbože pokazować a lud wuswobodźić. Rěkachu jemu profeta. A profeta rěčeše w Božim mjenje jako Boži posoł. Tak staraše so Bóh luby Knjez wo lud izraelski.

Ale přirdźechu časy, hdyž sebi tutón lud mysleše, zo hižo wjacy posłuchać njetrjeba. Bóh hrožeše a prošeše, tola podarmo. Lud počinaše so přimać wašnjow susodnych ludow: twarješe wulkotne khěže a poćišćowaše khudych; jědźeše žadne jědźe, mjez tym zo dźěłaćerjo so žiwjachu ze suchim khlěbom; hižo njemóžachu a nochcychu wjacy date słowo dźeržeć. Łhachu a kradnychu a běchu při tom nadući kaž hołb na třěše. Skónčnje přińdźe khłostanje. Babylonski kral přićeže z wulkim wójskom, doby izraelske hłowne město Jeruzalem a najmudrišich mužow a najkhroblišich młodźencow izraelskich wotwjedźe do swojeho kraja. Mnozy z nich dyrbjachu do jeho wójska zastupić. Mnohich druhich pak da do wučenych šulow, zo bychu so wukubłali we babylonskej mudrosći. Chcyše z nich sebi wukubłać wubjernych zastojnikow, přetož na Babylonskich njeběše žaneho spušćenja. A tuž přikaza knjezam profesoram na šuli, zo bychu so wo izraelskich młodźencow wosebje starali, a swojemu zarjadnikej přikaza, zo by jim tu samsnu jědź dawał, kotraž so nošeše na kralowske blido. Potom pohrozy ze smjertnym khłostanjom, hdyž bychu wubrani młodźencojo byli někak skrótšeni a hdy bychu suche wobličo dostali. O to běchu časy! Nihdy njeběchu izraelscy młodźencojo tajke jědźe widźeli! Kak wjele spodźiwnych khłóśćeńkow, kelko pića, kelko wina. A mnohim so cyła hłowa wjerćeše! Mjez izraelskimi młodźencami pak běchu štyrjo, kotřiž so derje dopomnjachu, zo je jim Bóh Knjez tole wšitko zakazał. Stajnje běštaj jim to nank a maćerka, hdyž běchu hišće we wótcnem kraju, wospjetowałoj: Młodźencam, kotřiž so Boha boja, njesłuša žane wino. A mjaso jenož z wuwzaćom! Tak słyšachu wot swojeje młodosće. Druzy běchu to też słyšeli, ale njeběchu to ważnje brali. Myslachu sebi: w cuzym kraju nas nichtó njewidźi. Čehodla bychmy sebi njepopřeli? Ale naši štyrjo młodźencojo wjedźachu, zo je Bóh wšudźe. A tuž so kralowskemu přikazu napřećiwjachu. Njebudźemy pić wino ani jěść kralowske khłóśćeńki. Tak to prajachu wyššemu zarjadnikej. Tón sebi najprjedy mysleše, zo su rozum zhubili. Kak bychu sebi tajke dobroty ważili babylonscy młodźencojo — a hlej, tući sebi to decyła njeważachu! Potom jich prošeše a so zaroćeše, zo njebychu tajke hłuposće čmili, zo to škodźi jim a jemu samomu. Kral mje woprawdźe njepušći jenož ze zastojnstwa, ale da mi też hłowu wotćec, jeli pytnje, zo wam njedawam to, štož je přikazał. A to wón pytnje, hdyž budźe widźeć, zo su waše wobliča hubjeńše hač te druhich. Hišće rjekny, zo sym te jědźe skhował sebi samomu abo je předawał! — Młodźencam běše wyššeho zarjadnika žel. Wosebje tohodla, zo sebi mysleše, jako by z khłóśćeńkami a pićom wina človjek mohł měć dobry napohlad, a snano też tohodla, dokelž běše woprawdźe w smjertnem straše. Najmudriši z nich, Daniel, poręča za wšitkich: „Njetrjebaš so bojeć wo swoje žiwjenje. Spytaj to z nami dźesać dnjow. Dawaj nam jenož wšědnu wodu a jednoru jědź ze zeleniny a sadu. Budźeš widźeć, zo će ze swojej strowotu překwapimy.“ „Wo tom by so dało rěčeć“, wotmołwi zarjadnik a Danielowu žadosć dopjelni. Wšědnje pak młodźencojo khodźachu do jeho wobydlenja. Wón jich ważeše a měrješe a tu a tam so jich wopraša, što su wukli na wučenej šuli babylonskej. Hnydom na druhi dźeń spózna, zo su ćiliši hač ći druzy. Bě z nimi spokojom.

Skónčnje nasta dźeń sławnych pruhowanjow před kralom. Zarjadnik so tak trochu boješe, zo njeby so to přeco někak přeradźiło, zo njeje tych młodźencow po přikazni z jědźu zastarał. Ale jeho bojosć běše njetrjebawša. Najprjedy přińdźe na porjad ćěłozwučowanje. Ow, to byšće widźeć dyrbjeli Daniela a jeho towaršow. Žadyn z tych młodźencow tak daloko njedoskoči, kaž woni. Žadyn z tych młodźencow tak wutrajny njeběše, kaž woni. Žadyn z tych młodźencow železnu kulu tak daloko njećisny kaž woni. Jich ćěła běchu krasne kaž sochy z marmora. Kóžda žiła běše wuwita — a běše radosć na nich hladać! A hdyž jich počachu pruhować we tom, štož běchu nawukli, njemóžeše so kral dodźiwać. Ně, to běše hišće njewidźał. Młodźencojo běchu dźesać króć mudriši hač wšitcy mudrowcy a hwězdarjo babylonscy.

Widźiće, tak Bóh Knjez mytuje strózbnosć a posłušnosć. Njesměće zawidźeć tym, kotřiž su žiwi ze samymi khłóśćeńkami a winom! Skerje jich wobžarujće a modliće so za nich, zo bychu přewidźeli, kajku hłuposć woni činja. Kóžda kapka wina a palenca zaćěmnuje mozhy młodeho človječka. Kóžde přetykanje wosłabnuje wahu. Daniel, kiž je we swojej wutrobje wobzamknył, zo njeby so womazał z jědźu kralowskeho blida a z winom, kotrež kral piješe, ma wam być z přikładom, chceće-li być mudre a rozumne dźěći.

Čišło 4.

Pomhaj Bóh!

Létnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 24. januara 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

3. njedźela po Tśoch kralach.

Rom. 12, 17—21.

Napominacź ke kscheśćańskim poćinkam a wošebje k lubośći chce naš dwanaty staw Pawołeho lista na Romskich, ja prawje kscheśćańske žiwjenje jara ważny staw, s kotrehož su wsate teksty sa njedźele po tśo chkralach. Ale schto je žro wschitkich japoschtołskich napominanjow?

„Njedaj so słemu pschewinyć, ale pschewin ty to słe je dobrym!“

„Člowjek być rěka běd̄źeć być“, tute słowo je něhdy nichtón prajił a to trjechi pschedewschěm ja kscheśćijana. Jeho zyke žiwjenje je wulke běd̄ženje. Wón ma so prózowacź, so jako dobyćeć s tuteho běd̄ženja wuńd̄že, to je jeho nadawk a dźěło; ale kak husto podležimy.

Na čim leži, so my tak husto njepschewinjemy to słe, ale podležimy, to njech je nasche prěnje praschenje. A te druhe: kak a na kajke waschnje móže nam so poradźicź, to słe pschewinyć s dobrym?

1. Schto je na tym wina, so my tak husto w naschim běd̄ženju podležimy?

Pawoł wupraji trojake: „Njedźerźće so sami ja mudrych; njepłaćźće nikomu słóścź se słóśću a kedźbujće prjedy na so, schtoż čeßne je psched wschěmi ludźimi.“

Jene njeśbožo we wobkhodnym žiwjenju po druhim, semjerźenja a powodźenja, tak čitamy pschezo a pschezo saßo w nowinach. Nam so sda, jako njeby ženje kónz było s tutymi njeśbožemi. Hdźe wostanje tu člowjeski rosum, kiž je hižom tak wjele wunamakał? Schto móže tu člowjeska mudrosć činicź? Bjes rady a mozy steji člowjek psched tajkimi podawkami. A s tutych wschelakorych hłoßow ßłyschimy jene napominanje: njebudźće tak hordźi, so měnićze, wscho wobknježicź móz. Njedźerźće so sami ja mudrych!

Sakak mudrych dźerźa so tola tak husto člowjekojo! Woni měnja, se swojimi samßnymi mozami zyły swět ßej dobyćź móz a wscho srosymicź abo tola lěpje srosumicź hač druse ludźo. To je jena ßłabosć, na kotrejž my wschitzy ćeŕpimy. A psches to pschińd̄že, so njechamy žanu radu wot druhich bracź, so chcemy wschudźom swoje prawo měcź a so njemóže žadyn člowjek naš lěpscheho wućicź a to też we wěcach, kotrež njesrosumimy, a s teho nastanje potom swada a njejednota w domje a powołanju.

Hdyž je člowjek hordy a na měnjenja druhich njepośkucha, potom spyta też ßebi sam pomhacź a so wjećźicź. „Njepłaćźće nikomu słóścź se słóśću,“ praji japoschtoł Pawoł. Schtó njesnaje słowo: kaž ty mi, tak ja tebi; schtoż tebi ludźo činja, to čiń ty jim też! Psches tajke sadźerźenje powjetschi so hischće hubjeństwo w shromadnym žiwjenju a njeje žadyn kónź se swadu a njejednotu. Schto je lěpje: hdyž prajisch k swojemu bližschemu: „ty mje hidźisch, ja budu će też hidźicź“ abo hdyž prajisch: „ty mje hidźisch, ja pak budu će lubowacź“? —

Ně, chcemy pschezo a pschezo saßo na nascheho Sbóžnika hladacź, kiž je w ponižnosći a lubosći wschitku słóścź s dobrym sapłaćił. Wjećenje je tola Boża wěz a my to nimamy činicź, schtoż je po prawom Boże prawo, wjele bóle „kedźbujće prjedy na to, so byschće čeśtni byli pschede wschěmi ludźimi!“

Ludźo maja jara błukej wocźi, hdyž na so samych a na

ßwoje ſmylki hladaju. Na nich leża zyle wulke hory hrěchow, a woni je njewidźa. Ale hdyž na bližſcheho hladaju, tehdy ſtej jim jich wocźi jaßniſchej hacź žana toczena ſchkleńza. Na nich ßo kóždeho najmjeńſcheho próſchka dohladaju. Nětko pak budź twoja ſtaroſcź ta, ſo też ani najmjeńſcheho na tebi njewohladaju.

„Sswětło teho ßwěta, ßól teje ſemje," to bycź, žada wot naß naſch Knjes Jeſuß w ßwojim prědowanju na horje. Hakle pſches naſche ſhromadne žiwjenje a pſches wobkhadźenje ſe ßobuczłowjekami móžemy pokaſacź, kajkeho ducha a ſmyßlenja my ßmy. Hacź ßmy njewólnizy ßwojich žadoſczow abo hacź jako dobyczerjo ſ teho bědźenja wuńdźemy. „Njedaj ßo ſkemu pſchewinycź, ale pſchewiń ty to ſke ſ dobrym!"

2. Ale ſ kajkej mozu budźemy nad ſtym dobycź? Pawoł mjenuje nam tſi mozy, a to mozy ſměrniwoſcze, mozy dowěry na Boha a mozy luboſcze k njepſchecźelej.

„Je-li móžno, tak wjele hacź na waß je, dha dźerźcze měr ſe wſchěmi ludźimi."

Bohužel njeje pſchezo móžno, ſe wſchěmi ludźimi měr dźerżecź. Eliaßej njebě móžno, měr ſ Baalowymi měſchnikami a ſe ßwojim kralom dźerżecź. Jan kſchcźenik njemóżeſche ſ pißmawucżenymi a fariſejſkimi ßwojeho cżaßa w měrje žiwy bycź. A njeje ßamo Khryſtuß prajił: ja njejßym pſchiſchoł, měr pſchinjeſcź, ale mjecź?"

Też ſa naß njebudźe pſchezo móžno, ſe wſchěmi ludźimi měr dźerżecź. Haj, huſto doſcź njeßmě to tak bycź! Tam, hdźeż ßo wo Božu wěz jedna, dyrbimy my khrobłoſcź a horliwoſcź měcź, tutu drohu wěz ſaſtupowacź. My cźerpimy ſa ßwoju wěru, ale hdyž njemóże hinak bycź, chzemy ſa nju wojowacź. Tak wjele, hacź na naß je, chzemy my měrne a cźiche žiwjenje wjeſcź, ale też tón najlěpſchi njemóże w měrje žiwy bycź, hdyž ßo ſkemu bližſchemu njeſpodoba. My bychmy ſbóżni byli, hdyž móhli ſe wſchěmi ludźimi měr měcź, ale ſbóżni budźemy jenož, hdyž mamy měr ſ Bohom pſches naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta.

Schtóż ma měr ſ Bohom a — tak wjele hacź na naß je — też ſ ludźimi, tón dowěri Bohu, ſo budźe tón to dobre ſchkitowacź a to ſke khłoſtacź a wjecźicź. „Njewjecźcźe ßo ßami, moji najlubſchi, ale dajcźe měſto hněwu Božemu!"

Wjecźenje je žadanje naturſkeje wutroby. Jako naſch Sbóżnik chzyſche do Jeruſalema cźahnycź a Samaritanſzy jeho horje njewſachu, dźeſchtaj jeho wucżomnikaj Jakub a Jan: „Knjeże, chzeſch-li, dha chzemoj mój rjeknucź, ſo by woheń ſ njebjes panył a ſpalił jich, jako Elias cźiniješche?" Ale Jeſuß jeju krucźe powucźi.

Schtóż ßo ßam wjecźi, cźini to, ſchtoż je Boże prawo. Sswěrny kſcheſcźan dźe ſa ßwojim Sbóżnikom, kiž ſaßo njeßwarjeſche, hdyž ßwarjeny bě, a njehrożeſche, hdyž cźerpjeſche; ale wón to porucźi temu, kotryž prawje ßudźi. Hdyž też je ſa naß ßłabych cźłowjekow huſto tak cźežko, modlitwa cźini nam to lohko, dawa nam cźerpliwoſcź wutracź a poßylni naß k temu, to ſke najprjedy w naß a potom w njepſchecźelu pſchewinycź.

Pſchetož to najcźežſche, ale też najkraßniſche je tola luboſcź k njepſchecźelej. Tuta luboſcź je króna teje luboſcże k bližſchemu. Pſchetož pſches nju ßo płacźi ſke ſ dobrym. Wona je nanajpodobniſcha luboſcźi Božej, kotryž ßwojemu ßłónzu dha ſkhadźecź na ſłych a na dobrych a dawa deſchcź na prawych a na njeprawych, a je nanajpodobniſcha luboſcźi Khryſtußowej, kiž je ſa naß wumrěł, jako hiſchcże njepſchecźeljo běchmy (Rom. 5. 10.) Pſches luboſcź a dobre ſkutki móżemy wjazy dozpěcź hacź pſches ſwadu a wjecźenje, potom nahromadźimy žehliwe wuhlo na hłowu naſcheho njepſchecźela. Ale najkraßniſchi wuſpěch tajkich žehliwych wuhlow je, hdyž naſch njepſchecźel něſchto pytnje wot wohnja Khryſtußoweje luboſcże.

Jako ßwjaty Bernhard na ßmjertnym łožu leżeſche, móżeſche wón prajicź: tſi wězy ßym ja kóždy cźaß lubo měł: „ja njejßym nikoho ſ wotmyßlenjom hněwał, ja njejßym ženje pſche wjele wo ßebi ßam dźerżał, a ja njejßym ßo na někim wjecźił."

Luboſcź, ponižnoſcź a ſcźerpliwoſcź maja też w naſchim žiwjenju tute wulke mozy bycź, kotreż naß wjedźeja k dobycźu. Tohodla „njedaj ßo ſkemu pſchewinycź, ale pſchewiń ty to ſke ſ dobrym." Hamjeń. R. w L.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

Pſchedßłowo.

Tu woſjewjamy ſaßo powjedańcźko nam derje ſnateje ſpißacźelki. Wěmy, ſo ßu naſchi Serbja rad cźitali „Wotrocźk" a „Bjes Boha na ßwěcźe", powjedańcźzy, kotrejž Kriſtina Royowa napißała. Jeje domiſna je Stara Tura w połnózno-wjecźornej Wuherſkej. Wona ſnaje ßwoju domiſnu, ßwój lud a ßwoju evangelſku wěru; wſchěm tſjom chze ſe ßwojimi ſpißami ßłużicź. Se tutymi je dozpiła, evangelſku wěru w tajkich wjetſchich a mjeńſchich powjedańcźkach rosſchěrjecź a do wutrobow ſaſchcźěpjecź. Tute ßu tehodla też do wſchelakich druhich rěcźow ſe ßłowakſkeje pſchełożene, woßebje też do němſkeje. Tuto powjedańcźko ſe ßlubjeneho kraja a ſ cźaßa naſcheho Sbóżnika pſchełożujemy a woſjewjamy, ſo by tajku ſpomožnu ßłużbu też pola naß dokonjako. Sa ßamßnu ßłużbu ſtej też prjedy naſpomnjenej powjedańcźzy do knižkow ſwjaſanej, ſo by ßebi jej kóždy ſa ßnadny pjenjes kupicź mohł; w Ssmolerjez knihaŕni a tehorunja na waſchich farach ſ lohkej prózu doſtanjecźe knižzy: „Bjes Boha na ßwěcźe" a „Wotrocźk".

Kriſtina Royowa piſche 5. ſeptembra 1897 w ſawodźe k tutej knižzy něhdźe tole: „Wěnujo Wam tutu powjeſtku, mam to jene žedźenje, ſo byſchcźe Wy, ju cźitajo, telko žohnowanja ſ njeje měli, kelkoż ßym to ja měła, ju piſcho pſchi wotewrjenej bibliji a mějo kartu Paleſtiny pſched ßobu. Wěm, ſo je Jeſuß dźenża hiſchcże runje tak ſ lěkarjom wſchěm cźłowjekam, kaž je to byk pſched lětſtotkami. Mje je wuſtrowił, Was też wuſtrowi; wón lubuje naß wſchitkich. Schtóż k njemu pſchińdźe, tomu jeho žedźenje ſpokoji a požohnuje jeho ſ wěcźnym žohnowanjom. Wobßwědcźuju, ſo je mi biblija wot tehdy, ſo ßym ke Knjeſej Jeſußej pſchiſchła, zyle jaßna, a žadyn dwěl njetraſchi wjazy moju wutrobu; ßym ſwěſcźena a ſpokojena.

O ſo by Was tuta powjeſtka pohnuła k tomu, ßłużicź Knjeſej Jeſußej. To by była wěrna ßłužba! Pſchińdźe ras doba, w kotrejž budźe Jeſuß kralowacź; tehdy njebudźe jemu naſchich ßłużbow trjeba. Dźenża je trjeba a je žada. Tuž ßłużmy jemu dźenża!"

K tomule jich wjaz a wjaz dowjeſcź, chze naſche łopjeńko ſe ßwojim mjenom a heßłom: „Pomhaj Bóh" ßłużicź, hewak a ſ tutym pſchełożkom woßebje. Njech ßo jemu to radźi. — —

I.

„Jedyn hólz je tudy; tón ma pjecź jědźnych pokrutow a dwě rybje!“ Jan. 6, 9.

„Wótcže Jakubje! Wótcže Jakubje! Kak derje, so ßy ßo ſtónczńje wrócźił! — Ow, ſ cźim to pſchikhadźeſch? Ssy jeho widźał?“

„Haj, mój ßyno, ßym jeho widźał a teź ßłyſchał! Khwaleny budź Bóh Abrahomowy a Sswjaty Israelſki, so je ſaßo po dołhich lětach póßłał ßwojemu ludu profetu!“

„Ach, ſchto je wón tebi, mój wótcže, prajił?“

„Mi? — O mój ßyno! S nim powjedacź, njebě móżno! To ßebi ty ani pſchedſtajicź njemóżeſch tu wulku ßyku ludu, kotraž tam była a poßłuchała! — Ale, moje dźěczo! Njeſadźerżuj mje dlěje! Ja měł tebi hiſchcże jara, jara wjele powjedacź, ale ja dyrbju hnydom domoj k ßwojim wowzam! Jutſje pak, hdyž ſaßo pſchińdu, powěm tebi wſchitko! Bożemje!“ — —

Takle ßo rosmołwjeſchaj bliſko Genezarethſkeho jězora ſchědźiwy ſtarz, podobny na ſtareho patriarcha, a młody rjany hólcźez ſ cźěmnymi włoßami a cźornymaj wóczkomaj. Njeběſchtaj ſ pſcheczelſtwa; ſtarz njemějeſche do zyła nikoho wjazy ſ pſcheczelſtwa, hólcźez jeno macźeŕ, ſa kotruž ßo ſ rybyłójenjom ſtaraſche; tola druhi ſwjaſk jeju wjaſaſche, wutrobna luboſcz, tajkaž to druhdy hromadu wjedźe ßamotnych.

Wótz Jakub bydleſche wyßoko na horach; tam paßeſche ßwoje ſtadło. Tak huſto, kaž ßo deſchczowy cźaß pſchibliżowaſche, cźěkaſche ſ nim do dolinow, pytajo w nich wukhow ſa cźaß ſtrótleje ſymy Paleſtiny. Tola lědma by po tutej ſaßo cźopłe ßłónczko ſaßwěcźiło, by ſaßo ſe ßwojimi wowzami cźahnył horje do hór; ſ tutych móżeſche ßo roshladowacź po zyłym kraßnym jězorje Geneſarethſkim a po paradiſkej krajinje dokoło wokoło njeho.

Hólcźez bydleſche w małej rybaŕſkej khěżzy, bliſko jězora. Jemu rěkachu Jonathan. Sswojeho ſtareho pſcheczela ſaſtarowaſche je ßuſchenymi a cźerſtwymi rybami.

Bě to dwě lěcźe, ſo běſchtaj ßo ſeſnałoj, a to duzy na jutrowny ßwjedźeń do Jeruſalema. Wótz Jakub khodźeſche kóždolětnje na tutón ßwjedźeń a bě wſak pod ßwój ſchkit małeho hólza, kotryž bě k prěnjomu raſej duzy do měſta ßwjateho žedźenja, a to ßam, dokelž bě jemu macź ſkhorjeła a njemohła ßo naſtajicź na tajki daloki pucź. Na tutym dalokim pucźowanju běſchtaj ßo ſpſchecźelikoj, a w Jeruſalemje hiſchcże bóle, hdźež Jonathan njewuſta, ßo napraſchowacź muża, we Bożim ſakonju naſhonjeneho ſa Bożimi ßłużbami a ſa nadobnym ßwjedźenjom.

Ach, kak je dyrbjał hólcźez płakacź, jako bě do templa ſaſtupił a jako tam w hodźinje ſapalneho wopora wußłyſcha ſta hudźbnikow na harfach hracź, tak ſo to klinczeſche, kaž jeniczki hłóß, a ſta ſpěwarjow ſpěwachu k tomu. Wopory ßo palachu, krej cźeczeſche a kur kadźenja poſtupowaſche wyſche a wyſche! A w cźěmnu templa, bohacźe ſe ſłotom wudebjeneho, widźeſche ßwjatotajny ſawěſchk, ſa kotryž njeßmědźeſche nichtón ſtupicź khiba wyſchi měſchnik, — a tutón teź jenož ſ krwju wopora. Ow, kak bě tu tola wſchitko tak potajne a kraßne!

A k tomu telko měſchnikow a levitow w dołhich draſtach! A te wulke ßyły putnikowazeho ludu, kotreż njeběchu jeno pſchiſchłe ſ Paleſtiny ale też ſ dalokich póhanſkich krajow, ſo bychu widźałe to něhdy tak nadobne měſto Davitowe a Salomonowe a woprowałe ſa ßwoje hrěchi.

Jako potom ſaßo ſ Jeruſalema pucźowaſchtaj, wſa wótz Jakub Jonathana ßobu do Bethlehema; tam pokaſa jemu Raheliny row, tam ßebi powjedaſchtaj wo patriarchu Jakubje a wo jeho ßynach.

Ssedźeſchtaj tam w khłódku palmow pſchi rowje ßwojeje pramacźerje, — běſchtaj dźě wobaj ſ roda Benjaminoweho; tu ſapocża ſamyßleny ſtarz powjedacź wo podeńdźenju, kotreż jeho hiſchcże dźenża ſ wohenjom młodoſcże napjelnjowaſche a zyku wutrobu hólcźeza jimaſche.

Powjedaſche, ſo bě pſched 30 lětami paßł ſ wjele druhimi paſtrjemi ſtadła tu na Bethlehemſkich paſtwiſchcźach. Wón, bywajo ßobu najmłódſchi, bě měł nóznu ſtražu. So njeby drěmnył, ſpěwaſche ßebi pſalm: „Tón Knjes je mój paſtr!“ ßebi myßlo pſchi tym na ßławneho krala Davita, kak też tutón wowzy paßeſche, doniż jeho Bóh Knjes njeſcźini najprjedy dobyczeŕſkeho rjeka a potom krala.

Ssebi tak rosmyßlujo, ſo je tuto Bethlehem narodne měſto Davitowe, běchu jemu ßłowa pſchipadnyłe, kotreż bě krótko prjedy w ſynagozy ßłyſchał: „A ty Bethlehem Ephrata, kiž ßy mała mjes tyßazami w Judźe, ſ tebje dyrbi mi pſchińcź, kotryž budźe na Israelu Knjes, kotrehož wonkhód je wot ſpočzatka a wěcznoſcże był!“ — Micha 5, 1. — Bě ßebi rospominał, kak bě jedyn ſ pſchitomnych pißmawuczenych tutu ſchtuczku wukkadował: mjenujzy: ſ Bethlehema dyrbi pſchińcź tón ßlubjeny wulki kral israelſki, tón Meßias, kotrehož ßu wſchitzy profetojo wěſchcźili, wo kotrymž woßebje Daniel ßwědcźi: „Tón da jemu móz, cźeſcź a kraleſtwo, ſo bychu jemu wſchitzy ludźo, narody a jaſyki ßłużili; jeho móz je wěcźna, kiž njeſańdźe a jeho kraleſtwo bjes kónza.“ — Dan. 7, 14. — Na to bě druhi ſtanył a cźitał: „Ja wołach mojeho ßyna ſ Egyptowſkeje.“ Bě wobkrucźił, ſo niz ſ Bethlehema ale ſ Egyptowſkeje pſchińcź ma tón israelſkemu ludej ßlubjeny Meßias.

Tole wſcho bě ßebi Jakub tam ſ nowa w nóznej cźiſchinje pſchemyßlował a ſ zyłej duſchu pſchał, ſo by Jehova ßwoje ßluby dopjelnił a ßlubjeneho Meßiaßa póßłał. Pſchi tym bě ſapocźał ßo modlicź wo pſchińdźenje toho ſchilo (ryczerja) a Immanuela. — 1. Mójſ. 49, 10. —

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Zyrkej a ſtat.

Bamž Pius XI. je ßwjatemu lětej 1925 hnydom jene dalſche pſchidał. Dokelž budźe to 4. oktobra 700 lět, ſo je ßwjaty Franziſkus ſ Aſſiſi wumrěł, dyrbi to lěto 1926 jene franziſkanſke jubellěto bycź; w nim traje putnikowanje do Roma dale a ſa nje ßu poſtajenja wo wotpuſkach wobnowjene; wotpuſk doſtanje tón, kiž w poſtajenych cźaßach pjecź krócź wěſte Boże domy wopyta. — Bamž je ſa romſko-katolſke zyrkwje zyłeje ſemje też ſcźěhowazu modlitwu porucził, kotraž dyrbjeſche ßo pſchi „wußwjecźenju cźłowjeſkeho naroda ſa najßwjecźiſchu wutrobu Jeſußowu“ ſpěwacź: „Budź Ty ſe kralom też nad tymi, kotſiž ßu ſ wopacznymi wucźbami ſamyleni abo ſ dźělenjom wot zyrkwje wot Tebje dźěleni: ſwołaj jich wróczo k wěſtemu měſtnu wěrnoſcże a k jenej wěrje, ſo by to był bórſy jedyn paſtr a jene ſtadło!“ Sſłyſchiſch, evangelſki kſcheſcźijano!? —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Pſches woßady póńdźe bórſy póßelniza naſcheho Drježdźanſkeho doma diakonißow, tak pſches woßady Lubijſkeho wokrjeßa w februaru. Wona sběra dary luboſcże ſa ſkutki luboſcże, ſa dom diakonißow a jeho wuſtawy, ſchtóž wě, kelko hubjeńſtwa a ſrudoby w tutych wucźeka pyta a namaka, a

ſchtóž wopomni, hdźe wſchudźom naſche diakoniſzy w ſłużbje luboſćze dźěłaja a ſkutkuja, tón ſo njekomdź, tu pomozny dar woprowacź, witawſchi tutu póſzelnizu ſ luboſćzu. Wona budźe wěſćze rad ſwólniwa, dróbniſcheho wo tym a tamnym wſchěm, kiž ſo ſa to ſajimuja, rospowědacź.

Hacž to ſnamjo polěpſchowanja? „Němſka ſteji ſ kinami hnydom ſa Ameriku!“, tak pſchipowjedaju nowiny. Amerika měješche ſrjedź lěta 1925 na 16 000 kinow ſ 8 000 000 měſtnami, Němſka 3 600 ſ 1 275 000 měſtnami, Jendźelſka 3584 ſ 1 100 000, Franzowſka 2650 ſ 662 000 a Italſka 2150 ſ 600 000 měſtnami. Pſched krótkim buchu w Barlinje tſi hobrſke kina dotwarjene, kotrež ſu rum a ſrědki ſa telko wobydlerjow ſpóžerałe.

Zyrkwinſke powěſćze ſ Njeſwacźidła 1925. Narodźiło je ſo 76 dźěćźi, 39 hólzow a 37 holzow, mjes nimi 8 njemandźelſkich. Pſchipowjedanjow bě 38, wěrowanjow 32. Semrěło je 32 woſzobow, 14 mužſkich, 10 žónſkich, 8 dźěćźi. Spowjednych bě 2927, 1174 mužow, 1753 žonow, 1853 Sserbow, 1074 Němzow. Woprawjenjow domach bě 109. Sswój kſchćeńſki ſlub 62 pacźeŕſkich dźěćźi wobnowi 27 hólzow, 35 holzow, 26 ſerbſkich, 36 němſkich. Wunoſchk kollektow bě 593,49 hriwnow. Nimo teho ſo woprowaſche 480,42 hriwnow.

S **Hrodźiſchcźa.** Narodźiło je ſo 47 (56) dźěćźi, mjes nimi 2 morwo narodźene a 6 njemandźelſkich, a to 19 (25) hólzow a 26 (31) holzow. Wot tych 45 dźěćźi, kiž ſu ſo žiwe narodźiłe, ſtej w běhu lěta ſaſo 2 ſemrěłej. Je ſo mjenujzy narodźiło w Droždźiju 10 dźěćźi, w Rakojdach 8, w Hrodźiſchcźu a Skanezach 5, w Běłej Horje, Njechornju a Kortnizy 4, we Worzynje 3, w Brěſyzach a Wichowach2 a we Wujeźku žane dźěćźo. Pſchipowědanych bu 23 (13) porow, ſwěrowanych 17 (9) porow. Semrěło je 16 (32) woſzobow a to 10 mužſkeho a 6 žónſkeho rodu, hacž do 14. lěta ſwojeje ſtaroby 6, mjes 14. a 40. lětom žana woſzoba, mjes 40. a 50. lětom 1, mjes 50. a 60. lětom2, mjes 60. a 70. lětom 3, mjes 70. a 80. lětom 2 a mjes 80. a 90. lětom1 woſzoba. Spowědnych bě 1995 (2232) a to 839 (946) mužſkich a 1156 (1286) žónſkich, 1502 (1734) Sserbow a 493 (498) Němzow. Pacźeŕſkich dźěćźi bě 38 (53), 20 ſerbſkich a 18 němſkich. Wunoſchk ſběrkow je był 802,10 hr. Wyſchſche toho 406,30 hr. ſa miſzionſtwo mjes póhanami ſ miſzionſkeho kaſchćźika ſady woltarja, wot woprawjenjow a wot cźitarjow „Miſzionſkeho poſoła“.

S **Wóſzlinka.** W naſchej woſzadźe je ſo w lěcźe 1925 narodźiło 60 dźěćźi, 29 hólcźkow a 31 holcźkow; mjes nimi bě 6 njemandźelſkich. Morwonarodźiło njeje ſo žane. Pacźeŕſkich dźěćźi běſche 60, kotrež buchu njedźelu Palmarum konfirměrowane. 30 porow bu wěrowanych. Jedyn por měješche pſches Božu hnadu ſwój ſłoty kwaſz. Požohnowanje tutoho pora běſche w Božim domje a jena dźowka ſwjecźeſche ſ dobom ſwój ſeleny kwaſz. Spodźiwnje mała běſche liczba ſemrětych, mjenujzy 27; najſtarſcha woſzoba běſche 85 lět pſchekroczíła. Liczba ſpowědnych hoſcźi je bohužel dale wróczoſchła na 1994, ſ kotrychž je 57 ſwjate wotkaſanje domach wuživało. Sběrka pſchi miſzionſkim ſwjedźenju wunjeſze 105,72 hr., mjes tym ſo powſchitkowne ſběrki pſchinjeſzechu 144,78 hr. a ſběrki ſa woſzadne potrěbnoſcźe 114,33 hr. Wyſchſche toho ſkładowaſche ſo do Božeho kaſchćźika 115,02 hr., tak ſo je wſcho hromadźe479,95 hr. „Miſzionſki poſoł“ cźita ſo jenož hiſchcźe w 100 exemplarach, „Pomhaj Bóh“ w 34 ſwójbach.

Liſtowanje: kk. fararjam: naſch njedźelnik njedoſta hiſchcźe wſchě woſzadne rosprawy ſ lěta 1925, woſzebje niz ſe pruſkich woſzadow; proſzy naleźnje wo tute. —

S. w M. ſa Sept. — H. w Hu. ſa Sex.

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Noſzacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXI.

Jedyn znamjenity muž, kiž běše lubowany pola khudych runje kaž pola bohatych, dokelž běše lubosćiwy a sprawny ke kóždemu, powědaše tutón podawk ze swojeho žiwjenja: „Jónu mje wuj widźeše, kak ja žabu čwilowach a praješe: Rad bych wědźał, čehodla to činiš, hdyž ze psom, ptačkami a karniklemi tak lubosćiwje wobkhadźeš? Ja jemu wotmołwich: Žaba je hrozna, mazana a njewužitna. Wuj na to rjekny: „To je móžno, je to hinaše stworjenje hač sy ty: ma hinaši napohlad hač pos, ptak abo karnikel, ale žaba njeniči druhe stworjenja tohodla, zo wuhladaju hinak kaž wona. Tu hroznu wosebitosć maju jenož ludźo.“ — Dołho sym přemyslował wo tom, štož mi tehdy wuj praješe. Ženje njejsym potom z kamjenjom mjetał po žabje, a prócował sym so, zo bych był lubosćiwy ke wšitkim ludźom.

Je jara hrozne, hdyž pachoł abo holca w šuli sebi mysli, zo je něšto wjacy abo něšto lěpše hač druhe dźěći, tohodla, zo ma bohatych staršich abo lěpje wuknje, a jara hrozne je, hdyž so dźěći wusměwaju sobušulerjam, abo so jich njedótkaju tohodla, zo nimaju pěknu drastu, abo rěča druhu rěč hač woni.

Knjez Jezus wučeše swojich wučobnikow, zo bychu wobkhadźowali ze wšěmi ludźimi jako z bratrami, dokelž so modlimy k jenomu njebjeskemu Wótcej a smy kaž jena swójba. Wučobnicy často njerozumjachu Knjezej Jezusej, ale pozdźišo jim Bóh luby Knjez pokazowaše, zo chce, zo bychu wšitkim ludźom jenak służili.

2. Maćerni pomocnicy.

Maći boleše hłowa a tuž dźeše horje so lehnyć.

„Je mi jara žel maćerki,“ zdychny sej Hańžka.

„A mi też,“ přihłosowaše Jank.

„Kak jara je ći jeje žel,“ prašeše so Jurk.

„Mi je jeje tak žel, zo pójdu a naščipam pyšny korb drjewa a nazběram třěski k zatepjenju.“

„Ach, ja hižo wěm, što mysliš!“ rjekny Hańžka. „Mi je jeje tak žel, zo du ju prosyć zo by mi dowoliła, přihotować wječeŕ.“

„A ja budu pomhać blido kryć a nadobu wutrěwać,“ poskići so Jurk. Myslu, hdyž maju ludźo woprawdźe z někim sobuželnosć, to su hotowi, jemu pomhać.

3. Što by Marka mohła dokonjeć.

Marka běše jenož šesć lět a běše při tom na swoje lěta mała. Hdyž přińdźe do šule, jara žedźeše, „něšto dokonjeć za Knjeza Jezusa.“ „Ale sym tak mała,“ pozdychny sebi, „a tuž ničo njeje, štož bych mohła dokonjeć.“

Dźěd słyšeše što wona praji a zawoła: „Što pak mi wottčini nowiny a namaka nawoči a přinjese z blida knihu?“

„A što pak nawleknje bančik do mojeje kapy, a da mloko kóčcy do taleŕka?“ rjekny wowka.

„A kotra mała holčka přinjese mi črije?“ praješe nan.

A tu dźěd hładźeše brune włoski Marcyne a rjekny: „Kóžda mała służbička, kotruž rady dokonjamy, je radosć za Knjeza Jezusa.“

Čisło 5.

Bohu haj Bóh!

Łětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedzelske łopjeno.

Budyschin 31. januara 1926 Bautzen

Čischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

Septuagesima.

1. list na Kor. 9, 24—27.

Wscho ma jow na swěcźe swój kónz. Wjeselа sańdu, ale też srudne cźasy. Tak leži też sasso hodowny swjedźeń sady nasz se wschěm, schtoż je nam pschinjesł. Běchmy sasso hromadźe w swójbje a smy so też ſ darami swjeselili. Nětko smy so sasso roszohnowali a kóždy sasso tam a sem dźěła. Spominali smy pak też na tych, kiž wjaz mjes nami njeběchu.

Jene pak wostanje a dyrbi też nam wostacź, to je Jesuß Khrystuß, Boži hodowny dar. Mamy jón? Je Jesuß nascheje wutroby wjesele a radosćź? Ssmy hody sasß swjecźili, so smy prajili: też mi, też we mni je so tón Sbóžnik narodźił; Bohu budź dźak sa tutu wulku hnadu? Dha pak dyrbmy to nětk też pokasacź, swoju krasßnosćź jako kschesćźijan sjewicź, jako kschesćźijan so też bědźicź. Runje to nam nasche Boże słowo praji, haj:

žiwjenje kschesćźijana, žiwjenje běděenja. Hdźe pak? a kak? a sa cźo?

Husto je nasch Sbóžnik w pschirunanjach prědował, so by swojim posłucharjam wscho prawje rosestajał, schto chze, schto sam je a schto maju cźinicź. Tak też japoschtoł Pawoł jow pschirunanje trjeba, so by swojim kschesćźijanam w měsćźe Korinth prajił, so ſ kschesćźijanom bycź, wosebje też sebi zada, so bědźicź. Wón jich pokasa na něschto, schtoż snaja a pschi cźimž su so snadź też wobdźělili, na wulke hry, kotrež so sa schtyri lěta pschezo blisko jich města wotmějachu. Wulki blak bě wottyknjeny, hdźež so bědźicź mějachu a wo wjetu běžecź. Na jenym kónzu stejachu cźi, kiž běžecź mějachu a so bědźicź chzychu, na druhim kónzu cźi, kiž dyrbjachu rosßudźicź, schtó je dobył. A koło wokoło wulka liczba pschihladowarjow. Tak, chzyschе Pawoł prajicź, macźe też wy jako kschesćźijenjo so bědźicź. Cźińmy też my to, ty a ja, jeli so chzemy kschesćźijenjo bycź. Też nam je městno k temu wottyknjene, swět, we kotrymž smy žiwi, nasch cźasß, kaž dołho tu smy. Sswět nětk je połny spytowanjow; masch khorosćź, nusu, srudobu, njeprawdu, njewěru, wjesele, khudobu, bohatstwo. A w nasß sły lóscht, a pschecźiwo nam ferschta cźěmnosćźe, se swojej lesßnosćźu, kiž nam wscho móžne sßlubi, hdyž jemu sßłužimy.

Ach to njeje niczo lohke, so prwje bědźicź a jako žiwy, wěrny kschesćźijan běžecź, po tym w Božich kasnjach wottyknjenym pucźu, na kotrymž je nasch Sbóžnik schoł. Kak někotry wosßłabnje a wotstupi, pschewinjeny wot słych lóschtow a cźerta. Wón je wotroczk swojeho cźěła, město teho, so by ſ Knjesom był. Nam je žel tych młodych, kiž su bórsy po tym, so su swój kschcźeńſki sßlub wobnowili, sastali so bědźicź, a su w njepózcźiwosći a njewěrje žiwi, haj w jastwach. Nam je žel tych domow, hdźež njeje wjazy wěra a modlitwa, so nan psched swojimi dźěcźimi a domjazymi njesteji jako kschesćźijan wěry a swěry, strósbnosćźe a slutniwosćźe, a macź swoje dźěcźi njenjesße na modleńskej wutrobje. Nam je žel tych starych, kiž njechadźa mudri bycź a so prawje bědźicź. Nam je žel wschitkich, kiž njechadźa wjaz pod swojim kralom Jesußom sßłužicź. Bědźmy so prawje a běžmy na pucźu po Božich kasnjach. Tak dołho to jeno samóžemy, kaž smy žiwi. A kak dołho budźemy žiwi? Ach, to nichtón njewě. Bórsy móže ſ nami hinak bycź a potom je cźasß běděenja nimo. Wschelke

mózemy dwójzy cžinicź, ale žiwi bycź njemózemy dwójzy. Tuto jene žiwjenje je městno bědźenja. Nałožmy jo k tomu. Pschihladowarjow też mamy. Nasch Bóh, kotrehoż dźěcźi žmy a kiž naš stajnje lubuje, hlada na naš dele, kak žo bědźimy a jemu s naschej luboscźu sapłacźimy. Nasch Sbóžnik, kiž je žo sa naš k naschemu sbožu tak žwěru bědźił hacž do žmjercźe na kschižu, hlada na naš, hacž też my žo nětk žwěru bědźimy, so saprějemy bjesbóžne waschnje a žwětne lóschty, a wjedźemy pózcźiwe, prawe a bohabojasne žiwjenje jow na tym žwěcźe. Twój duchowny, twoji wucžerjo, kiž žu cźi pucź wěry a kschescźijanskeho žiwjenja pokasali, hladaju na tebje, kak po nim khodźisch. Twój žwěrny nan, twoja luba pobožna macź, drusy wješni hladaju natebje, kak žo bědźisch. O, budźmy kschescźijenjo, bědźmy žo a běžmy wo wjetu, jedyn pschezo lěpschi, žwjecźischi, hódnischi kaž druhi. Cžińcźe wy też žobu, lubi młodźi, kiž žo pschi žwojich hrach tak bědźicźe a wo wjetu běžicźe. Nětk też we waschim kschescźijanskim žiwjenju žwěrni bědžerjo! Khodźmy wschitzy po tym powołanju, s kotrymž powołani žmy, se wschej ponižnoscźu a cźichej myšlu a snješmy jedyn druheho w luboscźi.

Kak pak budźemy to dokonjecź a žo prawje bědźicź? Pawoł pische: „Kóždy pak, kiž žo bědźi, sdźerži žo wschitkich wězow.“ Kak mohł też žo bědźicź, hdy by schtó wě kak wjele drasty žo woblekł, we wobžranstwje a wopiłstwje žiwy był a po njecžistych pucźach khodźił. Ně, ja chzu žo bědźicź, chzu dobycź, tajke žadanje jemu móz dawa, žo wscheho sdźeržecź, schtož tomu sadźěwa. A w tutej woli ja chzu kschescźijan bycź, chzu žo prawje bědźicź a dobycź, dyrbimy žo też my wschitzy wscheho wostajicź, schtož je nam sa to se schkodu. „Ja pojimam žwoje cźěło a woskludźu jo na žkužbu“, haj, w tajkim duchu dyrbimy też my s knjesom wostacź nad naschim cźěłom. Bóh naš njeje k njecžistoscźi stworił; my njejžmy žiwi, so bychmy jědli a pili, ale my jěmy a pijemy, so bychmy žiwi byli. A hdyž naš žwět k žebi wabi se wschěm žwojim lóschtom, se wschěmi žwojimi kubłami, se wschej žwojej luboscźu, abo nam hrosy se wschěm žwojim njepschecźelstwom, hdyž cžert naš chze k skemu sawjescź, ně, chzemy jim wotmołwicź, Jesuža ja njepuschcźu. Sswět sańdźe se žwojej kražnoscźu, ale kiž wolu cžini njebjeskeho Wótza, wostanje wěcžnje. A hdyž cźerpicź mamy khoroscź a nusu, žměch, hańbu a sazpiwanje, žwěrni chzemy wostacź; wjele wjazy hischcźe je nasch Sbóžnik sa naš pschecźerpicź měł, a pschesa tajke cźerpjenja chze naš Bóh tola jenož dohotowacź. A hdyž žebi pschi tym prajimy, my njejžmy wopuschcźeni, ně, kiž je prajił: „Ja žym pola waš wschitke dny“, je pola naš; „je cźežko cźi, ja prjedy du, chzu žwěru pomhacź tebi“, o kak to požylni. A žam žo nětk modlicź kóždy dźeń, žam sa žo, sa žwojich a druhich, o kak cźehnje to Božu móz s njebjež dele, kak lěhaju žo jandźeljo jako schkit wokoło tebje a twojich dźěcźi a teho a druheho sabłudźeneho, khoreho, srudneho. A Boże žłowo žłyschecź a wopomnicź, w hodźinje spytowanja tutón mjecź Boži sapschimnycź, na khorołožu, pschi rowach, w nusy žebi khěrlusch spěwacź a schpruch prajicź, kak to wokschewi a móz skicźi. A k Božemu blidu hicź, žebi hrěch wotprožycź a s nowa do towarstwa s Bohom stupicź, kak tute krocžele wokoło woktarja, hdźež žy žnadź žwój kschcźeński žlub wobnowił, po dostatej Božej hnadźe nowu móz, nowy troscht, nowu nadźiju dadźa. Haj, tak chzemy žo wschitzy prawje bědźicź, sa tym, kiž je nasch Knjes a Sbóžnik Jesuž Khrystuž, sa druhimi, też naschimi, kiž žu to prjedy naš cžinili, s tymi, kiž to nětk cžinja. Ach, wojuj, schtóž njewojuje, tón krónowany njebudźe.

Haj, rjane myto na žwěrnych bědźerjow cžaka.

Japoschtoł pische: Kójdy, kiž žo bědźi, sdźerži žo wschitkich wězow; tamni tohodla, so bychu sachodnu krónu dostali, my pak njesachodnu.“ Bědźerjo w Korincźe dostawachu krónu abo też wěnz poczesczowanja, kotryž žo jim na hłowu staji, hdyž běchu dobyli. Jich mjena buchu do knihow sapižane. Hdźe pak žu tute króny a wěnzy wostałe? Swjadnyke žu. Schtó je dobycźeŕ był? Jeho mjeno je žo sabyło. Tak je wscho sachodne, schtož nam žwět dawa na cžesczach, mjenach a kubłach. Se žmjercźu sańdźe a po něschto cžažu je sabyte. Ale hinak króna, kotruž chze Bóh žwojim žwěrnym bědźerjam dacź. Ta je njesachodna, kaž Pawoł na druhim městnje praji. Wón žam ju nježe jako žwěrny Boži bědźeŕ a wschitzy, kiž žu žo tak žwěru bědźili. Wěcžne žiwjenje, wěcžna sbóžnoscź, wěcžny měr rěka tuta króna. Kražnischa je, hacž wschitke semske kubła. „Cźerpjenje nětcžischeho cžaža njeje hódne pschichodneje kražnoscźe, kotruž Bóh tym žwojim dacź budźe.“ A „schtož hischcźe žane wóczko widźało njeje, to je Bóh tym žwojim pschihotowak“. A je też wěste. „Ja tohodla tak běžu niz jako na njewěste“, Pawoł praji. Njebjeska króna tu woprawdźe žo namaka; a to sa wschitkich, kiž hischcźe wo wjetu běža. Ty móžesch ju měcź a też kóždy druhi, njech žy też jow bóle khudy, njesnaty, sastorcženy. A myto praweho bědźenja žo też hižo na semi sapocžnje. Požohnowany žy,masch Boži troscht a měr, Božu hnadu a luboscź a cžescź tych žwojich a druhich, a twoje wopomnjenje wostanje se žohnowanjom, hdźež žy se žohnowanjom sa žwojeho Boha a Sbóžnika, sa žwoje dźěcźi, sa žwojich starschich, sa wješnych a druhich žiwy był. Tak krónowany bycź sa cžaž a wěcžnoscź, njeje to kražne? Tuž bědźmy žo prawje. Pytajmy to, schtož je horjekach, a niz, schtož je na semi. Njesapomnímy, ke kajkej kražnoscźi žmy powołani. Njech nětk žwět naš k žebi wabi se wschěm žwojim lóschtom, se wschěmi žwojimi kubłami, se wschej žwojej luboscźu, abo nam hrosy se wschěm žwojim njepschecźelstwom, njech naš cžert chze k skemu sawjescź a cźělny lóscht naš spytowacź, wostańmy žwěrni. A hdyž cźerpicź mamy to a druhe, niczo njech naš njewotdźěli wot Božeje luboscźe, haj wěrmy dale, so chze naš Bóh s tajkimi cźerpjenjemi dohotowacź, so bychmy junu njebjesku krónu nožycź móhli. W luboscźi a poczescźowanju budźmy žiwi a njech jedyn druheho napomina, žobu wo wjetu běžecź a žwěru žo bědźicź. Cžim wjazy žwěrnych bědźerjow, cžim lěpje na semi, cžim wjazy krónowanych. Khrystuž, nasch Sbóžnik a Knjes tu je, wón cžaka a hlada, kak žo sa njeho a sa nim bědźimy, hdźež je žo sa naš tak žwěru bědźił. Njech žo wschitzy, kiž kschescźijenjo rěkamy, žwěru bědźimy, so bychmy wschitzy jow a tam krónowani byli. Hamjeń.

Ss. w M.

Spokojene žedźenje.

Powjestka s cžaža Khrystužoweho.

Spižała Kristina Royowa.

(Pokracžowanje.)

Tu na dobo, schto to bě! Hladajo na městacžko, kotrež tu nasdala se žwojimi domami jeho psches nóz strowjesche, wuhlada wyšoko na njebju jažne žwětło. A tuto bližesche žo kaž jažna, žo błyschcźaza mrócžel bóle a bóle k semi. Na wokomiki posasta wysche Bethlehema, potom žo pschibliži k městnu, hdźež wón bě a puschcźi žo blisko pastyrjow a stadłow k semi dele.

„Ja žo wulzy jara strózich“, powědasche wótz Jakub, „a sakschiknych we žwojej hrosy, pschetož nježeny wot tuteje mrócžele pokasa žo wysche mje kražny mužski. Jeho woblek

bě ßněhběły, jeho wobliczo kaž błyschczenje měßaczka, jeho wóczzy kaž jaßnoscź ßłónza, jeho postawa wulkotna, rjana.

Pastyrjo poskoczichu. Wschě wowzy posběhnychu hłowu, kaž so bychu tež tute něme stworjenja nastajake wuschi a rosumiłe, schto měł kraßny poßoł Boži sjewicź.“

„Njebojcźe ßo!“ tak strowjo troschtowasche naß, kiž běchmy we ßwojej bojoscźi kaž na poł morwi. „Njebojcźeßo! Hlaj, ja pschipowědam wam wulke wjeßele, kotrež ßo wschemu ludu dostanje! Pschetoż wam je ßo dźenßa Sbóžnik narodźił, kotryž je Khrystuß, tón Knjes w Davitowym měscźe. A to macźe sa snamjo: wy namakacźe to dźěcźatko s pjeluschkami powite a w žłobje leżo!“ — Luk. 2, 10—12.

Moja wutroba woživi: Meßijas bě ßo narodźił! Moje žedźenje bě dopjelnjene. A narodźił bě ßo w Bethlehemje! Tak blisko! A to dźenßa ßo narodźił!

Jako bě jandźel dowupowědał a ßo wotkhadźecź hotowasche, wotewri ßo njebjo. Sswětło kaž wo dnjo bu to na łukach a hórkach. Na mrócźelach, kotrež běchu ßamo lute ßwětło, sjewichu ßo njesemske kraßne rycźerske ßyły Boże. S radostnym spěwom khwalachu Boha a wyskachu: „Cźescź budź Bohu we wyßokscźi a měr na semi a cźłowjekam dobre spodobanje!“ — Luk. 2, 14.

Potom ßo wschitko shubi. Pastyrjo widźachu, kak mrócźele wójsko Boże nießechu wysche a wysche, doniž ßo do zyła njeshubi a doniž njebu dokoła wokoło cźicha nóz. Sswět bě saßo pokny cźmy; wschitko bě saßo kaž prjedy. A tola saßo tež niz. To njebě nóz kaž druhe. W njej bě ßo stało něschto wulke, něschto, schtoż njebudźe nam nihdy wsate: Narodźił bě ßo Meßijas!

„Pójmy nětk!“ tak prajachu pastyrjo, „pójmy nětk do Bethlehema a wohladajmy tu wěz, kiž je ßo stała, kotruž Bóh tón Knjes je nam wosnamjenił!“ s

„A scźe wy schli?“ woprascha ßo Jonatan njedocźakliwje starza.

„Ssmy schli! Ssmy běżeli, mój ßyno! A ßmy wscho tak nadeschli, kaž běchu to jandźeljo prajili. W Bethlehemskej hospodźe ßmy namakali w hródźi w žłobiku rjane dźěcźatko. Ow, ženje njejßym lubosnische dźěcźatko wohladał! Ow, kak ßmy ßo radowali! Kak ßmy to wscho wo nim rosnoschowali! Nascha wutroba je była polna dźakownoscźe psched tym Knjesom! Njemóżachmy hinak, hacź jeho cźesćicź a khwalicź! Ssmy cźuli, so naß Bóh jara lubuje, so bě nam wodał, nam dariwschi Meßijaßa. Njejßmy ßo sa tym prascheli, schto s dźěcźatkom Božim budźe, wo kotrymž nam muž jeho macźerje Marje powědasche, so je podjate wot Ducha ßwjateho, so nima semskeho nana. To pak bě tež na nim spósnacź, so bě Bóh jeho nan! Ach, ani w njebjeßach njemóże nam to lěpje bycź, hacź nam to było w hródźi pschi dźěcźatku. Haj, tež hischcźe, jako běchmy woteschli, běchu tute njebjeßa s nami! Pschi ßwojich stadłach ßmy ßebi na tutón drohi dar myßlili a ßmy ßebi wo nim powědali. Ach, kak ßmy ßo tola wjeßelili! — A wschitko je było podarmo!“

Starz sdychowasche bolostnje, nakhiliwschi hłowu.

„Cźehodla podarmo, wótcźe Jakubje?“ praschesche ßo hólcźez, a wsa jeho ruku do ßwojeje. „Ow praj mi, hdźe to dźěcźo je, so bych tež ja mohł k njemu hicź! Ach, ja chzu jo widźecź, lubowacź a ßo k njemu modlicź!“

„Mój ßyno, to dźěcźo njeby wjazy nadeschoł! Je to hižo dołho ßem, skoro 30 lět!“

„Tuž je hižo wulki muž? — Hdźe to je?“

„Ach, njepraschej ßo mje! — Njeje wotrostł! — Ssu jeho sabili!“

„Wótcźe Jakubje!“

„Ow, płakaj jenoż! — Ja rěcźu wěrnoscź!“

Starz płakasche. Hakle po dołhej khwili powědasche, wot hólcźeza trochu troschtowany, dale.

„Sjewił bě ßo Bóh w dalokim póhanskim kraju tam k ranju někotrym mudrym, so je ßo nam Sbóžnik narodźił. Tucźi mużojo ßu, wjedźeni wot hwězdy, kotraž jim na pucź ßwěcźesche, — kaž něhdy tym naschim w puscźinje wohnjowy stołp — pschischli do Bethlehema. Kak dźiwasche ßo to kóždy, jako tuta bohata karawana posasta psched khudobnym domom, w kotrymž tehdy cźěßła Josef bydlesche se ßwojej młodostnej žonu. Shonichu, so běchu tucźi pschischli, ßo modlicź dźěscźu Božemu.“

„Ale ach, prjedy hacź běchu tucźi mużojo do Bethlehema pschischli, běchu pola krala w Jerusalemje pobyli, so bychu jemu wosjewili, cźehodla běchu pschicźahnyli; běchu ßo jeho prascheli, hdźe by to był tón nowonarodźeny kral tych Židow. Měschnizy ßu jim w pißmje pokasali, so měł ßo narodźicź w Bethlehemje. — Wschak wěsch, Bethlehem njeje daloko wot Jerusalema. — My wschitzy běchmy dźě wo tym nóznym sjewjenju wschudźe powědali a w Jerusalemje bydleschtaj staraj cźłowjekaj, profecźina Hana a starz Simeon; jako Marja a Josef to drohe dźěcźatko jako prěnje narodźene pschinjeßeschtaj, so bychu je tomu Knjesej pschedstajili, spósnaschtaj tutaj, so je wono tón ßlubjeny Meßijas a powědaschtaj to kóždemu, kiž chzysche na njeju poßłuchacź, a rěcźeschtaj kóždemu, kiž chzysche to wěricź, so staj widźałoj toho Sbóžnika Božeho, so je ßo Bóh ßmilił, so je Meßijas hižo tu a so jich wumoże. Ale tam horjekach njebě nichtón s tych wyßokich knjesow na to kedźbował doniž njepschińdźechu tucźi mudri. Tehdy je ßo kral Herodasch wustróżał, ßo bojo wo ßwój trón.

(Pokracźowanje scźěhuje.)

Zyrkej a stat.

Prawowěrna zyrkej je sa ßwjatki wulki sjěsd abo konzil na horu Athos w Grichiskej powołała. Chzedźa tam woßebje jednacź wo dwejoch wězach: wo kanoniskim abo zyrkwinskim prawje a „wo sjednocźenju wschěch kscheścźijanskich zyrkwjow w luboscźi Khrystußa“. Pscheproschene ßu jenoż prawowěrne zyrkwje, tola budźe tež druhim zyrkwjam dowolene, sastupjerjow póßłacź. — Hora Athos abo Sswjata hora je stara republika mnichow pschi morju w połnóznej Grichiskej, kotraž ma ßwoju wustawu hižo wot lěta 969 ßem; ßłuschesche hacź 1913 pod turkowske nadknjeżstwo, je pak ßwoju ßamostatnoscź sakhowała; w njej bydla jenoż mużscy, je jich to 5140. Zyły kraj je 314 kóßnych kilometrow wulki a ma 20 prawowěrnych klóschtrow; hłowne město je Karyai, kotrež ma 263 wobydlerjow. Snaty je tutón mały a woßebity stat woßebje psches to, so maja jeho klóschtry wulke a ważne pokłady starych bibliothekow.

Arzybiskop D. Söderblom w Upsala ßwjecźesche 15. jan. ßwój 60. narodny dźeń. Woßebje evangelska zyrkej je na njeho na tutym dnju spominała; je wón tola tón, kotryž bě loni w Stockholmje wschě njekatolske zyrkwje k wulkemu sjěsdej shromadźił.

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſka prědarſka konferenza** ſhromadźi ßo póndźelu 1. februara k wurjadnemu poßedźenju. Ma ßo wo dalſchich ważnych naležnoſczach jednacź. Tuž ßu njech wſchitzy ſ dopkom ¾10 hodźin w Sserbſkim Domje. — Popołdnju je ſhromadźiſna poboczneho ſjednoczeńſtwa Łužiſkeho prědarſkeho towarſtwa.

S **Hrodźiſchcza.** Naſcha woßada wjeßeli ßo na poßwjeczenje nowych ſwonow, kotrež budźemy bórſy ßwjeczicź ßměcź. Hotowe ßu a ßu ßo derje poradźiłe. To budźe ßwjatoczne wjeßelenje, hdyž nam ſ naſcheje wěže ſaſwonja. Njech potom tež zyła woßada czini po ßwjatoczným wołanju nowych ſwonow a kóždu njedźelu ßwěru pſchikhadźa k Božemu ßłowu.

S **Porſchiz.** Dokelž ßo naſche farſke městno ſ wotkhadom naſcheho knjeza fararja dra. Rěſbarka w měrzu wuprózdni, njeje ßo naſcha woßada komdźiła, ßebi hnydom pytacź noweho duſchepaſtyrja. Je ßebi bjes wſcheho wupißowanja a druheho komdźenja jenohłóßnje a ſ pſchihłoßowanjom kolaturſtwa powołała k. fararja Handrika-Klukſchanſkeho, kotryž je do toho ſwolił, k nam pſchińcź. My ßo dźakownje na to wjeßelimy. Pſchezo pak hiſchcze woſtanjetej dwě woßadźe bjes duſchowpaſtyrja, Bart a nětko tež Klukſch. — Ssnadź ßebi po podobnym krótkim puczu po noweho duchowneho póndźitaj; ſda ßo, ſo je pſchi nětcziſchich wobſtejnoſczach najpſchihódniſche.

Se **Sdźarow.** W naſchej woßadźe, kotraž ma 2540 duſchow, bu w lěcźe 1925 74 dźěczi kſchczenych, 48 w Sdźarach a 26 we Werminghoffje, mjes nimi bě 7 njemandźelſkich. Wěrowanjow běſche 15, 13 w Sdźarach a 2 we Werwinghoffje; khowanjow mějachmy 42, 30 w Sdźarach a 12 we Werwinghoffje. Mjes ſemrětymi bě 11 mužow, 12 žonow a 19 dźěczi. Boże wotkaſanje je wužiwało 1471 woßobow, we Sdźarach 1314 a we Werwinghoffje 157. Kſchczeńſki ßlub je wobnowiło 63 dźěczi, 19 ßerbſkich a 16 němſkich w Sdźarach a 28 němſkich we Werminghoffje. Wunoſchk ſběrkow w zyrkwi bě 287,30 hr. a wunoſchk dowjazych ſběrkow 401,70 hr. Wyſchſche toho je ßo ſa ßwjate mißijonſtwo nahromadźiło 268,49 hr. a ſa Guſtav-Adolfſke towarſtwo 30,66 hr.

Liſtowanje: H. w Hu. ſa Seragefima. — M. w Ba. ſa Eſtomihi.

Wutrobna próſtwa

na wſchěch cźitarjow naſcheho njedźelſkeho łopjena „Pomhaj Bóh“.

Jena knihownja trjeba nuſnje ſcźěhowaze cźißła ſ lěta 1925: 2 a 17. — Wſchěch lubych cźitarjow naležnje proßymy, ſo bychu, jeli tute cźißła ßami dale njetrjebaja, je nam dobrocźiwje wotſtupili.

Wudawarńja na Lawſkich hrjebjach 4.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXII.

Wo jandźelach.

„Maćerka“, prašeše so dźěćo, „su woprawdźe jandźeljo?“ — „Biblija nam praji, zo su“, wotmołwi maćerka.

„Ja sym je widźał na wobrazku,“ praješe hólčec, „ale woprawdźiteho jandźela hišće widźał njejsym. Sy ty hižo žiweho jandźela widźała, maćerka?“

„Myslu, zo sym,“ praješe maćerka, „ale njebě wobleče-ny kaž jandźel na tom wobrazku.“

„Ja bych chcył woprawdźiteho jandźela widźeć. Wěš ty što, maćerka? Póndu po puću daloko a daloko, doniž wohladam woprawdźiteho jandźela.“

„Nó derje, a ja póndu z tobu, přetož ty sy hišće přejara mólčki, zo by sam mohł hić daloko,“ praješe mać.

„Ja hižo njejsym mólčki,“ rjekny hólčec, „wšako hižo nošu kholowy. Sym wulki!“

„Wěrno,“ praješe mać, „ale tola póndu z tobu. Je rjenje a rada bych so trochu wuběžała.“

„Ty khodźiš přejara pomałku, hdyž maš bolacu nohu.“

„Wšako ja tebje dosahnu, budźeš widźeć.“ A dźěštaj hromadźe. Dźěćo skakaše a běžeše doprědka a mać za nim kročeše tak zmužiće, zo dźěćo zaspomni, zo mać ma bolacu nohu.

Bórzy přijědźe jimaj napřećo knježski wóz, ćehnjeny wot rjaneju běleju konjow. We wozu sedźeše rjana knjeni w somoćanej drasće a kožuchu. Na hłowje měješe kłobuk z běłym pjerom. We wušomaj błyskotachu so jej złote nawušnicy. Hólčec běžeše k wozej a prašeše so knjenju: „Sće wy jandźel?“ Knjeni njewotmołwi ale hladaše zymnje na dźěćo. Z dobom praješe něšto pohončej, kotryž zapraska z bićom a wóz spěšnje wotjědźe, hač so zhubi w mróčelach prócha. Próch doby so dźěšću do huby a do nosa, tak zo dyrbješe kašlować a porskać. Stoješe tam, a trěješe sebi woči, hdyž z dobom k njemu přistupi mać a trěješe jemu proch ze swojim šórcuchom z wobliča.

„To njeběše jandźel,“ praješe hólčec. „Ně, ně,“ praješe mać, „ani zdaće wo jandźelu.“

Dźěćo běžeše dale po drózy, hač zetka rjanu knježnu w bčłej drasće. „Wy sće wěsće jandźel,“ zawoła dźěćo a běžeše k njej. Knježna wza jeho na rucy. „Ty sy lubozne dźěćo,“ praješe jemu, „wčera wječor mi też něchtón rjekny, so sym jandźel,“ a košeše dźěćo. Z dobom přesta a pušći dźěćo na zemju. „Ty sy mi womazał swoju rjanu drastu ze swojimi zaprózenymi črijemi a rozcybał moje włosy. Dźi domoj k maćercy.“ Wona wjacy na dźěćo njekedźbowaše, ale běžeše napřećiwo swojemu nawoženjej, kiž so po drózy přibližowaše.

Dźěćo leżeše na zaprózenej drózy a płakaše, doniž jeho njedosćahny maćerka, kotraž je zběhny a wutrě jemu sylzy ze swojim módrym šórcuchom.

„Zda so mi, zo to tola njebě žadyn jandźel,“ rjekny. „Njebě,“ praješe mać. „Ale hišće móže być. Je hišće młoda.“ — „Mi hižo nohi bola, maćerka, prošu, donjes mje domoj.“ — „Wěsće,“ rjekny mać, „tohodla sym za tobu šła.“

A wza hólčeca na ruku a njeseše jeho domoj. Dźěćo dźeržeše ju wokoło šije a čuješe so jara zbožowne na rukomaj swojeje maćerki, kotraž jemu započa spěwać pěseń, kotruž dźěćo lubowaše. Z dobom so pozběhny a rjekny: „Maćerka, ty sy jandźel.“ — „To njeje móžno,“ směješe so mać, jandźeljo tola njenoša módre šórcuchi.“ — „Ju, ju,“ wobkručeše hólčec, „ty sy jandźel, ty sy mój dobry jandźel.“

A maćerka kročeše tak zmužiće, zo nichtón njepytny, zo ma bolacu nohu.

Čišło 6. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedzelske lopjeno.

Budyschin 7. februara 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchczerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtletnje 78 słotych pjenjezkow.

Seragesima.

2. Kor. 11, 21—31.

„Tón je mi jedyn wuswoleny grat, so budźe moje mjeno prjódknjesćź póhanam a kralam a Israelskim dźěćźom. Pschetoź ja chzu jemu pokasacź, kak wjele wón cźerpicź ma mojeho mjena dla.“ Tak Knjes hižom pschi wobroćźenju Pawoła do prědka běh jeho žiwjenja jako žiwjenje dźěła a cźerpjenja wopiša. Schtoź je tam wěschcźene, je w Pawołym žiwjenju dopjelnjene. Tutón japoschtoł je snamjo nadobneje rjanoscźe a mischtrski kuš swjateho ducha. Kak to? Dokelž móže prajicź: „Ja sym pak tola žiwy, niz pak ja, ale Khrystuš je žiwy we mni.“ Japoschtoł, swoju japoschtolsku cźesćź a nahladnosćź pschecźiwo błudnikam a njepschecźelam sakitujo, dawa nam hladacź do bědźenja a pschesćźěhanja, do horzeho dźěła, hórkeho pschepósnacźa, kotrež je snjesćź měł, ale też do mozy Božeje, ſ kotrejž je wschitko pschewinycź móhł, wotpočźowajo w hnadźe swojeho Boha a Sbóžnika. Tehodla khwali, schtoź je Bóh na nim činił. Tuž wot samokhwalby niczo njesbywa. Tak sahańbi swojich hanjerjow. Ow kak nusne je w nětčišchim cźasu, hdźež jich wjele hani kraŕnosćź a móz kschesćźijanskeje wěry a hdźež je wjele druhich, kiž so wusnawaju sa kschesćźijanow, ale saprěwaju w samŕnym žiwjenju móz kschesćźijanskeje wěry, kak nusne je a wužitne, tajke žiwjenje, tajke snamjo wobhladowacź. Schto wuknjemy se snamjenja žiwjenja japoschtoła Pawoła sa swoje žiwjenje? Ponižnocź a pokoru, kiž so staja w njeŕebicžnosćźi se wschěm, schtoź smy a mamy, pod hnadu.

Wobras swojeho žiwjenja nam japoschtoł Pawoł psched wocźi staja, hobrski wobras. To je žiwjenje połne prózy, strachotow, bědźenja, se shonjenjemi, kajkež njemóžachu tamni falschni profetojo a wěschcźakojo nihdy pokasacź. A ſ kajkim ŕylnym, ponižnym, stroschtnym duchom je Pawoł tole wschitko noŕył, wjeŕeły w nadźiji, scźerpliwy w srudobje, wobstajny w modlitwje, so khwalo swojeje ŕłaboscźe. Tam njenamakacźe žanu skórźbu na sjebane nadźije, na njedopjelnjene žadanja žiwjenja; wschitko bjerje ſ Knjesowej ruki, tež najcźežšche, a po Knjesowej woli noŕy jo dale. A cźohodla snjeŕy japoschtoł tole wschitko? Ssnano swojeje cźescźe dla? Pod Khrystuŕowym kschižom njejźu swětne króny a semske cźescźe namakacź. Knjesa dla wschitko snjeŕy, kotremuž je slubił klužicź. Wbohich błudźazych, njesbožownych bratrow dla wschitko snjeŕy, so by se židow a póhanow někotrych sbóžnych scźinił. Tajki steji psched tobu: Sswobodny, kiž by drje prědowanja wo Khrystuŕowym kschižu, mudrym a hordym póhanam njerosumneho a židam hněwneho, so wostajicź a wot wschitkich cźescźeny w měrje žiwy bycź mohł, a tola swjasany ſ rjecźasami wěriweje luboscźe na Knjesa, mějo wschitko sa schkodu, jeno so by Khrystuša dobył, dźeržał, prědował. Tak je žiwy, cźerpi, wojuje, tak dobywa, tak je wjazy dźěłał a so prózował, dyžli druzy wschitzy. Ow so by so Knjesej spodobało, nam tajkich japoschtolskich mužow daricź, na kotrychž wěry khrobłosćźi by njewěra so rosrasyła, kotrychž móz luboscźe a cźerpjenja by Khrystuŕowych njepschecźelow pschewinyła, swědkow, kotrychž žiwjenje a cźerpjenje, wojowanja a dobywanja dale a bóle swědcźa: „Ja wschitko mózu psches teho, kiž mje poŕylni, to je, psches Khrysta.“ — Nětk stupcźe psched snamjo žiwjenja japoschtoła Pawoła. Pójcźe, kiž sebi na swoje dźěło a prózowanje tak wjele wěscźe! Sawěrnje

pſched kſchižom w žiwjenju Pawołym dyrbi wſchitko ßebjepſcheſběhnjenje ßo ſhubicź. Pójcźe, kiž mórcźicźe na cźežke brěmjo, kiž je nam napołożene, a ważcźe, ſchtož měješche japoſchtoł noßycź a noßyſche ſtroſchtnje a ſcźerpliwje, a ſchto macźe wy noßycź. Haj, wſchitzy pſchińdźmy a ſtajmy ßwoje žiwjenje pornjo japoſchtoła žiwjenju, ßwoje cźerpjenje a tyſchnoſcźe, ßwoje dźěło a prózu pornjo jeho. Wón cźerpi mjena Jeſußoweho dla — a my? Kak wjele ßmy ßami ſawinowali! Wón cźerpi bratrow dla — a my? Kak huſto ßwojeho njeroſuma a hrěcha dla! Wón ßo zyle da ßłužbje ßwojeho wulkeho nadawka — a my? Kak wjele ßwojich mozow rosdrjebimy na maliczke, ßebicźiwe prózowanja. My nimamy tón jedyn wulki nadawk žiwjenja: ßam ſbóžny bycź a druhim ſ pomoznikom k ſbóžnoſcźi. Hdyž tole ſa ßwój nadawk maſch, wotwuknjeſch njeroſumnej myßli, ſo ßy k ſabawje na ßwěcźe, ſroſumiſch, cźehodla ma kóždе prawe kſcheſcźijanſke žiwjenje cźerpjenje a wojowanje ſnjeſcź. Tak budźeſch pſchezo ſpokojniſchi a pokorniſchi w žiwjenju. Se žohnowanjom je ſa naß, hladacź do japoſchtokſkeho žiwjenja.

Sa ßwoje ßamßne žiwjenje dyrbimy ſ teho wuknycź, ſo ſtajamy ßebje ſe wſchěm, ſchtož ßmy a mamy, pod hnadu. Niz jenož ſwonkne naſhonjenja ßwojeho žiwjenja, niz jenož ſwonkne ſkutki, kiž je dokonjał, ſwonkny wuſpěch, kotryž je dozpěł, wupraja tudy Pawoł. Do potajneje komorki ßwojejc wutroby naß wjedźe, ſo bychmy něſchto ſ jeho ſnutsknych ſhonjenjow pytnyli. A hlaj tam ßo nam ſjewi, ſo ſtaja ßebje ſe wſchěm, ſchtož je a ma, pod hnadu Božu. Spocźatk, ßrjedź a kónz jeho žiwjenja je Boža hnada w Khryſtußu Jeſußu, kotruž je ſhonicź ßměł. Khwali ßo Pawoł ßwojich wopißanych cźerpjenjow, woporow a dźěłow w Božim kraleſtwje, kaž by wſchitko jeho ſkutk był a ſaßłužba? Ně, tak ſapocźnje: „Ja praju w njemudroſcźi“ a tak ſkónczi: „Dyrbju-li ja ßo khwalicź, dha chzu ßo ßwojeje ßłaboſcźe khwalicź.“ Pytnejcźe, komu to pſchipißuje, ſo je tak wjele cźerpicź a w cźerpjenju wobſtacź, ſo je tak wjele wojowacź a we wojowanju dobywacź, ſo je tak wjele dźěłacź a w dźěle dozpěcź ßměł? Niz ßebi, ale Božej hnadźe to pſchipißuje. S tuteje hnady cźerpa njewuſtawazu ßwěrnoſcź w dźěle, ſcźerpliwoſcź w ſrudobje, nadźiju w cźerpjenju, ſnutskne wokſchewjenje pſchi ſwonknym tradanju. „S Božeje hnady ßym ja to, ſchtož ßym, a jeho hnada na mni njeje podarmo była,“ to je jeho wuſnacźe. Kak pak je japoſchtoł k temu pſchiſchoł, ſo ſtaja ßebje zyle pod Božu hnadu? W Damaſkußu, tam cźahnywſchi jako Saulus połny ßamoprawdoſcźe, je ſhonił, ſchto je Sbóžnikowa hnada: najnuſniſche ale tež najkraßniſche, ſchtož móže khudy, hrěſchny cźłowjek ſhonicź; nětk khwali ßo ßwojeje ßłaboſcźe, dokelž je Knjeſej ſ pſchicźinu była, jeho tak bohacźe wobhnadźicź, nětk khwali hnadu, kotraž je ßo jemu ſtała a kotruž wſchědnje ſ nowa doſtawa. — „Cźińcźe po mni, lubi bratſja, a hladajcźe na tych, kiž tak khodźa, jako naß macźe ſa ekſempel,“ tak piša japoſchtoł na ßwoje woßady. Tak tež nam pſchiwoła. Tež my dyrbimy ſe wſchěm, ſchtož ßmy a mamy, ßo pod hnadu ſtajicź. Žiwjenje a wumrjecźe, cźaß a wěcźnoſcź ſtajej pod hnadu, dowěř hnadźe Knjeſowej, ſo cźini, kaž ßo jemu ſpodoba a je tebi wužitne. Njepſchikrywaj ßwoju ßłaboſcź a potrěbniſtwo pſched wocźomaj ßwojeho njebjeſkeho lěkarja, ale njeß ju k Jeſußej. Tam ſhoniſch luboſcź jeho ßlubjenja: „Teho, kiž ke mni pſchińdźe, ja njewuſtorcźu.“ Potom wěſch, ſchto je hnada. Hamjeń.

H. w H.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„Ach, kak dyrbju cźi to wſcho dopowědacź, ſchto je ßo potom ſtało! — Ja dyrbjach tehdy wot Bethlehema prjecź a wrócźich ßo hakle ſa tſi njedźele; běžach hnydom do Bethlehema, ſo bych pohladał ſa tym, ſchto to je ſ naſchim Meßiaßom; tam pak mje witaſche płakanje a žarowanje, kotrež njemóžu wopißacź. Shonich, ſo běchu po kralowej pchikaſni wojazy pſchiſchli a žałoßnje morili wſchě dźěcźi, kotrež běchu dwě lěcźe a młódſche, w Bethlehemje a wokolinje. Skónzowachu drje pſchi tym tež wěſcźe tak někotreho nana, tak někotru macź, kotſiž ßwoje dźěcźi ſchkitachu. Zyle ſadwělowany ßym běhał wot jeneho kónza města k druhemu, kaž tež we wokolinje, pytajo naſcheho Sbóžnika, ale podarmo — wſchitko podarmo! Běchmy bórſy pſcheßwědcźeni, ſo je dyrbjało bycź mjes morjenymi niz jeno dźěcźo Boże ale tež jeho ſtarſchej.“

„Ach, Bóh je nam Sbóžnika darił, ale woni ßu nam jeho ſabili! To njemóžemy nětk wjazy niczo druhe wocźakowacź, hacź cźežke khłoſtanja Boże!“

Tak a podobnje powědaſche to ſtarz hólzej, kotryž bu wot toho cźaßa ßem dowěrnik toho muža, kotremuž nochzyſche nichtón w Galilejſkej wěricź, ſo prawdu powědaſche. Hólcźez jemu wěrjeſche; wón płakaſche ſ nim ow morjeneho Meßijaßa; ſ dobom jeho troſchtowaſche ſ tej nadźiju, ſo ßnadź je Bóh ßwojeho ßyna ſ někajkim dźiwom wukhował a ſo tutón tola hiſchcźe pſchińdźe.

Wot toho cźaßa bě tuta Bethlehemſka podawiſna jeju ſtajna rosmołwa, tak huſto hacź by Jonatan ßwojemu ſtaremu pſchecźelej ryby pſchinjeßł.

Huſto ßebi hólcźez, hdyž w nozy kójeſche, pſchi ßebi myßleſche: „Ow, ſo bychu ßo tola njebjeßa hiſchcźe ras wotewrikе! Ow, ſobychu hiſchcźe ras jandźelojo pſchiſchli a prajili, hdźe ßu dźěcźatko donjeßli! Pſchetož je njemóžno, ſo je jo tón Knjes dał moricź; haj zyle njemóžno!“

Tak bě ſtarz ſ dźěſcźom žiwy w pſchecźelſtwje, kotrež bu dźeń a wutrobniſche. —

Tu bě nětk pſched poł lětom pſchiſchła wot Jordana ßem dźiwna powěſcź: Bě poſtannk proſeta w Iſraelu, kotryž bě kaž něhdy Elias, wobleczeny draſtu ſ kamjelſkich włoßow a wopaßany ſ kožanym paßom; jědźiſche jenož lěßny měd a kóczki, pſchebywajo na horach a na polach. Tutón prědowache: „Cźińcźe pokutu, pſchetož njebjeſke kraleſtwo je ßo pſchibliżiło!“ Wjele luda khodźeſche ſa nim. Zyła Galilejſka bě połna tuteje powěſcźe. Proſeta prajeſche kóždemu, ſchto měł cźinicź, ſo by ßo Bohu lubił. Prajachu ßamo tu a tam, ſo je wón ßam tón Meßiaß, kotrehož pchikhad tak doraſnje pſchipowědaſche.

Jako wótz Jakub prěni ras tutu powěſcź ßłyſcheſche, morſchcźi cźoło, wijo njedowěrwje ſ hłowu. Jako pak powěcźe pſchiběrachu a Jonatan ſaßo nowe pſchinoſchowaſche, pocźa o tež ſtarza jimacź, doniž ßo njeſhraba, ſo by ßo pſcheßwědcźił. Wědźeſche drje, ſo bě proſeta Jan ßyn měſchnika Zachariaßa, ſo jeho macźeri rěkachu Hilża a ſo ſtaj byłoj ſ roda Levijoweho; macź droheho Bethlehemſkeho dźěcźatka pak rěkaſche Marija a bě ſe ßwojim mužom ſ roda Davitoweho; tak njebě móžno, ſo byſchtaj tutón proſeta a Sbóžnik byłoj jena woßoba. Tola ſtarz dyrbjeſche ßo ßam pſcheßwědcźicź!

Ow, kak radoſtny wuhotowa jeho Jonatan ſa pucźowanje! Pſchinjeße jemu wacźok połny ßuſchenych rybow. A

kak ßo ježdžo wočzakowasche, so by ßo saßo wróczik! Dženßa bě wótz Jakub nětko saßo pschischol, a to s tsjomi pastyrjemi, kotsiž běchu s nim tež do Bethlhema schli.

„Anasajtra, myßlesche pschi ßebi hólz, jako bě starz wotschol, „shonju zyku wěrnosczý. O so by tola bórsy ßwitało!“

II.

„Tak, mój ßyno, nětk ßym se ßwojim dźěłom hotowy! Ssydń ßo tu k mojimaj nohomaj a poßłuchaj! Tola kedźbuj pilnje, mam czi wulke a dźiwne wězy sdźělicý!“

S tutymi ßłowami sapocza wótz Jakub na druhi wjeczor ßwoju sajimaku rosprawu. Ssedźesche s Jonatanom horjekach wyßoko na horach psched ßwojej hětu. Hłuboko pod nimaj delekach wupschestrěwasche ßo jězor Tiberias a pod wjeczornym njebjom wuhladaschtaj bóle nasdala na druhim brjosy rosležane města a rybarske wßy, tam po Magdala s jedneje strony a tam po Tiberias a Dalmata s druheje.

Starz słoži hłowu na ruku. Jonatanowej wocži hladaschtej s njewurjekliwym ždźenjom na jeho ert.

„Luby ßyno, schtoż ßmój wo Janu kschczeniku ßłyschałoj, je wschitko wěrno! Wón je Zachariaßowy ßyn, kotrehoż je jandźel pschipowědźił, prjedy hacz je ßo narodźił. Khodźi we drasczе s kamelskich włoßow, je wopaßany s kožanym paßom a jě skóczki a lěßny měd. Wón je wulki profeta Boži! Wón je prědarski hłoß w pusczinje a woła: „Pschihotujczе pucz tomu Knjesej a czińczе rune jeho schczežki!“ Ale nasch Ssyn Boži, nasch Sbóžnik, wón njeje! To ßym s jeho erta ßam ßłyschał!“ (Pokraczowanje sczěhuje.)

Zyrkej a stat.

Saksa krajna synoda seńdźe ßo, kaž ßo pische, s nowa 25. februara. Myßla ßebi, so budźja hacz k 1. haprleji jednanja mjes statom a zyrkwju tak daloko do czista, so ßo dźělenje wupraji. Tak je to nětk hižo wjazy krócz rěkało; tuž ßo nam nochze wěricz, so to hižo k 1. haprleji tak daloko budźe; wěz je pschejara ważna, hacz ßměli ßo s njej pschekhwatacz. —

W hospodarskim wubjerku němskeho ßejma bě ßo 22. januara namjet stajik, so by ßo wyschnosczy namolwjała, bórsy sakoń pschedpołoziczy, kotryž by na wolu kschesczijanskich starschich dźiwak a sdźerženje schulow s wěruwusnaczom swěsczik. Tutón namjet běchu strony prawizy a ßrjedźisny sapodake; wón ßo pschija, haczrunje demokratojo, sozialdemokratojo a kommunistojo pschecziwo tomu hłoßowachu. — Tu maja wschitzy, kiž maja hischcze myßl sa kschesczijanske wukubłanje dźěczi a młodźiny, pokiw, kak maja ßo pschecziwo tutym stronam pschi wólbach sadźerżecz. —

Boże woßebnosczе, jeho bycze.

Hłóß: Bóh je pschi naß tudy.

Bóh je wěczna wěrnosczy, w jeho ßłowje
data je nam jeho wola ßwjata.
Majestetske bycze Bóh k nam s njebjes
hlada, nowy narod wot naß żada.
Khwalbu czesczy jemu njesczy
ßo nam wschitkim ßłuscha,
ßwěru czin to dusha.

Bóh je hnadny, ßmilny tym, kiž
jeho prosha, we wutrobje jeho nosha.
Majestetske bycze, Bóh je dobroczziwy,
czini wulke skutki, dźiwy!
Wóczez wě dźěczi wschě
ßwoje w kóždym lěczе
sastaracz we ßwěczе.

Bóh je nasche sbožo! Dawa ßwjatoh'
Ducha, w wěrje sbóżna je nětk dusha.
Majestetske bycze, Bóh je wěczna kraßnosczy,
ßłónzo wěczne, nascha jaßnosczy!
Wupomhaj, Wóczе daj,
so, hdyż wotßal dźemy,
twój raj herbujemy.

Bóh je wěczny! jedyn Knjes, kiž
wschudźom knježi! K nohomaj wscho jemu
leži. Majestetske bycze Bóh! to wopomń
dusha! Czesczy wscha wěczńje jemu ßłuscha!
Knjeże, my proßymy,
daj bycz dźěczom twojim
wěczńje w raju ßwojim

Bóh je prawy puczník, w ßwojim ßłowje
wěrny, w luboszczi we ßwojej ßwěrny!
Majestetske bycze, Bóh naß sdźerži, wodźi
Schto ßo k naschom' měrej hodźi —
Wopomńmy, so my ßmy,
hdyż po hnadźe łódni,
w jeho hnadźe sbóżni!

Bóh je ßmilny, Wóczez nasch
Pssches Jesom Khryssta,
Pssches njoh' je nam sbóżnosczy wěsta!
Majestetne bycze,
Bóh chze, so wschěm ludźom,
Pomhane by było wschudźom!
Skała ßy nascha ty,
Wulka ßmilnosczy Boża,
Studźeń wscheho sboża!

Bóh je dokonjany wulki, mózny,
Sslawny, w ßwojich skutkach, dźiwach,
Sjawny! Bóh je dokonjany wulki,
Mózny, ßławny, w ßwojich skutkach,
Dźiwach sjawny! Bohu czesczy mamy,
Njesczy, kschesczijenjo rjenje,
Pssches njoh' wumóżeni!

J. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

Sserbska prědarska konferenza bě ßo sańdźenu **póńdźelu, 1. februara, k wurjadnemu poßedźenju shromadźika. Je tu** nětkle pschezo telko maczisny sa wuradźowanja, so dyrbi ßo

konferenza husto skhadźowacź. Wobžarowacź je, so njemóžachu tu tež tutón krócź wschitzy pschitomni bycź. Saběrachmy žo mjes druhim s praschenjom žerbskeje superintendentury, kotrež tak dołho sa naš Serbow srudźaze a ponižowaze wostanje, doniž žo njeje to pschežwědczenje pschedobyło, so žmy tež my Serbjo hischcźe lud wožebiteje macźerneje rěcźe a wožebiteho kulturneho žiwjenja a so mamy tež my žwoje prawa wožebje na to, schtož žłuscha, k spomoženju snutskowneho žiwjenja. Wěso žłuscha k tomu pschedewschěm tež, so žo my tež jako sprawni, žwěrni, wěrjazy Serbjo pschede wschěm ludom wobžwědczimy. Tohodla dyrbi žo tež sažudźowacź, hdyž mjes Serbami žamymi roskora a schcźuwanje, kaž to runje poslednje dny sjewichu; njedyrbjało po prawom móžno bycź mjes nami, so žo pschecźiwo mužam schcźuwa, kotsiž nochzedźa niczo druhe, khiba sa žwój žerbski lud dźěłacź a skutkowacź na kulturnym polu. Schto by we tutej zyłej należnoscźi, kotruž chzemy s krótka „žerbska superintendentura“ mjenowacź, nusne było, porěcźachmy; wušłyschawschi rosprawu nascheje kommišije, kotraž bě tehodla we Drježdźanach pobyła. — Dale tež mjes druhim wo tym rěcźachmy, kak žo nětkle žerbske farske městna wuprósdnjeja, kak strach hrosy, so žo njemóžeja wjazy wschě se žerbskimi duchownymi wobžadźicź; so je wožebita schkoda, so žo žerbszy duchowni se Serbow wotžaleja, žo žamo wě. S tym swišuje nasche prózowanje, podpjeracź młodych Serbow a jim studium bohožłowstwa smóžnicź; budźe nam móžno, tym jenotliwzam, kotrychž bohužel jenož hischcźe w studijach na bohožłowstwo mamy, stipendium a połoženje poskiczicź. K tomu chze tež mjes druhim potom tež žłužicź „Swjask žerbsko-němskich a němsko-žerbskich wožadow“, wo kotrymž drje bórsy dalscheho shonimy. S druheho wuradźowanja njech je tu jenož hischcźe naspomnjeny protest Bukecźanskeho žerbskeho towarstwa pschecźiwo tomu, so bychu žo nowe žerbske spěwarske w schwabachu, t. r. s němskimi pišmikami cźischcźake; towarstwo dorasnje wustupuje sa cźischcź s łacźanskimi pišmikami. W tutej należnoscźi njebě a njeje hischcźe to poslednje žłowcźko prajene, žnadź nětk druhe towarstwo a jenotliwi tutu składnoscź wužija, žo k tutej wězy wuprajicź. Wěste je, so na dołho žo zyła wěz „nowych žerbskich spěwarskich“ wjazy wotstorkowacź njemóže.

S Hucźiny. Narodźiło je žo 25 dźěcźi, 15 hólzow a 10 holzow, mjes nimi 2 njemandźelske, pschipowjedanjow bě 12, wěrowanjow 7. Semrěło je 12 wožobow, 8 dźěcźi, 2 mužskich, 2 žónskich, spowjednych bě 720, 296 mužow, 424 žonow, mjes nimi 12 domach. Kschcźeński žlub 17 pacźerskich dźěcźi wobnowi, 12 hólzow, 5 holzow; 9 žerbskich, 8 němskich. Wunoschk kollektow bě 417,45 hriwnow, nimo toho žo woprowasche 276,54 hriwnow.

S Huski. Narodźiło je žo 97 dźěcźi, 47 hólczkow a 50 holczkow. Mjes nimi bě 18 njemandźelskich. Pacźerskich dźěcźi běsche 79. 33 porow bu wěrowanych. Semrěło je 48 wožobow. Spowědnych bě 3032, 1274 mužow a 1758 žonow, 541 Serbow a 2491 Němzow. Woprawjenjow domach bě 86. Wunoschk kollektow bě 656,50 hriw. a druhich sběrkow 809 hriwnow.

S Barta. Narodźiło je žo 61 dźěcźi, mjes nimi 4 morwonarodźenych. Pschipowědanjow běsche 15, wěrowanjow 13. Semrěło je 20 wožobow, mjes nimi 10 wotroscźenych a 10 dźěcźi. 2 wožobje běschtej žwoje žiwjenje psches 80 lět pschinježłej. Spowědnych běsche 1834, 777 mužow, 1057 žonow, 1069 Serbow, 765 Němzow. Woprawjenjow domach, běsche 21. Swój kschcźeński žlub wobnowi 35 pacźerskich dźěcźi, 20 hólzow, 15 holzow. Wunoschk kollektow běsche 766,70 hriwnow. Wyschsche teho je žo sa mišionstwo a wupyschenje zyrkwje 525 hriwnow nawdało.

Listowanje: M. w Ba. sa Esto. — M! w Bu! sa Jnv! (Pokutny dźeń)! — M. w R. sa Rem.

Samołwity redaktor farar Wyrgacź w Nožacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXIII.

Wuswobodźenje Pětra z jastwa.

Jónu wokoło jutrow běše japoštoł Pětr zawrjeny w jastwje. Běše jeho zawrjeć dał kral Herodes. A dokelž běše Pětr hižo raz z jastwa ćeknył, daše jeho Herodes zwjazać z rjećazami a stražować wot šesnaće wojakow. Po swjatych dnjach chcyše jeho dać zarazyć.

Ale runje tu nóc, w kotrejž měješe być wotprawjeny, posła Bóh jandźela do jastwa, zo by jeho wuswobodźił. Pětr ležeše a spaše w jastwje mjez dwěmaj wojakomaj, a dwaj druhej stoještaj při jastwowych durjach. Tu přińdźe jandźel do jastwa a swětło so zahori wokoło njeho. Jandźel dyri Pětra do boka a wubudźi jeho. Potom jemu praješe: „Stań rychle!“ Pětr stany a rjećazy jemu wot rukow padnychu. Tuž jemu jandźel rjekny: „Wopasaj so a podwjazaj swoje črije.“ Pětr tak sčini a jandźel praješe dale: „Wodźej so ze swojim płašćom a pój ze mnu.“ Pětr ani njewjedźeše, što ma to rěkać, ale posłuchaše jandźela we wšěm a dźěše za nim. Jandźel jeho wjedźeše z durjemi won, hdźež stojachu stražnikojo, ale žadyn ničeho njepraješe. Snadź jeju ani njewidźachu. Potom pak přińdźeštaj k wulkim železnym wrotam, kotrež na hasu wjedźechu. Te wrota so same wotewrichu, a Pětr z jandźelom běštaj na hasy. W tu khwilu jandźel wot njeho woteńdźe.

Nětko hakle wědźeše Pětr, što je so stało: Knjez Jezus běše po njeho pósłał jandźela, zo by jeho wuswobodźił. Stoješe khwilu a přemyslowaše, dźe ma hić. A hnydom so dopomni na druhich martrarjow a žedźeše po tym, zo by jim powědźił, što je so z nim stało. Dźěše na to do domu Marije, maćerje Janoweje, kotrehož mjeno běše tež Markus. Je to tón Markus, kiž je napisał evangelium tutoho mjena. Runje tu khwilu běše wjele wučobnikow w Marijinem domje a modlachu so za Pětra. Pětr zaklepa na durje a holčka, z mjenom Róde, přińdźe a prašeše so, štó to je. Hdyž wusłyša Pětrowy hłós, běžeše nutř a wozjewi wučobnikam, zo Pětr stoji wonka při durjach. Ale woni ji to nochcychu wěrić a rjeknychu ji: „Błazniš!“ Ale wona wobtwjerdźeše stajnje, zo je to Pětr. Hdyž dołho njewotewrichu, klepaše Pětr sylnje na durje. Hdyž jemu skónčnje wotewrichu, widźachu, zo je to woprawdźe wón. A stróžichu so jara a počachu wšitcy wołać z radosću a jedyn přemóh druheho so prašachu, kak je wujšeł z jastwa. Pětr jim da znamjo, zo bychu byli změrom a powědaše jim, kak je jeho jandźel wuwjedł z jastwa. „Sym při tebi, zo bych će wuswobodźił.“ Jer. 1, 8.

Čisło 7. **Pomhaj Bóh!** Létnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **14. februara 1926** **Bautzen**

Čiščcź a nakład Smolerjez knihiczišchczernje a knihaŕnje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Njedźela Estomihi.

1. Kor. 13.

To je wyšoki khěrlusch wo šwjatej luboscźi kschescźijanow mjes šobu, ſ pjera a wutroby japoschtoła Pawoła, khěrlusch, kaž šo wón na zyłej semi rjeńschi njenamaka. Kaž husto jón cźitasch, abo šłyschisch, je wón pschezo nowy a cźerstwy.

Pod kajke šłowo chzemy jeho bohate wopschijecźe stajicź? Jako běsche Janej tón wucźomnik, kotrehož Jesuš wošebje lubowasche, wyšoke lěta šwojeho žiwjenja dozpił, tak, so wjazy khodźicź njemóžesche, da šo wón do Božich šłužbow nošyc a tam wošadnym, pschezo jenož te šłowa pschiwoła: „Dźěcźatka, lubujcźe šo mjes šobu.“ To chze nam też nascha epistola prajicź.

Dźěcźatka, lubujcźe šo mjes šobu.

My ſ njeje nawuknjemy, cźohodla a kak šo lubowacź mamy.

I.

Cźohodla mamy šo mjes šobu lubowacź? Na to nam nasch Sbóžnik šam wotmolwi, hdyž rjeknje: „Na tym dyrbi kóždy pósnacź, so wy moji póšli scźe, hdyž luboscź mjes šobu macźe.“ Luboscź je potajkim šnamjo jeho wucźownikow. A japoschtoł Pawoł nam to w naschej epistoli rosjašni, hdyž nam roskładźe, kajku ważnoscź wschitke dary, wschitka mudroscź, wschitke dobre skutki bjes luboscźe maja, mjenujzy šzyka žanu.

Wón rjeknje: „Hdy bych ja ſ cźłowjeskimi a ſ jandźelskimi jazykami rěcźał a njeměł luboscźe, dha bych ja był syncźazy mošas abo klincźazy šwónczk.“

Rěcź je krašny dar Boži. Bjes rěcźe njeby žana zyrkej była a žane prědowanje, žana schula a žane roswucźowanje, žane pschecźelstwo a towarstwo. S pomozu rěcźe je nam sjednanje pschipowědane, kotreź je šo psches Jesom Khrysta stało, ſ pomozu rěcźe je kschescźijanska wěra na semi sałožena a wupschescěrana. A hdy by nětk cźłowjek wot Boha dar wošebiteje srěcźniwoscźe měł, tak so by wschitkich ludźi wo wěrnoscźi pschešwědcźicź a k Bohu wobrocźicź mohł, haj, hdy by wón rěcźecź mohł kaž jandźel ſ njebješ — a njeměł luboscźe, ale jeho wutroba by napjelnjena była wot šebicźiwoscźe a cźescźelakomnoscźe, dha by wón psched Bohom wjazy hódny njebył hacź šwón we wěži, kotryž naš do Boženo doma woła, hacź byrgle w zyrkwi, kotreź nasche spěwanje pschewodźuja. Kschescźijan wón njeby był, dźěł na sbóžnoscźi wón njeby dóstał.

„A hdy bych ja wěschcźicź móhł,“ rěcźi japoschtoł dale, a wjedźał wschitke potajnstwa a wschitko pósnacźe, a měł wschitku wěru, tak, so bych hory pschestajił a njeměł luboscźe, dha bych niczo njebył.“

Wěschcźicź, to rěka pschichodne wězy do prědka prajicź, kaž też szyła šwjate pišmo prawje srosumicź a wukładowacź móz, je krašny dar wot Boha; ale hdyž ty luboscźe we wutrobje nimasch, dha psched Bohom niczo njejšy, do zyła niczo.

Haj, „hdy bych wschitku wěru měł“, japoschtoł dale pische, „tak so bych hory pschestajił, a njeměł luboscźe, dha bych niczo njebył.“

Kak naß tuto ßłowo ßudźi! Hdyž ty rjeknješ: ja ßym kſcheſcźijan, pſchetož ja do Knjeſa Jeſußa wěrju, ja ke mſchi khodźu a k Božemu blidu a ßo ſ woßebitymi hrěchami njewomaſam, dha tebi japoſchtoł Pawoł rjekne: „Nimaſch ty luboſcźe, dha ſ twojej wěru, ſ twojim kſcheſcźijanſtwom niczo njeje; twoja wěra je morwa a twoje kſcheſcźanſtwo je ſwuczena wěz.“

„A hdy bych wſchitko moje ſamoženje na žiwnoſcź khudych waźił“, Pawoł hiſchcźe pſchiſtaji, „a podał moje cźěło ke palenju, a njeměł luboſcźe, dha by mi to niczo wuſchne njebyło.“

Ty móżeſch wulke ſkutki luboſcźe dokonjecź, móżeſch wſchě twoje kubła a pjenjeſy mjes khudych rosdźělicź, tak ſo cźe ludźo khwala a rjeknu: „To je woprawdźe pobožny a Boha ſpodobny muž“, haj, ty móżeſch ßamo twoje žiwjenje podacź, njeczíniſch pak ty to ſ luboſcźe, ale ſo by wot ludźi khwaleny był, abo ſo by ßebi ſ tym ſbóżnoſcź wukupił a ßwědomje ſpokojił, dha to tebi niczo njepomha. Pſchetož Bóh hlada na wutrobu a żada luboſcź, dale niczo. Tuž pſchi Janowym ßłowje woſtanje: „Dźěcźatka, lubujcźe ßo mjes ßobu.“

A ſo bychmy ßo ſamylicź njedali a luboſcź ßwěta ſa prawu luboſcź njewobhladowali, dha nam naſcha epiſtola

II.

pokaſuje, k a k ßo lubowacź mamy.

„Luboſcź je ſcźerpna a dobrocźiwa.“ Dha nam Pawoł ſ krótkimi ßłowami pokaſuje, kak ßo prawa, ſ Boha narodźena kſcheſcźijanſka luboſcź ſjewi, a nam ſ tym ſchpihel prjódk dźerži, ſo bychmy ßo w nim wobhladali. „Luboſcź je ſcźerpna“, to rěka, kaž Pawoł potom ßam roskładźe: „Wona wſcho ſnjeße, wſcho wěri, wſcho pſchecźerpi. Wona ßo njeda roshněwacź.“

Wona ßo njeda roshněwacź, njecha ßo pſches žanu njeprawdu, pſches žadyn njedźak k hněwej wabicź, ale cźerpi a ſnjeße wſcho ſ cźichej myßlu, a pſchi tym wſchitko wěri, to rěka, pſchezo najlěpſche wo bližſchim wěri a wſcheho ßo nadźija, wot dnja k dnjej ßo nadźija, ſo bližſchi ßwoju njeprawdoſcź póſnaje a ßo wobrocźi.

A pſchi tym je luboſcź też dobrocźiwa, to rěka, wona niz jenož ſłe ſcźerpliwje ſnjeße, ale też ſ dobrym płacźi, je pſchecźiwnikej napſchecźiwo pſchecźelna, hotowa wodacź a ſapomnicź a jemu pomhacź.

Lubi cźitarjo, ſchto wy w tutym ſchpihelu widźicźe? Njeje wěrno, hroſny wobras. Kak rucźe je naſcha ſcźerpliwoſcź ke kónzej, kak mało je trjeba, małe hněwanje, małe ßnadne ſranjenje, a my ßmy hižo wobožni a njepſchecźelniwi a naſch hněw ßapa. Dha my měnimy, na tym cźłowjeku je wſchitka nałożena dobrocźiwoſcź podarmo.

„Luboſcź njeje ſawiſtna.“ A my? W naſchej wutrobje tocźi hroſny cźerw ſawiſcźe. Cźini něchtó něſchto dobre a khwalby hódne, dha ßo my hněwamy a ßmy polni ſawiſcźe, ſo je wón to cźinił a niz my. Doſtanje ßo někomu ſbožo, dha my jo jemu njepopſchejemy, ale budźichmy jo radſcho ßami měli.

„Luboſcź njeje ßamopaſchna“, to rěka, wona ßłaboſcźe bližſcheho njewuſběhuje, a ßo jich njewjeßeli, ale je radſcho pſchikrywa.

A my? kak rucźe ßo my ßłabych ſtronow druhich dohladamy a pytamy je ßměſchne ſcźinicź.

„Luboſcź ßo njenaduwa“, to rěka, wona njeje horda, wona ßo njekhwali, hdyž něſchto dobre wuwjedźe a njeda lěwej ruzy wjedźecź, ſchto prawa cźini.

A my? Ssmy něſchto dobreho dokonjeli ßnano na khudym cźłowjeku, dyrbja jo wſchitzy ludźo wjedźecź; ßmy kaž tamni Fariſejſzy, kotſiž prjedy ßo trubicź dachu, hdyž chzychu dobroty wudźělecź.

„Wona hroſnje njecźini“, to rěka, wona ßo hlada, bližſchemu pohórſchkdawacź a tuž na ßwoje zyke khodźenje ßwěru kedźbuje — kak mało to nam wucźini!

„Luboſcź njepyta to ßwoje.“ To je praweje luboſcźe žro a jadro. Sswój lóſcht, ßwoju cźeſcź, ßwój dobytk wona na bok ſtaji, jenož bližſchemu chze ßłužicź.

Runje na wopak cźini jo najwjazy kſcheſcźijanow. Cźaß žiwjenja woni niczo druhe njepytaja hacź jeno ßwój dobytk, ſa ßwojeho bližſcheho pak žadyn porſt njeſkſchiwja.

Sa ßebje 20 hriwnow a wjazy wudacź, to ßo ßamo wot ßo roſumi. Ale božedla ſa khudych abo ſa wobrocźenje póhanow hriwnu woprowacź, to je pſche wjele. „To naſche wobſtejnoſcźe njeſnjeßu.“

„Luboſcź ßo njeſraduje na njeprawdoſcźi, ale ßo ßobu ſraduje na prawdźe.“

A my? Kak rad my ſłe, kotreż ßo wo bližſchim powěda, wěrimy a ſ potajnym wjeßelom dale njeßemy; dobre pak, kotreż wo druhim ßłyſchimy, njewěrimy, jo dele ſtajimy a hdyž je móżno k ſłemu wobrocźimy.

To je wobras wěrneje, ßwjateje kſcheſcźijanſkeje luboſcźe. Hdyž na njón hladamy a ſ nim ßebje a zyke kſcheſcźijanſtwo pſchirunamy, dha dyrbimy ſ naſtróżenjom póſnacź, ſo ßmy daloko, daloko wot tuteje luboſcźe ſdaleni a my też na tym póſnajemy, ſo drje w poßlednich cźaßach ſtejimy, wo kotrychž je tón Knjes wěſchcźił: „Dokelž njeprawda ßo budźe rosßyłnicź, budźe luboſcź w jich wjele wuſtudnycź.“

Tuž: „Dźěcźatka, lubujcźe ßo mjes ßobu!“ Hamjeń.

Luk. 18, 31—43:

Horje do Jeruſalema.

Hłóß: Hlej, cźłowcźe, Boże jehnjatko! ꝛc.

K Jeruſalemej naſtaji
ßo ſ Jeſußom cźěř naſcha,
hdyž póſtny cźaß ßo pſchibliži
a naß ßo ſnowa praſcha,
hacź jeho wucźobnizy ßmy
a ſwólniwje ſ nim cźehnjemy
pſches tſchiž a ßmjercź do raja,
kiž wotewrił naſch Sbóżnik je
pſches ßwoje krwawne cźerpjenje
wſchěm, kiž joh' lubo maja.

Kaž póßłow ßwojich dwanacźe
wón woßebje wſa k ßebi,
hdyž cźaß ßo jeho bliżeſche,
kiž wuſwolił bě ßebi,
— tak też naß ſnowa ſapſchimnje
nět mile jeho wabjenje:
Pój ſa mnu, luba duſcha!
Hlej! wěrnoſcź, pucź a žiwjenje
ßym ja a ſ morwych ſtawanje.
— Tuž pój, kaž cźi ßo błuſcha!

Cźe, Knjeże Jeſu, proßymy:
Ssmil ty ßo nětk nad nami!
Ach, ſ pſchirodźenja ßlepi ßmy,
ßo njeſnajemy ßami,
— tuž wocźi chzył nam wotewricź
a wutrobu też ſahoricź,
ſo tebje lubujemy!
Ssy ſ luboſcźe ßo ſa naß dał,
ßam na kſchižu ßo woprował.
My khwalicź tebje chzemy.

Wſmi na ßwoju cźěř ßobu naß,
cźehń ſa ßobu naß ßwěru!
Njech luby nam je póſtny cźaß;
wſchak dowjedźe naß k měru!
Pſches póſtne póńdźe želenje
khód cźaßny naſch do kraßnoſcźe
tak ſ tobu, Jeſu, krucźe!
Hdyž ſcźerpliwje tu cźerpjachmy
na ßwěcźe ſ tobu zuſbnizy,
ßu ſbóżne naſche pucźe.

Cźe w duchu pſchewodźamy tu
na dróhy połnej horja,
dójž na brjóh pucźe wuběhnu
tam ſchklenczaneho morja*);
tam jónu wěcźnje ſbóżni ßmy
a khwalbu tebi ſpěwamy,
o Jeſu, žórło ſboża!
Tam kónz ma wěra, nadźija,
nam jaßnoſcź Boža ſeſkhadźa
a luboſcź kcźěje Boža. —

*) Sjew. Jan. 4, 5; 15, 2.

Po 20 lětach ßwój kěrluſch ßam porjedźił.) M. U.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cżaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracżowanje.)

„Runje jako tam dojědźechmy, pſchińdźe woßebne póßelſtwo měſchnikow a levitow, wotpóßłane wot wyſchich měſchnikow, ſ Jeruſalema, ſ tym praſchenjom: „Schtó ßy ty?“ Nichtón ani njedychaſche; kóždy cżakaſche żadoſcżiwje na to, ſchto Jan wotmołwi.

„Ja njejßym Khryſtuß!“ rjekny wón khutnje, a jeho jaßne, rjane wobliczo ßwědczejſche, ſo je to wěrnoſcż.

„Schto dha? Ssy ty Elias?“ praſchachu ßo levitojo ſ nowa.

„Ja njejßym!“

„Pak ßy ty tón profeta, wo kotrymż Mójſaß rěcży: „Profetu, jako mje, ſbudźi tón Knjes twój Bóh ßebi ſ tebje a ſ twojich bratrow, toho dyrbicże wy poßłuchacż!“ Ssy ty tutón profeta?“

„Ja njejßym!“

„Cżehodla dha kſchcżijeſch ty, hdyż njejßy Khryſtuß, ani Elias, ani tón profeta?“

„Tón Knjes je mje póßłał kſchcżicż ſ wodu k pokucże, ale po mni pſchińdźe ßylniſchi hacż ja ßym, a ja njejßym hódny, jemu roswjaſowacż jeho cżrijow rjemjenje. Wón ſteji ßrjedźa mjes wami. Tón budże waß kſchcżicż ſ wohnjom a ſe Sswjatym Duchom. W jeho ruzy je wěheŕna łopacż; wón budże cżiſcżicż ßwoje huno a pluwy ſpalicż ſ njewuhaßniwym wohnjom!“

Tak rěcżeſche wón. A wo tutych ßłowach naſta potom wjele rosmołwjenja mjes nami. Ja mějach jenoż to jene jedźenje: kak bych mohł hacż k njemu pſchińcż. Tola, to njebě móżno, khiba jenoż tehdy, hdyż jeneho po druhim ſ naß do Jordana podnurjeſche. Wulzy rad bych ßo jeho wopraſchał, hacż tón, kotryż ßrjedźa mjes nami ſteji a kotrehoż njeſnajemy, je naſch Bethlehemſki Sbóżnik.“

„Ach wótcże, ſo ßo ty to njejßy wopraſchał!“ ſawoła hólz, ſ rukomaj hromadu kleßnywſchi. „Ja bych ßebi ſ łohcżomaj ſchcżeżku k njemu wudobył, bych jemu k nohomaj padnył a bych jeho tak dołho proßył, doniż mi to njeby prajił!“

„Móżno“, wußměwkny ßo ſtarz, „ſo by ßo to tebi poradźiło! Sa mnje ſtareho bě to mjerſaza wěz. Ssedźachu tam wokoło njeho telko měſchnikow a levitow a telko mużow, kotſiż ßu wſchitzy jeho wucżobnizy. — Tola poßłuchaj, ſchto je dale było!“

„Jako běchmy naſajtra ſaßo k njemu pſchiſchli a jako nam prědowaſche, kak mamy bycż żiwi po Bożej woli, poſaſta na dobo. Dźiwachmy ßo a hladachmy na njeho. Jeho wobliczo ßo jemu zyle pſcheměni: jako by ſ njebjeſkej kraßnoſcżu polate było, tak ßo błyſchcżeſche. Wupſchestrě ruku a pokaſowaſche na druhi brjóh. Cżi, kotſiż běchu bliże pſchi nim, powědachu potom, ſo bě tam mużſki ſchoł, w khudobnej draſcże drje, tola po poſtawje a wobliczu każ jandźel, pěkny a dobry. Na tutoho pokaſowaſche ſ porſtom a wołaſche radoſtnje: „Hlaj, jehnjo Boże, kotreż ßwěta hrěchi njeße. Tón je tón, wo kotrymż ßym ja wam prajił, ſo ſa mnu pſchińdźe muż, kotryż je prjedy mje był; pſchetoż wón běſche prěniſchi dyżli ja. A ja njejßym jeho ſnał, każ wy jeho njeſnajecże; ale tohodla ßym ja pſchiſchoł kſchcżicż ſ wodu, ſo by wón był ſjewjeny iſraelſkemu ludej. Wón je hižo ras pola mje był a je ßo dał kſchcżicż wote mnje, a pſchi tutej pſchileżnoſcżi ßym ja widźał pſchińdźo ſ njebja Sswjateho Ducha jako hołbja a na nim woſtawajo. Też tehdy njejßym ja jeho hiſchcże ſnał; tola tón, kotryż mje je póßłał kſchcżicż ſ wodu, dźeſche ke mni: „Na kotrymż budźeſch widźecż teho Ducha dele pſchikhadźazeho a na nim ſawoſtawazeho, tónßamy je, kotryż ſe Sswjatym Duchom kſchcżije. A ja ßym to widźał a ßym ßwědcził, ſo wón je tón Ssyn Boži!“ — Schto prajiſch to, luby ßyno?“

Hólz poſkocżi. „Wón je żiwy! Wón je żiwy! Woni njejßu jeho ſabili!“ wyſkaſche hnuty. „Widźiſch, wótcże Jakubje! Wſchak ßym cżi pſchezo prajił, ſo je Bóh tón Knjes ßwojeho Ssyna ſchkitał! — A ty ßy wěſcże potom k njemu ſchoł a ßy jemu k nohomaj padnył?!“

„Ach, mój ßyno! Prjedy hacż ßym ßo w ßwojej radoſcżi ſhrabał, bě wón hižo precż!“

„Precż?!“ ſawoła hólz ſ rukomaj hromadu kleßnywſchi. „Precż! A ſchto ſcże wy wſchitzy to cżinili? Njeſcże to ſchli jeho pytacż?“

„My njejßmy ſchli! — Njejßmy mohli tomu wěricż! — Ja ßym hiſchcże dźeń woſtał. Moja wutroba mi prajeſche, ſo wón hiſchcże ras pſchińdźe. A to njebě podarmo. Jako tam tak pſchi Jordanje ßedźach, wuhladach njedaloko profetu Jana; ſ nim běſchtaj dwaj ſ jeho wucżomnikow. Lud njebě ßo hiſchcże ſhromadźił. Tu wupſchestrěje Jan ruku a pokaſuje ſaßo k Jordanej niz daloko wotemnje a woła: „Hlaj, to je jehnjo Boże!“ — Ja ßo wobhladnych, a — ach, moje dźěcżo! — kak dyrbju cżi to wopißacż, ſchtoż ſacżuch! Ani 30 krocżel wote mnje dźěſche tam pſchi brjoſy mkody, ßnadź 30lětny mużſki! Wutroba mi ſapocża wótſje pukotacż! Chzych ruzy ſa nim wupſchestrěcż, tola běch każ wokhromił. Mjes tym běſchtaj ſa nim pſchiſchłoj Janowaj wucżomnikaj. Wón wußłyſcha jeju krocżele, hacż runje bě zyle ſamyßleny. Wobrocżi ßo, a ja wuhladach jeho wobliczo — luta miłoſcż! Tutej wócżzy! — Ow, tutej wócżzy! — Luta, luta luboſcż! — Pohladny na wucżomnikow a hłóß, jako ſwuk mnohich harfow w Jeruſalemſkim templu, rjeknu k nimaj: „Koho pytataj?“

„Rabbi, hdże ßy na hoſpodźe?“ wopraſcheſchtaj ßo jeho. Ach, to ßo wjeßelach, ſo też ja jo ſhonju. Tola wón jimaj wotmolwi:

„Pójtaj a hladajtaj!“ a wjedźeſche jeju precż. Dołho ßym płakał, jako běchu woteſchli. O Jonatano! Ja njeſměju ani pokoja, doniż wěſcże njewěm, hacż je wón był to Bethlehemſke dźěcżo abo hacż niz! Moja wutroba mi praji, ſo je był, ale je to wulka wěz, tole wěricż!“

„Kak jeno móżeſch na tym dwělowacż, wótcże Jakubje?“ Tón Knjes je ßo nad nami ßmilił, je nam dał profetu, a ty tutomu profecże njewěriſch?“ roſeſtajowaſche hólcżez roshorjeny. Dołho, ſkoro hacż do ranja, rosrěcżowaſchtaj ßo wo tutych wulkich wězach, kotreż w tutym cżaßu jimachu ſta wutrobow luda.

Jako hólcżez naſajtra domoj dźěſche, doſrawi w jeho duſchi to pſcheßwědczenje, ſo dyrbi, njech ſadźěwa, ſchtoż chze, pſchińcż hacż k jehnjecżu Božemu, kotreż ßwěta hrěchi njeße, hacż k tutomu dźiwnemu Sbóżnikej. „Póńdu do Bethlehema!“ myßleſche pſchi ßebi. „Wón tam ſaßo pſchińdźe, a ja jeho wohladam!“ —

Tola prjedy dyrbjeſche khoru maczerku ſaſtaracż a ſa ßebje něſchto na pucż nalutowacż. Sslubi ßebi, ßo pilnje prózowacż a ßwěru Boha Knjeſa proßycż, ſo by jeho pożohno-

wał bohaczże ſ rybami a ſ kupzami. „Ja pſchinjeßu wótzej Fakubej wěſtoſcź; haj, ja ju jemu zyle wěſcże pſchinjeßu!“

(Pokraczowanje.)

Póſtny czaß naſtawa, kak chzemy jón ßwjeczicź?

Huſto dyrbju ſrudny płakacź, ſo ßy Ty wumrěł a ſo někotry tych Twojich Tebje czaß żiwjenja ſapomni — tak rěka w němſkim khěrluſchu. Kelko, kotſiž mjeno kſcheſcźijanow noſcha, tež pſches ßwjaty póſtny czaß dże, njeſpominajo na toho, kotryž je tež jich hrěchi na drjewo poklecża njeßł! Póſtny czaß drje w protyzy ſteji, ale hdże jón w żiwjenju kſcheſcźijanow widźiſch?

Hnujaze je, ſchtož ſ dalokeje Indiſkeje czitach. Tam maja kwětki a róże jara rad. Żadyn ßwjedźeń ßebi tam myßlicź njemóża bjes kwětkow, kóždeho lubeho hoſcża ſ wupyſchenjom kwětkow witaja. Tež mißionarow rad wobwěnzuja. Bliſko leży myßlicź, ſo woßebje tamniſche młode holzy kwětkow pychu lubuja. A nětk piſche diakoniſſa: So by ßo tola w naſchej domiſnje póſtny czaß ſ tajkim ſnutskownym hnuczom a ſ tajkej khutnoſczu ßwjecził, kaž jow wot naſchich kſcheſcźijanſkich holzow! Kóżdy dźeń naß wokoło połodnja k póſtnej nutrnoſczi ſhromadźenych namaka, a żana kwětka njepſchińdże w tutych czežkich tydźenjach do czornych włoßow naſchich tak kwětki lubowazych holzow. Ale ſchtó móże tež wyſkaze wjeßele wopißowacź ſ kotrymż ßo jutrowniczku rano jutrowne khěrluſche hižo wokoło ſchtyrjoch ſanoſchuja. A w jutrownym kemſchenju — kajke wjeßele na wſchitkich wobliczach!“

Kak naß tola tamni kſcheſcźijenjo ſ póhanow ſahanibja! Schtó by pſchi tym na Knjeſowe ßłowo njeſpomnił: Jich wjele budże pſchińcź wot ranja a wot wjeczora a w Bożim kraleſtwje ßobu ſa blidom ßedźicź, ale dźěcźi toho kraleſtwa, ludźo ſ tych krajow, w kotrychż ßo evangelij hižo lětſtotki dołho prěduje, budża wuſtorkane!

Naſchi wótzojo ßebi póſtny czaß wjele wyſchſche ważachu hacź ludźo naſcheho czaßa, kotſiž jón ſ rejemi a ßwětnym wjeßelom wotßwjecźuja hacź do martrowneho tydźenja. We zyrkwinych knihach ſ měſchczańſkeje woßady ſ lěta 1680 ßo wo tamniſchim ßwjecźenju póſtneho czaßa tole piſche: Wot njedźele Eſtomihi ßem ßo tydźeńſke Boże ßłużby wot ßrjedy na pjatk jako Knjeſowy ßmjertny dźeń pſchepołożichu. Dny pak, na kotrychż ßo ßud dźerżeſche, wot pjatka na ßrjedu, dokelž knjes ßudnik, kaž tam rěka, ßwjecźenje Knjeſoweho ßmjertneho dnja mylicź ani ßebje ßameho jeho żohnowanje wurubicź dacź njechaſche. Tute tydźeńſke Boże ßłużby běchu runje tak wopytane kaž njedźelſke. Někotre domy buchu ſamknjene, dokelž běchu ſ nich wſchitzy w Bożim domje. K Bożemu blidu pſchińdźechu w tutym czaßu wſchitke doroſcźene ſtawy woßady. We wſchitkich domach ßo domjaze nutrnoſcże dźerżachu, a ſ khěrluſchow, kotreż ßo pſchi tym ſpěwachu, bu ſjawne, w kotrym czaßu zyrkwineho lěta woßada ſtejeſche. Hoſpodarjo jako měſchnizy we ßwojich domach k ßwojemu a tych ßwojich natwarjenju a poßylnjenju we wěrje najprjedy wěſchczenja na Khryſtußowe cźerpjenje w ſtarym ßlubje czitachu a na to jich dopjelnjenja w nowym teſtamencże. Pſches woßadu dźěſche dźiwna cźiſchina. Wſchitke ßwětne ſawjeßelenja běchu na bok ſtajene. W hoſcźenzach ßo jenoż pucźowazy zuſy pſchiwſachu; ſa domjazych běchu wone w tutym czaßu ſamknjene. Měr dźěſche kaž njebjeſki hóſcź pſches woßadu. Roskorjeni ludźo, domy, ßebi njepſchecźelſzy ſmyßlene, ſczinichu měr. Woni njechachu dlěje w njepſchecźelſtwje żiwi bycź w czaßu, w kotrymż běſche tón Knjes měr ſczinił mjes nami a Bohom. Prozeßy pſcheſtachu a knjes ßudnik drje dźeſche: Hdy by zyłe lěto póſtny czaß był, dha by lohko było, ſe ßudnikom bycź, by było ſkoro kaž w njebjeßach. A kaž prozeßy mjelczachu, tak běſche tež ſpomożeŕſka luboſcź w tutym czaßu dwójzy dźěława. We woßadże żani nuſu cźerpjazy njeběchu, kotſiž w tutym czaßu njebychu pomoz a wokſchewjenje druhich ſhonili. A to wſchitko njeběſche pſches ſakonje poſtajene, wjele bóle dobre waſchnje we woßadach: dobrowólne wopory na Knjeſowy woktař.

Kak leži tak ſdalene, ſchtož běſche něhdy naſche! Wſmimy k wutrobje: Tón luboſny ßrědnik, kiž měr ſ Bohom czini, tón jo tak wutrobnje ſe wſchitkimi měni, ſo wón jich kaž pata pod kſchidłami khowa a pod ßwój ſchkit pſchezo, ach pójcże ßem! woła.

Mexiko.

Mexiko ma nowe nabożne hibanje. Biſkop dr. Joachim Perez w Mexiko je tam wjednik a ſarjadowař noweho hibanja pod heßłom „Precź wot Roma“. Wón praji: So by Bohu ßłużił, njetrjebaſch romſko-katolſkej zyrkwi pſchißłuſchecź a jenemu Italczanej poßłuchacź; je njepatriotiſke, pjenjeſy ſ Mexika do Vatikana — to je hród bamża — ßłacź a mexikanſke naležnoſcże bamżowemu rosßudźenju pſchewoſtajecź. — S tuteho hibanja naſtawa nowa zyrkej; tuta nochze ſekta bycź ale ſałożuje ßo na tu wěrnu nabożinu, kotraż je ſałożena wot bójſkeho miſchtra a Sbóżnika Jeſuża Khryſtuża. Swjate pißmo je jeje ſkalny ſałožk. Wjedniſtwo je njewotwißne wot Roma. Zölibath abo nježenjeńſtwo duchownych je wotſtronjene, dokelž je pſchecźiwo morali a naturſkim ſakonjam; duchowny dyrbi ßam ßwój ßwójbny ſtatok měcź, ſo by mohł cześcźicź ßwójbny ſtatok druhich. Boże ßłużby maja ßo w ſpaniſkej rěcźi, kotraż je tam rěcź luda, wotměwacź.

Zyrkej a ſtat.

Sakſka krajna zyrkej wuhotuje w jutrownym tydźenju ſaßo t. m. akademiſki tydźeń w Drježdźanach. Profeßorojo bohoßłowſtwa pſchednoſchuja tam wo najnowiſchich a najważniſchich praſchenjach bohoßłowſtwa a do zyła nabożneho żiwjenja, tohorunja też naſch krajny biſkop Ihmels. — —

Pſchihoty, nowu zyrkwinu wuſtawu ſawjeſcź, cźinja ßo w Sakſkej, woßebje też we Łużizy. W tutym měßazu, woßebje tutón tydźeń ſwołaja ßo ſhromadźiſny, kotreż maja te t. m. „wokrjeßne zyrkwine dny“ — Bezirkskirchentage — ſarjadowacź.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W Lubiju ſkhadźowachu ßo njedźelu 7. februara towařſtwa evangelſkich młodźenzow Lubijſkeho wokrjeża. K nim rěcźeſche k prěnjemu raſej nowy wjednik evangelſkeje mużſkeje młodźiny Sakſkeje, k. farař Hika. Wuſběhowaſche, ſo zyłe dźěło ſteji — runje kaž pola evangelſkich towařſtwow młodych holzow — pod heßłom: Sa kraleſtwo Khryſtuża! — So by tole ſpósnacże ßo mjes naſchim ludom rosſchěrjało! Luboſcź a pſchikhilnoſcź k dźěłu mjes młodźinu by wjetſcha była, a dźěło by wjaz podpjery a pomozy namakało. — Dżenßniſcha njedźela Eſtomihi woła tohorunja wſchě woßady do tutoho dźěła, ßebi wuproſcho wot kóždeho pomozny dar ſa njo. Njeje drje ßo tuż nichtón ſapowědźił, dacź dař do kollekty ſa kſcheſcźijanſke wukubłanje młodźiny. —

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 8.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 21. februara 1926 Bautzen

Čžischcź a nakład Smolerjez knihiczišchczernje a kniharnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadża kóždu sobotu a płaeži běrtletnje 78 słotych pjenjezkow.

Na pokutny dźeń.

Psalm 130.

S hłubiny wołam sso, Knježe, k tebi, abo kaž khěrlusch po tutym psalmje pěsnjeny nam spěwa: Sso k tebi wołam s hłubiny, słyšch, Knježe, próstwu, tak a niz hinak móže słowo a dyrbi słowo rěkacź, kotrež sso dźensa w zyrkwjach naschego kraja prěduje. Njeje hinak możno, tež hdyž mnosy tole słowo njebychu słyschecź mohli — je wschak dźensa po sakonju dźěławy abo lěpje wschědny dźeń — a snano runje tak mnosy njebychu słyschecź chzyli. Runje zyrkej njemóže nimo hicź, nimo nusy, nimo hobrskeje powschitkowneje nusy dźensnischich czasow. Zyrkej njemóže a njesmě druhim jenoz pschewostajicź wołacź: S hłubiny, s hłubiny! Niz jenoz tohodla, dokelž sama czežko czerpi, so sso lědma dźerži a schpatnje doscź swoje nadawki dopjelnja, so snano bórsy tu a tam njesměje wjazy tych, kotsiž swjatu słužbu dokonjeja, ale wosebje tohodla, dokelž swój lud, swoje stawy w tejle hłubinje widźi. Se swjatym wóczkom a s krwawnej wutrobu sso jej dźe kaž tamnej macźeri (1. Mójs. 21, 16), kotraž swój hłósc posběhny a płakasche: Njemóžu hladacź na wumrjecźe młodźenza. Tuž zyrkej njemóže hinak: S hłubiny sso wołam. Ale s tym sso wona s druhimi, kotsiž tež wołaja, rosesnawa: Wołam sso, Knježe, k tebi! Zyrkej dźensa s nowa prosby a napomina: Pójcźe, wy synojo a dźowki naschego luda, pójcźe pschede wschěmi druhimi wy, kotsiž mi pschisłuschecźe, a pomhajcźe mi tón synk nosycź a wołacź do naschego luda, so by jón kóždy słyschał: Knježe, k tebi! Cžehodla zyrkej tole wusběhnje? Po prawym tola, dokelž wě: Nascha pomoz steji w mjenje Knjesa, a potom runje tak: Ssu njesmérne hłubiny, kotrež nasch wbohi lud wot Boha dźěla, a tele hłubiny maja sso wupjelnicź abo mosty psches nje dyrbja sso twaricź; pschetoz prjedy njebudźe lěpje. Nasch lud dyrbi k swojemu Bohu wróczo, wot kotrehoz je sso tak wulzy jara k swojemu njesbožu sdalował. Najprjedy dyrbi tole pósnacźe do naschego luda: Kak běsche jenoz mózno, so sso do tajkeje hłubiny podnurichmy? Potom, měnimy, dyrbjało mózno bycź, sso s tuteje hłubiny sasso won dobywacź, dyrbjało mózno bycź, tu rossudnu krocźel cźinicź, kotruž je spěwać 130. psalma cźinił, so skóncźnje s dobycźerskej wěstoscźu sanjese: Bóh Israela wumóže se wschitkich jeho hrěchow. So bychmy to cźinili a dozpili, chze sa nasz a s nami pokutny dźeń sdychowacź: S hłubiny wołam sso, Knježe, k tebi!

S hłubiny! Njeje drje nusno, tule hłubinu wobschěrnje wopisacź. Najwjazy sebi pschi tym na hospodarske cźeże myšli, wěscźe s prawom. Nasche hospodarske žiwjenje je powschitkownje kaž sespinane a sputane, wschón pschemyšłowy wobkhad pschestawa, liczba tych, kotsiž su bjes dźěła a tohodla bjes dosahazeje sasłužby, je bóle a bóle pschiběraka a nam tysazore hubjenstwo wotkrywa, niz jenoz po cźěle, tež po duschi cźile wbosy ludźo cźerpja. Jena dźěłarnja po druhej sso samka abo swój dźěłanski cźasz pschikrótscha, a sasso cźrjódy bjes dźěła na drohach a hasach steja a dyrbja sso podpjeracź. Wot koho pak? Niz wot tych, kiž sami niczo wjazy nimaja? Dźiwamy sso mužam, kotsiž sebi swěrja, w tajkich bědnych cźasach wjednistwo kraja a luda na sso wsacź! S hłubiny! Kak dołho hischcźe? Dóndźe snano k tomu, so sso ponurjazemu runamy, kiž woła po pomozy, dokhoz móže a potom woněmi,

dokelž je ßo do bjesdna ſhubił? A hdy by tale hłubina jeniczka była? Kak je naſch wbohi lud ßo ſchczěpił do wſchelakich ſtronow a lěhwow, a ßurowje te ßebi napſchecžo ſteja a pſchecźiwo ßebi dźěłaja! Do kajkich hłubinow je ßo ludowe ſwonkne a woßebje ſnutskne žiwjenje ſhubiło! Hdźe ßu dobre, pěkne, ſdobne, pſchiſtojne nałožki naſchich wótzow? A hdźe je woßebje naſchich wótzow ßwjata wěra? Ta bě w ßwojim cžaßu móz, ſchto pak je dźenßa ſ njej? Njetrjebawſchi, podarmo ſda ßo bycź, ſo ßo praſchamy: Kak bě jenož móžno, ſo ßo do tajkeje hłubiny ſhubichmy? Abo njeje ſa tu a tamnu ſtronu tehole powſchitkowneho hubjenſtwa wotmołwa kaž ßama wot ßo data? Wobſtejnoſcže, ſe wſchelakich pſchicžinow date, ßu na wſchěm wina. Njeſbožowna, žadława wójna, wothódnoſtnjenje pjenjes, pſchewrót a niz na poßledku ßurowoſcź a wiecźiwoſcź naſchich njepſchecźelow, to wſchitko je hłubinu, w kotrejž tcžimy, ſawinowało. Kaž bórſy ßo tu pſcheměnjenje ſtanje, też wołanje ſ hłubiny pſcheſtanje, tak ßebi mnoſy myßla, tak ßo nadźijeja. Hacž njeſměja prawje? My kſchesczijenjo ßmy wěſcže też tu pódla, hdyž ßo ſdychuje: O Knježe, cžiń kónz ſłóſcže a wſcheho hubjenſtwa! Ale je ßnano Bóh Knjes ßam na tym wina, ſo ßmy do tejele hłubiny pſchiſchli? Je ßo to jenož ſ joho dopuſchczenjom ſtało? Abo jenož, ſo by naß pruhował? Wěſcže też tohodla. Dyrbjeli ßo ſprawnje prózowacź, ſo bychmy ſpóſnali, ſchto chže nam Bóh ſ tym prajicź. Njeje pak nuſa abo hłubina jara wot naß ßamych ſawinowana? Chżeſch-li ty Knježe, hrěchi pſchizpicź, ſchtó móže wobſtacź? ſpěwać naſcheho pſalma jara prawje rjeknje. A my, runje my, derje wěmy, kak je ßo hrěſchiło w naſchim ludu a kak ßo wſchědnje hrěſchi, a to bohužel wot mnohich ßamopaſchnje, ſ wotpohladom! Schto wulki dźěl naſcheho luda hiſchcže wo Boha rodźi? Njeje jich wjele tyßaz, kiž jeho hanja a naſchu najßwjecźiſchu wěru ſ nohomaj teptaja a wſchitko ſdobne a ßwjate ſe wſchěmi ßrědkami wutupicź pytaja? Jenych je ßlepoſcź, druhich ſłóſcź a hida doſpołnje wobjała. Naſch lud ſ wulkeho dźěła ßam wjazy njewě, cžeji je a ſchto po prawom chże. Wěſch ty ſnajmjeńſcha, luby kſchesczijano, kak ßmy do tuteje hłubiny pſchiſchli? S hłubiny wołam ßo, Knježe, k tebi!

Tak móže pak ſkónczńje jenož tón wołacź, kiž chże ſ tuteje hłubiny woprawdźe won. Spodźiwna to rěcź! Njetrjeba ßo tola hakle wuſßěhowacź, ſo chzemy ſkerje a lěpje ſ hłubiny won. Njeje ani jedyn, kiž njeby tajke wutrobne žadanje měł. A kelko ßo dźěła, ſo by ßo tole žadanje dopjelniło. Se wſchej mozu ſkładuja radu, kak bychu hubjenoſczam wotpomhali. Tam ſaßo ßo organiſazije a ſjednocźenſtwa tworja, kiž dyrbja ſpytacź nuſy wobaracź. Dary ßo ſběraja ſa podpjeru tam, hdźež je nuſa najwjetſcha. Tam ſpytaja druſy, ſnajmjeńſcha wutrajnoſcź a ſczérpliwoſcź prědowacź a nadźiju ßylnicź, ſo ßo ſkónczńje wrócża ſbožowniſche cžaßy. Wſchak je nam tole też „wěſchczene“. Schtó pak dyrbjał a mohł nam lěpſche cžaßy wrócźicź? A ſchto to je: lěpſche cžaßy? Naſch pokutny pſalm nam tak ſpěwa: Pola tebje je wodacže, ſo ßo tebje boja. Bjes dwěla dźenßa temu hiſchcže tak njeje, ſo ßo Boha bojimy. A my dyrbimy ſaßo bohabojaſny, pobožny lud bycź, to je naſcha jeniczka pomoz. K cžemu dyrbjało to też pomhacź, ſo ßo wobſtejnoſcže a cžaßy polěpſcha, hdy bychmy ßami w ßwojich ſtarych hrěchach tcžazy woſtali? Schto by nam hnadne pſchipowědanje wuſchne było: Tebi ßu hrěchi wodate, hdy bychmy ſa woprawdźitym ßwjecźenjom njeſtali? So ßo tebje boja, to je wyſchina. Abo też tak: Tehdy budźe tebi twój lud woprowacź ſ dobrej wolu w pſchiſtojnej ßwjatoſczi! Chżemy woprawdźe na tule wyſchinu? Naſch pſalm praji: Cžakam na Knjeſa, moja duſcha wocžakuje na Knjeſa wot jeneje rańſcheje ſtraže hacž do druheje. To ßo njeſda wjele žadane bycź, pſchetož kóždy něſchto lěpſche wocžakuje. Tola pak je to jara wjele. Cžakam na Knjeſa, jenož na Knjeſa, t. r. njepytam žaneje pomozy druhdźe, khiba jenož pola njeho, ſtajam zyłu ßwoju nadźiju na njeho. Schto móže ßo pſchi tym wſchitko ſtacź? Haj ßnano dyrbi ßo prjedy ſtacź? Skamacź, ſniczicź móže ßo nam wſcha druha nadźija. A dyrbjał ſa to, ſo bychmy to ſnjeßli, naſch lud, też kaž dalok je kſchesczijanſki a chże jo bycź, hižo khmany a ſwólniwy bycź? — Bóh Knjes ßam chzył nam dźenßa ßwoje hnadne žohnowanje ſpožczicź, ſo bychmy ßo jeho ſe wſchěmi ſbytknymi mozami dźerželi, a to runjež by rěkało: Hacž by ßo dliło do nozy a do běłeho ranja! Skónczńje by ſ jeho hnadu tola k temu dóſchło: Wocžakowanje prawych budźe wjeßele. Hamjeń.

Cžaß pokuty.

Hłóß: Mój Jeſuß je troſcht hrěſchnikow.

Mój Jeſuß woła hrěſchnikow:
Wy hrěſchnizy, ach njeßłyſchicže,
Ach, ſo by tola kóždy ſchoł,
Haj, lube duſche, dha wſchak dźicže,
Hdyž ßwědomnje waß cžwiluje,
A zyły ßwět wam wuſki je,
Wſchak ſa waß je nětk hiſchcže rada,
Wam dźenß ßo hiſchcže ſkicźi hnada,
Bóh wſchitkón hrěch wam wodacź chże,
Hdyž pſchińdźecže wy pokutnje.

Kak lubje wón naß woła ßej:
Wy, kiž ſcže ſprózni, wobcźeženi,
Ach pójcže jeno k Sbóžnikej,
Dha budźecže wy wokſchewjeni;
Hlaj, waſche króny we njebju,
Sso dawno błyſchcża ſ jaßnoſczu,
Wy nochzyli pak wo nje rodźicź,
Ně, chzyli radſcho w hrěchach khodźicź,
Tón krótki cžaß toh' žiwjenja,
Kiž k pokucže 'ſchcže Bóh wam da?!

Duž hrěſchnizy! ach, khwatajcže,
O ſo bychu ßo cžrjódy hnały!
Hdyž runje waſch hrěch wulki je,
Bóh woda jón też hacž tón mały,
Hdyž hrěſchnik w wěrnej pokucźi,
Sso k Božom thrónej pſchibliżi;
Haj, dha pſches Khryſta krawne rany
Wſchón hrěch b'dźe jemu wodawany,
So jeho tyſchna wutroba
Tón bójſki měr a pokoj ma.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cžaßa Khryſtußoweho.

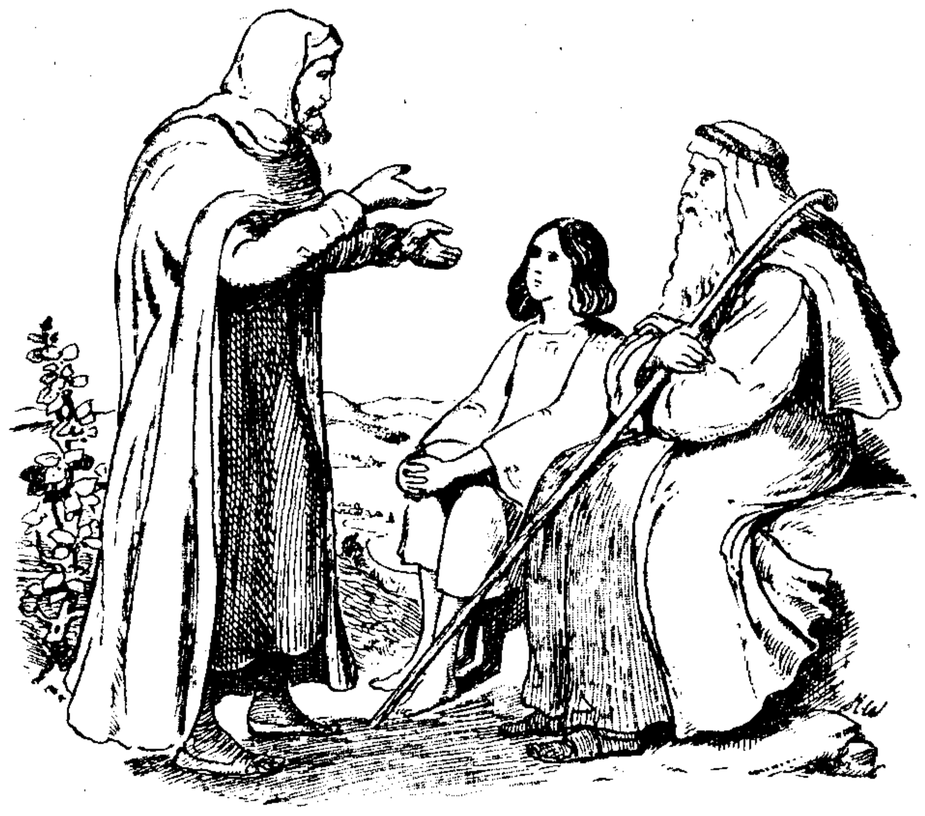
Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracžowanje.)

III.

Bě ßo něhdźe 30 dnjow minyło. Saßu ßedźeſche wótz Jakub ſ Jonatanom na horach; tola tutón krócź njeběſchtaj ßamaj. Muž, w ßrjedźnych lětach, ſ wußmahlenym wobliczom, ſ wohniwymaj, ſa nětkle pak ſe ßylſami ſaczěminjenymaj wóczkomaj, ſtejeſche pſched nimaj a rosprawjeſche:

„Tak ßmy my na miſchtra Jana poßłuchali, wótcze Jakubje, a ßo prózowali, ſapſchijecź do wutroby te prawdy Boże, kotrež nam pſchipowědaſche. Tu wuhladachmy kraßny k nam ßo pſchibliżowazy pſchewod. Na kralowſkich wóßlizach a we purpurnych noſchadłach pſchiwjedżechu cžorni wotrocžzy krala

Herodaſcha a jeho dwórnu ßłużbu. W jenym noſchadle ßedżeſche ſ parlemi a ſ drohotnoſcźemi bohacźe wupyſchena Herodias, mandżelſka Filipa Herodaſcha, kotruż bě kral ßwojemu bratrej wſał a ßebi ſa mandżelſku ſcžinił. My ßo dźiwachmy nad tym.

Jako wotrocžzy noſchadła ſtajachu a ſawěſchki na bok cźahachu, pomyßlichmy ßebi: „Ssu też tucźi pſchiſchli, cžinicź pokutu?“ Ale to njeſdachu ßo nam bycź pokutnizy, ně ſtérje wcźipni, kotſiž běchu pſchiſchli, ßo ſabawjecź.

Běchu wſchitzy wjeßeli. Naß ranjeſche tuto jich horde cžinjenje. Woßebje hladaſche hrěſchna Herodias na miſchtra Jana tak ſ wyßoka a ßo wußměwajo. Kral ſlěſy ſ wóßlizy, kupi k Herodiadże a ßo ſ njej rosmołwjeſche.

Ale ach! Tu ßo ſta něſchto hroſne, něſchto njewocžakane! Naſch miſchtr ſaſta prědowacź. Kelkož naß je było, hladachmy wſchitzy na njeho, też kral a Herodiaß. A tu wupſcheſtrě Jan ruku a ſawoła, na krala pokaſujo: „Tebi ßo njeßłuſcha, ju měcź!“

Ssym muż, ale pſchi tutych ßłowach ſatſchepotach! Zony ſakſchiknychu! Miſchtr Jan ſdaſche ßo nam w tutym wokomiku tak hrożazy, każ poßoł Boži ßam, każ arzyjandżel!

Kral ßo ſacžerwjeni hacž wjerſchk hłowy a bu ſaßo blědy każ kryda. Cžujeſche, ſo my, wſchitzy na njeho hladachmy, ſaßudźujo jeho cžorne hrěchi. Wokomik ßo nam ſdaſche, ſo na ßwojej koleni padnje a wuſnaje a pokucźi. Tola tu pſchiſtupichu k njemu dwórnizy, jako bychu chzyli jeho ſchkitacź pſched profetu. To ßnadź je jeho ſahoriło; pſchetoż wopomítaj tola: Żenje njebu żadyn wjerch tak ſjawnje pſched zyłym ludom hrěchow winowany, każ wón! Wón da pſchikaſnju a . .“

„A ſchto potom, Manaße?“ poſkocži Jonatan njedocžakliwy.

„Schto potom?! Ach, ſo bych ßměł tu ſaſtacź! Ow, ſo njebych to żenje wuhladał!“ ſdychowaſche muż. „Woni ßu naſcheho miſchtra ſwjaſali a wotwjedli, a nětk ßedźi we jaſtwje! Ssu drje někotrych ſ naß k njemu puſchcźili, ale to njeje ſamohło naß troſchtowacź!“

„Ach, cžehodla je tajkile pſchecźiwo kralej był!“ roshori ßo hólz. „Takle krala wohańbicź pſched zyłym ßwětom!“

„Směruj ßo, mój ßyno!“ kiwny ſtarz ſ ruku. „Hdyž ßo kralojo njehańbuja, ſjawnje hrěſchicź, a Boži ſakoń pſched ludźimi pſchеſtupowacź, dyrbi jich prófeta Boži ſjawnje khłoſtacź! Wěſch tola, kak ßu to też Eliaß, Jeremias, Heſekiel a druſy cžinili! Też miſchtr Jan njeje to mohł hinak cžinicź! Bóh pak budże ßwojeho ßwěrneho ßłużomnika ſchkitacź każ Daniela w lawjazej jamje. — Ale powjedaj dale, Manaße! Schto ſcże wy, jeho wucžomnizy cžinili? Schto budżecże cžinicź?“

„Ja póńdu nětkle domoj a potom do Jeruſalema. Wo tamnych njewěm niczo. Wſchitko je ßo rosběžało! Někotſi ßu miſchtra ßamo prjedy wopuſchcźili, hacž ßo tole ſtało. Tak Handrij, Jonaßowy ßyn, a Jan, Zebedejowy ßyn; buſchtaj jemu njeßwěrnaj a dźěſchtaj ſa Jeſußom Nazarenſkim, wo kotrymž je tehdy mój miſchtr ßwědcžił, ſo je wón Boże jehnjo.“

„Ach, ſchto wěſch ty wo tym jehnju Božim? Rěka tola Jeſuß kaž to dźěcžo Bethlehemſke?“ pſchetorhny ſtarz mużowe ßłowa, kotrež běchu ſ jěrym hłoßom wuprajene. „Hdże je wón?“

„Ssym ßłyſchał, ſo je do Kana w Galilejſkej ſchoł a ſo je tam na jenym kwaßu wulki dźiw cžinił. Je ſ wody wino ſcžinił! — Ale ja tomu njewěrju! — A to mje mjerſa, ſo ma wón hižo wjazy wucžomnikow, hacž naſch miſchtr! Wſchitko běži ſa nim! Hoji, każ praja, khorych a prěduje, każ hiſchcże żadyn cžłowjek njeje prědował. Każ by to mohł ſchtó lěpje prědowacź, hacž naſch miſchtr Jan!“

„A ßy ty jeho ßłyſchał, mój ßyno?“

„Ně, njeißym jeho ßłyſchał, a nochzu jeho też ßłyſchecź! Ja ßo nikomu njepſchidam, ja woſtanu miſchtrej Janej ßwěrny!“

„A je wón tón ßlubjeny Meßias?“

„Meßias? Tónle cžěßłowy ßyn, kotrehož bratrow a ßotry kóżdy w Nazarecże ſnaje — a też jeho macź?“

„Je jeho macź hiſchcże żiwa?“

„Haj!“

„A hdże bydli, mój ßyno?“

„Jeho macź abo wón?“

„Jeho macź!“

„Je w Nazarecże bydlika a ßnadź tam też hiſchcże bydli! Wón pak cžaha wokoło tak każ je to naſch miſchtr wokoło cžahał. Po kwaßu w Kana pſchińdże do Nazaretha. Tam je we ſchuli tak prědował, ſo ßu chzyli jeho moricź. Ssu jeho wuwjedli na wjerch hory ſa městom a ßu chzyli jeho tam dele ſtorcžicź. Tola wón je jim wucźeknył a ſchoł do Kapernauma. Hacž je jeho macź ſ nim ſchła a jeho druſy ßwójbni, to njewěm; ßym to jenoż to wot wótza Joſefa naſhonił. — Tola, njerěcžmy wjazy wo nim! Chzych ßo waju wopraſchecź, hacž ſchtó wot waß do Jeruſalema na ßwjatki póńdże. Lětßa ßo tam, każ rěka, wulke ßyły ſeńdu! Póńdżetaj wój?“

„Njewěm, ßyno!“ wotmolwi ſtarz, ſrudny hłowu ſkhiliwſchi. „Je to ſa mnje pſchedaloko! Tón Knjes widźi, ſo ja wjazy njemóżu. Skoro 50 lět dokho ßym ja lěto wot lěta do Jeruſalema pucźował, ani jedyn ßwjedźeń njeißym ſkomdźił! Tutón budu dyrbjecź ſpuſchcźicź! Pſchał bych ßebi jeno, ſo by Jonatan tam mohł hicź. — Dźěcžo, ty niczo njeprajiſch! Chzeſch tam hicź?“

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Schtoż ßmy wocžakowali, to wobkrucźeja nam nětk wěſte powěſcże. Jednanja zyrkwje ſe ſakſkim ſtatom njeißu pſchezo hiſchcże tak daloko, ſo mohło ßo wo dalſchim rosßudne ßłowo prajicź a ſo mohło ßo ſa 1. haprleju tutoho lěta dźělenje ſtata a zyrkwje pſchihotowacź a wuprajicź. S tym je też no-

wa wustawa sakskeje krajneje zyrkwje, kotraž dyrbjesche se 1. haprleju knježstwo nastupicz, na dalsche wotstorczena. Tohodla tež zyrkwina wyschnosczy synodu w tutym měßazu njeswoła, kaž bě to tež tu hižo wosjewjene. — Po zyłym położenju nascheje zyrkwje a nascheho stata njemějachmy do zyła sa móżne, so mohła ßo tuta zyła wulzy ważna wěz nětkle hižo rosrißacz. S tym budzeja tež wuradzowanja tych shromadzisnow, kotrež ßo w tutych dnjach sa pschihotowanje tych tak mjenowanych „wokrjeßnych zyrkwinych dnjow“ — Bezirkskirchentage — wotměwaja, dźěło sa dalschi pschichod. —

Krajny biskop Ihmels

rěczi k wosadam:

„Tež lětßa strowju ja wosady nascheho kraja pod kschižom Jesußowym. Pschi tym proschu tež ja w smyßle epistole dzenßnischeje njedzele, so njeby wosada hnadu tutoho póstneho czaßa podarmo brała. Lěto wot lěta prěduje kschiž wo hrěchu, kotryž je toho Knjesa do ßmjercze dowjedł — hdże je nětk ta pokuta, kotraž chze tuto ßłowo budzicz? Kschiž je po ßwojim najsnutskownischim prědowanje hnady, kotraž je wjetscha dyžli wschitkón hrěch —, hdże je nětk ta wěra, kotraž ßo tuteje hnady troschtuje? So bychu tola w tutym lěcze wschitzy dopósnali, schtož chze kschiž w naß wuskutkowacz, mjenujzy so by ty, runje ty, pokutu cžinił, so by ty, runje ty, wěrił

K tomu mam tsi wosebite próstwy na wosady:

Najprjedy: Bóh požohnuj naschemu ludej passionski czaß, so ßo jeho stawy hromadza pod kschižom. Pschezo je nasch lud hischcze rosdwojeny, so to wutrobu boli. Haj, sda ßo, jako by ßo chzyła roskora powjetschicz. Schto mohło naß jednoczecz? Jenož kschiž! Wschě druhe pospyty, schkodu wuhojicz, to njedocžinja, njech ßebi tež hischcze bóle žadamy, pschi nich ßobu skutkowacz! Hdzež pak ßo pod kschižom setkaja, tam pschińdu psches jene! Schtóž pod kschižom s tym druhim hrěchi wusnawa, a sdobom s nim nawuknje, ßo troschtowacz teje hnady, kotraž hrěchi wodawa, tón pschińdże s nim psches jene, haj, tón je we hłubokosczi ßwojeje wutroby s nim psches jene. Tohodla spytajmy, swołacz cžłowjekow s toho, schtož jich jima a nadběhuje, pod kschiž a pod kschižom shromadzicz! Kschiž je po nowosakońsku to městno, hdzež ßo shromadzuja.

Moja druha próstwa rěka: Stejmy sa tym, so bychmy w tutym passionskim czaßu, kotryž tež czichi czaß rěka, nashonili, schto to rěka, měcz žohnowanje czicheje njedzele. „Nusa njedzelow“ je tukhwilu jena s tych najwjetschich schkodow w žiwjenju nascheho luda. Naschemu ludej hrosy strach, shubicz njedzelu! Ssamo w małych wosadach je husto tak, so je jenu njedzelu kaž druhu někajki „ßwjedzeń“. Ssamo njedzelske dopołdnjo njeje husto wjazy ßwobodne. Czasczisscho njedziwaja tež dozyła wjazy pschi sjawnych shromadzisnach na hodziny hłownych Božich ßłužbow. Njeje dha Boża kasń naschemu ludej niczo wjazy winojta? Chzemy dha my ßami ßo sjebacz wo to žohnowanje, kotrež móże wukhadzecz do zyłeho žiwjenja luda s toho, so njedzelu prawje ßwjeczimy? Tuž chzemy tola w póstnym czaßu sapoczecz, njedzelu czischi bywacz psched ßwojim Bohom! Tuž tola njech bywa saßo ßobota dzeń pschihotowanja na njedzelu, a njepschidajmy, so wona, kaž tukhwilu, se ßwojimi ßwjedzenjemi snjemóżni prawe ßwjeczenje njedzele.

Skónczinje hischcze słowo tym starschim, kiž k jutram konfirmaziju ßwojich dźěczi wocžakuja. Praji ßo, so starschi ßamo w tutych tydzenjach hischcze dźěczi na wschě móżne ßwjedzenje ßobu bjeru. To dyrbisch ßo praschecz: K czomu potom hischcze paczerska wuczba a konfirmazija? Njewědża tuczi starschi woprawdze, so ßo njemóże ßymjo Božeho ßłowa sakorjenicz we wutrobje, kotraž je rospróschena? Czim bliże jutry, czim nutrnischo dyrbja ßo starschi sa dźěczi k Bohu modlicz, so by wón jim tute tydzenje sa ßwjate rosßudzenje žohnowak. A wosada njech pomha starschim, ßo modlicz! Wona chze ßłyschecz to ßlubjenje ßwěry s erta dźěczi, wona chze wužiwacz s młodymi kscheszijanami Boże wotkasanje. Tohodla ßo modlcze a proschcze, so tón Duch Boži sjewi ßwoje dziwy na tutych dźěczoch!

A tuž nětk hischcze ras: My napominamy was jako ßobupomoznikow, so njebyschcze tu hnadu Božu podarmo brali!“

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Bukez.** Narodźiło je ßo w lěcze 1925 w naschej wosadze 70 dźěczi, 35 hólczkow a 35 holczkow, mjes nimi 2 morwej narodźenej. Pschipowjedanjow bě 24, wěrowanjow 16. Wumrěło je 45 wosobow. Spowědnych bě 4374, 3054 Serbow a 1320 Němzow. Woprawjenjow domach bě 108. Sswój kschcześki ßlub wobnowi 79 paczerskich dźěczi, 43 hólzow a 36 holzow. Wunoschk kollektow běsche 1515,58 hriwnow.

W **Lubiju** je pschezo hischcze městno prěnjeho duchowneho njewobßadzene; w Budyschinje ßo tuto městno wuprósdni. Na woběmaj městnomaj ßo wo to jedna, s prěnim farskim městnom s dobom tež městno noweho superintendenty wobßadzicz; tohodla ßo w Lubiju tak dołho dlija a drje to tež w Budyschinje tak bórsy njerosßudza. Hdyž pak nětk s 1. haprleju nowa wustawa njesastupi, je praschenje superintendentow tež hischcze hacz na dalsche wotstorczene a wokrjeßne hejtmanstwo wostanje hischcze s konsistorialnej wyschnosczu.

Na universitach Pruskeje studowasche w symskim semestrje abo połlěcze 1924/25 30 000 studowazych, w lěcžn. semestrje 1925 pak 31386; w ßamßnym semestrje lěta 1911 bě jich to 23228 było. Bohußłowzow pak bě jich w lěcze 1911 na 311 wjazy hacž 1925; tuto ma jich hischcze jenož 951 a symski semester 1925/26 ßamo jenož 886 Bohoßłowzow. To ßu evangelszy; a katolskich Bohoßłowzow je jich tež mjenje. 1911 bě jich 947, w symje 1924/25 jenož 820 a 1925 920. Móznje pschiběrali ßu nawopak studowazy prawa abo juristojo: 1911: 5756 a 1924/25: 8823 a 1925: 9205. — Hdyž na wěruwusnacze hladamy, bě jich mjes studowazymi 1924/25 na 59,4 prozentow a 1925 na 60,15 prozentow evangelskich, 1911 pak 66,4 prozentow evangelskich; t. r. 1911 bě jich se 100 studowazych pschezo 66 evangelskich, s 1000 pschezo 664, katolskich bě jich 1924/25: 28,7 prozentow, 1925: 30,24 prozentow a 1911: 27,5; židowskich 1924/25: 5,34, 1925: 6,3 a 1911: 5,6 prozentow a skónczinje studowazych bjes wěrywusnacza 1924/25: 4,37, 1925: 5,6 a 1911 jenož 0,5 prozentow. Tuczi poßledni ßu potajkim khětro pschiběrali; pschiczina k tomu je drje nimo pschiběranja njewěry w kraju wosebje to, so jich wjazy a wjazy studowazych s njekscheszijanskich ludow na universitу pschikhadza, kaž na pschr. s Japanskeje.

Listowanje: M. w R. sa Rem! — P! M! w K! sa Ok. — W. w W. sa Laet.

Do wosadow a knježam fararjam: Kotra wosada ma wobrasy a nastawki sa „Pomhaj Bóh“ pschihotowane? Chzemy s wosadnymi stawisnami pokraczowacz. Proßymy naležnje, so bychu ßo wschě wosady pschi tym wobdźěliłe.

Farař Wyrgacz, red.

Samołwity redaktor farař Wyrgacz w Nosaczizach.

Čisło 9.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Luboso ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwoso da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **28. februara 1926** **Bautzen**

Čišćo a nakład Smolerjez knihičišćerńje a knihaŕnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtletnje 78 šotnych pjenjezłow.

Njedźelu Reminiscere.

List na Hebrejskich 12, 1—3.

Člowjek bycź rěka běd̄ź eŕ bycź, wěrnosćź tuteho pschiſłowa wschitzy shonimy. Hižo psalmista praji wo člowjeskim živjenju: „Hdyž je kraßne było, je próza a kschiwda było.“ Schtož pak powschitkownje wo člowjeskim živjenju płaćźi, płaćźi woßebje wo kscheśćźijanskim živjenju. Wschitkim, kiž Khrystußej pschißłuscheja, płaćźi napominanje: „Pschećźerp sće jako dobry wojak Jesom Khrysta.“ Hdyž je živjenje w zykym hižo běd̄źenje, dha ßu w nim hischće woßebite cźaßy běd̄źenja: cźaßy tyschnosćźe. W tajkim cźaßu tyschnosćźe ßu Hebrejßzy stali, kotrymž je nasch list pißany. Teź d̄zenßa hischće cźaßy tyschnosćźe w živjenju kóžd̄eho člowjeka ßo namakaja. Schtóž wo tym hischće niczo njeje shonił, tón jo hischće spósnaje a kajke běd̄źenja nam cźaßy tyschnosćźe pschinjeßu: běd̄źenja pschećźiwo njepschećźelskim člowjekam a mozam. Druhdy ßo sd̄a, jako by ßo wscho pschećźiwo nam stajiło. S jeneje nusy do druheje d̄źe, jena staroscź po druhej pschikhad̄źa. Jene njesboże porěd̄ko ßame pschińd̄źe.

Tuto běd̄źenje je nam wot Boha postajene. Bóh pak je wschehowědomy Bóh, kiž najlěpje wě, kak ma naß wjescź a kaž wón naß wjed̄źe, tak je nam wužitne a sbóżne. Wot młodosćźe ßem ßmy wukli, so Bóh ſ nami derje měni, teź hdyž naß powucźi a domapyta. Pod cźežu tyschnosćźe dyrbi nasche snutskowne živjenje roscź a nascha wěra ßo pruhowacź; my dyrbimy nawuknycź wjeßeli bycź w nad̄źiji, scźerpliwi w cźěßnosćźi, wobstajni w modlitwje.

Ale druhdy ßo teź stanje, so we tyschnosćźi wostanjemy. W tutym strasche Hebrejßzy stejachu, kotrymž nascha epistola pschiwoła: „So byschćźe wy njewustawali a ßo waschim duscham njesechzyło.“ Hrosy tutón strach ßamo teź tej abo tamnej krućźe spytanej duschi bjes nami? Chże wichor spytowanja schkricźku twojeje wěry wuhaßnycź? Prajisch ty: Bóh njeje, hewak by wón moje modlitwy dawno wußkyschał. Luba duscha, wěsch ty, w cźim najwjetschi strach wobsteji, kiž tebi w twojej tyschnosćźi hrosy? Niz bolosćźe to ßu, kiž twoje cźěło cźwiluja, niz napschećźiwne podeńd̄źenja, kiž tebi we twojim swonkownym živjenju nusu cźinja: najwjetschi strach w tym wobsteji, so na ßwojej duschi schkoduješch, so ßo sdalujesch wot ßwojeho Boha, so ßwój wěcźny wottyknjeny kónz ſ wocźow shubisch. Tohodla ßkyschi napominanje:

Běžmy na to běd̄źenje, kotreź nam je postajene! Dwoje je k temu nusne: 1. wotpołożicź hrěch a 2. pohladacź na Jesußa, kiž je nasch wjednik.

1. Grichisźy młod̄źenzojo, kiž chzychu ßo pschi napschemoběženju wobd̄źělicź, dyrbjachu ßo měßazy dołho pschihotowacź, so by jich cźěło prawje lohke a hibicźiwe było. Pschi běženju ßamym ßwoju drastu wotpołożichu, kotraž by jim wobcźežna była. To dyrbi nam kscheśćźijanam ſ pschikładom bycź sa nasche kscheśćźijanske běženje a běd̄źenje. Wotpołożmy wscho brěmjo a tón hrěch, kiž ßo naß twjerd̄źe d̄zerži. Wotpołożicź mamy wschitko to, schtož nam pschi běženju na pucźu k wěcźnemu živjenju sad̄źewa. Pschedewschěm hischće ßo na hrěch pokasuje, „kiž ßo naß twjerd̄źe d̄zerži“, t. r. hrěch nam ßycźe wlecźe, so ßrjed̄źa w běženju padnjemy, hrěch wschě stawy wobdawa, so je pschi běd̄źenju njemóžemy

trjebacź. Naſcha epiſtola žadyn woßebity hrěch njemjenuje. Kóždy dyrbi ßo ßam pruhowacź, kotry hrěch jeho ſnutskowne žiwjenje woßłabi a jeho do ſtracha pſchinjeße, wěcźne žiwjenje ſhubicź. Je pola tebje tutón hrěch ßamo twoja lěnjoſcź abo twoja njepózcźiwoſcź a požadliwoſcź, abo twoja pjenježna luboſcź abo twoja njeßwěrnoſcź w twojim powołanju abo twoja njeſprawnoſcź pſchi kupowanju a pſchedawanju? Ach, na naſche lube hrěchi! Kak dołho nam hižo we wjeßełym běženju a pſchi rosßudnym bědźenju ſadźěwaju. Wone ßu wina, ſo njejßmy wottyknjenemu kónzej hiſchcźe bliže pſchiſchli. S nowej mozu a pilnoſcźu podajmy ßo na to, hrěch wotpołožicź.

Ale hrěch wotpołožicź njeje tajka lohka a jednora wěc, kaž draſtu wotpołožicź. Draſta wißy jenož ſwonkownje na naſchim cźěle, hrěch je ſakorjeny w naſchej wutrobje a ſ naſchim zykym bycźom ſaplecźeny. Huſto jara boli, jón wotpołožicź. Też ßo to njeßmě jenož junkrócź ſtacź, jako bychmy potom na wſchě cźaßy ſ tym hotowi byli, ale ma ßo wſchědnje ſtacź. Kaž w naſchej ſahrodźe ženje njeßměmy pſcheſtacź plěcź, hdyž dyrbi w dobrym rjedźe woſtacź, kaž dyrbimy ßo wſchědnje ſnowa mycź, tak dyrbimy pſchezo hrěch wotpołožicź, dokelž pſchezo ſnowa móz nad nami dobywa. Njejßmy hižo huſcźiſcho k ßwojej hanibje honili, kak ßo ſte pokhilenja, kotrež dawno ſa pſchewinjenje dźeržachmy, na jene dobo ſaßo w naſchej wutrobje hibachu? Też pſchi najlěpſchim kſcheſcźijanu pſchi tym woſtanje, ſo dyrbimy pſches wſchědne roskacźe a pokutu naſcheho ſtareho hadama potepicź a nowemu cźłowjekej w naß k dobycźu pomhacź. To je nadawk, kiž nam ſa naſche zyke žiwjenje woſtawa a kotryž dyrbimy dokonjecź pſches wobſtajnu ſcźerpliwoſcź, t. r. ſe wſchej wutrajnoſcźu. Schtóž hacž do kónza pſchětraje, tón budźe ſbóžny.

2. Stare ßłowo praji, ſo je ſa njeſbožownych troſcht, ſo ßu měli towarſchow w njeſbožu. Hiſchcźe wjetſchi troſcht pak je, wo tajkich wjedźecź, kiž ßu na pucźu, po kotrymž mamy my běžecź, hižo wottyknjeny kónz doſcźahnyli a kiž ßu běbdźenje, kotrež mamy my ßo běbdźicź, hižo dobycźerſzy wobſtali. Naſcha epiſtola naß na wulku ßyku ßwědkow pokaſuje, kotruž wokoło ßebje mamy. S tym pokaſuje na ſtaw prjedy naſcheho tekſta, hdźež ßo nam rjekojo wěry ſ tamneho cźaßa pſched wocźi ſtaja. Tucźi wſchitzy ßu ßwědkojo byli, pſchetož woni ßu ßwědcźenje ſa ßwoju wěru wotpołožili niz jenož ſe ßwojim žiwjenjom, ale też ſe ßwojim wumrěcźom. Pohladanje na ſtaryh rjekow wěry, kiž ßu ßwoje cźežke běbdźenja dobycźerſzy wobſtali, dyrbi naß w naſchim běbdźenju pyßylnicź a troſchtowacź.

Wjele kraßniſchi pak je hiſchcźe druhi pſchikład, kotryž naſcha epiſtola nam pſched wocźi ſtaja, hdyž nam pſchiwoła: „Pohladajmy na Jeſußa, kiž je ſpocźatk a kónz teje wěry.“

Spocźatk a kónz teje wěry ßo Jeſuß mjenuje tohodla, dokelž je wón ßam we wěrje dobycźerſzy prjedy ſchoł. Jeho ſkutk žiwjenja běſche ſkutk wěry; pſchetož w ſchtancźe jeho cźłowſkeho poniženja běſche też wón na wěru pokaſany a jenož jeho njekhabłaza wěra do ßwojeho njebjeſkeho wótza je jemu móz dała, ſkutk naſcheho wumoženja dokonjecź. Ale wón je też tón, kiž we naß wěru ſapocźina a dokonja. A ſeńſke žiwjenje naſcheho Knjeſa je też běbdźenje było. „Spominajcźe na toho, kiž taſke wſchelake wurěcźowanja wot hrěſchnikow pſchecźiwo ßebi je pſchecźerpił“, wot jeho prěnjeho ſjawneho wuſtupjenja ßem, hdźež jeho njewěrjazy krajenjo dźachu: „Njeje to Joſefowy ßyn?“ hacž k jeho ſaßudźenju k hanibnej ßmjercźi na kſchižu. „Wón ſnoßy kſchiž, njerodźiwſchi wo hańbu.“ To pak je cźinił: „na měſto ßebi prjódkſtajeneho wjeßela.“ Chze to prajicź, ſo wón, hacźrunjež bě w Božim ſchtalcźe, ßo ßam wuprózdni a bu podobny cźłowjekam, haj, ſo wón też ſa cźaß ßwojeho ſeńſkeho žiwjenja ßebi njewuſwoli pucź ſeńſkeje kraßnoſcźe, kotruž ſpytować jemu poſkicźeſche, ale pucź hańby a cźerpjenja. Też to dawa rjanu myßl. Ale po prawym ſroſumjenju naſcha epiſtola njerěcźi wo wjeßelu, kotrež je wón wopuſchcźił, ale wo wjeßelu, kotrež pſched nim leżeſche. So by wjeßele dobył, kotrež njeběſche prjedy hiſchcźe jónkrócź: Pohladajmy na Jeſuſa! Wón budź rano naſcha prěnja a wjecźor naſcha poßledńja myßliczka. Njech niczo mjes naß a njeho njeſtupi. Jeho wobras njech ſteji pſched nami, hdyž jeho cźaß cźerpjenja ßwjecźimy a hdyž mamy cźaß cźerpjenja a běbdźenja pſchětracź. Jeho wobras pſchewodź naß pſches naſche zyke žiwjenje a hdyž ßo ßmjercź nam bliži, potom njech naſchej wocźi w najſtyſkniſchich hodźinach na njeho hladatej, kaž je Pawoł Gerhard w ßwojim póſtnym khěrluſchu ßebi to wuproßył: „Daj, ſo bych troſchtnje widźił w tej ßmjertnej žałoſcźi, kak ßy ßo ſa mnje běbdźił a wumrěł we ßwojej krwi. Dha na tebje chzu hladacź, cźe dźerżecź ſ wutrobu a twoju pomoz žadacź; tak wſchitzy ſbóžnje mru.“ (Spěwarſke 89, 10.) Haj, derje nam, hdyž móžemy junu na kónzu naſcheho běženja a běbdźenja prajicź: „Ja ßym ßo dobre běbdźenje běbdźił, ja ßym doběhał, ja ßym wěru dźerżał. Na to je mi wotpołożena króna prawdoſcźe“ (2. Tim. 4, 7—8.) Hamjeń.

Dr. Marcźin Luther

wumrě 18. februara 1546. Ssmy ßo wſchitzy na ßmjertnym dnju naſcheho reformatora na njeho a na jeho ſkutk reformazije dopomnili a na to, ſchtož je nam ſ njej pſchinjeßł? Je naß pokaſał ſ njej, pſchedewſchěm na teho, na kotrehož naß nětkle też tutón paßionſki cźaß pokaſuje: na Jeſuſa Khryſtuſa, naſcheho Sbóžnika, pſches kotrehož krej a rany je nam dobyte wodacźe wſchěch hrěchow, na teho Sbóžnika, pſches kotrehož jeniczzy my pſchińdźemy k měrej tu a k ſbóžnoſcźi tam!

Sa cźož je Luther w ßwojim běbdźenju połnym žiwjenju wojował, wo tym je też hiſchcźe ßwědcził w ßwojich poßlednich hodźinach, woßebje wo tej ſbóžnoſcźi w Jeſußu Khryſtußu, kotraž ßo kóždemu ſ hnady doſtanje, kotryž ßo we wěrje Jeſußej Khryſtußej zyle dowěri, njepytajo druhich pomocznikow a druheje pomozy ani na ſemi ani w njebjeßach. Jeho poßledńja modlitwa, kotruž ßo wótſje modleſche, bě tuta: „O mój njebjeſki Wótcźe Božo a Wótcźe naſcheho Knjeſa Jeſuſa Khryſtuſa, ty Božo wſcheho troſchta, ja ßo tebi dźakuju, ſo ßy ty mi ſjewił twojeho lubeho Ssyna Jeſuſa Khryſtuſa, do kotrehož ja wěrju, kotrehož ßym ja prědował a wuſnawał,

Pschełožk*) spěw. cžo. 475.

Hłóß: O ßwěcże, ſ tebje cžahnu ꝛc.

Sso měßacžk pokaſuje, błyſchcź hwěſdny rosjaßnjuje
ßo kraßnje na njebju.
Leß cžorni ßo a lěha, a po łukach ßo ſběha
dym běły w jaßnem błyſchczenju.

Kak ßwět tak cžiſche dréma, hdyž mrokota jón jima,
ſo doſcź je lubosny,
tak ſmérnjene kaž morjo, też wſchitko dnjowe horjo
njech ſabyło ßo w ſpanju by!

Kak měßacžk tamle hlada, ßej po połojzy žada,
a tola rjany je,
tak wſchelke drje ßu wězy, doſcź ßměſchne nam pſchi ßwězy,
kiž połnje njeſnajemy wſchě.

My horde cžłowiſke dźěcźi ßmy hréſchnizy na ßwěcże
a wjele njewěmy!
Sso běđujemy błudnje a motamy ßo ſrudnje
a ſaměr lohko ſhubimy.

Daj wſchudźe nam, o Božo, pſchi běđźe twoje ſbožo,
ßej prózſnoſcź njeżadacź!
Daj ponižnoſcź nam dobycź a wießołym tu pobycź,
pſched dobu jako dźěcžom ſtacź!

Chžył jónu naß ſe ßwěta, hdyž pſchińdu naſche lěta,
ßej měrnje wotwołacź;
ſpožcž, hdyž naß wosmjeſch ßebi ty do njebja tam k tebi,
cże, Knjeże Boże, dopósnacź!

Tuž, bratſa, w Božem mjenje nět wotpocžujicże rjenje;
k nam wjecžor khłódny dźe!
Ach, njechžył Bóh naß khłoſtacź, ſo ſpar mohł nam ßo doſtacź
a też, kiž khory ßußod je! —

Macźij Claudius, 1740—1815. — ſeß. M. U.

* Se ſalſkich ſpěw. cžo. 475.

---

kotrehož ßym ja lubował a khwalił, kotrehož bamž a wſchitzy bjesbóžni wonjecžeſcźuja, pſcheſcźěhaja a hanja. Ja proſchu tebje, mój Knjeże Jeſußo Khryſtußo, daj ßebi poručenu bycź moju duſchu. (Luther prajeſche: „mein Seelichen“). O njebjeſki Wótcže, njech dyrbju też tuto cžěło wopuſchczicź a njech dyrbju też bycź ſtornjehny ſ tuteho žiwjenja, ja wěm tola, ſo ßměm pſchi tebi wěcžnje wostacź, a ſo mje njeßmě nichtón ſ twojeju rukow wutorhnycź.“

Mjes druhim też hiſchcże rjekny: „Tak je Bóh tón ßwět lubował, ſo je ßwojeho jeniczkeho Ssyna dał, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale to wěcžne žiwjenje měli!“ „My mamy Boha, kotryž pomha, a Knjeſa, kotryž wot ßmjercże wumóže!“

Snate je, ſo je mrějazy Luther na to praſchenje pſchitomnych: „Doſtojny wótcže, chzecże Wy wumrěcź na Khryſtußa a na tu wucžbu, jej wobſtajny, kaž ſcże ju prědował?“ wot molwił, wſchěm pſchitomnym ſrosumliwje: „Haj!“ ſo bychmy tola też my wſchitzy pytali a namakali w Khryſtußa krwi a ranach měr, ſbožo, ſbóžnoſcź tu a tam! So bychmy tola my, njech też wjele jich khodźi po ſchěrokim pucźu, Jeſußej Khryſtußej a ßwojej evangelſkej wěrje a zyrkwi ßwěrni byli hacž do ßmjercże! —

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cžaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracžowanje.)

Hólz ßo ſatorhny; bě tam hacž dotal ßedźał, ruzy wokoło koleni a hłowu hłuboko ſkhilenu, jako by ſpał.

„Myßliſch ßebi ty, Manaße, ſo tam też Jeſuß budźe?“

„Woprawdźe!“ Muž ſmorſchcźi cžoło. „Je-li woprawdźe profeta, njeßmě na ßwjedźenju pobrachowacź!“

„Nó, tuž tam póńdu! Ja ſhonju wſchitko wo nim a jo tebi, wótcže, powěm! — Tola nětk je hižo poſdźe! Ja dyrbju domoj! Měr budź ſ wamaj!“

„Tón Knjes tebje požohnuj!“ Wobaj mužej roßžohnowaſchtaj ßo wutrobnje ſ hólzom a ßedźeſchtaj potom hiſchcże dołho hromadźe w khutnej rosmołwje. Starz ſa nuſne ſpósna, ſdźěliczź. Manaßej, kotryž bě ſ nim ſe ßamßneho roda, cžehodla ßo tak ſa Jeſußa Nazarenſkeho ſajimowaſche.

IV.

Na torhoſchcźu w Magdala bě luty hibot. Kupowarjo a pſchedawarjo powyſchowachu ßwój hłóß. Do teho měſcheſche ßo rejenje wjelbłudow a wołanje woßobow, klepot drjewjannych cžrijow a wſchelakore druhe hłoßy a ſwuki.

Pſches tutu měſcheńzu krocžeſche Jonathan, ſ wobliczom jaßnym kaž dźeń, na hłowje próſdny korb.

Prěni ras pſchedawaſche ßam ßwoje ryby, dokelž bě to macźeri khoroſcże dla njemóžno. A jemu bě ßo ſchlachcźiło. Njebě jenož ßwoje ryby pſchedał, ale też někotre kožane bleſche a někotre twarožki wótza Jakuba. Nětk ßo tam po torhoſchcźu roshladowaſche, ßebi pſchemyßlujo, ſchto wſchitko měł nakupicź ſa macźerku a ſtareho pſchecźela.

Nadobo pak poſaby na wſcho! Saklincża jemu tola do wucha to mjeno, na kotreż bě ßebi myßlił wodnjo a w nozy: ‚Jeſuß Nazarenſki!“

Rózk torhoſchcża ſtejeſche muž, kotryž ßwojej ruzy a noſy pokaſowaſche a ſ wulkej radoſcźu ßo dźiwazej ßyle něſchto ſpodźiwne powědaſche, huſcźiſcho ßo podyrowajo na wutrobu.

„Schto je to tam?“ ſaſtajił Jonathan muża, kotryž khwatajzy wot tam pſchińdże.

„Wußadny Domaſch je ßo wuſtrowjeny domoj wrócźił! Jeſuß Nazarenſki je jeho wuſtrowił! Njebych-li jeho ſnał, jako bě hižo na poł ſhniły, njebych to wěrił! — Tola, njekomdź mje, hólcże! Dźi a poßłuchaj ßam! Ja khwatam po mojeho wboheho nana, kotryž je też wußadny. Du po njeho do puſcźiny a dowjedu jeho tutomu profecźi!“

Muž kiwny ſ hłowu a khwataſche precź; Jonathan pak doběża k cžrjódźe, kotraž bě mjes tym hiſchcże ſroſtka.

Woßrjedź njeje ſtejeſche wo něſchto wyſche mužſki, kotryž njepſchestawajzy ſ nowa pſchikhadźazym powědaſche:

„Ja ßym hižo ſhnił! Sa mnje njebě wjazy pomozy! Ludźo běchu mje ſe ßwojeje ßrjedźiſny wuſtorczili! Moja mandźelſka, moje dźěczi dyrbjachu mje wopuſchczicź! Nichtón wjazy njeſkiczi mi ruku!.. Ale wón ßo njeje pſchede mnu ſtrachował! Ja ßym, padnuwſchi k jeho nohomaj, wołał: „Knjeże, chzeſch-li, móżeſch ty mje wuczińſczicź!“

Wón wupſcheſtrě ruku! — Tu, ach tu je wotpoczowała tuta ßwjata, pożohnowana ruka! „Ja chzu! Budź wuczińſcżeny!“ dźeſche wón, a khoroſcź wotſtupi wote mnje. Ssym ſtrowy a cziły! Khwal teho Knjeſa, moja duſcha, a ſchtož w mni je, jeho ßwjate mjeno, kotreż ſahoji wſchitke twoje khoroſcże! Schtóżkuli ma khorych, njeſcźcże, wjedźcże jich k njemu! Wón je mje wuſtrowił, wón waß wuſtrowi! Wulki profeta je mjes nami poſtanył, a Bóh je k ßwojemu ludu pohladał!“

Tak wołaſche muż ſaß a ſaß ſ nowa, a ßylſy kulachu ßo jemu po lizomaj.

Ale tu pſchińdźe k wulkemu naſtróżenju a hněwanju Jonathana levita a nochzyſche to wěricź; nihdy njeje ſ Galilejſkeje poſtanył profeta, a ſchto mohło to ſ Nazaretha dobreho pſchińcź?

Tu pſchecźiſchcźa ßo pſches lud młodźeńz, bohacże po Grekſku ſwoblekany a rjany po poſtawje a rjekny: „Ty wopak rěcziſch, miſchtrje! Móz tuteho profety je wulka! Wón njemóże jenož cźěła wuſtrowjecź a czertow wuhonicź — a tuczi czerczi wołaja: „Ty ßy tón Ssyn Boži!“ — wón móże tež zyle ſtroweho cźlowjeka tak pſcheměnicź, ſo jeho nichtón wjazy njeſpóſnaje! Hdyž chzecże, chzu wam rosprawjecź, ſchtož ßym widźał!“

„Rosprawej! Rosprawej!“ ſaklincża to kaž ſ khorom; najbóle wołaſche Jonathan. Młodźeńz pokiwny ſ ruku, ſo bychu wocźichnyli.

„Stejachmy ſe ßwojimi tworami pſchi de. Tam ßedźeſche ſa blidom ſamyßleny a ſtaroſcźow połny złonik, ßyn Alfejowy, mój ſnaty. Tutón njeby ßwoje wunoſchne rjemjeßło ſa niczo na ßwěcże wopuſchcził. Runje, jako bě ſ nami hotowy, ſběhny ßo hibanje, a rěkaſche, ſo Jeſuß Nazarenſki pſchikhadźa. So ßmy ßo wſchitzy wobrocźili a hladali, jako běchu nam prajili, kajki to ſpodźiwny muż, to móżecże nam wěricź!

Krocżeſche tam ſ dwěmaj wuczomnikomaj a ßyła luda ſa nim! Pſchińdźechu hacż k złu. Tu poſběhny profeta hłowu, kotruż bě měł ſamyßleny ſkhilenu, a pohladny, poſaſtawſchi, na Levija. Tutomu počinaſchtej ruzy tſchepotacź, ſtaroſcźow mróczel miny ßo ſ jeho wobliczа.

„Pój ſa mnu!“ dźeſche Jeſuß. A ſchto myßlicże, ßo ſta?“

„Wón dźěſche ſa nim!“ ſawoła Jonathan pſcheßwědczeny.

„Maſch prawo, hólcże! Levi ſtany, czißny móſcheń na bok, woſtaji wſchitko a dźěſche ſa nim. Potom je miſchtrej we ßwojim domje hoſcźinu pſchihotował a nětk khodźi ſa nim. Tohodla praju, ſo ma profeta wulku móz!“

„Haj, woprawdźe wulku!“ da ßo ſtary rybak ßkyſchecź, kotryž bě runje pſchiſtupił.

(Pokracżowanje.)

Zyrkej a ſtat.

W Sakſkej njeßwjecźimy dźenża „dźeń ludoweho żarowanja“; w tukhwilu na dalſche wotſtorcżeny. Tajki dźeń nima ważnoſcże a ſmyßła, haj je něſchto krocżazy, hdyž ßo wſchudźom njeßwjecźi, jako zyle khutny dźeń, jako wopraw-dźity dźeń żarowanja. To je pak jenož potom móżno, hdyž wſchě ſtawy a worſchty luda jón jako tajki ßwjecża, a hdyž tež wſchě wyſchnoſcże ßo na kóżde waſchnje ſa to ſtaraja, ſo ßo tak ßwjecźi, woßebje, ſo njejßu — ſchtož ßo hewak ßamo wot ßo ſroſumi! — nihdże żane ſawjeßelenja a ßwětne ſabawy.

W Pruſkej ßwjecża dźenża tutón „dźeń ludoweho żarowanja.“ S połnym prawom wobrocża ßo tehodla tež evangelſka wyſcha zyrkwina wyſchnoſcź ſ khutnym pominanjom na lud a woßady. W nim rěka: „Naſche kſcheſcźijanſke woßady maja njewuměrne ſamołwjenje. My napominamy, proßymy, nadběhujemy je, ſo njebychu ßo na tajkim cźinjenju — je měnjene to lud a żiwjenje każaze ſadźerżenje wſchěch tych, kotſiž nochzedźa nuſu a ſahubu widźecź! — wobdźěliłe, ßo njebychu ßo wot powſchitkowneho waſchnja dałe ßobutorhnycź, ale ſo bychu krute ſtałe w bohabojoſcźi, w jednorym a dobrych poczinkow połnym ſmyßlenju a żiwjenju!.. My pſchiwołamy jim japoſchtołowe ßłowo: „Njecżińcże po runym waſchnju tuteho ßwěta, ale pſcheměńcże ßo ſ wobnowjenjom ßwojeje myßle, ſo byſchcże wy ſpytali, kotra je ta dobra a ſpodobna a dokonjana Boża wola.“ Jedna ßo to wo naſch lud, naſchu młodźinu, naſchu duſchu!“

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W Ketlizach wohladachmy pjatk, 19. februara mißionſki film ſ Hernhutſkeho mißionſkeho dźěła w Suriname. Bě to něſchto jara rjane a powuczaze a wabjaze. Bě drje ßo zyła ßyła ludźi ſeſchła, tola telko drje niz, kelkoż pſchi rejach abo pſchi ßwjedźenju maſkow abo kuklenkowych rejach ſalu pjelni. Bě tam jara wjele dźěczi a młodźiny ſ Ketliczanſkeje a Noßaczicżanſkeje woßady, a to je ſwjeßelaze; tych doroſcźenych pak mohło tomu to hiſchcże wjazy bycź! Njech druhe wßy a woßady, do kotrychž ſ tutymi wobraſami pſchińdu, njeſkomdźa, ßebi dacź pokaſacź tute wulzy ſajimaze wobraſy a rosprawjecź wo dołhim cźeżkim ale pak tež żohnowanym dźěle evangelſkeho mißionſtwa a wo dźiwnych a woßebitych wobſtejnoſcżach tamnych dalokich krajow, w kotrychž 18 wſchelakich ludow ßydli a k tomu jich ßměſchki. Wſchitzy pak chzemy mjes ßobu hajicź luboſcź k mißionſtwu, a to tutomu ſwonkownemu mißionſtwu kaž tež niz mjenje ſnutskownemu mißionſtwu!

Liſtowanje: P. M. w K. ſa Oculi. — W! w W! ſa Laetare! — T! w B. ſa Judika.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßaczizach.

Čisło 10. **Pomhaj Bóh!** Létnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **7. měrza 1926** **Bautzen**

Čiščch a naklad Ssmolerjez knihičiischczerńje a knihańje lap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kózdu zobotu a płaći běrtlčinje 78 ſtotnych pjenjezkow.

Skuli.

Ef. 5, 1—9.

„Čzińcze po Bosy“, tak napomina zwjaty japoschtoł Pawoł naš w dźenžnischej epistoli. Kajke napominanje! Je ſ zyła móžno, so jo dopjelnimy? Njej Bóh wjele tyžaz króć pschewulki, hacž so bychmy my złabi człowjekojo zebi swažiz móhli po nim činicz. A tola je to nascha zwjata pschižłuschnosć. Hižo w starym zlubje pschikasa Bóh: „Budźcze zwjeczi, pschetoż ja zym zwjaty, tón Knjes, wasch Bóh.“ 3. Mójsaža 19, 2. A w prědowanju na horje praji nasch Sbóžnik: „Wy dyrbicze dokonjeni bycz, runje jako tez wasch Wótz we njebjeżach dokonjany je.“ Mat. 5, 48. Bóh pak zebi wot naš niczo njeżada, schtoż njemóżemy dokonjecz. Tohodla pschistaji zwjaty japoschtoł w naschim tekscze: „Čzińcze po Bosy jako lube dźěczi.“ Prawe dźěczi prózuja zo, zwojimaj starschimaj podobne bycz. Kóždy prawy zyn widźi we zwojim nanje, kóžda prawa dźowka we zwoejej macźeri zwój pschikład. Ssmy-li nětk woprawdze Boże dźěczi, dha dyrbimy zebi Boha sa zwój pschikład wsacz a se wschitkimi zwojimi mozami sa tym honicz, so po nim činimy. A w čim, to wucži naš nascha dźenžnischa epistola. Tuž wsimimy k wutrobje, k čemuž zwjaty Pawoł naš dźenža napomina: Wy kscheścźijenjo, čzińcze po Bosy!

1. Bóh je luboscz, tohodla khodźcze w luboscźi!

2. Bóh je zwětło, tohodla khodźcze jako dźěczi zwětła!

1. Po Bosy mamy my kscheścźijenjo činicz. K tomu je na kóždy pad nusne, so Boha snajemy. Ale snajemy Boha woprawdze? Nichtó njeje Boha widźał, wón bydli w zwětle, do kotrehoż nichtó sastupicz njemóże. Něhdy żadasche zebi kral wot najmudrischeho muża we zwojim kraju wotmołwjenje na praschenje: kajki je Bóh?. Mudry proschesche wo tsi dny ke rospominanju a jako běchu zo 3 dny minyke, dzesche wón: hischcze njemóżu tebi wotmołwicz, daj mi hischcze wóżom dnjow czaża. Kral je jemu dowoli. Muż rospomina dźeń a nóz praschenje a njenamaka żane wotmołwjenje a skónczńje dyrbjesche kralej prajicz: ja njemóżu tebi na twoje praschenje wotmołwicz a żadyn druhi człowjek jo njemóże; Bóh je potajny Bóh. Ale my kscheścźijenjo snajemy Boha psches Jesuża Khrystuża, kiž je podobnosczz Božeho bycza. Wón je nam sjewił, kajki je Bóh. Bóh je luboscz, luboscz je jeho bycze, jeho wutroba. A na Jesuża pokasuje naš zwjaty japoschtoł, hdyž naš napomina: čzińcze po Bosy. S zyłeho žiwjenja nascheho Sbóžnika, ſ kóždeho złowa, ſ kóždeho skutka zwěczi zo luboscz, bójska luboscz. Ja myżlu na jeho narod. Čzehodla je wón zwoju njebjesku krażnosczz wopuschcził a na naschu khudu semju pschischoł? My wotmołwimy: Cze njeje niczo hnało do toho hubjeństwa, wscho bohatstwo bě mało, to luboscz dokonja. Ja myżlu na jeho złowa, běchu druhdy wótre złowa, kotrež kaž mjecz psches wutroby zo pschedrěja, ale ſ kóždeho złowa czujemy jeho wulku luboscz. Ja myżlu na jeho skutki. Kelko khorych je wón wustrowił, kelko hubjenym je wón pomhał, kelko srudnych je wón troschtował! Zenje njeje na zo myżlił, ale stajnje na druhich. Hdźežkuliž je mohł, je luboscz wopokasał. Nanajkrażnischo pak sjewi zo jeho luboscz w jeho czerpjenju a wumrjeczu. Tu je zo zam sa naš podał, zo zam, potajkim niz jenoż, schtoż měješche, ale schtoż běsche, niz jenoż zwoje semske a njebjeske kubła, ně, wjele wjazy, zwoju wu-

trobu, ßwoju parſchonu, ßwoje žiwjenje, haj ßwoju duſchu. My ſtejimy nětk w ßwſjatym póſtnym cžaßu, kotryž je nam k tomu daty, ſo my w nim naſcheho Sbóžnika w duchu pſchewodźimy na pucžach jeho hórkeho cžerpjenja a wumrjecža. Dźi ſ nim do ſahrody Gethſemane a hladaj, kak wón ßo rudźi a bědźi, kak je jeho duſcha ſtyſkniwa hacž do ßmjercže. Dźij do ßudneje kheže a hladaj, kak jeho rubi wojazy hanja, rosbija, jemu cžerńjowu krónu na hłowu ſtaja, ßłyſch, kak ludźo wołaju: prjecž ſ nim, kſchižuj, kſchižuj jeho. Stuj pod jeho kſchiž na horje Golgatha a hladaj, kak wón najcžežſche ßmjertne bědźenje ßo bědźi, ßłyſch, kak wón w najwjetſchej ſtyſknoſcži woła: Mój Božo, mój Božo, cžehodla ßy mje wopuſchcžił? Tu póſnajeſch, ſchto rěka: wón je ßo ßam ſa naß podak. Nichtó njeje jeho k tomu nuſowak. Wón by najſbóžniſche wjeßele měcž mohł w njebjeßach, ale wón wuſwoli ßebi kſchiž. Cžehodla? Dokelž wón naß lubo ma.

A tutón wopor běſche, kaž Pawoł prajik: „Bohu k ßłódkemu wonjenju.“ Kak? Je naſch Bóh krejlacžny, ſo je ßwoje wjeßele měk na martrach kſchižowaneho? Nanihdy niz. Ně, jakoje Jeſuß cžerpił a wumrjeł, je Bóh w njebjeßach ßo ſawěſcže ſrudźił, — ſchtó móže dowupowědacž, ſchto je wón ſacžuwak — ale na luboſcži, kotraž ßo tu ſjewi, je Bóh ßwoje ſpodobanje měk. To běſche luboſcž wot ßwj. luboſcže, w kotrejž je ßwět tak lubowak, ſo je ßwojeho Ssyna ſa naß dak a tuta luboſcž běſche jemu ßłódſchiſcha hacž wyruch w templu, hacž drohotna narda, tuta luboſcž je wſchak to najkraßniſche, ſchtož je w njebjeßach a na ſemi.

A w tajkej luboſcži mamy my kſcheſcžijenjo khodźicž. Khodźicž, niz wo njej jenož rěcžecž, niz jenož ju khwalicž; ně, ju wopokaſacž, A to najprjedy pſchecžiwo tym, kotſiž ßu tebi najbliſchi, twojim ßwójbnym. O lubuj jich, kak jara a kak wjele jo ſamóžeſch; ty njewěſch, kak dołho jo hiſchcže móžeſch. Ale dale wſchitkim, kotſiž twoju luboſcž potrjebaja. To je něchtó w nuſy, pomhaj jemu; tam jo něchtón ſrudny, troſchtuj jeho; tam pſchißłodźeja ßo ludźo na někoho, wuſtup ſa njeho a rěcž dobre wo nim. A lubuj ßamo twojich njepſchecželow, wodaj jim, pſchewiń ſke ſ dobrym, kaž je to Jeſuß cžinik. A hdyž cži to cžežko padnje, wopomń, ſo k waſchnju luboſcže ßłuſcha, wopory pſchinjeſcž, ßo ßam ſapěrcž a pſchewinycž. To ſawěſcže ßama luboſcž hiſchcže njeje, hdyž ſe ßwojeho ſbytkneho daſch, ßnano, ſchtož ßam wjazy njemóžeſch trjebacž. Prawa luboſcž pſchinjeße wopory. W naſchich dnjach ßłyſchimy wſchudže ſkóržby, ſo je mało luboſcže na ſemi. To je khětry porok ſa naß kſcheſcžijanow. Pſchetož runje pſches to mamy ßo jako kſcheſcžijenjo wopokaſacž, ſo luboſcž wopokaſujemy. Bóh je luboſcž, tohodla mamy my khodźicž w luboſcži.

2. Bóh je ßwětło, tohodla khodźmy jako dźěcži ßwětła. Sswjaty Jakub mjenuje Boha Wótza ßwětła; to rěka: na Bosy njeißu žane blaki, niczo njecžiſteho, ſkeho, hroſneho. Ale jemu napſchecžiwo ſteji ſěrſchta cžěmnoſcže, a jeho kraleſtwo je wſchudźom, hdźež je hrěch a wſchitzy, kotſiž ßo wot hrěcha wobknježicž dadźa, ßłuſcheja do njeho. Tež my běchmy w cžěmnoſcži. Bohu budź dźak, ſo je Jeſuß do ßwěta pſchiſchoł a naß ſ tutoho kraleſtwa wumohł. Fěrſchta cžěmnoſcže je ſpytał, tež jeho do ßwojeho raja dobycž; ale podarmo. Jeho wutroba je ßwětła woſtała. Žana njecžiſta myßl njeje jeho duſchu womaſała; žane njeprawe ßłowo njeje ſ jeho erta wuſchło, ßamo dopokaſacž. Wón je nam pokaſał, kak mamy my jako dźěcži jeho najwjetſchi njepſchecželjo njemóžachu jemu žanu ſłóſcž ßwětła khodźicž.

Pſched dwěmaj hrěchomaj warnuje naß ßwjaty japoſchtoł w naſchim dźenßniſchim tekſcže woßebje: pſched njepózcžiwoſcžu a lakomſtwom. Wobaj běſchtaj w Efeſu daloko rosſchěrjenaj. Efeſus běſche bohate měſto a pjenjeſy běchu tam ſa jich wjele k ſkaženju. Młodźi noſchachu je na měſtna njepózcžiwoſcže, a ſtari powěßnychu ßwoju wutrobu na nje a běchu nahrabni.

A pola naß! Něhdy mějeſche naſch lud dobru khwalbu pózcžiwoſcže. Ale dźenßa? Njeje, Bohu budź ſkoržene, tak, ſo jich wjele njepózcžiwoſcž wjazy ſa hrěch, ſa hańbu nimaju, ſo ßamo ſtarſchi ju pola ßwojich dźěcžoch ſamołwjeja a niczo njepraweho w njej njewidźa? O ßłyſchcže tola žałoßne khutne ßłowo, kotrež ßwj. Pawoł wo njepózcžiwoſži pſiche: „Žadyn kurwař abo njecžiſty nima herbſtwa na Khryſtußowym Božim kraleſtwje.“

A runje tak ſrudnje ſteji ſ njehornymi ßłowami a błaſnymi rěcžemi a žortami. Kak huſto ßo tajke ßłowa rěcža, kotreż hiſchcže cžiſte wutroby ſajědojcža, a ßamo tajzy, kotſiž chzedźa kſcheſcžijenjo bycž, wobdźěleja ßo pſchi tym a njewopomnja, ſo ßo to ſa nich njepſchiſteji, ſo ßo ſ tym pſchehrěſcha.

A druhi hrěch, pſched kotrymž naſch tekſt naß warnuje, je lakomſtwo. Snaty prědař powjeda: „Jako ja do mojeje woßady pſchińdźech, ſeſnach ßo ſ mužom, kotryž na mnje ſacžiſchcž cžinjeſche, ſo je prawy kſcheſcžijan. Kóždu njedźelu khodźeſche wón kemſchi, w ßwojim domje dźerżeſche rańſchu a wjecžornu nutrnoſcž, ßwěru wužiwa Boże ßwjate wotkaſanje, rad rosrěcžowaſche ßo wo praſchenjach wěry. Na to ßłyſchach wo nim, ſo je nahrabny. Ja njechach tomu wěricž, wſchak wjedźach, ſo ßo ludźo rad na kſcheſcžijanow pſchißłodźa. Ale ſkónczńje dyrbjach póſnacž, ſo woprawdźe pjenjeſy jeho wutrobu wobknježa. O kak khutnje ßym jeho na jeho hrěch pokaſak, ßym jemu prajik, ſo je lakomſtwo pſchibójſtwo, ſo ßwjaty Pawoł piſche, ſo žadyn lakomny do Božeho kraleſtwa njepſchińdźe. Wſcho woſta podarmo, wón powoła ßo na to, ſo kemſchi khodźi, ſo ßo modli, ſo pobožne žiwjenje wjedźe. A tajki je wón wumrěł a jeho duſcha je do wěcžnoſcže ſchła.

Kelko runaju ßo jemu w naſchich dnjach! Nahrabnoſcž je kaž natykaza khoroſcž, kotraž ßo dale a bóle rosſchěri a najſrudniſche na njej je, ſo ludźo njewjedźa, kak ſtraſchna je, ſo duſchu wo ſbóžnoſcž pſchinjeße. O hladajcže ßo: Njedajcže ßo ſawjeſcž! Lakomſtwo wotwjedźe duſchu wot Sbóžnika, kiž je ju tak droho wukupił a dobył ſa kraleſtwo ßwětła a wjedźe ju wróczo do kraleſtwa cžěmnoſcže. Bóh naß ſwarnuje! Po Bosy mamy cžinicž. Bóh je luboſcž, tohodla khodźmy we luboſcži. Bóh je ßwětło, tohodla khodźmy jako dźěczo ßwětła! To je naſcha ßjwata pſchißłuſchnoſcž, kotruž mamy tu na ſemi dopjelnicž. Ale my móžemy ju jenož potom dopjelnicž, hdyž heßło dźenßniſcheje njedźele ſa heßło naſcheho žiwjenja cžinimy. Mojej woczi hladatej horje na teho Knjeſa. Hamjeń.

P. M. w K.

Wěra do Jeſom Khryſta.

Hłóß: Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam.

Naſch Sbóžnik Jeſuß žiwy je,
Sso wjeßel, ſchtóž ma wěru!
Joh' nam wſacž nichtó njemóže,
Hdyž ſtražujemy ßwěru
Na cžěri cžernjojtej,
We wěri wutrajnej,
We prawym bědźenju
S nim dźemy k dobycžu
My jeho wumoženi.

Hrěch nam wjaz' ſchkodźicź njemóże,
Pſches Khryſta ßmjercź a rany
Ssmjercź wěcźnje ſahubjena je
Hdyž naſch Knjes ſ rowa ſtany!
Pſches jeho ſaßłużbu
A ſ jeho prawdoſcźu
Pſched Bohom prawi my
A ſ hnady ſbóžni ßmy,
Joh' lud a herbſtwo wěcźne!

Knjes Jeſus je to žiwjenje,
Cźeſcź wſcha jom' wěcźnje ßkuſcha!
Schtóž do njoh' wěri, njewumrje;
Sso wjeßel ſrudna duſcha.
W nim takle bohata
Ssy Wótzej ſpodobna;
Cźeſcź jemu ſaſpěwaj,
Jom' wutrobu ßwoju daj;
O ſbóžny, ſchtóž ma jeho!

Knjes Jeſuß, naſch kral njebjeſki,
Je naſche wěcźne ſboże!
We jeho krwi a prawdoſcźi
Ssmy my nětk dźěcźi Boże!
Lud jeho wěrjazy
Je wěcźnje ſbožowny,
Ma ſ hnady žiwjenje
Do wſcheje wěcźnoſcźe
We jeho kraßnym raju!

We jeho wěcźnym kraleſtwi
Ssu žiwe Boże dźěcźi,
We jeho ſbóžnym towaŕſtwi
Tam wěcźnym, kraßnym ßwětli,
Njewobmjeſowana
Je móz joh' kraleſtwa!
O duſcha, wjeßel ßo
Nětk Knjeſa ßwojeho;
Schtóž wěri, tón je ſbóžny!

Nam khudym Khryſtuß wſchitko je,
Ta njepowalna ſkała!
Ta w wichorach ßo njehnuje
A hdyž twar ßwěta ſpada. —
Pſches Knjeſa Jeſußa
Dźe duſcha wěrjaza
Se ßmjercźe hubjenſtwa
Do wěcźnoh' žiwjenja! —
Cźeſcź, khwalba, dźak budź jemu!

Pſched majeſtoſcźu Knjeſowej
Nětk, duſcha, dele padaj
K tej luboſcźi najßwjecźiſchej
W dowěrjenju khwataj!
O dźerž ßo Jeſußa!
Je nuſa najwjetſcha —
Też w nuſy poßlednjej
Sso dowěr Jeſußej! —
Ss o wjeßel w ßwojim Knjeſu! J. W.

Zyrkej a ſtat.

Sakſka ſynoda bě ßo 26. februara w Drježdźanach ke krótkemu poßedźenju ſhromadźiła; w tutym ßo wſchelake ważne rosprawy wo naležnoſcźach zyrkwje podachu, woßebje też wo pſchicźinach, ſo ßo njemóže hižo k 1. haprleji dźělenje ſtata a zyrkwje wuprajicź. S tutym też ſwißuje, ſo tu we Łužizy hiſchcźe wſcho pſchi ſtarym woſtanje, kaž nowiny woſjewjeja. Tak nowe ſarjadowanje do 1. haprleje 1927 njewohladamy.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„Wěſch ty też něſchto, wótcźe?“ wołachu ßo jeho praſchejo.

„Ja ßym widźał tajki rybyłój, kajkiž nichtón ſ waß! — Běch pola mojeje dźowki w Kapernaumje, a my dźěchmy wſchitzy ſ pſchichodnym ßynom ryby łójicź. Běchmy w dwěmaj łódźomaj. Zyliczku nóz ßmy ßo podarmo prózowali. Jako rano ßwitaſche, pſchicźeże k brjohej tak wulka ßyła ludźi, kotſiž běchu ſa Jeſußom Nazarenſkim pſchiſchli, ſo dyrbjeſche tutón Schimana, Jonaßoweho ßyna, proßycź, ſo by jeho do łódźe puſchcźił a trochu wot brjoha wotwjeſł. Tak ßo też ſta. Wón wucźeſche potom lud ſ łódźe a my ſapomnichmy pſchi jeho rěcźach wſchitko na ßwěcźe.

Jako bě ſkóncził, kaſaſche Schimanej, jěcź na hłubinu a wupſchěſtrjecź ßycź ke łójenju. Schiman ßo dźiwaſche, — a my ßo ßmějachmy; — ſchtó bě hdy widźał ryby łójicź wodnjo!

„Na twoje ßłowo“, rjekny Schiman, „wupſcheſtrěju ßycź, hacźrunje ßmy ßo zyliczku nóz prózowali a niczo nałojili!“

Tuž wucźißnychu ßycź. Lědma bě ßo to ſtało, wobſamknychu tak wulku ßyku rybow, ſo ßo ßycź torhaſche. Sawołachu naß, a my ßmy potom lědma połnej łódźi k brjohej dowjeſli. Běchu to lute wulke, rjane ryby! Schiman woſtaji wſchitko a dźěſche ſa Jeſußom.

Też my ßmy ſa nim ſchli do Kapernauma. A tam ſhromadźichu ßo w jenym domje a dworje telko, ſo ßu cźi, kiž jichtneho pſchinjeßechu, jeho jenož pſches tſěchu k Jeſußowymaj nohomaj puſchcźicź mohli.“

„A je jeho wuſtrowił?“ praſchachu ßo jich wjele.

„Je jeho wuſtrowił! Ale to je było dźiwno, jara dźiwno! My to njejßmy mohli doroſumicź!“ ſdychny rybak. „Tak na khoreho ſhladujo, rjekny na dobo: „Ssyno, twoje hrěchi ßu cźi wodate!“

„Schtó móże hrěchi wodawacź, khiba ßam tón Knjes, tón Bóh Jakubowy!“ dźiwachu ßo wſchitzy.

„Wón hani Boha!“ ſamuri levita.

Też tam myßlachu něktoſi tak a jemu to też prajachu. Ale wón da jim tajke praſcheńczko, ſo njemóžeſche jemu nichtón niczo wotmolwicź:

„Schto je lóże, rjeknycź: „Twoje hrěchi ßu tebi wodate!“ abo rjeknycź: „Stań a khodź!?“

Wſchitzy mjelczachu; pſchetož woboje ſamóże jenož Bóh!

„Ale ſo byſchcźe wjedźeli, ſo cźłowjeka Ssyn ma móz, na ſemi hrěchi wodawacź,“ dźeſche wón po khwilzy, ßo wobroczíwſchi ke khoremu, „ſtań, wſmi ßwoje poßleſchczo a dźi dom!“ A tón khory ſtany a dźěſche domoj.“

Jako bě dopowědał, roshorichu ßo ſhromadźeni bjes maka, levita mjenujzy wobkrucźeſche, — a něktoſi jemu pſchidachu — ſo tutón Jeſuß njeje ſ Boha. Tola tu pſchicźeże runje karawana, a woni dyrbjachu rósno, a Jonathan niczo wjazy njeßłyſcheſche.

Dopomni ßo, ſo dyrbi domoj khwatacź a cźim prjedy cźim lěpje pſchinjeſcź wótzej Jakubej tute wurjadne a kraßne

powjeſcże. Poſaſta pak tola hiſchcże ras. Tu wußkyſcha, ſo njedaloko něchtón hłuboko ſdychny, a wuhlada woßebneho cžłowjeka w pyſchnej draſcże, kotraž měješche ſchěroki wobrub a napißmo. Bě to muž nadobneho wuraſa a ſadžerženja, toho pak jara ſrudny.

„Schto tebi je, miſchtrje?“ ſwěri ßebi Jonathan ßo jeho wopraſchecž, jeho ſtrowjo ſ hłubokim pokłonjenjom.

Muž pohladny naležnje hólzej do ßobuželniweho woblicža.

„Mam doma jeniczke dźěczo, dwanacžlětne holiczo, a wono je khore! Hdy bych mohł tomu wěricž, ſchtož ßym runje ßkyſchał, bych jo k tutomu profecże donjeßł!“

„Ow wěr jenož! Pſchezo jenož wěř! ſpyta jeho hólczez pſcheßwědczicž. Wón jo wěſcże wuſtrowi! Wſchak je wón naſch Sbóžnik!“

(Pokračžowanje ſcžěhuje.)

Wono je doſcž.

Kraßny khěrluſch namaka ßo w naſchich ſpěwarſkich knihach cžo. 484. Schtó njeby hižom był ßamßneho ſmyßlenja, kaž Helias, hdyž wón ſadwělowany pod jałońzom ſdychowaſche. Wono je doſcž, dha wſmi Knježe moju duſchu. Twoje dźěło ßo njeradži tak, kaž ty ßej pſchejeſch, twoja nadžija tebi ßo njedopjelni, abo ty maſch ſtaroſcże doma: njeſbožowne mandželſtwo, njeradżene dźěczi, abo khoroſcž a nuſa tebi ſe woknom hladatej a ty ſdychujeſch: Wono je doſcž. Jenož ſo ty njejßy, kaž Helias Boži ſkutk cžinił a ſa Božeju kaſnju ßo dżeržał, ale ßy husto doſcž ßamopaſchne pucże khodźił a Božu ruku ſazpił. Mój luby, hdyž tajke ſadwělowanje na tebje pſchińdże, dha dżerž ßo tutoho: wono je doſcž. Naſch Knjes a wumóžnik praji: Doſcž je, ſo ma kóždy dżeń ßwoju wobcżežnoſcž.

Brěmjo naſcheho žiwjenja je pſchewulke. Hdyž na nje hladamy, na zyke, dha dyrbi nam wutroba ſpadacž. Ale hdyž my kóždy dżeń postajeny kruch ſtaroſczow njeßemy, dha prjedy hacž ßo dohladamy, ßmy ſe wſchěch ſtaroſczow won.

Schto pomha nam, ßo jara ſtaracž?
Schto pomha ſtyſkne ſkorženje?
Schto pomha, ßo tak w ßwětnym paracž,
A wopkakowacž njeſbože?
My wobcżežimy wutrobu,
Cžim bóle pſches tu ſrudobu. G. S.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Hrodźiſchcża.** Naſche nowe ſwony ßu hotowe a ßu we tukhwilu w Lipſku na maßy wuſtajene. Tuž nětk dokho wjaz njetraje, ſo je k nam dom witamy, ſo bychu nam na naſchim Božim domje ßłużiłe Bohu k cžeſczi a cžłowjekam k žohnowanju.

Liſtowanje: W. we W. ſa Laetare. — T. w B. ſa Judika. — K. w Hr. ſa Palmarum. —

Samołwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacžizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXIV.

1. Přeješe sebi činić po swojej woli.

Jónu wječor čitaše Matej we swojej nowej knizy. Mać sedźeše pódla njeho a přeješe sebi, zo by ji powědał, što je čitał. Matej praješe:

„Maćerka, ja sym čitał wo małem dźěśću, kotrež maćerku prošeše, zo by ji dowoliła, jedyn dźeń činić wšo, štož zechce. Mać zwoli do přeća swojeje holčki. Małe dźěćo wotkra sebi kusk khlěba, ale při tom jemu nóž wotskoči a wono so do porsta rězny.

Potom zjě tak wjele słódkich kuskow, zo sebi žołdk skazy. Potom wobleče so najlěpšu drastičku a hdyž we zahrodźe hraješe, sebi ju roztorha. Potom ze samopašnosću zaleže po rjeblu na štom, na kotryž jeho maćerka stajnje wobaraše lěsć, a hdyž běše jara wysoko, słyšeše ze zahrody hołk. Běše pos, kiž na krěku šćowkaše. A mjez tym zo mała holčka wokoło sebje hladaše, što so to stawa, wusuny so jeje noha z rjebla a wona padny dele. Njepobrachowaše wjele a wona by so zarazyła při padnjenju. Tajki bě kónc jeje činjenja, po jeje přeću.

2. Kak je hólc dostał časnik.

Jónu prědowaše misionař wo wěrje. Na prěnjej ławcy sedźachu hólcy. A tu sćahny misionař časnik ze swojeje kapsy a rjekny: „Pacholjo, tutón časnik dam kotremužk li wot was na prěnjej ławcy, kiž přińdże a sebi jón wozmje.“

Ze započatka so nichtó ani njehibaše, dokelž njewěrjachu. Ale, hdyž tón časnik dlěžši čas w rucy dźeržeše, zo by kóždy jón mohł widźeć, wza sebi jedyn hólc khrobłosć a dźěše k blidu prědowarja. Ći druzy hólcy so smějachu, ale wón na to njedźiwaše. Hdyž pak přistupi k blidu, a wpřestrě ruku za časnikom, misionař jemu časnik wopraw-dże da a dari. A ći druzy hólcy přestachu so smjeć a misionař rjekny: „Tón časnik je twój. Móžeš sebi jón skhować. Ty sy wěrił mojemu słowu a ja ći jón dawam darmo. Njetrjebaš jón wróćić. Skhowaj sebi jón.“

A potom rjekny tym druhim hólcam a cyłej zhromadźiznje: „Tón hólc ma wěru. Wón je wěrił mojemu słowu.“ Tak mamy wěrić tomu, štož Bóh praji we swojim słowje. Wón też dawa tomu, kiž z wěru bjerje.

3. Klanka je durje wotewriła.

Kóždy dżeń, hdyž dźěchu dźěći do dźěćaceje zahrody, wobkedźbowaše je Taro jara žadosćiwje. Mysleše sebi, hdy by tola mohła z nimi hić do teje noweje šule z najmjeńša jedyn raz rano, zo by była najzbožowniša holčička we Japanskej. Ale ani nan ani mać njedowolištaj jej tam hić, dokelž so w tutej šuli wo Božim synje rěčeše, kotryž so mjenuje Jezus.

A tón njeběše jako ći japanscy bohojo.

Američanki, kotrež nimo dźěchu, husto so na Taro luboznje smějachu a jónu ta holčka widźeše, kak jena z tych misionarkow hladaše na jich dom a praješe: „Hdy bych jeno wědźała, kak bychmy mohłe wotewrić te durje!“ Taro sebi mysleše, kajka je to dźiwna rěč, dokelž běchu jich durje šěroko wotewrjene. Njewědźeše, zo misionarki z tym měnjachu durje do wutroby jeje nana a jeje maćerje.

A tu so přiwjeze raz z Ameriki wulka kista połna klankow wot amerikanskich dźěći za japanske dźěći. Kóžde dźěćo w dźěćacej zahrodcy dosta klanku. Taro je wobkedźbowaše, hdyž domoj dźěchu a kóžde w rucy klanku dźeržeše a kak sebi wjesele powědachu a so smějachu. A tuž běše ji to tak žel, zo njeje z tymi druhimi dźěćimi hromadźe, zo wotběža wot wokna prječ a sebi woči z ručkomaj zakry.

Ale tu wozjewi so słabe zaklepanje do durjow. Hdyž přińdże k durjam, stoješe před njej jena z misionarkow a dźeržeše w rucy klanku ze žołtymi włóskami a różowej drasćičku a z woprawdźitym amerikanskim kłobučkom a amerikanskimi črijkami. Podawaše klanku małej Taro a praješe: „To je za tebje.“ A snano ženje we swojim žiwjenju njebě zbožowniše wobličo widźała, hač wobličo małeje Taro. Hdyž nan a mać domoj přińdźeštaj, mała Taro powědaše, što je so stało a nan rjekny: „Te knjenje su jara lubosćiwe. Snano bychmy mohli pósłać Taro do jich šule.“

Čišło 11. **Pomhaj Bóh!** Létnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **14. měrza 1926** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihańje hap. druźst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi wjerćělětnje 78 słotych pjenjezłow.

Laetare.

Rom. 5, 1—6.

To je něschto rjane w kschescźijanstwje, so wjedźa czi, kiž su woprawdźe Khrystušowi, so też potom, hdyž maja hicź pschez khutny czaš, móža a dyrbja jich wutroby tola bycź pokne wješełoscźe. Tajke wješele wuńdźe wot Jesom Khrysta, kiž je pschischoł, so by nam pschinjesł w swojej luboscźi swój wulki dar wumóženja. Tehodla steji też srjedźa w póstnym czašu napominanje nascheje dźenšnischeje njedźele: Laetare, wješelcźe so! Hacź smy też my tak daloko pschischli w naschim kschescźijanstwje, so móžemy tak wješeli bycź, wješeli pod kschižom Khrystušowym a też pod kschižom, kotryž budźe na naš położeny? Bóh žohnuj nam słowo nascheho teksta, so prawje rozumimy jeho napominanje:

Laetare, wješelcźe so, to je wucźba kschiža, pschetož

1. kschiž Khrystušowy pschinjese tebi měr s Bohom.
2. Twój kschiž chze twoju duschu czichu czinicź w Bosy.

Laetare, wješelcźe so, to je wucźba kschiža; pschetož kschiž Khrystušowy pschinjese tebi měr s Bohom. Schtóž znaje listy, kotrež je Paulus pisał, tón też wě, kak je pschezo saso na to pokasał, so je wješele waschnje, wješele we wutrobje a wješele w ercźe, pschistojne sa kschescźijana. Kak husto rěcźi wón, kiž stejesche tola woprawdźe w cźežkim khutnym dźěłu, kiž je dyrbjał wjele pschecźerpicź, wo swojej wješełoscźi, a pschezo saso pschiwoła swojim wosadam: Wješelcźe so w tym Knjesu wschitke dny. To je podobne temu, schtož praji Jesuš swojim wucźomnikam: so by moja wješełoscź we waš wostała a wascha wješełoscź dopjelnjena była. Kschescźijenjo dyrbja so prózowacź wo tajku wješełoscź a dyrbja ju sebi žadacź. Niz srudne, kisałe waschnje, kaž swět měni jo namakacź pola kschescźijanow. Ně, swět dyrbi so w naš mylicź. Tajke wješele dyrbi so pokasacź w naschim zykłym sadźerženju, w naschich skutkach a rěcźach; wono so dyrbi sjewicź na naschich bjeswocźach, so smy wješeli; dha budźe swět potom też pósnacź, so njejsmy tajke wješele też w naschich wutrobach.

Se stareje zyrkwje so powjeda wo mužu, kiž běsche hischcźe póhan, so jemu nadpadnychu w jenej wsy cźłowjekoju psches měr a wješele na jich bjeswocźach. Na jeho praschenje a wobhonjenje shoni, so běchu to kschescźijenjo. To běsche prěni ras, so hromadźe pschińdźesche s kschescźijanami, a tuto setkanje s nimi bu jemu prěni nastork, so bu kschescźijan.

Schto dha pak je pschicźina, so směmy tak wješeli bycź w naschim kschescźijanstwje? To leži w naschim kschescźijanstwje? To leži w poslednim kónzu w tym, so je Jesuš Khrystuš sa naš dał swoje žiwjenje na kschižu, tak so směmy nětko s Paulusom prajicź: Dokelž tehodla smy prawi cźinjeni psches wěru, dha mamy pokoj s Bohom psches naschego knjesa Jesom Khrysta.

Dha pak dyrbimy najprjedy wjedźecź, so sami wot so nimamy pokoj, měr s Bohom. Schtó njesnaje mozy, kotrež wobaraju tajkemu měrej? Cźert a swět, a stary Hadam we naš, a wschitke te žadoscźe a loschty dźerža naš w jich wotrocźkowstwje. Ale nětk je pschischoł Jesuš Khrystuš a je dokonjał, so sa naš wjazy njereka: Shubjeni! Ale nětk reka: dobycźi k wěcźnemu žiwjenju; niz wjazy dźěleni wot Boha, ale s nim sjednocźeni. A so nětk tajki měr mamy s Bohom, to cźini naš tajkich wješelych.

Měr ſ Bohom měcź, wěſch, ſchto to je, ſchto ma to rěkacź ſa tebje? To rěka, ßo dale bojecź njedyrbjecź pſched hněwom a ßudom naſcheho Boha, ale ſ połnym dowěrjenjom ßo ſpuſchczecź móz na jeho wótzowſku hnadu a ßo wjeßelicź móz jeho pſchichodneje kraßnoſcze. So je tak mało cźłowjekow, kiž ßu ſnutskownje woprawdze wjeßeli, to leži na tym, ſowoni tak mało pytaju to jene a jenicźke, kak móhli pſchińcź k tajkemu ßohnowanemu měrej. Hdyž chceſch też ty wjeßeły bycź, dha dyrbiſch w połnej wěrje ßopodacź twojemu ſbóźnikej Jeſußej Khryſtußej; dha dyrbiſch ßobu ſtupicź pod jeho kſchiž, ſo by něſchto honił wo jeho dokonjanej luboſczi, we kotrejž Bóh težßwojeho jenicźkeho narodźeneho Ssyna njeje pſchepuſchcził, ale je jeho też ſa tebje dał do ßmjercze, ſo by też ty měł rjany měr. Cźim bóle, ſo pſchińdźemy k tajkemu póſnaczu, ſo je tu na kſchiżu ſaſyglowane naſche hrěchiwodacze, cźim měrniſcha budźe też naſcha wutroba, cźim bóle też ſacźuwamy Boži měr. A to je wěſte, to budźe potom jene Laetare, jene wjeßele, ſo wěmy, Bóh chze też naß horjewſacź junu ſ tuteje cźaßnoſcze do ßwojeje wěcźnoſcze.

Praſchenje, kotrež cźinjeſche Luthera w klótſchtrje pſchezo ſaßo njeměrneho: kak doſtanu jeneho hnadneho Boha? ma ßwoje doſpołne a rjane wotmołwjenje tu: Dokelž tohodla ßmy prawi cźinjeni. Nětk, dokelž mamy Jeſom Khryſta ſa Sbóźnika, dokelž ßměmy ßo dźerźecź k jeho kſchiżej, nětk ßo dale njebojimy, ſchtož też hiſchcze ma pſchińcź: naſch pſchichod leži ſjawnje pſched nami: pſchewinjena je móz cźerta, a wot naß je prjecź wſata wſcha cźeża naſchich hrěchow: měr, měr ſ Bohom, to je naſche Laetare, naſcha połna rjana kſcheſcźijanſka wjeßełoſcź; a to runje też nětko w naſchim khutnym póſtnym cźaßu. Haj, Laetare, wjeßel ßo też ty, kſcheſcźijano!

Pſchetož też ßam twój kſchiž chze twoju duſchu cźichu cźinicź w Boſy. Wono klincźi, kaž ſ zuſeho ßwěta, hdyž tu Pauluß praji: Niz pak ßamo to; ale my khwalimy ßo też tych tyſchnoſczow. Je dha to ſ zyła móżno, też w cźeźkim domachpytanju, w naſchich wſchelakich nuſach a ſtaroſczach wjeßeli woſtacź, haj ßamo ßo tych ßamych khwalicź? Schtož huſto widźimy, to rěcźi pſchecźiwo tomu. Wjele je woprawdze tych, kiž w tyſchnoſcźi niczo njewědźa wo ſcźerpliwoſcźi. Skerje namakamy ſadwělowanje a małowěru, a ßkyſchimy morkotanje pſchecźiwo Bohu a pſchecźiwo zyłemu ßwětej. Ale hdźeźtak je, tam ßměmy khroble prajicź, ſo tajzy cźłowjekojo ßo hiſchcze njejßu pſchedobyli k prawemu kſcheſcźijanſtwu. Dha dyrbimy ſ tajkimi hicź, kaž je Pauluß jedyn był, abo Schcźěpan, abo wſchitzy cźi, kiž ßu ßwoje ſtejiſchczo k Jeſußej Khryſtußej dyrbjeli droho ſapłacźicź, a ßu ßo khwalili ßamo ßwojeje martraŕſkeje ßmjercze.

To móżemy wſchak też hiſchcze dźenßa ſhonicź, hdyž pſchińdźemy k wěrjazym, woprawdze pobożnym cźłowjekam, kak woſtanu ßwěrni ßwojemu Knjeſej, hacźrunjež wjedźe jich pucź pſches cźěmny dok. To je wſchak tón wulki rosdźěl: to je khudoba a ſtyſknoſcź pola dźěcźi ßwěta, ſo ßo njemóża poſběhnycź wyſchſche nuſy a hubjeńſtwa tutoho cźaßa, ſo ßo jim ßłóncźko wjazy njeßwěcźi, hdyž budźa dny jich podružniſtwa cźěmne a cźmowe. Ale kſcheſcźijenjo poſběhnu ßwoju hłowu, woni ßu wjeßeli w nadźiji.

Tuž, kiž chceſch ty ſawutlicź a ſadwělowacź tak lohzy a tak bórſy, hdyž ſaßo njeńdźe, kaž ty chceſch, hdyž je ßnano khoroſcź abo hewak něſchto cźeźkeho cźe potrjechiło, dźi ras k tajkim, kotrychž kſchiž je wjele, wjele cźeźſchi, hdyžli twój, kak móżeſch mjes nimi namakacź rjekow cźerpjenja, kiž ſtajeja ßwoju zyłu nadźiju naßwojeho Boha, ßu ſcźerpliwi a wědźa ſpěwacź a ßo toho troſchtowacź: Schtož cźini Bóh, wſcho dobre je. Dha ſhoniſch něſchto wo tym, ſchtož tu Pauluß praji: ale my khwalimy ßo też tych tyſchnoſczow.

To je najdokonjaniſche wjeßele, hdyž móżemy pſchecźiwo wſchemu, ſchtož chze naß wot Boha dźělicź, napoßledk tola prajicź: Dha wſchak woſtanu ja pſchezo pſchi tebi. To ßu tajzy, kiž ßu ſhonili, ſo kſchiž jich wjedźe pſches ſcźerpliwoſcź a ſhonjenje w tej nadźiji, kotraž njeſahanibi. To je pucź, po kotrymž ßo napoßledk naſcha duſcha wotewrja tomu Laetare — wjeßelcze ßo! To je potom płód kſcheſcźijanſtwa.

Kak daloko ßy drje ty w tajkim kſcheſcźijanſtwje? Dźi ßobu na Golgatha, ſo by k tomu móz namakał pola toho, kiž je cźeźſchi kſchiž njeßł, hacź maſch ty noßycź. So pak toho mamy, to cźini, ſo ßměmy ſpěwacź:

Twój kſchiž a mjeno kraßne
Tu w mojej wutrobje
Sso pſchezo ßwěcźi jaßnje
A też mje ſwjeßeli. Hamjeń.

Pſchełožk*)

Hłóß: Sso měßacź pokaſuje ꝛc.

Kak ſměrom wotpocźujeſch,
ßo w běłym płaſchczu cźujeſch,
ty ſemja macźerſka!
Hdźe nalětne ßu ſpěwy,
hdźe lěcźny hibot žiwy,
a ßuknja twoja kwětkojta?

Ty drěmaſch ſeßlěkana,
na horach wowzka žana
ßo twojich njepaße.
Spěw ptacźi mjelcźi zyle,
njeſchcźunczi pcźołka w ßyle;
pak ſpar twój tola rjany je.

Sso hakły poſhibuja
a ßwězy ſabłyſchcźuja,
hdźež wócźko ſhladuje.
Schtó naßłał cźi je łožo,
ſo ſpi ßo cźi cźim lóżo,
a wupyſchił cźe ſ mrózom je?

Wótz miłoſcź ſjewił ßwoju
je, tkał cźi draſtu twoju;
wón ani njeſdrěmje.
Tuž ſpi dźě w połnem měrje
po ßwojej Wócźez ßwěrje
ßej ſbudźicź ſpróznych k ßwětłu [chze.

Pſchi nalětnem ßo ducźu
po nowem wrócźiſch pucźu
do běha dźiwneho.
Cźe ſmłódni wodnych jeho,
cźi, ſemja, błyſchcźicź ſ njeho
twój wěnz na hłowje budźe ßo.

Bjedrich Adolf Krummacher, 1767—1845; — ſeß. M. U.

*) Se ſpěwarſkich ſa wukrajnych Němzow (nowy wudawk ſ lěta 1926).

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

Arabaj ſ wjelbłudom pſchińdźeſchtaj a dźěliſchtaj Jonathana wot muža. Jako běſchtaj nimo, ſhubi ßo tamny runje w cźrjódźe. K hólzej pak pſchiſtupi krajan, ßo praſchejo: „Wěſch ty, ſchtó je ſ tobu powědał?“

„Njewěm!“

„Wyſchi ſchule, miſchtr Jairus, jara bohaty a widźany muž!“

„Ale njeſbožomny!“ pomyßli ßebi Jonathan. „Ma tola khoru dźowcźicźku a njewěri, ſo by mohł Jeſuß ju jemu wuſtrowicź!“ —

Hiſchcze duzy domoj hórſcheſche ßo hólcźez pſchi ßebi: „Kajzy ßu mi to tola ludźo, ſo njemóżeja wěricź, tak wótz

Jakub a tón levita a nětk mischtr Jairus! To je tola tamny złonik był mudrischi! Wostaji wschitko a dźěsche ſa nim! A ja bych to runje tak cźinił! Ow, ſo bych tola mohł do Jeruſalema dóńcź!“

Mnoho naſhoniwschi wrócźi ßo Jonathan domoj. Da maczeŕzy; ſchtoż bě wuwikował a ſchtoż bě ßobu pſchinjeßł a, njedźiwajo na to, ſo jeho noſy boleſchtej, khwataſche k wótzej Jakubej; móżeſche tam tola pſchenozowacź. „Ach, kajka to nóz, hdyż budu jemu rosprawjecź wo dobrych wězach, kotreż ßu hižo wot tych, kotſiž ßu je ßłyſcheli, tak daloko a ſchěroko rosnjeßene. Wſchitko ßwědcźi ſa to, ſo je wußadny prawo měł: „Wulki profeta je mjes nami poſtanył a Bóh je k ßwojemu ludej pohladał!“

V.

Schtó też to by to był, kiž by Jonatanej prajił, ſo njebudźe ßobu na ßwjedźenju w Jeruſalemje,haj ſo ßo minu tydźenje, měßazy, prjedy hacź něſchto dalſche wo Jeſußu Nazarenſkim naſhoni. Běſche ßebi tola telko rybow nałójił a bě tola ßwoje ſkłady tak derje rospſchedał a ſa maczeŕku a ſa ßwoje pucźowanje telko nahromadźił — a tola wón njewotpucźowa! —

Ach hlaj! Jako pſchińdźe k wótzej Jakubej, ſo by ßo ſ nim roszohnował, namaka jeho cźeżko khoreho. Hólczeż płakaſche hórke ßylſy. Horze bědźenje bědźeſche ßo jeho wutroba w nim: dźeſch abo njeńdźeſch? Na jenym boku wulke žedźenje, widźecź a ßłyſchecź Jeſußa, na druhim luboſcź ke ſtarzej. Skónczńje dobu luboſcź. Hdyż Jeſuß, to jehnjo Boże, tak lubowaſche khorych ludźi, njeby wón ſ tym ſpokojom był, bych-li ja wótza Jakuba wopuſchcźił. Hdy bych ja wotpucźował, ſchtó by mi wótza Jakuba hladał!

Tak pokhowa Jonatan ßwoje žedźenje, pſchemoh ßam ßebje, a woſta.

So je w potajnym druhdy ſapłaknył, wo tym wótz Jakub niczo njewědźeſche; wón njewědźeſche dozyła niczo wo ßebi a wo ßwěcźe. Jonatan ſtaraſche ßo ſa jeho wowzy a pßy a hladaſche jeho, kaž to jenoż móżeſche. — —

S wotkhorjenjomje to jara pomałku ſchło. Běſche hižo ſtary, a w ſtarobje pſchińdźe drje khoroſcź nahle, ale tak khwatnjwje ßo njeminje. Nimo ſtaroſcźe wo wótza Jakuba měješche ßo też ſtaracź wo ßwoju maczeŕku; tuta wſchak njebě khora, njemóżeſche pak ßo też bjes njeho ſežiwicź. Wótz Jakub drje jej mloko ſcźeleſche a druhdy też jehnjatko, tola Jonatan dyrbjeſche pſchi tym wſchěm ryby łójicź, ſo by to maczeri a jimaj woběmaj doßahało.

Tak minychu ßo dny, tydźenje, měßazy. W Jeruſalemje běchu ludźo hižo ſaßo kraßny ßwjedźeń poſabyli, Jonatanowe žedźenje pak njebě pſchezo hiſchcźe ſpokojene.

Móże drje ßebi kóždy wumyßlicź, kak radoſtnje wótz Jakub ſ Jonatanom pſchecźela Manaßeja witaſche, jako ras rano njenadźizy do ſtana ſtupi. Jako běchu ßo poſtrowili, a jedyn druhemu ſdźělili, kak ßo maja, pſcheńdźechu ſkónczńje, ſe ßwojej rosmołwu na to, woběmaj tak ważne praſchenje: „Ssy ty w Jeruſalemje był?“

Manaßowe cźoło ßo hłuboko pokmuri: „Haj, ja ßym tam był, wótcże Jakubje, a njejßym ženje hiſchcźe widźał tajke ßyły luda, kajkeż tam na tutym ßwjedźenju běchu! Měſchnik Levi, Aaronowy ßyn, mi prajeſche, ſo je to dołho hižo, ſo je telko woprował, kelkoż w tutych dnjach!“

Jonatanowa ruka położi ßo na mužowu ruku: „A ßy ty Jeſußa widźał? Je tam Jeſuß był?“

„Haj, je tam był tón zyły cźaß!“

„Ach!“ ſdychny hólcżez.

Cźoło ſtarza bu pokmurjene: „Hlaj, luby ßyno, njeby-li moja khoroſcź była, by też ty jeho hižo mohł ſeſnacź! To ßym ja na tym wina. Ale Bóh naſchich wótzow tebi wotpłaczi, ſchtoż ßy na mni cźinił, mój ßyno!“

„Njerěcź tak, wótcże!“ wobaraſche hólz, hnuty koleni ſtarza wobjimujo. „Manaße nam wěſcźe wſchitko wupowěda!“

Młody mužſki kiwny ſ hłowu. Jako bě poſkiczene mloko wupił, wuńdźechu ſe ſtana. Jonatan poſtara ßo ſa ſtadko; běchu wczera na měſto pſchiſchli, hdźeż bě hódno trawy. Tu móżachu ßo wowzy wokoło wótza Jakuba paſcź a wón móżeſche je ſ mjenom wołacź. Jako bě wſchitko hotowe, ſapocża Manaße:

„Wótcże Jakubje a ty Jonatano! Wěſtaj, ſchtoż ßym wamaj prajił, ſo woſtanu miſchtrej Janej ßwěrny! Chzu też ßwoje ßłowo dźerżecź. Tola pak ßu to wulke wězy, kotreż budu wamaj powědacź wo Jeſußu Nazarenſkim! Nochzu wamaj niczo wot toho dobreho, ſchtoż ßym widźał a ßłyſchał, ſamjelczecź. (Pokracźowanje.)

Evangelſka zyrkej w Cźeſkoſłowakſkej.

„Cźeſki bratr“, evangelſka nowina cźeſkoßłowakſkeje evangelſkeje zyrkwje, piſche, ſo ßo w Cźeſkoßłowakſkej pſchihotuje ſjednocźenje evangelſkich wěrywuſnacźow do zyrkwineho ſwjaſka. 15. měrza chzedźa jón w Praſy ſałożicź; na ßamßnym dnju dyrbi ßo tam wulka ſhromadźiſna wuhotowacź, na kotrejž ſaſtupjerjo tych evangelſkich zyrkwjow, kotreż ßo na tutym dnju do zyrkwineho ſwjaſka ſjednocźa, rěcźa. Njech njejßu też hiſchcźe wſchě zyrkwje tajkemu ſjednocźenju pſchihłoßowałe, dowola tola to, ſchtoż je ßo hacź ßem ſtało a pſchihotowało, dobry wuhlad do pſchichoda evangelſkich zyrkwjow a zyłeho evangelſkeho hibanja w Cźeſkoßłowakſkej.

„Cźeſkoßłowakſka zyrkej“ w Cźeſkoßłowakſkej, tuta nowa wot romſko-katolſkeje zyrwje dźělena zyrkej rospſcheſtrěwa ßo dźeń a bóle ſ tym, ſo jich wot romſko-katolſkeje zyrkwje wjaz a wjaz k njej pſchiſtupuje, tak na pſch. w ſańdźenym lěcźe w Brnu 3519; kónz lěta měješche Brno 23 768 ſtawow tuteje zyrkwje. W Pardubizach pſchiſtupichu w lěcźe 1925 k njej na 2305.

Wono njeje potajkim tak, ſo romſko-katolſka zyrkej jenoż dobywa a poſtupuje. Runje w tutych ßußodnych krajinach wona cźeżko ſchkoduje a jich wjele ſtawow ſhubjuje. Na tym njepſcheměni też wſcho dźěło a prózowanje ßwjateho lěta 1925 niczo, a też tuto lěto 1926, kotreż je też woßebite a woßebne, dokelž je ßwj. Franziſkej poßwjecźene a ſe wſchelakimi wotpuſkami wuhotowane, tomu njeſadźěwa. Naſcha winowatoſcź tu we Łużizy a Sakſkej je, ßwědcźicź wo tym, ſo ßmy evangelſko-lutherſzy a pokaſacź pſchi wſchěch prózowanjach romſko-katolſkeje zyrkwje, kotreż też pola naß widźimy, ſo ßwěrni woſtanjemy zyrkwi reformazije! —

Zyrkej a ſtat.

— W ſakſkej Łužizy je wokrjeßne hejtmanſtwo jako konſiſtorialna wyſchnoſcź w ſańdźenych tydźenjach w Łubiju, Budyſchinje, Žitawje a Kamjenzu ſhromadźiſny wuhotowała, kotreż mějachu ſawjedźenje nowych zyrkwinych wokrjeßow pſchihotowacź. Hamtſke mjeno tutych ſhromadźiſnow budźe w pſchichodźe: „Wokrjeßny zyrkwiny dźeń“ (Bezirkskirchentag); kóžda woßada je tam ſnajmjeńſcha ſ duchownym a jenym wotpóßłanzom ßwojeho ſaſtupjeŕſtwa ſaſtupjena, wjetſche woßady ſ wjazy, n. pſch. Łubij ſ 5ſaſtupjerjemi. Nowa wuſtawa wſchak je na dalſche, ßnadź na dlěje, wotſtorcźena; hacź krajna zyrkej ſe ſawjedźenjom nowych wokrjeßow a tutych „wokrjeßnych zyrkwinych dnjow“ tak dołho cźaka, njeje hiſchcźe wěſte. Wubjerki tutych „wokrjeßnych zyrkwinſkich dnjow“ ßu nětkle nakhwilnje, maja wěz pſchihotowacź, ſo by potom, hdyž ma ſapoczećź dźěłacź, wſcho ſrjadowane było.

— Sa ſakſku krajnu zyrkej je Lipſcźanſki wulkoſtatny ßud rosrißaze a wulzy ſajimaze wußudźenje wußudźił. Sakſka wyſchnoſcź a ſakſke konſiſtorium běſchtej ßo na to ſjednocźiłej, ważne praſchenja dźělenja ſtata wot zyrkwje, w kotrychž mjes ßobu njemóžetej dojednacź, tutomu ßudej pſchedpołożicź. Dwě wobſchěrnej a ważnej praſcheni je wulkoſtatny ßud nětk rosßudźił a wußud dawa, kaž ſe ſcźěhowazeho ſpóſnajeſch, ſtejniſchcźu a žadanjam zyrkwje prawo. 1. Sakſki ſtat je winowaty, ev.-lutherſkej krajnej zyrkwi dawacź pſchipłacźenja k mſdźe duchownych jako pſchipomoz; tuta dyrbi tak wjele wucźinjecź, kelkož pſchiměrnej mſdźe hiſchcźe pobrachuje wyſche toho, ſchtož farſke dokhody a pſchiměrne zyrkwine dawki pſchinjeßu. 2. Sakſki ſtat je winowaty, to dźěło, kotreż ßu hamtſzy hejtmanojo — a we Łužizy ſaſtojnizy wokrjeßneho hejtmanſtwa — jako ßobuſtawy zyrkwinych inſpekzijow wukonjeli, ſ pjenjeſami wotwjaſacź abo wurunacź, hdyž ßo tute inſpekzije abo dohladowańſtwa ſběhnu; wurunanje ma ßo po wulkoſcźi dźěła wot tutych ſaſtojnikow dokonjaneho měricź. Hdźež pak běchu město hejtmanſtwow města ſe ßwojimi ſaſtupjerjemi w zyrkwinych inſpekzijach, tam nima ſtat tutu winowatoſcź. — S tutym wußudom ßu pſchicźiny dołhich a wobcźeżnych jednanjow pſchewinjene a wulka kopiza ſtaroſcźow wo pjenjeżne ſwěſcźenje zyrkwineho dźěła wotſtronjena. Wußud pokaſuje, ſo je krajna zyrkej ſe ßwojimi žadanjemi pſchecźiwo ſtatej po prawych pucźach ſchła. Wſchitzy, kiž maja ſroſumjenje ſa tute wulzy ważne praſchenja, a ſa ważnoſcź dźěła a ſkutkowanja zyrkwje, witaja tuto ßudniſke rosßudźenje ſe ſpokojenjom a ſwjeßelenjom.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **S woßadow.** Naſche pacźeŕſke dźěcźi hotuja ßo na ßwjatocźnu konfirmaziju a ſtarſchi a kmótſja ſ nimi. So bychmy ßebi tola wſchitzy, też cěi, kotſiž ßami pſchiwuſnych mjes pacźeŕſkimi dźěcźimi nimaju, wědomi byli toho, kak ważny a rosßudny tutón ßwjedźeń a dozyła tute měßazy ſa naſchu młodźinu ßu, a niz mjenje te, kotreż pſchińdu po konfirmaziji. S wjednikom bycź a ſ pſchikładom bycź naſchej młodźinje, to žada ßo wot kóždeho nětkle, mjenje, ju „miſchtrowacź“ chzycź, „miſchtrowana“ nochze młodźina naſcheho cźaßa bycź, wjednikow pak chze měcź a žiwe wěrne pſchikłady w žiwjenju! Potom wona ßobu dźe — runje kaž ßobu dźe — bohužel —, widźo ſle pſchikłady, mějo njedobrych wjednikow. A tajki ßwjaty nadawk, bycź ſ wjednikom, a ſ pſchikładom , ma kóždy, kóžda, niz jeno nan a macź, kmótr a kmótra; kóždy jón ma, ſtary kaž młody, bur kaž wotroczk, miſchtr kaž hoſpoſa. Cźim bóle my ßebi toho wědomi budźemy, a ſ dobom cźinjerjo tutoho žadanja, cźim lěpje budźe to ſ naſchej młodźinu a ſ naſchim ludom, kotrehož pſchichod — pak dobry pak njedobry — twori a twari młodźina. Tuž ſałožmy ju na ſałožk kſcheſcźijanſkeje wěry a ſdźeržmyju na tutym ſałožku a poßylnujmy ju we wěrje a luboſcźi ke kſcheſcźijanſkej zyrkwi a jeje Knjeſej Jeſußej Khryſtußej.

— **Se Sakſkeje.** Njedawno napominaſche farař młodźinu ßwojeje woßady, ſo by ßo alkohola hladała. Na to pchińdźe jedyn korcźmař jeho woßady k fararjej a rjekny: „Cźohodla praješchcźe, ſo dyrbja ßo alkohola hladacź? Ja tola też mojim ludźom njepraju, ſo dyrbja ßo zyrkwje hladacź!“

— **W Miſchnu na „Wjerchowſkej a krajnej ſchuli St. Afra“ je wot jutrow ßem tak mjenowane ßerbſke měſchniſke městno“ njewobßadźene. Tale ſchula je zyrkwiniſke ſałoženje ſa evangelſkich wucźomzow (gymnaſiaſtow), kotſiž maja tam wobydlenje a też jěſcź darmo. Něhdy je kurwjerch ſa ßerbſkeho wucźomza tole ßwobodne městno ſałožił, ſo by ßo ſa doroſt ßerbſkich duchownych ſtarał. Schula ßo ſ delnjej terziju ſapocźnje. Samołwjenja dyrbja ßo hnydom ſtacź, hewak móže miniſterſtwo městno też njeßerbej dacź. Bliſche je pola duchowneho Tiſchera w Budyſchinje ſhonicź.**

— **Sserbſka Boža ßłužba w Drježdźanach.** Kajke ma njedźela Laetare tola rjane mjeno! Laetare rěka: Wjeßel ßo! Sa Drježdźanſkich Sserbow je tuta njedźela hižo lětdźeßatki dołho ſtajnje njedźela woßebiteho wjeßela, dokelž ßo jim na njej Boże ßłowo w lubej macźeŕnej rěcźi prěduje. Kemſchenja ßu ſ wjetſcha derje wopytane, a je wopyt w poßlednich dźeßacź lětach lědom ßo pomjeńſchił. Licźba ſpowědnych pak je ßo pomjeńſchiła. Sswój kſchižny pucź naſtupiwſchi naſch Knjes proßy: „To cźińcźe k mojemu wopomnjenju!“ To je jeho poßlednja próſtwa pſched wrotami ßmjercźe na naß. Kak nochzyli ju dopjelnicź?! Naſche ßerbſke kemſchenje ſ prědowanjom a ſ wudźělenjom Božeho wotkaſanja je Laetare popołdnju ¼4 hodźin w kſchižnej zyrkwi a je k. farař Domaſchka prědowanje na ßo wſał.

— **Boże ßłužby w Drježdźanach.** Scźěhowaze njedźele ßu ſa Drježdźanſke Boże ßłužby w lěcźe 1926 poſtajene:

Njedźela Laetare, to je 14. měrza,
4. njedźelu po ßwj. Trojizy, to je 27. junija,
16. njedźela po ßwj. Trojizy, to je 19. ſeptembra,
2. adventa, to je 5. hodownika.

Wſchitke Boże ßłužby ßu, da-li Bóh, w kſchižnej zyrkwi we Drježdźanach a ßo popołdnju ¼4 hodźin ſapocźnu. Prědowanju ßo wudźělenje Božeho wotkaſanja pſchiſamknje. Schtóž ma lubych ſnatych w Drježdźanach abo we wokolinje, kiž ßu ßerbſkeje rěcźe mózni, chzyli jim wo tutych Božich ßłužbach pſchecźelnje powěſcź dacź, dokelž je zyle nuſne, ſo ßo Drježdźanſke Boże ßłužby ſe wſchej luboſcźu domiſny podpjeraja.

— **Ke konfirmiziji** pytaja ſtarſchi, kmótſja, pſchecźeljo ſa darami, ſ kotrymiž móhli dźěcźi ſwjeßelicź. Dopominamy tu na dwě rjanej ßerbſkej knižzy, kotrejž ſa tuni pjenjes pola duchowneho abo w Ssmolerjez knihańni doſtanjecźe; to ſtej „Wotroczk“ a „Bjes Boha na ßwěcźe“, wobej ſe ßłowakſkeje do ßerbſkeje rěcźe pſchełożenej; ſpißała je jej Kriſtina Royowa, kotrejež powědańcźko „Spokojne žedźenje“ tukwilu w naſchim kopjenku podawamy a kotreż, kaž ßo nam praji, naſchi cźitarjo rad cźitaja.

Liſtowanje: T. w B. ſa Judika. — K. w Hr. ſa Palmarum. — W. M. w K. ſa Jutry. — D! w B! ſa Quaſimodog!

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 12. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **21. měrza 1926** **Bautzen**

Čišćeć a nakład Smolerjez knihićišchćerńje a knihańje sap. družst. ł wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Judika.

Hebr. 9, 11—15.

Měr ł Bohom, pschistup k Božej hnadźe, nadźija na pschichodnu kraßnosćź, sćźerpliwosćź a lubosćź, to běchu hłowne wězy w prědowajnu sańdźeneje njedźele po Pawoławych kraßnych ßłowach w liscźe na Romskich (5, 1—6). So to wscho jenicźzy psches Khrystußa mamy, to ßo kaž mózne ßwětło ł tutych japoschtolskich ßłowow błyschćźi.

Jesuß je ßrědnik noweho sakonja. To stare je ßo minyło, wschitko je ßo nowe scźiniło. Schto w Khrystußu a na Khrystußu mamy, to skoro njeje móżno zyle wuprajicź. Na pschezo nowe waschnje ßo wschitzy japoschtoljo prózuja, wschemu ßwětej prawje móznjne wo Khrystußu ßwědcźicź. Ssrědnik noweho sakonja, kotryż mjes Bohom a cźłowskimi dźěcźimi wobsteji, ma móz hacź do najsnutskownischeje wutroby a myßle. „Pschetoż žiwe je Boże ßłowo a mózne a wótrische, dyžli žadynna woběmaj bokomaj wótry mjecź, a pschedrje ßo, hacź ßo rosdźělitej duscha a duch, też koscźe a moshy, a rosesnaje myßle a sdacźe wutroby, a njeje žane stworjenje psched nim njewidomne, ale wschitko je nahe a wotkryte psched jeho wocźomaj.“ (Hebr. 4, 12. 13.)

Ssrědnik Khrystuß rěcźi tak, so kóždy cźuje, so jeho ßłowo je ßama wěrnosćź, haj žiwjenje ł njebjeß, a jeho skutk je, cźłowjekow k Bohu dowjesćź. W dźenßnischej epistoli ßo wulkosćź Khrystußoweho powołanja ł tym wyschscheho měschnika pschiruna: „Khrystuß je pschischoł, so by wyschschi měschnik był pchichodnych kubłow —, wón je ßam psches ßwoju krej junu do ßwjateho nuts schoł a wěcźne wumoženje namakał.“

Tu ßo wo starych židowskich woporach rěcźi, wo kotrychž namnjeje móżno, ßebi prawje myßlicź, kak ßu ludźom pomhake. Nam je, kaž bychu dyrbjake wutroby pschi wschěch tychle woporach khude a morwe wostacź. Jenoż jene drje běsche dobre a woprawdźe ßylne: pósnacźe Božeho ßuda nade wschěm hrěchom! So je Bóh ßwjaty, cźłowjek pak hrěschny, to je wěcźna wyßoka wěrnosćź. Ale runje tale wěrnosćź žada poßrědnistwo, so móhli ludźo ł Bohom wujednani bycź. Bóh dyrbi to sapoczećź. Khrystuß je pschischoł, so by wyschschi měschnik a ßrědnik był.

Hdyž je w Jerusalemje wyschschi měschnik do ßwjateho nuts schoł, a to junu kóžde lěto, schto je to mohło wutrobam pomhacź? To je tola jenoż swonkowny cźin wostał. Hdyž pak my kscheseźijenjo wo Khrystußu ßłyschimy, so je ßo ßam Bohu woprował, dyrbi a móże to „nasche ßwědomje wot morwych skutkow wucźischcźicź.“ Tak Khrystuß jako woprawdźity ßrědnik skutkuje. Sswjaty Bóh njeßwjaty lud wucźischći.

Sso dacź wucźischcźicź, to najprjedy boli, pschetoż hrěch njeje jeno swonkowna masanosćź, ale je kaž lischawa, haj kaž khorosćź a hubjenstwo. Hacź do krwě je wbohi hrěschnik nakaženy. Hdyž jeno na rycźe, kotreż njedźakomny, njelubosny, ßebicźiwy cźłowjek ma, kedźbujemy, je nam hnydom jaßne, kak dyrbi jeho bolicź, hdyž ßwoje waschnje spósnaje a ßo jeho kaje. Sswědomnje trjeba pomoz! Dyrbi ßo ł Boha poßylnicź, so njeby jeno wot winy, ale też wot skutkow wucźischcźene było, wot morwych skutkow, kaž tudy rěka. Hdźež je ßwědomnje tupe, tam je duchowna ßmjercź. Skutki, kotreż tajki cźłowjek cźini, ßo stanu bjes toho, so by rosum myßlił

na cześcź abo wutroba ßměła na luboscź dźiwacź, kotruž ßy naſhonił. Morwe ſkutki ßu, hdźež duſcha je w ßmjercźi.

Jeſuß je ßrědnik mjes žiwym Bohom a w hrěchach morwym cźlowjekom. Jeſuß naß k žiwjenju poſběhnje, ſ pada a ſkaženja wumóže.

O Khryſchcźe, twoje cźerpjenje,
Njech ſhoji naſche hrěchi wſchě,
So ſ tajkim twojim woporom,
My prawi byli pſched Bohom!

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

Nihdźe njeje žadyn cźłowjek tak rěcźał, kaž wón. Jeho rěcź je kaž rjecźas drohich parlow, a kóžda ſ nich je do ſłota ſapſchimnjena. Nětk je tak ßłódka, ſo we wutrobje roſeńdźe kaž měd, a ſaßo je tak mózna, ſo wſchitkim ßo ſnutskowne ſatſchaße. Jeho wócźzy ſtej hłubokej kaž jěſor pod nami, hdyž pak na tbje hladatej, je to, jako by ßo morjo luboscźe na tebje wuliwało. W tej khwilzy, kotruž na mnje hladaſche, tſchepotaſche we mni wſchitko w tutej ſbóžnoſcźi. A to wobliczoa ta poſtawa, a tón cźichi kralowſki khód! Wſchak ßy ty jeho widźał, wótcźe! A ty, Jonatano, ßnadź jeho bórſy wohladaſch! Pſchińdźe hižo ſaßo do Kapernauma, a potom wſchitko ſhoniſch. Je njemóžno, jeho wopißacź, ty budźeſch widźecź a wjedźecź! — Ale wón wě też bycź ßurowy!“

„Ssurowy?“

„Haj, Jonatano! Mój bywſchi towařſch, levita Joſef, powědaſche mi wo jeho prěnim wopycźe w Jeruſalemje na jutrytole :

„„My běchmy jich wjele hižo w templu. Tu nadobo pſchińdźe wón! Wón pohlada na tych, kotſiž pſchedawachu a kupowachu howjadła k woporam; wón pohladny na tón lud, kotryž běſche bohužel k wſchemu druhemu pſchiſchoł do templa, jenož niz, ſo by ßłužił Bohu. A tu bu jeho wobliczo ſrudne. — Ach, widźecź jeho ſrudneho, to je žałoſcź, kotruž njeby cźłowjek dołho wudźeržał. — Potom wußapny ſ tych woczow, kotrež tak połne luboscźe, błyſk. Prjedyhacź ßo dohladachmy, mějeſche we ßwojimaj rukomaj kſchud ſ wobwjaſkow a ſawoła, njech też niz ſ hrimazym, tola pak ſ tak móznymhłoßom, ſo jeho wſchitzy ſroſumichu: „Wotnjeſcźe tole wſcho a njecźińcźe mojeho Wótza dom kupny dom!“ Wón wuhna wſchitkich won, pſchedawarjow a kupowarjow! Tej ruzy, kotrejuž dótknjenje hižo wuſtrowja, ſpowrócźeſchtej blida pjenjeſypſcheměnjerjow a rosßypaſchtej jich pjenjeſy. Widźeſche, kak jara bě jemu to kupowanje a wikowanje w Božim domje hroſnoſcź!“ — Tak je mi to Joſef powědał.““

„Mój ßyno!“ — A nichtón njeje jeho pſchimał?“ wopraſcha ßo ſaſtróženy ſtarz.

„Nichtón, wótcźe Jakubje! Wſchitzy běchu kaž wokhromjeni, měſchnizy, levitojo, ſpěwarjo, lud, wſchitzy! — Wěrno drje je, ſo ßu ßo potom ſ tym praſchenjom na njeho dali, ſ kajkej mozu to cźini a kajke ſnamjo jim jewi, ſo prawo, tole cźinicź. Ale wón je jim dał dźiwnu wotmołwu; je ſłożił ruzy k wutrobje a połny měraprajił: „Roswalcźe tutón templ a w tſjóch dnjach chzu jón ſaßo ſtajicź!“

Na to ßu jeho hněwni na to dopomnili, kelko lět templ hižo ſteji. Ale wón jim ßwoje ßłowa njewukoži a woteńdźe. Cźinjeſche hiſchcźe mnoho dźiwow pſchi khorych w templu.

A też tón ras, na ßwjatki, je wón wjele dźiwnych wězow dokonjał. Ja ßym wſchudźom ſa nim po Jeruſalemje khodźił. Hdźež też pſchińdźe, wſchudźom běchu ßyły luda wokoło njeho; wón njeje pſcheſtał prědowacź a wuſtrowjecź. Bě mi ważne ſhonicź, hacź wón wſchitke dny ſe ßwojimi wucźobnikami na ßwjedźeń pſchikhadźeſche. Wón pſchikhadźeſche. A pomyßlcźe ßebi, tam k hatej Betheſda, hdźež telko khorych na to cźaka, hacźby jandźel wodu ſmucźił a móhli do njeje ſtupicź a bycź wuſtrowjeni, tampſchińdźe też. A pſchiſtupi k cźłowjekej, kiž bě, kaž je mi ßam powědał, 38 lět khory.

„Chzeſch ſtrowy bycź?“ wopraſcha ßo jeho pſchecźelnivje. Jako jemu ſkoržeſche, ſo nima nikoho, kiž by jeho do wody puſchcźił, wuſtrowi wón zeho ſ jenym ßkowom. Myßlu ßebi, ſo wón wě, ſchtó jeho najnuſniſcho trjeba, k tajkim wón khodźi a jim pomha.

Měſchnizy pak wſachu jemu to ſa ſło, ſo bě khoreho na ßabacźe wuhojił. Na to wotmołwi jim ſaßo tak ſpodźiwnje „Mój Wótz hacź nětk do toho cźaßa dźěła, a ja dźěłam też. Sawěrnje, ſawěrnje, ja praju wam: Tón Ssyn njemóže niczo ßam wot ßebje cźinicź, khiba ſchtož wón widźi, ſo jeho Wótz cźini. Tón Wótz ma pak Ssyna lubo a pokaſuje jemu wſchitko, ſchtož wón cźini!“

Ach, mnoho je to było tych dźiwnych ßłowow; mi ſtej woßebje hiſchcźetutej dwě w myßli woſtałej: „Tón Wótz nikoho njeßudźi, ale wſchitkón ßud je wón tomu Ssynej dał, ſo bychu wſchitzy toho Ssyna cźeſcźili jako toho Wótza cźeſcźa. Schtóž Ssyna njecźeſcźi, tón ani Wótza njecźeſcźi, kotryž je jeho póßłał!“

Jako ja to ßłyſchach,wótcźe Jakubje, dyrbjach ßebi hnydom na waſchu ſtawiſnu myßlicź; pſchetož wón mjenowaſche ßo ßam Boži Ssyn a dźeſche:

„Wobhońcźe ßo w pißmje, pſchetož wam ßo ſda, ſo macźe wěcźne žiwjenje w nim; a to ßame je, kiž wo mni ßwědcźi“, a: „Hdy byſchcźe pak Mójſaßej wěrili, byſchcźe też mi wěrili, pſchetož wón je wo mni pißał!“

Wótcźe, hdy by wón woprawdźe był tón Bethlehemſki Ssyn Boži, tón Sbóžnik, — a my ßebi jeho tak mało wažimy? — Naſchi měſchnizy pſcheſcźěhaju jeho a žadyn jemu njewěri! — Schto ſechze ſ teho bycź? — A hdy by wón to njebył, cźehodla dyrbjał ßo ſcźinicź ſa Ssyna Božeho?“

Starz njewotmolwi niczo, bě ßwoju hłowu na wobej ruzy ſłożił. Ach, to bě tola tak cźežko: wěricź a ßo niz bojecź pſched ſjebanjom. Ale pſched Manaßu ſtupi ßo Jonathan; lizy ßo jemu pyrjeſchtaj, ſ wóczkow ßapachu błyſki roshorjenja.

„Schto je tebi cźiniło to jehnjo Boże, ſo ty jemu njewěriſch? Ty ßy tola jeho widźał a jeho ßłyſchał! Miſchtr Jan je tebi prajił, ſo wón je tón, kiž kſchcźi ſe Sswjatym Duchom, Wón je wuſtrowił cźłowjeka, kotryž bě 38 lět khory! Ach, ſchto dyrbi wón to hiſchcźe cźinicź, ſo by ty jemu wěrił?“

Młody mužſki ſmorſchcźi trochu cźoło, tola wotmołwy na hólzowe poroki njenamaka. Starzej wukulichu ßo ßyłſy ſ wóczkow:

„Prawo maſch, mój ßyno! My chzemy jemu wěricź! My pójdźemy k njemu a wón nam wſchitko ſjewi! — Ale njerěcźmy nětko dale wo tutych wězach! Njewěſch ty, Manaße, niczo wo miſchtrje Janu?“

„Ně, njewěm, wótcźe, khiba ſo je pſchezo hiſchcźe w jaſtwje a ſo je ſ jaſtwa dweju ſ naß póßłał k Jeſußej ſ tym praſchenjom: „Ssy ty tón, kotryž ma pſchińcź, abo dyrbimy na druheho cźakacź?““

(Pokracźowanje.)

Evangelion je ta móz Boża, kotraz sbóznych czini wschitkich kotsiz na to wěrja!

Hłósz: Nasche dzěło je sso stało.

Hłowa nascha sswoje stawy
Sa sobu wschě poczehnje.
Jesuß nasch je lěkař prawy,
Sahoji nam rany wschě!

Wschitzy Jesußowe stawy
Ssu, kiž wěrja do njeho,
Wumóznik nasch sswěrny, prawy
Wumóže naß wot sleho.

Wotpoczink po prózy, dzěli
Dzěłaczeŕ sej saßłuži,
Dzěła wjele tu su měli
Dzěłaczerjo Knjesowi.

Knjesowy Duch s njebjeß duje,
Ssłowo Boże je ta móz!
Wutroby to symne shrěje,
Sahubi tych hrěchow nóz.

Nóz je sajschła, nowe ranje,
Nowy dzeń nam Bóh dał je,
Troscht, měr, sbožo, zohnowanje
Mamy s Jeho smilnosczje!

Ssmilnosczj Boza wschitko czini
„Sa naß“ k naschej sbóznosczji:
Naß, kiž smy we hrěschnej wini,
Napomina k pokuczje!

Knjeże, spomń na swoju smilnosczj
A na swoju dobrotu,
Daj nam s hnady wěczny sbóznosczj,
Herbstwo kraßne we njebju.

O, kak budza klinczecz rjeni
Nowe spěwy jandzelske,
W njebjeskim Jerusalemi
K czesczi Bożej spěwane!

S zusby dom nasch Bóh naß woła!
Dzimy s Knjesom Jesußom!
Wjeczorne sso ssłónzo khowa!
Dzěczi Boże dzeja dom!

Jesu swěrny, czehń naß k sebi,
Sbózny je, kiž tebje ma!
Dzak, czesczj, khwalbu damy tebi;
Wjedz naß k Wótzej do njebja! J. W.

Niz jeno ssłowo.

„Bratrowska gmejna“ mějesche w Neuwidu piwarnju. Hacžrunje bě tuta w krajinach nad Rheinom jara snata a tež tak s dobrym wunoschkom dzěłasche, je ju tola jeje wobßedzeŕka sastajiła a s njeje tworniu sa ssłodowy kofej (Malzkaffee) wutworiła. Hospodarskich a pjenjeznych pschiczinow njeje było sa tute pscheměnjenje; tuto je sso pschewjedło, so by sso to praschenje swědomnja směrowało, hacž skutkowacz sa snutskowne a swonkowne lěpsche człowjekow abo hacž alkohol człowjekam poskiczowacz. Herrnhutska bratrowska gmejna je sso, hacžrunje s tym pjenjezny wopor pschinjeße, pschecziwo pjenjesy wunoschowazemu alkoholej rosßudziła a s tym dobry skutk dokonjała, kotryž sebi pschi tukhwilnych hospodarskich wobstejnosczach czim wjazy khwalby saßłuži.

Wuczeŕka kralow.

Nam s wuczeŕku je stawisna
Ta wuczi kralow, ludzi.
Ta wuczi naß, kak prawy Bóh,
Wschěch wulkich, małych sudzi.
Ta wuczi naß, kak spěschny czaß,
Niczi wscho knicžomne.
Ta wuczi, kak we wichorach,

(S Geroka pscheł. T.)

Skhowane a saprószchene.

Pětr Wulki, rusći zar, je zyle njesnaty jako młodzenz we Amsterdamje a Londonje pschebywał, so by lud sam dospołnje sesnał, kajke ma waschnje, kak je žiwy, kak sso prózuje a schto rad ma, to wscho chzyshe sam widzecz. Sso wě, so dyrbjesche kaž lud woblekany khodzicz a něhdze w jednorej jstwi bydlicz. W Ruskej samej to njemóżesche. W Londonje dom, w kotrymž je Pětr bydlił, hacž do nowischeho czaßa hischcze stejesche. Něhdy chzyshe zusy knjes sebi zyły dom hacž do kóždeho kuczika wobhladacz. Wobßedzeŕ jemu to dowoli a tež najmjeńschu komorku wotewri. Něhdze pod tšěchu sso namaka zyle skhowana a saprószchena truna. „Tale stara truna tu stejesche, hdyž sym dom dostał, njewěm, schto móże w njej bycz,“ tak wobßedzeŕ zusemu wotmolwi. Zusy bjes nutspohladanja ju sa dwaj puntaj (40 hr.) kupi, a wobßedzeŕ běsche jara wjeßeły. Rad pomhasche trunu dele donjesczj. Hdyž nětko zusy knjes w swojim wobydlenju trunu wotewri, namaka w njej listy a pißma, kotrež běsche Pětr Wulki hromadził a na kotrež běsche sapomnił, kaž na to, so je trunu pod tšěchu skhował. Stare ruske pißma! Sbožowny namakaŕ wot ruskeho dwora 10 000 puntow sa wobßah zyłeje truny dosta!

Schto s toho wuknjesch? Stare wězy njeßměsch zenje njewobhladane sniczicz. Hdyž su sso do truny khowałe, dyrbja tola něschto hódne bycz. Tak je tež se starej knihu, s bibliju. Schtóž sebi jeje hódnosczj ani njewobhlada, tón khudy wostanje. A ludzo bjes biblije su wschitzy khudzi!

Zyrkej a stat.

Rosrißaze wußudzenje Lipsczanskeho wulkostatneho suda, kotrež tydzenja tu wosjewichmy, sbudzuje wjeßele a spokojenje wschudzom tam, hdzež je smyßlenje sa zyrkwinske a nabožne žiwjenje a sa sprawnosczj domach. Na druhej stronje je pak tutón wußud sbudził njespokojnosczj a pschecziwjenje. Wobaj pak, stat a zyrkej, stej na wußud swjasanej, dokelž běschtaj wěz w pschesjednosczi tutomu sudej pschedpołożiłej.

Saksła zyrkej je swoju statistiku, t. r. sapiß tych wschelakich liczbow a wobliczenjow se žiwjenja a hibanja zyrkwje w lěcze 1924, wosjewiła. Namakasch w nej wschelake sajimaze liczby, tak n. psch. sczěhowaze: se sakskeje krajneje zyrkwje pschestupichu do romsko-katolskeje zyrkwje 20 wosobow, nawopak pak s romsko-katolskej zyrkwje do evangelsko-lutherskeje 428. Mjes sektami su jich „khutni biblijupschepytowarjo“ najwjazy k sebi sczahnyli; k nim wustupi jich s krajneje zyrkwje 443; 13 „khutnych biblijupschepytowarjow“ wróczi pak so s tuteje sekty saso do krajneje zyrkwje. Wschě

druhe kſcheſcźijanſke ſekty ßu jich mjenje ſ krajneje zyrkwje ſaßo dobyle, ßamo „Adventiſtojo“, kotſiž tola jara dźěłachu, jenož 139; 19 Adventiſtow ßebi tu wěz pſchemyßli a do krajneje zyrkwje ſaſtupi. K njekſcheſcźijanſkim ſjednoczeńſtwam a dozyła do ſjednoczeńſtwow bjes nabožiny wuſtupi jich ſe zyrkwje 21341; to je pſchi wſchej harje a pſchi wſchěm ſchczuwanju, kotrež ßo ſta, mała liczba; pſchetož 5044 je ßo ſ tajkichle ſjednoczeńſtwow ſaßo do krajneje zyrkwje wrócźiło. Dozyła je ßo liczba wuſtupow ſ zyrkwje wo 5000 pornjo 1923 pomjeńſchiła, liczba ſaſtupa do krajneje zyrkwje pak wo 1960 powjetſchiła. — Ssnadź toho abo tamneho ſajimuje, ſhonicź, kajke ſekty to woßebje w Sakſkej dźěłaja a pſchiwißowarjow pola krajneje zyrkwje pytaja; ßu to: Khutni bibliju-pſchepytowarjo (Ernſte Bibelforſcher) woßebje w Zwikawſkim wokrjeßu; Methodiſtojo woßebje wokoło Schneeberka; Adventiſtojo; Baptiſtojo; ſekta „Paſtr a ſtadło“ (Hirt und Herde), woßebje we wjeczornej Sakſkej, wodźena wot tkalza Hainy, kotryž dyrbi „Bóh“ bycź; w tamnych kónczinach tež „bratſja a ßotry w Khryſtu“ a „Rempesgrünſzy Darbiſtojo“ a „Spiritualiſtojo“ abo kaž rěkaja: „Spitzenleute“ a „Nowojapoſchtolſzy“ (Neuapoſtoliſche). Nimo tutych hiſchcźe „Mormonojo“ a „Ssamoſtatni Lutheranſzy“ (Separierte Lutheraner). — K tomu chzemy pſchiſpomnicź, ſo bě 1924 hiſchcźe ludliczenje lěta 1910, ſe ſałožkom, dokelž ludliczenje lěta 1919 na wěruwuſnacźe njedźiwa. 1910 mějeſche Sakſka 4 798 152 wobydlerjow, ſ nich Hornja Łužiza 379 735; mjes tutymi bě evangelſko-lutherſkich 4 509 489, w Hornjej Łužizy 348 465. Evangelſko-lutherſkich woßadow bě jich 1266. —

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXV.

Sotrowska lubosć.

Jónu běše šěsć sykorkow w jenom hnězdźe. Hakle jena z nich běše so nawučiła lětać. Buštaj wobaj staršej zatřělenaj. Přińdźe nóc a małe sykorki běchu bjez staršeju a bjez cyroby. Najstarša z nich, kotraž jenož móžeše lětać, dźěše cyrobu pytać a bórzy so wróći a přinjese wački, kotrež młódšim sotřičkam dawaše. Ale za krótki čas sebi złama křidleško. Tuto njezbože běše ćim zrudniše, dokelž běše hižo čas, ćahnyć na połdnjo do ćoplišich krajow, přetož nazyma so bližeše. Hdyž ju młódše sotry njemóžachu dočakać, dźěchu ju pytać a namakachu ju ćežcy ranjenu, tak zo njemóžeše wjacy lětać.

„Sotry“, dźeše wona, „ja njemóžu z wami ćahnyć k połdnju. Zyma so bórzy přibliži a wy tu njemóžeće wostać. Budźe lěpje, hdyž tu wostanu sama a zahinu, hač zo byšće wy ze mnu přez zymu ćerpjeće.“

„Ně, ně“, prajachu wone, „my će njewopušćimy. Wostanjemy při tebi a budźemy će zastarować, jako sy ty zastarowała nas, hdyž so hišće sami njemóžachmy zastarać. Budźemy z tobu žiwe abo z tobu wumrějemy.“

Na to namakachu wužłobjeny štom k přezymowanju a donjesechu tam swoju ranjenu sotřičku. Prjedy hač zyma nasta, nanosychu cyroby, zo by jim dosahała přez najwjetše mrózy. A zo by jim to dlěje dosahało, woteńdźeštej dwě na połdnjo, wostajiwši zbyte tři, zo bychu zastarałe khoru towaršku. Prjedy hač běše zyma nimo, běše křidło zcyła zahojene. A wona wotpłaćowaše sotřičkam jich starosć a prócu z tym, zo je nawuči wšo, štož móžeše.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Do woßadow. Cžěſka 19lětna holza pyta jako ßkužomna abo pěſtońcža měſtno w evangelſkim domje, najradſcho evangelſkim faŕſkim domje, chze němſki donawuknycź; mſdy njeżada. — Dalſche w Ssmolerjez knihaŕni. —

W Laſtawje pola Kolditz ſemrě njedźelu Okuli woßadny faraŕ Buchheitel po prědowanju na klětzy. Prědujo mějeſche ßo hižo ſ cźeżkim dychom bědźicź, tola napinajo ßwoje mozy móżeſche doprědowacź a tež hiſchcźe požohnowacź. Potom pak ſaſta wutroba dźěłacź a ſkónczi ßkužbu ßwěrneho dźěłacźerja; kotryž bě hakle 57 lět ſtary.

S pruſkeje Hornjeje Łužizy. Nowe cžaßy! Evangelſke konſiſtorſtwo ſchleſynſkeje zyrkwineje provinzy je na duchownych w ßerbſzy-rěczazych woßadach wukaſnju dało, ſo dyrbi ßo artikel 7, wotrěſk 1, ßada 2. wuſtawinſkeje liſcźiny na potrěbne waſchnje wobkedźbowacź. Tam rěka: „We po rěczi naměſchanych krajinach ma ßo pſchi poſkicźenju zyrkwineje ßkužby w macźernej rěczi woßebita ſtaroſcź a kedźbliwoſcź nałożecź!“ — Sda ßo ſawěſcźe, kaž ſo dyrbja ßo cžaßy wobrocźicź, ſo byk wjazy do naß njebodźe a preſident zyrkwineje wyſchnoſcźe njemóże wjazy pacźeŕſku wucźbu ßerbſkim dźěcźom we macźerńej rěczi ſakaſacź. — Njech ßebi naſche ßerbſzy ſtarſchi nětko ßwoje prawa waża a je wužiwaju.

Liſtowanje: K. w Hr. ſa Palmarum. — W. M! w K! ſa Jutry. — D. w B. ſa Quaſimodo.

Samolwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Hdyž přińdźe naléćo, wopušćichu swoje hnězdo, zo bychu sebi pytałe cyrobu. Najmłódša ženje ničo njepřinjese, hdyž so wróćichu. Skónčnje so najstarša za přičinu prašeše. „Njeje to tohodla“ wotmołwi najmjeńša, zo sym słaba a mała. Namakam stajnje dosć brukow a husańcow, ale hdyž přińdu do lěsa, jedyn ptak mi kradnje moju žratwu.“

„Derje“, rjekny najstarša, „jutře póńdu z tobu“.

Nazajtra dźěštej hromadźe. Młody ptak namaka bórzy čerwika, ale ptak, kotryž jeho wobkedźbowaše z njedaloкeho štoma, rychle dele sleći a chcyše waku wutorhnyć. Runje, jako běše so jemu to radźiło, sotra małeho ptaka přikhwata a zary swoje pazorki do paducha a wotleća z nim domoj.

Młody ptak lećeše za nimaj a we swojej radości zleća na njepřećela a chcyše jemu woči wudrapać.

„Pomałku“, praješe starši ptačk, „njebudź tak nahła, přetož to budźe za paducha z dobrym přikładom, zo by će wjacy njewobćežował.“

Daše pak njepřećelej mudru radu a praješe jemu, kak ma swoju ranu wuhojić, a potom jeho pušći.

Mjez tym zo so to sta, přilećeštaj dwaj druhej ptačkaj k štomej. Běštej to jich sotřičcy, kotrejž běštej so runje z połodnišich ćopłych krajow wróćiłej, pobywši tam přez zymu.

Běše nětko hižo zaso naléćo. Zymny wětřik běše so minył, lód bě roztał, rěki zaso wjesele pluskotachu a na štomach wubiwaše lisćo. Sykorki přeživichu hromadźe wjesołe léćo. Kóžda sebi namaka towaršu, a wotleća do lěsa, zo by sebi natwariła hnězdo. Hdyž so zaso nazyma přibližowaše, wotlećachu na słónčne połdnjo.

Čisło 13. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **28. měrza 1926** **Bautzen**

Čischcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 złotych pjenježkow.

Palmarum.

Mat. 21, 1—9 Mark. 15, 13.

Ssłowo se sczenja Mateja sebi rad njedźelu Palmarum pschecźitamy, a ta njedźela ma drje też mjeno wot tych palmow, kotrež su tu wosjewjene. A to druhe słowo se sczenja Marka nam póstny czaś pschezo saso we wuschach klinczi. Wulki rosdźěl mjes woběmaj, słowo njewuprajomneho wjeseła a słowo njewuprajomneje skóscze; s tym jenym so Jesuś do njebjeś posběhnje a s tym druhim so do hele satama; czi jeni so k Jesusej jako pschecźelej a czi drusy jako k njepschecźelej pósnaja. Haj, jow sebi dwě stronje napschecźiwo stejitej. Ta jena tomu Knjesej hołduje, a ta druha sebi jeho kónz żada. A tola, njejsu to czi sami? Farisejszy a pisćmawucźeni Jesusej napschecźiwo wyskachu, jako do Jerusalema saczahny, a bórsy po tym jeho k smjercźi sasudźichu. Tak rucze běchu swoje měnjenje pscheměnili. To su czi, kotsiž žane samsne nahlady nimaju. Woni s wulkej czrjódu wołaju: Dźenża Hosiana a jutsje kschižuj jeho. Woni njewjedźa, schto czinja, runje tak mało kaž Efesiszy, kotsiž na dwě hodźinje wołachu: Wulka je ta Diana tych Efesiskich! Někotsi tohodla tak a někotsi hinak wołachu; pschetoż ta schromadźisna bu směschana, a najwjazy jich njewjedźachu, czehodla běchu so seschli. Tórny lud. Dobrocźela chzedźa kschižowacź. Radscho chzedźa skóstnika Barabasa puschczicź.

Ale chzemy so na Židow hórschicź? Ssmy my wjazy winojczi? Njejsu też dźensa tajzy, kotsiž krótko sa sobu Hosiana a kschižuj jeho wołaju? Jim powaha pobrachuje. To su czi, kotsiž do wobeju bokow khabłaju. Na nich so spuschczecź njemóżemy. Woni su pschirunacź sdónkej, kiž je podnik. Chzesch so na njón sepręcź, dha so wotłama, a ty s nim padnjesch. Wón je tebje sjebał. Kak někotry też dźensnischi dźeń toho Knjesa na kschiž pschibije. Dokelž je sabłudźeny a sasłepjeny, toho, kiž na jeho skaženju dźěła, haji a lubuje, a druheho, kiž s nim derje měni, hidźi a pschesczěha. W tym dypku su sebi człowjekojo pschezo runi wostali. A runje w czasu wulkeho pschewróta a pscheměnjenja njewědźa słabi człowjekojo, czeho maja so dźerżecź. Hižo w politiskim žiwjenju tajki njewobstajny człowjek srudny napohlad poskicźi, ale hischcże wjele hubjeńschi w nabožinskim žiwjenju. Pschetoż tu so njejedna wo semske, sachodne, ale wo njebjeske, njesachodne kubła.

A dźensa njedźelu Palmarum sasо pacźerske dźěcźi se wucźby puschczimy. Dźensa budźa swjatocźnje konfirměrowane. Hacź su twjerdże sakożene w dobrym pósnacźu, a hacź budźa dostojni hosczo pschi Božim blidźe? Njeje to njesraty płód na schtomje žiwjenja? Pacźerske dźěcźi hischcże žane twjerde stejischczo nimaju. Wone su jako sczina, kotruž wětr tam a sem khabła. Wone posłuchaja na kóždeho rěcźnika a hladaju na kóždeho, kiž něschto dokonja. A schtoż so jim najlěpje lubi, to pschiwosmu. A njebě też schtom žiwjenja dobry k jědźi a lubosny na pohladanje a lóschtny schtom? A tola njesmědźachu wot njeho jěscź, to bě sakasane, a schtóž tu kasnju Božu pschestupi, tón shrěschi. Tak njech so pacźerske dźěcźi hrěcha hladaja. A dokelž su hischcże tak słabe a tak mało samostatne, njech starschi na nje kedźbuja. Njech je swarnuja a wobarnuja! Psched słym schkitowacź a k dobremu napominacź, to budź jich hesko! A je-li to starschich sprawna wola, dha Bóh też swoje žohnowanje k tomu da. Kajki pschichod

budże, to my njewěmy. Wón wotwißuje ßobu wot ſadżerżenja tych, kotrychż dżenßa konfirměrujemy. Ale to wěmy, ſo budża do wſcheho pſchichoda tajzy, kotſiż dżenßa Hoſiana a jutſje kſchižuj jeho wołaja. A to je hrěch cżłowjekow. Tohodla naß też njedżela Palmarum każ zyły póſtny cżaß k pokucże napomina. Hamjeń.

Na Bołmonczku (njedż. Palmarum)

paczetſkim dżěczom k wobnowjenju kſchczeńſkeho ßluba.

Pſchełożk*)

Po ßwojim hłoßu.

Mój ſtworiczelo, budź
mi ßwětko żiwjenja;
mje pſchewodź prawy pucź,
hacż żiwjenje kónz ma!
Ja kładu ſtawy ßwoje
na měſtno ßwjate twoje;
ja wopruju wſchě mozy
a njelutuju prózy.
Ty chżeſch, ſo bych ja wſchón był
mój, ſtworiczelo, budź! [twój;

Mój Sbóżniko, ſmyi mje
ſe ßwojej cżiſtej krwju,
kiż brudy ſniczi wſchě
a cżini dżiwy tu!
Mje ſbitoh' ſ hubjenoſczu
ßej krónuj ſe ßmilnoſczu,
ſo hněw a hrěch bych wotbył
a k ßwobodże ßo dobył!
Ssym hroſnoſcź ßam ja bjes tebje;
mój Sbóżniko, ſmyj mje!

Mój Troſchtarjo, daj móz,
hdyż ſpytowanje dże;
wodź ducha mojeho,
hdyż ſe ßwětom hicź chże!
Wucź mje, ſo Ssyna ſnaju,
jom' do mozy wſcho ſtaju,
wo ßłowo jeho rodżu,
po jeho pucżach thodżu!
Ty pſcheměnjeſch do ßwětka nóz,
mój Troſchtarjo, daj móz! —

Bóh Wóczez, Ssyn a Duch,
mi żiwjenje je wſcho.
Ach inamjo twoje mi
do myßlow saczíſchcź ßo!
Ssej duſchu wulwol moju
ſa ho podu ty ßwoju;
nad mojej hubjenoſczu
ßo pſchekraßń ſe ßmilnoſczu!
Mi derje, hdyż twój dobytk buch,
kiż Wótz ßy, Ssyn a Duch.

Jan Jakub Rambach, 1683—1735; — jeß. M. U.

*) Se ſpěw. ſa evang.-lutherſku zyrkej cżo. 277.

Naſchim młodym kſcheſczijanam.

Pak — pak!

Pola Próznikez je ſłoty kwaß. Zyła wjeß ßo ßobu wjeßeli. Staj tola Próznikez mandżelſkaj pola wſchěch lubowanaj a cżeſczenaj. A dżenß je nětk 50 lět, ſo do ßwjateho mandżelſtwa ſtupiſchtaj. Ssußodżo a pſcheczeljo, ſnacżi ſ bliſka a ſ daloka ßwjecża ßobu; wjeßnanoſta pſcheje ſbożo w mjenje zyłeje wßy, wucżeŕ ſe ßwojimi ſpěwarjemi ſwjeßeli jeju ſ kěrluſchemi, kotreż tak jara lubujetaj. A w Bożim domje pożohnuje faraŕ ſłoteju mandżelſkeju ſe ßwjatym pożohnowanjom.

Domach ſa blidom rěczi najſtarſchi ſ Próznikez ßynow a dżakuje ßo w mjenje wſchěch ſtarſchimaj, kotrajż nětk dawno wulkaj ſtarſchej, ſa wſchu wulku luboſcź, ßwěrnu prózu, wutrobnu ſtaroſcź; bě na ſchuli był, tak wjedżeſche ßłowa ſtajecź; ſtarſchimaj ßo ronja ßylſy, wſchitzy ßu hnucźi. Druhi ßyn bě w měſcże pſchi nowinach ßobudżěłacżeŕ a bě ſtarſchimaj dżakapołny a poczeſczowazy naſtawczk wěnował w nowinje, kotruż zyła wjeß cżitaſche a w kotrejż ßo dżenßa zyła wjeß ſ Próznikez zyłej ßwójbu cżeſczena cżujeſche. Tſeczi ßyn bě pjekaŕ; wón njebě ßebi hakle kaſacź dał, ſchto ma ſa dżenßniſchi dżeń cżinicź; wumělſki wěnz, poſłoczany a ſ najlěpſcheho napjecżeny, debjeſche blido pſched ſtarſchimaj; wſchitzy pak běchu hižo derje woptali wot dobrych kuſkow, kotreż bě hewak hiſchcże pjekarjez miſchtr ſa ſłoty kwaß pſchihotował. Schtwórty ßyn bě wucżeŕ, ßedźi cżiſche pola macżerje; tak někotru prózu a tak někotru ſtaroſcź je pſchezo ſ njej a ſ nanom dżělił; dżenßa bě jimaj ſe ßwojimi ſchulſkimi dżěczimi, mjes kotrymiż běchu też wnucżki jubilarow, ſanjeßł najlubſche ſpěwy.

Schtyrjo ßynojo ſa kwaßnym blidom ßobu. Kajka to radoſcź! prajiſch ty, mój luby młody kſcheſcźijano, moja luba młoda kſcheſcźijanka, kotſiż wy dżenßa ßwój prěni wulki ßwjatocżny dżeń ßwojeho młodeho żiwjenja ßwjecźicże. — Ale hlej, na wobliczomaj mandżelſkeju njech ßo błyſchczi lute ſwjeßelenje. Kajke ßu to faldki, kotreż wobliczа ſmorſchcża. A ßu to ßylſy wjeßela, abo njejßu to wjele bóle ßylſy ſrudoby, kotreż ßo nětkle macżeri kuleja po lizomaj?

Wjele wjeßela dżenßa wokoło ſłoteju mandżelſkeju, tola żane njemylene wjeßele, wjeßele ßwěrneho ſtaranja, ſapißane w mjswocżu nana każ macżerje, tola też hłuboke rudżenje. Schtyrjo ßynojo tu a ßu najwjetſcha radoſcź ſtarſcheju — tola jedyn pobrachuje, tón pjaty, a to je to rudżenje jeju żiwjenja, kotreż dżenßa ſ nowa ßylnje do wutroby pſchima. Tón pjaty ßyn — ſhubjeny ßyn — a niz ſaßo namakany.

Każ w pſchirunanju Knjeſa Jeſußa, tak też tu: ſli towarſchojo — njedobry wobkhad — njepózcżiwe towarſtwo ſ holczíſkami a żónſkimi. Hdyż bě hłuboko padnył, njenamaka pucź k ſtarſchimaj, dżěſche do Ameriki. Niczo wo nim njewědżeſchtaj! — —

Do żiwjenja, w kotrymż ſchtyrjo wobſtachu, pjaty padny, dżenßa ſaſtupiſch. Pak wobſtejiſch—pak padnjeſch! Pak—pak hlaj, ſteji pſched tobu. To pohladaj na Próznikez ſtarſcheju, to pohladaj na ßwojeju ſtarſcheju, na ßwojich lubych a najlubſchich, hladaj do wóczkow hłuboko — a hiſchcże něſchto: pohladaj do wóczkow Jeſußej Khryſtußej, kotrehoż dżenßa ſa ruku pſchimny, jeho proſcho:

Jeſu, prjedy dźi, nam tu na ſemi,
Njedaj ßo nam dołho komdżicź
A toh' hnadnoh' cżaßa ſkomdżicź,
Wjedź naß ſa ruku k Wótzej do domu!

Pohladaj do tuteju wóczkow dżenßa a kóżdy dżeń ſ nowa. Ty njebudżeſch w dwělu, po kajkim pucżu khodżicź a ſchto cżinicź, njech ßy ßyn abo dżowka. — Każ Próznikez ſtarſchej wo ßyna, tak ſtaj někotraj ſtarſchej wo dżowku, kotraż je ſhubjena, płakałoj, ßo rudżiłoj. Ssyno, dżowka, tuto pak — pak! Ty mějeſche ßo rosßudżicź dżenßa, ty maſch ßo rosßudżicź kóżdy dżeń — a kóżdu nóz — ſ nowa! Wachujcże a modlcże ßo, ſo do ſpytowanja njepſchińdżecże a hdyż pſchińdżecże, ſo w nim njepadnjecże; duch je hotowy, ale cżěło je ßłabe! pomina tón Knjes.

Pak — pak! Tuż ſtejcże na ſtraži! Bóh tón Knjes pak pomhaj wam!

Schtóż wojowaŕ ſa Jeſußa
Bycź na tym ßwěcże chże,
Tón podaj ßo do běđżenja,
Każ powołany je!
Pod kſchižnej khorhoju
Sso ſtupcże hromadu!

Spokojene żedżenje.

Powjeſtka ſ cżaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracżowanje.)

„A ſchto je wón jemu wotmołwił?“

Młody mużſki ſkhili hłowu a powědaſche: „Bu jich tam tehdy runje wjele khorych wuſtrowjenych. Tuż wón wotmołwi: „„Powjeſtaj Janej ſaßo, ſchtoż wój ßłyſchitaj a widźitaj: Sslepi widża a khromi khodża ,wußadni bywaju wucżiſczeni a hłuſchi ßłyſcha, morwi ſtawaju a khudym bywa

evangelion prědowane. A ſbóžny je tón, kiž ßo na mni nje-pohórſchuje!““

„Widźiſch, Manaße!“ ſajuſka Jonathan. „To je też ſa tebje wotmołwa wot naſcheho Sbóžnika!“

„Ssym ßebi myßlił, ſo mi budźeſch tole prajicź. So pak bych wamaj wſchitko wupowědał, ſchtoż wěm, dyrbju wamaj hiſchcźe hnujazy podawk ſjewicź:

Ja dźěch ſ Jeſußom ſ Jeruſalema hacž do Naina. Duzy po puczu ßo ſta, ſo jedyn hejtman židowſkich ſtarſchich k njemu póßła, ſo by jemu khoreho wotroczźka wuſtrowił. Starſchi rěczachu ſa tutoho hejtmana, a Knjes wotmołwi, ſo pſchińdźe a jeho wuſtrowi. Ale hejtman póßła ßwojich pſchecźelow a pſchińdźe potom też hiſchcźe ßam a rjekny: „Knjeże, ty ßo njeßměſch prózowacź, hacž ke mni pſchińcź; ja njejßym hódny, ſo by ty pod moju tſěchu pſchiſchoł. Ale rjekń jeno ßłowo, a mój ßłużobnik budźe wuſtrowjeny!“

A tak je ßo to też ſtało! Jeſuß dźiwaſche ßo nad wěrje tutoho hejtmana a dźeſche, ſo njeje tajkeje wěry ani też we Iſraelu namakał. Kaž ßmy potom ſhonili, bu wotroczźk też woprawdźe wuſtrowjeny. Ssmy ßo jara nad tym dźiwali; njebě tola ani pola khoreho pobył ani jeho wohladał, haj, też my njeběchmy žane ßłowo ßłyſcheli — a tola bu wón wuſtrowjeny. A potom w Nainje, — tam hakle ßmy ßo dźiwali.“

„Ach, wótcźe Jakubje!“ ſawyſka Jonathan, ſ rukomaj kleſkajo, „to budu ja jemu wo tebi powědacź. Wón tebje wuſtrowi, a też moju mamiku, hdyž ma tola tak wulku móz. — Tola powědaj, ja proſchu cźe, dale! Schto je to tam było w Nainje?“ Ja ßo horju ſ njedocźakliwoſcźu a ſ radoſcźu; pſchetoż wěm, ſo to je było ſaßo něſchto dobre!“

„Wěſcźe, Jonathano, něſchto dobre. — Jako ßo tak k Nainej a k jeho wotewrjenym wrotam bližachmy, wußłyſchachmy naſdala płakanje. Wohladachmy, ſo tam wyßoko na ramjenjach njeßechu mary; na tutych leżeſche morwy młodźenz, jeničźki ßyn wboheje wudowy, kotraž ſa marami hórko płacźo krocźeſche; ſa njej dźěſche wulka ßyła ludźi.

Pohladnych na Jeſußa, ßebi myßlo: Ow, hdy bychmy tola prjedy pſchiſchli. Wón by tutej wbohej wudowje ßyna wěſcźe wuſtrowił! — Widźach, ſo bě jemu jeje žel a też toho morweho. Tak luboſcźiwje pohlada wón na njeju.

Potom poſaſta. My ſtupichmy na bok, ſo by mohło pſchewodźenje nimo, wón pak niz! Jako cźi, kiž njeßechu, hacž ke njemu pſchińdźechu, połoži wón ruku na mary, a woni poſaſtachu.

Wſchitzy ßmy na njeho hladali; nichtón ani njedychaſche.

„Njepłacź!“ dźeſche wón mile k macźeri, kotraž njebě we ßwojej ſrudobje pytnyła, ſchto bě ßo ſtało. Wona pohlada na njeho a ſaſta płakacź. S jeniczźkim pohladnjenjom bě ju ſměrował. Potom wobroczźi ßo k morwemu a ....“

„A ſchto?“

„Njepſchetorhń jeho, ßyno!“

„ ... a dźeſche: „Młodźenzo, ja praju cźi, ſtań!“ Jako bě to wurjeknył, wotewri młodźenz woczźi. Barba žiwjenja wróczźi ßo jemu do lizow. Wón ſdychny. Wón hibaſche ruzy a ßo ßydny!“

Schtoż ßo potom ſta, ßo njeda wopißacź. Macź a ßyn płakaſchtej ſ radoſcźu. Wón ßo radowaſche ſ nimaj. Naß pak bě nadpadnyła bojoſcź. Haj, wón bě nam hroſny we ßwojej mozy!

Ja ßo dopomnich jeho ßłowow, kotreż bě w Jeruſalemje prajił: „Jako tón Wótz morwych budźi a žiwych cźini, tak też tón Ssyn žiwych cźini, kotrychž chze! Sawěrnje, ſawěrnje, ja praju wam: Hodźina pſchińdźe a je tu hižo nětk, ſo morwi budźa hłoß toho Ssyna ßłyſchecź, a kotſiž jón budźa ßłyſchecź, cźi budźa žiwi!“

Druſy ſawyſkachu, wołajo: „Wulki proſeta je mjes nami poſtanył a Bóh je k ßwojemu ludej pohladnył!“

Hacž ßem bě wótz Jakub pſchipoßłuchał, nětk pak ßo pokłoni na ſtronu Jeruſalema a ſ jeho erta wudoby ßo chwalbny khěrluſch, kotryž bě był dołhe lěta pokhowany w nim. W tutym wokomiku wěrjeſche, ſo bě Bóh ßwojeho Ssyna pſched Herodaſchom wukhował, w ßamotnoſcźi wukubłał a jeho nětk dał ſ nowa — ach ſ nowa, ſo by był Sbóžnik ßwěta! Žiwe pſchezo hiſchcźe to dźěcźo Bethlehemſke, žiwe! —

Jako Manaſſe něſchto hodźin poſdźiſcho ſtan wopuſchcźi, woteńdźe wón ſ tym ßlubjenjom, ſo ßo wobhoni, hdźe by Jeſuß był, ſo by mohł po njeju pſchińcź a jeju k njemu dowjeſcź.

(Pokracźowanje.)

Na cźichi pjatk.*)

A.

Hłoß: Hdyž my w najwjetſchej nuſy ßmy ꝛc.

Twój kſchiž je pſched naß ſtajeny,
a dźakowni cźi, Jeſu, ßmy,
ſo wſak jón na ßo ſwólnje ty
a pſchětrał k naſchom' ſbožu ßy!

Sa tobu w duchu ßlědźimy
pſche wſcheje cźwile hłubiny;
na twój kſchiž horje hladamy,
ßo k tebi, Khryſchcźe, modlimy.

Drježdźanſke ſpěwatſke; — ſeß. M. U.

B.

Hłoß: O Jeſu, ßwětło žiwjenja! ꝛc.

So dźakujeny Khryſchcźe, my
cźi, ſo ty ſa naß wumrěł ßy
a pſches kreſ ßwoju drobu ty
naß wuſprawnił pſched Bohom ßy!

Kiž Bóh a cźłowjek wěrny ßy,
dla ranow twojich proßymy,
ſe ßmjercźe wumoż wěcźne e
naß, hdyž tu ßmjercź nam bliſka je!

Naß pſched hrěchom też ſakhowaj,
nam ruku wſchehomózhu doj;
ſpožcź pod kſchižom nam ſcźerpliwoſcź,
naß cźwila twoja troſchtuj doſcź!

A ſ njeje mamy dowěru,
ſo njepuſchcźiych noß na kónzu;
ně, ſo ßy pſchi naß ſe ßwěru,
hacž pſches ßmjercź dźemy k žiwjenju! —

Khryſtof Fiſcher, 1544—1600; — ſeß. M. U.

*) Pſchełožk ſe ſakſkich ſpěw. cźo. 73 a 97.

Zyrkej a ſtat.

— Katolſki biſkop w Paſſawje je k „ludowemu žadanju ſa wußwojenje wjerchow ſcźěhowaze woſjewił: „Ja jako powołany ſtražować bójſkeho ſakonja dobrych poczinkow, mam ßwjatu pſchißłuſchnoſcź, najdoraſniſcho wuprajicź, ſo je wobdźělenje pſchi tutym ludowym žadanju pſchehrěſchenje, a to wulke pſchehrěſchenje pſchecźiwo 7. kaſni, hdyž ßo tuto wobdźělenje po pſchemyßlenju a ſ wotmyßłom ſtawa. Hdyž ßo tuto ludowe žadanje pſchewjedźe, ſtanje ßo ſ tym ſ dobom prěnja krocźel k wotſtronjenju wobßedźeńſtwa ßameho; ſ tym by też ſapocźatk ſcźinjeny był ſ wurubjenjom zyrkwjow, zyrkwinych wuſtawow a wotkaſanjow, kaž też ſe ßamowólnym wußwojenjom wſcheho woßobinſkeho wobßedźeńſtwa měſchcźa-

na a ratarja. Móz ßwojeho biſkopſkeho hamta ſakaſuju ja tohodla ſ tutym woßebje kóžde wobdźělenje pſchi tutym ludowym žadanju a wſcho podpjeranje tutoho prózowanja a wočakuju wot wſchitkich wěrjazych ßwojeho biſkopſtwa, ſo ßo ſa tuto ludowe žadanje njepodpißaja.“ — —

— W krajinach, kotrež ſ wulkej wójnu Italſkej pſchipadnychu, — w Nonstal a Fleimstal — bu na 20 fararjow wotßadźenych, dokelž běchu němſkim dźěćźom w němſkej rěčźi nabožne hodźiny dawali.

— W Lipſku wobdźěli ßo w prěnim lětce po revoluziji wjazy dźěćźi na moralnym roswucžowanju, hacž na nabožnym. S létami bu to bóle a bóle nawopak. Létßa je jich 10 469 dźěćźi ſa ſchulu ſamołwjenych; ſ tutych wobdźěli ßo 7554 na nabožnym roswucžowanju a 2719 na moralnym; 196 njeje ßo hiſchćze rosßudźiło, t. r. jich ſtarſchi. A tutón nowy pſchewrót ſtawa ßo w Lipſku!!!

S domiſny.

Pſched něhdźe połſta létami ſ jeneje wßy młoda žona ſe ßwojim mužom do Ameriki cźehnješche. Dwojake wona njeſapomni ßobu wſacź: kěrluſchowe knihi a pſchaſne koleſko. Tam w dalokim wječžoru ßo wonaj ſaßydliſchtaj, a młoda žona dyrbješche huſto ßama bycź, běſche-li muž we wobkhodnych należnoſcźach njepſchitomny. Jedyn wječor wón w poſtajenym cźaßu domoj njepſchińdźe a jej ßo jara ſtyſkaſche. Tuž wona ſpěwarſke wotewri, pſchaſne koleſko k rukomaj wſa a ßebi ſtyſk ſ wutroby ſpěwaſche, doniž muž ſkónczńje domoj njepſchińdźe.

Naſajtra jedyn Indianar do jeju hěty ſaſtupi a jara ſdwórliwje proſchešche, ſo chzyła ta žona hiſchćze ras pſchaſne koleſko wjercźecź a pſchi tym tón rjany ſpěw ſpěwacź. Potom wón powědaſche, kak je ßo wčera wječor ſe ſłymi wotpohladami k jeju hěćźe dowacžił, potom pſched woknom poßłuchał a pſches ſpěwanje a ſchwórczenje koleſka na druhe, lěpſche myßle pſchiſchoł.

Tak běſchtaj ſynk ſe ſeńſkeje domiſny a klink ſ njebjeſkeje domiſny ſe ſaßuwu pſchecźiwo wulkej ſtrachocźe w dalokim kraju. Kak wjele mjes nami móža ßo drje ſ runej brónju wobaracź?

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſkich ſtarſchich a ſtudowazych** pokaſujemy tež dźenßa hiſchćze ras na tydźeńſche woſjewjenje wo „ßerbſkim měſchniſkim měſtnje“ pſchi St. Afra w Miſchnju. Wobroczźće ßo hnydom na knjeſa fararja Tiſchera w Budyſchinje.

— **Paczeŕſke dźěćźi a ſtarſchich** chzemy tež tu kedźbliwych ſcźinicź na evangelſke towaŕſtwa ſa mužſku a ſa žónſku młodźinu Tute ßo prózuja młodźinu ſdźerżecź a poßylnjowacź w evangelſkim duchu. Nimale we wſchěch woßadach ßu abo naſtawaju tajke towaŕſtwa.

— S **Hrodźiſchcźa.** „Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi — měr na ſemi — cźłowjekam dobre ſpodobanje“ — tuto wulke hodowne ßłowo ſteji ſapißane na naſchich tſjoch nowych ſwonach, kotrež ßu pjatk 19. měrza ßwoju domiſnu na naſchej wěži namakałe, na naſchej wěži, kotraž bě tak dołho próſdna a dyrbješche ßo lěta dołho ſ jenym ſwonom ſpokojicź — kaž tež zyła woßada. Pjatk wječor ſaſwonichu k prěnjemu raſej a ßwoje kraßne ſynki rosnoſchujo pſches woßadu a krajinu, ſanoſchowachu wyſkazy ſpěw Bohu k cześći, woßadnym k žohnowanju. — Dołho, dołho je trało, ſo naſcha woßada ßo k tomu ſhotowa, tutu ranu, kotruž bě jej wulka wójna nabiła, wuhojicź. Cźim lubſchi bě nam tohodla napohlad, kotryž nam, hdyž ßrjedu dopołdnja na dwórniſchcźo pſchińdźechmy, nowe tſi ſwony poſkicźichu. Cźakachu tam, wobleczene ſelenu ßwjedźeńſku draſtu, na woßadu, ſo by po nje pſchiſchła. A tola, ſkoro bě tak, ſo tuta njepſchińdźe, ſnajmjeńſcha zyła niz, dokelž bě luboſcź k ſwonam a to požadanje, nowe ſwony we ßwojej wjeſzy a na ßwojich kemſchazych pucźach witacź, wßy woßady rosdwojiła. Tola dołhi cźah ſ dwěmaj kapałomaj a ſe ſmahowazymi khorhojemi bě po nje pſchiſchoł a pſchewodźeſche je horje k Božemu domej, ſ kotrehož dotalny ſwón ßamlutki nowych towaŕſchow ſtrowjeſche. S wěže horjeka ſmahowachu khorhoje, a delekach pſchi wěži, kotraž bě ßama pěknje ſe ſelenym wudebjena, ſtrowjachu cześtne wrota a bohate ſelene pletwy nowe ſwony, kotrež buchu też duzy po ßowijatym ßwjedźeńſkim pucźu hižo ſ rjanymi ſelenymi debjeńkami a pletwami witane. Na ßwjedźeńſkim měſtnje poſtrowi měſtopſchedßyda woßadneho ſaſtupjeŕſtwa, k. wjeßnanoſta Günzel-Wichowſki, ßwjedźeńſku ſhormadźiſnu a nowe ſwony pſchejo, ſo by jich ſwonjenje było pſchede wſchěm ſwonjenje měra. Se ßwjedźeńſkej pěßnju pſchiſamkny ßo jemu jeho dźowka. Dźakny khěrluſch woßady ſaklincza. Jako bě wuklinczał, ſtrowjeſche wjeŕchowka ſ Hanau mały ſwón, kotrehož napißmo je: „Cźłowjekam dobre ſpodobanje“, — na wſchěch tſjoch ſteji napißmo w němſkej a ßerbſkej rěčźi — a kotrehož waha 9 zentnarjow wucźinja. Kollator, k. podpołkownik ſ Krauß pſchiſamkny ßo ſ poſtrowom ſa druhi ſwón, kotryž je wón ſ kollatorom hrabju Solms-Sonnenwalde darił — tutón ma ßwoje 14 zentn. K wulkemu ſwonej — kotryž 26 zentn. waži — tutón a mały darichu woßadni w darniwej pſchesjednoſcźi ßwojemu Božemu domej — rěčźeſche ßerbſki k. zyrkw. pſchedſtejicźeŕ Kerŕk-Drožďźicźanſki. Jako bě mužſki khór, wjedźeny wot k. kantora Petrika, woßebity, nowym ſwonam wěnowany ſpěw ſanjeßł, mějeſche woßadny farař, knjes farař Krawz, ßwjedźeńſku rěcź, wuſběhujo ważnoſcź tutoho dnja, kotremuž bě Bóh tón Knjes też rjane wjedro ſpožčźił. Dźak Bohu a dźak wſchěm, kiž tak a hinak wobdźěleni, bě naſynk němſkeje rěčźe, kotraž potom wukoži ſmyßł napißmow nowych ſwonow. Wona wuklincza w poßwjecźenju tutych. Sserbſki ßwjedźeńſki ſpěw ſaklincza, ſanjeßny wot ßerbſkeho ſpěwneho tow. pod dirigentſtwom k. Kerŕka-Drožďźicźanſkeho. Sserbſkemu ſpěwej pſchiſamkny k. farař ßwoju ßerbſku ßwjedźeńſku rěcź, w kotrejž na kónzu poßwjecźenſke ßłowa wospjetwaſche. Jenicźkaj pſchitomnaj duchownaj ſ druhich woßadow, kk. farař Stamm-Wósporſki a farař Wyrgacź-Noßacźanſki, wuprajiſchtaj ßo ſłožujo na ßłowa biblije — prěni němſki, druhi ßerbſki — ſbožopſchecźa ſwonam a woßadźe. Spěw Hrodźiſchcźanſkeho ſpěw. tow. a ſhromadna khěrluſchowa ſchtuczka: „Božo, wonkhód požohnuj“, běſchtaj doſynk ßwjatocźnoſcźe, ke kotrejž bě ßo też wjele hoſcźi ſ dalſchich a bliſkich woßadow ſeſchło. — Powſchitkownje ßo wobžarowaſche, ſo ßo ſwony njemóžachu hnydom na ßwojim měſtnje ſaměſtnicź, dokelž wězywuſtojny njebě pſchiſchoł, a ſo njemóžachu hnydom na ßwjatocźnym dnju ſaſwonicź woßadźe a hoſcźom. Wěža a Boži dom buſchtaj pak wot wjele wopytanej. Nětko pak je też tuto pſchecźo dopjelnjene a Hrodźiſchcźanſke nowe ſwony ſwonja a ſaſtawaja ßwoju ßłužbu Bohu k cześći a cźłowjekam k žohnowanju!

Liſtowanje. W. M. w K. ſa jutry! — D! w B! ſa Quaſimodog. — T. ſa Miſ. Dom.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 14.

Pomhaj Bóh!

Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **4. haprleje 1926** **Bautzen**

Čišćesch a nakład Smolerjez knihičišćernje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtletnje 78 słotych pjenjezkow.

Jutrowniczka.

Jap. sk. 10, 34—43.

To je jutrowne prědowanje swjateho Pětra, kotrež je w khěži romskeho hejtmana Corneliuša w Cesareji dźeržał. Wy snajecze tutu stawisnu. Cornelius běsche nabožny a bohabojasny muž a dawasche ludej wjele smilnych darow a modlesche so stajnje k Bohu, runjež běsche pohan. A jandźel Boži pschińdźe k njemu a dźesche: „Twoje modlitwy a twoje smilne dary su horje stupiłe do pomjatka psched wobliczo Boże. Daj sebi pschińcź Schimana, ſ pschimjenom Pětr; tón budźe cźi powjedźicź, schto ty masch cźinicź.“ A Cornelius pósła někotrych swojich wotroczkow do Joppy, so bychu Pětra proźyli, k njemupschińcź. Židźa pak njeźmědźachu do khěže pohana hicź, pschetoż pohanjo židam jako njeczistej płaczachu. Tohodla Bóh Pětrej pschez widźenje sjewi: „Schtoż ja sym wucźisćił, to tebi njebudź gmejnske.“ A jako cźi wot Corneliuša póslani mužojo k Pětrej pschińdźechu, dha Pětr wolu toho Knjesa pósna a ſ nimi do Cesareje cźehnjesche. A nětko su woni wschitzy w khěži Corneliuša shromadźeni a Pětr tym pohanam prěnje jutrowne prědowanje dźerži. — Wón sapocza, kak je Bóh israelskemu ludej prědował a dał měr pschipowědacź pschez Jesom Khrysta. A dale prěduje, kak je Khrystuš wokoło cźahał a derje cźinił a wustrowił wschitkich, kotsiž wot cźerta pschemóženi běchu, pschetoż Bóh běsche ſ nim. Toho su židźi skónzowali a na drjewo pschibili. A nětko pschińdźe hłowna wěz Pětroweho prědowanja: „Toho sameho je Bóh sbudźił na tśeczi dźeń“. Haj, to je najwažnische wscheho prědowanja: „Toho sameho je Bóh sbudźił na 3. dźeń!“ Njeby-li so to stało, Pětr njeby w khěži Corneliuša był, tym pohanam Boże kralestwo sjewicź. Nětko pak, jako je Bóh Jesuša sbudźił, nětko so Khrystuš wschitkim cźlowjekam jako Sbóžnik toho swěta prěduje, jako tón, kiž je psches swoju smjercź wodacze hrěchow swětej dobył. — Toho sameho je Bóh sbudźił na tśeczi dźeń! To je to skowo, na kotrež swoju nutrnosć skožimy. Ssam wobswědczi:

1. so je tón, kotrehož su skónzowali a na drjewo pschibili, sa naschu sbóžnosć na kschižu wisał;
2. so mamy my nětk měr ſ Bohom;
3. so dyrbja wschitzy ludźo na tutym měrje dźěł měcź.

I.

„Toho sameho je Bóh sbudźił wot morwych“, toho sameho, kotrehož su židźa skónzowali a na drjewo powěsnyli.

Kak dźiwnje so tola živjenje a smjercź tutoho Jesuša rosdźěluje! Wón pschińdźe jako Boži syn a wumrje na sudnym měsce. Bóh sam jeho se swjatym duchom a ſ mozu žałbuje a poklaty na kschižu wisa. Wón wokoło cźaha a derje cźini a wustrowi wschitkich khorych a so jako słóstnik kschižuje. — Wjetschi rosdźěl mjes živjenjom a smjercźu njemóžemy tola sebi myslicź. Jeho živjenje je živjenje swjateho, a jeho smjercź je smjercź hrěschnika. Bóh běsche ſ nim w jeho živjenju a w smjercźi wón sawoła: „Mój Božo, mój Božo, cźehodła sy mje wopuschcził?“ A to živjenje je jasne kaž skónzo, a jeho smjercź je cźěmna kaž nóz. — Njedyrbimy my tehodla dwělowacź? Je tón, kiž tak wumrje, woprawdźe wot Boha póslany? Je wón woprawdźe Boži syn? Je tón, kiž jako słóstnik so kschi-

žuje, bjes hrěcha byk? Je tón, kiž w ßłaboſczi a hańbje na kſchižu wumrje, woprawdźe khorych wuſtrowił a morwych ſbudźił? Czehodla je Bóh pſchidał, ſo jeho ßyn ßo wot cžłowjekow na drjewo hańby pójßny? Ssnadź ßu židźi, ßnadź je Kaiphaß a wyßoka rada tola prawje měli, hdyž ßu jeho jako Bohahanjerja wotßudźili, kiž je prajił, ſo je tón Meßias, runjež Boži ßyn njeje? A hdyž njejßu prawo měli, hdyž ßu jeho njewinowateho wotßudźili, njewinowateho morili, njedyrbi wón potom žane prawocžinjenje pſched ßwětom namakacź? — Haj, moji lubi, teho ßameho je Bóh ſbudźił na tſeczi dźeń! To je jeho prawocžinjenje. Kotrehož ßu morili, teho Bóh ſaßo žiweho cžini. Kotrehož ßu na drjewo pójßnyli, ſ hańbu a ſe ſazpicžom wobdateho, teho je Bóh ſ cžeſczu a ſe kraßnoſczu krónował, tón ßedźi na prawizy Božej. Bóh ßam ſ tym wupraji, ſo je wón jeho ßyn, ſo je wón tón Meßias. — A tola, moji lubi, tola je wón wumrjeł, na kſchižu jako ſkótſtnik wumrjeł? Kak móžemy my to ſroſumicź? Jeho ßmjercź pak njeje kaž ßmjercź druhich cžłowjekow. W jeho ßmjercži Khryſtußowu luboſcź ſpóſnajemy, póſnajemy, ſo je wón ſa naß a ſa naſche hrěchi wumrjeł, ſo by naß wumóhł wot wſchitkich hrěchow, wot ßmjercže a wot cžertowſkeje mozy. Jeho horjeſtacže wot morwych wobßwědcži, ſo je wón njewinowaty cžerpił, ſo je jeho ßmjercź wopor dobreje wole, wopor wujednanja, ſo je ßo ſa jich wjele ſbóžnoſcź ßmjercži podał. Moji lubi, ſchto by nam cžichi pjatk pomhał, njebychu-li žane jutry byłe? Hladaj na teju wucžomnikow, kotrajž do Emmaußa dźěſchtaj. Cžichi pjatk ſtaj ßwjecžiłoj, jutry hiſchcže njejſtaj ßwjecžiłoj. Tehodla běſchtaj jara ſrudnaj. Ale Jeſuß, kiž ſ nimaj dźěſche, kotrehož pak njeſnajeſchtaj, jimaj pokaſa, ſo Khryſtuß to cžerpicź dyrbjeſche a k ßwojej kraßnoſczi ſańcź. A jako jeho póſnaſchtaj, ſo je wón horjeſtanył wot morwych, běſchtaj jara wjeßołaj. Nětko póſnaſchtaj, ſo je jeho ßmjercź dopjelnjenje jeju nadźije, ſo je pſches ßwoju ßmjercź Iſraela a zyły ßwět wumóhł. Haj, to wſchitko dyrbjeſche ßo ſtacź ſa naſchu ſbóžnoſcź. Nětko je naſche wumóženje dokonjane, pſchetož „kotrehož ßu na drjewo pójßnyli, teho ßameho je Bóh ſbudźił na tſeczi dźeń!“

II.

Jeho horjeſtacže ſ druha wobßwědcži, ſo mamy my nětko měr ſ Bohom. W naſchim tekſcže rěka: w 40, 41; „Teho ßameho je Bóh ſbudźił na tſeczi dźeń a je ßo jemu dał ſjewicź, niz wſchitkim ludźom, ale nam, tym prjedy wuſwolenym ßwědkam wot Boha, kiž my ſ nim jědli a pili ßmy, po tym, jako wón ſtanył je wot morwych.“ Pſchetož, ſchtož běſche ßo ſtało, to dyrbjeſche ßo nětko też pſchipowědacź, to dyrbjeſche ßo prědowacź wſchitkim cžłowjekam. Tehodla je tón Knjes ßebi hižom prjedy ßwojich wucžomnikow wuſwolił, kotſiž běchu jemu ßłužili, kaž dołho běſche tu na ſemi žiwy.

Tutym wucžomnikam ßo nětko też jako tón horjeſtanjeny ſjewi a ſ nimi jě a pije, ſo móža potom kóždemu wobßwědcžicź, ſchto ßu widźeli, mjenujzy: tón kſchižowany je horje ſtanył, kiž běſche morwy, tón je žiwy, ſo móža kóždemu pſchipowědacź: w tym horjeſtanjenym je ſbožo a měr. Tehodla woni dale prěduja, ſchtož je Khryſtuß ßam ſapocžał, kaž ßwjaty japoſchtoł Pětr w naſchim tekſcže praji: „v. 36. Wy wěſcže te prědowanje, kotrež Bóh k israelſkim dźěcžom póßłał je a dał měr pſchipowjedacź pſches Jeſom Khryſta.“ — Měr, měr budź zyłemu cžłowjeſtwu, zyłemu hrěſchnemu ßwětej, to je Khryſtußowe prědowanje. Hižom jandźeljo w nozy w Bethlehemje ſpěwachu: měr na ſemi! A jako Jeſuß wuſtupi, wón niczo druhe njeprěduje hacž: měr budź ſ wami! Pſchetož wo njebjeſkim kraleſtwje wón prěduje, a njebjeſke kraleſtwo je měr Boži. Njebjeſkeho Wótza wón, kiž běſche pola Wótza, nam pſchipowjeda; luboſcź njebjeſkeho Wótza nam wobßwědcži; k njebjeſkemu Wótzej ßo modlicź wucži: Wótze naſch, kiž ßy w njebjeßach! To rěka: wón prěduje měr Boži. Haj, wón njeprěduje jenož měr, wón njerěcži jenož wo měrje, ale wón ßam měr pſchinjeße, wón měr dawa a poſkicži. Hdyž tamnemu jichtnemu praji: „Dowěr ßo ßyno, twoje hrěchi ßu tebi wodate,“ ſ tym wón měr do wutroby jichtneho dawa. Hdyž khorych wuſtrowi a ſłych duchow won honi, ſ tym měr pſchinjeße. A na kónzu ßwojeho žiwjenja ßwojim wucžomnikam praji: „Měr wam woſtaju, ßwój měr wam dawam; ja njedawam wam, jako ßwět dawa.“ — Ale to wſchitko je tola hiſchcže wěſchcženje, kotrež do pſchichoda pokaſuje. Hakle jako wón ſ rowa ſaßo pſchińdźe, jako je wón horje ſtanył, je ßo to wſchitko dopjelniło. Pſches ßwoje horjeſtacže je wón wobkrucžił, ſo mamy my nětko měr ſ Bohom. Kak kuſto ßłyſchimy ſe erta horjeſtanjeneho: „Měr budź ſ wami!“ Nětko je ßo dopjelniło, ſchtož je ßwjaty proſeta prajił: „Ta ſchtraſa leži na nim, ſo bychmy my měr měli!“ Bóh Wótz je wopor wujednanja pſchiwſał a hrěch je wot naß wſaty. „Kotrehož ßu na drjewo pójßnyli, teho ßameho je Bóh ſbudźił na tſeczi dźeń,“ to rěka: Bóh je měr cžinił ſ cžłowjekami. To je wjeßoła jutrowna powjeſcź: my mamy měr ſ Bohom pſches Jeſom Khryſta.

III.

Měr je ßwjaty japoſchtoł Pětr do khěže hejtmana Korneliuße w Ceſareji pſchinjeßł. Jara dołho je Kornelius podarmo měr pytał; nětko je póßoł měra k njemu pſchiſchoł. Pſchetož jutrowny měr je ſa wſchitkich, ſa Židow a póhanow, ſa wſchitkich cžłowjekow bjes rosdźěla. W naſchim tekſcže rěka: — „ſchtóž ßo jeho boji a prawje cžini, tón ßo jemu lubi,“ a dale: „— kiž je Knjes nadewſchěmi.“ — Tute ßłowo ßwjateho Pětra je ßo huſto wopacžnje ſroſumiło. Tu tola ſteji, praja někotſi, ſo niczo na tym njeleži, ſchto ja ßym, hacž póhan abo žid abo kſcheſcžijan: „ſchtóž jenož Boha ßo boji a prawje cžini, tón ßo jemu lubi.“ Ale, moji lubi, potom by tola Kornelius póhan woſtacź mohł, potom njeby Bóh jemu pſchikaſał, ſo by po ßwjateho Pětra póßłał; potom njeby tola Pětr pſchińcź trjebał, ſo by jemu Khryſtuße, teho kſchižowaneho a horjeſtanjeneho prědował. Byrnjež pak běſche Kornelius naboženy a bohabojaſny ſe zyłej ßwojej khěžu a ludu wjele ßwětnych darow dawaſche a ßo ſtajnje k Bohu modleſche, tola njeje wón měr namakał, doniž Pětr k njemu njepſchińdźe a jemu teho horjeſtanjeneho Khryſtuße njeprěduje. — To ßłowo chze prajicź: ſchtóž ma prawu wutrobu a žadanje po ſbóžnoſczi, tón móže ke Khryſtußej a pſches Khryſtuße k Bohu pſchińcź, runjež je žid abo póhan. Ale Khryſtuß je tón pucź a ta wěrnoſcź a to žiwjenje; nichtó njepſchińdźe k Wótzej, khiba pſches njeho. Jenož Jeſuß měr a ſbožo do wutroby dawa. My wſchitzy jeho trjebamy, ſo bychmy połny měr doſtali. Tehodla dyrbi tón horjeſtanjeny też wſchitkim cžłowjekam a ludam ßo prědowacź, ſo bychu wſchitzy w nim měr namakali, kotryž nimo njeho njeje nihdźe namakacź.

Haj, tón horjeſtanjeny je nětko, kaž Pětr w ßwojim jutrownym ſrědowanju praji, Knjes nadewſchěmi, kral wſchitkich cžłowjekow. Pſches ßwoje horjeſtacže je wón krónowany ſ cžeſczu a kraßnoſczu; w jeho mjenje dyrbja ßo poklakowacź wſchitke kolena tych, kiž w njebjeßach a na ſemi a pod ſemju ßu, a wſchitke jaſyki póſnacź, ſo Jeſuß Khryſtuß tón Knjes je, k cžeſczi Boha teho Wótza. Moji lubi, jutry nam ſaßo wobßwědcža: Tón kſchižowany a horjeſtanjeny je też mój Knjes. Duž ßłuž jemu w jeho kraleſtwje! To je pucź k jutrownemu měrej. Jeli ſo ſe ßwojim ertom wuſnajeſch Jeſuße, ſo wón tón Knjes je, a wěriſch w ßwojej wutrobje, ſo Bóh jeho wot

morwych je ſbudźił, budźeſch ty ſbóžny a maſch měr we wutrobje, jutrowny měr bjes kónza. Měr naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, měr horjeſtanjeneho, budź ſ nami wſchitkimi!

Hamjeń.

Na jutrownicžku.*)

Hlóß: Ja ſ zyłej ßwojej mozu ꝛc.

Drje ßmjercź je ſpóżeraka ras Knjeſa kraßnoſcże,
pak njeje wobkhowała joh' w cżaßu radoſcże;
Knjes ſtanył jutry je, kaž ßkónzo woživjaze,
wſcho ſbožo poſkicżaze. Schtó wyſkacź njeſechze?!

Sso ſpěwa nětko wſchudźom, ſo ſtanył Khryſtuß je;
kaž wěſchcźił ßam je ludźom, ßo dopjelniło je.
Tuž budźcże wjeßoli, ßej kěrluſu ſaſpěwajcże
a ſ wyſkanjom tak prajcże: Dźak, Khryſchcże, ßkuſchu cżi!

Ty njepſcheczela pobił a wójſko jeho ßy,
tak miloſcźiwje dobył ßy ßmjercź nam cżichu ty.
Naß pſchewodźej tu ßam, daj cżěku jónu ſtanycź
a ſ wjeßelom dom cżahnycź, o Ssyno Boži, nam!

Pſches krej nam ßwoju drohu do raja ſbóżneho
ßy ſhotował ty dróhu a dobył bohatſtwo,
tuž ſradni ßwjecźimy po cżerpjenju tu twojim
my ſ haleluja ßwojim twój ßwjedźeń jutrowny. —

Jurij Werner, 1589—1643; — ſeß. M. U.

*) Se ſakſkich ſpěwakſkich cżo. 116.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cżaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

VI.

Sakło pominy ßo něſchto tydźenjow. Jonathan ßydaſche nětkle wjecźor ßamlutki pſched Jakubowej hětu. Wótz Jakub bě woteſchoł do Bethſaidy, pſchedacź wołmu a wowzy. Ale tryź bě pſchilubił, paſcź jeho ſtadło, doniž ßo njewrócźi, njewoſta dołho prjecźka. Njech bě to kaž chzyſche. Jonathan, kopak njemóżeſche pſchedacź, pak bě duzy po pucźu ſkhorjeł; wón móżeſche docźakacź, ſo by ßo wrócźił.

Ras pjatk pſchińdźe, — njebě ſe ſtanom a ſtadłom daloko, — pohladacź, ſchto macź cźini. Pſchi wowzach bě woſtajił khromeho Rubena, kotryź by, njemějo ſtarſcheju, paſtyrjam dys a dys wupomhował. Wótz Jakub bě jeho najał, doniž ßo njeby ßam wrócźił, ſo njetrjebał Jonathan pſchezo pſchi ſtadle bycź.

Jonathan ßo ſ macźerju rosmołwjeſche, a wona jemu to a tamne ſdźěli, ſchtoż bě wot rybakow ſhonika. Potom wſa maku ßycź a dźěſche ju ſtajicź. Jako bě ju do wody puſchcźił, ßydny ßo na brjoh a ſahlada ßo do wody.

Jěſor bě cźichi kaž tajke wulke woko, wobhrodźene ſ kcźějazymi kwětkami; měßaz a hwěſdy wobhladowachu ßo w nim. Ach, bě to kraßnje tudy!

Nadobo lehnu ßo ſcźěn na wobßwětlenu wodu. Hólz ßo wobrocźi. Na ſchtom ſeprjena ſteji tam pſchi wodźe kraßna knjeni. Bohate kudźerki padaju jej wokoło pěkneho woblicża; pod wotwodźetym ſawodźecźkom hladaſchtaj wulkej módrej wocźi na wobßwětlenu wodu. Tu wobrocźi ßo knjeni a wuhlada ſpodźiwany wuras hólza, wokoło jeju hubow pohra dobrocźiwy wußměwk. Wonaj ßo poſtrowiſchtaj.

„Schto cźiniſch ty tu, knjeni?“ wopraſcha ßo Jonathan dowěriwje. „Nóz pſchińdźe a krajina je puſta! Hdźe ty pſchenozujeſch?“

„Ja dam ßo w nozy dale njeſcź! Moji noſcherjo wotpocźuja, a tak ßym wuſchła, pohladacź na požohnowanu wodu morja Tiberias!“

„Cźehodla mjenuješch ju požohnowanu?“

„Cźehodla?“ Jeje ruka majkaſche koſcho kudźerjawu hłowu hólza; hłuboko hnute bě jeje wobliczo: „Tute wody noſcha huſto kodźiczku, w kotrejž ßedźo naſch miſchtr Jeſuß Nazarenſki ßyły luda wucźi.“

„Ty jeho ſnajeſch?“ ſawyſka hólz a cźinjeſche knjeni rum pola ßebje na ſkale.

„Hacź jeho ſnaju?“ Wona ßo ßydźe. „Wſchak je wón mój druhi miſchtr a Knjes! Ssym była domach pola tych mojich, pohladacź ſchto cźinja muž a dźěcźi. Ssmy ßo dołho ſabawjeli, chzychu mje doma ſdźerżecź. Ale kwětka njemóże bycź żiwa bjes ßłónza, ani duſcha moja bjes ßwětka jeho ßłowa. Ssym ßo wot ßyły dźěliła a khwatam nětk w nozy, ſo bych ſkoro teho namakała, kotrehoż moja duſcha lubuje.“

„A ſchtó ßy ty, knjeni?“

„Ssym Johanna Chuſowa, mandźelſka dohladowarja Herodaſchoweho.“

„A cźehodla pytaſch jeho? Ssy ty khora?“ napraſchowaſche ßo hólcźez najprjedy.

„Nětk to wjazy njejßym! Wón je mje wuſtrowił! Khodźu pſchezo ſa nim, dokelž je nuſne, ſo by jemu něchtón ßłużił. Njejßym ßama. Je jich to wjazy! Woßebje poßłużuje jemu Marija ſ Magdala!“

„Schtó je to?“

(Pokracźowanje.)

Dźiwny wobraß.

Bethelſke łopjeńko „Kindergabe“ woſjewja w ßwojim cźißle ſa Palmarum ſcźěhowazu ſajimazu podawiſnu, kotruž bychmy rad naſchim młodym kſcheſcźijanam — a niz jeno tutym — ßobu na pucź dali.

„Je to 45 lět ßem. Bě to naſymu wjecźor. Se ſtarſchimaj a ſ mnohimi druhimi ſtejach pſched wobraſom kſchižowaneho Sbóżnika, kotryž jeho nam wulkeho kaž w żiwjenju pokaſowaſche. A tón wobras njebě něhdźe w nětkajkej jſtwě, tež niz něhdźe na wuſtajeńzy wobraſow, ně na muri jednoreho doma w małym měſtacźku! A to njebě ſ drjewa murěſany kruzifixus! A tola wißaſche tam tón Knjes na kſchižu tak wulki, kaž w żiwjenju; zyle jaßnje móżeſche tam ſkhilenu hłowu wohladacź, a wupſcheſtrěnej ruzy a pſcherytej noſy! Ani jeneho drje njebě, kotryž by mohł njehnuty woſtacź pſched tutym dźiwnym wobraſom!

A kajki dha bě to nětk wobras?

W tutym domje bě 20 lět prjedy bydlił pobožny muž. Jeho wutrobna ból bě to, so běchu wobydlerjo městačžka tak liwzy pschecžiwo Božemu ßłowu. Džeń wote dnja proschesche wo to, so by jim Bóh tón Knjes wobras kschižowaneho Sbóžnika jaßnje pokasał. Pobožny modleŕ drje njedocžaka dopjelnjenje tuteje próstwy, wono pak pschińdže. —

Psched krótkim běchu psched jeho domom, w kotrymž bě nětk korcžma saměstnjena, latarnju na tam stejazu lipu pschicžinili. Tuta bě k želesnemu kijej pschicžinjena, kotryž bě do lipy sawjercžany. Hdyž ßo latarnja ßwěcžesche, mjetasche tutón želesny kij k semi dele scžěn, runy kaž ßmuha. Tak ßo tam sjewischtaj jaßnje nosy, kotrejž k semi dele wißaschtej. Sswěza latarnje wobßwětlowasche wysche ßo schtom tak, so ßo dwě jenak sroscženej halosy runaschtaj wupschěstrjenymaj muzskimaj rukomaj. Mjes nimaj bě dziwny wurostk schtoma, hdyž nasdala stejo na tutón hladasche, mózesche wuhladacž hłowu s cžerńjowej krónu.

Maka holczka bě ßo jako prěnja na to dohladaka, so tam kschižowany Sbóžnik wißy. Kaž s wětrom rosscheri ßo tuta powjescž. Ludzo s cžrjódami pschikhadzachu, so bychu tutón wutrobu hnujazy wobras wohladali. A tych wutrobow je wjele było, w kotrychž je psched tutym dziwnym wobrasom kschižowaneho Sbóžnika to žedženje wotucžiło, tuteho kschižowaneho měcž sa ßwojeho Sbóžnika. Po zyłym městačžku nasta pola młodych a starych nowe žiwjenje we žiwej wěrje se Bohom a se Sbóžnikom. Korcžmař sasta korcžmaricž; njepschińdže tola žadn s tych, kotsiž běchu tam nastajnje pola njeho ßydali, wjazy k njemu, ßo hanibujo psched tutym dziwnym wobrasom kschižowaneho Khrystuża. Wjele s nich khodżesche wot nětka ßwěru do Božeho doma.

„Cžaß žiwjenja njesapomnju“ — tak pische tón, kiž tutón wobras widżał — kak hłuboko buch hnuty, — běch tehdy 8 lět stary, — jako schědźiwy starz, na kijej ßo sepjerajo, tam psched tutym wobrasom, na njón pokasujo pschitomnym pschiwoła: „Hlajcže, kajki cžłowjek to je! — O ßwěcže, hladaj horje, tón ferschta, kiž cže stwori, tu wißy na kschižu!“

Porjedźenka:

W cžißle 12 dyrbjesche rěkacž:

Wucžeŕka kralow.

Nam s wucžeŕku je stawisna,
Ta wucži kralow, ludži.
Ta wucži naß, kak prawy Bóh
Wschěch wulkich, małych ßudži.
Ta wucži naß, kak spěschny cžaß
Niczi wscho kniczomne.
Ta wucži, kak we wichorach
Steji, schtoż ßylne je. (S Geroka pscheł. T.)

Zyrkej a stat.

„Evangelsko-lutherske krajne schulske towaŕstwo sa Saksku“ rosscheŕja scžěhowaze wosjewjenje, kotrež dyrbi sajim sbudżowacž pola wschěch evangelskich, dozyła pola wschěch, kotsiž chzeja, so by ßo nascha młodżina w nabožnym wukubłała:

„Kaž stej ministerium a krajny ßejm postajiłej, maja ßo pjecž nowych městnow sa schulskich wokrjeßnych radźicželow sałożicž a wobßadźicž. Hacžrunje je wulka wjetschina wobydleŕstwa, kaž to wólby do rady starschich wobßwědczeja, sa kscheścžijansku nabožnu schulu, buchu prjedy městna schulskich dohladowarjow njedźiwajzy tuteho stejnischcža wobydleŕstwa s pschiwißowarjemi ßwětoweje schule wobßadżowane. My tehodla wocžakujemy, so ßo jenož tajzy mužojo sa schulskich radźicželow pomjenuja, kotsiž ßu po wocžakowanju kscheścžijanskich starschich, kotrež ma ßwoje prawo, t. r. kotsiž po wustawje — artikel 149, — na sałožku nascheho wěruwusnacža steja.“

Wschelke s bliska a s daloka.

Palmarum abo Bołmończka bě kraßny nałětni dźeń. Bóh tón Knjes bě wjele Božeho ßłónczka dźěczom na pucž pósłał, so by jim ßwěcžiło duzy na ßwjate městno. Njech je to naschim młodym ßobukscheścžijanam snamjo a wěschczenje: Hdyž pocžahnu ßwoju dróhu žiwjenja w ßwětle Božeho ßłowa, budże ßo jim dróhowanje derje radźicž, njebudże mózno pucža praweho samylicž, dóńdu k wotyknjenemu kónzej. Tuž pak njech woni — kaž do zyła młodżina naschich wosadow, ta domjaza kaž ta ßłużomna! — khodża ßwěru też po tym pucžu, kotryž njedźelu a ßwjate dny do Božeho doma wjedże, so by ßo žiwjenje a bycže nascheho zyłeho luda wot korjenja, t. r. wot młodżiny ßem, wobnowiło s duchom wěry, s nabožnym duchom. Potom też zyłemu ludej pschińdu jutry noweho wěrneho sboża po dołhej cžežkej nozy cžěmnoty a tyschnoscže. Hacž tuta nóz hischcže dlěžscha abo hacž bórzy pschětrata, to je na naschim ludu, kak wón ßo sadżerži psched tym Knjesom, kotryž jeniczzy móz ma, wotměnicž nóz s dnjom, dacž jutrowne ranje noweho žiwjenja zyłemu ludej!

Skhadżowanje pschecželow snutskowneho mišionstwa, kotrež jich wjele lěto wot lěta w Drježdżanach hromadźuje, je lětßa sa dny 19.—21. haprleje postajene. Na hłownym dnju, 20. haprleje, budże ßwjedźeńska Boża ßłużba, na kotrejž nowy rektor nascheho Drježdżanskeho doma diakonišow farař Ranft, prěduje; Herrnhutski direktor mišionstwa dr. Bandert směje hłowny pschednoschk wo tym, schto ma nam wopor biblije prajicž sa nasche dźěło a žiwjenje. Je wulzy ważne a nusne, so ßo myßl snutskowneho mišionstwa w naschich wosadach poßylnja a rosschěrja; tuž budž też tu na tuto skhadżowanje pokasane.

W Amerizy ßydli wjele milijonow cžornuchow abo negarjow. Mjes tutymi wusnawa ßo na 4 500 000 k evangelskej wěrje a jenož 500 000 ke katolskej wěrje. Tutemu njedostatkej — po myßli katolskeje zyrkwje — chze katolski rjad (Orden) Kolumbußowych ryczerjow wotpomhacž; chze 10 000 000 dollarow swjescž sa to, so by ßo w Amerizy katolske dźěło mjes njegarjemi poßylniło. — S tuteho spósnawamy wosebje dwojake, mjenujzy: wschudżom nima katolska zyrkej pschewahu, a: katolska zyrkej napina wschě mozy, so by dobywała. Tole woboje pohonja naß evangelskich k dwojemu: ßwěru sakhowacž ßwojej evangelskej wěrje a: wschitko cžinicž a podpjeracž, schtoż k tomu ßłuži, sakhowacž, poßylnjowacž, rospschěstrěwacž evangelsku wěru a to woboje; tu pola naß kaž wonkach w zusnych krajach.

Listowanje: D. w B. sa Quasimodo. — T! w B! sa Mis. Dom. — B. w B. sa Jubilate. —

Samotwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacžizach.

Čzišło 15.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **11. haprleje 1926** **Bautzen**

Čzischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihańje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

Quasimodogeniti.

Luk. 24, 31—35.

Jutry su so minyłe. Serbski lud je s cźrjódami, s najmjeńscha w někotrych wosadach, swoje Boże domy pjelnił hacź na poslednje městna. Tu k njebjesam sběhasche wěrysylny, jutrowny kěrlusch wutroby:

Mój Jesuß žiwy s rowa stanje!
Schtó strachuje so wumrěcźa?

Tam sasso so wosadni mjes sobu napominachu:

O scźelcźe pschewinjerjej palmy!
Knjes Jesuß Khrystuß dobył je!
Ssej wjeß'le sanoschujcźe psalmy,
Kiž płakali pod kschižom scźe!

Schtó wupowěda radoscź a wokschewjenje, móz a posylnjenje, kiž swjate jutrowne scźenja kóžde lěto s nowa do husto wurudźenych, tyschenych cźłowjeskich duschow lija. Krótko do jutrow sym s dźěcźimi wschitke jutrowne swjate scźenja s nowa cźitał. Najbóle nutrne a hłuboko sapschimnjene běchu dźěcźi, hdyž sebi jutrowne scźenje wo wucźobnikomaj na pucźu do Emauza wotewrichmy. Tu bě jim bjes wjele wukładowanja wscho srosumliłe. Tu bě, kaž tuto sjewjenje stanjeneho Sbóžnika so njeby stało psched wrotami Jerusalema, ale w serbskim kraju, a niz psched 2000 lětami, ale lětsa na prěnjej jutrowniczzy. Tu bě wscho tak se žiwjenja wsate, so bě, kaž bychmy s Kleofasom a se scźenikom Lukaschom my sami na pucźu se stanjenym Sbóžnikom schli a jeho s wocźomaj na tamnej drósy widźeli.

Do smjercźe wurudźenaj dźetaj tamnaj wucźobnikaj po swojim pucźu. Noha stupa do Emauza, ale wutroba jimaj hischcźe krwawi pod kschižom na Golgatha. Pucź jeju psches paradiski kraj wjedźe. Sswětłe, słóncźne pruhi hona wobswětluja. Semja je so najrjeńschu drastu woblekła, ale wonaj wo semskej krasnoscźi we swojej srudobje niczo njewidźitaj. Tak su sandźene jutry sto tysazy s měschcźanskich murjow won khwatali, pytajo swětło a słónzo a seleny kraj a móz a wokschewjenje sa dalsche dźěło. Zyle derje. Boża stwórba wosebje nětk w nalětnym cźasu je tez mózna prědarka Bożeje luboscźe a sjewjerka jeho mozy a dźiwow, ale to je tola błud, hdyž sy swoje jutry swjecźił jenoz wonkach na horach a w lěsach. O dajcźe cźłowjekej swětło a słónzo a nalětnu krasnoscź, lěsow schumjenje a ptacźkow spěwanje, ale wsmicźe jemu wěru a Boże słowo a nadźiju wěcźneho žiwjenja, a wy scźe jeho scźinili khudeho a njesbožowneho. Nawopak, posylńcźe jemu s Bożej pomozu khabłazu wěru, pomhajcźe jemu, so swojeho shubjeneho Sbóžnika sasso namaka, płodźcźe do njeho dowěru na Božu luboscź, proschcźe nutrnje, so by s wami sasso wěricź a wusnacź a spěwacź mohł: „Schtoż cźini Bóh, to dobre je!“ a wy scźe jeho troschtneho a sylneho a wjeseleho samo pod kschižom scźinili a jemu w domje a we wutrobje swětło sasswěcźili, kiž žana njewěra a žadyn swět a žana smjercź jemu wuhasnycź njemóże. Njejstaj tutaj pucźowarjej sa to swědkaj? Se sylsojtym wóczkom dźetaj swój pucź psches paradiski kraj. Wonaj rěcźitaj wo tym, schtoż je so w sudnym domje Pilata, na martrownym pucźu, na nopowischcźu stało. Jedyn prascha so druheho. Bratr wuskorźuje swoju ból wutroby bratrej, ale

pokoj žadyn nima, wotmołwjenje žadyn njewě, ſroſumicź Boże pucźe žadyn njemóže: Cžehodla dyrbjeſche tón wulki, kraßny a ßwjaty mjes ſłóſtnikomaj wumrěcź? Cžehodla dyrbjeſche ſłóſcź a hida a cžłowſki hrěch a njeprawda dobycź? Hdźe je Bóh? Njeje wón wjazy tón ßwjaty a prawy a wſchehomózny? Ty njebjeſki pomozniko ßwojeho Iſraela, hdźe ßy ty?

W tutych najcźěmniſchich wokomiknjenjach ßo jimaj na pucźu zuſobnik pſchida. Wón ma ſ nimaj tón ßamy pucź. Wonaj njeſnajetaj a njeſpósnajetaj jeho, ale, hdyž je nuſa najwjetſcha, je Boža pomoz najbliſcha! Jutry tu ßu na pucźu do Emaußa.

„Cžehodla ſtaj tak ſrudnaj?“ ßo zuſobnik praſcha, a nětk wuſkorźitaj jemu wucžobnikaj ßwoju nuſu a wußypataj jemu ßwoju wutrobu a wotkryjetaj jemu ßwoje potajne myßle a wuſnajetaj ßo jemu jako wucžobnikaj Jeſußowej a po małej khwili je jeju ſrudoba ßo do wjeßela a jeju njewěra do wěry pſchewobrocźiła. Jutry ßmy ßwjecźili. Kak ſbóžny je tón, kiž tutoho zuſobnika ſa pſchewodźerja pſches žiwjenje ma! O Knježe Jeſu, pſchińdź tež k nam a woſtań pola naß!

W duchu nětko po jutrach do naſchich ßerbſkich domow ſaſtupju. Kaž tutaj dwaj, tak dźemy my wſchitzy po naſchim pucźu pſches žiwjenje. Tu jedyn zyle ßamlutki po ßwojej dróſy ſtupa. Jedyn po druhim, kotrehož je lubował, je jemu ſemrěł. Tam bydli bratr ſ bratrom w domje a tam ſaßo ßotra ſe ßotru. Tam dźetaj mandźelſkaj wot wěrowanſkeho wołtarja hromadźe pſches wjeßele a ſrudobu žiwjenja. Tam ſaßo je pucźowarjow hiſchcźe wjazy w domje, kiž po ſeńſkej dróſy ßwój pucź pſches žiwjenje w luboſcźi hromadźe cźahnu. O, ſo by ſa naſch ßerbſki lud a wſchitke jeho ſtawy a domy na wſchěch naſchich pucźach Jeſuß naſch pſchewodźeŕ był! Ale hlej! tam je dom, kiž je wotewrjeny ſa wſcho, ſchtož tuta ſemja ſkicźi, ale ſa praſchenja wěry a Božeho ßłowa a wěcžneho žiwjenja tu njeje žaneho ſroſumjenja, žaneje khwile, žaneje wutroby. Khudy dom! Tam ſaßo ßu ruzy połne dźěła. Sso ſtaracź a ſaßłužicź a ßwoje ſeńſke powołanje dopjelnicź, to je to jene a wſcho. Kak khuda je duſcha w tajkich domach! Tam ſaßo je cźežke horjo do domu ſacźahnyło. Syn je na zuſej ſemi padnył. Wjele nadźije je ßo ſniczżiło. Najlubſche je ßo pohrjebało. Hdyž nětk njebjeſki zuſobnik ßo praſcha: „Cžehodla ſcźe tak ſrudni we waſchim domje, na waſchim pucźu pſches žiwjenje?“ doſtanje wotmołwjenje: „Sa naß ani na ſemi ani w njebjeßach žaneho troſchta a pomozy wjazy njeje. Jutry ßmy ßwjecźili! Naſch ſ•rowa ſtanjeny Knjes ßo kłapa wo durje naſchich ßerbſkich domow a chze naſch pſchewodźeŕ bycź pſches žiwjnje. Wotewŕmy jemu dom a wutrobu!

Ale hiſchcźe ßmy na pucźu do Emaußa. Nětk ſapocžnje ßo tam pod módrym njebjom Boža ßłužba, tak hłuboko natwarjaza a wutroby wokſchewjaza a wěru poßylnjaza, kaž je ßo lědma hdy ſaßo ßwjecźiła. Přědaŕ je Khryſtuß ßam, tón rowa pſchełamaŕ, a to wulke wopſchijecźe jeho přědowanja je: „Njedyrbjeſche Khryſtuß wumrěcź a do ßwojeje kraßnoſcźe ſańcź?“ Se ßwojich rowow ſtawaja cźi wulzy ßwědkojo ſtareho ßluba, Mójſaß a Abraham, Jeſajaß a wſchitzy profetojo. To bě najſbóžniſcha hodźina zyłeho žiwjenja ſa teju dróhowarjow! To běchu jutry na pucźu do Emaußa! Kaž tu, tak rěcźi tón ſ rowa ſtanjeny też dźenßa hiſchcźe k nam we ßwojim ßwjatym ßłowje. Twoja biblija tola njejßu morwe pißmiki, **ale** tu je Boži duch a bójſka wěrnoſcź a njebjeſka móz a wěcžne žiwjenje!

Ale nětko ſtejimy pſched domom w tamnym měſtaczżku w rańſchim kraju: O njeje to kraßna modlitwa ſa naß wſchěch: „Knježe, woſtań pola naß?“ Njeje to ßylna modlitwa ſa naß kóžde ranje, hdyž njewěmy, hacž ßo ſtrowi ſaßo domoj wrócźimy a kóždy wjecžor, hdyž njewěmy, hacž rano ſaßo wotucźimy? Njeje to troſchtna modlitwa ſa naß, hdyž wſcho naß wopuſchcźuje, ſo by tón ſ nami był, kiž nihdy njewumrje a wěcžnje woſtanje?

Kak rad naſch Knjes ßwěrnu modlitwu wußłyſchi. Wón ſaſtupi do domu. Kak rad chze ſaſtupicź też do twojeho domu. Wón łama khlěb, modli ßo, dźakuje ßo, žohnuje dar Boži a da jim jón. A hlaj! nětko duſchi ßwojeho ſhubjeneho Sbóžnika widźitej! Hnadypołne jutry! O ſo bychu nam wſchěm date byłe! Runje chzetaj wucžobnikaj jeho ſapſchimnycź, kaž Marja w ſahrodźe, chzetaj k njemu ßo modlicź, kaž Domaſch tydźeń poſdźiſcho: „Mój Knježe a mój Božo!“ Dha ßo wón ſhubi. Wóczżko jeho wjazy njewidźi, ale wutroba jeho ſakhowa a wěra ßo jeho dźerži. Wokomiknjenja, w kotrychž nam je, kaž by naſch Sbóžnik widomny pſchi naß był a ſ nami pſches žiwjenje ſchoł, njetraja dołho. S modleŕſkich hodźin dyrbiſch won na polo wſchědneho dźěła, ſ wulkeho wjeßela, kiž Bóh wobradźi, dyrbiſch pod kſchiž, ſ kraßnych ßwjedźenjow, kaž jutry ßu, a ſ natwarjazych Božich ßłužbow dyrbaſch to wojowanjow žiwjenja, do bědow a ſtrachow. Wóczżko Knjeſa wjazy njewidźeli, ale wutroba ßo we wěrje jeho dźerži. O, njejßu to ſbóžne jutry?

Wón ſ tobu dźe, kaž zuſobnik, kotrehož njeſnajeſch,
A wotewri cźi wutrobu, ſo jeho lubujeſch.
A poßłuchaſch ty nutrnje na ßłowa njebjeſke,
Kak duſcha twoja hori ßo, hdyž Jeſuß ſ tobu dźe.
A ßy ty jeho namakał, ſo je wón wodźeŕ twój,
O proſch we wěrje wobſtajnej: „Mój Jeſu, woſtań mój!
Njedźěł ßo nihdy wote mnje, tebi ßo dowěrju,
Hdźež bydliſch ty we wutrobje, tam ſbóžne jutry ßu!“

Duzy do ſchule.

Ważny dźeń je jutſje ſa tak někotry dom. Ssynk abo dźowczżiczżka ßo hotujetej, jutſje hicź ſ macźerju abo ſ nanom k prěnjemu raſej do ſchule; macź a nan ßo ßobu wjeßelitej, ſ wutrobu, kotraž ßo Bohu dźakuje, ſo je dźěcźo jimaj hacž ßem ſdźerżał, žohnował, ſ wutrobu, kotraž Boha proßy nutrnje, ſo chzył dale lube dźěcźo ſchkitowacź, žohnowacź a jemu też w ſchuli wjele dobreho dawacź.

Ssynk, wſchón njedocžakliwy, ſwobleka ßo hižo dźenßa na pruhu, wſcho, wot cžapki hacž do ſchkórnjow a wěſo njeſabudźe wſacź na khribjet „ranzu“. Kak to jutſje ponóżkuje po pucźu, kotryž dyrbi nětk khodźicź 8, haj ßnadź hiſchcźe wjazy lět pſchi dobrym a njedobrym wjedrje — A holcżka pěkna, mała, kotraž chze ßebi jutſje po „wulku titu“ hicź, dźěli dźenßa hižo ſ bratſikom a ſ wulkej ßotru wſchě te dobre, ßłódke kuſki; kotreż ßu w njej; wěſo też macźerku a nana njeſabudźe. Ow, to budźe wjeßele! So to telko dołhich lět w lěcźu a w ſymje tam khodźicź dyrbi, to njewopomni, njedoroſumi, a to też je derje tak.

Bóh luby Knjes žohnuj waß, lube dźěcźi, na tutym prěnim pucźu do ſchule a woſtań pſchi waß ſe ßwojim hnadnym žohnowanjom kóždy cžaß! A Bóh luby Knjes ſpožcź ßwoje žohnowanje wam, wy lube macźerje, wy lubi nanojo, ſo byſchcźe byli a woſtali ſbožowne macźerje, ſbožowni nanojo a waſche dźěcźi wam lube a pěkne, njech wulke, njech małe!

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cžaſa Khryſtuſowego.

Spiſała Kriſtina Royowa.

(Pokracžowanje.)

„Bohata knjeni, kotraž je była jara njeſbožowna; je była wot cžerta wobſydrjena! Wón je ju wuſwobodźił, Ow, my njewěmy, kak jemu dopokasacź ſwój dźak! Naſchi ſnajomni hněwaju ſo na naſ, naſchi ſwójbni cžinja nam wulke jadźěwki, ale my nimamy teho kedźbu! Jeno to móžemy a ſměmy jemu ſłužicź!“

A ſchto je tebi było? Kajka khoroſcź je tebje traſchiła?

„Po cžěle ſym była ſtrowa, duſcha a wutroba pak bě khora; to je zyła dołha ſtawiſna!“

„Ach, proſchu knjeni, powjeſcže mi ju!“ proſcheſche Jonathan.

„A lubujeſch też ty jeho?“

„Ow, jara!“

„Sſy jeho hižo widźał?“

„To je moje najwjetſche žedźenje, ſo bych mohł jeho wohladacź! Ja wěrju, ſo mi Bóh jo hiſchcže dopjelni!“

S krótka wupowjeda hólcžez wſchitko, ſchtož bě wot Wótza Jakuba wo Bethlehemſkim Sbóžniku ſhonił, też to, ſo bě jeho Wótz Jakub w Bethabara widźał, a to też, kak bě wón, Jonathan, chzył do Jeruſalema pucžowacź a kak to njebě móžno było.

Knjeni ſajimowaſche tuta Bethlehemſka podawiſna jara. Hdyž ſo ſ Mariju, jeho macžerju ſetkam, ſo ju wopraſcham, hacž je wón to wot jandźelow pſchipowědane dźěcžo, a też, hdźe je ſo wona ſ nim wukhowała, jakož bě Herodaſch porucžił, dźěcžo moricź. A hdyž ſo tebi potom poradźi, hacž k nam pſchińcź, praſchej ſo ſa mnu, a ja tebi to potom powěm. Wón je to jehnjo Bože!

Ty chzyſche wjedźecź, kak ſym ja k njemu pſchiſchła. Wot dźěcžazych lět ſem žedźeſche ſo moja duſcha po pokoju, wot ſebje, jako běchu mje na Chuſa wudali a jako běch pſchiſchła na Herodaſchowy dwór, hdźež je telko cžělneho roſpróſchenja a telko njeprawdoſcže. Wjedźach, ſo njeſmy žiwi tak, jako bychmy dyrbjeli žiwi bycź, ſo by Bóh naſchich wótzow mohł ſe nami bycź ſpokojom.

Ras naſtajiſchtaj ſo kral Herodaſch a Herodias ſ wulkim pſchewodom do Bethabara, wobhladacź dźiwneho profetu Jana. Jako běch tuteho profetu ſłyſchała, buſchtaj mojej wocži wotewrjenej. Widźach, ſo ſmy wſchitzy hrěſchni. Potom dopraji profeta kralej prawdu a bu do jaſtwa cžiſnjeny.

Njepokoj mojeje duſche je roſtł dźeń a bóle. Pucžowach do Jeruſalema a dach, tam pſchiſchedſchi, ſa ſebje woprowacź; ale wſchitko podarmo! Tam powědachu wjele wo Jeſuſu, kak je dźiwy cžinił na ſwjedźenju jutrow. — Ja ſym jeho pytała, doniž njeſym jeho namakała!

Pſchińdźech runje k tomu, ſo wón na horje ſedźo a prědujo rjekny: „Pójcže ſem ke mni wſchitzy, kiž wy ſprózni a wobcžeženi ſcže, ja chzu waſ wokſchewicź!“ Ja ſo ſebrach a dóńdźech hacž k njemu. Na mnje pohladawſchi dźeſche wón: „Wſmi ſwój kſchiž na ſo a pój ſa mnu!“

Ja ſym ſa nim ſchła. Ja khodźu ſa nim, ſym žiwa ſa njeho a dźěkam ſa njeho, ſłužo jemu a jeho wucžobnikam.

Wón je mje nawucžił lubowacź, dźěkacź, cžerpicź. Ja dźakuju ſo Bohu, ſo mój muž wjazy tak jara tomu napſchecžiwny njeje; wón drje ſo boji, ſo ſwój roſum ſhubju. — Sa to pak je ſo nan, macź a zyke pſchecželſtwo wote mnje wotrjeknyło, jako wot njecžiſteje. Ach, ale na to njedźiwam! W mojej duſchi je pokoj! — Wón je mi wſchitko wotpuſchcžił, je moju wutrobu wuſtrowił. A hdyž ſym to nětk wot tebje hiſchcže naſhoniła, ſo je wón naſch Meſſiaſ, budu jemu cžim ſwěrniſcho hiſchcže ſłužicź! — Ja wěm, o wón dyrbi ras kralowacź. Hdyž budźe ras kralowacź, njebudźe ſnadź mje wjazy potrjebacź; potom ſwojeju ſynow ſa njeho wukubłuju. Ale w tukhwilu, dołhož je w kajkej niſkoſcži, ſo — kaž je ſam prajił — nima ani, hdźež by ſwoju hłowu położił, trjeba wón hiſchcže naſchu pomoz. — Ale ja dyrbju woteńcź!“

Knjeni ſtany.

„Jene mi hiſchcže praj, proſchu, knjeni: „Hdyž ja k njemu pſchińdu, ſměm traſch jemu pſchinjeſcź něſchto rybiczkow? By je wón wſak?“

„Ow haj, wón by je wſak. Wón je jara dobry — a jara potrěbny. Hacžrunje je hižo wjele dźiwow cžinił, ſa ſebje ſameho njeje hacž dotal hiſchcže žaneho cžinił!“

„Ach, to budu ja, hdyž k njemu póńdu, moju macź proſycź, ſo by mi napjekła něſchto khlěba. A ja woſmu rybiczki a położu jemu to k nohomaj!“

„Wón tebje ſa to požohnuje. — A nětk požohnuj tebje Bóh naſchich wótzow. Měr budź ſ tobu!“

(Pokracžowanje.)

Powſchitkowne ſliczbowanje ſerbſkeho pobocžn. miſſionſkeho towarſtwa „Budyſchin a wokolnoſcź“ na lěto 1925.

W lěcže 1925 je ſo w ſerbſko-němſkich a němſko-ſerbſkich woſadach ſa ſwonkowne miſionſtwo naſběrało:

(□ = miſſionſki faſchcžik, † = cžitarjo Miß. póßka.)

Bartſkeje woſady	160 hr.	— pj.
ſ Budeſcžanſkeje woſady † 120 hr., dobrowólne dary: 469,40 hr.	589 „	40 „
ſ Budyſkeje Michalſkeje woſady: □ 233 hr., † 62 hr., pſchi bibl. hodźinje a póſtnych a adventſkich nutrnoſcžach: 53,50 hr., pſchi woprawjenju: 87 hr, ſa trawu w farſkej ſahrodźe: 2 hr., H. w B. 5 hr., kłóſkiſběrarka w Dobruſchi: 116,40 hr.	558 „	90 „
ſ Budyſchinkſkeje woſady	56 „	— „
ſ Bukecžanſkeje woſady	266 „	— „
ſ Hodźiſkeje woſady	245 „	— „
ſ Hrodźiſchcžanſkeje woſady	406 „	30 „
ſ Hucžinjanſkeje woſady (ſ lěta 1924) . . .	22 „	— „
ſ Huſcžanſkeje woſady: miß. žonjaze towarſtwo w Huſzy 157 hr., dobrowólne dary 21 hr.	178 „	— „
ſ Khwacžanſkeje woſady (ſ lěta 1924) . . .	15 „	— „
ſ Ketliczanſkeje woſady: □: 105 hr.	105 „	— „
ſ Kluſchanſkeje woſady □ 41,05 hr., † 22,65 hr.	63 „	70 „
ſ Łupjanſkeje woſady	25 „	— „
ſ Maleſchanſkeje „ □ 58,24 hr., † 6,10 hr., pacź. dźěcźi 1,76 hr.	66 „	10 „
ſ Minakałſkeje woſady (ſ lěta 1924)	62 „	— „
ſ Njeßwacžidlſkeje „	75 „	60 „
ſ Noßacžanſkeje „ □ 120 hr., † 185 hr. (mjes nimi 100 hr. wot N. N.), pacź. dźěcźi 5 hr.	310 „	— „
ſ Porſchiſkeje woſady	83 „	50 „
ſ Wjeleczanſkeje „ □ 263 hr., † 28,50 hr., dźěcźikemſchenje 10 hr.	301 „	50 „
ſ Wóßlinczanſkeje woſady, po miß. prědowanju a pſchednoſchku 27 hr., koll. na miß. ſwjedźenju 27. 9., 100 hr.	127 „	— „
ſ Wujeſdźanſkeje woſady	67 „	70 „
Wyſchſche teho ſa lěto 1925:		
ſ Khwacžanſkeje woſady: † 12 hr., □ 4,61 hr. druhe dary 3,39 hr.	20 „	— „
hromadźe:	3803 hr.	70 pj.

pschednoschk:	3803 hr.	70 pj.
ſ Klukſchanſkeje woßady: □ 14,30 hr., † 6,40 hr.	20 „	70 „
ſ Minakalſkeje woßady: □ 40 hr., † 13 hr., paczerſke dźěczi 12 hr., pſchecź. miß. 10 hr.	75 „	— „
ſ Hucźinjanſkeje woßady	30 „	— „
wſchitko hromadźe:	3929 hr.	40 pj.
Wot tutych dokhodow dosta Sakſke hłowne miß. tow. w Drjezdźanach	3747 hr.	— pj.
kłóſkiſběrarńja w Lipſku	116 „	40 „
mißionſko-lěkarſke tow. w Lipſku	66 „	— „
hromadźe kaž horjeka:	3929 hr.	40 pj.

Bóh luby Knjes žohnuj tute dary a ſdźerž a pſchiſporjej luboſcź k ßwjatemu mißionſtwu dale w ßerbſkich woßadach!

W Budyſchinje, w februarje 1926. **Räda**, farař, pokładnik.

Zyrkej a ſtat.

Cźichi pjatk. W Mnichowje žadaſche ßebi po tyßazach liczaza ſhromadźiſna evangelſkich a katolſkich wobydlerjow, ſo by ßo Cźichi pjatk doſpołnje ßwjecźił. To pſchepoda ſ próſtwu zyłemu wobydleŕſtwu, ſo by ßo to lětßa hižo pſchewjedło a ſ namjetami wyſchnoſcźam, ſo bychu to ſa pſchichod ſwěſcźili. — W Berlinje ßu lětßa ſakonje, kotrež Cźichi pjatk a jeho měr ſchkitaja, krucźe pſchewjedli. Ale ſchto piſche k tomu nowina ſozialiſtow „Vorwärts“: „Kóždemu, kiž njeje proteſtant, dyrbi dowolene bycź, tutón dźeń po ßwojim měnjenju ßwjecźicź, pak ſ wjeßełym pucźowanjom pak ſ pyſchnej rejku.“ My wocźakujemy zyle wěſcźe“, tak piſche, „ſo njebudźe hłowne měſto Němſkeje pſchichodnje ſaßo nuſowane bycź k ßměchej zyłeho ßwěta tohodla, dokelž ßebi to polizajſke poſtajenje ſ Wilhelminſkeho cźaßa tak žada.“

Generalſuperintendentoju pruſkich zyrkwjow běchu pſched krótkim w Berlinje ſhromadźeni a ßu ßo woßebje ſaběrali ſ tym praſchenjom, kak móhli ßwjatocźnoſcź konfirmazije reformirowacź, wobnowicź. Pſchichodna ſynoda budźe ßo ſ tutej macźiſnu ſaběracź dyrbjecź. Nimale we wſchěch evangelſkich zyrkwjach drje nětk mjenje abo bóle wobſchěrniſcho wo tutej wězy jednaja. Chzedźa tola wſchitzy, ſo by tuta, ſa naſchu młodźinu tak wulzy ważna ßwjatocźnoſcź tajka była, ſo by ſ njeje žohnowanje wuroſtło ſa jenotliweho kaž ſa zyłu zyrkej.

Ty njedyrbiſch požadacź ßwojeho bližſcheho domu ... a niczeho, ſchtož jeho je! Njedawno woſjewichmy tu woſjewjenje katolſkeho biſkopa k ludowemu požadanju ſa wußwojenje wjerchow; dźenßa podamy tu něſchto, ſchtož pod tu podatym napißmom w evangelſkich zyrkwinych cźaßopißach namakamy: „Boža zyrkej ſteji nad cźinkami tutoho ßwěta. Hdyž pak ſjawnje napominaja, ſjawnje hrěchi cźinicź, njeßmě wona mjelcźecź. Ludowe žadanje, woßobinſke abo privatne wobßedźeńſtwo wjerchow wußwojicź, je ſjawny hrěch pſchecźiwo 9. a 10. kaſni. A tola, ſtatyßazy ſtawow naſcheje krajneje evangelſkeje zyrkwje ßu jo podpißałe, wobehłani w tym, ſchtož tuto žadanje chze a wuſkutkuje, rosnjemdrjeni pſches nuſu, naſchcźuwani k ſawiſcźi a k ſawidźenju! Staroluthersźy Pruſkeje ßu we ßwojej zyrkwinſkej nowinje pſched tym warnowali. Tež jedyn katolſki biſkop w Bayerſkej je to cźinił. Zyrkej njemóže tomu wucźeknycź, ſo ßo njeby roſeßadźowała ſ bolſchewißmom, kotryž ßo we wſchelakich družinach jewja. Tež měrniſchi dźěl ſozialdemokratije njeje pſchipadnje, ale tohodla njepſchecźel zyrkwje, dokelž w materialißmje korjeni. Schtož ſozialne dźěło zyrkwje a prózowanja Marxißma dźěli, to njeßměmy ſmucźicź, to dyrbi ßo hiſchcźe jaßniſcho pokaſacź. Dyrbjała ßo zyrkej bojecź, ſo ſ tym jich wjazy ſ zyrkwje wuſtupi? To by tola jenož tón wotpad, kotryž je ſnutskownje dawno hotowy, na ſjawne pſchiſchoł! Tohodla njeßměmy my ſtawy naſcheje zyrkwje wo tym njepowucźene woſtajicź, ſo kóždy, kotryž ßo na tym „ludowym roſßudźenju“ ſa ſebranje privatneho wobßedźeńſtwa wjerchow — a tajke ludowe roſßudźenje ßnadź pſchińdźe — wobdźěli, ſjawny hrěch pſchecźiwo Božej kaſni cźini.“

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſke ſpěwarſke.** Kommißija njeſeńdźe ßo pón-dźelu, ale dźěła hakle wutoru 13. haprleje dopołdnja dale na ßerbſkich ſpěwarſkich.

— **Cantate do Budyſchina!** To njech je heßło ſa evangelſkich Sserbow. Njedźela Cantate, 2. meje, je „Evangelſki dźeń“ ſa Budyſchin, ſa Łužizu a ſa zyłu evangelſku Sakſku. Sańdźene lěto běchu tyßazy evangelſkich dojěli do Miſchnja ke kraßnemu domej, lětßa pſchijědu evangelſzy wjecźorneje Sakſkeje a runje tak ſ druhich kónczin do Budyſchina. We ßrjedźiſnje wſchěch ßwjatocźnoſcźow budźe tu ſtacź Pětrowſka zyrkej. Tuž njech njepobrachuja evangelſzy zyłeje Łužizy. Zyły ſjěźd a wuhot chze bycź ſjawne a ſprawne wuſnacźe ke evangelſko-lutherſkej wěrje pſched wſchěmi, kotſiž ſ něka-ſkeje pſchicźiny pſchecźiwo tutej wěrje ſteja a dźeja. My evangelſzy Sserbjo ßmy ßo pſchezo ßwěru wuſnawali k evangelſko-lutherſkej zyrkwi, tuž njepobrachujmy tu, ale wuſnawajmy ßo też na tutym woßebitym dnju evangelſkeje zyrkwje jako evangelſko-lutherſzy! — Tutón ſjěźd ſapocźnje ßo rano, hdyž woßebity cźah wot Drjezdźan pſchijědźe a ſkónczi ßo wjecźor; wotmyßlene ßu: nutrnoſcźe, ßwjedźeńſka Boža ßłužba, ſjawna ſhromadźiſna w zyrkwi a druha wonkach na torhoſchcźu pſchi zyrkwi a druhe. Schtóž njemohł zyły dźeń pſchitomny bycź, njech tola poł dnja na to waži. Chze to něſchto bycź, ſ cźehož wukhadźa žohnowanje a nowa móz a nowa ßwěra ſa jenotliweho, ſa zyły lud. Tuž, młodźi a ſtari: Cantate do Budyſchina!

— **Evangelſka młodźina!** Po woßadach ſapocźinaja ßo nětkle ſaßo bibliſke hodźiny a rosrěcźenje ſa konfirměrowanu młodźinu. So by ßo naſcha młodźina tola prawje ßwěrna pſchi tym wobdźěliła. Je to pſchezo hižo něſchto ważne a nuſne było, w tutym tajkim cźaßu je to cźim nuſniſche a ważniſche! Pſchetož ſe wſchěch ſtron cźakaja a łakaja mozy, ſo bychu wěru a pobožnoſcź w młodym cźłowjeku ſlemiłe abo, wobej na druhe, njeevangelſke pucźe dowjedłe. A k tomu ta ſła móz, kotraž ſ naß ßamych wukhadźa! Starſchi pak a hoſpodarjo a hoſpoſy, a miſchtrojo a wſchitzy, kotrymž je hdźe młodźina dowěrjena, njech ſa tym hladaju, ſo ßo młodźina k tutym nabožnym rosrěcźowanjam dźerži, kaž dozyła k naboźinje a k Božemu domej! S toho naſtawa młodźinje kaž też jim žohnowanje! Njedźela Cantate pak woſtań po móžnoſcźi wſchudźom bjes tajkeho rosrěcźowanja; ſa to njech młodźina jědźe do Budyſchina na evangelſki dźeń, ſo by tak ßobu pod wliw zyłka ſtupiła a ſaßo ßama tutón wliw powjetſchiła!

Liſtowanje. Kk. fararjo a druſy: Schtóž by měł ſtawiſny ßwojeje woßady ſa „Pomhaj Bóh“ hotowe — po móžnoſcźi ſ wobraſami —, je naležnje proſcheny, mi tole bórſy ſdźělicź a rukopiß pak mi pak w Ssmolerjez knihańi wotedacź. Woßadni ſajimuja ßo jara ſa to a naſchi cźitarjo bychu rad ſtawiſny wſchěch naſchich woßadow ſeſnali. Tuž proßymy: Njekomdźcźe ßo ani w Sakſkej, ani w Pruſkej. Wyrgacź.

T. w B. ſa Miſ. Dom. — B. w B! ſa Jubilate! — R! we W! ſa Cantate!

Samokwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 16. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin **18. haprleje 1926** **Bautzen**

Čišćchć a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihaŕnje sav. družšt. ſ mobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu žobotu a płaćži běrtlětnje 78 złotych pjenjezłow.

Miserikordias domini.

1. Pětra 2, 20—25.

Pola prěnich kſcheſcźijanow — a wo tajkich w bibliji wſchudźe žłyſchimy — prawje jaßnje wuſtupi, ſo jich pſcheſtupjenje ke kſcheſcźijanſkej wěrje je wulke wobrocźenje było, to rěka, woni žu žwoju zyku myßl pſchewobrocźili a nowe waſchnje žiwjenja pſchijeli. Schtož běchu byli, to temu, ſchtož běchu, zyle napſchecźiwo ſtejeſche. To ſtare bě žo minyło, wſchitko běſche žo nowe ſcźiniło.

„Wy běſchcźe jako ſabłudźene wowzy, nětk pak ſcźe wobrocźeni k paſtyrjej a biſkopej waſchich duſchow.“

Kſcheſcźijan je wobrocźeny cźłowjek. Njewobrocźeny cźłowjek je po žwojej hłowje a po žwojej krwi žiwy, niz po dobrej wucźbje, niz a poßłuſchnoſcźi ſdobneho wucźerja abo wodźerja, hrěſchi do žyteje wole, haj njehańbuje žo; we jeho ercźe je jebanje, žwarjenje, hroženje, jeho zyke žiwjenje je kaž ſabłudźenje. Tole zyke waſchnje dyrbi žo pſcheměnicź. Tu porjedźenje njedoßaha. „Nichtó njepſchiſchiwa ſapłatu wot noweho płata k ſtarej draſcźe. Pſchetož ta ſapłata žo wſchak na draſcźe ſaßo wottorhnje, a je dźěra wjetſcha.“ Tak Jeſuß praji, ſo by na zyle nowu draſtu pokaſał, na kſcheſcźijanſtwo.

Pſcheměnjenjow, pſchi kotrychž žo wſcho wobrocźi, je jara wjele w cźłowjeſkim žiwjenju. Kaž žo cźaßy wobrocźa, tak też ludźo. Jedyn je ſa młode lěta brojił, potom je zyle ſkupy. Jedyn běſche jara wjeßoły, potom khodźi w cźežkich myßlach. Jedyn wulzy cźinjeſche, potom je zyle ſbity muźik. Jedyn běſche prjedy pſchekruty, potom da wſchemu hicź. To wſcho ſ teho pſchińdźe, ſo ludźo pomoznika nimaja, kotryž by jich duſcham dał, ſchtož trjebaja. Nimaja Jeſuſa.

Jeſuß tu paſtyŕ a biſkop naſchich duſchow rěka. To je hiſchcźe wjazy hacź wucźeŕ abo wodźeŕ. Paſtyŕ je wobßedźeŕ a knjes ſtadła, biſkop rěka nahladowaŕ, to je muž, kiž wſcho ſnaje a ſa to ſteji, ſo žo wſcho prawje ſtanje a žo niczo njeſakomdźi. Jeſuß jako dobry paſtyŕ na lud hladaſche, a „jemu běſche žel teho luda, dokelž běchu ſawutleni a rosproſcheni jako wowzy, kiž paſtyrja nimaju.“

Kajku wulku móz tutón Jeſuß jako ſnaješ duſchow ma, ludźi wobrocźicź, jich žebi pſchiwobrocźicź! Jeho žłowo je mózne, ale najwjazy mozy ma ſ tym, ſo „je cźeŕpjeł ſa naß, woſtajiwſchi nam wopißmo, ſo bychmy žlědźili ſa jeho ſtopami.“ Se žwojim cźeŕpjenjom je žam pokaſał, kak je jeho žłowo měnjene, kotrež nichtó mjes nami rady njeßłyſchi, mjenujzy tamne dźiwne napominanje:

„Njepſchecźiwcźe žo ſkemu!“ Kaž je Khryſtuß cźeŕpił, tak žu kſcheſcźijenjo „powołani“ k cźeŕpjenju ſkeho dobroty dla. „Kajka je to khwalba, hdyž wy ſtóſcźow dla puki cźeŕpicźe?“ Tak Knjeſowy japoſchtoł k tym rěcźi, kotrychž myßl žo tak cźežko do teho namaka, ſo na hrěſchnym žwěcźe žo dobrota ſe ſtóſcźu płacźi, haj wón žamo wucźi, ſo to je hnada pola Boha, hdyž nam dobroty dla ſke cźinja. Pſchi tajkim naſhonjenju tola dobrocźiwy bycź, to je ſnamjo njepowalneho kſcheſcźijanſtwa w Khryſtußu pſches jeho nam woſtajene wopißmo. Khryſtuß njeßwarjeſche, njehrožeſche, ale porucźi wſcho Bohu, kiž prawje žudźi.

Schtó njewě, ſo cźeŕpjenja ſtarych kſcheſcźijanow žu wjele hórſche byłe hacź naſche? My žo hiſchcźe njejßmy trjeba-

li hacz na krej pschecziwjecz. W polnym měrje mózemy Boże słowo słyschecz. Jeno na kemschazym puczu dyrbimy so dacz wußměchowacz, a to tez niz wschudzom.

Schto réka sa Jesußowymi stopami słědzicz? Schto je tu s tutym słowom měnjene? My jo srosumimy, kaz by na wschě kasnje nascheho Knjesa pokasako, ale po prawom so tu jeno wo czerpjenju réczi: njeprawdosczu czerpicz, kaz je Khrystuß sam czlowjeske (nasche) hrěchi na drjewje woprowak, to je nasche powołanje. Jenoz hdyz to samózemy (tak drje mózemy japoschtolske słowo wukozicz!), smy hrěcham wotemrjeli a prawdosczi zywi, smy psches Jesußowe rany sahojeni.

To je czezka wuczba! Jesuß tez pschecziwo najhórschej njeprawdosczi njeje hrěschił. Nam je to synlne spytowanje, njeprawdosczu snjesczu dyrbjecz, a nam je husto njemózne, njeswaricz, njehrosycz, njeßudzicz, ale woprawdze sud Bohu poruczicz. Rospomny sebi, hacz njedyrbi to po Bozej mudrosczi a prawdosczi tak bycz a tez tak wostacz, so dobrota njeße wschitko, schtoz słósczu ludzom naczini abo schtoz słósczu skomdzi! Pschi tym budzemy na dobrym puczu, budzemy so dosczu teho hladacz, so drusy njetrjebaja naschu słósczu czerpjecz. Słósczu wostanje. Na swěcze njejßu njebjeßa, khiba we wutrobje, kotrejz pastyr a biskop duschow je k sbóznosczi dopomhał. Lubosczu, měrnosczu, wjeßelosczu a woßebje sczerpliwosczu, to je sbóznosczu.

Spokojene zedzenje.

Powjestka s czaßa Khrystußoweho.

Spißała Kristina Royowa.

(Pokraczowanje.)

„Měr budz tez s tobu, knjeni!“ Hólczez so hłuboko pokłoni a hladasche dołho, jako bě so běła drasta w dalokosczi shubiła, sa wotkhadzazej wuczomnizu Jesuß Nazarenskeho, kotraz bě wopuschczíła Herodaschowy hród, kralowske dobre żiwjenje, muża a dzěczi, zyłu rodzinu a bě wsała swój kschiz na so a schła sa nim, kotryz njemějesche ani, hdzez by swoju hłowu położił, a bě jemu służiła.

Jako so tak dziwa, wobjima jeho něchtó: „Měr budz s tobu!“

„Wótcze Jakubje!“

„Haj, wótz Jakub stejesche żiwy psched nim! Ale je to woprawdze son? Jeho wobliczo je luty błyschcz radoscze a njebjeskeho pokoja!

„Wótcze, ty sy jeho widzał!“ sawoła hólz s radostnym pschesdaczom.

„Haj, ja sym jeho widzał, luby syno, widzał a słyschał!“ Starz syny so na skału. „Tohodla sym tak dołho wuwostał. Moje zedzenje, nashonicz skónczinje prawdu, bu mi tak wulke, so dyrbjach, jako běch w Bethsaida, hicz hacz do Kapernauma. Tam pokasachu mi dom, w kotrymz pschebywa, hdyz je w měscze; ale wón njebě doma. Sa to namakach Mariju, jeho dy hacz sem, a wona so sestariła, sesnach ju tola hnydom, tu maczeŕ nascheho Sbóznika!

Sesnach so s njej. A jako smój so tak rosmołwjałoj, powědasche mi, so je so prjedy, hacz su wojazy do Bethlehema pschischli, jeje muzej Josefej dzało, so dyrbi wsacz dzěczo a macz, a s nimaj wucźeknycz do Egiptowskeje. Wón bě poßłuschny. Wono hischcze ani njeßwitasche, a hizo wubudzi zonu. Wonaj wsaschtaj dzěczatko a to słoto, kotrez běchu jim mudri pschinjeßli, a kotrez je jim hischcze w Egiptowskej k wużitkej było, a wucźeknyschtaj.

Tak je nasch Sbóznik, hischcze maliczki, dyrbjał czěkacz psched Herodaschom kaz něhdy Davit psched Saulom. A tak macz. A, luba syno! Haczrunje je 30 lět so minyło wot teje dyrbjała macz jeho khowacz, kaz je Mójsaßa jeho macz khowała. A wona je jeho wukhowała.

Hacz do Herodaschoweje smjercze su pschebywali w Egiptowskej. Potom su so wrócźili a w Nazarecze bydlili. Tak dopjelni so to słubjenje: W Bethlehemje so narodźik; se Egiptowskeje wołasche Bóh swojeho syna a tez to, so budze Nazarenski mjenowany. A to jene dyrbi so nětk hischcze dopjelnicz: „Kralowacz budze kral a mudrje czinicz!“ A to so tez wěscze hischcze stanje. A hdy bych ja to wschitko njewědzał, ja sym jeho widzał a ja sym jeho słyschał, ja sym se swojimaj wocźomaj widzał te dziwy, kotrez czinjesche. Ja bych tak wěricz dyrbjał, so je Bóh domapytał swój lud!

Nětk, hdyz sym ja jeho hizo widzał a słyschał, wocźakń hischcze jeno, doniz Manasse njepschińdze. S nim mózesch potom hnydom hicz, so by tez twoje swjate zedzenje, mój luby syno, skónczinje było spokojene! A hdyz so to stanje, bych sebi pschał, so by Bóh mje potom směrom puschcził, dokelz stej mojej wocźi jeho Sbóznika widzałoj.“

VII.

Jonathan je czakał dzeń a saso dzeń; tola Manaße njeje pschischoł! Wótz Jakub njemózesche sebi rosjaßnicz, schto na tym wina. Wón njepschińdze, a mjes tym miny so rychle nasyma, a symske deschcze a mhły tu běchu. Jonathan spósna, so dyrbi to hischcze hacz do nalěcza czakacz. Někotry ras to płakasche; zedzesche so bóle a bóle, haj, jeho zedzenje bě jeho zyle sapschijało. Bu njesczerpliwy, s czaßami samo wobużny! Hdyz bě to saso nimo, bě jemu jeho hrěchow żel; czujesche dzeń a bóle, so bě jeho wutroba khora. Do toho bě sebi pschał, wohladacz dziwneho Ssyna Bozeho; nětk spósna, so trjeba to jehnjo Boze, kotrez swěta hrěchi njeße. Woßebje bě to tak, jako so nalěczo wrócźi a wón słyschesche wo podawku, kotryz bě so njedawno stał.

Rosprawjała bě wo tym maczeri jeje sotra, kotraz bě wudata do Tiberias. Někajki farisej bě teho Knjesa k sebi do domu pscheproßył na hosczinu. Jako tam tak sa blidom sedzachu, sta so, so zónska sastupi, kotraz bě psches swoje hrěschne żiwjenje w měscze a wokolinje snata. Wona dzěsche runu měru k Jesußej, klakny so na semju a płakasche jara. Pschi tym masasche Jesußowej nosy s drohej załbu, maczesche jej se synlsami, koschesche jej a wutrě jej se swojimi włosami. Wón czinjesche, jako by to njewidzał. Jako pak so farisej na tym dziwasche, so jej dowoluje, so jeho dótkacz, — by-li był woprawdze profeta, by wjedzał, schto to do zony! — dzesche wón:

„Někajki wěricźel mějesche dwejoch dołznikow; jedyn bě jemu 500 troschow winojty, tón druhi 50. Jako pak njemějeschtaj, so byschtaj jemu wupłaczitoj, spuschczi wón woběmaj jeju dołh. Powjes mi, kotry s tuteju budze jeho bóle lubowacz?“

Na to wotmolwi farisej: „Mam sa to, so tón, kotremuz je najwjazy spuschcził!“

„Ssy prawje rosßudźił!“ rjekny Jesuß a, pokasujo na płakazu zonu, so praschesche: „Widźisch tutu zonu? Ja sym pschischoł do twojeho domu, a ty mi njejßy wody dał sa mojej nosy, tuta pak je se synlsami maczała mojej nosy a s włosami swojeje hłowy jej wutrěła!

Ty mje njejßy wokoschał, tuta pak njeje, hacz je sastupiła, sastała koschicz mojej nosy! Ty njejßy moju hłowu s wolijom załbował, tuta pak je se załbu masała mojej nosy! Tehodla praju tebi: „Jej je wjele hrěchow spuschczenych, dokelz

je wjele lubowała; kotremuž ßo mało ſpuſchczi, tón też mało lubuje!“

Potom ſkhili ßo k žonje prajizy: „Twoje hrěchi ßu tebi wodate!“

(Pokracžowanje.)

Ponihaj nam Božo naſch pomozniko, ßwojeho mjena czeſcze dla.

Hłóß: Ja Knježe dźak czi dawam.

Ty Božo ßy mje ſtworik,
Ssy dak mi žiwjenje!
O ſo by wſcho ſle morik,
Schtož ſleho we mni je —
Bjes tebje njem'žu žiwy
Bycź wokomiknjenje —
Ssym ſtrowy pak a czily
Wſcho ſ hnady twojeje!

Njech ſtajnje ſawoſtanu,
Mój Božo pſchi tebi,
Mam duſchu wukhowanu,
Budź ſkała ſboža mi
Chzył troſcht, měr, hnadu podacź,
Wſcho ſle ſdal wotemnje,
Wſchě hrěchi chzył mi wodacź,
Dom k tebi dowjedź mje.

O wulki, wěczny Božo,
Płodź nowe žiwjenje,
Do naß a daj nam ſbožo,
We tebi wjeßele!
Bjes tebje takle khude
Ssu duſche, wutroby —
Wſchěm žiwjenje je lube!
We tebi žiwi ßmy!

Ssy dak nam ßwoje ßkowo,
Twój evangelion!
To wubudź nětko ſ nowoh'
Se ſpanja twój lud wſchón,
O njedaj twojem' ludu
We hrěchach ſahinycź —
Ty widźiſch wſchitku nuſu —
Ty naſcha pomoz bycź.

Scźel ſ njebjes twoju pomoz.
Do ßwěta hrěſchneho,
Chzył ſ hrěcha mozy wumóz
To hrěſchne cźlowjeſtwo,
Wſcho hinje, mrěje, pada
Bjes twojej pomozy —
Nam pomhaj twoja hnada,
So dźěczi ßwětła ßmy.

O Božo, twoje ßkowo
Cźin mózne we ßwěcźe,
Pój, wupomhaj ßam ſ nowoh'
Nam wſchitkim ſe ßmjercźe —
O wulka móz też Boža,
Wjedź naß wſchěch k pokucźi,
Naß dowjedź k Bohu ſboža;
Pój, ßmil ßo nad nami!

Naß wumóž ſ nuſy wſcheje,
Se wſcheho hubjenſtwa —
Cźin dobrotow nam wjele
Se ßwojoh' bohatſtwa!
Na duſchi a na cźěli
Naß wſchitkich ſaſtaraj,
So my ßo derje měli,
To Božo ſ hnady daj.

J. W.

Zyrkej a ſtat.

Němſki ßejm ma nětkle 492 wotpóßkanzow. S tutych wuſnawaja ßo 325 ke kſcheſcźijanſkej wěrje a 4 k židowſkej. 159 je ßo ſa dißidentow abo tajkich bjes wěruwuſnacźa ſapißało a 4 ßu ſamjelcźili, ſchto ßu. To je ſrudźazy ſapiß a wobßwětla tak prawje njeſbožowne wobſtejnoſcźe Němſkeje. Cźi, kiž ßo ke kſcheſcźijanſkej wěrje wuſnawaju, nimaja wjazy $^2/_3$ wjetſchiny w ßejmje. A wono njeje też tak, ſo ßu njekſcheſcźijanſzy ſaſtupjerjo jenož mjes kommuniſtami a ſozialdemokratami, ně, ßu też mjes ſaſtupjerjemi druhich parteijow, njech też wěſo, kaž ſcźěhowaze liczby dopokažeja, wulka wjetſchina do lěweju parteijow ßkuſcha, haj kommuniſtojo maja jenož dißidentow ſa ſaſtupjerjow. W jenotliwym ßu liczby ſcźěhowaze: ſ 110 evangelſkich, 10 katolſkich, ſ 19 bayerſkeje ludoweje ſtrony 1 evangelſki, 18 katolſkich, ſ 21 hoſpodarſkeje ſtrony 11 evangelſkich, 9 katolſkich, 1 dißidenta; ſ 51 němſkeje ludoweje ſtrony 42 evangelſkich, 6 katolſkich, 2 dißidentaj, 1 njeje niczo ſapißał; ſ 32 demokratow 27 evangelſkich, 2 katolſkaj, 1 Žid, 1 dißidenta, 1 njeje niczo ſapißał; ſ 15 němſkich ludowzow 11 evangelſkich, 1 katolſki, 2 dißidentaj, 1 njeje niczo ſapißał; ſ 131 ſozialdemokratow 14 evangelſkich, 6 katolſkich, 3 Židojo, 108 dißidentow, 1 njeje niczo ſapißał; zentrum ma 68 ſaſtupjerjow a wſchitzy ßu katolſzy a kommuniſtojo maja 45 a wſchitzy ßu dißidentojo. A tola namakaſch jich mjes kſcheſcźijanami, też mjes kſcheſcźijanſkimi ſtarſchimi, tajkich, ßamo w naſchich ßerbſkich wjeſkach, kotſiž ßamo kommuniſtiſke ſaměry podpjeraja! Jutrowny cźaß je nam ſaßo prědował, ſo naſcha wěra je to dobycźe, kotreż ßwět pſchewinje. So ßo nam a ludam njeporadźi, pſchewinycź to, ſchtož pſchecźiwo nam, na tym wina, ſo ßmy my njerosßudźeni, ſo hladamy pak tam, pak tu, ſo ßo wot myßlow, pſchecźow, ſchcźuwanjow damy tam a ßem cźumpacź a ſhibowacź. Rosßudni a rosßudźeni dyrbimy bycź a to najprjedy w tym, ſchtož naboźne je; potom njebudźe nam cźežko, też w druhim namakacź to, ſchtož je prawe, dobre, ſpomóžne! — —

Japanſka khěžorka je njedawno kſcheſcźijanſku univerſitu w Kyoto wopytała a ßebi wo wſchěm dokładnje roſprawjecź dała. — —

Pruſka generalna ſynoda bě w dezembru wobſamknyła, ſjawnoſcźi woſjewjenje podacź wo tym, kak ßebi ta zyrkej pſcheje, ſo by naboźne roswucźowanje w ſchulach pſches jene było ſe ſaßadami evangelſkeje zyrkwje. Tuto woſjewjenje je wudźělane a ßo woſjewi, hdyž je zyrkwiny ſenat wo tym wuprajił.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Jutrowna ßrjeda bě ßerbſki dźeń. Hižo wutoru je rěcźeſpytny wubjerk pilnje dźěłał; ßrjedu mějachu wſchelake

dalſche wubjerki dopołdnja w Sserbſkim Domje ßwoje poßedźenja, kaž na p.ch. belletriſtiſki. Pſchi tym woſjewi knjes ſtud. direktor Wicźas-Stollbergſki, ſo ſtej w Babinje (Bamberg) dwě podobiſnje ßłowjanſkeho pſchiboha Cźorny Bóh, a to pſchi ßławnej Babinſkej biſkopſkej zyrkwi. Dróbniſcheho rospißuje wo tym w naſchim ßerbſkim měßacźniku „Łužiza“, kotrehož redakziju je pſchewſał. Porucźamy „Łužizu“ naſchim Sserbam, ſo bychu ßebi ju w Ssmolerjez knihańi ſkaſali a cźitali. Dlěźſchi naſtawk wo tutymaj praſtarymaj podobiſnomaj, kotrež w Babinje „Domkröten“ mjenuja, je jara ſajimazy; njemějachmy tola hacž ßem niczo podobne. — Popołdnju bě hłowna ſhromadźiſna Macźizy Sserbſkeje, na kotruž bě ßo wulka liczba Sserbow — a też Sserbowkow — ſeſchła, też jich wjazy ſ Pruſkeje Hornjeje a Delnjeje Łužizy. Woßebitej dypkaj běſchtaj wopominanje naſcheho ßerbſkeho baßnika Jana Heinzy, kotrehož Bóh tón Knjes w martrownym tydźenju wotwoła. Knjes ſtud. direktor Otto Wicźas jo dźerźeſche. Tón druhi bě pſchednoſchk k. dra. Wjazßławka-Drježdźanſkeho wo Sſkowjanach w Wulkohródſkej abo Mecklenburſkej; jich ſtawiſny ßu hiſchcźe mało wobdźěłane a khětro njejaßne, tola pak waźne a ſajimawe. — S namjetow wuſběhnjemy tón, ſo ma ßo ſa ßwjatkowny tydźeń, wulět do pruſkeju Łužizow wuhotowacź, kotryž by 3 abo 4 dny trał a ßo ſ awtom ſtał. Shotowacź mohł ßo wulět pak jenoź, hdyž ßo ſnajmjeńſcha 30 wobdźěła. — S rosprawow naſpomnimy to, ſo „Sserbſki dom“ derje ſwěſcźeny ſteji, njech ma też něſchto nahódnoſcźenych hypothekow ſadanjecź; tuž ßměmy ſe nim dobrych nadźijow měcź. — Wjecźor bě wulki wumělſki konzert w „Krónje“ pod hłownym nawjedowanjom k. kralowſkeho hudźbneho direktora Bjarnata Krawza. Wuwjedli ßu jón Radworſka Jednota ſ k. wucźerjom Nawku a knježny Eliſchka Belzowa, operna ſpěwarka ſ Budyſchina; L. Fraj-

ſchlagez ſ Hornjeje Hórki, Měrana Leſchawiz ſ Drježdźan a k. Emil Schlamaŕ ſ Budyſchina. Je ßo wſcho wulzy ſpodobało a pſchikleſk je byk wulki; wſchitzy ßo tehorunja wulzy ſawjeßelichu na pokaſzy ſtarych ßłowjanſkich rejow, kotrež nam pokaſachu ßobuſtawy Drježdźanſkeho Hromadnika; ßu rjane a pěkne pornjo modernym też „reja“ mjenowanym „cźinkam“. Wulke rumnoſcźe Króny běchu połne Sserbow ſ bliſka a ſe daloka. To bě ßobu to najrjeńſche pſchi tym a też němſzy hoſcźo njepobrachowachu. —

W Budyſchinje budźe njedźelu Cantate Pětrowa zyrkej a torhoſchcźo pſched njej ſ hłownym měſtom evangelſkeho wuſtupa a wobßwědcźenja. Krajny biſkop Jhmels budźe tam k ſhromadźenym rěcźecź, kaž też wjednik evangelſkeho hibanja w Sakſkej, prof. Hickmann-Lipſcźanſki. Tuž, evangelſzy Sserbjo, wobdźělcźe ßo na tutych ſhromadźiſnach a wobßwědcźe ßobu ſ druhimi evangelſko-lutherſkimi kſcheſcźijanami, ſo ßwěrni ſtejimy k ßwojej evangelſko-lutherſkej wěrje!

W Drježdźanach bě ßo w jutrownym tydźenju wulka ßyła evangelſkich duchownych a bohoßłowzow ſhromadźiła, ſo by ßo wobdźěliła na tym tak mjenowanym akademiſkim tydźenju, kotryž bě krajne konſiſtorium wuhotowało. Snacźi wucźeńzojo ſ Lipſka a ſ druhich univerſitow mějachu pſchednoſchowacź kaž też krajny biſkop dr. Jhmels. Seſnacź ßo chzyhmy ſ najnowſchim ſtejniſchcźom wědomnoſcźe a ßo wudospołnjecź w tym, ſchtoż trjeba je ſa naſch cźaß a to dźěło w nim.

Liſtowanje: B. w B. ſa Jubilate. — R! we W! ſa Cantate (evangelſki dźeń w Budyſchinje!)

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXVIII.

1. Dwě maćeri.

Předstajće sebi stwičku na wsy. Deski špundowanja su šěroke a mjez nimi škawoby, do kotrychž so hromadźi próch. Tajke špundowanje dyrbi so myć a ze šćětku a mydłom rjedźić, zo by było běłe. A potom jo posypaju z běłym drobnym pěskom, zo by so hnydom zaso njewomazało. Na wsach njeje wašnje, zo bychu špundowanje z tepichami pokrywali, kaž w městach. A čim bělše je špundowanje, ćim wjetša je khwalba hospozy.

W kućiku na prawo widźiće małe łožo. To je łóžko małeje holčički. A maćerka dźerži swoju holčičku a powěda ji, kak knjez Jezus so stara samo wo kurjatka, kotrež běše runje pata k jědźi zawołała. Na wsy dadźa patu sydać na jejach wó jstwje, zo njebychu so jeja zazymniłe, hdyž so pata dźe najěsć. A też potom w kuchinje dadźa kurjatkam běhać, zo bychu byłe w ćopłem a lěpje rostłe. Pata so stara wo swoje kurjatka. A kóžda maćerka so stara wo swoje dźěćatka. Wšak je też druhdy swoje kurjatka mjenuje.

Knjez Jezus dawa kokoški a kurjatka za přikład, hdyž praji: „Jeruzalemje, Jeruzalemje, ...kelko króć sym chcył zhromadźić twoje dźěći, tak kaž kokoš zhromadźuje swoje kurjatka po swojej křidle, a njejsće chcyli. (Mat. 23—37.)

2. Budź dobry k zwěrjatam.

Na dróze, kiž na horu wjedźe, za małym šwajcarskim městačkom je tafla z napismom „Škitajće zwěrjata“. Snano w žanem druhim kraju njewobkhadźuja ze zwěrjatami tak přećelnje, kaž w Šwajcarskej. Tohodla so zda, zo su tajke nawěštki njetrjebawši. Konje, kruwy, psy swědča wo přećelnem wobkhadźenju z nimi. Też woły, kotrež do ćežkich wozow přahaju, swědča wo swojej spokojnosći.

Małe koniki w Šwajcarskej bywaju zapřahowane do sanjow a woža pućowarjow. Su jara mudre a wutrajne. Hdyž jědu sanje k wjerchu a pohonč z nich zeskoči, zo by brěmjo wołožił, da so konik sam do małeho skoku a běži hač dóńdźe na wjeršk a tam zastanje a čaka, doniž jeho knjez dosćahnje. Hdyž pohonč zapraska z bičom, wohladnje so konik a započnje spěšnje běžeć. Přećelnosć k zwěrjatam so stajnje derje mytuje.

3. Boža służobnica.

Jónu wječor sedźeše swójba wokoło blida. Mała holčička so nana prašeše: „Nanko, čehodla ma kóždy Hanku rad? Wšako je tola horbata a njemóže hrajkać kaž my druhe a často wostanu doma za šulu; tola kóždy ji ma rad. Kak je to móžno?

„Wěš,“ wotmołwi nan, „pohladaj na tu lampu. Je to jenoź njenahladna wěc a nječini žaneho hołka a tołka, ale čini tutu jstwu jasnu a přijomnu. Lampa dawa swětło, Hanka dawa lubosć a tohodla ma ju kóždy rad.“

A tomu je tak a Hanka „posłužowaše Knjezej Jezusej“, přetož to činja wšitcy, kotřiž lubuja. Tak posłužuj Knjezej Jezusej też ty.

Cžišło 17. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **25. haprleje 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžischczerńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadża kóždu sobotu a płaczi bjertlětinje 78 słotych pjenjezkow.

Jubilate.

Mat. 11, 28—30.

Ssobu k najßławnischim Božim domam ßłuscha hłowna zyrkej w Kopenhagenje a to pśches kraßny wobras nascheho Sbóžnika Jesom Khrysta, kiž je Albert Thorwaldsen tutemu Božemu domej darił. Sbóžnik śteji tam na wołtarju, je wobras jenicžkeje kraßnoscže. Je hacž by chzył Jesuß cžłowjekej, kiž tam pschińdże, napschecžiwo pschińcź, hacž by chzył w najwjetschej luboscži cžłowjeka k ßwojej wutrobje cžahnycź a jemu pschiwołacź ßłowa, kiž spody wobrasa napißane śteja: „Pójcže ßem ke mni wschitzy, kiž wy sprózni a wobcžeženi scže, ja chzu waß wokschewicź!“

Tutón Sbóžnik śteji tež nětko jako horjestawany fěrschta žiwjenja, kiž je ßmjercži móz brał, psched nami a praji nam to ßame ßłowo: pójcže ßem ke mni wschitzy.

Ssu drje wschelakore hłoßy, kiž nam w naschich dnjach napschecžiwo klincža. Kak luboßnje wabi ßwět wo duschu, kak ßlubi to najlěpsche, to najrjeńsche, schtož móže ßebi cžłowjek jenož wumyßlicź. A tola, kiž sa tutymi hłoßami khodźi, bórsy pytnje, so je Duch a fěrschta ßwěta pschezo hischcže tón ßamy, kaž w dnjach spočžatka: wschě ßlubjenja ßu molenje, jebanstwo! Na město wokschewjenja namakasch njeměr, ßylsy, hubjenstwo, skaženje. Kak sbožowny cžłowjek, kiž hischcže poßłucha na pscheproschenje Jesom Khrysta, pój ke mni!

Pój k Jesußej, wón cže tež nětko pscheproßy! Tekstne ßłowo praji, pójcže ke mni wschitzy, a poßledne ßłowo chzemy woßebje wosběhnycź. Nichtón wusamknjeny njeje, Jesußowe pscheproschenje, jeho luboscź, jeho ßmilnoscź njesnaje žane mjesy. Wón ßo njeprascha, kotremu ludej pschißłuscheśch, schto ßy, kak stary ßy, ßy ty tež dostojny tuteje wulkeje hnady a luboscže, ně, ně, wschitzy dyrbja dźěl bracź.

A kak sjewi ßo nam zyła wulkoscź a kraßnoscź jeho luboscže, hdyž ßłyschimy, komu woßebje jeho pscheproschenje płacži. Sprózni a wobcžeženi to ßu! Runje s nimi cžuje Knjes ßobu, jich najlěpschi a najßwěrnischi pschecžel. Wón wě, kak khlěb khudych ßłodźi, pschetož wón bě khudschi, hdyžli najkhudschi, wón wě, schto je dźěło a próza, pschetož wón je njesprózniwje dźěłał tak dołho, kaž sa njeho dźen bě; wón wě, kak bola hidy, sawiscže, njedźak a pscheścźěhanje, pschetož wón bě najsazpjenischi; wón wě, schto je khoroscź a hubjeństwo, pschetož wschědnje je khorych a hubjenych pschi ßebi měł a wón je skónczńje też ßmilny wyschschi měschnik. Wón je do ßwěta pschischoł pytacź a sbóžnych cžinicź tych shubjenych; wón je njepschecžel hrěchow, ale pschecžel hrěschnika. Jich je pytał w horzej luboscži, haj ßamo w ßmjertnej hodźinje ma hischcže srosymjenje sa skótnika, jeho ßobu domoj wosmje do kraleństwa njebjeskeho Wótcža.

My ßmy pak jenož wo tym rěcželi, schtož bě, ale ně, Jesuß też dźenża hischcže sprózných a wobcžeženych pyta. Wón ma srosumjenje sa wschu twoju nusu, sa wschě wobcžeżnoscże, kiž tebi žiwjenje wobcžeżuja, hdyž twoje ßwědomnje cže wobskorži, dźi k njemu, praj jemu, kak je cži wokoło wutroby. Tu na semi cže ßnadź nichtó njesrosumi, ale Jesuß chze ßo nad tobu ßmilicź, wón je jenicžki lěkař, kiž móže duschi pomhacź a ju hojicź.

Tekstne ßłowo praji: Pójcže ßem ke mni wschitzy, kiž wy sprózni a wobcžeženi scže, ja chzu waß wokschewicź, pola

mje dyrbicże wotpoczink namakacź. A Jesuß nießlubi to jenoż, ale wón jo też dżerżi. Wschitke kubła ßwěta, niech też rěkaju każ chzedża, niemóża cźlowjekej pokoj, troscht, wokschewjenje dacź, jenoż Jesuß to ma. Jeho ßłowo je hlěb żiwjenja, ty dyrbisch jo jenoż bracź. Dyrbi Jesuß cźi něschto dacź, dha dyrbisch na jeho pscheproschenje poßłuchacź a dyrbisch ſ pytazej, sprawnej wutrobu, kotrejż chze ßo picź, k Jesußej pschińcź. Też najlěpsche żórło hojenja tu na semi móże jenoż tym pomhacź, kiż jo pytaju a wużiwaju. Tuż njepoßłuchaj na hłoßy, kiż chzedża cźe wot Jesußa wotdżeržecź, njepoßłuchaj na prózdne samolwjenja, ſ kotrymiż ßy hacź dotal jeho pscheproschenje wot ßo pokasał.

A potom wostań też pola Jesußa, wostań w jeho schuli jako jeho wucżomnik! Tekst praji: wsmicźe na ßo mój pschah a wukńcźe wote mnje, pschetoż ja ßym cźicheje myßle a ſ wutroby pokorny. Wón je nam wopißmo wostajił, so bychmy ßlědżili sa jeho stopami. To je żiwa wěra, hdżeż cźlowjek niz jenoż wosmje, ale też da, mjenujzy ßebje ßameho, ßwoju staru, hrěschnu wutrobu se wschej ßebicżnoscźu, a sa to roscźe Jesuß wschědnje pschezo bóle we wutrobje.

Je pak tak we wěrje twoje żiwjenje woprawdże khodźenje sa Jesußom a wuknjesch w jeho schuli wot njeho cźichu myßl a ponižnoscź, potom budżesch też shonicź, kak je jeho brěmjo lohke a jeho pschah łahodny. Jeho kasnje njejßu sa tebje żana wobcźežnoscź wjazy, ale wjeßele, a ty ßo ſ radoscźu prózujesch, je dopjelnicź.

Tak budże nasche żiwjenje prawe Jubilate, my pschiwyskamy jemu wschědnje, pschikhwatamy jemu a dostanjemy wschědnje wot njeho wscho, schtoż potrjebamy. A kak dołho, dha pschińdże to wěcżne Jubilate. To khude żiwjenje se wschej prózu a kschiwdu, se wschěmi bědżenjemi je nimo schumiło, a my dżemy k Jesußej a tam ßo dopjelni sa wěcżnoscź: wascha wutroba budże ßo wjeßelicź a tute wjeßele, tute wokschewjenje, tutón měr njedyrbi něchtón wot naß prjecź wsacź. Hamjeń.

Spokojene żedźenje.

Powjestka ſ cżaßa Khrystußoweho.

Spißała Kristina Royowa.

(Pokracżowanje.)

Jako pak wona wosta k jeho nohomaj leżo a wokoło blida ßedżazy ßo hórschachu, rjekny k njej: „Twoja wěra je tebi pomhała, dźi ſ měrom!“

A wona je stanyła a je schła a je była widżecź na njej, so je jej było wschitko wodate a so je była jeje wutroba wustrowjena tak, laż Johanje ſ Chuza abo Mariji ſ Magdala. —

„Hdyż ja k njemu pschińdu“, myßlesche ßebi Jonathan, „woda wón też mi wscho a też mje wustrowi!“ —

Skónczńje pschinjeße levita Alfeus, pucźujo do Jerusalema, powjescź wot Manaßeja. Jara srudny podawk bě jeju pschecźela sadżerżał, k nimaj pschińcź. Drohi mischtr Jan njebě wjaz mjes żiwymi! Herodasch bě jemu dał w jastwje hłowu cźecź a jeho żadławje moricź pa żadanju njeschlachotneje Herodiady. — Levita płakasche, wo tym rosprawjejo. —

Herodes ßwjecźesche narodniny a sabawjesche ßo se ßwojimi hoscźemi. Tu nadobo sastupi dźowka Herodiady a Filipa, jeho bratra, a sapocża psche renje rejowacź. Jeje reja salubi ßo Herodaschej tak, so ßlubi, jej wschitko dacź hacź do połojzy ßwojeho kraleſtwa. Tuż je wona běżała k macźeri, a tuta je jej radżiła, so by ßebi żadała hłowu Jana kschcźenika na schkli. Je jej pschi tym też wěscże powědała, so kral na tutoho Jana rad poßłucha a rad po jeho radże wschitko cżini; tak mohł Jan jeho też hischcże k tomu dowjescź, so by jeju wot ßebje puschcżił. Wonaj njeſmějetaj pokoja, dołhoż by był Jan żiwy a krala pominał.

Dźowka je ßebi tehdy żadała Janowu hłowu, a kral, hacżrunje je ßo srudżił, je tola do jeje żadanja swolił. Schto je Herodias ſ hłowu cżiniła, nichtón njewě. Jeho cżěło je Manaße pokhował ſ druhimi wucżomnikami. Tola Manaße je żarował sa mischtrom tak, so je skhorił; hakle nětkle bu to lěpje ſ nim; wón pschińdże, tak bórsy hacź to samóże.

Wótz Jakub żarowasche jara, so bě profeta Boży dyrbjał takle sahinucź. Jonathan wopłakowasche jeho ßmjercź se hórkimi ßylsami. Njedżiwasche ßo wjazy na tym, so njebě Manaße pschischoł, dżiwasche ßo pak na tym, so njebě Jesuß mischtra Jana wußwobodżił. Ale wschak, wótzej Jakubej wón to njeje prajił. „Ach!“ tak ßebi pomyßli, „Hdy bych ja tajku móz měł, każ Jesuß, ja njebych to dopuschcżił!“

VIII.

„Tuż tak ſ Bohom, wótcże Jakubje!“

„Požohnuj tebje tón Knjes, ßyno mój! Pucźuj derje! Bóh naschich wótzow daj tebi to spokojenje twojeho wutrobneho żedźenja!“

(wobras Wótz Jakub w łożu, kładże ruku na Jonathana.)

Starzowa ruka wotpocźowasche żohnujo na hłowje hólza, kotryż bě skóncżnje na tym, wotpucźowacź k Jesußej. Bě to kraßny jaßny dżeń! Pschiroda bě ßo woblekła nowu drastu.

Starz położy ruku na wocży a hladasche sa ßo wotßalowazej postawu ßwojeho młodeho pschecźela, doniż ßo jemu se wocżow njeshubi.

Też staroscźiwa macźerka stejesche tam psched domcżkom, hladajo sa nim; bě ßynej do wacżoka scżiniła wóßom khlěbow a hódno rybow.

„Ja njebudu na nikoho cżakacź!“ tak bě Jonathan prajił, kotryż wjedżesche, so bě ßo Jesuß pschewjesł do krajiny Gardarenskich. „Ja póndu k pschistawej a tam pocżakam; wón tola saßo wrócźo pschińdże! Tak k njemu dozpiju!“

Wótz Jakub njebě jemu wobarał. Bě też hólzowu macź troschtował a směrował. Běschtaj Jonathana ſ požohnowanjom puschcżiłoj ßo nadżijejo, so jeho budże pschewodźecź jandżel Knjesowy. — Żadoscźiwzje cżakaschtaj na jeho wrócżenje. —

Jonathan dopucźowa sbożownje hacź do Tiberiady. Pschischedschi k brjohej, wuhlada łódź, kotraż chzysche runje na druhu stronu dojěcź. Wón proschesche, so bychu jeho ßobu wsali, a sapłaczi wjesbu. Jemu ßo njechasche cżakacź pschi brjosy, bě wot starza, kotryż bě ſ krajiny Gardarenskich pschischoł, ßłyschał, so je Jesuß hischcże na druhej stronje a so tak bórsy njepschińdże.

Na łódźi bě wjele rěcže wo tym Knjesu; tak jeho wschitzy mjenowachu. Lódź ßłuschesche wótzej Zebedejej, a tutón powědasche, schtoż bě wot ßwojeho ßyna Jakuba shonił. Jako běchu ßo do krajiny Gardarenskich wjesli, bě tón Knjes był tak wustaty, so bě w sadnej łódźi na puzawku wußnył. Wón njemějesche dźě wo dnjo žaneje měrneje hodźinki, też k jědźi niz, a w nozy dźěsche do ßamotnoscże ßo modlicź. Wón spasche; tu pschicżeże ßylne njewjedro s wichorom, łódź bu tam a ßem mjetana a woda lijesche ßo do njeje; nurjesche ßo skoro. Wón spasche a spasche tak cżicho, kaž dźěczo, kotreż macź na kolenomaj koleba. Skónczńje wobja wucżobnikow wulka bojoscź; pschistupichu k njemu a wubudźichu jeho: „Knjeże, wukhowaj naß, my hinjemy!“

„A wón?“ woprascha ßo Jonatan.

„Wón stany, pohladny namorjo, pohrosy jemu a rjekny: „Womjelkń a woněm!“

Wichor hnydom wocźichny, żołmy spadnychu; bu cżicho a jaßno. Knjes pak pokhłosta wucżobnikow, so wěry njemějachu.“

Mnoho ßebi Jonatan wo tym pschemyßlowasche, kajka to wulka móz, roskasowacź takle wětrej a morju; to móże jenoż stworicżel!

Jako hacż k brjohej dojědźechu, móżesche Jonatan hižo zyłe wotrěski s Jesußowych prědowanjow s hkowy. Rad powědachu rybazy napjatemu poßkucharstwu, kak je Knjes prědował wo ßyjerju, kiż ßymjo rosßywa. A hlej, jene padny na schcżežku, a ludźo jo rosteptachu, ptaki pod njebjom je sesběrachu; druhe padże na skału, seskhadźa, ale njemějo włóhi, swjadny; to tsecże do cżerńjow, a te cżerńje jo sadußychu; to schtwórte skónczńje padny na dobru semju a pschinjeße wužitk tsizecżikrócżny, schěscźdźeßacź, haj stokrócżny.

To ßymjo je Boże ßłowo. Kotreż padny na schcżežku, to ßu cżi, kotsiż ßłyscha, ale satan pschikhadźa a bjerje jo jim s wutroby, so njebychu wěrili a so njebychu byli wumóżeni. — Kotreż padże na skału, to ßu cżi, kotsiż, hdyż jo ßłyscha, jo pschijimaju s radoscżu; ale woni nimaju korjenjow; na cżaß wěrja, ale w cżaßu spytowanja wotstupja. — Kotreż padny mjes cżerńje, ßu cżi, kiż ßłyscha, ale staroscże wo semńske wězy a sjebanje dußy w nich to ßłowo, a woni nimaja žaneho wužitka. — Ale kotreż padże na dobru semju, to ßu cżi, kotsiż w cżistej a dobrej wutrobje khowaju to ßłowo Boże a maju wužitk w scżerpliwoscżi.

Jonatan njewědźesche, kak běchu ßo hacż k druhemu brjohej dowjesli, tak bě sapschijaty wot rosprawow a rybakow.

(Pokracżowanje.)

Evangelski sjězd w Budyschinje.

Hižo ßobotu 1. meje wuhotuje popołdnju a wjecżor sawodne seńdźenje sa njón a sa tych, kotsiż móża hižo ßobotu w Budyschinje bycź. Njedźela Cantate je potom hłowny dźeń a póndźelu dokónczenje.

Ssobotu popołdnju je shromadźisna „Evangelskeho swjatka laikow ludoweje zyrkwje“. Tutón swjatk ma też wuhotowanje zyłeho sjězda, kaž jo loni też w Mischnu měješche. Nimo toho je potom wjecżor mjes druhim piskanje posaunistow, musikalna ßwjatocżnoscź w Pětrowskej zyrkwi a powschitkowne seńdźenje hižo pschitomnych.

Njedźelu Cantate. Rano ½9 hodźin pschijědźe woßebity cżah s Drježdźan. Wot dwórnischcża cżahnu wschitzy na tsělerńju, hdźež je w 9 hodź. rańscha nutrnoscź. Po tutej roseńdu ßo ßyły duzy do města. ¾11 hodźin sestupaja ßo wschitzy do ßwjedźeńskeho cżaha, so bychu do Pětrowskeje zyrkwje kemschi schli. Prědowanje směje dwórski prědar farar Keßler-Drježdźanski. Je-li ßyła kemscherjow pschewulka, budźe też w Marijnej-Marcżinej zyrkwi ßwjedźeńska Boża ßłużba. ½2 hodźin budźe shromadny wobjed we wschelakich hoscżenzach. Schtóż ßo na tutym wobdźěli, dyrbi ßo pola měschczańskich duchownych — fararja Mendy — samołwicź. Wot ¼3 hodźin hacż do ½4 hodźin pokasuja knjeża s Budyschina hoscżom Budyschin a jeho woßebnoscże. W 4 hodź. je wulka sjawna shromadźisna na torhoschcżu pschi Pětrowskej zyrkwi. Tutu wotewri rada wyschscheho krajneho ßuda Kulka-Drježdźanski. K tomu ßo pschisamknu postrowy. Hłownu ßwjedźeńsku rěcź dźerži pschedßyda swjatka profeßor Hickmann-Lipscżanski. Dokónczne ßłowo porěcži direktor krajneho ßuda dr. Janck-Drježdźanski. ½6 hodź. pschisamknje ßo wulke sjawne evangelske wustupjenje abo wusnacże evangelskich k ßwojej drohej evanglskej wěrje. To ßo stanje na ßamßnym městnje psched Pětrowskej zyrkwju. Sswjedźeńske ßłowo wupraji pschi tutym nasch sakski krajny biskop D. Ihmels W 6 hodź. piska-ja posaunistojo k wjecżoru. Budźa tam na 125 posaunistow, kotsiż zyły dźeń pschi wschelakich wuhotowanjach ßobuskutkuja. Wjecżor ¼9 hodźin wotjědźe woßebity cżah saßo do Drježdźan.

Pón dźelu dopołdnja w 9 hodź. sapocżnje ßo nowe woßebite poßedźenje abo wuhotowanje, na kotrymž dyrbjeli ßo woßebje duchowni a woßadni sastupjerjo wobdźělicź; tola pak też drusy. Budźa ßo dźerżecź powucżaze pschednoschki wo scźěhowazych 4 ważnych należnoscżach: kniha, wobras, spěw, hra. Kak mamy je w nabožnym žiwjenju wužiwacź, trjebacź, k cżomu wschemu nałożowacź.

To wscho hromadźe je wulke bohate posticżenje. Evangelszy Lužizy maja nětko nadawk, se ßwojim wobdźělenjom pschi tym k tomu pschinoschowacź, so by wuhot cżim móznischi był a jeho wliw cżim wjetschi a jeho žohnowanje cżim wobschěrnische a to pschede wschěm też sa naschu Lužizu.

Tuž tohodla Cantate do Budyschina!

Zyrkej a stat.

— Lipscżanske wucżerske towarstwo agituje sa to, so starschi dźěcźi s nabožnych hodźin wosmu, a to tón ras woßebje sa to, so bychu te dźěcźi, kotreż do 6. rjadownje sastupja, se nabožnych hodźin sa žiwjenjowědu (Lebenskunde) pschestupiłe. Starschim scżele listna, kotreż trjebaja jenoż wupjelnicź — a dźěczo je nabožne roswucżowanje shubiło. Wobnowja też saßo stare wudawanje, so ßwětna schula tola njeje bjes nabožiny. Tole wospjetowacź wschak je nusne, dokelž to tola nichtó wjazy njewěri. — Tute a podobne pospyty tajkich, kotsiż pschecźiwo zyrkwi steja, maja pak, lubi cżitarjo, dźenża druheho rasa hacż 1919. Tehdy běchu to nadběhi a nadpady na zyrkej a nabožinu. Dźenża ßu wone něschto druhe: ßu jenoż hischcże schkitanje a wobaranje; woni, kiż pschecźiwo nabožinje ßo prózuja, s tym wschěm te dobytki, kotreż ßu w mutnych lětach nastróżenja cżinili, schkitacź a sa ßebje sdźerżecź, cżujo, so druhi wětr duje, widźo, so druhe hibanje ßo sběha, mjenujzy to, kotreż wjedże lud saßo k nabožinje, k wěrje. S toho sbywa pak sa wschěch, kiż ßu sa nabožinu, tón wulzy ważny nadawk, cżim ßwěrnischi bycź w tym, schtoż zyrkwje a nabožiny je, a cżim pilnischo a njebojasnischo wustupowacź sa rosschěrjenje, dobywanje ducha kscheścźijanskeje wěry.

Hdyž to njepomha!

Njedźela Palmarum a konfirmazija dźěćźi je ſaßo ras ſjewiła, ſo też ſtarſchi dźěłacźerſkeho ſtawa ßwoje dźěćźi radſcho k Božemu wołtarjej wjedu, hacž k blidej ßwětneho woßwjećenja młodźiny. So ßo cźi, kiž ßu ßwobodomyßlni a bjes kſcheſcźijanſkeje wěry, na to ſłobja, ßo njedźiwamy. Piſchu ßamo wo tym, ſo pſchezo hiſchcźe wjele ſtarſchich dźěłacźerſkeho ſtawa dopuſchcźi, ſo dźěćźi „na natykowazej konfeſſionelnej khoroſcźi khorja“. Tuž měnja, ſo dyrbja něſchto cźinicź, ſo by to bórſy hinak było. K tomu namołwja w lěwoſozialiſtiſkich nowinach. K tomu ßu wſchě ßrědki dobre, tak też ſcźěhowaze:

„Sjednoczeńſtwo proletariſkich ßwobodnoſmyßlenych“ dyrbi jednoru jehłu ſhotowicź, na kotrejž dyrbja ßłowa abo ſnajmjeńſcha ßłowo ſapoczaze pißmiki ſtejecź: „Heraus aus der Kirche!“ Schtož ßo wuwikuje, wužije ßo ſa ſkutkowanje ſa wuſtup ſ zyrkwje. Wſchitkim, kotſiž tutu jehłu nimaja, žiwjenje tak cźežke kaž móžno cźinicź, a to ſ wußměſchowanjom a ſchibakſtwom, a runje tak ſ woprawdźitymi cźežemi. Njeßmědźa ſ takimi do korczmy hicź (!!!), niz ßo wukhodźowacź, niz pchecźelnjwje wobkhadźecź. Tak dyrbi ßo wliw tych milionow ßwobodnoſmyßlenych w Němſkej, prawje ſarjadowany, tak ſeßylnicź, ſo ßo njemóže žadyn dźěłacźeŕ wjazy wuſamknycź. —

Potajkim, wy lubi dźěłacźerjo, wjeßelcźe ßo! Kak pſchecźelniweho ſmyßlenja ßu tola tucźi Waſchi towaŕſchojo ſe ßwobodnoſmyßlenych, zyrkwi njepſchecźelnych kruhow!!!

Kelko kſcheſcźanow je na ſemi?

Po najnowiſchich wobliczenjach bydli na ſemi 265 milijonow katholikow a 210 milijonow proteſtantow. Kelko ma jich prawoßławna zyrkej — dozyła te tak mjenowane rańſche zyrkwje — njehodźi ßo tak lohko wobliczicź. Hdyž jich ſa Ruſku ſe Sibirſkej na 100 milijonow liczimy a ſa a ſa Balkan 25 milijonow, naliczimy ßnadź hromadźe ſ kſcheſcźijanami w Afrizy a Aſiſkej na 125 abo 130 milijonow. Pſchi tutych liczbach dyrbimy wědźecź, ſo někotre proteſtantſke zyrkwje jenož tych licza, kotſiž ßmědźa k Božemu blidu hicź. Bychu-li też wone tak liczike, kaž druhe zyrkwje, by jich proteſtantow hiſchcźe na 20 mil. wjazy było, woßebje ſa połnóznu Ameriku.

Proteſtantismuß je w poßlednich lětdźeßatkach bóle pſchiběrał hacž katolizismuß. Wot 1872 ßem je proteſtantismuß w Němſkej na 54 proz. dobył, to rěka je jich dźenßa wjazy hacž połoja wjazy; katolizismuß je pornjo tomu jenož 30 prozentow dobył.

Jendźelſka je w poßlednim lětſtotku 1 milijon katholikow ſhubiła, a to drje woßebje ſ wucźahowanjom ſ Iriſkeje. Wucźahowanje pſcheměnja wſchak też hewak kaž liczby wobydleŕſtwa, tak też liczby wěruwuſnacźow.

Na něſchto druhe ßo bóle a bóle kedźbuje w poßlednich lětdźeßatkach pſchi pſchirunowanju a wobliczenju tutych liczbow: na liczbu narodow, hacž tuta pſchiběra abo wotběra a kak to. S toho ſpóſnajemy, ſo je w Amerizy pola proteſtantow wjazy narodow hacž pola katholikow, w Europje pak nawopak.

Tute liczby nam praja, ſo njeje romſkokatholſka zyrkej wo tak jara wjele wjetſcha hacž naſche proteſtantſke zyrkwje. Tola, liczby wſchak tu njerosrißaja, ale to, ſchtož je ſakožk zyrkwje: a to je a woſtanje ſa naß jenož a jenož Jeſuß Khryſtuß ßam a jeho ßłowo, naſcha biblija!

Wo wukubłanju dźěczi.

Njeměj ßwoje dźěczo ſa najlěpſche a najrjeńſche!

Klucz k wutrobam ßwojich dźěćźi njenamaka tón, kotryž njemóže ſ nimi hrajkacź a žortowacź.

Schtož ßy prajił, dyrbi płacźicź, a to bjes pſchilubjenjow, bjes mytowanja, bjes puſkow, bjes ßwarjenja.

Tebi njeßmě wſcho jene bycź, ſ kim twoje dźěczo wobkhadźa a ſchto cźita.

Wucź ßwoje dźěczo wótzny kraj a lud lubowacź, to je ſałožk, na kotrymž dyrbi junu ſtacź, a wokolnoſcź, w kotrejž ßwoju ſepjeru namaka.

Bohate twoje dźěczo bycź njetrjeba, ale pilne, niz ßławne, ale ſchwarne.

Twoje dźěćźi ſa žane dźěło pſchedobre njejßu.

Skrucźej ſmužitoſcź a wolu ßwojeho dźěſcźa, ale jeho khrobłoſcźi wobaraj.

Wukubłaj ſ Bohom a k Bohu!

Sdźěłanoſcź wußwobodźuje, wěra cźini hiſchcźe ßwobodniſcheho.

Bóh wot tebje wotmołwjenje žada, kak ßy ßwoje dźěćźi wocźahnył. (Pſchek. T.)

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſke ſpěwarſke.** Jutſje póndźelu 26. haprleje dźěłamy dale. Pſchitomnoſcź wſchěch je nuſna dla ważnych dojednanjow. Póndźelu 3. meje wobdźělimy ßo potom dopołdnja na pſchednoſchkach, kotrež ßo w 9 hodź. ſapoczņu — hl. Evangelſki ſjěſd —. Hacž potom popołdnju we ßwojim dźěle poſtupujemy, poſtajimy jutſje.

— **W Budyſchinje** cźinja wobſchěrne pſchihoty ſa pſchikhad evangelſkich hoſcźi, kotſiž 1. a 2. meje na evangelſki ſjěſd do Budyſchina pſchińdu. Njeje tola jenož zyły ſjawny wuſtup ſarjadowacź, też pſchenozowanje a hoſpodowanje chze wobſtarane bycź. Bě ßo jich tola loni k ſhromadnemu wobjedej w Miſchnu na 4800 hoſcźi ſamołwiło. Mjes druhimi dyrbja też poſauniſtojo — budźe jich na 125 —, kotſiž njemóža na nóz domoj, pſchenozowanje namakacź. Tuž njech też naſche wßy naſad njewoſtanu. Njech ſ bohatym wopytom ßwjedźeń porjeńſcha!

— **W Lubiju** ßu ßebi ſa prěnjeho ſararja abo primarija wuſwolili ſararja Franku, kotryž je nětkole w Rychbachu w Vogtlandźe. Hižo w meji naſtupi nowy primarius, kotryž je też wudawaŕ „Noweho zyrkwinſkeho cźaßopißa“, ßwoje ſaſtojńſtwo. Tuta wólba ma woßebitu ważnoſcź, dokelž budźe Lubijſki primarius ſ dobom ſe ſuperintendentom ſa Lubijſki zyrkwiny wokrjeß, tak bórſy hacž nowa wuſtawa połnomóz doſtanje. Hdy to budźe, drje dźenßa nichtó prajicź njemóže. — Podobnje ma ßo wěz w Budyſchinje. Też tam chzedźa primarija wolicź; też tutón pſchewoſmje, hdyž je wěz tak daloko, ſuperintendenturu ſa Budyſchſki wokrjeß.

S **Cźorneho Khołmza.** Też pola naß je farſke měſtno wuprózdnjene. Hdźe pſchińdźe nam ßerbſki faraŕ ßem? We Sakſkej ßo też, kaž ßłyſchimy, jene měſtno po druhim wuprózdnja a ßerbſzy duchowni tam poczinaju pobrachowacź. To je też nuſa ſa naß w Pruſkej, hdźež tak hižo ſa Sserbſtwo telko woßadow ſhubichmy. Bóh chzył dacź, ſo bórſy duſchepaſtyrja doſtanjemy, kiž je naſcheje ßerbſkeje rěcze połnje mózny!

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Czišło 18. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **2. meje 1926** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeji běrtlětnje 78 stotych pjenjezłow.

Cantate.

Evangelski dźeń w Budyschinje.

Tak praji nasch Sbóžnik: „Ja ſnaju swoje wowzy a wone mje ſnaja“. Jana 10, 14.

„Dźenza, Cantate, do Budyschina!“ tak dyrbi heźko rěkacź ſa kóždeho swěrneho evangelskeho kſcheſcźijana. Čehodla? Nascha krajna zyrkej ma dźenza cźeźke ſtejnischčźo, ma wjazy njepſchecźelow hacź prjedy hdy. Teź zyrkej dyrbi kedźbowacź na ſnamjenja teho cźaza; ſchtóź chze dźenza w ſjawnym žiwjenju něſchto dozpěcź a wuſpěchowacź, nježmě jako jenotliwy ſam ſtacź, ale dyrbi ſo ſ jenak ſmyſlenymi k ſylnemu ſwjaſkej ſhromadźicź a organiſowacź a ſ nimi w nahladnej liczbje ſjawnje wuſtupowacź. Tole chze dźenza w měſcźe ſwjaſk ludozyrkwinſkich lajkow cźinicź. Seńdźe ſo tu wjele zyrkwinſzy ſmyſlenych evangelſkich ſ zyłeje Saſkeje. Teź Serbja dyrbja pſchi tym bohacźe ſaſtupjeni bycź! Njech ſo tohodla kóždy, kotremuž ſo někak hodźi, kiž ſwoju zyrkej lubuje a ſo k njej ſwěru dźerži, dźenza Cantate, ſobu wobdźěluje na tutym ſjěźdźe do Budyſchina (Domfahrt)! — Jowle njeje rosdźěla mjes Němzami a Serbami; cźujemy ſo wſchitzy jenak jako dźěcźi a ſobuſtawy ſwojeje droheje evangelſko-lutherſkeje krajneje zyrkwje; wuſnawamy ſo wſchitzy jenak ſ tſecźim artiklom ſwojeho wěrywuſnacźa: „wěrimy jednu ſwjatu kſcheſcźijanſku zyrkej, ſhromadźiſnu tych ſwjatych.“ Haj, njejžu pſchezo runje Serbjo woſebitu luboſcź k ſwojej zyrkwi wopokaſali a ſo k njej ſwěru dźerżeli? Njeběſche to jich woſebita pycha a cźeſcź? Bohužel ſkyſchimy a widźimy dźenza, ſamo ſ dobrych ſerbſkich woſadow, kak ſo ludźo, kiž ſo pſchi tym ſami hiſchcźe ſa dobrych Serbow maja, bóle a bóle wot zyrkwje wotſaluja, haj pſchecźiwo njej a duchownym (kiž ſo ſwěru ſa ſwój lud prózuja) ſobu ſchcźuwaja a ſchkaraja. Běſche to prjedy hdy dobre ſtare ſerbſke waſchnje naſchich wótzow? Chzemy njeſpokojnemu, njewěrjazemu ſwětej naſcheho cźaſa to wjeſele cźinicź, ſo nam niczo wjazy ſwjate a cźeſcźedoſtojne njeje? „Budźcźe ſtrózbi a wachujcźe, pſchetoż waſch pſchecźiwnik, tón cźert,“ — teź mjes nami dźenza — „khodźi wokoło jako rujazy law a pyta, kohoż by pózrjeł.“ (1. liſt Pětra 5, 8.). Tajkeho njemózemy ſa ſprawneho Serba póſnacź, kiž žadneje wěry wjazy nima a ſwoju zyrkej wjazy njeſchkituje a njelubuje. Woſtańmy jedne ſtadko! Serbſkim woſadam hroſy wulki ſtrach, ſo bórſy wjazy doſcź ſerbſkich duchownych njebudźe; ſchto potom? Poſylńmy tehodla ſwoje mozy, kiž hiſchcźe ſwěru ſa naſ dźěłaju! Wuſtupmy a wuſnajmy ſo tak teź ſjawnje dźenza ſa ſwoju zyrkej we wſchej luboſcźi! Jenoż takle mózemy nowe młode mozy ſbudźicź. Bóh luby Knjes pak pomhaj, ſo by teź pſches ſhromadźiſny tuteho ſjeźda nowa móz, nowa luboſcź, nowa ſwěrnoſcź wukhadźała ſa jenotliweho, ſa naſch zyły lud a naſchu evangelſku zyrkej!

„Ja ſnaju ſwoje wowzy,“ praji naſch Knjes. To je wulke ſłowo a troſchtowaze ſłowo! Kak mało ſnaja ſo ludźo mjes ſobu! Kak wopak ſudźi ſo huſto wo ſobučzłowjeku. Haj, najbliżſchi pſchiſwójbni ſo huſto tak mało ſnaja! Kajki nan, kajka macź ſnaje woprawdźe najhłubſche ſmyſlenje a cźuczće ſwojeho dźěſcźa? Huſto khodźa cźaſ žiwjenja jedyn pſchi druhim, kaž zuſy nimo ſo. Pola druhich mózemy drje jich ſwonkowne ſkutki wobkedźbowacź, jich ſadźerżenje a waſch-

nje widźecź, ale jich wutrobu tola njeſnajemy; a wutroba je tola ta rola, ſ kotrejež wſchitke ßłowa a ſkutki kaž płody wuroſtu. Jenož naſch Sbóžnik, kaž Bóh tón Knjes, njehlada na to, ſchtož je pſched wocžomaj, ale ſnaje tež naſchu wutrobu. Tohodla wón wo nikim wopak njeßudźi, nikomu njeprawdu njecžini, ale wón je ßam prawdoſcź a jeho pucźe ſ nami ßu ßwjate w dobrych a ſłych cžaßach, hacžrunjež my ßlepi cžłowjekojo to huſto njepósnawamy.

Jeho wowzy ßmy my. Wſchitzy, kiž ßmy kſchcźeni, ßkuſchamy do jeho ſtadła; haj jeho paſtyŕſke wócžko hlada hiſchcźe dale. Tež cźi, kiž ßo hiſchcźe pſched pſchibójſkimi ßwjecźatami poklakuja, ßkuſcheja k njemu, hdyž tež to hiſchcźe njewjedźa. Kaž Boże ßłónczko wſchěm ßwěcźi, dobrym a ſłym, tak je wón ßwoju drohu krej na kſchižu ſa wſchěch pſchelał. — A wón ſnaje Tebje a mje. To je hubjeny paſtyŕ, kiž ßwojemu ſtadłu hicź dawa, hdźež chze, ſo by žadneje prózy ſ nim njeměł, njech ßo wowzy wobjědźa a kónž woſmu abo niz. Prawy paſtyŕ ſnaje ßwoje wowzy a wě, ſchto je ſa nje dobre, hdźe ma je hnacź a hdźe wotehnacź, ſo njebychu ſchkodu brałe. Tak Khryſtuß naß ſnaje. Wón wě, ſchto nam howi. Tehodla dawa jednemu cźežke, druhemu lohke dny. Pſchezo ßmy pod jeho wocžomaj a wot njeho wobkedźbowani. A kaž ſtadło wobarnowane wěmy, tak dołho hacž je paſtyŕ w bliſkoſcźi a kaž ßebi tak dołho žadyn paduch ani wjelk na ſtadło njeſwěri, runje tak ßmy połnje wukhowani, hdyž ßo wot Khryſtußa njedźělimy. To móżeja ßo wody walecź abo hory tſchaſcź, — jeno ſo mamy Khryſtußa, — móżemy pſchi tym wſchěm tak měrnje ſpacź, kaž hdyž w ßwojim domje léžimy a wichor do domu ſtorka. —

„A wone mje ſnaju,“ tak pſchiſtaji naſch Knjes. So bychmy wſchitzy mjes tymi byli, kiž jeho ſnaja! Tón kiž wſcho ſ jeho žiwjenja wě, kiž wſchě jeho ßłowa ſ hłowy ſnaje, ſo mohł je bjes ſaſtorcženja ſpěwacź, tón jeho ſ tym hiſchcźe dawno njeſnaje. Ale ſchtó dha? Hdyž je ßo wowza ſabłudźiła a paſtyŕ dźe ſa njej a ju wohlada a ju woła a nětk wona jeho ßłyſchi a ßo wotwoła a wjeßeła k njemu a potom ſa nim běži, njech tež wón khwata abo po kamjeńtnym pucźu ſtupa, je wěſte: Ta paſtyrja ſnaje! Tehodla tón Khryſtußa ſnaje, kiž ßo, hdyž tón Knjes woła, tež wotwoła, kiž rjeknje: Tu ßym ja, ſa Tobu póńdu, a kiž potom tež ſa nim dźe a po jeho ßłowach a pſchikładźe cžini, njech tež tajki pucź runje lohki njeje. Snajemy jeho my tak? Snajeſch jeho Ty tak?

W naſchim cžaßu ßu wſchelazy ßwojeho dobreho paſtyrja woteſnali. Ludźo ßu žiwi, jako bychu to ßłowo Khryſtußowe ženje njeßłyſcheli, jako žadneje zyrkwje było njeby, jako tež hódno njeby było, ßo ſa duſchu ſtaracź, ſo by na měſtno wěcžneho ſboża pſchiſchła. Wot zyłeje kſcheſcźijanſkeje wěry, wot wſchěch 3 artiklow jim niczo w pomjatku woſtało njeje, hacž „draſta a cžrije, jěſcź a picźe, dom a dwór, rola a ſkót“ a wot ßwjateho wótzenaſcha jenož jedna próſtwa, ta ſchtwórta: „Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenßa!“ Wſcho druhe ßu ſabyli. Niz tak, lubi bratſja a lube ßotry: Chzemy ßo prózowacź, ſo bychmy teho dobreho paſtyrja ſnali, kiž naß ſnaje, a jeho tež pſched ludźimi wuſnawali. Potom budźe naß tež pſched durjemi wěcžneho žiwjenja ſnacź a ſ nami cžinicź po tym ßłowje: „Schtóž mje pósnaje pſched ludźimi, teho chzu tež ja pósnacź pſched ßwojim wótzom w njebjeßach.“ R.

Němſka mſcha.

Njedźelu Cantate a dozyła lětßa ſpomnimy woßebje na jene ſ tych ſa naſchu evangelſko-lutherſku zyrkej ważnych ſawoſtajeńſtwow naſcheho reformatora Luthera, na jeho tak mjenowanu „Němſku mſchu“. — Die deutſche Meſſe —, na jeho ſarjadowanje a jeho porjad evangelſkich Božich ßłužbow.

Hdźe ßem tuto mjeno, hdźe ßem dozyła to mjeno mſcha, kotrež woßebje katolſka zyrkej trjeba, — a my evangelſzy Sserbjo niz wjele mjenje, hdyž prajimy: kemſchi hicź, kemſchenje atd.

„Mſcha“ je to ßamßne ßłowo, kaž „maßa“, kotrež we cźiſcźe druhim ſmyßle trjebamy, mjenujzy we wikowanju,

Bój a pokoj wěrjazych.*)

Hłóß: Nam twjerdy hród je naſch Bóh ßam ꝛc.

Dźenß, evangelſzy kſcheſcźenjo,
ßej kěrluſch ſaſpěwajmy,
ßo w Budyſchinje ſkhadźujo,
a ſjawnje wuſnawajmy
wěru lutherſku
ßwoju ſ radoſcźu,
kiž naß woſboża,
nam ſbóżnoſcź poſkicźa,
ſo bohacźi ßmy w Boſy!

Budź cžeſcź a khwalba Wjerſchnemu
ſa miłoſcź jeho Bożu,
kiž dopomha nam k dobycźu
a połnom' jónu ſbožu
pſches ſchkit ßwojeho
ßłowa ſbóżneho,
kiž naß wußwjecźi
a połnje wupyſchi
ſa kraßnoſcź jeho raja! —

Tuž krucźe ſtejmy na ſtraži,
ſo njeby krónu rubił
nam njepſchecźel pſchi cžěßnoſcźi
a wuhlad tak ßo ſhubił
na dźeń radoſcźe
w Božim pſchichodźe,
hdyž kral kraßnoſcźe,
naſch Sbóżnik Jeſuß, chze
naß ſ boja wuwjeſcź wſcheho.

Tu hoſijanah ſpěwajmy
my hiſchcźe pſchezo ßwěru,
hdźež na cžěri ßmy ſ zuſoby
w dom k njebjeſkemu měru!
Halelujah nam
klinczecź ſbóżne tam
budźe bjes kónza
pſched ſtołom Ssrědnika,
kiž ſjednał naß je ſ Bohom. —

*) Dopomjeńka na ſjěſd Evangelſko-Lutherſkich njedźelu Cantate (2. V.) 1926 w Budyſchinje. Podał M. U.

hdyž rěczimy a pišamy n. pšch. wo „Lipšczanskej maßy“. Woboje, „mšcha“ w Božim domje a „maßa“ na torhoschczu abo hewak něhdże, pokhadża se ßamßneho ßłowa „Messe“, woboje bě tež něhdy w najwažnischim swisku.

Hdyž mjenujzy něhdy na zyrkwinskich ßwjedżenjach, na termuschach wjele luda do města pschikhadżesche, so by „k mschi“ schło, bě waschnjo — a tuto ßo zyle ßamo wot ßo rosumi — ßebi nakupowacź, schtoż trěbne a nusne domach. A tak ßo saßo ßamo wot ßo rosumi, so wikowarjo a pschekupzy a drusy na to dźiwachu a tohorunja na tutych dnjach pschikhadżachu, ßwoje wězy pschedawacź. S małych sapoczatkow nastachu wulke wikowanske dny, haj tydżenje — a też jim sawosta to mjeno „Messe“, dokelž tola ludźo duzy „ke mschi“ kupowachu. A tak je to wostało też potom, hdyž běchu tute wikowanske dny ßame saßo, hdyž njebu szyła żana „Messe“ abo „mscha“ w měsczi wjazy ßwjeczena; tak nimaja na pšch. wulke maßy w Lipsku nětkle niczo wjazy s mschu w Božich domach czinicź. Mjes tym so Němz sa woboje dżenża hischcże „Messe“ praji, rosdżělamy my Sserbjo mschu a maßu.

Lutherej sbu s jeho dżěła a s jeho nadawka, kotryž chzysche dopjelnicź, ßamo wot ßo tón woßebity nadawk, też Boże ßłużby w nowym smyßle sarjadowacź; tohodla saměni wón „łacżansku mschu“ dotalneje njereformirowanje zyrkwje se němskej mschu“ a napiża wo tutej 1526 knižku „die deutsche Messe.“ Jemu njebě wo wobnowjenje swonkowneho a tuž też niz wo pscheměnjenje mjenow czinicź, ale wo to, so by druhi duch, a to też żadyn nowy, ale tón stary duch evangeliona we wschěm bydlił, a tak też woßebje w Božich ßłużbach. Tohodla wuwostaji wón to, schtoż bě sa dotalnu zyrkej to najwažnische w „mschi“, to woprowanje, dokelž to njemóżesche wobkhowacź, ßo słożujo pschi nowosarjadowanju Božich ßłużbow na evangelion; saßo pak wschelake druhe a dobre a stare skhowa wón, spósnawschi, so to něschto s praksches czijanskeho waschnja.

Nascha evangelska Boża ßłużba, kaž też ju dżenża hischcże dżerżimy, ma w powschitkownym hischcże wschě te dżěle, kotrež je Luther psched 400 lětami s njereformirowaneje zyrkwje pschijak a je w reformirowanej wobkhowak, t. r. w evangelsko-lutherskej zyrkwi. Nasche evangelske Boże ßłużby, kotrychž jadro a móz dyrbi Boże ßłowo ßame bycź, ßu pak byłe psches tute 400 lět wulka, żohnowanja polna móz, tak wulka, so je też romsko-katolska zyrkej s nich wukła a brała. Tohodla ßo lětża a woßebje njedżelu Cantate wschitzy, kiž ßwoje Boże ßłużby lubuja a w nich ßwojemu Bohu ßłuża, ßwěru „kemschi“ khodźo, dżaka polni dopomnja na tutón woßebity skutk a dar nascheho reformatora Luthera. To najlěpsche wopominanje a tón jenicżki prawy dżak pak je, so ßu nětk też „ßwěrni kemscherjo“, a to czim bóle, dokelž w naschim czaßu bywa tych ßwěrnych kemscherjow mjenje a mjenje.“ Tu mamy my reformirowacź“, t. r. wobnowjecź ßamych ßo a zyły lud w duchu evangeliona, so by evangelion, Boża ßłużba, kemschenje było saßo a bóle ßrjedźischczo zyłeho żiwjenja jenotliweho a ßwójbow a tak luda. To budże nam bohate żohnowanje.

Spokojene żedżenje.

Powjestka s czaßa Khrystußoweho.

Spißała Kristina Royowa.

(Pokracżowanje.)

Tam na brjosy stejesche wulka ßyła ludźi a jena żona rosprawjesche jara horliwje wo něczim.

„Wo czim tu powjedasch?“ woprascha ßo wótz Zebedeus, na kraj stupiwschi.

„Pomyßl ßebi, wótcże,“ wotmolwi sa nju młody jemu snaty rybak, „wona powjeda, so je nasch mischtr teho wobßydnjeneho Gardarenskeho wústrowił! Wěsch, teho, kotryž to njepschebywasche domach, ale w horach, a psched kotrymž ßo to wschitzy tak bojachu, dokelž ßo niczo njewoblekasche a też hischcże s kamjenjemi mjetasche.“

„Powjedaj nam to hischcże ras, kak je to było!“ rjekny Zebedeus k żonje.

K Jonatanowej wulkej radosczi rosprawjesche żona snowa, kak bě tutón dźiwi człowjek Jesußej napschecźiwo běżał, mějo w kóždej ruzy kamjeń. Wschitzy, kotsiž to widżachu, sakschiknychu a stupichu na bok. Tak stejeschtaj ßebi tam tón Knjes a tón wobßydnjeny napschecźiwo. Kóżdy czakasche, schto to dale budże.

Muż bě tak hrosny wohladacź. Jeho nahe czěło bě połne módrinow a ranow, jeho dźiwje mjeswoczo bě saroscżene, rosdrapane, włoßy běchu roszychnowane, zyły człowjek ßama lěpjeńza krwě a błóta! A jeho dźiwjej wocźi shladaschtej ßo do czicheho, lubosneho wobliczа Knjesoweho.

W tym wokomiku, jako ßo jeju wóczzy setkaschtej, pohibny tón Knjes ßwojej hubje. Nichtón njewußkysscha jeho ßłowa, djabol jenoż je wußkysscha a torhasche wbohuschka żałostnje. „Jesu, ty Ssyno Boha najwyschscheho, ja proschu tebje, njeczwiluj mje!“ sawoła wbohi muż a padże k Jesußowymaj nohomaj. Na jeho praschenje: „Kelko waß je?“ wotmolwi wón „Legion!“ A djabolojo proschachu psches ert muża, kotryž ßo w ßwojich bolosczach k Jesußowymaj nohomaj wijesche, so by jim njekasak, sajěcź do hłubiny ale so bychu ßměli wustupicź do stadła ßwini, kotrež ßo tam njedaloko paßesche. Wón jim to też dowoli a w ßamßnym wokomiku cźěrjesche tuto stadło s hory dele a tepi ßo w morju.“

„A tón muż! Schto je było s nim?“ woprascha ßo Jonatan.

„Tón, mój ßyno, wosta khwilu jako morwy; potom pohladny horje; strowy rosum bě ßo jemu wrócźił; wón hladasche na teho Knjesa a hladasche na ßo, a jako widżesche, so je nahi, hanibowasche ßo a sary ßwoje wobliczo do prócha semje. Jesuß pohladny na naß, a hnydom chzysche kóżdy czinicź, schtoż by mohł. Mużojo pschikrychu jeho s płachczom a dowjedżechu jeho k wodże. Johanna Chußowa da wonjaze mydło a druhe, schtoż je trjeba. Marja s Magdala poda schaty s teho, schtoż sa teho Knjesa a jeho wucżownikow noschesche. Kóżdy s mużow pschinjeße, schtoż móżesche.

Jako po małej khwili pschiwjedżechu muża wottsihaneho, wobaleneho, wumyteho a swoblekaneho, njeby jeho nichtó wjazy sesnał. A potom hakle, jako tón Knjes s nim powjedasche a wón ßo ßmědżesche k jeho nohomaj ßydnycź a poßkuchacź!

Ach, to je była pola naß radosczi, kotruż njemóżesch wopißacź!

Ale czi njesbożowni Gadarenszy! Woni ßu pschischli se města a ßu, wohladawschi a wußkyschawschi, schtoż bě ßo stało, Jesußa proßyli, so by woteschoł s jich krajiny. A wón je hnydom woteschoł.“

„Woteschoł?!“ sakschikny Jonatan. „Wón njeje tu?“

„Ně, wón njeje tu, mój ßyno! Je ßo wróczo pschewjesł do Kapernauma!“

Tuta powjeſcź pſchimaſche Jonatanej ſa wutrobu. Sapocža horzo płakacź a njedaſche ßo ſ niczim troſchtowacź. Podarmo pſchirěczowachu jemu pſchitomne žony.

„Hdy bych tam doczakał a njepſchiſchoł ßem, bych jeho wohladał, ßłyſchał! Tak jeho ßnadź nětk nihdy njewohladam!“

Poſdźe w nozy wußny, ßo mucžny napłakawſchi.

Rano wotuczi ſ boloſtnym dopomnjenjom na to, ſchtož bě ßo ſtało, a kak daloko nětk hiſchcźe je wot wottyknjeneho kónza ßwojeho žedźenja. Srudny podźakowa ßo rybarźy ſa pſchenozowanje, kotrež bě jemu poſkiczíła, a dźěſche k brjohej, hladacź ſa łódźu wótza Zebedeja. Tola teje tu nihdźe, nihdźe njebě!

Jako tak ſrudźeny tam a ßem khodźeſche, wuhlada w dalokoſczi łódź ßo bližicź, ta pſchijědźe hacž k brjohej. Wón ſhraba ßo a doběža zyle wujachleny k njej. Po dołhim napraſchowanju ſhoni, ſo ſa dwaj dnjej dojědźe do bliſkoſcźe Bethſaidy.

Dwaj dnjej! Ow, to bě dołhi cźaß! Kak jón pſchecžinicź! Jenož ſo by jeho łódź na druhi bok dowjeſła, potom by wot tam pſchi brjoſy dale ſchoł do Kapernauma. Wón poſkiczi rybakam ßwoju pomoz, a hacž runje ßo to jemu ſdaſche, ſo njebudźe tak dołho wutracź móz, pſchětra tola dnjej a nozy. Bu ſkónczńje njeßeny wot wodow teho jěſora, kotryž bě Johanna Chuſowa požohnowany mjenowała.

To prěnje, ſchtož ßłyſchachu, k brjohej dojěwſchi, bě to, ſo bě Jeſuß Nazarenſki wot Bethſaidy wuſchoł na puſte měſto a ſo ſe wſchitkich ſtron ßyły luda tam ſa nim cźahnu. Tu płakaſche Jonatan ſaßo, tón ras pak ſ radoſczu. Wjedźeſche, ſo je bliſko wottyknjeneho kónza a ſo ßo jeho žedźenje ſkónczńje dopjelni.

(Pokracžowanje ſcźěhuje.)

Zyrkej a ſtat.

Schto ſ zyrkwinym dawkom ſa nowe dawkowe lěto budźe, njehodźi ßo hiſchcźe ſ wěſtoſczu prajicź. To najnuſniſche we tukhwilu je, ſo wſchitzy, kiž to hiſchcźe njejßu cźinili, zyrkwiny dawk ſa ſtare lěto dopłacźa. Wone njeje prawje a nam to njepſchiſteji, runje ſ zyrkwinym dawkom ßo najdlěje komdźicź. A na jeho měru ſkoržicź, morkotajo pſchecźiwo wožadźe a zyrkwi, je njeprawo; ſakoń to wſchitko rjaduje a ſakoń ßu cźinili ſaſtupjerjo ßejma, kotrychž ſcźe ßebi wolili, a niz wožada ani zyrkej. Schtóž ma wyßoki dokhodny dawk, temu tutón dawk a jeho dokhody pſchiměrja po ſakonju wyßoki zyrkwiny dawk. Hdyž chcecźe tu pſchecźiwo někomu wuſtupowacź, wuſtupujcźe pſchecźiwo tomu, ſo ßmě ßo zyrkwiny dawk jenož po dokhodnym dawku měricź a wobliczecź.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Hrodźiſchcźa.** Hdyž je njedźela Cantate ważny dźeń ſa Budyſchin a zyłu Sakſku, je njedźela Rogate wožebity dźeń ſa naſchu Hrodźiſchcźanſku wožadu a ſa zyłu łužiſku wokolinu. Towaŕſtwo ſnutskowneho mißionſtwa ßwjecźi ßwój hłowny ßwjedźeń pola naß. Dopołdnja we 8 **hodź.** je ßerbſka ßwjedźeńſka Boża ßłužba, na kotrejž faraŕ Domaſchka-Budeſtecźanſki prěduje. Sa němſku ßwjedźeńſku Božu ßłužbu, kotraž je popołdnju w 3 hodź., je krajny biſkop dr. Ihmels prědowanje na ßo wſak. Tuž wocźakuje Hrodźiſchcźo, ſo jich wjele kemſcherjow ſ daloka a ſ bliſka pſchikhwata, ſo by ſ naſchej wožadu ßwjecźiło tutón wožebity dźeń a to dopołdnja kaž popołdnju. Dźěło ſnutskowneho mißionſtwa je woßebje we naſchim cźaßu wulzy nuſne; je tola w ludu a pola jenotliwych telko ſnutskowneje a ſwonkowneje nuſy, kotruž wotſtronjecź je ßebi ſnutskowne mißionſtwo ſa ßwjaty nadawk ſcźiniło. Tuto dźěło bóle ſnate ſcźinicź mjes ludom, to je wotpohlad tajkich ßwjedźenjow; ſ dobom chzeja wone ſ tym, ſchtož poſkicźeja luboſcź k nutskownemu mißionſtwu we wutrobach a wožadach ſbudźowacź a jich wſchitkich ſwołacź, ßobudźěłacź ſ wutrobu a ſ ruku ſa tych, kotſiž w naſchim ludu pomozy najbóle potrjebaju w ſnutskownych a ſwonkownych nuſach a bědach.

Do Budyſchina ßu ßo na evangelſki ſjěſd ſamolwili hoſczo ſe wſchěch kónczin Sakſkeje, ſ Lipſczanſkich runje tak kaž ſe Zwikawſkich a Zitawſkich a tohorunja ſwonka Sakſkeje. Tuž też wěſcźe njebudźeja chcycź Łužicźenjo pobrachowacź. Sa Boże ßłužby njech je tu woßebje wuſběhnjene, ſo budźe ßo, je-li wobdźělnikow telko, ſo w Pětrowſkej zyrkwi ruma doſcź njeje, w Marijnej Marcźinej zyrkwi druha ßwjedźeńſka Boża ßłužba dźerżecź.

— **W Budyſchinje** ßu ſa měſto ſałożili nowe towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo. Pſchedßyda je k. faraŕ Haebler, kotryž je ſaſtojńſtwo prěnjeho fararja abo primaria ſłoziwſchi na wumjeńk ſchoł.

S **Barta.** S krótka chzemy tu dźenża ſnajmjeńſcha ſapißacź, ſo je ßo naſch jara cźeſcźeny knjes faraŕ Matěk ſańdźenu njedźelu Jubilate ſ naſchej woßadu roſßohnował, jej Božemje prajił po 35lětnym ßwěrnym a žohnowanym ſkutkowanju. Tuž bě naſch luby Boži dom też połny nutrnych a dźakownych kemſcherjow, kotſiž ßo na woběmaj Božimaj ßłužbomaj wot ßwojeho duſchepaſtyrja dźělachu. Knjes faraŕ ſałoži ßo ſe ßwojim wutrobujimazym prědowanjom na Luk. 24, 50. Woßada pſchiſpěwa jemu ßwoje Božemje ſ khěrluſchemi, kotrež ſ wutroby klinczachu a wutroby hnujachu. Po Božimaj ßłužbomaj roſßohnowa ßo w draſtkomorje woßadne ſaſtupjerſtwo a kollaturſtwo, tuto pſches knjeni prinzeßu ſ Lippe, wot wotkhadźazeho k. fararja a jeho knjenje mandźelſkeje ſe ßłowami a darami nutrneho dźaka, kotrež woßebje wupraji-ſchtaj knjeni prinzeßa a k. kantor Böhmer. Knjes faraŕ Matěk ßo pſchitomnym a woßadźe dźakowaſche, jim tak poßlednje Božemje prajo, kaž też na faŕſkim dworje potom hiſchcźe khorej poßauniſtow. S nutrnym dźakom ßwojeje wutroby prajachmy ßwojemu jara doſtojnemu knjeſej fararjej a jeho knjeni mandźelſkej Božemje. Bóh luby Knjes ſpožcź jimaj žohnowany a jaßny wjecźor žiwjenja!

S **Noßacźiz.** Dźeń 23. haprleje ßwjecźeſchtaj Wenzlez mandźelſkaj ßwój ſłoty kwaß. Woßadny faraŕ jeju domach po rěcźi požohnowa a pſchepoda jimaj wopißmo krajneje zyrkwje a wot woßady wěnowanu ſłotu bibliju. — Tola hižo 26. haprleje bě ſłota mandźelſka njebocźiczka. Zyle cźiſche a bjes wſchěch boloſczow je tak bórſy wudychała, hacž runje ßwój jubilejny dźeń hiſchcźe połna nadźijow ſ mandźelſkim ßwjecźeſche. Spokojene žadanje po tutym dnju bě drje ji mozy poßylnjało, kotrež nětk woßłabnychu. Bóh tón Knjes ſpožcź jej ſbóžny měr, mandźelſkemu pak troſcht wěry!

Liſtowanje: K. w H. W. ſa Rogate (Boże ſtpicźe.) — B. w B. ſa Exaudi. — V. w H. ſa Swjatki.

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 19. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Luboso ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwość da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći klmaca
Živnosć je;
Živa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **9. meje 1926** **Bautzen**

Čišćeć a nakład Smolerjez knihičišćerńje a knihaŕnje lap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

Boże stwicze.

Bóh je móznu žylnosć wopokasał na Khrystušu, jako je jeho wot morwych sbudźił a jeho žadźił na žwoju prawizu w njebjeżach, wysche wschitke ferschčinstwa, kražnosče, mozy, knjeżstwa a na wschitko, schtož mjeno ma a mjenowane budże, niz jeno na tym žwěče, ale też w pschichodnym; a je wschitko pod jeho nohi podał a jeho postajił sa hłowu na wschitko we zyrkwi, kotraž je jeho čěło a dopjelnosć teho, kiž wschitko we wschitkich napjelni (List žwj. Pawoła na Efes. 1, 20—23).

Duchowny, kiž pschi rězy bydlesche, powjedasche něhdy sastojnskemu bratrej, so žo hakle nětko, hdyž bě dźowka woženjena a psches rěku cžahnyła, sa wschitke wězy tam sajimuje. Kóžde ranje pohlada na tamnu stronu. Wjeżeli žo, hdyž něschto s toho města shoni, hdźež ma snatych. Bórsy po tym wumrě jemu najmłódscha dźowcžiczka. Pschecžel jeho wopyta a dźesche k njemu: „Hdyž masch nětko žwoje dźěcžo psches druhu rěku wot žebje dźělene, budże cže městno, hdźež nětk twoje dźěcžo pschebywa, wjele bóle sajimowacź dyžli hdy prjedy.“

Nam kschesčijanam dźenžnischi žwjedźeń woženbje sažo do tamneho raja hladacź kasa, hdźež pschebywa nasch Sbóžnik we wěcžnosčži. Wón je žwojim wucžomnikam prajił: „Ja du k Wótzej,“ po tym, so bě žo zyle woli žwojeho Boha podcžiżnył. Nětk steji dźenža wot Boha dokonjany nam psched duchownymaj wocžomaj:

My wěrimy do powyscheneho Knjesa.
Jemu je Bóh wschitko podstajił,
Tych žwojich wjedźe wón do dokonjanosče.

1. Prěnja kasń Mójsažowa rěka: Ja žym tón Knjes, twój Bóh. Ty njedyrbisch druhich Bohow měcź pschi mni. Kajka połna wěrnosčź w tejle žadźe leži, to nam čži, kiž žu w stawisnje nabožinow wucženi, wobkrucża. Sjawnje dźenža praja: Žanu nabožinu njemóżesch pschirunacź s kschesčijanskej. A mižionarojo se žwojeho snacża ludow a krajow, žwjatych městnow a pobožnych waschnjow pokaża na to, so psched sjewjenjom lubosče w Khrystušu Jesušu njemóże skónčnje niczo wobstacź.

Po sčenju žwjateho Mattheja je nasch Sbóžnik na horje powyschenja k žwojim wucžomnikam prajił: „Džicże a wucžcże wschitkich póhanow.“ Tuž mamy nadawk, kschesčijansku wěru do žwěta njesčź. Hdźežkuli pak je žo to stało abo sažo nětk s nowej mozu stanje, tam wojuja pschecžiwo druhim mozam, pod kotrymiž widomnje kóždy lud a kraj steji. A hdyž maju wjeżełosčź k skutkowanju sa Khrystuža a hdyž kschesčanstwo postupuje, dha je to dopokas sa to, so je Bóh do prědka dźěłał. Wón je Khrystušej wschitko podstajił.

Ludźo maja žwoje měnjenja wo tym a tamnym. We běhu cžaża móża žo te pscheměnicź a polěpschecź, ale wěrnosčź a prawdosčź njenamakasch wyschu, dyžli pola Jesuža, kiž móżesche prajicź: „Ja žym 'tón pucź a ta wěrnosčź a to žiwjenje.“ Stat, krajne móznistwo, ma wojowacź wo žwoje prawo, žwoje bycże. Najwysche kubło luda pak njeje; spokojnych cžinicź cžłowjekow, to njesamóże. Toho, kiž prajesche: „Dajcże khěžorej, schtož je khěžorowe, a Bohu, schtož je Boże“, je Bóh powyschił, so dyrbjesche romske khěžorstwo, kotrež bě kschesčijanstwo pschesčěhało, spósnacź: dobry poddan Khrystušowy je dobry poddan žwětneho knjesa. Wumělstwo a wědomosče dźeja rad žwoje žamžne pucże, a schtó njeby žo wuspěchow

pilneho dźěła wjeßelił? To pak ßu ludy naſhoniłe, ſo ſe ßwojej rjanoſczu a mudroſczu ſahinu, njepodſtaja=li kaž Bóh luby Knjes Khryſtußej, to rěka duchu mozy, luboſcże a ſtroweje myßle zyłe człowjeſke ſkutkowanje.

Pſchezo ſnowa praſcheja ßo człowjekojo wo to, kajka myßl w człowjeſkim žiwjenju leži. Najſpokojaziſche wotmolwjenje je nam Bóh pſches Khryſtußa dał; dźenßa hiſchcże ma wón pod ßobu wſchěch, kiž chzedźa duſchi dacź ſchtož trjeba.

Khwalba budź tohodla Bohu, ſo je teho, kiž je naſchu draſtu njeßł, kiž je cźerpił a wumrjeł, kotrehož je wot morwych ſbudźił, tak powyſchił, ſo ßměmy ſ japoſchtołom prajicź: Naſcha wěra je to dobycże, kotrež ßwět je pſchewinyło.

Nětk widźa jeho wěrjazy ßedźo na prawizy Božej wyſche wſchitke mozy w tymczaßnym a w pſchichodnym ßwěcże.

2. Ale ßnano hiſchcże rjeńſcho ſjewi ßo powyſcheneho kraßnoſcź, hdyž pohladamy na to, kak tych ßwojich wjedźe. Naſche Boże ßłowo praji: „Bóh je jeho poſtajił ſa hłowu na wſchitko w tej zyrkwi.“ Toho mamy ßo wjeßelicź. Naſcha kſcheſcźijanſka zyrkej ma ßo bědźicź tu na ſemi. Huſto doſcź, hdyž wěrnoſcź pſchipowjeda, njerodźa wo nju; hdyž wo luboſczi Božej ßwědczi, ju wopak ſroſumja; hdyž cźiſtoſcź žiwjenja a druhe wopory žada, dha ßo wot njeje wotrjeknu.

Ale to drje tola je jenož móžno, tak daloko hacž ſtawy nimaja toho, kotremuž dadźa hłowa bycź. Sawěrnje, hrabja ſ Zinzendorf ſapſchimny, ſchto móżeſche ſałożenej wßy a jeje roſchcźěpjenym wobydlerjam pomhacź: „Wón je hłowa, wy te ſtawy.“

To nam Boże ſtpicże ſnowa pſchipowjeda. My wěrimy do powyſcheneho Knjeſa teje zyrkwje. Bohu budź dźak, ſo nam to pſchezo ſaßo k troſchtej praji: woßebje też, ſo mamy my evangelſzy kſcheſcźijenjo w tym to ſnamjo, w kotrymž móże naſcha zyrkej dobycź. Hdyž njebychmy Khryſtußa pſchezo ſaßo we wěrje wſali jako hłowu, bychmy pſchiſchli na njeevangelſke poſpyty, dobycże ſe ßwětnej mozu ßebi ſwěſcźicź pytacź; bychmy pſchiſchli do dwělenja, hacž je hiſchcże nadźija, pſchi wſchitkej ßłaboſczi naſchu zyrkej ſdźerżecź.

Ale tu ßo nach Bóh ſaßo wjele wjetſchi ſjewi, dyžli naſcha wutroba je. Wón je naſcheho Knjeſa tak powyſchił, ſo Khryſtuß tych ßwojich ßamo do dokonjanoſcże wjedźe.

To my wo jenotliwych khutnych kſcheſcźanjach wěmy, ſo jich žiwjenje bu wjazy a lěpje porjedźene, hdyž ßwojemu Knjeſej poßłuchachu. W ſwjaſku ſe ßwojim Knjeſom wumóże ßo wěrjazy wot hrěcha, wot ßmjercże a wot cźertowſkeje mozy. S połnej nadźiju ſpěwamy: „Moja hłowa we njebju ßwój ſtaw cźehnje ſa ßobu.“

Kajka wjeßeła wěra to! A ſa naß wſchitkich móżna. Jenož jene ßebi wot naß żada: „Woſtańcże w ſwjaſku ſ hłowu.“ Kaž ſtawy mrěja, hdyž hłowu ſhubja, tak je kſcheſcźijan morwy, hdyž ßo wot Jeſußa dźěli.

Tuž dźerž ßebi, luby kſcheſcźijano, Khryſtußa pſched woczomaj a we wutrobje. Pſched wjele ſpytowanjemi ßy wobarnowany. A prózuj ßo ßam, ſo by twoja wola ßylna była, kaž wola twojeho Knjeſa. To njebudźe ßo tebi hnydom radźicź. Ale poſtupicź budźeſch na twojim prawym puczu. Prózuj ßo, doniž jeho wobliczo tebi ſawěrnje lube njebudźe, a ßwětne wjeßele a łubła ſblědnu. Prózuj ßo, doniž to, ſchtož Khryſtuß nochzyſche, też twoja wutroba njecha.

Bóh je jeho powyſchił: Pohladajmy na Jeſußa, kiž je ſpoczatk a kónz teje wěry.

Bóh je jeho powyſchił, też my njejßmy žiwi wot khlěba ßameho, ale wot kóždeho ßłowa, kotrež pſches Boži ert wuńdźe. Do dokonjanoſcże wjedźe Khryſtuß tych ßwojich.

Dajmy ßo wot njeho wjeſcź a junu ßwoju duſchu ſkhowacź tam, hdźež je Khryſtuß pola naſcheho Wótza, kiž je we njebjeßach.

Sſłużmy ßwojej zyrkwi tak, ſo by wona ſamohła, prawje wjele tych běndźerjow ſwjaſacź na teho, kiž w ßłużbje ßwojeho Boha wſchitkich chze wjeſcź ſ tohole cźaßa do wěcżnoſcże.

Hamjeń.

Na Boże ſtpicże*)

Hłóß: Jeſu, mojej duſche ſboże 2c.
Abo (też): Wſchitzy ludźo wotßal cźahnu 2c.

Sſrědniko, kiž powyſcheny
k prawizy ßy Wótzowej
a ßy ſtajnje ſtowařſcheny
ſ myßlu ßwojim pſchecźelnej,
kotremuž cźeſcź kłuſcha tróna
a ſ njej kralowſka też króna,
ſ pokornoſczu jandźelſke
wójſka ßu cźi ßłużobne.

Na ſemi ſkutk dokonjany
twój je ſ połnym woporom;
ſchtož bě wuwjeſcź powołany,
dopjelnił ßy ſ wuſpěchom;
Hdyž ßy w ßmjercźi ſa naß pobył,
nam ßy ſboże mile dobył;
twoje ſmorwychſtacże je
cźěř nam k ſbóžnej ßwobodźe.

Nětko ſkutkowanje twoje
w njebjeſkej je ßwjatnizy,
ſo by mozy ſkicźał ßwoje
wſchěm pſches evangelij ty,
kotſiž k trónej pſchikhadźeju
a ßej wobhnadźenje pſcheju;
nětko nam ßo twoje dla
žohnowanje dóſtawa.

Pobožnych ty ßwojich mjeno
ſtajnje na wutrobje maſch;
je=li tebi poßwjecźena
myßl jich, pokoj ßwój jim daſch;
wěrjazych ty ſaſtupujeſch;
khowanku jim poſkicźujeſch;
w domje Wótza twojeho
poſkicźi jim herbſtwo ßo.

Tola też ßej ſpomjatkujeſch
ßwětej hiſchcże ßłużazych;
ſe ßmilnoſczu pohladujeſch
na wſchěch w nuſy ſtonazych,
ſo jich njeby Wócźeż khłoſtał,
ale wotpuſk jim ßo dóſtał,
ſo by myßl jich pſcheměnił
a jim pomoz poſkicźił.

Sſrědniko, budź khwalba tebi!
So we ßwojej ßwjatnizy
dawaſch należecź naß ßebi,
— cźeſcź a dźak cźi dawamy.
Hdyž my k Wótzej ſdychujemy,
pſchi tebi měcź wukhow chzemy.
S pomozu ſtej pſchi nami,
hdyž nam ßmjercź ert woněmi!

Jan Jakub Rambach, 1673—1735; ſeßerbſchcźił M. U.

*) Pſchełožk ſe ſakſk. ſpěw., cźo. 304.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

IX.

Młody putnikař doſcźeże ßyły luda. Wón ßłyſcheſche, ſchto ßebi mjes ßobu powědachu, a juſkaſche, ſo bě ſkónczńje duzy po pucźu ſ ludźimi, kotſiž ßo, kaž wón, žedźachu po Jeſußu. Mnoho ſ nich bě jeho hižo wohladało; druſy běchu wo nim hižo ßłyſcheli.

Někotſi mějachu khorych ßobu, kotſiž zyłu ßwoju nadźiju na Jeſußa ſtajachu: Tu njeßechu ßynojo khoreho nana na noſchadle; tam ſaßo mějeſche macź ßobu měßacźneho hólza, kotryž bě na woßoła pſchiwjaſany; wona wjedźeſche ßama wo=

ßoła a ſtražowaſche wbohe dźěčźo. Tu ſaßo widźeſche ßlepeho, tam hłucheho.

Naſdala krocźachu wußadni ſe ſawjaſanej hubu a pomału ſtupachu jako poßledni ſa cźrjódami cźi, kotſiž běchu na ßuchocźinu khori. Wſchitźy ludźo, koſiž tu dźěchu, trjebachu nuſnje Jeſußa, pak ſa ßebje pak ſa druheho.

Někotſi dwělowachu a ßo martrowachu ſ tej myßliczku, hacź jich wuſtrowi. Druſy rospominachu jeho dźiwy a poßylnjowachu tak ßamych ßo. Cźi pak, kotrychž hakle bě njedawno wuſtrowił, ßwědczachu horliwje wo jeho luboſcźi a mozy.

Nadobo wuhlada Jonatan ſnate wobliczo: młodźenza w greſkej draſcźe. Wocźakny na njeho a jako bě hacź k njemu dóſchoł, ßo jeho wopraſcha, hacź je też k Jeſußej duzy.

„Ja to ßym a nihdy wjazy nochzu wot njeho hicź!“

„Ssy ty ſaßo někajki wulki dźiw widźał, kaž tam pola Levija?“

„Wjazy hacź to! Jako ßo tón Knjes ſ krajiny Gardarenſkich wróczi, cźakachmy na njeho ſ wulkimi ßyłami luda. Tu pſchińdźe k njemu wyſchſchi ſchule, ſ mjenom Jairus, kotryž měješche hižo dołho khoru dźowku. Ale žadyn lěkař njemóžeſche ju wuſtrowicź. Wona poczinaſche mrěcź, tuž pſchińdźe k Jeſußej, padny jemu k nohomaj a proſcheſche, ſo by pſchiſchoł do jeho doma a ju wuſtrowił.“

„A je ju wón wuſtrowił?“

„Wjazy hacź to. Knjes njebě hiſchcźe hacź k Jairowemu domej dóſchoł, wumrě knježniczka. Jeho ßłužobnizy pſchińdźechu jemu napſchecźiwo a dźachu: „Njecźiń miſchtrej dale prózy, dźěcźo je wumrěło!“ Tola Knjes dźeſche k njemu: „Njeboj ßo, jeno wěř!“ a dźěſche tola ſ nim.

Duzy po pucźu ſadźerža jeho też hiſchcźe žona, kotraž bě 12 lět khora była; wſcho ßwoje ſamóženje bě na lěkarjow waźiła a tola bu pſchezo hórje ſ njej. Tuta dótkny ßo jeho wobleka a bu hnydom wuſtrowjena. Ale Knjes pytny, ſo bě móz wot njeho ſchła; tak dyrbjeſche ßo wona pſched wſchitkimi wſcheho wuſnacź. Na to rjekny wón k njej, ſo je jej jeje wěra pomhała a ſo dyrbi bycź na pſchezo wußwobodźena wot khoroſcźe.

Tuž bě to jeho hiſchcźe ſadźeržało. Jako ſkónczńje hacź k Jairowemu domej dóńdźe, piſkachu tam hižo trubjerjo ſrudne khěrluſche a želne žony płakachu. Dźěcźo běchu hižo na mary położili.

„Pſchecźo płakacźe?“ rjekny Knjes. „Ta dźowcźiczka njeje wumrěła, wona jenož ſpi.“

Woni ßo jemu wußmjachu. Na to wuhna wón wſchitkich won a wſa ßobu jenož ſtarſcheju a tſjoch wucźobnikow a ſtupi ſ tutymi do domu.

Tam je wſak dźěcźo ſa ruku a je prajił: „Dźowcźiczka, ſtań!“ A jako je ſtanyła, je ju dak ſtarſchimaj a pſchikaſak, ſo bychu jej dali jěſcź.

Jairowu radoſcź ßej pſchedſtajicź njemóžeſch. Njewědźeſche ani, kak by ßo ſ tym Knjeſom roſžohnował. Trójzy padny jemu k nohomaj, jeho proſcho wo wodacźe, ſo njeje prjedy do njeho wěrił. Knjes pak jeho njenaßwari; wón jeho požohnowa a woteńdźe.“

Ach, kak wjeßeły je to był Jonatan, ſo ßmědźeſche tole wſchitko ſhonicź.

Ludozyrkwinſki ſwjaſk w Budyſchinje.

So kónz evangelſkeje zyrkwje w Saſkej hiſchcźe njeje pſchiſchoł, to wſchitźy ßwěrni evangelſzy dawno wjedźa. Ale ſo bychu to też njepſchecźeljo widźeli, k tomu je ſjawneho ßwědcźenja trjeba, kajkež je město Budyſchin ſańdźenu njedźelu we ßwojich murjach wohladało. Hižo ßobotu popołdnju na 300 ſaſtupjerjow ſ zyłeje Saſkeje pod pſchedßydſtwom profeßora Hickmanna ſ Lipſka wo ßobuſkutkowanju lajow (to ßu ludźo ſ luda) na zyrkwinſkich nadawkach radu ſkładowachu, a wjecźor hěſche w Pětrowſkej zyrkwi kraßny konzert, na kotrymž ßo wjazy ſtow poſauniſtow ſ zyłeje Saſkeje wobdźěli. Kaž ßobotu wjecźor, tak njedźelu rano ſe wſchěch zyrkwinſkich wěžow piſkachu. Rjane khorale a arije na městowe haßy dele klinczachu a wutroby poſběhowachu. Na to w dwěmaj woßebitymaj cźahomaj na 1200 ßobuſtawow ludozyrkwinſkeho ſwjaſka ſe Drježdźan pſchijědźe. Cźehnjechu pſches město k tſělerni, hdźež farař Berg w rańſchej nutrnoſcźi rěcźeſche a też wulki khór trubjerjow ßo ßkyſchecź da, wodźeny wot ſtudźineho direktora Sauera ſ Drježdźan. „Ja ßo njehańbuju evangelijona wo Khryſtußu“, to bě myßl tuteje „rańſcheje ſtraže“.

W ßwjedźeńſkej Božej ßłužbje we wulkim Božim domje měješche wuwołany dwórſki prědař Keßler ſ Drježdźan prědowanje wo ßłowje: „Wy ſcźe wuſwoleny lud.“ Pokaſowaſche woßebje na to, ſo je luboſne, hdyž w jenym domje katolſzy a evangelſzy jako bratſja hromadźe bydla, kaž w Pětrowſkej zyrkwi.

Popołdnju we wulkej ſhromadźiſnje, też w „domje“, profeßor Hickmann rěcźeſche. Dom bě zyle pſchepjelnjeny. „Kſcheſcźijanſka ludowa wola a ludowy pſchichod“, to běſche wobßah jeho rěcźe, w kotrejž wuwjedźe, ſo ludowe ſbožo njeje móžne, hdyž ßo Boža wola njeſcźini ludowa wola.

Na to běſche pſched „Domom“ na torhoſchcźu evangelſke wuſnacźe. Studźiny direktor Sauer ſe ßwojimi trubjerjemi „Jed'n twjerdy hród“ piſkaſche, a krajny biſkop Ihmels, 68 lět ſtary, ſ mozu rěcźeſche pſched wěſcźe 3000 poßłucharjemi. „Kantate, ſpěwajcźe!“ běſche jeho njedźelſke napominanje, pod kotrymž ßo praſcheſche: „Schto chzeſch ty nětko ſa ßwoju drohu zyrkej cźinicź?“ Po tym hiſchcźe dołho wulki a mózny khór poſaunow tutym tyßazam myßl a wutrobu natwarjeſche.

Wjecźor po 8 hodź. woßebitaj cźahaj ſaßo do Drježdźan wotjědźeſchtaj. Ale póndźelu dopołdnja mějachu ſaſtupjerjo ludozyrkwinſkeho ſwjaſka hiſchcźe pſchednoſchki w towaŕſtwowni na horncźeŕſkej haßy. Wſchitźy ßu jara poſběhnjeni Budyſchin wopuſchcźili, a ſchtóž bě tu prěni krócź pobył, njemóžeſche staru rjanoſcź naſcheho města doſcź wukhwalowacź.

Zyrkej a ſtat.

Pſches nowiny dźe dźiwna powěſcź: Wot kommuniſtow je namjet pſchihotowany, kotryž ßebi žada woßebity ſakoń pſchecźiwo nabožinje a to tak: Žane dźěcźo njeßmě do 10. lěta nabožne roswucźowanje doſtacź, ani w ſchuli ani w zyrkwi ani domach wot ſtarſchich. Schtóž pſchecźiwo tomu hrěſchi, ßo khłoſta. — Schto prajicźe tutomu žadanju, lubi ſtarſchi, dozyła wy wſchitźy? Jaßniſcho njemóžeſche tola lěwa ſtrona lěwizy pokaſacź, hdźe to po prawom chze. Tebje, luba macźi, a tebje, luby nano, ſa to khłoſtacź, ſo dźěcźo k Bohu wjedźeſch? A tola je jich też mjes kſcheſcźijanſkimi ſtarſchimi telko, kotſiž ßo khileja na lěwy bok a lubkuja ſe ſaßadami tutych ſtronow. Ssnadź tajke a podobne žadanje jim wſchěm wocźi wotewrja!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſke ſpěwarſke. Jutſje póndźelu 10. meje njedźěłamy; póndźelu 17. meje, da-li Bóh, pokracźujemy.

S **Wukrancźiz.** Bołmonczku bu tu w ſtarej lutherſkej zyrkwi 18 dźěcźi konfirměrowanych; ſ tutych bě jich 15 ſ Wunkrancźiz a 3 ſ Klětneho. W pruhowanju pokaſachu dźěcźi, ſchtož wo ßwjatej kſchcźenizy wědźachu, kajke wulke, njebjeſke dary

ſ njej doſtachmy, ſchto ma kſchczeniza ſa tuto żiwjenje na ßebi a kak hnadu kſchczenizy ſakhowaſch, mjenujzy ſ tym, ſo ßy we ſjednoczeńſtwje ſ druhimi dźěczimi Božimi, ſo ßwěru ke mſchi kodźiſch, ſo ßy ßwěrny w modlenju a ſo pilnje wužiwaſch Boże ßłowo a ßwjaty ſakrament. Spěwacz nětko hiſchcze dyrbja: „Tym wußměwzam wſchak njepſchidaj, ſo ſawjedu naß k błudu!“ We wołtarnej rěczi nawda tekſt ſ Luk. 12, 48 paczeriſkim dźěczom a ſtarſchim tu pſchißłuſchnoſcz, wutrjebawacz wliw. Stari praja bojaſliwje: „Sswět je ſły, tuż wuczekńmy jemu!“ Młodźina pak rjeknje khroble: „Sswět je ſły, tuż chzemy jón ſ Jeſußom wobnowicz!“ Móz ßwědczicz a khrobłoſcz ßwědczicz wuproſchmy ßebi ſa tutu młodu ßyłu wot Boha; wot młodeje ßyły woczakuje dźenßa zyrkej wjele. — Też ſtarſchi njeßmědźa ßo komdźicz, wliwa trjebacz; je jim tola njeßmjertna duſcha dźěſcza dowěrjena, ſo bychu ju wukhowali pſched ſatamanjom, ju wjedli k ſbóżnoſczi. Tohodla njeßmě pobrachowacz ani domjaza nutrnoſcz ani blidne paczerje ani dobroproſchenje. Też na kmótrow ßo ſpomni. Tuczi ſpokoja ßo huſto ſ tym, dawacz dary ſa kſchczenizu a konfirmaziju. Hdyż pak ßo jich praſcheſch, hacz ßu ßwojich mótkow nětko też cząſto napominali, njewědźa, ſchto prajicz. Mótkow napominacz, njeßmě też po konfirmaziji pſcheſtacz, dokelż ßo tola telko ßyczow a wokow młodźinje wlecze. Pſched jenym ſchkodowanjom pſchede wſchěm dyrbja jich kmótſja wobarnowacz, pſched njepózczíwoſczu. Tutu wukhwaluja nětkle knihi a pſchedſtajenja jako nowu wuſtojnoſcz żiwjenja; a tola tuta czěło a żiwjenje kaſy a wěru niczi. Tohodla njeßmědźa ßo ani ſtarſchi ani kmótſja komdźicz, ſ wliwom ſkutkowacz na druhich, ſ wliwom, kotryż dobry a tohodla dobre wuſkutkuje. — So by tola była młodźina naſcheje woßady wukhowana ſa kraleſtwo Boże a ßo ſcziniła hotowa, wojowacz ſa njebjeſkeho krala Jeſuża.

S **Barta.** Naſcha woßada ßwjeczeſche lětża woßebitu a khutnu Jubilate-njedźelu. Mějeſche tola Jubilate farař Matek ßwoje wotßalne prědowanje. Dopołdnja we 8 hodź — a potom ſaßo w 10 hodź. — ſtupi pſchi ſwonjenju ſwonow a piſkanju piſchczelow, pſchewodźany wot kolaturſkeho knježſtwa a zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeŕſtwa, do naſcheho Božeho doma, kotryż bě ßwjedźeńſzy wupyſcheny a wobßwětleny. S bliſka a ſ daloka běchu pſchecželjo wotkhadźazeho k. fararja pſchikhwatali, tak pokaſowaſche naſch rumny Boži dom hižo pſchi ſpoczatku ßwjatoczноſcze ßwoju najrjeńſchu pychu: we wulkej liczbje ſhromadźenu woßadu. Na němſku Božu ßłużbu běchu też wſchelake towaŕſtwa a ſjednoczńſtwa ſe ßwojimi khorhojemi pſchiſchłe. Jako běchmy ſa hłowny khěrluſch wuſpěwali: „Ja ßym pſches Khryſta krwawne rany tón prawy grunt nětk namakał“, mějeſche k. farař ßwoje wotßalne prědowanje, kotrež kaž hewak, wutroby jimaſche, a to wo Luk. 24, 50: proſcho ſa ßwoju woßadu wo żohnowanje Boha Wótza, wo hnadu Boha Ssyna a wo měr Boha Sswjateho Ducha. Se ßłowami, kotrež běchu dźak Bohu a dźak woßadze, wupraji hłuboko hnutym kemſcherjam ßwoje bożemje, pſchejo wutrobnje Boże żohnowanje a ßo nadźijejo wjeßełeho ſaßowidźenja pſched ßudnym ſtołom Khryſtußowym. W druhej Bożej ßłużbje wuſpěwachu tuczi jemu ſ wutroby, ſchtoż w njej ſaczuwachu a ſchtoż żohnowanja a ſboża jemu w njej na pucz pſchejachu, ſ khěrluſchom: „Zieht in Frieden eure Pfade.“ Na kóżdym kemſchenju pak ſanjeße zyrkwiny khór pſalm: „Tón Knjes je mój paſtyŕ“ a khór dźěczi ariju: „Was macht ihr, daß ihr weint und brechet mir mein Herz.“ Khorale buchu pſchewodźane wot piſchczelow a poſaunow. — Po ſkónczenej druhej Bożej ßłużbje bě w draſtkomorje jednore ßwjatoczne Bożemje. Knjeni prynzeßna ſ Lippe pſchepoda jako ſaſtupjerka kolaturſkeho knježſtwa k. fararjej Matekej, jeho ſ dźakownymi ßłowami czeſczo, drohotny wolijowy wobras, kotryż pokaſuje ſnutskowne Bartſkeje hrodowſkeje kapały. K.ß kantor Běmaŕ wuſběhowaſche jako ſaſtupjeŕ zyrkwinſkeho pſchedſtejiczeŕſtwa wulke ſaßłużby kotrež je ßebi k. farař Matek wo ßwoju woßadu dobył, jeho wukhwalujo jako muża wěry, luboſcze, nadźije. Jeho prědowanja, wukhadźaze ſ wutroby, kotraż je ßylna we wěrje, dobywachu ßo ſtajnje do wutrobow woßady. Też ſ wliwom ßwojeje woßoby ſkutkowaſche wón jako prědaŕ wěry. Jemu, kiż na wěſtym ſałożku wěry ſtejeſche, bu ſpożczene, dorjadowacz wſchelake ważne należnoſcze zyrkwje, mjes druhim wobſtaracz naſche nowe pěknje klinczaze ſwony, wobnowicz a powjetſchicz naſche piſchczele, ſałożicz nowy kěrchow. Něſchto, ſchtoż je woßebiteje czeſcze hódne, bu woßebicze naſpomnjene, ſo je liczba ſpowědnych w naſchej woßadze hacz nuts do noweho lěta nimale njepſcheměnjena woſtała — něhdże 120 proz. — Njeſpróznimy duſchepaſtyŕ a ſtaroſczimy pſchecżel a radudawaŕ bě k. farař Matek pſchede wſchěm też tym woßadnym, kiż mějachu kſchiż noßycz. Jeho kſcheſczijanſka nadźija bě tak ßylna, ſo ßo też w ſtyſknych hodźinach njeſtrachowaſche; tak ſhladowaſche woßada na njeho, ßebi jeho czeſczujo jako rjeka nadźije. Pſchi tym njeßmědźeſche njenaſpomnjene woſtacz, ale dyrbjeſche ßo wuſběhnycz też to cźiche, wopornjwe ſkutkowanje knjenje faraŕki Matekoweje. Sa widomne ſnamjo dźaka pſchepodachu ßo k. fararjej kruzifix a dwaj ßwěcznikaj ſ najlěpſchimi pſchecżemi ſa jaßny wjeczor żiwjenja. Bóh mytuj jemu wſchu luboſcz a ßwěru, kotruż je nimale 36 lět dołho naſchej woßadze wěnował. Hnuty we wutrobje dźakowaſche ßo k. farař ſa wſchě wopokaſma ßwěrneje luboſcze a pſchikhilnoſcze a wobkrucżeſche, ſo budże na Bartſku woßadu, kotraż bu jemu druha domiſna, ſtajnje ſ luboſczu ſpominacz. — Na farſkim dworje roszohnowa ßo ſ knjeſom fararjom też naſch khór poſauniſtow; bě wón tola ſtajnje jeho dobry ſpěchowaŕ a pſchecżel był. — Saúdżeny ſchtwórtk tydźenja bu k. fararjej Matekej czeſtne wopißmo pſchepodate, kotrež bě kolaturſke knježſtwo knjeſa Korle Franza Ferdinanda prynza ſ Lippe a zyrkwine pſchedſtejiczeŕſtwo wuſtajiło. — Naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ nochze a njeßmě pobrachowacz mjes tymi, kotſiż k. fararjej Matekej a jeho knjeni mandźelſkej pſcheja Boże żohnowanje ſa rjany, jaßny wjeczor żiwjenja; wón wupraja tute pſchecża, ßo wutrobnje dźakujo ſa wſcho ßwěrne a pilne ßobudźěło, w kotrymż jeho ani ſaſtdjńſke dźěło ani khorowatoſcz myliło njeje; wono je było zyle wěſcze ſa jich wjele wokſchewjenje, natwarjenje, powuczenje. S dobom pak ßebi naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ dowoli tu próſtwu wuprajicz, ſo chzył knjes faraŕ Matek, tak dołho hacz je jemu to móżno — a Bóh tón Knjes daj hiſchcze dołhe lěta — dale wobohaczecz jeho wobßah ſ wudźěłkami ßwojeho njeſpróznjweho ducha a wuſtojneho pjera.

Liſtowanje. H. B. w B.: Dźak ſa liſt. Ssnadź móżeſch ßo ras ſo mnu ſetkacz, ſo bychmoj ßo ſrěczakoj. Wužiju poßyłku, każ móżno. Red. — B. w B. ſa Exaudi. — B. w H. ſa ßwjatki.

Wutrobna próſtwa

na wſchěch czitarjow naſcheho njedźelſkeho kopjena „Pomhaj Bóh“.

Jena knihownja trjeba nuſnje ſczěhowaze czißła ſ lěta 1925: 2 a 17. — Wſchěch lubych czitarjow należnje proßymy, ſo bychu, jeli tute czißła ßami dale njetrjebaja, je nam dobroczíwje wotſtupili.

Wudawaŕnja na Lawſkich hrjebjach 4.

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacz w Noßaczizach.

Cžišło 20. **Bohaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Potrowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Derstwo će da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **16. meje 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczernje a knihaŕnje sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaezi běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

Graudi.

Ef. 2, 4—10.

Zyły swět dźěli so do dweju dźělow, do žiweho a do morweho kraja, a kaž je na swěcźe, tak je też w kschescźanstwje. Drje chze Bóh wschěm cžłowjekam žiwjenje, wěcžne žiwjenje dacź, ale kelko je jich runje w naschich dnjach, kiž jo měcź nochzedźa. Tohodla widźimy tych jenych morwych we swojich hrěchach a druhich žiwych psches wěru do Khrystuża Jesuża. Je pak tak, dha dyrbi sebi kóždy kschescźijan pschezo saso praschenje pschedpokožicź: Sskuschech ty k morwym abo k žiwym? Pchecźelo, sy so snadź hižo husto prózował, se smjercźe ke žiwjenju so pschebědźicź. Jako jeleń jachli po symnej wodźe, tak sdychuje twoja duscha po Bosy. Twojej duschi chze so picź po Bosy, po žiwym Bosy, a cžim starschi budźesch, cžim wjetsche je žedźenje a žadanje po Bosy, cžim horzischa twoja prósstwa wo njebjeske kraleństwo. Njemóżesch žiwjenje a psches njo Boże kraleństwo dostacź? Wěscźe, ale jenoż na jenym pucźu! Sswjaty japoschtoł chze cźi w naschim tekscźe tutón pucź pokasacź, hdyž praji:

Bóh je nas s Khrystużom žiwych sczinił!

W žiwjenju sy so snadź hižo ras s ludźimi setkał, kiž běchu zyle hinaschi dyžli ty, pobožnischi ludźo, kotrymž Boże dźěcźatstwo s wocžow swěcźesche. A hdyž sy widźał, kak scźerpliwi woni w cźěżnoscźi běchu, abo kak wjeżeli w nadźiji běchu, abo kak strochtni w Bosy běchu, dha sy sebi myślił, bych mohł tola też taski sbožowny cžłowjek ras bywacź. Ssy snadź też ras tajkeho cžłowjeka so praschał, abo hdyž njejsy to cžinił, dha cźiń to ras, kak je to cžinił, so bu tajke Boże dźěcźo. Kajke wotmołwj. budźesch wot tajkeho praweho Božeho dźěscźa dostacź? Wón njebudże tebi powědacź wo swojim prózowanju wo Boże dźěcźatstwo, njebudże tebi prajicź, ja sym wschědnje na mni dźěkał, sym wschědnje spytał se swojeje mozy jedyn hrěch pschewinycź. Ně, jeho wotmołwjenje rěka hinak. Wón budże tebi wusnacź: s hnady sym sbóżny scźinjeny psches wěru, a to njej wote mnje; Boži dar to je; niz se skutkow, so by so nichtó njekhwalił. Wschitzy wjeżeli kschescźijenjo to wobswědcża, niz nam, Knjeże, niz nam, ale Twojemu swjatemu mjenu skuscha cześcź.

To je pak, pschecźelo wěř to, to je jenicžki pucź też sa tebje k wjeżełemu Božemu dźěcźatstwu. Kajke je też twoje dotalne žiwjenje było, sy se swojeje mozy woprawdże doprědka pschischoł? Hdyž je jedyn so prózował, dha je to nasch Luther by! A schto je jeho wusnacże w tyschnoscźi wutroby? Moje hrěchi, moje hrěchi. Hakle w tym wokomiku budże swojeho žiwjenja saso wjeżeły, jako Sbóżnika Khrystuża sapschimnje a so k wusnacźu pschebědźi: niz se skutkow, ale s hnady sym sbóżny scźinjeny psches wěru!

S hnady! So móżemy to tak cźežko srosumicź a sapschimnycź! My njemóżemy sami se swojeje mozy móst do njebjes twaricź, ně, Bóh tón Knjes dyrbi k nam pschińcź, dyrbi so k nam pschikhilecź s hnady. Bóh sam móże tebje khudeho proscherja s bohatym cžłowjekom scźinicź. Njechasch to wěricź? Hlaj tola, hdyž twoju bibliju, to skowo wěrnoscże cžitasch, dha tebi wschitzy profetojo a japoschtoljo wobswědcża a wobkrucża, jenoż s hnady. Sswj. japoschtoł Jan khwali (1. Jana 4, 9—10): Na tym je so sjewiła ta luboscź Boża k nam, so Bóh swojeho jenicžkeho narodźeneho syna je do swěta pó-

ßkał, so bychmy pſches njeho žiwi byli. W tym wobſteji ta luboſcź: niz ſo ßmy my Boha lubowali, ale ſo je wón naß lubował a póßkał ßwojeho ßyna, ſo by ſjednanje był ſa naſche hrěchi. Sswj. japoſchtoł Pětr wyſka (1. Pětra 1, 3): Khwaleny budź Bóh a tón Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, kiž naß po ßwojej wulkej ßmilnoſcźi ſ nowa porodźił je na žiwu nadźiju pſches horjeſtacźe Jeſom Khryſta wot morwych. Sswj. japoſchtoł Pawoł wuſnaje (1. Tim. 1, 15): To je ſawěſcźe wěrno a jara doſtojne ßkowo, ſo Khryſtuß Jeſuß do ßwěta je pſchiſchoł hrěſchnikow ſbóžnych cźinicź. Schto wupraja wſchě tute ßkowa hromadźe: ſ hnady ſcźe wy ſbóžni ſcźinejni pſches wěru!

S hnady! Luba ſprózna a wobcźežena duſcha, pſchińdź a pſchikrywaj wſchě twoje hrěchi, wſcho, ſchtož tebi žiwjenje tak cźežke cźini, ſe ßkowom hnady. Dokelž ma Bóh tajku horzu luboſcź k nam, tohodla cźini naß, kiž běchmy morwi w hrěchach, žiwych, tohodla nam praji: Ja ßym žiwy a wy dyrbicźe tež žiwi bycź ſ hnady. S hnady! Kak wjeßeła je naſcha wutroba, hdyž po cźežkej ſymje w nalěcźe ßkónczne pruhi Božeje pſchecźelniwoſcźe ſaßo ßwěcźa, kak ßo wjeßeliſche, jako ßo tebi w nuſy žiwjenja po cźežkich hodźinkach khoroſcźe twój Bóh ſjewjeſche a tebi pomhaſche, a jako ßy pytnył, twój Bóh je hiſchcźe žiwy, ale kak ſbóžna je naſcha wutroba, hdyž ßo Bóh k nam w Khryſtußu Jeſußu pokhili a naß na ßwoju wutrobu cźehnje a nam, hdyž ßwědomnje naß wobſkoržicź chze, praji, budź jenož ſ měrom, ſ hnady dyrbi ßo cźi wſchitko dóſtacź, dyrbi ßo cźi dóſtacź njebjeſka ſbóžnoſcź.

Ty prajiſch, bych to pak mohł tež w mojim žiwjenju, na mojej wutrobje pytnycź. To wſchak móžeſch, hdyž ßwj. japoſchtoł Pawoł praji a piſche. Jako my morwi běchmy w hrěchach, je naß ſ Khryſtußom žiwych ſcźinił, tež je naß ſ nim ſbudźił a ßobu ſ nim na njebjeſke ßadźił w Khryſtußu Jeſußu, dha njeje to jenož ßwojej woßadźe tak piſał, ně, wón je to na ßebi pytnył! A pſches tajke ſhonjenja žiwjenja dyrbiſch tež ty hicź. Bóh chze, ſo by wſchitkim ludźom pomhane było. Nihdźe w ßwjatym piſmje njeſteji, ſo je Boža wola, ſo dyrbja jenož něktoſi wuſwoleni Boże dźěcźatſtwo dóſtacź a druſy ßu ſ njebjeſkeho kraleſtwa wuſamknjeni. Ně, ſchtó ßy, a ſchtož ßy a kak hłuboko ßy ßnadź w hrěchach padnył, tež ty móžeſch a dyrbiſch ſhonicź: Bóh ſcźini naß žiwych, a to tohodla, dokelž ßo ſtanje ſ hnady! Hdyž njejßy hiſchcźe niczo wo ſbóžnoſcźi a kraßnoſcźi Božeho dźěcźatſtwa ſhonił, dha njeleži to na Božej woli a na Božej ßmilnoſcźi, ale jenož na tebi, ſo njejßy ty chzył, ſo ßy ty pſchezo Božej woli a hnadźe napſhecźiwo dźěłał. Kak je tebi bliſko pſchiſchoł? Tu bě w hodźinach wjeßela, tam w kſchižu a tyſchnoſcźi; kak je cźe chzył na wſchěch pucźach žiwjenja k ßebi cźahnycź. Wón je cźe kóždu njedźelu pſches ſłony k ßebi pſcheproßył, wón je ßo cźi ſjewił w Božim domje w ßłowje, wón je k tebi pſchiſchoł a do twojeje duſche ſacźahnycź chzył w ßwjatym Božim wotkaſanju. Ssy ty woprawdźe wocźinił? So njejßy to cźinił, ſo njejßy na jeho hłóß, jeho wabjenje, jeho napominanje, jeho warnowanje poßłuchał, ale ſo ßy dale ßwoje pucźe ſchoł, pucźe kiž cźe wjedźachu do hrěchow, to je twój najwjetſchi hrěch, to je twoja wulka wina. Kak chzeſch a dyrbiſch to ſaßo wurunacź? Pſches ßwoju móz? Ach njedaj ßebi žanu prózu, ty ßy ßłaby, twoje dźěło, twoja ſaßłužba niczo njeje, niczo njepłacźi, wſcho ßo ſtanje jenož ſ hnady. A Božeje hnady a ßmilnoſcźe njeje kónz. Tak dźi k Jeſußej, wón ſteji dźenža ſaßo pſched tobu, a ty dyrbiſch ſhonicź: Ja běch morwy a ßym nětko žiwy. Kak ßo ſtanje, ſo žiwjenje, wěcźne žiwjenje w tebi naſtanje, to je potajnſtwo. Kaž njewěſch, kak cźělne žiwjenje naſtanje, tak njebudźeſch ſhonicź, kak wěcźne duchowne žiwjenje naſtanje. Ale hacž žiwjenje maſch, to móžeſch wjedźicź. W naturje widźiſch, hdyž ma ſchtom hiſchcźe płody, dha je w nim žiwjenje. Tak pokaſuje ßo też pola Božeho dźěſcźa na dobrych ſkutkach, hacž žiwe je abo niz. Praſchej ßo, kak ſteji pola tebje, a tón Knjes daj tebi hnadu, ſo móžeſch wyſkacź: Běch morwy w hrěchach, ale Bóh je mje ſ Khryſtußom žiweho ſcźinił ſ hnady! Hamjeń.

Sswjedźeń ſnutskowneho mißionſtwa w Hrodźiſchcźu.

Cantate evangelſki dźeń a jeho ßrjedźiſchcźo Budyſchin! Rogate dźeń ſnutskowneho mißionſtwa a jeho ßrjedźiſchcźo Hrodźiſchcźo! Tu a tam je ßo wſcho derje radźiło!

Dopołdnja we 8 hodź. ſaſwonichu Rogate naſche nowe ſwony ſa ßerbſku ßwjedźeńſku Božu ßłužbu, ke kotrejž bě wulka nutrna woßada pſchikhwatała. Sswjedźeńſke prědowanje měješche k. farař Domaſchka; ſałoži ßo na Mark. 7, 31—37. Hephata, to je wotewź ßo! Wotewź ßo wucho, ſo ßłyſchiſch wo nuſy bratrow! Wotewź ßo wutroba, ſo ßo ſrěješch ſa ßłužbu luboſcźe! Wotewź ßo wóczko, ſo wohladaſch Boże žohnowanje! Tak rěcźeſche ßwjedźeńſki prědař wo dźěle luboſcźe, kotrež ſnutskowne mißionſtwo wukonja a kotrež mamy my ſ nim wukonjecź a tak wołaſche wón do dźěła luboſcźe woßadnych a hoſcźi, kotſiž běchu ſ daloka a ſ bliſka, ßamo ſe Hodźijſkeje woßady pſchikhwatali.

Popołdnju w 3 hodźinach ſaſwonichu ſwony ſ nowa. Němſka Boža ßłužba ßo ſapocźa a naſch Boži dom bě połny nutrnych, jako naſch krajny biſkop dr. Ihmels do njeho ſaſtupi, pſchewodźany wot ßedmjoch duchownych a wot woßadneho ſaſtupjeńſtwa. Mat. 9, 36—38 bě ſałožk ßwjedźeńſkeho prědowanja, kotrež biſkop — a to k prěnjemu raſej w ßerbſko-němſkej woßadźe — dźerżeſche. Schtož je nam prajił, to podamy ſkrócźene w ſcźěhowazym. Nutrni a hnucźi poßłuchachmy wutrobu jimazym ßłowam doſtojneho knjeſa, kotryž tam na klětzy wupyſcheneho Božeho doma ſtejeſche, hižo ſe ßwojej woßobnej poſtawu a ſe ßwojimi ßlěbrno-běłymi włoßami wſchěch k cźeſcźowanju wabjo. A k tomu jednore, ale pak luboſcźe a pominanja a modlenja połne ßłowa! Drje kóždemu woſtanje tuta nutrnoſcź njeſapomnita.

Woßebity ßwjatocźny ras doſta zyły ßwjedźeń ſ tym, ſo poſauniſtojo ſ wokoliny ßobuſkutkowachu, kotrychž popołdnju wjednik poſaunſkich khorow Łužizy, k. farař Stamm-Wósborkſki ßam wjedźeſche. Schkoda, ſo po němſkej Božej ßłužbje wjedro jim ſakaſa, hiſchcźe pſched Božim domom dale piſkacź. Tuta ſwólniwoſcź naſchich łužiſk. poſauniſtow, takle zyrkwinſkim wuhotowanjam poßłužowacź, je wſcheje cźeſcźe hódna, jej ßłuſcha nutrny dźak! Runje tak ßłużeſche też k. kantor Petrik ſe ßwojim khorom ßwjedźeńſkemu wuhotowanju tutoho woßebiteho dnja, ſa kotryž bě ßebi woßada ßwój rjany Boži dom też pěknje wupyſchiła. Do zyła bě popołdnju 10 duchownych ſ wokoliny na ßwjedźeń pſchikhwatało.

Se ßwjedźeńſkeho prědowanja naſcheho krajneho biſkopa budź tu ſcźěhowaze ſapiſane ſa tych, kiž běchu ßobu, a aſ tych, kiž tam ßobu njeběchu: ßo ſałożiwſchi na Knjeſowe ßkowo ſ Mat. 9, 36—38 a dopomniwſchi na Rogate-njedźelu ſ jeje wołanjom k modlenju, wupraji mjes druhimi tole:

Modlcźe ßo ſa naſch luby lud! Pſchetož nuſa je wulka, — žně ßu bohate — mało je tych dźěłacźerjow. Tehodla proſchcźe wo dźěłacźerjow ſa žně! — —

Kaž tehdy, tak hlada też dźenža tón Knjes ſ wóczkomaj ßmilenja na naſch lud. Njedyrbjał wón to prajicź: „Mi je žel teho luda, pſchetož woni ßu ſawutleni a roshonjeni, jako

Rańschi kěrluſch.*)

Po ßwojim hłoßu.

Słónzo kaž słoto ſ błyſchczenjom jaßne
k mjeſam tu naſchim bliži ßo kraßne
a dawa ßwětło, kiž luboſne je.
Hłowa a ſtawy mi wotpočžowachu,
nětko pak ſaßo do ßłužby ßo wſachu,
a jaßnoſcź njebjeſka wobdawa mje.

Nětk wočži mojej widžitej ſ nowa,
ſchtož je móz dała Božeho ßłowa,
ſo jeho khwalba ßo rosnoſchuje,
a je doſcź ſjawne, hdže pobožni dóńdu
jónu, hdyž w pokoju ſe ßwěta póńdu
do raja, hdžež precž wſcha ſachodnoſcź je.

Spěwajmy Bohu, pſchinjeßmy wſchitko
ſwólniwje jemu ſa wopor nětko,
ſchtož kubło naſche a bohatſtwo je!
Najlěpſche naſche pak poſkiczowanje
je pſchezo wutrobne podžakowanje,
to jemu wulke je radowanje.

Wječžor a rano ſtaroſcź je jeho,
kak by naß ſchkitak, wumohł ſe ſtehho;
ßame to Boże je ſkutkowanje.
Hdyž lehnycź džemy, je pſchitomnoſcź jeho
ſchkit naſch a ſtawazym ſkhadža nam ſ njeho
ßmilenja Božeho poſkiczenje.

Wſchě ßwoje myßle ſběham ja k tebi,
ſo tyło by, ſchtož prjódkwſak ßym ßebi,
a derje wſcho by ßo poradziło.
Nahrabnoſcź ſkupa a žedženje ßměſchne
po domje bližſcheho, ſchtož je wſcho hrěſchne,
budź mojej wutrobje njeſnate wſcho!

Daj mi na wſchitko ſ wjeßelom hladacź,
ſchtož ſměje ßußod, a niczo ßej žadacź,
ſchtož mike twoje je žohnowanje!
Hrěchi a hańbu, kiž njepſchecźel lecže,
a ſ nimi ßvcže a njeſbože plecže,
njech wſcho to ſdalene wote mnje je!

Cžłowjecžne bycže, ſchto tole běſche?
Po khwilzy wone do próchа džěſche,
kaž bórſy ßmjertny duch ſaduwaſche!

We wſchitkim wſcho ma ßo ſhubicź a ſhinycź,
njebjo a ſemja ßo dyrbitej minycź,
bycź to, ſchtož było do naſtacža je.

Wſchitko ßo minje, Bóh pak ma bycže,
a jeho wola widžecź da tycže,
ſo jeho ßłowo je njeſachodne.
Sbožo a hnada ſtej wobſtajnje jeho,
hojitaj duſche ſe ſtonanja wſcheho,
takle ßu na pſchezo wuſtrowjene.

Božo, kiž króna woſtanjeſch moja,
pſchikryj a wodaj dokh miłoſcź twoja,
ſo budže pſched tobu wuhaßnjeny!
Hewak pak wodź mje ty po woli ßwojej,
dowěricź ja ßo chzu miłoſczi twojej;
ty wſchehomózny wſchak, Bože mój, ßy.

Chzeſch=li mi dawacź potrjebu moju,
ſpožcź pſchezo ruku póſnacź mi twoju,
a ßłowo ßwjate klincź we duſchi mi:
Bóh je najwjetſche, najrjeńſche, najwyſchſche,
Bóh moje kubło najßłódſche, najdróžſche,
ſe wſcheho jenak najluboſniſchi.

Chzeſch=li mje tyſchicź, ſe žołdžom ßycźicź,
pod kſchižom tu mje ſczerpliwoſcź wucžicź,
— derje, cžiń, kaž to ßo ſpodoba cži!
Schto dobre budže a wužitne ſa mnje,
wěſch ty ßamlutki, tuž połož to na mnje;
ty tola ſtajnje ßy najmiliſchi!

Kſchiž a wſcho horjo na kónz ßwój wuńdže,
wichor a morjo k cžiſchinje dóńdže,
hdyž ſaßo ßłónzo ßo pokaſuje.
Wjeßela połnoſcź a cžiſchinu ßwjatu,
w ſahrodže ſbóžnym tam njebjeſkej datu,
ſměju; tam žedženje moje mi dže. —

*) Pawoła Gerhardtowy, kotrehož 250. poßmjertniny pſchińdu lětha 7. dżeń ßmažnika. — Pſchełožk po wopſchijeczu a ßwojim luboſnem hłoßu; tola po hinajſchej twórbje, dokelž po prěnjotnej formje (dla wuſkoſcže ryma) mi njemózny běſche. — Prěnjotna twórba mjenujży je:

aa (5+5) + bb (5+5) + c (10)
+ dd (5+6) + ee (5+6) + c (10), to je do bromady 10 rjadkow ſ 62 ſłóžkami a w 5 rymach.

— Pſchełožk pak ma jeno 6 rjadkow, też ſ 62 ſłóžkami, ale jeno 3 rymy, — takle:

aa (×102) + bb (10) + cc (5+6×2) b (10).
— abo też (6+5×2) —

Tuž ßo zyle po ßwojim hłoßu ſpěwa. Podał M. U.

---

wowzy, kotrež paſtyrja nimaja!“ Haj, to je naſch lud: roshonjeny, rostorhany, roſſchczěpjeny, ſawutleny. — Tak je to w ſwonkownym. A wono je hiſchcze ſrudniſcho! Też wulki lud žiwi ßo ſ teho jeneho žórła, ſe ßłowa žiwjenja, ſe ßłowa Božeho. A w naſchim ludu! Kak je? Dźěczi bywaja dźělene wot Boha; lud je w dalokoſczi wot Boha! A tehodla ſawutli wón, hacž runje je k Bohu ſtworjeny. To je ta wulka nuſa!

Snutskowne mißionſtwo ſbudźuje kedźbliwoſcź ſa tu nuſu luda, ſa naſchu nuſu, tu ſwonkownu a wſchelaku, ale to je ta nuſa, — a na to pokaže naß ſnutskowne mißionſtwo też, — ſo je naſch lud ſhubił Boha ßwojich wótzow. A my mohli to ſpacź?! A my mohli w naſchich woßadach ßo ſpokojicź ſ wonkownym cžinjenjom a ſadźerženjom!? Ssmy tola ßamo tak daloko, ſo woßady mamy, w kotrychž dyrbi duchowny najprjedy hladacź, hacž tu dozyła kemſcherjo ßu!

Khryſtuß je pſchiſchoł, ſo by cžłowjekow ſ dalokoſcže wot Boha dowjedł do bliſkoſcže Boha, k Bohu, — też naſch lud! — Schto mohł to nětko ja cžinicź, ſo mój lud njeſawutli? Schto cžiniſch ty ſa ßwoju woßadu? Schto chzeſch ty ſa ßwoju woßadu cžinicź? Tutej praſcheni ßym tydženja w Budyſchinje kóždemu ßobu na pucź domoj dał. —

Sa troſcht praju: Žně ßu bohate! Žně, niz wußyw! Wón widži woßrjedź wſcheho wótemrěwanja luda tola žně! To ſtej wóczzy wěry! Tajkej chzemy też my ßebi daricź dacź! My nochzemy jenož tu nuſu widźecź; ně, też žně tu ßu! So bychu tu nětk też cžłowjekojo byli, hromadžicź a khowacź tute žně! Hlaj, naſcha młodžina! Wona bu wotdźělena wot Boha, wona pyta a namaka pucź k Bohu! Dale je tu to ßwjate žedženje w cžłowjeſkej wutrobje, to žedženje po Boſy, kotrehož ßebi cžłowjeſka wutroba huſto wědomna njeje! A k tomu wſchelake druhe: to, ſo ßo zyrkej ßamoſtatna ſcžini, a to, ſo pſches zyły ßwět dźe žedženje po ſjednocženju zyrkwjow. Haj, tón Knjes je na dźěle! Wón chze, ſo bychu žně ſrawiłe.

(Skónčenje pſchichodnje.)

Spokojene žedženje.

Powjeſtka ſ cžaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokračžowanje.)

Tola, kak ſapocža jemu nadobo wutroba pukotacź! Hlaj, tam běchu hižo te ßyły luda a mjes nimi wěſcže też wón — Jeſuß!

„Ja dyrbju hacž k njemu pschińcź!“ bě wón domach wobkrucźak, ale nětk wopuschczi jeho wscha swažliwosćź! Wón cžujesche, wěrjesche, kak wulki, wschehomózny Knjes je Jesuß a so wón jenož je wbohi, khudy hřěschny hólz. „Ale wón je tola nasch Sbóžnik, to jehnjo Boże a ja jeho nusnje trjebam! Ja dyrbju hacž k njemu!“ Ale ach! Hacž runjež bě tak blisko, hacžrunjež wjedźesche, so jeho jenož ßyła luda wot Knjesa dźěli, sańdźe tola skoro zyły dźeń, a wón njebě hischcźe hacž k njemu pschischoł! Bě tam tola telko khorych a wschitzy trjebachu jeho pomoz!

Nadobo pak sastachu ßo k njemu cźischczećź. Khori běchu wustrowjeni, a tón Knjes sapocža wo kralestwje Božim rěcźećź. Jonatan njemóžesche ani jeho widźećź wulkich mužow dla, kotsiž psched nim stejachu, ani derje ßłyschećź tón hłóß, wo kotrymž bě Manasse prajił, so je tak ßłódki a mózny. Bě jemu tak wusko wokoło wutroby! „Cźehodla ßym tu to pschischoł, hdyž jeho njemóžu ani widźećź ani ßłyschećź?“ Tuž dźěsche s cźicha sesady wokoło, — bě ßo ßwoje drjewjanki wusuł, — pytajo sa lěpschim městnom.

Hlaj! Tamle trochu nasdala, na powyschenym městnje běleschе ßo wodźećźko! Tam ßedźesche, hłowu na ruzy slehnjenu, knjeni Johanna Chußowa. Wokoło njeje ßedźesche hischcźe wjazy žonow a knježnow. Wutroba hólza žedźesche ßo sa tutymi wucźomnizami Jesußowymi. Hdyž njemóžesche teho Knjesa widźećź, chzyschе s najmjeńscha knjeni Johannje Chußowej dacź te khlěby, kotreż bě ßobu pschinjeßł. Wone běchu hižo trochu twjerde, a s wóßom mějesche jich jenož hischcźe pjecź, s rybow hischcźe dwě; bě dyrbjał sa pschewjesenje dacź a ßam bě tež něschto pschetrjebał. Ale ßnadź tón Knjes je tola hischcźe wsa!

Jemu ßo poradźi, bjes toho, so by koho molił, dóńcź hacž ke Knjesowym wucźomnikam, a to runje w tym wokomiku, jako Jesuß ßwoju rěcź skónczi. Wucźownizy běchu jeho wobstupili, jako bychu s nim wo něcźim wuradźowali. Sskónzo chzyschе hižo w Boži domcźk hicź.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkej a stat.

Tydźenja naspomnichmy namjety sakskich kommunistow, kotreż ßo na snicźenje nabožiny měrja a kotreż ßu hórsche skoro hacž te s lětow 1918 a 1919. Wo tym tu dźenßa hischcźe tole, dokelž ßo naschemu ludej runje nětkle njemóže doscź doprajicź, hdźe to duzy po pucźu je, jeli so je dale sajědojcźazym myßlam, kotreż ßo nětkle wot tutych lěwych stron do luda schcźěpja, poßkuschny a pschikhileny! A to njeje nasch lud jenož w dźěłacźerskich worschtach městow, ale tež hižo na wßach mjes ratarskim ludom. Potajkim: „Sächsische Arbeiterzeitung“ wosjewja nacźisk sakonja, kotryž je „Sjednocźenstwo proletariskich ßwobodnosmyßlenych“ — „Gemeinschaftproletarische Freidenker“ — pschihotowało a parteijam sozialdemokratow a kommunistow sakskeho ßejma pschedpołożiło. Nacźisk ma 6 paragrafow; w 5. paragrafje steji: „**Wožobam, kotreż njejßu hischcźe 10 lět stare, njeßmě ßo nabožne roswucźowanje poskicźecź.** Tohorunja njeßmědźa ßo do cźaßa schulskeho roswucźowanja (tež niz w tych tak mjenowanych ßwobodnych cźaßach) pschi Božich ßłużbach abo podobnych zyrkwinskich wuhotowanjach wobdźělecź. Schtóž pschecźiwo tomu hřěschi, — njech tón, kotryž to wuhotuje, njech starschi — **ma ßo na pjenjesach abo s jastwom khłostacź;** — tam steji: Einschließung (Haft) —. Je derje tak, so wo tym nětkle hižo shonimy! Tak budźeja wschitzy pschi pschikhadźazych rosßudźenjach a wólbach wjedźećź, sa kajku stronu a sa pschecźe a žadanja kajkeje strony maja bycź a sa kajke niz! — —

Želesniza je wot 1. meje sa jěsby s młodźinu płacźisny wo połožizu ponižiła. To je swjeßelaze, a to njech tež nasche kscheścźijanske towarstwa młodźiny wužija!

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Budyschina.** Njesapomnita wostanje nam Cantate njedźela se ßwojim evangelskim sjěsdom. Dźenß naspomnimy jenož hischcźe někotre liczby. Posaunistow bě ßo tu 171 seschło; so ßu woßebje woni wjele sa derje poradźeny ßwjedźeń dokonjeli, to kóždy wě, kotryž je jich ßłyschał piskacź w Božim domje a wonkach. — Kemscherjow je drje dopołdnja w Pětrowskej a Michalskej zyrkwi było na 3600; na torhoschczu bě ßo jich drje k evangelskemu wusnacźu na 5000, niz 3000 kaž tydźenja stejesche, shromadźiło. — Njech nětko tutón wußyw, kotryž evangelski ßwjedźeń cźinił, pschinjeße dobre płody.

Sserbska prědarska konferenza sjednocźi ßrjedu po ßwjatkach ßwoje ßobustawy k nalětnjej shromadźisnje. Tuta sapocźnje ßo ¾10 hodź. w Sserbskim domje. Wschitzy ßerbszy duchowni ßu winowacźi pschińcź.

Se Spytez. Diamantny kwaß. Wcźera móżesche prjedawschi kubleŕ, nětcźischi wumjeńkaŕ, knjes Jurij Maximilian Crostag w Spytezach, se ßwojej mandźelsku Hanu Florentinu rodź. Borsdorfez žadny ßwjedźeń diamantneho kwaßa ßwjecźicź. Staj ßo w lěcźe 1866 dźeń 15. meje we Wujesdźanskim Božim domje swěrowałoj, dokelž njewjesta tehdy we Wucźkezach bydlesche. Knjes jubilaŕ steji w 85. lěcźe, jeho mandźelska w 82. lěcźe žiwjenja. Bjes tym so je wón hischcźe s Boha pschi dobrej strowosćźi a cźiłosćźi, tak so pschezo hischcźe wschelke dźěło ßobu sastara, je wona hižo dlěsche lěta khětro cźeŕpjata. Dostojnymaj jubjelnymaj mandźelskimaj ßo na jeju cźestnym dnju s wjele stronow najwutrobnische sbožopschecźe wupraji.

W Lubiju běchu ßo 7. meje duchowni Lubijskeho zyrkwineho wokrjeßa do wokrjeßneje konferenzy shromadźili pod pschedßydstwom k. fararja dr. Gehringa-Sohlandskeho. Pschitomny bě tež k. zyrkw. radź. Rosenkranz. Jednachmy woßebje wo wukubłanju młodźiny a dźěcźi w evangelskim duchu; s nich ma nam, naschim woßadam, naschej zyrkwi, naschemu ludej wurosćź nowy pschichod, sbožowny pschichod noweje wěry, a my mamy ßo wo to staracź, so to tak. Tohodla ma bycź starschiski dom prěnja a sakładna nabožna wucźeŕnja! Tehodla ma ßo w schulach dźěcźom poskicźecź prawa nabožna wucźba! Tehodla dyrbja dźěcźi porjadnje wopytowacź Boże ßłużby sa dźěcźi a dozyła Boże ßłużby! Tehodla ma ßo konfirměrowana młodźina wobdźělicź na rosrěcźowanjach a bibliskich hodźinach a Božich ßłużbach a ßo tež hromadźicź we kscheścźijanskich towarstwach. Sa to wscho staracź ma ßo kaž zyła woßada, tak tež kóždy jenotliwy!

S **Gubina.** Na hłownej Božej ßłużbje w Klóschtrskej zyrkwi wusna ßo tu dotalny katolski kapłan Anton Peschke k evangelskej zyrkwi, pschestupiwschi s romsko-katolskeje zyrkwje k evangelskej. Bě hacž ßem 9 lět s kapłanom w katolskej zyrkwi był. —

Listowanje: V. w H. sa ßwjatki. — Sa Sswjatu Trojizu? —

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 21. **Bohaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **23. meje 1926** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihaŕnje šap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu šobotu a płaći běrtlětnje 78 štótych pjenjezkow.

Sswjatkowniczka.

Dostatk Sswjateho Ducha budź ſ nami wšhitkimi! Hamjeń.

Ef. 2, 19—22.

„Ja wěrju do šwjateho Ducha, jenu kſcheſcźijanſku zyrkej, ſhromadźišnu tych šwjatych.“ Do tutoho šłowa je kſcheſcźijanſka zyrkej wobſamknyła, ſchtoż je nam šwjatkowny šwjedźeń pſchinješł. Luther je tuto wuſnacźe wubjernje wukładował. Bjes Božeho šwjateho Ducha, šam ſe šwojeho roſoma, njemóže nichtó Jeſuša ſa šwojeho Sbóžnika póſnacź. Hdźež je cźma, tam niczo njewidźimy. Hdyž Boże šłónczko ſeſkhadźa, wſcho jašnje pſched naſchimaj wocžomaj leži. Tak je Boži šwjaty Duch šwětło ſ wyšokoſcźe, kotreż naš roſšwěcźi tak, ſo wſcho, ſchtoż je nam Jeſuš warbował a dobył, widźimy. Wſchitzy, kiž šu na tajte waſchnje rosšwěcźeni Jeſuša namakali a do njeho jako do šwojeho Wumóžnika a Sbóžnika wěrja, šo ſjednocźuja, a ſhromadźišna tych pſches šwoju wěru do Jeſuša wušwjecźennych abo ſhromadźišna tych šwjatych je kſcheſcźijanſka zyrkej. Tuta ſhromadźišna bu na šwjatkownym šwjedźenju ſtworjena. Jako běchu Jeſušowi wucžobnizy šwjateho Ducha doſtali, buchu Jeſušowi šwědkojo ſcžinjeni.

Schtoż pſchipowědachu, njeběchu jich pošłucharjo prjedy ženje šłyſcheli; woni buchu ſatorhnjeni a dźachu jedyn k druhemu: Schto ſechze ſ toho bycź? A ſchto je šo ſtało? Po šwjatkownym prědowanju šwjateho Pětra buchu pſchiſtajeni tón šamy dźeń wokoło tſjoch tawſynt duſchow. Na to běchu šo zuſbnizy, kiž běchu na šwjedźenju w Jeruſalemje, ſaš domoj wrócźili, w Jeruſalemje pak bě prěnja kſcheſcźijanſka woſada naſtała. Kſcheſcźijanſka zyrkej bě ſałožena. Tak šu šwjatki narodniny kſcheſcźijanſkeje zyrkwje.

Schtóž do Khryſtuša wěri, ma dźěl na Božim kraleſtwje. Prjedy měnjachu židźi, ſo je to jenož jich prawo, a ſo šu wſchitzy druſy „hoſcźo a podružnizy“; hoſcźo, kiž w zuſym kraju bydla a tu žane měſchcźańſke prawo nimaja, podružnizy, kiž nješmědźa šo do Božich domjazych liczicź. Nětk je tomu hinak tež prjedawſchi póhanjo maju dźěl na Božim kraleſtwje: „Tohodla wy nětk njejſcźe wjazy hoſcźo a podružnizy, ale běrgarjo ſ tymi šwjatymi a Boži domjazy.“ Sswjaty Duch je nam wošebity dom Boži natwarił.

Sswjaty Pawoł kſcheſcźijanſku zyrkej ſ templom Božim pſchiruna. Kak drje na tuto pſchirunanje pſchińdźe? Wón piſche na Efeſiſkich. Efeſus běſche hłowne měſto Małeje Aſiſkeje ſ pſchiſtawom w bliſkoſcźi pſchi morju; běſche tohodla jara bohate měſto, ale wulkeho, šławneho mjena po wſchěm tehdy ſnatym šwěcźe bě wošebje dla šwojeho kraſneho templa ſa bohowku Dianu, kotryž mějachu ſa jedyn tych šydom dźiwow ſtareho šwěta. Wo nim ſtary khwalbny khěrluſch praji: „Ženje njebudźe šłónczko něſchto rjeńſcheho a kraſniſcheho wobšwěcźicź hacž twój templ!“ Tutón templ mějachu Efeſiſzy wſchědnje pſched wocžomaj, ſa njón bě šo něhdy ſłótnikaŕ Demetrius roshorił (Jap. ſkutki 19). S proſetiſkim duchom šwjaty Pawoł doprědka widźi, ſo tutón templ do rospadankow rospada, ſo šo jeho 127 ſtołpow roskamaja, ſo šo wſchitke kraſnoſcźe w nim a na nim d próchа a popjeła pſchewobrocźa. Měſto toho widźi pak tež šo nowy templ ſběhnycź, kiž je wo wjele kraſniſchi hacž tamny ſtary ſ kamjenjow a ſ moſaſa ſhotowjeny, haj, hacž tamna židowſka šwjat-

niza na horje Morija w Jeruſlemje, to je ßwjaty templ we tym Knjeſu, kſcheſcźijanſka zyrkej, duchowna khěža ſe žiwych kamjenjow natwarjena, Boži dom w Duchu, ſałożeny na ßwjatkownym ßwjedźenju. Pſchetoż tutón dom je „natwarjeny na grunt tych japoſchtołow a profetow, hdźež Jeſuß Khryſtuß ßam rózžkny kamjeń je.“

Jeſuß je na kónzu ßwojeho prědowanja na horje prajił (Mat. 7,24—27): „Tohodla, ſchtóž moje ßłowa ßłyſchi a cźini je, toho pſchirunam ja mudremu mužej, kiž je ßwój dom na ſkału natwarił. Jako nahły deſchcźe padźe a woda pſchińdźe, a wětry dujachu a na tón dom ſtorkachu, wón wſchak njepadźe; pſchetoż wón běſche na ſkału ſtajeny.. A ſchtóž moje ßłowa ßłyſchi a njecžini te ßame, tón je podobny na njemudreho muža, kiž je ßwój dom na pěſk ſtajił. Jako nahły deſchcź padźe a woda pſchińdźe a wětry dujachu a na tón dom ſtorkachu, wón padźe a běſche jeho pad wulki.“ A tutón Jeſuß bě ſkóncžnje na kſchižu wumrěł a horjeſtanył wot morwych a k njebju ſtpił a ßo tak ßwojim wucžobnikam ſa Božeho Ssyna a Wumožnika ßwěta ſjewił. Tohodla praji ßwjaty Pawoł nětk, ſo njeje Boži ßwjaty templ jenož na Jeſußowe ßłowa, jeho wucžbu, ale ſo je na Jeſuża ßameho ſałożeny a natwarjeny. Schtož je nam Jeſuß dobył, to je ſałožk naſcheho ſboża. To njemóže nichtó ſaniczicź. Jeſuß je ta ſkała, na kotrejž kſcheſcźijanſka zyrkej ſteji, kotraž ju noßy a dźerži tak, ſo wona wſchěm nawalam ßwojich njepſchecźelow njekhabłazy a krucźe napſchecźo ſteji. Tohodla njemóže kſcheſcźijanſka zyrkej nihdy ſahinycź abo kónz wſacź, njech też jej wjele pſchecźiwnikow naſtanje.

Dianiny templ w Eſeſu je muž ſ mjenom Heroſtrat ſnicził, ſo by ßebi ſ tym njeßmjertne mjeno ſcžinił. Też pſchecźiwo kſcheſcźijanſkej zyrkwi je wjele Heroſtratow poſtanyło. Židowſzy a póhanſzy mózni ßu měnili, ſo móża ßebi ſ jeje ſniczenjom wulke mjeno ſcžinicź. Khěžor Diokletian daſche pjenjes bicź, na kotrymž ßo ſa ſaniczerja kſcheſcźijanſtwa khwaleſche; jeho naßlědnik běſche prěni kſcheſcźijanſki khěžor. Julian apoſtata, to je „wotpadnik“, chzyſche zyrkej ſ leßnoſcźu a ſ mozu pſchewinycź; na kónzu ßwojeho žiwjenja dyrbjeſche ßo wuſnacź: „Ty ßy dobył, Galilejſki!“ — Pſched nimale połdraſta lětami je franzowſki wucženy Voltaire wumrěł, kiž mějeſche ßo ſa jeneho ſ tych, kiž ſamóża ſe ßwojim roſumom a ſe ßwojim wußměſchenjom tutón wot Jeſußowych wucžobnikow ſałożeny twar potorhacź; kſcheſcźijanſka zyrkej hiſchcźe dźenża wobſteji. Też dźenża ma wjele njepſchecźelow a pſchecźiwnikow, ßnadź ſ dźěła też tohodla, dokelž wulki dźěl naſcheho luda pod židowſkim wliwom ſteji, kotrymž je kſcheſcźijanſtwo ſtajnje kaž cźerń we woczomaj. Tuž je ßo we wichorach ſa cžaß revoluzije też wjele kſcheſcźijanſkeho žiwjenja ſhubiło, huſto doſcź pak jenož po ſdacźu. Pſchetoż jenož ßuche hałoſy ßu ßo ſ wjetſcha wotłamake. Tuž je ßo dopokaſało, ſchto je ßuche a ſchto je ſelene, ſchto je morwe a ſchto je žiwe. Schtom kſcheſcźijanſkeje wěry wjeßele dale roſcźe. Pſched krótkim ßu ßo wſchitke evangelſke a też druhe zyrkwje zyłeho ßwěta we hłownym měſcźe Schwedſkeje ſeſchłe, hdźež je ßo ſjewiło, ſo je evangelſka zyrkej žiwa!

Jich wjele też je, kiž maja ßo jenož ſ liwkej wutrobu k ßwojej zyrkwi. Też jim je Jeſußowa wucžba to najwyſchſche, ſchtož je hdy cźłowjeka ert wuprajił. Ale Jeſuża ßameho nimaja ſa ßwojeho wumožnika wot hrěcha a ßmjercźe, ſa Sbóžnika, kiž też jim hrěchi wodawa a žiwjenje a ſbóžnoſcź dari, kotrehož dyrbjeli tohodla ſ horzej, dźaknej wutrobu lubowacź. Tohodla ma ßo kóždy na ßwjatkownym ßwjedźenju praſchecź: Je Boži ßwjaty Duch też tebje hižo ſapſchijał a tebje roßßwěcźił wo twojim ſbožu w Khryſtußu? Stejiſch ty na ſałożku Knjeſowych japoſchtołow, hdźež je Khryſtuß rózžkny kamjeń? Liczjiſch ty ßo do ſhromadźiſny ßwjatych?

Sswjaty Pawoł praji: Na rózžknym kamjenju roſcźe zyłe twarjenje k ßwjatemu templu w tym Knjeſu.

Kóždy kamjeń, kiž je ßo ſe ſkały wułamał, ßo wobruba a cźeßa, ßo hładkuje, rózki a njerunoſcźe ßo wotbija, wſchón próch a wſcha njecžiſtoſcź ßo wotſtroni, a ſkóncžnje je k tomu khmany, ſo ßo do twarjenja ſaßadźi. Tak ma ßo też kóždy cźělny cźłowjek najprjedy pſchihotowacź. Wſchón hrěch, wſcha njecžiſtoſcź, wſchě ſke poczinki maja ßo wotpołożicź. Potom hakle je khmany ſa ßwjaty templ w tym Knjeſu. Tuto dźěło ßwjateho Ducha njeje lohke. Cźělny cźłowjek ßo rad ßwojich ſtarych hrěchow njewoſtaji. A tola njeje dźěło Božeho Ducha podarmo, kaž ßwjaty Pawoł krótko do naſcheho tekſta piſche: „Jako my morwi běchmy w hrěchach, je Bóh naß ſ Khryſtußom žiwych ſcžinił.“ Schtóž na twarſkim ſałožku Jeſußowych japoſchtołow ſteji, tón wěſcźe a twjerdźe ſteji, do toho ßo wuliwa nowe žiwjenje, žiwjene ſ Bohom, tón je wukhowany ſa cžaß a wěcžnoſcź.

Tuž je nam tu wulki Boži hnadny dar pokaſany a ſ dobom wulki ßwjaty nadawk ſtajeny, kotryž nam to praſchenje pſchedpołoži: Ssy ty hižo kſcheſcźijan? Ssty ty hiſchcźe kſcheſcźijan? Ssy ty Boże dźěcźo, woſbożene pſches wumoženje wot hrěcha a ßmjercźe, ßwojeho njebjeſkeho měſchcźanſkeho prawa wěſte? Pytaſch, ſchtož je horjekach, abo jenož, ſchtož je delekach? Je Boži ßwjaty Duch abo ßwětny njeßwjaty Duch ſ twojim wodźerjom?

Bóh ſpožcź nam hnadnje, ſo bychmy na to wotmołwicź móhli: Ja wěrju do ßwjateho Ducha!

O ßwjaty Ducho, pój pſchak k nam! Hamjeń.

Na ßwjatki.*)

Po ßwojim hłoßu.

Pój, o pój, ty Ducho žiwy,
wěrny Božo ſ wěcžnoſcźe!
Twoja Boża móc cžiń dźiwy,
napjelnjej naß wobſtajnje;
tak ßo Duch a jaßnota
we wutrobje namaka!

Daj do pſchecźa wutrobneho
mudroſcź, ſkludnoſcź, radu ßam,
ſo ſe požadanja wſcheho,
ſchtož ty chzeſch, ßo jaßni nam,
ſpožcź nam połne póſnacźe,
kiž naß ſ błuda wuwjedźe!

Pokaž, Knježe, ſboża pucźe,
ſdźerž na prawej cźěri naß,
jebjeć wſcho nam ſ pucźa krucźe,
hdyž naß komdźicź chze ſły cžaß,
hrěchow dla ſpožcź roſkacźe,
hdyž ßo noha błudźeſche!

Daj nam ßwědcženje cžucź twoje,
ſo my Bože dźěcźi ßmy,
liž wſcho dowěrjenje ßwoje
k njemu maju we nuſu!
Pſchetoż prut nam wótzowſki
jenak ſbožo poſkicźi.

Wab naß, ſo ßo k njemu mamy
ſ wjeßełoſcźu dospołnje,
ſdychuj w naß, hdyž pſchikhadźamy
pſched njeho, też wobſtajnje!
Tak ßo próſtwa dopjelni,
dowěra nam pſchiſpori.

Hdyž ßej troſcht też požadamy,
ſo ma wołacź wutroba:
Kak, o Božo, cžakacź mamy
dołho tak bjes pſcheſtacźa?!
— duſchu ſ troſchtom wokſchewjej,
ſcźerpnoſcź, pokoj wobradźej!

Ducho ßylnoſcźe a mozy,
nowy wěſty Ducho ty,
pſchiſporjej ßwój ſkutk pſchi prózy
we naß, ſo cźi ßwěrni ßmy!
Skicźej brónje we wójnje,
wobkhowaj nam dobycźe!

Knježe, wukhowaj nam wěru,
pomhaj njepſchecźelow ſbicź;
daj ſo wudźeržimy ßwěru,
njedamy ßo ſatraſchicź!
Chze-li cźěło dwělowacź,
ma nam ßłowo wěſtoſcź dacź.

Hdyž najpoßles wumrěcź mamy,
ſawěſcź nam cžim połniſcho,
ſo ßo k tebi wukhowamy
do pokoja ſbóžneho,
kotryž Bóh pſches Khryſtuża
da a budźe wěcžna mſda! —

Hendrich Held, wokoło 1650; — ſeß. M. U.

---

* Pſchełožł je ſa ſł. ſpew., cžo. 148.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cžaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Kónz.)

Knjeni Johanna ſpóſna hólza hnydom a ßo jara wjeßeleſche. Woprascha ßo jeho ſ khwatkom, kak ßo ma a kak bě hacž ßem pſchiſchoł; potom prajeſche jemu, kak jeje ßußodźinki rěkachu, ſo je to Marija ſ Magdala a ta kaž jandźel pěkna knjeni pak macž Knjeſowa, Marja, a ta pódla njeje ſaßo Salome.

Jako ßo tak rosmołwjeſchtaj, pſchiſtupi k nim mužſki wyßokeje poſtawy a wotmolwi na někajke praſchenje Marije ſe Magdala: „Miſchtr ßo naß praſchesche, kelko khlěbow hiſchcže mamy; ale tu njeje žanych wjazy!“

„Tola, Handrijo!“ rjekny knjeni Johanna: „Tu je młodźenz, kotryž je tomu Knjeſej pſchinjes pjecž pokrutow a dwě rybje!“

„Tak? Tuž pój ſe mnu ßobu, mój ßyno!“

Prjedy hacž ßo Jonatan dohlada, wſa jeho tutón ßylny muž ſa ruku a dowjedźe jeho, cžinjo ßebi a młodźenzej ruma, hacž k Jeſußej.

W tutym wokomiku, jako bě Jonatan tomu Knjeſej tak bliſko a wjedźeſche, ſo tej wóczzy, kotrejž běſchtej hłubokej kaž jězor Geneſaretſki a w kotrymž běſche zyłe morjo luboſcže, na njeho hladaſchtej, njewidźeſche wón niczo. Noſy jemu tſchepotaſchtej. Sſłyſchesche, ſo Handrij rjekny: „Jedn hólz je tuhdy, kotryž ma pjecž jecžnych pokrutow a dwě rybje! Ale ſchto je to mjes tak wjele?“

Sſłyſchesche, kak tón kraßny luboſcže połny hłóß roskaſowaſche: „Pſchikaſajcže ludu, ſo by ßo ſeßydał, pſchezo ſto a pjecźdźeßacž!“

Tu podlemichu ßo jemu koleni a wón padny k Jeſußowymaj nohomaj. „Wotpuſchcž mi, Knježe, moje hrěchi!“ to bě wſchitko, ſchtož móžeſche hiſchcže myßlicž. A jemu bu wotpuſchczene! Wón cžujeſche ßo pſchi wutrobje, w kotrejž cžo njepukotaſche a njepukoze ſa wſchě cžaßy, khiba luboſc Žohnujo wotpocžowaſche Knjeſowa ruka na jeho hłowje.

Potom hakle móžeſche pohladacž do woblicža ſ njebjeſkim měrom pſchekraßnjeneho, do woblicža Sbóžnika, jehnja Božeho. Dołhož ßo ßyły luda ßydachu, móžeſche tomu Knjeſej też wupowjedacž, kak jara bě ßo po nim žedźił. Ale wón hižo to wſchitko wjedźeſche, też to, ſo bě jemu pokruty a rybje ſa dar pſchinjeßł, hacž runje njebě jemu tole wucžownik Handrij prajił.

A potom je był Jonatan tak ſbožowny, ſo ßmědźeſche tomu Knjeſej dźeržecž pokruty a rybje; tutych njebu mjenje; w ßwjatymaj, požohnowanymaj rukomaj roſcžeſche dar Boži!

Wón ßo pſchi tym miſchtra njepraſcheſche, hacž je wón tón Syn, hacž je tón Sbóžnik Bethlehemſki, hacž je wocžakowany Meßias. Ně, to ßo njepraſcheſche.

Jeniczki wokomik pſchi wutrobje Jeſußowej doßahaſche, ſo by była jeho wutroba wuſtrowjena a ſo by jeho duſcha wſchitko ſpóſnała! Pſchetož, ſchtóž chze wěricž, tomu je jenož trjeba, k Jeſußej ßamomu pſchińcž; tam wón wěſcže wěri!

Wulke žedźenje hólzowe wohladacž Meßiaßa, bě dopjelnjene! Bě njewuprajomnje ſbožowny a ſpokojeny a njemějeſche žanych praſchenjow wjazy! Ach, k Jeſußowymaj nohomaj woněmja wſchě dwělowanja a praſchenja!

Swjedźeń ſnutſkowneho mißionſtwa w Hrodźiſchczu.

(Pokracžowanje a ſkónczenje.)

Naſch cžaß je cžaß wſchelakich boloſczow, tola pak wulki cžaß! Rosßudźenja a rosrißanja ßo pſchihotuja! Je to cžaß wulkich rosrißanjow kaž lědy hdy žadyn! Je tehodla też na tebi, ſo by tutón cžaß był też žnjowy cžaß! Tohodla niz drěmacž a ßonicž! Naſch cžaß cžaka na žnjenzarjow. Naſche woßady ſacžuwaja hižo něſchto wot teho: Duchowni počžinaju pobrachowacž. A kak wulki hakle pobrach na ſnutſkownje powołanych dźěłacžerjach! S teho klinczi nam do ßwědomnja to khutne praſchenje: Ssmy my woprawdźiczi dźěłacžerjo, my duchowni, — my zyrkwinſzy pſchedſtejicžerjo — my druſy? Gideon dyrbjeſche — Ssud. 7 — ßwojich wojowarjow dwójzy ßacž a wukhowa matu liczbu a dokonja tola wulke. Ssnadź to nětkle też tak! Ssmy my wſchitzy połni luboſcže k njemu? Też Jeſuß Khryſtuß ſkorži: „Mało je tych dźěłacžerjow!“

„Tehodla proſchcže wo dźěłacžerjow!“ Tak pominajo ſteji Jeſuß pſched tymi dwanacžemi. Woßada, dźenßa je tón cžaß, ſo dyrbimy prajicž: proſchcže wo dźěłacžerjow! Proſchcže, ſo Bóh tón Knjes naſchej krajnej zyrkwi dari dźěłacžerjow, kotſiž w zyrkwi Jeſußowej ſkutkuja jako cži prawi mužojo. Wſchudźom wołaja ſa wodźerjemi, wjednikami. Wjednik je na wſchěm poßledku Jeſuß Khryſtuß. Tutón žada: Budź tu! Jemu dyrbimy ßo zyle dacž! A dyrbja tu bycž mužojo a žony, kotſiž ßo daja wjeſcž wot njeho, kotſiž hromadźa žně tutoho cžaßa. Snjeſcž njeje ta myßl: Hdy by to nětko naſcha wina była, ſo ßo njemóża žně tutoho cžaßa wukhowacž. Tohodla: modlcže ßo, proſchcže.

Tole njeje žane lohke žadanje. Je wopak, prajicž: modlcže ßo, to móžecže wy wſchitzy! Ně, to njeje wěrno! Ale ja ßměm ßebi wuproßycž, ſo ßo modlicže, ſo proßycže. A ja wěm, ſo bywa naſcha modlitwa wußłyſchana. Tak wěſte hacž to je, ſo je Jeſuß Khryſtuß prajił: „proſchcže wo dźěłacžerjow!“ tak wěſte je też to, ſo wón nětk naſche próſtwy wo dźěłacžerjow wußłyſchi! Do naſcheju rukow je date, hacž naſch lud ſawutli abo ßo k žiwjenju wróczi! Też pola naß to je, hacž to tak budźe.

„Proſchcže wo dźěłacžerjow!“ Hdyž dyrbimy tak proßycž, dyrbimy my ßami najprjedy bycž dźěłacžerjo, luba woßada!

My dyrbimy ßo Bohu k woporu dacź, my duchowni prijódkſtejerjo, my wſchitzy! My dyrbjeli bycź dźěłacźerjo we ßwojej woßadźe! To pak njeńdźe tu, ſo je ſwonkownje wſcho w dobrym porjedźe! Ow ně, ně! Kedźbujcźe, ſo žně na pola njeſhnija! A ja proſchu nanow a macźerje, ſo bychu kedźbowali! Je to rosßudźaza wěz, hacź ßu domy kſcheſcźijanſkeje abo niz. Wam ßu wulke žně dowěrjene. Lubi ſtarſchi, to je waſcha pſchißłuſchnoſcź we ßwědomnju a we wutrobje: Wjedźcźe waſche dźěcźi k tomu Knjeſej!

A kóždy jenotliwy budź a ſcźiń ßo dźěłacźeŕ Knjeſowy! Cantate ßo praſchach: Schto móžu ſa ßwoju woßadu cźinicź? Sapocźcźe ſ tym praſchenjom: Schto móžu cźinicź, ſo bychu w mojej woßadźe byłe duſche dobyte? Schto móžeſch ty to cźinicź ſa to? Na pſchikład to jene, ſo ty jenu njedźelu kaž druhu kemſchi khodźiſch a tak pohonjazy pſchikład dawaſch. Staraj ßo, ſo ßu we woßadźe dobre poczinki domach. Ty, woßadny, móžeſch lěpje hacź farař tak někotremu pſchiſtupicź a jeho nawabicź, ſo by był dźěłacźeŕ Knjeſowy.

A nětk hiſchcźe něſchto woßebite ſ teksta. Kaž Jeſuß Khryſtuß to tam cźini tak wón też dźenßa hlada do tuteje woßady. Praji wón tu też: „Mi je žel tych ßamych?“ Wulka je ta ßyła, kotraž ßo tu ſhromadźiła, ale wona njeje moja! — My dyrbimy ßo ſcźinicź, pſchedewſchěm jeho ßwójſtwo! Hladajcźe Knjeſej wſcheje ßmilnoſcźe do wócźkow! To cźińcźe, a ja ßo praſcham: „Knježe, ty wěſch wſchitke wězy, ty wěſch też, ſo ja tebje lubo mam!?“

Ow žohnowana hodźina! Tuž chzemy jo ſpytacź! Niz na druhich hladacź, ně ßami dokonjecź! Tón Knjes hlada na naß! Tón Knjes chze mje! Haj, hdyž mój Knjes w tutej hodźinje na mnje hlada, chzu ja jo ſpytacź, chzu ja ſ nowa ßlubicź:

Nětk ſ nowa podam, Božo tebi
Cźěło a duſchu k woporu.
Sswjecź moju wutrobu ßam ßebi
A daj, ſo ßwěrny woſtanu!
Njech ſjewi kóžda krjepka krwě,
So ßym Cźi, Knježe, poßłuſchny! Hamjeń.

Zyrkej a ſtat.

Powſchitkowny zyrkwiny ſond. Sa njón ſběra ßo ßwjatki kollekta. Jeho nadawk je, wſchudźom tam pomhacź, hdźež druhe ßrědki zyrkwje, kotrež ßu ßnadne, njedoßahaja, ſo by ßo ſtało, ſchtož je ſa krajnu zyrkej a woßady bjes dwěla a komdźenja nuſne. Tu njech ßu naſpomnjene twarſke dźěła. Hižo to, ſo ma woßada pſchißłuſchnoſcź, ſdźerżecź zyrkwinſke twarjenja, kotreż ßu huſto pomniki wyßokeho wumělſtwa a woßebje ważne ſa zyłu domiſnu, pſchihotuje woßadam nadawki, kotreż njeſamóża ſe ßwojimi ßrědkami dokonjecź. Tola też toho ßo pſchezo ſminycź njemóża — pſchi wſchěm nuſnym lutowanju — něſchto nowe twaricź; a tu ßu to huſto najkhudſche woßady, w kotrychž zyrkwinſke žiwjenje tohodla ſchkoduje, dokelž na rumnoſcźach ſa zyrkwinſke ſhromadźiſny pobrachuje. Tu twaricź pomhacź, je ſaßłužbne a cźeſtna pſchißłuſchnoſcź ſa wſchěch! — Też „powſchitkowny zyrkwiny ſond“ je ſe ſpadnjenjom pjenježnych hódnoſcźow jara cźežko ſchkodował. So by ſaßo mozow nabył a ſpomožnje ſa zyrkwinſke žiwjenje ſkutkowacź mohł, je nuſne, ſo by też nimo kollektow ßrědki doſtawał, kaž dary a wotkaſanja. Kóždy tajki dar, njech wulki njech mały, je lubje witany. Evangelſko-lutherſke krajne konſiſtorium je ſ dźakom pſchijimuje.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza ſjednocźi ßo ßrjedu 26. meje dopołdnja w 10 hodź. w Sserbſkim domje k ßwjatkownemu poßedźenju.

Do Ssmjecźkez! To dyrbjało 3. dźeń ßwjatkow a też hižo 2. dźeń ßwjatkow heßło bycź. 2. dźeń pſchedewſchěm ſa młodźinu! Naſch krajny biſkop dr. Jhmels rěcźi tam 2. dźeń k młodźinje, kotraž chze ßo tam ſe wſchěch kónczin ſhromadźicź, pſchikhadźaza ſe wſchelakich ſjednocźeńſtwow a ßwětanahladow. A 3. dźeń ßwjatkow 25. meje, ßwjecźi Ssmjecźkecźanſka evangelſko-lutherſka diaſpora-woßada jubilej 25lětneho wobſtacźa. Też tu je krajny biſkop pſchitomny; je ßwjedźeńſku Božu ßłužbu pſchewſak; tuta budźe dopołdnja. Popołdnju ſměje dwórſki prědaŕ dr. Siedel-Drježdźanſki ßwjedźeńſki pſchednoſchk wo lutherſkej a ſtaroſcheſcźijanſkej zyrkwi; teho runja budźe tam prjedawſchi Ssmjecźkecźanſki farař, duchowny Pangritz, rěcźecź, kotryž je jako wjedniŕ młodźiny pſchedewſchěm ſnaty. Poſaunißtojo ſkutkuja pſchi tutych wuhotowanjach ßobu. Tuž, evangelſzy kſcheſcźijenjo, ßwjatki do Ssmjecźkez! Je to tola naſcha mała ale rjana woßadka we roſpróſchenju! Poßylnimy tam ßobu ſtejniſchcźo a nahladnoſcź naſcheje evangelſkeje wěry a zyrkwje!

S **Klětneho.** Poſawniſki khór ſtaroluthersſkeje woßady ßwjecźeſche njedźelu Jubilate ſałożeńſki ßwjedźeń a to dopołdnja ſe ßwjedźeńſkej Bożej ßłužbu. Superintendent na wotp. Schnieber-Gubinſki prědowaſche wo pſalmje 89, 16: „Derje tomu ludu, kiž móže wyſkacź.“ K ſawodej ſapiſkachu poſawniſtojo pſched Božim domom. Se ßwojim piſkanjom porjeńſchichu Božu ßłužbu w Božim domje. Po tutej bě ſaßo piſkanje na měſtnje pſched zyrkwju. Khór ma w tukhwilu jědnacźe muži. Popołdnju doßwjecźachmy. Pſchi tym ſkutkowaſche zyrkwinſki khór ßobu; tutón bě też hižo dopołdnja we Božim domje ſpěwak. Wjazy porěcźachu k tomu, tak ßwjedźeńſki prědaŕ, woßadny duchowny a pſchedßyda khóra. Tutón pokaſa, kak móže poſawniſki khór ſe žohnowanjow ſkutkowacź w Božich ßłužbach, pola běbnych a khorych, ſ piſkanjom w ſjawnoſcźi, pſchi pſchewodźenjach atd. — My ßo wjeßelimy, ſo njeje naſche towaŕſtwo žiwe ſ tej ſaßadu: „Žadyn ßwjedźeń bjes rejow!“ ale ſo bu też tuto doßwjecźenje ſkónczene ſ modlitwu a ſ wuſpěwanjom ſchtucźki:

„Wſmi khudu khwalbu tudy ſ hnadu,
Mój luby Božo, wote mnje!
We njebju wěm ßej lěpſchu radu;
Tam móžu cźi kaž jandźeljo,
Hdyž hłoß mi ſechzeſch wyſchſchi dacź,
To haleluja ſaſpěwacź!“

Njech też ſapoſdźene, pſcheje też naſch njedźelnik Klětnjanſkemu khórej poſawniſtow Boże žohnowanje k dalſchemu ſkutkowanju, kotreż njech woſtanje Bohu k cześcźi a cźłowjekam k žohnowanju!

Liſtowanje. Do W. w Pruſkej. Wutrobny dźak ſa naſtawki ſ woßady. Tajkich trjebamy ſ Pruſkeje a Sakſkeje do kóždeho cźißła něſchto! „Pomhaj Bóh“ by rady woßadnik był ſa naſche woßady. Ale to je njemóžno, hdyž woßady a woßadni, woßebje jich wjednizy, njepomhaja! Tohodla ſ nowa do Pruſkeje a Sakſkeje tu próſtwu: Dźěłajcźe ßobu. Roſprawjejcźe ſ najmjeńſcha wo woßadnych a pſchihódnych poděndźenjach! Redakzija.

E. W. w Ho.: Sa 1. njedź. po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 22.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 30. meje 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihiczišchczerńje a knihaŕnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

Na ßwjatu Trojizu.

Jan. 3, 3.

„Jesuß dźesche: Sawěrnje, sawěrnje, ja praju cźi: Jeliso ßo schtó ſ noweho njenarodźi, njemóże wón Boże kraleſtwo wohladacź.“

Sswjatki ßu saßo byłe! Schto ßu wone byłe? Jenoż próſdniny? Potom ßu tu podarmo byłe! Rěcźimy nětkle husto wo „skomdźenych składnoſcźach,“ abo kaź Němz praji: „Verpaßte Gelegenheiten“. Dyrbimy my wo tutych Sswjatkach teź tak prajicź ſa tebje, ſa nasch lud?

W naschim sakskim ludu je dosrawił tón namjet: „Dźěcźo do 10 lět njeßmě ani domach ani w schuli ani hewak měcź roswucźowanje w naboźinje, a nan abo macź abo schtóź hewak, by to tola cźinił, dyrbi do jastwa!“ Ludej, w kotrymź tajke płody srawja, je nusnje trěbne, so ßo ſ noweho narodźi, a naschemu ludej cźim bóle, dokelź sajědojcźaze myßle tuteho rasa a druhe w ßamßnych kruhach wupłodźene a hajene myßliczki ßo rosschěrjeja dale a bóle. Tekſt druheho ßwjatkowneho dnja nochze mi ſ hłowy, kotryź nam tón ßwjaty nadawk napołoži: ßo modlicź, ßo prózowacź wo ducha roſuma a wo rosßwětlenej wocźi myßle a spósnacźa. „Maju wocźi a njewidźa,“ tuto khłostaze a porokowaze ßłowo ma prawo mjes naschim ludom, haj — nochzemy tak powschitkownje rěcźecź — ma prawo teź mjes nami. Jich wjele njewidźi, njespósnawa tón strach, kotryź nam wschěm hrosy. Hospodarske a politiske myßliczki a žadanja a pschecźa ßu jim jich hewak wótrej wocźi woßłabiłe, a niz jenoż wocźi, ně, teź wuschi, wutrobu. Tuž tu niczo druhe njepomha, khiba so ßo zyle ſ noweho narodźa, a to w mozy Sswjateho Ducha ßwjatkowneho.

Hdyž tola ßo njestanje, njemóźemy wohladacź ani Boże kraleſtwo ani — lěpsche cźaßy, cźaßy wěrneho ſboża. Spytamy-li hinak a na druhim sakožku ßebi twaricź ßwoje ſbožo a ſbožo nascheho luda, naſhonimy prjedy abo posdźischo, schtoź njemudry twarz w Khrystußowym pschirunanju naſhoni; Matth. 7, 27: „Jako nahły deschcź padźe a woda pschińdźe a wětry dujachu a na tón dom storkachu, padźe wón a běsche jeho pad wulki.“ My pak dyrbimy wjedźecź, so cźłowjekojo, so nasch lud nětkle tajki pad wjazy njesnjeße. To by było sadwělowanje a sahubjenje.

K tutomu spósnacźu dyrbimy pschińcź, potom ßo njebudźemy komdźicź, poßłuchacź, schto ma Jesuß Khrystuß nam prajicź; — a budźemy jo teź cźinicź. Wschitko wokoło naß a w naß dźě potom woła: Ty dyrbisch, ty dyrbisch! Tuž klincź cźi we wuschomaj tuto: sawěrnje, sawěrnje, ja praju cźi!

Schto cźinicź? To stare, dotalne wopacźne, błudne wotstronicź, wotpołożicź po rezepcźe Luthera, kotryź wón podawa w sakramencźe ßwjateje kschcźenizy: „Stary Hadam w naß dyrbi ßo psches wschědne roskacźe a pokutu potepicź a wumrěcź!“ Schtóź praji, so to mordarka kura, tomu snapschecźiwimy: Ale pschi njej běża jenoż ßylsy, pschi tamnej kurje pak, kotraž pschińdźe, jeliso ßo ſ cźaßom ſ tutej njewuhojimy, poběhnje krej! Bolicź budźe wschak tuta Lutherowa kura teź, a dyrbi teź, ale to wscho niczo njepomha! Hdyž ßy tak to njedobre wukorjenił, potom pschińdźe tón druhi dźěl tuteho hojerskeho prózowanja, kotryź cźi Luther tak wopi-

ſche: „ſaßo wſchědnje won pſchińcź a horjeſtanycź nowy cźlowjek!“ To dyrbi ßo ſtacź nětkle junkrócź a doraſnicź ſ mozu modlitwy a ſ mozu ducha Sswjateho. Hdyž to tak junkrócź ale pak dokładnje ßy dokonjał, budźe cźi potom też to „wſchědne pohrjebanje a ſtawanje“ po Lutheru móžne a „wſchědnje“ k nowemu žohnowanju.

Takle lěkaricź na ßebi, je nadawk, kotryž ma kóždy jenotliwy dopjelnicź a kotryž ma też zyły lud dokonjecź! To, ſchtož ſ toho ſbywa, je tón nowy narod, bjes kotrehož njewohladaſch Boże kraleſtwo ani też cźaß noweho trajazeho, wěrneho ſboža. A niz jeno to! Wjazy hiſchcźe! Tak ſ noweho narodźeni kſcheſcźijenjo nabuchu ſ tutym nowym narodom dźiwnych mozow, Božich mozow. Woni ſamóža, pſchětracź w tutym cźaßu a niz ſadwělowacź, woni maja troſcht, ßylnoſcź, nadźiju, haj wjeßele, hdyž cźi druſy tu bjes toho wſcheho ſteja abo liwzy; liwzy pak ßu hiſchcźe wjetſche njebožatka hacž tamni! Tajkich Božich mozow trjebamy nětkle, hdyž wobſtejnoſcźe tajke a tu njeje hiſchcźe nowy ſbožowny cźaß. S tajkimi pak też w tutym wobſtejimy! A ſ tajkimi wobſtejimy w cźaßach, kotreż nětkle pſched nami a kotreż budźa cźežke a rosßudne niz jenož ſa powſchitkowne hoſpodarſke a politiſke wobſtejnoſcźe, ale też ſa kóždeho jenotliweho. Derje kóždemu, kotryž ſměje ſnutskownych mozow doſcź, mozow wěry a k tomu rosßwětlenej woczi ſpósnacźa! Tón ßo ſminje njeprawdy a ſleho, hrěcha a ſłóſcźe a tak ſchkodowanja na duſchi a wěcžnoſcźi. Abo ßy ßnadź ty hižo tak daloko, to rěka, tak hłuboko, ſo je to tebi wſcho jene? Tuto ſmyßlenje je kaž natykowaza khoroſcź, a wjele je jich hižo ſkhoriło. Też tajkim njepomha žane druhe lěkarſtwo hacž to jene: ßo ſ noweho narodźicź a bycź kſcheſcźijan, ſ Bohom w nowej žiwej wěrje ſawjaſany!

Sswjatkowny cźaß wotßal khwata. Bě wón ſa tebje „ſkomdźena ſkładnoſcź a dyrbi wón to woſtacź?“ Hamjeń.

Pawoł Gerhardt, jeho žiwjenje a khěrluſche*).

Krótki nacźiſk k jeho 250. poßmjertninam, 7. VI. 1926, —

podał M. U.

(S wobraſom.)

Pawoł Gerhardt je pſched 250 lětami ſemrěł, tola je hiſchcźe dźenßa a woſtanje žiwy do wſcheho dalſcheho pſchichoda evangelſkeje zyrkwje. Jeho kěrluſche ßu njeſachodne, pokhadźaze ſe žiweho ßłowa Božeho. Tak běchu njeliczomnym ſ njebjeſkim rěblom, haj, njeliczomnym je jeho jaßne wuſnacźe k wěcžnej wótzowſkej ßwěrje Božej w Jeſußu Khryſtußu było ſ poßylnjowanjom wěry a pokojenjom w cźežach a ſtyſknoſcźach tudy ſemſkeho podružniſtwa. — A też, ſchtóž wo jeho žiwjenju by niczo njewědźał, wužiwa jeho wubjerne wupłody ſ wjeßelom a wokſchewjenjom.

Schtož wo běhu jeho žiwjenja ſhonimy, je tak mało, ſo ßo ſpodźiwamy. Jeno na jeniczki krótki wuréſk ſ jeho žiwjenja pada tak wótre ßwětło, ſo wſcho połnje pſchewidźimy. Ale runje tónle dźěl je najmróczniſchi zyłeho jeho ſemſkeho běha: jeho ſeſtork ſ Bramborſkim wulkim kurwjerchom Bjedrichom Wylemom. Wſcho, ſchtož prjedy tychle lět dźe a ſa nimi ſcźěhuje, nam ſkoro połnje njeſnate woſtanje. K ſeſnacźu pak a doroſymjenju jeho wuſnama a ſadźerženja naſpomnjeny tamny wuſtup połnje doßaha. —

*) Po: Paul Gerhardt. Ein Lebens- und Zeitbild von Heinrich Hübner. Ernſt Kochs. Paul Gerhardt, ſein Leben und ſeine Lieder. Chriſtophorus. Evang.-luther. Monatsblatt zur Förderung chriſtlicher Liebesarbeit, Nr. 4 1926.

Pytajmy dźě jeho najprjedy jako cźłowjeka a bohoßłowza, jako ßwězu zyrkwje a ßwědka wěry ſeſnacź. Potom hakle chzemy też — po a pſchi tudy dowolenem a wobmjeſowanem měſtnje — ſ krótka na jeho kěrluſche a jich ważnoſcź ſa jeho cźaß a ſa wſchě cźaßy pohladacź.

Gerhardt běſche dźěcźo ßrěnjeho ſtawa, kaž Luther ßyn burſtwa. Jeho nan Kſcheſcźan Gerhardt bě ſ měſchcźanoſtu abo też pſchißudnikom w Hrabicźkach (Gräfenhainichen), ſakſkowoleŕſkim ródnem měſtacźku, a macź Wórta, dźowka ſ Lipſka rodźeneho fararja a zyrkwinſkeho dohladowarja M. Kaſchpora Starcki w Jiłowje (Eilenburg), hdźež w měſchcźanſkej zyrkwi buſchtaj 12. rózownika 1605 wěrowanaj. Jako jeju 2. dźěcźo narodźi ßo Gerhardt 12. nalětnika 1607 a dóſta pſchi kſchcźeńcy po dźědźe ſ nanoweje ſtrony ßwoje mjeno Pawoł. Jeho

wukubłanje w ſtarſchiſkem domje trajeſche hacž do ſpocźatka 16. lěta. 14. haprleje 1622 bu wón na wjeŕchowſku ſchulu we Pſchemjenju (Grimma) daty, hdźež je nimale 6 lět wubył hacž k wotkhadej na univerſitu pſchi ſpocźatku lěta 1628 do Běłogory (Wittenberg), ſo by tam bohoßłowſtwo ſtudował. 14 lět dołho potom niczo wo nim njeſhonimy; jeho cźěŕ ßo połnje ſhubi. Je wón wſchě tute lěta w Běłogorje ſtudował abo też něhdźe druhdźe? Abo je hižo tehdy duchowne ſaſtojńſke dźěła tu a tam jako pomoznik wukonjał abo ſ domjazym wucźerjom pobył? To njewěmy. Hiſchcźe w lěcźe 1641 je wón we Běłogorje jako ſtudowazy ſapißany. Jeho zyrkwinſke ſaſtajenje a bohoßłowſtwo dóſta tak ßwój trajazy ras a wuſnam. Univerſita Běłogora, „Lutherowa klětka“, tehdy hiſchcźe we połnem kcźěwje Lutheroweho ducha ſtejeſche; jeje pycha a próza běſche ßwjata horliwoſcź ſa cźiſtu wucźbu, njepowalna ßwěra lutherſkemu wuſnacźu w połnem wobßahu, pódla pak woßobinſka měrnoſcź a łahodnoſcź a njemała horliwoſcź we hajenju woßobinſkeje wěry, — ſchtož poſdźiſcho wſcho też Pawoła Gerhardtowe ſaſtojńſke ſkutkowanje woſnamjenja a pyſchi. —

W lěcźe 1643 jeho njenadźizy w Barlinje namakamy. Wěmy pak jeno, ſo běſche nježenjeny a ſo w lěcźe 1651 tam w domje pobožneho a nahladneho komorniſtwoweho prawiſnika Handrija Bertholda pſchebywaſche. W kajkem powołanju? — je ſaßo njeſnate: ßnano jako domjazy wucźeŕ młódſchich dźěcźi. To pak ßmě ßo wobkrucźicź: Barlin bu Gerhardtej ſ druhej domiſnu a to pſches tamnych nadobnych ludźi, kiž jeho do ßwojeho towaŕſtwa pſchijachu, — nimo Bertholdez ßwójby nahladni duchowni, wucźerjo a druſy. 8 lět dołho drje

njeje Gerhardt wjazy Barlin wopuſchcził; je w duchownem ſaſtojńſtwje ſaſtupujo wſchelko poßłužał a ßwoje ſpěwy a kěrluſche poſkiczał, kiž woßebje kantor Jan Crügaŕ hromadżeſche a Kſcheſczan Runge wuda w lěcze 1648 hižo 3. ras. Wſcho najrjeńſche a najlěpſche, ſchtož je kandidat Gerhardt ſpěwał, je tak wupłod jeniczkeho lětdżeßatka, něhdże ſ czaßa 1643 hacž 1653. Dołho je wón měł na ſchuli ſczerpliwoſcze a woczakowanja wudżerżecz, hacž jemu jako hižo 44 lět ſtaremu kandidatej ßo ſaſtup do farſtwa wotewri. 18. naſymnika 1651 dóſta wón w Barlinje ßwjeczińſnu ſa proboſchta měſtaczka Chudowiny (Mittenwalde) a dohladowarja tam wokolnych wjeßnych farſtwow. A tam je nimale 6 lět dołho ſkutkował a 11. małeho rózka 1655 też do mandżelſtwa ſaſtupił ſ Hanu Marju, 2. Bertholdez dżowku ſ Barlina, hacž bu potom wróczo powołany do Barlina ſa 3. duchowneho pſchi Mikławſchſkej zyrkwi. — S Boha ſbożowne běſche tole mandżelſtwo, żohnowane dozyła ſ 5 dżěczimi, 3 ßynami a 2 dżowkomaj; tola japoſchtoła Pawoła ßłowo, ſo mandżelſkaj cżělnu pſchecźiwnoſcź ſmějetaj (1. Kor. 7, 28), ſtaj też Gerhardt a jeho towarſchka a pomozniza połnje ſhoniłoj: jeno jeniczki jeju ßyn Pawoł Bjedrich, rodżeny 2. żnjeńza 1662, je wotroſtł; wſchě druhe 4 dżěczi pak ſahe wotemrěchu.

A k tomule ßwójbnemu horju ſtej Pawołej Gerhardtej też w ſaſtojńſtwje ßo woßebita cżeża a khutne pruhowanje jeho ſprawnoſcże, ßwěry a wutrajnoſcże pſchitowarſchiłej: Bramborſki wulki kurwjerch Bjedrich Wylem běſche reforměrtſkeho wěrywuſnacża a pytaſche ſjednocżenje abo tola najprjedy ſnjeßliwoſcź mjes ſaſtupjerjemi reforměrtſkeho a lutherſkeho wuſnacża ſpěchowacź a dobycź; tola jeho poſpyty a wukaſy pſchi tom běchu doſcź njeſbożowne a ſbudżowachu pola jeho lutherſkich poddanow dale bóle njedowěru a bojoſcź wo ßwobodu a wobſtacże lutherſkeje zyrkwje. Wſcho drobnje wo tutej khutnej naležnoſczi tudy roſeſtajecź móżno njeje; tuż njech ſ krótka doßaha, ſchtož Ph. Wackernagel wobkrucża wo Gerhardtowem ſadżerżenju a bědżenju pſchi jemu pſchinuſowanem wojowanju wo ßwobodu a ßamoſtatnoſcź zyrkwje pſchecźiwo wotmyßlenju a nadběham ſtatneje mozy: „Gerhardt jewi ßo w běhu wſcheho jednanja jako najczińſczińſcha powaha; wón je duſcha, takrjez dobre ßwědomjo Barlinſkeho duchownſtwa. Wón njebě ani ßwojeje khowy ani ſ roswólnoſczu wobknjeżeny. Jeho ſaſtojńſke ſajimanſtwo a dżěło běſche ſpißy ſa napad a ſchkitanje (mjes ßebi pſchecźiwnymaj ſtronomaj) ſeſtajecź a wudżěłacź. Tute běchu ſ najwjetſchej wobwrótnoſczu a raſnoſczu date, njeżadnje ſ lutherſkej ſmużitoſczu w pſchekhwapjazych napſchecźiwjenjach, haj, ſ doſczeżnym żortom (mit logiſchem Humor) ſeſtajane a ßu dopokas, ſo ßo rosrißny roſom jara derje ſ baßninſkej myßlu ſjednocża. Pſchi tom wón też ßwoje duchowne kěrluſche ſpěwaſche. Wone běchu jeho modlitwa a wußłyſchenje. We nich ßo jeho duſcha wuczińſczowaſche wot brudow bědżenja.“ —

Ale wſcho niczo njepomhaſche; też wón, kaž druſy, ſkónczńje ßwoje Barlinſke ſaſtojńſtwo ſhubi. Tola wón dobreje myßle woſta, dokelž mějeſche dobre ßwědomjo. „To wſchak je ßnadne Barlinſke cżerpjenje“, wón dżeſche; „też ſwólny a hotowy ßym ja ſe ßwojej krwju evangelſku wěrnoſcź wobßwědczicź a jako Pawoł ſ Pawołom hłowu pod miecź podacź.“ — Njeſnjeßliwe běſche jemu, ſo by wjazy njeßměł ßwobodnje wo wſchěch ßadach ßwojeje wěry prědowacź a jemu dowěrjenu woßadu ſ duſchowpaſtyrſkej ßwěru powuczecź. Bjes dwěla „ſe ßwojej nježnej ßwědomliwoſczu, ßwojej ſmużitej ßwěru k wuſnaczu wótzow, ßwojim roſßudnym rukowanjom ſa prawa zyrkwje a njeſranitoſcź prědarſkeho ſaſtojnſtwa je a woſtanje Pawoł Gerhardt błyſchczaze ſnamjo a nadobny pſchikład ſa jeho cżaß a do wſcheho pſchichoda zyrkwje.“ — Po puſchczenju ſe ſaſtojńſtwa — ſchtož bu jemu w kurwjerchowem mjenje 15. małeho rózka 1666 pſchipowědżene — woſta Gerhardt nakhwilnje hiſchcże w Barlinje a ßłużeſche ſe ßwojimi bohatymi darami dale dżakowny woßadże, kotraž bě na wſcho móżne waſchnje ſa njeho wuſtupowała a jeho ſprawnje lubowaſche. Hdyž pak bě jemu mandżelſka krótko do jutrow 1668 ſemrěła, jeho dale niczo w Barlinje njedżerżeſche a tak w naſymje 1669 powołanje do duchowneho ſaſtojńſtwa w Lubinje pſchija a je tam wot naléczża 1670 dalſche 7 lět hacž do ßwojeje ßmjercże w naléczu 1676 w połnej cżiſchinje a ſ njewuſtawazej ßwěru ßwoje prědarſke ſaſtojnſtwo ſaſtarał. Semrěł je wón tam 27. rózownika, tehdy ßrjedu po ßwjatkach, a bu pokhowany 7. ßmażnika, kaž ßu to ſ wězywuſtojnymi pſchepytami Petrich (1914, Bertelsmann-Gütersloh), Ssmend a Kawerau ſwěſczili. — Dżiwny je roſſtup jeho ßmjertneho a pohrjebneho dnja. Hódacź drje ßměmy, ſo chzychu ſa ßwjatocżne pokhowanje runje njedżelu woczakacź, kotraž 1. po ßwj. Trojizy bě tehdy 7. dżeń ßmażnika.

(Pokracżowanje a kónz ſczěhuje w pſchichodnem cżißle.)

Zyrkej a ſtat.

Evangelſke woßady Augsburgſkeho wuſnacża, kotrež wopſchijeja němſki, madżarſzy a ßerbiſzy rěcżazych evangelſkich w kraleſtwje Sserbiſkich, Kroatiſkich a Sſłowakow běchu 2. julija 1923 wobſamknyłe, ßo ſjednocźicź do zyłka. S kralowſkim wukaſom bu też ſa 15. haprleje prěnja ſynoda tuteho noweho evangelſkeho zyrkwineho ſwjaſka powołana, kotraž mějeſche nadawk, wuſtawu pſchihotowacź. Se wſchěch evangelſkich zyrkwjow, kotrymž běchu ßwój nowy poſtup woſjewili, doſtachu k tomu ſbożopſchecża ſa tuto ważne a roſßudne ſpocżinanje. Woni ßu toho pſcheßwědczenja, ſo wſcho ſbożownje pſchewjedu k żohnowanju evangelſkeje zyrkwje we južnoßłowjanſkich krajach. — Finniſka je mjes krajemi naſcheje ſemje tón, kotryž ma pornjo druhim najwjazy evangelſkich wobydlerjow; dozyła ma jich 3364807; ſ tutych ßu 98 prozentow evangelſkich. Rußowſka wyſchnoſcź bě pſchezo ſaßo ſpytała, prawowěrnej zyrkwi k pſchewaſy dopomhacź; to je nimale zyle podarmo było. Prawowěrnych abo grichiſko-katolſkich je tam na 54 000; Baptiſtojo licża tam 5000 do ßwojich pſchiwißowarjow a Methodiſtojo 1000. Najmjenje wěrjazych ma w Finniſkej romſko-katolſka zyrkej, mjenujzy jenož 440. Finniſka ma derje ſarjadowane dżěło mjes mużſkej młodżinu; ma 215 towarſtwow ſ 8800 ßobuſtawami. Tohodla je też lětßa ßwětowa konferenza towarſtwow kſcheſczijanſkeje mużſkeje młodżiny do Finniſkeje, do Helſingforſa, ſwołana. Na njej ßo też ſaſtupjerjo ſakſkich towarſtwow wobdżěla.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Cżeſka bratrowſka zyrkej mějeſche po rosprawach kónz lěta 1925 252177 ſtawow w 146 woßadach, 21 pobocżnych woßadach a na 186 prědarſkich měſtnach. Jej ßłużeſche 113 fararjow, 3 pomozni prědarjo ſe Sjednocżenych ſtatow Pokrózneje Ameriki, 14 vikarow a 9 diakonow; nimo tutych ma zyrkej hiſchcże 4 fararjow w ßwojej ßłużbje. Bjes duſchepaſtyrja je jich w tukhwilu 18 woßadow a 1 pobocżna Bratrowſka zyrkej dżěli ßo do 13 wokrjeßow. Wjedniſtwo zyrkwje ma

ſynadolny wubjerk, do kotrehoż 6 na 6 lět wuſwolenych ßobuſtawow ßłuſcha, pod pſchedßydſtwom ſeniora, kotryż je tohorunja na 6 lět wuſwoleny.

Do **Annaberga** je ſwjaſk towaŕſtwow evangelſkich młodych holzow ßwoje towaŕſtwa ſa 19. hacž 21. junija hromadu ſwołał k hłownemu ſjěſdej. Tutón je ſtajeny pod bibliſke heßło: Ephes. 2, 19—22. Naſch krajny biſkop dr. Jhmels je ßwjedźeńſke prědowanje pſchilubił.

Liſtowanje: W. w Ho. ſa 1. po Pr. — T. w B. ſa 2. po Trojizy.

Samołwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXVI.

Zabłudźene dźěćo.

Mała Hańžka bydleše w rjanej wjescy. Dom jeje maćerje stoješe njedaloko wulkeho lěsa. Človjek z tutej krajinu njeznaty by so lohko mohł zabłudźić, prjedy hač by so won namakał.

Hańžka běše jeničke dźěćo khudeje wudowy. Jeje nan bě hižom wumrěł k wulkej zrudobje maćerje a dźowčićki. Ale Bóh ma smilnosć z wudowami a syrotami, a tuž zbudźi też tutymaj wopušćenymaj pomocnych přećelow, kiž jimaj wjele dobrotow wopokazowachu.

Jedyn wječor sedźeše Hańžka před durjemi. Mać běše jej přikazała, zo njeby daloko wot domu so wotsaliła, zo njeby so zabłudźiła. Ale Hańžka jenož mału khwilu na zakaznju pomjatkowaše. Stany a khodźeše najprjedy w blizkosći, zo by dom widźeć mohła; mjez tym da so do zběranja kwětkow, módrych a čerwjenych, a potom wobkedźbowaše ji njeznateho wulkeho ptaka, potom běhaše za wjewjerčku a skónčnje zasta we hłubokem na wšě strony jenak ćmowem lěsu. Wohladowaše so, pytaše, khodźeše tu a tam, ale wšo podarmo.

Mjez tym nasta khłódny wječor. Wětr wuješe a dešćik kapaše. Bližeše so hrimanje. Hdźe so nětko mała Hańžka wobroći a skhowa před hrimanjom?

Skónčnje słónčko domoj dźěše, a nasta ćmowa nóc. Mała jeje wutrobička mócnje pukotaše. Hańžka wjedźeše, zo njenamaka dompuć. Mučna padźe na zemju a płakaše. Hórcy wobžarowaše, zo njeje maćernemu přikazu posłuchała.

Skónčnje wusny. Kaž ruče ranje switaše, wubudźi ju hłód. Ale njemóžeše maćerku zawołać, zo by ji dała sněđanje. Běše samalutka srjedź wulkeho lěsa. Wbohe dźěćo wjedźeše, zo by na tom wosamočenem městnje podarmo čakało. Tohodla stany a dźeše doprědka. Ale dyrbješe hić pomałku; přetož běše ze zymu sprostnyła a z hłodom wosłabła. Dźěše pak na wopačnem puću, tak zo so bóle a bóle wot domizny zdalowaše.

Skónčnje přińdźe k městnu, hdźež wohlada někotrych ludźi z brunymi wobličami sedźacych wokoło wohnja před stanom. Běchu to cyganjo. Najprjedy so jich boješe. Ale što by sama w lěsu započała? W nadźiji, zo budźa k njej přećelniwi, dźěše k nim a powědaše jim, zo je so zabłudźiła. Cyganjo ji poskićichu, zo by so sydnyła k wohnju a dachu ji něšto jěsć z kotoła, kiž wisaše nad wohnjom. Wbohe dźěćatko wosta pola nich cyły dźeń. Wječor pak jich płačo prošeše, zo bychu ju dowjedli k maćercy. Cyganjo hladachu jedyn na druheho a wuradźowachu mjez sobu w rěči ji njeznatej. Potom zeslěkachu jej drastu a woblekachu ju roztorhanu drastu. Namazachu ji też wobliču, rucy a nohi z čěmnej barbu a prajachu, zo ma z nimi hić a zo změja ju za swoje dźěćo na město dźowčićki, kotraž běše jim w samsnej starobje wumrěła. Bórzy na to wottorhachu stan a składźechu wšitke swoje wěcy na wóz, a wotjědźechu do kraja, kotryž Hańžka ženje widźała njebě.

Za wbohe dźěćo nasta nětko čas ćerpjenja. Nichtó k njej lubosćiwje njerěčeše. Nichtó so z njej njemodleše. Njeroznawaše wjacy njedźele wot wšědnych dnjow. Njemóžeše wopytować ani šulu, ani cyrkej, ani dobre knihi čitać. Město krasnych njedźelskich spěwow słyšeše nětko dźiwje cyganske spěwy, kotrež ju trašachu.

A što hakle je sebi mysliła maćerka wo swojej lubej dźowčićcy? Hdyž susodźa słyšachu, zo je so Hańžka zhubiła, wzachu latarnje a dźěchu pytać. Někotři khodźachu po polach, druzy po lěsu. Hodźina za hodźinu so miny, ale holčičku njemóžachu namakać.

O kajka zrudoba napjelnješe wutrobu wboheje maćerje! „Moje dźěćo je do rěki padło," wołaše, „a je so tepiło, abo so w lěsu zabłudźiło a hłodu wumrěło."

Hdyž pak so ludźo po njewuspěšnem pytanju bjez Hańžki domoj wróćichu, njedaše so z ničim spokojić.

Tak miny so nimale dwanaće dołhich měsacow, Hańžka hišće běše pola cyganow, ale njemóžeše so na nich zwučić. Husto jich płačo prošeše: „Dowjedźće mje k maćercy." Woni pak činjachu, jako njebychu ju słyšeli, abo woni ju hněwni zakřiknychu.

Po někajkim času pytnychu cyganjo, zo Hańžka zblědni a wosłabni. Spóznachu, zo jim ničo hódna njeje a zo, hdy bychuj u wobkhowali, wumrě. Tohodla ju spokojowachu, zo póńdu zaso do wulkeho lěsa, we kotrymž jeje maćerka bydli. Tam ju zaso wohlada. Hańžka běše po tutych słowach wjeselša, a njemóžeše dočakać, hdy to budźe.

Zaso běše nazyma. Běše runje tak pokhmurne wjedro kaž tehdom, hdyž Hańžka maćercyny dom wopušći. Tu wuhladachu ludźo, kiž njedaloko w lěsu dźěłachu, cygansku holčku. Wona běžeše k nim, ze wšej mocu kaž jenož móžeše, wołajo: „Ja sym Hańžka. Dowjedźće mje k mojej maćercy."

Ludźo wostajichu dźěło a ze spodźiwanjom hladachu na cygansku holčku. Ale skónčnje njemóžachu dwělować, zo je to woprawdźe Hańžka a dowjedźechu ju z radosću domoj. Mać hižo čakaše, přetož wona běše wot někotrych hólcow doběžawšich zhoniła, zo so Hańžka domoj wróći. Kajku radosć mać a dźowčička měješej, hdyž jena druhej wokoło šije padny, njeje móžno wopisać. Mać khětře dźowčičku cygansku drastu zesłěka, wumy ju a wjeseleše so kaž tamny nan w bibliskim přirunanju, kiž zawoła: „Tutón twój bratr běše wumrěł, a je zaso wožiwił; wón běše so zhubił a je zaso namakany."

Wukńće z toho, lube dźěći, posłuchać a njezabudźće, zo smy my wšitcy před Bohom jako błudne wowcy, ale zo Knjez Jezus, tón dobry pastyr nas pyta, zo by nas z płašćom sprawnosće přikrył a nas k našemu njebjeskemu Wótcej přiwjedł.

Čišło 23. **Bohaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj móchny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwo ć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedzelske lopjeno.

Budyschin **6. junija 1926** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihárnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaezi čertletnje 78 stotych pjenjezkow.

1. njedźela po swjatej Trojizy.

1. Jana 4, 16—21.

We swojim wulkim khwalbnym kěrluschu wo luboscźi (1. Kor. 13, 13) rěcźi swjaty Pawoł wo najkrasnischich kubłach cźłowschkeho živjenja, to su wěra, nadźija a lubosć. A kóždy cźłowjek wě, so žane wot tutych kubłow njesmě pobrachowacź we swójbje. Wěra, nadźija a lubosć, to su tsi krasne hwězdy, kiž do nascheho cźěmneho živjenja nuts hladaju a jo pschekrasnjuja, jena hwězda njemóže bjes druheje bycź. Ale kak dha cźłowjekojo to swětko tutych hwězdow horje wosmu?

Wěru drje namakasch. Hdyž tež je dźensa wjele cźłowjekow, kiž wjazy wěricź nochzedźa, — to rěka, kiž so sa mudrych maja a měnja, so wěru do Boha njetrjebaju — ale hdyž wěru nimaju, dha maja tola pschiwěru, a hdyž tež njewěrja do Boha nascheho lubeho Wótza, jene dyrbja tola pschipósnacź, so tež woni wot žjeneje mozy wotwisnuja, kotraž móznischa je hacź woni. Wěru namakasch! Kak wjele s tych, kiž su s zyrkwje wustupili, dźensa sasso so wrócźeja, dokelž widźa, tam wonkach je žałostna cźěmnosć.

Nadźiju drje namakasch. Bjes nadźije njemóže žadyn cźłowjek živy bycź. Młodźenz dźe s wulkej nadźiju do živjenja nuts; nasch luby lud ma nadźiju, so tola bórsy sasso lěpsche cźasy pschińdu; a tež schědźiwz s běłymi włosami, kiž wě, so dyrbi bórsy do rowa stupicź, ma hischcźe nadźiju, so je hischcźe wěcźne živjenje. Haj, hdyž my cźłowjekojo pschi rowach lubych semrětych stejimy, dha hischcźe khorhoj nadźije nad rowom stajimy, dokelž w naschich wutrobach klinczi hłós, so smjercź njemóže konz bycź, so smy hischcźe k lěpschemu živjenju narodźeni.

Hdźe dha pa namakasch dźensa lubosću? Jedyn stary grichiski filosof je s lampu wodnjo psches hasy běhał a něschto pytał, a jako so jeho praschachu: „Schto pytasch?“ dha wón wotmołwi: „Ja pytam cźłowjekow.“ Moji lubi, njedyrbimy my tež dźensa s lampami psches cźłowjestwo hicź a „cźłowjekow“ pytacź, to rěka tajkich, kiž Boha lubuja a swojeho bližscheho kaž sam so! Hida, njepschecźelnosć, parteiske wězy, to drje wschitko namakasch, hdźe dha pak namakasch lubosć mjes cźłowjekami? O, so by lubosć pschezo wutrobnischa była mjes nami, w naschej swójbje, w naschich wosadach, w naschim ludu! Tuž dha pójmy, kedźbujmy na napominanje nascheho teksta: Wojuj wo prawu swjatu lubosć.

1. Potom sy Boži pschecźel.
2. Potom masch wjesele na sudnym dnju.
3. Potom sy prawy wucźobnik twojeho Knjesa Jesom Khrysta.

I.

Bóh je lubosć! Kajke njewurjekniwe sbožo leži w tutym słowje. Njejsy ty hischcźe jenje to sbožo sacźuwak? My smy živi pschi spočatku lětneho cźasa. Sady nas leži nalětny cźas se swojej zyłej krasnosću. Nětk budźemy bórsy sasso dary widźecź, kotrež semja nam pschihotuje. Njebjesa wuliwaju deschcź a słónzo; płody lěcźa a nasymy budźemy sasso khowacź móz do bróžnjow; syma budźe s wosebitej krasnosću semju wupyschicź. Njedyrbjało to wschitko cźłowjekow na tu mysl pschinjesć: tuta móz, kotraž poknosć tajkich darow nam psched nohi wusypa, móže jenož móz lubosćze bycź.

Bóh je luboscź! To wobßwědczi też twoje žiwjenje: „wón je naß prjedy lubował“. Prjedy hacž je semju stworił, je Bóh hižo we ßwojej luboscźi wobsamknył: dajcźe nam cźłowjekow stworicź. A prjedy hacž hrěschny pad ßo sta, je hižo w Božej radźe wobsamknjene było, cźłowjekow wot hrěcha wumóz. Jako my bjese wscheje pomozy do žiwjenja stupichmy, je ßo wón hižo sa naß staral, je wón naß pschi ßwjatej kschcźenizy sa ßwoje dźěcźo pschiwsał. Pschezo, w srudnych a wješełych hodźinach je jeho luboscź naß pytała. Haj, kak je ßo wón woßebje staral sa naß w cźaßach nusy, to ßmy my wschitzy nashonili w tych cźaßach, hdźež ßebi njemóžachmy skoro wjazy khlěb kupicź. A hdyž bě nascha duscha njeměrna, dha je wón naß se ßwjatym wotkasanjom Jesom Khrysta troschtował. Haj, sawěrnje: „Wón je naß prjedy lubował.“ A to bě najwjetscha luboscź nascheho Boha, so je ßwojeho ßyna do ßwěta póßłał, so by naß wot naschich hrěchow wumohł. Bóh je luboscź.

Nětk pak pschińdu też w cźłowjeskim žiwjenju cźaßy, hdźež na Božej luboscźi dwěluja. Hdźež ßo praschesch: „Hdźe je tutón Bóh, kiž chze luboscź bycź?“ Hlaj, też Jesuß Khrystuß je w nozy ßwojeho cźerpjenja wołał: „Mój Božo, cźehodla ßy mje wopuschcźił?“ Bóh cźe lubuje też we twojich cźežkich hodźinach. Wón dyrbi cźłowjekow też do hłubokoscźe njescź, so by cźłowjesku hordu wutrobu saßo ponižnu scźinił, so by cźim nutrnischo hladała k tym horam, wot kotrychž jej pomoz pschińdźe. Psches kschiž ke krónje. To njesabudź we twojim žiwjenju. Bóh je tola luboscź.

To je to najwažnische, so „my wostanjemy we Bosy“. Pschetož schtóž w luboscźi wostanje, tón wostanje w Bosy a Bóh w nim. Tón je Boži najßwěrnischi pschecźel, kiž w Bosy wostanje, kiž lubuje to město, hdźež Boža cźescź bydli.

II.

Boži pschecźel ma też wješele na ßudnym dnju. Pschetož na tym ßo ta luboscź dokonja pola naß, so my bychmy dowěrjenje měli na ßudnym dnju. Bojoscź njeje w luboscźi. Luboscź k Bohu tam njeje, hdźež je pódla bojoscź psched cźłowjekami. My njechamy ßo bojecź, nasche Boże dźěcźatstwo s weßełoscźu psched cźłowjekami wusnacź; też niz psched njepschecźelemi. Pschetož my wěmy, so hodźina pschińdźe, hdźež mamy ßmjercźi do woblicža hladacź. Schtó njeby tu tschepotał? Wěsch tola potom, so masch psched Boże wobliczo stupicź, psched wobliczo twojeho ßudnika .Wěsch tola, so też sa tebje hodźina samołwjenja pschińdźe.

Haj, hdyž njeby potom niczo wjedźał, so Bóh je luboscź, hdyž njeby niczo wjedźał, so je wón ßwojeho ßyna do ßwěta póßłał też sa tebje, so wschitzy, kiž do Jesom Khrysta wěrja, shubjeni njeßu, ale wěcžne žiwjenje herbuja; haj, kajka je to potom žałoßna ßmjercź! Sadwělowani, bjes nadźije, bjes wěry, bjes luboscźe dyrbja tajzy khudźi ludźo potom kónz wsacź.

Sa naß pak rěka: Bojoscź njeje we luboscźi. Bojoscź drje njewěrjazych cźwiluje, a to ßo woßebe na ßmjertnym dnju pokasuje; wot naß pak dyrbi rěkacź: ta dokonjana luboscź Boža wumjeta tu bojoscź. Bohu budź wěcžnje dźak, so my potom wěmy: S nami dźe domoj k naschemu wótzej psches Jesom Khrysta. Ale jene chzemy ßebi tola do wutroby pißacź a njechamy lohkomyßlni bycź: pola naß jenož dokonjana luboscź bojoscź wumjeta. Pschetož kaž Bóh je, tak dyrbimy my też na ßwěcźe bycź. Tak chzemy saßo we wobliczu ßmjercźe na to napominanje kedźbowacź: lubujmy jeho, pschetož wón je naß prjedy lubował.

III.

A hdyž ty tak wojujesch wo ßwjatu luboscź Božu, potom ßy ty też prawy wucžobnik twojeho Sbóžnika Jesom Khrysta. Hdyž pak schtó rjeknje: „Ja lubuju Boha“ a hidźi ßwojeho bratra, tón je khar. Pschetož schtóž ßwojeho bratra njelubuje, kotrehož wón widźi, kak móže tón Boha lubowacź, kotrehož wón njewidźi?

Potajkim: luboscź k bratram je wjele lóžscha hacž luboscź k Bohu. O kajka hida a njepschecźelnoscź mjes nami wschitkimi, kajke politiske pschescźěhanje! Kak daloko ßmy hischcźe sdaleni wot praweje luboscźe k Bohu, hdyž njemóžemy we naschim ludu psches jene pschińcź. Pisch ßebi, njeměrny ludo nascheho cźaßa, pisch ßebi do wutroby: schtóž Boha lubuje, tón dyrbi też ßwojeho ßobucźłowjeka lubowacź. Wjazy dyžli junkrócź je to twój Sbóžnik Jesuß Khrystuß wuprajił. Khudych, khorych, hubjenych cźłowjekow namakasch dźenßa wschudźom. Namakasch cźłowjekow niz jenož w nusy cźěła, ale hischcźe wjazy w nusy dusche. Sawjedźenych, njepschecźelow dokoła wokoło! Hida je heßło dźenßnischeho ßwěta. — A k luboscźi woła naß Bóh. Na kajki hłóß chzemy my poßłuchacź. Ja měnju, so njemóže žana njewěstoscź bycź: wón je naß prjedy lubował. So my we luboscźi Božej stejimy, to chzemy pokasacź s tym, so my też naschich ßobucźłowjekow lubujemy. Tak wobßwědcź też ty to we twojim zykłym žiwjenju, mój luby ßobukschescźijano, so ty prawy wucžobnik ßy ßwojeho Knjesa Jesußa Khrystußa, so ty lubujesch, hdźež drusy hidźa. „Pschetož tu pschikasnju mamy my wot njeho, so tón, kiž Boha lubuje, też ßwojeho bratra lubowacź dyrbi.“ Bóh je luboscź! Hamjeń.

Pawoł Gerhardt, jeho žiwjenje a kěrlusche.

Krótki nacźisk k jeho 250. poßmjertninam, 7. VI. 1926, — podał M. U.

(Pokracžowanje.)

Hdyž běsche Luther nowy kěrlusch evangelija saspěwał, jeho Hans Sachs, snaty Nórimski (Nürnbergski) mischtrospěwar, strowjesche jako „Běłogorskeho ßołobika“. Tónle ßołobik pomłodźeny je — Pawoł Gerhardt. Se wschěch spěwarjow evangelskeje zyrkwje njeje žadyn tak ßłódko a wokschewnje spěwał kaž wón. Pschirunacź pomha dosnacź. Ženje njeje „spěwaza zyrkej“ tak wjele a tak rjenje spěwała kaž we cźěmnej nozy 30 lětneje wójny. Prjedy Gerhardta Josua Stegmann, Jan Matej Majfart, Jan Heermann a drusy ßu sa to pschikłady abo ßwědkojo. A rowjeńkojo Gerhardtowi, s nim 1607 rodźeni, ßu Jan Rist, M. Kschescźan Keimann a Valentin Thilo a pódla nich zyła wulka ßyła evangelskich spěwarjow. Woni wschitzy ßu ßwojich kěrluschow dla nam droholubi, a jich mjena ßo na wobwosy zyrkwje błyschcźa jako jaßne hwězdy sa wschě cźaßy, narody a ludy. Se wschěch ßobuspěwarjow pak Gerhardt wustupuje jako najwyschschi wjerch a je wuswoleny lubuschk evangelskeho luda. Kaž cźasto w běhu lětstotkow wopomnjeńske dny jeho naroda, wustupa a ßmjercźe ßo wrócźa, sběha sahorjenje sa njeho ßo snowa a pschezo saßo. Wón je naß bóle dyžli wschitzy drusy se ßwojimi kěrluschemi sa ßebje dobył, — tak naß, kaž ßwój cźaß. — Schto dawa jim tule njepschecźiwitu móz nad wutrobami a tole njeshinite kusło? To je woßebje jich cźisćźe lutherski ród a wusnam. Jako baßnjeŕ je Pawoł Gerhardt pomłodźeny Luther, zyle ludski a evangelski, němski a sdobom baßniły kaž žadyn druhi spěwaŕ evangelskeje zyrkwje. Jeno 120 kěrluschow je wón spěwał, nimo 12 němskich a 10 kacžonskich skład-

noſtnych ſpěwow. Sa to maju pak nimale wſchě nabožniſku a baßniſku hódnoſcź, a mnohe ſ nich běchu, kaž A. F. C. Vilmar ßwědczi, „niz jeno ſa ſańdźene lětſtotki cźeſtna pycha evangelſkeje zyrkwje a němſkeho cźucźiweho baßniſtwa, ale woſtanu też ſa wſchě pſchichodne lětſtotki najwubjerniſche parle we wěnzu němſkeho baßnjerſtwa a najnadobniſche drohotki evangelſkeje zyrkwje. S Lutherom pſchirunany ma Gerhardt ſ nim wjele podobneho, ale ſdobom je tola też wulki rosdźěl mjes jeho a Lutherowymi kěrluſchemi. „Luther, tónle wulki porjedźeŕ, mózny wěrywuſnawaŕ, njebojaſny cźěrſtrojiczel noweho cźaßa, niz jeno na poli naboźiny: wón móże jeno pſchiſkładnje do trunow pſchimnycź, ale kajke ßu to ſwuki! — prěnjotneje mozy, nowe, ženje prjedy ßłyſchane, — ſtworiczeŕſke, nawodźowaze, pſchedſnamjenite ſa wſchě cźaßy! Gerhardt pak, — też wſchón a zyły muž, tola mjeńſchi dyžli Luther, ſ tuteje ſkały rubany; — też duchowny rjek, tola w prěnim rjedźe ſpěwaŕ ſ Božeje miłoſcźe: wón njeruna ßo Lutherej we ßamoroſtkej mozy a hobrſkem wotmachu, niz w nutrnoſcźi jeho wulkeje wóhniweje wutroby, pſcheßaha jeho pak ſa to ſ bohatſtwom macźiſny a ſynkow, kaž też ſ baßniwym wuměłſtwom. Lutherowe kěrluſche klincźa a brincźa kaž truby a bubony wojowazeje zyrkwje. Gerhardtowe kěrluſche ſyncźa kaž piſchcźele a ſwony ßwjecźateje woßady.“ — Luther je wjazy „My-kěrluſchow“, Gerhardt wjazy „Ja-kěrluſchow“ ſbaßnił. S Lutherom ßłyſchimy hnydom zyłu zyrkej ſpěwacź, ſ Gerhardtom najprjedy jenotliweho kſcheſcźana. Hdyž Lutherowy brónjeŕſki kěrluſch rěka: „Nam twjerdy hród je naſch Bóh ßam“, tak Gerhardtowy: „Je Bóh, mój pſchecźel, ja mnje.“ To je wſchelakoſcź doby abo cźaßoweho ducha. We cźaßu ßwojeho wojowanja ſtoji zyrkej w prědku; na jenotliweho kſcheſcźana ßo jeno jako dźěl zyłka dźiwa. W běhu cźaßa, woßebje pſches cźěßnoſcźe 30 lětneje wójny, ſtupa bóle jenotliwy kſcheſcźan do prědka. Jeho woßobinſke ſhonjenja a trěby ßu pſchedmjet jeho kěrluſchow. Tak ßo k tamnym ſhromadnym wuſnawaŕſkim kěrluſcham pſchitowaŕſcha dale rańſche a wjecźorne, kſchižne a pokojawe, powołanſke a ßmjertne kěrluſche. Ale pola Gerhardta też tute poſbudźowaze a powucźaze kěrluſche jenak a pſchezo ducha zyrkwje dychaju, a ſchtož wón njech też wo ßwojich cźeŕpjenjach a wjeßelach, běDźenjach a dobywanjach, ſtaroſcźach a nadźijach ſpěwa: wón wě wſcho tak powſchitkownje a po połnej wěrnoſcźi wuraźecź, ſo je to kóždemu wěrjazemu kſcheſcźanej ſ wutroby ſpěwane. To cźini jeho kěrluſche tak lubodrohe ſa wſchě cźaßy. Hdyž je Luther ſtworicźeŕ němſkeho zyrkwinſkeho ſpěwa, je Gerhardt tohole ſpěwa miſchtr, jeho pſchikładny ſpißowacźel.

Wěſo też někotre połdrohe kamuſchki ßo mjes jeho baßniſkim bohatſtwom namakaju. Najmjenje je jemu pſchebaßnjenje zyłych pſalmow ßo poradźiło, dokelž wón pſchi tom njemóżeſche tak ßwobodnje ſ hłubiny ßwojeho ducha tworicź. Ale ſchtó by to ßměł jemu porokowacź? Też Schiller a Goethe njejſtaj jenak miſchtrſke kußy wupkodźiłoj.

To je wěrno, někotre kěrluſche ßu jako zyrkwinſke trochu pſchedołhe — hacž na 20 a wjazy hronow. Ale woſtudły a wumucźazy pſchi tom Gerhardt ženje njeje, kaž někotſi tehdomni a nětcźiſchi hronarjo, kotrymž ma mnohoſcź hronow próſnoſcź a duchownu khudobu jich wupkodow kněcź a narunacź. Jeho radoſcź w Boſy, połnoſcź wutroby a bohatſtwo myßlow wě hrono k hronu pſchiſamkowacź runo žiłemu žórku, kotrež pſchi ßwojim žołmjenju njeſaprahnje. Tehdy mějachu ludźo wſchak też hiſchcźe khwile a popſchachu ßebi khwile, woßebje ſa Boże ßłużby. Dźenßa je to bohužel! hinak. Tola ſe kěrluſchow kaž: „Wutroba njech ſradna dźěła nětkole“, „Hlej, ßwěcźe, hladaj horje“, „Ach, porucź Bohu ßwěru“, „Ja ſ hoſcźom ßym na ſemi“, „Sſłónzo kaž ſłoto ſ błyſchcźenjom kraßne“ a ſchtož dołhich kěrluſchow wjazy je, — ſchtó chzył jeno jeniczkeho tychle mnohich hronow njeměcź? Ja niz. A ſchtóž je ſ wjeßelom a luboſcźu ſpěwa abo nutrnje ßej cźita, tomu też dźenßa pſchedołhe njejßu, — tak mało, kaž wone roscźehnjene, ßłódke ſynki a „derje wobdarjeneho ßokobika“. —

Pawoł Gerhardtowy pomnik w Lubinje.

Po naczišku Fr. Pfannſchmidta w Barlinje. S pſchecźelnej dowolnoſcźu naklada Luth. Bücherverein. Breslau, Eliſabethſtr. 6 ſ knihi: Paul Gerhardt. Ein Leben- und Zeitbild von Paſtor Heinrich Hübner, Corbach. Płaczišna 1,50 hr.

Prawych wopomnjenje woſtanje w žohnowanju (Pſchišł. Sal. 10, 7)! Dźakowne potomſtwo je Pawołej Gerhardtej rjane pomniki naſtajało. Wón ßam pak je we ßwojich kěrluſchach dale žiwy, ſtoji mjes nami jako jandźel Boži, měrny a njewidomny, ſanoſcha nam ßwoje kěrluſche we woßadźe; pſchewodźa naß pſches zyrkwine lěto ſe ßwojimi kraßnymi ßwjedźeńſkimi kěrluſchemi, kiž ßu nam njeparomne; poßwjecźa naſch dźeńſki cźaß wot ranja k wjecźoru; njewuſtawa ſe wjeßołymi ſpěwacź, ſrudnych pokojecź, ſtruchłych ſmužecź, ſpytowanych poßylnjecź, a mrějazych wužohnowacź. — Schtó chze wſcho to žohnowanje wuměricź, kiž je wón pſchezo a wſchudźe poſkicźał?! (Skónczenje pſchichodnje.)

Zyrkej a ſtat.

Zyrkwiny ſenat evangelſkeje zyrkwje ſtaropruſkich provinzow bě 20. a 21. meje ſjednocźeny. Jednaſche mjes druhim wo palenju cźěłow a ßobuſkutkowanju zyrkwje pſchi tajkich khowanjach, wo konfirmaziji a wo nabožnym roswu-

czowanju w schulach. Tež wo stejnischczu zyrkwje k ludowemu rosßudźenju ßo rěczesche a ßo wobsamkny, k tomu woßadam rosßudźenje wosjewicź. —

Praschenja dźělenja stata a zyrkwje mjelcza nětkle nimale zyle. Stat a politiske partaje maja nětkle druhe staroscże a k tomu pschińdu bórsy wólby do nascheho sakskeho ßejma. Tuž nochzeja ßo s tutym rosßudnym praschenjom nětkle saběracź, a to cžim mjenje, hdyž je wulkostatny ßud we Lipsku w rosrißazych pjenježnych praschenjach tak rosßudźił, ßo stejnischczo zyrkwje pschipósna a niz stejnischczo stata.

Wschelke z bliska a z daloka.

S **Budyschina.** Sswjatkowna ßrjeda bě tak prawje ßerbski dźeń. Wschelake ßerbske sjednoczeństwa a towarstwa běchu poßedźenja, swjetscha hłowne shromadźisny powołake: tak „Serbska prědarska konferenza“, kotraž ßo wot dawna ßem na tutym dnju skhadźuje; dale „Towarstwo Pomozy sa studowazych Serbow“, „Serbske knihowne towarstwo“, „Druzstwo Ssmolerjez knihiczischczernje“ a druhe. Schkoda, so bě ßo pschi tym pschemało na czaß dźiwało; tak běchu wschelake wuhotowanja na ßamßne hodźiny postajene, tak so ßo jich wjele njemóżesche na wschelakich shromadźisnach wobdźělicź.

— **„Serbska prědarska konferenza“** bě ßerbskich duchownych sa ßwjatkownu ßrjedu po starym waschnju k poßedźenju swołała. Pschedßyda, k. farar Domaschka rosprawjesche po sawodnej modlitwje a powitazych ßłowach wo wschelakich woßobinskich należnosczach, spominajo na k. fararja Mateka, kotryž je na wotpoczink schoł, na k. fararja Handrika, kotryž je ßo s Klukscha do Porschiz pscheßydlił, s wotkelž bě knjes farar Rěsbark do Lipska woteschoł, na k. fararja Kschižana, kotryž s Dohny do Klukscha pschińdźe. — Wokrjeßne hejtmanstwo je naczisk wustawkow „Swjaska ßerbsko-němskich a němsko-ßerbskich woßadow“ pruhowało a konferenzy pschipóßłało. Tutón ßo jenotliwym woßadam pschedpołoži; mějachmy jón sa pschijomny. Konferenza wobsamkny jenohłóßnje, so ßo wschě sjednoczeństwa, kotrež w naschich ßerbsko-němskich a němsko-ßerbskich woßadach sa skutki kscheszijanskeje luboscże dźěłaja, w prědarskej konferenzy do zykka sjednocża a tak tež nasche woßady s Lubijskeho a Kamjenskeho wokrjeża: snutskowne a swonkowne mißionstwo a druhe. Po wschelakim druhim jednachmy na kónzu hischcże wo ßerbskich spěwarskich; tola wosta tuto njedokonjane, schtož wobžarujemy, dokelž wěz khwata. Tuto dźěło dyrbi ßo tak abo hinak dokonjecź, jeliso njedyrbi pscheposdźe byczź!

Se ßerbskich woßadow. Na ßerbskej prědarskej konferenzy shonichmy nadrobnische wo wschelakich pscheměnjenjach na farskich městnach naschich woßadow. Do Porschiz je ßo psched krótkim k. farar Handrik s Kluksca pscheßydlił na město k. fararja Rěsbarka, kotryž je farske městno w Lipsku pschewsał, Je schkoda, so je ßo to runje nětkle stało, hdyž poczinaja widomnje ßerbszy duchowni pobrachowacź. Nadźijomnje ßo to pschecże dopjelni, kotrež ßo w konferenzy wupraji, so ßo k. farar Rěsbark saßo ras do Serbow wrócźi. Do Kluksca pscheßydli ßo bórsy k. farar Kschižan, kotryž je nětkle w Němzach, w Dohnje; to je swjeżelaza powjescź, so ßo saßo jedyn s zusby wrócźi. Do Barta pschińdźe na městno k. fararja Mateka, kotryž je na wotpoczink schoł, k. farar Pawoł Mrósak s Ketliz; wo Ketliczanskim farskim městnje njeje hischcże niczo dalsche rosßudźene. To je jich wjele pscheměnjenjow a wjazy jich hischcże bórsy pschińdźe, a s nimi strach, so wschě hacž dotal se ßerbskim duchownym wobßadźene farske městna wjazy ßerbskeho duchowneho njedóstanu, a to na dalsche niz, dokelž nam studowazy pobrachuja.

S **Porschiz.** „Nětko mamy saßo fararja“, tak ßo Porschiczenjo ßwjatki sradowachu. Schtwórtk do ßwjatkow k nam pschiczahny, wutrobnje witany wot zykeje woßady. Pyschny czah schulskich dźěczi, woßadneje młodźiny, zyrkwinskeho pschedstejiczerstwa, wjesczanostow wschěch wßow zykeje woßady, sastupjerjow wohnjoweje wobory a wojerskeho towarstwa cżehnjesche wotczakowanemu knjesej hacž na mjesy woßady napschecźiwo, hdźež jeho městopschedßyda zyrkwineho pschedstejiczerstwa, k. ratarski radź. Mittag se ßłowami, posawny khór s wjeßełym khěrluschom a schulske dźěczi s wjeßełym spěwom witachu. Knjes farar Handrick ßo nutrnje dźakowasche pschilubjo, so ßwoju zyku móz do ßłużby noweje woßady staji. Czah ßo sawróczi, swony prěni ras noweho knjesa fararja strowjachu. Hacž na farski dwór jeho w czahu dowjedźichmy. Tu powita jeho k. wjesczanosta Wünscha w mjenje woßadnych gmejnow, knjes Lindnar w mjenje wohnjoweje wobory a wojerskeho towarstwa, knježna Lydia Czeßliz sa młodźinu, Frieda Měrschez sa schulske dźěczi. Se wschěch ßłowow wuklinczowasche wjeßele na pschikhadźe noweho knjesa fararja. Knjes farar lic. Mrósak witasche jeho w nowej domisnje, w ßerbskej rěczi, jeho napominajo, so by twarjenje Božeho kralestwa w Porschiskej woßadźe na sałožku njeboh fararja Krygarja a dr. Rěsbarka spěchował, schtož k. farar Handrick s wutrobnymi ßłowami pschilubi, wo dowěrjenje woßadnych prosscho. Pschi schalzy kofeja stupichmy ßebi parchonszy bliże a wschitzy pschitomni ßo pscheßwědczichu, so móżemy wjeßeli byczź, so ßmy knjesa Handricka dóstali. — Druhi dźeń ßwjatkow bu nowy knjes farar wot kn. tajneho zyrkwineho radźiczela na němskej Božej ßłużbje psched stami kemscherjow do noweho sastojnstwa sapokasany. Knjes kollator Jäkel pschepoda jemu postajeńske pißmo. Woßada radostnje spěwasche, zyrkwiny khór a posawny jeho witachu. Na sałožku epistole 2. dnja ßwjatkow k. farar Handrik ßwoje sawodne prědowanje wotmě, nowu woßadu witajo a wopominajo k modlitwje, k próstwje a ke khwalenju. Jeho jednore waschnje rěczecź, jeho pscheßwědczenje wo wěrnosczi teho, schtož pschipowjeda a jeho wjeßeła wěra, kiž s jeho ßłowow wukhadźesche, naß pscheßwědczi, so je pastyrski kij do powołannych a ßwěrnych rukow ßo podał. Na ßerbskej ßłużbje, kiž běsche pschiměrnje derje wopytana, knjes farar lic. Mrósak noweho fararja woßadźe pschedstaji. Wón napominasche na sałožku 1. Kor., 4, 1 noweho fararja, so by nowej woßadźe s tej ßamej ßwěru ßłużił, kaž dotalnjej a po 2. Tim. 1, 7. so by se dobrej nadźiju a s dowěrjenjom na teho knjesa nadawk ßwojeho noweho sastoństwa pschedewsał. Sso wjeßelichmy na rjanej składnej a czistej ßerbsczinje kn. fararja Handrika. Njech ßo jemu poradźi, zyrkwine smyßlenje a wěrnu pobožnosczi w naschej woßadźe sdźerżecź a pschisporjecź. Bóh daj k wschemu, schtož spoczina, ßwoje hnadne žohnowanje.

„Towarstwa evangelskich dźěłaczerkow Němskeje“ běchu njedawno ßwojich sastupjerjow do Nürnberka swołałe. Tuta shromadźisna pokasa, so tež tuto hibanje roscże. Je jich nětkle 120 towarstwow; nimo bayerskich sastupjerkow bě jich tam hischcże na 166 druhich. To je dopokas sa to, so ßu tute towarstwa swólniwe, tež wopory pschinjescź sa to, so by ßo jich dźěło spěchowało; a tola maja ßo nětkle runje tež tute dźěłaczerki s czežkimi hospodarskimi nusami bědźicź. S pschednoschkow njech ßu sczěhowaze naspomnjene: „Žedźenje a jeho dopjelnjenje w žiwjenju dźěłaczerki.“ — „Dasche wudospołnjenje dźěłaczerki w domjazym hospodarjenju.“ — „Prósdniny młodych dźěłaczerkow.“ —

Listowanje: T. w B. sa 2. po ßwj. Trojizy. — S. we M. sa 3. po ßwj. Trojizy.

Čišło 24.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 13. junija 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeji běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

2. njedźela po swjatej Trojizy.

1. Jana 3, 13—18.

W njedźelskich epistolach ma swjaty Pawoł tajku pschewahu, so też swjatkownej epistoli stej wobej ſ jeneho Pawołowych listow wsatej, runjeż tutón Knjesowy japoschtoł na prěnich swjatkach njebě. Jako hłowny twarski mischtr zyrkwje je Pawoł swjaty templ a wobydlenje Boże w duchu twarił (Eph. 2, 21. 22.) a so za kschesćijanske wosady starał, so by Bóh pschez Jesom Khrysta swoju móz na nich wopokasał (Eph. 1, 19). Tak běsche Pawoł w japoschtolskim czasu wěsćże najmóznischi prědar.

Ale Pawoł njeběsche hordy, tak so by dary swojich sobujaposchtołow sazpiwał. „Wschelke su dary, ale jedyn duch“, tak wón pisasche, a to nam prawje jasnje a rjenje psched wocži stupi, hdyž, kaž tydźenja, na dźensnischej njedźeli sasso epistolu ſ prěnjeho lista swjateho Jana słyschimy. Skoro wschak je, kaž by tu hinajschi duch rěczał, hacž w listach swjateho Pawoła. Woprawdźe pak mamy swědczenja samsneho ducha psched sobu, jeno so Pawoł bóle wě wysoke duchowne wěrnosćże do móznych słowow drasćicź a Jan bóle prěduje wo sbóžnosći w Božej lubosći a wo nowym žiwjenju we bratrowskej lubosći.

My sbožowni mózemy swebi też dźensa ſ bohateho pokłada tutych wschelakich, ale pschezo wot Božeho ducha napjelnjenych darow bracź, schtoż trjebamy. Móże mjes nami schtó na tym dwělowacź, so su prěni kschesćijenjo tehdy pod japoschtołskim słowom sbóžni byli? Kak steji pak ſ nami w naschim czasu? Je nasche nashonjenje tajke, so nětko w tutym naschim žiwjenju, w tutych naschich wosadach a wsach a domach mózemy takle połnje, wěsćże a wjesele prajicź, schtoż Jan tehdy pisasche?:

„My wěmy, so smy se smjercże k žiwjenju pschischli, pschetož my lubujemy bratrow.“

To je wuczba po nashonjenju, wuczba se žiwjenja. Nowym kschesćijanam sdasche so, kaž bychu prjedy w nozy živi byli, haj morwi byli, dokelž lubosćże njemějachu. Nětko wjedźachu, schto je žiwjenje. „Schtóž bratra njelubuje, tón wostanje w smjercźi.“ Schtóž pak ma lubosćź, tón je živy a sbóžny. Kaž wschudźom smjercź pschecźiwo wschemu žiwjenju wojuje, tak też dyrbi w hrěchach morwy swět kschesćijanow hidźicź, so jim smjecź, jich sazpiwacź. Tehdy Jan swojim swěrnym sobukschesćijanam k sćerpnosći rěczesche, pisajo: „Njedźiwajcże so, moji bratsja, hdyž swět was hidźi!“ Tuž dyrbjeli też my bóle swucženi bycź, sazpiwanje swěta bjes swarjenja a jěrkosće snjesc. To dyrbi tak bycź, so nascheje droheje zyrkwje a wěry dla na nas hladaja a nas też hanja. Hdyž wot Boha žadamy, so swojeje wěry dla też cześcź wužiwamy, njemóże nascha sbóžnosćź w Bosy jara wulka bycź. Njech drusy we swojej khudobje abo sasparnosći abo woprawdźe w bjesbóžnosći rěcza, kaž chzedźa, my wěmy, schto we swojim Jesušu mamy, my wěmy, so smy se smjercże ke žiwjenju pschischli, pschetož my lubujemy bratrow. Sbóžnemu człowjekej niczo njewadźi, so jeho hidźa.

Kajke sbožo to je, so hida do człowjeskeje wutroby sacźahnycź njemóże, dokelž je tam živa lubosćź! A to lubosćź, kotraž wostanje, dokelž je wutroba so zyle ſ lubosću sjednocźika a lubosćź ma hłuboke korjenje we njej. Jan zyle po Jesu-

ßowych ßłowach pißa: „Schtóż ßwojeho bratra hidźi, tón je mordaŕ“ a k tomu pschispomni: „Wy wěscże, so mordaŕ nima wěczne žiwjenje tak, so by pschi nim wostało.“ Tak dyrbi kóždy hidu ša najhórsche žórło słóscże wobhladowacź a ßo hidy bojecź, hdyž chze w jeho wutrobje nastacź. „Njewjedź naß do spytowanja!“ to dyrbi próstwa bycź, pschi kotrejž też hidu pschewinjemy.

Na Khrystußu ßmy luboscź pósnali; wón „je ßwoje žiwjenje ša naß wostajił, a my też dyrbimy ßwoje žiwjenje ša bratrow wostajicź.“ „Dyrbimy“, to rěka hinak njemómy. Kschescźijanej njeje móžno nusu widźecź a njepomhacź, nimo hicź a cźinicź, kaž njeby widźał. To Jan mjenuje „samknjenje wutroby psched bratrami“. Ssměschne jemu je, hdyž tajki njeßmilny by chcył ßebi myßlicź, so „luboscź Boža we nim wostanje“. Luboßnje Jan ßwojich wěrjazych proßy: „Moje dźěcźatka, njelubujmy se ßłowami ani s jazykom, ale se skutkom a woprawdźe!“ Woprawdźita luboscź je tehdy zyły ßwět dobyła, póhanski ßwět! Móžno, so je nětko cźežsche hacź tehdy, tole nowe horde pohanstwo pschewinycź. Hacź budźe žiwa luboscź we woßadach, wot teho wschitko wotwißuje ša naschu zyrkej.

Tutu kraßnu Janowu wucźbu wo žiwjenju w luboscźi je, jara rjenje wyßoki sastojnik hrabje Solmsa, Philip Balthasar Sinold w Laubachu († 1742), w kěrluschu wuspěwał, s kotrehož móžemy 2 schtucźky pschełožicź, ßnadno takle:

Hdyž, wěrne žiwjenje, ßy we mni,
Njech mrěje, schtož cźi zuse je.
Wot tehdy, so ßo khilesch ke mni,
Wěm hakle, schto je žiwjenje.
Ty, Jesußo, mój dyrbisch wostacź.
So twoju luboscź móžu dóstacź,
Na twoje ßluby spuschcźam ßo.
O rěka wulkej' wjeßełoscże,
Kiž wokschewi mje s wyßokoscże,
Hdyž mój ßy, dusche pschecźelo.

Sa ßłužbu bratrowsku a dźěło
Sapal mi płomjo luboscże!
Wschěch sjednocźej kaž jene cźěło,
So ßwět naß dźělicź njemóže!
Hdyž jeno ßym kaž ty, o knjeże,
Tak pokorny, so wěra wjeże
Na twoje ßwjate kasnje mje,
Tak wěscże lubuju wschěch ludźi,
Też njepschecźelnych, a mje rudźi
Jich srudoba tak kaž tebje.

T.

Pawoł Gerhardt, jeho žiwjenje a kěrlusche.

(Hl. cźo. 22 a 23.)

(Skónczenje.)

Tak Pawoł Gerhardt psches lětstotki dale skutkuje. Tak wón też mjes nami stoji jako „drjewo, płodźene pschi wodowych rěkach, kotrež ßwój płód dawa we ßwojim cźaßu, a jeho liscźo njeswadnje“ (Ps. 1, 3). Jeho nutskomny cźłowjek je młody wostał, kaž s jeho kěrluschow widźimy; wone nam jeho woßobiwoscź wosjewjeja. Kajki je to kschescźan! „Jako Khrystophorus wón Jesußa psches žołmy cźaße nieße, wyßoko posběhnjeny, wjeßelomyßlny mjes rosłamanym, struchłym a běbnym narodom.“ — Jeho kschiž je wulki a cźežki — rěcźi wschak 4. dźěl jeho kěrluschow wo kschižu a horju —; tola wón wjeßoły a wyskajo wustupuje. Kruty a wěsty je jeho khód! Wón ma skalinu pod nohomaj: to je Khrystuß a jeho krej, Boža wusprawnjaza hnada, njekhabłaty měr s Bohom a wěrjaza wěstoscź sbóžnoscże! —

Wěso, też wón je cźasto w prosche leżał, w jastwje cźežkich myßlow, s hrěchom k semi smjecźeny, psches satana spytowany, wot ßwěta tyscheny, se ßmjercźu trascheny. Ale runje tak cźasto je wón wschěch ßwojich njepschecźelow s dobywarskej mozu wěry pschemohł, so se žałbowanym wobliczom, s błyschcźazymaj woczomaj, s ertom połnym ßmjecźa a s jasykom połnym khwalenja mjes lud wustupowasche; jeno jeniczka ßylsa hischcże na lizu paczerkuje. — Sskónczne ßu wschě jeho kěrlusche; też w kschižnych a ßmjertnych kěrluschach ßo skónczinje ßłónzo psches błuke mróczele pschekamuje; pschetoż ßłónczne je wscho jeho bycże. Sesady ßo ma Boże kraßne skutki, kiž wón we ßwojich ßwjedźeńskich kěrluschach ßwjecźi, wokoło ßo pychu a kraßnoscź stwórby, wysche ßo błyschcźaze Boże wótzowske wobliczo, psched ßobu schěroko wotewrjene durje k paradisej a ßwětła žołmjenje njebjeskeje kraßnoscże: tak wón — woprawdźite dźěcźo Boże, dostojne kralowske dźěcźo — po „khudej semi“, psches „kschiž a žałoscź“ k bohatej njebjeskej domisnje a k słotemu hrodej napschecźiwo cźehnje. To je nasch Pawoł Gerhardt! Schtó njechał w tom ßo jemu runacź? A potajnstwo tohole kschescźanstwa, tutoho cźicheho, wjeßołeho rjekowstwa, tuteje njesłamliweje sradownoscże a wěcźneje młodoscże je — stara biblisка wěra, stary evangelij Boži, stare Boże dźiwy!

Schtó ßo dźenßa hischcże sa tamnymi schpatnymi, khudobnymi kěrluschemi stareho rosumstwa prascha? Hdźe ßu wschě wukhwalowane kěrlusche noweho rosumstwa? Njepłódne ßu byłe, njepłódne wostanu! Na jich płodach macże je pósnacź! — Tuž pschi starej, tyßazkrócźnje wupruhowanej wěrje sawostańmy! —

A hdźe je stary evangelij cźiscźischi a móznischi namakacź hacź w lutherskej zyrkwi?! — Pawoł Gerhardt je jeje ßyn. Tohodla je wón wo nju wojował a cźerpjeł, tohodla je sastojństwo a khlěb a pokoj staroby sa nju woprował. Žana płacźisna njeběsche jemu pschewyßoka, so by drohu zyrkej, zyrkej wótzow potomstwu njenaměschanu, cźistu a njeskrótschenu sakhował! A kak dźenßa stoji? — Oh, so bychu Pawoła Gerhardtowe lětusche 250. poßmjertniny w mnohich kschescźanskich wutrobach saßo niz jeno luboscź k Gerhardtowym kěrluscham, ale też luboscź k „spěwazej zyrkwi“ evangelsko-lutherskeho wusnacźa ponowiłe! Njech Gerhardtowa wusnawaza wěra naß wschěch k jenajkej ßwěrje sa naschu luthersku zyrkej pohonja a roswjeßeli! — A žohnowany k tomu budź naschim evangelskim Sserbam też wotmyßleny nowy wudawk jich dotalnych spěwarskich s jadra a ducha evangelsko-lutherskeho wusnacźa a žiweje wěry pokhadźazy! — Spožcź to nam Boža wótzowska miłoscź Jesom Khrysta dla k cźesczi Božej a naschemu sbožu sa cźaß a wěcźnoscź! —

Zyrkej a stat.

Zyły rynk evangelskich sjednocźeństwow a towarstwow je k „wußwojenju wjerchow“ a s tym k „ludowemu rosßudźenju“ wo tym scźěhowaze wosjewił; mjes tutymi sjednocźeństwami je n. psch.: „Swjask sa žiwu zyrkej“, to je sjednocźeństwo evangelskich muži a žonow, kotrymž to wo to dźe, wěrne evangelske žiwjenje w ludu khowacź a sbudźowacź; dale: krajny swjask evangelskich towarstwow dźěłacźerjow, krajny swjask evangelskich towarstwow dźěłacźerkow, zyrkwinsko-sozialny swjask a druhe. Tucźi pischu:

„Evangelſzy mužojo a evangelſke žony! Ludowe rosßudźenje wo wußwojenju wjerchow woła lud Němſkeje, ßo rosßudźicź wo praſchenju, kotrež je khutne ſa to, ſchtož prawo a dobry poczink rěka, a kotrež do dalokoſcze ßaha. Pſchi tym je ſtrach, ſo bjeswědomita agitazija, roshorjenje a njejaßnoſcź ſamucza prawe doroſumjenje. Kóždy pak dyrbi wjedźecź, ſchto czini.

Wo czim jedna ßo pſchi wußwojenju wjerchow?

Hdyž dyrbja wſchitzy woprowacź, njeßmědźa zyle wěſcze bycź wjerchojo pſchi tutym woprowanju zykka wuwſacźi. Też bywſche wjerchowſke domy dyrbja dźěl měcź na wulkej ſahubje ſamóženja, kotraž wſchě worſchty domapyta. A zyle wěſcze njeßmědźa niczo dóſtacź, ſchtož ſtatej a ludej ßkuſcha! Schtož pak je njedwělomnje jako privatne ſamóženje wobkrucźene, dyrbi bycź podczißnjene, kaž kóžde druhe wobßedźeńſtwo, powſchitkownemu ſarjadowanju ſamóženjow a dyrbi njeſcź ßamßne czeże dawkow. To njeżada ßebi jenož nuſa němſkeho kraja, to żada ßebi też prawda a prawo.

Na tutym ſakožku je w Sakſkej hižo ßejm wurunanje ſe bywſchim kralowſkim domom po ſměrnym puczu doſarjadował, tak ſo dozyka dalſchich postajenjow w tym njeje trjeba. Tute ſaßady prawdy a prawa dyrbja też wobknježecź wulkoſtatne ſakońſke ſarjadowanje dalſchich wurunanjow bywſchich wjerchowſkich domow.

Pſchi ludowym rosßudźenju jedna ßo pak to wo kommuniſtiſki ſakoń, kotryž je němſki ßejm hižo wotpokaſał. Tutón poteptuje wſchě ſaßady prawa njeßmilnje a ßebi żada, ſo by ßo też to ſamóženje bywſchich wjerchow, kotrež je bjes dwěla privatne ſamóženje, wußwojiło, a to hacź na poßledni ſbytk, a to bjeſe wſcheho ſarunanja.

To je to żadanje roswólneje njeſjednanliwoſcze a niczo mjenje hacź rubjenje. To je pak pſchecźiwo Božej ßwjatej kaſni! To pak je też hakle jena prěnja krocżel! Po tutym puczu dyrbi to dale hicź ſ łamanjom prawa a ſ pſchewrótom a to njepſcheſtawajzy! Tohodla njedajcze ßo ſamolicź! Wono ßo tu njejedna ani wo politiſke ſajimy, ani wo hoſpodarſke dobytki! Żeleſny ſałožk porjada w ſtacze a ludoweho žiwjenja w dobrych poczinkach je a woſtanje tuta bójſka wěrnoſcź: „Prawo dyrbi też prawo woſtacź!“

S njej ſteji a pada ſtat jako ſtat prawa a prawdy! Se njej bywa roſłamany ſałožk, bjes kotrehož njeje móžna ſjawna wěſtota ani porjad a žiwjenje dobrych poczinkow!

Schtóż njemóże pſched ßwojim ßwědomnjom tuto łamanje prawa ſamolwicź, ſchtóż nochze, ſo naſch lud ſe ßwojim rosßudźenjom czeżku winu na ßo woſmje, tón njeńdź 20. junija hłoßowacź!

---

1. Kor. 9, 24—27.

Hłóß: Ja chzu ſpěwacź.

Wojowarjo wſchak my wſchitzy dyrbimy tu bycź,
Hdyž my junu horkach w njebju chzemy měſto měcź.
Kaž ßwět honi ſa czeſczu,
Tak też běžmy wo wjetu,
So tu krónu njeſachodnu móhli doſczahnycź.

Wotkładujmy, wußlěkajmy hrěſchnu draſtu ßo!
Tak ßo wěſcze lóžo běži a też ſpěſchniſcho.
Woſtajmy ßo ſtaranja,
Kiž nam naſch pucź ſaracza,
Běžmy ßo jow! Ssyła ßwědkow ſteji wokoło.

Se ßłowami naſchoh' Boha je wſchěm cźłowjekam
Cźr ta prawa wotykana, kiž dźe k njebju tam.
Je pak duſcha wuſtała
Jow pſches cżeżke běženja:
Jed'n dźe prjedy! Sa nim ßlědźmy! Jeſuß pomha nam!

Pokhwatajmy, njehladajmy nětko wok'ło ßo!
Na kónz njech je wobroczene naſche wobliczo,
Hdźeż po krótkim běženju
Doſtanjemy rjanu mſdu:
Měr a radoſcź, wěczny kraßnoſcź pſches to jehnjatko!

H. B.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Něſchto mało abo zyle krótka rosprawa** ſ dotalneho dźěła „Spěwarſkeje komißije“ (pſchir. program — w tomle naſchim tydźeniku „Pomhaj Bóh“ ſ njedźele Cantate 1924),*) — podał M. U.

Pſchihoty na dopjelnjenje (wulkeho, khutneho a nadobneho) nadawka ßerbſkeje hłowneje prědarſkeje konferenzy a jeje „ſpěwarſkeje komißije“ ßmědźa nětko tak daloko ſkónczene rěkacź, ſo ma jeno 2. dypk (horka naſpomnjeneho) programa ßo hiſchcze ſ dźěła ſhotowicź — prjedy mózneho a nuſneho ſeſtajenja rukopiſa ſa czíſchczerńju, kaž daloko tónle „kěrluſche a duchowny ſpěw ſ luda“ naſtupa a poſkiczi.

Schto dale — nimo tohole dźěła — ßo pak do wobßaha naſchich „Spěwarſkich“ hiſchcze dodacź ſměje, — njech prědarſka naſcha konferenza ßej khutnje rospomniwſchi ſkérjelěpje ßo rosßudźi, poſtaji a wobſamknje — dla pěkneho a czíſteho wobdźěłanja tohole dźěła w pěſchej rěczi!

Ja k tomu radźu a tu namjetuju wurjadnu ſhromadźiſnu wſchěch ßobuſtawow konferenzy — wot najſtarſcheho hacź na najmłódſcheho — dla njewſchědneje ważnoſcźe naſcheje należnoſcźe. —

Tſi (3) dypki woßebje, měnju, ſměje konferenza ßej wujaßnicź abo wo nich dokładnje, ſkónczńje a krucźe ßo wuprajicź a wobſamknycź — tele: 1. Schtó ma dale do ſpěwarſkeje komißije ßłuſchecź abo kak ju — zyle nuſnje — wudoſpołnimy a reorganiſujemy?!

2. Kajki ſměje bycź wobßah a wopſchijecźe wotmyßleneho wudawka, t. r. kak wjele a kotre kěrluſche ſ dotalnych ßerbſkich ſpěwarſkich wobkhowamy a k nim nowe wolimy — kak wjele a kotre? a

3. Sa kajki czíſchcź — němſki abo kacźońſki — ßo rosßudźimy (pak ſchwabach pak analogiſki prawopiß) abo woboji (ſa kěrluſch: ſchwabach; ſa duchowny ſpěw ſ luda (60 czißłow): analogiſki prawopiß), ſchtož by, měnju, doſcź derje móžno było a ſ tym tak ſdobom ſdobnje ßo dźiwało na ſańdźenoſcź a pſchichod naſchich evangelſkich Serbow?!

Budź ſ tym tu dźenßa — ßnano a něhdźe na dalſche — doſcź!

Lutherowi potomnizy běchu ßo loni k ßwójbnemu dnjej w Erfurcze ſeſchli. Tute dny, 12. a 13. junija, dźerża woni ßwój druhi ßwójbny dźeń w Eiſenachu. Dopißowar mjes nimi je farar Sartorius w Dankelshauſenje; tutemu je ßo poradźiło, hacź ßem 608 hiſchcze żiwych woßobow wußlědźicź, kotſiž runy pucź wot Luthera a jeho dźěczi pokhadźeja. Se nich ßłuſcheja 537 do ßwójby Lutheroweho ßyna dra. Pawoła Luthera, 71 do ßwójby Lutheroweje dźowki Margarety.

Bukezy maja dźenßa „ßerbſki dźeń“. Njech ßo ſ bliſka a ſ dala wſchitzy, kotrymž to móžno, na tym wobdźěla. ½1 hodź. je ßerbſka ßwjedźeńſka Boża ßłużba w rjanym Bukeczanſkim Božim domje. Sswjedźeńſke prědowanje ſměje woßadny farar.

---

*) Promemoria (wopomnjeńka) II — jako dodawk k I (hl. „Pomhaj Bóh“ 1924, czo. 45, ſtrona 179 ſcź.)

— **Schulske wólby w Berlinje.** Prjedy běsche kralowska krajna wyschnosćz se schkitowarku nabožiny a pobožnosćze, wosebje tež w schulach. Nětko dyrbi lud sa tute kubła kscheszijanskeho porjada a sboża stacź. To je we wěstym nastupanju lěpje. Pschetoż zyrkej tola poprawom na wutrobach a jich wěrje wotpoczuje. Jara swjeselaze je, so tež w Berlinje we schulskich wólbach kscheszijanszy starschi saso rasnje dobuchu. Kscheszijanskich njepolitiskich hłosow běsche 3919, sozailstiskich 1145, kommunistiskich pod hesłom „dźěczo w nusy" jeno 355. Tak w Berlinskich nowinach czitamy. Sso samo rosumi, so su to żydła, niz hłosy. Wuczerjo su na swoje wosebite listy jenoż 16 sastupjerjow dozpili. W Berlinskich swětnych schulach je 350 starschiskich sastupjerjow. Sajimawe je, na sandźene wólby hldacź a widźicź, kak je móz njewěry wotběrała. W lěcze 1920 běchu sozialistojo a kommunistojo sjednoczeni a mějachu na 3400 żydłow, w lěcze 1922 jenoż hischcze 2350 a w lěcze 1924 spadowachu na 1050. S wulkim napinanjom su nětko 1850 żydłow dobyli, pschetoż 350 żydłow we swětnych schulach dyrbja so tu sobu liczicź. Tak ma Bóh we „Wulkim Berlinje" hischcze wulki lud. Bóh ma móz nad wutrobami. Zyrkej njetrjeba so bojecź.

— **Evangelske dźěłaczerske towarstwo w Budyschinje,** we kotrymż je tójschto Serbow, wobsteji hižo 25 lět. Tuž su żobustawy sa khorhoj sběrali, kotraż so na salożeńskim swjedźenju poswjeczi. Dokelž w auguscze krajny swjask evangelskich dźěłaczerjow w Sakskej swoju hłownu shromadźisnu we Budyschinje wotměwa, so saložeński swjedźeń Budyschskeho towarstwa tež w tutych dnjach sobu swjeczi. Ssobotu 14.8. so khorhoj poswjeczi, njedźelu 15. 8. je swjedźeńska Boża służba w Pětrowskej zyrkwi a popołdnju su wuradźowanja. Wjele stow sastupjerjow s zyłeho kraja do Budyschina pschińdźe. Saso su sebi nasch Budyschin shladali, hdyż nětko skoro kóždu njedźelu někajki slět je. Dźěłaczerske towarstwo so nadźija, prawje wjele nowych żobustawow dobycź. To by sa naschu zyrkej jara ważne było. Dźěłaczerjo, kiž su sa zyrkej a wěru, dyrbja so w tajkim towarstwje sjednoczecź a sobu k dobyczu dopomhacź.

Porjedźenka: W czišle 23 strona 91 wot horka w 6. rjadzy wumaž njewuschne **a** (mjes fynki — derje), dale pod wobrasom rěkaj: Pawoła atd. a potom w 4. rjadzy: Lebens- und atd.

Listowanje: S. w M. sa 3. po Tr. — M. w B. sa 4. po Trojizy.

Samołwity redaktor farar Wyrgacz w Nosacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXIX.

Saul — Pawoł.

Nichtó z Jeruzalemskich Židow njehidźeše křesćanow tak jara, kaž młody studenta Saul z Tarsa, kiž chcyše być z wučerjom zakonja. Běše přeswědčeny, zo su křesćenjo najbjezbožniši ludźo na swěće. Sam nošeše bělu drastu, kaž wšitcy pobožni farizejojo tehdomnišeho časa; rano modleše so při wočinjenem woknje, měwajo wobličo wobroćene k Jeruzalemskemu templu; prócowaše so dopjelnić předpisy izraelskich duchownych do poslednjeho dypka. Bohu służeše kruće tak, kaž tomu běše zwučeny wot młodosće.

Hdyž zasłyša, zo wučobnicy Jezusa z Nazareta, kotrychž knježerjo židowskeho luda přesćěhachu, wozjewjowachu swojeho mištra za Khrystusa, Syna Božeho, kiž je z morwych stanył, běše rozhněwany. Dopominaše so na słowa židowskeho zakonja: „Twoje woko njebudźe jeho wobžarować, ani so na nim smilić ... wěsće wumrjeje. Zarazy jeho cyły lud z kamjenjemi."

Saul běše přeswědčeny, zo wšitcy křesćenjo maju być zaraženi.

Jeneho dnja běše w posedźenju židowskeje rady. Słyšeše, kak běše wobskorženy křesćan Sćěpan, dokelž běše prajił, zo njezaleži na tom, hdźe Boha česćimy, hač we templu abo doma. Pječa njeje trjeba woprować z posrědnistwom duchownych.

Čisńće jeho do jastwa! Zawrjeće jeho!" wołachu Židźa.

A woprawdźe — Sćěpan bu bórzy před nich přiwlečeny. Ale wón so njeboješe. Khroble jim porokowaše, zo su zły skutk skućili ze křižowanjom Božeho Syna.

„Kamjenjujće jeho! Kamjenjujće jeho!" křičachu roznjemdrjeni Židźa. Zwlečechu jeho won před město na powyšene městno. Saul běžeše z nimi. Běše rozhněwany nad tym, zo je sebi něchtó zwažił ponižować jich Boži dom. A hdyž so Židźa hotowachu kamjenjować Sćěpana, poskići so jim Saul, zo budźe strażować jich płašće, zo bychu mohli lěpje kamjenjować njewobronjeneho křesćana. „Knježe Jezuso", wołaše Sćěpan, pozběhujo wobličo k njebju, wzmi k sebi mojeho ducha." Tu wšak přileći kamjeń jemu runje do wobliča. Wón padny k zemi a wumrě.

Črjóda so wróći k městu. Saul wohlada mnohich křesćanow, kak płaća na smjerći Sćěpana. „Wšitcy dyrbja być khłostani! Tak sebi předewza Saul. „Křesćanstwo ma być zničene!" Žadaše sebi dowolnosć, zo by templowa straża mohła přepytać cyłe město. Dowolnosć dosta. A tuž nadpadowaše domy a kóždeho podhladneho da dowjesć do jastwa.

Njedźiwajcy na to rosćeše ličba křesćanow nic jenoż w Jeruzalemje, ale w cyłej Palestinje. Samo přesćěhanje pomhaše k jich rozmnoženju. Hdźežkuli přińdźechu, wšudźom prědowachu radostne poselstwo wo Knjezu Jezusu a mnohich dobychu. Saul so rozsudźi, zo pójdźe do Damaska, wulkeho města na połnocy, hdźež, kaž słyšeše, běše jara wjele křesćanow.

Wutrajnje pućowaše ze swojimi wojakami přez hory a doły. Skónčnje jeneho ranja wuhlada město z daloka. Čim bóle khwataše. Ale nahle jeho wobda wulke swětło. Wón padźe k zemi. Słyšeše zrudny hłós, kiž praješe: „Saulo, Saulo, Čehodla so mi přećiwješ?" — „Što sy ty, Knježe?" prašeše so Saul. — „Ja sym Jezus, kotremuž so ty přećiwješ." — Stań a dźi do města a tam so ći powě, što maš činić."

Saul stany a chcyše so rozhladować. Běše pak slepy. Wojacy dyrbjachu jeho wjesć do Damaska kaž małe dźěćo.

Tam ze sleposću do sebje zawrjeny, wjele přemyslowaše. Bóh přewobroći jeho wutrobu a přihotowa jeho za přichod na jeneho z křesćanskich wučobnikow, Ananiasa, kotryż měješe jeho wustrowić nic jenoż wot sleposće, ale tež powědać wo Knjezu Jezusu a jeho wukřćić.

Tak bu z wulkeho krjudowarja a přesćěharja najlěpši česćowar Knjeza Jezusa.

Czißło 25.

Pomhaj Bóh!

Létnik 36.

Sy-ll spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 20. junija 1926 Bautzen

Czischcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihańje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu zobotu a płaczi bèrtlètnje 78 slotych pjenjezkow.

3. njedźela po zwjatej Trojizy.

1. Pětra 5, 5 11.

„Hdyž ty zo junu nakasasch, dha pozylń zwojich bratrow.“ Cuto zlowo zwojeho Knjesa je Pětr zwěru dopjelnił se złowami a pizmami. Tak zu jeho listy rjane pizma troschta na wěrybratrow w nusy a srudobje, so njezmědźa zwoje dowěrjenje prjecź czizńnycź, ale so dyrbja pschětracź w sczerpliwosczi. A hacź do dźenźnischeho dnja je tak nětotra stysknа a wobczežena wutroba w Pětrowych listach wjele troschta a pozylnjenja namakała. Njech zo to tež pola naz tak ma. Wschak mamy tež doscź kschiža a nusy, kóždy zam sa zo, a potom tež sa druhich a zwój lud. Hdyž zmy zo wježelili, so je Bóh tón Knjes nam deschczik pózłał, dha zmy nětk srudni, hdyž zu njewjedra tak wjele schkody naczinikе a je zo tak wjele skasyło. Hdyž je nasch lud prjedy bóle lud wěry a zwěry był, dha je zo to jara shubiło. A ty nětk na khorołožu, hdźež zy zo prjedy rjaneje strowosczе swježelik. A ty, kiž zy zyle wokhudnył, hdźež zy wscho shubił, schtoż zy zebi zobu na stare lěta nalutował. A wy srudni, kiž płakacze pschi rowje lubeho zwójbneho a pschecźela. Ach, so bychmy zo wschitzy runje s tymi Pětrowymi złowami dali troschtowacź a powuczicź, so bychmy tež w czerpjenjach kschesczijenjo byli. Dwojake budże nam prajene: schto my w nusach, czerpjenjach a spytowanjach czinicź mamy, a schto potom Bóh czini.

Schto mamy my w naschich załosczach czinicź? Jara wažne praschenje to je; pschetoż hdy zmy bóle bjes rady, hacź w naschich czerpjenjach? Hdyž zo tak husto njemóžemy we sbožu prawje sadźerżecź, dha wjele mjenje w njesbožu. Wěsta wěz je tola sa kóždeho kschesczijiana, so kóžda żadosczź, njech je kajkaż chze, njebudże wot Boha pózłana, so bychmy njesbożowni byli a bolosczź a schkodu měli, ale wjele bóle, so bychmy s toho żohnowanje naschli. Tak nasch Sbóżnik tych srudnych sa sbóżnych khwali. Ale hdyž wokoło zo hladamy, je dha jich wjele, kotrymž je kschiž se sbožom? Kschiża je doscź a nusy s kopatej měru. Ale człowjekojo maja potom tak husto wjele stysknosczе, bolosczow, zylsow, ale żaneho żohnowanja. Boże domachpytanje wostanje bjese wscheho płoda. Czehodla? Tohodla, dokelž kschesczijenjo zo njewjedża w czerpjenjach tak sadźerżecź, każ to dyrbjeli. Wschitkón kschiž je wschak schula, w kotrejž wuknycź dyrbimy. Bóh daj, so dźenża nješchto hódne wuknjemy, so bychmy wschitzy pod kschižom tež żohnowanje kschiża dostali a potom s wutrobu zobu spěwali: Schtoż czini Bóh, wscho dobre je. Hdyž tohodla zo praschamy: Schto mamy w kschižu czinicź? dha rěka: wuknycź dyrbimy, kak zo we kschižu sadźerżecź dyrbimy, so bychmy s njeho żohnowanje měli. Trojaku radu nam japoschtoł dawa. S prěnja nam praji: ponižujcze zo, mjenujzy hdyž w tyschnosczach scze, pod Bożu wschehomóznu ruku.

Wschehomózna je wschak Boża ruka pschezo, tež hdyž dobrotu wudźěli. Ale kak wschehomózna je, tola najbóle pósnajemy, hdyž pschińdże nusa, kschiž a schkoda, ach husto tak nahle. Schto pak potom? Ssnadź prajicź: Czehodla mje to potrjechi? Kak ja k tomu pschińdu? Czehodla mje Bóh tak pokhłosta? Kak zym ja to sazłużił? Schto rěka to druhe, hacź zo hordźicź pschecźiwo Bohu? Japoschtoł pak pische: „Bóh napschecźiwo steji hordym.“ Ně, hdyž dyrbja nam nasche tyschnosczе se żohnowanjom bycź, dha dyrbimy zo ponižecź pod Bożu wschehomóznu ruku; dyrbimy pósnacź, so je Boża wola,

po kotrejž cźerpimy, ßwjata a so ßmy khudźi hrěschnizy, kotrychž chze Bóh ſ tym polěpschicź. Hdyž tohodla naß wschelaka žałoſcź potrjechi, hdyž widźimy, kak Boža wschehomózna ruka naß ßurowje pokhłoſta a jara domachpyta, dha njech naß to wubudźi, so ßo ras ßami ßudźimy, hladamy do naſchich wutrobow, wróczo do naſcheho žiwjenja a ſ pokutnej wutrobu ßo wot hrěchow wot- a k Bohu pschiwobroczimy. Kajke wulke žohnowanje by to było pschi Božich domachpytanjach! Kajki wužitk by měł khory, hubjeny, wokhudnjeny pschi ßwojim hubjeńſtwje! Bóh ma we wschěm myßle měra, niz njeſboža, wón chze dacź, hdyž też woſmje, žohnowacź, hdyž też ſchwika, ł ßebi cźahnycź pſches dobrotu a kſchiž, duſcha, to wěř a tak ponižuj ßo pod Božu wſchehomóznu ruku.

Ale nětk też dale: „Wſchitku waſchu ſtaroſcź cźißńcze na njeho.“ Wſchak mamy doſcź ſtaroſczow ſa dom a hamt, ſa dźěcźi, małe a wulke, ſa gmejnu a lud. Kajka ſtaroſcź też, hdyž ſeźiwjeŕ ßwójby ſkhori a woſtanje braſchny, hdyž macź wot małych dźěcźi budze wotwołana; hdyž wudowa tu ſteji ßama ſ cźrjódku dźěcźimi; hdyž njeje dźěło, a chzedźa jěſcź; dyž wodowa abo wohnjowa nuſa wjele ſkaſy. By potom prawje było, ſadwělowacź a wſchu nadźiju ſhubicź, kaž njeby žadyn Bóh w njebjeßach był, kiž je prajił, ja nochzu cźe wopuſchcźicź? By potom prawje było, ßo na hrěſchny pucź podacź a kradnycź a ſjebacź? By potom prawje było, ruzy do klina położicź a měnicź, Bóh hižo budze pomhacź? Ně, ſ dwojakej ßwěrnoſcźu dyrbimy ßo potom prózowacź a jedyn druheho wobcźežnoſcź noßycź a tak hromadźe ſtacź we ßwójbje a ßußodſtwje, w gmejni a ludu. Ale woßebje je na tym, potom k ßwojemu Bohu hicź a proßycź a wo pomoz wołacź, hdźež je na jeho žohnowanju wſcho leżane. Cźehodla to tak porědko cźinimy? Cźehodla njecźinimy to ſ kóždej ſtaroſcźu? cźehodla niz hnydom? Cźehodla ßo ſ tym tak wobcźežimy, hdźež tola ßwojeho Wótza w njebjeßach mamy, kiž naſche modlitwy ßłyſchi a nam pomhacź chze a móże? Se wſchej nuſu k njemu běž, wuſkorž jemu, ſchtož cźe tyſchi, próztwy wón tak rady ßłyſchi. Njeſabudź pak pſchi tym nuſu twojeje duſche.

A nětk napoßledk: „Budźcźe ſtróſbi a wachujcźe, pſchetož waſch pſchecźiwnik, tón cźert, khodźi wokoło jako rujazy law a pyta, kohož by pożrjeł. Tomu ſtejcźe napſchecźiwo we wěrje! Kak je Pětr pſchi tutych ßłowach ßam na ßo myßlił, hdźež njeje ßam cźertej we wěrje napſchecźiwo ſtał, ale je ßwojeho Knjeſa tſi krócź ſaprěwał. A tutón pſchecźiwnik dale wokoło khodźi, ſo by duſche kaſył. Wón ſnaje kóždeho, w cźim jeho ßłaboſcź wobſteji; wón pſchińdźe runje w tyſchnoſcźach a nuſach, ſo by dwělowanje na Božej luboſcźi a ßwěrnoſcźi ſbudźił. Ty, Bože dźěcźo, a w tajkej nuſy, w tajkim hubjeńſtwje? Hdźe dha je twój Bóh, hdyž ßo tebi tak dźe? Schto pomha cźi twoja modlitwa? tajke praſchenje ſtaji. A tak někotry ſpadnje do ſchkódnych lóſchtow a žadoſczow a do wulkeje hańby a ſrudźi Boha. To pak njetrjeba bycź a też njebudźe, hdyž jeno cźinimy, kaž japoſchtoł praji: „Budźcźe ſtróſbi a wachujcźe.“ Stróſbi dyrbimy bycź, ßo ßami póſnacź, kak ßłabi cźłowjekojo ßmy, kiž maju lóſcht k tomu a druhemu njeprawemu, a nětk wachowacź, ſo njeby ſły njepſchecźel naß ſawjedł. Stróſbi dyrbimy bycź, ßo wſcheho ſdźerżecź, ſchtož móże naß zyle błudnych cźinicź, ſo wjaz njewěmy, ſchto cźinimy. So pak bychmy ſtróſbi byli a wachowali, k tomu dyrbimy ßo ſtajnje modlicź a ßo pſchezo bóle ſałożicź w Božim ßwjatym ßłowje. Modlitwa je cźłowjeſka ruka, kotraž ßo ſe ſdychowanjom k Bohu poſběhuje, a Boże ßłowo je Boža ruka, ſ kotrejž cźłowjeka pſchima a we wěrje ſdźerži. Schtóž pak we wěrje twjerdźe ſteji, tomu njemóże ſły nepſchecźel žaneje ſchkody nacźinicź, ale dyrbi pſched nim cźěkacź. Hdyž tohodla móżeſch prajicź: „To je mi mój Bóh prajił, pſchi tym woſtanu, to je wěrnoſcź, to ßebi wſacź njedam“, dha budźeſch widźecź, kak ßo ſły njepſchecźel ſaßo wot tebje wotwobrocźi, a hněw, ſprawnoſcź, ſły lóſcht, zwyſl, ſrudne myßle ßo ſhubja. Potom ßo ſ nowa ſa wěrno ſjewi: „Wěra je to dobycźe, kotraž je ßwět pſchewinyła“, pſchetož kiž je we naß, Jeſuß Khryſtuß, Boži ßyn, naſch Sbóžnik a Wumožnik, je móznischi hacź cźert ſe wſchej leßnoſcźu. To je naſch Knjes ßam we ßwojim ſpytowanju wopokaſał a tak někotry, kiž je ſa nim też ßwěru wojował. Pſchetož to dyrbimy ßebi k troſchtej prajicź: „Runje te ßame cźerpjenja ßo na naſchich bratrach, kiž ßu na ßwěcźe, dokonjeju.“ Jenož ſ wachowanjom, ſ modlitwu, ſtróſbi, ßylni we wěrje pſchecźiwnikej napſchecźiwo ſtupicź, a nam dyrbi knježſtwo woſtacź. Trojaku radu japoſchtoła Pětra ßmy ßłyſcheli, ſo bychmy też w nuſach, tyſchnoſcźach a ſpytowanjach kſcheſcźijenjo byli. Chzemy po njej cźinicź. Dha budźe potom Bóh też to ßwoje cźinicź.

Cźeho ßo potom wot Boha troſchtowacź móżemy? Pětr piſche: „Dha budźe wón waß powyſchicź we ßwojim cźaßu.“ Potajkim ponižnemu dawa Bóh hnadu. Schtóž ßo w tyſchnoſcźach ßwojeho hrěcha dohlada, w pokucźe a wěrje ßo pod Božu ruku ponižuje, tomu budźe Bóh hnadny, ſe ßwojej pomozu bliſko, toho budźe ſnutskach poßylnicź a ſe wſcheje nuſy wutorhnycź, haj wſchak, ſchtož ſwonkownu pomoz potrjechi, kaž japoſchtoł piſche: „We ßwojim cźaßu.“ Boži cźaß wſchak je huſto druhi hacź naſch; dha dyrbimy huſto dołho cźakacź. Hiob dyrbjeſche 7 lět w cźerpjenjach woſtacź, tamna khora žónſka 12 lět, tón jichtny 38 lět. Ale hdyž też Boža pomoz, Boże powyſchenje huſto poſdźe pſchińdźe, wone tola pſchińdźe, a hdyž niz w cźaßu, dha we wěcźnoſcźi. Schtóž hacź do kónza pſchětraje, tón budźe ſbóžny. Kak někotry je to hižo naſhonił. A potom japoſchtoł dale praji: „Wón ßo ſa waß ſtara.“ Njejßu dha wſchitzy cźłowjekojo Boże dźěcźi? Njeje dha pſchezo dale dopjelnił, ſchtož je ßlubił: njeboj ßo, ja ßym ſ tobu? a: „Tak dołho hacź ſemja ſtacź budźe, njedyrbi pſcheſtacź ßyw a žně?“ Njebudźe dha Bóh też pola naß cźinicź, ſchtož je pola ßwojeho ßyna w jeho ſpytowanju cźinił, wo cźimž rěka: „Dha pſchiſtupichu k njemu jandźeljo a ßłużachu jemu?“ Naſch Bóh je tola hnadny Bóh. S luteje hnady je ßwojeho ßyna ſa Sbóžnika do ßwěta póßłał. S luteje hnady ßo nětk dale ſa ßwoje dźěcźi ſtara. Wón jich we wěrje poßylni, hdyž jeho pomozne wězy hnady ßwěru wužiwaju, wón wocźehnje jich ſa ſbóžnu wěcźnoſcź, k cźemuž wſchak też wſchu tyſchnoſcź nałoži; wón pomha a wumóże a dawa tym, kiž na njeho twarja, dobycźe ſa dobycźe. Nichtó njebudźe jich ſ jeho ruki wutorhnycź, dohotowacź, wobtwjerdźicź, poßylnicź a ſałożicź ſe wſchěm, ſchtož cźini, njech dawa abo woſmje, žohnuje abo khłoſta, to je Boža hnadna wola. Niz naſche njeſbožo, ale naſche ſbožo ſe wſchěm chze, ſo bychmy wěcźnu kraßnoſcź doſtali, ke kotrejž je naß powołał w Jeſußu. Toho móżemy ßo troſchtowacź a tohodla też my kaž Pětr prajimy: Jemu budź cźeſcź hacź do wěcźnoſcźe. Hamjeń. Ss. w M.

Doſynk.

Pawoł Gerhardt pola Tamulow Indiſkeje.

Lutherſzy mißionarojo, kotſiž mjes Tamulami w Indiſkej ſkutkowachu, ßu ßo ſtajnje prózowali, ßwojim brunym kſcheſcźijanam ßobudźělicź wot kubłow naſcheje zyrkwje. Dźowka — młoda indiſka zyrkej — natwarja ßo a modli ßo a ſpěwa w pſchesjednoſcźi wěry ſe ßwojej macźerju — ſ na-

ſchej europiſkej evangelſkej zyrkwju. Rěki žiweje wody ßu ßo w běhu lět ſ tuteje wuliwake do tamneje a tam nowe žiwjenje ſbudžowake po ßłowje naſcheho Sbóžnika. Haj, wono je ßamo tak, ſo to a tamne, ſchož je w domjazej zyrkwi tu we naſchich krajach ſkoro abo zyle ſapomnjene, tam pola Tamulow žiwe a pěſtowane a hajene a trjebane. Tak ßu na pſchikład tam nimo biblije knihi Arndta, Scrivera, Jana Gerharda, Jana Müllera a Bogatzkeho a druhich powſchitkownje rosſchěrjene a wužiwane; woni je lubuja a ßo ſ nimi natwarjeja. Kak je to w naſchim kraju ſ tutymi knihemi, to njech ßebi kóždy ßam praji.

Kóždeho, kotryž Boże ßłužby Tamulow ßobu ßwjecži, ſwjeßeli to, ſo maja też tucži wobſchěrne ſpěwarſke pſched ßobu a ſo ſpěwaja we ßwojej rěčži melodije a kěrluſche, kotrež my tu we ßwojej maczeŕnej rěčži ſpěwamy. Sa to maju Tamulojo bycž džakowni pobožnemu mißionarej Janej Fabriciußej, a ßu to też wutrobnje. Tutón ſktukowaſche we 18. lětſtotku woßebje w Maraßu mjes nimi. Woßrjedž wulkeje wójnſkej nuſy ſapocža tutón ßwojej tyſchenej woßadže do jeje rěčže pſchełožowacž kraßne kěrluſche troſchta, kſchiža a wěry, kotrež my we ßwojej evangelſkej zyrkwi mamy. S nimi poßylnjachu ßebi jeho tyſcheni bruni kſcheſcžijenjo ßwoju hinjazu nadžiju, ſ nimi džakowachu ßo Bohu ſa kóždy naſhonjeny dopokas hnady a pomozy. Nětkle ſpěwaju woni tute rjane kěrluſche w Božich domach a ſchulach a w ßwójbnych domach, woßebje też pſchi khorołožach a ßmjertnych łožach. A tute kěrluſche ßu huſto we ßwojim pſchełožku ßamo na rjanoſczi a mozy a hłubokoſczi rune prěnjotnym ſpěwam. Nimo Lutherowych kěrluſchow maja woni pak woßebje kěrluſche naſcheho Pawoła Gerhardta. Runje tute rad ſ hłowy wuknu a ſpěwaja.

Chzemy tu někotre naſpomnicž. S kěrluſchom: „Kak powitam ja tebje“ witaja woni kaž my w adventſkim cžaßu pſchikhadžazeho krala Jeſußa — ßerbſke ſpěwarſke cžo. 54, němſke ſpěwarſke cžo. 32. — W hodownym cžaßu raduja ßo, ſpěwajo: „Njech wjeß'ka poſkakuje duſcha.“ — n. ſp. cžo. 40 —. Do póſtneho cžaßa cžahnu ſ kěrluſchom: „Hlaj, cžłowčže, Boże jehnjatko!“ — ß. ſp. cžo. 87, n. ſp. cžo. 79 —. Pod kſchižom Jeſußowym ßo modla: „O hłowa krwawnje ſbita a połna boloſczow.“ — ß. ſp. cžo. 89, n. ſp. cžo. 105 — a: „Hlaj, ßwěcže, hladaj horje.“ — ß. ſp. cžo. 90, n. ſp. cžo. 106. — Hdyž wjecžor ßo bliži, ſanoſchuja: „Nětk wotpocžuje hola.“ — ß. ſp. cžo. 363, n. ſp. cžo. 487. — Wutrobu to jimaſche, jako jedyn ſ brunych kſcheſcžijanow pſchi rowje młodeho mißionara Pawoła Handmanna, kotryž bu tydžeń po jeho pſchikhadže wot hroſneje khoroſcže morjeny, to, ſchtož jeho wutrobu pjelnjeſche, ßebi ſ Gerhardtowym kěrluſchom wumodli, ſpěwajo:

O Jeſu, moja pata,
Mi k pſchikrywanju data,
Shrěj ßwoje kurjatko!
Hdyž rosdaja cžert khlamu
A ßwět mi ryje jamu,
Ty ſdžerž ßej ßwoje dźěcžatko!

— 363, 8. — Po tamulſkim tekſcže rěka tuta ſchtucžka, po ßłowje pſchełożena: „Tuto kurjatko, ty luby Sbóžniko, wſmi do ßwojeju rukow. Póſcžel jemu ſa ſtražowarjow dobrych jandželow, ſo jo wobarnuja pſched ſatanowej leßnoſczu!“

So je też Gerhardtowy kraßny kěrluſch troſchtowanja pola Tamulow domach, to drje ßo njetreba hakle woßebje wobkrucžicž. Kak nutrnje ſpěwaja tola, troſchta pytajo:

„Ach porucž Bohu ßwěru
Swój pucž a ſrudobu
A wopomń ſ prawej wěru,
Bóh knježi na njebju.
Wón wětr, wětſik wodži
A wſchitke mróczele,
Pucž, po kotrymž wón khodži,
Tym ßwojim ſjewicž wě!“

— ß. ſp. 17, n. ſp. 575. — Kelko žohnowanja ßu tute kěrluſche naſcheje lutherſkeje zyrkwje tola hižo pſchinjeßke tam do tutych dalokich krajow, hdžež je telko cžěmneho póhanſtwa! — A, też to ßebi rospominajmy, kelko žohnowanja ſazpiwaja w naſchich krajach cžłowjekojo, ſazpiwajo tute kěrluſche — a to hiſchcže w tajkim cžaßu, kotremuž je to to najnuſniſche, ſo by Boże žohnowanje brał a měł.

Naſchi tamulſzy kſcheſcžijenjo maja pak nimo tutych wot naß pſchijatych kěrluſchow też ßwoje nabožne ſpěwy, kotrež tohorunja rad ſanoſchuja. Tola tute ßu mjenje pſchihódne ſa to, ſo by je zyła woßada ſpěwała; ſ wjetſcha ſpěwa je jenotliwy ſpěwař a hudžba jeho pſchewodža. Jedyn ſ jich duchownych mějeſche zyle prawje, wuprajiwſchi tole pſchirunanje: Naſche nabožne ſpěwy runaja ßo hórſkej rěčžzy, kotraž mjes ſkaliakami w ſkoku do dolinow pluſkoze; naſche kěrluſche runaja ßo pak rězy, kotraž pſches płódnu runinu běži.

Kak huſto ßu tola pſchi ßmjertnych a na ßmjertnych łožach ſpěwali Gerhardtowy „O hłowa krwawnje ſbita.“ Bě to 24. januara 1864. W Tandſchaur mrěješche 91lětny ſchědžiwz. Bě to kſcheſcžijanſki ſpěwař Wedenajachen Saſtri, tón kſcheſcžijanſki pěßnjeŕ Tamulow, kotryž je najbóle ſ luda a ſa lud ſpěwał; wón je tohodla też džeńża hiſchcže njeſapomnjeny mjes ßwojim ludom. W jeho poßlednjej hodžinzy njeběchu pak to jeho ſpěwy, kotrež jeho troſchtowachu, ale pódla Sswjateho pißma ſchtucžki ſe ſpěwarſkich. S tutymi džěſche wón ſ tuteje cžaßnoſcže do tamneho druheho raja. Mrějazemu ſpěwache jedyn ſ jeho ßynow hiſchcže:

„Daj ſo bych troſchtnje wodžił
We ßwojej žałoſczi,
Kak ßy ßo ſa mnje běđžił
A wumrěł w ßwojej krwi.
Ja na tebje chzu hladacž,
Cže džerżecž ſ wutrobu
A twoju pomoz žadacž.
Tak wſchitzy ſbóžnje mru!“

Haj: Tak wſchitzy ſbóžnje mru! Tak pak ßu też wſchitzy ſbožownje, ſbóžnje žiwi — tehdy mjenujzy, hdyž wědža ſ ertom a ſ wutrobu tak ſe ßwojim Bohom rěčžecž, kaž je to Pawoł Gerhardt cžinił.

Cžiniſch ty to? Móżeſch ty to?

---

25. krajny poſawnſki ßwjedžeń w Lipſku.

Saſtdženu ßobotu a njedželu běchu ßo, kaž kóžde lěto, ſakſzy poſawniſtojo ſeſchli a to tón ras w ſtarym hudžbnym měſcže Lipſku. Bě wot počžatka hacž do kónza mózne wuſnacže k jeniczkej mozy, kiž móže nam w naſchim cžežkim cžaßu ſaßo k lěpſchemu pomhacž, ke Khryſtußowemu evangelijej. Pod knjeſom Ad. Młónkom, też naſchim ßerbſkim woßadam ſ džěla ſnatym nawjedowarjom ſakſkeho poſawnſkeho mißionſtwa, piſkachu na 1100 piſkarjow ßobotu wjecžor prěni ras pſched po tyßazach liczazej cžrjódu na naměſcže pſched němſkim ßudom. Kak kraßnje a poſběhowaze ſaklinczachu tam naſche ſtare a lube kěrluſche do wjecžora wulkeho měſta. Njedžela ſ zyła pod ſnamjenjom poſawnow ſtejeſche: Rano na někotrych měſtnach w kóždym džělu Lipſka ßo rańſche hudžby

wotměchu, potom ßwjedźeńſkej Bożej ßłužbje w Domaſchowej a Mikławſchowej zyrkwi ſ kantatu njeßmjertneho J. S. Bacha a ſ prědowanjom lic. Stangi-Lipſczańſkeho a fararja Hiki-Drježdźańſkeho. Po tym piſkachmy na Auguſtußowym naměſcźe, pſchipołdnju k naměſtnej hudźbje; na 4000 ludźi hłuboko hnucźi na ſynki kěrluſchow a ludowych ſpěwow poßłuchachu, tež napſcheczna demonſtrazija kommuniſtow, kiž we Lipſku wěſo pobrachowacź njemóżeſche, njeſamó cźrjódu wotwobrocźicź. Woßebje tuta naměſtna hudźba na najwjetſchim a najbóle ſnatym naměſcźe zyłeho Lipſka bě wulka a mózna manifeſtazija ſa naſchu evngelſku zyrkej. Popołdnju mějachmy ßwjedźeńſku ſhromadźiſnu, w kotrejž k. ſup. D. Hilbert-Lipſczański ſ pſcheczelnymi ßłowami poſawniſtow do Lipſka witaſche a k. tajny rada D. Hempel wot krajneho konſiſtorſtwa w Drježdźanach ważnoſcź poſawnſkeje wězy wuſběhny. Potom rěczeſche k. wyſchſchi zyrkw. radź. Reimer-Drježdźańſki, krajny poſ. miſchtr Bayerſkeje, kiž naß wot Bayerſkich bratrow ſtrowjeſche a k. farař Hika-Drježdźańſki, kiž k. fararjej Młóńkej ßwjedźeńſki dar ſakſkich poſawnſkich khórow, nowy rózk a 300 hr. ſa ſałoženje poſawnſkeho khóra pſchi Lipſczańſkej univerſicze pſchepoda. Na to k. farař Młóńk we ßwojim ſnatym horliwym waſchnju k ſhromadźiſnje rěczeſche a wſchěch napominaſche, ßwěrni woſtacź Knjeſej Jeſußej a naſchemu poſawnſkemu mißionſtwu. Se ſkónczným ßłowami k. fararja Kunzy-Lipſczańſkeho ßo ſhromadźiſna ſkónczi. Wjeczorna hudźba pſchi „Pomniku wojowanja ludow 1813“ dyrbjeſche bohužel wupadnycź, dokelž njebě deſchczowanje ſaſtało; to bě jara ſchkoda. Póndźelu bě hiſchcze njeſjawna ſhromadźiſna piſkarjow w Lipſku-Konjezach.

Schto mamy my nětko my Serbja a naſche poſawnſke khóry, wot kotrychž, kaž wjele wěm, jenož Bukeczańszy tam běchu, ſ tutoho ßwjedźenja wuknycź? Měnju to: Kaž ßmy tam němſke ludowe ſpěwy piſkali a kaž ßmy tam widźeli, kajki ſacźiſchcź cźinjachu, tak ßmy my ßerbſzy poſawniſtojo ke tomu powołani, naſch ßerbſki ludowy ſpěw ſaßo njeſcź do naſcheho luda! Kóżdy khór dyrbi ßej ſa cześcź ważicź, hdyß a hdyß, a to po móżnoſcźi huſto (!), njedźelu dopołdnja abo ßobotu wjeczor wulětowacź do cźichich ßerbſkich wßow a tam ſaßo ſaklinczecź dacź ßerbſkemu ſpěwej, ſo naſch lud ſaßo ßwoje ſpěwy ſpěwacź nawuknje a pſches to ßo też ſaßo poßylni we ßwojim ludowſtwje, pſchetož pſches ſpěw, to kóżdy wě, ludowſtwo ßo pěſtuje a ßo ſbudźi, hdźež drěma. A niz jenož ßerbſke ludowe ſpěwy piſkajcze, ale też ſaßo naſche ßerbſke kěrluſche, wot kotrychž bycźa drje wjetſchi dźěl naſcheho luda niczo wjazy njewě, ale mamy jich hiſchcze w ßerbſkim pſchidawku naſchich khoralnych knihi. A kajke pokłady rjanych ſtarych hłoßow tam mamy, wjele rjeńſchich, hacž bohužel hiſchcze tak lubowane ſentimentalne (cźucźiwe) hłoßy, kiž móżeſch hacž ke wobnjerodźenju wſchudźom ßłyſchecź. Chzu waß jenož kedźbliwych cźinicź na hłóß „Ach Jeſu, rosßwětl mje“ abo na „Bożo Wótcze, budź pola naß“ (ſtary kěrluſch ſ cźaßa reformazije kiž pak w němſkich ſpěwarſkich nětko podarmo pytamy) abo na zyku ßyku ſtarych jutrownych hłoßow, w prědku „Knjes Khryſtuß horjeſtanył je“. Piſkajcze ras te, a ſmějecze wěſcze wjeßele nad tym a ßo lóſcht ſbudźi, potom też druhe, pſchetož jich liczba ſ mjenowanymi hiſchcze wuczerpana njeje, ras ßej bliże wobhladacź.

To dyrbi w pſchichodźe naſch pucź, naſch woßebity nadawk bycź: ßerbſke ludowe a zyrkwine ſpěwy piſkacź pódla druhich. A ſ nimi potom nuts do naſcheho ludu, ſahorcze jón ſa naſchu wěz, ſa wěz Khryſtußowu. **W kóżdej woßadze dyrbi nastacź poſawnſki khór! Haj, khwalcze Knjeſa ſ poſawnami!**

Riota.

Wumoženje.*)

Hłóß: „Sso ſbudź, o ducho ßłabv, mi ꝛc.“

Swět Bóh je takle lubował,
— ßej ſpomjatkuj, ſchtóż ßłyſchi!
Swět, kiž je Boha ſazpiwał,
tak cześcźi Bóh najwyſchſchi,
ſo jeniczkeho Ssyna da,
kiž ſ bycźa jeho pokhadźa,
a żiwjenja je wſcheho
wſchak żórko njeßmjertneho.

To cźehodla? So, ßwěcze, ty
mohł ßwobodny bycź ſnowa
a ſ jaſtwa drohо kupjeny
był hrěſchneho ty dokha.
Pod pokleczom ty ſtejeſche
a nad tobu ßmjercź knjeżeſche;
ßy nětk pak wumożeny
a ſbóżnje wobdarjeny.

Ja raduju ßo wutrobnje
wſchak tutoho dla dara;
to ſpěw a hłóß mój wyſchſchi je,
hdyż mam ßo rudźicź jara,
hdyż hrěch a ſtóſcź bycź wjetſcha chze,
hacź Bože ſa mnje ßmilenje,
a wutroba troſcht rubicź
a wěru hroſy ſhubicź.

Aj, rjeknu, hdyż Bóh pſcheczelny
nam njepſcheczelam běſche,
wón njemóże bycź njeßmilny,
kiž vomhacź wſchitkim chzyſche;
hdyż nětk wſchak ſ nim ßmy ſjednani,
pſches Ssyna jeho dobycźi,
kiž ważił wſcho je na mnje
ßo woprowawſchi ſa mnje.

Hdyż dołżnik ßy, — ßo njeſtrachuj!
Njech ſtyſk a ſtaroſcź cźěka.
Kiž dar je najwjetſchi dał ßwój
cźi, wſcho jom' ßnadne rěka;
hdyż Bóh je ßwojoh' Ssyna dał
mi, ſa mnje jeho pokhłoſtał,
kak njeby wſcho ſ nim dodacź
mohł nam a winy wodacź?! —

Ja wěſty ßym a wumrěcź chzu
na to po Bożej woli;
ßwój kſchiż ja jemu poruczu
a wſcho, ſchtoż hewak boli.
Tu Boha ſ jeho Ssynom mam
a tam ja jónu namakam
pſched ſtołom Bożim radoſcź
a wěczńje ſboża na doſcź. —

Pawoł Gerhardt, 1607—1676; ſeß. M. U.

*) Se ſakſkich ſpěw., cźo. 302.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sapoſdźena krótka rosprawa wo hłownej ſhromadźiſnje lutherſkeho knihowneho towarſtwa** w Budyſchinje ßrjedu po ßwjatkach. Popołdnju ¼3 hodźin pſchedßyda towarſtwa, kn. farař Sarjeńk-Khwacźiczański, cźrjódku ßobuſtawow, najwjacy ſ nich běchu duchowni — druſy bohužel pobrachowachu —, ſ lubymi ßłowami powita. Wón nam dokładnu rosprawu wo dźěle towarſtwa poda a ſpósnachmy ſ njeje, runjež k. pſchedßyda niczo wo tym njenaſpomni, ſo je najwjacy dźěła, prózy a ſtaroſcze wón ßam měł. Towarſtwo je wudało wottorhanſku protyku, ſa cźoż je finanzny njedoſtatk njeßła Domowina. Tuž ßo jej ſa to najwutrobniſchi dźak wupraji. W běhu lěta ßo 2. dźěl „Domjazeho prědarja“ cźiſchcźi a ſ Bożej pomozu bórſy doczińſchcźi. S tutym pſchedewſacźom pak ßmy

khětro do dołha salěśli. Njeby-li hischcże telko towarstwowych spißow njetrjebanych a njepschedatych na składże leżało, njeby naß dołh tak cżeßnił. Tuż je nam muż, kiż by knihi rosnoschował, jara trěbny, a każ shonichmy, ßo hižo s nim jedna. A na Sserbach budże, s prawje pilnym wotewsacżom rjanych knihi, kotreż pschinjeße, towarstwowe saměry podpjeracż. Hłownje ßo wo tym jednasche, hacż ma ßo ßerbska wottorhanska protyka sa nowe lěto wudacż abo hacż mamy ßo k „Biblisfemu pucżnikej“ wrócżicż. Pschitomny sastupjeŕ Domowiny njemóżesche nam ßlubicż, so finanzny njedostatk s nowa pschewosmje, a tuż ßo mała wjetschina pschitomnych sa to rossudźi, bjes dwěla s cżeżkej wutrobu, so ßo protyka saßo njewuda, ale sa nju Bibliski pucżnik. S dżakownymi ßłowami pschedßydy ßo shromadźisna skónczi.

S **Bukez.** Sserbski dżeń tu sańdżenu njedżelu mějachmy. Tydżenje, skoro měßazy dołho běchmy ßo na njón hotowali a wjeßelili. A poßlednje dny ßo potom bojachmy, niz toho a tamneho, ale, so mohło ßo nam s mokrym, njelubym wjedrom, hižo dołho trajazym, wschitko skasycż. Młodaj pschecżelaj mi na praschenje: kajke-ha jutsje budże, dowěrnje wotmołwischtaj: Zyliczki tydżeń ßmy proßyli a jutsje budże rjenje. A tak też bě. Bóh bě s nami. A ßym někotrehożkuli cżlowjeka ßłyschał s dżaknej wutrobu prajicż, każ ßym ßam też cżinił: Njech Bohu dżakuje ßo wutroba wschěch ludźi! Tuż ßo ßwjedżeń hacż na najrjeńscho poradźi. Wot ranja ßem hoscżo se wschěch kónczinow pschikhwatowachu, a wschitkich nasche stare, lube Bukezy s wjeßelom witachu. Sswjedżeńska bě swonkna pycha, żadyn dom, kiż njeby někak pyscheny był. Wusběhnycż ma ßo woßebje, so żadyn njeluby wótry synk ßo njeje ßłyschecż dał. Rjana pschesjednoscż wschudżom knjeżesche. Sswjedżeński duch ßo jewjesche na wjeßełych sahorjennych wobliczach. — Schto pak ßmy nětko ßwjecżili? Nasche lube Bukecżanske Sserbske towarstwo je w tutych dnjach 50 lět stare a pschi tutej składnoscżi, hromadu s młodym spěwnym towarstwom „Radoscż“ ßebi khorhoj wobstarawschi ju poßwjecżi, a tutu składnoscż saßo „Domowina“, swjask wschitkich ßerbskich towarstwow Hornjeje a Delnjeje Łużizy, sa ßwój slět wuži. To bě swonkna pschicżina ßwjedżenja. Woprawdże pak ßo luboscż k narodej a jeho drohim kubłam ßwjecżesche. — Kak je ßo ßwjedżeń wotměł? Pschipołdnju w ½1 hodż. ßo nasch rjany, rumny Boži dom hacż do poßlednjeho městacżka s nutrnymi kemscherjemi pjelnjesche a mnosy dyrbjachu stejecż. Jubilejne towarstwo mějesche cżestne městna pschi rjenje wupyschenym wołtarju, a jemu ßo wjele druhich towarstwow se wschěch stron nascheje ßerbskeje domisny pschisamkny. Woßadni woßebje łubje pjelnjachu. Móznje nasche rjane byrgle schumjachu, radostnje spěwachmy: Wulki Bożo, khwalbu cżi. Knjes farař Handrik-Porschiski liturgiju dżerżesche, Radoscż tsi kraßne spěwy, dwaj mużskaj khóraj a jedyn měschany, pod wustojnym wodżenjom knj. wucżerja Keŕka sanjeße, hłowny khěrlusch: Ducho ßwjaty, lud ßo shromadźi, ßo wuspěwa, woßadny farař mějesche ßwjedżeńske prědowanje, w kotrymż na jubilejne towarstwo, jeho dżěło a pschichod, na Sserbow dóńt, Sserbow narodne kubła a woßebnoscże spominasche a napominasche, dżerżecż a hajicż, schtoż mamy. Po prědowanju posawnowy khór wubjernje: „Modlitwu sa Wótcżinu“ pschednjeße, każ bě wschě khěrlusche pschewodżak, a s liturgiju a požohnowanjom, hdyż bě pschedßyda Radoscże, knj. Lubjeński, s jadriwymi ßłowami wěnz s kraßnej ßeklu w ßerbskich barbach naschim njesapomnitym rjekam wěnował, ßo rjana Boża ßłużba skónczi. Hnydom po tym ßo sa poměrnje krótki cżaß na pucżu k Mjeschizam ßwjedżeński cżah sestupa, niz lohke dżěło sa rjadowarjow, ale dobre radżenje njech je jim myto wscheje nałożeneje prózy. 12 jěsdnych na rjene wupyschenych konjach cżah wotewri, potom njeßechu cżestne ßerbske młode holzy sawalenu khorhoj, a jim ßo njeliczomna ßyła naschich wjeßnych a druhich towarstwow, woßebje też w narodnych ßerbskich drastach, pschisamkny. Khětro cżaßa trajesche, prjedy hacż móżesche ßo ßwjedżeń na łuzy wot knj. najeńka Krawsy-Khoporcżanskeho dobrocżiwje pschewostajenej, sapocżecż, pschetoż to chze něschto wjedżecż, telko ludźi, běsche jich na 4 tyßaz, někak srjadowacż. Hudżba, spěw, postrow pschedßydy jubilejneho towarstwa, knj. Krónу, němszy wot knj. kantora Lódneho tołmacżeny, poßwjecżeńska rěcż farарja Mjerwy po napißmje kraßneje drohotneje khorhoje: S Bohom sa narod a wótcżinu, postrowy a pschepodawanje rjanych ßeklow a hosdżikow, kotrychż na 40 naliczichmy a dżakowanje sa wschě lube dary a wulkotny wopyt, to bě wopschijecże ßwjatocżneje hodżinki. Hnydom ßo Domowiny slětowy programm pschisamkny, jara bohaty a sajimawy, se spěwow, ßokołskich pschedstajenjow młodżenzow, młodych holzow a dżěcżi wobstejazy, każ też se ßwjedżeńskeje narěcże, s erta knjesa wucżerja Sskodeńka-Pancżiczanskeho. — Wulzy derje radżeny ßwjedżeń je nimo a tola njeßmě nimo bycż bjes teho, so by trajny płód pschinjeßł, każ ßo nowej khorhoji pschejesche: Sjednocżcże, schtoż hromadu ßłuscha, pokasowacż, schto nam ßłuscha a sahorjecż sa to, schtoż nam ßłuscha, so by nam woprawdże ßłuschało. Sserbja, sakhowajcże ßwěru ßwojich wótzow rěcż a wěru!

W Noßacżizach ßwjecżeschtaj 2. njedż. po ßwj. Trojizy Fahrakez mandżelskaj słoty kwaß. Sswój seleny běschtaj ßamßny dżeń w Bukezach ßwjecżiłoj na njedżeli, kotraż hischcże dżenßa pola starschich njesapomnja: bě błysk a hrimanje. Boże ßónczko hladasche pschecżelniwje, hdyż słotaj mandżelskaj, pschewodżanaj wot ßwójbnych a pschecżelow krocżeschtaj k Božemu domej, w kotrymż ßwěru njedżelu każ ßwjaty dżeń ßwojeho Boha pytataj. Po rěcżi požohnowa woßadny farař mandżelskeju a pschepoda jimaj sbożopschejaze wopißmo krajneho konsistorija a słotu, wot woßady wěnowanu bibliju. Domach pschisamkny ßo pěkne doßwjecżenje, kotreż wschěm, kotsiż běchu pschischli — a tutych bě wjele — njesapomnite wostanje. Jich wjele s bliska a s daloka bě też hewak se ßłowom a druhim wopokasmom luboscże na Fahrakez mandżelskeju spominało. Bóh luby Knjes spożcż miłoscżiwje woběmaj rjany a żohnowany wjecżor żiwjenja. — Fahrakez ßwójba dżakuje ßo też na tutym městnje wchsitkim, kotsiż ßu ju s darami, pschecżemi a s wopytom pocześcżili a swjeßelili. Wona wě, so s naschim njedżelskim łopjeńkom tutón dżak drje do nimale wschěch domow pschińdże, a pschiwoła wschitkim wutrobnje hnuta: „Sapłacż a żohnuj Bóh luby Knjes!“

— W **Annaberku** skhadżuja ßo dżenßa młode holzy, kotreż ßu w evangelsko-lutherskich towarstwach Sakskeje sjednocżene. Se wschěch kónczin nascheje Sakskeje, s městow każ se wßow, se hórskich krajinow każ dolinow sestupaja ßo tam do zyłka, so bychu shromadnje ßwědcziłe wo kralestwje a sa kralestwo ßwojeho krala Jesuża a ßo w luboscżi k njemu a sa ßłużbu pshed nim poßylniłe. Steji tola zyły sjěsd, kotryż wot 19. hacż do 21. junija traje — a 22. junij ßo sa wulět na Fichtelberg pschida — pod heßłom: „Zyrkej a młodżina.“ Też nascha *Mużiza* je tam s rjanej liczbu młodych holzow sastupjena, każ też s wjednistwami towarstwow.

Listowanje: M. w B. sa 4. po ßwj. Tr. — R. w B. sa 5. po ßwj. Tr.

S Rußowskeje.

Bjes nabožiny to tola njeńdže! K tutomu spósnaczu ßu — kaž to rußowske powěscże powjedaju — ßamo rußowszy kommunistojo dóschli. Bolschewistiszy móznarjo sastawaja tam po wschěm sdaczu s tym, wjescź zyrkwi njepschecźelnu politiku. Hižo njedawno shonichmy, so ßu dowolili, czischczecź rußowske biblije a to ßamo w czischczeźni wyschnoscże!!! Nětk je wjedniſtwo „Młodych kommunistow“ ßwojim sjednoczeństwam sakasało wschě hry a wuhotowanja, kotreż ßo pschecźiwo nabožinje měrja. K tomu praja: Tajke wuhotowanja měrja ßo s dobom też pschecźiwo zyrkwi a tak ßo stawa, so ßo s tym stawy zyrkwje sranja, woßebje mjes narodnymi mjeńschinami; też bychu wone mjes ratarskim ludom njepschecźelstwo pschecźiwo „Młodym kommunistam“ sbudźiłe. — W tutych ßłowach njesjewja drje ßo woßebite czesczowanje nabožnych mozow, tola pak spósnawamy, kak ßamo „Młodźi kommunistojo“ bolschewikskeje Ruskeje dźiwaja na nabožne saczucza druhich. To wscho je dopokas sa to, so je ßo tam w Ruskej nowe nabožne hibanje sapoczało a hižo mozow nabyło, tak so ßamo tute partaje a runje tak wyschnoscże takle na njo dźiwaja. Pola naß chze po wschěm sdaczu najprjedy hischcże najczěmnischi bolschewismus ßwoje saměry a mozy pokasacź; dopomnimy ßo na jnedawno naspomnjene namjety wo nabožnym wukubłanju dźěczi hacź do 10 lět. Ale wschak tamne powěscże wo tym rěcza, so tam k ranju ßwita. Chzemy ßo nadźijecź, so tajke ranje noweho nabožneho hibanja a žiwjenja też bórsy pola naß saßwita. To budże potom wěscże też sapoczatk noweho sbožowneho žiwjenja po zykym kraju!

Zyrkej a stat.

— Husto ßkyschisch, so ßu dźěłaczerjo najmjenje zyrkwinszy smyßleni a so maja najmjenje wysche sa zyrkej. Tole tak powschitkownje wuprajicź, je zyle wěscże smylk a njeprawda. Dopominamy ßo na psch. na hibanje dźěłaczerjow, kotsiž ßu w kscheszijanskich towarstwach dźěłaczerjow sjednoczeni ;tydźenja bě tu mjes druhim naspomnjene evangelske towarstwo dźěłaczerjow w Budyschinje. S evangelskeje woßady dźěłaczerjow w Bitzu we Württembergskej móżemy dźenßa tole sdźělicź: 600 fabrikskich dźěłaczerjow a pschistajenych je wot novembra 1924 ßem po ßwjatoku sa twar zyrkwje dźěłało, a to kóżdy 40 hodźin. K tomu dodachu druhe stawy woßady pschiměrjene dary. Tak dobuchu sa jene lěto na 30 000 hr. dobrowólnych darow sa nowu zyrkej. To je sawěscże rjany dopokas sa to, so je też mjes dźěłaczerjemi luboscź k zyrkwi žiwa, kotraž też wě woprowacź; to jeczim bóle wscheje czesczże hódne, hdyž hladamy na hospodarske wobstejnoscże, na kotreż ßo tola nětkle tak jara skorži.

Samołwity redaktor farar Wyrgacź w Noßaczizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXX.

Kak je Knjez Jezus Pětrej pomhał.

Pětr je wjele a wjele pućował, ale nic tohodla, zo by widźał nowe krajiny a nowe města, ale tohodla, zo by wopytował wučobnikow Knjeza Jezusa, kotřiž běchu so rozpróšili po swjatem kraju, tohodla dokelž jich w Jeruzalemje hidźachu. Tak jich hidźachu, zo jich łojachu a do jastwow mjetachu.

Na swojich pućowanjach přińdźe Pětr do małeho městačka, kotreż mjenowachu Lydda. K swojej radości pytny, zo tam někotři křesćenjo bydla.

Njewěmy, kak je to zhonił. Snadź je jeneho zeznał a tón je jemu wo tych druhich powědał. A Pětr jich rjenje k sebi zawoła a napominaše a pokoješe jich: „Ničoho so njebojće! Knjez Jezus je z nami, runjež jeho njewidźimy. Wón na was hlada a ma radosć, hdyž maće dowěru k njemu.“ Pódla so jich woprašowaše za přiwuznymi a znatymi. A woni jemu powědachu wo jenom, kotryž też wěri do Knjeza Jezusa, ale přińć njemóżeše, dokelž hižo wósom lět leżeše a so njemóżeše hnuć ze swojeho łoża. „Běše wokhromił na cyłem ćele!“ „O, to dyrbimy k njemu hić“, rjekny Pětr a khwataše do jeho wobydlenja.

Kajku měješe Eneas — tak khory rěkaše, — radosć, to so njeda ani wopisać. Tajki žadny wopyt. Wučobnik Knjeza Jezusa, kotryž běše z nim khodźił cyłe tři lěta! A hižo sebi powědaštaj wo Knjezu Jezusu, a Pětr jemu powědaše někotry z tych mnohich podawkow, kotreż je z Knjezom Jezusom přeżiwił. A Eneas posłuchaše a Pětr jemu z wočow čitaše tajne přeće: Hdyby tola Knjez Jezus hišće po kraju khodźił, zo by mje wustrowił!“ — „Luby Eneaso, ty sebi mysliš, zo Knjez Jezus dźensa wjacy po kraju njekhodźi? Praju ći, zo tebje wustrowi Jezus Khrystus, stań a póścel sebi swoje łožo.“

A Eneas khětře sčini to, štož hižo wósom lět njebě činił: rjenje wobroći słomnik, na kotrymž běše ležał a radowaše so kaž dźěćo. Njebě to dopokaz, zo je Knjez Jezus Pětrej pomhał? Njedźiwajće so, zo su sebi wo tom powědali nic jenož ći, kotřiž Knjeza Jezusa lubowachu, ale też ći, kotřiž hišće wo nim njeběchu słyšeli.

Wokoło tři hodźiny wot Lyddy běše město Joppe, kotreż leżeše runje při morju. Też tam běchu hižo křesćenjo. Kaž ruče zhonichu, zo je Pětr w Lydźe, pósłachu hnydom po njeho, zo by k nim też přišoł. Zdobom jemu zdźělichu, zo je jich podešło wulke njezbože. Běše jim wumrjeła žadna žona, kotraž běše swoju lubosć ke Knjezej Jezusej tak wozjewjowała, zo podpjerowaše khude žony a syrotki. A njedawaše małe darki. Tkaješe suknje a płašće a měješe radosć, hdyž móżeše z nimi woblec někotru khudu žonu.

„Přińdź na pohrjeb! Wona je sebi to zasłużiła.“ A Pětr tam hnydom dźěše. Štó wě, hač jeho tam njepósła Knjez Jezus?

Hdyž přińdźe do Joppy, dźěše runy puć do khěže zemrěteje. Rěkachu ji Tabita. Leżeše na najstwě, zawalena do bělych rubow. Wokoło njeje płakace wudowy, kotrymž běše tak wjele dobrotow wopokazała. Kaž ruče Pětr zastupi, pokazowachu jemu płašće a suknje, kotreż běše Tabita dźěłała. A při tom běchu tak zrudne, zo samomu Pětrej so wukulichu sylzy. A pódla so dopomni na to, kak z Knjezom Jezusom też raz staj byłoj w jenom domje połnem płakacych žonow. Ale Knjez Jezus je wšitke wuhna, dokelž jich płakanje njeběše spr̆awne. Tu pak Pětr widźeše hłuboku zrudobu. Što, hdy by poprosył Knjeza Jezusa wo pomoc?

Pětr so hnydom rozsudźi. Prošeše płakace wudowy, zo bychu khwilku so wotsaliłe. Chcyše być sam. Hdyž běchu wotešłe, padny na kolena a horco so modleše. Potom přesta, skhili so na Tabitu a rjekny: „Tabita stań!“ A wona wotewri swoje woči a wuhladawši Pětra, so posydny.

Tak Knjez Jezus Pětrej pomhaše.

Čišćo 26.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Luboś ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Ćerstwoś da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 27. junija 1926 Bautzen

Čišćchć a nakład Smolerjez knihićišchćerńnje a knihańnje łuh. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu ßobotu a płaćźi běrtlětnje 78 ſlotych pjenježkow.

4. njedźela po ßwjatej Trojizy.

2. Kor. 4, 13—18.

Tohodla njewoßłabnjemy, to drje je hłowne wopſchijećże abo najważnišchi dypk dźenßniſcheho japoſchtołſkeho napominanja na naß. Njedyrbjeli ßebi my tajkeho muża ſ tajkej radu abo ſ tajkim pſchikładom wyßoko ważićź, njedyrbjeli ke njemu ſtupićź w duchu a jeho proßyćź: Luby mużo Boži, budź proſcheny, praj nam, kak ßy to dokonjał, ſo njewoßłabnjeſch? Pſchetoż nam ßo niz jenoż w ſwonkownym wſchědnym žiwjenju, ale woßebje też w ſnutsknym ſtawa, ſo bywamy ſprózni, ßłabi. Hacź je na tym dźěło wina, kotreż cźinimy, a to runje tak ſ ruku kaž ſ hłowu? Wěſćże. Ale bywamy też ſ druhich pſchicźinow ßłabi. Je to ſnutskowna ßłaboſćź. Sswjaty Pawoł wo wěrje rěcźi, a kak lohźy ßmy runje tu ſprózni a ßłabi! Abo wón wo tyſchnoſćźach rěcźi, a wěmy, kak te naß k ſemi dele tłócźa! Schto ma někotryžkuli cźłowjek na ßłabymaj ramjenjomaj a na duſchi druhdy njeſćź! A tola ßwjaty japoſchtoł pſchi tym woſtawa: Niz woßłabnyćź! O ſo bychmy też my to dokonjeli! Wěſo, nam luby prědaŕ praji, ßami ſe ßwojej mozu to njemóžećże, tu dyrbi ßo druhi ſa waß ſtaracź, a tón chże to też lubje cźinićź.

Jenoż niz woßłabnyćź!

Njetrjebamy to, dokelž 1. mamy ducha wěry, 2. Boża móz naß w ßłaboſćźi ßylni, a 3. Boża kraßnoſćź naß w tyſchnoſćźach troſchtuje.

Wěrju, tohodla rěcźu, ßwjaty japoſchtoł praji. W prjedawſchich cźaßach, jako wón hiſchćże njebě Knjeſowy wucźobnik a pſchećźel, ale jeho ßurowy njepſchećźel, njeby wón wěſćże tak prajićź mohł. Skerje budźiſche wón tehdy dyrbjał rjez: Dokelž do Knjeſa njewěrju, ale jeho pſcheſćźěham, hdźežkuli móžu, tohodla rěcźu a dźěkam. W prjedawſchich cźaßach běſche potajkim pſchećźiwjenje pſchećźiwo Knjeſej ſ pſchicźinu jeho rěcźenja a cźinjenja. Móhli też tak prajićź: Někajki duch jeho tehdy też cźěrjeſche, ale ſchto bě to do ducha? A kak žałoßnje dyrbi to bycź, hdyž tajki duch nad cźłowjekom knježi! Je žadyn hubjeny doſćź, hdyž cźłowjek ßwojeho najlěpſcheho pſchećźela a dobrocźerja njeſnaje, ale wjele hórje dyrbi bycź to, hdyž cźłowjek kaž ſaßlepjeny ßo jemu pſchećźiwja, jeho rani, ſ nim wojuje. Kak wón ſ tym woßebje ßam ßwoju duſchu ſchkoduje! S toho njemóže niczo druhe khiba ſkepßane žiwjenje naſtawacź. Bjes dźiwa, ſo mamy telko njeſbožownych ludźi. Myßlu pſchi ßebi na ſtarſcheju, kotrajž chzyłoj rad ßwoje dźěcźo ſbožowne widźećź a khmane ſa Boha a cźłowjekow, wjeßele ßebi a junu krónu ſtaroby ßwojeje. Schto běſchtaj napominałoj a proßyłoj, ale dźěcźo druhe towaŕſtwo pytaſche a tam ßydaſche, hdźež wußměwzy ßydaja. Tuž běſche też zyłe jeho žiwjenje po tym, dokelž ſły duch, duch njewěry, jo wodźeſche. A kaž w tutym padźe, tak je w ſtach a tyßazach druhich. Dokelž ludźo njewěrja a tohodla rěcźa a cźinja, mamy tole njewuprajomne hubjeńſtwo wſchudźom. Móhli woßłabnyćź. A mnoſy ßu ßłabi, ſprózni, ßmjercźſprózni, dokelž ßebi praja, ſo tu niczo wjazy njepomha. A tajki duch njewěry też druhich njewěriwych cźini, jich potajkim ßłabi. O ſo by ſ naß ſtajnje druhi duch, duch wěry, ßylny a ßylnjazy duch, rěcźak! Wot teje hodźinki ßem, w kotrejž bě Knjes Pawoła pſchewinył, ßo woheń wěry w nim horjeſche, a tuž ßo wón ſ druhimi wuſna: Njemóžemy ßo wſchak toho woſtajićź, ſo njebychmy rě-

czeli, schtoż ßmy widżeli a ßłyscheli. Tuż wón też njewustawajo dźěłasche a dusche ja Knjesa dobywasche. Nětko wón wjazy sprózny njebě a ßłaby, runjež bychu ßo jemu ßmjeli kaž we Athenje, hdżež wo sbudżenym Knjesu prědowasche, abo sběžk czinili kaž w Efesu, abo jeho kamjenjowali kaž w Lystrje. Sswjaty Pawoł njebě jeniczki, kiž woßłabny. Kak ßu Luthera nadběhowali, so by ßo ßwojeje ßwjateje wězy wsdak! Dak Bóh, so bychmy w dżenßnischim czaßu prawje wjele tajkich ludźi měli, kotsiž wěrja a tohodla rěcża! So by duch wěry naß sapschimnył, duch Knjesowy, kiž rady pschikhadża tam, hdżež jeho proscha! Wěrju, a tohodla rěczu!

Nasch swonkowny człowjek ßo skasy. To dyrbjesche s mnohimi druhimi ßwjaty Pawoł naschonicz, wón, kiž ßwój koł we czěle noschesche, bě potajkam na někajke waschnje khory, hubjeny człowjek. A s pschibjerazymi lětami też tale czělna ßłaboscz pschibjerasche. Schto ma to na ßebi, to ßo jenoż praschej ßam a praschej ßo woßebje khorych na jich łożach. A pschi tym sa lubeho japoschtoła dźěło njewotebjerasche, ale pschibjerasche. Wschak je nam powjedał, kak jeho nadběhowachu, a kak ßo starasche sa wschitke woßady, wón, kiž mějesche ludy sa Knjesa Jesußa dobywacz. Wěmy wschitzy, schto ßo stawa, hdyž bywa dźěło wjazy a wjazy a tola mozy wotebjeraja. Kak tehdy stonamy a sdychujemy! Njebudźische ßwjaty Pawoł w tajkich ßwojich wobstejnosczach mohł a dyrbjał sdychowacz: Njemóżu dale, je mi pschewjele a pschecżeżko? To pak wón njeczini. Njech ßo swonkowny człowjek skasy, snutskowny ßo wote dnja do dnja wobnowja. Se spodźiwanjom budźemy dyrbjecz prajicz: Schto bě to do muża, kak bě tón we ßwojich tyschnosczach sesrawił! O so bychmy ßo jemu też we tym runali, woßebje dżenßa, hdżež ßo nam tola hubjenje dosczí czini a dże! So bychmy woßebje my kschesczijenjo jemu podobni byli, s lětami niz njespokojnischi, niz na to a tamne skoržazy, ale wjeßeli a dżakowni ludźo, człowjekojo s błyschczatymaj wóczkomaj a khwalazymaj hubomaj! Kak ßo to stanje? Snutskowny człowjek ßo wobnowja, ßwjaty Pawoł rjeknje. Potajkim je kschesczijan po prawym dwoje bycze. Pod swonkownym człowjekom, s kotrymż wón semi pschißkuscha, ßo snutskowny khowa, kiž je Bohu spodobny, dokelż je po Bosy stworjeny. Jesuß rjeknje, so je to człowjek, kiž je ßo s nowa narodźił, kiž ma tohodla w ßebi studżeń Božeje mozy a je s tym woßebje khmany sa Knjesowu ßkužbu, runjež było jeho czěło ßłabe a sprózne. Snate ßłowo praji, so Bóh woßebje rady s rosłamanym gratom dźěła. Tuż njewoßłabńcze, wy braschni a hubjeni! Tuż pak też wy, kiž scze dżenßa hischcze strowi, na to jenoż njehladajcze a sa to jenoż ßo njestarajcze, schtoż ßo dżenßa woßebje stawa, so by swonkowna, czělna strowosczí wostała, jako by wot teje wscho sbožo wotwißowało! Wobaj człowjekaj, swonkowny a snutskowny, chzetaj hladanaj bycz! Hdyž ßo hinjenju swonkowneho człowjeka sadźěwacz njehodźi, czim bóle hajmy snutskowneho, czim bóle wotewrjejmy wrota schěroko, so by ßo Boża móz do naß wuliwała a pola naß było kaž pola ßwjateho Pawoła: Hdyž ßym ßłaby, ßym mózny psches toho, kiž mje poßylnja, to je psches Khrystußa!

Nascha żałosczí dokonja wěczną a psches měru wulku kraßnosczí, to je poßlednja pschiczina ßwj. japoschtoła, so njewustawa. Żiwjenje drje je pucżowanje, tola żane ßo wukhodżowanje k wjeßelu abo so bychmy ßo stroweho, czisteho powětra naßrěbali. Wjele bóle je to pucżowanje na wyschinu. Kschescżijenjo chzedża a dyrbja wyßoko won. Tajke pucżowanje njeje żana maliczkosczí. Tu ßo husto pót s czoła lije. A pucże tu też njejßu pschezo lubosne, hładke a rune, so bychu pucżowarjej khód polożowałe. Mnohi człowjek dyrbi tu wjele wustacz, mnohi też to a tamne leżo wostaji, dokelż běsche jemu pschecżeżke, mnohi ßamo ranow dosczí skónczńje ßobu domoj njeße. Kelko sdychowanjow ßo tu ßłyschi, něchtóżkuli sdychuje: O ßmjercz, hdy se ßwojim spanjom mje pschińdżesch wokschewicz? A schtoż je tak psche wschu měru srudne: něchtóżkuli njecha wjazy dale! Schto pak psche tule ßłaboscz a sprózNosczí pomha? Shladowanje na wyschinu, na rjany wottyknjeny kónz! Junu, junu dyrbi to, schtoż naß tyschi, ßwój kónz dostacz! Schtóż pak tónle kónz njesnaje, dyrbi srudny, sprózny hóscz na semi wostacz. Tomu pak, kiž jón snaje, je czaß semskeje tyschnosczże a żałosczże pschekhódny, je kaž schula sa wěczNosczí a sbóżnosczí, so ma mucżny dróhować pschezo wjazy żadanja po njej a je pschezo khmańschi sa nju. Ale też tu dyrbi Boži Duch wocži wotewrjecz a naß wodźicz, so by wěrno było: Wojujmy, pschewinjeć steji na stronje; dobycża radosczí po bitwach ßo shoni! Jenoż Duch Boži nam sarucża: Psches nóż k ßwětku, psches kschiż ke krónje! Tohodla hischcże junkrócz: Jenoż niz woßłabnycz! Hamjeń. M. w B.

Annabergski sjěsd evangelsko-lutherskich towarstwow młodych holzow.

Je to 3. njedźelu po ßwj. Trojizy rano. Hladam s hospodliweho doma na „rjane město na horje“, kaž ßo Annaberg rad mjenuje — a s pownym prawom mjenuje. Po horje horje je twarjene tuto městaczko a shladuje do daloka. S napschecża je ßußodne město Buchholz, kotrež s Annabergom tak swißuje, so njewěsch, hdy s jeneho do druheho pschińdżesch.

Wobej měscże — a s nimi ßußodne wßy — hospodujetej dżenßa a tute dny na 4000 młodych holzow s evangelskolutherskich towarstwow, kotrež ßu tu wczera hižo — na 3500 — pschischłe a kotrež dżenßa hischcże pschikhadżeja — zyle wěscże s wulkimi ßyłami. Chzeja tu dżerżecz se ßwojimi wodżerjemi ßwój tulětny hłowny sjěsd a to wot ßoboty hacz do póndżele, a k tomu wutoru pschisamknycz wulět na Fichtelberg, kotryż tamle se sdalokosczże połodnja kiwa — pódla njeho Keilberg, tutón w Czěskoßłowakskej, tamny hischcże we Sakskej.

Bě to wczera hibot po haßach a torhoschczach, jako s woßebitym czahom tu pschijědżechmy, kotryż bě pschepjelnjeny a drje wjaz hacz 1000 hosczí pschiwjese. Běchmy psches hory a hórki, doły a doliny ßem jěli a psches rěki a rěczki mjes skałami a lěßami. Rjana to jěsba, czim rjeńscha, hdyž pytnychmy, so bu to też wjedro, hacz ßem tak deschczikojte, pschihódnische a pschihódnische. Haj, Annabergski prěni měschczanosta wupraji, so ßmy my jim a ßebi tuto rjane wjedro ßobu pschinjeßli, kotrež też woni tu tydżenje dołho njejßu měli, runje jako běchu prěnje czrjódki młodych holzow do města saczahnyte ,je ßo ßłónzo sabłyschczíło. Dobre nam to snamjo a khutne nam to pohoń, bycz ßłónzo my pod błyschczom ßłónza wěczneho Jesußa!

A s rjanym wjedrom witachu naß ßmahowaze khorhoje s wěžow a domow; telko jich njejßmy w powójnskim czaßu nihdże wohladali a do wójny porědko. A k tomu pschecżelniwe woblicża a to zyte rjane hospodliwe město, kotrehoż měschczenjo — w dobrym towarstwje se ßußodami — hižo ßobotu wjaz na 3500 hosczí do hospody pschijachu a to pschecżelniwje. Wscho bě wubjernje sarjadowane, sa wschěch běchu tu pschecżelniwe wodżerki, kotrež pucz do hospodliwych domow pokasowachu, s nami krocżo po haßach a skhodach a haskach.

Pohnuwanje

ſa Wukrancžanſku lutherſku woßadu

k jeje 80lětnemu wobſtaczu,

27. VI. 1926, — podał M. U.

*

Hłóß: „Wozucźcźe! hlóß Boži wola ꝛc.“

Kěrluſch nowy ſaſpěwajcźe
a dźak a khwalbu Bohu dajcźe,
Wy Wukrancžanſzy lutherſzy!
Wóßomdźeßacź lět je nětko
ßo minyło a ſkoro wſchitko
Wam ſhubiło ßo ſ domiſny,
ſchtož ſ wótzow namrěli
ſcźe něhdy ſbožowni;
Boža ßwěra
pak woſtała
a ſchkitała
je dotal Waß bjes pſchestacźa.

Halelujah radoſcźiwe
budź wuſnacźe dźě Waſche žiwe,
ſo Bóh byk hród a ſchkit Waſch je!
Jeho miłoſcź ſakhowała
je ßłowo Boże Wam a dała
ſ nim jaßnu cźěř do wěcźnoſcźe,
hdyž ßwětko ſnajecźe
a wuwjedźeni ſcźe
ſ bluda ßwěta,
kiž njeſnaje,
ſchto prawda je
a bědny pſchezo woſtanje. —

Hoſijanah też pak ſpěwaj,
o woßada, a k cźeſcźi dźěkaj
ty Božej jenak dźakowna!
Luboſcź Wótza njebjeſkeho
we Ssynu lubowanem jeho
wſchak ſnajeſch ſ evangelija.
— Tuž ßwjecź ßo woprawdźe,
ßłuž jemu wobſtajnje
tudy cźaßnje,
hacž dóńdźeſch tam
w dom k njebjeßam,
hdźež pokoj ſbóžnych kiwa nam! —

A wjecžor potom wulke powitanje w dwejoch wulkich rumnoſcźach. My běchmy w „ßwjedźeńſkim ſtanje“, w kotrymž je rum ſa wjaz hacž 2000. A wón bě zyle połny. Kraßny to napohlad. Telko młodźiny w tutym dźiwnje wupyſchenym a wudebjenym ſtanje. —

— Runje ſaſwonja ſwony! Je to „wołanje“ k ßwjedźenjej a k ßwjatocžnoſcźam. A poſawny rosnoſchuja ßwoje ſynki pſches město a hory a doły. A khěrluſche klincža k njebjeßam, kotreż ßo módrja, nam lubjo, ſchtož wcžera ßlubjachu; rjany ßłóncžny dźeń! Młode holzy dźeja ſpěwacź tym, kotſiž khori a bědni. Mißionſtwo to! —

Też wcžera wjecžor ſaklincžachu khěrluſche a to ſ dźaknych ertow a wutrobow. Woßebje ſajimaze bě, jako k. farař Adolf Müller, nam też we Lužizy ſnaty, ſe ßwojimi poſawnami pſchińdźe — bě najprjedy w tamnej druhej ſhromadźiſnje trubił a piſkał. Kak to wutrobu jimaſche, jako to „Te Deum laudamus“ ſaklincža we wotměnjenju mjes khórom a woßadu. A wutrobne a wutrobu jimaze ßłowa buchu rěcžane k powitanju wot wjedniſtwa, městow, wyſchnoſcźow, zyrkwje a druhich. Naſch krajny biſkop je ßam tu a witaſche ſjěſd po ßwojim waſchnju ſ rjanymi ßłowami. A dźenßa budźe nam we wulkej a ßławnej zyrkwi Sswj. Hany prědowacź! K tutomu kemſchikhodej ſeſtupa ßo we 8 hodź. ßwjedźeńſki cźah na hłownym torhoſchcźu. Dokelž pak hobrſka zyrkej Sswj. Hany wſchěch kemſcherjow ſ zuſby njemóže w ßebi pſchijecź, je też w zyrkwi Buchholza ßwjedźeńſka Boža ßłužba, ke kotrejž ßo wobdźělnizy tam na torhoſchcźu ſeſtupaja. Tam prěduje k. farař Fiebig.

Runje ſhonju, ſo bě wcžera wjecžor hiſchcźe tſecźa powitanſka ſhromadźiſna, kotruž bě ſarjadniſtwo ſ cźaßom pſchihotowało ſa ßwojich hoſcźi. Tam je woßebje zyrkwiny khór kraßnje ſpěwał; w kóždej ſ tutych ſhromadźiſnow je krajny biſkop wo woßebitych bibliſkich ßłowach k powitanju rěcžak.

Po tajkim ſapocžatku wjeßelimy ßo na dalſche dny tuteho ſjěſda, woßebje my, kotſiž ßmy tu ſ Lužizy daloko ßem pſchijěli. Ssym hižo rjane cźrjódki ſ Lužizy wohladał. Jena ſtupaſche ſ nami po nahłej haßy wot dwórniſchcźa do měſta horje, ſo by ßebi na „hamcźe ſa kwartěry“ po ßwoje papjery ſchła.

(Pokracžowanje.)

Jan Bjedrich Oberlin.

Lětßa 2. junija běſche ſto lět, ſo farař w Steintalu, Jan Bjedrich Oberlin, w 86. lěcźe ßwojeho žiwjenja a w 59. lěcźe ßwojeho ſaſtojńſtwa wumrě. W Straßburku bě ßo 31. 8. 1740 jako ßyn gymnaſialneho wucžerja narodźił. Jeho macź bě dźowka fararja Felza w Straßburku. Bjedrich měješche 6 bratrow, ſ kotrymiž pod krutoſcźu, wjeßełej ſpokojnoſcźu a cźopłej pobožnoſcźu ſtarſchiſkeho doma wotroſcźe. „Fritz“ běſche woßebje njeßebicźiwy hólz a pſchezo ſ knjeſom nad ßobu. Gymnaſij pſchekhodźiwſchi, hakle 15lětny, ßo ßam k bohawucženoſcźi rosßudźi, kotruž ſe wſchej pilnoſcźu ſtudowaſche. Dźeń noweho lěta 1760 napißa ßwój „ßlub ſ Bohom“, pißmo hnujazeje pobožnoſcźe. Bě ſ wucžerjom we wſchelakich domach a bydleſche w jſtwicžzy pod tſěchu, hdźež móžeſche njemyleny dźěkacź. Tam jeho ras duchowny wopyta a ſa fararja do „Steintala“ powoła. To je hórſka krajina na mjeſy mjes Elſaßom a Lothringſkej ſ 8 wßami, w kotrychž evangelſki franzowſki lud zyle ßamotny bydleſche, koło wokoło wot katolſkeho kraja wobdaty. Mjeno pſchińdźe wot wutupjeneho hroda „Stein“, kotrehož rospadanki hiſchcźe w lěßu leža. Tutón duchowny běſche Stuber, farař w Steintalu, bydlazy we Waldersbachu; pytaſche praweho naßlědnika, dokelž běchu jeho dla jeho prědařſkich darow do Straßburka powołali. Tam běſche ſ hłowu pobožnych pſchecźelow, kiž Oberlina podpjerachu, hdyž wón w Steintalu ſa lud dźěłaſche.

Tak Oberlin w lěcźe 1767 we Waldersbachu ßwoje farſtwo naſtupi, w kotrymž je tak ſkutkował, ſo po jeho ßmjercźi w Schottiſkej, Franzowſkej a Němſkej po jeho pſchikładźe cźinjachu a w Nowaweßu (Nowej Wßy) pola Potsdama „Oberlinowy dom“ twarjachu, haj w Amerizy naſta město „Oberlin“ ſ wyßokej ſchulu; jeno knižka wo Oberlinowym žiwjenju běſche k tomu naſtork dała.

W Steintalu bě khudobne žiwjenje a kſcheſcźijanſtwo

bóle na póhanſtwo podobne. Stuber běſche prěni, kiž tam ſ dobrym wuſpěchom dźěłaſche. Kóždе lěto by někotre njedźele won pſchiſchoł, ſo by Oberlinej pomhał. Jeho rada bě, ßo niz pſchejara ſa cźělne derjehicźe ludźi ſtaracź, ale najprjedy žiwjenje duſchow poſběhowacź. „Ssu=li kſcheſcźijenjo, budźa też roſomniſchi, ſkutkowniſchi a wobhladniwiſchi“, tak Stuber Oberlinej pißaſche. Napominaſche k ſcźerpnoſcźi, ßwarjeſche jeho płomjenitu horliwoſcź, ſo tola „ludźi njemóże ſ kſchudom k njebjeßam cźěricź“. Oberlin bě ſtrowiſchi a ßylniſchi hacž Stuber, a tak je niz jeno w cźežkim dźěle wutrał, ale też nowe dźěła ſapocźał. Prěnje bě ſpomožeńſki dom ſa ſanjerodźene dźěcźi. S najlěpſchej pomoznizu bě jemu jeho mandźelſka, ſ kotrejž ßo w lěcźe 1768 woženi, Marja Salomea Witterez, dźowka Straßburkſkeho profeßora.

Dźěcźi wucźicź w hětach a niſkich burſkich jſtwach, to bě prěnje dźěło k poſběhowanju luda. Hižo 1769 móżeſche Oberlin wulku ſchulu we Waldersbachu natwaricź. Dalſche ſchule naſtachu bórſy w druhich wßach. Ale też ſa małe dźěcźi ſto ſtaraſche. Młode wothladańki ſ dźěcźimi hrajkachu a ſchtrykowachu, woßebje Luiſa Scheplerjez ſe Steintala ßameho.

Hdyž nětko duchowne wobſtejnoſcźe lěpje ſtejachu, pocźa Oberlin wſchitko móżne do ruki wſacź. S Waldersbacha do Rothawa njeběſche żaneje dróhi. Oberlin wſa grat a pocźa pſchede wßu dróhu twaricź, zyle ßamlutki. Tuž twarjachu ßobu. Też móſt pſches rěku Oberlin dokonja; „móſt luboſcźe“ jón potom mjenowachu. Na wſcho tutón horliwy dobroczel myßleſche: ſpěchowaſche rataŕſtwo, da młodym hólzam rjemjeßło nawukнycź, ſałoži ſkład tworow, pokładnizy a rataŕſke towaŕſtwa. Jeho pjenjeſy běchu ſa druhich ludźi. Straßburkſzy pak jemu wjele dawachu. „Niczo bjes Boha, wſchitko Sbóżnikej!“ bě Oberlinowe heßło, a ludźo dźěchu ſ nim. Wſcho by ſa dźěło měł, kotrež Jeſußej wopokaſuje, pak ſo by ßo nětkajki njedoſtatk wotſtronił pak dobre pſchiſporjało. Kaž by krajny miniſter był, ſałoži ßo na jeho ßłowo bałmowa pſchedźerńja, a hdyž dyrbjeſche ta ſaſtacź, na Oberlinowu próſtwu Baſelſki knjes ßwoju fabriku židźanych ßeklow do Steintalſkeje wßy Foudaya pſchepołoži. To bě knjes Legrand, kotrehož dom je potom jara wjele ſkutkow luboſcźe w Steintalu pſchewjedł, też po Oberlinje. Tohorunja wobßedźeŕ knježeho dwora, baron Dietrich, wjele dobreho cźinjeſche, ſa mało lět je 50 000 livres ſa powſchitkowne lěpſche wudawał.

Oberlinowe prědowanja běchu tak wutrobne a jednore, ſo je njemóże nichtó pſchetrjechicź. Modlenje a ſkutkowna luboſcź, krute rosßudźenje k ſkutkej w Božim mjenje, to běſche Oberlinowe waſchnje. Tſi njedźele by franzowſzy prědował. a dokelž běchu w jenej wßy Baſelſzy, bě kóždu ſchtwórtu njedźelu němſka kemſch. Wot ßwojich ßnadnych, ale bórſy wot barona Dietricha powyſchenych dokhodow dawaſche dźeßatk ſa wupyſchenje Božich ßłužbow, na pſchikład ſ hudźbu, druhi dźeßatk ſa powſchitkowne lěpſche a tſecźi ſa khudych. Hdyž wo ſałoženju Baſelſkeho mißionſtwa ßłyſcheſche, pſcheda wſcho ßwoje ßlěboro, ſkhowawſchi jenož jeniczku kžizu.

Wlěcźe 1781, wot Zinzendorfoweho žiwjenja hnuty, ſałoži „kſcheſcźijanſke towaŕſtwo“, kotrehož ſtawy ßo na dospołne ßwjecźenje žiwjenja wjaſachu, pytny pak, ſo je to něſchto kaž ſektěraŕſtwo. Po 2 lětomaj ſběhny ßam tole towaŕſtwo. Zyła, wot 1200 na 2500 narosczena woßada jemu bóle na wutrobje leżeſche. Kaž tehdy druhdźe, tak też pola Oberlina kalwinſzy a katolſzy k Božemu blidu pſchińdźechu, haj Oberlin ßo rady katolſko=evangelſki faraŕ mjenowaſche.

Oberlin jara wjele cźitaſche; 538 knihow, ſ dźěła wulkich, je ſapißanych, kotrež je 1766—1780 wucźitał. Běſche Bohu wulzy dźakowny ſa někotru kraßnu knihu, tak wot Baſedowa, Lavatera, Jung=Stillinga. Tak běſche Oberlin jara ſbožowny kſcheſcźijan, a někotry pola njeho pytaſche, ſchtož móżeſche tajki muž druhim dacź. Tak też njeſbožowny Lenz ſ Livlanda do Waldersbacha pſchińdźe, tón ßamy, kotryž běſche ſ Goethu w Straßburku ſtudował. Oberlin jeho ſ luboſcźu witaſche. Lenz pak ßebi wjazy krócź ſpyta žiwjenje wſacź. Najſrudniſche, ſchtož Oberlina potrjechi, bě ßmjercź jeho ßwěrneje mandźelſkeje po 9. dźěſcźu. Luiſa Scheplerjez je jemu jeho dźěcźi wobſtarała a jemu njeßebicźiwje hacž do jeho ßmjercźe ßłużiła.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Zyrkej a ſtat.

W Annaberku bu też wot politiſkich ſaſtupjerjow pſchezo ſaßo na to pokaſane, ſo ſjěſd naſcheje žónſkeje młodźiny ſteji pod heßłom: Młodźina a zyrkej. S tym je prajene, ſo ßo naſcha młodźina dyrbi wukubłacź w kſcheſcźijanſkim duchu, kotryž też duch prawa a prawdoſcźe a ſprawnoſcźe a dozyła dobrych poczinkow. Bu na to pokaſane, ſo tole też tón jeniczki trajazy ſałožk ſa žiwjenje ßwójby, woßady, luda. Buchmy napominani, na tutym ſałožku dźěkacź a twaricź pomhacź nowy cźaß ſbożowniſcheho pſchichoda, ſbożowniſcheho tohodla, dokelž wſchitzy bóle a krucźiſcho ſałoženi na ſałožk wěry do Jeſuſa Khryſtuſa. — Je naſch ſtat tak daloko, tole pſchipóſnacź a po tym cźinicź, dokhož to njeje, komdźi wón wſchón nowotwaŕ — Aufbau — ſa lěpſchi cźaß, a kóždy jenotliwy też, hdyž ßo njeje k tutemu ſpóſnaczu pſchekußał.

— Mjes Italſkimi hiba ßo tak ſ cźicha wěſte hibanje, kotrež móżemy evangelſke mjenowacź; ſnajmjeńſcha pokaſuje ſcźěhowaze na to: Je ſnate, ſo jich wjele italſkich katolikow wucźahuje do Ameriki; mjenje ſnate je, ſo jich wjele ſ tutych k evangelſkej wěrje pſchеſtupi. Tak ma na pſch. Newyork nětkole wjazy hacž 60 proteſtantſkich zyrkwjow a mißionow, kotrež ßu italſke; pſched 35 lětami bě tam jeniczka tajka zyrkej. Hakle njedawno pſchija jena ſ tutych zyrkwjow 96 italſkich, kotſiž běchu ſ katolſkeje zyrkwje wuſtupili. W Newyorku je też jena ſchula ſa bohoßłowzow 40 bywſchich měſchnikow a mnichow pſchewſała, kotſiž ßo w njej na dźěło duſchepaſtyrja pſchihotuja. Tukhwilu maſch w Sjednoczenych ſtatach 304 proteſtantſkich zyrkwjow, kotrež ßu italſke. Pched 15 lětami bě jich jenož 215.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Wukranczіz.** Pſchichodnu njedźelu, 27. junija ßwjecźi Wukranczańſka woßada 80. zyrkwinſki jubilej. Sswjedźeń ſapocźnje ßo ſe ßerbſkej Božej ßłużbu (faraŕ em. Urban). Ji ſcźěhuje němſka Boża ßłużba, na kotrejž ſměje duchowny Marquart ſ Hłohowa (Glogau) prědowanje. Pop. wotměje ßo najſkerje w ſahrodźe Pawoł Gerhardtowa ßwjatocznoſcź, na kotruž duchownu Priegel ſe Shorjelza pſchińdźe. Na ßwjedźenju budźa lutherſka ſchula a zyrkwinſke towaŕſtwa ßobuſkutkowacź. Pſchi ſpěwanju na pſchemoh Klětnjanſkeho, Shorjelſkeho a Wukranczańſkeho zyrkwinſkeho khóra ßo lute khěrluſche wot Pawoła Gerhardta poſkicźeja. Wſchitzy pſchecźelјo a towaŕſchojo wěry ßo wutrobnje pſcheproſchuja.

Liſtowanje: R. w B. ſa 5. po ßwj. Trojizy. — V. we H. ſa 6. po ßwj. Trojizy.

Porjedźenka:

W cźißle 25, na ſtronje 100 dyrbi na 5. rjadzy lěweje pokojzy rěkacź 40 000, niz jenož 4 000. Riota.

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 27.

Pomhaj Bóh!

Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **4. julija 1926** **Bautzen**

Čišćo a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeji běrtlětnje 78 słotych pjenjezłom.

5. njedźela po swjatej Trojizy.

1. Pětra 3, 10. 11: Schtóž chce živjenje lubowacź a dobre dny widźecź, tón pojimaj swój jasyk, so by złeho njerěčał, a swoju hubu, so by njeludaka. Njech wón so wobroči wot złeho a njech dobre čini; njech wón měra hlada a sa nim honi.

Živjenje lubowacź a dobre dny widźecź, to sebi wschitzy ludźo žadaja. Nichtó drje njeje, kiž by to njerodźił, ale jich wjele je, kotrížſ prawótzom Jakubom njeknu: krótki a zły je čaſ mojeho živjenja, hačrunje samsneho prawa k tomu nimaja. Wschitzy chcemy sbožowni bycź a sbožowne živjenje měcź; tuto pschećze je nam stworičel sam do naschich duschow dał. Jeno so su pucze tak wschelakore, na kotrychž ludźo sa dopjelnjenjom tutoho pschećza honja. Čźi jeni swoje sbožo we bohatstwje pytaja; jenož so bychu prawje wjele pjenjes měli, potom měnja, so móhli sebi lute dobre dny činicź. Druzy swoje sbožo w lóschtach tutoho čaſa a we wjeselach a sabawjenjach tuteje semje pytaja. To su jim dobre dny, na kotrychž so smějo smědźa wužiwacź, schtož jim wjesele čini a schtož jim złónčny dźeń na rjanych rózach a dobrych płodach skičźi. Druzy sbožo hischcze druhdźe pytaja, wschitzy pak we semskich, w sachodnych wězach, w kubłach, wjeselach. a w čzesčźi tutoho čaſa a tuteje semje.

Tam pak prawe sbožo, prawu sbožownosć njenamakamy; jenotliwe dobre dny drje, hodźiny, w kotrychž móžemy na samych sebje a na staroscze tutoho čaſa sabycź, ale wjazy niz — a kak rucze nimo khwataja. A kak wjele je toho — žałosć, khorosć, njepschečelstwo, nusa — schtož człowjeka wo wjeseke wužiwanje živjenja pschinjese, a wschitke tamne wězy, w kotrychž jich tak wjele swoje sbožo pyta, pschečźiwo tomu niczo njesamóža. A hdyž sy tež wschitko, schtož tebje snutskownje čzwiluje a tyschi: staroscź, srudoba, hrěch — na krótke hodźinki ſ wocžow a ſ myzle puschčźił, hdyž su nimo, potom tebi tola saso do myzlow pschińdźe a to ſ dwojakej mozu, jako by so wječźicź chcyło, so sy na nje sahył. Ně, tutón pucź k sbožu a k živjenju njewjedźe. Swjaty japoschtoł nam druhi pucź pokasuje.

Schtóž chce živjenje lubowacź a dobre dny widźecź, tón dyrbi pschede wschěm wotstronicź, schtož je pschičźina wschitkeje žałosćze a wscheho hubjenstwa, to je hrěch. Jesuz rjekne: Sbóžni su čźi, kiž su čźisteje wutroby; pschetož wona budźa Boha widźecź. Čźisteje wutroby su pak čźi, kotrížso hrěcha sdaluja a wjedźa, so je wodaty psches Khrystuzowu krej, a we Khrystuzowej mozy žadyn hrěch wjazy njeczinja. A Boha widźecź, to rěka tola sbóžny bycź. Schtóž jeho widźi, so w jeho towarstwje, pod jeho schkitom wě, hačrunje khodźi w čźěmnym dole, tón so žaneho njesboža njeboji. Tón dobre dny widźi, pschetož tón Knjes je pschi nim, jeho kij a prut jeho troschtujetaj. Tohodla tež rěka: budźmy lěpschi, hnydom lěpje budźe.

Swjaty japoschtoł wschitko njemjenuje, schtož mohło živjenje a dobre dny pschisporicź a spěchowacź. Ale na tsoje pokasuje, psches čzož kaž psches tsi jědojte rostliny wjele žałosćze a hubjeństwa na człowjeka pschińdźe. Prěnje je jasyk, tuta njespokojna sła wěz, połna smjertneho jěda. Kak wjele je słych słowow, w hněwje srěčźanych, wot słósćze wumyzlenych, kak wjele je jědojtych pschizłodźenjow, kotrež so dale nosscha a psches kleskanje so powjetscheja, kak wjele je čzow

a njewěrnoſczow, pſches kotreż ßo wſchitka dowěra mori a wſchitkej luboſczi ßo kónz czini, kak wjele je bjesbóżneho kſchiwdżenja — kak wjele domjazeho a ßwójbneho ſboża, kak wjele pſchecżelſtwa a měra ßo ſ tym ſkaſy, to ßo njehodżi wuprajicż. Kak wjele mohło ßo pißacż wo jaſykowych hrěchach a jich njeſbożownych ſczěhwkach. Schtóż chze żiwjenje luboważ a dobre dny widżecż, tón pojimaj ßwój jaſyk, ſo by ſkeho njerěczak a ßwoju hubu, ſo by njeludaka. S tym ſapoczatkej wſchelkeho hubjeńſtwa ſadżěwa.

A dale: njech ßo wobroczi wot ſkeho a njech dobre czini. Wſchitko ſke je każ njerjadowe ßymjo a jeho płód rěka ſke ßwědomje, je njeměrne żiwjenje w bojoſczi pſched khłoſtanjom, je żałoſcż a nuſa. Ale na puczu prawdoſcże je żiwjenje a na jejnej ſchcżeżzy żana ßmjercż njeje. Schtóż ßwojej noſy wobara, ſo byſchtej na njej khodżiłej, ſchtóż na te wulke dżeßacż pucżniki hlada, kotreż je Bóh tón Knjes niz jenoż ſa Iſraelſki lud, ale ſa zyły ßwět pſchi dróſy żiwjenja poſtajił, ſchtóż ßwojej duſchi njedawa żiwej bycż w ßebicżiwoſczi ani w pjenjeżnej luboſczi ani w ßwětnym wjeßelu, ale ſa ſtopami wulkeho a dokonjaneho miſchtra ßlědżi, tón drje ſměje cżeżke a na běd̆żenjach bohate dny, ale dobre dny budża, a wón budże żiwy w Boſy.

A ſkónczńje: Hladaj měra a hoń ſa nim! Měr ſ Bohom wſchitke dny, kóżdy czaß, ſo by ßo pola njeho w hnadże wjedżał pſches Khryſta krej, měr też ſ cżłowjekami, ſo njeby żana ſwada, żana njejednota, żana roskora wutroby dżěliła, to je ważne. So ßo podwoliſch, to dobrym dnjam niczo njeſchkodżi; też niz, hdyż ßy ſnjeßliwy abo ßwojeho prawa ßo wſdawaſch; hdyż pak chzeſch ßwoju hłowu wobkhowacż a ßwoju wolu a ßwoje prawo ßebi wumozowacż, ßo wo dobre dny pſchinjeßeſch. Ssnadż je to cżeżke; tohodla ßwjaty Pětr praji hoń ſa měrom, każ ſa ſwěrjeczom, kotreż pſched tobu cżěka. Ale hdyż ßebi to też wjele prózy a ſaprěcża ßameho ßebje żada, hódne je a ßo ſapłacżi: pſchetoż hdżeż je měr, tam luboſcż je, a hdżeż je luboſcż, tam Bóh je, tam żiwjenje je a Boże ßłónczko ßwěcżi, kiż dny dobre cżini.

Tu maſch dobru radu, kak ſbożowny bycż móżeſch. Nochzeſch ſpytacż? Tuż kedżbuj na dwoje: wjedżecż a ſa dobre a wużitne ſpósnacż, kak ſbożowny budżeſch — to cżi niczo njepomha. Ty dyrbiſch po tym cżinicż. A potom njeżadaj ßebi wot druhich, ſo bychu po tym cżinili. Sapoczń ty ßam! Hacż budża druſy po tym cżinicż, njewěſch; ale hdyż ty jo cżiniſch, potom to tebi pomha a pſches tebje druhim. Tuż ſpytaj a proſch ſ pobożnym kěrluſcherjom:

Ja wot tebje, mój Bożo, mam
tón dar, ſo rěczecż móżu,
tuż daj, ſo prawje wużiwam
mój jaſyk k ßwojemu ſbożu.
Wón pobije a żohnuje,
wón ſrudżi a też troſchtuje,
wón wobſboży a ſchkodżi.

Cżeſcż twoju ßwěru pytacż mam
a bratrow ſbożo wſchudżom,
to daj mi wopomnicż ty ßam,
hdyż dyrbju rěczecż k ludżom.
Cże, Bożo, ſtajnje khwalicż chzu
a bliżſchim rěczecż k lěpſchemu
a ſ jaſykom jim ßłużicż.

Hamjeń.

Jan Bjedrich Oberlin.

(Skónczenje.)

Dżiwne ßo nam ſda, kak ßu tehdy duchowni móhli franzowſki pſchewrót khwalicż a wulku nadżiju na njón ſtajicż. Dżeń 14. julija 1790 Oberlin na hórzy nade wßu pola „wokłtarja wótczíny“ ſe ßwojimi woßadnymi wulkotny ßwjedżeń woßwjeczi. Dżeń 23. novembra 1793 dyrbjeſche wón ßwoju wěru wuſnacż pſched „wubjerkom wěſtoſcże“. Oberlin ßo wupraji ſa to, ſo ßo wſchě zeromonije a dogmy puſchcża, ſo je kniczomne ſybolenki měſchniſkeje draſty hižo pſchezo hidżił a też pſchecżiwnik kralow był. Hdyż pak Nationalkonvent Boże ßłużby ſakaſa, bě Oberlin khory. Dżěcżi, kotreż ßo w tutym błudnym cżaßu narodżichu, potom do kſchcżeńſkich knihow ſapiße ſ pſchiſpomnjenjom, ſo ßu wot gmeżnſkeho pißarja wukſchcżene, dokelż je duchownym ſakaſane było, kſchcżicż. Měſto Božich ßłużbow mějeſche Oberlin „klubſke ſhromadżiſny“, we kotrychż bychu „běrgarja“ Oberlina wo pſchednoſchk proßyli. Skónczńje pak tola też Oberlina ſajachu a do Schlettſtadta wotwjedżechu, hdżeż wrótni ludżo ßwój hołk ſ nim cżinjachu. K jeho ſbożu runje tehdy Robeſpierra ſkónzowachu, a najhórſche cżaßy revoluzije běchu nimo, haj nětk Oberlin k cżeſcżi pſchińdże. Doſta hiſchcże wot Nationalkonenta pſchipósnawaze pißmo, a khěżorſke wyſchnoſcże potom běchu jemu we wſchěm k woli. Hdyż na to wójſka Rußow a Prußow pſches Elſaß cżehnjechu, zar Aleksander ſchkitowazy liſt ſa Oberlina a jeho woßady wuda.

W lěcże 1816/17 knjeżeſche hłód. To bě ſkładnoſcż, ale też pruha ſa Oberlinowu woporliwoſcż a ßwěrnoſcż. Jako wopor pomozneho ſkutka ſemrě jemu w kónz 1817 jedyn luby ßyn. Zyła woßada na ſtarym Oberlinje wißaſche każ dżěcżi na nanu. Oberlin mějeſche rjany wjecżor żiwjenja, bě ſtrowy, bě cżiłeho ducha. Jeho kónz pſchińdże rucże. 5 dnjow do ßmjercże ßo jeho mozy na jene dobo ſhubichu, wutroba wjazy dżěłacż njemóżeſche. Tak ſemrě, wocżi k njebju, 2. junija 1826. Każ k jeho pohrjebej njeliczomne ßyły pſchikhwatachu, tak je ſtary Oberlin hódny, ſo evangelſka zyrkej jeho żenje njeſapomni. Woßebje ſchule, ſa make dżěcżi ßu ſ jeho ſkutkownoſcże naſtałe.

T.

Annabergſki ſjěſd evangelſko-lutherſkich towaŕſtwow młodych holzow.

(Pokracżowanje.)

Druhi dżeń ſjěſda je nimo. Bě wulkotny a rjany. Bóh tón Knjes da k wſchemu też rjane wjedro. Jenoż nětkole wjecżor, hdyż je wſcho dokonjane, też nutrnoſcż w zyrwi měſta Buchholza, ßo deſchcżik miholi.

Rano ¾8 hodżin ſapoczachu ßo towaŕſtwa hromadżicż na torhoſchczomaj wobeju měſtow. My běchmy ſaßo w Annabergu ßamym a pſchidżěleni tym, kotſiż ßo na Bożu ßłużbu w zyrkwi ßwj. Hany hotowachu. Hobrſki a pyſchny to cżah, kotryż ßo ſ torhoſchcża po nahłej zyrkwinej haßy k Božemu domej hibaſche. Delkach na torhoſchczu ſtejachu hiſchcże wotdżělenja, mjes tym ſo ßo prěnje hižo w Božim domje na ßwoje měſtna ßydachu. Swony rosnoſchowachu ſ rjanym hłoßom ßwoje ſynki pſches měſto a wokolinu. Khorhoje ſmahowachu. Njedżela to, ßwjedżeńſka njedżela!

Skónczńje běchmy wſchitzy we wulkim kraßnym Božim domje, kotryż je tak rumny a pyſchny, ſo jón Annabergſzy ſ połnym prawom najpyſchniſchu evangelſku zyrkej ßrjedżneje Němſkeje mjenuja. Bě něhdy katolſka a je jako kſchižna zyrkej twarjena, jara ſchěroka a dołha a wyßoka. Bych-li ju

nadrobnischo wopißacź chzył, dyrbjał wjele stron popißacź. Tuž jenož nětotre woßebitoscźe hischcźe: Na wulkim schěrokim woltarńischczu steji hischcźe nětkole 5 woltarjow, jedyn s nich je tohodla woßebje wusnamny, dokelž dopomina na sbožowne czaßy města, na jeho bywsche bohatstwo, na ßlěbrowe podkopki. To je tón wot hórnikow wěnowany a wudźěłany a wuhotowany „woltař hórnikow“, kotryž ma wot prědka wurěsane wobrasy a debjeńki, wot sady molowane wobrasy, kotrež nam dźěło hórnikow pokasuja. Tež tamne woltarje ßu wumělske a kraßne. Ssrjedźny pokasuje na psch. do kamjenja wudypane rodźiczelstwo — Stammbaum — Khrystußowy. Na woltarńischczu steji pschi boku tež kschinja, do kotrejež je něhdy Tetzel pjenjesy khował, kotrež bě, prědowajo wotpusk, wuwikował, jeje samki ßu hobrske a ßylne; Tetzel je ßo tola wo ßwoje „pobožne pjenjesy“ dyrbjał bojecź. Něschto woßebite ßu wurěsane a molowane wobrasy, kotrež jedyn pschi druhim, zyły khór wot woltarńischcźa hacž saßo ke woltarńischczu debja; ßu to nětotsi ryczerjo a měschczenjo s woponami, potom pak bite wobrasy nabožneho rasa, wot stworjenja ßwěta hacž k horjestaczu Jesußa Khrystußa a hacž do czaßa martrarjow. To dyrbisch zyły dźeń khwile měcź, chzesch-li ßebi tute wobrasy někak wobhladacź. Klětka je ßrjedź zyrkwje a je tež pyschna runje kaž dupa. Pschi tym naspomnimy tež něschto, schtož ßo nam spodobało njeje — a schtož ßo tež wschěm Annabergskim njespodoba. Na winowym boku woltarja je jena s tych hewak rumnych a rjanych kapałow wuhotowana sa „kapału wopominanja woporow wulkeje wójny“. Tuta myßl wschak je jara rjana, niz pak to wuwjedźenje, s najmjeńscha niz te wobrasy, kotrež dokoła wokoło scźěny debja a na psch. krwawjazeho wojaka pschedstajeja a ßu zyle po modernym waschnju — někotre skoro po schtyrirózkatym — molowane. Honjesche naß to s tutoho ruma won.

Potajkim w tutym Božim domje, kotryž ßu něhdy katolszy ßwjatej Hanje, maczeri Marije, poßwjeczili, ßwjeczachmy ßobu Božu ßłużbu, kotraž bě ßwjedźeńska a rjana. Pischczele a posawny hrajachu a piskachu a sta a saßo sta hłoßow spěwachu, woßebje wustupi tež zyrkwiny khór s mużskimi a żónskimi hłoßami s kraßnym, wutrobu jimazym pschednoschkom. A potom ßwjedźeński prědar, nasch krajny biskop Jhmels! Na Gal. 6, 14 ßo sakoži a pschiwoła młodym a starym: „Pod kschižnej khorhoju Khrystußowej chzemy my dźěłacź — wojowacź — khwalicź. Hdyž ja waß ke khodźenju sa Jesußom Khrystußom wołam, wołam waß do wojowanja. Tohodla pod kschižnej khorhoju Khrystußa wojujcźe ßwjate wojowanje!“ To běchu ßłowa sa ßwjedźeń a sa zyłe žiwjenje, sa starych a młodych. A tych młodych bě tam tajka wulka ßyła. Wot woltarńischcźa nuts do zyrkwje młode holzy se khorhojemi a dokoła wokoło delekach a horjekach te ßyły druhich, k tomu na khórje woßadni spěwarjo a delekach na woltarńischczu druhi khór młodych holzow s towarstwow, kotrež po prědowanju w „Te deum laudamus“ jako khór skutkowachu; na woltarńischczu tež hischcźe posawny. A wyskajo a ßo modlo klinczesche potom tež tuto „Cźe , Božo, khwalimy“ psches Božu ßwjatnizu.

A potom hromadźeschtaj ßwjedźeńskaj czahaj, jedyn duzy wot kemsche s zyrkwje ßwj. Hany, druhi s zyrkwje města Buchholza, ßwoje ßyły na torhoschczu, so bychmy tam, wjedźeni wot fararja Müllera se ßłowom a spěwom sjawnje wustupili a ßwědczili sa ßwojeho Knjesa a krala Jesußa a sa to dźěło w jeho kralestwje. Spěw a ßłowo ßo wotměnjeschtej a posawny klinczachu a khorhoje a khorhojczki smachu a wutroby pukotachu a wóczka ßo błyschczachu! Na 4000 a wjazy młodych holzow bě drje tam ßobu. S toho, schtož je wjednik rěczał, jenož tole jene, schtož je wěscze sajimake, schtož ßnadź je tam w Annabergu tomu a druhemu do noßa sajěło a tu doma ßnadź też hischcźe sajědźe — bě dźě to runje 20. junija —: „Je tu młodźina jenož k tomu, so by khorale spěwała a ruzy stykowała a ßo modliła, kaž naß to s wjetscha moluja? To naß hubjenje snaja. Schtóž je nawuknył, ßwojemu Bohu spěwacź, kak zyle hinak shladuje tón do ßwěta, kak zyle hinak wjeßeli a raduje ßo tón, kak zyle hinak klincza jeho spěwy!“ Tutón zyły wustup bě wusnacźe ke kralej Jesußej Khrystußej a k jeho zyrkwi a k naschemu sewskemu wótznemu krajej, bě dźak a modlenje sa ßlubjenje, kotrež wuklincza s Lutherowym spěwom: „Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh ßam!“ A to wscho bě wusnacźe psched ßwětom, psched njewěru, psched limkoscźu, sa wěru a luboscź a ßwěru.

S městow a s wokoliny bě tu kaž też druhdźe wulka ßyła ludźi wokoło naß. — Dźěchmy wobjedowacź. Psches 3000 w jenej rumnoscźi, w ßwjedźeńskej sali. Wěsch ty, schto to rěka? Dźěsche pak wscho w dobrym porjedźe — póndźelu hischcźe lěpje. — Annabergske nowiny pischu, so ßu 15 zentn. mjaßa a 12 zentn. nudlow pschetrjebali. Je nam derje ßłodźiło a ßmy ßo do ßyteje wole móhli najěscź.

A prjedy hacž běchu poßledni powobjedowali, počzachu prěni ßo hromadźecź, so bychu ßo do hobrskeho ßwjedźeńskeho czaha sestupali, kotryž, pschewodźany wot hudźbnych kapałow, ßo potom psches rjane, pyschne město a jeho torhoschczo hibasche, doniž ßo na ßwjedźeńskej łuzy njerospuschczi. — Na torhoschczu strowjachmy hischcźe ras krajneho biskopa. — Tam bě žiwjenje a hibot: hry, narěcźe, małe a wulke shromadźisny a wokschewjenje s kofejom. Jako ßo k wjeczoru bliżesche, czehnjechmy do města, hdźež bě na torhoschczu krótke ale wutrobne roszohnowanje se ßłowom a spěwom, psches kotrež woßebje klinczesche dźak Bohu Wjerschnemu a wschěm hospodliwym a pschecźelnym Annabergskim s wokoliny.

Po wjeczeri khwatachmy do Buchholza do Božeho doma. Je to rjana wyßoko leżaza zyrkej. Knjeni farařka Fröhlichowa rěczesche tam wo tym sa nasche młode holzy tak ważnym a khutnym praschenju czistoscźe a pózcźiwoscźe, ßo słożujo na 1. Kor. 3, 16. Kaž potom póndźelu w bibliskej hodźinje, tak spósnachmy tu, so je knjeni farařka na prawym městnje, bywajo s wodźerku naschich młodych holzow. Rěczesche wutrobnje a rěczesche do ßwědomja, rospominajo wschelake czežke spytowanja njeczistoscźe a njepózcźiwoscźe na pěkne waschnje, ßo pschezo słożujo na Boże ßłowo. — Modlitwa a kěrlusch —a tutón dźeń bě s Božej pomozu rjenje dokonjany! So ßo wonkach kusk miholesche, to naß njemylesche, to naß dopomni na to, so dyrbjachmy czim dźakownischi bycź; wono by mohło lohzy zyle hinak bycź. (Pokraczowanje.)

Hdźe namakasch?

Je droholubu woßobu
Ssmjercź blěda tebi wotwjedła,
Ju we serjach, pod hwězdźinu
Njech twoje wóczko njepyta.

Ně, w kóždym czaßu pytaj ty
Ju w ßwojej wutrobje;
Schtož lubował tak horzo ßy,
Sso ženje s njeje njesminje! F.

Zyrkej a ſtat.

W Thüringſkej je miniſterium ſa ſnutskowne należnoſcże a ſa hoſpodarſtwo polizajſke wyſchnoſcże měſtow na to kedźbliwe cźiniło, ſo maja krucże na to hladacź, ſo ßo poſtajenja a wukaſy wo ßwjecźenju njedźelow a ßwjatych dnjow wobkedźbuja a dźerża. Tak njeßmědźa do ſkónczenja hłownych Božich ßłužbow žane ſjawne ſhromadźiſny bycź a tež žane cźahanje pſches měſta atd. Tole witamy ſ wjeßelom a woczakujemy, ſo tež wſchě druhe wyſchnoſcże tak ſa njedźelu a ßwjate dny wuſtupja a ſkutkuja. — —

W ſwiſku ſ druhimi praſchenjemi mjenuje ßo nětkle tež alkoholowe praſchenje. Jedna ßo tu to wo wobmjeſowanje alkoholoweho pſchetrjebanja — a to je nuſne! — niz wo doſpołne ſakaſanje alkohola. Pſchi tym pokaſuje ßo jara huſto na Ameriku, kotraž je ſe ſakonjom „ßucha“ połožena, kaž ßo ji to mjenje abo bóle ſ wußměchowanjom wumjetuje. Hdyž naſche wſchelake nowiny cźitamy, namakamy ſwjetſcha jenož naſtawki a rosprawy wo tym, kak tam tutu ſakaſnju pſcheſtupuja, kak tam hiſchcże wjazy alkohola pija hacž prjedy, kak ßebi tam wſchitzy ſběhnjenje tuteje ſakaſnje žadaja. Tute powěſcże ßu pak wſchě mjenje abo bóle jenoſtrońſke a „barbjene“. To, ſchtož zyle hinak klinczi, namakaſch lědy w nowinach. Do tajkichle hinajſchich powěſczow ßłuſcha ſcźěhowaza amerikanſka; wona nam pokaže, ſo je wězka tola tajka hinajſcha hacž to hewak ßłyſchimy: „Tón wot amerikanſkeho ſenata wuſwoleny wubjerk, kotryž ßo ſe ſakaſnjemi ſaběra, je ſe 4 hłoßami pſchecźiwo 1 hłoßej wobſamknył, ſo ßo wſchě namjety, kotrež ßo pſchecźiwo ſběhnjenju abo ſnowaſarjadowanju alkoholoweje ſakaſnje měrja, na dalſche wotſtorcża. Prjedy hacž tole wobſamknu, bě ſnamjenitych wězywuſtojnych ßłyſchak. S dobom wupraji wubjerk, ſo dyrbi wón, pruhowawſchi wſchitko, ſchtož k wězy ßłuſcha, tutu ſakaſnju alkohola prawu a ſ hoſpodarſkeho ſtejniſchcża nuſnu mjenowacź.“ S tym je rosrißane, ſo ßo w Amerizy tak bórſy w tutym praſchenju niczo njepſcheměni, njech tež nowiny wo tutej wězy hinak piſchu. — —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Wulka woda a mokrota je domachpytała naſch kraj a tež do naſcheje Łužizy tyſchnoſcź a ſtaroſcź pſchinjeßła. Tola nětk je, Bohu budź dźak, nuſa wotwobrocźena! Schkodowanja je tu a tam, woßebje pſchi wodach, tež tu pola naß wjele było; wjele hórje ßu pak cźerpiłe wſchelake krajiny w Pruſkej pſchi Lóbju a Wódrje a tež druhe. Njech tajke domachpytanja naß cźłowjekow dopomnja, ſo my ſe wſchej ßwojej mudroſczu a mozu niczo njejßmy, ſo jedyn je knjes Bóh ßam! Njech ſbudźuja ßwěru tež luboſcź k bliżſchemu, kiž w nuſy, a njech wucźa ßo dźakowacź; pſchetož pohladajmy do kraja, my widźimy ſo je bohacże Bóh žohnował naſche hona a tuto žohnowanje tež wukhował.

Njeßwaczidło ßwjecźi dźenßa wulki „ßwjedźeń domiſny“. Sswjedźeńſke prědowanje ſměje k. farař Domaſchka. Wjes je wulke a wobſchěrne pſchihoty cźiniła ſa ßwjedźeń a hoſcźi. Nadźijomnje zyłe wuhotowanje tež jaßnje doſcź pokaže, ſo ßo woßrjedź ßerbſkeho kraja ſtawa, hewak by to mjeno „ßwjedźeń domiſny“ ſ njeprawom měło. To je wěz Sserbow zyłeje woßady a wokoliny! Tuž njech ßwjedźeń pokaže a ſbudźi luboſcź k rjanej domiſnje a njech je tež pytnycź, ſo ßmy my hiſchcże lud nabožneho ſmyßlenja!

S **Wukranczij.** Tudomny lutherſki Boži dom měješche minyłu njedźelu (27. VI.) ßwój 80lětny jubilej. Pſched lětami hižo ſnutska ponowjeny bu lětßa tež wonka ſ wězu, pſchetwarjenej pſched 49 lětami jako ſtolizu ſa 3 ſwony, pěknje wupyſcheny.

Na wěži wonka wyſche zyrkwinych durjow do kamjenja wurubane ſteji napißmo tole: Cžeſcź budź Bohu we tej wyßokoſcźi! — Gehet ein zu ſeinen Toren mit Danken, zu ſeinen Vorhöfen mit Loben! — Ein' feſte Burg iſt unſer Gott! —

To ſa tamnych Sserbow a Němzow. Tuž běſche njedźelſki 80lětny jubilej też ſa wobojich. Wón ſapocza ßo rano we 8 hodź. ſe ßerbſkej Božej ßłužbu. Wot zyrkwineho prjódkſtejeŕſtwa tam wo ßerbſke prědowanje proſcheny, běch bórſy w dowěrje na Božu pomoz ßo pſchi ßwojich nimale 80 lětach rosßudźiwſchi pſchilubił a wſach (ja rosprawjeŕ) jako tam ßwój cźaß wjelelětny duchowny ſa tekſt ßwojeho prědowanja 100. pſalm (w połnym wobßahu). Po zyle krótkem ſawodźe běch diſpoſiziju dobył — tule: Saſwonjenje ſtſjómi ſwonami ſeßwjedźeńſkehodźakneho pſalma do dźenßniſcheho 80lětneho zyrkwineho (kermuſchneho) jubileja. Wono klinczi: Wy tudy lutherſzy a ßerbſzy kſcheſcźenjo! Wyſkajcźe, ßłužcźe, dowěŕcźe ßo — Bohu ßwojemu Knjeſej a Sbóžnikej, pohladajo tu dźenßa do ſańdźenoſcźe, do pſchitomnoſcźe a do pſchichoda! — To tudy doßahaj. —

Potom ½10 hodźin ſcźěhowaſche němſka Boża ßłužba ſ bohatym wuhotom a pſchewodom kěrluſchow ſ poſawnami a ſpěwom zyrkwineho khóra. Sswjedźeńſki prědaŕ duchowny Marquart ſe Hłohowa (Glogau) měješche ſa tekſt ßłowa ſ 1. kn. Mójſ. 28,17: „Kak ßwjate je to měſtno! Tu niczo druhe njeje hacž Boži dom, a tu ßu njebjeſke wrota!“ Wón prědowaſche: „Schto macźe Wy lubi Wukranczenjo ſe ßwojim Božim domom? 1. Měſtno ßwjatehomodlenja, 2. Měſtno ſbóžneho ſhonjenja, 3. Měſtno ſe wěczžnym wuhotowanjom.“

S Ambroſijanſkim ſpěwom (cžo. 316): Cźe, Božo, khwalimy atd. duchowny a woßada (jako dwoji khór) ßo wotměnjejo a ſpěw woßady ſ poſawnami — po prědowanju, ſ požohnowanjom a ſ wukónczžnymaj hronomaj ßo Boża ßłužba wobſamknu.

Popołdnju w 3 hodź. bě dale wonka — pod Božim njebjom na farſkej ſahrodźe a pſches zyły ßwjedźeńſki dźeń we ßłónczžnej jaßnoſczi — ßwjatoczžnoſcź ſ bohatym programom (30 cźißłow) — tymle: Paul Gerhardt-Feier in Weigersdorf am 27. 6. 26. 3 zyrkwine khóry (Klětnjanſki, Wukranczanſki a Shorjelſki), poſawny a rezitazije ſchulſkich dźěczi ßo wotměnjejo ſ pſchednoſchkami tſjoch duchownych a ſpěwom zyłeje ſhromadźiſny dachu ßłyſchecź jeno Pawoła Gerhardtowe kěrluſche.

Sswjatoczžnoſcź ſkónczi ßo po 3 hodźinach ſ modlitwu poßlednjeho rěczžnika duchowneho Marquarta a doſpěwanjom ſhromadźiſny.

Wſcho tole poſkicźenje pak bě bohužel! zyle němſke — dokelž ſchula też tam (po ſnatym pruſkim ſyſtemje) je mjes tym (po mojim wotkhadźe) połnje pſcheněmczena a woßadźiny duchowny wot połpjatnata lět ßem je a woſtanje — Němz. Tak dźě ßo tam Sserbam ſjawnje k rowu ſwoni, dokelž žanych ßerbſkich wodźerjow nimaju! — „Non proſunt lacrimae“ (ßylſy njepomhaju)!

Liſtowanje: V. w H. ſa 6. po ßwj. Tr. — W. we W. ſa 7. po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßaczizach.

Czišło 27.

Pomhaj Bóh!

Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **11. julija 1926** **Bautzen**

Czischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńnje a knihařnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.
Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

6. njedźela po swjatej Trojizy.

Rom. 6, 3—11.

Dźenšnischa swjata epistola wo swjatej kschczenizy rěczi. Wo swjatymaj sakramentomaj so jenoź rědko prěduje; wo Božim wotkasanju drje hischcźe w serbskich wosadach na selenym schtwórtku, w druhich wosadach pak swjetscha niz, dokelž nimaja wjazy na tutym dnju žaneje Božeje słužby. Snadź sobu na tym leži, so jich wjele wjazy njewě, kajke žohnowanje je Jesuš se swojim swjatym wotkasanjom jim sawostajił. A hdyž słyschimy, kak starschi so se swukschczenjom swojich dźěczi dlija abo jo skomdźa, tak so druhdy tajke dźěczo nahle skhori abo jim njekschczene wumrě, abo so je krótko do wójny w jenicžkim wulkim měsczе, mjenujzy w Barlinje, wokoło 60 000 dźěczi njekschczenych wokoło běhało, — dźenša budźe snadź hischcźe hórje —, dha s teho widźimy, kak njejsu sebi starschi swojeho samolwjenja sa swoje dźěczi psched Bohom wjazy wědomni.

Serbski lud ma swoje prědowanja wo wschěch pjeczoch hawptschtukach Lutheroweho makeho katechisma, a to „Boži sakoń“ (wukkadowany wot njeboh s. Jakuba-Njeswaczidlskeho), „Nascha najswjeczischa kscheszijanska wěra“ (wukł. wot s. Lic. Mrósaka-Hrodźischczanskeho, nětk w Budyschinku, a wot njeboh s. dr. Kalicha), „Knjesowa modlitwa“ (wot s. Jakuba) a „Sswjatej sakramentaj“ (wot s. Sarjeńka w Khwaczizach a wot s. Domaschki w Budestezach). Ssobustawy knihowneho towarstwa maja tute knihi; a schtóž je nima, móže je w serbskej knihowni sa tunje pjenjesy dóstacź. S pomozu tutych knihi samóže tež kóžda serbska pobožna macź swoje dźěczo sama wo tutych „najwažnischich wězach“ abo „hawptschtukach“ nascheje evangelskeje wěry roswuczowacź.

Dźenšnischa swjata epistola je nam derje snata, dokelž smy ju sdźěła pschi schtwórtej hawptschtuzy sobu wukli, hdźež Luther nam žohnowanje swjateje kschczenizy wukkadźe. Na praschenje: „Schto dha pak ma tajke s wodu kschczenje na sebi?“ wotmolwi, „so tón stary Hadam w naš psches wschědne roskacźe a pokutu so dyrbi potepicź a wumrěcź se wschěmi hrěchami a skymi lóschtami a saso wschědnje won pschińcź a horjestanycź nowy cźlowjek, kiž by w prawdoscźi a cźistoscźi psched Bohom wěcźnje živy byk.“ A k dopokasanju teho so na 4. schtucźku nascheho teksta powoła, to je na to, „schtož swjaty Pawoł w liscźe k Romskim na schestym stawje praji“. Rospomnimy sebi na sakožku tuteho skowa

žohnowanje swjateje kschczenizy.

Wona je nam sawdawk nascheho wuswolenja k sbóžnoscźi a swjecźisna sa khodźenje w nowym živjenju s Bohom. —

„Njewěscźe, so wschitzy, kotsiž smy na Khrysta Jesuša kschczeni, cźi smy na jeho smjercź kschczeni?“ To rěka, so my, kiž smy na Khrystuša kschczeni, smy s nim do najnutrnischeho sjednocźenstwa pschischli, so smy s nim sroscźeni kaž hakosy s winowym pjenkom. „Ssym saschczěpjeny do Khrysta, kiž tež mi swojoh' ducha da.“ Tuž pak mamy tež dźěl na jeho smjercźi a na wschěm žohnowanju jeho smjercźe, s kotrejž je naš, kiž běchmy hrěcha dla wot Boha dźěleni, wot hrěschneje winy wukupił a s Wótzom wujednał. Tehodla tež kschczenik dźěscźu, kiž ma so wukschczicź, na cźole a na wutrobje snamjo kschiža cźini prajizy: „Dokelž je Jesuš Khrystuš

tež ſa tebje na kſchižu wumrjeł, dha wſmi ſnamjo ßwjateho kſchiža, woboje na cžole a na wutrobje! Měr budź ſ tobu!“ S tutym ſnamjenjom ßo dźěcžo pod móz a žohnowanje Jeſußoweje ßmjercže na kſchižu ſtaji, ſo by dźěl měło na wumóženju wot hrěcha a ßmjercže. Hdźež pak je wodawanje hrěchow, tam je tež žiwjenje a ſbóžnoſcź. Sswjaty Pawoł to tu tak praji: Runje jako Khryſtuß wot morwych ſbudźeny je pſches tu kraßnoſcź teho Wótza, tak tež dyrbimy my, kiž ßmy ſ nim pohrjebani pſches kſchcźenizu do ßmjercže, w nowym žiwjenju khodźicź. Nowe žiwjenje je nam ſ nim date. „Pſchetož hdyž my jemu runi ßmy w ßmjercźi, dha my jemu tež w horjeſtacźu runi budźemy.“ S nim ßmy ſjednocźeni, hromadže ſroſcźeni, duž tež budźemy ſ nim žiwi „a wěmy, ſo Khryſtuß, wot morwych ſbudźeny, wjazy njewumrje; ßmjercź dale nad nim njeknježi.“

To „wěmy“. Teho móžemy a dyrbimy wěſcźi bycź. To je ſbóžna wěſtoſcź. Naſcha ſbóžnoſcź ßo ſakožuje na tutón ſkutk Božeje luboſcže, kiž je Jeſußa do ßwěta póßłał a jeho ſa naß do ßmjercže podał k wujednanju ſa naſche hrěchi a jeho ſaßo ſbudźił wot morwych. A ſe ßwjatej kſchcźenizu ßmy do Jeſußa ſaſchcźěpjeni, kaž ßo něhdy pſchi Jeſußowej kſchcźenizy njebjeßa wotewrichu a Boži hłóß ßo ßłyſchicź daſche, tak ſteji pſchezo hiſchcže nad kóždym dźěſcźom, kotrež je kſchcźene, to ßłowo: To je mój luby ßyn, na kotrymž mam dobre ſpodobanje.

Tak je ßwjata kſchcźeniza ſawdawk naſcheho wuſwolenja k ſbóžnoſcźi. Nětk rěkamy Boże dźěcźi, kiž maja dźěcźaze prawo na Božu wótzowſku luboſcź, haj prawo na njebjeßa.

Kaſki kraßny troſcht je nam ſ tym daty! Hdyž naß ſtaroſcže cžwiluja, hdyž ſtyſk a horjo naß tyſchitej, hdyž pod ſwonkownej a ſnutskownej nuſu ſdychujemy, hdyž ßo nam ſda, kaž bychmy wot Boha wopuſchcźeni byli, dha tola njetrjebamy a njeßměmy ſawutlowacź, pſchetož naſcha kſchcźeniza nam ſa to rukuje, ſo je Bóh naß ſa ßwoje dźěcźi wuſwolił. My wěmy, ſo tym, kiž Boha lubuja, wſchitke wězy k lěpſchemu ßłuža, kotſiž po tym prjódkſtajenju powołani ßu.

Hdyž ma twoje dźěcźo ſtarſchiſki dom wopuſchcźicź, ſo by ßo pſchiſtajiło w dalokim měſcže a ſa dalſche žiwjenje něſchto nawuknyło abo ßebi ßnadź tam ßwój ſtatok ſakožiło, hdyž njewěſch, kak ßo jemu póńdźe, dha nětk tola wěſch, ſo pod pſchikryczom a ſchkitom ßwojeho lubeho Wótza w njebjeßach ſteji, kotremuž ßy jo jako nowonarodźene dźěcźo hižo pſchepodał. A hdyž je cźi twoje lube dźěcźo wumrjeło, dha wěſch, tón Knjes je jo wſał, je jo k ßebi wſał do ßwojeho njebjeſkeho raja, wono njeje ſa tebje ſhubjene! — W žiwjenju a we wumrjeczu ßy tež ty ßam pſches ßwjatu kſchcźenizu ſ Jeſußom ſjednocźeny. Tak piſche ßwjaty Pawoł w ßamßnym liſcže k Romſkim (14,8): „Hdyž pak žiwi ßmy, ßmy my temu Knjeſej žiwi; wumrjemy my, dha wumrjemy temu Knjeſej. Teho dla njech ßmy žiwi abo njech wumrjemy, ßmy my teho Knjeſa.“

Tak mamy ſe ßwojej kſchcźenizu ſbóžne prawo, ale wona nam tež ßwjatu pſchißłuſchnoſcź napołoži: My mamy hódni bycź tajkeho prawa! Sswjata kſchcźeniza je tež ßwjecźiſna ſa khodźenje w nowym žiwjenju ſ Bohom.

Něktoſi měnjachu, hdyž ßu ſa ſbóžnoſcź wuſwoleni, dha móža ßo wſchěm cźělnym žadoſcźam, wſchěm hrěcham pſchewoſtajicź, wſchak Boža hnada wſchitko ſaßo dobre cźini a wuruna. Temu ßwjaty Pawoł raſnje napſchecźiwo ſtupi. Do naſcheho tekſta piſche (6, 1, 2): „Dyrbimy w hrěſchi woſtacź, ſo by hnada móznicha była? Bóh to njedaj! Pſchetož kak chzyli my hiſchcže žiwi bycź w hrěchach, kotrymž my ßmy wumrjeli?“ A na to roſeſtaji, ſo ßmy pſches ßwoju ßwjatu kſchcźenizu ßwjecźiſnu ſa nowe khodźenje ſ Bohom doſtali, „dokelž wěmy, ſo je naſch ſtary cžłowjek ſ Khryſtußom kſchižowany, ſo by to hrěſchne cžěło pſcheſtało, ſo bychmy dale hrěchu njeßłužili.“ Kaž je Khryſtuß Bohu žiwy, „tak tež wy mějcže ßo ßami ſa tych, ſo ſcže hrěchu morwi, ale žiwi Bohu w Khryſtußu Jeſußu, naſchim Knjeſu.“ Kak nuſne je tola tute napominanje!

Pſchetož hdyž widźimy, kajku žałoſtnu móz ma hrěch hiſchcže nad tymi, kiž ßu kſchcźeni, kak maja njeſprawnoſcź, paduſchſtwo, njecžiſtoſcź, njepózcźiwoſcź, mandźelſtwołamanje, wopiłſtwo, njeßmilnoſcź, ſawiſcź, hida, ßwarjenje, pokliwanje a druhe hrěchi, njech maja mjeno, kotrež chzedźa, pola naß ßwoje měſtno, dha drje ßmy ſaßo njewěſcźi w ßwojim dowěrjenju na móz ßwjateje kſchcźenizy! A tola mamy ſ njej kraßny Boži dar! — Tak někotre dźěcźo je jara wobdarjene, ſ najrjeńſchimi darami cźěła a ducha wuhotowane, tak ſo ßo wjele dobreho wot njeho ſa pſchichod wocžakuje. Hdyž njeje ßo tuta nadźija dopjelniła, na cžim leži? Tute dary njemóžachu ßo wuwiwacź, dokelž njemějeſche praweho wucžerja a wodźerja; dokelž ßo ſtarſchi wo dźěſcźa lěpſche doſcź njeſtarachu, dokelž bu to dobre pſches wopacžne wocźehnjenje ſkažene. Tak je ßwjata kſchcźeniza kraßny Boži dar, ßwjecźiſna ſa nowe žiwjenje ſ Bohom; ale ſchtož wona nam tak wobradźuje, to njeje dokonjenje ale ſapocžatk, je dać, kiž chze hladany a haſeny bycź, je dać, kiž ma pſches wojowanje pſchecźiwo hrěcham a pſches ßwěrne bědźenje w ſpytowanjach a nadběhowanjach roſcź a ßo wuwiwacź. Potom budźe hrěch temu, kiž je pſches ßwjatu kſchcźenizu Bohu ßwjecźeny, něſchto wohidne, cžehož ßo woſtaji; potom budźe ſa tym ſtacź, ſo by w prawoſcźi a cžiſtoſcźi pſched Bohom tu cžaßnje a tam wěcžnje žiwy był!

Kaſki wulki nadawk ſa kóždeho jeniczkeho, ßwjaty nadawk woßebje ſa ſtarſchich a kmótrow, kiž ßu ſamolwiczi ſa ßwoje dźěcźi a mótkow! Bóh ſpožcź nam hnadnje, ſo bychmy jeho luboſcže hódni byli!

Sswjecźcže ßo, na Khryſta kſchcźeni
A ſtejcže, lóſchtam wotrjeknjeni,
W žiwej mozy Knjeſowej.
W modlitwach ßo poſběhajcže
A kaž cźi khromi njepadajcže,
Ach! wobarnujcže wěru ßej!
A ſchtóž jow wuſtawa,
Njech na kónz pohlada;
Tam je radoſcź!
Duž do bitwy
Nětk wutroby!
W njebjeßach je dobycže! Hamjeń.

Pokaſka.*)

a. Kěrluſch a b. Duchowny ludowy spěw:

a.

(Se ſakſkich ſpěwarſkich, cžo. 204, — pſchełožk.)

Po ßwojim hłoßu, abo tež: Tak Boži Syn ßam pſchikaže ꝛc.

Sso njeſtrachuj, ty ſtadleſchko, njech ſkobja njepſchecźelio ßo cže zyle wukorjenicź, a chzedźa twoju ſahubu, ſo bědźiſch ßo ſe ſtrachotu; ßo njeb'dźe dołho dlijicź!

Sso troſchtuj ſ tym, ſo Boža je wěz twoja; jemu wjecženje ty porucź! Bóh njech wodźi! Pſches Gideona ßwojeho cźi ſpomóže, jom' ſnateho, ſo cže a ßłowo ſpłodźi.

*) Hl. Promemoria II. we „Pomhaj Bóh“ cžo. 24 (13. VI. 26) ſtr. 95.

Kaž Bóh se ßłowom wěrny je, ma Turka, bamž a słobjenje wscho, ſ nimaj stowarſchene, ßo ſkónczńje zyle sahubicź; ßo Bóh chze ſ nami ſjednoczicź, ſ nim wscho je pſchewinjene.

Tuž hamjeń, Khryſchcze, prajimy; wſchak ty nam ſchkit a pomoz ßy, kryj naß dla czeſcze ßwojej'! My chzemy, twoje ſtadleſchko, czi wopokaſacź dźakni ßo a ſpěwacź k czeſczi twojej.

Guſtava Adolfowy pólny kěrluſch, —
ſeſtajał Jan Altenburg, † 1640; — ſeß. M. U.

b.

Sprócny sym, so lehnyć du,
swojej woči zańdźelu.
Wótče, woči strażerjej
twojej njech mi w nocy stej!

Hdyž sym dźens so přehrěšił,
ach, zo ty by njesudźił!
Twoja miłosć Khrysta z krwju
wuhoji wšak škodu wšu.

Wšitkim mojim přěćelam,
Božo, pokoj poskić sam;
ludźo wulcy z małymi
njech su poručeni ći!

Měr wšěm khorym dušam daj,
sylzne woči wotpłokaj;
Božo w njebju strażuj ty,
zo nóc dobru změjemy! —

Luiza Henselec, † 1876; — zes. M. U.

Wulke wody — wulke nuſy.

Pſchezo ſaßo a ſaßo ßo deſchczuje — pißamy tole 5. julija —, haj ſ czaßami ßo ßamo woda lije. Pſchezo ſ nowa pſchikhadźeja powjeſcze, ſo ßu tam a tam deſchcze a ſliwki ſlě ſakhadźałe, ſo ßu ſniczite łuki a pola, ſahrody a domy, haj ſo ßu ſniczite cźłowjeſke żiwjenja. To je nuſa, wulka nuſa! Kóżda nuſa je pak tu, naß, kiž my kſcheſczijenjo rěkamy, pruhowacź, hacž hiſchcze ßmy wěſczi a ßwěrni w tym wuſnaczu:

„Wjetſcha dyžli Bóh Knjes nuſa njebudże!"

Ssmy my to nětk hiſchcze? Ssy ty to? J Albert ſpěwa — Zionſke hłoßy 442 —:

„O Božo, naſcha nadźija a pomoz we wſchej nuſy,
Kiž naß tu běſche ſajała, ach njebudź nam też zuſy,
Hdyž ſaßo wulka ſtrachota ßo ſ noweho k nam pſchibliża.
Bjeŕ po nami ßo horje!"

Bóh tón Knjes bě pomoz we wſchelakej nuſy, kotraž bě naß ſajała. To dyrbimy wuſnacź ſ dźakowanjom. Njedoßaha to naſcha wěra tak daloko, ſo też w tutej wodowej, deſchczowej nuſy k Bohu pſchikhadźamy a ßo dowěrimje k njemu wołamy, my, kiž my kſcheſczijenjo ßmy, my, kiž my ßebi prajicź dyrbimy: Bóh tón Knjes je pomhał nam cźłowjekam we tej wjele wjetſchej nuſy, w tej hrěſchnej nuſy pſches Jeſuża Khryſtuża! Njedyrbjał wón nam pomhacź chzycź a móz we tej wo wjele mjeńſchej nuſy, w tutej wodowej nuſy? Je nam tola Pawoł Gerhardt hižo pſched 250 lětami, kaž bu nam to runje w poßlednich dnjach doprajene, ſpěwał:

„Ach porucź Bohu ßwěru ßwój pucź a ſrudobu
A wopomń ſ prawej wěru: Bóh knježi na njebju.
Wón wětry, wětſik wodźi a wſchitke mróczele,
Pucź, po kotrymž ßo khodźi, tym ßwojim ſjewicź wě."

A hladaſch-li do Stareho Sakonja, namakaſch tam wěrjazych, kotſiž w tajkich a podobnych nuſach njeſadwělowachu, ale pſched Bohom w modlenju a dowěrje woſtawachu — a tola njeběchu, kaž my kſcheſczijenjo, wohladali tu luboſcź Božu, kotraž je ßo nam w Ssynu ſjewiła. Dwaj pſalmaj pſchede wſchěm cze nětko njewopuſchczitaj, kotrajž wo wulkich wodach rěczitaj, kotrajž, njech też to w pſchirunanju wo nimi rěczitaj, tola wulku wodowu nuſu ſnajetaj: Pſalm 69 a 124. Wobaj ßwědczetaj wo hiſchcze wjetſchich nuſach hacž wodowych, wo tym, ſo wěrjazy Stareho Sakonja ßo wuſtejachu na modlenje, na dowěrjenje, na tutu wulku wobſbožazu wuſtojnoſcź, we kotrejž je w naſchim czaßu telko kſcheſczijanow, cźłowjekow Noweho Sakonja, tak ßnadnje wobhonjenych.

„Woda mi hacž k duſchi ſtupa. Ja wjaſnu w hłubokim błocze, hdźež żane dno njeje; ja ßym w hłubokej wodze a nawalnoſcze chzedźa mje potepicź." — Pſalm 69, 2, 3. —A tola: „Pomhaj mi Bożo!" wón woła, a to we wjetſchej, ſtraſchniſchej nuſy hacž tajkej wodowej! A wón je ßebi wěſty, ſo ßo podarmo njewoła, jeliſo ßo woprawdze a w duchu woła, hacž runje dyrbi wuſnacź: „Ja ßym wuſtał wot wołanja, moja ſchija je dybawa!" „Bóh budże pomhacź!" wón wuſnawa a ßo hižo pſchihotuje dźakowanje, kotrež Bohu tomu Knjeſej potom wuhotuje: „Ja chzu Boże mjeno khwalicź ſ kěrluſchom a chzu jeho wyßozy czeſczicź ſ dźakom. To budże ßo tomu Knjeſej lěpje lubicź dyžli woł, kiž rohi a ſchpary ma!"

A Pſalm 124. „Tehdy budźichu naß wody potepiłe, rěki budźichu pſches naſchu duſchu ſchłe, tehdy budźichu ſdute wody pſches naſchu duſchu ſchłe!" — tehdy mjenujzy „Hdy by tón Knjes pſchi naß njebył" we wſchelakich wulkich nuſach.

A njedyrbjeli my kſcheſczijenjo telko wěry a dowěry ſwjeſcź kaž tamni ſtaroſakonſzy wěrjazy? Chzemy my ßo dacź wohanibicź wot tutych? Tola nihdy niz, niz tehdy, hdyž tuta wulka nuſa na naß pſchiſchła, kłoſtacź naß a naſche hrěchi a naſchu liwkoſcź, niz tehdy, hdyž wona pſchiſchła, bycź domapytanje a kſchiž, niz tehdy, hdyž wona ſ dobom kłoſtanje a kſchiž!

Sommer wuſnawa — Zion. hł. —:

„Ach Knjeże, naſche hrěchi ßu wſchu ſtrafu wubudźiłe
A wſchemu kſchižu, njeſbožu nětk wrota wotewriłe!"

A k wuſnaczu pſchiſamknje modlenje:

„Tak k Tebi my ßo wołamy wo twoju ßmilnu hnadu!"

Tole dyrbi też naſch ſkutk bycź! Wójnſka nuſa bě ſwowała woßady a lud do woßebitych Božich ßłużbow a modleńſkich hodźinow a k tomu ßwjeczicź woßebite pokutne dny. Njeje tuta wodowa nuſa hiſchcze wulka doſcź, ſo by ßo to też nětkle tak ſtawało? A ſtawa ßo to ſnajmjeńſcha, ſo kóżdy jenotliwy a ſo kóżda ßwójba w modlenju pſchebyła kóżdy dźeń pſched Bohom, ſo kóżda woßada w jenajkej myßli, kaž tydźenja tekſt żadaſche, pſched Bohom ßo pokorja a modli? Abo dyrbi to tuta nuſa hiſchcze wjetſcha bycź a ſtraſchniſcha hacž hižo je? Struchłych wěſchczenjow je tuto lěto 1926 — a też ſyma 1926/27 — jich doſcź ßobu na pucź dostało! — —

Sa někotre dny hakle tute dźenża pißane rynczki czitacze. Schto bych ja radſcho chzył hacž to, ſo by był potom mokry czaß nimo a Boże ßłónczko nam rjenje ßwěcziło, ſo bychu ßo we wutrobach a domach a Božich domach paliłe dźakne wopory tomu Knjeſej, kiž ſ hnadu je k nam ſaßo pohladał! Bjes toho pak to njepóńdże, bjes toho pak noweho trajazeho a měrneho ſboża njeſmějemy, bjes toho, ſchtož Noßaczicźanſki farař Domaſchka ßebi żada — Zion. hł. 444 —:

„O Knjeże, pokutu nam daj.
Ta je nam najnuſniſcha!
Se ſtaroh' hrěcha wupomhaj,
Dha pomoz budże najbliżſcha!"

Tehodla budź tak, kaž Zion. hł. II, 196 każu:

„Knjeże Božo, ſchto każe nětko ßo?"
„Ke mni wołaj w czaßu nuſy,

Cžinicź nochzu ßo cźi zuſy!“
Sswěrny Bożo ßam, tak ßy kaſał nam.
Tuž nětk wołamy, wjeleż jich tu ßmy:
Naſche hrěchi wodaj, Bożo, pławimy, ach, ſ płaczom łożo!
Płomjo hněwa haß! Pſcheſtań ſchwikacź naß!“

Annabergſki ſjěſd evangelſko-lutherſkich towarſtwow młodych holzow.

(Pokracžowanje.)

Hdyž prěni dźeń ſjěſda ſtejeſche pod heßłom: „My ſtawy naſcheje zyrkwje!“ a druhi pod heßłom: „Jeſuß Khryſtuß Knjes zyrkwje!“ bě tſeczi dźeń, póndźela, 21. junija, ſtajeny pod ßłowo: „Naſche žiwjenje w ßłužbje zyrkwje.“ Tute tſi ßłowa pokažeja kóždemu, kajki ſaměr a ſmyßł tute ſjěſdy a dozyła tute towarſtwa naſcheje evangelſkeje młodźiny maja, ſa kotreż pſchezo hiſchcźe tu a tam połne ſrozumjenje njeje, haj pſchecźiwo kotrymž pſchezo tu a tam ſpytaja dźěłacź.

Naſynk tuteho dnja, na kotrymž drje tu pſchezo hiſchcźe na 2500 holzow bě, bě rańſcha liturgiſka Boža ßłužba wſchěch w hižo ſ krókta wopißanej zyrkwi Sswj. Hany. K. ſuperintendenta Hanitzſch-Annabergſki ju wodźeſche, poſawny a piſchcźele ju pſchewodźachu. Jeje myßl bě wuſnacźe k naſchej zyrkwi ſ tſecźim artiklom. To ßo ſta ſ kěrluſchom, ſe ßłowom Biblije a ſe ßłowom Augsburgſkeho wuſnacźa; tute poßlednje pſchednjeße młoda holza. Pyſchny Boži dom bě ſaßo połny nutrnych; wſchudźom po zyrwi běchu rosdźělene korhoje towarſtwow. Cžujachmy ßo ſjednocźeni we wobſbožazej myßli: My ßmy wſchitzy, ſtari a młodźi, duchowni a woßadni, ſtawy jeneje zyrkwje, Khryſtußoweje zyrkwje! —

A potom tam w ſaßo zyle połnym rumje ßwjedźeńſkeho ſtana! Bych, kaž hižo pſched dwěmaj lětomaj w Lubiju, kóždemu, ſtarym a młodym, pſchał, ſo bychu ras ßobu byli, hdyž knjeni farańka Frölichowa ſe ſtami młodych holzow bibliſke rosrěcžowanje dźerži. Bě ſałożene na Jana 13, 34, 35. Po zyłym ſtanje a na hłubi ſběhaja ßo ruki, ſe wſchěch kónzow ßo wotmołwja. Ssym wobkedźbował pſchi tamnych ſaſtojnikow ſamaritiſkeho wotdźělenja, kotreż je naß wſchudźom pſchewodźało, też do Božeho domu a na Fichtelberg, a druhich ſ měſta, kak woni ßobu ſcźěhowachu tuto rosrěcžowanje, kotreż bychmy rad wſchitzy hiſchcźe hodźiny dołho ßobucźinili. Jara wuſtojnje a rjenje ſkónczi jo knjeni farańka ſ podawiſnu ſ dawnych lět Annaberga, kotruž pſchi ſkładnoſczi zyłu woſjewimy. Dopomni na row bratra a ßotry. Ssotra woprowaſche w płomjenjach ßo palazeho ſtarſchiſkeho doma pſchi wulkim wohenju ßwoje žiwjenje, dokelž njemóżeſche ſ płomjenjow wumóz duchakhoreho bratra. Luboſcź!

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a ſtat.

To najwažniſche, ſchtož mamy tu dźenßa ſapißacź, ßu nowe ſakonje, ſ kotrymiž ſměje ßo ſakſki ßejm ſaběracź, ſo by ſnajmjeńſcha ſ jenej wězu w dźělenju ſtata a zyrkwje poſtupował. S tutymi ſakonjemi dyrbi ßo tón ſwiſk zyrkwje ſe ſtatom wotſtronicź, kotryž w tym wobſteji, ſo ßu ſaſtojnizy zyrkwje ſ dobom ſtatni ſaſtojnizy a ſaßo, ſo maja ſtatni ſaſtojnizy ßobu wukonjecź dźěła krajneje zyrkwje. Do tutych poßlednich ßkuſcheja woßebje hamtſke hejtmanſtwa, kotreż maja w herbſkich krajach ßobu zyrkwinu inſpekziju a někotſi ſaſtojnizy wokrjeßneho hejtmanſtwa w Budyſchinje, też wokrjeßny hejtman ßam, do tamnych n. pſch. zyrkwiny rada pſchi wokrjeßnym hejtmanſtwje w Budyſchinje. S wotſtronjenjom tutych wobſtejnoſczow woteda ſtat wěſte dźěło, kotreż je hacž ßem wukonjał, a też wěſtych ſaſtojnikow zyrkwi; ſ tym pſchewoſmje pak zyrkej też wěſte wudawki, kotreż je nětkle ſtat měł. Tute wudawki ma pak, — a to je ßobu to ważne pſchi rosrißanju Lipſczańſkeho wulkoſtatneho ßuda, kotreż ßmy w ßwojim cžaßu też tu naſpomnili, — ſtat płacźicź. Doſtanjeja-li tute ſakonje połnu móz, njeje wěz dźělenja hiſchcźe rosrißana, jenož jenu krocžel dale je. Kaž wyſchnoſcź ßama piſche, ßu tute praſchenja, woßebje dokelž ßo tu to też wo wulke ſarunanje jedna, jara cžežke a wobſchěrne, tak ſo poßlednje rosßudźenje tak bórſy njepſchińdźe; tuto jene pak, to rosßudźenje wo tutych ſaſtojnikach a wyſchnoſcźach, chze wyſchnoſcź na cžiſte pſchinjeſcź a tohodla je naſpomnjene ſakonje pſchihotowała.

Snutskowne mißionſtwo.

W Němſkej ma evangelſke ſnutskowne mißionſtwo na 50 000 woßobow w ßwojim dźěle; mjes tutymi je wjaz hacž 36 000 diakonißow a ßmilnych ßotrow a pſches 3 000 diakonow. Tola to wſcho hiſchcźe njedoßaha. Wſchudźom ßo ſkorži, ſo dźěłacźerjo a dźěłacźerki ſnutskowneho mißionſtwa pobrachuja. Też to, ſo ſhonimy, ſo je jich w Němſkej na 60 000 katolſkich ßotrow pornjo 36 000 evangelſkich, nam praji, ſo pſchi wſchěm wulkim a wobſchěrnym ſkutkowanju evangelſkeho mißionſtwa naſch evangelſki lud dyrbi bóle ßwoje mozy napinacź. S dobom je tuto dźěło też rjany pucź ſa naſchich młodźenzow a ſa młode holzy, kotreż chzeja ſtupicź do woßebiteho dźěła w Knjeſowym kraleſtwje.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Barta.** Dźenßa, 11. julija, naſtupi naſch nowy knjes farař, farař Mrósak, ßwoje ſaſtojnſtwo. Witamy jeho wutrobnje do woßady a do faŕſkeho domu. Na woběmaj Božimaj ßłužbomaj ſměje ßwoje naſtupne prědowanje. — Też njedźelnik pſcheje k. fararjej Mroſakej Boże žohnowanje do noweho ſaſtojnſtwa.

S **Klukſcha.** Dźenß ſa tydźeń je ßwjedźeńſki dźeń ſa naſchu woßadu. K. farař Kſchižan ſměje naſtupnej prědowani. Bóh žohnuj jeho a jeho dom ſa naſchu woßadu! — Naſch njedźelnik ßo ßobu wjeßeli a pſchiwoła nutrne „Pomhaj Bóh!“ ſaßo wróczenemu ßerbſkemu fararjej.

S **Noßacźiz.** Naſch kantor, knjes wyſchſchi wucžeŕ Schleńkař ßwjecźeſche 40lětny jubilej wucžeŕſkeho ſaſtojnſtwa. 35 lět ſ tutych 40 lět je pola naß ſ wucžerjom a kantorom. Se wſchelakich ſtron ßu ßo jemu pſchecźa a pſchipósnacźa wuprajiłe a dary pſchepodałe. Tak też naſche dźěcźi jeho ſe ßłowami, kwětkami a ſ woßebitym darom ſwjeßelichu kaž też knjeni kantorku. Nimo toho bě ßo ſchulſke prjódkſtejeŕſtwo ſ zyrkwinſkim prjódkſtejerſtwom ſjednocźiło, a jejni ſaſtupjerjo pſchepodachu jubilarej ſańdźenu njedźelu rjany cžaßnik na ſcźěnu jako jubilejny dar. Popołdnju běchu ßebi kantorez ſchulſke dźěcźi pſcheproßyli a jim małe pěkne ſchulſki ßwjedźeń wuhotowali, kotremuž Bóh tón Knjes pſchi wſchěm hrimanju rjane ßłóncžne wjedro ſpožcźi. Njech ßu k. kantorej Schlenkarjej a jeho mandźelſkej hiſchcźe žohnowane lěta ſaſtojnſtwa a ſbožowne lěta dalſcheho žiwjenja ſpožcźene!

W **Lubiju** wotměwa ßo dźenßa a jutſje roswucžowanje ſa wjednikow młodźiny a ſa ſtarſche ſtawy ſ młodźiny. Tajke něſchto je jara nuſne a ſpomóžne; nadźijomnje jich prawje wjele wobdźělnikow tutu prózu mytuje.

Liſtowanje: W. we W. ſa 7. p. T. — W. w Hu. ſa 8. p. T. — M. w R. ſa 9. p. T.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 28. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **18. julija 1926** **Bautzen**

Čiſchcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihařńje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadza kóždu ßobotu a płaczi bèrtlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

7. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Sjewjenje Jana 14, 4—16.

Žnjowy czaß. Hdyž wjeczor po wßy khodźach, ßłyſchach tu a tam wótre klepanje. Koßy ßo wótſja. A naſajtra žnjeńzy a žnjeńzařki pſched běłym žitom abo žołtej pſcheńzu ſteja. S měrom ſchěroke kłoßate polo w horzocźe leži. Mjes kłoßami módry koſtrjanz a czeŕwjena kukel, wobras měra a cźicheje rjanoſcźe. Kłoßy a kwětki njewjedźa, kajki ſtrach jim hižo hroſy. S móznym wotmachom žnjeńz koßu ſakoži. Schumjenje pſches polo dźe. Koßa ßwoje dźěło cźini. Stwjelza k ſemi padnu. To je jich woßud, pſchetož ßu ſrawe k žnjam. A kiž wy ſcźe ſe žnjeńzami a žnjeńzařkami, waſch nadawk je, tónle woßud wukonjecź. Njepſchińdu wam pſchi tajkim dźěle khutne myßle, pſchirunanja ſ waſchim ßamßnym žiwjenjom?

To ßo w naſchim tekſcźe ſtawa. Tón nam mózny wobras wo poßlednim ßudźe pokaže. Na mroczeli ßedźi Boži poßoł, podobny na Božeho ßyna. W ruzy wótry ßerb dźerži. Pſchikaſnja ßo jemu pſchinjeße: „Sakoż twój ßerp a žni!“ Běła kaž žnjowe polo ſemja pſched nim leži. Sserp klinczi. Schumjenje pſches ludy dźe. Ludźo dych ſaſtaja a ſe ſtyſknoſcźu na to cźakaja, ſchtož ma pſchińcź. Cźuja rosßudźazu hodźinu. Semja ßo žněje. Cźaß je ſaſchoł, wěcźnoſcź tu je.

Schtož ßo tu nam jako wulki podawk poßledneho cźaßa wopißuje, ßo pſchezo ſaßo w žiwjenju jengtliweho cźlowjeka ſtawa. Sa kóždeho junu poßledni dźeń pſchińdźe. Sa kóždeho junu ſ Božeje ßwjatnizy hłóß ſaklinczi: „Sakoż ßwój ßerp a žni ſ nim!“

Schto je žnjeńzař, žnjeńzařka? Stary ſpěw to nam njech praji.

„Ta ßmjercź je Boža žnjeńzařka,
Kiž ßwoju móz ma wot Boha.
Dźenß koßu ßej wótſi,
Ta žiwjenje krótſchi,
Tuž bórſy ßnadź padnycź
Ty dyrbiſch a ſwjadnycź.
Hladaj ßo, ty róžiczka!

Schtož dźenß ßo ſeleni a kcźe,
To naſajtra ßmjercź woteżnje:
Te njebjeſke klucźe,
Kak mori je rucźe!
Jej lilije běłe
Ssu najdlěje kcźěłe.
Hladaj ßo, ty róžiczka!

Myßlimy pſchezo na to? Ně, někotry dźeń ßo minje, a my njejßmy ſe žanej myßliczku na žnjeńzařku ßmjercź ſpominali, kotraž ſady naß ſteji. To hinak njeje, pſchetož je zyle njemóžna wěz, kóžde wokomiknjenje ßmjercź pſched wocźomaj měcź. Maſch drje wjele tajkich, kiž ßebi to žadaja; ale woni ßami to njecźinja, dokelž kaž praja, je njemóžna wěz. Bóh Knjes je to tak poſtajił, ſo ßu nam lěto, dźeń a hodźina naſcheje ßmjercźe njeſnajomne. Bychmy hodźinu naſcheje ßmjercźe ſ wěſtoſcźu wjedźeli, bychmy wbohe ſtworjenja byłe! Wſcha radoſcź, wſchón měr, wſcha wjeßłoſcź do dźěła by ßo ſ naſcheho žiwjenja ſhubiła. Ně, njemóżemy ſtajnje na ßmjercź myßlicź, a to też njetrjebamy.

Schtóż pak by nětk nawopak myßlił, ſo mamy dopomnjecźe na ßmjercź zyle ſ naſcheho žiwjenja wutupicź, ſo móżemy

cžinicź, kaž ptak schtruß, wo kotrymž ßo powěda, so ßwoju hłowu do pěska tyka a myßli: Hdyž ja ßwojeho pschescźěharja njewidźu, potom wón też mje njewidźi! — schtóž to měni, by błasń był. Wón njecha Boha srosumicź, kiž někotreho póßła nam pschipóßła: Kónz, luby cžłowjecže, wopomń! Kóždy wjecžor spanje, tónle bratr ßmjercže, k nam pschikhadźuje, so tu ležimy skoro jako bychmy morwi byli. Khoroscź do nascheho doma sastupi a schtom nascheho žiwjenja tschaße. Kaschcź we naschej jstwje steji a cźiche blěde wobliczo móznje s nami rěcži. Haj, druhdy schumjenje žałoßneho žnjoweho dnja na ludy pschikhadźuje: wójna ludźi po tyßazach poßyka abo straschny mór dom wot domu lěse.

Tohodla kónz, luby cžłowjecže, wopomń! Njeßměsch ßo wěrnoscźi sawrěcź, so ßy jenož maku khwilku na tutej semi do role cžłowjestwa spłodźeny, so jenož je wokomik trjeba, a ty tu morwy ležisch. Tsi dny twoje cźěło hischcže w domje wostanje, kaž ßnop na polu. Potom semja k semi, popjeł k popjełej, próch k próchej pschińdže. Twoja duscha pak, to, schtož ty poprawom ßy, hdže twoja dusha dže?

Stari molerjo prjedawschich cžaßow ßu nam wobrasy wo ßmjercźi molowali. Tak mjenowane ßmjertne raje. Tam ßmjercź jako hußlerku widźisch. Na hußlach ßwoju schtucžku hraje. Ludźo ju ßłyscha a ßo sa ruku pschimnu, mužzy a žónske. Dźiwi lóscht w jich wocžach steji. Sso wjercźo rejwaja. Wužiwajmy ßwoje žiwjenje! Chzemy jěscź a picź, spěwacź a skakacź, lubowacź a ßo wjeßelicź, pschetož jutsje ßmy morwi!

Hacž je Bóh tón Knjes khutne napominanje nam tohodla pschi pucźu postajił, so bychmy w lohkomyßlnoscźi žiwi byli a ßwój rjany cžaß w ßwětowych wjeßelach pschepraskali? Schto dha tajka dusha potom do wěcžnoscže psched Boże wobliczo se ßobu pschinjeße? Khutny cžłowjek tajke smyßlenje wotpokasa, dokelž je to jeho njedgostojne a duschu mori. Schtóž tak ßwoje žiwjenje pschecžini, ßo cžłowjekej runa, kiž jemu dowěrjene kubło pschěhraje. Jeho kónz je prjedy abo posdźischo bankrot. Prjecž je prjecž.

Nowischeho molerja snaju, kiž je ßebje ßameho hromadźe se ßmjercźu molował. Widźisch mischtra, muża w najlěpschich lětach, psched wobrasom molujo stejo. Sady njeho steji ßmjercź a na poßlednjej trunje hraje. S khutnymi myßlemi moleŕ jej pschipoßłucha. Wón ßo ßmjercže njeboji. Ale melodija, kotruž ßłyschi, jeho hnuje, se wschěmi mozami dźěło ßwojeho žiwjenja dokonjecź. Sa tónle pohnuwazy wobras by ßo najlěpje Knjesowe ßłowo hodźało: „Ja dyrbju dźěłacź to dźěło toho, kiž je mje póßłał, dokelž dźeń je, nóz pschińdže, hdźež nichtón njebudže móz dźěłacź.“

K tomu chze ßmjercź naß pohnuwacź, dźěłacź na ßebi ßamym a dźěłacź sa druhich. Schto rěka prawje žiwy bycź, chze wona tebje nawucžicź.

Hdy by ty wopomnił: ßerp je blisko, žnjeńzaŕ hižo po pucźu a mój žnjowy dźeń psched durjemi — toho ßym wěsty, ty by hinak žiwy był, kaž ßy dzenßa žiwy. To wulke by cźi małe było a to małe wulke. Wulke sda ßo tebi někkole bycź pjenjesy a kubło, lóscht a wjeßela tutoho ßwěta, cžescź a nahladnoscź. Wo to ßo tohodla pschede wschěm prózujesch, to sda ßo tebi to najwažnische bycź. Ale psched ßmjercźu je wschitko małe a knicžomne; pschetož ty wot wscheho toho niczo ßobu njewosmjesch. Hdy by to wopomnił, by ßo bóle wo kubła ßwojeje dusche prózował. Njeby ßo wjazy tak sa tym praschał, schto ludźo wo tebi rěcža, ale, kajke měnjenje ma Bóh tón Knjes wo tebi. By ßwoje žiwjenje měrił po žiwjenju toho, wěcžneho žiwjenja. By pomału nawuknył, so njeje tón ßwojeje khudoby nastróżał. By ßo hańbował: tajke rjane wußwanje do role twojeje wutroby wot Boha a kajke khude žně wot tebje! By nawuknył tamnu próstwu: Bożo, budź mi hrěschnikej hnadny! By ßwoju bibliju, kotraž nětkle njewužiwana něhdźe w twojim domje leži, huscźischo do ruki wsał. Nětkle je wona tebi pschejara staromódna kniha; ale potom by tebi tale staromódna kniha była žórko žiweho troschta a wěcžneho žiwjenja. By pomału nawuknył, so njeje tón ßwobodny, kiž cžini, po cžimž ßo jemu chze, ale jenož tón, kiž cžini wolu ßwojeho Wótza w njebjeßach. By krucźischi był pschecźiwo ßebi ßamemu. A pschecźiwo ßwojim domjazym a ßußodam by pschecźelnischi a scźerpliwischi był, by s nimi wobkhadźał jako mrějazy s mrějazymi. Njeby chzył, so maja tu mału khwilu, kotruž ßu hromadźe, srudne wobliczа. By był dźěcžo měra kaž Jesuß, kiž ßo hischcže s kschiża dele sa ßwojich njepschecźelow modlesche. Njeby ženje s wocžow puschcźił, so ßy tu na tejle semi, so by sa wěcžnoscź srawił. By wjeßela a srudobu tutoho cžaßa k tomu wužiwał, so bychu cźi pomhali po pucźu do wěcžneje domisny.

Haj, to by cžinił, hdyž — hdyž njeby było to ske „hdyž“, o ßebi myßlisch: Mam hischcže cžaßa!

S wotkal to wěsch? . . .

Wonkach na kěrchowje też tebi junu row ryja. A na hórku cźi tam kschiž abo kamjeń postaja. Schto budźa na njón napißacź? Dyrbisch mi pschidacź, so je tale myßl, s kotrejž chzu nětk skónczicź, rospomnjenja hódna. Twoje mjeno budźa tam napißacź. Ale to budźe posdźischim narodam jenož hoły synk. To jim niczo njepraji. A twoje lěta tam ßnano napißaja a koho sawostajisch. To tomu, kiž nimo dže, da wopomnicź, kak pscheměnjenja polne je žiwjenje a kak njeßmilna ßmjercź. Ale s tym wschěm njeby niczo wuprajene było wo tym, schtož pschе to sachodne dže.

Něschto dyrbjało tam stacź wo tym, so ßy něschto wobßedźak, schtož tule semju pschetraje a kotremuž też ßmjercźi seschkodźicź njesamóže. To je jeniczzy Bóh tón Knjes. Tón ma bycź sałožk a wopschijecže twojeho žiwjenja. Najwyschsche kubło. Dyrbi tebi wjazy bycź, dyžli ßlěboro a słoto, semski lóscht a cžłowjeska khwalba, nan a macź, žona a dźěcźi. Hdyž móže ßo woprawdźe na twój kamjeń napißacź: Bóh bě jeho duschi najlěpschi dźěł; we Bosy je žiwy był a we Bosy je wumrjeł, — potom njeßłuschesch k tym, kiž ßu junu byli, ale do tych, kiž ßu wěcžnje žiwi.

Tuž, hdyž nětkle saßo koßa brinczi a pschi poßyczenju cźi myßle na žnjeńzaŕsku ßmjercź pschińdu, kotraž sady tebje steji, ja cźi s wutrobu pscheju, so mohł se stareho spěwa, wo kotrymž prjedy w prěnjej schtucžzy ßłyschachmy, ßej poßledniu saspěwacź:

Pój, ßmjercź, pój ßem, ßo njeboju,
A woteżnej mje, róžiczku!
Hacž boli, schto wadźi?
Mje sahrodnik ßadźi,
Do njebjeß, tam ßebi
Mje rjeńschu debi.
Sraduj ßo, ty róžiczka! Hamjeń.

Pokaska.

a.

Hłoß: Sdźerž, Knjeże, ßwoje ßłowo ꝛc.

Cžescź, Knjeże Jesu, wobkhowaj, na próstwu zyrkwje poßkuchaj, móz njepschecźelow k hańbje staj. jim dobycź nihdy njepschidaj!

Zich lescź a ßylnoscź wulka je, a njeßměrne jich hordźenje; im nascha nadźija ßměch je, my žort ßmy jich a sazpjenje.

Nam wodaj słóścź wschu naschu ty, naß njesahuß; wscha hnadny ßy! To njepschecźelam pokaž ty, so njeskutk jich ßu pospyty!

Sdźerž ßwoje ßnadne stadleschko, skicź měr a pokoj jemu ßo, so dopósnał by kóždy to, kak zyrkej prawa twari ßo!

So Bóh nasch ßy, — to widźecź daj, do hańby njepschecźelow stai, ßej pod schkit ßwój naß wukhowaj a ßwojim s nusy wupomhaj! —

Jan Heermann, † 1647; — jeß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Jako wowcka Jezusa
sym ja połna wjesela;
wón, mój pastyr, za mnu khodźi,
mje na strowej pastwje wodźi;
wón mje znaje, lubuje
a mje z mjenom mjenuje.

Pod kijom sej pastyrja
wowcka khlěb swój namaka,
kotryž za nju stajnje khowa
a ju k nasyćenju woła,
a hdyž wona lačna je,
ju dźě k žórłu dowjedźe.

Njedyrbjała wowčička
tohohla być wjesoła?
Přetož tu po rjanych lětach
budu w njebju w rjeńšich hětach
bydlić w rucy pastyrja,
wozbožena wowčička. —

Luiza z Hayn, † 1782; — zes. Kullmann.

Annabergski sjězd evangelsko-lutherskich towarstwow młodych holzow.

(Pokraczowanje.)

Nětk sczěhowachu rosprawy hłowneje shromadźisny. Sajimawy bě pschednoschk pokładnika, kotryž wo wobstejnosczach pokładnje a wo nowych puczach k jeje poßylnjenju a k poßylnjenju zyłeho dźěła rěczeschе. Jedyn s tutych puczow je tón, so by kóžda młoda holza spytała we ßwojej woßadźe dobycź pscheczelow tuteje nusneje a dobreje wězy, kotsiž bychu wob lěto tež pschinoschk płaczili, ßnadź 1 abo 2 hr; wěso schtóž wjazy płaczi, je lubje witany. Bych tutomu zyłemu wulkemu dźěłu pschał, so by we wschěch woßadach s najmjeńscha někotrych tajkich spěchowarjow namakało.

Knjeżna Vogelez-Drježdźanska poda rosprawu wo najwažnischich podeńdźenjach stareho lěta, knjes farař A. Müller doda to a tamne. K tomu pschisamkny ßo pschednoschk knjesa fararja Beyricha-Lengenfeldskeho wo „Nasche žiwjenje we ßłužbje zyrkwje.“ Tutón pokasa, kak móže kóžda młoda holza ßobudźěłacź a skutkowacź we a sa woßadu a zyrkej. Tak ßu młode holzy kóžde lěto Boži dom wot horjeka hacž dele wumyke, tak ßwěczniki czischczike, tak debja Boże domy, woßebje woltař a dupu s kwětkami a se selenym kóždu njedźelu, tak spěwaja, tak khodźa pschede wschěm kóždu njedźelu do Božeho domu atd. Schkoda, so dyrbjesche ßo pschednoschk pscheschahe skónczicź, dokelž bě popołdnjo tu a hosczenzař hotowy, tutym stam wobjed pschihotowacź. Se spěwom wuklincza shromadźisna.

Jich najwjazy wobjedowasche saßo we wulkim stanje, mnosy pak tež domach pola hospodliwych Annabergskich a druhich.

Dołho njetrajesche a ßyły ßo saßo hromadźachu, ßebi wulecźecź na horu „Pöhlberg“, kotraž tak podobnje blisko mě-

sta leži, kaž Lubijska hora, je pak 832 m. wyßoka. Někotsi jědźechu s autami horje, my s druhimi ßobu běžachmy a wužichmy kraßny wuhlad do dala, wjedźeni wot tam derje snateje diakonißy. Na horje bě wokschewjenje s kofejom a wschelaka sabawa. Tutu nam kusk nahły ale krótki deschcź pschetorže. To naß njenastróża. Wjeßeli cźehnjechmy saßo s hory, na korejž je tež wyßoka wěża, do města, do zyrkwje ßwj. Hany. W tutej dźerżachmy s k. superint. Hanitzschom krótke nutrne wobsamknjenje a dźělenje. Knjeni faraŕka Fröhlichowa bě ßo hižo na horje wot naß dźěliła a s nami roszohnowała.

Mnosy hotowachu ßo na dompucź. Na 600 je jich hischcźe wostało, my s Lužizy też; chzychmy nasajtra ßobu na najwyschschu horu Sakskeje, hdyž běchmy jej tak blisko po tak dalokej jěsbje wot domisny.

Sbytkny wjeczorny czaß wužichmy hischcźe k tomu, ßebi hischcźe město wobhladacź a to a tamne wobstaracź. Pschekhodźichmy woßebje hischcźe ras rjanu zyrkej ßwj. Hany a dźěchmy potom na pohrjebnischczo, na kotrymž pornjo wulkemu kschižej s kschižowanym steji „Lipa horjestawanja“, wo kotrejž druhi ras hischcźe nadrobnische sdźělimy. Je to wulke schtomisko, w lěcźe 1520 jako mały schtomik s wjeŕschkom do semje ßadźene. Je ßo saseleniło a rostło a wupschestrěwa mózne hakosy kaž ruzy a porsty k njebjeßam, pschißahajo kaž 1520/21,: ‚Sawěrnje, sawěrnje Bóh tón Knjes je žiwy a jewja ßo a czini dźiwy.“ S nutrnosczu stejachmy pod móznymi hakosami, kotreż ßu, kaž hischcźe derje widźisch, s korjenjow wurostłe.

Na to dźěchmy domoj, so bychmy s najmjeńscha někotre mjeńschiny też naschim hospodliwym pscheczelam wěnowali; k tomu njeběchmy hacž dotal wjele khwile měli, dokelž bě jene wuhotowanje po druhim. (Pokraczowanje.)

Zyrkej a stat.

— Tydźenja naspomnichmy tu naczisti nowych sakonjow wo dźěłanju statnych a zyrkwinych sastojnikow. Tute sakonje ßu pschijate. To směje bórsy dalschich sczěhwkow sa naschu krajnu zyrkej, woßebje też sa naschu Lužizu. S tutymi sakonjemi sběhnje ßo dotalna konsistorialna wyschnosczź pschi wokrjeßnym hejtmanstwje w Budyschinje, sa nju pschewosmu schtyri superintendentury zyrkwine sarjadnistwo. My Serbjo budźemy potom dźeń wote dnja na to dopomnjeni, kelko dorosumjenja je sakska synoda sa naschu woßebitosczź měła.

— **Sa pschichodne lěto 1927** pschihotuje ßo nowa protestantiska ßwětowa konferenza, kotraž ßo do Lausanne w Schwizy powoła. Němska sakska katolska nowina to ßwojim czitarjam se sczěhowazej ßadu wosjewja: „Nach dem vorjährigen erfolglosen protestantischen Kirchentag von Stockholm soll nächstes Jahr ein zweiter Versuch gemacht werden. Tu móže ßo prajicź s němskim prajidłom: „Der Wunsch ist der Vater des Gedankens.“ Tón hobrski swažliwy pospyt, wschě te wschelake zyrkwje a wusnacza, kotreż njeßu romsko-katolske, swoacź k ßwětowej konferenzy, njeje hižo tohodla bjes wuspěcha byk, dokelž ßu ßo tam seschke. A k tomu ßu dźěłali a dźěłaja dale. —

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Knjes farař Matej Urban-Khróstawski** je 13. julija ßwjecził s Božeje hnady 80. narodniny. Nasche „**Pomhaj Bóh**“ spomina na njeho s wulkim dźakom. Je wón tola jeho

najßwěrnischi a najpilnischi ßobudźěłacźeŕ, woßebje schtoż kěrlusche nastupa. „Sserbske Nowiny“ ßu knjesej fararjej wěnowałe woßebite wopominanje we ßwojim 160. cźißle; na tuto tu dźenßa ſ krótka naschich cźitarjow kedźbliwych cźinimy. Knjesej fararjej Urbanej pak pschinjeßemy ßwoje najnutrnische ſbožopschecźa, jemu wuprajejo wutrobny dźak ſa wscho to wobschěrne ßwěrne dźěło, kotreż wón naschemu łopjenku je wěnował a hischcźe wěnuje. Bóh luby Knjes žohnuj naſcheho ſpěwarja ſa to a ſpožcž jemu hischcźe dołhe žohnowane lěta, połne ſboža a wjeßelenja a ſpokojenja! My ßmy ßebi wěſcźi, ſo wón ſ tutych mozow, kotreż Bóh jemu w 9. lětdźeßatku žiwjenja ſpožcži, tež něſchto na naſcheho njedźelnika nałoži.

— **Se ßerbſkich woßadow.** Kaž ſhonimy, póńdu na Michała tſjo ßerbſzy duchowni na wotpocžink, kk. fararjo Handrik = Huſcźanſki, Mróſak = Rakecźanſki a Räda = Budyſchſki. Ketlicźanſe farſke městno je hižo próſdne; to bychu potom ſchtyri byłe. A duchownych, kotſiž ßu ßerbſkeje rěcźe mózni, nimamy ſwonka naſchich woßadow w Sakſkej žanych, khiba k. fararja Riotu a k. fararja Rěſbarka, kotryž je pſched krótkim ſe Sserbow do Němzow ſchoł. To ßu tak ſrudne wuhlady, kajkeż drje ßu w ſakſkej Łužizy lědy hdy byłe ſa naſche ßerbſko=němſke a němſkoßerbſke woßady.

S **Kluksicha.** Sańdźenu ßrjedu naſch nowy woßadny faraŕ, knjes Kſchižan, rodźeny ſ Hodźija, poßledni cźaß w Dohna nad Łobjom ſkutkujo, k nam sacźahny a bu ßwjatocžnje powitany. Na mjeſy woßady we Sahłowje jeho pod cźeßnymi wrotami ßyła woßadnych a hoſcźi (na cźole woßadni a wjeßni ſaſtupjerjo ſ towaŕſtwami, mjes nimi wojeŕſke towaŕſtwo, kaž ſ młodźinu a ſchulſkimi dźěcźimi wocźakowachu. Po rjanym ſpěwje młodych holzow, pod wjedniſtwom k. kantora a wyſchſcheho wucźerja Hantuſcha: „Bóh poſtrow cźe!“ pſchednjeßenym, knjeſa fararja, jeho mandźelſku ſ pſchitomnym ßynom knjes městopſchedßyda woßadneho ſaſtupjeŕſtwa Hermsdorf nad Kupoju wutrobnje powita, jemu ſbožo a žohnowanje na dołhe lěta we woßadźe pſchejo, na cźož ßo powitany ſ heßłom: „To je tón dźeń, kotryž tón Knjes cźinił je“, podźakowa. Rjany cźah pod khłódkom lipoweje aleje a ſe ſynkom wſchěch ſwonow pſchi ßłónczku, kiž tak rjez prěni krócź ſaßo zyły dźeń Božu ſemju a naſche žnjowe ſahony poſłocźeſche, do faŕſkeho dwora sacźahny, kiž ßo ſ wulkej ßyłu wobdźělnikow napjelni. — Po ſpěwje „Hacž ßem je Bóh Knjes pſchiwjedł naß“ a „S Knjeſom ßwój ſkutk ſpocžinaj“, kaž po powitańſkim ßłowje k. měſchcźanoſty Schuſtera, k. faraŕ Mikela ſ Maleſchez jako woßadny vikaŕ (hižo k druhemu raſej) w němſkej a ßerbſkej rěcźi poſtrow wjeßela, ſboža a měra, kaž woßebite ßerbſke „Pomhaj Bóh, Bóh žohnuj Waſch wonkhkód a nutskhód!“ nowym wobydlerjam rjenje wot nutskach a wonkach ponowjeneho faŕſkeho doma, pſchiwoła. Po pěknych hróńczkach ſ kwětkowymi darami młodźiny a pacźeŕſkich dźěcźi, kaž pſchi ſaſtupje do woßady tak hischcźe tu ras poſkicźenych a napoßledk ſ wutrobnym ßłowom k. wyſchſcheho wucźerja Hantuſcha jako ßobudźěłacźerja, ßo ßwjedźeńſzy powitany knjes w mjenje ßwojich ßwójbnych hnuty ſa wſchitke wopokaſanja cześcźe, luboſcźe a dowěrjenja wutrobnje dźakowaſche, ſpominajo, kak wjeßeły je pucź do lubych Sserbow ſaßo naſtupił, a ſ kajkej dowěru woßebje dźiwajo na bohate wobdźělenje młodźiny do pſchichoda woßady a zyrkwje hlada. Pſchekwapjaza powěſcź běſche też, ſo je ßo ſe ſtrony młodźiny na 400 hriwnow ſa wudebjenje woltarja a dupy pſchi ſkładnoſcźi ſaſtupjenja noweho fararja nahromadźiło. Shromadnje wuſpěwana ſchtucźka: „Njech ſtajnje ſawoſtanu!“ ßwjatocžnoſcź wobſamkny a pohoſcźowańſka hodźina hiſchcźe ſaſtupjerjow woßady a wßow ſ cźeßnje pſchijatymi nowymi wobydlerjemi fary ſjednocźi. Bóh da naſchej woßadźe po cźeźkich tydźenjach, hdźeż ßo Schprjewine žołmy wot Sałhowa hacž do Noweje Wßy ſahubjejo pſches ſahony walachu, ſaßo nowe žohnowanje a ſradowanje a ſjednocźuj pod ßwojim duchownym žohnowanjom pſches ruku knjeſa fararja Kſchižana wſchitke jejne ſtawy!

S Rakez. Sswěrna cźitarka njedźelkeho łopjeńka „Pomhaj Bóh“ je w ſańdźenych měßazach w Rakecźanſkej woßadeźe ſemrěła. „Pomhaj Bóh“ běſche ſa nju natwarjaze, troſchtowaze a poßylnjaze we wjeßełych a ſrudnych dnjach, w horju a tyſchnoſcźi, kotreż je też wona tak cźaſto woptacź dyrbjała we ßwojim žiwjenju. „Pomhaj Bóh“ běſche jej ßobu to najlubſche, tak ſo ßo wona w ßmjercźi też wot njeho dźělicź njemóžeſche a wuproßy ßebi pſchi ßwojim wotßalhicźu, ſo bychu jej poßlednje cźißła „Pomhaj Bóh“ ßobu do kaſchcźa połožili. Kak ſahańbi tuta ſtara ßerbſka macźerka někotruźkuli ßerbſku ſe ßwojim pſchikładom. W najwjazy ßerbſkich ßwójbach je nabožnoſcź a narodnoſcź na bok cźißnjena, na jeje městо je ſtupił duch hordoſcźe, naſdatoſcźe a ßebicźiwoſcźe, kelko macźerjow hiſchcźe je, kotreż ßwojim dźěcźom ruczki ſtyknu k nutrnej modlitwje, kelko jich je, kotſiž ßwoje ſchulſke dźěcźi hiſchcźe ke mſchi ſcźele, ſo by ßo jim do wutroby ſaſchcźěpiło to, ſchtoż jich poßylnja a ſdźerži w poſdźiſchim žiwjenju? Dźenßniſche cźłowjeſtwo nima khwile do ßo hicź, wone je žiwe we wjeßelu a rejwanju — ſo by jo Boži ßud napadnył njepſchihotowane, kaž paduch w nozy. Dw.

— S **Paleſtiny** pſchikhadźeja ſajimałe a ſwjeßelaze powieſcźe wo hojenju wußadnych. Schtó njeby ſnał ſ Noweho Sakonja tutu žałoſtnu khoroſcź: wußad! W Jeruſalemje je bratrowſki wuſtaw „Jeſußowa pomoz“. W tutym ſkutkuje domoródny arabſki kſchesćańſki lěkaŕ dr. Canaan, kotryž, kaž też druſy, tutych wbohich khorych hoji ſ nowym woßebitym ßrědkom, kotryž „Aiouni“ mjenuje. Tuto lěkaŕſtwo ßo wußadnym do krwě ßyka. S nim ßu 1924 prěnje wuhojenje wußadneho dozpili; w lěcźe 1925 buſchtaj dwejo jako wuhojenaj puſchcźenaj a lětßa bu nětko saßo ſchtwórty ſa cźiſty prajeny. Pſchiwuſni a pſchecźeljo pſchińdźechu połni radoſcźe a a dźaka po njeho; rěka Ali Mahmed. — Też wſchitkim druhim we wuſtawje pſchebywazym je tuto lěkaŕſtwo položenje pſchinjeßło, tak ſo ſ najmjeńſcha ſ cźaßami žanych boloſcźow nimaja a ſo móža też w domje a ſahrodźe ßobu dźěłacź. Hižo tole je ſa nich wulke položenje a rjana pomoz w jich ſtyſka połnym cźerpjenju. A k tomu maja tu nadźiju, ſo tuto lěkaŕſtwo ſkóncžnje tola hiſchcźe też w nich tute mordaŕſke bazille wußada mori. Schtó njeby to chzył ſ tutymi wbohimi ſacźuwacź wjeßele a dźak!

Liſtowanje: W. w Hu. ſa 8. po ßwj. Tr. — M. w R. ſa 9. po ßwj. Tr. — **Dw. w R.:** Wutrobny dźak. Ssmy ſa kóžde pſchinoſchk ſ woßadow dźakowni a wobžarujemy, ſo ßo naſche woßady, a to jich wodźerjo kaž laikojo, tak jara porědko ſ tajkim ßobudźěłom pſchiwacźa. Red.

Liſtowanje nakłada: Knjes faraŕ W. we W. njeje ſa 7. po ßwj. Tr. prědowanje póßłał; běchmy tohodla nuſowani, ßo ßami ſtaracź.

Samolwity redaktor farak Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 30. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-ll spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **25. julija 1926** **Bautzen**

Čišćicź a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihárnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći wjertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

8. njedźela po swjatej Trojizy.

Mat. 7, 15—23.

Schtóž chce wjedźecź, kajki Jesuš běše a schto wón wučeše, njech sebi jenož krótke stawy pschečzita, kotrež Jesušowe prědowanje na horje wobsamknu. (Mat. 5—7.) Husto su drje prajili, so je w tutym prědowanju pschemało wo Jesušu samym rěcź, ale w kóždym słowje jeho słyschimy. Kóžde słowo so na člowjeska duschu měri a so do njeje saschćěpja, dokelž nam pschezo saso něschto wot jeho luboscźe, swjatoscźe a bójskeje wyšokoscźe pokasuje. Ale tuto prědowanje na horje nam też wopisuje, kajzy dyrbja ći byćź, kotsiž chzedźa so měchćenjo jeho kralestwa sćinićź, kotsiž słuscheja k jeho stadku. Na tym móžemy so pruhowacź, hacź smy hižom tak daloko, so móžemy so s dobrym prawom do jeho wučomnikow liczicź. A tym, kiž so pschi tym na wutrobu dyricź, jeho słowa saso nowu wjeselosćź dadźa: jim pućź pokasuja, kotryž wjedźe do Khrystušoweho kralestwa, pokasuja jim wodźerja, kiž dźe po pućźu prjedy nich. Wěso „te wrota su cźěsne a tón pućź je wuski.“ Tehodla hladajcźe so!“

Dobry, prawy wjednik ženje njeskomdźi nasź, hdyž je nam prawy pućź pokasał, też na strachi kedźbnych sćinićź, kotrež mohłe nam snano hrosycź. To Khrystuš tu sćini: hladajcźe so.

Stajmy sebi najprjódzy sćlowjekow psched wocźi, kotrymž so tute napominanje sta. Jesuš tym jo pschiwoła, kotsiž běchu k njemu pschischli, so bychu na jeho słowa posłuchali, w kotrychž wocźach běsche praschenje widźecź: „Kak mózu sbóžny bycź?“ Też nasź, kiž chzemy po pućźu k sbóžnosći khodźicź, chze tón Knjes prosycź a napominacź, so njebychmy prawy pućź smylili: „hladajcźe so!“ Njepadnje na nasź pschi tym kaž hrosa a bojoscź?

Kak někotry sebi myšli, so je dobry kscheścźijan, a so wjeselí, so je w Knjesu měr a pokoj sa swoju duschu namakał. Njeje potom surowje, so s tajkeje wjeselosćźe sasso wutorhnjeny sacźucź? njesda so, jako njemohł nam ženje njemyleny měr sa naschu duschu nastacź, jako dyrbjeli so pschezo saso na bědźenje hotowacź? Temu tak je. Njech so hischće tak jara prózujemy, po Božich pućźach khodźicź a po jeho woli sćinicź, tak psches měru wěstych so sacźuwacź njedyrbimy. Dyrbimy so hladacź, runjež měnimy, so smy we Bosy derje skhowani. Pschetož wschelake nasź skradźu nadběhuje, kotrež móže nasź wot praweho pućźa wotwjescź a naschemu stejischćźu k Bohu a naschemu sbožu schkodźicź.

„Hladajcźe so falschnych profetow.“ na swojim žiwjeńskim pućźu niz jenož wodźerjow ale też sawjednikow setkamy. Hižom w cźasu teho Knjesa tajzy wustupichu, swonkownje měrni kaž jehnjata, kotrež słuscheja k stadku dobreho pastyrja, snutskownje pak torhaze wjelki, kiž spytachu stadko rosprószchicź. Też japoschtoł Pawoł njemóže móznje doscź na strach se strony tych pokasacź, kiž sawjedu s łahodnymi rěcźemi njewinojte wutroby. A dźenża? Jako prawy profeta je Khrystuš psches lětstotetki do prědka hladał, hdyž ras praji: „wjele falschnych profetow postany a jich wjele sawjedźe.“

Dźenża je wjele falschnych profetow, kiž njekhodźa k nam we wowcźej drascźe. Zyle jasnje praja, so do Boha wjazy njewěrja. Khrystuš, Boži syn, žiwjenje po smjercźi, Boże sapłacźenje na poslednim dnju, to wschitko sa nich njewobsteji. Tuž chzemy so też tajkich hladacź, njech Khrystuš jich

tola lědom měnjesche. Pschi tym mózemy też na tamnych myßlicź, wo kotrychž rěka: „Ssu tajzy, kiž ßo tam a ßem do khěžow ßunu“, a tak stadło rospróscha, kotreż chzysche ßo wokoło ßwojeho pastyrja shromadźicź. Hladajcże ßo! So bychmy tu jaßnje widźeli, nam tón Knjes pucź pokaže, na kotrymž jich pósnajemy: „na jich płodach dyrbicże wy jich pósnacź.“

To njeje swonkowny wuspěch, kotryž maja tamni ludźo. To sće ma tola w ßwěcże najwjazy pschiwißowarjow a pschecźelow. A też se skutkami móża naß runje tak derje sjebacź kaž se ßłowami. Ale falschnych profetow je dźenßa wschudźom doscź. Schto pytaja ludźo pola nich? Nowu wucźbu, w kotrejž nochzedźa wjazy niczo měcź wot nabožiny, Božeho ßłowa, Božeho Ssyna. „Ja ßym waß wuswolił a postajił, so byschcże wy schli a płód pschinjeßli a so by wasch płód wostał“, praji Khrystuß ßam. Pschipowjedźenje sjewjenja Jesom Khrysta, Božeho Ssyna, je płód, kotryž dyrbimy do cźlowjeskich wutrobow stłóczicź, so by pschezo saßo płody pschinjeßło.

Ale też tu saßo strach hrosy. „Jich wjele budże ke mni rjez na tamnym dnju: Knjeże, Knjeże, njejßmy my w twojim mjenje wěschcźili? njejßmy my w twojim mjenje cźertow won honili? njejßmy my w twojim mjenje wjele skutkow scźinili? To ßu ludźo, kotrymž njepobrachuje wědomnoscź, pósnacże wo Khrystußu, maja cźistu wucźbu a ßo skutkow khwala, kotreż ßu w mjenje Jesom Khrysta cźinili, a tola budźa satamani. Wschitko ßu scźinili s wulkim sahorjenjom, ale bjes Khrystußoweho ducha. Schtoż wo jich wěschcźenjach płacźi: „A hdy bych ja wěschcźicź mohł a wjedźił wschitke potajnstwa a wschitko pósnacże; a hdy bych měł wschitku wěru, tak so bych hory pschestajił, a njeměł luboscże: dha bych niczo njebył,“ to też wo jich zyłym žiwjenju płacźi. Jim móz kschesczijanstwa pobrachuje: luboscź, mjeno teho Knjesa je jim jenoż zyle swonkownje mózny ßrědk, a wschitko jenoż ßwojeje cźesćże dla cźinja. To s teho jaßnje pósnajemy, schtoż ßami praja. Pschezo jenoż wo tym rěcźa, schtoż ßu ßami wschitko scźinili, khwala ßo ßwojich skutkow. Tohodla ßudźenje Sbóžnika: „Ja waß nihdy njejßym sesnał; dźicże precź wote mnje wschitzy, wy slóstnizy.“

Tamny strach, kotryž nam tón Knjes pokaže, je wulki. Cźlowjeska wutroba ßo rad s tym spokoji, wucźbu swonkownje pschiwsacź, ke Khrystußej ßo pschisnacź. To leži jara blisko w cźaßu, kotryž lubuje, wězy ludźom pschinjescź, ale niz na to hladacź, hacž je wědomnoscź prawa, hacž je shonjenje prawe. Kaž pola tych, kiž měnja wschitko wědźecź, tola khutnoscź ßameho ßwojeho dźěła pobrachuje, tak pobrachuje husto pola kschesczijanow khutnoscź bědźenja, shonjenja, modlitwy. Haj wschitzy, kiž cźinja skutki kschesczijanskeje luboscże, njemóża prajicź: ta luboscź Khrystußowa naß k temu pschihnucźi. Kak někotry cźini ßebi s toho cźesćź a pußawk pschecźiwo stróženju ßwědomnja a ßuda.

Tehodla kedźbuj na ßwoju wutrobu! Nasch Sbóžnik nam praji, kak ßo mózemy teho stracha hladacź. Jenoż cźi, kiž Božu wolu cźinja, pschińdu do njebjeskeho kralestwa. A hdyž wschědnje ßo prózujesch, sprawnje a ßwěru po Božej woli žiwy bycź, masch ty potom hischcże khrobłoscź, na ßwoje skutki pokasacź a ßo powołacź?

Proschmy wschědnje Boha wo nowu wutrobu, kotraž niczo njewě wo hordej ßamoprawdoscźi, ale kotraž proßy: cźiń mje sbóžneho, Knjeże Jesu, dokelž ßam pschesßłaby ßym! K temu sakhowaj Bóh nasche wutroby a pomhaj nam Jesom Khrysta dla! Hamjeń.

Pokaska.

a.

Hłóß: Nět pschischol sbóžny dźeń ßem je 2c.

Dźak Bohu! njedźela je tu, tak tydźeń nowy sapocznu. Dźenß Bóh mój stworił ßwětko je, mój Sbóžnik pschinjeßł žiwjenje. Halelujah!

Dźeń tónle je, hdyž Khrystuß je wschak sa mnje stanył se ßmjercże a wobdarił mje s prawdoscźu, se sbožom, troschtom, sbóžnoscźu. Halelujah!

Dźeń to dźě prawje ßłóncźny je, kiž połne dawa wjeßele, hdyž wujednani s Bohom ßmy, so Boże dźěcźi rěkamy. Halelujah!

Mój Božo, ßłowo žiwjenja sdźerž mi a wjedź mje do njebja! Njech tu ßym žiwy w ßwjatoscźi a khwalu cźe we wěcźnoscźi! Halelujah!

Jan Olearius, † 1684; — ses. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Rano zahe wotpósłany
přećel mój najlubši rjany,
Jezus Khrystus požadany,
k wšitkim durjam přistupi.

Wotewŕće dźě khětře jemu,
nawoženi najlubšemu!
Stańće z łoža, prajće k njemu:
„Pój k nam, Knježe Jezuso!“

Wšědnje pola nas chcył wostać,
złeho njepřećela khłostać
tak, zo móhli zbóžnosć dóstać,
— budź naš dobry pastyŕ sam!

Pas nas krasnje we zahrodźe
tu, hdźež twoja noha khodźi,
wodź nas k čerstwej žiwej wodźe!
Z tobu khodźmy won a nutř!

Hamjeń, haj pod modlitwami
dźensa njepóńdźemy sami;
Jezus Khrystus póńdźe z nami,
— to je naše wjesele.

Gerhard Stip, † 1882; — zes. Michał Domaška, † 1897.

Annabergski sjězd evangelsko-lutherskich towarstwow młodych holzow.

(Pokracźowanje.)

Wutoru rano ¼7 hodźin wujědźe woßebity cźah s Annabergskeho dwórnischcźa. Wjazy hacž 600 młodych holzow a pschewodźerjow wjesesche ßo snim dale k połodnju a wysche horje do hór. Chzychmy na Fichtelberg, najwyschschu horu nascheje Sakskeje, 1215 metrow wyßoku.

Bě to rjane ranje a kraßny dźeń nam kiwasche. Wjeßelachmy ßo, so běchmy ßo wot wscheho spocźatka sa tutu dalejěsbu rosßudźili. Bě to też jenoż ßnadny pjenjes, schtoż sa nju sapłacźichmy, jenoż 1,20 hr. Też w tutym bě to wschěm wobdźělnikam widomne, kajkich wolóženjow a dobrotow maja, hdyž ßo w tajkich wulkich towarstwach sjednocźeja — nimo wschěch tych druhich ważnych wězow, kotreż ßo s tym dozpicź hodźa. Pschemało ßo hischcże pschezo pola naschich zyrkvinszy smyßlenych stawow nascheje evangelskeje zyrkwje tole spósnawa, waži a wužiwa. Mózemy a dyrbimy nawuknycź wot katolskeje zyrkwje a niz najpoßledy wot tych, kotsiž pschecźiwo zyrkwi a nabožinje dźěłaju: do zyłka dyrbimy ßo sestupacź. Wjeßeli jědźechmy psches kraßnu krajinu, bohatu na rjanych lěßach. Hladajzy dźěsche to wysche a wysche, psches hory a doły. Něschto woßebite ßu tu w Rudnych horach wy-

ßoke mosty, ßobu najwjetsche a najdlěsche, kiž mamy. Bórsy dyrbjachmy pschestupicź do druheho cźaha mjeńscheje želesnizy. Tutón potom s nami dale jachlesche. Po někotrych stazijach bu wolóženy. Ssnadź połojza jón wopuschcźi, so by hižo wot tud pěschi dale pucźowała. My drusy wjesechmy ßo wysche a wysche, doniž w Oberwiesenthalu njewustupichmy.

Tam k prawizy kiwasche Fichtelberg, k lěwizy s Cžěskoßkowakskeje něschto mało wyschi Keilberg. Někotsi s nascheje cźrjódy seßydachu ßo do noweje po powjasach jědźazeje želesnizy a jědźechu w powětsje wißajo horje. My drusy nastajichmy ßo pěschi na pucź a stupachmy wysche a wysche. Pschińdźechmy nimo woßebiteho, njech też niz woßebneho pomnika: sapocžane murje, hromady zyhelow a kamjenjow! Sapocžatk pomnika, kotryž dyrbjesche wosnamjenjecź sjednocźenstwo ludow Němskeje a Awstriskeje! Wón bě nam w małym tak prawje wosnam wobstejnosczow, kajkež ßu!

Bórsy po tym běchmy horjekach. Cźi, kotsiž běchu ßo wjesli, tam wěso hižo běchu a też dźěl tych, kotsiž běchu dalschi pucź běželi. Wobschěrne rumnosczje ßo pjelnjachu, pobocžne dyrbjachu ßo nam wotewrjecź. Běchmy ßo pschisjewili; tuž buchmy derje hospodowani. Woßebite swjeßelenje ßo nam dosta s tym, so rudnohórski spěwar a pěßnjer wustupi a nam někotre se ßwojich daloko a schěroko snatych spěwow pschednjeßy. Bě nam k woli na poli ßwój pluh stejo wostajił a pschikhwatał, so by snajmjeńscha mału khwilu mjes nami był, haczrunje mějachu tam na wyschinach ratarjo cźim nusnischo, dokelž bě jich hewak hižo psches symu sapośdźene dźěło dołho trajaze deschczowe wjedro bóle sapośdźiło.

So ßmy tam wjele stow pohladnizow pißali, to drje njetrjebam hakle wusběhnycź. To je hewak tak, to bě s połnym prawom tu tak, hdyž běchmy na tutej najwyschschej horje nascheho kraja. Wonkach ßo roshladowachmy; najwjazy drje jich też na wěži poby, so by ßo dale hladało do bliskeje Cžěskoßkowakskeje a k połnozy do sakskich dolinow. Pódla hoscźenza je tam też wjedrownja natwarjena, kotrejež wěża tam tohorunja do dala shladuje.

Skónczinje hromadźachu ßo wschitzy wokoło k. fararja Langi-Annabergskeho, kotryž nam tam na tutej wyschinje dźerżesche poßlednju nutrnosczź dźělenja. Dźak a wjeßele a ßlubjenje, to běchu jeho ßłowa, to stejesche w jeho wóczkomaj a w tych stach wóczkach wokoło njeho, to pjelnjesche nasche wutroby, tak so ßo pscheliwachu, so khěrlusche k módrym njebjeßam klinczachu! —

S hory dele cźehnjechmy po dalschim wokołopucźu, kotryž naß nimale hacž k cžěskej mjesy dowjedźe a psches hona wjedźesche, kotrež hižo k horje Keilberg ßłuschachu. Schtomy rostu tam hacž na hory horje, ale na wyschinach ßu tak nimale wschěm wjerschki wotlemjene. Ssněh a wichor to dokonjetaj a njecźerpitaj, so schtomy pschewyßoko ßwoje hłowy k njebju sběhaju. Bě to rjany njech też daloki pucź, tam dele do Oberwiesenthala. Derje a cžaßa doscź tam dóńdźechmy. Sawrótny cźah tam na naß cžakasche. Bórsy ßedźachmy wschitzy w nim. Jako wotjědźe, seschěri naß krótke njewjedro s deschczom. Tola my běchmy wukhowani a dołho njetrajesche a horze połońsche ßłónczko wobßwětlesche nam krajinu.

Bě to rjana jěsba do dolinow dele. Běchmy w naschim wosu Łužicženjo s nižinow a s horow, ale pak też Lipsczanszy tam běchu a Annabergszy a cžinjachmy tak někotre nowe znajomstwo. Cžaß njebu nam dołhi. Pschesahe běchmy saßo we Annabergu, wokoło 2 hodź.

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a stat.

Sakski ßejm bě 8. julija sakoń pschijał, kotryž wschě wyschnosczje, kotrež běchu hacž ßem statnozyrkw., sběhnje kaž to hižo w poßlednimaj cžißłomaj pißachmy. 12. julija je sakska zyrkwina wyschnosczź wobsamkła, nowu zyrkwinu wustawu, kotraž bu hižo 1922 wobsamknjena, sawjesczź, a to na 1. oktobra tutoho lěta. Tohodla bu też s dobom postajene, so ßo sakska synoda sapocžatk septembra shromadźi, so by wo tutych a druhich należnosczach jednała. Sa statne woßoby, kotrež s 30. septembrom s zyrkwinych dohladowarstwow wustupja, — we Łužizy woßebje wokrjeßny hejtman a zyrkwiny radźicźel, w herbskich krajach hamtszy hejtmanoju — pschewosmje 5 „zyrkwinych hamtow“ tuto dźěło; sa postajenje tutych ßo pschihoty cžinja. Bórsy po 1. oktobru smějemy też nowu wólbu do synody. Smějemy nětk 20 wólbnych wokrjeßow; tute wola 60 wotpóßłanzow do synody a to 20 duchownych a 40 lajikow. —

Woßady staropruskeje zyrkwje sběraja njedźelu, 1. augusta, sběrku, kotraž chze tym pomhacź, kotsiž ßu s wulkej wodu schkodowali. —

Wójnu wo wěru maja w Indiskej. Tam ßu mohamedanszy a Hinduludźo do wótreje a krwawneje roskory wěry dla pschischli. Ssu tam dlěje hižo njeměry a sběžki. Bě khwilu měr; nětk ßu mohamedanszy saßo s haru sapocželi; nadpaduju wßy Hinduludźi a rubja, ßo tak wjecźo sa to, so tucźi jim pschezo saßo Boże ßłużby s hudźbu a trubjenjom a bubnowanjom mola. Pola tych jenych kaž tych druhich je było wjele sranjenych a też morwych. Wyschnosczź je sakrocziła, wojazy ßu dyrbjeli do njeměrnikow tsělecź. Dokelž Mohamedanszy bórsy ßwój ßwjedźeń Moharrem ßwjecźa a Hinduludźo tohorunja ßwoje woßebite ßwjatocžnosczje, ßo boja, so pschi tym snowa njeměry wudyrja! —

Khwal Boha Knjesa, moja duscha!

Hłóß: Wulki Božo, khwalbu cźi.

Knjeże Božo Zebaot,
Ty ßy nasche wukhowanje,
Ssylna skała, twjerdy hród!
Daj nam twoje žohnowanje,
Twoja kraßnosczź wulka je,
Móz a cžesczź do wěcžnosczje!

Pucźe twoje dźiwne ßu,
Wulke ßu wschě twoje skutki!
Dźiwow wjele cźinisch tu,
Wěcžny Knjes ßy ty ßamlutki!
Wěcžna Bójska majestosczź,
Nam ßy radosczź, wjeßełosczź!

Dobrota a lubosczź ßy;
Ty ßy dał nam ßwoje ßłowo,
Lubosczź twoju shonimy,
Ty nam cźinisch dobre s nowoh'
Budź a wostań pola naß
S twojej hnadu kóždy cžaß.

Ty ta wěcžna lubosczź ßy!
Knjeże, sczerž nam ßwoje ßłowo!
Ssy sa wěrnosczź, ßwětło ty,
Daj ßo narodźicź nam s nowoh',
Twoje evangelion
K ßwětłu dowjedź ßwój lud wschón.

Wulki Božo, s wutroby
Khwalbu tebi saspěwamy
Sa wschě twoje dobroty,
S twojej hnady wschitko mamy,
Ty naß wodźisch, sastarasch,
S twojich skutkow khwalbu masch.

Knjeże, ßmil ßo nad nami,
Sczińi naß ßwój lud, ßwoje dźěcźi,
Wostań s nami wschitkimi,
Schkituj naß psched słym weßwěcźe.
Ty ßy nascha nadźija!
Wjedź naß sbóžnje do njebja.

J. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

Se **serbskich woßadow.** Tydźenja wosjewichmy, so smějemy s 1. oktobrom tuteho lěta schtyri wuprósdnjene farske městna jenož w Sakskej — w Pruskej ßu też někotre prósdne, njedźiwajo na te, kotrež ßu němsko-serbske hischcźe a dyrbjake bycź sastarane wot fararja, kotryž wobej rěcźi rěcźi, ale to njeßu. Naspomnjene wosjewjenje je nastróženje sbudźiło,

dokelž tu doſcź ßerbſkich duchownych wjazy njeje, a ßmy wſchelake napraſchowanja doſtali, woßebje też tohodla, ſo je Ketliczańſke prěnje farſke měſtno němſke wupißane, hacźrunje je jich tam hiſchcźe wjazy Sserbow hacź w někotrych woßadach do zyła duſchow, n. pſch. we Lupoji. Hdźe woſtanje to Ketliczańſke zyrkwine ſaſtupjerſtwo? tak ßo praſcheja. Hdźe woſtanje to Sserbſka prědarſka konferenza? A hdźe zyrkwina wyſchnoſcź? Woni wſchitzy maja ßo tola ſa to ſtaracź, ſo ßo tute woßady tak duchownje ſaſtaraju, kaž to nuſne, ſnajmjeńſcha, ſo to ſpytaju, je tak ſaſtaracź. A jene tajke ſpytanje by ßo dyrbjało ſtacź ſ tym, ſo ßo też Ketliczańſka prěnja fara jako němſko-ßerbſka wupißa, kaž je ßo to ſtało ſ Michałſkej a ſ Huſczańſkej faru. — Smylki poßlednich cźaßow ßo tu nětk khłoſtaja: Wono je ßo pſchemałło na to dźiwało, wukubłacź duchownych, kotſiž němſku a ßerbſku rěcź móża, a to ſe wſchelakich ſtron. So je nětkle porok pſchecźiwo tym, kotſiž ßo pſchi tutych wobſtejnoſcźach ſe Sserbow do Němzow pſcheßydluja, cźim wótriſchi, to ſroſumimy. — Tuž, hdyž wězy tajke, ßo njech wot wſchěch ſtron to ſtanje, ſchtož ßebi wěz a prawo žada!

S **Budyſchſkeho zyrkwineho wokrjeßa.** Synoda ßo we ſeptembru ſeńdźe, ſo by ſa dźeń 1. oktobra naſtup noweje zyrkwineje wuſtawy pſchihotowała. K. primarius Haebler je na wotpocźink ſchoł a jeho měſtno w ſynodźe je próſdne. Sa ſeptemberſke poßedźenje ma ßo bórſy na tuto měſtno wuſwolicź duchowny. Tuta wólba ßo pſchihotuje. Tuž njech wſchě ſaſtupjerſtwa wola ßerbſkeho duchowneho, kotrehož jim Budyſchſka ßerbſko-němſka konferenza namjetuje. — S tutej wólbu njeßmě ßo ſmylnje ſaměnicź powſchitkowna nowowólba, kotraž bórſy po 1. oktobru pſchińdźe. W tutej woli ßo w pſcheměnjenych wólbnych wokrjeßach zyle nowa ſynoda po nowej wuſtawje, a to 20 duchownych a 40 laikow. Potom twori n. pſch. Budyſchſki a Kamjeńcźańſki zyrkwiny wokrjeß hromadźe jedyn ſynodalny wólbny wokrjeß, kotryž jenož woli jeneho duchowneho a dweju lajikow. Sa tutu wulku nowowólbu budźeja ßo tohorunja bórſy pſchihoty cźinicź. Tuž je nuſne, wobej wólbje wjedźecź rosdźělicź. Też ſa tutu nowowólbu w oktobrje dyrbja ßo Sserbjo napinacź, ſnajmjeńſcha jeneho ßerbſkeho ſaſtupjerja do ſynody wuſwolicź, a niz ſkomdźicź, ßo pola zyrkwineje wyſchnoſcźe wo to prózowacź, ſo tuta po tym jej hewak hiſchcźe wotewrjenym pucźu jeneho Sserba do ſynody powoła. Tuto žadanje njeje žane nowe; wono je jenož nětk na cźaßu, to ßwoje cźinicź a to pod heßłom: Bohu k cźeſcźi, ßerbſko-němſkim a němſko-ßerbſkim woßadam k wužitku! —

Wjeßny dźeń w Njeßwacźidle. Wot 2. hacź do 4. julija ſakſke towarſtwo ſa dobrocźelſtwo a domiſnu ßwoju ſkhadźowanku w Njeßwacźidle wotmě. Na powitanſkim wjecźoru wyſchſchi wucźeŕ Sſkodeńk ſ Pancźiz ſajimawy pſchednoſchk wo pocźahach ßerbſkeho a němſkeho ludoweho ſpěwa dźerżeſche a Radworſka hudźbna Jednota jako pſchikłady k temu kraßne ßerbſke ſpěwy ſanjeße. Też katholſki biſkop dr. Schreiber bě pſchitomny a ßo ßłowa na ſhromadźiſnu jimaſche, mjes tym ſo evangelſzy podarmo ſaſtupjerja evang. zyrkwinſkeje wyſchnoſcźe pytachu. Ssobotu dopołdnja a popołdnju ßo w pſchednoſchkach rěcźeſche wo pěſtowanju dobrocźelſtwa a domiſny na wßach, a wjecźor ßo pod heßłom: „Naſcha wjeß“ ludowe ſabawjenje wotmě, na kotrymž kantor Kalich wo naſchej wjeßnej domiſnje rěcźeſche a ſchulſke dźěcźi pod nawjedowanjom wucźerja Lorenza němſke a ßerbſke ſpěwy ſaſpěwachu. Njedźelu bě potom ſa Njeßwacźidło prawy wjeßny dźeń. Sswjedźeńſki prědar bě farař Domaſchka ſ Budeſtez, kiž ßo hoſcźow a woßadnych wopraſcha: Ssym dha ja ßwojeho bratra wajchtař? a wo tym rěcźeſche, ſo ma a kak ma to kóždy w nětcźiſchim cźaßu bycź. Mjes woběmaj Božimaj ßłużbomaj ßo wopomnjecźe ſa tych ſ woßady, kiž ßu we wójnje padnyli, dźerżeſche, na kotrymž woßadny farař Kapleŕ napomina, ſo mamy też my kaž tamni rjekojo ßwojej ruzy k płuhej położicź, njeßměmy ßo naſady wohladacź, ale w naſchim dźěłu ſa naſch lud a naſchu domiſnu doprědka hicź. Popołdnju bě ßwjedźeńſki cźah, kiž bě zuſnych wopytowarjow po tyßazach pſchiwjedł a w kotrymž ßo też ßerbſke draſty pokaſowachu. Na łuzy ßo młodźi a ſtari ſwjeßelachu, wjecźor ßo hiſchcźe krótka ßwjatocźnoſcź w parku wotdźerži, mjes tym ſo běchu na knježim hoſcźenzu ſa wopytowarjow reje. Rjany wohnjoſtroj wſchitko ſkónczi. Ssrjedu ßo młodźina ſa wicźe ſ piwom a kołbaſkami wokſchewi a ßobotu běchu ſa nju hiſchcźe ras reje.

S **Klukſcha.** Njedźelu ßo w naſchim Božim domje, kotrehož woltař a dupa běſchtaj ſ kwětkami kraßnje wudebjenaj, ſapokaſanje naſcheho noweho knjeſa fararja Jana Jurja Kſchižana ſta. Na němſkej Božej ßłužbje we 8 hodź. ßo cźah woßadnych ſaſtupjerjow ſ mjenowanym w pſchewodźe kk. tajneho zyrkw. rady Roſenkranza ſ Budyſchina a fararja Mikele ſ Maleſchez jako pomozneho duchowneho pod ßwjatocźnymi ſynkami wſchěch ſwonow a byrglow do zyrkwje k woltarniſchcźu poda. K. tajny zyrkw. rada ßwoje ſapokaſanſke ßłowo na jap. ſk. 8, 39 ſałoži: „Wón po ßwojej dróſy wjeßekoſcźu cźehnjeſche“, na wjeßele domojwrócźenje noweho fararja ſ Němzow do domiſny a kraßny pokład ßwjateho pißma, we woběmaj rěcźomaj, ſ kotrymajž pſchikhadźa, pokaſujo. Wot pomoznika ßo woltaänja Boża ßłužba na woběmaj kemſchenjomaj wobſtara a ßo ſapokaſomneho žiwjenjoběh wucźita, ſ kotrehož běſche ßłyſchecź, ſo je tutón ſ burſkeho ſtatoka w Hodźiju wukhadźazy 1904 w Budeſtezach jako pomozny duchowny ßwjecźiſnu doſtawſchi, potom tam a dale w Kotezach a napoßledk 10 lět w Dohna nad Lobjom farſtwo ſaſtaraŕ. W ßerbſkim kemſchenju k. fararja k. farař Mikela ſ heßłom: „Stara japoſchtołſka hnada a Boži měr (po Rom. 1, 7) woſtań też w nowym ſaſtojńſtwje“, ſhromadźenym woßadnym pſchedſtaji a jich dobroproſchenju porucźi. K. farař Kſchižan ßwoje naſtupne prědowanje na Rom. 15, 29, 30 ſałoži ſe ſacźucźapołnymi, ſahorjenymi ßłowami roſłoži, ßo ſa wſcho dobre, ſchtož je pſchi ſaſtupjenju do woßady doſtał, dźakuju, kak pſchinjeße połne žohnowanje evangelija, też ſa maſch cźaß trěbne, a wuproßy ßwěrne poßłuchanje a ſwólniwe dobroproſchenje. Młodźina pod wodźenjom k. kantora a wyſchſcheho wucźerja Hantuſcha na woběmaj kemſchenjomaj poſběhowazy ſpěw: „Paſtyŕ je Bóh“ pſchednjeße; też ßo na prěnim ſapſchijaze largo wot Händela wot kk. wucźerjow ſ byrglemi a hußlomaj poſkicźi. Njech ßo ſacźiſchcź ßwjateho ſkutka naſchej woßadźe prawje dołho žiwy ſdźerži a ſnamjo njeboh požohnowaneho duchowneho Kühna w Klukſchu, ßobupſchełożerja ßwjateho pißma do ßerbſkeje rěcźe, też na naſchim wyßokocźeſcźenym lubym nowym fararju pſchekraßni, na kotrehož pomniku w kapalni napißane ſteji, kaž ßo na ßerbſkim poſtrowjenju naſpomni: „Wón je a woſtanje žiwy, tónle ßwěrny Boži muž. Sa wſchěch jeho wopomnjecźe w žohnowanju woſtanje.“

Liſtowanje: M. w R. ſa 9. po ßwj. Trojizy. — R. we L. ſa 10. po ßwj. Tr. — H. w P. ſa 11. po ßwj. Tr. —

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Czišto 31. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **1. augusta 1926** **Bautzen**

Čišćo a nakład Smolerjez knihiczišchczeńnje a knihańnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi bjertletnje 78 słotych pjenjezkow.

9. njedźela po swjatej Trojizy.

1. list na Korinthiskich 10, 12. 13.

„Komuž so sda so steji, tón so hladaj so njepanje. Zane, khiba cłowjeske spytowanja njeje waß nadeschło; ale Bóh je swěrny, kiž waß njebudźe psches wasche samóženje dacź spytowacź, ale budźe cźinicź, so spytowanja tak kónza dobudźe, so wy jo snjesćź mózecźe.“

Wójna běsche wudyrika. Twjerdźisna bu wot njepschecźela woblehnjena. Njedźiwajo na cźežki wójnski cźaß běsche roskasowaŕ twjerdźisny wulku hoscźinu wuhotował. Woni jědźachu a pijachu a běchu dobreje myßle, so njestarajo wo njepschecźela, kiž wonkach pshed murjemi leżesche. Do wjeßekeje shromadźisny sastupi wyschk s powjescźu, so tšělenje njepschecźela pschezo bliże pschińdźe; hacź njedyrbi so wobßadka pschi murjach poßylnicź. Roskasowaŕ pak wotmołwi: „Nascha twjerdźisna so njemóże dobycź, wschaŕko steji na skale. Tak slě drje s njepschecźelom njebudźe. Dźicźe saßo na wache město a dajcźe ßebi prajicź: jenož niz psches měru bojaslìwje!“ Wyschk so wotßali. Roskasowaŕ pak se ßwojimi hoscźemi dale so wjeßelowasche. Krótko do poł nozy poßoł pschiběża s powjescźu, so njepschecźel murje hižo nadběhuje. Nětko drje roskasowaŕ se ßwojimi wyschkami won khwata, so by njepschecźela wotrasył. Ale hižo je w twjerdźisnje. Roskasowaŕ pak dyrbjesche so njepschecźelej poddacź a dosta po skónczenju wójny wot wójnskeho ßuda ßwój derje sasłużeny wußud.

Cźehodla tutón wobras s wójnskeho cźaßa? Warnowacź tebje chze, luby cźitarjo! Wschaŕko masch tež nadawk, twjerdźisnu pschecźiwo straschnemu njepschecźelej sakitacź. Twjerdźisna je twoja wutroba, njepschecźel je hrěch, kiž wotpocźuje pshed durjemi a łaka na pschihódny wokomik, hdźež móże so nuts dobycź. Hdyž cźłowjek njestražuje, hdyž hordy a lohkomyßlny na druhe wěcy myßli, hacź na tak nusne sakitanje, je bórsy pschewinjeny. Tohodla so psches zyłe ßwjate pißmo napominanje cźehnje: Stražujcźe! Schtóž wyßoko steji, móże też hłuboko padnycź. Cźim bóle cźłowjek na ßwoju móz twari, cźim lózscho móże w spytowanjach živjenja padnycź. Schtóž pak w ponižnosćźi ßwoju nadźiju na Božu pomoz a ßwěrnosćź staji, móże wěste krocźele cźinicź. Tuž sapischmy ßebi do wutroby ßwj. Pawoła dobru radu sa hodźiny spytowanja: 1. Hłóß warnowanja: Komuž so sda, so steji, tón so hladaj, so njepadnje. 2. Hłóß troschta: Bóh je ßwěrny, kiž waß njeda psches wasche samóženje spytowacź, ale cźini so samóženje tak kónza dobudźe, so wy jo mózecźe snjesćź.

I. W schtucźkach prjedy nascheje epistole je Pawoł rěcźał wo pucźowanju israelskich dźěcźi psches puscźinu. S toho dyrbjachu Korinthiszy něschto nawuknycź sa pucźowanje psches puscźinu tutoho ßwěta do njebjeskeho Kanaana. Woni dyrbjachu wobarnowani wostacź pshed podobnymi Božimi ßudami, kajkež běchu na israelske dźěcźi pschischłe. We wjeßekej nadźiji běchu s Egiptowskeje wucźahnyli, ßebi myßlo, so bórsy do ßlubjeneho kraja sacźahnu. A tola — najwjazy wot nich je row namakało w puscźinje. We ßwojej hordosćźi běchu so pschecźiwo Bohu posběhnyli a wot spytowanja k stemu so sawjescź dali. Tohodla pschińdźechu k padej a buchu rubjeństwo njepschecźelskeho mjecźa, natykazych khorosćźow, jědojtych hadow. Woprawdźe, israelskich dźěcźi pucźowanje psches puscźinu s jeho Božimi ßudami — mózne prědowanje sa wěrnosćź ßlo-

wa: „Komuž ßo ſda, ſo ſteji, tón ßo hladaj, ſo njepadnje.“ A njeje też poſdźiſcha hiſtorija iſraelſkeho luda to wobkruczíła? Dźenßa ſa tydźeń ßwjeczímy wopomnjecźe na wutupjenje Jeruſalema. Czehodla je Jeruſalem tak hłuboko padnyło? Dokelž jeho wobydlerjo we ßwojej hordoſczi powjeſcź wo Bożej hnadźe w Khryſtußu ſaczißnychu. Woni chzychu ſbóżnoſcź ßami ſe ßwojeje mozy ßebi dobycź, měſto toho, ſo bychu ßebi ju ſ Bożeje hnady daricź dali. Woni dyrbjachu ſhonicź: „Hordoſcź pſchińdźe pſched padom.“ Pawoła dobra rada dyrbi pak też tebi, luby czitarjo, k wutrobje hicź. Hižo ſa żiwjenje ſ zyła płaczi: „Komuž ßo ſda, ſo ſteji, tón ßo hladaj, ſo njepadnje.“ Někotryżkuli je ßo ßwojeho ſboża khwalił, ale bórſy je pſcheměnjenje pſchiſchło. Wěſcźe něſchto wěrneho leži w ludowym prajenju, ſo ßo jena wěz nießmě podrěcź. Lědy běſche kral Nebukadnezar ſe ßwojej mozu a kraßnoſczu ßo hordźił, dha bu ſ wrótnoſczu ſbity a wot ludźi ſaſtorczeny. „Mudry ßo njekhwal ßwojeje mudroſcźe, ßylny ßo njekhwal ßwojeje ßylnoſcźe, bohaty ßo njekhwal ßwojeho bohatſtwa.“

Pawoł pak w naſchim tekſcźe hiſchcźe na druhich ludźi myßli, na kſcheſczijanow, kotrymž ßo ſda, ſo połne ſbożo wobßedźa a tak do ſtracha pſchińdu, ſo w bjesſtraſchnoſczi khodźa. Też we wěrje ſtejazy kſcheſczijan nießmě měnicź, ſo je pſchecźiwo ſpytowanjam wobarnowany a ſo ženje njemóże ſe ſtoła hnady wupadnycź. Wjele jich je, kiž ßu dobry ſapoczatk czinili a doprědka pſchiſchli, ale bórſy je hłuboki pad pſchiſchoł.

Spominaj na Davita, kiž najprjedy na wyßokoſczach ßwětła khodźeſche, ale potom, wot ſłych żadoſczcow pſchemóżeny, 5. a 6. kaſnju pſcheſtupi. Dyrbju tebje dopomnicź na Pětra? Wón běſche ßo hordźił: „Hdy bychu ßo też wſchitzy na tebje pohórſchili, dha wſchak ja ßo nihdy njebudu pohórſchicź“, a někotre hodźiny poſdźiſcho běſche ſ bojoſczu pſched jenym wotrocźkom, pſched jenej dźowku hłuboko padnył a ßwojeho Knjeſa ſapřeł. To budź nam ſ warnowanjom. Schtóž ßo do ſtracha poda, w nim kónz namaka. Někotryżkuli je w czaßu ſbożowneho dźěcźatſtwa ßwojej ruzy k modlitwje ſtyknył a bohabojoſcź we wutrobje měł — ale poſdźiſcho je w towaŕſtwje ſłych towaŕſchow, ſ kotrymiž běſche pucź żiwjenja jeho hromadu wjedł, hłubſcho a hłubſcho padnył a po cźěle a po duſchi ßo ſkaſył. Luby kſcheſcźijano, kiž ßy w ßwjatej kſchcźenizy Boże dźěcźo ßo ſcźinił, kiž ßy troſcht a kraßnoſcź kſcheſcźijanſkeje wěry we ßwojej wutrobje ſhonił, njepodaj ßo ženje ſtraſchnej myßli wěſtoſcźe. Njepſcheſtań ßo bědźicź. Njeměń, ſo njemóże ſły njepſchecźel tebi wjazy ſchkodźicź. Żana ſtaroba, żane měſto njeje, żane ſbożo a żane njeſbożo njeje, hdźež njemohłe ſpytowanja a nadběhanja ßo tebi bliżicź, potajnje a nahle. Runje hdyž ßo wěſcźi cźujemy, je njepſchecźel runje najbliże. A kak bórſy je naſcha móz, na kotruž běchmy ßo ſpuſchcźeli, ſłamana. My ßo dźerżachmy ſa njepſchewinjomnych kaž hobrſki muż Goliath a buchmy tola tak lohko rubjeńſtwo ſkaženja. „Komuž ßo ſda, ſo ſteji, njech ßo hlada, ſo njepadnje!“ Tohodla njetwaŕ na ßwoju móz, ale

II. twaŕ na Boha. Drje Luther ſpěwa: „Móz naſcha dobycź njemóże, my ßmy ſnjej jara ßłabi“, ale w ſpoczatku toho ßameho kěrluſcha rěka: „Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam, bróń dobra, ßylna ſkała.“ Na tutoho ßylneho pomozníka w bědźenju pſchecźiwo hrěchej pokaſuje japoſchtoł Pawoł w naſchej epiſtoli. Na Boha dyrbiſch w ponižnoſcźi ßwoju pomoz ſtajicź, pſchetož: „Schtóž Bohu wſchón ßo dowěri, Bóh toho nihdy njepuſchcźi.“ Ssam ßo prachesch: cżehodla Bóh ſ zyła dopuſchcźi, ſo ſpytowanja na tebje pchińdu, chze wón tebje mohł rjez do pruhowanja wſacź. Ty dyrbiſch ßebi wědomny bycź, kak ſ twojej wutrobu ſteji, ty dyrbiſch też pſched ßwětom wopokaſacź, hacž je woprawdźe Boże ßłowo twojeju nohow ßwěza a ßwětło na twojim pucźu; ſkónczńje dyrbiſch ſpósnacź, ſo żenje nießměſch w bědźenju a wojowanju ſaſtacź, dokelž ßy hiſchcźe daloko wot toho ſdaleny, ſo by dokonjany był.

A hdyž nětko we ßwojej ßłaboſcźi pomoz pytajo k Bohu pſchińdźeſch — hlaj — ty maſch potom w nadběhanjach żiwjenja praweho pomozníka pſchi ßebi. Pawoł piſche: „Bóh je ßwěrny, kiž waß njebudźe pſches waſche ſamóżenje dacź ſpytowacź, ale budźe cźinicź, ſo ſpytowanje tak kónza dobudźe, ſo wy jo ſnjeſcź mózecźe.“ Bóh je ßwěrny we wjeßełych hodźinach naſcheho żiwjenja, hdźež jeho hnadna ruka widomnje nad nami rukuje; wón chze ßwěrny bycź w cźěmnych hodźinach nadběhowanja, hdźež cźłowſka ßwěrnoſcź pruhowanja tak huſto njewobſteji. A tuta ßwěrnoſcź też w tym ßo pokaſuje, ſo naß njedawa pſches naſche ſamóżenje ſpytowacź. Wſchě ſpytowanja tutoho cźaßa ßu cźłowſke, to rěka pſchiměrjene měrje naſcheje mozy, je ſnjeſcź. Hdyž też druhdy ſdychujemy, ſo je nam pſches měru wulka cźeża napołożena, ſo ju njemóżemy dale njeſcź — my njetrjebamy ſadwělowacź. Boża móz chze w ßłabych mózna bycź a wſchitko k lěpſchemu wobrocźicź, kaž je to wjele Bożich dźěcźi na ſpodźiwne waſchnje ſhoniło. Spuſchcźej ßo w ponižnoſcźi na Bożu ßwěrnu pomoz, ſtej ſtajnje ſ Bohom we wuſkim towaŕſtwje, ſo by w czaßu nuſy prawu móz k wojowanju a k dobywanju namakał. Snajeſch ty bajku wo hobrſkim mużu Antäußu? Wo nim powjedachu ſtari Grichojo, ſo je we wojowanju ſe ßwojimi njepſchecźelemi njepſchewinjomny by(, kaž dołho ſe ßwojimi ſtawami ſemje ßo dótkaſche. Jako pak druhi hobr, Herkules, kiž tuto potajńſtwo najeſche, ſ nim wojowaſche, je tutón ßwojeho pſchecźiwnika ſe wſchej mozu wot ſemje ſběhnył — nětko běſche Antäowa móz ſlemjena a jeho dobycźe ſhubjene. Njech je tuto pſchirunanje ſa twoje duchowne żiwjenje. Kaž dołho we wobſtajnym towaŕſtwje ſ twojim njebjeſkim Wótzom woſtanjeſch, kiž Jeſom Khryſta dla tebje lubuje, doſtanjeſch ſ tutoho towaŕſtwa pſchezo nowu móz a njepſchecźelſke mozy tebje njenóża pſchewinycź. Hdyž ßo pak wot njeho daſch wottorhnycź — woßłabnjeſch a budźeſch rubjeńſtwo ſkaženja. Tohodla dźerż ßo w nadběhanjach żiwjenja pſchezo krucźiſcho ßwojeho Boha ſe ßo modlazymaj rukomaj. S twojej modlitwu cźiniſch twoju wěz Bożu wěz a w Božimaj rukomaj ßy derje wukhowany. Wojujmy khroble a budźmy wutrajni w bědźenjach! Też my budźemy ſhonicź, ſchtož ßu ſ pobożnym ſpěwarjom tyßazy a ſaßo tyßazy ſhonili:

„Wón ſ troſchtom druhdy cźaka, ßo ſ molom njeſjewi,
na prawu ſchtundu łaka, hdyž pomoz wudźěli;
wón druhdy ſ tobu cźini kaž by cźe ſapomnił
a w twojej hrěſchnej wini cźe zyle ſakomdźił.
Dha pak ßo budźe podacź, hdyž jemu ßwěrny ßy,
ſo budźe hrěchi wodacź, cźe wumóz ſe ſrudźby,
kónz cźinicź wobcźežnoſcźe, dacź troſchtnu wutrobu
a pomhacź ſe wſchej ſłóſcźe, kotruž ßy wuſtał tu.“

Potom ßu cźaßy ſpytowanja cźaß żohnowanja, w kotrychž pſchezo ponižniſcho a wjeßelſcho khwalicź nawukńjemy: Bóh je ßwěrny, jeho ßwěrnoſcź naß junu ſe wſcheje nuſy wuwjedźe a tam pſchinjeße, hdźež żane ſpytowanja naſchu duſchu wjazy njenadběhaju, hdźež wjele bóle palmy měra ſteja a króny dobycźa ßo błyſchcźa. Doniž tam dóńdźemy, njech je to naſcha ſepjera a troſcht:

„Bóh ßwěrny woſtanje, chze njeſbożo ßo ſłobic,
Bóh, twój Wótz, budźe jo w prawym cźaßu pobicź;
Spomń ſo też ſrudoba cźi wużitk pſchinjeße,
Tak lubo ma cźe Bóh, Bóh ßwěrny woſtanje. Hamjeń.

a.

Hłóß: Božo, Knježe wſcheho ßwěta ꝛc.

Wulki Božo, ſtaroczaßny, kotryž wſchón ßwět wodźiſch ßam, twoja ßwěra pucź je jaßny wodźiła mje k njebjeßam! Běh dnja dźenß mje wubudźa, nutrnoſcź mi poſticźa.

Ach, kak khwila mi je droha, kiž je ßwjedźeń Knjeſowy! Troſcht mi dóſtawa ßo ſ Boha; pokoj, Božo, ty mój ßy, a pſches Ducha twojeho, pucź mi pokaſuje ßo.

Dźak měj ty ſa tuto ranje, kiž mi ſbožo poſticźa! Najlěpſche budź ſpodobanje nam, ſo duſcha ſpomina na Boha a modli ßo a tak jemu rjeknje wſcho.

Najrjeńſcha je ßłużba Boža, ßłowo Boże najßłódſche, hdyž ßo doſtatk ſticźa ſboža nam kaž pczołkam na paſtwje. Sbóžny je, ſchtóž wobſtajnje po njebju ma žedźenje.

O mój Božo, dopjelnjenje ſticź ty, dokelž twoji ßmy! Wſcho njech khwali tebje rjenje, pſchiſporjej cześcź ßwoju ty, dójž ßam dopomhał nam ßy, ſo cźe w njebju widźimy! —

Kaſchpor Neumann, † 1715; — ſeß. M. U.

b.

Hłós: Syn Boži kazał sam tak je etc.

Pój, wutroba, a wjesel so
na darach Boha swojeho!
Nět w lubem lětnem času
wšo rjane je za człowjekow,
tuž njech na pyše zahrodow
so twojej woči pasu! —

So drjewa w lisću zelenja
a zemju kwětki wupyša,
zo lóšt so na nich widźi;
tulpony, hlej, a lilije
su woblečene rjeniše,
hač Salomon we židźe.

We lofće škowrončk fifoli,
do polow hołbje wjesele
won z twarjenjow so maja;
wot syłobikow spěwanja
nět ćiche doły zaklinča,
dźak Bohu ptački praja.

Ze swojim ludom pata dźe,
swój dom sej bacon hotuje,
jěsć młodym noša škórcy;
we trawje jeleń pase so
a sorna běži skakajo
po lěsapołnej hórcy.

Tu rěčki šwórča w nižinach
we khłódku wólšow po pěskach
při łukach powodźenych;
zynk pada z blizkich pastwišćow
wot hłosa wjesnych kruwarjow
nět w lěće zwjeselenych.

Hlej, pčołow syła njesprócna
so rozlěta na kćenička
a měd sej zhromadźuje;
pjeńk winowy so rozrosće,
kiž w młódnej mocy wubił je
a kiće pokazuje!

So rožki radne zmahuja,
so wšitcy nad tym raduja
a khwala šćedrosć teho,
kiž bohaće wšo wokřewi
a z kubłami nas wobdari,
zo bychmy byli jeho.

Tuž ja też mjelčeć njemóžu,
ja Bože skutki khwalić chcu,
kiž widźu w našim kraju;
nět spěwa wšitko stworjenje,
tuž njech też ze mnje kěrluše
so žórlo přeliwaju.

Ach, praju ja, hdyž, Božo, ty
nam hižo tu tak rjany sy
na tomle khudem swěće,
što hakle ma po tutych dnjach
we twojich złotych bydlenjach
so dóńć na twoje dźěći ?! —

O lóšt, kiž budźe njebjeski
we Khrystusowej zahrodźe;
kak budźe klinčeć rjenje,
hdźež serafinow tysacy
tam halelujah ryćeŕscy
b'du spěwać zjednoćeni!

Oh, był ja tam, zo hižo mohł
mój Božo, stupić před twój stół
a nosyć swoje palmy,
kak chcył ja z hłosom wysokim
po swjatem wašnju jandźelskem
ći spěwać wěčnje psalmy!

W tu khwilu pak, zo ponjesu
tu hětu ćěła zachodnu,
chcu też so spěwać wučić;
mje dyrbi moja wutroba,
zo stajnje bych a wšudźe ja
će khwalił, mócnje nućić.

Mi mojoh' ducha požohnuj
a z njebjes dele wopytuj,
zo přeco tebi kćěju;
njech lěćo hnady twojeje
mje w kóždem času wohrěje,
zo wjele płodow změju!

Čiń we mni twojom' Duchej puć
a twoje dary we mni zbudź,
zo česć by wot mje dóstał;
mi spožč, zo k twojej krasnosći
bych wěčnje w twojej zahrodźe
ja zbóžna kwětka wostał!

Mje k paradizej wuzwol ty,
zdźerž zelenosć mi njewiny
na duši a na ćěle,
tak chcu we wěčnem žiwjenju
ći khwalbu dawać dostojnu
po tudy časnem dźěle! —

Fawoł Gerhardt, † 1676; — zes. Jan Kilian, † 1885.

Annabergſki ſjěſd evangelſko-lutherſkich towaŕſtwow młodych holzow.

(Skónczenje.)

Mějachmy ¾ hodźin czaßa. Potom rěkaſche, ßo zyle dźělicź wot tuteho rjaneho města na horje a jeho hoſpodliwych wobydlerjow a wot jich wjele ſ naß poßlednich, kotſiž ßo poczinachu do wſchěch kónczin ſakſkeho kraja ſhubjowacź, ſhubjowacź niz pak bjes teho, ſo njebychmy ßebi pſchiwowali wjeßołe: Na ſaßowidźenje!

S Annaberga won to jědźemy. Wſchudźom ßo kiwa, tam ſ hoſpodliweho doma, kotryž Lubiczanki hoſpoduje, ßmahuje też Lubijſka ſelena korhojczka. W Božemje, Annabergo, město rjane! Bóh wě, hacž ßo ſaßo wohladamy. Ssłěboro drje ſ tebje domoj njewjeſemy, kaž ßu je to něhdy ſakſzy wjerchojo ſ tebje domoj woſyli, ale drohotneho doſcź mamy ßobu dom: Wěſtoſcź, tu wobnowjenu wěſtoſcź mamy ßobu dom. Jich wjele ſteji jich po zyłym kraju hotowych, ßłużicź ßwojom kralej Jeſußej we wěrje a ßwěrje, jich wjele młodych a ſtarych! A poßylnjenje: My njejßmy ßami, ſ nami jich ſta a tyßazy a ſ nami naſch kral a Knjes Jeſuß Khryſtuß. A ßlubjenja: Shromadnje ſtacź a dźěłacź a ſpěwacź a wojowacź pod kſchižnej korhoju, kotraž ma to ßlubjenje: W tutym ſnamjenju ty dobudźeſch! — Tole je drohotniſche hacž ßłěboro. Tuto ßo ſhubi, tuto nam woſmu, kaž Annaberg ßam a poßledni lětdźeßatk wucźi; to tamne wſcho ßo njeſhubi, nam njemóża wſacź, hdyž — hdyž my jo wot ßo njecźißnjemy, hdyž my jo njepſcheradźimy! A to my nochzemy a njebudźemy — a to tehodla niz, dokelž wſchědnje ſnowa pytamy poßylnjenjenje a žohnowanje pola teho, kotryž naſch kral, naſch miſchtr, naſch ßudnik, kotryž nam pomha, Jeſuß Khryſtuß — kaž to bibliſke heßło evangelſkich towaŕſtwow młodych holzow praji — Jeſ. 33, 22. —

Cźah khwataſche ſhorow. Wjeſeſche naß pſches rěcźki a rěki. Rěku Cźopawu pſchejědźechmy na wjazy raſow; wije ßo tam po dole dele do dolinow a ſ njej a nad njej żeleſniza. Wody bě hiſchcźe pſchezo wjele w njej, tola daloke powodźenja njewohladachmy, dokelž běchu ſ bokow hory a hórki. Lěßy, wjeſki, dwory, hrody, města, bliſko a naſdala, hdyž won hladaſch do rjaneje hórſkeje krajiny.

A nutskach we woſu ſabawy doſcź. Też ruma mamy doſcź. Ssmy ſ wjetſcha mjes ßobu, t. r. jenož ſ naſchich towaŕſtwow. S nami jědźe towaŕſtwo ſ města Oſchatza ſe ßwojej wodźerku;

je ßylnje ſaſtupjene a nawjeduje ſpěwanje. Njeſapomnjene nam woſtanje, kak ßo wot naß dźělachu, hdyž my ſcheſczo ßo hotowachmy, w Ermannsdorfje czah wopuſchczicz. Ruzy ßej ſawdachmy pſches zyły wós a towarſtwowy ſpěw hiſchcze ras ſaklincza. A potom kiwanje pſches zyły czah, doniž ßo nam tutón do Flöha duzy ſ wocžow njeſhubi.

Wyſche naß tam něhdże ſady lěßa leżeſche Auguſtusburg, kotrehož mjeno je nětkle derje ſnate. Prózowaſche ßo tola Auguſtusburg a ſ nim Sakſka wo němſkoſtatny pomnik (Reichsehrenmal). Tuto prózowanje — wjazy městow a hrodow a městnow po zyłej Němſkej prózowachu ßo runje tak — budźe drje po najnowiſchich powěſczach podarmo; wubjerk, ſa tutu należnoſcz powołany, je ßo ſa Berku w Duringſkej rosßudźił, a wyſchnoſcz drje do tutoho rosßuda ſwoli. Tola my wſchak njeběchmy tuteje wězy dla ßwoju jěſbu pſchetorhnyli, ale tohodla, dokelž tam w Auguſtusburgu — tak daloko wot łužiſkeje domiſny — wjedźachmy dobrych a hoſpodliwych ſnatych, mjes nimi ßerbſku towarſchku ſ woßady

Njewuſwoliwſchi ßebi jěſbu ſe želeſnizu po powjaſach, běžachmy pſches lěß a wuhladachmy bórſy městačžko a wyſche njeho hród, kotryž hižo wot daloka ſpóſnajeſch na ſchtyrjoch hobrſkich wěžach. Napraſchowachmy ßo a pytachmy, tu nadobo ſtejachu pſched nami naſchi ſnaczi a witachu naß do hoſpodliweho doma — a tam ſtrowjeſche naß ſ nowa ßerbſki poſtrow, wopyt ſ domiſny, nan naſcheje hoſpodliweje towarſchki.

To bě wjeßele, bycz tak daloko wot doma tola kaž doma. A tuto njeſkaſy nam też nahły ſliwk, kotryž naß pſchekhwata, hdyž dźěchmy ßo roshladowacz w rjanej wokolinje. Schtož běchmy wutoru ſapoczeli, to naſajtra ßrjedu dokónczichmy. Wopytachmy a wobhladachmy ßebi město, jeho rjanu zyrkej a naſpomnjeny hród. Njedźiwamy ßo, ſo je ßo Auguſtusburg wo wuſwolenje ſa němſkoſtatny pomnik prózowało. Je tam rjenje a wſchelakeho woßebiteho tam też je a do rjaneje wokoliny mózeſch tam też ſhladowacz. Ssnadź ßu naſchi czitarjo w pſchiłohach ſ wobraſami, kajkež nowiny ſa njedźelu pſchinoſchuja, tu a tam wobras ſ Auguſtusburga wohladali, woßebje hród. Mohło ßo tu wjele wo tym pißacz, jenož něſchto chzemy naſpomnicz: Hród Auguſtusburg leži na 505 metrow wyßokim Schellenbergu, mjenuja jón też ſakſki Wartburg; dokoła wokoło hroda je městačžko twarjene; ſtaremu a ſtarſchemu dźělej pſchitwarja nowy a nowotarſki, w kotrymž woßebje rjane a pěkne domy woßrjedź wulkich, pyſchnych ſahrodow nadeńdźeſch. Městačžko liczi na 2700 duſchow. Hród ma to jene woßebite, ſo ma ſchtyri wěże, twarjene po tych ſchtyrjoch wětrach a 12 ſalow — kaž lěto 12 měßazow — a 52 wuhenjow — kaž lěto 52 tydźenjow — a 365 jſtwow — kaž lěto 365 dnjow. — W hrodźe je też zyrkej, kotraž ma wubjerne piſchczele a wulki wulzy drohotny woltarny wobras. Swonka rumneho rjaneho dwora je ſtudnja, kotraž ma ßwoju woßebitu ſtawiſnu; je 170 m. hłuboka a woda w njej ſteji 85 m. wyßoko; prjedy klumpachu wodu ſ goepelom, kotryž ßebi wobhladachmy, a kotryž je ßam hižo woßebitoſcz.

Tu khwilu ßu w hrodźe ſaměſtnjene wſchelake wotrjady wyſchnoſczow a druhe; hród ßłuſcha ſakſkemu ſtatej.

Tola czaß khwataſche; dyrbjachmy ßo dźělicz wot rjaneho Auguſtusburga a wot hoſpodliweho doma. Pſches lěß a po horje dele dóńdźechmy na dwórniſchczo. Tam ßo w czahu ſaßo ſ naſchimi Łužiczankami witachmy, kotſiž běchu ßebi, kaž my w Auguſtusburgu, w Annabergu dźeń pſchidake. W ſhromadnym towarſtwje pucźowachmy do Łužizy, wobohaczeni wo wjele. My nochzyli parowacz wſcho to, ſchtož nam tute dny darichu.

To najrjeńſche a najwoßebniſche pak ſe wſcheho je a woſtanje to poſběhowaze, poßylnjaze naſhonjenje: My ſtejimy ßobu w zyłku a ſ nami hiſchcze wjele ßobu pod kſchižnej khorhoju naſcheho krala Jeſuża, a to ſe ſahorjenej, wopornjwej wutrobu, ſhromadnje wojujemy, dźěłamy a poſtupujemy.

Kaž po zyłym kraju czi, kotſiž ßobu běchu, tole ertnje roſnoſchuja, tak to njech tute rynczki czinja woßebje w naſchich woßadach, a njech namołwjeja młodźinu, ßo ßobu ſeſtupacz do rynka tych, kotſiž nětko we wojowanju wſchěch mozow naſad njeſteja, ale ßo ſjawnje a ſhromadnje wuſnawaja ke kſcheſczijanſkej wěrje a ke kſcheſczianſkej zyrkwi — a to žónſku kaž mužſku młodźinu. A njech wabja ſtarſchich a woßadne ſaſtupjerſtwa a wſchěch, kotrychž to naſtupa, k tutej wulkej nuſnej a ważnej wězy evangelſkich towarſtwow młodźiny. My wſchitzy, kiž my ſa wěru a nabožinu a zyrkej ßmy, dyrbimy ßo nawabicz dacz do tutoho dźěła, njech wono nam też ſ dźěła nowe a njeſwuczene, ſo njebychmy ſkomdźili czaß a ſawinowali, ſo druſy, kotſiž nam napſchecźiwo ſteja a napſchecźiwo dźěłaja, nam woſmu młodźinu a lud, a tak dobycze a wobſtacze. —

Zyrkej a ſtat.

— Sa tydźenja naſpomnjenu wólbu do ſynody namjetuje němſko-ßerbſka konferenza w Budyſchinje wolerjam Budyſchſkeho zyrkwineh wokrjeża k. fararja Domaſchku-Budeſczanſkeho. Tuż njech też nětk wſchitzy woßadni ſaſtupjerjo tutoho wola na město k. fararja prim. Haeblera, kotryž je ßo na wotpoczink podał a tak ſ dobom też ßwoje ſaſtupjerſtwo w ſynodze ſłożił, njech je tuta wólba też jenož ſa tuto jeniczke poßedźenje, kotrež směje dotalna ſynoda w ſeptembru. — Se tutej wólbu njech nichtón njeſaměni powſchitkownu nowowólbu do noweje ſynody, do kotrejež ßo po 1. oktobru 60 ſynodalow woli.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Do Helſingforſa,** hłowneho města Finnſkeje, ßu towarſtwa evangelſkeje mužſkeje młodźiny zyłeho ßwěta ßwětowu konferenzu powołałe. 28. julija je ſe Schczecźina parnik „Ariadne“ wotjěł, kotryž jich na 30 wobdźělnikow ſe Sakſkeje, też ſ Łužizy, a na 300 ſ Němſkeje k tutomu ſjěſdej wjeſe. — Tutón „ßwětowy ſwjaſk“ — Weltbund der evangel. Jungmännervereine — je drje to najſtarſche ſjednoczeńſtwo mjes podobnymi po zyłym ßwěcze rosſchěrjenymi kſcheſczijanſkimi ſjednoczeńſtwami. Wobſteji nimale 70 lět. Němſki ſwjaſk towarſtwow evangelſkich młodźeńzow ma w nim ßobu woßebite ſtejniſchczo. Wójna je też ſkutkowanje tutoho ſjednoczeńſtwa komdźiła; tola towarſtwa Hollandſkeje a Schwedſkeje ßo bórſy po wójnje wo dalſche ſkutkowanje prózowachu. Tak je ßo ſkónczinje po dołhich a dokładnych pſchihotach Helſingforſki ſjěſd ſmóżnił. Budźe tam to ſpodźiwna měſcheńza ludow, rěczow, barbow. Tak n. pſch. rańſche nutrnoſcze wotměwaju ſaſtupjerjo Indiſkeje, Czěſkoſłowakſkeje, Serbiſkeje a Južneje Afriki; pſchi wjeczornych pſchednoſchkach n. pſch. rěczitaj na prěnim dnju ſaſtupjerjej ſ Koreje a ſ Franzowſkeje, na druhim arzybiſkop Soederblom-Schwedſki, na tſeczim wotpóßłanz Jendźelſkeje a na ſchtwórtym dr. Lin ſ Chiny a wjednik němſkeje evangelſkeje mužſkeje młodźiny lic. Stanga. Zyle wěſcze budźe tutón wulki ſjěſd ſe žohnowanjom ſa jenotliwych, ſa ludy, ſa zyrkej.

Liſtowanje: R. we Ł. ſa 10. po ßwj. Tr. — H. w P. ſa 11. po ßwj. Tr.

Samołwity redaktor farař Wyrgacz w Noßaczizach.

Cžišło 3/24

Pomhaj Bóh!

Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Ćerstwotu da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **8. augusta 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžischczetnje a knihaŕnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi bèrtlètnje 78 słotych pjenjezkow.

10. njedźela po swjatej Trojizy.

List na Romsk. 2, 1—11.

Nad wrotami starych zyrkwjow namakasch hischcże dźenża hdyż a hdyż wulki wobras s kamjenja wubity: Ssudźenje swěta. W srjedźisnje steji wulki stoł, na kotrymž sudnik s wahu sedźi a na jenym boku su cźi satamani a na druhim boku su cźi sbóżni. Kóždy, kiž chze w zyrkwi psched woltarjom wodawanje a hnadu dostacź, dyrbi pod tutym wobrasom do Bożeho doma stupicź. Nichtón, kiž njeje prjedy nimo toho wobrasa schoł, njemóże hnadu dostacź. Potajkim sudny wobras psched zyrkwju a hnadny wobras na woltarju w zyrkwi stejitej we wuskim swisku.

Druhi staw lista na Romskich, s kotrehoż su słowa dźenżnischeho teksta wsate, je runje tak kaž wobras nad tamnymi zyrkwinymi durjemi. „Tyschnosćź a cźěżnosćź na wschě dusche tych cźlowjekow, kotsiž sle cźinja, ale khwalbu, cźesćź a pokoj wschitkim tym, kotsiž dobre cźinja.“

My bychmy tak rad psches tute sastupne wrota krocžili a dale khwatali ke krażnemu tsecźemu stawej nascheho lista, kiž je sa naż kaž woltaŕ s hnadnym wobrasom a kotryż nam pschiwoła, so budźe „cźlowjek prawy bjes sakonja skutkow, jenoż psches wěru“. Ale kóžde słowo w bibliji chze nam něschto prajicź a pucź pokasacź k sbóżnosczi a tak tež druhi staw.

My dyrbimy dźenża směrom a cźicho stejecź psched tutymi wrotami se swojim khutnym wobrasom. My dyrbimy hromadźe rěcžecź

wo Božim sudźenju.

Je něschto, psched cźim so my wschitzy bojimy, schtoż na naż wschitkich cźaka a cźemuż njemóżemy cźeknycź. To njeje smjercź! Jej je hižo wjele, wjele cźlowjekow napscheczo stupiło a wożebje w sańdźenych lětach je wjele khrobłych mużow do smjercźe schło bjes bojoscźe!

Ně, to je tón dźeń, na kotrymž mamy rachnowanje cźinicź wo swojim žiwjenju, tón dźeń, na kotrymž płaczi to słowo: „Pschetoż my so wschitzy dyrbimy sjewicź psched sudnym stołom Khrystużowym.“ Nasche nutskowne žiwjenje je žiwjenje w potajnym. Cźlowjek njemóże spóznacź myżle bližscheho, hacź su dobre abo sle. Wón widźi jenoż skutki druheho a słyschi jeho słowa, ale s kajkeje wutroby pschikhadźeja, to njewě. Tón snutskowny cźlowjek se swojimi myżlemi a žadanjemi njeje widźomny. Nichtón njemóże do nascheje wutroby hladacź a w naschich myżlach cźitacź. A to je tež derje tak. Wulke sbožo je, so sle myżle, kiž druhdy w naż su, wostanjeja we potajnym, so njejsu kaž natykowaza khorosćź. Wulke sbožo je, so nasche dźěcźi njewidźa, schtoż druhdy so stanje we wutrobach starschich. Kóždy je sam sa sebje samolwity.

Bóh, kiž je nam rosum a duschu dał, a tajke snutskowne žiwjenje, kiž dyrbimy wjesćź w potajnym, budźe junu wot naż wsacź tute potajnstwo a do nascheho snutskowneho žiwjenja pschinjesćź swětło. My wschitzy dyrbimy so sjewicź. Kajku bojoscź dyrbi tajke słowo sbudźicź we wutrobje, wulkeje winy polnej!

Žadyn dźiw to potom njeje, hdyż cźlowjek spyta psched tutym sjewjenjom Božim cźeknycź. Lohkomyżlny cźlowjek chze so tuteje bojoscźe sbycź w swětnych wjeżelach. Wón njecha niczo cźinicź měcź s tym, schtoż jeho dopomni na dźeń Božeho sudźenja.

Ale tež khutni cžlowjekojo chzedźa pšched tutym dnjom cžeknycź. Woni měnja, bychu=li ßami ßedźeli na ßudnym štole a druhich ßudźili, potom bychu pšched ßudźenjom Božim cžeknycź móhli. Woni škorža wo hubjenych cžaßach, wo škaženoscži nětcžišchich cžlowjekow; ale my njechamy tola ženje šabycź to ßłowo našcheho tekšta „tehodla, o cžlowjecže, njemóžeš ty ßo šamolwjecź, šchtóž ty ßy, kotryž ßudźišch. Pšchetož w cžimž ty druheho ßudźišch, šatamašch ty ßo ßameho; dokelž runje to cžiniš, šchtož ßudźišch.“ Pšchi ßudźenju našcheho bližšcheho a našcheho luda dyrbimy ßo pšchezo na to dopomnicź, so ßmy tola ßami štaw našcheho luda a so je tež pšches naß nětkajki wliw na druhich wuschoł, ßnadź pšches jene jeniczke ßłowo. Kaž jena jeniczka schkriczka móže wulke lěßy šapalicź, tak jene ßłowo, kiž ßmy bjes luboscže wuprajili a kiž je druheho wot naß štorcžiło, so je pšchezo hłubje a hłubje padnył — a to pšches winu našchu! Tak ženje njewěmy, hacž njejßmy my tola winowacži na hubjeństwje a škaženoscži druheho. Našcha wina je ßnadź wjetšcha hacž ta druheho. Ně, my nimamy žadyn grunt — žanu pšchicžinu — druhich ßudźicź! To je wěz wjetšcheho, kotrehož hrěch njejima.

Pšched Božim ßudźenjom njemóže žadyn cžlowjek cžeknycź. My ßmy zyle w jeho mozy. „Pomyßlisch ty pak ßebi, o cžlowjecže, so ty budźeš Božemu ßudu wuńdź?“ O, hdy bychmy tola to špósnali, so Boži ßud pšchińdže ke kóždemu. Potom by ßo w našchim žiwjenju še wšchěm lěpje štało! Nam dyrbi ßo hicź kaž tamnemu modlerjej w 139. pßalmje, kiž chze najprjedy tež cžeknycź pšched Bohom. „Hdže dyrbju ja cžeknycź pšched twojim wobliczom?“, ale škónczńje dyrbi wón tež wušnacź: „wobhoń mje Božo a špósnaj moju wutrobu; špytaj mje a pósnaj moje myßle! A hladaj, hacž ja na škym puczu ßym!“

Kak pšchińdźemy k tutemu pósnaczu? „Njewěsch, so Boža dobrocžiwoscź cže k pokucže wjedže?“ Boža dobrocžiwoscź je, hdyž wón ßwojemu ßkónzu da škhadźecź nad škymi a nad dobrymi, hdyž wón dawa cžlowjekej cžaß hnady, so móže hischcže pucź k pokucže namakacź. Tši lěta běsche wobßedźer figoweho schtoma pšchikhadźał a płody pytał a niczo njenamakał, a tola měješche wón hischcže jene lěto scžerpliwoscź!

Njerěka to wschitko, so ma Bóh pšchezo a pšchezo šaßo s noweho scžerpliwoscź s nami? So wón pšchezo šaßo k nam pšchikhadźa še ßwojej wulkej dobrocžiwoscžu, a so wón naß pšchezo šaßo horje wosmje w ßwojej wulkej luboscži?

Najwjetšcha dobrocžiwoscź pak je była, so je wón ßwojeho jeniczkeho ßyna póßłał, so by wón nam pšchinjeßł wodawanje našchich hrěchow a měr do našcheje wutroby.

W prawej wěrje do njeho njetrjebamy ßo bojecź pšched Božim ßudźenjom, pšchetož my ßmy wěscži wulkeje hnady Khrystußoweje.

„Haj, Khrystußowa krej a rany
A jeho droha šaßłužba,
Hdyž je mój běh tu dokonjany, —
Njech wschitko ša mnje šapłacža.“ Hamjeń.

R. we L.

Hibanje.

Hdźež ßo něschto hiba, tam je žiwjenje a móz. W zyrkwinskim ßo nětkle po zyłym ßwěcže hiba. To praji nam, so je tola kschescžijanstwo, zyrkej móz a žiwjenje. A hdyž w tutym hibanju tež wjele protestantiskeho, je to dopokas, so je protestantißmus žiwjenje a móz, hacž runje jemu 400 lět dołho se ßmjercžu hroža a jemu kónz wěschcža.

Najšjawnische a najwótrische je tajke hibanje w tukhwilu w Mexiku. Pschirunaj „Zyrkej a stat“. Schtóž ma někak šajima ša tajke praschenja, scžěhuje s napjatoscžu podeńdźenja w Mexiku.

Hibanje, kotrež zyły ßwět jima, je to, kotrež loni we Stockholmje ßylny nastork dosta a nětk dale dže: dźěłaju dale, sjednocžicź wschě njekatolske zyrkwje semje do zykka, kotryž by był wulka móz.

W Franzowskej rosschěrja ßo protestantismus a ßo poßylnja. Hacž ßem ßo tam woßebje na protestantow w městach dźiwasche; nětk poczinaju ßo tež bóle staracź wo protestantow, kotšiž na wßach, a to ßu tši schtwórczinу wschěch protestantow Franzowskeje.

W Jendźelskej je hobrski hižo dołhotrajazy strajk. Wschě pospyty, wulzy cžežku krisu pschewinycź, běchu bjes wuspěcha. Nětk ßu ßo zyrkwje Jendźelskeje sjednocžike a spytuja, kak bychu měr a tež spokoj do kraja a do luda pschinjeßke.

Hdźež tajke wschelake, powschitkowne hibanje, tam njemóžeja pobrachowacź cži, kotšiž hewak najbóle hibicžiwi: cži młodži. W Helsingforsu w Finniskej ßu w tutym prěnim tydźenju augusta shromadźeni evangelszy młodźenzojo s zyłeho ßwěta. Na 1500 sastupjerjow je ßo tam seschło, se Sakskeje je tam 30 pódla. A tuto hibanje tam w Helsingforsu chze a dyrbi nowy nastork bycź sa dalsche wobschěrnische hibanje mjes evangelskej młodźinu.

Hdyž to takle wschudźom hibanje a žiwjenje, njeßmě to pola naß bycź liwkoscź a lěnjoscź, haj mortwoscź. Kóždy jenotliwy dyrbi bycź ßam połny žiwjenja, haj ßam žiwjenje, — žiwjenje, kotrehož žórło a móz je wěra, wěra do Jesußa Khrystußa! A kóždy budźe potom žiwjenje sbudźowacź. Tak dyrbi to bycź!

Zyrkej a stat.

„Zyrkej a stat“, tutej ßłowje stej to prawe napißmo ša te dołhe a wobschěrne rosprawy a dopißy, kotrež nowiny nětkle s Mexika pschinoschuja. W Mexiku stej stat a zyrkej tak slě srasyłoj, kaž lědy hdy w stawisnach zyrkwje. Bě tam to hižo w juliju wótre wojowanje, wot 31. julija a 1. augusta ßem pak hischcže wótrische. Presidenta Calles wojuje, ßo sepjerajo na ßwoju wyschnoscź a na sjednoczeństwa dźěłacžerjow, pschecžiwo zyrkwi, t. r. ša Mexiko, pschecžiwo romsko-katolskej zyrkwi, s kotrejž chzyschе s 1. augustom dospołne dźělenje a s dobom dopjelnjenje wschelakich šakońskich žadanjow pschewjescź, kotrež zyrkej zyle wuwjasaja. Tak pschißwoji ßebi stat n. pšch. s 1. augustom wschě Boże domy, klóschtry a zyrkwine wustawy. Romsko-katolska zyrkej je lud, kotryž je s wulkeho dźěła romsko-katolskeje wěry, do wojowanja pschecžiwo tutym šakonjam a tajkej wyschnoscži swołała a arzybiskopja a biskopjo ßu 1. augusta pschecžiwo statej nałožili staru, wot romskeho biskopa tak husto nałožowanu straschnu a wótru, ale pak tež jědojtu bróń: Bann: klatbu, wusamknjenje s zyrkwje a šastacže wscheho zyrkwineho skutkowanja. We ludu ßu ßo sjednoczeństwa wutworike, kotrež ša zyrkej wojuja, nałožujo woßebitu nowotarsku, pak hižo husto trjebanu bróń: Boykott; njekupuju pola tych, kiž wyschnoscź a sjednoczeństwa dźěłacžerjow pschecžiwo zyrkwi podpjeraja. Zyły kraj je hižo njedźele dołho w njeměrje, woßebje pak wot julija ßem. Tuto wosnamjenjesche ßo hacž do 30. julija woßebje w tym, so ßo lud po tyßazach a tyßazach k Božim domam cžischcžesche, prjedy hacž by ßo dźěło měschnikow a biskopow

a.

Hłóß: Pschińdź, Knjeże Jesom Khryschcże, ßam ꝛc.

Mi wotewŕ, Knjeże, wutrobu, ſczźiń pſches ßłowo ju poßłuſchnu; njech twoje ßłowo wobkhowam, ſo dźěczatſtwa dźěl wěſty mam!

Mje ßłowo twoje pohnuwa a cźělo ſ duſchu wuſtrowja; mi roswjeßeli wutrobu a dawa troſcht ſe ſbóžnoſczu.

Budź Wótz a Sſyn mi cźeſczeny a ßwjaty Duch, ſwjaſk
Trojizy, haj, do wěczßnoſcże cźeſczena budź Boża ßwjata Trojiza!

Jan Olearius, † 1684; — ſeß. M. U.

b.

Po ßwojim hłoßu.

Daj k měrej so, twój Bóh je žiwy,
we nim pytaj spokojenje!
Wón ščedry je a dobroćiwy,
we nim nam'kaš wozboženje;
wón žórło je a słónco twoje
a bohatstwo ći dawa swoje.
Budź jeno změrom!

Wón kral je mócny, połny hnady,
wutrobu ma swěrnu jara;
hdyž w bitwach sebi njewěš rady,
wón ći škodu wotwobara;
křiž zamóže wón wróćić ducy
a ma też smjerć we swojej rucy.
Budź jeno změrom!

Štož na tebje hdy złeho panje,
to jom' njeje potajene;
štož zrudneho so dźěćom stanje,
před nim wšo je wopomnjene;
wón liči hórke sylzowanje
a hromadźi wšo požadanje.
Budź jeno změrom!

Hdyž přećela tu wjacy nimaš,
ke kotrom'ž by měć mohł wěru,
je derje, zo so Boha přimaš;
Bóh će přeco hlada swěru;
wón wě, što tebje mjelčo rudźi,
wón sylnosć k njesenju ći zbudźi.
Budź jeno změrom!

Hdyž zdychujo so dyrbju tajić,
hdyž će ćicha žałosć tyši
a nikomu ju njesměš prajić,
tola Bóh twój tebje słyši,
a štož je jemu powědane,
to wostanje ći zamjelčane.
Budź jeno změrom!

So njedaj přemóc swojej nuzy,
z Bohom změješ wěsće dobyć!
Wón ći so jeno čini cuzy,
hdyž ći da we horju pobyć;
nic jenak njewjedra tu steja
a wulke wody nimo dźeja.
Budź jeno změrom!

Što strach maš wo žiwjenje swoje,
kak by mohł jo zdźeržeć sebi?
kiž žiwjenje je dał ći twoje,
wobradźa też žiwnosć tebi;
wšak darow dosć ma ruka jeho,
so kraj a morjo žiwi z njeho!
Budź jeno změrom!

Oh, njepraj: Srědkow njeje žanych!
Hdźež je pytam, ničo njeje;
najlěpše z mjenow jeho rjanych
je, zo z nuzy pomha wšeje.
Hdyž často njepytamy jeho,
wón ze wšoh' wuwjedźe nas złeho.
Budź jeno změrom!

Hdyž dawa pomoc na so čakać,
najposlez ći přińdź tola,
a hdyž ze styskom dyrbiš płakać,
njech će mysle njezamyla!
Kónc dobry změje počakanje
a znowa skhadźa słónčne ranje.
Budź jeno změrom!

Być njemóže to hinak ženje,
ćerpić wšitcy ludźo maja.
Štóž pyta jeno wokřewjenje,
nadźiju sej na pěsk staja;
so křižna nuza njepominje,
dójž we smjerći wšo njezahinje.
Budź jeno změrom!

Dźeń wotpočinka jónu dóńdźe;
z ćěła budźe Bóh nas wołać,
tuž duša ze wšěch zwjazkow póńdźe;
Bóh nas změje zwupřahować
a wzać do kraja njebjeskeho
přez zbožnu smjerć ze swěta złeho.
Budź jeno změrom!

Wón tam, hdźež bydla wuzwoleni,
dowjedźe sej swojich swěrnych;
tam budźemy so wumoženi
witać w zhromadźiznach měrnych;
tam njetraša će wjacy błyski,
tam budu nimo wšitke styski.
Budź jeno změrom! —

Pawoł Gerhardt, † 1676; — Zes. Jan Kilian, † 1885: hrona 1—6 + 9. 11. 12; 7. 8. *10* pak (po saksk. sp.) M. U.

ſaſtajiło: kſchcźenizy, wěrowanja, woßebje firmowanja trajachu njepſchestawajzy. Jedyn arzybiſkop, kotryž je jich wjele tyßaz firmował, bě ſ tutym ſkutkowanjom a ſ zyłym wojowanjom tak pſchepinany, ſo na wjaz raſow do womory padny. —

Zyłe wojowanje je tam w Mexiku žiwiſche a widomniſche, hacž by to tu pola naß byłe; to ſwißuje ſ krajom a ludom. Najnowiſche powěſcźe chzeja wo tym wjedźecź, ſo je wyſchnoſcź pſchißahanſtwo wußlědźiła, kotrehož wobdźělnizy chzychu preſidentu moricź. Ssu jich wjazy hižo ſajeli, mjes tutymi ßu też žónſke. Tohorunja pſchikhadźeja powěſcźe, ſo ßu 1. auguſta na haßach měſtow krwawne wojowanja mjes wojakami a katolikami byłe, kotreż ßu ßebi wopory žadałe. Wyſchnoſcź je bamžoweho ſaſtupjerja wupokaſała a jeho ſaſtojnikow ſajała. — So tuta ſrudna należnoſcź ſa zyły kraj a jeho žiwjenje kažaza a połna ſłych ſcźěhwkow, to hižo tohodla pſchidaſch, dokelž je Mexiko pſchezo hižo pod ſnutskownymi njeměrami a revoluzijemi cźerpił a ſchkodował. Piſche ßo, ſo ßu biſkopja woſjewili, ſ wyſchnoſczu měr dźeržecź, dokhož njeje lud ſkładnoſcź měł, wo tutym zyłym praſchenju: „ſtat a zyrkej“ wothłoßowacź.

Bóh ſtworicźel, Knjes wěczny!

Hłóß: Wulki Božo, khwalbu cźi.

Wěczny Božo ,twoja móz
Knjeźi w njebjeßach ,na ſemi.
Ty ßy ſtworił dźeń a nóz,
Knjes ßy ty wot ſpočatka,
Twoju cźeſcź nam powjeda
Semja, morjo, njebjeßa.

W ſpočatku ßy ſtworił ßwět,
Wſcho, ſchtož widźimy we ßwěcźe,
Hižo takle wjele lět
Dźiwy cźiniſch w ſymje, w lěcźe,
Wſcho we twojej ruzy je,
Wſcho po twojej woli dźe.

Stworił prěnjoh' cźłowjeka
Ssy ty k ßwojej podobnoſcźi;
Wſchěch chze twoja dobrota
Dowjeſcź k wěcznej ſbožownoſcźi.
Twoja ßmilnoſcź wótzowſka
Sdźerži wſcho a ſaſtara.

Mjeno twoje cžeſczene
Dyrbi bycź po zykym ßwěcźe.
Wſcho pſches tebje ßwjecźene
Płody njeſcź we kóždym lěcźe,
Knjes ßy tyw ot ſpocžatka,
Twoja móz budź khwalena.

Ty ßy wſchehowědomny,
Niczo njej' cźi potajene.
Wſchehomudry, wſchudźomny,
S tebje je wſcho rosßwětlene,
Twoje je to kraleſtwo,
Tebje khwali kſcheſczanſtwo.

Twoja je ta wſchehomóz,
Wot wěcžnoſcźe do wěcžnoſcźe!
Pſched tobu njej' žana móz,
Ty maſch wſchitke woßebnoſcźe.
Majeſtoſcź ta wěcžna ty
Wſchehomózny Božo ßy! F. W.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Khowna ſkhadźowanka ßerbſkeje ſtudowazeje młodźiny ma dźenßa ßwój khowny dźeń a ßwjedźeń we Wulkich Sdźarach. Pſchejemy jej, ſo by tutón jejny ſjěſd w pruſkej Łužizy ſ dobrym wuſpěchom byk ſa ſtudowazu młodźinu kaž tež woßebje ſa pruſkich Sserbow. Je tola to połoženje runje tutych zyle woßebite a cźežke! Ssnadź ßo ſtudowazym to jene poradźi, dobycź ſtudowanych mjes pruſkimi Sserbami ſa žiwiſche ßobudźěkanje, tak na pſch. tež w pißmowſtwje. My we ſakſkej Łužizy pſchezo ſaßo a ſaßo wobžarujemy, ſo ſ Pruſkeje tak mako ßobudźěkacźerjow doſtanjemy. Naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ by tak rad porjadnje ſ pruſkich woßadow a ſa pruſke woßady něſchto woßebite pſchinoſchowak; ßmy ſapocžatki abo poſpyty měli, ale trajazych ſwiſkow njemóžachmy ßebi ſwěſcźicź. Tuž pſchejemy Khownej ſkhadźowanzy wſcho dobre ſa ſtudowazych, ſa pruſkich Sserbow, ſa zyky ßerbſki lud.

Se **ßerbſkich woßadow.** Cžehodla njeje hiſchcźe wot zyrkwineje wyſchnoſcźe wólba do ſynody wupißana, hdyž ßo tola tuta hižo w ſeptembru ſeńdźe? ßmy praſcheni. Ssu tola podobne wolenja w druhich zyrkwinych wokrjeßach wupißane a drje hižo wukonjane! — Njemóžemy na to niczo dale prajicź, hacź ſo je nam wot dotalneho k. ſynodale prajene, ſo ßo wólba wotměje. Ale na cžaßu by to nětk byko! Poßlednje kopjeno krajneho konſiſtorija njemějeſche hiſchcźe žane woſjewjenje k wězy. To pak je naležnoſcź zykeho Budyſchſkeho zyrkwineho wokrjeßa a niz jeno ßerbſka, njech je tež Sserb — knjes farař Domaſchka-Budeſtecžanſki — ſa wólbu poſtajeny. Ssnadź mamy hacź do njedźele hižo někajke poſtajenje wo tym.

Do ßerbſkich woßadow. K tutomu mamy dalſcheho pſchidacź: „Das unter meiner Kollatur ſtehende Pfarramt Kittlitz bei Löbau iſt als deutſches Pfarramt zu beſetzen,“ ſteji w nowinach. Kak ßo to ma? Hacź dotal ſkutkowaſchtaj w Ketlizach dwaj ßerbſkaj duchownaj! Je Ketliczanſka woßada na jene dobo pſcheněmcžena? Abo je to wobſamknjenje zyrkwineho prjódkſtejerſtwa? Abo kollaturſtwa? Abo zyrkwineje wyſchnoſcźe?“ — Podobne praſchenja dyrbja wěſo kóždemu pſchińcź, kotryž naſpomnjene wupißanje cžita. Njemóžemy na tute praſchenja ßami wjele prajicź; dopominamy na to, ſchtož „Pomhaj Bóh“ k tutej wězy njedawno piſaſche; je pak nam prajene, ſo je zyrkwina wyſchnoſcź ßlubiła, ßo wo to poſtaracź — kaž to dozyła hinak móžno njeje —, ſo Sserbja w Ketlicžanſkej woßadźe tež to ßwoje doſtanu. A nimo toho ma kóždy ßerbſki duchowny to prawo, ßo na Ketlicžanſke farſke městno ſamolwicź.

„Evangelizky Hłaßnik“ mjenuje ßo nowy evangelſki cžaßopiß, kotryž je ſ měßazom junijom k prěnjemu raſej ſa ßłowakſku zyrkej evangelſko-augsburgſkeho wěrywuſnacźa wuſchoł. Wudawarjo běchu prěnje cžißko na jich wjele roſeßłali. Někotſi njejßu jo pſchijeli, ßu jo wrócźili. „To njeje naß pſchekhwapiło!“ piſche jeho redaktor. „Wěmy wot dawna, ſo jich wjele cžita wſchitko móžne druhe, jeno niz nabožne njedźelſke kopjeńka!“ — Hacž ma wón to prawo jeno ſa ßwój kraj a lud, abo hacž to njeje jich runje tajkich tež w naſchim kraju a ludu, němſkim a ßerbſkim? Do kóždeho ßerbſkeho doma ßłuſcha tež ſnajmjeńſcha jene ßerbſke nabožne kopjeńko! Na tutej ſaßadźe njeje naſch cžaß niczo pſcheměnił, t. r. wón ju njeje woßłabił, ſkěrje je ju nam hiſchcźe wažniſchu ſcžinił. Tamni ßłowakſzy fararjo a woßady ſbudźichu ßebi nowe kopjeńko, my mjes Sserbami móžemy jenož ſe wulkej prózu a nuſu ſdźeržecź dotalnej nabožnej kopjeńzy: „Pomhaj Bóh“ a „Miſſionſki Poſoł“. A ßerbſka nabožna wottorhowanſka protyka njepſchińdźe tež ſa lěto 1927! Cźi, kotſiž mějachu wo tym rosßudźicź, njejßu ßebi ſwěrili, ju ſaßo wudacź pſchi wobſtejnoſcźach kajkež ßu. Měſto njeje pſchińdźe ſaßo ſtary bibliſki pucźnik. My móžemy jenož jara , jara wobžarowacź, ſo nabožna wottorhowaza protyka ſa Sserbow ſa nowe lěto njepſchińdźe. Telko mozow a ßrědkow dyrbjak tola naſch hewak ſa pobožny wukhwaleny ßerbſki lud ſwjeſcź, ſo tuto ſ wulkej prózu ſapocžane dźěło dale wjedźeſche a ßebi ſwěſcźi. To bě a je pucź, po kotrymž Bože ßłowo dźeń wote dnja do domu pſchikhadźa a w macźerńnej rěcźi k nam rěcźi abo tola ſe ſcźěny napomina, ſo bychmy ſa njo měli wocźi a wuſchi a wutrobu! Hdyž je něſchto tajke hdy nuſne było, nětkle je! Dźe to tola wo ßerbſke a nabožne! My Sserbjo njeſdźeržimy tež ßamych ßo, hdyž my měnimy, ſo mamy jenož woßebje na hoſpodarſke, politiſke a podobne praſchenja dźiwacź a na nje prózu a wudawki ważicź. Nabožne dyrbi tež w tutym ſakkad bycź, je-li ſo chzemy něſchto nowe abo něſchto dobre a wěſte twaricź. So by tole ſpósnacźe tola bóle a bóle pſchewahu dóſtako.

Liſtowanje: F. W. we W. ſa ßmjertnu njedźelu. — F. Ri. ſa 18. njedźelu po ßwj. Trojizy. — H. w P. ſa 11. po ßwj. Trojizy. — M. w B. ſa 12. po ßwj. Trojizy. — K. w H. W. ſa 13. po ßwj. Trojizy. —

Sa wſchě dopißy a pokiwy ßym dźakomny; hiſchcźe bóle bych to byk, — a to lubje rad! — bych-li doſtawak ſ woßadow wjazy rosprawow, a to ſe Sakſkeje a Pruſkeje. Tak móžu n. pſch. jenož jara wobžarowacź, hdyž ßamo wo ſapokaſanju noweho duchowneho ſ zykeje woßady žaneje rosprawy ſa nabožne njedźelſke kopjeńko njedóſtach. Wažimy my Sserbjo w Sakſkej a Pruſkej ßebi naſchu woßadu abo naſche njedźelſke kopjeńko tak mako abo woboje? redaktor.

Samokwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 33. 2

Pomhaj Bóh!

Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njobjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **15. auguſta 1926** **Bautzen**

Čiſchcź a nakład Smolerjez knihiczišchczeńnje a kuihańnje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaczi běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

11. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Liſt na Romſk. 1, 16—25.

Ja ßo njehańbuju toho evangelija wot Khryſta; pſchetoż móz Boża je, kotraż ſbóżnych cźini wſchitkich, kotſiż na to wěrja. Wo ſakkadne wěrnoſcźe naſcheje evangelſkeje wěry ßo tu jedna. We wſchěch nabożinach něhdźe wo to dźe, kak mohł cźlowjek towaŕſtwo ſ Bohom namakacź. Nabożina, kotruż je nam Jeſuß Khryſtuß ſjewił, pſchipowědźi nam prawdoſcź, kotraż pſched Bohom płaczi. W kſcheſcźijanſtwje nadeńdźeſch najprjedy toho, ſo ßy ßebi wědomy, ſo ßwojich hrěchow dla pſched Bohom wobſtacź njemóżeſch; toho pak ßo cźlowjek hanibuje; jeho pſchiródne waſchnje to njecha pſchidacź, ſo ßam wot ßebje niczo njeſamóże, ſo mohł prawy pſched Bohom bycź, ale ſo dyrbi Bóh jemu wſcho dacź a wodacź. Pawoł ßo tu pak wuſnawa, ſo ßo wjazy njehanibuje, ale ſo je ſbóżny, dokelž je Bóh jeho pſches Jeſom Khryſta wumohł. Tohodla tu ßwojim romſkim cźitarjam a nam wſchitkim ſ tym praji, ſo móżemy k Bohu pſchińcź jenoż pſches ſjewjenu, pſches Bożu hnadu nam darjenu prawdoſcź: evangelij wot Khryſta je móz Boża, kotraż ſbóżnych cźini wſchikich, kotſiż na to wěrja. A to je wotpohlad Pawoła we ßwojim liſcźe na Romſkich, ßwojim cźitarjam tute ſakkadne kſcheſcźijanſke wěrnoſcźe roswicź. W tutej epiſtoli najprjedy pokaſa: Bożu prawdoſcź.

Kajke ſbożo ſa wěrjazeho a kajka ſahuba ſa njewěrjazeho! Rospominajmy ßebi najprjedy druhe, a potom přenje!

I. Boża prawdoſcź: ſahuba ſa njewěrjazeho!

Dwě kniſy ſtej wotewrjenej pſched nami ſo byſchtej k nam rěczałej: Swjate pißmo Boże a kniha ſtwórby. Přenja rěczi k nam w jaßnych a jednorych ßłowach, ſtwórba pak wjele we wobraſach, kotreż drje huſto ßebi njemóżemy prawje rosjaßnicź. Swjate pißmo naß nochze roswucźicź w pſchirodoſpytnych wězach, ale chze nam to ſjewicź, ſchtoż k ßwojemu ſbożu a k ßwojej ſbóżnoſcźi trjebamy, tohodla też na tak někotre praſchenje w ßwjatym pißmje żaneho wotmołwjenja njenamakamy. Na druhej ſtronje ſtwórba tebi njemóże żenje ke twojej ſbóżnoſcźi dopomhacź, pſchetoż Bożeje hnady maſch ßo woßebje ſwěſcźicź, w ſtwórbje ju njenamakaſch, wona ma ßo cźi ſjewicź. A tola ſtej wobej kniſy napißanej pſches jeneho a ßamßneho: Bóh je, kotryż pſches wobej kniſy k nam rěczi. Tohodla Pawoł jaßnje wuſběhuje, ſo njeprawi żaneho ſamołwjenja nimaju, też hdyż jim woßebita hnada Boża ßo poſkicźiła njeje. W 19. a 20. ſchtuczży rěka: Pſchetoż ſo my wěmy, ſo Bóh je, to je jim ſjewjene, pſchetoż Bóh je jim to ſjewił; ſ tym, ſo Boża njewidźomnoſcź, to je, jeho wěczna móz a bójſtwo budźe widźane, hdyż my na ſkutkach to ſroſumimy, jako to je ſtworjenje ßwěta. — Potajkim wot ſapoczatka ßem je ſtwórba k cźlowjekej rěczała; wón běſche wſchak wotwißny wot njeje, wón widźeſche ſtwórbne mozy a rjanoſcźe, njedyrbjeſche tohodla w nim też ſpóſnacźe ſrawicź, ſo je tu ſtworicźel — Bóh, kotryż porjad w ſtwórbje a ſtwórbne ſakonje a mozy ſtworił je? W ſtwórbje pytnje cźlowjek Boże njewidomne waſchnje, jeho wěcźnu móz a bójſtwo.

Je pak temu tak, ſo je Boże bycźe cźlowjekej wěſte, dyrbjał potom też na ßwoje ßamßne pſchißłuſchnoſcźe ſpominacź. Ssu wſchitke kubła ßwětne, kotreż cźlowjek wużiwa, Boże da-

ry, dha ßo nimaju tola jenoż pſchetrjebacź, wjele bóle maju temu ßobu ßłużicź, ſo bychu cźlowjeka ḱ Bohu dowjedłe; tak měła ſkóncźnje też cźlowjeſka wola ßo ſtajicź do ßwjateje ßłużby Bożeje.

Tak potajkim by bycź dyrbjało. Kak pak je było? a kak je? 21.) Dokelź wjedźichu, ſo Bóh je, a njejßu jeho cźeſcźili jako Boha ani ßo jemu dźakowali, ale ßu w ßwojich myßlach knicźomni ſcźinjeni a jich njemudra wutroba je ſacźěmnjena; 22) hdyž ßu ßo ſa mudrych měli, ßu woni błaſni ſcźinjeni ... a 25) ßu cźeſcźili a ßłużili ſtworjenju bóle dyžli ſtworicźelej. Tak je ßo tu nětk ſapletk cźlowjeſki hrěch. Cźlowjeſke cźělne žadoſcźe ßo dobychu do wutroby a běchu mózniſche w njej, hdyžli dobre, Bohu ſpodobne ſmyßlenje; cźlowjek ßo njechaſche ponižecź.

Kajke ſ teho naſtachu ſcźěhwki?

Woni ßu pſchewobrocźili tu kraßnoſcź teho njeſachodneho Boha na podobnoſcź, ſo by podobna była na ſachodneho cźlowjeka a też podobna na ptaki, na ſchtyrinohate a po ſemi łażaze ſwěrjata. Schto je to? Jich Boża ßłużba, kiž měła bycź w duchu a woprawdźe, ßo wobrocźi do pſchibójſtwa, pak też móże ßo ſtacź, ſo cźlowjek ſwonka Bożu ßłużbu dźerži, ale jeho wutroba je ßo Bohu wozuſbiła. Woni ßu Boha ḱ ßebi dele ſcźahnyli město teho, ſo bychu ßo ḱ njemu poſběhnyli a tak žaneho rosßwětlenje njedobychu. Haj woni też wſchu prawdu w njeprawdoſcźi ſadźerża; jich žiwjenje běži w zyle druhich kolijach, woni ßu ſhubili wſcho ſpósnacźe a wſchu myßl dobroty a cźiſtoty a dźakownoſcźe a njeßebicźiwoſcźe a luboſcźe.

24) Tohodla je jich Bóh też podał do žadoſcźow jich wutrobow, ḱ njecźiſtoſcźi, ſo bychu ſahanibjeli ßwoje cźěła bjes ßobu, 18) pſchetož Boži hněw ſ njebjes budźe ſjewjeny na wſchu bjesbóžnoſcź ludźi. Boża prawdoſcź ßo ſcźini tak ſahuba njewěrjazych cźlowjekow. Boża prawdoſcź ßo pokaže we tym, ſo cźlowjek Božu wolu dopjelni; hdyž cźlowjek to njecha a njecźini, dokonja ßam na ßebi Boži hněw, Bóh jeho poda do jeho žadoſcźow, wón je zyle jich wotrocźk, hrěch ma jeho zyle w ßwojej ruzy, cźlowjek ma helu w ßwojim ßwědomnju, nima žaneho měra, žaneje domiſny.

Tak cźlowjek, kotryž Boha njeje prawje ſpósnał, też Božu wolu njeje dopjelnił, ſapadnje do ßwojich žadoſcźow a do bjesbóžnoſcźe a namaka ßwoju ſahubu.

Tehodla hladajmy, ſo bychmy wěru dźerželi!

Boża prawdoſcź, kajke ſboże ſa wěrjazeho!

Boża prawdoſcź nima žaneho ḱónza, wona ßo wobrocźi pſchezo pſchecźiwo wſchemu ſłemu, ale ſpyta, ſo by hřěſchnika wot ßwojich hřěchow wumóhła a jako hnada ßo nad nim pſchekraßniła.

Boża prawdoſcź njewobſteji jenoż w tym, ſo Bóh ſłych ḱłoſta a dobrych mytuje, ale je Boża ßwjatoſcź, kotruž wón cźlowjekej ſdźěli, ſo by ſ bjesbóžneho prawa ßo ſcźinił a tak wěſtoſcź dobył, ſo Bóh jemu Jeſom Khryſta dla wodawa a jeho ſa praweho pſchipósnała a ßo ſ nim ſaßo ſjednocźa; a tam, hdźež je cźlowjek tutu prawdoſcź dobył, ßo cźlowjek w Khryſtußu wobnowja. To je evangelij wot Khryſta. Bóh je ßwojeho ßyna póßłał, ſo by tych, kotſiž pod ſakonjom běchu, wumóhł! Evangelij wot Khryſta je tohodla powěſcź Božeje luboſcźe; Bóh wodawa Jeſom Khryſta dla wſchitke hrěchi. Pſches evangelij ßo pak też poſběhnjemy; hrěch ßo pſchewinje a cźlowjek ßo wudokonja. W evangeliju ßo nam poſkicźa móz, kotraž cźlowjeka ſbudźuje a rosßwětluje a wobrocźa. W evangeliju ßo ſjednocźamy ſ naſchim Sbóžnikom ßamßnym. Schtóž je ßo ſa njeho dobył, je ſ nim ſtowařſcheny a ma ßwój dźěl na nim. Tak je evangelij nam móz Boża, kotraž ſbóžnych cźini. Boża luboſcź, kotraž je nam data w Khryſtußu, je nam žórło wulkeje mozy: wſcho ſte hidźimy, ſteho ßo woſtajimy, wſcho dobre pak lubujemy a w nim woſtanjemy. Tu ßo nam wotewrja domiſna, tu ſtejimy w Božim dźěcźatſtwje, tu mamy Boži měr. Prawy je žiwy po ßwojej wěrje.

To je Boża prawdoſcź; niz, jako by hřěſchnikej ßo podało a wón mohł woſtacź w ßwojim hřěſchnym žiwjenju, ně Khryſtuß tu je, kiž ßwojich wußwjecźuje.

Pawoł, kiž je ßo roshněwał, ſo ßu cźlowjekoju móhli ßo tak ſhubicź a ſaßlepicź, ſo ßu na ſtworicźela poſabyli, ſkóncźi naſch tekſt ſe ßłowom: — ſtworicźel — kotryž khwaleny je do wěcźnoſcźe. Boża prawdoſcź, kajke ſboże ſa wěrjazych! Chzyli tohodla ßo też wuſnacź kaž Pawoł: Ja ßo njehańbuju teho evangelija wot Khryſta, pſchetož móz Boża je, kotraž ſbóžnych cźini wſchitkich, kotſiž na to wěrja. Hamjeń! H. w P.

Zyrkej a ſtat.

— Tydźenja rosprawjachmy wo wojowanju zyrkwje ſe ſtatom w Mexiku. Knježi tam tukhwilu po wſchěm ſdacźu měr; to pak njeje měr po doſkóncźnym wojowanju, ale bóle měr woßrjedź wojowanja, hdźež wobej ſtronje pruhujetej mozy a wuhlady. — Sakoń wo zyrkwi, kotryž ſ 1. aug. połnomóz dosta a kotrehož dla to zyke bědźenje, wopſchija woßebje ſcźěhowaze dypki: Licźba wukrajnych woßadow měſchniſkeho ſtawa ßo poniži; — nabožne rjady a ſchule ßu njeſakońſke; — jenoż domoródni mexikanſzy ßmědźa ſaſtojńſtwo měſchnika ſaſtawacź; — wſchitke zyrkwinſke dźěła ſwonka zyrkwje ßu ſakaſane; — nabožne woſjewjenja njeßmědźa ßo ſ politiſkimi praſchenjemi ſaběracź; — ſakoń, kotryž wyſchnoſcźi wußwojenje kubłow zyrkwje dowola, ßo ſwótſi; — měſchnizy dyrbja wot wyſchnoſcźe dowolnoſcź měcź ſa wukonjenje ßwojeho ſaſtojńſtwa.

Wojowanje ſběha ßo też w Italſkej, njech je też wojowanje druheho raſa. Proteſtantſke wuſnacźa maja ßo tam wobaracź a ſchkitacź. Romſkokatolſke ſtrony ßo prózuja, faſchiſtiſku wyſchnoſcź Italſkeje naſchcźuwacź pſchecźiwo proteſtantam w Italſkej. Hacź dotal ßo jim to po wſchěm ſdacźu njeje poradźiło. Methodiſtiſki duchowny Carmagnola ſnajmjeńcha piſche: „Faſchismuß je dopokaſał a pſchezo hiſchcźe dopokaſuje, ſo nochze pod wliwom ſwucźeneje njeſnjeßliwoſcźe katolſkeho duchownſtwa ſtacź, ale ſo chze Italcźanam tu ſ wulkimi woporami wudobytu ßwobodu wěrywuſnacźa ſdźerżecź.“ Nimo tuteje powěſcźe pſchikhadźeja pak też druhe, mjenujzy ſo wěſty dźěl katolſkeho nowinařſtwa Italſkeje tola ßwoje wojowanje pſchecźiwo proteſtantam dale wjedźe. Cźaßopiß „Scentilla“ ßo praſcha: „Schtó ßu proteſtantojo?“ a wotmołwja: „Proteſtantojo ßu ßynojo nadutoſcźe a roswólnocźe. Wjednizy proteſtantisma ßu njecźeſcź a hańba cźlowjeſtwa.“ Luther bywa tam mjenowany roswólny a jeho pſchiwißowarjo „ßynojo cźěmnoty“ a „trabantojo — pſchewodnizy — cźerta“, kotſiž w bibliij niczo dale njenamakaju hacź bajki a jebanſtwa; też praja woni, ſo Jeſuß Khryſtuß je Bóh. — Bjes dźiwa, ſo ßo profeßor Comba we Waldenſenſkim cźaßopißu „La Luce“ praſcha, hacź ſakoń njeje ſa wſchěch jenajki, a hacź ſakoń też proteſtantow pſchecźiwo ſjawnemu pſchißłodźenju njeſchkita, hdyž ßo na nim niz jenoż tutón jedyn cźaßopiß, ale też druhe wobdźěleja. „My cźeſcźujemy“, tak wón piſche, „ſakonje a w mjenje ſakonja chzemy my też cźeſcźeni bycź!“

---

a.

Hłóß: Nět wjeßeleże ßo, kſcheſczenjo ꝛc.

Dar ſakoń ſ evangelijom ſtaj wobaj jenak Boži, a kſcheſczan kóždy ſ wjeßelom ßo ſwólnje po nim ſłoži; pak wulki rosdźěl wostanje, kiž jeno woko pósnaje, kiž rosßwětli Duch Boži.

Schtož w ſakonju Bóh porucža, ſe ßwědomja to wěmy: wſchak pſchißłuſchnoſcź bycź naſcha ma, ſo Boha lubujemy a bliżſcheho; ſo Bóh pak dał je Ssyna nam a lubował ßwět, — dyrbi ßam nam ſjewicź.

Nam ſakoń naſchu winojtoſcź, pak evangelij radu wſchěm wopißuje khutnje doſcź tu, ſo Bóh ſkicża hnadu; twój nadawk ſakoń wucži cże, ſchto Bóh pak cžinił tebi je, to evangelij ßwědcži.

Schtož ſakoń dobre lubi cźi, dacź njemóže to ženje; wſchak radźiło ßo njeje cźi, jón wudopjelnicź rjenje; ſchtož cźi pak hnadu poſticża, ßo darmo wſchitko dóſtawa, hdyž we wěrje jo bjerjeſch.

Hdźež ſakoń trjechi hřěſchnika, tam wótrje ßudźi jeho; pak evangelij wolij ma, kiž bědu woſmje ſ njeho; hřěch poklecże ſe ſakonja, pak wumoženje prědują cźi Sbóżnikowe rany.

Cźi ſakoń bědu wotkrywa. pak evangelij ßmilnoſcź; cże tamny zyle ſpowala, pak hnada dawa ßylnoſcź. Tak tamny hroſy ſe ßmjercźu a tuto wjedże k žiwjenju cże ſe ßmjertneje nuſy.

Schtož pſchipowědacź ſakoń ma, ſa wutroby je hrube, ſa ludźi połnych ludanjo, kiž ßycźi ßu, a lube jim žorty, hřěch a njeprawda; pak jako balſam wokſchewja wſchě khore duſche hnada.

Hdyž dozpěł ſakoń ſaměr je, wón dale njepokliwa; joh' pſchah, błyſk, rimot pſchestanje, hdyž duſchi hnada kiwa; ke kſchiżej wjedże Ssrědnika mje, hdźež mi troſcht ßo poſticża, ſo we wěrje ßym ſbóżny.

Mój Bóžo, tutón rosdźěl daj mi połnje dopósnawacź; kſchiż Ssrědnika do duſche ſtaj, ſo měr mohł we njej ſtawacź, ſo hnady twojeje by ßycź tak mukhow mohła ſa mnje bycź we Sbóżnikowem klinje!

Daj móż mi ſ evangelija, ſo lubował bych tebje kaž dźěcźo, a ßo dóſtała mi ßwoboda by ſ tebje. Spožcź, ſo, ſchtož dyrbju, dopjelnju ſe ßwjatoſcźu a dowěru we luboſcźi a wěrje! —

Jan Jakub Rambach, † 1735; — ſeß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Njebjesa wisaju połne mróčelow
wyše kraja serbskeho;
wětry so sběhaju rězne z pusćinow,
rjane časy nimo su. —
Serbja, zakhowajće swěru
swojich wótcow rěč a wěru! —

Narody prjedawše Bože słowo su
lubo mělo dźakownje;
wótcojo nad rěču swojej mějachu
serbskej zdobnje wjesele.
Serbja, zakhowajće atd.

Nětko su wotwukli ludźo posłuchać,
wolu Božu nječinja;
z hordosću serbski lud póčnje němcować,
serbska hinje dowěra.
Serbja, zakhowajće atd.

Nimo su roboty; swět pak hórje nětk
ducham strašnym robośi;
zaničeŕ wěrnosće rěka dobry swědk,
ćeŕpjeć dyrbja pobožni.
Serbja, zakhowajće atd.

Nowotne honja so wučby po kraju,
sprawnych bojosć napjelnja;
žałosć je swoja ze serbskej młodźinu,
kŕćeńskoh' sluba zapomnja.
Serbja, zakhowajće atd.

Spěwanja tak dźě so mało tróštneho
w serbskich domach nadeńdźe;
lědom ze Zijonskich zynkow přez polo
hdy zas' žadyn słyšeć je.
Serbja, zakhowajće atd.

My pak so njedajmy tola zamylić
wjedru časa žanemu.
serbskeje rěče so mamy wjeselić,
wěŕmy słowu Božemu! —
Serbja, zakhowajće atd.

Jan Kilian, † 1885

1526.

My ßmy žiwi w lětach 20. lětſtotka, ſ kotrychž kóžde naß dopomina na wulke a ważne a rosrißaze, ſchtož je ßo pſched 400 lětami ſtawało. Kóžde ſ tutych lět je nowy 400lětny jubilej reformazije, tak tež lěto 1926.

Wosnamny podawk lěta 1526 bě ßejm w Speyeru we auguſcźe. Mamy tſi ßejmy ſ dwazytych lět 16. lětſtotka, kotrež ßu widomne měſniki po pucźu reformazije. W lěcźe 1521 bě ßo ßejm we Wormſu ſeſchoł. Tam běchu hiſchcże toho měnjenja, ſo móża zyłe zyrkwinſke hibanje ſadußycź ſ napołożenymi khłoſtanjemi. W lěcźe 1529 w Speyeru bě to hižo zyle hinak; tam žadaſche ßebi proteſtantismuß runoprawo ſ romſko-katolſkimi a wopokaſa ßo jako móz, na kotruž dyrbjeſche kaž khěžor tak zyłe khěžorſtwo dźiwacź; ſaſtupowaſche tam tež tu ſaßadu, ſo wo wězach wěry njeßmě rosrißacź wjetſchina hłoßow. Mjes tutymaj ßejmomaj lětow 1521 a 1529 wotmě ßo druhi, w auguſcźe lěta 1526, tohorunja we Speyeru.

Tutón wupłodźi woßebje to jene wobſamknjenje, ſo ßmě ßo w Sakſkej kóždy ſtaw ßejma we wězach naboźiny po ßwojim rosßudźenju ſadźeržecź. S tym bu prawo a ſakład wutworjeny ſa ſałożenje a wuſnacże evangelſkich krajnych zyrkwjow. Wjeŕchojo buchu tak w zyrkwinych należnoſcźach ßamoſtatni wjednizy a pſchewjedźechu jako krajni biſkopojo ſa wulkoſtat a ſa woßady wobnowjenje a pſchetwarjenje zyrkwje. S wjednikomaj běſchtaj tu Philipp Wulkomyßlny-Heſſenſki a Jan Wobſtajny-Sakſki. Tutón pſchewjedźe tež nam hewak ſnatu viſitaziju ſchulow pod dohladowanjom Luthera a Melanchthona. Wupłód tuteje běſchtaj ſaßo wulzy ważnaj Lutherowaž katechismaj.

Speyerſki ßejm lěta 1526 pſchińeße tak troſchku porjada do njeporjada, kotryž bě ßejm we Wormſu 1521 ſawinował, ſe ßwojim ſahubjazym, wot romſkokatolſkich ſhotowanym „Wormſkim ediktom“. Tutón dyrbjeſche reformaziſke hibanje wobmjeſowacź, ſadußycź, njeſamóh pak ani to jene ani to druhe. Tute hibanje pſchiběraſche a ſ tym bu jaßniſche a jaßniſche, ſo to njemóże w zyłym němſkim kraju wſcho w dobrym porjedźe bycź. Woßebje ſjewi tole to lěto 1525 ſe ßwojej wójnu burow, kotraž, po ſpočatkach a poſpytach lěta 1517 ſnowa wudyri. Wſcho tole hromadźe rosjaßni wjednikam a wyſchnoſcźam krajow, krajikow a měſtow, ſo njeje do-

bre, jenoż po ßwojej hłowje a woli cźinicź chzycź, ale ſo dyrbi ßo też dźiwacź na lud. A pod wliwom tuteho ſpójnacźa ßu potom, hdyž też hiſchcźe niz wſchitzy, tola cźi a tamni lěto poſdźiſcho na Speyerſkim ßejmje ßobu dźěkali, kotryž je tak rjez narodny dźeń naſcheje jakſkeje krajneje zyrkwje, kotraž chze ßo runje lětßa 1926, k 1. oktobrej nowy kabat wuſtawy woblez. S revoluziju ſpadny też biſkopſki hamt wjerchow, kotryž Wettinſzy wjerchojo też hiſchcźe, njech katolſzy, mějachu, njech też woßobinſzy njewukonjachu. To žadaſche ßebi ſnowaſarjadowanje; ſo je tuto tak dołho na ßwój cźaß cźakało, ſwiſßuje ſ zykym koſkocźiwym praſchenjom dźělenja ſtata a zyrkwje. Njech je nowej wuſtawje ſpožcźene, ſnowa ſbudźicź a ſkrucźicź prawe a wěrne proteſtantſke žiwjenje w naſchej krajnej zyrkwi, w naſchich woßadach a domach, w naſchich wutrobach. K tomu ßłuſcha jako to prěnje waźne, ſo kóždy, ſo też ty ſtejiſch krucźe na ſałožku reformazije, na evangeliju a ßwěru k jenicźkemu knjeſej zyrkwje, k Jeſußej Khryſtußej!

Iſaakowe woprawjenje

je ſnamjo wopora Khryſtußoweho. Snamjo waźneje wězy dyrbi nam waźne bycź, tola niz tak jara, jako wěź ßama. Židźa myla ßo pola Iſaakoweho woprowanja, dokelž jo njeſpósnaja ſa ſnamjo, ale ſa ſaßłużbny ſkutk, kotryž zykemu iſraelſkemu ludu wěcźnje k lěpſchemu pſchińdźe. Kaž Khryſtußowa gmejna k ßwojim modlitwam pſchiſtaja: „dla cźerpjenja a wumrjecźa Jeſom Khryſta“, tak pſchiſtaja židźi k ßwojim modlitwam: „dla ſwjaſanja Iſaakoweho“. Woni potajkim njerodźa wo potajnu ſbóžnu radu a hnadu Božu, kotraž we Khryſtußu je dopjelnjena a ſjewjena wſchitkim ludźom.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— W Europje žałoſtnje wjele kurja a ßwoje dobre pjenjeſy do powětra puſchcźeja. Kaž na jenej ſtronje hobrſke wopory a dawki pſchibohej „alkoholej“ wopruja, tak na druhej ſtronje pſchibohej „nikotinej“. — Tole ras wuprajicź, ſda ßo nam nětkle dobre, hdyž chze to tak klazacź ſ dawkami, kotreź maſch dacź ſa Knjeſowu zyrkej a jeho kraleſtwo. W Europje wukurja ßo ſa lěto na 32,4 milliardow zigarow, kotreź ßu na 3,24 milliardow winojte, dale 81 milliardow zigarettow, ſa 5,67 milliardow hr., 2,6 milliardow pakcźikow tobaka ſa 1,04 millirdow hr. Němſka ßama je w lěcźe 1924 pſchibohej „nikotinej“ 1 189 600 000 zigarow a 6 245 200 000 zigarettow a telko a telko tobaka jako „wopor kadźenja“ pſchinjeßła.

— **Sserbſku prědarſku konferenzu** bě pſchedßyda k. farař Domaſchka ſa póndźelu 9. auguſta k lěcźnemu poßedźenju ſwołał. So je tu wjele dźěła a nadawkow, to ßo cźi ſ toho wujaßni, ſo je póndźelu 23. auguſta dop. ¾10 hodźin dalſche poßedźenje powołane. S poßedźenja ſańdźeneje póndźele naſpomnimy tu ſe wſchelakeho ſcźěhowaze: S woßebitych poſtrowjenjow płacźeſche to jene k. fararjej Urbanej, kotremuž pſchedßyda pſched konferenzu hiſchcźe ras ſbožopſchecźa k 80. narodninam wupraji. Wutrobnje witaſche knjeſa fararja Kſchižana-Klukſchanſkeho do Łužizy domoj, jemu pſchejo Boże žohnowanje ſa ſkutkowanje w ßerbſko-němſkej woßadźe. Łupjanſkemu farſkemu domej bě wěnowane dalſche ſbožopſchejaze ßłowo; Bóh Knjes je młodymaj mandźelſkimaj ßynka wobradźił. — Potom ſaběrachmy ßo ſe wſchelakimi woßadnymi praſchenjemi a ſ naležnoſcźemi zyrkwineho wokrjeża. Sa ſynodu, kotraž drje ßo 6. ſeptembra ſeńdźe, ma, kaž hižo ſnate, Budyſchiſki wokrjeß wolicź. Konferenza wupraji ßo ſ nowa ſa to, ſo ma ßo k. farař Domaſchka wolicź. Wólba njeje hiſchcźe poſtajena, tohodla mamy na to dźiwacź, ſo ßo termija njeſkomdźi, ale ſo ßo w prawym cźaßu wupiſche a potom też woli. Dla noweje ſynody, kotraž ßo po 1. oktobru woli, chze ßo konferenza na zyrkwinu wyſchnoſcź wobrocźicź. — Woßebje khutna wěz je ſa konferenzu — runje kaž też ſa wſchěch Sserbow — pobrach ßerbſkich duchownych. Schtyri farſke měſtna ßu ſ 1. oktobrom wuprózdnjene: Ketlizy, Michałſka woßada, Huſka a Rakezy. Jenoż jedyn ßerbſki duchowny je hiſchcźe ſwonka Łužizy. Pſchi tym ſhonichmy, ſo je ßo Ketliczańſke farſke měſtno tohodla ſa němſke wupißało, dokelž je to zyrwiniſke pſchedſtejicźerſtwo tak wobſamknyło!? A tola we nim kaž we woßadźe je hiſchcźe telko Sserbow!! Namjeſna Huſcźańſka woßada je ßo runje nawopak ſe ßwojimi němſkimi a ßerbſkimi ſaſtupjerjemi ſa to wuprajiła, ßebi wolicź duchowneho, kotryž je ßerbſkeje a němſkeje rěcźe mózny!! To wſcho ßebi žada, ſo ßo konferenza, runje tak pak też zyłe Sserbſtwo wo to ſtara, ſo ſmějemy doroſt mjes bohoßłowzami, ſo by ßo we wſchěch woßadach, hdźež Sserbjo bydla, też ßerbſzy prědowacź mohło. Sso wo to ßobu ſtaracź, mamy pat też ſa nadawk naſcheje zyrkwineje wyſchnoſcźe. Pokaſujemy na to, ſo je też tuta ſ wuſtajenjom rjanych ſtipendijow ßerbſkim ſtarſchim pohoń dacź chzyła, ſo bychu ßwojim wobdarjenym ßynam ſtudium bohoßłowſtwa ſmóžnili. — Knihowne towaŕſtwo je druhi ſeſchiwk „Domjazeho prědarja“ ſa wudacźe a prědowanje doſhotowiło. Tutón druhi ſeſchiwk, kotryž dwě połojzy zyrkwineho lěta wopſchija, budźe ßo ſa 2,25 hr. pſchedawacź; prěni dźěl „Domjazeho prědarja“ je tohorunja hiſchcźe na pſchedań, a to ſa 1,50 hr.; ſchtóž zyłu knihu a tak doſpołne prědaŕſke knihi ſa zyłe zyrkwine lěto kupi, měł 3,75 hr. ſapłacźicź. Tutu knihu kaž też druhe ßerbſke nabožne knihe budźe nowy, wot knihowneho towaŕſtwa poſtajeny rosnoſchowaŕ pſchedawacź. Schtóž pak by knihu hnydom wotewſak, njech ßo na ßwojeho k. fararja wobrocźi. Wſchitzy Sserbjo pak chzyli ſa tuto dźěło, ſa kotreź žadyn ßobudźěłacźeŕ žaneho ſarunanja njedoſtanje, ſ tym ßo dźakowni wopokaſacź, ſo tutu knihu pilnje kupuja; tak wukhowaja knihowne towaŕſtwo pſched ſadołženjom. — Sa pſchichodnu ſhromadźiſnu ßu hižo wſchelake waźne dźěła pſchihotowane; woßebje śměje pak ßo tuta dalſcha ſhromadźiſna ſaběracź ſ rosßudnymi wobſamknjenjemi wo ßerbſkich ſpěwaŕſkich. Tohodla je nuſne, ſo bychu na nju wſchitzy pſchiſchli.

— **„Jugendbund für entſchiednes Chriſtentum“** mjenuje ßo jene ſ tych ſjednocźeńſtwow kſcheſcźijanſkeje młodźiny, kotreź ßwoje ßobuſtawy hromadźa wokoło biblije a pod khorhoj Jeſußowu. Wono je też w naſchich woßadach, woßebje we Pruſkej, ſnate a rosſchěrjene. Tuto ſjednocźeńſtwo je prěnje, kotreź muźſku a žónſku młodźinu hromadźuje do ſhromadnych ſjednocźeńſtwow. Jemu je ßo poradźiło, lětßa mózny poſtup ſcźinicź. Dźeń 27. junija poßwjecźi ßebi nowy dom we Woltersdorfje pola Erknera. Je to wobſchěrny twar a dawa ruma doſcź ſa bydlenja a jſtwy ſa ſhromadźiſny a tohorunja ſa pſchebytk a hry wonkach. Swjaſk ſjednocźa na 1500 towaŕſtwow ſe 50 000 ßobuſtawami.

Liſtowanje: M. w B. ſa 12. njedź. po. ßwj. Tr. — K. w H. W. ſa 13. njedź. po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 34. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **22. augusta 1926** **Bautzen**

Čiščicź a nakład Smolerjez knihiczišchczerńje a knihańje sap. druzšt. š wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi bèrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

12. njedźela po šwjatej Trojizy.

1. Kor. 4, 1—5.

Wón běšche tola wulki muž, tónle japoschtoł Pawoł, zyle wěšcze jedyn š najwjetschich, kotsiž su hdy na tutej semi khodźili. Nješkyschisch hischcze, kak wón dźenža tydźenja tak wješowy a khrobły wyskasche: Njehańbuju so evangelija wo Khrystuzu? Wulke wězy běsche wón nashonił, tuž dyrbjesche so tež sa hódneho tajkich wulkich wězow pokasowacź. Jeho živjenje bě Khrystuš, tuž dyrbjesche wo tym tež swědczicź. Na druhej stronje saso tak ponižny wón bě, kak mało sam do so dźerzesche! To tež š jeho dźenšnischeho słowa widźimy, we kotrymž k nam rěcźi wo darje a nadawku evangelskeho kschescźijana.

Sa tych dźerž naš kóždy, jako sa Khrystuzowych skužownikow a sastojnikow na Božich potajnstwach. Runjež swj. japoschtoł na prěnim městnje sam wo sebi rěcźi, tola naš wschitkich měni. Khrystuzowy skužomnik, to drje tež w Korincze njebě we wschěm a pola wschitkich cześtne mjeno. Tamne město se swojim móznym a živym swětowym wobkhadom sebi druhich ludźi wjele bóle waželesche. Schtóž chzyschе tam widźany bycź, dyrbjesche něschto druhe bycź hacź Khrystuzowy skužomnik. To pak swj. muža Božeho njemyli. Wón by wěso tež mohł na to a tamne druhe spominacź, so je n. pšch. tež wón něschto nawuknył. Ale to wón njecha, jeho cześcź je jeno ta: Khrystuzowy skužomnik a sastojnik na Božich potajnstwach. Je nam, jako bychmy saczuwali, kak wješoły a pschi wschej ponižnoscźi kusk š horda wón na tule swoju cześcź spomina, so je sebi wědomny važnoscze swojeho powołanja. Wón ma swětej něschto jara wulke a kraßne pschinjescź, so jemu nicžo njewadźi, hacź jeho swonknje cześcźa a skawja abo niz.

Khrystuzowy skužomnik a sastojnik na Božich potajnstwach, to sa wjele njeklinczi. Skužomnik, to njemóže wjele bycź, to chze tola rěkacź, so dyrbisch so tulecź a khilecź, so masch poskuchacź a niz knježicź! Haj, š knjesom bycź, to je něschto zyle druhe, to sebi cześcźowanje žada, na tajkeho ludźo hladaja. Sa skužomnikom so nichtó njeprascha. A sastojnik? To drje je wjazy hacź skužomnik, tajki cźlowjek ma snajmjeńscha wěste prawa, druhdy samo khětro wulke. Tola š knjesom bycź je hischcze wjazy. Potajkim tež tu wěste wobmjesowanje hódnoscze. Kak hakle Khrystuzowy skužomnik! Tuteho jednoreho Khrystuza, kiž běsche tam w židowskim krajiku něhdy živy był, š Nazaretha pschischedschi a schto móžesche š Nazaretha dobreho pschińcź? kiž běsche jenož š prostymi ludźimi wobkhadźał a skónczńje tak sazpity žałoßnu smjercź na kschižu poczerpił? Tajkeho skužomnik, to njemóžesche nikoho poruczecź. Hdy by wón snajmjeńscha někajkeho druheho mózneho a skawneho knjesa skužomnik był? A sastojnik na Božich potajnstwach? Schto so ludźo w tajkim bohatym a swětaskawnym měscze sa tajkimi wězami praschachu? Hdy by schtó pschischoł a prajił: Chzu was roswuczowacź, kak mózecze bycź mudri, skawni, bohacźi, bychu skerje rjekli: Ssy nasch muž, na tebje chzemy poskuchacź.

Swj. Pawoła to njemyli, wón wostawa pschi tym: Khrystuzowy skužomnik a sastojnik na Božich potajnstwach. Tale jeho cześcź je tohodla tak wulka, dokelž so tu wo knjesa wschitkich knjesow jedna, kotremuž je data wschitka móz we njebjesach a na semi, wo Knjesa, w kotrehož mjenje so dyrbja

poklakowacź kolena wſchěch, kiž ßu w njebjeßach a na ſemi a pod ſemju, a tola wo Knjeſa, kotryž njechaſche a njecha knjeźicź ale ßłużicź. Je trjeba, ſo jich wſchitkich mjenujemy, kotrymž tu po ſemi khodźo ßłużeſche? Pſche krótke lětka wſchak jenoż jeho ßłuženje trajeſche, ale kajke běchu to lěta! Cźłowjeſki ßyn njeje pſchiſchoł, ſo by ßebi dał ßłużicź, ale ſo by wón ßłużił a dał ßwoje žiwjenje k wumóženju ſa jich wjele! Schtóžkuli ßebi da ßłużicź, bu ſ knjeſom nad mnohim, ſchtož chze cźłowjekow wjaſacź, ſ knjeſom nad ßwětom a jeho żadoſcźemi a cźeżemi, nad cźłowjekami huſto tak njeſnjeßliwymi, pſchedewſchěm pak ſ knjeſom nad ßobu ßamym, bu, kaž je Luther ras prajił, we wěrje ſe ßwobodnym knjeſom nade wſchitkimi wězami a nikomu poddaty a w luboſcźi ſe ßłużomnikom a wſchitkim poddaty. Tutu ßłużbu chze Khryſtuß tež dźenża hiſchcźe tebi a mi wukonjecź. Njedyrbjało nicžo wo tym pytnycź? A tuteho knjeſa ßłużomnik nětko ßwj. japoſchtoł a po nim ty a ja! Swonknje drje to njeje nicžo woßebite. Schtož ßmy, to ßmy kaž druſy też, a druſy jo ßu kaž my; haj druſy ßu ßnano pſched ßwětom wjazy hacž my, dokelž njemóżemy a njechamy tu a tam ſ nimi ßobu. Móżno ßamo, ſo jako Khryſtußowi ßłużomnizy jeho hanibu noßymy, ſo ßmy kaž ßwj. Pawoł wot ßwěta ßudźeni, wonjecźeſcźeni wot wſchěch móżnych a njemóżnych ludźi, ßnano ßamo tajkich, kotſiž naß njeſnaja a ſnacź nochzedźa, kotſiž jeno ſaßkyſchawſchi, ſo chzemy bycź kſcheſcźijenjo, ſprawni a wěrni, kſchiwje na naß hladaja. So by tehdy kaž ßwj. japoſchtoła tak też naſcha cźeſcź ta była: Khryſtußowi ßłużomnizy, niz wjazy a niz mjenje, ludźo, kiž jeho nadawk wukonjeja, w jeho duchu dźěłaja jako nanojo a macźerje, duchowni a wucźerjo abo ſchtož hewak we žiwjenju ßu! Runje tajka cźeſcź: Saſtojnizy na Božich potajnſtwach. To drje ſ biblije wěmy, ſo bě něſchto wulke, jako bě Joſef na wſchě Egyptowſke kubła poſtajeny, abo kaž nam Jeſuß w pſchirunanju wo ſaſtojniku powjeda, kiž mějeſche nad njeßměrnymi kralowymi kublami roſkaſowacź. Runje telko je naſcha cźeſcź hódna. Nam je dowěrjene, ſchtož druſy nimaja, ſchtož jenoż ſ wulkej prózu a huſto ſzyła niz dozpija: My ſnajemy Boha, ſchtó wón je a kak je nam ſmyßleny, kak pſchikkhadźa k nam ſ hnadu, je połny luboſcźe, kak wobara wón padu, wſchu żałoſcź ſacźěri. A najwjetſche potajnſtwo Boże, njeje to to, ſo wón ßwět ſe ßobu ßam ſjedna? ſo je nam dał ßłużbu, kotraž ſjednanje pręduje? To żadyn je to, ſ cźimž bywaja wutroby pſchezo ſaßo wjeßołe, troſchtne. A tole potajnſtwo, nam zyle wotkryte, druhim ſdźělicź, ſo byſchtej ßo też jich wocźi ſybołałej hiſchcźe rjeńſcho hacž hdyž ßo hody potajna luboſcź ſ lubym darom jewi, to je naſcha cźeſcź. Njeby ty żenje hiſchcźe tajkeho cźłowjeka widźał, kiž by wot tebje we Božej mozy a w Božim mjenje wjeßołu wutrobu doſtał a nowu khroblu nadźiju, ſo by ßwojeho žiwjenja cźěř bjes bojoſcźe ſměrom cźahnył? Żaneho cźłowjeka, kotremuž by ty ſ wotkrycźom Božeho potajnſtwa: Wón cźe ſnaje, lubuje a cźe ſe mjenom mjenuje, k nowej nadźiji a ſcźerpliwoſcźi dopomhał? Jeliſo hiſchcźe njejßy tajkeho widźał, ſpytaj na měſcźe, ßwój nadawk dokonjecź, a bórſy ſhoniſch, ſo je wulka wěz a cźeſcź, ſ tajkim ſaſtojnikom na Božich potajnſtwach bycź. Woprawdźe: Dary, nam kſcheſcźijanam dowěrjene, tu wulke! Njech je ßebi mnoſy mało waża, njech też my ſamołwjenje ſa nje druhdy cźeżko ſacźuwamy, wěmy wſchak, ſo ßo ſ naſchimi darami ani najwjetſchi druhi dar njeruna. Pſchetož ſ pjenjeſami a druhimi rjanymi wězami hodźi ßo wjele dozpicź, jenoż to niz, ſo bychmy Bohu ſpodobni ludźo byli.

Wěſo: Komuž je wjele date, wot teho budźe ßo wjele żadacź: Nicžo ßo pak wjazy njepyta na ſaſtojnikach hacž jeno, ſo budźa ßwěrni namakani. Dyrbjeli to, měnju, w naſchim cźaßu woßebje derje ſroſumicź. Njeßwěra bě hižo pſchezo ßobu najhórſche, ſchtož móżeſche bycź. Kak ßo roshorichmy, hdyž ßaßo wo njeßwěrnym cźłowjeku ſhonichmy! Dźenża ßmy bohużel tajke wězy ſkoro kaž ſwucźeni. A dźenża ßmy khudy lud, kiž dyrbjał wſchě drjebjencźki na kedźbu bracź, ſo njeby ßo ani najmjeńſche ſhubiło. K temu je woßebje naſche ſnutskne derjeměcźe wohrożene. Tuž dwójzy běda temu, kiž jo hiſchcźe bóle podrywa. Myßlu ßebi na ßwjatnizu evangelſkeho doma. Njeje trjeba, jeho ważnoſcź ſa lud a kraj wuſběhowacź. Njepſchecźel woßebje tu ſa durje a wrota torha. Tuž dwójzy běda temu, kiž tu ßwěru njeſtražuje, ale ſaßuwy wotſtronja a njepſchecźelej pſchiſtup polóżuje. Pſched mojim duchownym wócźkom ſteji naſcha luba młodźina, nadźija pſchichodnych cźaßow. Żohnowany tón, kiž ſ njej derje měni, ale běda temu, kiž ju pſcheradźi, kiž ju pucźe wjedźe, na kotrychž ßo wona ſkaſy. Woprawdźe niz na poßledku myßlu na naſchu drohu evangelſku zyrkej. Jeliſo hdy, trjeba wona dźenża muži a żónſke, kiž ßu jej ßwěrne ſtawy, kiž jej pomhaja, ßwjatu ßłużbu wukonjecź, kotruž wona ma ſa lud a w nim. Kak ſrudnje, hdyž tak mnoſy ju njeßwěrni wopuſchcźuja abo ju njepodpjeraja. Dyrbje-li ſ naſchim ludom ſaßo lěpje hicź, njech ßo to a tamne k jeho lěpſchemu ſtawa, pſchedewſchěm pak dyrbi we nim ßwěrnoſcź ſaßo prěnja a poßlednja bycź, a to wſchudźom, w ſaſtojnſkim, w domjazym żiwjenju kaž też w wobkhadźe cźłowjekow mjes ßobu. Bjes ßwěrnoſcźe podarmo twarja cźi, kotſiž měnja, ſo naſchemu ludej dom nowſcheho ſboża twarja.

W ßwěrnoſcźi mamy pak my kſcheſcźijenjo prěni bycź. Naſcheho Knjeſa wulka luboſcź a dowěra, ſ kotrejež je nam tajke wulke dary dowěrił, naß k temu nucźi. Hdyž tón praji: Mojej wocźi roshladujetej ßo po ßwěrnych w kraju, cźujemy, kak ſtej wonej woßebje khutnje na naß ſłożenej. Boża wſchehowſchudźomnoſcź njeje nam jenoż troſchtna, ale też khutna. Knjes pak je, kiž mje ßudźi, ßwj. japoſchtoł rjeknje. A woßebje hdyž wón pſchińdźe, kiž też na ßwětło pſchinjeße, ſchtož je po cźmje potajene, a wutrobow radu ſjewi, je nam to jenoż pohon, ſo by naß ßwěrnych namakał. Njech też ßo pſchi tym żane wulke ſkutki a dalokoßahaze wuſpěchi njepokaża, doſcź, ſo je wón naß ßwěrnych widźał. Sswěra wſchak dale nicžo njecźini hacž ßwoju winowatoſcź, hacž to, ſchtož ßo po prawym ßamo wot ßo roſumi, ßwěra wě, ſo ßmy wſchitko dokonjawſchi jenoż njewużitni wotrocźzy; ßwěra móże ſrudna bycź tehodla, ſo njemóże wjazy dokonjecź, ale wona ßo ſ tym troſchtuje, ſo ßo dale nicžo na ſaſtojnikach njepyta hacž ſo budźa ßwěrni namakani.

Tuž ßo ßwěra nima lohko. Sswět, woßebje dźenßniſchi, kiž chze ſkutki, wulke ſkutki widźecź, ju ßudźi. Wón cźini to po ßwojich ſaßadach, t. r. po ſwonknym ſdacźu. Pola njeho płacźi tón, kiž ſe ßwojimi darami, ſe ßwojej wuſtojnoſcźu něſchto wulke dokonja; ſa tym, kiž pomału, ale cźim wěſcźiſcho a hłubſcho dźěła a ſ tym ßo pſched ſjawnoſcźu tak njebłyſchcźi kaž tamny, ßo wón mjenje praſcha. Kak ńekotryżkuli to boloſtnje ſacźuwa, też w naſchej lubej zyrkwi! Runje tajkim, pak chze ßwj. Pawoł ſ troſchtarjom bycź: Mi pak je to ßnadna wěz, ſo budu wot waß ßudźeny abo wot cźłowjeſkeho dnja, t. r. ſzyła wot cźłowjekow. Wón nam tak rjez radźi, prawje huſto khěrluſch ſpěwacź: Hdyž njenamaka żaneje ſłóſcźe a widźi ßwěrnoſcź pola naß, wón pſchińdźe njenadźujzy k nam a cźini wjele dobreho nam.

A najrjeńſchi je ßwěrny kónz: Tehdy, mjenujzy, hdyž Knjes pſchińdźe, ßo kóždemu wot Boha khwalba dóſtanje. Jeſuß praji, a ſchtož praji, to też dźerži: Nad małym ßwěrny, chzu tebje na wjele poſtajicź! Nochzyłoj ty a ja tehdy pódla bycź, hdyž ßo to dopjelni? So bychmy wſchitzy tutón woko-

mik a jeho pschichodnu sbóžnosćz s wjeßelom a niz s tschepjetanjom wocžakowacz móhli, k temu pomhaj Bóh! Hamjeń.

M. w B.

---

a.

Hłóß: Wjeßel ßo, o moja duscha! ꝛc.

Rěcž, najlubschi Jesu, ke mni! Twoje dźěczo poßłucha. Wopokaž ßo mózny we mni, njech ßwój khód mam k tebi ja twojeje wschak cžesćze dla! Ach njech ßłowo sakhowa twoje ßwjate moja duscha, s tobu hicz, kaž jej ßo ßłuscha!

Schtó chzył njepoßłuchacz tebje, tebje, ludźi pschecželo?! Njepodacz do wole ßebje tebi, kiž k nam blizischi ßo? Wschitko horjo saczěrisch a se ßłowom pscheßłódnisch bóle mjeda, kiž wschak jemu njeruna ßo lubosnemu.

Jesu, kschew mje ßłowo twoje! Twoju troschtnu wuczbu chzu měcz sa bohatstwo ja ßwoje, njewsmi to mi ženje tu pschi wschej cžaßnej cžěßnosćzi, hacž tam dóńdu k wěcžnosćzi, hdźež cžesćz dóstanu sa ßebje ßamoh', Jesu, ßłyschecz tebje!

Mjes tym srosym sdychowanje, ßłysch mje, Jesu najlubschi! Krucže stejecz spodobanje budź mi, Jesu, pschi tebi! S myßlu, se rtom, s wutrobu chzu ja kóždu hodźinu ponižnje sa tebje dźěłacz a najwyschschu cžesćz cźi spěwacz.

Hana Sofija, krajna hrabinka s Heßen-Darmstadt, † 1683;
— seß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Khwal Boha zwjeselena,
ty cyrkej Jezusa,
kiž droho wukupjena
sy jeho njewjesta!
Wón je će wobohaćił
a z wulkej hnadu płaćił
wšu twoju njeprawdu,
to póznaj z radosću!

So, prawi, słyšeć dajće
we swojich hospodach,
wo zbožu zaspěwajće
při zeńskich žałosćach!
To pozběhuje zrudnych
to k prawu wjedźe błudnych,
hdyž kěrluš zaklinči
wo Božej lubosći.

Hdyž přińdźe wostudźenje
a strašna lěnjota,
sej bjerće posylnjenje
ze zynkow towařstwa!
Při khwalbje Izraëlskej
wy złósće njepřećelskej'
so sylni zminjeće;
móc Boža w psalmach je.

So zanošujcy zbudźće
na polu bědźenja,
so z kěrlušemi wučće,
kak wěra dobywa!
Na zbožo wočakujće
a k horam pohladujće,
hdźež wumoženje so
je naše podało!

Hdyž tak je lubowany
trošt kubłow njebjeskich,
so přeliwa dźě rjany
hłós dźěći Zijonskich;
hdźež duše žiwje wěrja,
tam žórła su, kiž ćěrja,
zo rěki swědčenja
so žołmja do swěta.

Hłós budźe wyšši daty
wšěm swědkam w njebjesach;
tam kěrluš klinči swjaty
we wěčnych bydlenjach.
Ach, hižo horka chcyła
ty spěwać, Boža syła,
tuž khwataj k jehnjeću
tu delka z wutrobu! —

Jan Kilian, † 1885.

Se starodawnych cžaßow.

W 13. lětstotku wustupi w Němskej mózny přědar, kotryž bě khmany, se pschikładnym žiwjenjom a se ßłowom, kotrež pscheßwědczesche, němskemu ludej nowe, spomožne pucze pokasacz: Berthold Regensburgski. Bě to srudny styskny cžaß; němske stawisny mjenuja jón: „Die kaiserlose, die schreckliche Zeit", abo Interregnum" 1254—73.

Po ßmjercźi wulkeho rjekowskeho khěžora Bjedricha II., kotryž wot 1215 hacž 1250 knjeżesche a kotryž němske kraje wot nadknjeżstwa bamża wußwobodźi, rospadny nahle móz tuteho khěžorskeho doma Hohenstaufen a tak dozyła němskeho khěžorstwa. Khěžor Konrad IV. wumrě hižo 1254 a sawostaji khěžorstwo ßwojemu dwělětnemu ßynej Konradinej. A s tym sapocza ßo tón prjedy naspomnjeny srudny, styskny cžaß, kotryž bě połny wojowanjow a krejroslecza a njeprawdy. Konradin ßam bu 1268 w bitwje popadnjeny a k ßmjercźi saßudźeny.

Bědźenja mjes bamschami, kotsiž ßebi nadknjeżstwo nad ludami žadachu, a němskimi wjerchami, kotsiž ßo wobarachu, běchu woßłabiłe móz němskeho khěžorstwa ale pak też seschkodźiłe kschescźijanskemu waschnju a žiwjenju. Wěra bě niz pak jeno w Němskej, ale tak rjez po zykej Europje, woßłabnyła, khabłasche, bě cžěmna; jej pomhacz, abo lěpje, ludam dopomhacz saßo k nowej, cžerstwej wěrje a k prawym kschescźijanskim poczinkam, a tak k nowemu, lěpschemu a sbožownemu žiwjenju. Sa to bě Berthold Regensburgski tón prawy muž.

Schtó je tutón Berthold Regensburgski? Njewěmy wjele wo jeho pokhodźe a woßobinskich należnosczow. Najskěrje bě rodźeny s Regensburga, ßnadź wokoło lěta 1220. S kajkeje ßwójby je, też njewěmy; pschetoż to mjeno Berthold mějesche jako mnich; Berthold bě Franziskanski mnich. Ssu jeho pschirunowali s Eliaßom, tak móznje je wustupował; jeho powołanje bě jemu wscho, jeho woßoba njebě jemu niczo; ßebje a ßwoju móz bě stajił do ßłużby najßwjecźischeho; ßłużesche Bohu k cżesczi a ludej k žohnowanju. Kak? wo tym tu nětk w sczěhowazym něschto:

Wokoło lěta 1250 sapocza wón ßwoje skutkowanje jako prědar; tola njeskutkowasche na jenym a ßamßnym městnje, hajo dale wupłody ßwojich prědowanjow; ně cżahasche psches kraje Němskeje a też hischcże ßużodne a prědowasche tak se ßłowom khłostanja, pak se ßłowom troschtowanja. A jeho běh bě běh žohnowanja a dobywanja!

Woßebje cżerpjesche krótko-wjecżorny dżěl Němskeje pod njeměrnym cżaßom. Tehodla namakamy Bertholda woßebje też tam. W lěcże 1253 nadeńdźemy jeho w Landshucże; prěduje tam s wuspěchom. Lěto posdźischo prědowasche w ßławnym měscże Speyeru. Pucźowasche potom psches Elsaß a pschińdże też do Schwizy. „Něhdże 10 lět dołho je", kaž khronista pische, „tutón dobry, sbóżny krajny prědar tutón dżěl nascheho mózneho kraja dźiwnje rosßwětlił a s wuczbu a pschikładom njeliczomnych hrěschnikow k Bohu wobrocził." Potom cżehnjesche 1261 k ranju a je drje tehdy też Łużizu wopytał; wěste je, so je pschebywał na Morawje, w Czěskej a Schlesyskej; haj je drje ßamo we Wuherskej pobył; snajmjeńscha mamy powěscże, so ßu jich wjele Wuherskich jeho cżesczowali kaž ßwjateho, hacž runje njeje ženje ßwjaty prajeny, a to tohodla, dokelž bě wón tych, kotsiž běchu, wot druhich sawjedżeni, wot kschescźijanstwa wotpadnyli, saßo sa kschescźijanstwo dobył.

Shonimy, so je w ßłowjanskich krajach tak prědował, so wón w ßwojej rěczi rěcżesche, so pak drusy Franziskansy, kotsiž domorodnu rěcz mózachu, hnydom ßadu po ßadże pschełożowachu. Ssnadź je wón, se Schlesyskej pucżujo do Duringskeje, tak też naschim ßerbskim prawótzam prědował.

Berthold njeje pak ßebje a ßwoje prědowanja nikomu nanusował; pucżowasche a prědowasche swjetscha jenoż na pscheproschenje, a druhdy też to hischcże niz. Wón cżinjesche wuměnjenja; žadasche ßebi n. psch. wot městow, so bychu najprjedy postajenja, kotrež mějesche sa njeprawe, wotstronike. Město Winterthur n. psch. bě jeho pscheproßyło; wón pschilubi, so pschińdże, jelisо rada dawk wotstroni, kotryž woßebje khudych jara wobcżeżowasche; rada to njecżinjesche, a tuž tam Berthold też njeprědowasche, hacž runje bě w městach dokoło wokoło pschebywał.

Hdyž Berthold hdże prědowasche, khwatasche wscho, schtoż někak mózesche, mile daloko k njemu a to s klóschtrow, hrodow, městow, wjeskow, a burjo mějachu nusu, so snajmjeńscha něchtón pola skotu wosta. Je ßo stało, so je ßo telko luda sběżało, so poczinasche jědź pobrachowacz; 40 000 pschipoßłucharjow, tak

rěka, bě ßo ſeſchło; poſdźiſche rosprawy wjedźa ßamo wo 100 tyßaz a 200 000 powědacź. Swjetſcha dyrbjeſche Berthold tuž tež wonkach pod hołym njebjom prědowacź. Pſched wrotami bu klětka natwarjena; Berthold na nju ſtupi, puſchczi ſa nitku pſchiwjaſane pjerko do powětra, ſo by ſpósnał, kak powětr duje, a kaſaſche ludej, ßo tak ſeßydacź a ſeſtupacź, ſo móżeſche wón ſ powětrom rěczecź. A tam, njebjeßa wyſche ßo a hory, doły, lěßy, łuki, pola, ſahrody wokoło ßo, rěczeſche wón, wužiwajo to wſcho ſa wobras a pſchikład. Wěſo běchu pſchi tajkim prědowanju pod hołym njebjom wſchelake mylenja móżne; na to wón dźiwaſche; wón napominaſche nutrnych, hdyž chzyſche jim něſchto woßebje ważne a khutne prajicź, ſo bychu ßwěru kedźbowali a ßo njedali mylicź, byrnjež tež ſłote ptaczatko pſchileczało. (Pokraczowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Japanſka wyſchnoſcź pſchihotuje nowe ſarjadowanje poczahow wyſchnoſcze ſ nabożnymi ſjednoczeńſtwami. Pſchi tym ſkutkuja ſaſtupjerjo nabożnych ſjednoczeńſtwow ßobu. We wubjerku, kotryž je 40 woßobow ßylny, ßu nimo ſaſtupjerjow wyſchnoſcze, ßejma, wucżenzow a dr. tež 8 ſaſtupjerjow tych 48 000 000 Buddhiſtow, 3 tych 16000000 Schintoiſtow a 2 tych 250 000 kſcheſcźijanow. Po tutym nowym ſakonju budźe tež kſcheſcźijanſkim wěruwuſnaczam dowolene, ßo do nabożnych ſjednoczenſtwow ſjednoczicź (Religionsgemeinſchaften). Miniſter roswucżowanja je ſdźělił: „W pſchichodźe budźe kſcheſcźijanſtwo na runym ſkhodźeńku ſ tamnymaj nabożnymaj ſjednoczeńſtwomaj ſtacź. Kaž tutej budźe tež kſcheſcźijanſka zyrkej wußwobodźena wot dawkow na dokhody, twarjenja a leżomnoſcze a ſwonka teho ſtracha, ſo móhli wěricźeljo jeje domy, leżomnoſcze a kultnu nadobu cźaſacź.“ Miniſter je tež prajił, ſwotkal tuta ſwólniwoſcź je, kſcheſcźijanſtwu powne runoprawo pſchiſwolicź; ſtej to woßobje dwě pſchicźinje ſa to: roſeßylnjenje japanſkeho liberalisma, kotryž kóżde wěruwuſnacze pſchipósnawa, a to ſpósnacze, ſo kſcheſcźijanſtwo njeje żane wohroženje japanſkeje woßebitoſcze. Tohole ßo pſched 17 lětami hiſchcze bojachu, a tohodla tam tehdy podobny ſakoń, kotryž bě namjetowany, podleża. „Kſcheſcźijanſtwo hodźi ßo,“ tak praješche miniſter, „zyle derje ſa waſchnje a poczinki japanſkeho luda. Ja ßo ſjawnje tomu nahladej wuſnawam, ſo kſcheſcźijanſtwo ſamóże, ßo hłuboko do żiwjenja Japanſkeje ſakorjenicź, bjes toho, ſo by wono ſe ſchkodu ſa japanſke woßebitoſcze było.“ — Tutón poſtup japanſkeje wyſchnoſcze je wěſcze jara ważny a ſa naß kſcheſcźijanow ſwjeßelazy. Njedwělujemy, ſo budźe kſcheſcźijanſtwo na tutym ſtejniſchczu runoprawa bórſy bóle a bóle poſtupowacź. Je tola kſcheſcźijanſtwo, ſałożene na evangelion wot Jeſuża Khryſtuża, ta móz, kotraż ßwět pſchewinje. — Buddhiſtojo ßu, ſo tu to hnydom ſ krótka pſchiſpomnimy, pſchiwißowarjo abo wěrjazy teho Buddha, kotryž wokoło 5. lětſtotka do Khr. n. tute nabożne ſjednoczeńſtwo ſałoži, kotreż drje 3 dźeßatki wſchěch wobydlerjow ſemje wobſchija. Buddha ßam, kotryž ßo Ssakjamuni mjenowaſche, wucżeſche poprawom, ſo żadyn Bóh njeje; jeho pſchiwißowarjo ßu pak ßebi jeho ſa Boha ſczinili a tak prěnjotnu wucżbu pſchewobroczili. Buddhismus je nabożina, w kotrejż je domach wěra, ſo ſe ßwojimi ſkutkami ſbóżny budźeſch, a mnichowſtwo, kotreż po proſchenju khodźi (Bettelmönche) a cżeſczowanje powoſtankow (Reliquiendienſt). Tuž bjes dźiwa, ſo ßo katolſzy miſsionarojo jara na tym dźiwachu, hdyž ßo prěni ras ſ Buddhißmom ſeſnachu. Wulka Aſija, woßebje jeho domiſna Indiſka, je tež dźenßa hiſchcze woßebite wobßedźeńſtwo tuteje nabożiny. — Schintoismus je ſtara ſtatna nabożina Japanſkich, kotraż ma woßebje duchow prjedownikow a pſchirodu ſa bohow.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

1526 naſpomnichmy tydźenja. Tuto lěto ma ſa proteſtantow hiſchcze dalſcheho wuſnama. W tutym lěcze bu we Oerebro w Schwediſkej ßławnemu kralej Guſtav Waſa prěni Nowy Sakoń w ſchwediſkej rěczi pſchepodaty. Luther bě 1522 ludej reformazije Nowy Sakoń w macźernej rěczi dał; pokónzny ſchwediſki lud je ßo doſpěcha měł a je ßo tak bórſy potom ßam ſałożił na tutón ważny ſałożk wſcheje reformazije. Tuž je bjes dźiwa, ſo tam w Oerebro lětża wot 17. hacź 19. auguſta ſ dźaknej wutrobu 400lětny jubilej ßwjecźa. K tutemu ßu ßebi ßußodne proteſtantiſke kraje pſcheproßyli, tak norwegiſki, daniſki, finiſki. Tež ſ Němſkeje a woßebje ſe Sakſkeje budźeja tam ſaſtupnizy, tak tež naſch krajny biſkop Jhmels. Tutón a ſnaty arzybiſkop Soederblon ſmějetaj tam tež hłownaj pſchednoſchkaj — My ßmy tu pola naß pſched 4 lětami tutón jubilej ßwjecźili. Nadźijomnje njeje wón ſa naſch lud bjes wuſpěcha woſtał. Nadźijomnje je tak, ſo je Nowy Sakoń, ſo je Biblija w naſchich domach domjaza a wſchědna kniha.

Žně. Hižo ßwjecźa ßo žnjowe ßwjedźenje, ſa tuto lěto drje tu a tam pſcheſahe. K tomu chzemy tu něſchto druhe pſchiſpomnicź. Pſchi rězy Solawje ſtej dwě woßadźe, kotrejż matej hiſchcze woßebitu žnjowu nutrnoſcź; mjenuja ju „poßwjecźenje žnjow“ (Ernteweihe.) Kóżde lěto ſhromadźuje ßo tam woßada na prěnjej abo druhej njedźeli po ſapoczanych žnjach wokoło pupow na polu, kotreż je najbliżſche pſchi zyrkwinej wßy. Nawjecźor wokoło 7 hodź. pſchicźahnu potom ſchulſke dźěcźi ſ wucżerjom a ſ duchownym na polo, pod ſwonjenjom jeneho ſwona. Spěwajo khěrluſch Pawoka Gerharda: „Ja ßo cźi, Bożo, dźakuju ſa wſchitku dobrotu a twoje ſkutki rosnjeßu“ — cźißko 530. — Sapocżnje mjes ßnopami ſhromadźena woßada ßwoju žnjowu nutrnoſcź. Duchowny cźita hiſchcze někotre ſchtucźki tuteho khěrluſcha dale, k tomu ſapocżatk Therſteegenoweho khěrluſcha: „Bóh je pſchi naß tudy“ — cźo. 315 — a ßłowa ſe 104. pſalma a dźerži krótku rěcź. S modlitwu a ſe khěrluſchom: „Nětk je ßo tón dźeń dokonjał!“ — cźo. 374 — ſkónczi nutrnoſcź. Jena ſ woßadow ma poßaunſki khór, kotryž pſchi tym khěrluſche pſchewodźa! — To je zyle wěſcze pěkne a pobożne, pſchi ſpocżatku žnjow takle „žně poßwjecźicź!“

Theoſophojo njejßu tež we Łużizy wjazy zyle njeſnacźi. Mamy tu tola ßamo wſchelake theoſophiſke ſjednoczeńſtwa. Theoſophojo, woßebje jich preſidentka Annie Beſant pſchihotuja ßo a chzeja cźłowjeſtwo pſchihotowacź na wulzy ważne podeńdźenje, kotreż ßo bórſy ſjewi: Khryſtuß pſchińdźe ſaßo we cźłowjeku. Tutón cźłowjek je hižo żiwy; je młody Indiſki, kotryž drje w tukhwilu w Hollandſkej pſchebywa. Annie Beßant je jeho w Indiſkej wußlědźiła a ßo dale wo jeho wukubłanje ſtarała. Piſche ßo wo nim, ſo je rjany, derje ſwoblekany młody mużſki, kotryž tež roſumi wuſtojnje tennis hracź. Kriſchna Murti je jeho mjeno. — By ßo dyrbjał ßmjecź, njeby-li wěz tak ſrudna a tyſchna była, njeby-li ßo to tu jednało wo to najwyſche a najßwjecźiſche! W němſkim kraju je jich w tukhwilu hižo zyła ßyła ludźi, kotſiž tu „ßobucżinja“. Kelko jich to budźe, kotſiž to póńdu ſa tutym nowym ſbóżnikom? — Theoſophow je jich wjele a wſchelakich po zyłej ſemi. Woni nochzeja żana ſekta bycź, tež niz żana nowa zyrkej; woni ßu „ta mudroſcź, kotraż wě wo Boſy, a tohodla tón wěrny pucź, po kotrymž dyrbi kóżdy hicź.“

Liſtowanje: K. we W. W. ſa 13. po ßwj. Trojizy. — H. w P. ſa 14. po ßwj. Tr. — M. w B. ſa žnjowy ßwjedźeń (15. po ßwj. Trojizy).

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 35.4

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Boh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 29. auguſta 1926 Bautzen

Čiſchcej a nakład Smolerjez knihiczišchczerńje a knihańje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadza kóždu ßobotu a płaczi běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezłow.

13. njedźela po ßwjatej Troiizy.

Sczenje ßwj. Lukaſcha 10, 23—37.

„Hlajcże kak ßo mjes ßobu tak lubo maju“, tak něhdy we prěnim czaßu kſcheſczijanſkeje zyrkwje póhanjo ſawołachu, hdyž na luboſczíwe žiwjenje kſcheſczijanow hladachu. A hdyž nětk na naſche hromadźebyczże w domach a gmejnach hladamy, móže ßo też hiſchcże prajicź: „Hlajcże, kak ßo mjes ßobu tak lubo maju?“ Kczěje tuta nanajrjeńſcha róžiczka, bratrowſka luboſcź, hiſchcże w kſcheſczijanſkich krajach? Abo je na tym, ſo dyrbi tón Knjes na zyke kſcheſczijanſtwo ſkorżicź, kaž tam w ſjewjenju ßwj. Jana na Epheſiſku woßadu: „Ja mam napſchecźiwo tebi, ſo twoju prěńſchu luboſcź ßy wopuſchcził?“ Je na tym, ſo ßo ſapoczńje dopjelnicź, ſchtoż je tón Knjes wo poßlednich czaßach wěſchcził: „Dokelž njeprawda ßo budże rosßylnicź, budże luboſcź w jich wjele woſtudnycź?“ Prajicź drje móżemy, tak daloko hiſchcże njeje. Rjanu kſcheſczijanſku luboſcź hiſchcże namakaſch. Kak ßu tam ſtarſchi a dźěczi ßebi mjes ßobu pſchikhileni w luboſczi, tam w mandźelſtwje ßo mjes ßobu lubuja a czeſcża, tam je ßußod ßußodej k pomozy, a ſtrowy wopyta a hlada khoreho, mißionſtwo mjes póhanami, ſnutskowne mißionſtwo, Guſtav-Adolfſke towaŕſtwa maju hiſchcże wjele pſchecźelow. Tak też je we ßwojej woßadźe wudowa, kiž wjele darow ſa khudych a hubjenych tam a ßem pſchinjeße, Bóh jej to ſapłacź. Tak žónſke towaŕſtwa w luboſczi ßo ſeńdu a wopruja, ſo bychu woßadne khorych wothladanje ſdźerżeli a druhim k pomozy byli. Ale ſo by tuta bratrowſka luboſcź hiſchcże wjetſcha była a pola wſchitkich ßo namakała, to drje ßebi żadacź móżemy. Ssebicznoſcź je wulka, hdźež cźlowjek jeno ßam na ßo myßli a rjeknje: hdyž ja jeno mam, ſchto dha mje druhi ſtara. A to je tak, dokelž je ßo wěra pola jich wjele ſhubiła. Hdźež je Khryſtuß we wutrobje, hdźež cźlowjek pod tutym ßwojim kralom ßłuži, tam je jeho ſmyßlenje, kaž Khryſtußowe běſche. A kak je tón lubował, kak ßwoje žiwjenje ſtajnje do ßłužby druhich ſtajił a na poßledk ßwoju ßwjatu krej w luboſczi k ſbožu wſchitkich pſcheliwak. Po nim je też tón Samaritſki jow cźinił. Tuž dźi, a cźiń też ty tohorunja.

Budź Khryſtußowy a tak tón Samaritſki. Twoja pycha:

1. wóczko, kotrež nuſu druhich widźi;
2. wutroba, kotraž nuſu druhich ßobu ſacźuje, a
3. ruka, kotraž druhim w jich nuſy pomha.

1. „Jako wón jeho wuhlada“, rěka wo Samaritſkim, jako tuteho hubjeneho wuhlada, kiž wußlekany, ſranjeny, połmorwy pſchi droſy leżeſche, bě jemu jeho żel. Potajkim Samaritſki mějeſche wóczko, kotrež ſ luboſczu na hubjeneho hladaſche. Tak njebě pola měſchnika a Levity. A tak też njeje bohużel pola jich wjele nětk. Woni njewidźa hubjeńſtwo wokoło ßo, haj njechadźa jo widźecź. Jich wocźi hladaju jeno na jich wobßedźeńſtwo, na jich dźěło a wużitk a wjeßele, a niz na hubjeńſtwo a nuſu bliżſcheho, kotrehož maju huſto wſchědnje wokoło ßo. Tam bydli khuda ßwójba ſ wjele dźěczimi, kiž ßo maju ſ hubjeńſtwom běda żicź, a bliſko bohaty muž, kiž ma wſcheho doſcź, ale żadyn dar bohateho khudeho njeſwjeßeli. Tam je khuda, khroma żónſka w khudej khěži, ale ſchtó dha na nju ſ wóczkom luboſcże hlada? Tam je ſtara żona, kotraž nikoho tych ßwojich wjazy nima, ale ſchtó ju w luboſczi hlada a wopyta? Tam je mandźelſka, nětk khorowata a ßłaba, hdźež je ßo we wójnſkim czaßu — muž we wójnje —

pschematrowała, ale ßu jej domjazy ſ luboſczu pſchikhileni woßebje jejny mandzelſki? Kak wjele ſtarych ſtarſchich, na kotrychž njebudze ßamo wot dzěczi ſ wóczkom luboſcze hladane. A nětko hakle hubjeństwo dale w ludu, pola wěry bratrow, pola póhanow, ſchtó hlada na tutych khromych, ßlepych, němowuchich, ſabłudzenych, hanjenych ſ wóczkom luboſcze? Wjazy Samaritſkich w kóždej wßy, we woßadze, w kraju! Njech kóždy tola niz jeno na to ßwoje hlada, ale tež na to, ſchtož je bližſcheho. Njech tola kóždy wocži wocžini niz jeno ſa kraßnoſcze tutoho ßwěta, ale tež ſa jeho nuſu, žałoſcz, hubjeństwo. Srudzaze je, hdyž ßu bohacži, ſtrowi, ſbožowni ßlepi ſa wſcho hubjeństwo a potom pſchińdze powalenje, njeměr a morkotanje w ludu. A kak hakle potom, hdyž na Božu prawdu pſchińdze a dyrbja ßłyſchecz ſ Knjeſoweho erta: „Ja ßym khudy był, a ty njejßy mje naßycził, ja ßym nahi był, a ty njejßy mje woblekał; pſchetož ſchtož njejſcze czinili jenemu mjes tymi mojimi najmjeńſchimi bratrami, to njejſcze wy mi czinili.“

Tuž budz Khryſtußowy a tak Samaritſki, kiž ma wocži ſa nuſu bližſcheho. Ale tež:

2. czopku wutrobu, tutu nuſu ßobu ſaczucz. To je Samaritſki czinił. „Jako jeho wuhlada, rěka, bě jemu jeho žel!“ Měſchnik bě jeho tež wuhladał, ale dzěſche nimo. Levita bě tež tam pſchiſchoł, ale, jako jeho wuhlada, dzěſche nimo na bok. A hdy bychu ßo kóždeho praſcheli, czohodla ßy tak njeßmilny był, by kóždy ßwoje wurěcze měł. Dha by prajił: Ja tuteho człowjeka njeſnajach, dha njemějach žaneje pſchiſzłuſchnoſcze jemu pomhacz; abo: ja njemějach khwile, dyrbjach khwatacz; abo: ja njemějach niczo pſchi ßebi, ſo móhł jomu pomhacz. Ale prawe wotmolwjenje by było: ja njemějach žaneje wutroby ſa mojeho bližſcheho, žaneje czopkeje, ßmilneje wutroby, ale ſymnu, ßebiczny wutrobu, kotraž praji: kóždy je ßebi ßam najbližſchi. A tutu ſymnu, njeßmilnu wutrobu ma tež dzenßniſchi dzeń tak někotry; ale ty tola niz, ſo ßo tež ſ tym wurěczniſch: ja nimam khwile, ßo ſa druhich ſtaracz; abo: to mje niczo njeſtara, druſy tu ßu, kiž tu pſchiſzłuſchnoſcz k temu maju; abo: ja njeſnaju człowjeka, ßym ßam khudy, mam ßo ſa tych mojich ſtaracz. Ně, njech je twoja wutroba ßmilna. Dha potom ßobu nuſu bližſcheho ſaczujeſch. Ty wěſch, ſchto rěka, khudy bycz, ſ wudowu bycz, njeſboże měcz w domje abo na polach, khory ležecz, woßyroczeny bycz, bjes Jeſuża bycz. Jich nuſa je twoja nuſa. A hdzež je człowjek kaž ty, je twój bližſchi. Schtož je jeho potrjechiło, mohło tež na tebje pſchińcz. A hdyž ßym ſtrowy, hdzež je druhi khory; hdyž mózu ßo najěſcz, hdzež je druhi hłódny; hdyž mam draſtu, hdzež druhi teje tradacz dyrbi; hdyž mam tych ßwojich wokoło ßo, hdzež druhi pſchi rowach płaka; hdyž mam pſches wěru do Khryſtuża měr a troſcht a nadziju wěczneho žiwjenja, hdzež je druhi we ßwojej njewěrje tak njeſbožowny, kak mohł ßo Bohu lěpje dzakowacz, hacž ſo ßym ßmilny a mojemu hubjenemu ßobuczłowjekej tak wjele pomham, hacž ſamózu? Kak móhł ßo ßwojeho ſboża ſwjeßelicz, hdyž njecham mojemu hubjenemu ßobuczłowjekej po móžnoſczi pomhacz? Ach, doſcz hubjeństwa, ale mało ßmilnoſcze, haj woprawdziteje ßmilnoſcze, hdzež budze date niz ludzi dla, niz ßwojeje czeſcze dla, ale ſ wutrobu, ſo lubuju ßwojeho bližſcheho jako ßam ßo, ſo ſapłaczu mojemu Wótzej jeho luboſcz, kotruž wſchědnje wužiwam. Tuž proßmy wſchitzy, kralo luboſcze, daj nam tež tajku czopku, ßmilnu wutrobu, kotraž wſchu czělnu a duchownu nuſu ßobu ſaczuje, ſo ßmy ſe Samaritſkim ſa ßwojich, ſa druhich. „Ssy ty, luboſcz, poruczíła, ſo ßo mamy lubowacz, daj, ſo morwa duſcha žiwa w luboſczi móhła ſtacz, ſo tež luboſcz wot ßo damy a ſo kóždy wě, ſchtó ßmy, ſo my jedyn narod mamy a ſa jeneho ſtejimy.

3. Tak, ſo tež napoßledk ßo namaka ſwólniwa ruka, kotraž rad pomha. Kak ſwólniwy je jow Samaritſki pomhał. „Wón pſchiſtupiwſchi k njemu wobali jeho rany a linu do nich wolij a wino; a ſběhnywſchi jeho na ßwoje ſkoczo wjedzeſche jeho do hoſpody a pytaſche jeho.“ Kajka luboſcz! Samaritſki njemyßli pſchi ßebi: ja chzu w bliſkej wßy pomoz pytacz a ludzi won póßłacz, ně, ßam pomha, połmorweho ſ winom wokſchewi, jeho rany wobali, jeho na ßwoje ſkoczo ßadzi a ßam pódla běži, a w hoſpodze ßo ſa njeho ſtara a potom hakle ßam na ßo myßli. Budz tež tajki Samaritſki. Ssam bjeŕ ßo po potrjebnoſczach tych khudych horje, ßam wopytaj khorych a troſchtuj ſrudnych. Ssam ſtaj ßwoje dzěło, ßwoje žiwjenje do ßłużby ſboża a žohnowanja druhich w jich nuſy. Tajke wutrobne parſchonſke dzělbracze ſe ßłowom, ſ darom, haj tež ſ napominanjom je wolij na jich rany, je wino, kotreż jich poßylni, haj nowe dowěrjenje k Bohu ſbudzi a teho druheho k njemu wobroczi. A wjeßełoſcz widzecz, kotruž ſ tym pſchihotujeſch, to „ſapłacz Bóh“ ßłyſchecz ſ jich erta a dzakne ßylſy widzecz a wotkhorjenje khorheho, kotrehož ßy wopytał a nowe ſboże w domje, hdzež ßy wupomhał a nowu wěru, hdzež ßy troſchtował a napominał, to je Boži dar, to je njebjeſke wokſchewjenje ſa Samaritſku luboſcz. Tak maſch měr wutroby, wſchak ßy to ßwoje czinił, a junu wěczny ſbóžnoſcz. „Hdzež ja ßym, tam dyrbi mój ßłużobnik tež bycz“, je Jeſuß prajił. Tuž budz Khryſtußowy a ſ tym tón Samaritſki, kiž je luboſcz wußywał a luboſcz žněje ſa czaß a wěczноſcz.

Hamjeń.

Se ſtarodawnych czaßow.

(1. Pokraczowanje.)

To pak bě napinaze dzěło, hakle po krajach puczowacz a rěczecz a ſaßo rěczecz! Bě to tola pſched 650 lětami. Tehdy mějachu naſche kraje trózku hinajſchi napohlad, woßebje běchu tu hiſchcze hobrſke lěßy a žane abo tola hubjene pucze a drohi. Tuž bjes dziwa, ſo Berthold pſchedołho njewudzerża. S jeho poßlednich 10 lět njeje nam niczo ſnate, wo wulkim wokołopuczowanju; ſkutkowaſche drje jenož hiſchcze w ßwojej domiſnje, woßebje w Regensburgu. 14. dezembra 1272 je ſe ßmjerczu ßwoje dzěło ſłożił; ſ nim wumrě, kaž napißmo jeho rowoweho kamjenja praji: „wuczeŕ ludow a najwjetſchi rěcznik němſkeho luda.“ Tam w zyrkwi Minoritow abo Franziſkanow w Regensburgu wotpoczuje jeho ſemſke cželo wot napinazeho dzěła, czakajo na hłóß poßawny ßudneho dnja, kaž czi poßłucharjo pod jeho klětku huſto měnjachu, jim tehdy hižo ſ jeho erta poczinaſche klinczecz.

Bertholdowy row bu pſchi ſpoczatku 30lětneje wójny wotewrjeny; jeho powoſtanki położichu do woßebiteje kſchiny; tutu biſkop ſaſyglowa. W njeměrach 30lětneje wójny buchu pak tu pak tam khowane, doniž njebuchu ſkónczнje w Regensburgſkim domje pokhowane. Tam hiſchcze dzenża wotpoczuja. Tež prjedy naſpomnjeny rowowy kamjeń namakaſch tam pſchi Regensburgſkim domje.

II.

To bě Berthold Regensburgſki. S wotkal nětko tutón wulki wliw, tuta dziwna móz tuteho muża? Schto wabjeſche tajke ßyły k njemu?

Luboſcz, jenož luboſcz! to je to wotmolwjenje. W luboſczi bě ſałożeny wliw, bě ſałożena wſcha móz tuteho muża. Wot ßwojeho luda bě nawuknył to ßłowo: „Mi je žel teho

a.

Hłóß: Wſchitkich ſwjaſkow pſchekamarjo ꝛc.

Knjeże, ſdźerž mi ßłowo ßwoje, tónle dar najkraßniſchi; wſchak to bohatſtwo je moje najwjetſche mjes kubłami! Njedyrbi-li płaćźićź ßłowo, na cźim wobſtacź wěra chże? Tyßaz njeby ßwětow mohło mi bycź, ſchtoż mi ßłowo je.

2. Halelujah! Haj a hamjeń. Knjeże, ty mje ſakhowaj, ſo mi ſakładny je kamjeń ßłowo, — na njón ty mje ſtaj! Sahe daj a poſdźe tebi poßłużecź mi horliwje! K nohomaj cźi ßydacź ßebi žadam ſ Marju nutrnje. —

Mikławſch Ludwig hrabja ſ Zinzendorf, † 1760; — ſeß. M. U

b.

Po swojin hłosu.

Dobre dary na zemi
mamy z wysoka;
Bóh sam Knjez nam wu-
wjele bohatstwa. [dźěli
Bjez poroka
wšitke Bože skutki su;
Bóh je lubosć, kwalmy ju!
Halelujah! —

Wšitku zrudnosć človjekam
načinił je hrěch;
dali su so stworjenjam,
z Bohom maju směch.
Ach, zlě, ach, zlě!
Wjeršny zemje poklał je;
w służbje ćežkej zdychuje
wšo stworjenje.

Smjerće knjejstwo na swěće
z hrěcha přišło je;
swobodu smy zhubili,
štó nas wumože?
Halelujah!
Trošt je swětej zeskhadźał;
Bóh je lubosć, Bóh je dał
nam Jezusa!

Boži Syn je podaty
našich hrěchow dla,
za nas k hrěchej sčinjeny
rad so morić da.
Nět radźićel
być we nuzy Khrystus chce,
měr ma zemja; žiwy je
Imanuel!

Zbóžny bydli na zemi
Jezusowy lud
a so mócnje přewěri
pře wšón stysk a błud.
Či wšitcy tam
maju krasne kralestwo;
Bože dźěći přez horjo
du k njebjesam.

Dźěćom błyski w njewje-
luta lubosć su [drach
a we měrnych słónčnych
Wótcej spěwaju. [dnjach
Hdyž wutroby
rěčka hnady powodźa,
so dźě rjeńšo zelenja
nam zahrody.

Dobre dary na zemi
mamy z wysoka;
Bóh sam Knjez nam wudźěli
wjele bohatstwa.
Bjez poroka
wšitke Bože skutki su;
Bóh je lubosć, khwalmy ju!
Halelujah! — Jan Killan, † 1885.

---

luda!“ Dokelž wón ßwój wbohi, poteptany, błudźazy lud lubowaſche, ſrosumi tutón lud jeho a da ßo wot njeho k pokucźe ſwołacź.

Wón je nadobny a dobreje wutroby a wyßokeho ſmyßlenja. W nim jewja ßo hłuboka khutnosćź a ßwjaty duch pokornosćże, nježnosćże a lubosćże, kotryž ßamo wo ßo najkrućźiſcho poßudźuje, ſa druhich pak a jich brachi wutrobu połnu ßmilenja a miłosćże wopokaſuje. Wſchudźom wobßwědcža wón, ſo bu w nim žiwy duch bójſkeje lubosćże a ſo bu wón ßam tak ßwěrny wucžomnik ßwojeho Sbóžnika.

Wucženje a khodźenje bě pola njeho ſ jenajkim ßwědcženjom. Jeho ſrěcžniwosćź, a byrnjež hiſchcże bóle horliwa a ſahorjaza była, njeby jemu te ßyły luda tak poddane ſcźiniła, kaž to běchu, njeby-li wón ßam ſe ßwojim žiwjenjom ſ dobrym a ſ jaßnym pſchikładom był.

Berthold ſnajeſche ßwój lud, ſnajeſche jeho hubjeńſtwo a ſnajeſche jeho hrěchi. Hdyž dyrbjeſche tu pomhane a hojene bycź, dyrbjeſche lud brachi a khoroſćże ſpósnacź. Berthold je jemu pokaſał tak njebojaſliwje a doraſnje kaž lědy ſchtó do njeho a po nim.

Tutón prědař njehlada na to, hacž to wyßozy abo niſzy, hacž to duchowni abo lajikojo. Bamžej kaž najniſchemu měſchnikej, khěžorej kaž měſchcźanej a ratarjej płacźa jeho khutne napominanja.

Bertholdowe nam hiſchcże ſdźeržane a wukhowane prědowanja pokaſuja nam, kak bjestroſchtne ßu byłe wobſtejnoſcże 13. lětſtotka a to nadrobniſcho hacž žana kniha ſtawiſnow. Dokelž bě khěžor móz a nakładnoſcź ſhubił, cźinja cźi mózni, ſchtoż ßo jim lubjeſche. Prawo by lědy hdże namakał, ſo to ßo pak tu ſchěrjeſchtej rubjeńſtwo a pjaſcź. Tohodla wobſkoržuje Berthold wjerchow: „Wy kralojo a wójwodojo, Bóh je wam wulke ſaſtojnſtwo na ſemi dał! Pſched wami dyrbimy ßo poklakowacź a waß cześcźowacź; wy macże wjele kubłow daloko a ſchěroko, wy jěchacże pěknje a khodźicże rjenje; wy macże wyßoke hrody a rjane žony. Tehodla dyrbicże nětk też wy hladacź, kak byſchcże ßo Bohu ſa to dźakowali. Wón wam njeje niczo pſchikaſał, khiba dobry měr dźeržecź a prawje ßudźicź. Wy pak nětk po pjenježku ßudźicże. Wy knježa, ſchto dha je pjenježk cźinił? Wy dyrbicże po prawom ßudźicź bohateho kaž khudeho, zuſeho kaž ſnateho, bura kaž teho, kotryž ſ waſcheho ſnajomſtwa! „Njewojujcże jedyn pſchecźiwo druhemu ale wojujcże wſchitzy hromadże pſchecźiwo hrěchej.“

Skupoſcź a lichownſtwo bě tehdy pſchi tajkim łamanju prawa wſchudźom jara rosſchěrjene. Tohodla też Berthold kóždy dźeń, kaž ßam praji, pſchecźiwo ſkupoſcźi wojuje. Skupoſcź je jemu ßobu najbóle ſaßakły hrěch, kotryž ženje kónza nima. W jenym prědowanju praji wón: Wſchitzy druſy hrěſchnizy dyrbja dyß a dyß Bohu pokoja wostajicź, njeßmědźa jeho pokoj ſe ßwojimi hrěchami kaſycź. Ty, ſkupako, njewostajiſch Bohu ženje pokoja. Tu ßu mordarjo, mandźelſtwołamarjo a hracźzy! Dołhož tu ßedźa, dyrbja ßo ßwojich hrěchow wſdacź! Tu ßu picźzy, kotrymž chże ßo jara picź, dołhož tu ßu, dyrbja lacźni bycź! Tu ßu rejwarjo a wußměwzy, tola woni dyrbja ßo tu rejwanja a wußměwanja wſdacź. Tola twój hrěch, ty ſkupako, žerje dale a dale! Mjes tym ſo ja prěduju, ßy ty drje hižo ſaßo 6 pj. wulichował! A mjes tym, ſo ja ſ tobu rěcźu, ſaßo poł pj.!“ W dwěmaj prědowanjomaj napomina wón ſkóncźnje ſhromadźenych, ſo bychu ſjawnje Hamjeń ßobuprajili, jeli ſo chzeja ßo ßwojich hrěchow wſdacź. Móznje ſaklincźi też tuto Hamjeń k njemu. Tu wón ſawoła: „Fui, ſkupako! Twoje Hamjeń derje ſeſeſnach ſ druhich! Njeje žaneje prawdy w nim! Pſched Božimaj wuſchomaj klincźi tuto twoje Hamjeń kaž pßycże kjawkanje!“

Nimo ſkupoſcże a lichowanja khłoſtaſche Berthold ſe ßwojimi prědowanjemi wošebje panzanje zyroby a druhe jebanſtwa pſchekupzow a rjemjeßlnikow. Tón jedyn dawa wodu měſto wina, druhi powětr měſto khlěba. Pjekarjam wumjetuje, ſo cźěſto ſ droždźemi daja hicź; hdyž to potom khduſchinka khlěb nakraja ma powětr měſto ßrjódki! Saßo druhi pſchedawa cźrije ſ pßycźeje koże ſa dobrokožane; pali póduſche pſchi wohenju, ſo by je twjerde ſcźinił a ſa dobre pſchedał. A tam cźini jedyn něſajki klunkr, kotryž hódny njeje, ſo by něhdże murju krył, ſe ſchkrobom twjerdy a tajki, ſo je kuſk ſa něcźim, a potom pſchińdże khudy wotroczk, a kupi ßebi to ſa mſdu zyłeho poł lěta, ſo by něſchto woblekacź měł, ſa ſchtyri njedźele je wſcho do kruchow. Drjewjerjo kładu ſpody na wós kſchiwe ſcheſcherjate kruchi a pſchedawaju tak naſtatu próſdninu ſa dobre drjewo.

So ßu mužojo njeſprawni, na tym ßu ßobu žony wina. Dokelž dźiwnje ſa pychu, ſawjedu žony mužow, ſo njeprawe cźinki nałožuja, ſo bychu pjenjes doſcź nahrabali a wudawki žonow ſarunowali a jich pſchecźa dopjelnjowali. Nadutej žonje pſchiwoła Berthold: „Ty ßy ßem pſchiſchła w zuſej draſcże! Ja tebje derje ſnaju! Ty ßy ßo zuſu draſtu ſwoblekała; pſche-

wukanadalu | zylu wolqnj wuqnkz ni ol izjalquuu łoau łoł dobytkom; a dyrbjała-li ty to, kaž po prawom, jaßo dacź a wurunacź, by ty dyrbjała bjes wodźeczka a nawobleka wotßal hicź!“ Ssamo na ßebi je dowolene, ßo dobru draſtu ſwoblekacź, ſo bychmy na ßwjedźenjach naſchemu Knjeſej wyſchu cześcź a khwalbu dawali hacž hewak. Tola hordźi a naducźi ßkuża cžertej ſ tym, ſchtož dyrbjeli k cześcźi Božej nałožowacź; ſ cžimž ßebi myßla, ſo ßwoju ſbóžnoſcź powjetſchuja, powjetſchuja ßebi ßwoju njeſbóžnoſcź!“ (Pokracžowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Dźeń 6. ſeptembra ſhromadźi ßo hiſchcźe ras dotalna ſakſka ſynoda, ta poßlednja ßwojeho runjecźa. Jeje poßedźenja budźeja drje 2 abo 3 njedźele tracź. Saběracź ſměje ßo woßebje ſ pſchetworjenjom dotalneje wuſtawy do noweje, kotraž ſ 1. oktobrom pſchińdźe. Najbóle widomny budźe tutón pſchekhod w naſchej Łužizy. Dotalny zykk ßo rosbije do 4 kruchow a dotalna ephorija Radeberg ßo do zyła ſhubi; jeje woßady pſchidźěła ßo druhim ſuperintendenturam, kaž budźa to pſchichodnje zyle njepſchihódnje ſa naſch jaſyk też te ſchtyri zyrkwine wokrjeßy naſcheje Łužizy rěkacź; ßrjedźiſchcźa tutych wokrjeßow ßu Budyſchin, Kamjenz, Łubij, Žitawa. W kóždym wokrjeßu abo w kóždej ſuperintendenturje budźe jedyn duchowny ſe ſuperintendentom. A ſaßo někotre ſuperintendentury hromadźe ſměja juriſtu ſa ßobudźěłacźerja a ſarjadowarja. Hacž ßem wukonjachu we Łužizy tuto dźěło ſaſtojnizy wokrjeßneho hejtmana, w herbſkich krajach, hdźež hižo wot dawna ßem ſuperintendentury ßu, hamtſzy hejtmanojo, potajkim ſtatni ſaſtojnizy. S tym je to nětk k 1. oktobrej kónz, a to po khwatniwje pſchewjedźenym ſtatnym ſakonju, kotryž je ſ naſtorkom był zyłeho pſcheměnjenja, kotrež je po dołholětnym tam a ßem nětk pſche njejabzy pſchiſchoł. Tola nowa wuſtawa zyrkwje je hižo lěta dołho hotowa a cžakaſche na ßwój cžaß. Synoda ſměje nadawk, jej pucź pſchihotowacź a ßebi ßamemu a dotalnej wuſtawje row. Sawdawk ſa wobnowjenje a polěpſchenje zyrkwineho a nabožneho žiwjenja też tuta nowa wuſtawa njeje. Tuto móže jenož pſchińcź, hdyž ßo jenotliwi a woßady a lud wobnowja w ſnutskownym a we wěrje do Jeſuża Khryſtuża. So by tuto ſ dobom ſ nowej wuſtawu pſchiſchło, to je naſche najwutrobniſche pſchecźe ſa naſche woßady kaž ſa zyły lud!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Wólba do ſynody ſa Budyſchſki wokrjeß je ſa dźenża poſtajena. Wěz khwata, dokelž ßo hižo 6. ſeptembra poßedźenje ſynody ſapocžnje. Sa nowowólbu je poſtajeny k. farař Domaſchka-Budeſtecžanſki. Tuž njech tuteho też dźenża wſchitzy wola!

Sserbſka prědarſka konferenza bě ßo ſańdźenu póndźelu k ważnym wuradźowanjam ſhromadźiła. Jednaſche wo ßerbſkich ſpěwarſkich. Dojednała pſchezo hiſchcźe njeje, njech też wo wſchelakich ważnych dypkach ßo rosßudźiła. Wobſamknyła je mjes druhim, ſo ßo te khěrluſche, kotrež budźeja w nowym wudawku nowe, też jako pſchidawk wudaja k dotalnym ßerbſkim ſpěwarſkim; dyrbi ßo tola ſmóžnicź, dotalne ſpěwarſke pornjo nowym, kotrež ßo pſchihotuja, trjebacź. Tutón pſchidawk dyrbi ßo w němſkich piſmikach cźiſchcźecź. Nowy wudawk ſpěwarſkich pak budźe cźiſchcźany ſ łacźanſkimi piſmikami, kotrež nětkle młodźi a dźěcźi wſchudźom wuknu, ſ kotrymiž je też nowy wudawk katechisma cźiſchcźany, a kotrež wſchitzy Sserbjo ſnaju ſe ßwojeho ſpěwnika, ſ kotrehož ßwoje ſpěwy ſpěwaju. Khód ſpěwarſkich abo ſarjadowanje khěrluſchow we ſpěwarſkich budźe tajke, kajkež je němſke ſpěwarſke naſcheje ſakſkeje zyrkwje maja, jenož ſ tym wuměnjenjom, ſo khěrluſche ſa njedźelu a Boże ßłużby prěnje njeiſßu ale adventſke khěrluſche. Khěrluſche ſa njedźelu a Boże ßłużby ſtupja na ſpocžatk wot dźěła kěrluſchow wo Božim ßłowje. Te tak mjenowane duchowne kěrluſche ſ luda ßo ani po cźiſchcźu ani po měſtnje wot kěrluſchow njedźěła ale ßo tam ßobu ſrjaduja, hdźež po wobpſchijecźu ßłuſcheja. Wo ßobu najważniſchimaj dypkomaj njebu konferenzy dokładne rosßudźenje a wobſamknjenje móżno: Wudawk ſpěwarſkich ſpěchowacź tak, ſo by bórſy wuſchoł, a ſwěſcźicź pjenjes ſa wudawk tutych ſpěwarſkich. Tu ſměje konferenza hiſchcźe dalſcheho a nuſneho dźěła, kotrež njecžaka, hižo tehodla njecžaka, dokelž žanych ßerbſkich ſpěwarſkich wjazy nimamy.

S **Hodźija.** Hodźijſka zyrkej ßwjecźi lětßa žadny jubilej, kaž jón žana ſ naſchich ßerbſkich zyrkwjow hiſchcźe ßwjecźiła njeje. 850 lět je ßo minyło, ſo Hodźijſka zyrkej ſteji. To je bjes dźiwa, ſo ßo woßada a jeje hoſcźo lětßa woßebje na Hodźijſku kermuſchu wjeßela a hotuja, kotraž je, dokelž ßobu ta prěnja, hewak hižo rad witana a ßobußwjecźena. 13. ſeptembra budźe tuž to woßebity dźeń ſa woßadu a jeje kermuſcherjow. Hacž dotal je wobſamknjeny, na ßwjedźenju jenu ſa Němzow a Sserbow ſhromadnu Božu ßłużbu dźerżecź. Do tuteje pocźehnje ßwjedźeńſka woßada ſe ßwojimi hoſcźemi we ßwjedźeńſkim cźahu, do tuteho ſeſtupaju ßo ſchulſke dźěcźi ſe 6 woßadnych ſchulow, młodźina, towarſtwa, a hoſcźo. Po ßwjedźeńſkej Božej ßłużbje budźe ßo ßwjedźeńſka kollekta ſkładowacź, kotrejež wunoſk je ßobu ſa powjetſchenje kěrchowa abo ſa ſałożenje noweho kěrchowa poſtajeny. — Dróbniſcheho wo tutym jubileju pſchinjeßemy w pſchichodnych cźißłach tuteho łopjeńka.

Kſcheſcźijanſzy ſtarſchi ßu 5. ſeptembra do Budyſchina ſwołani. „Krajny ſwjaſk towarſtwow kſcheſcźijanſkich ſtarſchich Sakſkeje“ — „Landesverband der chriſtlichen Elternvereine Sachſens“ — dźerži ßwój hłowny dźeń 5. ſeptembra w Budyſchinje. Dopołdnja ßu Boże ßłużby a to ½8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi, w 9 hodź. w Michałſkej ßerbſka a ½11 hodź. němſka, w 9 hodź. w zyrkwi Marije Marthy a ½11 hodź. w Tuchorſkej; nimo toho je ¼12 hodź. Boża ßłużba ſa dźěcźi w Pětrowſkej zyrkwi. Prědowacź budźetaj mjes druhimi krajnokonſiſtorialny rada Glänzel-Drježdźanſki a wyſchſchi konſiſtorialny rada dr. Karow-Barlinſki. Pſchipołdnju we 12 hodź. je wulki ſjawny wuſtup pſched Pětrowſkej zyrkwju; pſchi tym ſpěwaja khory dźěcźi. Popołdnju ßu wulke ſjawne ſhromadźiſny wot 2 hacž 5 hodź. a to w Pětrowſkej zyrkwi, w Krónje, Tſělerni a měſchcźanſkej ſahrodźe. Sswjedźenſzy rěcźnizy budźeja: ſnaty a ſmużity ſaſtupowař zyrkwje a kſcheſcźijanſtwa pſched němſkim ßejmom Lic. dr. Mumm-Weſtfalenſki, dale rektor Kortenhans-Kölnſki; rěcźitej wo: „Cźehodla woſtanjemy my krucźe pſchi kſcheſcźijanſkej ſchuli ſ wěruwuſnacźom?“ Dale rěcźi knjeni Mathilda Maiſch-Württembergſka wo „Sswójbje a wukubłanym“, knjeni Gertrud Becker wo „Nuſne je, ſo maja też pokracžowanſke ſchule roswucźowanje w nabožinje.“ Pſcheproſcheni ßu wſchitzy, kotſiž na ſałožku kſcheſcźijanſkeho wuſnacźa ſteja. Tuž ßu też wſchitzy ßerbſzy ſtarſchi wutrobnje proſcheni, ſo bychu ßo na tutym wuhotowanju kſcheſcźijanſkeho wěruwuſnacźa wobdźělili!

Liſtowanje:

H. B. Dźak ſa liſt a poßyłku. Wužiju to tak bórſy hacž ſkładnoſcź. Red.

H. w P. ſa 14. p. Tr. — M. w Ba. ſa žnjowy ßwjedźeń (15. p. Tr.).

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 36.5

Pomhaj Bóh!

Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin 5. septembra 1926 Bautzen

Čischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihańje sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći bjertletnje 78 słotych pjenjezłow.

14. njedźela po swjatej Trojizy.

List na Filipp. 3, 12—16.

Niz jako bych to same hižo sapschijak, abo hižo dokonjany byk, ja honju pak sa tym, hacź bych jo sapschijak, jako tež ja wot Khrystuża Jesuża sapschijaty sym, — to su wutrobu hnujaze słowa, to njeje žana próżdna rěcź, muž, kiž je tute słowa prajik, je něschto naschonik, schtoż njemóżesch s człowieskej měru wjazy měricź, se semskimi kubłami to njemóżesch sebi dobycź a se wschej semskej mozu jo sebi njemóżesch pschiswojicź — wón steji we towarstwje, w sjednoczeństwje se swojim Sbóžnikom, w nim je wón Božu hnadu dobył, tak je dokonjany w Khrystuźu; dokelž je wot Khrystuża sapschijaty, ma wón dźěl na nowym wyschschim žiwjenju. Hladajo na Jesuża tež Pawoł sebi praji: dokonjany njeje tu nichtón — bjes hrěcha tež wón njeje, połnosćź žiwjenja Božeho kaž Khrystuź wón nima, ale wón honi sa tym, so by dźeń a wjetschi był wo wěrje a žiwjenju a pósnaczu a shonjenju Božeje krasnosćze we Khrystuźu Jesuźu.

Cźěmne je, schtoż sady njeho leži, tehodla wón praji: ja sapomnju, schtoż s poźleda je — swětke je, schtoż psched nim leži, tehodla so wusnawa: ja honju k temu wottuknjenemu kónzej sa tym darom, kotryż pokaże to njebjeske powołanje Boże w Khrystuźu Jesuźu.

To je pucź žiwjenja, na kotrymž Pawoła tu widźimy, to budź tež nasch pucź žiwjenja, so bychmy wopuschczili, schtoż sady nas leži a honili sa swojim njebjeskim powołanjom Božim w Khrystuźu Jesuźu.

1. Ja sapomnju, schtoż s poźleda je, praji Pawoł. Sswět drje praji: Sbožowny je, kiž sabydźe, schtoż so njehodźi pscheměnicź — swět so wusnawa: wužiwajmy cźasa, po nami njech pschińdźe, schtoż chce — na zyle něschto ruhe myźli sebi Pawoł, hdyž praji: Ja sapomnju, schtoż s poźleda je; chzyli to wot njeho wuknycź! Ja sapomnju: haj dyrbjeli so k temu hakle dacź napominacź? Kak sabycźiwi su wschak cźlowjekojo! W swojim njedźaku su sabyli na tych, kiž so so sa nich starali a prózowali, jako běchu hischcźe dźěcźi; kak někotra dobrota a luboscź je so s hrosnoscźu a hidu sapłacźiła.

Po milijonach su tež sabyli na swojeho stworicźela a wumóżerja. W 5. knihach Mójs. w 32. stawje cźitamy: Skaku, kotraž cźe płodźiła je, sy ty sapomnił a sy sabył Boha, swojeho stworicźela! A pohladaj tola na wschitke njeliczomne syły człowjekow, kiž w cźasnym swoje spokojenje pytaju a jo njenamakaju, kiž so rad teho njedopomnja, so su smjertni a su tak žiwi po žadoscźach swojeje wutroby a so njestaraja wo Boži sud. A kak srudne, so jich wjele hischcźe na wjele wjetsche posabudu: na wopokasanu Božu hnadu! — Ssy ty jedyn s tutych syłow abo dopomnisch so ty, schtoż sy swojim sobucźlowjekam a schtoż sy swojemu Bohu winojty? —

Tehodla njesapomń Božeje hnady, kotruż je cźi twój Bóh w Khrystuźu wopokasał, njesapomń teho, kotryż je cźernjowu krónu njesł a to tež sa Tebje! Twój njebjeski Bóh je tebje lubował s tutej luboscźu, so je wón swojeho jeniczkeho narodźeneho syna dał tež sa tebje! Ale rady by ty na něschto sabył, na twoje hrěchi a na twoju winu! Husto by Bohu to abo druhe slubił — ale dopjelnił jo njesy! Schto sy wscho twojemu Wótcej winojty — ale sapłacźił jemu njesy! Kelko składnoscźow sy měł, w kotrychž by so mohł jako swěrny kschescźijan wopokasacź, ale sy jim dał nimo hicź. Haj hdy

by to ſabycź mohł! Hdy by to wſcho wobſamknjene było, ſo ßo wjazy na njo ſpominało njeby! Ale to dyrbiſch ßebi prajicź, ſo Bóh wſcho wě a na niczo njeſapomni. Pola prophety Jeremiaßa namakamy w 2. ſtawje ßłowo: Twoja ſkóſcź budźe cźe ſchwikacź a twoje wotwobroczenje budźe cźe khłoſtacź, ſo by ſhonił a widźał, kajke njeſbožo a żałoſcź pſchinjeße, hdyż ty teho Knjeſa, ßwojeho Boha wopuſchczíſch a ßo jeho njebojiſch, praji tón knjes Zebaoth. Schtóż je ſprawny ßam pſchecźiwo ßebi, ßo ßwojemu ßwědomnju njemóże wuwinycź, a niczo cźe njemóże wot twojeje winy wußwobodźicź, khiba, ſo ßo podnuriſch do morja Bożeje luboſcźe, ſo by wodacźa ßwojich hřěchow nadobył pſches Khryſtußa.

Potom pak dyrbiſch na něſchto ſabycź — na to, ſchtoż Pawoł praji, ſchtoż ſ poßleda je: to je ſtare, hřěſchne waſchnje. To budźe twoje wumóżenje, hdyż ßo daſch wjeſcź wot twojeho Sbóżnika każ Pawoł a niz wjazy wot ßwojeho ßebicźneho ducha. Saulus bu Paulus a Jeſuß běſche jeho żiwjenje: ſapomń też ty, ſchtoż ſ poßleda je, ſchtoż ſady leži, ſo by w nowym żiwjenju khodźił! Sabydź ſtare, wopuſchcź je, wotwobrocź ßo wot njeho, tak dobudźeſch ſjednoczeńſtwo ſ twojim Sbóżnikom, wón twój — ty jeho a Jeſuß tebje pſcheproſchuje: pójcźe ßem ke mni wſchitzy, ja chzu waß wokſchewicź — to njeſapomń!

Jeſuß je na pucźu do Jeruſalema — na ßwojim poßlednim pucźu do ßwjateho měſta. Tam dyrbi wumrěcź. Po najbliżſchim dźe wot Galilejſkeje pſches Samaritſku. Samaritſzy chzedźa jemu wobaracź, ſo by pſches jich kraj wſchoł. Dokelż Żidźi jich njewobkedźbowachu, běchu huſto też pucźowarjam do Jeruſalema cźeżkotu cźinili. Jako ßo to nětk też Jeſußej ſta, běchu wucźomnizy ßo roshněwali a najradſcho bychu widźeli, ſo by woheń ſ njebjes dele padnył. Jeſuß pak ßo jich praſcha: njewěſcźe, kajkeho ducha dźěcźi wy ſcźe?

2. Tak chze też naß Pawoł ſa ruku wſacź, ſo bychmy ſa nim ſchli: ja honju k temu wottyknjenemu kónzej ſa tym darom, kotryż pokaże to njebjeſke powołanje Boże w Khryſtußu Jeſußu.

Móznje běſche Pawoł pſched Damaſkußom wot Khryſtußa ſapſchijaty. Wot ßamßneho dnja ßem ßo pola njeho ſapocźa honjenje ſa żiwjenjom, kotreż Jeſuß cźłowjekam poſkicźa. W kajkich bědźenjach je Jeſuß dźeń a móznjſcho na nim dobywał! Doniż Pawoł njebu wulki mißionar ßwěta a japoſchtoł ludow — kotryż ßo wuſnawa: S Bożeje hnady ßym ja to, ſchtoż ßym, a jeho hnada na mni njeje podarmo była! A tutón muż — kiż je telko ſamohł: kak ponižny je wón: ja hiſchcźe ßameho njedźerżu ſa teho, ſo bych to ßame ſapſchijał; prjedy: ßamopaſchny fariſejſki, nětk ponižny kſchesćźijan, prjedy cźeſcźelakomny żid, a nětk Jeſußowy wucźomz, kotryż wſchu cźeſcź dawa ßwojemu wumożerjej, prjedy ßebjewědomny a ßamoprawy, kiż ſe ßwojim Bohom rachnuje a jemu prjódk dźerży, kak je ſakoń ßwěru dźerżał, nětk pak Boże dźěcźo, kotremuż je Boża hnada wſchitko a kotraż njewotpocźuje na ßwojej ſaßłużbje, ale na darach Božich, na njebjeſkim powołanju Božim w Khryſtußu Jeſußu. To je ſaměr jeho dźěła a żiwjenja pſches ſeńſke bědźenja k njebjeſkej wjeßełoſcźi, pſches tyſchnoſcźe cźaßa k wěcźnemu měrej — to je pucź japoſchtoła Pawoła — dźi też ty po nim, a w Khryſtußu ßo tebi wotewrja njebjeßa. Cźłowjekojo pytaja tu pſchezo dale pokracźowacź; a to ßo jim też radźi — hlej kak wjele lohſche dźěło w tak někotrym naſtupanju dźenß hacź pola naſchich Wótzow! Tehodła pak dźenß tola wo niczo ſbožowniſchi njejßu, hacź wótzojo běchu. Nawukńmy prawu ponižnoſcź pola Pawoła, hlej ponižnym dawa Bóh hnadu; a hdyż je Jeſuß tamne ßłowo Pawołej prajił: doſcź maſch na mojej hnadźe, dha móhli wſchitzy ſ teho ßo natwaricź każ japoſchtoł ßam; njech ſchtó ßo ßamoprawy cźuje do ßyteje wole, njech ßo duſcha ſadußy pſchi ſwonknym ſbožu a wobßedźeńſtwje, njech ſekty w duchownej hordoſcźi ßo dokonjeni mjenuja: Pawoł ßo dokonja wſchědnje jenoż pſches Khryſtußa. Dźerż do ßo kóżdy, ſchtoż a wjeleż chze, ßwěrnemu kſcheſcźijanej je Jeſuß tón, kotryż jemu ſ bohateho pokkada Bożeho dawa, ſchtoż ßo k jeho měrej hodźi.

Knihikupz nahladnemu mużej pſchipóſcźele wſchelake knihi — wubjerk ſ napißmom: materialiſtiſke. Tón pak jemu wotmolwi: Je-li macźe něſchto lěpſcheho hacź prědowanje na horje, hacź pſchirunanje wo ßmilnym Samaritſkim a ßłubjenym ßynu; hdyż macźe ſakonje, kiż ßu lěpſche hacź 10 kaſnje, abo pißmo, kotreż je troſchtniſche hacź 23. pſalm; hdyż macźe knihu, kotraż mohła ßwět lěpje rosßwětlicź hacź biblija, kotraż mi ſjewi Bożu wótzowſku wutrobu, dha ſcźelcźe mi tajku knihu. A móże-li ſchtó tebi lěpje měr ſa duſchu dacź, hacź Khryſtuß, dźi k njemu — hewak měj ßo k Pawołemu ßłowu: pſches Bożu hnadu ßym ja, ſchtoż ja ßym. Hamjeń.

H. w P.

---

a.

Hłóß: O ty luboſcź pſche wſchu měru! ꝛc.

Pſchi tebi chzu, Jeſu, woſtacź, ſtajnje cźi bycź ßłużobny; niczo nade mnu móz dóſtacź njeßmě, chzu bycź poßłuſchny! Ty wſchak żiwjenje ßy moje, w duſchi mojej hibanje, każ ſa hakſy winowz ßwoje móz a ſeżiwjenje je.

Bych ja něhdźe ſbožowniſchi bycź móhł, dyżli pſchi tebi? Khudemu najpſchecźelniſchi dary hnadne dawaſch mi. Bych hdy lěpje wukhowany był hacź, Khryſchcźe, pſchi tebi, kiż ßy w mozy jenak kmany w njebjeßach a na ſemi?!

Hdźe by Knjes był taiki żiwy, kajkiż Jeſuß běſche mi, kiż mje kupił miłoſcźivy ſ krwju je ßwojej we ßmjercźi? Njedyrbjak ja ßłuſchecź temu, kiż je ſa mnje podał ßo, ßwěrnoſcź pſchißahajo jemu, ßwěrnoſcź ſtajnje pěſtujo?!

Haj, pſchi tebi ſawoſtawam, Jeſu w kóżdem wodźenju, pſchi tebi ja ſawoſtawam, cźi ßo jenak poßwjecźu. Na twój pokiw wocźakuju, też hdyż hicź měł ſe ßwěta; ſbožownje wſchak wotpocźuju, běch-li twój cźaß żiwjenja.

Woſtań bliſko tudy ty mi, woſtań, hdyż dźeń cźěka mi; hdyż dał k wjecźorej pſchińcź ßy mi, nóz ßo ke mni pſchibliżi, położ pożohnujo ruzy tehdy na mnje ſprózneho prajo: Dźěcźo, wotßal ſ prózy miſda cźi wěry ſkicźa ßo! —

Woſtań k ſtronje ſtejo mojej, hdyż ßo boju pſched ßmjercźu, kiż ſe ſymnej mozu ßwojej pſchima pſchi dnja ſkhadźenju! Hdyż ßo wocźi ſacźěmnitej, rosßwětl ducha mojeho, ſo tak noſy naſtajitej ſ wjeßełoſcźu domoj ßo! —

Jan Korla Filip Spitta, † 1859; — ſeß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Knjeże, ty sy naša jasnosć,
naše kubło najwyšše!
Twojoh'mjena česć a krasnosć
sylnje po wšej zemi dźe.
Hwězdy, kiž na njebju steja,
twoju khwalbu přisporjeja.

Mało je jich w tutom času,
kiž so z cyłej wutrobu
w twojim swjatem słowje pasu
a će pře wšo żadaju.
Móc ty założiš na swěće
ze rta młodych čěšnych dźěći.

Jara zrudno tu je hladać,
stysk by ducha wobeńć mohł,
hdyż při jasnem swětle padać
widźiš wjele tysacow!
Ach, kak khrobłe spja tu wšitcy
w hřěchach Boži přećiwnicy!

Ale ja pak, Knjeże, budu
twoje skutki prawje znać;
ja so dźeržu k twojom' ludu,
ty chcył na mnje spominać!
Wotćehń mje wot zachodneho,
sćiń mje cyle njebjeskeho!

Kralo, twoje mjeno wšudźom
po wšěm swěće khwalbu ma!
Hdźež so słónco błyšći ludźom
a wšě kraje wohrěwa,
tam też zemja z njebjesami
Boha pozběhuje z nami.

Oh, kak krasne twoje mjeno,
Knjeże, mojej duši je!
Ach, zo bych ja stajnje jeno
spěwajo tu khwalił će!
Daj, zo dźěćom twojoh' sluba
była twoja česć by luba! —

Jan Kilian; † 1885.

Se starodawnych czaßow.

(2. pokraczowanje.)

Se ßwjatym hněwom hori ßo Berthold Regensburgski wojujo pschecziwo njepoczinkej a hrosnoscži njepózcžiwoscže. Schto ßo nětkle ſ jejka wulehnje, to chze ßwoju ßwobodu měcž w njepózcžiwoscži: ßłužowne a wotroczzy, dzowki a ßynojo, zónske a mužszy, ženjeni a nježenjeni! A tuteho hrěcha njeczistoscže je telko, ſo ßo jeho dla nichtón wjazy nochze hanibowacž! Jich wjele ßo ßamo ſ tutym hrěchom hordzi a ſ nim hanjenje cžěri. Hdyž wo tym prědujeſch, kiwa jedyn druhemu a woła: „Ei, hdže to twoja duſcha ras pſchińdže!“ a maja tak ſ tym ßwój ßměch. Saczucže ſa pózcžiwoscž bě tehdy tak tupe, ſo jich wjele nochzyſche pſchidacž, ſo je njepózcžiwoscž nježenjenych wulki hrěch, a ſo mandzelſke měnjachu, ſo namakaja ſamolwjenje ſa ßwoju njewěru w tym, ſo njeběchu jako zónske pſchi ſaſtupje do mandzelſtwa po waſchnju tamneho czaßa mandzelſku ßwěru ſ pſchißahu wobkrucžiłe. „Ně, ně, tak to njeńdže! Do mandzelſtwa njeſtupiſch ſ potajnymi leßnoscžemi! Sswjate mandzelſtwo je mjes tymi ßydom ſakramentami — Katolſka zyrkej ma tež dzenßa hiſchcže 7 ſakramentow! — jedyn ſ tych najwjetſchich, kotrež Bóh na ſemi ma, a tehodla njeßmě niczo jebate pſchi tym bycž!“ Młodzi mužszy komdzachu ßo, ßo woženicž, ſo bychu cžim lěpje w njepózcžiwoscži žiwi byli. S krótka a doraſnje niczi Berthold wſchě ſamolwjenja a wurěcže ſa to, ſo ßo nježenja.

„Bratſje Bertholdo!“ tak dawa ßebi Berthold w ßwojim prědowanju ſnapſchecžiwicž, „Ja ßym hiſchcže khudy a nimam niczo!“ Berthold, takle prědujo, tajkemu ſnapſchecžiwjenju wotmolwi: „Je wjele lěpje, ſo ty khudy do njebjes pſchińdzeſch, hacž bohaty do hele! Ty njebudzeſch w njemandzelſtwje prjedy bohaty, hacž w mandzelſtwje, haj hiſchcže wjele czežſcho!“ — „Bratſje Bertholdo, ja nimam hiſchcže ßam ßwój khlěb!“ „Ja derje ſrozumju! Ty nochzeſch w mandzelſtwje bycž. Hdyž ßo nochzeſch teho wdacž, ſo maſch ſ njemandzelſtwom cžinicž, to wſmi ßebi tola jenu do njemandzelſtwa; wſmi ju ſ jenej ruku a czerta ſ druhej, a tak dzicže potom wſchitzy tſjo hromadže do hele, hdyž wam to njeje wjazy radzicž!“ Schtóž chze cžiſty wostacž, dyrbi cžěkacž pſched njedobrym towarſtwom, rejemi a wěſtymi domjazymi ſabawami. „Pſchetož, chzeſch-li ty pſchi tajkim prawje wjeßoły bycž a ßo ßmjecž a woczi wuwalecž a ſ wóczkami kiwacž, padnjeſch ſe lohka czertej do powjaſow.“

(Pſchichodnje dale.)

Domowinſki ßwjedzeń w Porſchizach.

Dzeń 29. auguſta 1926.

Porſchiſka ſchula je ßo, dokelž běſche dodzerzana, w lěcže 1876 na ſtarym měſcže nowa natwariła. Prěnja, wot kotrejež wěmy, ſtejeſche wot lěta 1726 ßem, běſche ßo ſ nimale zykej wßu 1813 ßobu ſe zyrkwju a faru wotpaliła a na to 1826 ſaßo ſnowa naſtaka. Tſojaki ma tak lětßa jubilej. Njech je w běhu czaßow ßo ſwonknje pſcheměniła a tež lětßa ßo wuporjedzíła a pſchekryła, je tola ſtary wótzowſki duch w njej ßwoje prawo wobkhował. W ſchuli ſkutkowachu mužoju, kotrymž běſche to ßwjata naležnoscž, wucžomzow roswucžowacž a wuhotowacž, niz jenož we wězach ſa wſchědne žiwjenje, ale a woßebje tež ßu ßo ſtawali ſa duſchu ßwojich ſchulſkich dzěcži. W duchu ßwojich prjedownikow ſkutkuje tu dale nětcžiſchi knjes kantor Hancžka, kotremuž woßebity dzak ßłuſcha ſa jeho woporniwe a woprawdže dobre dzěło na dzěcžoch, ſo bychu ſa ßwoje czaßne žiwjenje ßo wudoſpołniłe, ale ſo bychu tež w Božej winizy narоſtłe jako hałoſy na ßwojim winowym pjenku, a płody pſchinjeſcž mohłe. S kajkej luboſczu jeho prjedawſchi wucžomzy na nim wißaju, ßo pokaſa hižo na powitańſkim wjecžoru kaž tež pſchi ſchulſkej ßwjatocžnoſcži, kotraž ßo pſched ſchulu popołdnju w ½2 hodž. wotměwaſche. Pſchi tutej ſkładnoſcži knjes kantor woßebje wuſběhaſche, ſo je nabožny kſcheſcžijanſki duch a wěra naſchim wótzam w czežkich czaßach pſchezo ſaßo dale pomhała, a wěra ma ßo tehodla tež dzenß naſchim dzěcžom ſdzerzecž, ſo njebychu dwěły wſchón dobry ſakład we wutrobach ſnicžiłe. Knjes wyſchſchi ſchulſki dohladowař Kral ſ Budyſchina ſpominaſche ſ pſchipósnawanjom dzěła runje w Porſchiſkej ſchuli na to, ſo ma ßo na tych podłožkach dale twaricž, kajkež ßu w ſchulſkich gmejnach domach a ſo njeby ßo pſches něſchto zuſe ſwiſk mjes ſchulu a ſtarſchiſkim domom pſchetorhnył. — Schulſki wopomnjeńſki ßwjedzeń běſche ßo dale wutwarił do domowinſkeho ßwjedzenja. Kajka luboſcž k domiſnje hiſchcže žiwa je, ßo pokaſaſche w tym, ſo we wulkich liczbach prjedawſchi wucžomzy ſchule pſchikhwatachu, ſo bychu ßo lubych ſtarych czaßow dopomnili. Rano na ßerbſkej Božej ßłužbje prědowaſche woßadny ßyn, knjes faraŕ Mikela ſ Maleſchez, kotryž ſ dzakowanjom ßobu na to pokaſaſche, ſchto je jemu domjaza ſchula ßobu daka a dopomnjeſche, ſo tola ženje njebychmy na Boha ſabyli, wot kotrehož tola wſchitko mamy. Spěw knjeſa kantora Krawza Hornjo-Wujeſdzańſkeho porjeńſchi Božu ßłužbu. W 10 hodž. ßo nam doſta wulkotne hudzbne poſkicženje w němſkej Božej ßłužbje, kotrež běſche knjes Dittrich ſ Budyſchina, rodzeny ſ Porſchiz, nam darił. Tež tu nam prědowaſche knjes faraŕ Mikela. W 11 hodž. ßo ſeńdzechmy na pohrjebniſchcžu a ſpominachmy na tychle, kotrychž ßmy w ßwojim czaßu tu k poßlednjemu wotpocžinkej pózłali. Wěnzy ßo kładzechu na rowy fararjow Heinricha Auguſta Krügerja, Hermanna Juliußa Trautmanna a Arnoſchta Kurta Krügerja a na rowy kantorow Kſcheſcžijana Wilhelma Hilbriga a Arnoſchta Eduarda Rothenburga; poßledni je tu dołho, to je 41 lět ſ wulkim žohnowanjom ſkutkowak. Jeho a jeho naßlědnika ßobudzěłacžeŕ w ſchuli běſche wucžer Jan Auguſt Tempel; tež jeho row je ßo wot Porſchiz ßem na wohrjebniſchcžu we Wulkim Wjelkowje ſ wěnzom wupyſchił. Tež na padnjenych njeſapomnichmy a jich cžeſcžachmy ſ wěnzom pſchi pomniku na pohrjebniſchcžu kaž tež pſchi tym we wßy. Wſchitkim, kotrychž woßebje cžeſcžachmy, wěnowaſche woßadny faraŕ někotre ßłowa.

Po ſchulſkej ßwjatocžnoſcži ſeſtaja ßo rjany ßwjedzeńſki cžah, ſo by potom pſches wjeß cžahnył na ßwjedzeńſku łuku, hdzež mějeſchtaj wyſchſchi wucžeŕ Hancžka kaž woßadny faraŕ hiſchcže narěcže, prěni w ßerbſkej, druhi w němſkej rěcži. W nimaj ßo napomnaſche, ßo ßwěru dzeržecž k temu, ſchtož domiſna nawdaka je na kubłach rěcže a wěry, a ſo njebychmy ſabyli wěcžnu domiſnu.

Pſchiſamknу ßo potom ſchulſki ßwjedzeń, kotryž pſchi rjanym wjedrje ßo najlěpje poradži.

Skónczi ßo ſ cžahom ſchulſkich dzěcži pſches wjes ſe ßwěcžkami a pſched ſchulu ßo rospuſchcži, hdyž běſche ßo prjedy khěrluſch: njech Bohu dzaknje wuſpěwał.

Najwjetſchu prózu je měł nimo druheju wucžerjow a druhich knjes wyſchſchi wucžeŕ Hancžka ſ roswucžowanjom rjanych ſpěwow we wulkej liczbje atd. Jemu mamy ßo woßebje dzakowacž, ſo je ßo ßwjedzeń tak rjenje poradził. Rad budzemy ßo dołho hiſchcže dopomnicž na domowinſki ßwjedzeń w Porſchizach.

H. w P.

Zyrkej a ſtat.

Dokelž je 1. oktober tuteho lěta 1926 ſa ſakſku krajnu zyrkej ſ tajkej woßebitej ważnoſczu, je zyrkwinſki ſwjaſk lajkow na njedźelu 3. oktobra do Miſchna woßebity ſjěſd powołał, ſo by tam pſchi metropole ſakſkeje evangelſkeje zyrkwje, pſchi Miſchnjanſkim domje, tutón ważny podawk hódnje woßwjecził. K. dr. Jhmels budźe tam ßwoje prěnje prědowanje jako ſ nowej wuſtawu wuſprawnjeny biſkop naſcheje krajneje zyrkwje dźerżecź. Hacž ßem mějeſche wón tutón titul a też to ſ nim ſwißowaze duſchepaſtyrſke dźěło, ſ nowej wuſtawu, kotraž ſ 1. oktobrom połnomóz doſtanje, je wón w połnym ſmyßle duſchepaſtyrſka hłowa a wjednik naſcheje evangelſkeje zyrkwje w Sakſkej. Naſcha zyrkej ma w nim wyßozy wuczeneho, nadobneho a po zyłym ßwěcźe ſnateho muża ſa wjednika, kotryž ſteji krucźe ſałożeny na ſałožku naſcheho evangelſko-lutherſkeho wěrywuſnacża; haj wón drje je najbóle ſnamjenity wjednik Lutherſkich dozyła. —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Rakez.** Dokelž naſch knjes farař Mrósak k 1. oktobrej na wotpočink póndźe, ßo naſche farſke měſto hižo ſaßo wuprózdni. Naſche zyrkwine ſaſtupjerſtwo je tehodla, njehladajo druhich puczow, jenohłóßnje wobſamknyło, knjeſa fararja Riotu powołacź. My ßo nadźijamy, ſo budźe naſche farſtwo tak bjes pſcheſtawki ſaſtarane.

S **Hodźija.** So naſcha woßada ſa tydźeń zyle woßebity a žadny jubilej ßwjeczi, bě tu tydźenja hižo naſpomnjene: 850lětny jubilej naſcheho kraßneho a lubeho Božeho domu. Czi ſtari naſcheje a jej ßußodnych woßadow drje ßo hiſchcźe dopomnja na wulkotny 800lětny jubilej, kotryž woßada 11. ſeptembra 1876 ßwjeczeſche. Dopołdnja we 8 hodź. bě tehdy ßerbſka a 10 hodź. němſka ßwjedźeńſka Boża ßłužba w kraßnje wupyſchenym Božim domje. Kóžde ryczeŕkubło a kóžda gmejna bě k tomu pletwy a kwětki póßłała. Do kóždeje Božeje ßłužby ſeſtupa ßo wulki pyſchny ßwjedźeńſki czah na łuzy pſchi farje; wot tam czehnjeſche k farje po czeßnych hoſczi; mjes tutymi běchu też ſaſtupjerjo krajneho konſiſtorija, konſiſtorialneje wyſchnoſcźe a zyrkwineje inſpekzije a 27 duchownych. Też zyrkwini a gmejnſzy prjódkſtejerjo ſaſtupichu tam ſ hoſczemi ßobu do czaha. Pod ſwonjenjom ſwonow a piſkanjom poſawnow czehnjeſche tutón pſches wſchelake czeſtne wrota do Božeho domu. Tam běchu też pſched kóždymi durjemi kaž też pſched wrotami pohrjebniſchcźa czeſtne wrota poſtajene. Sswjedźeńſke prědowanje dźerżeſche woßadny farař Jmiſch ßam wo 1. Kron. 17, 8—12, mjes tym ſo ſaſtupjerjo wyſchnoſczow ſbožopſchecźa wuprajichu. Wjeczor bě ſa Sserbow a Němzow w Božim domje ſhromadna nutrnoſcź, w kotrejž woßadny kapłan Jurij Voigt rěczeſche. Spěwy ſa tutón ßwjedźeń bě wſchě Noßaczicźanſki farař Domaſchka pěßnik. Wjeczor potom, jako czmiczka bu, ſaßwěczi ßo po zyłym Hodźiju ßwěczka po ßwěczzy tak, ſo bě to kraßny napohlad, takle wobßwětlena wjeß a woßrjedź njeje jubilejny Boži dom, tohorunja ßwjedźenſzy wobßwětleny; na kóždym wulkim woknje ßwěczeſche ßo 20 ßwězow, na kóždym małym 10. Runje tak běchu wſchě wjeßne domy ßwoje wokna wobßwětlike. Haj ßamo na muri keŕchowa ßo ßwěczki ßwěczachu! To bě woprawdźe kraßny jubilej, wulka kermuſcha! Na nju budźa we tutych dnjach drje wſchitzy naſchi ſtari ſpominacź a ßebi powjedacź, kak ßu ju tehdy ßobu ßwjeczili. A to njech czinja a njech tak młodych a młódſchich ßobu ſahorja w luboſczi ſa Boži dom a nabožinu! Tuta dźenßa po 50 lětach też w naſchej woßadźe — kaž wſchudźom druhdźe—tak horza wjazy njeßapa kaž tehdy. — Schtóž chze ßo woßebje ſ tutym ßwjedźenjom a dozyła ſe ſtawiſnami naſcheje tak ſtareje a ßławneje zyrkwje ſaběracź, tón czitaj knižku, tehdy wudatu wot kantora P. Liſchki w němſkej a ßerbſkej rěczi. Wona poſkicźa wjele ſajimazeho ſe ſańdźenych czaßow, ſchtož je hódno czitacź a wjedźecź. W domach naſcheje woßady ßo wona zyle wěſcźe hiſchcźe khowa. — To bě ßwjedźeń pſched 50 lětami. Njech ßo nam ſa tydźeń naſch ßwjedźeń też derje radźi, tak ſo ſ njeho wukhadźa žohnowanje ſa woßadu a wutrobu! Czaßy ßu ßo pſcheměnike. Hodźijſka woßada, woßebje te wot dawna we njej ßydlaze ßwójby, dźerži drje ßo pſchezo hiſchcźe ßwěru ke ßwojemu rjanemu Božemu domej, kotrehož woßebite ſnamjo ſtej 2 wěži, a ſ zyrkwje je jich jenož jara mało wuſtupiło. Tola te njedobre hoſpodarſke wobſtejnoſcźe njejßu bjes ſczěhwkow ſa zyrkwinſke žiwjenje woſtałe! Prjedawſche wulke zyrkwine ſamóženje je ßwoju hódnoſcź ſhubiło; wono dawaſche něhdy telko danje, ſo bu ſ tutej wulki dźěl zyrkwinych wudawkow wurunany; tehodla dyrbi ßo dawk, kotryž wyſchi hacž prjedawſchi, ſběracź. Sakońſke poſtajenja, kotrež w tukhwilu ſa ſběranje zyrkwinych dawkow płacźa, ßu tajke, ſo wſchelake njerunoſcźe a njeprawnoſcźe ſawinuja — ſchtož pak njeje wina zyrkwje ale tych, kotſiž ßu w ßejmach tutym ſakonjam pſchihłoßowali. — Zyrkwine prjódkſtejerſtwo ßo prózuje, wſchě tute njedoſtatki wotſtronicź, hdyž to někak móżno. S tym wſchěm ſwißuje, ſo mamy ßo pſchi jubileju wſchěch njetrjebawſchich wudawkow ſminycź; tola na to chzemy na kóždy pad dźiwacź, ſo ßo jubilej doſtojnje poßwjecźi, tak kaž bě to tu tydźenja hižo woſjewjene!

S **Pruſkeje.** Zyrkwiny ſenat ſtaropruſkeje krajneje zyrkwje je 18. auguſta poſtajił, ſo ßo ſa kónz haprleje 1927 generalna ſynoda powoła. Wón je też ſaßady ſapißał, po kotrychž ßo mandźelſki wopomnjeńſki pjenjes ſpožczuje tym, kotſiž móżeja ſłoty kwas ßwjecźicź.

W **Budyſchinje** poßwjecźichu ßebi njedźelu, 29. auguſta, Tuchorſku zyrkej ſnowa. K. farař Berg mějeſche poßwjecźeńſku rěcź, kotryž bě po pſchepodaczu kluczow zyrkej wotamknył a jako prěni do njeje ſaſtupił. To bě dopołdnja w 11 hodź. Popołdnju w 2 hodź. mějachu dźěczi ßwjedźeńſku Božu ßłužbu. Po tym bě Boži dom ſa wſchěch wotewrjeny. Wjeczor we 6 hodź. hromadźachu ßo w pěknje wobnowjenej zyrkwi ſnowa ßyły nutrnych, ſo bychu Božu ßłužbu ſ prědowanjom ßwjecźili. A wjeczor ſkónczi ßo w njej ßwjatoczny dźeń ſ hudźbnej Božej ßłužbu. Tuchorſka zyrkej ma nětk też piſchcźele; tute hacž ßem pobrachowachu Tuž njech tutón Boži dom ſnowa jich njedźelſki a ßwjaty dźeń hromadźi wjele k modlenju a ßłuženju pſched Bohom.

W **Budyſchinje** je dźenßa hłowny dźeń ſa kſcheſcźijanſkich ſtarſchich. Kaž tydźenja woſjewichmy, ßu dopołdnja we wſchěch zyrkwjach woßebite Boże ßłużby, połodnjo ſjawny wuſtup a popołdnju ſjawne ſhromadźiſny. Komuž wo to dźe, ſo naſche dźěczi doſtanu kſcheſcźijanſke roswuczowanje a wukubłanje też w ſchuli, tón prózowanja tutych towaŕſtwow podpjeruje a też jeliſo jemu někak móżno, tuto woßebite wuhotowanje we Budyſchinje wopyta.

Liſtowanje: M. w B. ſa 15. po ßwj. Tr. (žnjowy ßwjedźeń). — T. w B. ſa 16. p. Tr. — H. w H. ſa 17. p. Tr. —

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßaczizach.

Čisło 37.6

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwał
Swérnje dźěłał
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **12. septembra 1926** **Bautzen**

Čischcz a nakład Smolerjez knihičišchčerńnje a kuhárnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.
Wukhadza kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Žnjowy swjedźeń.

Luk. 22, 19.

Žnjowy dźakny swjedźeń, dźakny žnjowy swjedźeń — tak su wčera wječor a dźensa rano swony s móznym hłosom psches pola a hona do domow a wutrobow wołake a jich hłós je wosebje we waschich wutrobach, wy ratarjo, živy wothłós namakał. Psches zyke lěto scźe wschak khodźili na swoje polo, scźe rolu wobdźěłali a symjo wušywali, scźe w pocźe swojeho wobliczа srawe žołte stwjelza posykli a dom wosyli do waschich bróžnjow; haj samo, jako wonkach žaneho dźěła sa was njeběsche, jako běły sněh hona pschikrywasche, jako sywy pomałku a cźicho roscźechu, scźe w duchu kóždy dźeń wonkach pobyli se swojimi pol nadźijow pol staroscźow połnymi myslemi. Nětko je sasso žnjowe lěto saschło, minyło je so sasso syma a lěcźo, syw a žně, mjersnjenje a cźopłota, nimo khabłanje mjes bojoscźu a nadźijemi. Wy wěscźe nětko, schto je wam narostło; schto je wam Boža schcźedriwa ruka wobradźiła, to je domkhowane do waschich bróžnjow. Tuž so sa was zyle samo wot so rosumi, so swoju wschědnu drastu s njedźelskej sukњu pscheměnicźe a město płuha a kosy spěwarske do rukow wosmjecźe a do waschego lubeho Božeho doma dźecźe, so byschcźe tu s zyłej wutrobu saspěwali: Njech Bohu dźakuje so wutroba wschěch ludźi.

Drje lětsa so njemóžemy dźakowacź po wyskazym hłosu 66. psalma: „Wyskajcźe Bohu wschitke kraje, spěwajcźe k cześcźi jeho mjena, khwalcźe jeho kraßnje.“ Pschecźežke běsche tuto žnjowe lěto, pschewjele prózy a dźěła a staroscźow scźe we nim měli a wschitke nadźije njejsu so w nim dopjelnike. Ale rospominacź chcemy sebi, schto lětusche žně nam prěduja. My chcemy to cźinicź po sałožku scźenja swj. Lukascha 22, 19, hdźež rěka: Jesuß wsa khlěb, dźakowasche so a łamasche jón a da jón jim.

1. Pola Židow měješe kóždy hospodař pschisłuschnoscź, na pasasswjedźenju swojim swójbnym pasahoscźinu wuhotowacź. Też Jesuß je to cźinił. Wón drje žanu swójbu njeměješe, žanu žonu a dźěcźi, ale wón měješe swojich wucźomnikow a pschecźiwo nim je wón swoju pschisłuschnoscź jako hospodař dopjelnił. Wón drje běsche khudy, khudschi hacź najkhudschi mjes nami, wón wschak ani njeměješe, hdźe by swoju hłowu położił; ale stajnje je so na to spuschcźak: mój njebjeski Wótz dawa mi, schtoż potrjebam a ženje njeje wón so mylił. Seleny schtwórtk dopołdnja pósła wón dweju wucźomnikom do Jerusalema, so byschtaj pasahoscźinu pschihotowałoj. A jako wón wječor s druhimi wucźownikami pschińdźe, běsche wschitko hotowe, na blidźe stejesche jehnjo warjene a wino a khlěb. A wón wsa khlěb, kotryž běsche Bóh jemu wobradźił, s ruki swojeho njebjeskho Wótza.

Też my smy s nowa wschědny khlěb wsali, Bóh luby Knjes je jón nam daril, je jón nam roscź dał na naschich polach a my smy jón domkhowali do naschich bróžnjow. Abo měnisch ty, so su žně płód twojeje prózy a twojeho dźěła? Ach, njejsy ty runje w tutym žnjowym lěcźe nanajjasźnischo pósnał, kak słaby a njemózny ty sy. Ani jenej prusy Božeho słónza njejsy ty so swěcźicź dacź, ani jenu mróczel njejsy ty sacźěricź mohł; a kak rad by ty to cźinił! Hladaj na nětk sańdźene žnjowe lěto wróczo! W nalěcźe sy pola sa nowe žně wobdźěłał. Potom pschińdźe syma a je wschelaku schkodu naczinila a ty njejsy tomu sadźěwacź mohł. Nalěczo sacźahny do kraja, sywy poczachu roscź a so selenicź. Ale suchi cźaß

naſta. Ssyny potrjebachu nuſnje wokſchewjazeho deſchczika a něchtóžkuliž hladaſche hižo ſe ſtaroſczemi do pſchichoda. A deſchczik pſchińdże hiſchcze w prawym czaßu a wokſchewi pola a hona. Ale wón njepſcheſta, wón ßo dźeń wote dnja ſ njebjeß dele kidaſche; rěki a rěczki ſtupichu pſches brjóh, womaſachu trawu a wotwjedźechu ßyno; haj woda běżeſche pſches pola a naczini wulku ſchkodu. A ßywy ßo lehnychu prjedy hacž běchu wukczěłe. To běchu czežke, ſrudne dny. Schto byſchcze wy ſa to dali, hdy byſchcze tomu ſadźěwacz móhli! Ale wy njeſcze niczo pſchecźiwo tomu czinicz móhli. A mokre wjedro trajeſche dale, tež w žnjowym czaßu a kóždu ßuchu mjeńſchinu ſcze wukupicz dyrbjeli, ſo byſchcze žně domkhowali. Sawěſcze, wono je tak, kaž w 852. kěrluſchu naſchich ſpěwarſkich rěka: „My ßymjo wußywamy na rolu ſworanu, ſroſt pak a tycze mamy pſches miłoſcz njebjeſku.“ Schtož ßmy žněli, to je Bóh nam darił. My ßmy wſchědny khlěb doſtali a wſali ſ ruki naſcheho Boha.

2. Sa to mamy ßo jemu dźakowaz. Jeſuß wſa khlěb a dźakowaſche ßo. Woſpjet czitamy w ſczenjach, ſo je ßo Jeſuß ſa wſchědny khlěb dźakował. To je na wucżomnikow hłuboki ſaczińſcz cziniło, tak ſo ſtaj wucżomnikaj w Emmaußu runje na tym póſnałoj. A wón uěſche Boži luby ßyn. My pak ßmy jenož Boże ſtworjenja, haj, khudźi hrěſchnizy. Czim wjazy pſchicziny a wjetſcheje pſchißłuſchnoſcze mamy my, ßo Bohu dźakowacz, ſo je nam ſ nowa wſchědny khlěb dał.

Abo myßliſch ty pſchi ßebi morkotajo: Kak, ßo Bohu dźakowacz, hdźež ßu žně lětßa tak ßnadne, hdźež ßmy telko prózy a dźěła a ſtaroſczow ſ nimi měli, hdźež je telko nadźijow naß ſjebało! O wopomń, ſchto ßmy ßebi ſaßłużili! Hdyž Bóh ſ njebjeß dele na naſch lud pohlada, móże wón ßo na nim wjeßelicz a na nim dobre ſpodobanje měcz? Njedyrbi wjele bóle ßwjaty hněw jeho wutrobu ſapſchimnycz? Kak wjele je ßo w naſchim ludu pſcheměnjało w běhu poßlednich połſta lět, a to ſawěſcze niz k lěpſchemu! Hdźe je dobre pobožne waſchnje, kotrež něhdy naſchich wótzow wuſnamjeneſche? Wulki dźěl naſcheho luda je ßo wot Boha ſdalował, haj jeho wopuſchcził, ßamo na taſkich njepobrachuje, kotſiž Boha hidźa. Tyßazy ßu žiwi kaž ludźo do lijeńzy, woni jědźa a pija, ženja a wudawaja ßo, kupuja a pſchedawaju, wobdźěłaju ßwoje pola a twarja, ale wot Božeho ducha njedadźa ßo wodźicz, wo Boha ßo njeſtaraja, žiwy, wěczny Bóh je ſa nich morwy. Sawěſcze, by-li ßo něchtó pſchecźiwo tebi tak ſadźerżał, kaž wulki dźěl naſcheho ludu pſchecźiwo Bohu, ty by, byrnjež by ſ pſchirodźenja najměrniſchi a najpſchecźelniſchi cźłowjek był, ßo w hněwje wot njeho wotwobrocźił a pſcheſtał jemu dobroty wopokaſacz. Ale Bóh je nam pſchi wſchěm ſ nowa wſchědny khlěb dał, niz pſchebohacze, ale tola telko, ſo doßahnjemy, hdyž lutujemy. A dha chzył ty njeſpokojny bycz a jemu twój dźak ſapowjedźicz? Kak, hdy by mokre wjedro hiſchcze dlěje trało, hdyž njeby Bóh nam někotre ßuche ßłónczne dny dał a wſchitko by wonkach woſtało a ſhniło! Njeby ty ßo też do toho podacz dyrbjał ſ wuſnaczom: „Knjeże, twoje ßudźenja ßu prawe!“ Ale nětko je Bóh nam pomhał, žnjowe žohnowanje domkhowacz. Tuž wuſnajmy ßo wſchitzy ponižnje ſ Jakubom: „Knjeże, ja njejßym doſtojny wſchitkeje twojee ßmilnoſcze a ßwěrnoſcze, kotruž mi ßy wopokaſał. Spěwajmy: Kak je Bóh jara dobrocźiwy! Dźakujcze ßo tomu Knjeſej!

3. A ſeſuß łamaſche khlěb a da jón jim. Zyle podobnje a tola zyle hinak rěka w hiſtoriji hrěſchneho pada: Jěva wſa wot płoda a jědźeſche a da też ßwojemu mužej wot njeho. Tak czini czělny cźłowjek; tón myßli najprjedy na ßo a pyta ßwój wužitk. Niz tak Jeſuß, tón wſa khlěb a da jón ßwojim wucżomnikam. A my mamy po nim czinicz. Bóh njeje wone lětuſche žně dał, ſo byſchcze wy ßo wobohacźili, ſo byſchcze wy jo nałożili k ßwojemu pjenježnemu wužitku, ně, wón je jewam dał, ſo byſchcze ſ nimi jemu ßłużili, ſo byſchcze je wudźělili a dobroty czinili. Na ſkładnoſczi wam njepobrachuje; ßmy my wſchak žiwi w czaßu, w kotrymž je telko nuſy tu na ſemi. Hlaj, tam ßu ſtarſchi, nan nima žane dźěło a žanu ſaßłużbu. Wonaj lubujetaj ßwoje dźěczi runje kaž ty twoje a njemóżetaj jim dacz, ſchtož potrjebuja, ſo ſtrowe wotroſtu. Pytaj ßobucżucz, kak je jimaj wokoło wutroby! A tu ßu ſtari; ſ czeſczu ßu ßo ſeſtarili, ale pſches inflaziju ßu wſchitko ſhubili ſchtož ßu ſ wulkej prózu nalutowali a nětk praſcheja ßo ſe ſtaroſczemi: ſchto dyrbimy jěſcz. Pomhaj jim! A ſpomńcze na ſkutki Božeho kraleſtwa, na ſwonkowne a ſnutſkowne mißionſtwo, kotſiž maja telko dźěła a mało ßrědkow. Podpjerajcze je! Budźcze ßmilni! Njeßmilny ßud na tych pſchińdże, kotſiž ßmilnoſcze njejßu wopokaſali. Ale ſbóżni ßu ßmilni. Jeſuß wſa khlěb a da jón ßwojim wucżomnikam. Tak njeſapomńcze też wy wudźělicz a dobroty czinicz.

Czežke běſche tuto žnjowe lěto. Khutnje je Bóh Knjes w nim ſ nami rěczak. Wopomńcze, ſchto je wón naß wucżił: ſo ßu žně Boži dar, ſo mamy ßo jemu dźakowacz, ſo mamy ßo ßmilicz a wudźělicz. Hamjeń. M. w B.

Liſt na Galatiſkich 6, 7. 8:

Kajkiž wußyw, tajke žně! —

Hłóß: Czeſcz ſ zykej duſchu dawam tebi ꝛc.

Hdyž tſcheſcźijenjo ßwjedźeń žnjowy
ßej k czeſczi Božej hotuja,
jim kěrluſch klinczi ſ duſche nowy;
wſchak wutroba je wjeßoła.
Dźak ſprawny Bohu ſaſpěwaju,
kiž bohacze jich žohnuje,
a dowěrjenje k njemu maju,
kiž ſaſtaraŕ jich wſchědnje je.

Wſchak ßymjo ßłowa ßwojoh' ßyje
Bóh do duſche jim ſchczedriwje,
ſo dźakownym ßyw Boži tyje
a płody dawa luboſnje. —
Tuž ßłowo Boże pſchijimajmy,
njech lube nam je kſchewjenje,
a kěrluſch dźakny ſaſpěwajmy,
ſchtož wopor Bohu luby je!

Ach, njebłudźmy ßo tola ženje!
Ssyw kmany žně da witane;
ſchtož w Božem wukonja ßo mjenje,
płód pſchezo dobry pſchinjeße;
ſchtož cźłowjek tudy roſßywaſche,
to jónu ſa žně dóſtawa;
hdyž pobožnje ßo prózowaſche,
Knjes myto hnadne poſkicza.

Schtóž ßył na cźěło běſche tudy,
wot cźěła žněje ſkaženje;
wón běbny woſtanje a khudy,
dźěl jeho njeje žiwjenje. —
Tuž na ducha wſchak wußywajmy,
płód Bohu njeßmy ſwólniwi,
dźak, cześcz a khwalbu jemu dajmy,
kiž žně nam jónu wobradźi! —

Wón wußywaŕ je dobrocźiwy,
czaß kóždy ßwěrnje nałoża. —
Oh, pſchinjeßmy jom' wopor žiwy,
ſchtož ßłużba budźe roſomna!
— Sſo ßamych poßwjecźujmy jemu
ſa dźak ſe ßwojim žiwjenjom!
Tak wotewrjeny pſchiſtup k njemu
tu mamy duzy na žně w dom. — M. U.

Krajny swjask kscheszanskich starschich

měješche dźeń 4. a 5. późnjeńza w Budyschinje ßwju lětuschu sthadźwanku. Pschi wotewrjenju ßobotu wječor knjes wyschschi krajny ßudniski radźiczel dr. Hering wo starschiskim prawje rěčeješche. Knjes krajny konsistorialny radźiczel Gländzel ßo sa ßwěrne dźěło starschiskich towarstwow podźakowa. Knjes wyschschi měschczanosta Niedner shromadźisnu w mjenje města postrowi, knjes prof. Hieckmann s Lipska w mjenje ludoweho swjaska zyrkwinych laikow a knejs krajny wotpóßłanz Grellmann w mjenje němsko-nazionalneje ludoweje strony. Wječor běsche duchowna hudźba w w Pětrowskej zyrkwi. Njedźelu běchu we wschitkich evangelskich zyrkwjach rjane ßwjedźeńske Boże ßłużby: w Pětrowskej zyrkwi knjes konsistorialny radźiczel Gländzel, w Marijnej-Marczinej zyrkwi knjes wyschschi konsistorialny radźiczel dr. Karow s Berlina, w Michalskej zyrkwi knjes farař Mjerwa-Bukečanski na załožku sjewj. Jana 3, 2. 3. nutrnej ßerbskej woßadźe pschiwoła: Kscheszijanszy starschi, sbudźće ßo — a knjes farař Buchwald-Glauchawski němskich kemscherjow na załožku Jesußoweho ßłowa: Dajće dźěćatkam ke mni pschińć — na sbóžne prawo kscheszijanskich dźěći a na ßwjatu pschißłuschnosć kscheszijanskich starschich pokasa, w Tuchorskej hakle psched tydźenjom po rjanym wobnowjenju s nowa poßwjeczenej zyrkwi knjes krajny konsistorialny radźiczel Gländzel s Drježdźan prědowasche. Boże ßłużby ßo woßebje ßwjedźeńßy s tym wutworichu, so ßo spěwanje kěrluschow s trubami pschewodźachu: w Marijnej-Marczinej zyrkwi wot Biskopskeho, w Michalskej zyrkwi wot Bukečanskeho, w Tuchorskej zyrkwi wot Khwaczanskeho trubarskeho khóra a so wschudźom zyrkwinske khóry wulke ßywy nutrnych poßłucharjow s rjanymi duchownymi spěwami natwarichu. Dopołdnja ½12 hodźin měješche k. wyschschi konsistorialny radźiczel dr. Karow s Berlina dźěczazu Bożu ßłużbu psched wulkej cźrjódu dźěći. Pschipołdnju ßo sjawna shromadźisna na mjaßowym torhoschczu wotmě, hdźež k. farař Berg-Budyschski rěčeješche a k. farař Buchwald-Glauchawski wucźita, schtož běchu sastupjerjo w swjaskowym poßedźenju wobsamkli, mjenujzy, so dyrbi schulski sakoń sa zyły němski kraj nětko bórzy pschińć a ßo s tym prawa kscheszijanskich starschich, dźěći kscheszijanszy wucźicź a wocźahnyć, swěszicź. — Potom ßo hoszo, kotsiž běchu s zyłeje Saskeje pschischli, psches stare město wodźachu. Popołdnju ßo we wschelakich salach ßwjedźeńske shromadźisny s pschednoschkami a spěwami wotměnjachu, a skónczinje hischće psched wječorom w Pětrowskej zyrkwi knjes wotpóßłanz w němskim ßejmje dr. Mumm a knjeni Maischowa se Stuttgarta ważne, móznje ßwědomje kscheszijanskich starschich sbudźaze a wutroby poßylnjaze pschednoschki měješchtaj.

Krajny starschiski dźeń w Budyschinje běsche wopokasmo sa to, kak mózna a kak žiwa je wola kscheszijanskich starschich, so bychu ßwoje dobre prawo sdźerželi, so by ßo dźěczom we schulach nabožina sakhowała, so by narod wotrostk we wěrje do Jesom Khrysta, bjes kotrehož njeje žane sbožo tu a žana sbóžnosć tam. A so by to, schtož je ßo prědowało a rěczało a wobsamkło na tutym Budyschskim dnju krajneho swjaska kscheszanskich starschich mózny wothłóß namakało we wutrobach tych, kiž běchu ßo w bohatej liczbje seschli, a dale klinczało po zyłym sakskim kraju a rjane žohnowane płody pschinjeßło sa dalschi pschichod, k lěpschemu nascheho zyłeho luda, k tomu **pomhaj Bóh!** R

---

a.

Hłóß: O Božo, kak je dołho tak ꝛc.

Dźerž Bohu ßwěrnje ßlub ty ßwój, o cłowcze, sa žiwjenje! Budź tole prěni saměr twój, so njepuschczisch joh' ženje! A wo-pomń ty, tak w kschczenizy je sapißał ßo tebi, so woprawdźe do wěczˇnoscze kaž Wótz cźe haji ßebi!

2. Budź Bohu ßwěrny s mkodoscze! Njech tebje njewotdźěli sa zyłe twoje žiwjenje wscho shonjenje po cźěle! Sso wosnamja dźeń wote dnja joh' ßwěra; ßłowo jeho ßo njekhabka, schtož ßlubi, da, to khroble wsmi ßej s njeho!

3. Budź Bohu ßwěrny, wobstajnje ty ßłowo wusnaj jeho! Njech, hdźežkuli ßy, niczo cźe tak njedźěli wot njeho! Schtož najbóle ßwět lubuje, wscho dyrbi hischcze shinycź; pak njebudze do wěczˇnoscze ßo Boże ßłowo minycź.

4. Budź Bohu ßwěrny, kotryž je cźi pschezo mikoscźiwy, stej pschi nim krucze we bitwje, budź jeno jemu žiwy! Njech njejima cźe njeroda a by-li něhdźe pa(d)nył, budź hotowy wschak pschezo ty, so pokutnje by stanył! —

5. Budź Bohu ßwěrny do ßmjercze, njech niczo njewotcźěri cźe, we wschej nusy samoże wón pomoz skicźecź ßwěrje! A byrnjež by ßo knjejstwo cźmy na tebje nawaliło cźe porasycź, — daj tomu bycź! By tebi njeschkodźiło.

6. Hdyž Bohu takle ßwěrny ßy, ßo wobßwědczi wón tebi, so Wócźez twój je pschecźelny a sakhowa cźe ßebi a sa msdu cźi wschak poskicźi tam w njebjeßach wón krónu, so wěczˇne je tam wjeßele cźi ßwěra jeho jónu. —

Michał Frank, † 1667; — jeß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

1.
Změješ w lil'jach wjeselosće
pasć so wěsće,
horje, duša, zběhaj so!
Jako worjoł ćěkaj ducy,
Knjeza rucy
kluč stej raja Božeho!

2.
Hić mi dajće, pokhwatować,
k tym so skhować,
kiž před stołom jehnjeća
zbóžnych serafinow w syle
z hłosom cyle
nowym kěrluš spěwaja!

3.
Rozwjež, prěni bratře, wjesło,
zo tam njesło
łódźičku by k přistawej,
k stadłu wowcow wumożezhromadźenych [nych,
bjez stracha w dom k pastyrjej!

4.
Ničo moja njebudź radosć,
słódka žadosć,
štož mi zemja poskića!
Dyrbjał dlěje bydlić khudy
hišće tudy?
Ně, w dom khwatam do njebja.

5.
Drohi Zbóžniko, dař wěru,
krutu wěru,
kotraž połnje dobywa!
Tebje žada, kaž so słuša,
w jastwje duša,
dójž so wotsal wukhowa.

6.
Oh, kak bórzy z ćichim spaz wusměwanjom [njom,
możeš ty nas zwjeselić!
Możeš přez dołh smjerće dowo snje přewjesć, [wjesć,
zo je radosć domoj hić.

7.
Njesł sy hrěch a pokhłostastrachowanje [nje,
dyrbi mi nět cuzy być.
Smjerć, hdźe žahadło je twoje?
Stawy moje
změja zradne postanyć.

8.
Drohe jehnjo z čestnej krónu,
tu a jónu
chcu će horco lubować!
Žiwjenje bu wěčne twoje
z tebje moje.
Chcyj mje, jehnjo, k sebi [wzać!

Jan Eudwig Konrad Allendorf, † 1773; — zes. M. U.

Se starodawnych czaßow.

(Pokraczowanje.)

Wo mandźelstwje wo prawym domjazym měrje a pokoju roswucźuje Berthold Regensburgski wustojnje. Do ßwojeho prědowanja wo mandźelstwje poruczi wón ras wschěm duchownym a klóschtyrskim, so bychu woteschli: njetrjebaja ßłyschecź, schtož ma woženjenym prajicź. W prěnim dźěle prědowanja rěczeješche potom wo tym, s kim ßměsch ßo po kanoniskim abo zyrkwinskim prawje woženicź. W druhim dźěle chzyesche prědowacź wo tym, kak maja ženjeni mjes ßobu žiwi bycź. Prjedy hacź s tym sapocza, radźeješche wschěm młodym holzam a wudowam, so bychu drěmnyke. Tola, tak wón ßwoje wuprajenje porjedźejo, pschistaji, wone móżeja też pschipoßku-

chacź, pschetoż ſa něſchto njedźel ßnadź ßo tola woženja. Jako jenu ſ najwjetſchich pſchißłuſchnoſczow ſaſchczěpuje hoſpodarjam a hoſpoſam to, ſo bychu na ßwoju czeledź kedźbowali. „Ty dyrbiſch wotroczkow a dźowki paſcź, ſo by jich wobarnował! — Woßebje rad rěczi Berthold wo wukubłanju dźěczi. Sa duchowne a czělne dobre dźěczi ma wón dobru radu. „Schtoż najprjedy do czěſta pſchińdźe, po tym ßłodźi!“ wón praji. Tehodla dyrbi ßo ſ wukubłanjom ſahe ſapoczecź. Starſchej nießmětaj w pſchitomnoſczi dźěczi ani ſte rěcźe měcź ani ſte czinicź. Prjedy hacź ßebi my to myßlimy, ſapſchija dźěczo podeńdźenja wokoło ßo, a tute ſaſchczěpja ßo jemu huſto ſa czaß žiwjenja. Wy dyrbicźe ßwojim dźěczom ſ małym prucźikom wobaracź, ſo ſte czinja, ſo bychu ßo bojałe. Wy nießměcźe je ſ kijom bicź, też niz ſ ruku do hłowy abo hewak, ſo njeby khrome abo hłupe było. Jenoż mały prucźik dyrbicźe wy měcź, kotryż w pſchedkhěži abo na ſcźěnje wißy, ſo byſchcźe je w prawym czaßu na nahu kožu něka ſeſchwikali.“ Hdyž je dźěczo 7 lět ſtare, dyrbi jo kmótr wěruwuſnacźe a Knjeſowu modlitwu nawucźicź; wón ma jako duchowny tutu winowatoſcź. Wón dyrbi ſtarſchimaj prajicź: „Wujo a cźeta, wój dyrbitaj ßwoje dźěczo nawucźicź wěruwuſnacźe a Knjeſowu modlitwu abo jo ke mni póßłacź, ſo bych jo ja nawucźił.“

Hdyž je dźěczo potom 14 lět ſtare a pſchezo hiſchcźe Knjeſowu modlitwu njemóže, njech ßo na polo póſcźele, ſo by tam ratarſke dźěła dokonjało. Troſchtujo ſtarſchich, kotſiž ßu to ßwoje ßwěru ſ dźěczimi ſpytali ale bjes dobreho wuſpěcha, naſpomni Berthold, ſo wſchak ßo wſchě dźěczi njedadźa derje wukubłacź a ſo ßu też ßwjecźi ſtarſchi měli njeporadźene dźěczi, kaž Davit. „A tohodla ßy ty njewinowaty, hdyž twoje dźěczo njepoßłucha, njech je to ßyn abo dźowka: Hdyž pak ty ßebi nochzeſch ßwoje dźěczi wukubłowacź, ßnadź luteje luboſcźe dla abo ßłaboſcźe dla abo lěnjoſcźe dla abo pobrachowazeje roſſudźenoſcźe dla, maſch ty winu na ßwojim dźěſcźu, na jeho njeſkutkach, a budźeſch to dyrbjecź pſched Bohom ſamolwicź!

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Do Hodźija ßu nam wſchitzy lubi hoſczo lubje witani, ſo bychu jutſje, 13. ſeptembra, ſ nami jubilejnu kermuſchu, 850., ßobu ßwjecźili. Dopołdnja ½9 hodźin ſmějemy ßwjedźeńſku Božu ßłužbu ſa Serbow a Němzow, ſa kotruž ßo woßebity ſapiſk kěrluſchow a porjada wuda. Do toho ſeſtupa ßo prjedy ßwjedźeńſki cźah na farſkej łuzy, na kotrymž ßo wobdźěła ſchulſke dźěczi, młodźina, hoſczo, zyrkwinſzy a gmejnſzy pſchedſtejicźerjo, towarſtwa, wohnjowa wobora a woßada. Hudźbne poſkicźenja njebudu pobrachowacź. Potom je we Hodźiju a po zyłej Hodźijſkej woßadźe wulka jubilejna kermuſcha. —

S **Rakez.** Krajne konſiſtorſtwo je wólbu knjeſa pomoznjeho duchowneho Rioty, kotrehož bě ßebi naſche zyrkwinſke pſchedſtejicźerſtwo ſa fararja jenohłóßnje wuſwoliło, wobkrucźiło. Tutón je tukhwilu hiſchcźe w Němzach ſ pomoznym duchownym a to w Canitz pola Miſchna. Hdy ßo k nam pſcheßydli, njeje hiſchcźe wěſte.

S **Noßacźiz.** S 13. njedźelu po ßwj. Trojizy bě nam Bóh Knjes po dołhim njewobſtajnym žnjowym wjedrje wobradźił kraßny ßłóncźny žnjowy tydźeń, w kotrymž wſchudźom po zyłej Łužizy a dale ſpróznimi ratarjo wjeßeli a pilni domoj khowachu žito a wotawu. Bě to lóſcht dźěłacź! A kak ßu też móhli dźěłacź zyły tydźeń we wſchelakich kónczinach Łužizy, tak wokoło Njeßwacźidła a Rakez. Naſcha wokolina pak tak mjes Lubijom a Wósporkom a potom k połodnju dale k Shorjelzej a nawopak pſches Bukezy dale pſchi horach k Budyſchinej a Budeſtezam bu po horzym tuźnym dopołdnju a popołdnju pjatk popołdnju njejabzy ſe ßylnym njewjedrom, kotrež pſches popołdnje trajeſche, domachpytana. S nim pſchińdźechu krupy a wulke ſliwki a ſ tym ſaßo wulka woda, tak ſo mějachu wßy pſchi Lubijſkej wodźe na dobo powodźenje, kaž na pſchikład Luwocźizy a Maleczizy. Ale też we wßach, kotrež hewak niczo wo wulkej wodźe njewědźa, bě wulka woda a powodźenje, tak woßebje we wßach pſchi Walowſkej horje abo Bycźinje, w Krapowach, Wujeſdźe, Schpikałach. To ßo wſcho żołmjeſche a ſchěroka Lubijſka dróha njebě w Krapowach ſchěroka doſcź, ſo by wodam, kotrež ßo pſches łuki a pola walachu, pucź pokaſała. A k tomu wſchemu traſchaze njepſcheſtawaze hrimanja, ſo ßo twarjenja tſchaßechu a w milinowym wodźe praſkotaſche. A tute njewjedra bijachu; dyrjenja běchu pak ſymne pak ſapalaze; rosbichu a ſapalichu bohužel wjele. Naſcha woßada bu hnadnje wobarnowana; tola we wokolnej krajinje běchu wohnje, tak hnydom w ßußodnej Hłyſchinje na jenym boku a w ßußodnym Wujeſdźe na druhim boku, a dale w Brěſyzach, Róženju a w Njechanju ßamo dwaj, a ktomu hiſchcźe w dalſchich wßach; ſymnedyrjenje ſajědźe mjes druhim dwójzy do Luwocźiczańſkeho hroda, w kotrymž wod miliny a telefona rosbi. Naſche naſtarſchi ßamo praja, ſo tak ßylne njewjedro ſ wodu a ſ krupami a wohenjemi njepomnja. W ¼4 hodź. dyrbjachmy młodu mandźelſku a macź khowacź; hakle w 5 hodź. bě nam móžno, ju na naſchim kěrchowje pokhowacź. A potom bu rjenje a njedźelu ßmy ßměli pſchi najrjeńſchim wjedrje rjany žnjowy dźakny ßwjedźeń ßwjecźicź w naſchim Božim domje, kotryž běchu dźakne wutroby a ruki nam jara pěknje wupyſchiłe.

Se ßerbſkich woßadow. Do ſakſkeje ſynody je ßo ſa Budyſchſki zyrkwiny wokrjeß k. farař Domaſchka-Budeſczański wuſwolił. Wón ßo hižo w ſańdźenym tydźenju na poßedźenjach ſynody wobdźěli, kotrež ßo póndźelu ſapoczachu. Se ſkónczenjom ßwojich poßedźenjow, kotrež ßnadź hacź do 22. abo 23. ſeptembra traja, ſkónczi ſynoda ſ dobom też czaß ßwojeho wobſtacźa. S nowej wuſtawu naſcheje ſakſkeje zyrkwje, kotruž ſ 1. oktobrom doſtanjemy, pſchińdu też nowowólby do noweje a zyle pſchetworjeneje ſynody. Sa tutu ſmějetaj na pſch. nowy Budyſchſki a nowy Kamjeniczański wokrjeß w ſhromadnym wólbnym wokrjeßu wolicź jenoż jeneho duchowneho a dweju laikow. Runje tak tworitej Lubijſki a Žitawſki zyrkwiny wokrjeß jedyn wólbny wokrjeß, kotrež tohorunja jeneho duchowneho a dweju lajkow woli

Snamjenja czaßa. Njedawno ſnjeſboži w ßrjedźnej Sakſkej awto, dokelž jemu ßwězy haßnychu. Wós ſraſy do ſchtoma, ßo pſchewali a pod nim leżachu nan, macź a tſi dźěczi. Wjednik woſa woſta pohkuſcheny w pſchěrowje leżo. Hacź runje ſnjeſboženi pod woſom po pomozy wołachu, ſtaj tola dwaj koleßarjej nimo ſnjeſbożenych jěłoj — a njejſtaj ani na nich kedźbowałoj. Ani najßnadniſcheje pomozy njeſkicźi tón pěni a też niz tón druhi. A tola by ſkónczńje jenoż trjeba było, ſ bliſkeje wßy muži na pomoz póßłacź. Scźěhwk teho bě, ſo jena ſnjeſbožena wumrě, dokelž bě cźežko ſranjena a bjes wſcheje pomozy. Dwě dźěſczi, kotrež, ßamej ſranjenej, ſpytaſchtaj wós ſběhnycź, ßo pſchi tym ſnowa ſraniſchtej. — Schto chzemy my k tomu prajicź!? — Snamjenja czaßa! —

Liſtowanje: T. w B. ſa 16. po ßwj. Tr. — H. w H. ſa 17. po ßwj. Tr. — Ri. ſa 18. po ßwj. Tr.

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 38.7

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 19. septembra 1926 Bautzen

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńnje a knihaŕnje jap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadża kóždu ſobotu a płaeži wèrtlètnje 78 ſtotych pjenježtow.

16. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Eph. 3, 14 21.

Liſt na Epheſiſkich njeje jenoż kaž wulke Pawołowe dobroproſchenje ſa jenu woßadu, ale ſa zyku zyrkej. Kaž je Mójſaß pſched ßmjercźu ßwój do ßlubjeneho kraja cźehnjazy lud žohnował, ßam pak ßobu njecźahnył, tak je Pawoł we jaſtwje w Romje ßwój kónz wocźakował, w duchu nadźije pak widźał wulki pſchichod Božeho kraleſtwa na ſemi, Knjeſowu zyrkej w móznym roſcźenju do ſchěrokoſcźe a dołhoſcźe, do wyßokoſcźe a hłubokoſcźe. To je hnujaze, kak Pawoł wo połnoſcźi Božej w Khryſtußu ßwědcźi a ſa ßwojich wěrybratrow ßwoje kolena pſched prawym wótzom w njebjeßach ſhibuje, ſo by jim wſchitkim tajku połnoſcź Božu ſpožcźił.

Schto je Božа połnoſcź w Khryſtußu? Schtoż prawy Wótcźez w njebjeßach ßwojim dźěcźom dawa po bohatſtwje ßwojeje kraßnoſcźe: poßylnjenje ſ mozu na ſnutſknym cźłowjeku, bydlenje Khryſtußa we wutrobje pſches wěru, ſakorjenjenje w luboſcźi, póſnacźe, kotrež wſchitku mudroſcź pſchetrjechi, mjenujzy póſnacźe tajkich, kotſiž Khryſtußa lubuja, póſnacźe woßadow, kotrež žiwemu Bohu cźeſcź dawaja, hdyž ßu w Khryſtußu Jeſußu. To wſchitko Bóh w Khryſtußu dokonja nad ßwojim wěrjazym ludom.

Kedźbujmy prawje na tole póſnacźe, ſo to njeje póſnacźe, kajkež hewak nadeńdźeſch, kajkehoż ßo mudri a wucźeni khwala, hdyž ßu wyßoke ſchule wopytowali a ßwoje wjedźenje ſ wucźenych knihow cźerpali. Ně, póſnacźe Boże w Khryſtußu je měnjene, to je wyſche póſnacźe a tola tajke, ſo móże ſkerje proſty cźłowjek w nim ſbóžny bycź a mudroſcźi ſtacź, kotruž Bóh dawa, hacž tak mjenowani mudri, kotſiž ßo khwala ßwojeje mudroſcźe a tola kóžde 10 lět hinak wucźa, powrócźawſchi ßwoju prjedawſchu wucźbu.

Póſnacźe Boże w Khryſtußu je a woſtanje pſchezo to ßame, cźerpane ſ evangelija, a niczo druhe Pawoł njeje wucźił hacž evangelij. Kak tutón japoſchtoł wě ſnutſkne w cźłowjeku ſbudźowacź a poßylnjecź! Wón kóždemu wěſte cźini, ſo wumóžnika trjeba a ſo kſchižowany Khryſtuß je wot Boha ſa wſchěch podaty, ſo móża wěricź do luboſcźe, kiž w njebjeßach rukuje. Pawoł je ludźom jeno Khryſtußa pſchipowjedał: „we Khryſtußu“ jemu wſchitko leži. Khryſtuß dyrbi woprawdźe we wutrobach bydlicź, kaž je też Jeſuß ßam prajił: „Woſtańcźe we mni, a ja we waß!“ Tak ßo wěra ſcźini prawje žiwa, pſchetoż Khryſtuß je žiwjenje. Tale wěra je wjazy hacž něſchto wěricź, ſo je wěrno, tale wěra je nowa móz ſnutſkna w cźłowjeku, je wjeßele a dobywanje. Ale połnoſcź Boża hakle ſ tym pſchińdźe, ſo luboſcź wutrobu wohrěwa; Pawoł tu hinajſche pſchirunanje nałožuje: kſcheſcźijan je w luboſcźi ſakorjenjeny, ſałożeny. To tola jaßnje praji, kak jara luboſcź zyle bycźe pſchetwori a napjelnjuje, kak wſchitko ſ luboſcźe wuroſcźe, kaž pola ſchtoma a jeho hałoſow wſcho ſ korjenjow.

Pawoł pſcheje, ſo bychu kſcheſcźijenjo póſnali, ſo Khryſtuſa lubowacź je wjele lěpje, dyžli wſchitko wjedźicź, ſo bychu napjelnjeni byli ſe wſchej Božej połnoſcźu. Tuž, ſchtóž by woprawdźe wſchitko wjedźał (njech ßu tajzy abo niz!), tón by tola hakle w Khryſtußu krónu wſcheho ßwojeho póſnacźa dozpěł, a ſchtóž by jara mało nawuknył, by kna polu wucźenoſcźe, tón ma doſcź k połnemu ſbožu, hdyž Khryſtuſa ſnaje a lubuje. To ſteji w žurli Budyſchinſkeho gymnaſija ſ tutymi ßłowami: Hdyž Khryſtuſa njewěſch, niczo njewaži, ſo druhe wuknjeſch.

Tak je! A w tym namakamy wulku Božu luboscź a mudroscź. Pschetož wschitzy njemóža wucženi ludźo bycź. Tuž njewucženy nima jeno sarunanje sa wucženoscź w žwojim kschesczijanstwje, ale ma wjele wjazy. Haj wucženoscź, dokelž někotreho naduwa, je husto doscź se sadźěwkom sa kschesczijansku sdźěłanoscź wutrobow. Kóždy duschowpastyŕ móže wobkedźbowacź, so wěrny kschesczijan s prosteho luda žo pschezo prawje sadźeržuje, runjež njeje nawuknył s wožebnymi ludźimi wobkhadźecź. Kschesczijan je směrny, sprawny, wježely, pschecźelny a, schtož je kaž mnohoscź mudroscźow, wón je ponižny, a to sa krala žameho wopak njeje!

Boža poknoscź w Khrystužu leži wožebje w ponižnoscźi, kotruž na Jesužu wobdźiwamy. Wyšokoscź a hłubokoscź dyrbitej sjednocźenej bycź. Wyšokoscź bjes hordoscźe, to je hłubokoscź sbožnoscźe w Jesužu.

Jedyn je mi najlubschi,
Dowěricź žo móžu jemu.
Nichtó njeje sprawnischi,
Hacž najlěpje radźi k wschemu.
To žy ty, mój Jesužo,
Moje jene a tež wscho (Konik).

Krajna synoda.

Póndźelu 6. sept. bu dopołdnja 12. porjadna ev.-luth. krajna synoda wotewrjena. Wona ma žwoje požedźenja a wuradźowanja w rjanym domje napschecźiwo katolskej dwórskej zyrkwi pschi Brühlskim wukhodźe. Dom je wulki kaž něhdy Labyrinth a žo w nim husto tež tajzy sabłudźa, kiž žu hižo dołho w synodźe. Tu ma krajny žejm žwoje wuradźowanja. Synoda ma 86 žobustawow s zyłeje Sakskeje. Mjes nimi žu jara wschelake powołanja: Dźěłacźerjo a fabrikšzy wobžedźerjo, profežorojo a tajni radźicźeljo. Tež je mjes nimi 26 fararjow, 6 wucžerjow, 10 superintendentow a 16 prawisnikow. Tež dwě žónskej žedźitej mjes 84 mužemi a žo jimaj, kaž žo sda, zyle derje w synodźe spodoba. Požedźenja žu s wjetscha jara dołhe a tohodla napinaze. Je žo stało, so žu jednanja wot dopołdnja 10 hodźin hacž do 4 hodźin bjes pschestacźa trałe. Kajke wokschewjenje je potom, žo s dobrym pschecźelom khwilku na balkon powyscheneho doma požydnycź a wokschewjazy powětr do žo žrěbajo na žołmy Lobja dele shladowacź. W sakskej evangelskej krajnej synodźe žydataj nětkole dwaj Serbaj. Ssnano žo to hischcźe ženje stało njeje. Ssmy cźažy měli, hdźež w synodźe žadyn Serb njebě. Nětko staj we njej dwaj, ale to drje žo sa pschichod tež wjazy stacź njebudźe. Žortujo žo dźenža pschi rosrěčžowanju wo synodźe knjes woprascha, hacž, jeli do pschichodnych wuradźowanjach hischcźe wjazy Serbow pschińdźe, nusne njebudźe, so žo w synodźe žerbšzy rěčźi. Serbow synodala hižo s lěta 1921 je knjes wyschschi wucžeŕ Hanczka s Porschiz. Wón bě w synodźe, a to žam, jako žo wo Serbow dónt sa pschichod, wo žerbsku superintenduru jednasche. Wón je tehdy Serbow žadanja a to sprawne a sdobne žadanja žwěru sastupował, njeje pak žaneho wothłoža namakał. Nětko bu na město k. duchowneho prim. Häblera s Budyschina farař Domaschka s Budestez do synody wuswoleny. Mjes tymi, kiž žu nětko hakle do synody sastupili, je wón najwjazy hłožow dostał. W Lipsku dosta prof. Hilbert 234, jeho pschecźiwnik 181 hłožow. We 18. wólbnym wotdźělu dosta farař Konik, wnuczk něhduscheho Klukschanskeho fararja Konika, kiž bu w tutych dnjach jenohłóžnje do Ketliz jako prěnej far. wuswoleny, 252 hłožow, jeho pschecźiwnizy pak 103 hłožow, mjes tym so farař Berg s Budyschina jenož 10 hłožow dosta. Potajkim je tež zyrkwine sastupjeŕstwo s Budyschina skoro zyłe žerbskeho fararja wolilo.

a.

Hłóž: Ja dźak cźi, Knježe, dawam ꝛc.

Ža blido žadźił hnady žy koho, Sbóžniko, tak pschecźelny žej rady?! Niz tych, kiž hordźa žo, so do wole wscho maju, cźi njejžu witani; kiž najkhudschi žo snaju, wschak najlubschi žu cźi.

2. Tuž swěricź žebi žměmy tak žobu pschistupicź, měcź dyrbjeli strach, wěmy, žo žylni pschibližicź. My mucžnje dźemy k tebi, kiž pastyŕ dobry žy; wschak miłoscźiwy k žebi žej běnych wokasch ty.

3. Sso tebi, Knježe, damy na pschichod s wutrobu; hłód, lacžnoscź požadamy žej měrnicź s prawdoscźu. Ach, njebjeski khlěb wěrny daj ty nam wužiwacź, so w twojej žłužbje žwěrny wschak mohł by kóždy stacź!

4. Psched woltarjom nam s tobu daj hrěschnym sjednacź žo a s keluchom skicź žobu nam wokschewjenje wscho! Hdyž na drósy žo cźuje doscź mucžna wutroba, jědź, picźe, naždycźuje, kiž móz nam poskicźa. —

5. Schtóž wužiwał we wěrje je s cźěłom Božu krjej, ma pokoj w poknej měrje, je derje radźił žej; tón s poklecźa je wsaty, kiž hrosy hrěschnikej; jom' troscht je sbóžny daty, tež w nusy poždlednjej. —

Bjedrich Aug. Bohuwěŕ Tholuck, † 1877, a Kschesczan Bjedrich Tietz, † 1886; — žeb. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

1.
Ach, zo bych ja z jandźelemi
skoro był při Jezusu!
Rjenje je na Božej zemi,
ale mi so styšće tu.

2.
Słónčko swěći, kwětki zeńdu,
ćichi wětřik zaduwa,
ale ja tu njenadeńdu
pokojneho wjesela.

3.
Lutki sam ja dyrbju khodźić,
ludźo mi so přećiwja,
žadyn lóšt mi njechce słodźić,
cuzy sym mjez swojimi.

4.
Znaći su mje wopušćili,
wótrje nětko kedźbuja,
zo wšak bychu wuwidźeli
na mni něšto poroka.

5.
Tak ze złobu dźerža na mnje,
dokelž z mojim Knjezom du;
tohodla, zo Khryst je za mnje,
ći mi njepřećeljo su.

6.
Zlě mi budu wułożene
słowa moje wutrobne,
kěrluše mam zawidźene,
postork moje wašnje je.

7.
Žorty ćěrja swoje ze mnu;
swěćka jim sym zacpjena,
dušu maju njedźakownu;
Božu wěrnosć njerodźa.

8.
Wulcy jara to mje boli,
zo je Jezus hanjeny;
kóždy dźe po swojej woli,
Krysta křiž so njenosy.

9.
Ja pak tola dźeržu wěru
a so bědźu ryćeŕscy,
wobrónić so dyrbju swěru,
hewak budu pobity.

10.
Strach a hroza na mnje pada,
dokelž ćěło mam a krej,
zrudnje moje woko hlada
k zhromadźiznje njebjeskej.

11.
Tam so bojeć nimam wjacy
spytowanja čežkeho,
tam tež nihdźe wusměwacy
njepřibliža ke mni so.

12.
Tu we kwětkach hady leža,
a na smjeće zrudźba dźe;
hdźež pak wuzwoleni knježa,
tam so nichtó njekaje.

13.
Tam so potom změrom pasu,
hdyž sym přětrał nuzy wšě.
Oh, kak žadam po tom času,
zo bych wućekł z tyšnosće!

14.
Wumoženje moje khwata,
bělu drastu dóstać chcu.
Jednota tam budźe swjata,
zemju rady zapomnju! —

Jan Kilian, † 1885.

Synoda s tsjoch wotdźělow abo župow wobsteji: S prawizy, se žrjedźisny a s lěwizy. Wobaj Serbaj staj žo žrjedźenemu wotdźělu pschisamkłoj. Wón je najžylnischi a wopschija drje połojzu zyłeje synody.

Kóžde požedźenje žo s modlitwu sapoczne, kiž swjetscha Drježdźanski superintendent dr. Költzsch wukonja. Dołholětny pschedžyda synody, dr. Seetzen, w žwojej sawodnej rěčźi

na wulku ważnoſcź runje tuteje ſynody pokaſowaſche, kiž je poßlednja po ſtarej wuſtawje a ma tola nadawki dokonjecź, kiž ßu nimoměry wulke a ważne. S prěnim winowzom tutoho lěta, potajkim ſa krótke dny, ma nowa zyrkwina wuſtawa ßwoju płacźiwoſcź doſtacź. Hdyž bě ßo najprjódzy na ſemrjetych ſe ſynody ſpominało, doſtachu dr. Hilbert, ſ. Domaſchka a ſ. Konik pſches pſchedßydu ßwoje wobkrucźenje, mjes tym, ſo bu tajny rada Roſenkranz ſ Budyſchina jako prěni pißmawjedźeŕ do ßłużby wſaty. W Lipſku je ßo jako woßebity wotdźěl hudźbneje wuwucźeŕnje wuſtaw ſałożił, w kotrymž maja hudźbnizy, kiž chzedźa jaka kantorojo krajneje zyrkwje ßłużicź, dalſche roswucźenje dóſtacź. Bjes kantorow bycź njemóžemy. Krajna zyrkej je ſa wuhotowanje Lipſczańſkeje hudźbneje ſchule ſa kantorow 20 tyßaz hriwnow junkróczńje, 8 tyßaz hriwnow pak lětnje poſtajiła. To ßo ſda wjele bycź, je pak mało a Lipſczański konſervatorij zyrkwi wopory pſchinjeße. Na tutym poſtaranju krajneje wyſchnoſcźe ſa doroſt kantorow bu powſchitkowne wjeßele wuprajene. Synodala Hanczka pſchedmjetej wyſchnoſcźe tſoju próſtwu pſchiſamknje: Kotru? ſo bychu ßo do Lipſka jako hudźbni wucźerjo też kantorojo poſtajili, ſo by ßo pſchedmjet, po kotrymž ßo wucźicź ſměje, prjedy hacź płacźiwoſcź doſtanje, krajnemu towaŕſtwu zyrkwinych hudźbnikow pſchedpołożił a ſkónczńje, ſo by ßo, kaž daloko trěbne, wobdźělnikam a to woßebje ſdalenym, pomoz ſa ſeźiwjenje w Lipſku poſkicźiła. Druſy rěcźnizy ſ cźopłymi ßłowami na jara ważne dźěło ſeminarow pokaſowachu, na kotrychž ßu wucźerjo ſkoro wſchitzy w prjedawſchich lětach wurjadnje dobru hudźbnu wucźbu doſtawali. Też pſchedßyda konſiſtorſtwa rosbicźe ſeminarow hłuboko wobźarowaſche, kiž ßu dołhe lěta tyßazam ſakſkich młodźeńzow kſcheſcźijanſke wotczehnjenje runje tak kaž wědomoſtne wuwucźenje a hudźbne pſchihotowanje poſkicźowałe. (Pſchichodnje dale.)

Se ſtarodawnych cźaßow.

(4. Pokracźowanje.)

III.

Tutón Berthold Regensburgſki, bě wón nětk muž, kotryž by był ſ reformatorom, kotrehož myßle bychu ſaměrjene byłe na reformazijſki ſkutk? — Wotmołwa je: ně!

Njech je Berthold też móznje ßwojemu cźaßej prědował: „Cźińcźe pokutu!“ Jeſuß Khryſtuß njeje jemu był to jene a to wſcho tuteho prědowanja. So mamy my jako żiwe ſtawe Khryſtußowe jeho żiwjenje a jeho cźerpjenje wſchědnje na ßwojim cźěle noßycź, ſo ßmy my w Khryſtußu ßwětej kſchiżowani a ßwět nam, tutu evangelſku wucźbu pola njeho njenamakaſch. Berthold je wjele bóle ßłużomnik zyrkwje hacź ßłużomnik Khryſtußa. Wón drje wótrje pſchima wſchelake njedoſtatki w katolſkej zyrkwi, wón pak woſtawa jeje ßwěrny ßyn. Bamž je jemu najwyſchſchi knjes kſcheſcźijanſtwa. Khěžor ma ßwoju móz jenož jako lehnſtwo wot bamža; khěžor dyrbi bamžej ſtupadło (Steigebügel) dźerżecź, ſo by ſ tym woſnamjenjene było to, ſo chze wón ſ mjecźom ßudźicź, ſchtož je bamž ſaklał. Duchowny ſtant je ſa njeho wjele wjazy hacź żadyn druhi. Khěžor a wjeŕchojo maja móz jenož nad wßami a měſtami, duchowni nad njebjeßami a helu. Komuž woni njebjeßa wotewrja, teho njeſamóże też jandźel wuhnacź; komuž woni njebjeßa ſamknu, toho też jandźel do njebjes njepſchinjeße.

Prědujo rjekny Berthold ras: „Byſchtej-li ßo na tutej rjanej łuzy Marija a ta zyła ßyła njebjeſka ſjewišej a by-li nimo ſchoł měſchnik, mějo to cźěło Knjeſowe w rukomaj, ja bych ßo wotwobrocźił wot macźerje Božeje a ßo poklaknył pſched měſchnikom, kotryž ma móz, khlěb pſchewobrocźicź. Bóh je tak wyßoke cźeſcźe měſchnikam ſpożcźił, ſo bychu, by-li měſchnik tam pſchiſtupił, hdźež Marija ſ njebjeſkej ßyłu ßedźi, woni wſchitzy poſtanyli pſched tutym jenicźkim měſchnikom.“ — Dźeßatk je Bóh hižo w paradiſu doprědka wosnamjenił, ßebi wucźiniwſchi tón cźłowjekam ſakaſany ſchtom, praji wón. Na ßwjatych ſpomina Berthold w ßwojich prědowanjach huſto; woni ßu ſa njeho pak jenož dobre ſnamjenja; wo jich dobroſchenja porědko rěcźi; tuto tomu, kotryž pokutu njecźini, po jeho měnjenju nicźo njepomha. (Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Dźeń 1. oktobra ßo bliži. Wón pſchinjeße naſchej ſakſkej krajnej zyrkwi nowu wuſtawu, kotraž kaž ßmy hižo naſpomnili, w naſchej Łużizy widomne pſcheměnjenja wupkodźi. Dotalny wulki zyrkwiny wokrjeß Budyſchſkeje konſiſtorialneje wyſchnoſcźe ßo ſhubi ſ 30. ſeptembrom; měſto njeho ſmějemy potom ſchtyri ſuperintendentury; ſ dobom rospadnje ſ tym też Radebergſka ſuperintendentura, do kotrejež na pſch. Hodźij a Wjeleczin a Biſkopizy pola Lubija ßłuſcheja; jeje woßady pſchidźěła ßo druhim. Wodźerjo nowych wokrjeßow budźeja ſuperintendentojo, kotſiž ßu ſdobom w ßwojim wokrjeßu ſ woßadnym fararjom. Budźeja to prěni fararjo abo primarijojo Budyſchina, Lubija, Kamjenza, Žitawy, Hacź ßem je pak hakle to ſaſtojnſtwo jeneho ſ nich ſwěſcźene, to je Lubijſke. Primarius Lubijſkeje woßady budźe wot 1. oktobra ſdobom też ſuperintendenta. S tym wſchěm bywamy my Serbjo na to dopomnjeni, ſo wyſchnoſcź a ſynoda njejſtej na naſche ßerbſke derje ſałożene pſchecźa dźiwałej, ſo njejſtej ßerbſku ſuperintenduru pſchiſwolikej, ani też do teho ſwolikej, ſo ßo wſchě naſche ßerbſko-němſke a němſko-ßerbſke woßady w jenym wokrjeßu ſjednocźa. S tutym njepſchiſwolenjom pak njejßu naſche pſchecźa pohrjebane; wone wobſteja dale a naſche prózowanje póńdźe też dale, ſo by ßo ſnajmjeńſcha nam tola hiſchcźe to najßnadniſche pſchiſwoliło; ſjednocźenje wſchěch němſko-ßerbſkich a ßerbſko-němſkich woßadow do jenoho wokrjeßa.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Hodźija.** Hodźijſka woßada ßwjecźeſche na ßwojej kermuſchnej póndźeli, 13. ſeptembra, 850lětny ßwjedźeń wobſtacźa ßwojeje zyrkwje. S bliſka a daloka běchu hoſcźo pſchikhwatali, ſo bychu ſ Hodźijſkej woßadu ßobußwjecźili a ßo ßobu radowali. Bě też to ſa Hodźijſku woßadu woprawdźe dźeń, kotryž je tón Knjes cźinił. Hižom ſahe do cźaßa khwatachu po dróhach, pucźach a ſchcźeźkach ßyły kemſcherjow k Božemu domu. Rano ½9 hodź. ſaklincźachu Hodźijſke ſwony ſe ßwojim kraßnym hłoßom a witachu ßwjedźeńſki cźah, kiž ßo wot farſkeho domu do Božeho domu hibaſche, a druhich kemſcherjow, kotſiž běchu ßo ſ wobeju ſtronow kemſchazeho pucźa ſeſtupali.

W kraßnje ſe ſelenymi pletwami a kwětkami wudebjenym ſtarym ßławnym Božim domje wotmě ßo jubilejſka ßwjedźeńſka Boża ßłużba, na kotrejž knjes farař Voigt ßwjedźeńſke prědowanje najprjedy w ßerbſkej a potom w němſkej rěcźi dźerżeſche. Serbſki tekſt mějeſche 1. Jan. 3, 1 „Hlejcźe, kajku luboſcź je nam tón Wótz wopokaſał, ſo dyrbimy Boże dźěcźi mjenowani bycź.“ Sswjedźeńſki prědař rosłoži ßwoje

prědowanje po dwěmaj hłownymaj dźělomaj. 1. Wjeßelcźe ßo, wy ſtawy Hodźijiſkeje woßady na waſchim Božim domje, kiž wam praji, ſo ſcźe Boże dźěcźi, wopomncźe kajke woßebite wyßoke prawo macźe a 2. kajka ßwjata pſchißłuſchnoſcź je wam ſ tym napołożena. Po dźěłapołnych dnjach žnjoweho cźaßa popſcheje ßebi rataŕſki lud dźeń měra, ale tutón měr njeje ſwonkowny, měr dźenßniſcheho dnja leži hłubje. Tu w Božim domje pſchebywa Bóh mjes nami. A hdźež wón pſchebywa, dopjelni ßo woprawdźite kermuſchne ßłowo: „Dźenßa je ßo tutemu domej ſboże doſtało.“ Kaž ßebi dźěcźo pſchezo ſaßo po ſtarſchiſkim domje žada a rad ßo do njeho wrócźa, tak dyrbja ßo też kſcheſcźijenjo w Božim domje domach cźucź. A kaž ßo dźěcźo ſtarſchimaj dowěrja, tak dyrbimy ßo też my dowěrjecź ßwojemu Bohu, kiž tu we ßwojej ßwjatnizy bydli. Kaž je w ſtarſchiſkim domje wodacźe ſa ſabłudźene dźěcźo, tak namakamy też tu pſched wobliczom teho Knjeſa wodacźe hrěchow, žiwjenje a ſbóžnoſcź. Tak ſpóſnajemy, kajke kubło tola na ßwojim Božim domje mamy a wjeßelmy ßo nad tym. Wſchitko w Božim domje, dupa, wołtaŕ, klětka dopomina naß na wulku luboſcź naſcheho Boha. Sswjedźeńſki prědaŕ dopomni woßebje na ßławnych mužow, kiž ßu ſa zyły ßerbſki lud ſe wulkim žohnowanjom byli. Faraŕ Warichius je prěni ßerbſki katechismus wudał. S klina Hodźijiſkeje woßady je dale wuſchoł pſchełožeŕ biblije do ßerbſkeje rěcźe, poſdźiſchi faraŕ Frenzel w Budeſtezach. Wot fararja Jmiſcha wukhadźeſche wulke žohnowanje ſa zyłe Serby. A napoßledk faraŕ Kſchižan ſe ßwojim hnutym waſchnjom ſteji wěſcźe hiſchcźe wſchěm jaßnje pſched wocźemi. S jeho ſpißow je ßo wjele žohnowanja do ßerbſkeho luda wuliwało. Wón wudawaſche lětdźeßatki dołho „Mißionſki Póßoł.“ Scźeleſche też wjele dopißow do naſcheho lubeho niedźelſkeho łopjena „Pomhaj Bóh“. Tak měješe Hodźijiſka woßada pſchezo wulke prawo, ſchtož woßebje dźěło ſa Boże kraleſtwo mjes Serbami naſtupa. Ale komuž je wjele date, wot teho budźe ßo też wjele žadacź. Tak maſch też ßwjatu pſchißłuſchnoſcź. Waźmy ßebi ßwój Boži dom jako to najdróżſche kubło. Cźujemy ßo tu pſchezo domach. A hladajmy, ſo ſtejimy krucźe we wěrje do Jeſom Khryſta. Bóh ſpožcź wotewrejnej wocźi, ſo bychmy ſpóſnali, kak bohacźi w ßwojim Božim domje ßmy.

W němſkim prědowanju rosłoži knjes faraŕ Voigt něhdźe ßamßne myßle. Wuſběhny pak tu bóle powſchitkowne hiſtoriſke podeńdźenja Hodźijiſkeje zyrkwje. W lěcźe 1076 da Miſchnjanſki biſkop Benno w Hodźiju Boži dom natwaricź. Na dnju ßwj. Bartromja ßamßneho lěta ßo wón poßwjecźi. Se najſtarſcheje ſtawiſny zyrkwje njeje wjele wopißmow. W lěcźe 1559 ſawjedźe ßo w Hodźiju reformazija. 2. februara wotmě ßo prěnja evangelſka Boża ßłužba. W lěcźe 1832 ßo zyrkej dokładnje ponowi, 1862 doſta měſto ſchidloweho zyhelowy kryw a w lěcźe 1892 pſchewjedźe ßo poßlednje wulke ponowjenje, kiž 140 000 hriwnow płacźeſche. Wot cźaßa ſawjedźenja reformazije ſkutkowaſche w Hodźiju 16 fararjow a 20 diakonow. Sswoje kraßnje klinczaze ſwony Hodźijiſka woßada do wójny dacź njetrjebaſche, dokelž bě wo nje dla jich hiſtoriſkeje ważnoſcźe a kraßneho hłoßa woprawdźe ſchkoda było.

Liturgiſku Božu ßłužbu měješe knjes faraŕ Wjeſaŕ. Zyrkwiny khór pod nawjedowanjom knjeſa wyſchſcheho wucźerja kantora Bělika porjeńſcheſche ſ rjenje pſchednjeßenymaj ſpěwomaj ßwjedźeńſku Božu ßłužbu.

Zyrkej, kiž 1500 měſtnow k ßedźenju wopſchija, bě pſchepjelnjena. Wjele měſta njedóſtachu a dyrbjachu ſtejecź a wſchelazy dozyła nuts njemóżachu. Bóh chzył dacź, ſo by dobry zyrkwinſki duch, kiž w Hodźijiſkej woßadźe knježi, też dale woſtał a ſo by Hodźijiſki Boži dom był dale wſchěm ſe ſnutskownym žohnowanjom.

W **Ebersbachu** ſkhadźuja ßo dźenßa towaŕſtwa młodźenzow w Lubijſkim wokrjeßu; ſdobom maja tam Łużiſzy poſawniſtojo ßwój ſjěſd pod wodźenjom naſcheho ſakſkeho poſawniſkeho miſchtra fararja Adolfa Müllera-Drježdźanſkeho a fararja Stamma-Wósborkſkeho, kotryž je ſ pſchedßydu łużiſkeho wokrjeßa.

S **Irſkeje** pſchikhadźeja powjeſcźe, ſo je tam nowe nabožne hibanje naſtało. W połnóznych dźělach tuteje kupy ſbudźi ßo nadobo hibanje, kotreż ludźi woła a budźi ſ liwkoſcźe a ſymy materialißma abo ſmyßlenja, kotreż jenož w ſachodnym, ſeńſkim korjeni, a runje tak ſe ſpiritißma, kotryž je tam jara rosſchěrjeny. Woßebje ßo biblija cźita a ſtuduje. Kemſcherjow bywa jich wjazy a wjaz, a też pſchi druhich wuhotowanjach zyrkwje ßo ludźo bóle a bóle wobdźěluja. Też we wſchědnym žiwjenju jewja ßo mjes ludźimi wjazy kſcheſcźijanſkeho ſmyßlenja. — Nadźijomnje je tak, ſo tam ludźo wotucźeja ſe tajkeho a druheho ſpanja a ßo wobnoweja we wěrnym kſcheſcźijanſkim duchu!

S **Rußowſkeje** pſchikhadźeja pſchezo ſaßo wſchelake powjeſcźe wo wobſtejnoſcźach noweho cźaßa, po kotrymž ßo jich też telko pola naß po wſchěm ſdacźu žedźi, hdyž tola w tym a tamnym ſ tutymi rußowſkimi politikarjemi do ßamßneje truby duja. Kaŕ „wobſbožaze“ to je, wo tym ßwědcźi też ſcźěhowaza powjeſcź wo „jenohodźinſkim“ mandźelſtwje. Nowy cźaß je tam też ßobupſchinjeßł nowe ſakonje wo mandźelſtwje atd. Schto tam to nětko „ſakońſke“ je, ſpóſnajeſch ſ naſpomnjeneho. Politiſki wotpóßłanz pſchi cźeŕwjenym wójſku, kotreż w Odeſſa ſteji, namjetowaſche holzy mandźelſtwo a wobſta na tym, ſo by ßo tuto hnydom pſched ſtawnikom wobkrucźiło. Dwě hodźinje poſdźiſcho bě — a „jenohodźinſki“ mandźelſki wupraji ßwojej młodej mandźelſkej, ſo wobžaruje, ſo je ßo ſ njej woženił. „Wy njejſcźe hiſchcźe doroſcźena doſcź a njemóżecźe ſ macźerju mojich dźěcźi bycź! Mój ßo jedyn k druhemu njehodźimoj. Bě to ſmyłka!“ Jako młoda žona ſapocźa płakacź, wucźeże muž cźaßnik a naſpomni zyle njeſcźerpliwy, ſo we 8 hodź. jeho cźah jědźe a ſo wón dom ſamknje. Mandźelſka pytaſche pomoz pola wyſchnoſcźow a ßudniſtwa, tola podarmo. Mandźelſtwo bě dźělene. „Swjaſanje mandźelſtwa a roswjaſanje mandźelſtwa, to jene kaž to druhe je ſakońſki ſkutk. W žanym paragrafje njeſteji, ſo njemohło ßo mandźelſtwo po jenej hodźinje dźělicź. Hdyž to ſa lěto móżno, cźohodła niz ſa hodźinu? Ssudniſzy bě to bjes poroka!“ Wěz bu politiſkej partaji tuteho „młodeho muża“ woſjewjena; tuta jeho ſ poßwarjenjom pokhłoſta. — Po wſchěm ſdacźu je tuta wěz też wyſchnoſcźi njeluba. — Wupłody noweho cźaßa to, wo kotrymž praja a ßonja, ſo to tón ſbožowny cźaß!

Kſchiž. 30 lět je ßo pominyło, ſo bu w južnych Ssmolinach (Harz) najwjetſchi kſchiž zyłeje ſemje poſtajeny. W lěcźe 1874 běchu tam na najrjeńſchej wyſchinje, kotruž Joſefowu mjenuja, wulki drjewjany kſchiž powyſchili. Tutón rosbi paŕ Boże njewjedro. Na ßamßnym měſtnje natwarichu pſched nětk 30 lětami wulki żeleſny dwojokſchiž; tutón wužiwa ßo ſdobom jako wuhladna wěża. Je 38 metrow wyßoki a 2460 zentnarjow cźežki a na njón dóńdźeſch po 200 ſkhodźeńkow; w lěcźe 1921 poßwjecźichu tam jeho 25lětny jubilej.

Liſtowanje: H. w H. ſa 17. po Tr. — Ri. ſa 18. po Tr. — K. w N. ſa 19. po Tr.

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 39.8

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Luboso ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwość da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je,
Živa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřewš će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **26. septembra 1926** **Bautzen**

Čischcź a nakład Smolerjez knihiczischczeenje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

17. njedźela po swjatej Trojizy.

1. Kor. 1, 4—9.

„Ja dźakuju so swojemu Bohu kóždy czaš wasche dla, sa tu hnadu Božu, kotraž wam data je we Khrystuśu Jesuśu, so wy we wschěm psches njeho scże wobohaczeni, na wschej wuczbje a na wschěm pósnaczu .... a czakacże na to sjewjenje nascheho Knjesa Jesom Khryста.“

W tutych słowach nam japoschtoł Pawoł roskładże:

Kschesczijenjo — bohaczi ludźo, bohaczi we wuczbje, w pósnaczu, w nadźiji. Boża hnada je Korinthiskej wosadźe spožczena; to Pawoła k wjeśołemu dźakej hnuje. W czim tuta hnada wobstejesche? W tym, so běchu woni psches Khrystuśa we wschěm wobohaczeni. Do tuteho bohatstwa liczi Knjesowy japoschtoł na prěnim městnje wuczbu, to rěka, Boże słowo, evangelij bydlesche mjes nimi, bu w jich srjedźisnje prědowany.

Je dha to něschto tak wośebite a ważne?

Zyle wěscże. Hlajcże, prjedy hacž Pawoł se swojim prědowanjom ke Korinthiskim pschińdże, běchu woni kaž wschitzy póhanjo w czěmnoscźi a scźinje smjercże sedźili, běchu drje bohaczi byli na człowjeskej wustojnoscźi a mudroscźi na semskich kublach, ale pschi tym tola khudźi a slepi, njemějachu žaneho Boha, žaneje nadźije, žaneho měra, žaneho wjeselа. Czi jeni so samowumyślenej Božej słužbu czwilowachu, czi druzy na wschěm sadwělowachu, njechachu wo niczim niczo wjazy wjedźicź.

Póhanjo běchu woni byli, ale nětk žiweho Boha znajachu, nětk běchu sa swoje dusche měr namakali, nětk mózachu s wjesołej nadźiju swoju hłowu posběhnycź, nětk běchu kscheszijenjo. Kak běchu k temu pschischli? Psches wuczbu, psches prědowanje evangelija wo Jesuśu Khrystuśu. Pschetoż Boże słowo je, kotrež czěmnoscź póhanstwa, kotrež khudu, czěmnu człowjesku wutrobu rosswěczi. Boże słowo je móz Boża, kotraž sbóžnych czini wschitkich, kotsiž na to wěrja, je studzeń, se kotrejež so wschitko bohatstwo Božeje hnady do człowjeskeje wutroby wuliwa, je swětło,, kotrež jeniczzy nam prawy pucź psches czěmny dół człowjeskeho žiwjenja k jasnej wyšokoscźi Božeje hnady pokaże.

A tute Boże słowo je hischcże dzensa prawe bohatstwo kscheszijanskeje wosady. Kaž dołho wona to ma, my žaneje pschiczziny nimamy, nadźiju spuschczicź. Luther praji: „Mamy my evangelij czisty, dha mamy kubło, kotrež Bóh swojej zyrkwi dawa, so nam niczo pobrachowacź njemóże.“ Hakle, hdyž Bóh swěczniк s woltarja storczi, hdyž wón swětło swojeho słowa jenemu ludu wosmje, dha s nim k skaženju napscheczіwo khwata.

Dźak budź Bohu, so my tuto bohatstwo wuczby mamy, so my runje w naschej evangelsko-lutherskej zyrkwi Boże słowo prawe a cziste wobsedźimy.

W naschich domach chze wone bydlicź; tež najkhudschi móże jo sebi sa tuni pjenjes kupicź. W naschich Božich domach so nam wone njedźelu jako njedźelu prěduje. Wono naš setka, hdyž my swětło swěta wohladamy, w swjatej kschczenizy, wono so pschipowjeda, hdyž so my do rowa lehnjemy.

Tež my smy bohaczi na wschej wuczbje. Hdyž bychmy jenoż tuto bohatstwo tež sa tajke pschipósnali, sa najdróžsche kubło, kotrež na semi mamy a so Bohu sa njo dźakowali, kaž

je něhdy Pawoł cźinił. Pschetoż schto pomha khudemu drohotne kubło w ruzy, hdyż jo njesnaje? Schto pomha khoremu lěkarstwo, hdyż jo njetrjeba? Schto pomha hłódnemu khlěb, hdyż jón njeje?

Drje je Boże ßłowo drohe kubło, ale wone jenoż temu ßłuži, kotryż je trjeba; drje je wone lěkarstwo pschecźiwo hrěchej, ale jenoż tón ßo s nim wustrowi, kotryż jo nałożuje; drje je wone jědź dusche, ale jenoż tón ßo s njej naßycźi, kotryż ju woprawdźe wužiwa.

Tuż je bohatstwo na wucźbje sa naß morwe kubło, hdyż my s dobom bohacźi njejßmy na w s ch ě m p ó s n a cź u.

Korinthiszy njeběchu evangelij podarmo dóstali, ale pschiwsali a skhowali, běchu też dale pytali a wukli a ßo tak pschezo hłubje do potajnstwow Božeje luboscźe a mudroscźe pschedobyli. Boże ßłowo njeschumjesche jenoż wyschsche jich hłowow, ale wokschewjesche a wobnowjesche też jich wutroby a s tym kscheszźijanske pósnacźe roscźesche.

Ssmy też my bohacźi na wschěm pósnacźu? Wjele ßo we naschim cźaßu wuknje a dyrbi ßo wuknycź. Sswětne wjedźenje ßo pschezo dale mjes naschim ludom wupscheszźěra. Ale kscheszźijanske pósnacźe na nastróźaze waschnje woteběra. Ssu kscheszźijenjo, kotsiž semske wězy derje snaja, ale schtoż Boże ßłowo nastupa, dha najßnadnische wězy njewědźa, a husto doszź je tak, so ßo teho njehańbuja, wjele bóle ßo s tym hischcźe hordźa. Duż lohko srosumisch, so ßo ludźo wot kóždeho wětra wucźby tam a ßem honicź dadźa, so we wulkich ßyłach tam běźa, hdźeż prědar njewěry ßwój ert wotewri. Wbosy ludźo ßwoju wěru wjazy njesnaja; je potom dźiw, so wot njeje wotpadnu? Woni wo ßwojej wěrje wjazy samolwjenje dawacź njemóża; je potom dźiw, so ßo tak lohzy sawjescź dadźa?

Njerunajmy ßo jim, wjele bóle běrmy Boże ßłowo do ruki, njech je w bibliji, w małym katechismje, w spěwarskich, we modleŕskich, so by nasche pósnacźe rostło a my hotowi byli, wo naschej wěrje samolwjenje dawacź.

Wo naschej wěrje. Pschetoż Boże ßłowo ßo s rosumom ßamym njesrosumi — prawo, polne pósnacźe je shonjenje wutroby, so je wschitko wěste a wěrne, schtoż Boże ßłowo pschipowjeda, so cźłowjek móz Božeho ßłowa na ßebi ßamym sacźuje. Wo pósnacźu wěry jow japoschtoł rěcźi. Pschetoż jenoż s wěrjazej wutrobu hodźi ßo Boże ßłowo prawje srosumicź, jenoż psched wěrjazym wóczkom ßo hłubokoscź a wyßokoscź, dołhoscź a schěrokoscź Božeje luboscźe a mudroscźe wotewrja.

Bychmy my na tajkim pósnacźu prawje bohacźi byli, potom by też wo nami rěkało: „Tak so wam njepobrachuje na žanym darje.“ Hdźeż Boże ßłowo bydli a k temu wěra, tam je prawa, Bohu spodobna kscheszźijanska woßada, w kotrejž drje ßo hischcźe wschelaka ßłaboscź a kabłanje namaka, ale hrěch tam wjazy knježicź njemóże.

A tajka woßada je też bohata na n a d ź i j i. „A cźakajcźe“, pische Pawoł „na sjewjenje naschego Knjesa Jesom Khrysta.“ Kajke cźakanje wón měni? Cźakanje s tschepjetanjom a se stysknoscźu, hdyż cźłowjek na poßledni ßud spomina, na ßudnika s wocźomaj kaž wohenjowe płomjenja, psched kotrymajź nasche zyłe, dołhe žiwjenje wotkryte leži kaž wotewrjena kniha? Ach ně, wón dowěrne, wjeßełe cźakanje měni, žadanje po domisnje, kaž wón ßam wusnaje: „Ja ßebi žadam precź cźahnycź a pschi Khrystußu bycź.“ Tuta nadźija na Knjesowe sjewjenje wukhadźa s wjeßołeje wěstoscźe, so sbóżnoscź na naß cźaka a so my hakle tam prawe bohatstwo dostanjemy, pornjo kotremuž je wschitko bohatstwo semje luta khudoba.

Ale schtó móże tajku nadźiju měcź? schtó móże wěsty bycź, so sbóżny budźe? schtó móże bjes tschepjetanja na ßudny dźeń myßlicź? Njejßmy my wschitzy polni ßłaboscźe, małowěry a hrěcha?

Ssy ty bohaty na pósnacźu a wěrje, potom ßy też bohaty na nadźiji; pschetoż Pawoł jow pische: „Kotryż też waß budźe wobtwjerdźicź hacź do kónza, so byschcźe bjes poroka byli na dźeń nascheho Knjesa Jesom Khrysta.“ My ßami ßo sbóżnych scźinicź njemóżemy, njejßmy jo sapocźeli, njemóżemy jo też wuwjescź, ale Bóh to móże a Bóh to chze; pschetoż „Bóh je ßwěrny a je naß powołał k towarstwu ßwojeho ßytom prawo.

Hłóß: Cźesćź Bohu Knjesej dajmy ꝛc.

O Jesu, moja radoscź, ty mojej' dusche žadoscź, mi na semi najlubschi, cźi dźak chzu dacź najhłubschi!

2. Kak wažicź mohł ßej rjenje to sbóżne wokschewjenje a tute dary kraßne, kiž pschetrjechja wscho cźaßne?

3. Kak dźakuju ßo tebi, o Knjeże, so ßy ßebi mje khoreho tak ßycźił, ßo ßameho mi sticźił?

4. Ja khwalu cźe w tu khwilu sa wschitku twoju cźwilu, sa twoje krjudowanje, kiž cźi ßo sa mnje stanje.

5. Mi cźerpjenje budź twoje nět dźaka žórko moje; sa stysk a ßylsowanje budź dźak cźi narunanje!

6. Dźak luboscźi budź twojej po wobstajnoscźi ßwojej, dźak budź cźi sa ßmjercź twoju, kiž sbóżnoscź mi da moju!

7. Nět mojej duschi ßłodźi, schtoż miłoscź twoja płodźi; dar tónle sbóżny hnady wschě haßnje moje pady.

8. Njech njesapomnju ženje, schtoż, Knjeże, kschewi rjenje, jědź njebjesku, kiž dowa móz, sa nju budź cźi khwała!

9. Hrěch, kotryż hischcźe cźuju, pschi ßebi hospoduju, chzyk s mojoh' wuhnacź cźěła, so móz by twoja kcźěła!

10. Nět precź je hrěch mi wsaty a swjask tak s tobu daty, o wjeßele najhłubsche, schto daricź mohł by lubsche?!

11. Ach, Knjeże, spožcź, so duscha by pschezo, kaž ßo ßłuscha, tu w jatbje krucźe stała a tebje lubowała!

12. Njech hrěchow ja ßo hladam, ßej swólnje cźerpicź žadam, daj nutrnje mi proßycź, ßo se ßwětom niz noßycź!

13. Nět njemóžu ja shinycź, chzu tak ßo sbóżnje minycź a s wjeßełoscźu stanycź, so bych mohł k tebi cźahnycź.

Jan Rist, 1667; — jeß. M U.

Krajna synoda.

(Skónczenje.)

Wobschěrnje ßo jedna wo khłostańskim sakonju duchownych. Dotalny sakoń je s lěta 1891 a je sestarjeny. Njelube nad nim bě, so bě skórźbnik a ßudnik ta ßama woßoba. Woboje bě zyrkwinska wyschnoscź. Jednanje synody ßo woßebje temu praschenju pschiwobrocźi, kak ma ßo wopacźna wucźba khłostarź. Měnjenja mjes prawizu a lěwizu ßu wschelake. Wobsamknje ßo, so maju ßo pschestupjenja we wucźbje pod woßebity zyrkwinski ßud stajicź, kotremuž też někotsi fararjo a lajkojo pschißłuscheja. Też ßmě ßebi wobskorženy jeneho sastońskeho bratra sa woßebiteho sakitarja abo sastupnika wuswolicź. Jara sajimawe běchu wokomiknjenja, jako krajny biskop ßam wjazy krócź do rosrěcźowanja sapschimny a se ßwojimi ßłowami, kiž s hłubokeho nashonjenja wukhadźachu, wobsamknjenju synody drje ßobu rosßudźenje da. — Dokelź ma ßo prěnjeho winowza w Saksej nowa zyrkwinska wustawa sawjescź, bu synodźe woßebity sakoń pschedpołożeny, kiž sawjedźenje wustawy sarjaduje. — Finanzny pschehlad sa pschichodne poł lěta ßo pschedpołoži a namaka wulke sajimanje. Sa wuporjedźenje zyrkwjow bě ßo 675 000 hriwnow postajiło, ale postajenje je hižo pschekrocźene, dokelź je ßo woßadam hižo na 700 000 hriwnow pschilubiło. — Skónczńje pschedleži synodźe wjele próstwow. W należnoscźi Wirtha w Kamjeni-

zy ßo konſiſtorſtwo napomina, ſo by ſ rosßudom khwatało. Kſcheſcźijanſkim ſtarſchiſkim towaŕſtwam, kiž ßo w ſchulach ſa nabožinſku wucźbu ſa dźěcźi běduja, bu połne pſchipósnacźe wuprajene. Dlěje ßo jedna wo khowanju tajkich, kiž ßu ßebi žiwjenje wſali, a pſchesjenoſcź pſchi khowanjach we wſchelakich woßadach jara žada. Huſcźiſcho a też lětßa bu ſynodźe próſtwa pſchedpołożena, ſo by ßo pſchikaſało, ſo maja podobnje kaž dźěl katholſkich zyrkwjow też evangelſke Boże domy wotewrjene ſtacź, ſo móže kóždy do nich też wſchědnje ſaſtupicź a w nich ßwoju modlitwu wuſpěwacź. Wěſty dr. Müller je wobſchěrny material ſ zyłeje Saksſkeje ſ wulkej prózu hromadźił, ſ kotrymž dopokaſuje, ſo ßo zyrkwje huſto ſa pſchejara ßwětne należnoſcźe nałožuja. Woßebity ſajim namaka rosprawa wo dźěle ſwonkowneho mißionſtwa. Tu ßłyſchachmy ſwjeßelaze a ſrudźaze. Wot lěta 1924 je nowe ranje ſa ßwjate mißionſtwo ſaßwitało. Wjele krajow je ſa nje wotewrjenych. W Saksſkej ßu mißionſke dary jara wróczo ſchłe. 1912 bě ßo w Saksſkej 239 tyßaz hriwnow nawdawało, 1924 jenož 62 tyßaz. 31 woßadow njeje niczo dało. Bóh ſdźerž a pſchiſporjej naſchim ßerbſkim woßadam jich mißionſku luboſcź.

K wopomnjeću na zastup cyrkwineje wustawy,

1. X. (winowca) 1926.

Alkajiski spěw,

spěwajomny z hłosom: Nětk khwal, o duša! etc.

Čas nastał nowy za cyrkej luthersku
je nětko w Sakskej z wustawu cyrkwinej;
so swoboda jej poskićiła
połna je z dotalnoh' wobknježenja.

Stat wjacy nima rěčeć do cyrkwinskich
nět należnosćow, kaž było dotal je
na škodu cyrkwje sputaneje
ze swětnym zakonjom w byću swojim.

Lětstotki mjez tym zańdźechu wjacore,
hač evangelij Boži bu stajeny
přez reformaciju na swěčnik;
tola stat knježeše sobu w cyrkwi.

Štož Luther dobyć njeje mohł za swój čas,
hdyž swětna wyšnosć zastarać měješe
ze zeńskim khlěbom zastojnikow,
— to nětko cyrkej ma sama činić.

Ta dawki žadać tohodla změje też
wot stawow swojich cyrkwinske wosebje,
štož zrozymliwe wšitkim budźe,
kotřiž su rozomni hospodarjo.

Jim ważniša je duchowna swoboda,
hač morwy pjenjez, kiž ženje wozbožeć
wšak njemóže, hdyž ćerpi duša.
— Swoboda duchowna wyše stoji!

Dał Bóh, zo cyrkej lutherska znowa by,
nět we swobodźe zakčěła luboznje
a widźeć płody dała Ducha,
ze słowa Božeho pokhadźace! —

Stołp wona prawdy, twjerdźina wěrnosće*)
być dyrbi jenak, — to jeje nadawk je
tu na swěće za wšitke ludy,
hač jónu zeskhadźa krasnosć Boža

Nad narodami čłowjestwa wšitkimi,
a Bóh sam knježić budźe do wěčnosće
mjez ludom swojim wumoženym.
— Swoboda budźe to njezachodna.

*) 1. l. na Tim. 3, 15.

M. U.

Nowa zyrkwinſka wuſtawa.

Prěnjeho winowza ßo w Saksſkej zyrkej wot ſtata dźěli. Zyrkej tuto dźělenje pytała a žadała njeje. Wona je chzyła ſe ſtatom w měrje žiwa bycź. 400 lět dołho je jeje ſjednoczeńſtwo ſe ſtatom trało. 1526, pſched 400 lětami, na waźnym ßejmje w Speyer bu krajnym knježerjam móz a prawo date, ſo ßmědźa w praſchenjach zyrkwje po ßwojim ßwědomnju rosßudźicź. Tak naſtachu 1526 krajne zyrkwje, kiž ßu hacź dotal trałe. Zyrkej njeſapomni, ſo je wot ſtata tójſchto dobrotow doſtawała. Knježerjo běchu woßebje też w Saksſkej huſto pſcheßwědczeni ſchkitarjo reformazije. Kajki ßwěrny, ſprawny pſcheczel je Bjedrich mudry, kiž 1525 ſemrě, ſa Luthera był! Jako bu 1521 naſchemu evangelſkemu wucźerjej a wodźerjej Lutherej kraj a zyrkej ſamknjena, je kurwjeńch Bjedrich mudry jemu na Wartburg khowańku pſched njepſcheczelemi pſchiprawił. Tak běchu knježerjo huſto ſakitarjo zyrkwje a ſaſtupjerjo jeje prawow. Runje tak běchu wodźerjo a radźicźeljo w měſtach ſmejńſcha něhdy pſcheßwědczeni kſcheſcźijenjo, kiž ſboże kraja kaž zyrkwje ßwěru pytachu. Wěſo niz wſchitzy. Też na pſcheradnikach wěry pobrachowało njeje a někotry pytaſche, ſchtož jeho, ale niz ſchtož Boże bě. Swjetſcha pak ßu ſtatni a měſchcźanſzy ſaſtupjerjo tola w ſańdźenych 400 lětach derje póſnali, ſo cźłowjek njeje žiwy wot khlěba ßameho, ale ſo trjeba nuſniſcho hacź Boži khlěb mozy ſ wyßoka ſa ßwoju njeßmjertnu duſchu. Tak je w ſańdźenych 400 lětach zyrkej ſe ſtrony ſtata ſchkit a pomoz a pſchecźelſtwo ſ wulkeho dźěła doſtała, do ſtatneho a ludoweho žiwjenja pak ßu ßo ſe zyrkwje a jeje dźěła rěki žohnowanja wuliwałe. Tak běſchtaj ſtat a zyrkej pſchecźelaj. Jedyn pomhaſche druhemu.

Nětk ßo ſ prěnim winowzom w Saksſkej zyrkej wot ſtata dźěli. Cźehodla? Hižo w krawnej, wulkej wójnje je zyrkej wſchelake njeluboſcźe wot ſtata naſhoniła. Swony buchu ji wſate. Zyrkej njebu praſchana, hacź chze je dacź abo niz. Wona dyrbjeſche, bu nuſowana. Wulke koprowe kotły w piwarnjach ſawoſtachu a buchu ſa nuſne wot ſtata pſchipósnate, ale ſwony buchu woßebje tu pola naß we Łužizy ſ zyrkwjow wſate, hacź ßo zyrkej pſchecźiwjeſche abo niz. Hórkoſcźe buchu we poßleńſchich lětach wjele hórſche. Wot 1918 je nowy Saksſki ſtat zyrkwi pſchezo ſaßo ſjawnje doſcź pokaſał, ſo nochze niczo ſ njej cźinicź měcź a ſo ßo ſa nabožinu ßwojich poddanow mało praſcha a ſtara. Zyrkej je w poßlednich lětach ſe ſtrony ſtata jara wjele njepſchecźelſtwa naſhoniła, tak wjele, ſo ßebi, hdyž też niz runje rad, po dźělenju wot ſtata žada.

Kajki budźe nětk pſchichod zyrkwje? Někotſi wyſkaja: Nětk budźe zyrkej ſkónczńje ßwobodna! Knježſtwo ſtata na jeje ſnutskownym žiwjenju pſcheſtanje. Wona ßebi ßama ßwoje ſakonje dawa. Tehodla ſbožowniſchi hacź jeje ſańdźenoſcź budźe jeje pſchichod. Bóh daj, ſo by tak było! Hacź pak budźe? Schtó chze to ſ wěſtoſcźu do prědka prajicź? Prěni winowz je ważna pruha ſa naſch lud, ſa jeho zyrkwinſku luboſcź, ſa jeho zyłe nabožne žiwjenje. Nowa wuſtawa zyrkwje je w jara njeměrnym cźaßu naſtała. To ßo w pſchichodźe ſjewi, hacź budźe ſa zyrkej poſtup a ſbožo. A to tola kóždy póſnaje: Też najlěpſcha wuſtawa njeſamóže zyrkej a lud ſkaženju wukhowacź. Wuſtawa je kaž draſta abo kaž bydło, w kotrymž zyrkej bydli. Rosßudźazy pak je duch zyrkwje. Rosßudźaze je, hacź ßu jeje ſtawy napjelnjene ſ luboſcźu Khryſta. My trjebamy ßwědkow do zyrkwjow a pomoznikow wjele do luda, kiž ßu na ßebi ſhonili a ſ wutrobu póſnali: Jenož evangelij wot Khryſta ſe ßwojimi mozami ſ wěcźnoſcźe ſamóže naß pſched ſkaženjom wukhowacź. Bóh naſch wodźeŕ a Wótz naß też w najcźeżſchich cźaßach wopuſchcźił njeje, ale je pſchezo

ſnowa też lětam najtyſchniſchich pruhowanjow nam ſa žohnowanje ßłužicź dał. Prěni oktober nam pſchiwoła: Wy wſchitzy w ßerbſkim ludu, kiž chzecźe wěrjazy kſcheſcźijenjo bycź, ſjednoczźe ßo ſa pſchichod krucźiſcho hromadźe, ſtejcźe ßwěrniſcho k waſchej zyrkwi a niz jenož ſe ßłowami, ale ſe ſkutkom, wopokaſujcźe waſchu luboſcź k njej ſe ſchcźedriwiſchej woporniwoſcźu, ſo móhła wona ßwoje winowatoſcźe dopjelnicź a potom dowěrcźe ßo Bohu, ßłužcźe jemu, poßłuchajcźe na jeho hłoß, rosßudźcźe ßo ſa njeho, ale zyle ſa dom a lud, a pſchezo ſaßo budźe ßo też nad nami a naſchim ßerbſkim ludu dopjelnicź tamne wulke, hižo naſchim wótzam date, ßwjate ßlubjenje:

Kiž loft a wětr wodźi,
A wſchitke mróczele,
Pucź, po kotrymž ßo khodźi,
Tym ßwojim ſjewicź wě!

D. w B.

Se ſtarodawnych cźaßow.

(Pokracźowanje.)

Prjedy hacź ſkutkowanje Bertholda dale ſa tym pſchepytujemy, hacź bě reformatoriſke abo niz, podamy hiſchcźe něſchto ſ jeho prědowanjow:

S wutrobu, kotraž ßo ſ luboſcźu hori, ſtaraſche ßo Berthold Regensburgſki ſa khudych a hubjenych, ſa tych dobrych ludźi a pſchecźelow Božich, ſ kotrychž někotryžkuli telko nima, ſo by ßwoju nahotu ſawidźał, kotſiž nimaja pokoja ani wo dnjo ani w nozy luteho dźěła dla a ženje mjehko a w měrje njeſpja a wjele lěpſcheho njejědźa hacź ſkót a ſ tym, ſchtož wuſbytkuja, móſcheń ſkupych pjelnja. Wy ſcźe tu ßem pſchiſchli pſchi tajkim mróſu boßy a w cźeńkej ßukniczźy, blědźi a dele wſacźi. Ow kak derje budźe wam, wy ſbóžne dźěcźi Boże! Swjeſcźe nětkle ſcźerpliwje ßwoje dźěło; wono budźe też ras ſkónczene! Też ſ waſchej khudobu budźe to ras kónz! Waſche wjeßele a waſche bohatſtwo w njebjeßach je pak bjes kónza!“ — A ſaßo druhdźe praji Berthold: „Schkitnik (Schildknecht) tam jěcha ſ rospuknjenymi ſchkórnjemi pſchi wſchěm njewjedrje a wichorje, tak ſo jemu koſcźe mjerſneja; wón ſuhnje ßo kaž ſkopik do cźežkeho wobleczenja a njewě, hdźe w nozy ßwoju hłowu położicź, a njeběha też w cźopłym a je ſ rědka něſchto dobre a dyžli ßo na ſtajnje wo ßwoje žiwjenje bojecź njewjedźo, hdźe ßo ßnadź njepſchecźel na njeho wali, a kak dołho žiwjenje hiſchcźe ſměje a hdy jo ſhubi.“

Też na njerosumne ſtworjenja dźiwa Berthold. „Koniko, tebi cźini twój knjes njeprawo! So by ty to tola pytnył a prajicź mohł, hdyž tebje twój knjes też na dnju wotpočźinka do dźěła honi. Też ty dyrbiſch wotpočźinka měcź!“

Hdyž ßo to Berthold takle ſtara ſa khudeho, podtłóczeneho burika a ſa wojaka, kotryž ſa mſdu ßłuži, pokaſa jo jaßnje a doraſnje na wſchu bědu, a hdyž wón to ſ wótrym ßłowom ruba njeſprawnych podtłóczowarjow, ženje ßebi wón ani njepomyßli, k ropotej a k njeměrej wabicź. Stajnje napomina, ſo bychu wutrawali ſ cźichej ſcźerpliwoſcźu. Pſchetož tuteho muža, kotryž tak mjes ludom a ſ ludom žiwy, njebě jeho wutrobne ßobuželenje ſaßlepiło; wón widźeſche też te wulke brachi tutych ludźi. Ssurowje khłoſta wón jich njepočźinki, tak n. pſch. ſakliwanje; tole cźinicź hanibuja ßo wyßoko ſtejazy a nadobni cźłowjekojo. „Khudy lud ßo ßurowi a murcźi, hdyž jemu jſtwjelzo na pucźu a ſeli a morkoze a ßwari a ßo roshorja, jako by cźert ßam w nich był.“ Wón ßwari też na ſawiſcź burow: „Luteje ſawiſcźe a hidy dla njemóže jedyn druheho widźecź; jedyn druheho ſe ſtatoka wukupuje. Pſchi wſchej khudobje dyrbicźe wy khudźi tola ßwoje dobre ſmyßlenje wobkhowacź a huſto prajicź: „Knježe wſchitko w twojim mjenje!“ a njeßměcźe ſawiſtnje hladacź na bohatych. Pſchetož też bohatſtwo a wyſchi rjad je wot Boha!“

Wo to ßo Berthold prózuje — a to pokaže nam, kak wulki a nadobny wón bě! — ſo by ſozialne njerunoſcźe a rosdźěle mjes ßobu wurunał, je wujednawſchi mjes ßobu, doraſnje pokaſujo kóždemu ſchtantej a kóždej worſchcźe luda, pſchißłuſchnoſcźe prawdoſcźe a kſcheſcźijanſkeje luboſcźe a khutnje pominaju, wocźi poſběhowacź wot ſeńſkeho wjeßela a ſeńſkeho horja k njebjeſkemu rajej. Tehodla bě też tutón najwjetſchi prědar ßrjedźneho wěka tak dołho njeſapomnjeny w dźakownym němſkim ludu, ſa kotrehož žiwjenje a bědźenje bě wón wſchě ßwoje mozy nałožował.

Zyrkej a ſtat.

Krajna ſynoda je hižo pjatk, 17. ſeptembra, ßwoje poßedźenja ſkónczíła a ſ tym ſdobom też cźaß ßwojeho wobſtacźa. S 1. oktobrom minje ßo cźaß dotalneje zyrkwineje wuſtawy a tak też dotalneje ſynody a my ſtupimy ſe ßwojej ſakſkej krajnej zyrkwju pod nowu wuſtawu, kotrejež woßebitej ſnamjeni ſtej tej, ſo je zyła Sakſka — a tak też naſcha Łužiza — ſarjadowana do ſuperintendenturow a ſo ſtej zyrkej a ſtat dźělenej. Tuto dźělenje njeßaha, pak tak daloko, ſo njeby ſtat na dalſche na to ſwjaſany był, zyrkwi wěſtu rentu abo wucźinjeny pjenjes płacźicź, na kotryž ma krajna zyrkej po dotalnych ſwiſkach ſe ſtatom prawom.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Budyſchina.** Prěnje farſke měſtno pſchi naſchej Michalſkej zyrkwi by ßo ſ 1. oktobrom tuteho lěta wuprózdniło, dokelž ßo ſ tutym dnjom naſch wjeleſaßłužbny knjes farař Räda na wotpočźink poda. Tuteho njedoſtatka ßmy ßo ſminyli; zyrkwine pſchedſtejicźerſtwo je ſa prěnjeho fararja wuſwoliło naſcheho dotalneho druheho fararja knjeſa fararja Tyſcherja. S tym pak bu nuſne, ſo ßo naſche druhe farſke měſtno wupiſa. Nadźijamy ßo, ſo na tuto tohorunja ßerbſkeho duchowneho doſtanjemy.

Generalna ſynoda ſtaroluthersſkeje zyrkwje w Pruſkej, kotraž je w tukhwilu we Wrótßławje ſhromadźena, je w tutych dnjach naſcheho knjeſa fararja Urbana-Khroſtawſkeho ſe woßebitym ßłowom poſtrowiła, kotrež jemu ſ depeſchu pſchipóßła: „Neſtora naſchich duchownych ſtrowi generalna ſynoda jemu pſchejo pokojny, ſe ßłóncźkom Božeje hnady rosßwětleny wjeczor žiwjenja. B. Schubert, Wichmann, Graf Lombsdorf.“ My ßo ſ naſchim wjeleſaßłužbnym ßobudźěłacźerjom wjeßelimy nad tutym poczeſcźenju a pſchecźu, ßo radujo, ſo mamy ſe nim najſtarſcheho ſtaro-lutherſkeho duchowneho mjes Serbami, a to hiſchcźe mjes tymi, kotſiž ſa Serbſtwo tak wubjernje a pilnje ßobudźěłaja. Pſchecźe ſtaroluthersſkeje generalneje ſynody je też naſche.

Sserbſka prědarſka konferenza ſeńdźe ßo ſchtwórtk, 7. oktobra dop. ¾10 hodźin w Sserbſkim domje k ßwoje-mu porjadnemu Michalſkemu poßedźenju. Nimo druheho ważneho ſměje ßo też rosßudne ßłowo prajicź wo finanznym ſarjadowanju ſa nowe ßerbſke ſpěwarſke a wo druhich finanznych praſchenjach. Tuž njech ßu wſchitzy ßerbſzy duchowni pſchitomni!

Liſtowanje: Ri. ſa 18. p. Tr. — K. w N. ſa 19. a 20. po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 40. 39

Pomhaj Bóh!

Létnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **3. oktobra 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńje a knihárnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi bjertletnje 78 słotych pjenjezkow.

18. njedźela po swjatej Trojizy.

Hebr. 13, 8.

Jesuß Khrystuß wczera a dźenßa a tón ßamy też hacž do wěczhnoscźe!

Haj Jesuß dyrbi nasche heßło bycź, druhe heßło njeßmě a njemóže bycź sa naß, w nim leži nascha móz, nascha ßylnoscź a nascha wjeßełoscź; pschetoż wón je jeniczki, kiž je prajicź mohł: mi je data wschitka móz w njebjeßach a na semi, hlej ja ßym pola waß wschitke dny hacž do skónczenja ßwěta. Haj, njeje w žanem druhim sbóžnoscź; też njeje žane druhe mjeno pod njebjom date cžłowjekam, w kotremž bychmy sbóżni bycź mohli. Wón je kral a knjes wot Boha ßameho postajeny, wón, jenoż wón dyrbi też s naschim knjesom bycź, wón, kiž je wczera a dźenßa a do wěczhnoscźe. Jeli to wuprajimy, dyrbi to klinczecź, kaž wusnacźe k njemu, kaž wusnacźe nascheje wěry. Haj, tak dyrbi nasche zyłe žiwjenje jeniczke wusnacźe k njemu bycź, kiž dyrbi knježicź w nim, snutskownje a swonkownje hacž do ßmjercźe!

Ale schto knježi dźenßnischi dźeń w žiwjenju cžłowjestwa, na cžo dowěri, na cžo wißa ßwoju wutrobu? Wo wulkej wjetschinu móżesch prajicź, so skoro kóždy něschto druheho ma, schtoż je sa njeho hłowna wěz, jenoż niz to jene, schtoż je nam wschitkim nusne! Tón dowěri na ßwoju móz, myßli, so móże ßam wscho dokonjecź, wěri do prawa ßylnischeho; tamny ma ßwojich pschecźelow, na kotrychž ßo spuschczi, wěri do wobstajnoscźe cžłowjeskich poměrow. Tón ßo jenoż stara wo ßwoje derjeměcźe, so by žiwjenje tutoho ßwěta prawje wužił, so njeby pschekrótki pschischoł, tamny szyła sa niczo sajima nima, wón dale ßo njeprózuje, pschińdźe pak psches to dźeń a bóle dale wróczo. Haj dyrbimy prajicź, to jene, schtoż je nam wschitkim tak jara nusne, wěru a dowěru do Jesom Khrysta, to wulki dźěl cžłowjekow wjazy njesnaje abo njecha snacź. A tola njemóżesch dale pschińcź, prjedy hacž njeißy pósnał, so je jenoż wón, kiž móże tebi dobycźe dacź a cźe wumóz. Wón je ßylna skała, na kotrejž dyrbi ßo nascha wěra skožicź, wón je tón, kotrehoż mike wobliczo dyrbi ßo nad naschim žiwjenjom błyschczecź; pschetoż jenoż wón samóże naß prawje wjescź a nam pomhacź se wscheje nusy a se wscheho horja a jenoż psches njeho a psches pósnacźe, so je wón też naschich hrěchow dla tak hórzy cžerpjeł a na tajke waschnje wumrěł, móżemy na prawy pucź pschińcź, so wón naß na ruku wosmje a naß wjedźe do wěczhnoscźe, hdźež ßami pschińcź njemóżemy, jeho saßłużba je jeniczka pschiczina nascheje sbóżnoscźe.

A schtó wě też, schto nam nasche žiwjenje hischcźe pschinjeße, do kajkich wuskoscźow a do kajkeje cźmowoty naß hischcźe wjedźe. To je derje sa cžłowjeka, hdyž ma pschecźela, kiž jeho njewopuschczi, kiž pschi nim wutraje hacž do poßlednjeho wokomika, hacž do poßlednjeje hodźinki. Nasch Knjes Jesuß je tajki pschecźel, kaž žadyn druhi njeje. Tohodla chzemy jeho kschiž pschimacź a s Jesußom hromadźe hicź do cźmoweho. Jenoż niz ßam a na ßamßnu móz dowěrjo, ale s nim, kiž naß ženje hischcźe njeje wopuschcził. Njech wschelake cźežkeho, njepschijomneho a srudneho na naß hischcźe cžaka; jeli pytamy Jesußowu ßwěrnu ruku a na njeho hladamy, potom pschińdźemy też psches tuto s derje wobkhowanej duschu a s njewobschkodźenym cźełom. Haj, jenoż s Jesußom chzemy, kiž ßmy podróżnizy tu na semi, pucźowacź. So je to to najlěpsche sa

naß, to se ßamßneho-naſhonjenja wěmy. Abo njewěſch wjazy, kak je tebi Knjes Jeſuß pomhał tehdom, jako ßam dale njemóżeſche a jeho proſcheſche a wón bě twoje próſtwy wußłyſchał a tebi k radźe był? Haj ſ kelko nuſow je tebi wupucź pokaſał, by najwjetſcha njedźakomnoſcź była, njebychmy to pſchipóſnacź chzyli. Widźomnje je też naß wjedł wot młodoſcźe ßem, je ſa naß ßo ſtarał a nam pucźe wuhładkował; tohodla jenoż Jeſuß budź naſche heßło! Cźohodla chzemy ßej druheho pytacź, każ ßu to mnoſy nětk cźinicź pytali? Woni ßu pytali, praju, niz bjes ſamyßła, pſchetoż ženje njebudźe ßo jim poradźicź, druheho knjeſa namakacź, każ Jeſußa, kiž je tak miły a ßmilny, kiž chze jenoż pomhacź, — Haj, lubi cźitarjo, jemu dyrbimy k nohomaj leżecź, każ Marja w Bethaniji; wón wſchak ßej jenoż naſchu wutrobu żada, naſchu wutrobu ſ jejnej nuſu a ſe jejnej luboſcźu, ſ jejnym ſtyſkom a ſ jejnym ſtrachom. To je to najrjeńſche, ſo na naſche ßwětne wězy, na naſchu cźeſcź a ßławu njehlada, wo naſchich wulkich ſkutkach njecha niczo wědźecź; pójcźe ßem ke mni wſchitzy, kiž ſcźe ſprózni a wobcźeżeni, ja chzu waß wokſchewicź, tak naß woła, tak naß wabi; tohodla ßłyſchcźe na jeho wołanje, naßlědujcźe jeho we waſchim horju a we waſchej běźe, pſchetoż wón je dobry paſtyř, kiž praji: nichtó njedyrbi waß ſ ruki mojeho Wótza torhnycź! To ßu jeho ßłowa, wěcźna wěrnoſcź, troſcht a wjeßełoſcź ſa ßo bojaze wutroby. A jeli tutym ßłowam na naß ſkutkowacź damy, to budźemy też my troſcht a wjeßełoſcź w nim namakacź. To potom we wſchěch twojich ßłowach a ſkutkach jenoż wón rěcźi a ſkutkuje, we wſchěch twojich waſchnjach ßo jenoż wón ſpóſnaje. To potom też wo tebi rěka: ßym żiwy, tola niz ja ßam, ale Khryſtuß, kiž je we mni żiwy; ßym ſ Khryſtußom kſchižowany. To ßu wſchitke ßwětne waſchnja a njepocźinki precź, twój jeniczki wottyknjeny kónz je jenoż tón Knjes Jeſuß Khryſtuß a wón woßwjecźi twoje zyłe żiwjenje. Budźeſch ſ nowym cźłowjekom, kiž je doſpołnje pſchejaty wot khutneho prózowanja, ßwojemu knjeſej ßłużicź bjes hordoſcźe ale we ponižnoſcźi, każ je wón ßłużił ßwojim bratram a ßotram, każ wón dźenża hiſchcźe ßłuży wſchitkim, kiž jeho pytaja. Tak hiſchcźe ras ſ krótka: luboſcź k twojemu ſbóżnikej dyrbi wupjelnicź twoje zyłe żiwjenje; ſ tuteje luboſcźe dyrbiſch też ty, luby kſcheſcźijano, twojim bratram a ßotram ßłużicź, jich pſches tutu luboſcź namołwjecź ſa toho Knjeſa, haj jich luboważ jako ßam ßo. Tak dyrbi naſche zyłe żiwjenje ßwědczicź wo nim, naſchim kralu, kiž je żiwy a kraluje hacź do wěcźnoſcźe. A njechaſch radſcho twojemu wěcźnemu Knjeſej podwólny bycź, hacź někajkemu druhemu? Haj daj ßwětej a ßwětnym jich ſbożo pytacź, hdźeż chzedźa, ſłożuj pak ty ßo cźim twjerdźiſcho na wěcźne, njebjeſke namrěwſtwo twojeho knjeſa Jeſom Khryſta! —

Zſchetoż njech ſemja a ßwět ſahinjetaj, wón je tón ßamy hacź do wěcźnoſcźe. A tam pchſiňdźeſch też ty ras, mój luby, haj njemóżeſch wědźecź, hacź, jeli Bohu ßo tak ſpodoba, dźenża hižom tam njebudźeſch. A hdyż potom ßmjercź, twoja najßurowniſcha a poßlednja njepſchecźelka, na twoje durje kłapa a tebje woła a ty dyrbiſch najważniſchu krocźel twojeho żiwjenja cźinicź, ſe ßwěta do wěcźnoſcźe, chzeſch potom ßamlutki bycź? A to ty wěſcźe budźeſch, nimaſch-li Jeſuża ſa wodźerja a ſa pſchecźela, kiž tebi wrota njebjes wotewricź móże a tebje wodźi pſches durje ßmjercźe do ſbóżnoſcźe. Jenoż wón to ſamóże, dokelž je wot Wótza ſbudźeny wot morwych, dokelž je ßmjercź pſchewinył a jej jejnu ßurowoſcź wſak. Tohodla wuſnaj ßo k njemu, mrějazy hiſchcźe měj jeho ßwjate mjeno na hubomaj, ſo też tebje na ruzy woſmje a cźe wodźi do ßwojeho nana raja! Tam budźeſch też ty wěcźnje jeho khwalicź a cźeſcźicź a jemu ßłużicź w njewinoſcźi a prawdoſcźi. Ssy twój wottyknjeny kónz dozpěł, ßy krónu żiwjenja doſtał pſches ßwěru a luboſcź k twojemu knjeſej Jeſußej tu na ſemi.

Tehodla Jeſuß budź naſche heßło, pſchezo bliżſche chzemy jemu pſchińcź, kiž je wcźera a dźenża a budźe hacź do wěcźnoſcźe! Tohodla proßymy:

Jeſu daj dobycź! Haj, daj mi to ſbożo,
So ja to dobycźe dóſtanu tak,
To ja cźi tehdom, mój Jeſu, mój Bożo,
Wjeßele ſaſpěwam khwalbu a dźak,
Twoje mjeno dyrbi tu wěcźnu cźeſcź doſtacź,
Hdyż ſ twojej mozu tak pſchi mni chzeſch woſtacź.
Hamjeń! Ri. w Kan.

Troſcht.

Hłóß: Mam ja jenoż jeho.

Schto ßo rudźiſch jara
Moja wutroba?
Wſchak cźe wſchudźom pſchewidźeja
Wocźi dobroh' paſtyrja!
Sbóżnik naſch je żiwy,
Runjeſch jeho ſjawnje njewidźimy!

Khryſtuß je najwjetſchi
Skutk dźě dokonjał,
Hdyż je tam ſa naſche hrěchi
Ssebje ßamoho woprował;
Jemu je też lóżke,
Naſche duſche wumóż ſe ſtyſknoſcźe.

Wſchitku móż ſtej' hele
Jeſuß pſchewiny,
Nětk wón ſ Wótzom w runej waſy
Knjeżeŕ zyłoh' ßwěta je!
Tuż ßo ſměruj, duſcha,
Bohu dowěricź ßo tebi ßłuſcha!

Tak na móż a mudroſcź
Bożu ſpuſchcźej ßo
A joh' njewuprajnu luboſcź,
S kotrejż pyta kóżdeho!
Wón wſchak derje měni,
Runjeſch nam jow kſchižik napołoži. H. B.

Schtoż ma krajny biſkop 3. oktobra 1926 woßadam prajicź.

„Dźeń 1. oktobra je nam pſchinjeßł to, na cźoż ßmy dołho cźakali. Ta pſched wjaz hacź 4 lětami wobſamknjena zyrkwina wuſtawa je połnomóż doſtała. Tak ßmy my ßwědkojo podawka, kotryż ma w ſtawiſnach zyrkwjow najwjetſcheje ważnoſcźe. Swjaſk, ſ kotrymż běſchtej lětſtotki dołho zyrkej a ſtat tak krucźe ſwjaſanej, je ßo roswjaſał; zyrkej ſteji w pſchichodźe ßama ſa ßo.

Schto je to tuż dźenża naſcha pſchißłuſchnoſcź?

Najprjedy: cźeſcźiwy dźak Bohu ſa wſchitko żohnowanje, ſ kotrymż je hacź ßem ßwoju zyrkej żohnował! Dźak też ſeńſkim ſkitnikam, pſches kotrychż je Bóh ßwoju zyrkej żohnował. Dźak też wſchitkim, kotſiž ßu pod dotalnej wuſtawu zyrkej dale twarili. Bóh je nam ſpożcźił, widźicź dźiw. My ßo jemu dźakujemy a ßo pſched nim modlimy.

Potom pak też cźeſcźiwy dźak, ſo nam dawa wohladacź ſkhadźenje a ſapocźatk noweho! Bjes dwěla je, ſo njebě poßlednja myßl naſcheho Knjeſa ta, ſo by jeho zyrkej była wot ſtata wotwißna. Każ jeho kraleſtwo njeje wot tuteje ſemje,

tak tež njeßmě jeho zyrkej bycź žiwa se ßwětneje mozy. Nichtón njemóže ßebi tež w tym njewěsty bycź, so bě schkitnistwo stata sa zyrkej s dobom tež strach a wobcźežnoscź. Połni dźakneje dowěry khwalimy tohodla wodźenje nascheho Boha.

Połni dźakneje dowěry, praju ja. Jich wjele wschak hlada khutnje a staroscźiwje do pschichoda. My to rosumimy. Ja njemjenuju wschě te praschenja, kotrež mohłe ßo dźenßa stajecź. Pschi wschitkich tutych praschenjach ja wjele bóle jenoź wusběhuju, so je to, schtoź ßo noweho stawa, wscho teho Knjesa skutk. My tu njejßmy niczo wuskutkowali! Tón Knjes je to nowe wutworił. Nochzemy my jemu tuž tež dowěricź, so jo prawje powjedźe? Wěrimy jemu, so ma tež tu pucź, po kotrymž ßo khodźi! Budźmy ßebi toho wěscźi, so chze tón Knjes s tutym nowym, schtoź ßo tu stawa, něschto wulke, njech ßnadź tež w zyle druhim smyßle hacź my to měnimy! A wón to wulke tež dokonja, hdyž jenoź graty namaka!

To budź tuž nascha jeniczka staroscź, so ßo jemu sa grat damy! Proschcźe teho Knjesa wo dźěłacźerjow do žnjow, — tuto ßłowo Jesußowe nabywa dźenßa woßebiteje płacźiwoscźe! Wołajmy ßo tohodla k tomu Knjesej, so by na prawe městno prawych muži stajił — kaž we wjednistwje jenotliweje woßady tak we wjednistwje zyłeje zyrkwje! Proschmy pak jeho pschedewschěm, so by wón naß sa ßwój grat wsał!

Pschetoź to je zyle wěscźe wěrno: Hdyž dyrbi zyrkej bjes pomozy stata wobstacź, wotwißuje hischcźe wjele bóle hacź ßem wschitko wot teho, so ßo kóždy staw zyrkwje na to dopomni, schtoź jeho pschißłuschnoscź pschecźiwo zyrkwi. Kaž je zyrkej reformazije a zyrkej powschitkowneho měschnistwa, tak dyrbi wona tež bycź ta zyrkej powschitkowneho ßłużenja! Tohodla praschej ßo kóždy, schto tón knjes runje wot njeho woczakuje! Nichtón njeje njetrěbny w ßłużbje zyrkwje, nichtón pak tež niz njekhmany sa nju. Boži duch dawa ßwoje dary tomu, kotryž wo nje proßy.

W tym jenym chzemy wschitzy psches jene bycź: w modlenju wo to jene, schtoź je zyrkwi nusne. Jene nusne je, — so by ßo w zyrkwi Boże ßłowo czište a prawe wuczyło a so ßo sakramenty po wustajenju nascheho Knjesa wukonjeju. Wo tuto jene wołajmy ßo tomu Knjesej, tak husto hacź prěnju próstwu w smyßłu Lutheroweho wukładowanja spěwamy: Sswjeczene budź twoje mjeno! W tutym modlenju sawostawajmy, czimž khutnische bywaja czaßy! Sdźerž, Knjeże naß pschi ßwojim ßłowje!

Jenoź, so njeby to pschi wschěm dźakowanju a proschenju a ßlubjenju tón jedyn hłóß pobrachował, tón hłóß pokuty: Knjeże, Knjeże, my ßmy hrěschili a hacź ßem wjele twojeje hnady skomdźili; wodaj nam a spožcź nam tola skutkniwy nowy sapoczatk!

Potom pak tež wjeßeli a khrobli do prědka! Tak husto hacź nam Bóh w běhu czaßa nowy spoczatk sposchcźuje, tak husto chze tež hižo w běhu czaßa ßlubjenje wěczność dopjelnjecź: Hlaj, ja czinju wschitko nowe! Tuteho ßłowa ßo my tež dźenßa we wěstej wěrje pschimamy a hladamy w tutej wěrje Knjesoweho wjedźenja!“

Se starodawnych czaßow.

(Pokracźowanje.)

Pokracźujo w rospominanju Bertholdoweho skutkowanja dźiwamy tu najprjedy na to, schtoź wón s „pokutu“ měni. Jeho „pokuta“ žada, so ßo spowědasch, so wot zyrkwje postajene khłostanja na ßo wosmjesch, ßo hrěchow hladasch a so saßo dasch, schtoź ßy s twojimi hrěchami shubił. Tola njepobrachuje pola njeho tež khutnische srosumjenje pokuty. W pokucźe dyrbi bycź wěra do Bożeje ßmilnoscźe. Ale saßo pobrachuje tež tu Jesuß Khrystuß jako ßrědnik tuteje Bóžskeje ßmilnoscźe. W pokucźe dyrbi ßo jewicź rosßudne wotrjeknjenje hrěchej, woßebje dyrbi ßo wscho zuse kubło wróczo dacź abo sarunacź. Ras praji wón w prědowanju: „Ty prajisch, ty ßy ßebi městno kupił w bratrowstwje a dobroproschenju nascheho rjada, bratram wjele dobreho czinił a jich husto hospodował! To wschak je dobre. Sa to chzemy my po twoje czěło do twojeje woßady w prozeßionje pschiczahnycź, rjenje vigilije a requiem spěwacź a mschě czitacź. Ale pomhacź tebi to niczo njemóże, dokelž je czert twoju njepokutnu duschu hnydom pschi wotßalenju s czěła ßobu wsał. A bychu-li wschě deschczikowe kapki, kotrež ßu wot spoczatka ßwěta ßem na semju padnyke, mnischa a bratsja, schěri a czorni, Cisterzienssizy a Benediktinszy byli, k tomu patriarchojo, profetojo, martrarjo, spowědni wótzojo, wudowy a knjeżny, kotsiž bychu hacź k ßudnemu dnjej krwawe ßylsy sa tebje płakali: to wschitko tebi tola niczo njepomha, hdyž tu sarunanja njeje. Hdy by ty do klóschtra schoł a pózczíwy wostał kaž tujakka, haj, hdy by ty wschehomóznemu Bohu kóždy dźeń klóschtr a wustaw wěnował, to wscho by tola podarmo było! Haj, hdy bychu ßwjecźi dwanacźe póßli, czi japoschtolјo, s Mariju po semi khodźo w sawutlenju byli, a ty by jich naßycził a wokschewjał, njeby twojej duschi tola hischcźe pomhane było, njeby-li ty wscho njeprawe kubło wróczo dał!“

Berthold Regensburgski žada ßebi potajkim woprawdźitu parschonsku pokutu. Schtoź by tutej nětak napschecźiwne było, to tama wón se wschej krutoscźu. Tak wojuje wón pschecźiwo wotpuskej s tajkej wótroscźu, so to dr. Marcźin Luther tež njeby s wjetschej mozu czinicź mohł. Prjedy běchu bamžojo sa wobdźělenje pschi kschižnych czahach wotpusk wupißowali; w Bertholdowym czaßu njemějachu ludźo wjazy wjele swólniwoscźe, do ßlubjeneho kraja czahnycź, a bamžojo dawachu wotpusk kschižnych czahow sa pjenjesy. Prědarjow, kotsiž tute pjenjesy hromadźachu, mjenuje Berthold jenoź: „Prědarjow wo pjenjezk“. Wjazy hacź junkrócź je hnydom s prěnja „pfui!“ pschiwołał. „Pfui, ty prědarjo wo pjenjezk“, ty ßy czertowy najlěpschi pomoznik; ty podawasch jemu dusche po tyßazach do hele! Judasch Ischarioth je Jesußa pschedał, ty pschedawasch jemu dusche, jim sadźěwajo, so pokutu czinja! Sa to budźesch ty potom w heli czim hórje czerpjecź. Drusy směja jenoź czwilu sa tebje ßameho, na tebje czißnje Bóh tež martru wschěch tych, kotrychž ßy ty se ßwojim „prědowanjom wo pjenjezk“ skasył!“ (Pokracźowanje.)

Zyrkej a stat.

Zyrkej a stat roswjasaschtaj nětk s 1. oktobrom swjaski, kotrež ßu jej psches 400 lět hromadu dźerżake. Swony s zyrkwinych wěžow pschipowjedachu to sańdźeny pjatk połodnjo wuswonejo, so nětk nascha zyrkej steji pod nowej wustawu, pod ßwojej wustawu. Dźenßa dźerži Jeho magnifizenza knjes krajny biskop D. Jhmels, kotryž je w ßwjatocźnej Bożej ßłużbje sańdźeny pjatk w Drježdźanach ßwoje sastojństwo nastupił, w evangelskim Mischnjanskim domje ßwoje prěnje prědowanje jako evangelski krajny biskop a tak jako wjednik a prěni muž nascheje evangelskeje krajneje zyrkwje. S dobom ßu dźenßa tam w Mischnje shromadźeni sastupjerjo evangelskeho luda se wschěch kónczin nascheho sakskeho kraja. Ważne ßu tute dny sa naschu krajnu zyrkej. Tohodla je ßo tež poßlednja synoda stareje wustawy s woßebitym ßłowom na zyły evangelski lud wobroczíła. Tuto ßłowo wosjewjamy tu w scźěhowazym. Runje tak pschińdźe dźenßa nasch krajny biskop knjes D.

Jhmels ſ woßebitym ßłowom k wſchěm woßadam a jenotliwym. Wono ßo dźenßa ſ klětki cźita, wono je też tu pſchipódla woßebje woſſjewjene. Njech kóždy tutej ßłowje nutrnje cźita a rospomina a potom ſe ßłowom ßo modlo ſa to ſkutkuje, ſo by nětk žiwjenje pod nowej wuſtawu było ſa jenotliwych, woßady, zyły lud ſe žohnowanjom ſa cźaßnoſcź a wěcźnoſcź.

Synoda woſſjewja: „Naſcha evangelſko-lutherſka zyrkej ſteji pſchi ſpocźatku noweho cźaßa.

Jeje 400lětny ſwjaſk ſe ſtatom ßo roswježe. 1. oktobra naſtupi nowa wuſtawa zyrkwje ßwoje knježſtwo. S tym ſapocźina ßo ſa naſchu krajnu zyrkej nowy wotrěſk ſtawiſnow. Ważny to cźaß, a my proßymy Knjeſa zyrkwje wo pſchiſporjenje wſchěch mozow wěry a luboſcże, ſo by ßebi naſcha zyrkej, njeſranjena na jeje ſwonknym wobſtaczu, ſ nowej mozu teho Ducha na zyłym žiwjenju luda bóle a bóle wliwa dobywała.

Wot ſtata dźělena zyrkej trjeba ßylneho ſacźucźa ſa to, ſo ma ſamołwjenje, a wěrnu ßwěru wſchitkich ßwojich ſtawow. Tuž dźeržcże jej ßwěru!

Synoda njeje bjes ſroſumjenja ſa to, ſo maja cźežu zyrkwinych dawkow, kotruž ſtatne ſakonje ſawinowachu, tu a tam ſa pſchewobcźežne. Wona doraſnje ſa to wuſtupuje, ſo bychu ßo tu wſchě njeßmilnoſcże wotſtroniłe. Synoda pak wocźakuje, ſo ßo to, ſchtož tak wohańbjaze, njewoſpjetuje, mjenujzy, ſo ßo evangelſzy kſcheſcźijenjo materiellnych pſchicźinow dla wot zyrkwje wotrjeknu a ßo ſ tym duchownych kubłow, kotreż ßo njemóža narunacź, wſdaja. Naſchi wótzojo ßu ſa to evangelion kubło a krej woprowali.

Bjes zyrkwje njebychu naſche dźěcźi měłe žaneho kſcheſcźijanſkeho wukubłanja a žaneho praweho ſałožka ſa žiwjenje.

Synoda napomina woßady naſcheho kraja a wſchě jich ſtawy, jim pſchiwołajo: Kóždy ſkutkuj na ßwojim městnje ſa to, ſo naſch ſakſki lud pſches to, ſo jemu ducha a mozy połna krajna zyrkej ßłuži, wukhow evangelſko-lutherſkeje zyrkwje woſtanje!“

„My płacźimy radſcho zyrkwinſki dawk hacž podwojeny ſtatny dawk“.

Tole wupraji njedawno dźěłacźeŕ w rosmołwje, kotraž pſchednoſchk ſcźěhowaſche, kotryž bě ßo ſ wuſtupom ſ zyrkwje ſaběrał. A wón měješche ſ tym prawo. To roſumi kóždy, ſo w tutych cźežkich cźaßach dawkipłacźenje wješele njecźini, też płacźenje zyrkwineho dawka niz. Pſchi žanym dawku njedźiwa ßo pak tak na te wſchelake hoſpodarſke a druhe wobſtejnoſcże a nuſy, kaž pſchi zyrkwinym. Woßebje pak ßebi cźi, kotſiž pſchecźiwo zyrkwinym dawkam ſchcźuwaja, to njerospominaja, kak ſ tym wſchěm ßebi a druhim ſchkodźa. To ßo zyle ßamo wot ßo ſroſumi, ſo tajki wulki wuſtaw, kaž to zyrkej je, ßrědkow trjeba, ſo by wobſtał. Schtóž pak naſch lud a jeho ſnutskownu nuſu ſnaje, tón budźe lubje rad wſcho podpjeracź, ſchtož mohło duſchu naſcheho luda wuſtrowicź a wumóz. My chzemy ſaſtacź ſ tym, ſo wulke rěcże dźeržimy wo ſaßoposběhnjenju luda; my chzemy radſcho mjelcžecź a ſkutkowacź. Tuto ſkutkowanje žada ßebi pak wot naß wopor, też pjenježny wopor — a to je naſch zyrkwiny dawk. Pſchetož ſchtó chzył prěcź, ſo je zyrkej a jeje krute žadanje dobrych pocźinkow žórło, ſ kotrehož ßo ſa naſch lud wuhojenje žórli?

Nimo toho ſabudu ludźo pſchi tym to jene pſchelohko, ſo ßo tón najwjetſchi dźěl wſchěch ſkutkow luboſcże a ſpomožneho ſaſtaranja (Wohlfahrtspflege) ſtawa pod wjedniſtwom abo dohladowanjom abo wliwom zyrkwje. A to ßu zyke ßyły woporniwych žónſkich a mužſkich, kotſiž tu ſkutkuja a ßłuža tak ſa lěpſche běnych a khorych, ſtarych a ßłabych, ſanjerodźenych a ſkaženych; a tucźi njedźěłaja ſ cźaßnikom w ruzy ßwoje wěſte hodźiny, ně ßu wodnjo a w nozy hotowi ßłužicź! Cźim wjazy zyrkwinych dawkow pak by wuwoſtawało, cźim wjazy tutych ſkutkow luboſcże, kotreż ßu ſe dobrowólnymi darami zyrkwi ßwěrnych ludźi ſałożene a ſmóžnjene, dyrbjało ſaſtacź. To pak by ſa ſtat a města była tajka pjenježna cźeža, ſo bychu ßo po wußudźenju wězywuſtojnych wſchelake dawki ſtata a městow ſnajmjeńſcha podwojicź dyrbjałe. Města, kotreż chzychu po pſchewrócże wſchě ſpomožne wuſtawy a ſkutki dobrowólneje luboſcże do ßwojeho ſarjadowanja pſchewſacź, ßu ßo tutych poſpytow ſaßo wſdałe, naſhoniwſchi wjele njelubeho. Pſchetož nimo teho, ſo běchu tute pſchedewſacźa městow ſ wulkimi pjenježnymi wudawkami wobcźežene, bě jich najwjetſcha cźeža to, ſo woßobinſka wopornіwa luboſcź pobrachowaſche, kotraž je móz a žiwjenje wſchěch zyrkwinych ſkutkow luboſcże. S khorownje bu kaßarna, a to, ſchtož by njedyrbjało bycź ſkutk luboſcże, bu ßłuženje wo mſdu. A pſchi tym wſchěm wſchitko hiſchcże dwójzy a trójzy dróžſche, hacž to zyrkwine! Ně, to płacźiſch tola radſcho ßwój zyrkwiny dawk, pomhaſch ſe ßwojim ſkutkom ßobu, ſo naſch lud ßo wuſtrowja, a pſchihłoßujeſch dźěłacźerjej, kotryž prajeſche: „My płacźimy radſcho zyrkwiny dawk hacž podwojeny ſtatny dawk.“ Sck.

Cźaß.

Jeli žiwjenje lubujeſch, dha cźaß njerosbrojej, pſchetož ſ cźaßa žiwjejnje wobſteji. Kak wjele wjazy cźaßa, hacž je trěbne, njerosbrojamy ſe ſpanjom, pſchezo ſabywajo, ſo ſpizy liſchka žaneje kokoſchki njepopadnje. Hdyž je cźaß mjeſe wſchěmi kubłami to najdrohotniſche, dha je ſabiwanje cźaßa najhórſche pſchecźinjeŕſtwo; pſchetož ſhubjeny cźaß ženje wjazy njenamakaſch, a ſchtož „cźaßa doſcź“ mjenujeſch, rěka pſchetołmacźene „pſchemało cźaßa“. Tuž dha ſahe ſtawajmy a dźěłajmy, a to te dźěła, kotreż ßu naſch nadawk, dha wjazy ſdźěłamy a wſcho lěpje wuwjedźemy.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza njeſměje ßwoju Michałſku ſhromadźiſnu 7. oktobra, ale hakle tydźeń poſdźiſcho, **14. okt.** dopołdnja ¾10 hodźin w Sserbſkim domje w Budyſchinje.

S **Lubija.** Njedźelu 17. oktobra budźe ſa naſche město kaž naſch Lubijſki, nětk wot 1. oktobra ßem wobſtejazy nowy zyrkwiny wokrjeß abo ſuperintenduru woßebity a ważny dźeń. Jeho magnifizenza knjes krajny biſkop D. Jhmels ſapokaſa naſcheho noweho ſuperintendentu knjeſa primarija Franku do noweho ſaſtojńſtwa. Knjes primarius Franka bu na ſa naſchu krajnu zyrkej ważnym dnju 1. oktobra w Drježdźanach ſa ſuperintendentu wußwjecźeny, a to wot knjeſa krajneho biſkopa. Hacž ßo pſchi tym woßady Lubijſkeho wokrjeßa ſe ßwojimi duchownymi wobdźěła abo hacž knjes krajny biſkop pſchi tutej ſkładnoſcźi wſchě woßady naſcheho wokrjeßa wopyta, njeje hiſchcże wěſte. Naſch wokrjeß je ſ naſchich 4 łużiſkich wokrjeßow tón jeniczki, w kotrymž je wot wſcheho ſpocźatka zyle po porjadnym waſchnju nowe ſarjadniſtwo zyrkwje ſkrucźene a ſwěſcźene.

Porjedźeńka. Kónz prědowanja w poßlednim cźißle „Pomhaj Bóh“ ma rěkacź: „Bóh je ßwěrny a je naß powołał k towaŕſtwu ßwojeho ßyna Jeſom Khryſta.“ Hamjeń.

Liſtowanje: K. w Nj. ſa 19. a 20. nje. po ßwj. Tr. — R. w B. ſa kermuſchu (21. po ßwj. Tr.).

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 41. C

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **10. oktobra 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńje a knihařnje sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi čertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

19. njedźela po swjatej Trojizy.

Žně su saschłe a lětny czaš je so minył. Jer. 8, 20.

Dołho wjazy njetraje a s połnymaj rukomaj wětr suche liszczo nam na pucź mjeze, so bychu so saso do semje wrócžiłe. Poslednje kwětki w sahrodach kczěja. Ptaczi hłoš je wotmjelknył. Sažo a sažo so Boże słónczko khowa. Kur na spróznej semi leži. Lětny czaš je so minył.

Krótke to, snadne słowo. Ssnano s zyła njejsy wjedźał, so je też w Božim swjatym pismje swoje městno namakało. Ale schtóž jo sebi we wěcznym swětle prawje wobhladuje, tomu ma wjele prajicź. Schto drje? Pój, chzemoj sej to dźensa rospominacź.

Kěrlusch naschich spěwarskich so sapoczinje: „Najrjeńsche dny nětk saschłe su, so syma pschibližuje.“ Hischcże ras lětne dny psched naschimaj woczomaj steja. Kak so wokoło naš žiwjenje na tysazore waschnje hibasche! Kak wscho kczějesche a sesrawi! Dny tak dołhe, pola tak połne, wutroba tak wjeselła! A nětk? Pola prózdne, wětsik w schtomach a sahe czma. Njeje potom nasche słowo kaž srudna skórźba: „Lětny czaš je so minył“?

A słysch, njeklinczi pschi tym hischcże hłubscha truna we twojej wutrobje? Tak běža nasche lěta s khwatkom, kaž woda w rězy. Někotra kwětka tebi pschi pucźu sakczě — wona je swjadnyła. Někotry słónczny dźeń cže postrowi — nimo je a wróczo njepschińdźe. Myslisch na dołhi rynk rowow, kiž so pschi twojim pucźu ryjachu. Kelko tych, kiž czi blisko stejachu, hižo woteńdźechu. Pschezo bóle sy wopuschczeny. A saczuwasch: „Lětny czaš je so minył!“ Abo czežke njesbožo tebje potrjechi. Swonkowne abo snutskowne domapytanje pschińdźe. Hłuboko do twojeho žiwjenja pschimasche. Tak kaž něhdy bě, ženje wjazy njebudźe. Tak swětle czi słónczko ženje wjazy njeswěczi. Potom stysknitwje we wutrobje klinczi: „Lětny czaš je so minył!“ Abo twoje mozy woteběraja. Wóczko njemóže to, schtož je blisko, tak jasnje spósnacź. Jenož schtož w dalokosczi je, derje widźi, runje jako chzył czi Bóh tón Knjes prajicź: Nětko wostaj to semske a sachodne a hladaj na to, schtož je daloko, we wěcznosczi! Dźěło, kiž w prjedawschich czasach tak spěschnje dźěsche, njecha so wjazy tak derje radźicź. Někotry prjedy lóžschi pucź so nětk hubjeńscho dże. Schto je so stało? Lětny czaš je so minył! Nasyma tu je!

Schto chzesch czinicź? Skorźicź, so je wschitko tak sachodne? Dnjam tupje sańcź dacź: Wschak wscho niczo njepomha? Se myslemi stajnje jenož w sańdźenych czasach žiwy bycź? Ně, my chzemy s jasnym wóczkom sachodnosczi do woczow hladacź a so na słowo Pawoła dopomnicź: „Wohladanje tutoho swěta sańdże.“ A potom myśle a wocži stajicź na to wěczne, njesachodne. „Pytajcże to, schtož je horjekach, niz to, schtož na semi je!“

Jesuš ras wo sastojniku powjeda, kiž bě jemu dowěrjene kubło hubjenje sastarał. Ty stawisnu snajesch. Skónczi so s tym, so tón Knjes njeswěrneho sastojnika khwali. Schto dha na nim khwali? Wěscże niz jeho njeprawdosczź, ale jeho mudrosczź. Wjele droheho czasa bě skomdźił. Jako pak pytny, so so hnadny czaš minje a jeho knjes samołwjenje sej žada, so sebjerje. Wón, kiž hacž dotal tak prawje njewědźesche, schto

ma cžinicź, ſapocžnje ßo praſchecź: Schto dyrbju cžinicź? Wón ſ hłowu a ſ ruḱomaj dźeła. Shromadźi ßwojeho knjeſa dołžnikow: Poßydń ßo a napiſch rucže potz ſta! Rucže! Cžaß běži. Wón wukhowa, ſchtoż ßo hiſchcże hodźi wukhowacź. To tón Knjes khwali! Tele wozucźenje, tule pilnoſcź!

Nětko hlej, lětny cžaß je ßo minył, cžaß roſcźénja a ſrawjenja. Naſyma tu je, cžaß žnjow. Bóh ſamołwjenje žada. Ssy ßwój cžaß wužiwał ſa wěcžnoſcź? Ssy ſtupił na wuſki pucź? Je pſchiſchła twoja tſecźa, dźewjata abo jědnata hodźina, hdźež ty torhoſchcźo žiwjenja a ßwěta wopuſchcźiwſchi dźěſche do winizy twojeho knjeſa, ſo by ſa njeho, ſa Jeſußa, dźěłał? Sa Jeſußa žiwy był? Abo hiſchcże niz? Pſchezo hiſchcże niz. Bóh chze ſ tobu liczicź. Njewidźiſch wulki dołh ſkomdźeneho hnadneho cžaßa? Skomdźeneje luboſcże? Skomdźeneho dźěła na duſchi? O liſcże pada, lěta běža, lětny cžaß je ßo minył!

Tuž wotucź! Wopomń khutnoſcź twojeho cžaßa! Njekomdź ßo! Nimaſch žaneho cžaßa wjazy ſhubicź. Sbóžnika dyrbiſch měcź. Krocžel dyrbiſch cžinicź, wulku krocžel ſ twojeho ſtareho žiwjenja do khodźenja ſa Jeſußom! Jeli ſo ßo njewobrocźiſch, je twoje žiwjenje ſa tobu ſhubjene a wěcžnoſcź pſched tobu też. Lětny cžaß je ßo minył. Staraj ßo wo ßwoju duſchu!

Hdyž w naſchich zyrkwinych knihach ſa ſemrětych aowu ſtronu ſapocžnu a ßmuhi cźahnu, jenu po druhej, mje kóždy ras myßl hnuje, cžeje mjeno drje budże na tychle rynczkach ſtejecź? Nichtó to njewě. Nichtó też wěſty njeje, ſo jemu też jenoż bližſchi dźeń ßłuſcha. A tola jich wjele niczo njecžini, ſo bychu ßwoju duſchu wumóhli.

O ſo by ty hotowy był! To tola kóždy ſacžuwa: dyrbi něſchto kraßne bycź, hotowy bycź ſa wěcžnoſcź. Wot ptakow chzemy wuknycź, kiž cźahnu do cźopliſchich krajinow. Hdyž cžuja: Lětny cžaß je ßo minył! potom je niczo wrócźo njedźerži, ani cźopke hněſdo ani poßlednje ßłóncžne pruhi — potajna móz je wabi do dalekeho kraja, kiž ſymu a ßněh njeſnaje a hdźež nad wyßokimi palmami cźopke ßłóncžne njebjo ſteji. —

Tak dyrbi też naſcha duſcha ßwoje ḱſchidła hibacź k njebjeßam. „Ně, ně, wón njeje tu, dom duſche je horkach, hdźež we ßwětle ßu.“ Póſcźelmy wſchědnje ßwoju duſchu w modlitwje po pucźu horje k Bohu, ſo pucź ſnaje, hdyž rěka ſa naß ſ tutoho ßwěta cźahnycź! Chzemy kóždy dźeń ſa ruku biblije bydlenja naſcheho njebjeſkeho ḱrala pſchekhodźicź, ſo je nam ſnate njebjeſke Jeruſalem! Chzemy ßej pak pſchede wſchěm wot toho, kiž je žiwjenje, daricź dacź žiwjenje ſ Boha. Je Khryſtuß moje žiwjenje, potom ßmjercź moje dobycźe. Potom njech ßwět ſańdźe, my nad ſachodnoſcźu a próchom dobudźemy. To je tón wulki rosdźěl mjes dźěcźimi ßwěta a Božimi dźěcźimi. Tamnych žiwjenje w mucžnym podacźu wuklincži, dokelž to na ßwěcźe hinaḱ njeje. Boże dźěcźi pak ſ jaßnymaj wocžomaj do dalſcheho pſchichoda pohladuja — tam króna ḱiwa, tam wjeŕchi ſłoteho měſta ßo ßwěcźa.

W Alpach ras towaŕſtwo pucźowarjow pſchihladowaſche, kak ßo ßłóncžko khowaſche. Nichtó ßłowcžko njerěcžeſche. A jako poßlednja pruha wuhaßny, ſtary muž cźicho ſaſpěwa: „Wſchak ſ Boha ßłóncžko druhe, ḱaž moja duſcha cžuje, mój Jeſuß we mni ſeſkhadźa.“

Tak dyrbi bycź: ßłóncžko ßo khowa, lětny cžaß ßo minje — njech je! Hdyž mamy jenoż Jeſußa we wutrobje — to ßłóncžko nam ßwěcźi do wěcžnoſcźe.

Mój Bożo, ty ßy mój Bóh.

Mój cžaß ſteji we twojej ruzy. Pomhaj nam we wſchitkich ſtrachach a nuſach a wumož naß w poßlednjej nuſy.

I.

Hłóß: Po ßwojim hłoßu.

Schtó wě mój kónz, ßmjercź moju w ßwěcźe!
Dźeń poßledni mój na ſemi?
Tu knježi ſachod, ßmjercź a mrěcźe!
Ssmjercź cžělnu hětu roslemi.
Cžaß krótki my tu žiwi ßmy,
Ssmjercź pſchińdźe — wumrěcź dyrbimy!

Srjaduj twój dom! ty budźeſch wumrěcź!
Tak ßłowo Boże praji nam,
Chzeſch ſ pokutu ßo dlěje komdźicź?
Schtó wě, hdyž ßmjercź też pſchińdźe k nam —
Hlaj, khutna pſchińdźe hodźina,
We ßmjercźi dźemy ſe ßwěta!

Schtó wě mój kónz, ßmjercź moju w ßwěcźe,
Mój poßledni dźeń na ſemi?
Tu bydlu ja we ßmjertnej hěcźe,
Stołp jejny ßo tu roslemi.
My pſchińdźemy a dźemy ſaß',
Tu w ßwěcźe krótki je naſch cžaß!

Prjecź cžěka cžaß, ßo wjecžor bliži.
Kak rucže dźeń naſch nimo je!
To ßłónzo ßwoje pruhi niži,
Sso khowa, nóz tu naſtanje.
Wucź, Bożo, mje to wopomnicź:
So dyrbju ſ tutoh' ßwěta hicź.

Schtó wě mój kónz? tak ſpěwam ſaßo,
A moju ßmjertnu hodźinu? —
O wulki, khutny, hnadny cžaßo,
So tebje prawje nałożu! —
Daj Bożo, twojoh' Ducha mi,
Mi pomhaj k wěcžnej ſbóžnoſcźi!

Sso lěta naſche rucže minu,
Cžaß młodoſcźe pſchekrótki je.
Tu rjane róže bórſy ſhinu —
Tu ḱwětka kcžěje — wotpadnje.
Wſchě cžěka dźeja do rowa,
Po prózy w ſemi wotpocžnja!

Tón cžłowjek je kaž trawna ḱwětka,
Kak kcžěje, wjadnje, ſahinje —
Ssej cžini ſtaroſcźe doprědka
A wſcho do kruchow rospadnje.
Wo krótki cžaß wſcho nimo je —
Ssmjercź wjedźe naß do wěcžnoſcźe!

Kak nahle też tu ludźo wumru —
Hdyž Bóh naſch Knjes to dopuſchcźi.
Kaž dym we wětſje rucže ſańdu,
Tu jedyn druhoh' wopuſchcźi.
Kak ſachodne wſcho ſeńſke je,
To ḱóždy dźeń nam pokaže.

J. W.

Se ſtarodawnych cžaßow.

(Pokracžowanje.)

Drje niz mjenje wótrje hacž wotpuſk ſaßudžuje Berthold Regensburgſki putnikowanje do Aachena abo Roma abo do Compoſtella w Schpaniſkej. So byſchcże ßo na cžahach putnikow (Wallfahrten) móhli wobdžělicž, pſchedawacże wy waſche kubła, tak ſo žona a dźěcži do nuſy pſchińdu. Potom tam cžehnjecże, žortujo a ßo ßmějo, a ſpěwacże hdy jedyn „paternoſter“ — Wótcženaſch — a ßo kormicże, tak ſo wjele tucžniſchi domoj pſchikhadžecże, hacž to běſchcże, jako wotpucžowaſchcże, a potom wěſcże wjele powědacž wo tym, ſchtož ſcże widželi. Schto ßy ty w Compoſtella namakał, tam pſchiſchedſchi? — Hłowu ßwj. Jakuba! — To ßu morwe koſcże a morwy nop. Tón lěpſchi dźěl je w njebjeßach.

Praj, ſchto namakaſch ty tu domach pſchi płocże twojeho dwora, hdyž měſchnik mſchu w Božim domje ſpěwa? — Ty namakaſch tu žiweho Boha a žiweho cžłowjeka ſ tej mozu a ſ tej ßylnoſcžu, ſ kotrejž wón tež w njebju je.

Sa ßrědk, tupe a horde wutroby ſtulecž a k pokucże dowjeſcž, wužiwa Berthold jara huſto Boże khłoſtanja a cžwile hele, kotrež ſ piſanymi barbami moluje. Ty pak namakaſch w jeho prědowanjach tež měſtna, hdźež wón na „zunjej harfje“ hraje. Wón wopißuje ßwojim pſchipoßłucharjam wſchu hnadu a ßmilnoſcž, kotruž Bóh na cžłowjekow je nałožił. Sswjatych a Khryſtußa pokaſuje jim w jaßnym błyſchcžu jako pſchikładny. Jene ſ jeho najkraßniſchich prědowanjow jedna wo ßłowje ſ prědowanja na horje: „Sbóžni ßu cži, kiž ßu cžiſteje wutroby, pſchetož woni budža Boha widžecž!“ W nim rěka tam: „Hdy by ty k cžłowjekej, kotryž je nětk pola Boha, prajił: Ty maſch 10 dźěcži na ſemi. Jim wſchěm dyrbiſch ty cžeſcž a kubło hacž k jich ßmjercži ſ tym nakupicž, ſo ty jenož tak dołho kaž ruku wobwjertnjeſch, wot Boha prjecž a potom na pſchezo ſaßo na njeho hladaſch, — tón cžłowjek to njeby cžinił.“ Wo tym wſchak, ſo dyrbi to nowe žiwjenje ſ toho ſnowanarodźeneho wuroſcž, kaž nowe hałožki ſ dobreho ſchcžěpka, kotryž je do ſtareho ſchtoma ſaſchcžěpjeny, wo tym wón niczo njewě.

Se wſchej khutnoſcžu wón napomina, ſo njebychu ſ pokutu cžakali. Nichtó njech ßo njeda wot rapakow ſjebacž, kotrež naſtajnje wołaju: „Cras! cras! jutſje, jutſje!“ (cras je po łacžonſku a rěka po ßerbſku jutſe). Ně, kóždy poßłucha radſcho ßwěru na hołbje, pſches kotrež ßwjaty Duch woła „Hodie! hodie! dźenßa, dźenßa!“ (hodie je po łacžanſku a rěka po ßerbſku: dźenßa). Pokutu na ßmjertnu hodźinu wotſtorcžicž, je wulzy ſtraſchne. Móžno drje je, ſo też tehdy hiſchcże k prawej pokucże pſchińdźeſch a tak hnadu namakaſch, ale kak njewěſte tole je, to je Berthold w ſcžěhowazym wobraſu pokaſał: „Myßl ßebi: wyßoko na zyrkwinej tſěſche by ßedźało ptacžatko a delekach by ſtał ßlepy, kotryž njeje ženje hiſchcże ßwětłeje pruhi wohladał. Tutomu ßlepemu bychu dali prok do rukow, ſo by ptacžka tſělił. Kaž njewěſte je, ſo by tutón ßlepy ptacžka trjechił, tak njewěſte je, hacž cžłowjek, kotryž tu w cžmě hrěcha a ßwěta wokoło błudźi, w poßlednjej hodźinje hiſchcże na to prawe měſtno trjechi, na durje k ſbóžnoſcži.“

Berthold wě, ſo njemóže ſ tajkim powſchitkownym napominanjom: „Woſtaj ßo njepraweho!“ cžłowjek wjele ſapocžecž. Kóždy cžłowjek dyrbi ßo woßebje roswucžicž a powucžicž; kóždemu dyrbi ßo woßebje prajicž, kotreje njeprawoſcże dyrbi ßo hladacž. Po ßwojim waſchnju, kotrež rad we wobraſach rěcži, praji wón: „Woſtaj ßo ſteho a cžiń dobre! To drje je wěrno! To je tón prawy pucž do njebjeß. Njewěſch-li pak niczo wjazy, mohł ßo tola ſabłudźicž. Jemu je tak, jako by ty prajił: „Po kotrym pucžu du ja prawje do Regensburga? a ja bych wotmołwił: „To dźi wſchitke pucże, kotrež do Regensburga wjedu a woſtaj ßo wſchěch pucžow, kotrež tam njewjedu!“ Pſchi tym mohł cžłowjek lohko praweho pucža ſmylicž, hdyž ty jeho njepokaſaſch na jedyn prawy pucž do Regensburga. Ty dyrbiſch ßo tuž dale wobhonjecž a napraſchowacž — a ßo niz ſpokojicž ſ tym powſchitkownym: Woſtaj ßo ſteho a cžiń to dobre! — hdyž nochzeſch tola hiſchcże praweho pucža ſmylicž.“

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

Michałſka woßada w Budyſchinje.

Wulki dźeń cžeſcże běſche njedźela 26. póžnjeńza ſa naſchu lubu Michałſku woßadu a jejneho lubowaneho fararja knjeſa Rjedu, kotryž po 38 lětach ßwěrneje ßłužby ßwoje wotßalne prědowanje dźerżeſch. Woltař a dupa a woßebje klětka běchu rjenje wupyſchene. Wulki Boži dom ſe ßwojimi 1608 měſtnami běſche hnydom pſchepjelnjeny. S bokow Božeho wołtarja ſtejachu khorhoje 5 wojeńſkich towaŕſtwow. Zyrkwinſzy ſaſtupjerjo běchu wſchitzy pſchiſchli, ſo bychu knjeſej fararjej ſ pſchewodźenjom k Božemu wołtarjej ßwoje poczeſcžowanje wopokaſali. Khór pod knjeſom kantorom Polakom kraßnje ſanjeße: „Knjeſowa hnada“, ſeſtajane wot knjeſa kantora na wußłužbje Kaplerja. Wotßalne prědowanje knjeſa fararja Rjedy běſche na Jap. ſkutki 20, 32 ſakožene. S kajkej ßwjatej nutrnoſcžu wulke poßłuchaŕſtwo tuto hnujaze prědowanje ßłyſchešche, w kotrymž prědaŕ ßwoju džakownoſcž a ponižnoſcž, ßwoju nadźiju a ßwoje dobroproſchenje ſa drohu woßadu wupraješche! Na nikoho njeje ſapomnił pſchi ßwojim wutrobnym džakowanju. Jeho najſrudniſche je było, ſo je jeho jenicžki ßyn we wójnje padnył. Po prědowanju mužſki khór Židowſkeho wojeńſkeho towaŕſtwa wuſpěwa: „Sswjaty, ßwjaty, ßwjaty je tón Knjes“, a na to pſchi wołtarju rěcžachu kk. měſchcžańſki rada Pjetaſch, Jeremiaß nad Ratarjezami a duchowny Tiſcheŕ. Knjes měſchcžańſki rada pſchepoda pſchipóſnawaze pißmo wot měſta Budyſchina ſ jara poczeſcžowazymi ßłowami. W mjenje zyrkwinſkeho ſaſtupjeŕſtwa k. Jeremias ſ wutrobnymi a na wſcho pokaſowazymi ßłowami knjeſej fararjej džak zyłeje woßady wupraji. Sa bratrowſtwo a wſchu luboſcž ßo duchowny Tiſcheŕ džakowaſche. Tak pſchińdże wokomik, na kotrymž knjes faraŕ Rjeda poßledni krócž Boże požohnowanje ſpěwaſche. Sswoje zyłe ſaſtojnſke dźěło je Michałſkej woßadźe wěnował. Jeho mjeno je do ſtawiſnow tuteje wulkeje woßady ſ cžeſcžu ſapißane. Džakowna a ßwěrna woßada jemu pſchiwißuje a jemu rjany wjecžor žiwjenja pſcheje. Bóh daj, ſo njeby trjebał Budyſchin wopuſchcžicž, ale ſo by tudy wobydlenje namakał! Woßadni budža ßo pſchezo wjeßelicž, hdyž jeho hiſchcże dołhe lěta ſtroweho wohladaja. Bóh jemu ſapłacž hnadnje wſchitku ßwěrnoſcž ßłužby w Božej winizy.

Kaž je ßłyſchecž, njeje hiſchcże wucžinjene, hacž ßmě měſchcžańſka rada druhe měſtno pſchi Michałſkej zyrkwi wupißacž abo hacž konſiſtorſtwo ßebi tole prawo žada. Dla wulkoſcże tuteje woßady dyrbjało ßo to hnydom rosßudžicž, ſo by bórſy druhi duchowny mohł ßwoje měſtno naſtupicž.

Zyrkej a ſtat.

— Evangelſko-lutherſke krajne konſiſtorſtwo woſjewja ſcžěhowaze: Sa nowu Lubijſku ſuperintendenturu je wot 1. okt. ßem knjes f. prim. Franka w Lubiju ſa ſuperintendentu poſtajeny. Tamne tſi łuž. ſuperintendentury njehodža

ßo hischcźe wobßadźicź a ßu tohodla nakhwilnje pod kommißariske saſtaranje ſtajene. Budyſchſku a Žitawſku ſuperintendenturu saſtupuje knjes tajny zyrkw. rada Roſenkranz, dotalny duchowny rada pſchi dotalnej konſiſtorialnej wyſchnoſczi wokrjeßneho hejtmanſtwa w Budyſchinje, a Kamjenſku k. wyſchſchi zyrkw. rada Neumann w Kamjenzu, ſuperintendent na wotpočźinku. — Kóždy ſ tutych knjeſow twori hromadźe ſ wokrjeßnym zyrkwinym radu k. wyſch. zyrkw. radu dr. Thomaſom w Budyſchinje jedyn wokrjeßny zyrkwiny hamt; ßu to potajkim ſchtyri, ſa kóždu ſuperintendenturu jedyn. Sa zyku Saſſku ßu pjeczo wokjreßni radojo poſtajeni; kóždy ma wěſtu liczbu ſuperintendenturow ßobu ſaſtawacź. Tuczi pjeczo radojo pſchewoſmu te dźěła, kotrež mějachu hacź dotal pod ſtarej wuſtawu w herbſkich krajach hamtſzy hejtmanoju a we Łužizy wokrjeßny hejtman a hiſchcźe jedyn juriſta wobſtaracź. So ßu jenoż pjeczo ſa 31 ſuperintendenturow poſtajeni, ſcźěhuje ſ toho, ſo chze krajna zyrkej, hdźež jenoż móżno lutowacź. Hacź budźe to ſ tutymi pjeczomi na pſchezo doſcź, je druhe praſchenje; wo tym powucźi naß pſchichod.

— Ssobotu do 1. oktobra pſchińdźe preſidenta naſcheje krajneje zyrkwje dr. Böhma ſ konſiſt. radu Dinterom na wokrjeßne hejtmanſtwo, ſo by ßo ſ dotalnymi ſaſtojnikami konſiſtorialneje wyſchnoſcźe roſzohnował, mjenujzy ſ kk. wokrjeßnym hejtmanom dr. Richterom, tajnym zyrkw. radu Roſenkranzom a wyſch. wyſchn. radu dr. Simonom. Wón wupraji jim dźak krajneje zyrkwje a pſchepoda ſnamjenja pſchipóſnacźa a dźaka.

Tohorunja ßu ſaſtupjerjo łužiſkeho duchownſtwa pola tutych knjeſow pobyli a ßo w mjenje duchownych ſ nimi roſzohnowali; pſchi tutej ſkładnoſczi bu wot duchownych wjetſcha ſuma pjenjes ſa jedyn kſcheſcźijanſki ſkutk luboſcźe nawdata. Tutón ſawoſtanje pſchi tutym ſkutku luboſcźe wobſtejo jako Roſenkranzowe wuſtajenje.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W **Budyſchinje** bě Michałſku ßrjedu popołdnju Macźiza Serbſka Serbow do ſhromadźiſny powołała. Tuta poſkicźi nam pſchede wſchěm pſchednoſchki a to tſi jara ſajimaze. Prěni dźerżeſche pſchedßyda Macźizy, knjes juſt. rada dr. Herrmann wo ſtarych pucźach we Łužizy. W druhim rosprawjeſche nam knjes wucžeŕ Krawz ſ Budyſchina wo ßerbſkich leżownoſtnych mjenach. Jako tſecźi pſchednoſcheŕ rosłoži knejs Lorenz-Saléſki pſchiczźiny ſahuby Serbow. Bě tam rjana liczba pſchipoßłucharjow, tola bych wſchěm njewſchitomnym pſchał, ſo bychu tam tež byli a pſchipoßłuchali. Njech tuta pokaſka jich wjazy nawabi, ſo na pſchichodne ſhromadźiſny Macźizy Serbſkeje pſchińdu. Drobniſcheho ßu naſche „Serbſke Nowiny“ w cźißle 228 pſchinjeßłe. Njech tam kóždy to cźita, ſchtož tu ruma dla njemóżemy nadrobniſcho rospißacź. Hižo napißma pſchednoſchkow wſchěm praja, ſo ßo tu wo praſchenja jednaſche, kotrež dyrbjałe wſchěch jimacź, niz najpoßleſy tež naſchich ratarjow.

Sserbſka prědarſka konferenza pſcheproſchuje wſchěch ßerbſkich duchownych na Michałſku ſhromadźiſnu, kotruż je ſa ſchtwórtk 14. oktobra dopołdnja ¾10 hodźin do Sserbſkeho doma powołała. Ma ßo wo wſchelakich ważnych należnoſczach jednacź, tuż ßu wſchitzy należnje pſcheproſcheni, ſo bychu pſchiſchli.

Do łužiſkich woßadow. Wokrjeßne hejtmanſtwo jako konſiſtorialna wyſchnoſcź je fararjam ßwoje poßledńje łopjeno ſa powjeſcźe a wukaſy póßłało. W tutym ßo na prěnim měſtnje też roſzohnuje ſ woßadami, kotrež hacź do 30. ſept. pod jeho dohladowanjom ſtejachu; ſ tutoho tu něſchto podamy: Dźeń 1. oktobra tutoho lěta je měſnik w ſwonkownym wuwiczu naſcheje krajneje zyrkwje, woßebje pak naſcheho zyrkwineho ſarjadowanja we Łužizy Njech je ßo też w běhu lět to a tamne w naſchej Łužizy a jeje zyrkwinym ſarjadowanju pſcheměniło, ſo by bóle ſ herbſkimi krajinami pſches jene było, wěſte woßebitoſcźe ßu tola woſtałe, woßebje ſtejniſchcźo wokrjeßneho hejtmanſtwa. Duchowny rada bu jemu hakle 1821 pſchidźěleny; 1863 ſtupi Łużiza pod wyſche dohladowanje krajneho konſiſtorija a 1868 bu też tu nowe ſarjadowanje zyrkwineho pſchedſtejicźerſtwa a ſynody pſchijate. Tute woßebite wobſtejnoſcźe ßu, dokelž pſchiměrjene łużiſkemu woßebitemu waſchnju, ſa zyrkwine žiwjenje a woßady ſpomożne byłe. Też je ſhromadne dźěło tuteje wyſchnoſcźe ſe woßadami dobre było. Woſjewjenje ſkóncźa ſ tym, ſo pokaſuje na to nowe, ſchtož nětko pſchińdźe; mjeńſche zyrkwine wokrjeßy ſměja ſkładnoſcź, lěpje a ſpomożniſcho ſa zyrkwine žiwjenje ſkutkowacź, a nowym wokrjeßnym ſwjaſtam woßadow budźe łóżſcho, nadawki wuwjeſcź, kotrež jenotliwym woßadam njebě móżno. A potom tam rěka: „Wuſtawa je pak, hdyž wyßoko pſchińdźe, jenoż ſepjera, niz žórło nabożneho žiwjenja. Tuto móże jenoż kcźěcź a roſcź, hdyž ſa woßady a jich wodźerjow woſtanje hłowa a wjednik, kotremuż nowa kaž ſtara wuſtawa cźeſcź dawa: „Jeſuß Khryſtuß wczera a dźenßa a tón ßamy też do wěcźnoſcźe!““

S **Rakez.** Dźenßa bu nowy Rakecźanſki farař, knjes duchowny Riota, ſapokaſany. Je ſnate, ſo je wón jako Němz ßerbſku rěcź derje nawuknył. To je cźim bóle ſwjeßelaze nětkole, hdyž poczinaja ßerbſzy duchowni też w Saſkej pobrachowacź. Tuž pſchejemy jemu pſchi pſchikhadźe do Sserbow Boże žohnowanje do noweho ſaſtojńſtwa, ſo by jo wukonjał Bohu k cźeſcźi, Sserbam a Němzam k žohnowanju.

S **Ketliz.** Naſche zyrkwine ſaſtupjerſtwo je ßebi ſa prěnjeho fararja wuſwoliło k. duchowneho Konika. Wón pokhadźa drje ſe ßerbſkeje ßwójby, tola njeje wjazy Sserb; je był zyły cźaß ſ miſſionarom, potom pak ßo do ßłużby naſcheje ſakſkeje zyrkwje wrócźił. Tak je ſ prěnim farſkim měſtnom Ketliczańſkeje woßady — na druhim ſkutkuje hiſchcźe knjes farař Waktař Mróſak — ſaßo jene ßerbſke farſke měſtno ſa Sserbow ſhubjene. To tu dźenßa ſapißujemy, ßo woſtajiwſchi toho pſchepytowacź winy tutoho ſchkodowanja.

W **Lubiju** budźe njedźelu 17. oktobra dopołdnja w 9 hodźinach ßwjatoczna Boża ßłużba. Krajny biſkop D. Ihmels ſapokaſa noweho ſuperintendentu knjeſa fararja primariuß Franku. Dokelž krajny biſkop pſchi tutej ſkładnoſczi njemóże pſchiſamknycź wopyt woßadow Lubijſkeho wokrjeßa, bywajo ſadźěwany ſ druhimi ważnymi nadawkami, ſhromadźa ßo duchowni Lubijſkeje ſuperintendentury k tutej woßebitej Božej ßłużbje w Lubiju. Tak doſtanje tuta Boża ßłużba woßebity wuſnam. Lubijſka ſuperintendentura ſjednocźa 35 woßadow a woßadu Wulkeje Sſkóńzy do zyłka a je po liczbje woßadow najwjetſcha ſ tych ſchtyrjoch ſuperintendenturow.

Liſtowanje: K. w N. ſa 20. po ßwj. Tr. — R. w B. ſa 21. po ßwj. Tr. (kermuſcha). — Sa reformaziſki ßwjedźeń a ſa 23. po ßwj. Trojizy??

Samołwity redaktor: farař **Wyrgacź** w Noßacźizach.

Čisło 42./1

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Syn-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Derstwo dá.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **17. oktobra 1926** **Bautzen**

Čischcź a nakład Smolerjeż knihiczischczerńje a knihańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

20. njedźela po Swjatej Trojizy.

„My njejsmy wot tych, kiž wotstupja a satamani budźa, ale wot tych, kiž wěrja a duschu wumóža.“
Hebr. 10, 39.

Teho, kiž je junu list na Hebrejskich napisał, njesnajemy ale te wosady, na kotrež je pisany, su nam snate. Běchu to kschesczenjo w sslubjenym kraju, kiž běchu prjedy židźa a na kotrychž so nětk hidźenje wschitkich druhich Židow walesche. Njepschecźelstwo bě wulke. Pětr bě wuhnaty, Schczěpana běchu kamjenowali, Jakuba běchu ſ wjercha swjatnizy czisnyli. Niczeho so hida tychle człowjekow njenastróża. W tajkich czežkich spytowańskich czasach bě wjele kschesczanow w strasche, wustacź a nadźiju shubicź. Dwělowanje na nich pschińdźe. Běchu na krasne Khrystusowe kralestwo czakali a mějachu nětk wobczežnosczе a czerpjenje bjes konza. Bě dha hischcze hódno, kschesczijan bycź? Hdźe Boże sslubjenja wostachu? W tajkich czasach jim japoschtoł ſ móznym hłosom pschiwoła: „Njeczisnicze wasche dowěrjenje precź, kotrež ma wulke sapłaczenje. Njewotstupcze, ale wěrcze!“

Saso stejimy w czasach wojowarjow. Jena strona pschecziwo druhej. Kóždy politiski podawk nasch lud snowa satschasze. Wojowanje wo evangelsku schulu dźe, a naschu zyrkej nadběhuja. Kschesczenjo, nasche najswjeczische kubła steja w strasche. To je prózowanje wulkich worschtow nascheho luda: Ludu dyrbi so wěra, nabožina wsacź! Wjele jich je, kiž sej tajkemu czinjenju napschecziwo žaneje rady njewědźa. Ssu wutrobu shubili. Ruzy do klina położiwschi dadźa hicź, kaž dźe, a rěka tehole czasa jich sobu torha.

Tajke wotstupjenje natykuje. Běda, hdyž w bitwje prěni cźěka. Wón druhich sa sobu torhnje, czrjóda cźěkanzow roscze, a naposledku so bitwa shubi. Runje tak je w duchownym žiwjenju. Lěni druheho lěnjeho sczini. Njekhodźa wjazy kemschi, dokelž drusy tež wjazy njekhodźa. Tak so zyke wsy, zyke města, zyły lud so Božich domow sdaluja. Duch czasa je pschecziwo Bohu, a ludźo nimaja wjazy mozy doscź, jemu napschecźo stupicź. Dokelž Boże słowo sazpiwaja, do wotroczkowstwa tamnych słowow, kotrež njewěra twori a kiž so w nowinach a shromadźisnach lohkowěriwemu ludej prěduja. Tak da so jich wjele wot wulkeje rěki cźěricź, najprjedy pomałku, potom pschezo ruczischo, — woni wotstupja.

To czi wěrju: Bohu njechasch nihdy na nihdy Božemje prajicź. Ale pruhuj so: Ssy pschezo a wschudźom slemjazym wliwam nascheho czasa khutnje a móznje napschecźo stupił? Abo je tež w twojim snutskownym žiwjenju wróczo schło? Hodźiny w Božim domje, su nam woprawdźe swjatocznosczе, kotrychž so nam pschezo sasо chze? Abo je sahorjenje sa Boże słowo, njech jo w Božim domje słyschimy abo domach w jstwiczzy czitamy, woteběrało? Modła so w naš hischcze swjata khutnosczź, wutrobne požadanje a njekhabłata wěra? Abo klinczi modleński swónczk w naschim domje nětk czischischo a žadnischo? Kłapa nascha wutroba sa Jesuša runje hischcze tak czopło a wjesele, kaž w dnjach prěnjeje lubosczе? Abo dyrbi wón skoržicź: „Ja mam napschecźiwo tebi, so swoju prěnschu lubosczź sy wopuschcził?“

Wopomnimy: Tež w duchownym žiwjenju je sastacze wróczohicze. Tež Demas běsche najprjedy swěrny staw prěnjeje wosady, a potom dyrbjesche Pawoł jeho se sapiska wě-

rjazych wuſchmórnycź: „Demas ßwět lubuje.“ Też Judaſch běſche něhdy krucźe ſwólniwy, ſa tym Knjeſom khodźicź, a tſi lěta poſdźiſcho ßwojeho Knjeſa a miſchtra ſa tſizecźi ßlěborniſkow pſcheradźi.

So jenoż njewotſtupimy a njewuſtawamy!

Schtóż wot Boha a wot Sbóżnika wotſtupi, ſ tym też cźeſtne waſchnje ßwojeho žiwjenja ſhubi. Kſcheſcźijanſka wěra a cźeſtne waſchnje ſtej kaž ſchtomowy korjeń a płód. Pſcherěſaj korjeń, a płody wuſkhnu a wotpadaja. Jeli ſo ßo tafla ſ prěnimi tſjomi kaſnjemi roſbije, druha też na kruchi dźe. Schtóż Bohu, najwyſchſchej autoritecźi, cźeſcź a poßłuſchnoſcź ſapowjedźi, ßo też pſched cźlowjeſkimi autoritetami, njech ßu to ſtarſchej, miſchtr, knjes abo wyſchnoſcź, wěſcźe njepokhili. Schtóż ßo njeboji, Bohu cźeſcź wſacź, ßo też teho njeſtróži, ßwojemu bližſchemu pjenjeſy abo dobre mjeno wſacź. S naſtróženjom widźimy, kak młody lud naroſcźe, kiž w ßwětnym lóſchcźe ßwoje najlěpſche lěta pſchecźini. Swjaſk mandźelſtwa ßo runje tak lohkomyßlnje ſwjaſa kaž dźěli. Pſchezo njehańbicźiwiſcho ßo njepózcźiwoſcź hordźi w knihach a maſanych nowinach, w kekliji a w kinowje, na rejach a ſabawjenjach. Tam lud pſchinźe, hdyž wot Božich kaſnjow wotſtupi.

A kónz? S naſtróžazej khutnoſcźu Boże ßłowo tu woboje jedne k druhemu ſtaji: „Wotſtupicź a ßo ſatamacź.“ Pſches zyłu bibliju dźe hłóß ßmilnoſcźe: „Pójcźe ßem ke mni, kiž wy ſprózni a wobcźeżeni ſcźe.“ Hrěſchnikej pſchi pucźu a ſłóſtnikej na kſchižu wón ſaklincźi. Schtóż pak jemu ſ pucźa dźe, tón njech je drje w tym cźaßu cźeſcźeny a nahladny, na kónzu ſa njeho tola jenoż jene woſtanje: ſatamanſtwo!

Zyle hinak pola tych, kiž chzedźa dźěcźi Boże bycź. Tu rěka: „My pak njejßmy wot tych, kiž wotſtupja a ſatamani budźa, ale wot tych, kiž wěrja a duſchu wumóža.“

W cźaßu, hdźež jich wjele temu Knjeſej khribjet naſtajachu, tón ßo na Pětra ſ praſchenjom wobrocźi: „Chzecźe wy też woteńcź?“ Pětr jemu wotmolwi: „Hdźe dyrbimy hicź? Ty maſch ßłowa wěcźneho žiwjenja, a my ßmy pósnali, ſo ßy ty Khryſtuß, tón ßyn žiweho Boha.“ To je ta wěra, kotraž njewotſtupi.“

Spomń na twoje žiwjenje — ſchto ſ njeho budźe, jeli ſo njeje Jeſuß ſ knjeſom nad nim? Spomń na twoje wumrjecźe — kak žałoſtne to budźe, jeli ſo twój Sbóżnik pſchi twojim łožu njeſteji. A ſpomń na njeho, kiž je tak horzy ßo wo twoje wumóženje běđźił — a ty chzył wuſtacź? Nihdy na nihdy!

Kaž „wotſtupicź a ßo ſatamacź,“ tak też „wěricź a ßo wumóz“, hromadźe ßłuſcha. Wěra je ruka, kotraž płody wumoženja ſchcźipa. Njekomdź ßo! Pſchimaj! Khryſtuß je wſchitko ſa wſchěch dokonjał. Je ßo pak to najwažniſche ſtało, je ßo duſcha wumóhła, potom troſchtnje nuts do wichorow tehole cźaßa.

Pchſed ſto lětami, jako Franzowſojo w Barlinje knježachu a pruſki kral běſche dyrbjał ſe ßwojej ßwójbu hacź do najdalſcheho ranja ßwojeho kraleſtwa, do Königsberga cźeknycź, tamniſchi duchowny ſadwělowaneho krala troſchtowaſche: „Wy dyrbicźe wěricź; kelko cźlowjek wěri, telko Bóh jemu ſpožcźi!“ To ßłowo krala ſnowa poßylni.

Haj, dyrbimy wěricź, wěricź do ßmilneho Boha, kiž naß njeda pſche naſche ſamóženje ſpytowacź, ale cźini, ſo ſpytowanje tak kónza dobudźe, ſo my jo ſnjeſcź móżemy. Wěricź do ßylneho Boha, kiž móże hiſchcźe dźenßa pſches wjele abo mało pomhacź. Wěricź do wěcźneho Boha, kotrehoż prawiza dobudźe. Kak tajke dowěrjenje naß poßylni a troſchtuje. Njech wichor po tutym ßwěcźe howri, my ßo jako Boże dźěcźi wěmy derje ſkhowani w rukomaj naſcheho Wótza a ſpěwamy: „Tym, kotſiž Boha lubuja, dyrbja wſchitke wěcy k lěpſchemu ßłužicź!“ a wyſkamy: „Schtoż wón prjódk woſmje ßebi a ſchtoż wón cźinicź chze, to ßo też radźi tebi, ſchtoż wón ßam ſapocźnje.“

Tak njemoleni po ßwojej droſy cźehńmy. Njech druſy wołaju: „Kſchižuj, kſchižuj jeho!“ my ßwoje „hoſiana!“ ſpěwamy. Cźim wjazy druſy wokoło naß Boże ßwjate kaſnje pſcheſtupuja, cźim ßwěrniſcho chzemy my też w najmjeńſchich wězach wſchědneho žiwjenja jenoż Božu wolu cźinicź! To je naſcha wulka, ale też kraßna winowatoſcź w nětcźiſchim cźaßu, ſo ßo k ßwjatym kubłam naſcheje wěry ſe ßłowom a ſkutkom wuſnawamy a tak pokaſamy: Kraßna je wěź, Jeſußowy bycź!

Hindenburg, kotrehoż narodny dźeń pſched krótkim ßmědźachmy ſaßo ßwjecźicź, w pſchedßłowje ßwojeje knihi piſche: „Ssrjedź najcźežſcheho cźaßa naſcheho wótzneho kraja napißane tele wopomnjeńſke łopjena naſtachu, tola niz pod hórkim ſacźiſchcźom, ſo žaneje nadźije wjazy njeje. Moje wócźko njekabłazy doprědka a do wyßokoſcźe pohlada.“ Haj, doprědka a do wyßokoſcźe, to njech je też naſche heßło. Žane prawe „doprědka“ bjes wěrjazeho „do wyßokoſcźe“. Doprědka we wjeßełej wěrje, doprědka w krutej ßwěrje, doprědka we ßłužbje naſcheho Knjeſa, a do wyßokoſcźe naſche wutroby we modlitwje a nadźiji, ſo móże kóždy póſnacź: „My njejßmy wot tych, kiž wotſtupja a ſatamani budźa, ale wot tych, kiž wěrja a duſchu wumóża.“ Hamjeń.

Se ſtarodawnych cźaßow.

(Skónczenje.)

Hacź do najbóle ſkhowanych kucźikow ßlědźi tutón prědar ſa hrěchom, pokaſujo wſcho ludarſtwo a ſjebanje ßameho ßo bjeſe wſcheje ßmilnoſcźe. Hdyž wón to tak po ßwojim waſchnju nadobo woßrjedźa tych tyßazow poßłucharjow jeneho ſe ßwojim ßłowom ſhrabny, jeho, jako do jeho najſnutskowniſcheho pohladajo, potajnych hrěchow wobſkoržujo a móznje a wabjo k njemu rěcźo, ſroſumimy my, ſchtoż khroniſtojo ſapißuja, ſo jeho poßłucharjo huſto tſchepotachu kaž ſcźina we wodźe, a ſo tajzy, kotſiž běchu wot jeho ßłowa woßebje ſapſchimnjeni, ßwoje hrěchi ſjawnje wuſnawachu.

IV.

A ſchto je Berthold Regenburgſki nětk wuſkutkował?

Wjele, haj jara wjele! Jeho wliw, woßebje wliw jeho móznych prědowanjow je wulki był. Jene prědowanje, kotreż bě Berthold w Graunbündenje dźerżał, ſapſchimny a hnu rycźerja Alberta ſ Hohenſachſen tak, ſo wón hród Wartenſtein a druhe, ſchtoż bě ßebi pſchecźiwo wſchemu prawu pſchißwojił, klóſchtrej Pfäfers w lěcźe 1257 ſaßo wrócźi. To naß dopomni na to, ſchtoż ßebi tekſt 19. njedźele po ßwj. Trojizy wot naß žadaſche. W lěcźe 1259 ßo jemu poradźi, wujednacź rycźerja Ludwiga ſ Liebenzell a hrabinku Irmingardu Badenſku, kotrajž ßo dźeßatkow dla wadźeſchtaj. A też to jene woßebite njeſapomnimy tu ſapißacź: Ras popadny rubježny rycźeŕ Bertholda a ſaßudźi jeho k ßmjercźi. Berthold dźerżeſche jemu a jeho zwólbje mózne, wutrobu a ßwědomjo jimaze pokutne prědowanje a wſchitzy ßo wobrocźichu, haj ſaſtupichu poſdźiſcho ßamo do rjada Franziſkanow.

Jako bě ras w Thurgawje prědował, wotrjeknu ßo sjawnje pśched shromadźenej ßyłu žónska ßwojich hrěchow. Berthold bě pśchedßwědčeny, so budźe žónska jenož s tym woprawdźe pśched dotalnymi hrěchami wukhowana, so ßo s dobrym mandźelskim woženi. Tohodla woprascha ßo hnydom shromadźenych, hacž by ßebi schtó luboscźe k Bohu dla tutu jeho sabkudźenu ale pak saßo namakanu dźowku sa mandźelsku wsak. Tu samolwi ßo też mužski, kiž bě swólniwy. Berthold ßlubi jemu 10 puntow ßobu do mandźelstwa; tute da hnydom mjes pschitomnymi nasběracź! Je mužej pschepodawschi, poruczi wobrocźenu žónsku do jeho ßwěrneho schkita.

To ßu woßebitoscźe s jeho dobytkow, nam wot kronistow sapißane; kelko je wón hewak hischcźe wuskutkował, schtož je samjelczane wostało!

Tuž je to bjes dźiwa, so Berthold mjes ludom njesapomnjeny wosta. Hischcźe w lěcźe 1615, potajkim wjaz hacž 300 lět po jeho ßmjercźi, pokasowachu w Glatzu w Schlesyskej „Bertholdowu lipu“, pod kotrejž je wón něhdy prědował. So jeho skutkowanje wjazy hibanja a pscheměnjenja njesbudźi w ludu, ma woßebje dwě pschiczinje: ta jena je tón zyły czaß, w kotrymž Berthold prědowasche; sanjerodźenje 13. lětstotka bě tak wulke, so dźěło jeneho Bertholda njedoßahasche, jo pschewinycź a wotstronicź; ta tamna pschiczina je ta, so romske měschnistwo nochzysche, so bychu s tajkim prědowanjom mjes ludom ludźo byli powuczeni wo njedostatkach zyrkwje; tohodla to saßo wscho wocźichny; po Bertholdu Regensburgskim žadyn druhi njepschińdźe.

Ta najwjetscha saßłužba, kotruž je ßebi Berthold dobył, je ta, so je wußywał spósnacźe hrěchow a khutne sprawne, kscheścźijanske smyßlenje do cźlowjeskich wutrobow. A to je po Božej woli ßobu dopomhało k tomu, so měješche nasch lud srosumjenje sa tu wuczbu, so bywa hrěschnik prawy cźinjeny psches hnadu, kotruž dr. Marcźin Luther pschipowědasche.

Tole wscho ßebi rospominajo, srosumimy, so spěwać wo Bertholdu Regensburgskim spěwa: „Bratrow tajkich njenamakasch, kajkiž bratr Berthold był nam je!“

My pschistajimy, skónczejo ßwoje rospominanje Bertholdoweho skutkowanja: „Bratrow tajkich trjeba dźenß je, kajkiž bratr Berthold był ras je!“ a srosumimy to tak, so je tajkich na sałožku evangelija a evangelskeje wěry stejazych evangelisatorow naschemu cźaßej, t. r. ludźom nascheho cźaßa trjeba, haj jara trjeba. Zyle wěscźe njeby rěkało, so evangelske duchownstwo njeje zyke nowe nabožne wožiwjenje a hibanje dokonjało! Hacž pak wo naschim cźaßu też to njepłacźi, schtož bu wo 13. lětst. prajene, to nochzemy rosßudźicź, mjenujzy, hacž wón njeje tak sanjerodźeny, so to njedoßaha jedyn tajki evangelista, ale so dyrbja to jich wjazy pschińcź a wołacź a budźicź. Pschińcź pak dyrbi tajke budźenje, pokucźenje, wrócźenje k Bohu, hewak njemóże pschińcź cźaß nowego wěrneho sboża! A wono dyrbi też bórzy pschińcź, hewak mohło to lohzy pschepośdźe bycź! — p. n.

Zyrkej a stat.

Dźeń 30. septembra je dotalny zyrkwiny regiment, kaž ßo mjenowasche, — zyrkwine knježstwo — ßwoje poßlednje poßedźenje měło. Tuto bě wusnamjenjene s tym, so běchu na njo pscheproscheni superintendentojo a zyrkwini wokrjeßni radojo; tutych radow mamy pjecźoch sa zyku zyrkej: jedyn se nich je zyrkwiny wokrjeßny rada w Budyschinje, kotryž ma jako prawisnik łužiske superintendentury ßobu rjadowacź, kaž to tydźenja hižo pißachmy; je to k. wyschschi wyschnoscźiny rada dr. Thomas w Budyschinje — niz wyschschi zyrkwiny rada, kaž to tydźenja smylnje stejesche. — Hacž k dospołnemu sarjadowanju noweje zyrkwineje wyschnoscźe ma dotalna wyschnoscź jeje dźěła wobstaracź. Tuto sarjadowanje budźe hakle po nowej wólbje do synody móżne, kotruž w novembru wolimy. Też tuta wólba je pscheměnjena; tak tworitej Budyschska a Kamjenicźanska superintendentura jedyn wólbny wokrjeß a tehorunja Lubijska a Žitawska jedyn wokrjeß. Kóždy wokrjeß woli jenoho duchowneho a dweju lajikow do noweje synody.

S nowej zyrkwinej wustawu swißuje też nowe pomjenowanje dotalneje evangelskeje dwórskeje zyrkwje w Drježdźanach; wona ma wot nětk to mjeno „dom“, kaž też ßo husto Budyschska Pětrowska zyrkej „dom“ mjenuje. Pódla tuteho Drježdźanskeho „doma“ mamy pschedewschěm w „Mischnju“ nasch rjany evangelski „dom“, kotryž bě njedźelu, 3. oktobra ßrjedźischcźo mózneho evangelskeho wustupa.

Woßebity wusnam nascheje noweje wustawy je tón, so ma Jeho Magnifizensa krajny biskop dr. Ihmels ßam zyke duchowne wjednistwo krajneje zyrkwje, kotryž ma strażowacź nad zyłym nabožnym žiwjenjom w njej. Krajny biskop wotměwa visitazije a ma ßo staracź wo wukubłanje młodych bohoßłowzow a wo dalsche postupowaze roswuczowanje bohoßłowzow dozyła.

Sa Prusku je minister wědomoscźow scźěhowazy ważny wukas sa schule dla reformazijskeho ßwjedźenja wudał: Hdyž je 31. oktobra wschědny dźeń, je tutón dźeń pschichodnje sa evangelskich wuczerjow a wuczomzow bjes schulskeho roswuczowanja. W schulach, do kotrychž też njeevangelszy wuczomzy khodźa, njeje tohorunja na tutym dnju žane roswuczowanje, jelisło njeje po rosßudźe schulskeho wjednika spomożne roswuczowanje móżne. Hdźež ßo schulske ßwjatocźnoscźe wotměwaju, maju ßo tute, je-li 31. oktobra wschědny dźeń, na tutym dnju dźerżecź. Hacž ma ßo schulska ßwjatocźnoscź s zyrkwinej něka sjednocźicź, měło ßo wschudźom woßebje postajicź. Hdźež žanych schulskich ßwjatocźnoscźow njeje, ma ßo ważnoscź reformazijskeho ßwjedźenja w scźěhowazej nabožnej hodźinje abo w tydźenskej nutrnoscźi — hdźež tajkich je — do ßwjedźenja rospominacź.

Tute postajenja płacźa tam, hdźež ßo wot dawna ßem druhi dźeń hacž 31. oktober jako reformazijski ßwjedźeń ßwjeczesche.

Wschelke s bliska a s daloka.

Mjes sakskimi ßerbskimi woßadami stej w tukhwilu hischcźe dwě wuprózdnjenej a bjes duchowneho; to je Huscźanska woßada a druhe farske městno Michałskeje woßady. Na wobej městnje ßłuscha ßerbski duchowny. S teho scźěhuja pak saßo pscheměnjenja na farskich městnach, a kónz wscheho ßnadź budźe, so saßo jene město — kaž hižo Ketliczanske prěnje farske město — bjes ßerbskeho fararja wostanje, dokelž jich wjazy doscź nimamy. To budźe potom to najkhutnische napominanje na wschitkich Serbow, so wo to postaracź, so smějemy saßo doscź ßerbskich bohoßłowzow. A ßobu wo tole postaracź móżesch ßo na wschelakore waschnje: so ßwojeho wobdarjeneho hólza dasch na schulu, abo so starschich druhich wobdarjenych hólzow k tomu namołwjesch abo so wustajenja a dary sa ßerbskich studowazych cźinisch abo wobstarasch abo so snajmjeńscha s darom a pschinoschkom podpjerasch dźěło „Towarstwa pomozy sa studowazych Serbow“. Tuto je pśched krótkim ßwoje pomozne dary sa tuto lěto rosdźěliło a je zyle wěscźe se

ßwojimi podpjerami pola tych, kotsiž je dostachu, wjeßele a dźak sbudźiło. Tuž n. psch. njesapomńmy pschi kwaßach a kschćišnach na pomoznu sběrku sa dźěło tuteho towarstwa. Je to tola sdobom pomoz sa Sserbowstwo dozyła a tak też sa jeho duchowne a nabožne žiwjenje.

Do ßerbskich woßadow Saskeje a Pruskeje sćelemy wospjet nutrnu próstwu, so bychu ßo naschemu njedźelnikej „Pomhaj Bóh“ podawake wschě ßo na woßadu a zyrkej a nabožne należnosćże pocźahowaze powěsćże a rosprawy. Hdyž do někajkeje nowiny abo cźaßopißa, ßkuscheja tute powjesćże tola pschedewschěm do nascheho nabožneho kopjeńka „Pomhaj Bóh“. To ßo pschezo hischćże sabywa. Njech je to pschichodnje hinak! A so to hinak, wo to ßo postaracź, ßu należnje proscheni kk. duchowni, wucźerjo, woßadni sastupjerjo, niz mjenje pak kóždy woßadny. Woßebje mamy tola nětkle telko ważnych a rosßudnych pscheměnjenjow w naschich woßadach, kotreż maja ßo pschedewschěm sapißacź w naschim ßerbskim nabožnym kopjeńku. Tuž do dźěła sa nasche Sserbstwo a sa nabožne a zyrkwine žiwjenje a smyßlenje też na tutym polu!

W Michalskej zyrkwi je 19. njedźelu po Sswj. Trojizy k. farař Tischer ßwoje nowe sastojnstwo nastupił, je ßwoje nastupne prědowanje jako prěni farař tuteje wulkeje ßerbsko-němskeje woßady dźerźał. Dokelž njebě k. tajny zyrkw. rada Rosenkranz pschitomny, sapokasa ßo k. farař Tyscheŕ tak rjez s tutym nastupnym prědowanjom ßam pšched woßadu, kotrejž je hižo dołhe lěta jako druhi farař ßłużił. Sswoje prědowanje słoži na njedźelski tekst s Eph. 4, 22—28 a rěcźesche „Wo nowym cźłowjeku w Khrystußu, kotrehož tsi króny pyscha: luboscź wěrnosćże, luboscź měra, luboscź dźěła. Boża ßłużba bu se spěwami a hudźbnymi pschednoschkami porjeńschena. — Nasch njedźelnik pscheje k. fararjej Tischerej do noweho ważneho sastojnstwa, so by Bóh tón Knjes jeho a jeho dźěło a jeho dom bohacźe žohnował! — A s wutrobnym „Pomhaj Bóh“ strowi nasch njedźelnik tehorunja k. fararja Rjedu, na kotrehož wotßalne prědowanje je tydźenja spominał, a wupraja jemu a jeho knjeni mandźelskej nutrne pschecźa Božeho žohnowanja sa mnohe dalsche lěta žiwjenja.

S **Huski.** Sa Husku bě njedźelu 10. oktobra woßebity a rosßudny dźeń. K. farař Handrik roszohnowa ßo se ßwojej woßadu, kotrejž je w ßerbskej kaž w němskej rěczi 35 lět dołho s wulkej ßwěru a luboscźu ßłużił. Liczbu 35 pokasowasche nam też rjany wěnz na klětzy, s kotrejež k. farař nětk poßledni krócź k nam rěczesche. Tuž bě bjes dźiwa, so bě Boži dom połny nutrnych a so bě też wot hrodowskeho sahrodnika rjenje wupyscheny, a so zyrkwiny khór, nawjedowany wot k. wyschscheho wucźerja Cźarnaka, woßebity spěw sanjeßy a knj. Cźarnakez a k. wucźeŕ Lorenz dwojospěw spěwaschtaj. Na Sjewj. Jan. 3, 11 ßo słožujo pschiwoła k. farař Handrik ßwojej woßadźe: Dźerź, schtož masch, so by nichtón njewsał twoju krónu! Trojake to napominanje: Dźerź ßwěru kscheścźijansku wěru! Dźerź ßwěru kscheścźijanske poczinki a žiwjenje! Dźerź ßwěru kscheścźijansku nadźiju! Pschi tym spomni na wschě te składnosćże, pschi kotrychž bě jim pschipowjedał ßłowo Boże; běchu to wjeßele a radostne ale pak też saßo tyschne a srudne. Žane prědowanje pak njeje jemu tak cźeźke było, kaž tuto wotßalne. Skónczejo poruczi s nutrnymi ßłowami ßwoju woßadu do ruki Božeje. Sskowa dźaka sa woßadu a zyrkwinych sastojnikow a towarstwa scźěhowachu, też woßebje sa knjesa kantora, kotryž tehorunja nětk bórsy woßadu wopuschczi. Po poßlednim požohnowanju pschistupichu zyrkwini prjódkstejerjo a woßadni sastupjerjo k woltarjej a k. měsćo pschedßyda Kotta wěnowasche k. fararjej ßłowa wutrobneho dźaka a dobre pschecźa sa dalsche žiwjenje. Pschi tym pschepoda jemu w mjenje woßady kraßny wolijowy wobras zyrkwje a fary, kotryž je Budyschski moler Berthold Hunger molował. Se ßłowami nutrneho dźaka pschija k. farař tutón dar, wobkrucźejo, so ßwoju Huscźansku woßadu ženje njesapomni. Na to móżesche hischćże ras jako woßadny farař woßebity nadawk wukonjecź: wón pschepoda Huscźanskemu zyrkwinemu prjódkstejerjej, k. kowarskemu mischtrej Wicźasej wopißmo pschipósnacźa, wot krajneho konsistorija spožcźene. — Pšched 41 lětami je k. farař Handrik w Michalskej zyrkwi duchownu ßwjecźisnu dostał a je po tym pschi tutej zyrkwi a potom někotre lěta w Minakalskej woßadźe skutkował, a nětk 35 lět dołho w ßwojej Huscźanskej woßadźe Sserbam a Němzam ßłużił. Pschi wschěm wobschěrnym a cźeźkim dźěle tuteje wulkeje woßady je pak ßwój cźaß a ßwoje mozy też Sserbstwu a jeho nadawkam wěnował. Tak je wot wscheho spocźatka hacź ßem porjadnje ßobudźěłał sa nowy wudawk ßerbskich spěwarskich. Pschi tutym dźěle nam nětk też dale zyle wěscźe ßwěrny wostanje, hdyž ßo tola s Huski do Budyschina pscheßydli. S wulkim wobžarowanjom je w ßwojich wotßalnych ßłowach woßadźe hischćże ras sjewicź dyrbjał, so ßo na farske městno nichtón samolwił njeje, sa kotreż ßebi zyrkwine sastupjerstwo pschejesche a pytasche duchowneho, kotryž by ßerbskeje rěcźe mózny był. Tehodla ßo Huscźanske farske městno hischćże ras wupißa, so by ßo němski duchowny samolwicź mohł. — Kaž jeho dźakna Huscźanska woßada, tak pscheje też nasch njedźelnik k. fararjej Handrikej a jeho ßwójbnym Boże žohnowanje na dalschi pucź žiwjenja a strowi: „Pomhaj Bóh!“ —

S **Radeberga.** Dźeń 14. septembra bě tu poßledni ras ephoralna shromadźisna, w kotrejž ßo hischćże ras duchowni nascheje superintendentury wokoło ßwojeho superintendenty, k. fararja dr. Hebera shromadźichu, so bychu ßo s nim a mjes ßobu roszohnowali. S 1. oktobrom je nětk nascha superintendentura sastała bycź; jeje woßady buchu Lubijskej, Budyschskej, Kamjenskej a Drježdźanskej superintendenturje pschidźělene; běchu wschak mjes nimi też jara daloke a rospróschene, kaž na psch. Biskopizy pola Lubija. K. farař dr. Heber wobkhowa pak dale titul superintendenta a wostanje s naschimi fararjom.

W **Pólskej,** wo kotrejž ßo pschezo wjele w nowinach a cźaßopißach pische, woßebje też wo jeje sadźerženju pschecźiwo evangelskemu wěrywusnacźu, bydla po wěrywusnacźu scźěhowazy wobydlerjo: Dozyła bydli tam 27 200 000 cźłowjekow; 980 000 wusnawa ßo k evangelskej wěrje, to ßu 3,6 proz., — 14 370 000 k romsko-katolskej zyrkwi, — 63,8 proz., — 2 870 000 k židowskej wěrje — 10,5 proz., — 3 030 000 k grichisko-katolskej — 11,2 proz., — a 2 850 000 k prawowěrnej zyrkwi — 10,5 prozentow. S evangelskich bydli jich w Hornjoschlesynskej 80 000. Najßylnischo je evangelske wobydlerstwo sasßydlene wokoło města Lodź; w tutym měscźe bydli jich 50 000 Evangelskich, w zyłym wojwodstwje 173 000. We Warschawje ßydli w tukhwilu 18 600 Evangelskich. Woßebje sajimaze wo wobstejnosćach we Pólskej ßwědcźaze ßu liczby s Pósnanja. W Pósnanju bydlesche do wulkeje wójny 65 000 Evangelskich, dźenża pak 7 484!

Listowanje: R. w B. sa kermuschu (21. po ßwj. Tr.)

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 43. 2

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **24. oktobra 1926** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeźnje a knihaźnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ßobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

21. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Kermuscha.

Psalm 84, 2—5: „Kak lubosne ßu twoje wobydlenja, Knjeże Zebaoth! Moja duscha żada ßebi a jej ßo chże Knjesowych pschitwarkow; moje cźěło a duscha swjeßeli ßo w żiwym Bosy. Pschetoż wróbl je dom namakał a kastojczka ßwoje hněsdo, hdźež ßwoje młode wulahnu: twoje wołtarje, Knjeże Zebaoth, mój kralo a mój Bożo. Derje tym, kotsiž w twojim domje pschebywaju; cźi khwala cźe wěcźnje.“

Kermuschnu njedźelu ſ dźaknej a wjeßełej wutrobu na to spominamy, kajka wulka dobrota je, so mamy Boži dom. Schtoż ßwjaty spěwaŕ wo israelskej ßwjatnizy praji, to we hischcźe wjele wjetschej myßli wo ßwojich Božich domach prajicź ßměmy, schtoż běsche jemu jeho tempel, to kóždemu kschescźijanej jeho Boži dom bycź dyrbi.

Boži dom je ja kóždeho praweho kschescźijana lubosne wobydlenje. Też druhe lubosne wobydlenja ßu. Lubosna je khěżka, jstwiczka, hdźež ßwójba bydli, kotrejež stawy ßo mjes ßobu wutrobnje lubo maju a měr dźerża, lubosna woßebje tehdy, hdyž ßo wokoło Božeho ßłowa shromadźuja a hromadźe ßo k Bohu modla. Lubosna je stwórba w nalětnjej abo nasymskej pysche. Lubosnischo pak hacź wschitko druhe, schtoż mohło ßo lubosne mjenowacź, je město, hdźež Boża cźescź bydli a hdźež ßo k Bohu modla, hdyž też wscheje swonkowneje pychi paruje. Pschetoż tam je Boži dom. Bóh luby Knjes drje je wschudźom; żane město po zyłym ßwěcźe njeje, kotrež njeby se snamjenjemi ßwojeje ßwjateje pschitomnosćze wusnamjenił. Tam pak, w jemu poßwjecźenym wobydlenju, nam woßebje blisko stupi, tam jeho pschitomnosćź woßebje sacźuwamy. Pschetoż tu nam ßwoju wumożazu a wobsbożazu hnadu sjewi. Jow naß tuta hnada wopytuje, ßo nam ßobudźěli, wo nasche wutroby w ßwjatej kschcźenizy, w Božim ßłowje, w ßwjatym wotkasanju warbuje. Jow shonimy, so njejßmy jenoż hoscźo a zusobnizy na semi, ale měschcźenjo w njebjeßach a podruźnizy na pucźu do wěcźneje domisny. Mohło něschto lubosnische bycź hacź tajke město? Jenoż cźłowjek, kiž żaneje wyschscheje myßle nima, kiž je na ßwoje njebjeske powołanje sabył, městna, hdźež pija a hraja a rejwaja, sa lubosnische ma hacź Boži dom. Prawemu kschescźijanej je Boži dom lubosne wobydlenje, najrjeńsche městno, a tohodla też **m ě ſ t n o** jeho **w u t r o b n e h o ż a d a n j a**.

„Moja duscha ßebi żada a jej ßo chże Knjesowych pschitwarkow.“ Sswjaty spěwaŕ drje tehdy, jako tak spěwasche, wot ßwjatnizy sdaleny běsche a na rjanych Božich ßłużbach dźělbracź njemóżesche. Tuż horliwe żadanje po tym jeho zyłu duschu napjelni. Runje tak ßo kóždemu prawemu kschescźijanej dźe. Kak pobożni khori skorża, kotsiž ßu dlějschi cźaß na dom, jstwu a khorołožo swjasani, kak wobżaruja wěrjazy stari ludźo, kotsiž njemóża daloko hicź, so njemóża wjazy ke mschi khodźicź. Kak ma někotryżkuliž schědźiwz, kiž je dawno k wumrěcźu hotowy, jenoż hischcźe to jene pschecźe, hischcźe junkrócź Božu ßłużbu ßobu ßwjecźicź. Kak ßo někotrażkuli khuda evangelska woßada w rospróschenju w katolskich krajach prózuje a kak nutrnje proßy ßwojich bohatschich wěrybratrow wo pomoz, so by ßebi w nowym ßwěcźe nowu, sbożownischu domisnu pytała, a hdyž ßu ßo tam w lěßach saßydlili a ßo nětko tam na to dopomnja, so maju jich wutroby hischcźe

wjetſche a wyſchſche žadanja, hacž jenož cžaßne, kotrež chzedža tež dopjelnnjene bycź — kak boloſtnje potom ſacžuwaju, ſo nimaju wjazy kaž nĕhdy žadyn Boži dom w bliſkoſcźi, do kotrehož móhli bjes prózy khodźicź, ale hdźež dyrbja hakle wjele mil daloko pucźowacź. Ale tež tón wĕrjazy, kiž ma bliſko ke mſchi a njeje khoroſcźe abo druheje cžĕlneje ßłaboſcźe dla ſadźĕwany, pſalmowe ßłowo ßebi pſchißwoji: moja duſcha žada ßebi a jej ßo chze Knjeſowych pſchitwarkow. Schtóž je zyliczki tydźeń ßwĕru dźĕłał wo wſchĕdny khlĕb ſa ßebje a ſa ßwojich, hdyž je nětk ſkóncžnje poßledni ßwjatok w tydźenju, kak ßo wjeßeli, ſo pſchińdźe nětko dźeń, na kotrymž móže wotpočžowacź, wotpočžowacź w Boſy a ſa ßwoju duſchu ßo ſtaracź. A hdyž je njedźela pſchiſchła a ſwony pſchecźelnje proſcha, kak móznje to jeho cžehnje do wobydlenja mĕra, niczo jeho njeſadźĕwa, ſo by ſchoł ſe ſhromadźiſnu a ſ nimi khodźił do Božeho domu ſ wjeßełym hłoßom a ſ dźakowanjom w ſhromadźiſnje tych, kotſiž ßwjecźa. Njedźela, na kotrejž njeje ke mſchi hicź mohł, jemu jako ſhubjena płacźi, a zyły tydźeń na to jemu je, jako by nĕſchto pobrachowało.

Snajeſch, luby kſcheſcźano, tuto žadanje ſa Božim domom? Jich wjele wſchak to bohužel njeſnaje, jim to tež njeje ſrozumliwe. So ßo pak ludźom dobreje jĕdźe a picźa, wjeßełeho towaŕſtwa, cžĕlneho ſabawjenja pſchi rejwanju a hracźu chze, to rozumja; pſchetož to je jim nĕſchto hódne. Ssy-li tež tak ſmyßleny, potom wottorhń ßwoju wutrobu wot tajkich ſachodnych wĕzow. Te cźe jenož maku khwilku wokſchewicź móža. Po krótkim cžaßu dyrbiſch ßo wot nich dźĕlicź. Bĕda tebi, hdyž potom niczo nimaſch na njebjeſkich kubłach, hdyž njeißy bohaty w Boſy. — Kak k tajkemu bohatſtwu pſchińdźeſch? Tu w Božim domje ßo tebi poſkicźa! Tuž — khodź ke mſchi. To tebi wutrobu ſwjeßeli. Tu budźe tebi kaž ptacžkej, kiž je po dołhim tam a ßem lĕtanju ßwoje hnĕźdo namakał. Tu mĕr namakaſch a pokoj w njemĕrje a njepokoju cžaßneho žiwjenja, tu ßwoju wutrobu pſched Bohom wußypacź móżeſch a ju wupjelnicź a ſpokojicź ſ mĕrom Božim. Hrĕchi, kotrež tebje wobcźeżuja, ßu tebi wotewſate pſches ßłowo ſjednanja, w hoſcźinje ſjednanja. Tu budżeſch ßebi wĕdomy wĕcžneje luboſcźe, kotraž cźe twjerdźe a ßwĕru wobdawa a cźe dźerži a njeße, poßylni a wokſchewi. Kak njedyrbjał, ſchtóž w tajkim wobydlenju pſchebywa, toho Knjeſa khwalicź wĕcžnje? kak njedyrbjałej cźĕło a duſcha žiwemu Bohu wyſkacź a ſe ßwjatym ſpĕwanjom khwalicź: „Jedyn dźeń w twojich pſchitwarkach je lĕpſchi, dyžli hewak tawſynt?“ Tak pſalmyſpĕwar rjekńje, hacžrunjež ßmĕ jenož do pſchitwarkow ßwjatnizy ſaſtupicź. Naſche Boże domy žanych pſchitwarkow nimaju, my ßmĕmy do ßwjatnizy ßameje ſaſtupicź. Sa to pak ßu naſche Boże domy ßame pſchitwarki, mjenujzy pſchitwarki njebjeß, pſchitwarki dokonjaneje ßwjatnizy. Hiſchcźe njeje ßo nam ſjewiła zyła kraßnoſcź a połnoſcź toho, ſchtož je Bóh pſchihotował tym, kotſiž jeho lubuja. To pak naſche wjeßele pſchikrótſchicź njeßmĕ. Pſchetož my w pſchitwarkach ſtejimy, ſ kotrychž junu do najßwjecźiſcheho póńdźemy. Hdyž je pak hižo tu tak kraßnje bydlicź, kak rjenje budźe hakle tam, hdyž ßo junu ſawĕſchk, kiž najßwjecźiſche pſchikrywa, ſbĕhnje!

Tuž daj Bóh, ſo by Boži dom, kotrehož dla ßo kermuſcha ßwjecźi, pſchezo dale a wjazy ſa naß był, ſchtož bycź ma: luboſne wobydlenje, mĕſtno, po kotrymž ßebi duſcha žada a w kotrymž ßo wutroba wjeßeli, ſo bychmy tež junu pſchiſchli do toho wobydlenja, wo kotrymž budźe w najwyſchſchej myßli rĕkacź: Derje tym ludźom, kotſiž w twojim domje pſchebywaju; cźi khwala cźe wĕcžnje. Hamjeń.

Na kermuſchu (24. X. 1926).

1. kn. kralow 8, 22—30:

Zyrkej — ßwĕcžnik Božeho mjena.

Hłóß: Jeſu, moja wjeßełoſcź! ꝛc.

Zyrkej ßwĕcžnik Boži je,
hdźež ßo błyſchcźi widom=
Knjeſowa cźeſcź na ſemi; [nje
Bóh ßo tudy pſchekraßni.

Njebjo ſtoł je kraßnoſcźe
jeho, ſemja podnožk je;
wopſchijecź pak njemóža
jeho ßame njebjeßa.

Zyrkej, khĕža ſachodna,
ſa dom Boži twarjena,
mjena Božeho dom je,
hdźež Bóh ßam ma bydlenje.

Khwalenje a modlenje
ßłyſchecź wĕrjazych w njej je;
k Bohu cźłowjek bliži ßo,
kralej raja wĕcžneho.

S próſtwu Boha nadbĕha,
ſo by jeho dobrota
khudemu ßo kraßniko,
pomoz jemu ſkicźiła.

Dźeń a nóz je hotowy
pomhacź Wócźez mikoſtny
dźĕcźom cźłowſkim Ssyna dla,
— to je jeho dobrota.

Jeſuß wyſchſchimĕſchnik je,
jeho mjeno ſpomóże;
hdźež cźeſcź jeho pſchebywa,
nam ßo ſbožo dóſtawa! —

M. U.

Zyrkej a ſtat.

Reformaziſki ßwjedźeń a njedźela 31. oktobra je ſa Sakſku ſdobom wólbny dźeń. Nowy krajny ßejm ßo woli. Tuž poſtaraj ßo kóždy kſcheſcźijanſzy smyßleny cźłowjek ſa to, ſo tuta wólba bywa we wĕſtym smyßle reformazije w Sakſkej! Dźi a wol tak, ſo wuſwoliſch ßobu tajku wjetſchinu ßejma, kotraž ma ſrozum a wutrobu ſa naboźinu, wĕru, poboźnoſcź, kotraž wĕ, ſo trajazy nowotwarź wĕrneho ſboża ſa naſch lud jenož móżny na ſakładźe kſcheſcźijanſkeje wĕry! A k tomu hiſchcźe nĕſchto: Nowy ßejm ſmĕje ßobu jednacź a rosßudźicź wo rosrunanju ſtata a zyrkwje, kotrež ſ dźĕlenja ſtata a zyrkwje ſcźĕhuje. Stat je ßo — kaž tež zyrkej — podcźißnyk rosßudej wulkoſtatneho ßuda w Lipſku, a tutón je poſtajił, ſo ma ſakſki ſtat jenotliwym woßadam płacźicź pomozny pjenjes k faŕſkim dokhodam, a ſo ma ſtat dale to, ſchtož ßu hacž ßem hamtſzy hejtmanojo a Budyſchſke wokrjeßne hejtmanſtwo jako ſtawy zyrkwineho ſarjadniſtwa ßobu ſa zyrkej dźĕłake, zyrkwi ſ pjenjeſami ſarunacź. To je wußudźene. Kak wulke tute ſumy budźeja, njeje hiſchcźe wujednane. To ſmĕje cźinicź nowy ßejm. A to budźe cźinicź ſ dobrym wuſpĕchom ſa zyrkej a ſa zyły kraj a lud a jeho žiwjenje jenož tón ßejm, w kotrymž ſkutkuja ſaſtupjerjo, kotſiž maja ſrozumjenje a wutrobu ſa zyrkej a naboźinu, ſa poboźne žohnowane žiwjenje w kraju a ludu. Tohodla mamy wolicź ſaſtupjerjow tych ſtron, kotrež ßu ſa zyrkej a naboźinu, ſa kſcheſcźijanſku wĕru, a niz ſaſtupjerjow tych ſtron, kotrež pſchecźiwo zyrkwi a wĕrje wojuja abo kotrež — kaž ßo to ſda — praja, ſo je naboźina poboczna abo privatna wĕz. Wolicź pak mamy hicź wſchitzy! Pſchetož to na ſadwĕlowanje podobne prajenje: „To wſcho niczo njepomha, niczo njepſcheměni!“ je pſcherada ßameho ßo a zyrkwje a naboźiny a ſboża. Dźi ty, a ty pomhaſch, ſo to lĕpje! Njeńdźeſch-li, ſawinujeſch, ſo to niz lĕpje, ſo to hubjeńſcho, a nimo toho wſdaſch ßo ſ tym, ſo njewoliſch, wſcheho prawa, ßoburĕcžecź w tutych wĕzach! —

Dotalne ſakońſke łopjeno naſcheho krajneho konſiſtorija je tež ſ 1. oktobrom ßwój titul pſcheměniło. Rĕka nětk: „Kirchliches Geſetz- und Verordnungsblatt der Evangeliſch-lutheriſchen Landeskirche des Freiſtaates Sachſen.“ Prĕnje cźißło tuteho łopjena bu 18. oktobra wudate. Łopjeno ma ßo kaž dotalne na póſcźe ſkaſacź.

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza bě ſa dźeń 14. oktobra ßwoje ßobuſtawy na Michałſku ſhromadźiſnu ſwołała. Tuta mějeſche woßebity wuſnam: Sserbſki duchowny ſ pruſkeje Łužizy bě pſchitomny, a to knjes farař Mahlink-Łaſowſki. Tutón bě woßebje pſchikhwatał, ſo by ßo ſ naſchim dźěłom ſa nowy wudawk ßerbſkich ſpěwarſkich ſeſnał. To je dźěło, kotreż ma wěſo ważnoſcź też ſa pruſku Łužizu a kotreż ßebi żada, ſo by też tuta ßobu dźěłała. — Po ſawodnej modlitwje ſpominaſche pſchedßyda, k. farař Domaſchka, k. fararja Mahlinka poſtrowiwſchi, na tych mjes nami, kotſiž k 1. oktobrej a w běhu lěta ſ farſkeje ßłużby na wumjeńk dźěchu. Ssu to tſjo: kk. fararjo Matek-Bartſki, Handrik-Huſcźanſki a Rjeda-Budyſchſki. Pſcheje jim ſa wjeczor żiwjenja pokoj a Boże żohnowanje. Na to ſaběrachmy ßo ſe wſchelakimi nadawkami a praſchenjemi konferenzy: Nabożna wottorhanſka protyka ßo ſa lěto 1927 njewuda. Knihowne towarſtwo je ßo wulkich wudawkow bojało a toho, ſo ßerbſki lud to njeby ſapłacźicź mohł. My ßebi myßlimy, ſo je ßo w tym myliło. Pſchetoż telko dyrbjał a dyrbi naſch ßerbſki lud, kotrehoż khwalba je ta, ſo je pobożny, tola hiſchcźe měcź, ſo ßebi ßerbſku wottorhanſku protyku kupi, kotraż by jemu dźeń wote dnja ſe ſcźěny prědowała Boże ßłowo. Myßlimy ßebi, ſo ſ nami wulki dźěl naſchich Sserbow wobżaruje, ſo 1927 żaneje ßerbſkeje nabożneje wottorhanſkeje protyki njedoſtanje, Ale wſchak tak naprawjena dyrbjała bycź, ſo ma kóżdy dźeń ßwoje łopjeńko, a niz tak, kaž ta ſa 1926, kotraż je też hižo pod wliwom bojaſliweho lutowanja cźerpiła. A tuto je naſch ßerbſki lud ſawinował, dokelž naſhonjenja wobßwědcźeja, ſo w nim jich wjele, kotſiž nimaja niczo abo tola niz wjele wyſche ſa nabożne ßerbſke ſpißy a knihi: pſchirunaj „Pomhaj Bóh“, „Mißionſki Poßoł“, „Domjazy prědař“ atd. A to je wulzy wobżarujomne a to cźim bóle tohodla, dokelž widźimy, ſo ßu tu ſa němſke podobne wězy mjes Sserbami pjenjeſy a ſa wſchě móżne druhe wudawki. Tak je ßo naſche ßerbſke knihowne towarſtwo rosßudźiło, ſaßo „Bibliſki pucźnik“ ſa 1927 wudacź. Jón pſchihotuje k. farař Mróſak-Bartſki. Ssnadź ſ naſchich ßerbſkich woßadow w Saſkej a Pruſkej k tutej wězy kaž też ſcźěhowazej hłoßy wußłyſchimy, kotreż ßo ſprawnje wupraja a pſchecźa pſchinjeßu. — Tuta druha wěz je „Domjazy prědař“; jeho druhi dźěl je hotowy a ßo ſa 2,25 hr. pſchedawa. S jeho prěnjeho dźěła je tu też hiſchcźe mnoho knihow; tute doſtanjeſch ſa 2 hr. Ale ſapočatk pſchedawanja, kotreż je knihowne towarſtwo też ſ rosnoſchowanjom ſapočało, je pokaſał prjedy naſpomnjene naſhonjenja. Tuž njech naſchi Sserbja pokaſuja, ſo je to ſmylenje a ſo woni chzedźa wſchitzy jenak měcź we ßwojim domje „Domjazeho prědarja“ a ſ nim ßebi w domjazych nutrnoſcźach po waſchnju naſchich pobożnych ßerbſkich prjedownikow prědowacź dacź Boże ßłowo. Knihu kupicź je ßo woßadnym też położiło ſ tym, ſo ßerbſke fary tute knihi we woßadach pſchewoſmu a je też do woßadow po móżnoſcźi roſeſcźelu. Tuž njech kóżdy ßo na ßwojeho woßadneho fararja wobroczi, kotryž ſměje knihu na ſkładźe abo ju jemu wobſtara, a to też hiſchcźe prěnju połojzu ſa toho, kotryž ju njeby hiſchcźe měł. Pſchi tym dyrbi kóżdy to wopomnicź, ſo je ſhotowanje tutoho druheho ſeſchiwka ßebi wulki pjenjes żadało, kotryž ma ßo hiſchcźe ſapłacźicź a kotryž kóżdy měßaz wulku dań naczini. Prěni dźěl ma, kaž drje je ſnate, ſcźeńſke prědowanja hacž k druhemu ßwjatemu dnjej ßwjatkow, druhi nětko hakle ſhotowjeny dźěl ma ſcźeńſke prědowanja hacž ke kónzej zyrkwineho lěta. — Dale mějachmy ßo ſaběracź ſ naležnoſcźemi, kotreż ßu we woßadach a w ſjawnoſcźi kedźbliwoſcź ſbudźiłe; ßu to ſapokaſanja ßerbſkich duchownych w naſchich woßadach; pſchi tutych ßo njeje tak na wobſtejnoſcźe ßerbſkich woßadow dźiwało, kaž by ßo to po ßerbſkim pſchecźu a żadanju dyrbjało. Wobſamknu ßo, pola wyſchnoſcźe wo tym jednacź. To ßu pſchezo nowe naſtorki k tomu, ſo Sserbjo a ſ nimi ßerbſka prědarſka konferenza, kaž je wobſamknyła, pſchi tym woſtanje ßebi żadacź ßerbſku ſuperintendenturu, t. r. ſjednocźenje wſchěch němſko-ßerbſkich a ßerbſko-němſkich woßadow do jeneho zyłka, kotryž by pod dohladowanjom ſuperintendenty ſtał, kotryž je ßerbſkje rěcźe mózny. — Poßlednja hłowna wěz naſchich jednanjow bě ſaßo wudawk ßerbſkich ſpěwarſkich. Wobſamknjenja poßlednjeje konferenzy ßo wobkrucźichu, tola njepokrocźichmy dale, ſchtoż dyrbimy wobżarowacź. Ssu tola dotalne ſpěwarſke hacž na někotre ſeſchiwki rospſchedate. Schto potom, hdyž lěto dołho abo dwě — na wjazy nochzemy myßlicź — ßo njemóża żane ßerbſke ſpěwarſke pſchedawacź, woßebje niz k jutram, hdyž naſchi młodźi ke konfirmaziji du? To je wulzy ważne, haj mohł po ßłowje prajicź, ßmjercź ważne praſchenje ſa naſch ßerbſki lud. Tuž njeßmě konferenza, kotraż ma dźěło w rukomaj, ßo komdźicź, dorjadowacź tutu wěz, a to woßebje jeje pjenjeżne nadawki a potom cźiſchcź, a ßerbſki lud ma ßobu tutón nadawk na ßo wſacź a ßo ßobu prózowacź, ſo ßo bórſy dokonja. K tomu ßłuſcha mjes druhim pak też to, ſo ßebi ſtarſchi a dźěcźi waża ßwoju macźerńu rěcź, ſo dźěcźi w nabożnych hodźinach ßerbſki wuknu, ſo na ßerbſku pacźerſku wucźbu khodźa, ſo k ßerbſkej konfirmaziji pſchińdu, ſo naßerbſke Boże ßłużby ßwěru khodźa, kaž ßu to naſchi pobożni prjedownizy ßwěru cźinili. So ßo to wjazy tak njeſtawa, kaž by to dyrbjało, wo tym ßwědcźa liczby pacźerſkich dźěcźi w jenotliwych woßadach. Sserbjo, ßerbſzy ſtarſchi, ßerbſka młodźina, njeſapomńcźe ßwojich wótzow rěcź a wěru a to, ſo jenoż w macźerńej rěcźi ſnajwjetſchim żohnowanjom wużiwaſch bibliju, Boże ßłużby, modlitwy!

Kermuſcha. Naſch nedźelnik „Pomhaj Bóh“ ßwjecźi dźenßa ſe ßwojej daloko a ſchěroko rospróſchenej woßadu ßwojich cźitarjow kermuſchu, jej dźerżo kermuſchne prědowanje, ſ njej ſpěwajo kermuſchny kěrluſch. So bychu ßebi Sserbjo ſtajnje ważili kermuſch ſa to, ſchtoż chze bycź: ßwjedźeń woßadneho Bożeho doma a ßwójbny ßwjedźeń! Tu we ßwójbje a domje hromadźa ßo ßwójbni a pſchecźelio a wobnowjeja ſwjaſki pſchecźelſtwa a ſnajomſtwa, tam w Bożim domje wobnowjeja wſchitzy hromadźe ſwjaſki kſcheſcźijanſkeje wěry. Tajka kermuſcha je potom też wjeßeła kermuſcha! — Kermuſche, kotreż budźa dźenßa ſa tydźeń, 31. oktobra a 1. nov. ßwjecźene, budu njedźelu wo něſchto komdźene ſ wólbu do ſakſkeho ßejma. Ale njech runje kermuſcha, ßwjedźeń kſcheſcźijanſkeho Bożeho doma, wſchěch namołwja a nuſuje, hicź wolicź a to tajkich ſaſtupjerjow, kotrymž je Boži dom a kſcheſcźijanſka wěra hiſchcźe drohe kubło! Tohodla njech ßebi naſche macźerje a hoſpoſy telko cźaßa woſmu, ſo wola, a ſo wola kſcheſcźijanſzy myßlennych ſaſtupjerjow, a runje tak njech też kermuſchni hoſcźo wólbu njeſkomdźa; njech wola pak domach prjedy hacž na kermuſchu du, abo na kermuſchi, ßebi wobſtarawſchi pſchepokaſanje! Wolicź! budź heßło!

S **Michalſkeje woßady.** Naſche druhe farſke měſto je ßo wupißało w prěnim cźißle noweho ſakońſkeho łopjena naſcheje krajneje zyrkwje. Nadźijomnje je móżno, je bórſy ſe ßerbſkim duchownym wobßadźicź.

S **Rakez.** Wuſnamny dźeń běſche njedźela 10. oktobra ſa Rakecźanſku zyrkwinu woßadu. Po hórkich naſhonjenjach a dwělach ſcźini ßo to ßłowo wěrnoſcź: knjes farař Riota bu jako duſchepaſtyŕ tu ſapokaſany. K porjeńſchenju Bożeje ßłuż-

by wuspěwa žónski chór: Khwal toho Knjesa. Swoju sapokasansku rěcž sapocža k. zyrkw. radźiczel Rosenkranz se žłowami: Knježe pomhaj, Knježe, daj žo derje radźicź. Wožady pschecże je žo nětko dopjelniło, stejimy sažo na semi porjada. Pschi sapokasanskim akcże farař Mrósak jako assistent žobu skutkowasche. Zyrkwinszy smyšleni žobustawy wožady běchu zyrkej s pletwami rjenje wupyschili. Na to dźerżesche sapokasany k. farař Riota žwoje nastupne prědowanje, hdyž běsche najprjedy wožadu postrowił, po žłowach Sjew. Jana 3, 11: Dźerž, schtož masch, so by nichtó twoju krónu njewsak. Dźerž. schtož masch, luby kschecźijano. Dźerž žo ke Khrystušej, dźerž žo k twojej zyrkwi, lubujcże žo mjes žobu jako kchesćźijenjo. Dźerżcże žebi žwoju wěru, žwoju narodnoscź, hdźež jene padnje, padnje to druhe žobu. To žu tak někotre žłowa a žady s jeho prědowanja. Sserbjo, sakhowajcże žwěru žwojich wótzow rěcž a wěru — nadźijomnje jeho žłowa wothłóž we wutrobach hischcże dobrych Sserbow namakaju. Fararjej Riocże pak spožcž Bóh móz a dobru strowoscź, so by mnohe lěta we naschej wožadźe se žohnowanjom skutkowacź mohł. D.

S **Lubija.** Njedźela 17. oktobra stejesche sa Lubij a sa Lubijski zyrkwiny wokrjež a tak dozyła sa sakisku Lužizu pod snamjenjemi noweho cžaža, noweje zyrkwineje wustawy. Jeho Magnifizenza k. krajny biskop dr. Jhmels bě pschikhwatał, so by w Mikławschowej zyrkwi wožrjedźa duchownych a sastupjerjow zyrkwineho wokrježa a psched wožadnymi sapokasał prěnjeho ephoruža abo superintendentu we Lužizy, k. fararja primariuža Franku-Lubijskeho do noweho sastojnstwa a dźěła. W žwjedźeńskim cźahu cźehnjechmy s k. krajnym biskopom do Božeho doma, kotryž bě hižo polny kemscherjow; běchmy 28 duchownych a 300 sastupjerjow s wokrježa, mjes nimi też k. zyrkwiny wokrježny rada dr. Thomas. Boża žłužba bě žwjatocžna a s wjele hudźbnymi a spěwnymi pschednoschkami wudebjena. K. krajny biskop sałoži žo na žamžne žłowo, s kotrymiž bě 1. oktobra krajnu zyrkej strowił: „Hlaj, ja cžinju wschitko nowe!“ a pokasa, so je tu swonknje w zyrkwi nětk wot 1. oktobra žem wjele noweho, wožebje we Lužizy; też tuta Boža žłužba je prěnjotna jako tajka a tuž zyle něschto nowe. Ale wo wjele važnische je to, so nětk też to žiwjenje zyle nowe, wobnowjene w jenotliwych, we wožadach, we zyłej zyrkwi, a to wukhadźaze se nutrneho pokucźenja, w kotrymž žo to stare hrěschne mori, s kotrehož to nowe stawa. Pschi tym wupraji też tole: Duzy s Drježdźan — k. krajny biskop pschijědźe ½9 hodź. s autom do Lubija — je pytnył, so je bywało tych, kiž njedźelu dźěłachu, mjenje a mjenje, cžim bliže je pschischoł k Lužizy. Wón žo k wožadźe a k sastupjerjam s khutnym praschenjom wobrocźi, hacž je to woprawdźe tak w naschich wožadach, hacž žo njedźela žwjecźi jako dźeń Knjesowy, hacž žo też domjaze nutrnoscże dźerża. Jako biskop a duschepastyr rěcžesche k. dr. Jhmels k wožadźe, k duchownym, k wožadnym sastupjerjam a k. superintendentej, kotryž psched nim pschi Knjesowym woltarju stejesche. Kóždemu mějesche kražne žłowa a khutne nadawki žobu dacź do wožobinskeho, žwójbneho, wožadneho žiwjenja. Wožada poslúchasche hnuta a nutrna; žłowa dźěchu k wutrobam, a nadobna postawa nascheho cžesćźowneho knjesa krajneho biskopa je zyle wěscże s wulkim wliwom na jich wjele, haj wschěch była. Skónczíwschi žwoju rěcž, swjasa noweho ephoruža se žwjatocžnym žlubom a požohnowa jeho se žwjatym požohnowanjom. W žwojim nastupnym prědowanju prědowasche k. superintendenta wo njedźelskim tekscże s Kol. 3,16 a staji žwoje wułożowanja pod to žłowo: „Naczo mam ja jako superintendenta kedźbowacź.“ Na to, so by žłowo Khrystušowe bohacże mjes wami bydliło a wy na nio sałożeni byli, so žo wy mjes žobu napominacże, twaricże a so žu wschudźom namakacź sbóžne wutroby. Pschi tym dótkasche žo tych wschelakich polow a žrědkow, kotrež tu žu we wokrježu sa to, so by tu kschescźijanske žiwjenje było: pschipowědanje Božeho žłowa, modleŕske hodźiny, rěczane a pišne žłowo, towarstwa atd. ¼12 hodź. bě Boža žłužba, kotraž bě žo 9 hodź. sapocžała, skónczena. W Janowej zyrkwi cžakachu hižo dźěczi na k. biskopa; běchu žebi ju rjenje wupyschiłe a witachu k. biskopa pschi durjach s róncžkami a kwěczelemi, kaž bě jeho też hižo dźowka druheho Lubijskeho fararja pschi pschikhadźe s róncžkom a s kwětkami powitała, kaž też mandźelsku nascheho evangelskeho knjesa biskopa. Też sa dźěczi měješche k. dr. Jhmels rjane a na dźěczazu wutrobu skutkowaze žłowa. Tute žu žo zyle wěscże kaž do zyła zyły wustup knjesa krajneho biskopa dźěczom hłuboko do wutroby sapiłałe a niz jeno dźěczom, ale też doroscźenym, kotsiž też wonkach duzy po haży a psches naměstno knjesa biskopa cżescźownje strowjachu, bywajo tam po Božich žłužbach w nahladnych žyłach shromadźeni. — Wobžarujemy, so njebě k. biskopej móžno, jenotliwe wožady wokrježa wopytacź, kaž bě najprjedy wotmyšlene, dokelž měješche 18. oktobra hižo sažo ważne dźěło we wjecžornej Sakskej. Nadźijamy žo, so žo to bórsy ras smóžni. — Tak mamy we Lužizy nětk prěnjeho superintendentu. Tsjo maja hischcże pschińcź. Njech žo też nětk nadźije dopjelnja, kotrež ma jich wjele sa pschichod tutoho noweho porjada dla. Hewak by schkoda było, so bu stare dobre powalene a niz lěpsche sa to postajene. —

S mišionstwa.

Nowe žiwjenje žo hiba! to je snamjo nascheho mišionstwa. Pod tutym steji też nasche mišionske dźěło w Afriziy pschi Kilimandjaro. Najnowischa rosprawa s tuteho mišionskeho pola žwědczi wo tym. Hdyž s njeje někotre liczby podamy, njesabudźemy na to dopomnicź, so tam mišionstwo hakle 30 lět dołho dźěła a so je s tutych 30 lět tsecźina pod snamjenjom wulkeje wójny stała.

Tute mišionske polo, — Kilimandźaro, Meru a Parehory — ma 128 rumnoscźow sa Boże žłužby a schule, 119 schulow, 196 domoródnych wucžerjow. W pscherěsku maja tam 13 977 kemscherjow. W sańdźenym lěcże žu tam 1108 pohanow wukschcźili; kschescźijanskich duschow liczi žo tam 9 285; sa kschcźenizu pschihotuje žo jich 2 563; do schule khodźi jich 1 888 kschescźijanskich a 6 685 pohanskich schulerjow.

Pschi horje Kilimandźaro je też seminar sa wucžerjow. 15. februara bě tam pruhowanje sa tych, kotsiž chzychu do tuteje schule pschijecźi bycź. Pschi tym bu jich 75 młodych mužskich pschijatych. Tutón seminar wjedźetaj dwaj mišionaraj, a to jedyn němski a jedyn amerikanski. Seminar dźiwa wožebje też na roswucžowanje w hudźbje. Psched krótkim dosta schula s Lipska 12 hušlow; nětk buchu tam tsi harmonije wotpóžłane. Dyrbisch žo dźiwacź, kak jara žo wucžomzy sa hudźbu sajimuja.

Listowanje: D. w R. Wutrobny dźak sa rosprawu; proschu wo to, so byschcże powěscże a rosprawy wo wožadnych a zyrkwinskich podawkach też do nascheho njedźelnika podawali. Red. — R. w R. sa reformazijski žwjedźeń. — R. we W. sa 23. po žwj. Tr. — K. w K. sa pokutny dźeń (24. po žwj. Tr.).

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Nožacźizach.

Cžišło 44.3

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Oerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **31. oktobra 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžischczernje a knihařnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadža kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

22. njedźela po swjatej Trojizy.

Sswjedźeń reformazije.

Sažo ras su naš dźensa swony wołake kemschi, so bychmy spominali na wulki skutk naschich wótzow, na tak rjez najwjetschi dźeń naschejе evangelskeje zyrkwje, pschetož na nim swjecži narodniny. To je kaž w žiwjenju cžłowjeka wjeżoły dźeń a tutón dźeń chzemy, dokelž je wschak narodny dźeń zyrkwje naschcho knjesa Jesom Khrysta, s tym swjecžicź, so se swjateho pišma słyschimy sbožopschecža, kotrež nam s Pawołeho erta wěnuje w 1. liscže na Kor. na 1. stawje wot 10—15. schtuczki: . . . . .

Woprawdże sdobne pschecža, kotrež Pawoł tu sa swoju korintsku woždu wupraji. Kajke srosumjenje sa wobstejnosce we woždże pola njeho namakamy. My wschitzy wěmy, kak tehdom w Korincže bě. Zyła woždu bě psches někotrych njewědomnitych muži roshorjena a s połnym prawom dyrbjesche Pawoł so bojecź, so zyłe jeho wulkotne dźěło we Korincže sažo rospadnje. A schto to nětk swojej woždże pische? Pokasa jej, kajke wulke kubło je so jej po prawom se knjesom Khrystušom dostało. Tajke wulke kubło pak sej žada też dźakomnosćź tych, kiž jo nětk maja. Tuta dźakomnosćź we Korincže pobrachowasche, město njeje bě tam swada mjes wěriwymi; to na žadyn pad rjenje njebě. Tak klinczi psches nasch tekst namołwjenje, też niz se słowami, tak tola po myśle, k wutrobnemu dźakej pschecźiwo Bohu, k dźakej, kiž so wuskutkuje w jednocže mjes sobu a w jednocže s druhimi kschescźijanami. Pawoł tu njeje swarił na Korintiskich, jenoż s krutymi a tola lubymi słowami je jich na jich winowatosć kedźbnych cžinił. Wěmy, so je s tym skónczinje dobył na Korintiskich wutrobach. Dźensa je nětk pola naš skoro runje tak, kaž tehdom w Korincže. Wschudźom hara a swada a žana jednota mjes nami. Tak chzemy też my ras spytacź se Pawołowymi słowami, chzemy so wodźicź dacź wot njeho k dźakomnosczi a psches to k jednocže mjes nami wschitkimi.

Dźak budź Bohu, to s wulkimi pišmikami nad dźenšnischim dnjom so błyschczi. Schtó też njeby to dowidźił? Hladajmy jenoż ras wróczo do prjedawschich naschich cžašow. Njeje to runje to šamšne było, kaž pola Korintiskich? Tamni běchu w cžěmnosczi pohanstwa šedźeli a nětk psches Jesom Khrysta wumóženi k dobremu. W putach hrěcha běchu swjasani — bjes toho, so bychu něschto k tomu pschinoschowali, pschińdże knjesowy japoschtoł k nim a prěduje jim słowo wo sbóžnosczi psches Jesom Khrysta. Njedyrbjeli dźakomni bycź? Haj kaž deschcź nimo dże, tak dźěsche też jich swada nimo a se dźakom pschipósnawachu to, schtož bě Knjes na nich cžinił. A dale so lětstotki minychu, žadyn Pawoł wjazy njebě, kiž by se swojim Bójskeho ducha połnym słowom žołmy roshorjenosczе, kiž Bohužel husto doscź swoje městno mjes kschescźijanami namakasche, wuhładkował. Tak běchu cźi, kiž dyrbjeli ludow na swěczе k Bohu wjescź, sami bjesbóžni a hordźi, na swětowu móz myślazy ludźo. Kóždy chzyschе prěni bycź, najwjazy jich njemyślesche na knjesa Jesom Khrysta a jeho kralestwo, ale na to, kak bychu swoje semske kubła tak pschisporjeli, so kóždy namrěwz k swojemu pschińdże. Haj swětne myśle běchu sacžahnyte do zyrkwje Khrystušoweje. Hischcze hórschi bě njedostatk, hacž tehdom w Korincze. Ale też tu pomhasche Bóh swojim swěrnym, kiž njeběchu wschě saschli,

w najwjetſchej nuſy ſczele jim profetu, kiž ſ móznym ßkowom, jemu też wot Boha datym, zyrkej ſa jejneho knjeſa ſaßo dobu.

To bě naſch reformator Měrczin Luther. Sa njeho mamy dzenßa Bohu ßo dzakowacz a jemu khwalbny khěrluſch ſpěwacz. Pſchetoż, kak by ßo naſche kſcheſczijanſtwo dale wuwiwało bjes njeho? Njechamy na tuto praſchenje wotmołwicz, wſchak móże kózdy ßej ßam to dalſche myßlicz. Ale wſcha ßwobodnoſcz by ßo rosteptała a ſniczżiła. Temu ßamßnemu, czomuž bě Pawoł tehdom w Korincze ſadzěwał, też reformazija ſadzěwaſche: ſo by kſcheſczijanſtwo, kiž chze człowjekow wußwobodzicz, jenoż k ſtarym putam nowe pſchidało. Wěſo ßu naſchi wótzojo krucze wojowacz dyrbjeli, ale wěmy, ſo ßu to rady czinili ſa ßwjatu wěz ßwojeho knjeſa a Sbóżnika. Haj hdyž ßej ras pſchemyßlimy, kajke a kelko ſadzěwkow mějachu pſchewinycz, ſtejimy ſ dziwanjom pſched wulkim ſkutkom a praſchamy ßo ſ połnym prawom, hacž ßmě naſch dzak ſa to wſcho jenoż w tom wobſtejecz, ſo dzakomni na nich ſpominamy, abo hacž njeßmě wjele bóle naſch dzak tola kuſk hinaſchi bycz a ßo na druhe a hinaſche waſchnje pokaſacz. Hdyž kózdy evangelſki kſcheſczijan dzenßa pſchi rospominanju evangelſkeje reformazije k tutomu praſchenju pſchińdze, to ßo w tom pokaſa, ſo njeje w dołhich lětach Lutherowy duch mjes nami haßnył. Daj Bóh, ſo bychmy wſchitzy ßebi wědomni byli wulkeje powinnoſcze, kiž w tom wſchěm ſa naß leži.

Tak chzemy ras ſpytacz na ſakładze naſcheho tekſta na tuto praſchenje wotmołwicz. Jedna wulka myßl cżehnje ßo pſches Pawołowe ßłowa, je to napominanje k jednocze, kaž hižom prajachmy. A w tutom napominanju leži woprawdze wotmołwa na naſche praſchenje. Kózdy to ſ lohka dowidzi. — Jednota mjes nami dyrbi bycz ſ dzakom, kiž Bohu woprujemy ſa to, ſo je nam ßwětło ßwojeho ßłowa ſaßo darił. Nětko pak ßo njetrjeba prajicz, ſo tuta jednota mjes nami daloko a ſchěroko njewobſteji. Hdyž w nětcziſchim czaßu wjazy njeje ſwadow na nabożinſkem polu, tak ßu tola ſwady wo druhe wězy, kiž pak też ſlě na nabożinſke żiwjenje ſkutkuja, dokelž człowjekam ſzyła ſajim ſa nabożinu woſmu. Tak kózda njepſchesjednoſcz ſchkoduje naſchemu powołanju jako kſcheſczijenjo. Tohodla klinczi dzenßa na dnju wobnowjenja naſcheje zyrkwje wołanje w naſchich rynkach wo wobnowjenje naſcheho żiwjenja tak, ſo njeby mjes nami żana ſwada a żana hara wjazy była. Niz nowa zyrkej czini nowych człowjekow, ale nowi człowjekojo wuczinja nowu zyrkej. Hdyž też tak je, ſo wſchitku móz k nabożinſkemu żiwjenju jenoż pſches kſcheſczijanſtwo a pſches kſcheſczijanſku zyrkej doſtanjemy, tola pſchi tom woſtanje, ſo njemóże zyrkej człowjeka wobnowicz, hdyž w tutom człowjeku ſałożne wuměnjenja ſa nowe, nabożinſke żiwjenje njewobſteja. K tutym wuměnjenjam ßłuſcha na prěnim měſtnje wola k jednocze ſ druhimi, kiž ßamßne ſaměry dozpěcz pytaja. Tohodla ſjednoczimy ßo mjes ßobu, rěczimy jenajke ßłowo a njedajmy rosdzělenje mjes nami bycz. Pſches to budzemy dale twaricz na twarje, kiž je tehdom reformazija ſapoczała. Pſchetoż dotwarjeny zyły nowotwar hiſchcze dawno njeje, to hakle budze, hdyž budu wſchitzy kſcheſczijenjo ſahorjeni ſa wěrne ßłowo Khryſtußowe ſaſtupicz, niz jenoż ſ ertom, ale ſe ſkutkom.

Tak móżemy prajicz: hdżeż ßo czini Jeſußowa wola a ßo czini po jeho ßłowje, tam je reformazija w zyrkwi dobyła. Kak ßo tuta zyrkej mjenuje, to niczo k wězy njeczini, wſchak njeje, kaž Pawoł praji, Khryſtuß rosdzělenу. Hacž by móżno było, wěrnoſcz wo Khryſtußu na wſchelakore waſchnje měcz? Ně, knjeſa Jeſußa pak maſch, pak nimaſch. Tohodla a dokelž chzemy człowjekojo bycz, kiž woprawdze Jeſußa pytaja ſ zyłej wutrobu, njedyrbimy ßo wotdzělicz wot druhich, kiž jeho runje tak pytaja, kaž my, ale dyrbimy jim ruku dacz, njech wulke krajiny abo zuſe rěcze naß rosdzěla, to jene jeniczke, wěra do Jeſom Khryſta, dyrbi naß jednoczicz, ale też tuta wěra je jenoż jeniczka, kaž ßo namaka w ßwjatem pißmje bjes pſchidacza człowjeſkich myßlow a ſakonjow. Tak pokaſa ßo mjeſa, kiž wſcho wobmjeſuje, ſchtoż jenoż Khryſtuſa pyta, ale wſcho wuſamknje, ſchtoż tak pódla też to ßwoje pytacz chzyło. W tutych mjeſach chzemy ßo prózowacz wo nowu zyrkej, kiž ßo nam pokaſa w tſeczim ſtawje naſcheje wěry. Luther je nam pucz k tutej wſcho wopſchijazej zyrkwi wurubał pſches to, ſo je „ßamowoſbożazu“ zyrkej jako njemóżnoſcz pokaſał. Haj knjes Jeſuß Khryſtuß da ßo wot kózdeho namakacz, kiž ßo ßwědomnje prózuje, wón njecha rosdzěleny bycz, ale je pſchiſchoł, ſo by ſbóżnych czinił wſchitkich, kiž do njeho wěrja, jenoż wěry dla bjes ſakonja ſkutkow.

Knjeże Jeſom Khryſchcze, pomhaj nam k tutej wěrje!

Hamjeń. R. w R.

Na reformaczíſki ßwjedzeń.

Sjew. Jana 14, 6. 7:

My mamy „wěczny evangelij“! —

Hłóß: Jehovah, tebi chzu ja ſpěwacz! ꝛc.

My wěczny evangelij mamy!
— je halelujah naſche wyſkaze,
hdyž dzakni dzenßa ſpominamy
na ſkutkowanje Boże widomne,
kiž reformazija je zyrkwina,
nam dobyła pſches ßłużbu Luthera.

A ſczinjena je kroczel nowa
nět lětßa k połnej wěryßwobodze,
hdyž zyrkej lutherſka naß woła
ſe ßwojej muſtawu do ßłużby luboſcze,
kiž wopokaſmo wěry żiweje
a widome je pſchezo ßwědczenje.

Sso raduj, zyrkej Boża ßwjata,
dzi do dzěła a ſ Knjeſom dobywaj!
Czi ſ nim je bróń a ßylnoſcz data,
— na njeho dowěrjenje ßwoje ſtaj;
wón wodzi jako ryczeŕ Boži cze
a k dobyczu też wěſcze dowjedze!

Wſchak wěczny evangelij mamy,
kiž pſchipowědacz ma ßo na ſemi,
ſo narodam a ludam damy
wſchěm ſbóżne poßelſtwo my ſbożowni,
kak dobył ryczeŕ Boži Jeſuß je,
nam wumożenje dał a żiwjenje.

Hlej! jako jandżel ßwětła cżehnje
dżě prědowanje evangelija
pſches ßwět nět w Jeſußowem mjenje
a ſbóżnoſcz ludam khutnje poſkicza:
Sso Boha bójcze, czeſcz jom' dawajcze,
hdyž ßudzenja czaß jeho pſchiſchoł je!

A ſ modlenjom ßo pokorjejcze
pſched nim, kiž żórło ßam je żiwjenja,
we ßłużbje jeho ßwěrni ſtejcze,
kiž zyłej ſtwórbje ßwojej wodych da!
— tak klinczi kěrluſch evangelija,
kiž do ßwěta k wſchěm ludam wukhadza.

Tuž halelujah ſaſpěwajmy,
kiž pſches Khryſtuſa wumożeni ßmy,
a ſ hłoßom wyſchſchim ſawyſkajmy,
hdyž wuhlad wotewrja ßo radoſtny:
Pſches ßwět a czěßnoſcze czěŕ naſcha dże
ſa Jeſußom do raja kraßnoſcze! — M. U.

Nasyma.

Nasyma tu je, a to rjana ßłónczna po tak njewobstajnym a dziwnym wjedrje lěcza. Ale njech też ßłónczna, jeje prědowanje je tola khutne. Přěduje nam nasymu człowjeskeho žiwjenja, tón czaß tych žnjow, kotrež człowjek wjazy njeżněje, ale něchtón druhi je žnjeńzar, Bóh tón Knjes. Człowjek ßam je płód, kotryž žnjeńzar njebjeski pschińdże pytacz. A jenoż dobre, strowe płody ßo jemu spodobaju!

Kak je to lětßa w nasymje! Hdyž psches pola dżesch a widżisch ratarjow běrny sběracz, widżisch też, kak woni lětßa s městnami wjele tutych płodow precz mjetaja: ßu czorne, ßu shniłe, njehodża ßo trjebacz. Tak budże to też junu, hdyž tón Knjes pschikaże jandżelam — žnjeńzarjam hicz na polo a sběracz a hromadżicz dobre płody a precz czischkacz, schtoż njedobre, njehódne. Schtoż pak dobre a hódne, budże hromadżene do Božich bróžnjow.

Dwojake to prědowanje: Jene je połne hroženja a struchłoscze, to druhe luta luboscz a radoscz. Nasyma je, a to nasyma tuteho lěta, kotrež pschinjeßło tak wschelakore žně! Srosuń tuž snajmjeńscha to struchłe prědowanje, a czin a hladaj, so by Bóh žnjeńzar dobrych płodow na tebi namakał, hdyž sa tebje nasyma tu. Hdy budże tu, to njewuczitasch ßebi se žaneje protyki, to steji jenoż w Božej protyzy. A to je k wschemu khutnemu hischcze khutneho wjazy. Tuž woczinej woczi a nastajej wuschi a dži a czin, so njeby to pschepośdże było sa tebje.

Ale tak wot hrosy a bojoscze czěrjeny bycz, njeje to najrjeńsche a khwalobnische? Bycz napjelnjeny se žedżenjom po Božej wěczjnej domisnje, bycz wabjeny wot bójskeje luboscze a Boha saßo lubujo a tohodla czinjo, schtoż jeho spodobanje ma, to rěka wutrjebacz ßwój czaß, to rěka roscz a srawicz napschecziwo nasymje, napschecziwo žnjam Boha-žnjeńzarja, a to tak, so wón spodobanje a wjeßele ma na płodach, kotrež ty ßy pschinjeßł, haj na płodże, kotryž ty ßam ßy.

Ssy ty tajkile? Abo ßy ty tón tamny hinajschi? Abo ßy ty mjes tymi tseczimi, kotsiž njewjedża abo nochzedża wjedżecz ani niczo wo traschnym hroženju ani niczo wo lubym wabjenju, kotsiž tu tcża woßrjedź liwkoscze a tuposcze abo kotsiž ßu ßo tu saschmjatali do saßakłoscze a ßamowólnoscze abo kotsiž ßu tu stwjerdnyli a tak ßedżo wostali?

Nasyma tu je! Wona přěduje! Widżisch, ßłyschisch ty? A dżesch a czinisch ty a masch ßo po tym?

* * *

Tute rynczki ßu po wjedrje wonkach ßnadź kusk saposdżene, snajmjeńscha sa naschu krajinu. Nasyma je krocziła dale, ale jeje prědowanje wostawa to ßamßne, a syma, kiž je bliska, jo wobkrucza.

Luther sa woßady, młodżinu a lud!

Jako bě Luther to najważnische a najnusnische sa ßwoju zyrkej pschecziwo bamžej a wjerćham wuwojował a wudobył, staresche ßo wón pschedewschěm wo to, so by nětk też w ludu, we woßadach, w schulach wscho w dobrym porjedże a po kschesczijansku było. Tohodla powoła a postaji, t. r. wjerćhow sa „biskopow“ — „Notbischofa“, — kotsiž bychu ßo, kóždy w ßwojim kraju, wo to postarali. To tucźi też pschijachu a wukonjachu, tak Philipp-Hessenski a Jan-Sakski.

Hačrunjež běchu dwórszy a druzy semjenjo a rycźerjo pschecziwo tomu — chzychu ßami něschto měcz —, dozpě Luther tola, so kurwjerch Jan Wulki visitaziju zyłeho kraja porucźi, kotraž by sa tym hladała, so evangelski duch domach w farach, schulach, woßadach, a też sa tym, so ßu fararjo a wucźerjo snajmjeńscha s tajkimi dokhodami sastarani, kotrež k sežiwjenju doßahachu. To mjenujzy njebě na wjele městnach tak, kaž Luther to wjedżesche, kaž to visitazija hischcze bóle wujaßni. Sa tajke swonkowne sastaranje dyrbjachu ßo něhdusche klóschtrske kubła wužiwacz; a schtoż potom hischcze s nich wosta, dyrbjesche sa khudych a běbnych bycz. Melanchthon napiża sa visitaziju woßebitu knižku: „Unterricht der Visitatoren an die Pfarrherrn.“ A w lěcze 1528 sapoczachu ßo sakske visitazije.

Do kóždeje krajiny buchu visitatorojo póßłani; to bě duchowny s někotrymi lajikami. Hłowni mužojo běchu mjes nimi Luther ßam, Melanchthon, Jonaß, Spalatin.

„Schto widżimy to wschudżom telko hubjeństwa“, pische Luther w jenym liscze. „My namakamy wschudżom khudobu a njedostatki a ludżo ßu lěni k Božemu ßłowu a sakramentej. Tón Knjes chzył dźěłaczerjow do ßwojich žnjow póßłacz!“

Luther ßam napiża tehdy „Wulki katechismuß“ a potom, jako bě spósnał, so ju tutón pschе czežki sa tamny czaß a wobstejnoscze, „Mały katechismuß“.

Wjeßnych schulow bě jara mało. Visitatorojo dyrbjachu husto spokojom bycz, hdyž namakachu, so móża dźěczi Knjesowu modlitwu, wěru a Boże dżeßacz kasnjow, kotrež běchu pola zyrkwinza nawukle.

Tute wobstejnoscze pohnuchu Luthera, so wschudżom superintendentow postaji, kotsiž měli we ßwojim wokrjeßu hladacz sa prawej wucżbu a dobrymi poczinkami a hacž ßu khudżi a hubjeni sastarani, hacž ßu jenotliwi, młodżi a stari, żiwi a hacž ßo woßady po tym maju, schtoż wón jim wschěm we „Małym katechismje“ je sapiżał a jim se skónczazej schtuczku doprajił:

„Ein jeder lern' sein Lektion,
So wird es wohl im Hause stohn.“

So by młodżina sastarana była a prawje wjedżena, to bě Lutherowa wulka staroscz; tohodla skutkowasche woßebje też sa to, so bychu ßo schule sałożowałe, abo so bychu wschudżom snajmjeńscha khmani mužojo byli, kotsiž ßo sa młodżinu starachu, a so bychu ßo też Boże domy twariłe. Wón wědżesche: schtóż ma młodżinu, tón ma pschichod! A czim lěpscha tuta młodżina, czim lěpschi pschichod, czim lěpje to sa woßady a zyłu zyrkej a runje tak sa ßwójby, gmejny, zyły lud.

Schtoż je Luther se wschej prózu a s wulkimi woporami sastupował, to nochzemy my sabycz, ale dale twaricz a wudospołnjecz, ßo należnje starajo sa to, so by wschudżom mjes nami duch evangelskeje wěry knježił a dobre płody wupłodżował, woßebje też, so by ßo nam nascha młodżina w tutym duchu sdżerżała a wukubłowała. To je to prawe ßwjeczenje reformazijskeho ßwjedżenja, — wono traje njedżelski a wschědny dżeń, zyłe lěto!

M. U.

Zyrkej a stat.

— Presidenta evangelskeho zyrkwineho wubjerka Němskeje, D. dr. Kapler, wosjewja, so ßu ßo awstriske evangelske zyrkwje swjatej zyrkwjow pschisamknyłe, a to, kaž wopiżmo wobßwědcża, 21. oktobra t. l. To je swjeßelaza powjesczz. Je to tola poßylnjenje evangelskeho dźěła kaž evangelskeho wliwa w naschim kraju a dale.

— Wot 14. hacž 21. sept. wotmě ßo 12. generalna synoda evangelsko-lutherskeje zyrkwje Staropruskeje we Wrótßławju. Wo jeje wobschěrnym dźěle rosschěrjeja ßo nětk nadrobnische rosprawy, kotrež nam smóżnja spósnacz dźěło a stejnischczo zyrkwje. Zyrkej je dźěl farskich městnow shubiła w krajinach,

kotreż ßu Pólskej pschewostajene. Tuta je ßebi žadała, so maju ßo tute wot ßwojeje macžerneje zyrkwje dźělicz a ßamostatnu evangelsko-luthersku zyrkej w Pólskej wutworicz. Tak bu jich 7 farskich wokrjeßow s 19 woßadami wotdźělenych. — Sajimaze bě mjes druhim, ßkyschecz rosprawu wo bědženju zyrkwje se statom wo jeje prawa a mjeno. Zyrkwi jako tajkej njeje spožčene to prawo, bycz „woßoba sjawneho prawa", tež to mjeno „Ev.-luth. Kirche in Preußen" nochze stat pschipósnacz. Sa tuto mjeno wupraji ßo pak generalna synoda s nowa. — W dźěle swonkowneho mißionstwa je tuta zyrkej sjednocžena s Lipsčanskim mißionstwom; mjes mißionarami, kotsiž buchu w poßlednim cžaßu wupóßłani, je jedyn s tuteje zyrkwje. — Generalna synoda ßo skónczi se ßwjatocžnej Božej ßłužbu w Khrystußowej zyrkwi.

So stej w Mexiku zyrkej a stat w boju, wo tym je ßo wschelake hižo pißało. Pospyty, roskoru sknónczicz a wěz wuhładkowacz, njejßu hacz dotal wuspěcha měte. Sda ßo, so mexikanske knježerstwo pospyty cžini, na zyrkej a jejnych wodžerjow hněw a roshorjenje wobydlerstwa pschinjesc; je mjenujzy arzybiskopa města Puebla s dźeßacz duchownymi sajała, wudawajo, so je ßo na revoluzionarnym hibanju wobdźělił. Kaž ßo pische, njeje knježerstwo s tym niczo dozpěło, roshorjenosc pschecziwo njemu pschiběra tam mjes katolikami.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Se ßerbskeje prědarskeje konferenzy.** Wustawki woßadneho swjaska, kotreż běchu ßo w pschesjednosczi konsistorialnej wyschnosczu sestajałe, pschedpołoża ßo w tutych dnjach zyrkwinym prjódkstejerstwam. Nadźijamy ßo, so pschihłoßowanje namakaja; je tola tak, so ßo we wschěch ephorijach abo wokrjeßach woßady do podobneho swjaska sjednocza, kotreż maja podobne nadawki a wudawki. Tohodla ßłuscheja wschě ßerbsko-němske a němsko-ßerbske woßady do zyłka, kotryż by te woßebite a ważne nadawki naschich woßadow dopjelnjał, woßadam k žohnowanju. S dobom by tutón swjask był pódla prědarskeje konferenzy to druhe městno, na kotrymž mohło ßo sa shromadne lěpsche naschich woßadow dźěłacz, hdyž nam njejstej zyrkwina wyschnosc a synoda pschiswolicz chzyłoj, so ßo nasche dwojorěcžne woßady sjednocza do ßerbskeje superintendentury. Tež ephoralne a wokrjeßne swjaski maja nětkle tón woßebity nadawk, wotpomhacz traschazemu strachej, so smějemy hischcże mjenje duchownych, kotsiž tak hižo pobrachuja, a ßu tohodla hižo pjenježne podpjery płacžiłe. Tohodla njemóże sa zyrkwinych prjódksterjow žana pschicžina pschecziwo pschisamknenju k swjaskej ßerbsko-němskich a němsko-ßerbskich woßadow bycz, so maja tam sa ßamßnu wěz wěsty pschinoschk płacžicz.

S **Budyschina.** Sandźeny schtwórtk a na to njedźelu we pschitomnosczi mnohich dźěczi a dźěczidźěczi ßwjecžeschtaj knjes cžeßła Jan August Donath na Židowje na Wjelkowskej drósy a jeho mandźelska Marja rodz. Mužikez ßwój 60lětny wěrowanski dźeń. Knjes Donath je rodźeny s Nowych Cžichońz a jeho mandźelska s Cžichońz. Na 40 lět je w koporniku dźěłał a je mějicžel ßlěborneho cžeßneho znamjenja sa ßwěrnosc we dźěle. Wobaj staj drje pschi ßwojich 84 a 80 lětach braschnaj, duchownje pak hischcże zyle cžiłaj a pschezo jara spokojom a dźakownaj. Wele darow a poczeschczowanjow jimaj pokasaschtaj, kak staj lubowanaj. Bóh spožcz jimaj hischcże cžichi wjecžor žiwjenja, kaž hacz dotal!

— **Wólby do sakskeho ßejma dźenßa!** To rěka: kóždy dźi a wol! Tež kermuscha tomu njesadźěwaj. A wol sastupjerjow, kotsiž ßu swólniwi, sastupowacz nabožinu a wěru a zyrkej a ßo wo to staracz, so je tuta doma w zyłym žiwjenju luda a stata, woßebje pak, so je tuta sałožk wukubłanja dźěczi a młodźiny!

— **Na Židowje** mamy wustaw sa khiprych a starych, kotryž ma psches 250 khowanzow. Dom a wustaw bu w běhu lět wjetschi a wobschěrnischi, tola woßebity wjetschi rum pobrachowasche, w kotrymž bychu móhli wschitzy pak k Božim ßłužbam pak k druhim wuhotowanjam ßo seńcz. Tutón njedostatk je nětko wotstronjeny. Njedźelu 17. oktobra bu rjana, rumna sala poßwjecžena, kotraž ma městno sa 300 woßobow. Dopołdnja bě tam najprjedy katolska Boża ßłužba a potom evangelska a popołdnju poßwjecżaza ßwjatocžnosc, pschi kotrejž k. hamtski hejtman dr. Jungmann rěcžesche. Njech ßo nětko w tutej sali khowanzy pschede wschěm porjadnje tež ke Božim ßłužbam a nutrnosczam shromadźuja.

— **Sa sakski evangelsku zyrkej** wukhadźatej dwaj tydźenikaj, mjenujzy „Sächsisches Kirchenblatt", kotryž ßo w Herrnhucże cžischczi a wudawa a „Neues Sächsisches Kirchenblatt", kotryž s Lipska pschikhadźa. Samołwity redaktor prěnjeho, tak mjenowaneho „stareho" zyrkwineho łopjena je farar Stamm-Wósporski, a samołwity redaktor „noweho" je superintendent Franka-Lubijski. Tutej łopjeni nochzetej jenož duchownym poßłužowacz, ale zyłej zyrkwi, wonej stej tak woßebje łopjeni, kotrejž stej tež pschihódnej sa naschich zyrkwinych prjódkstejerjow a woßadnych sastuperjow.

— **W Drježdźanach** běchu ßo njedawno duchowni shromadźili, kotsiž mjes hłuchoněmymi skutkuja. Mamy jich we Sakskej 21. Je to woßebite, ale pak ważne a žohnowane dźěło, tež tutym wbohim, kotrymž njeje ani ßkyschecz ani rěcžecz spožcžene, pschipowědacz evangelij Khrystußowy. Tohodla bě tež krajny konsistorium sastupjerja do tutoho poßedźenja póßłało a nasch krajny biskop dr. Ihmels tohorunja shromadźinu wopyta. Duchowni mějachu praktiske swucžowanja, so bychu ßo wudospołnili w znamjenjach a rěczi, w kotrejž ßo hłuchoněmi rosmołwjeja.. Dale jednachu wo ważnych praschenjach tutoho duschepastyrskeho dźěła, woßebje, kak bychu wschěch w Němskej w tutym dźěle skutkowazych duchownych do zyłka sjednocžili a tak tuto dźěło spěchowali, kak bychu ßwojich hłuchoněmych s dobrym a spomožnym pißmowstwom sastarali. Pschetož sa tutych, kotsiž ani njeßkyscha ani njerěcža, je cžischczane a pißane ßłowo cžim ważnische. Duchowni cžinja tohodla tež wschěch kedźbliwych na cžaßopiß „Stimme" a woßebje jeho pschikłohu „Aufbau", kotryž wudawaja. Wodźer sjednocženstwa tutych duchownych je farar Gocht-Zwikawski.

— **Helsingfors-film.** Swětowy sjězd evangelskeje młodźiny we hłownym mescze Finnskeje pokasuje wón a rěczi wo tym, kak po zyłej semi ßo kscheszijanska młodźina do zyłka stupa sa ßwojeho krala Jesuża. A tomu wohladasch kraßne krajiny tutoho „kraja tych tyßaz jězorow". Tuž, schtóž ma něłak składnosc, njech ßebi tutón dobry a rjany a powucžazy film wobhlada. Ssrjedu 3. novembra wjecžor we 8 hodź. pokasuje ßo we Wósporku.

Listowanje. R. we W. sa 23. po ßwj. Tr. — K. w K. sa pokutny dźeń (24. po ßwj. Trojizy). — W. we W. sa ßmjertnu njedźelu.

Zyrkej a stat

Samołwity redaktor: farar Wyrgacz w Noßacźizach.

Čisło 45. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedzelske lopjeno.

Budyschin **7. novembra 1926** **Bautzen**

Čischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihaŕnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

23. njedźela po swjatej Trojizy.

List na Philippiskich 3, 17—21.

Mjes wschitkimi japoschtołami běsche swjaty Pawoł wěsće tón najwjetschi, niz po postawje a srósu, ale po duchu a wěrje. Žadyn njeje tak wjele dźěłał, tak wjele cźerpił, tak wjele dokonjał kaž wón. Schtoż pak so nam nad nim tak wosebje spodoba, je jeho ponižnosćź. „Ja sym najmjeńschi mjes japoschtołami“ praji sam wo sebi, a menuje so sam njeczasny porod (1 Kor. 15, 8). A dale pische: „Niz jako bych to same hižo sapschijał abo hižo dokonjany był, ja honju pak sa tym, hacź bych jo sapschijał, jako też ja wot Khrystuza Jesuza sapschijaty sym“ (Phil. 3, 12). Mjes wschitkimi hrěschnikami mjenuje sebje sameho najwosebnischeho, dokelž swoju wutrobu tak derje snajesche a wo nikim druhim telko hrěchow njewědźesche kaž wo sebi. A tola rěczi tutón ponižny muž we naschim deźnznischim tekscze tajke khroblíwe słowo: „Cźińcźe po mni, lubi bratsja, jako naz macźe sa hekśempel!“ Nimamy so nad tym dźiwacź?

S tutym słowom chze swjaty Pawoł naz druhich pohonjecź a roswjeselicź, so njebychmy wustawali a so wotwlakowali na cźežkim, nam kschescźijanam prjódkpisanym puczu do njebjez. Nasche měschczańske prawo je w njebjesach.

O posběhńcźe so k wěczłnosczi,
wy bratsja wuswoleni,
so setkamy we sbóžnosczi
so wschitzy pschekrasznjeni.

Tak spěwa w samsnym smysłku nasch luby krasny serbski kěrlusch (cźisło 742). Ale wrota su cźěsne a pucź je wuski, kiž k wěczłnemu žiwjenju wjedźe a mało jich je, kiž jón namakaju (Mat. 7, 14). Po wobcźežnym puczu pak khodźisch radscho s druhimi hromadźe, hacź sam. Hlaj, nasche japoschtolske słowo chze tebi sobupucźowarskich towarschow a pschecźelow pokasacź. „Cźińcźe po mni, lubi bratsja“, tak pschiwoła tebi muž, kiž też po tutym puczu khodźesche. Schtoż so w swjatym pismje wot nas kschescźijanow žada, njeje potajkim njemózna wěz, ale hladajcźe na swojeho mischtra a wucźerja, japoscht. Pawoła, kak je wón njebóiske waschnje a swětowe lóschty saprěł a je pózcźiwy, prawy a pobožny žiwy był na tutym swěcźe. Pohladajcźe na njeho kiž běsche, — runjez jaty w rjeczasach, — tola stajnje scźerpliwy w tyschnoscźach, wjesely w nadźiji, wutrajny w modlitwje. Njemějesche wón we wschěm prózowanju a cźerpjenju njebjesku móz, kiž jeho posylnjuje, njebjeske žadanje, kiž jeho pohnuwa, njebjeski měr, kiž jeho wokschewi? Potajkim, schtoż Pawoł samóze, też wy samóżecźe. „Cźińcźe po mni, lubi bratsja! A hladajcźe na tych, kiž tak khodźa, jako naz macźe sa hekśempel.“ Tu pokasuje swj. Pawoł na wulku sytu swědkow wokoło sebje, kiž su s nim psches cźerpjenja ke krasnoscźi po samsnym puczu khodźili, kiž su w bědźenju a wojowanju wutrali hacź k sbóžnemu wotpočinkej Božich dźěcźi. Kajki krasny hekśempel sa naz je tola na pschikład Abraham a jeho posłuschnosćź we wěrje, Mójsazowa scźerpliwosćź a swěrnosćź, Davidowe pobožne smysłenje, Hiobowe ponižne poddacźe do Božeje wole, Marcźina pilnosćź, Marijna cźichosćź, Janowa miłosćź, Pětrowe sylne wěruwusnacźe, Schcźěpanowa wjesełka swěrnosćź hacź do smjercźe! Tucźi wschitzy nam pschiwołaju: „Cźińcźe po nami, lubi bratsja!“ A też s nascheho cźasa namakasch tajke

dobre hekſemple ßnano hiſchcźe, ſpominajo na ßwěrnych wuczerjow a duſchepaſtyrjow, rjekow mózneje wěry, abo na ßwojeho ſprawneho nana, ßwoju njeſapomnitu lubu pobožnu maczerku. Wot tajkich dobrych hekſemplow ſe ſtareho a noweho czaßa mamy wuknycź.

Wſchak wobdawaju naß wſchudźom też — bohužel — njepſchecźeljo Khryſtußoweho kſchiża, wo kotrychž japoſchtoł Pawoł ſ płaczom praji, kotrychž kónz je ſatamanſtwo, kotrymž brjuch ſa Boha je a jich czeſcź budźe k hanibje, kotſiž ßebi na ſemſke wězy myßla. Pſched tymi chze naß Boże ßłowo warnowacź. To je, kaž kóždy wě, dźenßa woßebje nuſne; dokelž njewěra je wulka, ſpytowanje mózne ſa ſtarych kaž młodych. Se wſchelakorymi ßrědkami, ſjawnymi a potajnymi, ſpyta ßwět dźenßa człowjekow wot Božeje wěrnoſcźe a dobrych poczinkow wotcźahnycź k cźělnemu, ſemſkemu ſmyßlenju w njepóczíwoſcźi, njewěrnoſcźi, njeſprawnoſcźi. Pjenježna luboſcź, ßwětne lóſchty a wjeßela wobknježeja naſch czaß.

Ale naſche měſchczańſke prawo je w njebjeßach, to maſch ßebi pſchezo prajicź. Też my kſchecźijenjo mamy drje hiſchcźe po Božej woli tu na ßwěcźe we ßwojim ſemſkim powołanju dale žiwi bycź, ale naſcha wutroba, naſche žadanje, naſcha luboſcź a nadźija ſpyta ßwoje dopjelnjenje we wěcznoſcźi, „wotßal też na Sbóžnika wocźakńjemy, naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, kotryž naſche hubjene cźełko pſcheměni, ſo podobne budźe jeho kraßnemu cźełu po tej mozy, ſ kotrejž móže wón też wſchitke wězy ßebi podcźißnycź“. To je ßoßledni wottyknjeny kónz naſcheho žiwjenja. Tajka wěra a nadźija ma ßwoje žohnowanje we ßebi, ſo ßo prózujemy dozpěcź, ſchtož je nam ßlubjene jako njebjeſke herbſtwo. Cźerpjenja tutoho czaßa potom hódne njejßu teje kraßnoſcźe, kotraž ßo nad nami ſjewi. „Hacźrunje khodźu w cźěmnym dole, njeboju ßo žaneho njeſboża, pſchetož ty ßy pſchi mni, twój prut a twój kij troſchtujetej mje.“ Wo tajkim dowěrjenju na wěcźnu domiſnu budźe potom wſcho naſche ſemſke ſkutkowanje w powołanju a ßwójbje, haj naſche zyke człowſke ſmyßlenje a bycźe, naſch kſcheſcźijanſki kharakter pſcheßwětleny a pſchekraßnjeny: budźeſch ſ nowa narodźeny a ſtworjeny cźłowjek, Boże dźěcźo!

Schtóž takle na ßwojeho Sbóžnika czaka, ſchtóž ßo takle pſchihotuje tu na ßwoje měſchczańſke prawo w njebjeßach, tón je tu na ßwěcźe hižo ſbožowny, haj ſbóžny cźłowjek. Schtož jeho tu też potrjechi, wſchitko ßkuži jemu k wudoſpołnjenju jeho duſche ſa wěcźnoſcź.. Kſcheſcźijenjo ßu ludźo, kiž móża na njebjeßa cźakacź, kiž maja wulku žiwu nadźiju. Schtóž tak ßwoje žiwjenje ſwjaſa ſ wěcźnoſcźu, je ßylny a bohaty. Tak chzemy žiwi bycź: pſchezo doprědka hladacź, na ßwoje měſchczańſke prawo w njebjeßach cźakacź, we wěrje a luboſcźi a nadźiji ßo prózowacź a napinacź, ſo hódni a ſraki budźemy ſa tamnu wěcźnu kraßnoſcź pola ßwojeho Boha a Sbóžnika. Pſchezo ſ nowa napomina naß tohodla japoſchtoł Pawoł: „Cźińcźe po mni, lubi bratſja a hladajcźe na tych, kiž tak khodźa, jako naß macźe ſa hekſempel!“ Hamjeń.

Mój Božo, ty ßy mój Bóh!

Mój cźaß ſteji w twojej ruzy. Pomhaj nam we wſchitkich ſtrachach a nuſach a wumóž naß w poßlednjej nuſy.

II.

Ssej cźłowjek myßli, Bóh pak wjedźe
Naß pucźe dźiwne potajne, —
Nam njenakładźe cźeže wjetſche
Hacž cźłowjek je njeſcź ſamóže;
Do Božej wole podaj wſcho;
Bóh wjedźe cźe cźim ſbóžniſcho!

Pój, kajkiž ßy, pſched ßwojoh' Boha!
Bóh na parſchonu njehlada,
Pſched nim je kóžda duſcha droha!
Bóh naß wſchěch takle lubo ma,
Naß ſdźerži, wodźi, ſaſtara;
Hlaj, wón wſcho w ßwojej mozy ma!

Mój Božo, ſpomń w hnadźe na mnje,
Daj mi wſchěch hrěchow wodacźe!
Ssy ſdźerżał mje, ßo ſtaral ſa mnje;
Nětk moja duſcha khwali cźe
Sa wſchitke twoje dobroty,
Pſches Ssyna ty mój Wótcžez ßy!

We tebi daj mi wotpocžowacź,
Hdyž ſprózny ßym, mój Sbóžniko!
We twojich ranach chzu ßo khowacź,
Hdyž w ßwěcźe tu mje tyſchi wſcho.
Scźel w kſchižu, w nuſy, hubjeńſtwje
Ty ßwoju ßwěrnu pomoz mi!

Sso wołam k tebi w ßwojej nuſy,
Mój Božo, njewopuſchcź ty mje!
Ach njecžiń mi ßo ženje zuſy,
Mje wußkyſch, hdyž ja proſchu cźe,
Wjedź ſbóžnje mje pſches cźěmny dołh
Do twojich kraßnych njebjeßow!

Hdyž wumrjecź dyrbju, daj ty, Božo,
Mi cźiche, ſbóžne wumrjecźe!
Ssy moje cźaßne, wěcžne ſbožo!
Pój, budź a woſtań pola mje!
Pſches Ssyna ty ßy wumohł mje!
Daj mi to wěcžne žiwjenje!

Do twojej' rukow poruczuju
Ssam ßo, wſchěch ßwojich pſchecźelow,
We tebi ſbóžnje wotpocžuju
A njecžinju ßej ſtaroſcźow.
Mój Božo, ty mój Wótcžez ßy,
Spomń na mnje, cžiń mi dobroty! J. W.

14. novembra.

Pſchichodna njedźela, 14. novembra, ma po zyłej Němſkej woßebitu ważnoſcź. Wona chze bycź „dźeń wabjenja ke dźěłu ſa mužſku młodźinu“. S tym je wona dozyła dźeń ſa młodźinu. Chze naß dopomnicź na to, ſo mamy młodźinu a ſo mamy tuž też ßwjatu pſchißłuſchnoſcź, ßo ſa nju ſtaracź, ſa jeje ſnutskowne a ſwonkowne dobre, ſa jeje pſchichod. Wona je tola ßama naſch pſchichod, pſchichod naſchich ßwójbow, naſchich woßadow, naſcheje zyrkwje, naſcheho luda. A ſnate je tola to nowocžaßne heßło: Schtóž ma młodźinu, ma pſchichod! —

14. novembra ſběraja też towaŕſtwa młodych holzow ſa tutón ſkutk evangelſkeho žiwjenja, ſo by mohł poſtupowacź. Też w Božich domach budźa ſběrki ſa tuto wulzy ważne dźěło zyrkwje. Tuž njech nichtón njeſkomdźi, ßwój dar woprowacź.

W Božich ßłužbach budźe tohorunja 14. novembra ſpominane na tuto tak jara nuſne dźěło mjes mužſkej a dozyła mjes młodźinu. Njech też to tomu dopomha, ſo by hibanje a ſkutkowanje też w naſchich woßadach ßylniſche było.

Sakſka krajna zyrkej.

Sakſka krajna zyrkej je ßwoju ſtatiſtiku a rosprawu wo lěcze 1925 wudawa. S njeje tu ſ krótka ſcžěhowaze naſpomnjeńki: Pſchirunajo lěta 1924 a 1925, widžiſch, ſo je jich 1925 wjazy ſtarſchich ßwoje dźěcži kſchcžicź dało hacž 1924 a tohorunja je ßebi wjazy wot ſtawnika ſwěrowanych ſwěrowanje pſched Knjeſowym wołtarjom žadało hacž lěto prjedy. Też zyrkwinſkich khowanjow je něſchto wjazy było. To je wſchudžom widžomny, njech też mały poſtup, ſ kotrehoż drje ßměſch ßudźicź, ſo ßo lud po cžaßu naſchcžuwanja a ſatorhnjenja ſaßo bóle ke kſcheſcžijanſkemu waſchnju pſchiwobrocža. We wěſtym cžaßu ſteji liczba tych, kotſiž ſ zyrkwje wuſtupichu, a woßebje ßwobodnoſmyßlenym pſchipadnychu, pſchecžiwo tomu ßo wona njeje pomjeńſchiła pornjo lětej 1924. Tole ma zyle wěſcže ßwoje ſwonkowne pſchicžiny, kaž pjenježne, mjenujzy ſo zyrkwinſkeho dawka dla ſ zyrkwje wuſtupichu; wono pak nam też wo tym ßwědcži, ſo njejßmy ſ naſchim ludom hiſchcže tam, hdźež ßo ſnutskownje wobnowja a ßwoje ſnutskowne a tohodla też ſwonkowne žiwjenje ſtaja na ſałožk wěry a evangelija. Pſchirunujo wuſtup ſ evangelſkeje zyrkwje do romſko-katolſkeje a wuſtup ſ tuteje do evangelſkeje ſpósnajeſch ſ nowa, ſo ma tu evangelſka zyrkej wulku pſchewahu pornjo romſko-katolſkej. 28 pſchеſtupi ſ evangelſkeje zyrkwje do romſko-katolſkeje; nawopak pſchеſtupi ſ romſko-katolſkeje zyrkwje do evangelſkeje 607.

K tomu, ſchtož tu naſpomnichmy, pſchidamy ſ liczbow někotre pſchikłady: Narodźiło je ßo ſ evangelſkich a měſchanych mandźelſtwow a wot evangelſkich njemandźelſkich maczerjow 81 199 dźěcži, ſ tutych bu wukſchcženych 71 447; we lěcze 1924 bě jich 77 220 a 67 127. Ssnadź naſchich cžitarjow a cžitarki nadrobniſche liczby ſajimuja: narodow bě w evangelſkich mandźelſtwach 60 179, kſchcženjow 55 992, w měſchanych a to ſ katolſkimi 2787 narodow 2208 evangelſkich kſchcženjow; ſ hewak kſcheſcžijanſkimi 415 narodow a 216 kſchcženjow, ſe židowſkimi 24 narodow a 17 kſchcženjow, ſ diſſidentami 3335 narodow a 2360 kſchcženjow; njemandźelſkich porodow evangelſkich maczerjow bě jich 14 459, ſ tutych bu 11654 wukſchcženych; ſapowědźiła je ßo kſchcženiza 27 krócź, *lěto prjedy dwójzy.*

S liczbow wo mandźelſtwach njech je tudy tole podate: Pſched ſtawnikom 36 960 a to 32 753 evangelſkich a 3558 měſchanych; ſ tutych bu w zyrkwi ſwěrowanych 28 891 a 27 666 a 1155. S měſchanych bě ſ katolſkimi 2014 pſched ſtawnikom a 1121 w zyrkwi. W lěcze 1924 bě pſched ſtawnikom 34 706, we zyrkwi 26 640; ſapowědźiła je zyrkej wěrowanje w Božim domje 29, lěto prjedy 18.

Semrěło je 49 004 evangelſkich, 1924 pak 51 729; zyrkwinſzy pokhowanych bu 1925: 46 987, 1924: 49 278.

K Božemu blidu je jich było 1 121 076, lěto prjedy 1 119 498, a to 423 458 mužſkich a 697 591 žónſkich, lěto prjedy 429 985 a 689 513. Tute liczby lětow 1924 a 1925 pſchirunowacź, je ſajimaze; powſchitkownje je tu ßnadny poſtup, pola mužſkich pak ſrudźazy wotpad.

Wuſtupiło je ſ krajneje zyrkwje ke katolſkej zyrkwi 28, do druhich kſcheſcžijanſkich ſjednoczeńſtwow 1078, k Židam 4 (a to w Leisnigſkim wokrjeßu), k njekſcheſcžijanſkim a ke tym, kotſiž ßu bjes wſcheho wěrywuſnacža 32 410. Do krajneje zyrkwje je pſchiſtupiło ſ romſkokatolſkeje zyrkwje 607, ſ druhich kſcheſcžijanſkich ſjednoczeńſtwow 228, ſe židowſtwa 27, ſ njekſcheſcžijanſkich ſjednoczeńſtwow a ſ tych, kotſiž ßu bjes wěrywuſnacža 4448; mjes tutymi 4448 bě 2535, kotſiž běchu prjedy ſ krajneje zyrkwje wuſtupili, nětko pak ßo ſaßo wrócžichu.

Wožadow ma naſcha krajna zyrkej 1264. Lěto prjedy bě runje telko.

To je krótki rospiß w liczbach w naſchej krajnej zyrkwi, ſ kotrehoż móżeſch ßebi pak wjele wucžitacź.

Zyrkej a ſtat.

S jeneho Londonſkeho cžaßopiża ſhonimy, ſo ßu w jendźelſkich kolonijach krajiny, do kotrychž je mißionaram pſchiſtup ſakaſany, w kotrychž ßo njeßmě evangelijon pſchipowjedacź. Tak je to w połnóznym Nigeria-kraju. Schtyri wulke provinzy tutoho kraja ßu ſa mißionſke ſkutkowanje ſawrjene. A cžehodla? Tohodla, „dokelž je to pſchecžiwo politizy jendźelſkeje wyſchnoſcže, dowolicź kſcheſcžijanſku propagandu — dźełacź ſa kſcheſcžijanſku wěru — w tych krajinach, kotrež ßu w pſchewaſy mohamedanſke.“ Po poßlednim ludliczenju bydleſche w tutych krajinach 6 699 427 mohamedanow a na 700 000 póhanow. Jendźelſka nowina měni, ſo to njeje wěricź, ſo mohłe pod knježſtwom Jendźelſkeje tajke wobſtejnoſcže bycź. — Stat a zyrkej je dwojake, a ſtat a wěra hiſchcže bóle. To je „wyßoka politika“!

— Wólby tydźenja, wólby ſa tydźeń a wólby do ſynody bliſko. Nowa ſynoda woli ßo 19. dezembra a pſchihoty ſa to ßo cžinja. Wolicź maja tu jenož wuſwoleni a poſtajeni ſaſtupjerjo wożadow. Sakſka je ſa to do 20 wólbnych wokrjeßow dźělena. Kóždy wokrjeß woli 3 ſaſtupjerjow a to jeneho duchowneho a dweju laikow. Wokrjeßy ßu poměrnje wjetſche hacž prjedy. Łużiza ma jenož dwaj; Žitawſka a Lubijſka ephorija hromadźe tworitej jedyn a tohorunja Budyſchſka a Kamjenſka hromadźe jedyn. Wólby maja wulku ważnoſcź, dokelž ma ſynoda po nowej wuſtawje wobſchěrniſche prawa a prěnja ſynoda pod nowej wuſtawu ſměje woßebiteje ważnoſcże, dokelž ſměje wſchelake ſarjadowacź a dorjadowacź. Tohodla njech woßadni ſaſtupjerjo na to kedźbuja, ſo prawych mužow do ſynody wuſwola.

— Pruſki miniſter ſa prawo je pſches „Hamtſku pruſku nowinarſku ßłużbu“ wſchěch, kiž to naſtupa, na to dopomnił, ſo ma ßo evangelſkim, katolſkim a židowſkim duchownym we prawym cžaßu powěſcź dacź, hdyž ßo hdźe prěnje jednanja ſa dźělenje mandźelſtwa ſtawaju. Wjele ßo nětkole na to ſkorži, ſo ßo to wjazy njeſtawa abo ſo ßo to pſchepoſdźe ſtawa, tak ſo to duſchepaſtyrjej wjazy móżno njeje, ßo ſ mandźelſkimaj dorěcžecź a ſjednanje ſpytacź. So maja fararjo powěſcź doſtacź, je ſe wſchelakimi wukaſami poruczene.

S mißionſtwa.

Kaž na tutym polu nowe hibanje a wjele dźěła, tak to też druhdźe w mißionſtwje. Ale dźěłacźerjow je pſchezo hiſchcže pſchemało. A ſa to je pſchicžina ta, ſo ßrědki pobrachuja. Mißionſtwo njedoſtawa nětkle telko darow, kaž do wójny a mohło tola jich wjele wjazy trjebacź. To je němа a tola ſaßo tak wótſje wołaza próſtwa, kotraž do wſchěch woßadow klincži: Pójcže a pomhajcže. Tuž chzemy ju ßłyſchecź a wußkyſchecź a potom cžinjerjo bycź!

W tukhwilu dźěłaja w rańſchej Afrizy dźeßacžo ſ Lipſcžanſkeho mißionſtwa, a to 8 mužſzy a dwě diakoniße; direktor ſeminara je mißionar Rother w Merangu.

W Indiſkej ßu ſchtyrjo ſ Lipſcžanſkeho mißionſtwa we dźěle, dwaj mužſkaj a dwě žónſkej.

Bórſy pak ßo na woběmaj polomaj liczba dźěłacźerjow a dźěłacźerkow ſ Božej pomozu powjetſchi.

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſki ſeminar.** Po próſtwje njeboh fararja Jmiſcha, naſcheho njeſapomniteho ßławneho wótcžinza, je krajne evangelſko-lutherſke konſiſtorſtwo něhdy ßerbſki ſeminar ſa ſtudentow a kandidatow duchownſtwa ſałožiło a je jón też hacž dotal pſchecźelnimje ſdźerżało. W poßlednich njedźelach je ßo w Budeſtezach pſches k. fararja Domaſchku ßerbſki ſeminar ſaßo wotdźerżał a bu ſańdźenu ßobotu ſa tuto lěto ſ Bożej pomozu wobſamknjeny. Seminar ma nadawk, ßerbſkich ſtudowazych w ßerbſkej rěczi roswucžowacź, ſpěchowacź a ſ dobom jich na duchownſke ſaſtojńſtwo mjes Sserbami pſchihotowacź. Studowazych je nětko mało, ſnajmjeńſcha tajkich, kiž na duchownſtwo ſtuduja, woßebje mjes Sserbami. Jedyn ſtudenta khoroſcże dla ſeminar wopytacź njemóżeſche, kaž bě ßebi pſchał a ßo nadźał. Tak je ßo na ßerbſkim ſeminarje lětßa jenoż ſtud. theol. Rößler ſ Lipſka, kotrehoż dźěd bě Sserb, wobdźělił. Dokelž tutón ruſku rěcž hižo wobknježi, kotruž je jako autodidakt na wjerchowſkej ſchuli wuknył, je jemu ßerbſka rěcž lohka. Pſchi dobrych darach a wulkej pilnoſczi ju ſ Bożej pomozu wěſcże dowuknje. W Lipſku je k. farař Röſeberg jeho ßerbſki wucžeŕ, ſchtož je jara dźaka hódne. Też ſa cžaß ſeminara bě poſtup w ßerbſcźinje jara dobry, tak ſo ſamóżeſche k. Rößler w Budeſtezach hižo wokťarnu Bożu ßłużbu wotměcź a je nadźija, ſo, da-li Bóh, hižo w póſtnym cžaßu naléto we Budeſtezach ßerbſzy prěduje. Woßady ßu w Sserbach bjes duchownych. Bóh ſbudź młodym ſtudentam wutroby, ſo bychu ßo na naſch luby, drohi ßerbſki lud dopomnili a ßo rosßudźili, jemu w luboſczi na ßwjatym měſtnje ßłużicź.

S **Ketliz.** Pſchichodnu ßobotu, 6. novembra, chzemy naſcheho noweho knjeſa fararja Konika witacź. Njedźelu 7. nov. ſapokaſa jeho k. ſuperintendent Franka. S tym ſacźehnje *k prěnjemu raſej němſki duchowny do naſcheje fary.* Sa ßerbſki dźěl naſcheje woßady pak je nětkle hiſchcże ſtarane, hdyž mamy k. fararja W. Mróſaka tu.

W **Drježdźanach** ßwjecźeſche žónſke Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo ßwój hłowny ßwjedźeń tutoho lěta. Na nim mějeſche faraŕ D. Fendt-Berlinſki ßwjedźeńſke prědowanje, kotreż je było woßebje ſahorjaze a mózne. Faraŕ D. Fendt je był prjedy ſ romſko-katolſkim měſchnikom. S katolſkeje zyrkwje k evangelſkej pſcheſtupiwſchi, bu ſ fararjom w Gommernje pola Magdeburga. Tu khwilu ſkutkuje w Berlinje.

W **Koßwigu** pola Miſchnja wobſamknу woßadna ſhromadźiſna mjes druhim też tole: Wo ßwjecźenju njedźele. Dobudźmy ßebi tola wróczo kſcheſcźijanſku njedźelu a ſcžińmy ju ßebi ſa dźeń ſboża, kotryž by był wěnowany Bohu a ßwójbje. — Cžińmy njedźelu jenoż to dźěło, kotreż dyrbi na kóždy pad cžinjene bycź a njenuſujmy nikoho k dźěłu, kotreż móże ßo też wſchědny dźeń ſtacź. — My proßymy towaŕſtwa naſcheje woßady, ſo njebychu ßwoje ſhromadźiſny a wuhotowanja poſtajowałe ſa cžaß Bożich ßłużbow — 9—½11 hodź. — a njedźelſke dopołdnjo ſkhowacź ſa woprawdźity njedźelſki měr, jeli ſo někak móżno, a towaŕſtwowe wuhotowanja, hdyž njeje hinak móżno, hacž ßobotu je wotměwacź, w połnozy ſkónczicź. — Tute poſtajenja njeißu jeniczke, kotreż ßo ſe ßwjecźenjom njedźele ſaběraja. Se wſchelakich ſtron ßo ſa to dźěła. Njech też w naſchich woßadach tuto prózowanje pſchiběra a njech naſche towaŕſtwa wſchě ßwěru na tute powſchitkowne žadanja dźiwaja.

W **Elleſeldźe** bu 17. oktobra nowa zyrkej poßwjecźena, ſa kotruž ßmy też w ſakſkich woßadach ſběrali. To je druha nowa zyrkej po wulkej wójnje w Sakſkej. „Lutherowa zyrkej“ bu poßwjecźena wot ſuperintendenty dr. Kühna. Pſchi ßwjatoczноſczi, na kotrejž ßo wobydleŕſtwo bohacże wobdźěli, bě też ſaſtupjeŕ krajneho konſiſtorija. Nowa zyrkej ma ruma ſa 700 kemſcherjow. Něſchto nowe pſchi tutym ßwjedźenju bě nowa zyrkwinſka khorhoj, kotraž je zyle neutralneho raſa a nima ſ politiſkim a nazionalnym niczo pſches jene: Běła khorhoj, na njej cžorny kſchiž a tam, hdźež ßo kſchiž kſchižuje, ſchtyri ſłote pruhi. S noweje wěże ſmahowaſche tuta khorhoj, kotrejež naczíſk je wot prof. O. Langi-Drježdźanſkeho, a dobu ßebi wjele pſchipóſnacźa. — To je też dobra myßliczka ſa naſch cžaß, tajkale khorhoj. Tak někotra huba njeby ßo wjazy wocžinicź trjebała a tak někotry ryncžk droheje nwinaŕſkeje papjery njeby ßo wjazy pißacź trjebał — dla khorhojow, kotreż ßo njeſpodobaja. Tak je ßo to ſtało njedawno hakle w Lubiju a hewak nadoſcź też ſwonka Lubija. A kaž ſa zyrkwine woßady by ßnadź też ſa ſchulſke gmejny wobmyßlicź była tuta naležnoſcź noweje khorhoje. — Prěnja nowa zyrkej po wójnje bu, kaž je nam ſnate, we Lužizy poßwjecźena a to w Korſymju.

— Židow je po wobliczenju wſchelakich wězywuſtojnych 14 163 343 na zyłej ſemi; to by 100. dźěl zyłeho wobydleŕſtwa był. 3 300 000 ſ nich ßydli w Sjednoczenych ſtatach Ameriki a 9 232 567 w Europje. Pólſka ma jich 2 829 456, Ruſka 5 253 324, Wukrajnſka 1 772 449, Rumunſka 834 344, Němſka 575 000, Wuheŕſka 473 000, Cžeſkoßłowakſka 354 000, Awſtriſka 300 000, Jendźelſka 280 000 a Franzowſka 150 000.

Dwějo.

Schwedſka nowina „Swenſka Morgenbladet“ powěda nam ſcźěhowaze:

Bě to něhdźe pſched 15 lětami. Dwaj ruſkaj židaj bydleſchtaj hromadźe w Newyorku, a to w iſtwiczźy, kotraž bě khětro khuduſchka. Wobaj běſchtaj ſ cźěłom a ſ duſchu anarchiſtaj, a wobaj běſchtaj zarej a jeho khěžorſtwu wjecźenje pſchiſßahałoj.

Ras weczor wopyta jedyn ſ njeju miſßionſki dom jeneho evangelſkeho ſjednoczeńſtwa. Tam doſta někajki cźiſchcź do ruki; ſazpiwajo cźißny jón na ſemju. Tola wón tam do tutoho domu hiſchcże ras pſchińdźe. Tón ras doſta Nowy Sakoń. Wón jón woczini a jeho wóczko namaka 10. ſchtuczku 2. ſtawa liſta na Romſkich. Tam ſteji: „Khwalbu, cźeſcź a pokoj wſchitkim tym, kotſiž dobre cžinja, najprjedy židam a potom też Grichaṁ.“ „Židam!“ To płacźeſche tola jemu. Wón bě tola žid. —

Wón wſa knihu ßobu dom do ßwojeho hubjeneho bydlenja a ju cžitaſche — a wobrocźi ßo ſ zyłej wutrobu k Jeſußej Khryſtußej. Dźenßa je tutón muž prědaŕ Adam Silberſtein, wjednik miſßionſtwa mjes židami w Rocheſtru.

Tón tamny młody mużſki woſta duzy po tym pucźu, po kotrymž běſche, ſawoſtawajo ßwěrny idejam, pod kotrymiž bě wón ſapocžał. We wulkej wójnje pſchedobu ßo pſches jendźelſke wobłěhanje a ſaracźenje a dojědźe njedźiwajo wſchěch ſadźěwkow do Ruſkeje. Zyły ßwět ſnaje dźenßa jeho mjeno. A tuto mjeno rěka: Trotzki.

Ale ſchto je ßo ſtało w poßlednich tydźenjach? Ssowjetmóznarjo ßu ßo rosdwojili w Ruſkej a Trotzki — a ſ nim jeho towaŕſchojo — buchu ſ móznaŕſtwa wuſtorcženi.

Liſtowanje: K. w K. ſa pokutny dźeń (14. 11.). — W. we W. ſa ßmjertnu njedźelu.

Porjedźeńka. W cźißle 44 (31. 10.) ſtr. 177 pod naſtawkom „Luther ſa woßady“ atd. podpißmo rěkaj: N. N.

Samokwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Czišćo 46.

Pomhaj Bóh!

Letnik 36.

Sy-li spéwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **14. novembra 1926** **Bautzen**

Čišćo a nakład Smolerjez knihičišchćernje a knihárnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

24. njedźela po swjatej Trojizy.

Pokutny dźeń. Jerm. 31, 31—34.

Njedźela semrětych so pschezo bóle bliži, a s njej też dopomnjecźe na poslednje wězy nascheho živjenja, na smjercź, posledni sud a wěčznosć woživi. Kelko sa wěčznosć wot nascheho semskeho živjenja wotwisuje! Hischcźe smy živi we tym czasu, w kotrymž so wschitko sa wěčznosć rossudźi; hischcźe je nam data hnadna khwila k pokucźe a k wobnowjenju živjenja, so by nam we wěčznosći to najhórsche salutowane było: satamanstwo. Bliski pokutny dźeń, tak do swjedźenja semrětych, cźe khutnje napomina, so by tola czi hischcźe spožczenu khwilu živjenja wužiwał k Bohu spodobnemu skutkej, dokelž twoje živjenje pschezo dale cźěka, haj wužiwał k pokucźe a k sjednanju so se swojim Bohom. Najwyschscha staroscź budź nam tohodla ta, so bychmy sasu do swjatka sastupili s tym, kiž nam jenicžki wostanje, hdyž wschitzy nasz wopuschcźa, hdyž cźlowjekojo nam wjazy pomhacź njemóža, hdyž wot swojeho cźěła niczo wjazy woczakacź njemóžemy, hdyž dyrbimy samlutki pisches cźěmny dołk smjercźe hicź. Stup do sluba s tym, kiž ma njebjo w ruzy. Ale kak do sjednocźeństwa s nim stupicź, hdyž nasz tysazy hrěchow wot njeho dźěla? Wón sam, to smějmy dźensa słyschecź, nasz pyta a chze so nad nami smilicź, kaž běsche so wón něhdy na swojim israelskim ludu smilił. Hdyž jeho smilnosć njeby była, by ty shubjeny był. Wón chze nowy slub s tobu sczinicź, a to dźensa, hdyž ty jeho słowo słyschisch a rossudźazu khutnosć so minjazeho hnadneho czasa saczuwasch. Wón chze po swojej hnadźe nowy swjatk s tobu sczinicź!

Ale trjebasch jón ty? Mnosy ludźo su w druhim swjasku živi. W swjasku se swětom. Ale swět so minje se swojimi žadosczemi. Ludźo su hordźi na to, wužiwajo wschitku kulturu swěta živi bycź. To njech s czasami jich ducha posběhuje, ale jich njesmjertnu duschu spokojicź to njemóže. Schto by cźlowjekej pomhało, hdy by wón zyły swět dobył a pak na swojej duschi schkodował? Kultura je něschto swětne a so wotměnja. — Drusy su wabjeni a cźerjeni wot lóschtow cźěła a sapadnu do hrěchow a haniby, do wrótnosćze a duchowneho wotroczkowstwa. Schtóž na swoje cźěło syje, budźe wot cźěła skaženje žnjecź. — Drusy sasu su cźehnjeni wot slych a skaženych sobucźlowjekow, wopacžnych pschecźelow, wot czerta a zykeho kralestwa sleho a pschińdu wot jeneje slósćze k druhej, doniž njeskóncza w najhórschim sebje sameho sjebanju. Woni so wjeselа w potajnym na tym, hdyž so kschesczijanska wěra a pózcźiwosć podrywatej, a měnja, so budźe tajki njebjeski poczink so swěta minycź; ale Bóh wě tola też swoje kralestwo na semi pschewjesć. Sawjedźeni cźlowjekojo wschak so też wjeselа, hdyž so drusy na pucź skaženja sawjedu, so bychu towarschow skaženja měli, a kóždy woprawdźity kschesczan dyrbjał sebi pschedobry bycź, hacź so by so do tajkeho skaženja podał. Po wudyrjenju revoluzije sebi wschelazy se skradźnej wjeselosczu myslachu, so je nětko s kschesczijanskim poczinkom a s kschesczanskej wěru nimo a so schesczanska zyrkej bórsy sahinje. Ale cźisćze hinak pchińdźe: Bóh ju sbudźi a da kschesczanskim poczinkam we wutrobach wěrjazych wotucźicź. Bóh budźe pschezo swoje mysle w swěcźe pschewjesć rosumicź, też pschecźiwo woli jemu so pschecźiwjazych. Sa nasz je najlěpscha rada ta, so bychmy sjednocźenje s Bohom pytali a s nim živi

byli. A to je woßebje hnada Boża: wón chze nam pomhacź, jeho luboſcź je wjetſcha dyžli naſch hrěch. Hlaj, cžaß pſchińdźe, praji tón Knjes, w kotrymž chzu ſ iſraelſkim domom a ſ Judźinym domom nowy ßlub ſcžinicź. Haj, wón chze też ſ tobu dźenßa nowy ßlub ſcžinicź.

Kajki dyrbi to ßlub bycź? Schto cźi wón pſchi tym lubi? Něhdy běſche wón ſ iſraelſkim ludom ßlub ſcžinił, w kotrymž wón jemu lubjeſche, ſo chze jich wumóz ſ ruki Egiptowcžanow, w kotrychž kraju buchu woni ſ najhórſchej robotu tłócženi. Wón jim ßlubi, ſo dyrbjeſche iſraelſki lud ßwój ßamßkraj dostacź, w kotrymž kóždy ßwojeu ßamßnu rolu wobßedźeny kraj dostacź, w kotrymž kóždy ßwoju rolu wobßedźeſpytowannꝛ ſ pſchibójſtwa Egiptowcžanow Bohu ßwojich wótzow ßłužicź. Bóh wſchak běſche tuto ßlubjenje derje dopjelnił a iſraelſki lud ſ wotroczžkowſtwa Egipcžanow wußwobodźił, ale iſraelſki lud njeběſche ßlub dźerżał. Jako běchu do ßlubjeneho kraja ſacžahnyli a ßo ßwobody a derjeměcźa wjeßelichu, ſapadnychu do druheho wotroczžkowſtwa, do hrěchow a ßwětnych lóſchtow, do pſchibójſtwa cźěka a wopuſchźichu toho Knjeſa, žórło wěcžneho žiwjenja. Lud ßo rosſchcźěpi a ludowe žiwjenje rospadny; kóždy pytaſche ßwój ßamßny dobytk a hdy bychu druſy pſchi tym ſahinyli. Druhe wotroczžkowſtwo na ludu cźežko wotpoczowaſche, kotrež běſche hórſche dyžli prěnje. Tuž lud ſapoczinaſche ßej žadacź ſa wumožerjom, kiž by jón wuwjedł ſ tutoho wotroczžkowſtwa hrěcha a winy a we nich pſchewinył ßebicžne a cźělne požadliwoſcźe. Jim pobrachowaſche w ßlubjenym kraju hiſchcźe ta nowa wutroba. Bóh pak ſe ßameje miłoſcźe ßo nad ßwojim ludom ßmili a jim póßła wumóžnika a meßiaßa, a pſches tutoho ßwojeho ßyna jim ſtwori nowu wutrobu, a do njeje pſches ßwojeho ßyna jim ſapißa ßwoje kaſnje. Pſches Khryſtußa nowy duch ſacźahny do luda a do ßwěta. Něſko hakle ludźo Boha ſpóſnachu, ſo njeje jenož ßurowy knjes, ale też ßmilny wótz, kiž njeje ßwoje kaſnje cźłowjekam dał, ſo by jich ſ nimi wobcźežił, ale ſo by jich na prawy pucź pokaſał. A na jich hrěchi wón wjazy njeſpominaſche. — Też naſch ßerbſki lud něhdy we cźežkim hoſpodarſkim wotroczžkowſtwje ſtonaſche. Hdyž běchu ßej Němzy naſch lud a kraj podcźißnyli, woni bórſy ſapadnychu do najhłubſcheho robocźanſtwa. Zuſy ryczerjo pſchikhadźachu do kraja a tu najlěpſche kubła wobßydnychu a zyłe wjeßne wobydleŕſtwo po cžaßu do tłóczazeho robocźanſtwa ſahnachu, tak ſo dyrbjachu ludźo jim ßłužicź ſe wſchěmi cźělnymi mozami, ſe žonu a dźěcźimi, ſe ßwojim gratom, ſe ßwojim ſapſchahom a ſe wſchěm, ſchtož mějachu. Też w Němzach drje knježa robotu poſdźiſcho ſawjedźechu, ale miliſchu. Hakle ßerbſka robota, kaž němſki łužiſki ſtawiſnaŕ Knothe dopokaſuje, płacźeſche ſa woprawdźitu robotu, a někotryžkuliž knjes je ju tohodla ſpytał we ßwojej němſkej wßy poſdźiſcho ſawjeſcź. Lětſtotki dołho je naſch lud cźerpił pod tutej kwaklu, a jeho zyły kharakter pſchija wotroczžkowſki ras, ródna rěcź ßo jemu bjerjeſche, ßwojoraſna kultura ßo jemu njeſmóžni, tak ſo dźenßa hiſchcźe wſchelazy Sserbja ßwoje namrěte ßerbſke kubła ſazpiwaju a wot ßo mjetju a jenož zuſe cžeſcźa. Ale ſkóncžnje w ſańdźenym lětſtotku tola cźepjeſche hodźina wumoženja. Robota bu wotwjaſana a ßwobodnje móžeſche kóždy na ßwojim kuble a wobßedźeńſtwje abo na ßwojej žiwnoſcźi abo kněžzy žiwy bycź.

Wulkotny to podawk we wuwicźu hoſpodarſkeho žiwjenja. Rjane ludowe žiwjenje ſakcźé a ßerbſka kultura ßo rjeńſcho wuwiwaſche. Ale ſchto dźenßa wohladamy? Druhemu wotroczžkowſtwu je naſch lud ſ dźěla pſchikhileny, hrěcham a ſeńſkemu ſmyßlenju. Cźělne a ßebicžne ſmyßlenje je też dalake worſchty też naſcheho makeho ßerbſk. luda njejßu pſches-

połnymi wucžbami a ßwětnymi ſawjeßelenjemi a rospróſchenjemi a Boże ßłowo póczžnje ſkomdźicź a ſa něſchto ßnadne abo njetrjebawſche dźerži. Wón ßo ſ dźěla kaſy a na jeho mandźelſtwach leži huſto něſchto kaž njepokoj a njejednota. Wſchelake worſchty też naſcheho makeho ßerbſkeho luda njejßu pſches jene, ale rosſchcźěpjenje ßamo naſcheho luda ßo namaka. Hrěch je ludźi ſkaženje. Wjele je wójna na tym wina była, ale też njebratrowſka wutroba ſtacźanow. Kelko nuſy mjes dźěłonjemějerjemi a bydlenje njemělzami. Na ſakonjach njepobrachuje, a lud je też w ßejmach bohacźe doſcź ſaſtupjeny, ale na tym pobrachuje, ſchtož je ſakonje dopjelnjenje, na luboſcźi. Luboſcź dawa, ßebicžnoſcź bjerje. Khryſtuß je luboſcź do ßwěta pſchinjeßł, wón je ßama luboſcź. Wón móže cźi wutrobu też ſ njej napjelnicź. Swjaſk ſ Bohom je naſch lud bóle a bóle ſhubił a tón dyrbi ſaßo pytacź. Khryſtuß je pucź ke njemu!

Nowi cžłowjekojo budźecźe pſches wěru do Khryſtußa. Je=li ſchtó w Khryſtußu, je wón nowe ſtworjenje. Hoſpodarſke abo ßwójbne wobſtejnoſcźe my njemóžemy pſchezo pſcheměnicź, ale najprjedy pytajcźe duchownu nuſu pſchewinycź. Je=li ta pſchewinjena, je=li ſaßo nowe žiwjenje wěry a ßwěry, poczinkowa luboſcź do wutrobow naſcheho luda ſacźahnyła, budźe też w hoſpodarſkim a ſozialnym žiwjenju ßo wſchelake polěpſchecź. Wobnowcźe ßo w duchu ßwojeje myßle a wobleczcźe ßo noweho cžłowjeka a wam budźe pomhane. Pytajcźe najprjedy Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź, dha budźe wam wſchitko druhe pſchidate. A Bóh ßam chze cźi dźenßa nowu wutrobu dacź. Dźenßa, hdyž jeho ßłowo ßłyſchicźe, njeſtwjerdźicźe ßwoju wutrobu! Wón njecha ſpominacź na twoje hrěchi, ale chze cźi je wodacź a ſ tym cźi ßwoju zyłu ßmilnoſcź wopokaſacź. Wón chze nowy ßlub ſ tobu ſcžinicź, chzeſch ty ßobu cžinicź? Wón chze cźe do ßwojeho kraßneho ſjednocźeńſtwa pſchinjecź? Daſch ty ßo pſchijecź? Wón chze cźi dacź noweho wěſteho ducha; daſch ty jemu knježicź we ßwojej wutrobje? Jene je nuſne.

Stwoŕ we mni, Božo, cžiſtu wutrobu
A daj mi noweho wěſteho ducha!
Njeſacźißń mje wot ßwojeho wobliczа
a njewſmi ßwojeho ßwjateho ducha wote mnje.

Na krajny pokutny dźeń (17. XI. 1926).

Hłóß: Knjes Khryſtuß, wón Ssyn Boži, ꝛc.

O Jeſu, ßłóncžna radoſcź, ty ßwětło žiwjenja,
njech ſa žiwjenjom žadoſcź mi běbnoſcź woblicža
po twojej hnadźe kſchewi, ſo duch ßo nowy ſjewi!
Mój Bóh njech to mi da!

Mi wodaj hrěchi moje, cźißń ſe ſadu ßo je;
njech hněwanje wſcho twoje ßo ſhubi, wuſtrow mje!
Njech dary měra ſjewja ßo, duſchu wbohu kſchewja!
Ach, Božo, wußłyſch mje!

Moŕ we mni Hadamowe wſcho waſchnje wohidne,
ſo požadanje nowe po tebi naſtanje,
a k ßłużbje dam ßo tebi, cźi cźeſcź bycź žadam ßebi,
kiž wumohł ty ßy mje!

Spožcź, ſo bych póſnał tebje, mój duſchepaſtyrjo,
móz płodźicź dał do ßebje ſe ßłowa twojeho,
ſo wěru ſ njeho dóſtał bych, w prawdźe twojej woſtał
a doſpołnjał tak ßo

Też ſahoŕ luboſcź ßwoju we mojej wutrobje,
ſo lubował tak twoju bych miłoſcź woprawdźe
a k ſpodobanju twojom' bych k ſbožu khodźił ßwojom'
po pucźu prawdoſcźe!

Nět, Knježe, spožcž mi mozy, spožcž žylnoscž s mužnoscžu!
Wschak hódny skutk je prózy, kiž twój Duch cžini tu;
wscho moje požadanje a khrobłe wupinanje
pak myßl ma pschezo sku.

Tuž ty, o Božo hnady, ty Wótcže žwěrnoscže,
wschě wotstroń dusche pady a wschědnje wobnow mje!
Daj wukon twojej' wole mi dobycž pschezo bóle
a poßylń móznje mje! — Ludw. Handr. Gotter, † 1735; — sež. M. U.

Duzy psches polo w nasymje.

Nasymske dźěła na polach žu s dźěła dokonjane, sdźěła žo dokonjeja, sdźěła pak dyrbja žo k druhemu rasej dokonjecž. Cžehodla? Schlinki žu žito wotžrałe.

Schtož ratař po sprózniwym pschihotowanju do role wužywasche, schtož tam rjenje skhadźesche, schtož žo tam počžinasche selenicž, teho bu tam mjenje a mjenje. W nozy pschiwažichu žo schlinki a sežrachu, schtož tam młódneho skhadźazeho namakachu. A prózdne a nahe bu tam polo, hdyž bě žo tak rjenje saseleniło.

Duzy psches polo nadeńdźesch we wschelakich kónczinach Łužizy doscž tajkich polow, kotrež žu tak schkodowałe. Setkasch žo tež s ratarjom, kotryž rolu snowa dźěła a snowa dobre žymjo wužywa.

Duzy tak psches „polo luda“ namakasch tež tajke wjetsche a mjeńsche blaki, hdyž žu „schlinki“ wscho sežrałe. W žlubjenym kraju žnadź ratarjo njeju s tutym schkodowanjom domachpytani byli, hewak — tak móžemy žebi myßlicž! — by nasch Knjes w pschirunanju w schtworakej role žnadź pschidacž mohł tu pjatu rolu, kotraž je wot schlinkow domach pytana, kotrež w nozy pschilěju a sežěru, schtož s dobreho žymjenja wodnjo sekhadźało.

Abo, žebi rospomniwschi Knjesowe pschirunanje wo nóznym žyjerju, kotryž do hotoweje role njerjad wužywa, móžemy tež rěczecž w podobnym smyßle wo tym słym, kotryž pó cžmje pschińdźe abo pó cžmje žwojich cžornych pomoznikow póscžele, kotrež wscho spóžeraja, schtož tam dobreho sekhadźało, njech to pobožnoscž abo pózcžiwoscž abo hewak dobre počžinki a dobre waschnjo.

Kelko to tola tajkich prózdnych, wotžranych blakow na polu luda!

To pohladaj na „nowiny“, kaž to ratař pola mjenuje, na kotrež žo prěnje žywy wužywaja: dźěcži a młodźinu! Cžorne schlinki žeru a žeru! A na starschich a starych polach to niz wjele hinak a lěpje: to žu doroscženi a stari! Je žo tola tak tu a tam w Sakskej stało, — a to žamo tež w ratařskich wožadach!!! — so wožadny farař njedźelu rano pschińdźe do Božeho domu a — njenamaka nikoho abo dwě abo tři stwjelcžka! — Abo: na wšy a na drosy nadeńdźe něchtón, duzy wjecžor po cžmje, jich wjele, kotřiž žo tam wokoło brójachu, nasajtra pak, hdyž pschi žwětle, kotrež psches wokna Božeho doma pschikhadźesche, žebi wobhladowasche, schtó tam běsche, njebě tam nichtón s tych młodych tuteje wšy! — Abo: Jandźel blidowych pacžerjow khodźi po wšach a městach, so by wohladał, kak žo blidowe pacžerje, žo młódnje selenjo w luboscži, džaku, nadźiji, sběhaja k njebješam. A wón hlada a hlada, a widźi jenož tu a tam stwjelzo, a tola je wschudźom wužywane dobre žymjo, Boże słowo, a tola je tež wschudźom narostł wschědny khlěb, tak so maju a njetrjebaju tradacž! — Abo: Cžorny žam dźe njedźelu wjecžor a w nozy psches kraj a rejwańske hłubje a druhe městna žwětneho sawješelenja — a wón ma lute wješele na tym, so schlinki, kotrež wjedźo abo njewjedźo w jeho słužbje, tak dokładnje žwoje dźěło dokonjeju!

Schto měnisch: Schtó ma wjazy pschicžiny skoržicž, so žu „schlinki“ žrałe, tón semski ratař abo tón njebjeski ratař Jesuß Khrystuß?

A komu žu „wone“ wjazy noweho dźěła nacžiniłe, ratarjej tuteje semje abo ratarjej njebjeskeje semje? A schto potom, hdyž žo to snowa njedźěła na tutym polu! Ratař wě, so tam to na lěto prózdne, abo so tam njerjad a pyr! Schto měnisch, schto to na polu luda budźe, hdyž žo to njedźěła snowa a saßo snowa, hdyž žo to njedźěła se wschej prózu a žwěru na „nowinach“ a „starych a starschich polach“?

A schtó dźěła? — Ja žebi myßlu: Ty!

Zyrkej a stat.

Pruski snutskowny minister je s woßebitym wukasom žwoje podstajene wyschnoscže dopomnił na postajenja, kotrež to swonkowne žwjecženje pokutneho dnja schkitaja. Wyschnoscže maja na to hladacž, so žo tutomu dnjej jeho prawo sakhowa. Nadźijamy žo, so žo tole tež wschudźom wobkedźbuje — a niz jeno w Pruskej, ale tež w Sakskej. —

My w Sakskej žmy nětk tak daloko, so stej zyrkej a stat dźělenej, njech tež niz hischcže zyle w tym, schtož pjenježne praschenja nastupa. S Danskeje pschikhadźeja powěscže, so žo tam tež dźělenje stata a zyrkwje pomałku pschihotuje. Je tam w swisku s tutym žo pschihotowazym dźělenjom roskora mjes ministrom sa zyrkwine należnoscže s jenym wjetschim wubjerkom sa zyrkwje wudyriła. Tutón wubjerk je zyrkwje twarił a jich w běhu lět 26 zyrkwjow natwarił s pjenjes, kotrež s kóždolětnej sběrku sběrasche. Roskora njeje hischcže wurunana.

W 44. cžißle nascheho łopjeńka podachmy 31. oktobra krótku rosprawu s lutherskeje zyrkwje w Pruskej a naspomnichmy tam, so zyrkej jako tajka nima to prawo „woßoby sjawneho prawa“ (Körperschaft des offentlichen Rechts). K temu móžemy dženža dodacž, so je pruske ministerstwo sa wukubłanje luda wyschemu zyrkwinemu kollegijej we Wrótžławju to scžěhowaze sdźěliło:

„Te evangelsko-starolutherske woßady, kotrež buchu po ziffru II generalneje konzeßije wot 23. julija 1845 w starych pruskich provinzach wutworjene, žu po tym, kaž pruska statna wyschnoscž prawo srosumi, sjednoczeństwa sjawneho prawa (Körperschaften des oeffentlichen Rechts). S teho scžěhuje, so žo jenotliwym woßadam luthersheje abo kaž tu rěka „evangelsko-staroluthersheje“ zyrkwje tuto sa žiwjenje a wobstacže tak ważne prawo pschipósnawa, zyłej zyrkwi jako tajkej pak niz. My srosumimy, so nochzeja sastacž wojowacž wo tuto prawo sa zyłu zyrkej.

Wschelke s bliska a s daloka.

Se žerbskich woßadow žkyschimy pschezo saßo skóržby a hłoßy spodźiwanja, so tu žerbskich duchownych tak mało a so nasche woßady dyrbja duchownych žebi wuswolicž, kotsiž njeju žerbskeje rěcže mózni, kaž na psch. Ketlizy, a kaž nětk to skoro tež Huszy hrosy, kotrejež farske městno je tež sa Němzow wupißane. Saßo pak tež wěmy s wusnacža žwěrnych žerbskich woßadnych, so žo sa to modla, so bychu žerbskeho duschepastyrja měli, kotryž by w drohej macžerńej rěczi to evangelion pschipowjedał a žo s nimi modlił. Njech njeju tute modlitwy podarmo a njech žo woßady a jich sastupjerstwa dale žwěrnje prózuja wo to, so bychu žerbskeho duchowneho dóstali! W tukhwilu je to tola hischcže móžno! To jene wěso pschi nětcžischich wobstejnoscžach wjazy móžno njeje,

so bychu ßo wo jene farſke měſtno telko a telko ſamołwjeli a woßada potom mjes jich wjele wolicź mohła! — Pſchi tym njechamy pak też to druhe ſamjelczecź, ſo też tajzy w naſchich woßadach ßu, kotrymž je to wſcho jene, hacž Serb abo Němz ſa fararja do woßady pſchińdże — a tajzy też, mjenujzy Serbjo, kotſiž ßebi pſcheja a żadaja, ſo by němſki duchowny pſchiſchoł a niz wjazy ßerbſki. So tuczi ſnajmjeńſcha to jene drohe, namrěte kubło, maczeŕnu rěcź, wonjeczeſczuja, je widomne. A tola w żanej druhej rěczi, ani němſkej, ani łacżanſkej, ani hewak druhej, Serbej Boże ßłowo tak do wutroby njerěczi a do ßwědomnja, kaž w lubej ßerbſkej rěczi a w żanej ßo tak wutrobnje k Bohu Serb njemodli, kaž w tej rěczi, we kotrejž jeho macź wuczeſche, ſ nim ruzy ſtykujo, Bohu ßo modlicź! — Wěſo, ſchtoż ſa Serba a jeho maczeŕnu rěcź płaczi, płaczi też ſa kóżdy druhi narod a jeho maczeŕnu rěcź! — Tu też to huſto ßłyſchane ſnapſchecźiwjenje: Serbjo móża tola też wſchitzy němſki!“ niczo njepſchemeni a niczo njepomha. Wono tola tak je, a ſchtóż tole njeſaczuwa, nima wjazy ſrozumjenja ſa to, ſchtoż chze nabożina bycź a ſchtoż maczeŕna rěcź je, abo nochze to ſrozumicź. A tola je naſch zyły czaß runje tajki, ſo by ßo wot wſchitkich a wſchudżom runje na tole dźiwacź dyrbjało! Pſchetoż wot tam ßem, wot ſnutskowneho a a najſnutskowniſcheho móże nam a naſchemu ludej tola jenoż pomoz pſchińcź a wumóżenje ſ zyłeho ſnutskowneho a ſwonkowneho hubjeńſtwa.

Budyſchin ma ſaßo primariußa. Sańdżenu njedżelu dopołdnja bu k. farař Handrij Fröhlich ſ Lipſka w Pětrowſkej zyrkwi wot k. tajn. zyrkw. rady Roſenkranza do ſaſtojnſtwa prěnjeho Budyſchſkeho evangelſkeho fararja abo primariußa ſapokaſany. Wulki Boži dom bě pſchepjelnjeny. Sso ſtożujo na 1. Kor. 1, 30, ſtupi nowy farař pſched ßwoju woßadu jako tón, kotryž chze bycź duzy po puczu ſa ßwojim Knjeſom a Sbóżnikom, a ſwoła też zyłu woßadu ßobu na tutón pucź: „Chzemy Knjeſa Khryſtuża cżeſczicź“, kiž je nam daty k mudroſczi a k prawdoſczi, k ßwjeczenju a k wumóżenju. — K. farař Fröhlich je ſ Lipſka do Budyſchina pſchiſchoł; tam bě wón ſ fararjom pſchi ßławnej Domaſchowej zyrkwi. Sańdżene lěto bě wón też ßobu na ßwětowej konferenzy kſcheſczijanſkich zyrkwjow w Stockholmje. Prjedy je na wſchelakorych měſtnach ſkutkował, tak też we woßadże ſakſkich ſaſtojnikow w Bodenbachu.. Jeho narodne měſto je Glauchau-Geſau. Tam je ßo 1. auguſta 1886 narodźił jako najſtarſchi ßyn fararja Heinricha Fröhlicha. — Wobßadżenje tuteho Budyſchſkeho faŕſkeho měſtna ma ſa zyły Budyſchſki zyrkwiny wokrjeß woßebitu ważnoſcź, dokelž ßo tola po rosdźělenju Łużizy do ſuperintendenturow wocżakuje, ſo Budyſchſki primarius tuto ſaſtojnſtwo ſaſtawa a ſo wón tak też budże ſ wjednikom najwjetſcheho dźěla naſchich ßerbſko-němſkich a němſko-ßerbſkich woßadow, — dołhoż pſchi tym woſtanje, ſo ßu tute woßady rosbrójene do tſjoch zyrkwinych wokrjeßow a niz ſjednoczene do jeneho, kaž ßebi to ſpomożne ſkutkowanje w tutych woßadach żada. Pſches wſchelake němſke nowiny je powěſcź ſchła abo ßnadź hiſchcże dże, ſo ßmy my Serbjo na tym wina — abo ßobu na tym wina —, ſo njebu nowy primarius ſdobom też jako ſuperintendenta ſapokaſany. Mjes Serbami njeje — kelkoż wěmy — niczo wo tym ſnate, ſo je ßo kraine konſiſtorium tehodla, ſo my Serbjo ßebi pſchezo hiſchcże ßerbſku ſuperintendenturu żadamy, ſapowjedźiło, k. fararja Fröhlicha ſa ſuperintendentu wobkrucźicź. Kotſiž ßu naſpomnjenu powjeſcź do nowin pſchinjeßli, ßu potajkim po wſchěm ſdaczu wjazy wo tym wjedźeli hacž my tu we Łużizy, wo kotrychž to pſchi tutej zyłej wězy dże. Abo ma ßnadź wěz druhich pſchiczinow? — Nowemu knjeſej fararjej pſchejemy też my do jeho noweho a ważneho ſaſtojnſtwa we Łużizy Boże żohnowanje.

S Budyſchina. Lětny ßwjedżeń Budyſchſkeho Guſtav-Adolfſkeho pobocżneho towaŕſtwa budże njedżelu, 14. naſymnika t. l. w **Kumwałdże; ßwjedżeńſku Bożu ßłużbu** knjes farař Stamm-Wóſporczanſki pop. w 3 hodź. ſměje. S pſchiſamknjenjom k zyrkwinſkemu ßwjedżenjej budże lětuſcha **hłowna ſhromadźiſna** ſ narěczu pſchedßydy, knjeſa tajneho zyrkwineho radźicźela Roſenkranza, ſ lětnej rosprawu pißmawjedźerja knjeſa fararja em. Rjedy Budyſchſkeho, ſ lětnym ſliczbowanjom, ſ wólbami a ſ pſchednożkom knjeſa fararja Günthera ſ Grottawy w Czěſkej: „wo wěru a domiſnu“. Ssobuſtawy a wſchitzy pſchecźeljo ſ Boha żohnowaneho dźěła luboſcże na evangelſkich wěrybratrach w rospróſchenju w katolſkich krajach ßo wutrobnje na tutón ßwjedżeń pſcheproſcheja. Czah ſ měſta pop. w 1,13 hodź. wotjědże a wjeczor ſ Kumwałda w 8,45 hodź., tak ſo ßu wopytarjo ßwjedżenja wjeczor w 9,08 hodź. w Budyſchinje.

Wólby do ſynody ßu ſa njedżelu 4. adventa poſtajene. Wo kandidatach ßo hižo jedna a wolerjo drje ßo wſchudżom bórſy k wólbnym ſhromadźiſnam ſwołaja. Sa Lubijſki wokrjeß je ßo tajka ſhromadźiſna ſa póndżelu, 22. novembra, dopołdnja poſtajiła. Tute ſhromadźiſny chzeja wolerjow pokaſacź na nowe wobſtejnoſcże w krajnej zyrkwi, woßebje na ſynodu, kotraž ma pod nowej wuſtawu wobſchěrniſche prawa, a tehodla na ważnoſcź wólbow, woßebje prěnjeje wólby do ſynody. S dobom budźeja też, jeli ſo to móżno, dotalni ſynodalojo a też ſa nowu wólbu poſtajeni ſynodalojo rosprawjecź.

Kak woni ſchczuwaju! „Welt am Abend“ radikalny czaßopis lěweje ſtrony je wulicził, liczby wopak hromadu liczo, ſo je w lěcże 1924 w Pruſkej 22937 evangelſkich a 9690 katholſkich duchownych w ßłużbje było, potajkim 32 627 ßłużownikow wobeju kſcheſczijanſkeju zyrkwjow! Pornjo nim je jich w Pruſkej „jenoż 24 411 lěkarjow“ w ßamßnym lěcże było. — Schto je wěrno? Pruſka je jich 1924 měła 9829 evangelſkich duchownych. Do tutych ßu też hiſchcże czi duchowni liczeni, kotſiž we wuſtawach ſkutkuja. — S druheje ſtrony ßu ßo praſcheli: „Hdże woſtanu dźěłaczerjo? W generalnej ſynodże ſtaropruſkeje zyrkwje njeje żadyn dźěłaczeŕ ßobu!“ Sjednoczeńſtwo evangelſkich towaŕſtwow, dźěłaczerjow na to wotmolwi, ſo ßu w generalnej ſynodże 6 dźěłaczerjo; jedyn ſ tutych je nimo toho ßobu w najwyſchſchej zyrkwinej wyſchnoſczi, w zyrkwinym ſenacże.

Kěrluſche ſa Boże ßłużby.

24. njedżela po ßwj. Trojizy. Tekſt: Liſt na Gal. 6, 7—10. „Schtóż tudy dobre wußyje, tam bjes pſcheſtacża ſa to żnje!“ Kěrluſche: 807, (565,6). — 25. njedżelu po ßwj. Trojizy. Tekſt: 2. liſt na Kor. 5, 1—10. „Duſche dom ßu njebjeßa.“ Kěrluſch: 584,7 abo: „Dom duſche je horkach, hdżeż w ßwětle ßu.“ 854,1. Kěrluſche: 272, 585, 637. — Njedżela ſemrětych: „Mój Bożo, daj pſches Khryſta krej, ſo w ßmjerczi ſo mnu derje ſtej.“ Kěrluſch 495. Kěrluſche: 272, 574, (474), 482, 495, 507, 522—24, 576, 577, 582, 807; 815; 816; 854; 856, 857.

Liſtowanje: W. we W. ſa ßmjertnu njedżelu. — P. M. w B. ſa 1. advent.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßaczizach.

Czisło 47. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedzelske lopjeno.

Budyschin **21. novembra 1926** **Bautzen**

Czischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi bjertletnje 78 stotych pjenjezkow.

25. njedzela po swjatej Trojizy.

Swjedzeń dopomnjecza na semrjetych.

Psalm 39, 5—8.

Swjedzeń dopomnjecza na semrjetych wubudźi w naš myšle na wumrjecze, na smjercź, a myšl tuteje njedzele we jeje khutnosczi sapschimnu drje wošebje hłuboko wschitzy, kotsiž su w běhu sańdzeneho lěta sami někoho se swojich lubych won njeśli na cziche město semrětych. Wulka je liczba tych, kotsiž su wot poślednjeje smjertneje njedzele hacź dzenża czahnyli se swěta; a hdyž stupimy k jenotliwym rowam, hdyž spomnimy na to, schto kóždy smjertny pad bije do ranow, dha wěmy, kak wjele styskneje srudoby je sašo saczahnyło do wjele wutrobow. Pschetoż smjercź pschinješe srudobu. Stupimy k rowej makeho dźěsicza. Dha drje prajimy, so tu njemóže smjercź hłuboko sapschimnycź sawostajenych. Ale dźi a praschej so mkodu maczeŕ, kotraž je tajke dźěczo pod wutrobu nošyła a je jo s bolosczemi porodźiła, praschej so nana, kiž je so wješelił na tajke mkode žiwjenje w swojim domje, a budżesch słyschecź wo wulkej srudobje a wo horju wutroby, hdyž stej jo dyrbjałoj sašo prjecź dacź. Wěmy wo starych, kotrychž žiwjenje běsche dokonjane, kak wišachu na tutym žiwjenju, hdyž czujachu, so stejesche smjercź psched jich durjemi a kak so wobarachu pschecźiwo njej. A potom wschitzy czi, kiž su naš wopuschczili w połnosczi jich mozy, tam jedyn mkodźeńz, lubowany wot starscheju a wot swójbnych, tam mandźelski, kiž sawostaji mkodu mandźelsku a czrjódku małych dźěczi, kajki czežki kschiž bu s jich smjerczu nadpołożeny sawostajenym! S nimi a se wschitkimi tymi, kiž žaruja sahe semrětych, smy drje saczuli tu zyku czežku srudobu, kotraž saczehnje do domow a do wutrobow se smjerczu. A hdyž dzenża so seńdże wulka žarowaza wošada na naschich pohrjebnischczach, dha wěmy, so tam budża wjele sylsow a wulka stysknosczź pola jich wjele.

Ale so bychmy pschi tym njesabyli, so chze nascha dzenżnischa njedzela też něschto druhe. Niz jenoż na naschich semrjetych dyrbimy myślicź, ale też na to, so so nam bližuje dzeń, na kotrymž dyrbimy wotžalczahnycź. To pak chze naš wabicź, so bychmy hotowi byli k pósnaczu, so je smjercź poczrěta do dobycza. W tajkej myšli prajimy:

Kónz, luby człowcze, wopomń, wopomń kónz poślednji!

1. Dha rěczimy wo wumrjeczu a
2. Wo žiwjenju.

1. Prědowanje wo smjerczi hnuje hłuboko wutrobu, a hdyž jenoż chzemy, móžemy to wschudzom a stajnje słyschecź. So bychu tuto prědowanje dzenża słyscheli wschitzy, kiž swoju czichu nutrnosczź dzerża pschi rowach na pohrjebnischczach. Stokróczinje klinczi tam wot rowow starych a mkodych a dźěczi, wyšokich a niskich, khudych a bohatych: wschitzy ludźo dyrbja wumrjecź. Wulke sčły człowjekow su dzenża schli do naschich Božich domow. Kak njeliczomnje wulka je liczba tych, kiž su prjedy naš tu won a nuts schli, su tu spěwali a so modlili, su swoje wobczežene wutroby pschinjeśli k Bohu, su so stajili pod Boże swjate słowo, a njeśu tu wjazy; jich ert je woněmił, su semrěli, su pohrjebani, sabyczi. Ale jich hłós je słyschecź sa tych, kiž chzedża jón rosumicź, jich hłóš, kiž k nam rěczi: Wschitzy ludźo dyrbja wumrjecź. Spomnisch też ty na to? Wěmy wo klóschtrje podjanskeje zyrkwje, so su

mnichojo, kotſiž w nim bydla, ßlub na ßo wſali, ſo njechadźa hacž do ßmjercźe žane ßłowczko wjazy rěčzecź; jenož jene ßłowo ßej pſchiwołaja, hdyž ßo ſetkaju, to ßłowo: memento mori, to rěka: Spomń, ſo wumrjecź dyrbiſch. — Tak njedyrbi pola naß bycź. Tu jako kſcheſcźijenjo ſtejimy w žiwjenju a mamy pſchißłuſchnoſcźe pſchecźiwo žiwjenju. A ßměmy ßo wjeßelicź tutoho žiwjenja, tak daloko kaž ßo ſtanje bjes hrěcha. To njeje žiwjenje, hdyž ſtajamy ßwoje myßle jenož ſtajnje ſ nowa na row. To ßu cźlowjekojo, kiž ßu njekhmani ſa to, ſchtož ßej žiwjenje žada też wot nich. Ale tola na druhej ſtronje też ſaßo tak, ſo ßmy ſtajnje hotowi k wumrjecźu. A to móže něſchto jara wjeßełe bycź. Jeneho pobožneho jendźelſkeho duchowneho, Jana Weßley, praſcheſche ßo ras žona, ſchto drje by wón we ßwojich poßlednich hodźinach cźinił, hdy by wjedźał, ſo dyrbi w bliſchej nozy wumrjecź. Wón wotmołwi: Ja bych ßwój cźaß runje tak nałożił, kaž nětko prjódk mam, jón wužiwacź. Ja bych w tutej nozy prědował, hdźež ßym to ßlubił, a jutſje rano też ſaßo. Potom bych w ßußodnym měſcźe też prědował. Potom bych ſchoł ßo lehnycź, po tym ſo běch w modlitwje ßo porucził ßwojemu njebjeſkemu wótzej; na to bych wußnył a wotucźił we wěcžnej domiſnje. — Schtóž je tak pſchihotowany, ſa toho nima myßl na wumrjecźe žanych ſtróželow wjazy.

Hacž ßy też ty tak pſchihotowany na ßmjercź? Hacž je tuta myßl pſchi tebi też we wſchěm, ſchtož cźiniſch a ſapocźinaſch?

Ras wobjedowaſche Potsdamſki prědar Schubert pola krala Bjedricha Wylema I. Dha ſcźeleſche někajki komödianta ßkužobnika ke kralej ſ próſtwu, hacž njeßměł pſched kralom ſe ßwojej cźrjódku wjeßelohru hracź. Někotſi pſchi blidźe běchu ſa to, někotſi pſchecźiwo tomu. Dha praſcheſche ßo kral prědarja a prajeſche: Schuberto, ſchto prajicźe wy k tomu? Tón wotmołwi: Majeſtoſcź, runje na to myßlach, hdy bych pſchi tutej komödiji wumrjeł, a Bóh by ßo mje praſchał: Schuberto, ſ wotkal pſchińdźeſch? Hacž mohł dha ſ wjeßełoſcźu wotmołwicź: ſ keklije? Na to wotmołwi kral khutnje: Ně, mjes keklijemi też nochzył wumrjecź; njech ßo tucźi ludźo wotpokaſaju. — Derje nam, hdyž nam ženje njeje zuſa myßl, ſo na naß cźaka ßmjercź.

2. Wono je tola tak, ſo ßmjercź njeſběhnje ſwiſk mjes žiwymi a ſemrětymi. Njemóžemy tych ſabycź, kotſiž ßu nam lubi byli, hdyž ßu też wumrjeli. Hladamy ſ luboſcźu jich rowy; na nich ßo dopomnimy, jich waſchnja a woßebitoſcźe ſteja ſtajnje pſched naſchim duchownym wóczkom. Wobſteji jena móz, kotraž też pſches ßmjercź ſjednocźa, to je móz luboſcźe. Niz ſeńſka luboſcź, kaž hewak wobſteji mjes cźlowjekami; to je luboſcź duſche k duſchi. W tutej luboſcźi cźujemy móz, kotraž pſchikhadźa ſ druheho ßwěta, ſe ßwěta, w kotrymž je a knježi jako kral Bóh. To pokaſuje naß na ßwět wěcžnoſcźe, hdźež knježi wěcžne njeſaniczomne žiwjenje. S tutoho ßwěta wěcžnoſcźe klinczi nam też dźenßa naſchich ſemrětych wjeßełe, troſchtowaze ßwědcženje: A hlej, my ßmy žiwi.

To je ta wulka rjana wěrnoſcź, kotruž chze nam ßmjertna njedźela pſchipowjedacź: naſchi ſemrěcźi ßu žiwi. Hdyž nětko huſto ſtejimy ſ rosbitej wutrobu pſchi rowach, woßebje tajkich, kiž bychu móhli hiſchcźe dołho woſtacź na tutej ſemi, a kiž dawachu nam nadźiju, ſo mohło jich žiwjenje hiſchcźe k najwjetſchemu žohnowanju ſa cźłowjekow bycź, dha budźe naſcha duſcha cźicha, hdyž wěmy, ſo tola njeje kónz ſ tajkim žiwjenjom, ale ſo ma tam horjekach we wěcžnoſcźi ßwoje dokonjenje. To pak dyrbi naß ſaßo pohonicź, ſo ßo cźim khutniſcho prózujemy, ſo by naſche žiwjenje tu na ſemi tajke było, ſo ßo njetrjebamy bojecź wumrjecźa.

Dwoje je žiwjenje po ßmjercźi, ſbóžnoſcź abo ſatamanſtwo. Se wſchej khutnoſcźu je nam Jeſuß Khryſtuß prajił: ſo njebudźa wſchitzy, kiž k njemu rjeknu: Knježe, Knježe, do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińcź, ale kiž wolu cźinja jeho Wótza w njebjeßach. Wjetſcheho mylenja njeje, hacž ſo měnimy, ſo na naß knježi jenož luby Bóh; ně, wón ßam nam praji: Ja, tón Knjes, twój Bóh, ßym jedny ßurowy Bóh, hotowy ßudźicź tych, kiž njecźinja po mojej woli. Na to tola njechamy ſabycź. Ale hdźež wón widźi pſchi wſchej ßłaboſcźi cźłowjekow ßwěrne prózowanje, kak móhli jemu ſpodobni bycź, tam ßo też ſjewi jeho wótzowſka luboſcź, kotraž njeda, ſo by cźłowjek ſhubjeny był, ale ſo by žiwy był we wěcžnej ſbóžnoſcźi. A hdźež wěmy wot naſchich ſemrětych, ſo ßu žiwi byli w tym Knjeſu, tam ßo wjeßeli naſcha wutroba w tej nadźiji: Naſchi ſemrěcźi ßu žiwi.

A nětk my ßami? Hiſchcźe tu ßmy; ale też naſch dźeń ßo bliži. Wužiwajmy prawje ßwój nam daty hnadny cźaß, ſo bychmy khodźili w tutym žiwjenju jako dźěcźi Boże, ſo bychmy w naſchej ßmjertnej hodźinje połni wjeßełeho dowěrjenja móhli prajicź: Cźeho nětk, Knježe, ßo mam troſchtowacź? Ja ßo ſpuſchcźam na tebje. Hamjeń.

Schtó ßu cźi w dalokim kraju?

Něhdy bě žiwy mózny a wulki kral. Tutón wupóßła dźěl ßwojeho luda do dalokeho, zuſeho kraja, ſo by tutón wobßydnył a tam nadawk a pſchikaſnju krala wukonjał.

Tak ßo też ſta. A lud tam ßydleſche a bydleſche w dalokim kraju. A jemu ßo tam lubjeſche.

Kral poſtaji, ſo ma ßo lud wrócźicź ſaßo do domiſny, ſ kotrejež bě wucźahnył. Ale ſchto ßo ſta? Ludej ßo nochzyſche wróczo.

Kral póßła ſ khutnymi napominanjemi. Hdyž tutón pſchińdźe, ßo też nimale wſchitzy ſhromadźichu, ſo bychu ßłyſcheli, ſchto ma jim prajicź. A tak dołho hacž tamny rěčzeſche, běchu też ſatorhnjeni wot krutych ßłowow a pſchikaſnjow a dźachu: „Haj, my chzemy!“ Ale, jako bě poßoł woteſchoł, pſchemyßlichu ßebi wěz a dźachu: „My woſtanjemy!“

Tuž póßła kral druheho póßła. Tutón pſchińdźe ſ zyle hinaſchim póßelſtwom. Lubje wabjo kaž nan rěčzeſche kral pſches njeho ßłowa luboſcźe a miłoſcźe a dopomni jich na kraßnu domiſnu a na wſcho drohe a rjane w njej. „Pſchińdźcźe ſaßo domoj do droheje domiſny!“ da jim prajicź. Běchu tajzy, kotſiž chzychu ßo hnydom na pucź podacź, druſy dźachu: „My mamy tu wſcho ſarjadowacź, my pſchińdźemy!“ a cźi tſecźi njeprajachu ani haj ani ně. Tuž woſtachu hiſchcźe tam na khwilku, doniž ßo njerosßudźichu, tam na zyle woſtacź.

Kral póßła nowe póßelſtwo. Tuto bě zyle hinajſche. To běchu wójnſzy jěſdni na wójnſkich woſach. Pſchi wojach a koleßach běchu bite koßy a w rukomaj dźerżachu też lute koßy. Jich póßelſtwo rěkaſche: „My pſchińdźemy na waß a waſche je to wumrěcźe!“ Naſtróżeni a ſblědnjeni ſhrabachu ßo wſchitzy a ßo wrócźichu.

To njeje powjedańczko. To je wěrnoſcź, kotraž też dźenßniſchi dźeń wobßwědcża.

Pokutny dźeń a pokutne pominanja Boha, toho krala wſchěch kralow, njepomhaja mjes ludom, kotryž bu na tutu ſemju póßłany.

Evangelion luboſcźe njeſamóže jich nawabicź, ßo wrócźicź Knjeſej wſcheje luboſcźe do raja, kotryž je Khryſtußowa luboſcź ſakożiła.

Ale hdyž blěda ßmjercź ſ koßu pſchińdźe, hdyž ßmjertna njedźela tu je, hdyž kaſchcź k rowu njeßu, tehdy pſchikhadźeja k Bohu, k jeho domej, k jeho ßłowu.

Je to rjenje? Ssu to cžlowjekojo, kotsiž chzedža tak mudri bycž? A ßy ty mjes nimi? Honi też tebje bojoscž psched koßu blědeje ßmjercže k Bohu a do zyrkwje a k modlenju?

Wužiwaj hodžinki ßmjertneje njedžele ja to, so tole rospominasch w jeje cžichich hodžinkach domach abo pschi rowach na kěrchowje abo pschi wójnskim pomniku padnjenych!

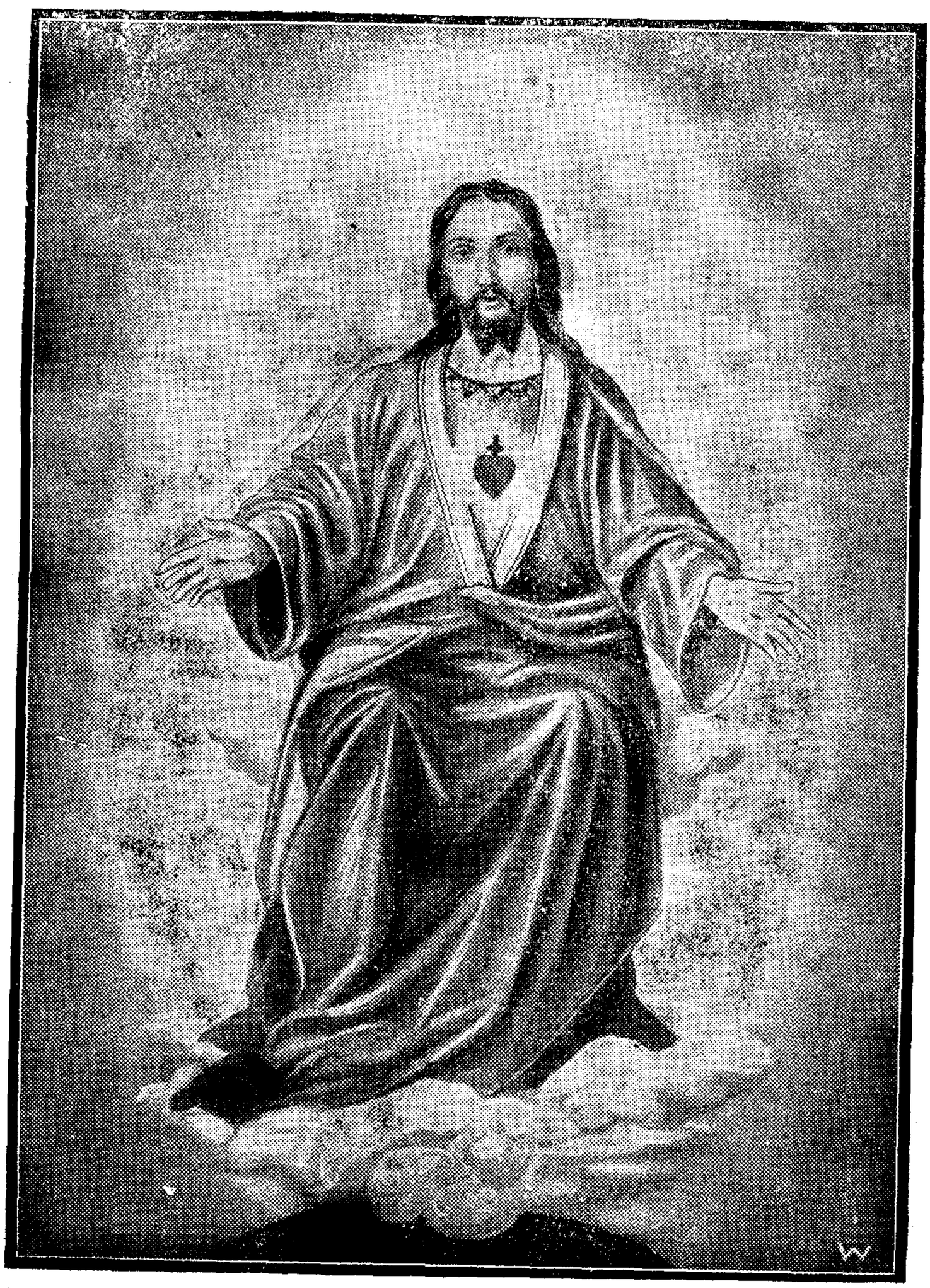
Rowy daloko.

Hdyž džemy dženža k rowam na naschich kěrchowach, spominamy na rowy daloke, w kotrychž wotpocžuja naschi rjekojo po krwawnym boju mordarskim, w kotrymž běchu ßwěrni byli, ßwěrni hacž do ßmjercže w najkraßnischim smyßle.

Tak pißasche wucžeŕ, na ruskim bitwischcžu ßo wukrwawejo, dokelž njebě pomoz blisko: „Hdyž ty tutu kartu dostanjesch, proschu cže, so by ßylna była a ßo jako macž wopokasała. Potom ßym ja pola toho, kotryž je mojeje wutroby trosch a mój džěl! Popschej mi s wutrobu mój pokoj, po kotrymž ßym ßo sa cžaß wójny pschezo žedžił. Kak kraßnje to, so je wón pschi mni, hdyž wschitko khabła a pada! Wón budž nětko też tebi trosch a sepjera! Džerž ßo krucže Boha a nježaruj! Modl ßo! Njepytaj sa mojim cžěłom! To najwažnische je, so je moja duscha k měrej džěcži Božich saschła!“

Njech je tuto poßlednje sawostajeństwo a ßłowo jeneho, kotryž je tak, kaž naschi lubi, wonkach w zusym kraju rjekowsku ßmjercž namakał, też nam wschěm trosch hewak a dženža, hdyž duzy k rowam du, pytamy rowy lubych padnjenych. To je rjekowske ßłowo rjeka a kschesčžijanske ßłowo kschesčžijana, kotryž ßmjercži mjes wocži hladajo ßo njeboji ßam a też hischcže ßwojich lubych troschtuje. Tuž nochzemy tu mjeńschi a ßłabschi bycž we ßwojej wěrje, njech tu žarujemy też wo najlubschich, ale stroschtni a troschtowani tak, so też druhim samóžemy dawacž wěrneho troschta.

Troschtowacž ßo móžesche jedyn tu domach, shoniwschi,

Jesu, khwataj, ja ßym sprózny,
Pój a wotewŕ dom mi wótzny,
Kotryž pschihotował ßy!

Wěrnoscž, žiwjenje, pucž ßwjaty
Ssy ty, Jesu, sa naß daty;
Ja pak hóscž ßym na drósy.

Dawno, Jesu, hladach cže,
Wjedž mje k twojim hosczam!
Jandžel Boži nětko mje
Posběhń k wyßokosczam,

So bych dawał khwalbu czi
Wěcžnje horkach pschi tróni
Se ßykami sbóžnymi!

ſo je ßyn w bitwje padnyk. Wón tehdy pißaſche: „Cžehodla pada telko dobrych, telko najlěpſchich młodych cžłowjekow? Trjeba tón njebjeſki jich tam we ßwojim raju? Dyrbja runje woni a ta krej jich wutroby bycź wopor ſa wótzny kraj? Myßl wopora je hłuboka! Ja ßym doſpołnje pſcheßwědcženy a ßebi zyle wěſty, ſo je kóždy jenotliwy njeßmjertny. — Ssmjercź je nowe narodženje wot tud do kraja duchow. Bóh woła jenož tych, kotrychž trjeba.“

A tutón ßamßny ſamóže tohodla też druhich, kotſiž ſ nim w jenajkim žarowanju, troſchtowacź, naſpomnjenym ßłowam pſchiſtajiwſchi: „Tak ſměje waſch ßyn ßwój woßebity nadawk, njech też na druhe waſchnje hacž je ßebi to waſche, ſ nanoweje wutroby wukhadžaze pſchecže wumyßliło!“

Tohodla ſpěwaj dženßa pſchi rowach lubych abo pſchi wójnſkich pomnikach też tu wěry a troſchta połnu ſchtucžku:

Ach porucž Bohu ßwěru
Sswój pucź a ſrudobu,
A wopomń ſ prawej wěru,
Bóh knježi na njebju;
Wón wětſik, wětry wodźi
A wſchitke mróčele,
Pucź, po kotrymž ßo khodźi,
Tym ßwojim ſjewicź wě.

Evangelion,

wjeßeła powjeſcź wot Božeje hnady w Khryſtußu.

Hłóß: Naſche dźěło je ßo ſtało.

W Ssynu ßwojim Wótz nam dawa
Sswoju wulku hnadu wſchu.
Wola Boža je ßo ſtała,
Sbóžnoſcź mamy w Khryſtußu.

Schto je Jeſuß „ſa naß“ cžinił?
Woprował je „ſa naß“ ßo.
Dźěcźi Boże naß je ſcžinił,
Wumohł hřěſchne cžłowjeſtwo.

By to hřěſchnik ßlepy widźił
Kak joh' Jeſuß lubuje,
Dha by hřěchi wſchitke hidźił,
Khodźił w nowym narodźe.

Narod nowy Knjes ßej žada
Wot naß hřěſchnych cžłowjekow,
We naß dźěkacź chze joh' hnada,
Sbóžnych cžinicź hřěſchnikow.

Wumoženi ßmy pſches njeho
Wot hřěchow a wot ßmjercźe.
Wěrjazy pſches prawdoſcź Jeho
Naſchu draſtu prawdoſcźe.

Khryſtußowa prawdoſcź naſcha
Nětko je a woſtanje,
Hdyž nam ſeńſke ßłónzo haſcha,
Dha nam ßłónzo Khryſtuß je.

Jeſuß Khryſtuß wcžera, dźenßa,
Kral naſch je do wěcžnoſcźe.
Prawych ſ hnady pyſchi cžeßna
Króna Jeho prawdoſcźe.

Prawi ſ hnady ßmy pſches wěru,
Sbóžnik naſch Knjes Jeſuß je.
Naß chze dowjeſcź k wěcžnom' měru,
Dacź nam wěcžne žiwjenje.

Žiwjenje to nowe naſche
Wěcžnje mamy w Khryſtußu.
Tak naß Jeſuß lubowaſche,
Stawy Jeho žiwe ßu.

S Jeſußom nětk k Wótzej dźemy,
Kiž je naß tak lubował.
Wjeßelicź ßo jara chzemy,
Sbóžnika je Wótz nam dał!

J. W.

S bibliju a Lutherom.

„Młodźina ſ bibliju“ bě heßło, pod kotreż bě ßo ſańdźeny tydźeń w Němſkej w towaŕſtwach ſjednocžena evangelſka mužſka młodźina ſtajiła. My njeſabudźemy, pſchikhadźejo wot 31. oktobra, reformaziſkeho ßwjedženja, a wot 10. nov., Lutherowych narodninow, ſo je to woßebje naſch reformator Luther nam ſmóžnił, ſo mamy bibliju a ſo ju mamy w maczeŕnej rěcži. My to njeſabudźemy duzy ſe ſtareho zyrkwineho lěta a duzy do noweho pſchikhadźazeho, ale pſchimamy ßo jeje krucźiſcho a rospominamy ju nutrniſcho we wutrobje a myßlach. Tak ſmějemy ſa njedźelſki dźeń a ſa wſchědny to, ſchtož nam najnuſniſche, nam wſchitkim, młodym a ſtarym, niz jeno młodźinje, tutej pak zyle wěſcze, ſo by nam a zyrkwi a ludej wotroſtł pſchichod, kotryž je ſałożeny na bibliju.

My ßmy pſchezo ſaßo a ſaßo ßłyſcheli, kajke hobrſke dźěło je Luther dokonjał, bibliju pſchełożiwſchi. Po tym móžemy ßebi trochu wuměricź wobſchěrne dźěło, kotreż bu dokonjane, hdyž ßłyſchimy, ſo je biblija abo ſnajmjeńſcha dźěle biblije do 835 wſchſtelakich rěcžow pſchełożowane. To je wulke a wulkotne dźěło, kotreż nam ßwědcži wo ßwěrje, pilnoſcźi, woporniwoſcźi mißionarow a prědarjow, kotſiž ßo wo to prózowachu, ſo bychu jim dowěrjeni cžłowjekojo też pſchezo měli to najdróžſche, to ßłowo Boże, w maczeŕnej rěcži .

My lědy wěmy, o jich telko rěcžow na ſemi je. My ßmy drje druhdy ßłyſcheli, ſo ßu pſchełożowarjo a mißionarojo, — kaž też Luther a jeho pomoznizy — huſto dołho ſa wěſtym ßłowom a wuraſom pytali. Pſchi 835 rěcžach pak, kajke to hobrſke, prózy połne dźěło, hdyž ßo nam praji, ſo ßu cžaſto njedźele, měßazy, haj lěta trjebali, prjedy hacž namakachu tón pſchełožk ßłowa a ßady, tón wuras, kotryž by ſa lud a jeho rěcž a jeho ſroſumjenje tón prawy był.

Njech nam też tole ßobu dopraji, ſo ma nam bycź biblija droha kniha. Tuž ważmy ßebi tutón na drohotnoſcźach tak bohaty pokład, naſchu bibliju, duzy po pucźu ſe ſtareho do noweho lěta a dale po pucźu pſches žiwjenje! Potom njebudźemy ženje zyle khudźi, potom ſmějemy pſchezo to, ſchtož nam runje trjeba je, ſo wobſtejimy a woſtanjemy.

Luther praji wo Božim ßłowje: „Boże ßłowo ma tu móz, hdyž ßo nutrnje ſ nim ſaběraſch, w nim dźěkaſch a jo ßwěru ßłyſchiſch, ſo wono ženje bjes płodow njeje; wono dawa nowy roſum, lóſcht a nutrnoſcź a cžini cžiſtu wutrobu a myßl; pſchetož to njejßu lěnje a morwe ßłowa, ale ſkutkowaze, žiwe ßłowa.“

S tutym woßebitym darom Božim a dźěłom Lutherowym ſ bibliju wſmimy ßobu na pucź ßłowo tutoho na Boże ßłowo ſałożeneho muža. Luther praji a piſche: „Tohodla je ſpomožne, ſo dawaſch bycź rano prěnje a wjecžor poßlednje

modlitwu. Hladaj ßo ßwěru pſched tymi wopaczнymi, jebatymi myßlemi, kotrež praja: „Wocžakń khwilku! Sa hodźinku chzu ßo modlicź. Ja dyrbju najprjedy hiſchcźe to a tamne dokonjecź!“ Pſchetož ſ tajkimi myßlemi pſchińdźeſch wot modlenja do dźěłanja a ſtaranja; tute tebje tak ſapſchahnu, ſo potom ſe wſchědnej modlitwu niczo wjazy njeje!“

Luther ma prawje, hdyž praji: „Naſcha wěra je hiſchcźe jara ßłaba a ſymna. By-li wona tak ßylna a wulka była, kaž to dyrbi, njebychmy luteje radoſcźe dla móhli žiwi bycź!“

Kak dr. Marcźin Luther ſ hroda Wartburg wujěcha.

Duzy ſ khěžorſkeho ßejma, kotryž ßo w nalěcźu 1521 we Wormſu wotmě, bu Luther bliſko hroda Wartburg w Thüringſkim kraju wot jěſdnych nadpadnjeny a do tutoho rodu dowjedźeny. To ßo ſta po woli Lutherowych ſchkitarjow a pſchecźelow, ſo by byk wukhowany pſched njepſchecźelemi. Khěžor Korla V. bě jeho tola 8. meje 1521 ſatamak. Tón muž ſ Wittenberga bu khěžorej, bamžej a biſkopam pſcheßylny a ſtraſchny! Tuž dyrbjeſche tak abo hinak ſ pucźa.

Tam na hrodźe Wartburg bu ſ Luthera rycźź Jurij — Junker Jörk. S rycźeŕſkimi cžinkami tamneho cžaßa nochzyſche pak rycźeŕ Jörk wjele cžinicź měcź. Druhe wězy a nadawki jeho jimachu, pſchede wſchěm hobrſke, ale pak kraßne dźěło, pſchełožicź bibliju. Tuž njetrajeſche tutomu „jatemu“ cžaß dołho. Wón pſchełožowaſche, pěßnjeſche, pſchihotowaſche ßwoju poſtillu, pißaſche mnoho liſtow a wojowaſche ſ wótrym pjerom pſchecźiwo ßwojim pſchecźiwnikam. Ale jemu ßo tam tola njelubjeſche, wón ßebi žadaſche do ßwobody, ſo by tam wojowak ſa Boha. Tuto žedźenje poßylni ßo kónz naſymy tak, ſo hejtmana hrodu proſcheſche: „Puſchcź mje won do Wittenberga, na něſchto dnjow jenož!“

„Ty mi tola ſaßo njepſchińdźeſch, rycźerjo Jörko“, ſnapſchecźiwi hejtman. „Ty ßy mi kaž njemudry ptaczk kotryž ſe ßwojeje lubeje, jeho ſchkitazeje klětki cźěka, hdyž je ras durčźka wocžinjene namakał A ja rukuje ſa tebje pola ßwojeho kurwjerćha!“

„Tohodla ßo ſaßo wrócźu. Bóh je mi ßwědk!“

Na to njemóžeſche rycźeŕ Hanß ſ Berlepſch niczo prajicź. Tu ßo wotmjelcža, to haj abo ně pſchi ßebi khowajo, hačrunje jeho jeho wucženy a pobožny jaty huſto tohodla nadběhowaſche.

Lutherej pak pſchinoſchowachu potajni póßli, kotſiž ſkradźu do hroda pſchikhadźowachu, liſty a ſaßo liſty ſ Wittenberga, w kotrychž ſtejeſche, ſo tam we Wittenbergu někotſi nowu wucžbu wucža, błudnu wucžbu. „Pſchepjecźi mužojo — Schwarmgeiſter — tu wuſtupuja a ſahańbuja twoje ßłowo wo wěrnym Boſy. Sacźiſka mnichowſtwo a khcźenizu, torhaja ßwjate wobraſy ſe ſcźěnow. To je ſły błudźazy duch, kotryž je tu ſacźahnył. Pſchińdź a pomhaj nam!“

Tak běchu ras Pawoła wołali: „Pſchińdź a pomhaj nam!“

To bě wokoło hód. Saßo ſtejeeſche rycźeŕ Jörk pſched roskaſowarjom hrodu, wobleczeny ßwoju prědarſku ßuknju, tola w mjeswocžu hiſchcźe brodu po waſchnju rycźerjow. W rukomaj dźerżeſche liſty.

Berlepſch je pſchecžita a rjekny: „Tajki njemóžecźe tola, wyßozy wucženy knježe a pſechcźelo, ženje ſ hrodu wujěchacź, poł farař, poł rycźeŕ. Woni bychu waß na bližſchim khižnym pucźu popadnyli a mojeho wopaczneho rycźerja pſched khěžora wlekli. Mi ßo ſda, ſo je mi waſche žiwjenje lubſche hačr wam, hačrunje wone tola zyłemu khcheſcźanſtwu ßkuſcha. Tola woſtańcźe dźenßa w tutej wam ſwucženej draſcźe a prědujcźe nam na wjecžor w hrodowſkej kapali wo tamnej nuſy ßwěta a jeho wumoženju.“ Tole prajizy pokaſa na liſty, kotrež jemu ſaßo da.

Luther woteńdźe ſrudny. Njewědźeſche, kak by wutrobu hrodowſkeho hejtmana ſmjehcźił, kak by ßebi wrota hrodu wocžinił. Srudźeny ſtejeſche na ſwonkownej łubi hroda, na kotruž bě ßo ßněha naſchło a ſhladowaſche do bělych horow. Schto dha, hdy by ſ murje dele ſkocžił? Hačr by Bóh dźiw cžinił a jeho njeſranjeneho dele puſchcźił?“ — „Ty njedyrbiſch ßwojeho Boha ſpytowacź!“ ſawoła w nim mózny hłóß, pominajo. „Modl ßo, ſo by ßo Berlepſchowa wutroba ſmjehcźiła!“

Wjecžor prědowaſche Luther w pěknej hrodowſkej kapali ſ jandźelſkimi jaſykami, a wſchitzy pſchipoßłuchachu ſatorhnjeni a pſchekwapjeni na njeho. Lutherej ßamemu ßo ſdaſche, ſo je ſwonka ßwojeho cźěła a zyle jenož bójſke ßłowo. Tam pak, hdźež roskaſowak hrodu we ßwojim ſtole ßedźeſche, ſajědźe ruka pſches mjeswocžo, wócžzy trějo.

Po tutym kraßnym prědowanju ſtupi knjes Hanß ſ Berlepſch k Božemu mužej a rjekny mjelczo knjemu: „Rycźeŕ Jörk ma dowol wot naß, wobrónjeny a wobſtražowany, tſi dny we Wittenbergu pſchebywacź. Dr. Luther pak woſtanje tu horjekach!“

(Pokracžowanje.)

Tuž roskaž domoj!

„Tuž roskaž domej, ßmjercź cźe žada,
Hdyž runje młody, ſtrowy ßy,
A njepraj tomu, ſo je blada,
Kiž hižo ſa te młode dny
Cźe k ßmjercźi nucźi hotowacź
A niz ſ tej ßamej žorty hnacź!“

Tak ſpěwa Pětr Młóńk, kotryž je ßerbſkemu ludej a jeho žarowazym tak někotry ßmjertny a žarowanſki kěrluſch ſaſpěwak a kortyž je nětko dawno tež po tutym žadanju ßmjercźe, kaž je ſpěwak, ſ tuteje cžaßnoſcźe woteſchok.

A ßmjercź je ßebi w tutym lěcźe ſaßo telko žadaka na pucź ſa njej, haj wjazy hačr lěto prjedy, a je ßebi žadaka dźěcźi a młodych a doroſcźenych a ſchědźiwych. Pſchi dołhich a cžežkich khorołožach, kotrež buchu ßmjertne łoża,, ßmy ſtali; ſ nahłej ßmjercźu ſhrabnjenym ßmy do ſblědnjeneho wobliczа hladali — a ßmy žarowali a žarujemy hiſchcźe a dopominamy ßo jich ßmjercźe dźenßa, na ßmjertnej njedźeli, a ſpominamy na ßwoju ßmjercź, kotraž budźe ßebi tež naß ras žadacź. Ale my njeſapomnimy, ſo to njeje ta ßmjercź, kotraž ma nad nami roskaſowacź jako kralowa najwyſchſcha, ně, tón, kiž nad njej roskaſuje, je Jeſuß Khryſtuß, tón Knjes tež nad ßmjercźu. A tohodla, dokelž pſched tutoho Knjeſa dyrbimy, je tón pohoń cžim khutniſchi: „Roskaž domej!“ A wón je nuſny młodym a ſtarym, pſchetož tych, kiž to ſabudu, je pſchezo hiſchcźe wjaz hačr tych, kiž po tym cžinja.

Ssy ty mies tutymi abo tamnymi? Ssy ty mudry abo pokorny? Ssy ty žiwy tak, kaž ßebi budźeſch pſchecź, ſo by žiwy byk, hdyž mrějeſch?

Ach, roskaž domej, ßmjercź cźe woła!
Daj, ßmilny Božo, ſ luboſcźu,
So mi tež tute ßłowa
Wſchak ſtajnje pſched wocžomaj ßu.
So kóždy cžaß ßym hotowy,
Hdyž budu wotßal wołany.

Wußud.

Jerusalem ma wustaw ſa wußadnych. — My ſnajemy tola wſchitzy tutu žałoſtnu khoroſcź ſ biblije. — Tutón wuſtaw „Pomoz Jeſußowa“ mjenowany, ßłuſcha drje nětkole jendźelſkemu wotdźělej bratrowſkeje gmejny, tola wothladarki pſchikhadźeju ſ Herrnhuta. Tukhwilu je tam 24 wußadnych, nimale wſchitzy ßu muhamedanſzy. Dozyła je w ßlubjenym kraju něhdźe 300 wußadnych.

Wyſchnoſcź ßebi na to myßli, wſchěch tutych khorych do tutoho wuſtawa ſhromadźicź. S tym by ſ dobom dozpiła, ſo by ßo kraj wuczjiſcźił a tak ßnadź po cźaßu ßo tuta khoroſcź wutupiła abo tola wobmjeſowała.

Něſchto woßebite a pſchekwapjaze ſ poßlednjeho cźaßa je to, ſo je ßo lěkarjam poradźiło, někotrych wußadnych zyle wuhojicź. Jendźelſkemu mißionſkemu lěkarjej w Indiſkej je ßo ſchlachcźiło, tutón ßrědk wußlědźicź; mjenuje jón Aguuniwolij. Wußadni nochzychu tutón ßrědk wužiwacź, dokelž dyrbjachu jón picź a wón njelubje ßłodźi. Nětko njedawaju lěkarjo tuto lěkarſtwo wjazy picź, ale woni jo do cźěła ßykaju, kaž ßo to tež hewak wjele ßrědkow na tuto waſchnje nałožuje. Wono je něſchto dźiwne a ſwjeßelaze po wobkrucźenju wſchěch, kak je ßo ſ tutym ßrědkom ſe wſchěmi khorymi wuſtawa polěpſchiło; woßebje bjerje tutón ßrědk te wulke boloſcźe, kotrež mějachu wboſy khori dotal cźerpicź. Khori móža ßo nětko tež ſe wſchelakorymi dźěłami ſaběracź a tak ßwoje žiwjenje ſ něcźim wužitnym wupjelnicź a porjeńſchicź. Cźiſcźe wuhojili ßu lěkarjo dotal drje jenož tſjoch, tola pak tſjoch. Wſcho hromadźe je to poſtup, na kotryž ßebi prjedy njejßu ſwěrili myßlicź.

Wono drje je móžno, ſo ßu tute wuhojenja wußadnych ſaßo prěnje po Jeſußowych wuhojenjach.

Sekty.

„Khutni bibliju pſchepytowarjo“ abo „Ernſte Bibelforſcher“ maja po wſchěm ſdacźu wulku nuſu ſe ßwojimi wěſchcźenjemi, kotrež do ßwěta trubja. S woprědka běchu ſapocźatk kraleſtwa měra Khuyſtußoweho a cźělne ſtawanje ſemrětych ſa lěto 1914 poſtajili, potom jo ſa lěto 1925 wuwołachu. Bjes dźiwa, ſo ßo jich pſchiwißowarjo ſamyleni cźujachu, dokelž ani 1914 ani 1925 dopjelnjenja njepſchinjeße. Najnowiſche je, ſo jich wjednik, Americźan Rutherford, we ßwojim ſpißu „Die Hölle“ ſaßo ſ móznym ßłowom dopjelnjenje poßlednich wězow ſa naſch cźaß pſchipowěda, ale, ale: Wón ſwěri ßebi „ſ dowěru“ jenož prajicź, ſo ßo ſtawanje morwych bórſy ſapocźnje. Se ßłowom „bórſy“ — tak piſche wón dale — njeměnimy my pſchichodne lěto, měnimy pak tola dowěriwje, ſo ßo to ſtanje, prjedy hacź ßo dalſchi lětſtotk minje.“ Jedyn ſe evangelſkich cźaßopißow pſchiſpomni k tomu: „Něſchto ßu tola nawukli!“

Kelko jich wěru pſchesłuvi.

W Němſkej je jich, hdyž liczbu evangelſkich a katolſkich pſchirunujeſch, telko katolikow, ſo jich liczba dobru połojzu liczby evangelſkich wucźinja. Mjes woběmaj zyrkwjomaj je ßo kóždе lěto wěſte wuměnowanje ſ tym ſtawało, ſo ſtawy evangelſkeje zyrkwje do romſko-katolſkeje pſchesłupichu a nawopak. Hižo lěta dołho je liczba tych, kotſiž ſ romſko-katolſkeje zyrkwje do evangelſkeje pſchesłupja, wo wjele wjetſcha była, hacź liczba tych, kotſiž ſ evangelſkeje zyrkwje do katolſkeje pſchesłupja, tak bě to tež 1924, a kaž ßo ſda, wobkrucźa to liczby lěta 1925 hiſchcźe bóle; tute njejßu wſchě hiſchcźe powſchitkownje ſnate.

W lěcźe 1921 bě jich 3432 wjazy ſ katolſkeje zyrkwje k evangelſkej pſchesłupiło hacź nawopak ſ evangelſkeje ke katolſkej; 1922 a 1923 bě liczba wo něſchto mjeńſcha. W lěcźe 1924 bě pak jich to 3927 wjazy; 1924 pſchesłupi 10880 katolikow k evangelſkej wěrje a 6933 evangelſkich ke katolſkej. To je jich wjaz hacź dotal w žanym lěcźe; najwjazy bě jich hacź ßem w poßlednim cźaßu było 1910, mjenujzy 3491 wjazy katolikow hacź evangelſkich.

Woßebje pſchiběraju pſchesłupy katolikow w Bayerſkej, kotraź ma na 100 wobydlerjow 70 katolſkich. W powſchitkownym je to tak, ſo ſe 100 000 evangelſkich jich 1824 ke katolſkej wěrje pſchesłupi, ſe 100 000 katolſkich pak 5.631 k evangelſkej wěrje. „Kirchliches Jahrbuch für die evangeliſche Landeskirche Deutſchlands“, — kniha, kotraź nadrobnje wo tutym a druhim piſche — praji, ſo je potajkim pſchikhilnoſcź katolikow, k evangelſkej zyrkwi pſchesłupicź wjaz hacź tſi krócź tak wulka kaž pſchikhilnoſcź evangelſkich, ke katolſkej zyrwi pſchesłupicź.

Schto je wina na tym, ſo jich wjazy ſ katolſkeje zyrkwje k nam do evangelſkeje pſchesłupi hacź na wopak? Mjes druhim zyle wěſcźe to ſtejniſchcźo katolſkeje zyrkwje k měſchanym mandźelſtwam. Katolſka zyrkej ma tu ſaßadnje wótre poſtajenja.

Tute liczby tež rěcźa a ßwědcźa wo tym, ſo katolſka zyrkej w tutym rosßadźowanju ſ naſchej evangelſkej zyrkwju njedobywa.

S mißionſtwo.

Wſchudźom je nowe hibanje wonkach na polach mißionſkeho dźěła. Domach w kraju jenož nochze to ſ pomoznym dźěłom jenotliwych kſchesćijanow tak poſtupowacź, kaž ßebi to nowe mißionſke nadawki žadaja. To ma zyle wěſcźe ßwoju winu w hubjenych hoſpodarſkich wobſtojnoſcźach tu domach w kraju, ßobu pak tež w tym, ſo je luboſcź ke Knjeſowemu mißionſtwu woliwknyła. Njech tu nowe poſtupy mißionſtwa nowe ſahorjenje ſahorja.

Rjany a woßebity poſtup móže ßebi ſa ßwoje dźěło „Połnózno-němſke mißionſke towarſtwo“ ſapißacź. Tuto dźěła w Togo-kraju, kotryž bě prjedy kolonija Němſkeje; jedyn dźěl je nětk pod jendźelſkim, jedyn pod franzowſkim nadknježſtwom. W jendźelſkim dźělu dźěłaja ſaßo tſjo mißionarojo tuteho towarſtwa, w franzowſkim njeje to hiſchcźe dowolene. A tola je towarſtwu ſmóžnjene, nětko wupóßłacź poßylnjenje tym tſjom w jendźelſkim kraju a nimo toho tež někoho do franzowſkeho kraja, a to tſi dźěłacźerki.

Tuta wěz ma ßo tak: W lěcźe 1896 pſchicźeże cźrjódka Togoludźi do Němſkeje, ſo by tu pokaſowała žiwjenje a waſchnje ßwojeho luda. Tſi dźowki hłownika tuteje cźrjódki njewrócźichu ßo do domiſny w dalokej Afrizy, ale woſtachu we Němſkej, hdźež běchu ßo tež narodźiłe. Tſi evangelſke domy je pſchijachu a je wukubłachu. Wſchě tſi ßu ßo nětk rosßudźiłe, mjes Ewe-ludźimi w franzowſkim Togokraju jako mißionarki ſkutkowacź. Wone hotuja ßo w tukhwilu na ßwoje wupucźowanje.

Tak je „Połnózno-němſkemu mißionſkemu towarſtwu“ ſmóžnjene, ſ tutymi tſjomi domoródnymi ßotrami też w tym hewak ſa njo ſakaſanym kraju mißionſke dźěło wukonjecź. Bóh tón Knjes ßebi ſa pola mißionſtwa po wſchelakich pucźach dźěłacźerjow a dźěłacźerki pyta. My móžemy dobreje

nadźije bycź, so budźeja tute tśi, tu w Němśkej wukubłane a sa tuto dźěło dokładnje pśihotowane ßotry tam w Togo-kraju mjes tymi ßwojimi se žohnowanjom śkutkowacź.

Mandźelśtwo.

Njedawno pißachmy wo jenohodźinśkim mandźelśtwje, kotreź je w nowoczaßnej Rußowśkej móžne a teź hižo było. Sanjechanje mandźelśtwa rosśchěrja ßo pak po wśchěm śdaczu po zylym ßwěcźe. Snajmjeńścha nam powjeścźe ś Ameriki to wobkrucźeja.

Biśkop Manning je tam śjawnje napominał k pośtupowanju pśechecźiwo dźělenju mandźelśtwow, ś kotrymž bu to tam hórje a hórje. Tuto namołwjenje je wubudźiło žiwe rosmołwjenje w zyrkwinśkim a teź w politiśkim nowinaŕśtwje Ameriki. A to bjes dźiwa! Bu jich tola w Sjednocźenych Statach Ameriki sa jene lěto 112036 mandźelśtwow dźělenych. To śda ßo cźi tola śkoro něśchto kaž „inflazija“ bycź! Saßo pak njeje to w Amerizy powśchitkownje tak. W połnóznym ßußodnym kraju, w Kanadźe bu sa ßamßny cźaß 57 mandźelśtwow dźělenych.

W Sjednocźenych Statach ßo w pścherěśku pśchi 7 wěrowanjach jene mandźelśtwo dźěli. Někotre staty ś nich maja pak hiśchcźe hubjeńśche liczby. W stacźe Ohio ßo wot pjecź hižo jene dźěli a w stacźe Oregru ßamo wot dwě a pok jene. Bjes dźiwa to, so tam jena nowina pische: „Mandźelśtwo njeje wjazy tajke śjednocźeńśtwo na cźaß žiwjenja kaž něhdy. Wot žonow ßo wjazy njewocźakuje, so ßu wone towaŕśchki na cźaß žiwjenja sa mužow, kaž wone to prjedy běchu, dokelž to do zyła hinak móžno njebě. Pścheměnjenje domjazeho hospodaŕśtwa, ßamostatnoscź, kotruž ßebi žónśke wudobychu, to; so njeje trjeba, njeśbožowne mandźelśtwo dale hajicź a to, so je tak rjez dźělenje mandźelśtwa powśchitkownje ßwjecźišnu dośtało, so by było pśchihódny a niz wjazy hanibny pucź dźělenja, to wścho je sawinowało wobśtejnoscźe, pśechecźiwo kotrymž biśkop Manning a jich wjele wojuje.“

Jena druha nowina napomina wjednikow kścheścźijanśtwa, so bychu ßo ś tutym praśchenjom woßebje saběrali. A to je teź nuśne, niz jeno w Sjednocźenych statach, ale wśchudźom, teź pola naß.

Alkohol.

Alkohol njeje jenoź pśchibóh sa jich wjele, kotremuž ßkuža se žadoścźu ßwojeho cźěła, alkohol je teź tyrann, kotryž tych, kotśiž do jeho mozy pśchińdu, puta a wjasa ś rjecźasami, haj alkohol je mordaŕ cźěła a dusche. Tohodla bjes dźiwa, so ßo pod tutym śpósnacźom wśchudźom bóle a bóle hiba pśechecźiwo alkoholej. Njedawno bě teź w Dorpacźe 18. kongres pśechecźiwo alkoholißmej śhromadźeny. Na tutym śjednocźichu ßo do krucźišcheho świśka sastupjerjo wśchěch wěrywusnacźow. Scźěhwk tuteho wustupa je, so je teź zyrkwiny wubjerk Němśkeje wuprajił, so ma to saběranje ś tutym praśchenjom ßobu najkhutnišchi nadawk teź evangelśkich zyrkwjow Němśkeje bycź.

K tomu někotre liczby, kotreź kóždeho nastróżeja, kotryž nima runje kamjeńtneje wutroby w ßebi. Profeßor pśchi universicźe w Bonnje, ś dobom lěkaŕ sa ßudniśtwo tam, dr. Müller-Heśś wośjewja scźěhowaze liczby wo sahubje luda. Němśki kraj ma 170 000 idiotow, t. r. kotśiž ßu na ducha ßłabi, hłupi. Sa 100 000 ś tutych je alkohol na tym wina. Němśka ma jich 80 000 epileptiśkich, tajkich kotśiž maja padawu khoroscź; sa 60 000 ś nich je tutu khoroscź sawinowało wopikśtwo starscheju. Dr. Müller-Heśś teź to jene wupraji, so teź wßy, t. r. wjeßny lud njeje wjazy to žórko noweje mozy sa zyły kraj; „Te tśi wulke morjaze khoroscźe: tuberkulosa a śpłažne khoroscźe (Geschlechtskrankheiten) a alkoholismus ßu ßo ś wulkeho dźěła se śkažazej a nastróżazej mozu teź na kraj, do wßow wolike.“

To praji kóždemu doscź, kotryž ma wocźi k widźenju a wuschi k ßłyschenju. A widźecź a ßłyschecź je teź nětkle saßo wjele, schtož sa namóz alkohola ßwědcźi. Pśched lětami rěkasche: „Ludźo wjazy nimaja a tuž njemóžeja — picź a ßo wopicź — a to je jara derje tak!“ Hdyž pak to nětk sapija a ßo wopijeja, dyrbjało to saßo wscho hinak a lěpje bycź w kraju. To pak tola njeje. Tuž je to nětk dwójzy ślě a hórje, hdyž pśchi khudobje a śrudobje teź hiśchcźe tak pod pasorami alkohola tśja.

Pjenjesy maja, njepraschej ßo, sa cźo!

Hewak nashoniśch, so je sa śkutki luboscźe a sa dobre trěbne wězy nimaja. Spytasch-li dźenßniśchi dźeń něśchto hromadźicź, sa někajku dobru, spomožnu wěz, radźi ßo cźi wěscźe, so widźiśch dołhe mjeswocza, so ßłyschiśch, kak cźi wobkrucźeja a to na wśchě móžne waschnje, so „absolut“ žane pjenjesy sa to nimaja. Hinak pak to saßo je, hydž je kupicź někajki njerjad wot knihow abo kopjenow — Schundliteratur — abo teź někajke „woßebite, dwojitne žortne wězki“. Schto wscho do njerjada wot knihow, cźaßopißow, śeschiwkow, kopjenow pśchedawaju a kupuja, to njeje wuprajicź. Pśchezo saßo widźiśch, so niz jenoź młodźi, ale teź doroscźeni pśched khlamami śteja, w kotrychž tajke wězy pśchedawaju. Tam njelicza pjenježki a kroschki, haj husto doscź teź hriwny niz, ale płacza, so bychu tajki jěd śpóžerali a ßebi sajědojcźili myßle a wutrobu, cźitajo tajke śpißy, abo so bychu brojili ś nuśnje trěbnymi feńkami zyle njetrjebawschi a husto doscź ßebi a druhim k hněwanu a mjersanju. Schto wscho njekupuja tola ludźo ßebi a druhim sa „dopomnjeńki“ na wulěty a wopyty. Na tole kedźbowacź, je na pśch. teź nadawk pśchi wulětach a pucźowanjach ś dźěcźimi a młodźinu.

Nasch cźaß je se ßwojimi hospodaŕśkimi a druhimi wobśtejnoscźemi tola khutny doscź, so dyrbjeli śpósnacź, kak nuśne je, pjenjesy lutowacź a hromadźicź, so bychmy je měli we cźaßach, hdźež trjebamy. „Lutuj pśchi cźaßu, so by měł we nuśy!“

Zyrkej a ſtat.

Wólby do sakśkeho ßejma ßu nimo, a cźi, kotśiž ßu we Sakśkej kścheścźijanśkeho śmyßlenja a tola njeßu schli wolicź, kścheścźijanßy śmyßlenych sastupjerjow, ßu sawinowali, so je nowy ßejm tajki wuswoleny. Wón śměje, jeli so je jemu dlěsche wobśtacźe śpožcźene, teź jednacź a rosßudźicź wo pjenježnym wurunanju śtata ś zyrkwju. Kaž je powśchitkownje jeho śtejniśchcźo dwělomne, dokelž žanych woprawdźitych wjetśchinow nima, tak je teź dwělomne jeho rosßudźenje w tutej sa sa zyrkej tola jara ważnej wězy.

Wschelke ś bliśka a ś daloka.

— **Duzy na kěrchow.** Na wjele kěrchowach śtrowja jako prěnje wschelake tafle pśchikhadźazeho. Pominaja je, so by ßo wobschkodźenja rowow hladał, so by stare wěnzy tam a tam kładk. Jara rjane to njeje. A hubjenje teź je, so dyrbja na

naschich kěrchowach tajke tafle warnowanja a sakasnjow stacź, a slě doscź, so ludźo ßamo psched kěrchowom telko pocześcźowanja a bojoscźe nimaja, so rowy njewobschkodźa, so róże a kwětki na pokoj wostaja, so měr tutoho městna njekaża. Tohodla ma jedyn Barlinski duchowny tu myßl, pschihotowacź woßebite napißmo s pschihódnymi rónczkami, kotrež by jako prěnje strowiło pschikhadźazych a sady kotrehoż bychu te tamne napißma a tafle bóle skhowane byłe, tak so njeby prěni postrow tajki wotstorkowazy był. Myßliczka je zyle wěscźe dobra. Ssnadź ßo na pschihódne waschnje pschewjedźe. Do zyła měło ßo wot sawostajenych a wot woßadow we wschelakim hischcźe wjazy cźinicź sa kěrchow a rowy, so by był kóżdy kěrchow dostojne městno.

— **„Pschedźenak“** sa lěto 1927 je hotowy wuńcź do Serbow a sastupicź do wschěch ßerbskich domow. „Pschedźenak“ ma wjele noweho a rjaneho ßobu. Tuž chzemy my jeho tež rjenje witacź do ßwojich domow sa towarscha na nowe lěto 1927. My smějemy ßwoje wjeßele na nim.

— **Na Gustav-Adolfskim ßwjedźenju w Kumwałdźe** njedźelu 14. nasymnika mějesche knjes farar Stamm-Wósporski ßwjedźeńske prědowanje na sałožku 11. schtuczki 37. stawa Hiobowych knihow: psches mhłu ßwěcźi jeho ßwětło! a sahori wutroby nutrnych sa wěz Gustav-Adolfskeho towarstwa, zyrkwiny khór pak naß s rjanymi spěwami swjeßeli a se staroscźow wschědneho dnja wusběhny. Popołdnju w 5 hodź. běsche w sali hoscźenza „K słotej łódźi“ sjawna shromadźina, kotraž běsche s dobom lětuscha hłowna shromadźisna Budyschskeho pobocźneho Gustav-Adolfskeho towarstwa. Tu knjes pschedßyda tajny zyrkw. radź. Rosenkranz pschitomnych pschecźelow Gustav-Adolfskeho towarstwa postrowiwschi s dlěschej narěczu ßo poczahujo na cźaß lěta, cźaß w zyrkwinym lěcźe a cźaß w evangelsko-lutherskej krajnej zyrkwi pod heßłom: „W poßlednjej hodźinje“ ważnoscź Gustav-Adolfskeho skutka kóżdemu evangelskemu na ßwědomje kładźe, Gustav-Adolfske dźěło jako ßwěrne, żohnowanja połne twarske dźěło w Bożim kralestwje hódni, a proschesech a napominasche naß, so bychmy ßo pschezo ßwěrnischo ke khorhoji Gustava Adolfa měli k wobaranju wyßokich, ßwjatych kubłow reformazije, ale tež — a to je najrjeńschi a najważnischi nadawk — bratrowsku luboscź w Sbóżnikowej myßli wopokasali tym, kotsiž ßu nascheje wěry. — Na to knjes woßadźiny farar Bär naß we mjenje zyrkwinych sastupjerjow a zyłeje woßady wutrobnje powita. Po kraßnym spěwanju zyrkwineho khóra knjes farar Günther s Grottawy w Cźeskoßłowakskej mějesche pschednoschk „wo wěru a domisnu“ a we wschelakorych wobrasach żałoscź a wjeßele, běd̄zenje a dobycźe evangelskich w rosprószchenju we katolskim kraju wopißowasche a woßebje wo ßwojej woßadźe nam powjedasche, kotruż je nasche Budyschske pobocźne Gustav-Adolfske towarstwo psches wjele lět podpjerało a hdźež s Bożej pomozu dale dźe: s 400 duschow je nětk 1200 nastało, k Bożemu domej, kotryż 2. adventsku njedźelu ßwój 25lětny jubilej ßwjecźi, farski dom pschińdźe, kiž budźe ßo, da-li Bóh, k lětu jako duchowne ßrjedźischczo evangelskeje woßady poßwjecźicź. — Pißmawjedźeŕ farar em. Rjeda lětnu rosprawu poda, wróczo pokasujo na prěni cźaß nascheho wot lěta 1843 wobstejazeho pobocźneho towarstwa, na hłownu shromadźisnu hłowneho Drjeźdźanskeho towarstwa w sańdźenym lěcźe w Budyschinje a na poßlednju 71. hłownu shromadźisnu němskeho powschitkowneho (zentralneho) towarstwa w Düsseldorfje, w rjanym „Gesolei“-měscźe w delnjo-podrheinskim rosprószchenju, hdźež je němske knjeżerstwo psches dweju ministrow — prěni krócź w 94lětnych stawisnach Gustav-Adolfskeho towarstwa — dźak sa wschitko naschemu němskemu ludej we domisnje a we wukraju wopokasane dźěło wotprajiło, towarstwu podpjeru pschilubiło a Boże dalsche żohnowanje pschało. — Pokładnik, knjes bankowy derektor Weigt, lětne sliczbowanje poda; dokhodow běsche 1037 hr., mjes nimi bohaty dar se 4 ßerbskich woßadow, kotrychž hacź dotal 16 ke Budyschskemu pobocźnemu Gustav-Adolfskemu towarstwu ßłuschachu. Namjet pschedßydstwa, sa Grottawu 100 hr. (ßwjedźeńsku kollektu), po 200 hr. sa Ploesti w Rumunskej a sa hłowne Gustav-Adolfske towarstwo, kiž je hižo pschi lětuschim ßwjedźenju w Radebeulu 100 hr. jako ßwjedźeński dar dostało, a po 100 hr. sa Gallneukirchen w Hornjej Awstriskej a sa Graz w Schtyrskej wotedacź, ßo pschija. Dotalne ßobustawy pschedßydstwa ßo s nowa a jedyn knjes ßo s nowa wuswoli. — Schtoż psches zyły ßwjedźeń w Bożej ßłużbje każ we hłownej shromadźisnje klinczesche, njech dale klinczi też w evangelskich wutrobach a domach Kumwałdskeje a kóżdeje druheje woßady: Gustav-Adolfske dźěło je tukhwilu bóle hacź hdy nusne k dźerżenju a k wobaranju evangelskeje wěry a evangelskeho ludoweho żiwjenja! — R.

— W **Schnarrtanne** w Vogtlandskej ßu nowu zyrkwiczku poßwjecźili a s dobom bydlenje sa fararja a zyrkwinza. Dotal dyrbjachu Boże ßłużby w schuli wotměwacź. Nowej zyrkwi narjeknychu Pawoł Gerhardtowa kapała.

— W **Franzowskej** je 1038 protestantskich woßadow, s nich je 643 reformirtskich a 261 lutherskich. Kelko protestantow w Franzowskej bydli, njehodźi ßo zyle s wěstoscźu prajicź, dokelž shromadne wobliczenja pobrachuja; praji ßo, so budźe jich wscho hromadźe na 900 000. To by był kóżdy 40. Franzowsa protestantiski.

W **Norwegskej** ßu kommunistiske żony namjet stajiłe, so ma skónzowanje dźěscźa njekhłostane wostacź, hdyż żenjene abo njeżenjene żony ßwoje dźěczo prěni dźeń po porodźe skónzuja. To dyrbisch tola tomu pschihłoßowacź, schtoż spißowacźelka pschispomni: „W tym towarschnistwje, w kotrymż nusa żony, njech to cźělna abo njech to duchowna, tak postupuje, so móże ßebi prawo żadacź, dźěcźi moricź, njemóże něschto zyle w prawym bycź!“ To je łahodnje, jara łahodnje ßudźene! Schto praja to nasche macźerje wo tutym żadanju kommunistiskich żonow? A kak mohło to bycź, bychu-li tute strony knjeżerstwo dobyłe pola naß? Jena pschicżina wjazy, so też nasche żony a mandźelske a macźerje dźeja wolicź a to sastupjerjow, kotsiž ßo dorasnje sa nabożinu a kschescźijansku wěru wupraja.

W **Amerizy** ßu někotre lutherske woßady zyrkwinsku wustajeńzu wuhotowałe, na kotrejž chzeja pokasacź żiwjenje a skutkowanje lutherskich zyrkwjow. Mjes druhim ßu tam też widźecź sapiski kschescźijanskich zyrkwjow. S tutych scźěhowaze shonisch: Lutherska zyrkej ma na 81 000 000 stawow. Wona je ta najwjetscha protestantiska zyrkej na semi. K njej ßłuscheja 5 prozentow zyłeho cźłowjestwa, 14 prozentow zyłeho kschescźijanstwa, 47 prozentow wschěch protestantow.

Porjedźeńka: W cźißl. 46 „P. B.“ str. 184 ma rěkacź na 11. rynczku: w kotrymż kóżdy ßwoju ßamßnu rolu wobßedźesche, a móżesche, njespytowany wot pschibójstwa Egyptowcźanow, Bohu ßwojich wótzow ßłużicź. — Na 38. rynczku ma rěkacź: nasch lud sapadny do najhłubscheho robocźanstwa

---

Listowanje: P. M. w B. sa 1. advent. — W. we W. sa 2. advent.

Samołwity redaktor: farar Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźiſłło 48. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Derstwoć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbſke njedźelſke lopjeno.

Budyſchin **28. novembra 1926** **Bautzen**

Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchczerńje a knihaŕnje ſap. druźſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi bjertlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

1. njedźela adventa.

Luk. 1, 67—79.

To je khwalobny khěrluſch, kotryž je něhdy Zachariaš po narodźe ſwojeho ſyna Jana kſchcźenika ſaſpěwał. Wón chze naš napominacź, ſo bychmy nowe zyrkwine lěto, kotreż ſo dźenża ſapocźnje, ſ dźakowanjom a khwalenjom naſtupili. Bóh je nam nowy hnadny cźaš wobradźił, ſnowa chze wón naſche duſche pytacź a pſchecźelniwje a khutnje ſ nami rěcźecź, naš napominacź, warnowacź a khoſtacź, pſches ſwoje ſłowo, chze pſches ſwojeho ſwjateho ducha nad nami dźěłacź a nam wſchitko dacź, ſchtoż ſa ſwoje cźaſne a wěcźne ſboże potrjebamy. A ſ wjeſołoſcźu witamy dźenſniſchu 1. njedźelu adventa, wona wjedźe naš wſchak do najluboſniſcheho cźaſa zyłeho lěta, w kotrymž luboſcź na to myſli a pilnje dźěła, ſo by ſwojich na hodownym ſwjedźenju ſwjeſeliła, a dźěćźi ſpěwaju lube hodowne ſpěwy a cźakaju ſ horzym žadanjom na Boże dźěćźo a jeho dary. A my doroſcźeni, kotſiž tola wjele lěpje wěmy abo wjedźecź dyrbimy, kajku luboſcź chze nam naſch njebjeſki Wótz wopokaſacź, móhli mjelcźecź! Ně, naſtupmy nowe zyrkwine lěto a hnady połny adventſki cźaš ſ khwalobnym wuſnacźom:

Khwaleny budź Bóh!

My chzemy khwalicź: 1. Božu ſwěrnoſcź; 2. Božu mudroſcź a 3. Božu ſmilnoſcź.

Zachariaš běſche ſ měſchnikom w Božim templu w Jeruſalemje. Wón a jeho mandźelſka Hilža běſchtaj wot ludźi cźeſcźenaj jako pobožnaj, bohabojaſnaj, ſbožownje běſchtaj hromadźe žiwaj. Drje jeju najwutrobniſche pſchecźe njeběſche ſo dopjelniło; jeje mandźeſtwo běſche bjes dźěćźi woſtało. W prěnich lětach mandźelſtwa ſtaj wěſcźe Boha ſ zyłej wutrobu proſyłoj: Khryſcźe Božo, wobradź nam ſyna, herbu, ale Bóh njeje tutu jeju próſtwu wuſłyſchał. Nětk běſchtaj ſo ſeſtarikoj a ſo do teho podałoj, ſo žane dźěćźi nimataj. Dha, jako Zachariaš w templu woprowa, pſchiſtupi k njemu Boži jandźel a dźeſche: Twoja mandźelſka Hilža budźe tebi ſyna porodźicź, teho mjeno dyrbiſch Jan narjekнycź. Móžemy ſo dźiwacź, ſo Zachariaš to wěricź njechaſche a dwělujo wotmolwi: „Na cźim mam ja to póſnacź? Pſchetoż ja ſym ſtary a moja žona je lětna? Bóh khoſta jeho jeho njewěrimy dla a wón bu němy. Sſlubjenje jandźela pak ſo dopjelni. Jemu ſo ſyn narodźi. Na woſmym dnju po jeho narodźe dyrbjeſche ſo po židowſkim waſchnju wobrěſacź a jemu mjeno dacź. Pſchiwuſni a pſchecźeljo, kotſiž ſo na ſbožu ſtarſcheju ſ wutrobu ſobu wjeſelachu, chzychu, ſo dyrbi ſyn kaž nan rěkacź. Jeho macź pak ſo wobara. Woni ſo nana praſchachu a tón napiſa na tafliczku: „Jan, to rěka: Božk dar je jeho mjeno.“ A hlej, w tym ſamym wokomiku ſta ſo Boži dźiw. Swjaſk Zachariaſoweho jaſyka ſo roſſwjaſa a wón pocźa rěcźecź. A kotre je prěnje ſłowo, kotreż ſ jeho erta wuńdźe? Khwalobny khěrluſch. „Khwaleny budź tón Knjes, tón Bóh Iſraelſki, pſchetoż wón je doma pytał a wumohł ſwój lud, kaž wón prajił je pſches ſwojich ſwjatych profetow wot ſpocźatka ſwěta a je ſpomnił na ſwój ſwjaty ſlub a na pſchiſahu, kotruž je wón pſchiſahał naſchemu wótcźej Abrahamej.“

Wótſje khwali Zachariaš Božu ſwěrnoſcź. Schtoż je Bóh pſches ert profetow wěſchcźił, to ſo nětk kraſnje dopjelni.

Drje hischcże njeje tu, kiž pschińcź ma, kiž dyrbi hadej hłowu rosteptacź, w kotrymž dyrbja požohnowane bycź wschitke ludy na semi, kotrehož knježstwo wěczńje wostanje, tón žlubjeny Meßiaß, ale to dźěczźo, kotrež je žo jemu we wyßokej starobje narodźiło, rukuje jemu sa to, so wón bórsy pschińdźe, haj, wón widźi hižo jeho w duchu a wyska: „Khwaleny budź tón Knjes, tón Bóh Israelski, pschetož wón je doma pytał a wumohł žwój lud. Nětk je wulki cźaß tu, nětk dopjelni Bóh žwoje žlubjenje. Bóh je žwěrny; schtož wón žlubi, to wón wěscże dźerži. Mjes ludźimi je tak, so, hdyž jedyn dźěl wuměnjenje žluba njedźerži, žlub njepłaczi. Ale Bóh žo hinak sadźerži. Wón wot žwojeho žluba wróczo njestupi; wón dopjelni žwoje žlubjenje, też hdyž ludźo teho hódni njejßu. Bóh je žwěrny. Ssynk, kotrehož na rukomaj noßy, je Zachariaßej wěsty sawdawk. Bóh je spominał na žwój žwjaty žlub a na pschißahu, kotruž je pschißahał wótzej Abrahamej. To je sawěscże wěrno. Na tym wyska wón a khwali Božu žwěrnoscź.

Też my žmy Božu žwěrnoscź bohacże shonili w naschim žiwjenju. Žadyn dźeń njeje, na kotrymž njeje wón nam žwoju žwěrnoscź wopokasał. Kelko naschich próstwow je wón hnadnje wußłyschał. Kelko dobrotow žmy wot njeho shonili! Kóždy wot naß dyrbi žo dźakujo a khwaljo žo wusnacź: Knježe, ja njejßym dostojny wschitkeje twojeje žwěrnoscże! Też s nami je Bóh žlub cźinił w žwjatej kschcźenzy a je nam žlubił: ja chzu twój Wótz bycź a ty dyrbisch moje dźěczźo bycź. A wón je tutón žlub dźeržał, hačrunjeż žmy jón husto pschestupili. Bóh je žwěrny! A nětk chze wón naß snowa doma pytacź, chze naschu duschu pytacź a sbóžnu cźinicź: Zyłe wulke bohatstwo žwojeje hnady poskicża wón nam snowa, žwojeho Ssyna scźele snowa k nam, so bychmy psches njeho sbóžni byli. Haj, Bóh je žwěrny. Khwalmy jeho žwěrnoscź.

2. Jeho mudroscź. S błyschcźazymaj woczomaj hlada Zachariaß na žwojeho žynka, a spomina na žłowa, kotrež je Boži jandźel w templu k njemu prajił: „Wón budźe wjele Israelskich dźěcźi k Bohu, jich Knjesej, wobroczicź a wón prjedy njeho pschińdźe w duchu, so by Knjesej hotowy lud pschihotował“ a wěschcźi: „A ty dźěczatko budźesch profeta Boha wjerschneho mjenowany; pschetož ty prjedy pschińdźesch psched Knjesom, so by jeho pucźe pschihotował“ a khwali mudroscź Božu. Zachariaß snaje žwój lud, wón wě, kak mało hotowy je, meßiaßa witacź. Jenož nětotsi pobožni cźakaju na Israelski troscht, žyły luda běchu w žwětnych myßlach, haj w hrěchach a hanibje žiwe a samo wodźerjo luda, farisejscy a pißmawucźeni, pytachu jeno žwoju cźesćź a žwój wužitk. Tuž dyrbjesche něchtó pschińcź, kiž s móznymi žłowami drěmazych sbudźi a lohkomyßlnych nastróži, kiž kralej pucź do wutroby žwojeho luda pschihotuje; hewak mohło jeho pschikhad podarmo bycź. A nětk je tutón pucźpschihotowaŕ tu; jeho žyn Jan ma tutón wulki žwjaty nadawk wot Boha. Hischcże njemóże wón rěczecź, ale po někotrych lětach budźe wón móznje prědowacź a ludźi pokasacź na teho, w kotrymž jich sboże leži sa cźaß a wěczność. O kajka mudroscź Boża, so wón Jana prjedy teho Knjesa póßłał je, so by jemu pucź pschihotował.

Jan je dawno wumrěł, ale jeho dźěło wjedźe žo dale. 4 njedźele adventa chzedźa Janowu žłužbu nad nami dokonjecź; móznje a khutnje pschiwołaju nam: Tón Knjes je blisko. Bórsy chze wón saßo žwój pschikhad dźeržecź do žwojeho kschescźijanstwa. Pschihotujcże pucź jemu do waschich domow, do waschich wutrobow, so móże wón k wam pschikhadźecź a wasche dusche sbóžne cźinicź. A wschitko sboże a njesboże, wjeßele a srudobu, kotrež naß potrjechi, je póßoł Boži, kiž chze Knjesej pucź pschihotowacź do naschich wutrobow. Psches sboże a wjeßele chze Bóh naß k žebi cźahnycź s luteje dobroty, psches njesboże a srudobu naß nucźicź, so Jesuša pytamy, kiž móże nam pomhacź w kóždej nusy a naß troschtowacź w kóždej srudobje. Boże wodźenje drje nam husto potajene wostanje. Ale hdyž junu wschitko we žwětle póznajemy, budźemy se spodźiwanjom widźicź, kak mudre žu wschitke Boże pucźe. A hižom tu na semi je tak někotry, kiž je w cźaßach nusy a kschiża žwojeho Sbóžnika namakał, žo wusnał: wono je tola wěrno, schtož njechach swoprědka wěricź; moja nusa, khoroscź a srudoba běsche póßoł Boži, kiž je Janowu žłužbu nade mnu dokonjał a Knjesej pucź do mojeje wutroby pchihotował. Ja khwalu Božu mudroscź a

3. žmilnoscź. Zachariaß khwali ju, hdyž spěwa: „Pschestu wutrobnu žmilnoscź nascheho Boha, s kotrejž k nam je pohladało to skhadźenje s wyßokoscże.“ Narod Jana kschcźenika běsche prěnje snamjo sa to, so žo Bóh na žwojim ludu žmili. My pak njesnajemy jeno tuto prěnje snamjo, ale tu zyku, wulku, njewußlědniwu žmilnoscź Božu, kotraž je žo we Khrystußu Jesußu sjewiła. O, my njemóżemy tutu žmilnoscź Božu dokhwalicź. Pomyßlcże žebi, žadyn Jan tón kschcźenik, žadyn Jesuß njeby žo narodźił. Schtó by s cźłowjestwom a s nami było. W cźěmnoscźi a mokrocże žmjercże bychmy žiwi byli a wumrjeli bjes luboscże, bjes troschta, bjes žwěta, bjes nadźije. Ale nětk je Bóh žo nad nami žmilił, je naß wumohł s ruki naschich njepschecźelow, hrěcha, žmjercże a cźerta a nasche nohi wjedł na schcźeźku do wěczneho měra.

O khwalmy jeho žmilnoscź! Sły je nasch cźaß; wo nim płacźi: na žwěcże je hubjenoscź, próza, kschiwda, luta słóscź. Móznje hibaja žo wschudźom mozy cźěmnoscże. Ale njech žo stanje, schtožkuliž chze, Boża žmilnoscź wostanje a rukuje nad nami.

S khwalobnym khěrluschom Zachariaßowym nastupimy tuto zyrkwine lěto. Khwaleny budź Bóh, pod tutym heßkom chzemy psches njo cźahnycź! Ale niz jeno s ertom chzemy Boha khwalicź, ale s naschimi skutkami, s naschim sadźerženjom: Božu žwěrnoscź s tym, so žiny jemu žwěrni, Božu mudroscź s tym, so swólniwje jeho pucże dźemy, Božu žmilnoscź s tym, so žo jemu zyle dowěrimy. To je khwalba, kotraž žo Bohu lubi. Potom budźe tuto zyrkwine lěto wěscże sa naß lěto hnady. Hamjeń.

Kak dr. Marcźin Luther s hroda Wartburg wujěcha.

(Kónz.)

Kak to skradźu jěchachu, khwatajo psches hona, lěßy! Wittenbergscy žo njemało dźiwachu žwětłowłóßnemu rycźerjej, kotryž jim do města pschijěcha. Tola prjedy hacž spósnachu, schtó wón je, bě wón hižo saßo wujěchał a bě psches hory a doły duzy k hrodej Wartburg, prjedy hacž móżachu jeho romscy pola khěžora wobskorźicź; ani njewjedźichu, ani njepytnychu, s wotkal bě pschischoł, a hdźe bě schoł.

Jeho pschecźeljo pak nochzychu žwojeho lubeho, lubeho Luthera wjazy se žwojeje žrjedźisny puschcźicź. Mějachu dźě jeho žameho a to stroweho, połneho cźerstwych mozow pschi žebi a žaneho blědolizateho mischtra! Cźěmnej wocźi błyschcźeschtej žo jemu w mjeswocźi, a broda bě jeho scźiniła hakle tak prawje hotoweho rjeka. Tuž wsa kurwjeŕchowski moleŕ Lukasch Cranach grat do rukow a shotowi wobras, kotryž pokasowasche rycźerja Jörka zyle tajkeho, kajkiž běsche, srybowa jeho cźěmne włoßy, srybowa jeho schescherjatu žwět-

Mat. 21, 5 a Sjewj. Jan. 3, 20:

Pohnuwanje k wjeßołemu Hosianah pschi Knjesowem hnadnem pschichodże.*

Hłóß: Ssy dźě, o Jesu, ty zyle mi wobliczo skhował ꝛc.

Spschichodom Knjes ßo k nam snowa nět bliži ßam hnadnym,
w czaßu dźě stojimy po sbožu žedźiwi skkadnem;
Sbóžnik wón je,
kiž ßo k nam pschibližuje.
Tuž jeho witajmy radźi! —

Wjeßel ßo, Sijonska dźowka, hdyž kral ßo twój bliži,
sraduj ßo, so wón tak miłostnje k tebi ßo niži!
Ssyn Boži je,
kiž tebje wosbožuje.
Wyskaj, twój Jesuß je blisko!

Snowa psched durjemi stojo wón pschecźelnje klapa;
jeho wschak wutroba s luboscźu k hrěschnikam ßapa.
Wotewrjej ßo!
Prosch k ßebi luboßneho,
so by cźe krónował s hnadu!

Budźesch-li Sbóžnika s wjeßelom witacź, o duscha,
dostojnje jemu ßo pyschicź, kaž to ßo czi ßłuscha,
s poniżnoscźu
rad k jeho spodobanju,
— smějesch s nim žiwjenje sbóżne.

Spodobny czaß je a dźeń nětko sbóżneho sboża,
hdyž mitoscź jeho dźě snowa czi sekhadża Boża.
Hosianah! —
Wutroba wobhnadźena,
spěwaj a sbóżna ßo raduj! —

* Zahodna porjedźeńka kěrluschka s lěta 1905, — podał M. U.

łowłoßatu brodu, włósku po włószy tak wustojnje, so by kurwjerchowski knjes Friedrich měł pěkne, njech tež saposdźene hodowne wjeßele na ßwojim njepoßłuschnym khowańzu Lutheru. Brodaty Luther ßam pak hrimasche we Wittenbergu s mozu pschecźiwo tym saßlepjenym a hrožesche s Božim khłostanjom sa jich tórnoscź a saßlepjenoscź.

A na hodźinu kaž postajene pschijěcha Luther zyle kaž poßłuchacź swucźeny rycźeŕ po moscźe do hroda Wartburg, witany wot knjesa Hanßa s Berlepsch. Tutón pak bórsy spósna, so njebě tuto wujěchanje niczo tyjaze sa Luthera było. Na tuteho bě pschischło pschemózne žadanje, tam wonkach ßobu bycź mjes pschecźelemi a ßobu wojowacź. Njewutra wjazy dołho na hrodźe. Jeho duch bu lěni; njepschimasche ßo knihow; tute buchu próschne a tinta pschisikny pjeru. Wonkach w kraju pak bě žiwjenje, a tuto wołasche, wołasche sa reformatorom, wołasche jeho do boja sa jeho skutk, kotryž chzychu nahliwzy a zybnjeni wobrasytorharjo skasycź.

Tuž stupi Marcźin Luther k sprawnemu a ßwěrnemu straźnikej Berlepschej a położi jemu ruzy na ramjeni a hladasche jemu runu měru do wocźow a dźesche: „Hanßo Berlepscho, budź khrobły a wotewŕ mi wrota hrodu na ženjesaßopschińdźenje! Ja chzu tebje sa to sakhowacź na pschezo dźakowny w ßwojim pomjatku. Budź khrobły, roskasowarjo hrodu a czij tutón jedn ras pschecźiwo pschikasni twojeho wyschscheho! kurwjerch njemóże mje s murjemi a s wobrónjenymi lěpje schkitacź hacž mje to mój Knjes a Bóh schkita, njech to ßym, hdźeż ßym! Ty pak ßo hladaj njehnady jeneho, kiž wyschschi, nascheho Boha!“

Berlepsch hladasche khwilu samyßleny k semi. Jako wocźi posběhny a do wocźow tamneho pohlada, kotrejž jemu duschu jewjeschtej, kotrejž jemu njebjeßa wěry a khrobłoscźe pokasowaschtej, nygny wón jenož s hłowu.

„Wschitzy, hejtman hrodu, kotsiž ßu je mnu, budźeja tebi dźakowni; so ßy ßo takle rosßudźił!“

„Ty jěchasch jako rycźeŕ Jörk! Jěsdni budźeja tebje...!“

Luther wjesche s hłowu: „Ja poczahnu tajki wotßal, kajkiž ßym pschischoł, jako Marcźin Luther! Moja drasta je wot nětk rjadowna drasta Božich wojowarjow, tón prědarski woblek! Mój mecź je mi to słowo Boże! Tole jowle ßym kaž kekleŕ bjes prawa noßył! Ja położu jo do tuteju ßwěrneju rukow!“ Wotpaßawschi ßebi rycźerski mjecź, pschepoda jón pschecźelej.

„Mi je jara cźežko, so wot tebje dźělicź, luby Luthero!“

„Schtoż pschińdźe, to pschińdźe wot Boha! Měj dowěry, Berlepscho!“

Stejeschtaj tam, ßebi ruzy sawdawschi. —

Dźeń bě ßo nakhilił a Luther wujěcha s hrodu. Pschi straźnikowym domje slěsy hischcźe junkrócź s konja, dołhoż móst dele puschcźachu, a skiczi straźnikej ruku sa božemje.

„Tebje, mužo, je Bóh tón Knjes stajił do pschißłuschnoscźe połneho sastojnstwa. Budź kedźbliwy a ßo modl! To je moja dźakapołna modlitwa na tutym měscźe, so bychu wschitzy straźnizy tuteho hrodu, knježa a straźowarjo, byli kedźbliwi w tym Knjesu kaž hodlerjo Boži!“

Salěsy saßo na konja. Jěchasche psches móst. Wuski skalny doł jeho skhowa. Horjekach stejesche Hans Berlepsch a kiwasche: „Na stajnje s Bohom!“

S hroda Wartburg swonjesche wjecźorny swón. —

Powjeda ßo, so je Hans s Berlepsch widźał, kak je wysche Durinskeho lěßa a wysche hłowy Božeho wojowarja, kotrehoż milijony s wójska wěrjazych scźěhowachu, slětował ßokoł, doprědka leczo, pschipowjedacź s wěcźnoscźe: „Wohladajcźe wójwodu wěcźneho Boha, wohladajcźe dra. Marcźina Luthera, tu ßwězu nascheho kraja!“

Mały Luther.

Tón na druhim městnje tuteho cźißka naspomnjeny njedźelnik evangelsko-lutherskeje zyrkwje w Pruskej: „Kirchenblatt“ wosjewja też scźěhowazu krótku powjescź, kotruž chzemy tu ßobu dacź do naschich druhich evangelsko-lutherskich woßadow:

W měscźe Wrótßławju bydlesech evangelsko-lutherska ßwójba. S pjenježnymi darami a s pschilubjenjom, so ßo sa wukubłanje dźěcźi postaraja, bě ßo poradźiło, žonu, kotraž bě do nusy pschischła, nawabicź, k romskej zyrkwi pschestupicź. Dźěcźi dyrbjachu do katolskeje schule khodźicź, tola 11lětny hólz ßo dorasnje wobarasche. Połny žedźenja cźitasche Lutherowu knižku, kotruž bě pschi Lutherowym ßwjedźenju we schuli dostał. Macź cźißny knižku do khachlow, s wulkej prózu wukhowa ßebi hólczez někotre łopjeńka. Evangelskemu wucźerjej, kotryž ßo jeho praschesche, schto to nětk s nim budźe, wotmolwi, so njebudźe na žadyn pad katolski: „Ale schto budźesch cźinicź?“, praschesche ßo wucźeŕ, „hdyž cźi to nětk pjenjesy, drastu, knihe a druhe wězy darja a cźi praja, so ty dyrbisch katolski bycź?“ Hólz ßebi dołho njerosmyßlowasche, ale wotmolwi: „Ja budu prajicź: Tu steju ja, ja hinak njemóżu!“

Zyrkej a stat.

Evangelsko-lutherska zyrkej w Pruskej wosjewja w ßwojim njedźelniku: „Kirchen-Blatt für die Evangelisch-lutherischen Gemeinden in Preußen“ 14. novembra scźěhowaze sdźělenje: „Sdźělenje ministerijej kulta: Pruskemu ministe-

rijej ſa wědomoſcźe, wumělſtwo a wukubłanje luda w Barlinje je wyſche zyrkwinſke kollegium w oktobru ſcźěhowaze ſdźělenje pſchipóßłało: Po ſkónczenju generalneje ſynody naſcheje zyrkwje dowolamy ßebi podwólnje ſdźělicź, ſo naſcha zyrkej na tym mjenje: „Evangelſko-lutherſka zyrkej w Pruſkej a druhich krajach“ njewobſteji, ale ſo ma to dotalne mjeno: „Evangelſko-lutherſka zyrkej w Pruſkej“ ſa ßwoje, ſo pak njeje njeſwólniwa, měſto tuteho mjena ßnadź pſchijecź to mjeno „Evangelſko-lutherſka zyrkej Staropruſkeje“, ſo by tak njemóžne ſcźiniła kóžde ſaměnjenje ſ tymaj w nětcźiſchej Pruſkej wobſtejazymaj lutherſkimaj zyrkwjomaj w Hannoverſkej a Schleswig-Holſteinſkej. To pomjenowanje „evangelſko-ſtaroluthersſka“ je generalna ſynoda jenohłóßnje wotpokaſała. — My ßo dźakujemy ſa pſchipóßłanje tuteje powjeſcźe a ßmy rad ſwólniwi, dalſche powjeſcźe ſ evangelſko-lutherſkeje zyrkwje w Pruſkej tu woſjewjecź, kaž to hižo też prjedy ßmy, dokelž wěmy, ſo ma naſch njedźelnik mjes jeje ſtawami ßwěrnych cźitarjow. A my proßymy wſchěch naſchich cźeſcźenych cźitarjow a naſche cźeſcźene cźitarki kaž wſchě woßady a jich ſaſtupjerjow w Pruſkej a Sakſkej, ſo bychu nam powjeſcźe a rosprawy podawali a nam ßwoje pſchecźa wuprajili, ſchto bychu rad woſjewjene měli. Tutu próſtwu ßmy hižo wjele krócź woſjewili, je pak bjes wocźakowaneho wuſpěcha woſtała hacź ßem; woßebje ßu ſaſtupjerſtwa woßadow hiſchcźe pſchemało na to dźiwałe. Tuž tohodla dźenßa hiſchcźe raſ tutu próſtwu: Pomhajcźe ſ powjeſcźemi a pſchinoſchkami naſchemu njedźelnikej a niz mjenje też ſ tym, ſo ſa njón cźitarjow dobywacźe a ßami jemu ßwěru dźerźicźe. Je to też ßobudźělanje ſa twarjenje a ſdźerźenje Božeho kraleſtwa we ßerbſko-němſkich a němſko-ßerbſkich woßadach zyłeje Łužizy.

W Dortmundźe ßu evangelſzy ſtarſchi „Schulſtreik“ wobſamknyli, ſ kotrymž dyrbjeſche ßo 15. novembra ſapočzecź. A cźehodla to? Sa ſchulſki wokrjeß, w kotrymž ßu mjes 8000 ſchulſkimi rjadownjemi 6 300 evangelſkich, bě ßo ſa ſchulſkeho radu powołał dißidenta ſ Rańſcho-Pruſkeje, t. r. muž, kotryž je ſ zyrkwje wuſtupił. Pſchecźiwo tomu ßu ßo ſtarſchi wobarali ſ próſtwami a pißmami, ale podarmo. Haczrunje ma kultowy miniſter Pruſkeje próſtwy a proteſty ſ dźeßacź tyßazami podpißmow, njeje wón na to dźiwaw. Tuž ßu ßo ſtarſchi ſa tutón poßledni ßrědk rosßudźili. —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Advent. Sapočzatk zyrkwineho lěta tu je! Bóh tón Knjes ſpožcź Wam, lubi cźitarjo a lube cźitarki naſcheho njedźelnika, žohnowany advent, ſo jón wutrjebacźe ſa ßwěrny pſchihot na hodowneho Knjeſa tak, ſo byſchcźe ßwjecźicź móhli ſbožowne, ſbóžne hody! Potom budźe też to pſchikhadźaze nowe lěto žohnowane, ſbožowne nowe lěto, jeli ſo , ſo je we Božich knihach ſa Waß ſapißane, ſo je dozpjecźe. K tomu to ßwoje pſchinoſchowacź, je naſch njedźelnik rad ſwólniwy. Tuž budźcźe Wy wſchitzy też ſa nowe lěto rad ſwólniwi, tuteho njedźelſkeho poßoka witacź do domu a jemu pomhacź, hiſchcźe wjazy tych domow wotewrjecź. Se ßerbſkeho doma ßłyſchecź: „Tu nichtón ßerbſki njecźita!“ njeje ani po ßerbſku ani też po němſku, njeje niczo! Tuž wažmy ßebi kaž nabožinu a wěru tak też ßerbſku rěcź a ßerbſke ſpißy! A hladajmy ſa tym, ſo by to w nowym lěcźe ſ tym lěpje hiſchcźe było.

K hodam rjany dar, kotryž do kóždeho pobožneho ßerbſkeho doma ßłuſcha, je „Domjazy prědar.“ Tuta prědarſka kniha je ſe ßwojimaj dwěmaj ſeſchiwkomaj nětk hotowa a knjeza fararjo ßu rad ſwólniwi, ju kóždemu wobſtaracź. 2. ſeſchiwk, kotryž bu pſched krótkim ſhotowjeny, płacźi 2,25 hr.

W **Lubiju** běchu woßadni ſaſtupjerjo Lubijſkeje eſorije póndźelu, 22. novembra, dopołdnja ſhromadźeni, ſo bychu ßo wo wólbje do noweje ſynody ſrěcźeli. Tuta budźe, kaž je ſnate, 4. adventa. Shromadźiſnu wjedźeſche k. ſuperintendenta Franka, kotryž też wo wólbje jako tajkej rěcźeſche a wſchelakore, ſchtož ma ßo wobkedźbowacź, naſpomni. Wolicź mamy tſjoch ſaſtupjerjow a to jeneho duchowneho a dweju lajikow, a to Lubijſki wokrjeß ſe Žitawſkim hromadźe. W Žitawje bě ſa popołdnjo podobna ſhromadźiſna powołana. Hłowna wěz je, ſo ßo ſaſtupjerjo wuſwola, kotſiž ſteja na ſałožku naſcheje evangelſkeje zyrkwje a maja ſroſumjenje ſa wulke nadawki, kotreż ma zyrkej w tutym cźaßu.

Něſchto, ſchtož wjedźecź je też pola naß nuſne. W Schleſynſkej běchu něhdźe na njedźelu dopołdnja ſa cźaß Božich ßłużbow wuwuczowanje ſa wohnjowu woboru poſtajili. Jedyn wobornik dźěſche pak do Božeho domu kemſchi a niz na wuwuczowanje. Tehodla jemu kłoſtanje napołożichu. Wón žadaſche ßebi rosßudźenje ßuda. Tutón jeho wuwinowa. —

W Radebeulu bu 13. novembra k poßlednjemu wotpocźinkej pokhowany tajny zyrkw. rada dr. Meier. 10. novembra bě nahle wumrěł. Wón je po zyłej Sakſkej ſnata woßoba, woßebje jeho też naſcha Łužiza ſnaje a cźeſcźuje, hdyž bě jej tola wjazy lět ſ duchownym wjednikom jako duchowny rada wokrjeßneho hejtmanſtwa. 6. julija 1844 bě ßo w Zwikkawje narodźił, a bě bratr něhduſcheho dwórſkeho prědarja dr. Meiera. 1901 pſchińdźe k nam do Łužizy do konſiſtorialneje wyſchnoſcźe a je ßebi woßebje ſe ßwojim pſchecźelniwym waſchnjom luboſcź łužiſkich woßadow dobył.

Do ßlubjeneho kraja. Saſtupjerjo proteſtantiſkich zyrkwjow w Franzowſkej ßu na poßedźenju w Pariſu wobſamknyli, 23. měrza 1927 cźah proteſtantiſkich putnikowarjow do ßlubjeneho kraja ſeſtajecź a ſ nim wotpucźowacź. 27. haprleje chzeja ſaßo wrócźo bycź. Jutry chzeja putnikowarjo we Jeruſalemje ßwjecźicź. Duzy pſches ßlubjeny kraj chzeja woßebje też tam wobſtejaze evangelſke wuſtawy wopytacź. Wjedniſtwo tuteho prěnjeho cźaha proteſtantiſkich putnikowarjow ma profeßor bohoßłowſtwa dr. Buſton w Montpellier.

Wólby ßu nimo, wólby do ſakſkeho ßejma a do gmejnſkeho ſaſtupjerſtwa abo gmejnſkeje rady. Wólbne hibanje ßo pſchezo bóle rosſchěrja, też do małych wjeßnych gmejnow. Też tu ßo ſ jenej liſcźinu njeſpokojichu. Kaž pſchi kóždej wólbje drje ßo to a tamne dźiwnuſchke jewja, tak też pſchi poßlednjej. Na jenej wólbnej papjerzy mjenujzy ſtejeſche Jeſ. 41, 24. A ſchto ſteji tam pola proſety Jeſajaßa? „Hlaj, wy ſcźe ſ niczeho a waſche dźěło też niczo njeje; a ſchtóž waß ßebi wuſwoli, je hroſnoſcź!“ Tak ßudźeſche wo wólbach a tych, kiž wolachu a kiž ßo dyrbjachu wuſwolicź, woleŕ w Plankſtadtu.

— W **Schpaniſkej** bu profeßor kanoniſkeho prawa w Madridźe, Don Jaime Forrubrano, wot romſko-katolſkeje zyrkwje exkommunizěrowany, t. r. wuſtorcźeny, dokelž bě pſchecźiwo wſchelakim wobſtejnoſcźam w romſko-katolſkej zyrkwi wuſtupował a ßebi žadał, ſo bychu proteſtantojo cźerpjeni byli. —

Liſtowanje: f. U. wutrobny dźak; cźaßopißy wróczu wam póndźelu. — W. we W. ſa 2. adv. — M. we Ž. ſa 3. advent. —

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžíßło 49. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-b spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja dé
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin **5. dezembra 1926** **Bautzen**

Cžíschcź a nakład Smolerjez knihicžíschczecnje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wulhadźa kóždu ßobotu a płaczi bèrtlètnje 78 słotych pjenjezkow.

2. njedźela adventa.

Rom. 15, 4—13.

Hdyž spěwamy we ßwojim adventſkim ḱerluſchu, ſchtož ſteji w jeho poßlednjej ſchtucžzy:

Wón pſchińdźe ḱ ßwětnom' ßudu
Tych njepokutnych dla,
Se žohnowanjom ḱ ludu,
Kiž jeho Ducha ma,

dha ßmy ſtutej myßlu pſchi tym, ſchtož ßu ḱſcheſcźijenjo wot ſtareho cžaßa ßem dali jako ſnamjo druhej njedźeli adventa, mjenujzy ſo mamy cžakacź a ßo pſchihotowacź na pſchichod Khryſtußowy niz jenož ḱ hodam, ale ſo mamy woßebje myßlicź tež na to, ſo Knjes pſchińdźe junu na dźeń ßwojeho wulkeho ßudźenja, kaž je wón nam to doprědka prajił. A to budźe prawy ßud, w kotrymž budźe dźělicź cžłowjekow, jenych ḱ lěwizy a ḱ ſatamanſtwu, druhich pak ḱ prawizy ḱ wſchědnemu ſbóžnemu žiwjenju. Schtož je Jan ḱſchcźenik pſchi Jordanje prědował khutnje, ſo dyrbjachu cžłowjekojo pokutu cžinicź, ſo bychu hotowi byli na pſchichod toho Meßiaßa, to je napominanje tež hiſchcźe ſa naß. Pſchetož to je to ważne w naſchim žiwjenju, ſo wěmy, ſo dyrbimy jemu rachnowanje dawacź wo wſchěm naſchim ſkutku pſched trónom naſcheho njebjeſkeho ßudnika. A dha dyrbimy prajicź a pſchidacź, ſo jenož mało myßlimy na tajki ßud a ſo je wo prawym wobrocźenju jenož mało pola naß.

S wotkal drje to pſchińdźe? To ma ßwoju pſchicžinu we tym, ſo hiſchcźe nimamy we ßebi toho Ducha, kotrehož nam bohacźe poſkicža naſch Sbóžnik Jeſuß Khryſtuß, a ſo njeißmy hiſchcźe doſcź póſnali, kajku morjazu móz ma we naß a na naß hrěch. Hakle hdyž ſtejimy w prawym póſnacžu ßwojeho hubjeńſtwa, hakle hdyž wěmy, ſo jenicžzy Jeſuß Khryſtuß móže nam pomhacź, hakle potom ſhonimy, kajki bohaty, ſbóžny a žohnowany cžaß je nam adventſki cžaß, kiž nam praji: Hlaj, twój ḱral pſchińdźe ḱ tebi, prawy a pomoznik. Bóh daj tež nam prawe roſumjenje tutoho cžaßa, ſo by tež naſcha nadźija ßo dopjelniła. Tuž prajimy po naſchim ßłowje:

Tón Knjes adventa, tón Knjes ſcźerpliwoſcźe a nadźije chże, 1. ſo bychmy ſtali w jenej myßli,
2. ſo bychmy ſtali w nadźiji.

Dołhe lěta hižo ſaßo mamy měr. Kaḱ ßu ßo tyßazy a ſaßo tyßazy wjeßelili na tutón měr a ßu myßlili, ſo budźe potom ſaßo knježicź jena myßl, ſo budźa cžłowjekojo ßo hromadźe namakacź w jednocźe. Naſhonjenje naß wucži, ſo ßu ßo myłili, kiž ſtejachu w tajkej nadźiji. Njepſchecźelſtwo, hidźenje knježi tež hiſchcźe dźenßa mjes ludami, a runje naſch lud ma ſhonicź cžežu tajkeho njepſchecźelſtwa w politiſkim a hiſchcźe wjele bóle w hoſpodarſkim žiwjenju. Běchmy teje nadźije, ſo budźe ßo naſch lud hromadźe namakacź, ſo by w tajkej jednocźe cžim ſkerje mohł na ßo wſacź cžežu, kotraž je jemu nadpołożena, — a ßmy ßwědkojo, kaḱ knježi w naſchim ludu njejednota a roskora a rosſchcźěpjenje, ſo ſteja ßebi napſchecźiwo jenotliwi a ſchtanty a worſchty a njechadźa ßebi mjes ßobu roſumicź.

Pſchecźiwo tomu wuſběhuje ßo parſchona toho, kiž pſchińcź ma. Jeſuß Khryſtuß ſteji ßrjedźa nutskach w tutym ßwěcźe njewady a dźe ſe ßwojim ßlubjenjom: Tón měr pſchinjeßu ja wam. Wono je něſchto zyle nowe a zuſe, ſchtož je ſ nim pſchi-

ſchło k nam cžłowjekam. To je něſchto, ſchtož pſchińdże ſe ßwojim ßwětłom ſ njebjeß a chże ßebi dobycź ßwět. To je cžiniła ſcźerpliwoſcź Wótza, kiž njechaſche naß cžłowjekow, kiž ſtejimy w njepſechcźelſtwje pſchecźiwo Bohu, kaž pſchecźiwo naſchim ßobucžłowjekam, woſtajicź na pucźu ſkaženja a ſatamanſtwa, ale pytaſche pucź, po kotrymž móżeſche naß wujednacź ſe ßobu. A wón chżyſche nam dacź jene prědowanje, jedyn pſchikład, po kotrymž móhli tež my tu na ſemi měcź ſcźerpliwoſcź mjes ßobu, ſo bychmy mjes ßobu na jene myßlili po Jeſom Khryſtu.

Hdyž hladamy na ſadźerženje cžłowjekow mjes ßobu, dha mohło ßo nam ſdacź, kaž bychu cźi prawo měli, kiž ſacźißnu Jeſom Khryſta, a praja, ſo je jeho ſtukowanje na ſemi, jeho prědowanje a prózowanje podarmo było. Ale wina na tym, ſo je hiſchcże tak mało měra a jednoty mjes cžłowjekami, njeleži na Jeſußu Khryſtußu, ale dyrbimy ju pytacź pola naß cžłowjekow ßamych. Do ßrjedźiſny naſcheho žiwjenja ſtajimy naſchu wolu, hdźež dyrbjał tola wón ßam, Jeſuß Khryſtuß, naß wobknježicź w naſchich myßlach a ſkutkach. To ßo ſapocžnje hižo w ßwjatym ſwjaſku a ſjednocźeńſtwje ßwójby a doma. Se ſtróženjom ßłyſchimy, kak wulka je licžba mandźelſtwow, kotrež ßo w jenym lěcźe roswjaſaju. Wjeßelimy ßo, hdyž ßłyſchimy wo mandźelſkich, kiž ſteja w kſcheſcźijanſkej luboſcźi a ßwěrje jedyn k druhemu. Do tajkeho doma rady ſaſtupimy; tam knježi cžiſtoſcź w myßlach a ſkutkach. Tam je jedyn druhemu pomoznik ſa cžaßne, kaž ſa wěcžne žiwjenje. Tajzy ßu ſ dobrym pſchedſnamjom ſa ßwoje dźěcźi. Ale ſchtó njewě wo njewadźe w tak někotrym mandźelſtwje. A my ßo tomu tež njemóżemy dźiwacź, hdyž widźimy, ſo w tak někotrym mandźelſtwje pobrachuje na prawym ſałožku, kiž je Jeſuß Khryſtuß. Schto dźiw, ſo tam pobrachuje na prawym rjanym měrje. — A njeſnajemy wſchitzy wadźenje a ſawiſcź, kotrejž ſtejitej mjes ßußodami? Schtó hiſchcże njeje ſhonił we ßwojim žiwjenju pſcheſcźěhanje, njepſchecźelne ſadźerženje ſe ſtrony ßwojeho bližſcheho? Hdźež je tak, tam hiſchcże njejßu kſcheſcźijenjo, kiž wědźa, kak nuſnje trjebaju ßami wodawazu ſcźerpliwoſcź Božu: Tohodla bjeŕcże ßo jedyn po druhim horje, jako tež naß Khryſtuß je horjewſał k Božej khwalbje.

A tutón Khryſtuß je ſaßo na pucźu k nam, tež k tebi. Daj jemu pſchińcź do twojeje wutroby, ſo by advent ßwjecźił ſe žohnowanjom. W jeho mozy hotuj ßo k luboſcźi ſ twojimi ßobucžłowjekami, kaž wón tež tebje lubuje, ſo by hižo na tajkej luboſcźi póſnacź było, ſo ßy jedyn ſ Khryſtußoweje woßady, w kotrejž ßměmy tež my ßo nadźecź jeho ßmilnoſcże, kotraž nam wotewrja wrota k wěcžnemu žiwjenju.

Knjes adventa wſchak chże, ſo bychmy ſtali w nadźiji. Wono je něſchto kraßne wo tajku nadźiju, wo kotrejž Paulus na druhim měſtnje praji, ſo wona njeſahanibi. Schto by tuto naſche žiwjenje było bjes nadźije? To ſhonimy kóždy we ßwojim powołanju. Wſcho naſche dźěło a prózowanje ſałoži ßo napoßledk na nadźiju. Cžłowjek bjes nadźije je ſhubjeny. Kak wjele nuſniſcho trjebamy nadźiju w duchownym žiwjenju. Pauluß tu pokaſa, kak buchu póhanjo njeßeni a dźeržani wot nadźije bjes toho, ſo bychu widźeli a wjedźeli, kak měła ßo tajka nadźija napoßledk dopjelnicź. A Židźa ßami ßu ſtali w nadźiji pſches dołhe lětſtotki, cžakajo, ſo dyrbjałe ßo jim dopjelnicź ßlubjenja, kotrež je Bóh jim dał bohacże. Ale to ſrudne běſche, hdyž tu běſche dopjelnjenje, dha ßu ßo ßami pſchinjeßli wo rjane płody tajkeje nadźije. To měješche ßwoju pſchicžinu w tym, ſo njeſtejachu wjazy we wěrje, dokelž wobarachu ſkutkowanju ßwjateho Ducha w ßwojich hordych ßamoprawnych wutrobach.

Dyrbjało tomu tak bycź tež pſchi naß? Žadanje naſcheho tekſta dźe na to, ſo dyrbimy ſtacź w jenej myßli, w jednocźe. Njechamy ßo mylicź: to je něſchto woprawdźe cžežke a wjele ßo nam tu ſtaja do pucźa, kaž nutſkach w naß hordoſcź a twjerdoſcź naſchich wutrobow, tak wonkach ßwět ſe ßwojimi žadoſcźemi. A hdyž runje ßo prózujemy wo Božu wolu, dha dyrbimy ſaßo ſ Paulußom ſhonicź a wuſnacź, ſo to dobre, kotrež chżemy, njecžinimy, ale to ſke, kotrež nochżemy, to my cžinimy. Ale tu nam klincži, a advent to nam woßebje pſchinjeße bliſko, ſo njetrjebamy ſadwělowacź; runje hdyž cžujemy, ſo móz naſcha dobycź njemóże, dha budźemy dowjedźeni k nadźiji, ſo ßo nam bliži tón, kiž chże nam k bokej ſtacź a chże nam pomhacź, ſo bychmy ſkónczńje tola dobyli. Połnu nadźiju, tak piſche Pauluß Romſkim, chżył jim Bóh dacź. Tajka połna nadźija poßylnjuje tež naß, hdyž chże wſcho wokoło naß kónz wſacź. Tajka nadźija pokaſa naß horje, won ſ tutoho hubjeńſtwa k wěcžnemu ßwětku, horje k rjeńſchemu ſbóžnemu žiwjenju. W tajkej nadźiji dźemy nětk napſchecźiwo hodownemu ßwjedźenjej, dokelž wěmy, ſo chże tón k nam pſchińcź, kiž nam hotuje pucź k Bohu. Tutón Jeſuß Khryſtuß je ta nadźija hubjenych a domapytanych, w nim roſumja to ßłowo: Wſchitku waſchu ſtaroſcź cźißńcźe na njeho! To je nadźija khorych, kiž budźa troſchtowani, hdyž móża prajicź: Mam ja jenož jeho, je wón jenož mój! W tutej nadźiji ſpěwaju tež mrějazy: Moje žiwjenje ßy Khryſchcże, ßmjercź je moje dobycże. Hrěſchnik budźe wjeßeły w nadźiji, hdyž wě: Wſchón hrěch je wot naß wſako, to žiwjenje nam dało. A my wſchitzy wjeßelimy ßo teje nadźije, kotraž wyſka: Bohu pak budź dźak, kiž nam to dobycże dawa pſches naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. Haj, to je naſcha wěſta nadźija, ſo je Bóh tež naß powołał a je tež nam dał ßwojeho jenicžkeho narodźeneho Ssyna, ſo bychmy wſchitzy, hdyž do njeho wěrimy, ſhubjeni njebyli, ale wěcžne žiwjenje měli.

Knježe, daj nam tajki ſbóžny a žohnowany advent połny nadźije; daj nam ßwojeho Ssyna Jeſom Khryſta. Hamjeń.

Telegramm.

Jědźech po želeſnizy. Bě to 23. dezembra. Mi napſchecźiwo ßedźeſche dźiwny cžłowjek. Pſches knihu, kotruž cžitach, ſhladujo, wobhladach ßebi jeho a to ſ woßebitej kedźbliwoſcźu. Měješche ſtłóczeny, ſcherjazy kłobuk pódła ßebje leżo. Runje ſjědźe ßebi pſches ſcheſcherjate włoßy, ßebi je ſ blědeho woblicža hładkujo. Wóczzy ſhladowaſchtej mucžnej, měješchtej pak tola jaßny błyſchcź w ßebi. Zyłe wobliczo powědaſche, ſo bě cžłowjek był žiwy žiwjenje dźiwich žadoſcźow a njewobmjeſowaneje roswólnoſcże. Draſta a ſchaty běchu maſane; tu pobrachowaſche knefl, tam cžehnjechu ßo nitki. A tutón cžłowjek běſche ßwojej ruzy ſtyknył na kiju, kotryž hiſchcże bóle moju kedźbliwoſcź žadaſche. Bě to ſtary ale drohi dubowy kij ſ pſchimadłom, kotrež bě ſe ßlěborom wubite, ale pak tak wumělſzy wobdźěłane, ſo ßo njemóżach doſcź nahladacź.

Tu ßo ſaſtróżich. Zuſy muſki bě ßo mje wopraſchał: Latine loqueris, collega? A to po łacźonſku, — rěcžiſch ty łacźanſzy, ſaſtojńſki bratſje? — Pſchi wſchěm pilnym ſtudowanju bě ßo moja łacźanſchcźina, kotruž na ſchulſkej ławzy nawuknych, tola troſchku ſeſtariła a woßłabnyła a mi dale njedoßahaſche, hacž wuprajicź někajke krótke ně. Pſchi tym drje mój hłóß a moje pohladnjenje pſcheradźi, ſo ßo dźiwam, ſo tajki rostorhany němſki dundak na dobo łacźanſzy rěcži; ból hrajeſch jemu wokoło hubow, jako ßo němſzy wopraſcha: „Wy ßo dźiwacże, ſo tajki lumpak łacźanſzy rěcži? Dźiwajcże ßo radſcho, ſo wón dožyła hiſchcże pſchiſtojnemu muže a prje-

dawschemu stawej ßwojeho schtanta schto praji. Ale — samołwcze, ja wuhladach na waschej knisy kaczanske napißmo a widzach, so macze kartku hacz do B., tuz ßebi swěrich, waß wobczežowacz. Tola njebojcze ßo, so chzu waß wo nĕkajki dar proßycz! Ja mam wjele waznische praschenje. Jĕdzecze wy do B. na hody?“

„Nĕ, jenoz, dokelz mam tam nĕschto wobstaracz. Pojĕdu jutsje saßo do Pĕtrohroda wróczo.“

„Tuz drje njejscze w B. dozyła snaty?“ woprascha ßo mje, a ja saczuwach, so bĕ napjaty, wußłyschecz wotmołwu.

„Tola, nĕmske kruhiw B. snaju nimale wschĕ!“

„Tak, proschu waß należnje, prajcze mi snajmjeńscha hischcze to jene: „Je stary pschekupz Moorblum hischcze żiwy? Moorblum a Wolfsohn, wy tola tutu firmu snajecze?“ Pschi tutym praschenju hladasche runu měru na mnje a jeho wóczzy chzyschtej tak rjez moju wotmołwu doprĕdka se mnje wuczitacz, hewak spróznej, shladowaschtej w dziwnym błyschczenju na mnje, jako by wot wotmołwy wotwißowało ßmjercz abo żiwjenje. Tuż wotmołwich:

„Hdyż wy mĕnicze Bohuwĕra Ferdinanda Moorbluma, tutón je hischcze żiwy, njech tez w ßamotnosczi ßwojeho doma!“

„Bohu budź dźak a khwalba!“ sawoła zusy a ßylsy wuronichu ßo jemu s wóczkow. „Potajkim: hischcze niz pschepośdze! Hischcze mózu jeho wohladacz! Ale kajkeho?“

Czežzy sdychujo chzysche ßo, mi ßwój dźak wuprajiwschi, do ßwojeho kuta slehnycz, tak naju rosmołwu dokónczejo. Tola to njebĕ mi po woli. Hdyż je tak schtó po puczu moju kedźbliwosczi sbudźik, toho tak bórsy njepuschczu. Nimo toho bĕ tutón ßobupuczowar tak jara podobny wobrasej, kotryż s Lukascha 15 snajemy, so jeho na pokoj njewostajich, doniż mi ßwoju wutrobu njewotewri a mi s jednorymi ßłowami ßwoje żiwjenje njesjewi.

(Pokraczowanje.)

Prósstwa sa Łużizu do Łużizy.

Poßlednja njedawno skónczena 12. porjadna evangelsko-lutherska synoda Sakskeje wuproßy ßebi pola ministerija sa ludowe wukubłanje, so by ßo stary czesczomny gymnasij we Budyschinje, kotryż w pschichodnym lĕcze 400lĕtny jubilej ßwojeho wobstacza ßwjeczi, saßo czisty humanistiski gymnasij sczinił, kajkiż je hacz psched krótkim był; gymnasij dyrbi saßo mĕcz sa sakładne roswuczowanje kaczanschczinu, a to tohodla, dokelz je tajka gymnasialna, czista humanistiska wuczerńja woprawdze nusna sa Łużizu, kotrejez evangelske wobydlerstwo je w bĕhu czaßa rad a se żohnowanjom sa zyły kraj ßwojich wobdarjenych ßynow na tutym humanistiskim gymnasiju we Budyschinje wuwuczowacz a wukubłowacz dało. Saksi ministerium sa wukubłanje luda chze tajku prósstwu dopjelnicz, hdyż ßo s pschisjewjenjemi sa nowu sextu (to je sapoczaza rjadownja sa hólzow a holzy) lĕta 1927 wobßwĕdczi, so je tole wola a pschecze schulerjow a starschich schulerjow. Tohodla dże to nĕtk wo to, so se wßow starschi a tajzy, kotsiż maju dohladowanje nad dźĕczimi, schulerjow a schulerki sa sextu 1927 pschi gymnasiju w Budyschinje samołwja (k. wyschschi stud. rada dr. Ruge, Bismarckowa dróha 2) ,hdyż maju dźĕczi dar a lubosczi, wĕdomostnje dźĕłacz a stare rĕcze wuknycz. Pschi tym ma ßo woßebje wusbĕhnycz, so ßo pscheje, s kaczanschczinu jutry 1927 sapoczecz. Pschi wschĕch wichorach czaßow je ßo tón gymnasij, kotryż ma kaczanschczinu sa sakładnu wuczbu, wopokasał jako ta wuczerńja, kotraż ßwojich wuczomzow tak wuwuczowasche, so jón pschekhodźiwschi s tajkim wjedźenjom woteńdźechu, kotrez jim smóżnjesche, ßo wudospołnjecz do wjednikow w stacze a zyrkwi.

Tohodla, wy evangelszy starschi na wßach a w mĕstach, wy duchowni a wuczerjo, kotsiż wy wasche woßady a jich dźĕczi ßwĕru lubujecze a wuhladujecze, hdy a kak by naschemu ludej nowe posbĕhnjenje s czĕlneje a s duchowneje nusy pschischło, wużiwajcze tutu składnosczi a pomhajcze, so by ßo sa naschu młodźinu wudobyła nowa składnosczi a móżnota, ßo wukubłacz a wuwuczowacz, sa naschu młodźinu, kotraż je nascha nadźija a nasche wumóżenje, pomhajcze wróczo dobycz nasch Budyschski gymnasij, so by nam był humanistiska wuczerńja w myßli a duchu naschich wótzow we wĕrje!

Farar Bohuwĕr Konik-Koteczanski.

Do ßwĕdomnja.

Swjask sa żiwu ludowu zyrkej — Bund für eine lebendige Volkskirche — wosjewja scżĕhowaze 15 praschenjow, kotrez ßwĕdomje pschepytuja:

1. Modlicze ßo wy sa żohnowanu ßłużbu zyrkwje?
2. Khodźicze wy porjadnje do Bożich ßłużbow zyrkwje?
3. Khodźicze wy k ßwjatemu wotkasanju zyrkwje?
4. Scże ßebi toho wĕdomi, so zyrkej waß trjeba każ wy zyrkej?
5. Wĕscze wy, so zyrkej njemóże żiwa bycz bjes ßylneho snutskowneho, s Boha narodżeneho żiwjenja?
6. Staracze ßo wy sa to, so s biblisskimi hodźinami, s evangelisaziju a s druhim bywaja żiwe mozy do zyrkwje puschczene?
7. Staracze ßo wy sa to, so Boże ßłowo w domach bydli?
8. Staracze ßo wy sa to, so ßo waschim dźĕczom lubosczi ke zyrkwi sakhowa?
9. Spĕchujecze wy zyrkwine skutkowanje mjes młodźinu?
10. Dźiwacze wy na zyrkwine waschnje a zyrkwine poczinki?
11. Dźĕkacze wy se wschej ßwĕru ßobu na tych wschelakich polach zyrkwineho dźĕła?
12. Macze wy k tym, kiż naschu zyrkej wjedu, dowĕru a stejicze wy sady nich?
13. Bjerjecze wy nusy zyrkwje ßobu na ßo a pomhacze wy je pschewinycz?
14. Woprujecze wy sa skutki kscheschżijanskeje luboscze?
15. Wĕscze wy, so woßada na waß hlada? Scże wy s dobrym pschikładom we wĕrje, luboschi a żiwjenju?

Zyrkej a stat.

— Do wotewrjenja sakskeho ßejma wotmĕ krajny biskop D. Jhmels w Drjezdźanskim domje — tak rĕka nĕtko prjedawscha evangelska dwórska zyrkej — woßebitu Bożu ßłużbu sa sapoczatk krajneho ßejma. Nĕkotsi sapóßłanzy bĕchu ßebi to pscheli. Krajny biskop staji ju pod tsecżu prósstwu Knjesoweje modlitwy: Twoja wola ßo stań. Tuta dyrbi nam bycz prósstwa, wusnacze a ßlubjenje. S wjeßelom wukonja zyrkej tez po dżĕlenju stata a zyrkwje statej tu ßłużbu, tez jeho dżĕło stajecz pod Boże ßłowo. Kscheschżijanski dżĕl luda budże w tutej woßebitej Bożej ßłużbje pschi spoczatku ßejmoweho dżĕła widżecz namołwjenje, ßo modlicz sa czeżke dżĕło krajneho ßejma.

— Sakoń, kotryż ma młodźinu schkitacz psched wschelakim schkodowanjom, je pschihotowany, so by pschijaty był. Po naczisku ma ßo sa tych, kiż ßu młódschi hacz 18 lĕt, wopyt sjaw-

nych a njesjawnych sawjeßelenjow atd. a runje tak dźěłanje sakasacź, abo wobmjesowacź, tak bórsy hacź je s tajkim wopytom a dźěłom smóžnjene, so młodźi na dobrym waschnju abo na strowosczi schkoduja. Ważne je też to, so tuto postajenje płaczi sa filmowanja, pschi kotrymiž je młodźina pódla. Pschi wudaczu tajkich wukasow ma hamt sa należnosczе młodźiny ßobuskutkowacź.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Advent.** Dźeńßnischa njedźela 2. adventa ma mjes ßwojimi 4 ßotrami tón woßebity nadawk, naß, kiž ßmy po tutej semi duzy do wěczßnosczе, dopomnicź na poßledni advent naschеho Knjesa a Sbóžnika. Tuž dajmy ßo dopomnicź a wutrjebajmy tutón hnadny czaß, kotryž je nam daty, so bychmy junu wobstali psched tym Knjesom, wutrjebajmy jón, dokelž njewěmy, hdy pschińdźe, pschetož to wědźecź njeje spoßczene ani jandźelam ani adventistam ani wschěm druhim człowjekam. Wón pak, wón

„Pschińdźe k ßwětnom' ßudu
tych njepokutnych dla,
se žohnowanjom k ludu,
kiž jeho Ducha ma."

Michalska woßada. W domje, w kotrymž je jako ßyn Michalskeho kantora wotrostł a w kotrymž wczera sastupjerjo Michalskeje zyrkwnskeje woßady poßedźenje mějachu, ßo knjes farař Theodor Kapleŕ s Hornjeho Wujěsda sa fararja Michalskeje woßady wuswoli. Wón běsche prjedy w Leobanje w Styrskej a w Seifertshajnje pola Lipska jako vikar, na to w Tirpersdorfje sa fararja. Wot tam jeho ßerbskeje rěcze dla do Hornjeho Wujesda powołachu. Kak budźe ßo jeho ßwěrny stary nan w Hermanezach wjeßelicź, hdyž jeho ßyn „saßo" do Michalskeje woßady pschińdźe, hdźež je ßo narodźił.

— **S woßadow.** W zyrkwi bydli pschezo hischcze woporniwosczi, njech ßu czaßy też hubjene a czeżke. To rěka: wěrjazy njejßu ßebi wot wscheho czeżkeho a srudneho rubicź dali kscheszijansku luboscź, kotraž hinak njemóże a nochze, hacž dźakowna saßo lubowacź a saßo woprowacź. Pschi tym ßo njeßmě samjelczecź, so ßo wona też runje w małych woßadach jewja. Tak je ßebi n. pśch. woßada Altenberg, kotraž ma něhdźe 1700 duschow, w Apoldźe dwaj nowaj moßasnaj swonaj lecź dała. Płaczisna wuczini nimale 300 hr. Kak tute sapłaczicź. Woßada je wobsamknyła, na jene lěto měßacžnje woßebity „dawk sa swony" sběracź, kotryž dyrbi tak wobliczeny bycź, so staj swonaj sa lěto sapłaczenaj. 1700 hr. bu na tajke waschnje hižo sapłaczene. — Wěso njeßměmy sapomnicź, tole khwalo a wusběhujo, so je we woßadach też wjele morkotanja a njespokojnosczе hižo dla zyrkwinych dawkow. Tuto njeje potom snjeßliwe a srosumliwe, hdyž je tutón dawk tak wotměrjeny, so te na kóždy pad nusne wudawki woßady kryje. A tole budźe drje nětkole wschudźom tak, woßebje w małych woßadach. Tuž pak dyrbjało tam też wscho morkotanje dla zyrkwineho dawka woněmicź. A měni-li schtó, so ma pschewjele płaczicź, je zyrkwine pschedstejiczeŕstwo tu, pola kotrehož móże ßo wobhonicź, kotreż budźe też swólniwe, njedostatki wotstronicź. Luboscź k zyrkwi a woßadźe je to, schtož je nětkole pschede wschěm nusne. — A njech też zyrkwi njepschecźelne strony pschecźiwo zyrkwi a wěrje wustupuja a dźěłaja a njech jich wjele, kotsiž s liwkej abo symnej wutrobu pschi boku steja, a njech też wschelake wuwiczе w ludu a kraju njepschihódne je sa poßylnjenje zyrkwineho žiwjenja, je ßo tola stacź mohło, so ßo runje w industrielnych woßadach nowe Boże domy natwarichu. My we Łužizy mamy sa to prěni pschikład: nowy rjany Boži dom a faru w Korsymju; we Vogtlande bu w Rützengrün lětża naléto nowa kapała poßwjeczena; a nětko je ßebi też woßada Ellefeld w Vogtlandskej nowu zyrkej natwariła. A psched dwěmj njedźelomaj hakle pißachmy, so je ßo też w tamnym kónzu Sakskeje, we Schnarrtanne, nowa zyrkwicžka ßwjeczіła. To wscho je móžno było jenož s wulkej luboscźu a woporniwosczu. A so ßu to woßebje woßady woßrjedź industrije, dyrbi ßo woßebje sapißacź, hdyž tola pschezo rěka, so dźěłaczerjo w industriji niczo wo zyrkwi wědźecź nochzedźa. S tym prjedy naspomnjenym ßwědczi pschecźiwo tomu też to, schtož je ßo w měscze Ölßnitz stało. To je město, kotreż woßrjedź wuhlowych podkopkow leži a kotreż je ßo runje tohodla jara powjetschiło. Na ßamßnym dnju, na kotrymž dotalna zyrkej 200létny jubilej ßwjeczesche, bu wulka sala, kotraž bě prjedy kino była, kotraž pak bě ßo rjenje wutwariła, sa woßadnu salu poßwjeczena a nimo toho w druhim dźělu města nowa zyrkej. Tuta je po nowym waschnju twarjena, tak so móże ßo też pschitwarjeny rum sa paczeŕsku wuczbu, je-li trjeba, ßobu sa Boże ßłużby wužiwacź; zyrkej ßama ma 300 městnow. A kaž druhdźe, ßu ßo też tu dźěłaczerjo industrije wobdźělili pschi twarjenju a wutwarjenju domow kaž też pschi poßwjeczeńskich ßwjatoczносczach.

— **Hody ßo bliža.** Skradźu a pilnje, s luboscźu a ßwěru ßo wschudźom sa hody pschihotuja. Je tola tuto pschihotowanje hižo poł hodowneho wjeßelenja. So njeby ßo tola sa žane hodowne blido sabył hodowny schtomik. Tutón je młodym a starym pola naß widomny a luby ßwědk hodowneho ßwjedźenja. A njech też něschto hischcze bóle a bóle namaka městna pod hodownym schtomikom a na hodownym blidźe: Bethlehemski žłobik. Tutón pomhacź schotowicź, je wěso ßobu najwjetsche wjeßele adventskeho czaßa. Móże ßo wschelako a se wschelakeho schotowicź. Pěknje schotowany a wuhotowany „Bethlehem" stajnje hodownu myßl hłubschu czini a hodownu radoscź wjetschu.

— **Bibliski pucźnik na lěto 1927** wuńdźe hischcze do hód do kraja a chze sastupicź do wschěch ßerbskich domow. Tuž ßu lubi Serbjo proscheni, jemu, tutomu staremu pschecźelej, skhowacź pschi wschěch wschelakich protykach a protyczkach městaczko. Bibliski pucźnik chze, kaž prjedy léta dołho, bycź se ßwěrnym pschewodźerjom pśches nowe lěto 1927.

— W **Kamjenzu** budźe dźeńßa druhi łužiski superintendent k. dr. Schröder s Lipska, sapokasany. Sswjedźeński skutk wukonja kaž w Lubiju, tak też tu nasch krajny biskop D. Ihmels ßam.

Duringska doprědka! Krajny ßejm je pschecźiwo hłoßam lěweje strony wobsamknył, so 9. november wjazy ßwjaty dźeń njeje a so ßo pokutny dźeń saßo jako sakoństi ßwjaty dźeń pschipósnaje. — Nam w Sakskej drje dokonjane nowowólby tajkile postup njepschinjeßu, hacž runje ßmy 9. novembra widźeli, kak czi, kotsiž po wschěm sdaczu sa lěwe strony wolachu, tutón nowotaŕski dźeń ßwjecźa. Abo je to ßwjeczenje tuteho woßebiteho dnja, hdyž n. pśch. wot ranja hacž do wjeczora drjewo rubaja abo hdyž zyły dźeń na sahrodach schaty ßmahuja! Hdyž to tak, czehodla jón to potom hakle wobkhowacź dale? Njech prěni pokutny dźeń też w naschej Sakskej saßo ßwoje połne prawo dostanje, kaž je jo w Duringskej dóstał!

Listowanje: M. w Ž. sa 3. advent. — R. w R. sa 4. advent. — H. w B. sa Hodownicžku.

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßaczizach.

Cžišćo 50. 49

Pomhaj Bóh!

Létnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Luboso ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **12. dezembra 1926** **Bautzen**

Čišćo a nakład Smolerjez knihičišćernje a knihaŕnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

3. njedźela adventa.

1. Kor. 4, 1—5.

Sa tych dźerž naš kóždy, jako ša Khrystušowych słužomnikow a šastojnikow na Božich potajnstwach. Hižo pak so wjazy njepyta na šastojnikach, hač jeno, so swěrni namakani budža..... Tón Knjes je, kiž mje budźi.

Na šałožku tuteje epistole na dźeńšnischu njedźelu stajmy praschenje:

Kak so na Knjesowy pschichod hotujemy?

Wotmolwjenje naschcho słowa Božeho rěka:

1. Wobhladujmy so ša Khrystušowych słužomnikow a šastojnikow na Božich potajnstwach.
3. Wopomńmy, so Knjesowemu sudej podstejimy.

3. Wopomńmy, so Knjesowemu sudej podstajimy.

1. Pawoł chze Khrystušowy słužomnik bycź. To jeho žiwjenje wupjelnja. Khrystušej, swojemu Knjesej, kotryž je jemu najprjedy słužił a je jemu sboże a měr namakacź dał, chze wón słužicź se wschitkej swojej mozu; ša njeho wón dźeń jako dźeń dźěła. S dobom wě so wón ša šastojnika na Božich potajnstwach. S Božeje hnadneje ruki běsche wón psches Jesom Khrysta Boži měr dostał, kotryž na samych swojich puczach namakał njeběsche. Schtož běsche jemu prjedy potajne, jako wón šakonju słužešche, to je so jemu psches Jesuša a jeho słowo sjawne sčiniło: žana tajna wucžba jenož někotrym mudrym pschistupna, ale pokna, jasna rada Boža k wumóženju cžłowjestwa. A tutu sbóžnu powěsćź wo Jesušowej lubosczi k nam khudym hrěschnikam Pawoł jako jemu dowěrjene kubło wobhladuje a so cžěrjeny sacžuwa, ju druhim pschinjesćź, so by horde wutroby shibował, tyschene dusche troschtował, sranjene swědomnja sahojał.

A my? Wěmy-li so, s Jesušowej krwju wumóženi, wuswobodźeni wot wschitkich hrěchow, wot smjercže a cžertowskeje mozy, potom też wěmy, so smy Jesušowe wobsedźeństwo, a so jemu w jeho kralestwje słužicź mamy. Też my smy wschitzy Khrystušowi słužomnizy. Wón je naš prjedy lubował, lubujemy jeho sašo. Wón je nam prjedy słužił a naš se swěta wuswolił, wobhladujmy jeho sa swojeho jeniczkeho krala a Knjesa. Wón je nam naschе žiwjenje nowe darił a naš snowa porodźił na žiwu nadźiju, duž swjecźmy jemu swoje žiwjenje. Tamón Khrystoforus chzyschе jenož najmóznischemu słužicź — a schtó je móznischi, hač tón, kotryž móže wo sebi swědczicź: Mi je data wschitka móc we njebjesach a na semi? A k temu je wón sam w swojej wosobje Boże wěczne smilenje — njedyrbjeli my dowěrni a se wjeselom do jeho słužby stupicź a se snatym khěrluschom khwalicź: Ja wot cžerta buch jaty, ty sy mje wukupił; ja do hańby běch daty, ty sy mje wucžischcził; mje wobohacźisch jara, so wjazy njetrjebam; schto je, kiž mje tu stara, doscź mam, hdyž tebje mam?

Khrystušowi słužomnizy mamy my bycź, ale runje tak też sastojnizy na Božich potajnstwach. So je Bóh tak swět lubował, so je swojeho jeniczkeho narodźeneho syna sa naš podał, so je tutón se swojim cžerpjenjom a wumrjecźom wěczne wumóženje dokonjał, a nětk k Božej prawizy sedźi, wotsal wón pschińcź budże, sudźicź žiwych a morwych, so wón mjes tym modlitwy tych swojich słyschi a wušłyschuje, so je swjatu kschcženizu wustajił jako kupjel noweho naroda a so

w Božim wotkasanju ßam nam dawa, so je w ßwojim ßłowje žiwy a ſ nim na naſchich wutrobach dźěła — to wſchitko ßu potajnſtwa, kotreż cźělny cźłowjek njeroſumi. A kak husto ßu nam Boże pucźe w naſchim žiwjenju cźěmne a potajne. Wón ßwojich ßwjatych dźiwnje wodźi. Wſchudźom wón ſady ſawěſchka ſteji a njewidomne nitki w ßwojimaj rukomaj dźerži. My bychmy najradſcho pſchezo rjane, ßłóncźne, ſbožomne dny wſali, a wón naß do tyſchnoſcźe wjedźe.

My ßo tajkeho cźěmneho doła bojimy. K cźomu pak Bóh tyſchnoſcź trjeba? K cźomu wón wonkach dolcźki a jamki ſemje a kwěkanzy w ſkałach trjeba? So by ßymjenju wot nadobneho ſchtoma abo dobreje roſtliny do nich panycź dał. Tak ßu też wſchitke naſche tyſchnoſcźe tajke dólcźki a jamki a kwěkanzy, do kotrychž chze wón ßymjenju ßwojeho ßłowa padnycź dacź. Pſches tyſchnoſcź mamy do Božeho kraleſtwa ſańcź. Kaž dołho ßwoju tyſchnoſcź w ßwojej myßli roſumimy, ſdychujemy a płakamy a drje też pſchecźiwo Bohu mórkotamy. Hdyž pak budźemy junu pósnacź, kajki hnadny wußyw Bóh do tuteje hłubiny rosßył, kajkim hrěcham je wón ſ tutym hórkim lěkarſtwom durje ſawrjeł, budźemy wyſkacź a ßo dźakowacź: Tón Knjes wſcho derje ſapocźnje, też wſchitko kraßnje wuwjedźe, cźeſcź Bohu Knjeſej dajcźe.

2. Kak ßo na Knjeſowy pſchichod hotujemy? Wopokažmy ßwěrnoſcź. „Ničžo wjazy ßo njepyta na ſaſtojnikach, hacž jeno, ſo ßwěrni namakani budźa.“ Sswěrnoſcź ßo też wot naß žada. Sa wſchitke wězy mamy my ſamolwjenje dawacź: ſa žonu a dźěcźi, ſa ßłowo a žiwjenje, ſa kubło a pjenjeſy. A po naſchej ßwěrnoſcźi budźe naß tón Knjes ßudźicź. W naſchim Božim ßłowje je wo woßebitych pſchißłuſchnoſcźach kſcheſcźijana rěcź: my mamy ſaſtojnizy bycź na Božich potajnſtwach. Ssmy my w tutym naſtupanju ßwěrni? Kak ſteji ſ modlitwu w komorzy? Dźakujemy my ßo wſchědnje naſchemu Bohu ſa wſchitku jeho ßwěrnoſcź a ßmilnoſcź, wołamy ßo k njemu w kóždej nuſy a woczakujemy wot njeho pomoz? Cźerpamy my ſ jeho ßłowa móz a troſcht ſa wſchědne prózy a dźěła, ſa wſchitke pſchecźiwnoſcźe a tyſchnoſcźe? Je nam naležane, ßo wſchemu wotrjez, ſchtož naß wot Boha precź cźehnje, wojujemy my ſe wſchej khutnoſcźu pſchecźiwo kóždemu pósnatemu hrěchej a pytamy tak ſmyßleni bycź, jako Khryſtuß Jeſuß też běſche? A ßy ty hoſpodaŕ, je tebi potom doſcź njedźelu ſ tymi twojimi Božu ßłužbu wopytacź, abo dźerżiſch ty na to, ſo byſchtaj modlitwa a Boże ßłowo też w twojim domje bydlitej? Je twoja staroſcź, ſo by twój dom kſcheſcźijańſki dom był, abo je wón dom hanjenja, bjesbóžnoſcźe a wſchelakich ſkutkow cźěmnoſcźe? A ty macźe, je twoje wutrobne naležanje, twoje dźěcźi ruzy ſtykowacź wucźicź a bohabojoſcź a luboſcź k Jeſußej do jich wutrobow płodźicź? Ssmy my ßwěrni?

Wažny hnadny dar chzył hiſchcźe wuſběhnycź, kotryž ßo w naſchich dnjach tak husto ſ nohomaj tepze: njedźelu. Wona też do Božich potajnſtwow ßłuſcha. Hinak je w bydlenju dźěłacźerja, kotryž njedźelu ßwjecźi; hacž w bydlenju teho, kotryž ju wotßwjecźuje. Porjad, cźiſtoſcź, wjeßełoſcź k dźěłu ſa nowy tydźeń, to wſchitko ßo tam namaka, hdźež ßebi njedźelu waža. Praj, ſchto je tebi njedźela? Dźeń wſchědneho dźěła, dźeń ßwětneho rospróſchenja — niz wjele bóle tón dźeń, wo kotrymž Luther we wulkim katechismje rjekńje: Ty dyrbiſch ßwoje dźěło woſtajicź, ſo by Bóh měł ßwoje dźěło w tebi? Abo měniſch ty, ſo njedźelſkeho wotpocžinka a wokſchewjenja ſ Božeho ßłowa njepotrjebaſch? Hdyž ſchtó teho trjebał njebudźiſche, běſche to wěſcźe Jeſuß ßam, a tola wo nim wěmy, ſo po ſwucźenym waſchnju ßabatny dźeń do ſchule dźěſche, hdźež ßo ſakoń a profetojo cźitachu. A ty, cźłowjeſke dźěcźo, kiž ßo zyliczki tydźeń prózujeſch a ßo wſchědnje ſe ſtaroſcźemi a ſpytowanjemi bědźiſch a měra njenamakaſch, ty chzeſch prajicź: Ja njedźele njepotrjebam, njepotrjebam, ſo bych wotpocžnył a ßo ſ cźerſtweje ſtudnje Božeho ſjewjenja wokſchewił?

Knjeſowej wocźi hladatej ſa ßwěrnymi w kraju. Hacž běchmy my ßwěrni abo njeßwěrni, poßledni wulki Knjeſowy dźeń wſchitko jaßne ſcźini.

3. Kak ßo na Knjeſowy pſchichod hotujemy? Wopomńmy, ſo Knjeſowemu ßudej podſtejimy. Wo trojakim waſchnju ßuda, kotryž móže naß potrjechicź, Pawoł na kónzu naſcheho Božeho ßłowa rěcźi. Mi je ßnadna wěz, ſo ja wot waß ßudźeny budu abo wot cźłowjeſkeho dnja“, tak wón ſapocźnje. Je wón tak hordy, ſo měnjenje a ßudźenje druhich ludźi ſazpiwa? Ach ně, też jemu je na luboſcźi a dowěrjenju jeho woßadow wjele ležane; my móžemy ſ teho, ſchtož druſy wo naß praja, wſchelake nawuknycź, ale jich khwalba naß njeßmě ßlepicź, ani jich porokowanje naß hórkich ſcźinicź. My ßwoje dźěło a cźinjenje jako Khryſtußowi wucźomnizy njeßměmy wot budźazych rěcźow wotwißne ſcźinicź, też niz ßameho ßwojeho měnjenja abo ßudźenja, kaž japoſchtoł praji: „Też ßo ja ßam njeßudźu“ — pſchede wſchěm, ja ßebje njekhwalu, pſchetož hdyž też ßebi niczeho wědomny njejßym, a móžu wo ßebi prajicź, ſo mam najlěpſche wotpohlady a najlěpſchu wolu, ſ tym tola prawy njejßym. Kaž horde też tute ßłowa klincźa, khwalbu jeho ponižnoſcźe nam wone podnycź njemóža. Niz, ſo je wón wot hrěchow cźiſty, chze Pawoł prajicź, ale ſo w ßwojim ſaſtojnſtwje ſ wolu a ſ wjedźenjom žaneje njeßwěrnoſcźe wobeſchoł njeje, ſo žanemu hrěchej na ßebi knježicź njedawa. Ale pſchehłuboko ſnaje wón ßamu ßwoju wutrobu, hacž ſo by měnicź mohł, ſ tym pſched ßwojim Bohom prawy bycź. Zyle ßo wón do Khryſtußoweje hnady cźißnje a ßebi tola žaneho hrěcha wědomny njeje. Tak dyrbi bycź: Dźeń jako dźeń mamy ſa ßwjecźenjom ßwojeho žiwjenja ſtacź a tola wot Božeje hnady žiwi bycź, bjes poroka mamy pſched cźłowjekami khodźicź a tola pſched Bohom ßwoje wobliczja pſchikrywacź.

Poßledne rosßudźenje ßudny dźeń pſchinjeße: „Tón Knjes je, kiž mje ßudźi.“ Njech maja ludźo naſcheho cźaßa ſa ßudnym dnjom ßwój ßměch — ßłowo wo ßudnym dnju ßo dopjelni kaž wſchitke druhe ßłowa ßwjateho pißma. Wón pſchińdźe k ßwětnom ßudu tych njepokutnych dla, ſe žohnowanjom k ludu, kiž jeho ducha ma. Hamjeń.

Telegramm.

(Pokracźowanje.)

Bě dźiwi hólz był. Hižo pſchi ſchulſkich lětach bě ſtarſchimaj wjele staroſcźow cźinił. Nan bě kruty, to ßo hólzej njelubjeſche, to też niczo njepomhaſche. Se ſchule pſchińdźe na univerſitu, ſo by filologiju abo rěcźe ſtudował. Tam njecźinjeſche a njecźinjeſche žane pruhowanje, cźim wjazy pak dołha, dokelž kóždy herbej bohateho Moorbluma rad pjenjeſy ſa wulku dań dawaſche. Tola ſkónczńje pſchińdźe po lětach tón dźeń rosrißanja; ßyn proſcheſche nana wo pjenjeſy, a nan, pokhadźazy ſe ſtareje kruteje ſchule, wotmołwi ſ rosßudnym: ně! Nimo toho bě ßo Berthold — tak ßyn rěkaſche — k wſchemu njeſbožu hiſchcźe ßlubił ſ holzu ſ niſkeho pokhada. Wſchitko to rubi 22lětnemu poł jeho roſuma a zyku ſtarſchiſku luboſcź. Druſy jemu powědachu, ſo je nan jeho ſaklał a ſo nochzyſche niczo wjazy wo nim wědźecź.

Ras rano wuhlada ſkhadźaze ßłónzo w domje univerſitneho měſta, w kotrymž Berthold Moorblum bydleſche, pła-

Advent.

Stawaj a ßo rosßwětluj!
Zion, twoje ßwětło ſkhadźa,
Pucź tom' Knjeſej pſchihotuj,
Zion, njech ßej twoji radźa,
Kak joh' móhli powitacź,
S doſtojnoſczu horjewſacź.

Stawaj a ßo rosßwětluj!
Zion, ſpěwaj hoſiana,
Wſchitko na bok wotſtronjuj,
Njech je pucź a ſchczežka rjana;
Zion, twój kral k tebi dźe,
Wſmi joh' horje wjeßele.

Zion, kraßnoſcź Sbóžnika
Tebi nětko ſeſkhadźuje,
Schto ty ſtejiſch naſdala,
Schto dha tebje wotdźeržuje?
Zion, to twój Sbóžnik je,
Kiž nětk cźiſche k tebi dźe.

Pětr Mlóńk.

---

kazu njewjeſtu a roshorjenych lichowarjow, niz pak wjazy Bertholda Moorbluma. Bórſy po tym wumrě jeho macź; ſrudoba bě jeje wutrobu ſlemika. Se ſtarſchiſkeho doma njebě ßebi Berthold dale niczo wukhowak, hacź rjany dubowy kij ſe ßlěbornym pſchimadłom.

Tak bě ßo 10 lět minyło. 32lětny pokaſowaſche mi ſchědźiwe włoßy wyſche ſpanja: „Hladajcźe, kak ßym ßo w hubjeńſtwje ſeſtarik. S lohkeho studenty bu njeſbožowny cźłowjek, kotryž wſcho móžne ſpyta a ſapocža, kotremuž pak ßo niczo njeſchlachcźi. Žohnowanje njebě ſo mnu. Běch ſ wucźerjom na wjele blakach w Pólſkej, Němſkej, Awſtriſkej, běch ſ pinczńikom we Winje, běch ſ wukubłarjom młodeho Jendźelczana, běch ſ pſchekupzom a ſaſtojnikom a napoßledk ſ telegrafiſtom na ßamotnej ſtaziji Pólſkeje. To je tak ſ krótka něſchto, ale to wſcho je lute ſnutskowne a ſwonkowne hubjeńſtwo. Wy to njedoroſumicźe, wy niz, kiž wy ſ Bohom a ſ cźłowjekami ſcźe w porjadnym žiwjenju žiwi. — Wy njeroſumicźe, kak to wutroba wodźiwi, kak to ſacžuwanje ßo ſanjerodźi, hdyž to niczo wot Boha a wot cźłowjekow nima, kak ta tajki cźłowjek nimo tak krótkeho a tak ßnadneho ſpokojenja ßwojich cźělnych žadoſczow niczo nima, niczo njeſnaje khiba jenož ßwoje hubjeńſtwo, ßwoje njewuprajomne hubjeńſtwo, a kak potom ſapocžnje ſwuknycź teptacź we hłubinach ſkaženoſcźe!

Tu pak je ßo Bóh tón Knjes nade mnu ßmilił a mje na tak jara dźiwne waſchnje pytał. Bě to pſched 11 dnjemi. Mějach wobſtaracź telegramm, kotryž bě ſa něſkajkeho młodeho dźěłacźerja. Tutón telegramm ſajědźe do mnje kaž błyſk do ßucheho drjewa. W nim rěkaſche ſ krótka: „Pſchińdź patoržizu, nan khory, cźaka na tebje.“

Kaž ßwětłe ranje ſaßwita to w mojej cźěmnej nozy: To też tebi płacźi! Ty dyrbiſch patoržizu domoj. Twój ſtary nan je khory, mrěje! Kak cźaka wón na ſhubjeneho ßyna! S tajkimi myßlemi dźěch ſe ſtazije domoj. Wjecžor ßwěcźachu mi ßwěczki ſ hodowneho ſchtoma, kotryž wó jſtwje pſchedſtejicźerja ſtazije ſtejeſche, do cźmoweje jſtwiczki, kotraž bě tak ſymna, w kotrejž ßedźach ßamlutki, martrowany wot wſchelakich myßlow. Njemějach nikoho, kotremuž bych ja wjeßele pſchihotował, a nikoho, kotryž by mi wjeßele pſchihotował.

A cźeja to wina? Jedyn hrěch po druhim ſjewi ßo mi hrožo pſched wocžomaj. Wutrobnje ſdychowach w ßwojej wutrobje, haj drje wótſje w ßamotnoſczi ßwojeje komorki. Kak je cźłowjek tola tórny, ſaßlepjeny, hłuchi a njekedźbuje na to, ſchtož dobre a prawe a ſdobne, a hrěſchi a hrěſchi, hrěſchi pſchecźiwo macźeri a nanej, pſchecźiwo bliſchim a pſchecźiwo ßebi, pſchedewſchěm pak pſchecźiwo Bohu. So bychu tola młodźi a ſtari wjedźeli, kak ßebi ſ kóždym tajkim ſhrěſchenjom, ſ kóždej tajkej njepoßłuſchnoſczu pſchecźiwo ſtarſchim cźłowjekam, Bohu kaža žiwjenje, wjeßele, ſbožo! Woni bychu pſchi kóždym tajkim hrěchu a ſpytowanju wokali: „Sběhń ßo precź wote mnje, ſatanje!“

A mój nan! Tam daloko w domiſnje wón bě a ßnadź nětkle pſches woßamocźene jſtwy doma khodźeſche, pytajo to ſbožo, kotrež bě też ras w tutym domje bydliko, pytajo ßnadź mje ſhubjeneho! A hdźe bě ßyn? Mandźelſku drohu wjedźeſche ſnajmjeńſcha pokhowanu a tak ſkhowanu na kerchowje.

A ſaßo bě mi, kaž by tamny telegramm też ſa mnje był! Bě mi, kaž by mój nan mje ſ nim domoj wołał: Pſchińdź ke hodam! Ja cźakam na tebje! Ale, ßměm ha ja domoj? A je hiſchcźe cźaßa doſcź, k hodam domoj doječź? Haj, pſchetož tam domach ßwjecźa tola hakle ſa 12 dnjow — rußowſke hody ßu 12 dnjow poſdźiſcho po ſtarej protyzy! — hody! To mjes tym hacž dom pſchińdu, dom k nanowej wutrobje! — A ſtorcži-li wón mje wot ßebje — chzu to wſacź ſa khłoſtanje, ſa derje ſaßkužene khłoſtanje! Tu woſtacź, tu hakle woſtacź, to wjazy njemóžu!

Tak tam w dalokej zuſbje ſacźahny do mojeje wutroby ſaßo nowe ſtare ſynczenje, ſynczenje ſe ſbóžneje njebjeſkeje domiſny! Ja ßym ßo pſchi woknje na koleni ſwjeſł a ßym ßo dołho, dołho modlił k Sbóžnikej ßwojich dźěcźaznych lět, kotrehož běch ſabył, ſapřěł, pſcheradźił! Telegramm: „Pſchińdź k hodam dom!“ klinczeſche a ſynczeſche mi we wuſchomaj a pſches wutrobu a myßle, a njepſcheſta klinczecź, doniž njeběch ßwoje ſaſtojnſke a woßobinſke należnoſcźe ſrjadował, moje make wobßedźeńſtwo rospſchedał, doniž njeßedźach na żeleſnizy, kotraž mje do Rußowſkeje wjeſeſche, ſtarſchiſkemu domej napſchecźiwo. Duzy po pucźu běchu moje pjenjeſy wſchě; ja ßym hłoda tradał, ßym po proſchenju khodźił po cźahu, domoj pak dyrbjach, domoj! — A nětk wěſcźe, cźehodla ßo waß praſchach, hacž je ſtary Moorblum hiſchcźe pſchi žiwjenju.“

Hnuty ſkicźich jemu ruku: Bohu budź dźak, ſo je ßo nad wami ßmilił a wam dopomhał k pokucźe! Nětk pak dajcźe ßebi hiſchcźe troſchku wot cźłowjeſkeje pomozy pomhacź! Wy ßam njewěſcźe, kak waß nan powita. Tohodla radźu wam, ſo ßo pſchede wſchěm lěpje ſwoblekacźe a ſo waß potom něchtón pola nana pſchiſjewi. Sa wobleczenje poſtara ßo mój pſchecźel, kotryž je lěkař, zyle wěſcźe. K tutomu waß dźenßa dowjedu! A jutſje dyrbi potom něchtón prawje wjele waſchemu nanej wo waß powjedacź, ſo by wón ſnutskownje ſ wami ßo ſaběrał a ßo na to pſchihotował, waß ſe ßmilnej luboſczu witacź!“

„Sa to by był najpſchihódniſcha woßoba ſtary Ludwig, nanowy ßłużomnik. Ale, hacž je tutón hiſchcźe żiwy?“

Tu lokomotiva ſahwiſda a cźah ſaſta. „Stazija L! 4 mjeńſchiny cźaßa!“ wołachu. — — —

Hodownicźka! Stary Moorblum ßedźeſche tam ßam we wulkim ſtole. Jědła polna ßo ßwěcźazych ßwěcźkow ſtejeſche pſched nim na blidźe, ale wón na nju njehladaſche, bě hłowu na ruzy ſłożił a płakaſche ſ hłoßom. Tu wocžinichu ßo durje a ſtary Ludwig ſaſtupi. Njewjedźo ſchto, woſta pſchi durjach ſtejo. „Hnadny Knježe, ja chzych ....!“ Stary

Moorblum sjědźe horje: „Schto chzesch? Njejßym ja tebi prajił, so mje dźenßa nichtón njeßmě molicź!“

„Hnadny knježe! w bibliji steji pißane, so dyrbisch Bohu tomu Knjesej bóle poßłuschny bycź hacź cźlowjekam! A nasch Bóh chze wam dźenßa něschto k hodam wobradźicź!“

„Mi? Schto? — Ja tebi njedorosumju?“

„Hnadny knježe. Ja chzych jenoź prajicź, so, — so, — so — so tu młody knjes Berthold saßo je!“

„Berthold!? Mój ßyn!?

Stary nan poskoczi, chzysche s durjemi won. Tola nadobo posasta, kabłasche, stary ßwěrny Ludwig dyrbjesche ßwojemu knjesej sepjera bycź.

Schtoź pak je ßo dale stało, tam hodowniczku w hodownej jstwi stareho Moorbluma, to je sapißane hižo s dawna we evangelionje Lukascha, w 15. stawje, w st. 20—24.

Zyrkej a stat.

Němski ßejm je sakoń, kotryź ma młodźinu psched snutsknym a swonknym schkodowanjom schkitacź, pschijak. Sajimaze je wothłoßowanje. Sałožny 1. paragraf sakonja bu s 249 hłoßami pschijaty; pschecźiwo njemu bu jich 158 hłoßow wotedatych a to wot sozialdemokratow, kommunistow a wot wjetscheho dźěla demokratow. 2. paragraf, wo kotrymź je ßo teź wjele jednało, bu s 237 hłoßami pschiwsaty; 146 hłoßow bě pschecźiwo tomu a to sozialdemokratojo a kommunistojo; demokratojo njeběchu ßwoje hłoßy wotedali. 3. je ważny jeneho postajenja dla; wón praji, so maju w pruhowanskich wubjerkach, kotreź ßo we wschěch jenotliwych krajach powołaja, teź sastupjerjo zyrkwjow bycź. Sozialdemokratojo běchu namjetowali, so dyrbja ßo sastupjerjo zyrkwjow wuschmórnycź!!! Sa tutón namjet, kotryź tak jaßnje stejnischczo jenotliwych parteijow k zyrkwi a jeje saměram a jeje wliwej pokasuje, hłoßowachu sozialdemokratojo, kommunistojo a demokratojo s 168 hłoßami; tola wón podleża, dokelź te tamne parteije 238 hłoßow sa tuto postajenje wotedachu, so ma zyrkej teź sastupjena bycź w tutym wulzy ważnym dźěle sa młodźinu a tak sa pschichod nascheho luda. Njech nětk wuwjedźenje a pschewjedźenje tutoho sakonja wocźakowane polěpschenje w zyłym połóženju nascheho luda pschinjeße!

Wschelke s bliska a s daloka.

K **hodam** ßo poßlednje dohoty cźinja. Njesabudźmy pschi wschěm taskim dohotowanju ßo dohotowacź we wutrobje! My ßebi s tym ßami najlěpje służimy a ßebi najrjeńsche hody pschihotujemy. Hdyź jenoź w ßwojej wutrobje wěrisch, cźujesch, wěsch: „Mi, teź mi je ßo narodźiło hodowne dźěcźo Boże!“ ßwjecźisch teź w tajkim struchwym a cźěmnym cźaßu ßam sbožowne, haj sbóźne hody a samóżesch teź druhim tajke hody pschihotowacź. S tutym dopomnjenjom na snutskowne a prěnjotne pschihotowanje nochzemy kasycź a sadźerżowacź wscho to ßwěrne, pilne, radosćźiwe pschihotowanje sa hodowny ßwjedźeń pschi błyschczu hodowneho schtoma, ně spěchowacź! Cźim lěpje w ßwojej wutrobje wěmy, cźohodla hody a wscho tuto hodowne hotowanje, cźim lěpje a radosćźiwischo a teź lóżscho budźemy wscho dohotowacź tak, so nasche hody sbožowne hody. — Pschi tajkim pschihocźe njesabudźemy potom teź dobry, trajazy dar: dobru knihu, dobru ßerbsku knihu. Mamy jich dosćź wschelakeho wopschijecźa wot prjedy, a nětk je nam nimo toho ßerbske knihowne towarstwo runje k hodam na blido położiło druhi seschiwk „Domjazeho prědarja.“ Prěni seschiwk bu hižo psched něschto lětami wudaty. Teź tutón możesch hischcźe dostacź sa 2 hr., druhi seschiwk płacźi 2,25 hr. S tutej knihu dostanjesch snowa prědowanja sa zyłe zyrkwine lěto. Sdobom dokonjesch spomożny skutk sa Serbstwo, tutu knihu kupujo, dokelź pomhasch knihownemu towarstwu dopjelnjecź ßwoje cźeżke dźěło sa nasche Serbstwo. Tuto je pornjo wschemu podobnemu dźěłu Němzow wo wjele cźeżsche tehodla, dokelź była kóżda kniha tuńscha, cźim wjazy kupzow tu je. Sa ßerbske knihi mamy jich tehodla jenoź wobmjesowanu liczbu kupzow. S toho scźěhuje, so je ßerbska kniha, hdyź njeje poměrnje drózscha hacź němska, wopor sa wudawarja. Tuź teź tehodla położcźe tajku knihu pod hodowny schtom.

S **wożadow.** Na druhe farske městno Michalskeje wożady je ßo wuswolił ßerbski duchowny k. farar Božidar Kapleŕ-Wujesdźanski. To bě swjeßelaza powjescź, kotruź tu tydźenja cźitachmy, a by hischcźe bóle swjeßelaza była, njeby-li s njej ta tamna powjescź swißowała, so je nětk němsko-ßerbska wożada w Hornim Wujesdźe wuprósdnjena a so s tym tu na tutym kónzu ßerbskeho kraja tón ßamßny strach hrosy, kotryź je Lubijske kónczíny domach pytał, so ßo ßerbske farske městno shubi sa ßerbski lud. To je snowa khutne napominanje na ßerbski lud a jeho wjednistwa a jeho wożady a jeho zyrkwine prjódstejeŕstwa, ßo wo to stracź, so bychu ßo starali sa duchowne sastaranje nascheho luda. Tuto je runje tak nusne każ to politiske a hospodarske, haj, tuto je nusnische. Pschetoź, njebudźe-li móżno, ßerbski lud na duchownym polu lěpje sastaracź, budźe wscho druhe podarmo. Wjele tajkeho wotdrjebjowanja a wotpada, każ w poßlednim cźaßu to było, nasche Serbstwo wjazy pocźerpicź njeßmě, abo wono budźe se sahubu sa njo! Tuź tehodla hladajmy sa tym, kak bychmy każ nasche schule tak pschede wschěm teź nasche wożady sastarali se ßerbskimi sastojnikami, abo tola s tajkimi, kotsiź ßu ßerbskeje rěcźe mózni! Tydźenja cźitachmy tu próstwu do Łużizy. Tole ju nam hischcźe khutnischu a wótrischu cźini. S dobom pak nam tamna próstwa pucźe pokasuje, wotpomhacź hrożazej nusy. Hody tu ßu a jutry ßu blisko! Tuź prózujemy ßo, so by mjes wucźomzami Budyschskeho gymnasija było teź wjele Serbow!

Wólby do synody ßu dźenß sa tydźeń, schtwórteho adventa. Wuswolicź ma ßo prěnja synoda pod nowej wustawu, kotraź směje sa to stacź, so nětk to sapocźane nowe ßo wuskutkuje a wuwika k żohnowanju zyrkwje a wożadow. Tohodla mamy na to kedźbowacź, so prawych sastupjerjow do njeje wolimy, a teź ßo wo to staracź, so ßu tam Serbjo sastupjeni!

— **Wo lětusche pschinoschki sa mißionstwo mjes póhanami** hacź do 15. hodownika wutrobnje farar em. Rjeda, pokładnik ßerbskeho pobocźneho mißionskeho towarstwa proßy.

S **Vogtlandskeje** ßmy cźasćźischo pißali, so tam pschi wschěch hubjenych hospodarskich wobstejnosćźach tola sa Boże domy a wożadne twary rjane a bohate dary wopruja a składuja. To ßwědcźi wo tym, so tam woporniwa luboscź sa Knjesowu zyrkej a żiwe wożadne hibanje a żiwjenje. Sa njedźelu 1. adventa móżemy nětk dźenßa wot tam nowu powjescź sapißacź: W Rodewischu je farar Loescha poßwjecźił nowy wożadny dom. Tutón ma wschelake rumy, teź jene bydlenje sa wożadnu diakoniju. Na ßamßnej njedźeli bu sa druheho fararja duchowny Schönbach s Breitenawa sapokasany, tak so bě to dwójzy ßwjatocźny dźeń sa wożadu.

Listowanje. R. w R. sa 4. advent. em. H. w B. sa hodowniczku. — K. w Hr. sa nowe lěto.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Nożacźizach.

Cžišło 51. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Luboso ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **19. dezembra 1926** **Bautzen**

Czischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihaŕnje jap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kózdu sobotu a płaczi bertletnje 78 slotych pjenjezkow.

4. njedźela adventa.

Jana 3, 27—30.

Spěschnje je adventski czaß khwatał, hižo swjecźimy dźenßa poßlednju njedźelu swjateho adventa a sa tydźeń budu lube hody saßo ras nimo. Něchtóžkuli hody wjele wocžakuje, to drje najwjazy wo naschich dźěczoch płaczi. Sso wjeßela se swojej njewinowatej radosczu na hodowne dary, na Boże dźěczo. Pschi tym su drje druhdy też kusk wczipne, kajke jich pschecza so skónczńje dopjelnja, czim wjazy hacź tola wědźa, so same k dopjelnjenju swojich pschecźow niczo czinicź njemóža, so so jim wscho dosta s rukow lubeju starscheju, hdyž su też prawje poßkuschne byke. Ty, luby kschesczijano, žane dźěczo wjazy njejßy, a tola derje tebi, hdyž jako tajke na hody so pschihotujesch. Też ty wocžakujesch hody wjele, wocžakujesch wězy, kiž maja wěczny wusnam, so nadźijesch, so Knjes Khrystuß k tebi pschikhadźa a swoje bydlenje pola tebje wosmje. Hlej, też w tym padźe je tak kaž pola dźěsczańa. Dyrbisch pschezo na to myßlicź, so też Knjesa Jesußa sej sam dobycź njemóżesch, so je jeho hnada, hdyž k tebi pschińdźe. Tohodla dyrbisch też po tym so słożicź a so sadźerżecź. To samßne tebi dźenßnischi tekst też praji pola swj. Jana na 3. stawje wot 27. hacź do 30. schtuczki.

Hischcźe tsecźi ras rěczi dźenßa Jan kschczenik k nam. Prěni ras bě rěczał wo prawej pokucźe, druhi ras bě nam Jesußa w jeho kraßnosczi a mozy pokasał a s jeho darami, dźenßa naß hischcźe poßledni ras napomina, so so jemu zyle s naschej wutrobu poddamy, pschetož człowjek njemóże sebi niczo wsacź, khiba so by jemu to date było s njebjeß. Tohodla dyrbi też sa naß rěkacź: ja dyrbju woteběracź, wón dyrbi roscź.

Haj człowjek sebi njemóże niczo wsacź, khiba so by jemu to date było s njebjeß. Njeje to snate słowo, njeje to snata wěz? A tola su człowjekojo to pschezo sabyli, też ty? Ssy też tak jara dźěczo nascheho hordeho czaßa, pschetož to je nam zyle jaßne a to wschitzy wěmy a saczujemy, so je tuto słowo kaž wosebje czinjene sa naß. Dźenßa tola skoro kózdy spyta sam wscho dokonjecź a hdyž napoßledk dobykk pyta, žadyn njeje, dokelž je najwažnische sabyk: sej s njebjeß zohnowanje wuproßycź. Tak człowjekojo dźěłaja a dźěłaja sa schtó wě schto a rosbrójeja swoje mozy s njewužitnymi wězami, město toho so bychu so dopomnili na toho, kiž móże jim wscho dacź, kiž pak móże jim też wscho wsacź, hdyž jeho sazpěwaja. Haj, ty hordy człowjecže, so dopomń na to, so niczo njejßy bjes Boha a wukń wot tych, kiž su psches swoju bjesbóżnosć padnyli, so njetrjebasch junu s nimi samßny dóńt njesć.

Tola też wulki trosćht sa naß wschěch w tym leži, so smě-my prajicź: wscho, schtož so nam dosta, je s njebjeß date. Wscho? Hdyž to pschezo s nowa czitamy, so tu a tam kschesczijanow skschiwdźa a jich ranja pola naß tu a w zusnych krajach na zykym swěcźe, so chzedźa jim wscho wsacź, schtož je sa snutskowne žiwjenje nusne, so jich pschesczěhaja; hdyž dale czitamy, kak chzedźa saßo naß Serbow potłóczowacź, kiž tola nikomu njejßmy niczo sleho czinili; pschińdźe też to nam s njebjeß? Haj, też to, luby pschecźelo! Hdyž też to naß wschěch, też tebje, nanajcźežscho potrjechi, dyrbi a chze tebi jenož s nowa pucź pokasacź tam, hdźež móżesch pomoz namakacź, chze tebi pucź pokasacź, kotryž sy snano też ty, luby serbski bratsje,

w najnowiſchim cżaßu kuſk poſabył, pucż k wěcżnemu Bohu a naſchemu Sbóżnikej. Sswět naß dawno ſjeba, hdyż jeno móże, haj ßamo cżi naß ſjebaja, wot kotrychż njebychmy wocżakali. Tuż ſtaj ßwoju nadżiju na Boha a jenoż na njeho, mój kſcheſcżijanſki, mój ßerbſki ludo, wón budże tebi pomhacż.

Tak leži ſa naß troſcht w tym, ſo ſe ßamßnej mozu niczo njedokonjamy, haj to je derje, ſo tuta ſ zyła do praſchenja njepſchińdże; tak lóżſcho namakamy pucż, kiż naß k tomu wjedże, kiż naß njeſjeba!

A ty jenotliwy drje wulke wězy ßobu wokoło noßyſch. Niczo njemóżeſch wuwjeſcż, hdyż ßo njedopomniſch pſchezo na to: cżłowjek njemóże ßebi niczo wſacż, khiba ſo by to jemu date było ſ njebjeß. Ssy drje wulki pſchiwißowař někajkeje ſtrony, ßo dopomń, ſo żana tebi ſbóżnoſcż ani ßamo dobytka tu na ſemi dacż njemóże na poßledk, hdyż njeje ſałożena na twjerdej ſkale, kiż njepowalna ſteji ßrjedż morja howrjateho, na Boſy. — Abo maſch drje wulke myßle, chżeſch to abo tamne polěpſchecż we woßadże abo hewak, niczo njedokonjeſch, hdyż tebi ßo njeda wot Boha. Sbóżny pak ty, hdyż wo tajke ſeńſke wězy ßo njepraſcheſch a ßo jenoż ſajimujeſch ſa njeßmjertnu duſchu. Tola pſchezo ſ nowa ßo dopomń: cżłowjek njemóże ßebi niczo wſacż, khiba ſo by jemu to date było ſ njebjeß. To je ſakładna ßada, hdyż chżeſch ſbożowny pſches tuto żiwjenje ſkónczńje do wěcżneho pſchiſtawa pſchińcż. Haj, nawukń cżłowſke mozy a cżłowſku wolu cżiſcże do ſady ſtajecż, ßo dowěř jenoż Bohu, pſchetoż ty dyrbiſch woteběracż!

Nětko pak to wopak njeroſumń, luby pſchecżelo! To njeřěka, ſo ßměſch nětko lěnjeho paſcż; ně, tak to roſumicż njeßměſch! Hinak je to Jan kſchcżenik měnił. Hlej jenoż ras: pola cżłowjekow je tola ſ wjetſcha hinak. Wot młodoſcże ßem ßu nawucżeni, ſo ſpyta kóżdy ßo doprědka tłóczicż. Hladajmy jenoż ras do żiwjenja, kak tam dże. A każ je w małym, tak je też we wulkim. Pſchezo ſpyta wulki małeho potłóczowacż. My Sserbjo wſchak to wěmy, móżemy wo tym zyły wulki ſpěw ſpěwacż, kak to ßo cżini a kak to też — boli! Tohodla mamy też wſchu pſchicżinu, ßami mjes ßobu hinak ßo ſadżerżecż. Haj, hdy by kóżdy ponižnje do ſady ſtupił, wjele hary njeby było. A zykk by ßo ſ tym jara ſpěchował. Tak pak też njeßměmy pſchi ßebi ſtejo woſtacż, ale dyrbimy hladacż na wulke kſcheſcżijanſtwo ſ zyła. Hdże to hiſchcże namakamy něhdże něſchto, każ wuwjedżenje tutoho prěnjotneho prawidła ſa ſaſtup do Bożeho kraleſtwa? Hdże ßu cżłowjekojo, kiż wědomni cżinja po tym: ja dyrbju woteběracż? Njeřěka to ſa wſchěch kſcheſcżijanow: dajcże ßej ruku k ſhromadnemu dżěłu? Ach, kak jara je kſcheſcżijanſtwo ſabyło ßwoju winowatoſcż a njebjeſke, ſchtoż je pſchinjeßł Knjes Jeſuß Khryſtuß, pſchewobrocżiło do ßwětneho cżim dlěje cżim wjazy. Kak hinak dyrbjało na ßwěcże bycż po 1900 lět kſcheſcżijanſtwa, hdy bychu cżłowjekojo měſto toho, ſo bychu ſpytali kſcheſcżijanſtwo ßwojim ſaměram podcżińnycż, ßo ßamych podcżińnyli kralej wſchěch kralow! Ale tak je na ßwěcże: wulke ßo ponižuje a małe, cżłowſke, ſchtoż hódne njeje, ſo ßo wo nim řěcżi, ßo pſche wſchu měru powyſchuje. Tak namakamy potom wójnu, kiż ſe ßwojej ßurowoſcżu drje najwjazy pſchecżiwo Bożim kaſnajm ßo měri. Schto tajke hłupoſcże pomhaja? Niczo a ſaßo niczo, ßu jenoż ßwědkojo ſa to, ſo cżłowjekojo pſchezo ſ nowa měſto toho, ſo bychu wſchitzy ſa Bożе kraleſtwo dżěłali, ßami ſa ßo, do ßwojeho měcha dżěłaja. Běda jim, hdyż pſchińdże ras poßledni ßud Boži; ſchtó chże potom wobſtacż? Hody ßu bliſko, to ſaßo klincży tak luboſnje: měr na ſemi cżłowjekam, kiż ßu dobreje wole. Chżeſch, ſo by to też ſa tebje klincżało? To ßo ſtaraj wo tajku „dobru“ wolu! Hdże tajka je? Tam, hdżeż je cżłowjek ſwólniwy woteběracż, něſchto pſchiſßadżicż ſa dobre wſchitkich, ßamßne ßebicżiwe myßle potłóczicż a pſchewinycż. Haj, to je twój nadawk: dyrbiſch na kóżdy pad wuknycż ſwonkownych wězow ßo wſdacż, pſchetoż te wſchitke ſadżěwaja, ſo móże wón roſcż.

Haj, każ ßmy hižo tak huſto prajili, ſaměr cżłowjekow njeje ſeńſki, ale tón ma płody pſchinjeſcż ſa wěcżnoſcż. Tuż cżłowjek we naß dyrbi woteběracż, Khryſtuß, wěcżne, dyrbi roſcż! A to we naß a wokoło naß, we wſchědnym żiwjenju a wſchudżom, we naſchej wutrobje pak najprjedy! Hladajmy jenoż hiſchcże ras na Jana kſchcżenika, kak ßam ßo ſaprějeſche, tak móżeſche Khryſtuß roſcż we nim, to je pucż. — Schto to nětko ty móżeſch k tomu cżinicż? To, ſchtoż njeßměſch, to ßmy nětk doſcż rospominali; chżeſch pak też rady wědżecż, ſchto móżeſch k tomu pſchinoſchowacż, ſo Knjes we tebi roſcże. To jeniczka wotmołwa a jeniczki pucż, kotryż je też Jana kſchcżenikow dobył, tón: modl ßo, a ſaßo: modl ßo! Jenoż pſches modlenje a w modlenju pſchezo bóle ſ Knjeſom ſaroſcżeſch, pſchetoż w modlenju póſnajeſch ßamßnu ßwoju knicżomnoſcż a próſnoſcż, hdyż ſtejiſch pſched trónom wěcżneho Boha wobliczo wot wobliczа, a tak ßo tebi doſtanje jeho wulkoſcż, tak ßo tebi w ponižnym modlenju doſtanje duch Knjeſa Khryſtußa, tak wón roſcże we tebi. W modlenju też namakaſch móż, jemu we ßwěcże a pſchecżiwo ßwětej wſchudżom cżeſcż dacż, a tak roſcże pſches tebje a pſches twoju modlitwu też we wulkim ßwěcże; tak dopjelniſch ßwoju winowatoſcż jako wot Boha jemu k podobnoſcżi ſtworjeny cżłowjek a niz hinak. Haj, wón dyrbi roſcż!

To je naſche adventſke a hodowne wjeßele. Sskyſchimy jeno hłóß w jeho ßłowach a wěmy: doniż tute ßłowa ſaklincża, roſcże, tu a tam w potajnoſcżi a w ſjawnoſcżi. Tuż niz ſeńſke wězy, ale ſo chże wón pſchińcż a naß troſchtowacż a we naß roſcż, ſo budżemy każ wón, to budż naſche wjeßele hody. Haj, ſbóżni ßmy, hdyż móżemy potom ſ Janom prajicż: moja wjeßełoſcż je tohodla dopjelnjena. Haj, luby pſchecżelo, jenoż ſ Knjeſom Khryſtußom a w nim móżeſch ßo woprawdże wjeßelicż. Bóh wobradż nam tajke wjeßele, pſchetoż wěmy, ßami njemóżemy ßebi niczo wſacż, khiba ſo by nam to date było ſ njebjeß!

Nó dha, wutroba cże żada,
Cżehń nuts do njej', Sbóżniko;
Żadoſcżiwa k tebi hlada,
Tebi jeno podda ßo.
Wucżiſcż ju ßam k ßydłu ßebi,
So ßo wona lubi tebi!
Twój ßym, twój chżu woſtacż ja,
Woſtań też mój bjes kónza.

Hamjeń. R. w R.

Hody ßyroty.

Do Khiny wjedże naß hodowne powjedańczko, kotreż namakaſch w ſ pißach Evangelſkeho mißionſkeho towařſtwa we Baſelu a powjeda nam wot tam wo hodach, kotreż ßyrota ßwjecżeſche a chże a móże naſchim dżěcżom a naſchim doroſcżenym ſa tute hody wjele prajicż.

Brune hory wſchudżom. Nad nimi ſyboli ßo njebjo ſ tym ſybolenjom, kotreż w cżłowſkich wutrobach ſbudżuje żedżenje, kotreż w kóżdej wutrobje domach, njech też huſto doſcż wuputane, poteptane. Sskónzo ſymy rosliwa po horach a krajinje na cżeřwjeń ßwětko, wſchemu dawajo dżiwny błyſchcż. Poſłoczuje naſche kamjenje a ſkały ßuchu trawu a drjewjane roſt-

Hodowny kěrluſch.

Dźeń twój narodny nam ſkhadźa
S nowa, luby Jeſußo,
Wjeßele ßej myßle radźa,
S cźim dźě by ßo hodźiło
Tebje rjenje ſwjeßelicź,
A cźi lubje poßłužicź,
Kaž tym dźěcźom do kſchcźenizy
Dary ßwjecźa kmótſja wſchitzy.

Khudy ßym ja, kaž je ſnate,
Schto bych měł ßam wot ßebje?
S hnadnej ruku je mi date,
Na cźož woko pohladnje,
Na cźož hladam, pomyßlu,
Tebi, Jeſu, poſkiczu;
Wſmi mje k ßebi a to moje,
Njech ßym wobßedźeńſtwo twoje.

K woporej cźi, Jeſu, podam
Zyłu moju wutrobu;
Wobnow ty ju k dobrym płodam,
Wodź ju k ßebi pſches wěru.
Wěra njech pak dźěława
Wěrnu luboſcź pokaſa,
Kiž ßo k Bohu, k bratram hori
A wſchě njeprawdoſcźe mori.

Njech mój ert je wopor tebi
Dale, luby Sbóžniko,
Mój dźak chzył dacź lubicź ßebi,
Chzu cźe khwalicź wyßoko,
Mój hłóß, moje modlenje
Njech cźe cźeſcźi do ßmjercźe,
Hacž cźi rjeńſcho ſ kěrluſchemi
Horkach ſpěwam ſ jandźelemi.

Khudobna wſchak je tuta komorka, tola pak jeho: hlinjana ſemja je nimale cźorna a ſcźěny cźakaju na nowe wobělenje. Ložo tam ſteji a blidko a ſtólz, a na blidku módra myjniza, a wyſche njeje mały ſchpihel. Na małym woknjeſchku widźiſch nabitu vaſu a w njej někotre hałžki Wanny-enziana, chineſiſkeho pſchezo ſeleneho keŕcźka; jeho mjaßne kijeſchki a na wutrobu podobne łopjeńka wupſcheſtrěwaja ßo žadoſcźiwje ßwětku napſchecźiwo, kotreż ſ woknjeſchkom pſchikhadźeſche.

Pod łožom ſteji mały kaſchcźik, w kotrymž Junſyong ßwoje wobßedźeńſtwo khowa. Tam w kucźiku ßu naſtajane próſdne tyſy konſerwow, kotreż bě kuchaŕ na bok ſmjetał, Junſyong pak ſaßo ſeſběrał a tu wukhował. Swonkowne tyſow ßo pißanjeſche ſ namolowanymi rjanymi kruſchwami, jabłukami, ßłowkami a annanaßami.

W kaſchcźiku blidka mějeſche ßwój dalſchi poklad: knihe. Khowaſche tam mjes někotrymi druhimi knihemi też ſpěwarſke a Nowy Sakoń; nimo toho pinſel, barby a wołojnik. Sańdźene lěto bě w tutym domje hiſchcźe ſchuleŕ był a bratr a pſchecźeljo běchu ßo wo njeho wo ſchulſki pjenjes ſtarali. Nětko pak dyrbi ßo ßam ſa to ſtaracź a ſ wuknjenjom je kónz.

Junſyong bě ßo na łožo ßynył a bě ßo do dala ſahladał: njemějeſche žaneho pſchecźela tudy, njemějeſche dozyła nikoho tu, kotryž by jemu bliſko był, hdyž bě tola bratr nětko też wupucźował, ſo by ßebi w zynowych podkopkach w Singapore pjenjeſy ſaßłužił. Schtó wě, hdy wón ſaßo pſchińdźe!

Ně, wón njemějeſche tu nikoho wjazy w „khinſkich horach“. Wón bě dźě ßyrota! Na nana móžeſche ßo tak lědy dopomnicź a macź bě pſched wjele lětami hižo ſhubił.

Shubił? (Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

— **W Braunſchweigſkej** bě lěto 1926 pod heßło „pſchecźiwo zyrkwi“ ſtajene, ſnajmjeńſcha wot ſozialdemokratow a jich pſchiwißowarjow. Hnydom jutry ſawjedźechu prěnje ßwětne ſchule, pſchi kotrychž woßebje młodźi wucźerjo ſkutkuja, kotſiž zyle na politiſkej lěwizy ſteja; woni ßo njekomdźa kóždu ſkładnoſcź wužicź, pſchecźiwo zyrkwi ſchcźuwacź. Sozialdemokratojo ßu tohorunja woßebite hibanje ſa wuſtup ſ zyrkwje ſbudźili. S woprědka mějeſche tuto wuſpěch, potom woliwkny. Tuž nětko ſpytuja, jo ſaßo ſe wſchelakimi ßrědkami k nowemu žiwjenju ſbudźicź.

— **„Rada evangelſkich zyrkwjow w Pólſkej“** mjenuje ßo ſwjaſk, kotryž ßu ßebi evangelſke zyrkwje w Pólſkej wutworiłe. Ssu jich ſchěſcź: Wilnjanſka reformirtſka zyrkej, Warſchawſka reformirtſka zyrkej, Warſchawſka evangelſka Augsburgſka zyrkej, Póſnańſka uniertſka evangelſka zyrkej, Uniertſka zyrkej w Kattowizach a Galiziſka evangelſka zyrkej. 16 ſaſtupjerjow twori tuta „rada“, kotraž ſměje ßo wo to prózowacź, ſjednocźicź wſchě proteſtantſke wěrywuſnacźa Pólſkeje dozyła, njedźiwajo na někajke wſchelakoſcźe jenotliwych wuſnacźow a na narodnoſcź, dale wotſtronicź wſcho njedoroſumjenje mjes proteſtantſkimi a ſkóncźnje ſchkitacź prawa jenotliwych zyrkwjow pſchecźiwo inſtanzam, wyſchnoſcźam ſtata. —

— **Do noweho ſakſkeho krajneho ßejma** ßłuſcheja mjes druhim 14 wucźerjow, a to 9 ſ ludowych a 5 ſ wyſchſchich *ſchulow; ſ nich ßo wuſwolichu 4 wucźerjo ludoweje ſchule na* liſcźinje ſozialdemokratiſkeje ſtrony a jedyn na liſcźinje kommuniſtow. Se ſakſkich duchownych njeßłuſcha, kelkož nam ſnate, žadyn do ſapóßłanzow ßejma.

---

liny a ſcźele ßwoje pruhi też hacž na keŕchow, kotryž ßebi mała woßada Lilony tam na wißatej horje ſakoži.

Tam dale na próſdnym měſtnje hraja hólzy, druſy ßu wucźahnyli na hory a hórki, pytacź ſa Bożu nóz móch, tutón woßebity, rjany chineſiſki, hadowy móch, kotryž ßo tu po ſemi wije, tam ßo ſaßo wot ſemje ſběha tak, ſo měniſch, ſo ßu to małe jědleńki.

A tamle dwór. Wſcho je tam cźicho. Jenož tamle po pucźu wot ſtudnje, kotraž bě pſchi ſahrodkach, kroczi hólczez njeßo na kwakli dwaj bowaj ſ wodu. W kóždym płuwaſche wulka woheńczeŕwjena kwětka, kotruž bě ſ cźißowzowych keŕkow pſchi ſtudni wotlemił. Wulka kwětka bu wot wody tam a ßem kolebana, ſadźěwa pak ſ dobom, ſo by woda wukluſkała. Khwatnimje donjeßy hólz wodu po wuteptanym ſkhodźe horje do domu młodeho mißionara, kotrehož ßłužobnik běſche. Stajiwſchi wodu do komorki ſa kupanje, ſtupi do ſpanſkeje komory mißionara, wſa muchazu plazawu a honjeſche ſchmizy, kotreż na ſawěſchku łoża ßedźachu, cźakajo hižo na to, ſo mohłe ßo krejlacźne na wbohi wopor — to je cźłowjek, a w tutym padźe mißionar — dacź. kedźbliwje ſtyka ſawěſchk wot wſchěch ſtron k łožej, ſo njeby ßo žana do łoża dobyła. Do myjnizy *nala wodu a ſawrě wokna; też do karanow liny hiſchcźe ſ bo*wa ſymnu wodu.

Tak. S tym bě ſa dźenßniſche hotowy. Wjeßeły ſkakaſche po ſkhodźe dele a ſaſtupi do małeje komorki. Ta bě jeho, tu bě jeho raj.

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Schto k hodam?** Tuto praſchenje ßo nětkole ſtaja ſe wſchelakich pſchiczinow. Schtóż je ſtaja, njewjedźo, ſchto wobradźicź wulkim abo małym, budź pokaſany na dar, kotryż je pſchezo rjany a trajazy, hdyż pſchi tym prawje wolisch: to je dobra kniha. Sa ßerbſke dźěczo a dozyła ſa Sserba je to pſchede wſchěm ßerbſka kniha. Tuż daj ßebi pola Ssmolerjez kniharńje ſapiß ßerbſkich knihow pſchedpołożicź abo wobhoń ßo hewak, woßebje też pola twojeho fararja ſa nimi, a potom ßebi wuſwol něſchto. Na ſkładach khowa ßo hiſchcźe wjele knihow prjedawſchich a poßlednich lět. Tute kupujo dobudźeſch ſa ßebje abo ſa toho, kotremuż je dariſch, něſchto dobre a ſ dobom pomhaſch ſ tym ßerbſkim nakładam knihow; tajku pomoz trjeba woßebje ßerbſke knihowne towaŕſtwo, kotreż ma ßo ſ dołhom bědźicź a to tohodla, dokelž Sserbjo nochzedźa wjazy ßerbſke knihi cźitacź. Sa dźěczi pokaſamy waß woßebje na nowe cźitanki, kotreż ßu ßo w poßlednich lětach wudałe a kotreż ßu dobre cźitacź ſa małych a wulkich. A rěczo wo knihach, njeßměmy ſabycź na nowu ßerbſku protyku, naſcheho „Pſchedźenaka“. Wona je jara wobſchěrna a bohata a jara rjana a pyſchna a woßebje tunja. Wjazy ßebi njemóżeſch nadobo żadacź. Tuż wużij tutu ſkładnoſcź a poſtaraj ßo, ſo by „Pſchedźenak“ ßobu pod hodownym ſchtomom był.

K hodam pſcheje ßebi tola kóżdy ſnajmjeńſcha něſchto. Tak też naſchi wboſy khudźi a potrěbni. Tuż njeſabudźmy na nich! Hdyż hdy, runje w hodownym cźaßu ſacżujeſch, ſo płacźi to ßłowo: Dawacź je ſbóżniſche hacż bracź. A hdyż njemóżeſch wjele dacź, daj ſnajmjeńſcha něſchto małe, ale — daj ſ wjeßełej wutrobu a ſ widomnej luboſcźu. To dwejoch wobohacźa a ſwjeßela: toho, kotryż doſtała, a tebje, kiž ty dariſch. Dar, kotryż móżeſch ſ hněwnym wobliczom jenoż dacź, radſcho njedawaj; tón njeje ani tebi ani tamnemu „hodowny dar“. So bychmy byli wſchitzy „hodowni“ w dwojakim: ſo darujemy „hodowne“ dary a w tym ſo doſtawamy „hodowne“ dary! My to budźemy, hdyż wěmy: Tež mi je ßo narodźił Jeſuß Khryſtuß, mój Sbóżnik!

— **Ssmjercź w ſaſtojńſkim dźěle** je ſaßo jedyn ſakſki duchowny namakał. Nahle ſemrě woßrjedź farſkeho dźěła we najlěpſchich lětach farař Seiffert w Schwarzenberg-Neuwelt. Hakle njedawno ßwjecźeſche ſe ßwojej woßadu ßwjedźeń 25-lětneho wobſtacźa woßady a ſ dobom 25lětny jubilej ßwojeho ſaſtojńſtwa w tutej woßadźe; krajny biſkop Jhmels bě ßam k tutej ßwjatoczńoſcźi pſchiſchoł. To je pjaty duchowny, kotrehoż je w běhu tutoho lěta ßmjercź tak nahle ßrjedź dźěła wotwołała. To drje ma ßwoje pſchiczźiny w cźaßach wójnſkeho tradanja a wójnſkeje nuſy, ſ kotrejž buchu też woßebje farſke domy domapytane. To je ßobu jene ßwědczenje — a to jara khutne — pſchecźiwo pſchezo ſaßo ßłyſchanym wumjetowanjam, ſo maja fararjo dobre żiwjenje a mało dźěła.

— **Sekty** we wſchelakich krajach ſe wſchej mozu dźěłaja. Njedawno wopyta w Vogtlandźe jedyn Ruſſelianſki abo „khutny bibliju pſchepytowaŕ“ fararja a wumjetowaſche jemu, ſo Boże ßłowo njeprěduje. Na praſchenje, hacż je fararja hižo prědowacź ßłyſchał, dyrbjeſche ſ „ně“ wotmołwicź, wurěcźa pak ßo ſ tym, ſo wudawaſche: „Hdy byſchcźe chzył Boże ßłowo pſchipowědacź, by waß waſch konſiſtorium hnydom wotßadźił!“ — Na druhej farje ſaſtupi knihirosnoſchowaŕ, prajizy: „Dźeń dobry. Ja pſchińdu wot toho Knjeſa!“ — „Wot kajkoho knjeſa?“ woprąſcha ßo farař, njewjedźo, ſchto měł ßebi myßlicź. „Ja pſchińdu wot toho Knjeſa! Tón Knjes je naß póßłał, jeho ßłowo pſchipowjedacź!“ Po dalſchej rosmołwje, pſchi kotrejž knihe poſkicźowaſche, woteńdźe ſ tym poſtrowjenjom: „Tam w tamnym raju ßo ſaßo njewohladamoj!“ — To dyrbjeſche rěkacź: „Ja, kiž ßym ſ cźrjódy tych wuſwolenych, mam tu ſbóżnoſcź, wy pak ſcźe ſa helu wotßudźeny!“

— **Do Chile** w Amerizy bu jedyn farař ſ Łużizy powołany. Tam ßu woßady, kotreż ßu evangelſkim zyrkwjam we Němſkej pſchiſamknjene a wot tudy duchownych doſtawaja. Sakſki koſiſtorium je tak ſa woßadny wokrjeß Telaco-Viktoria w Chile fararja Klina ſ Jonsdorfa powołało. Do tutoho farſkeho wokrjeßa ßkuſchatej měſcźe Telaco a Viktoria a 13 prědarſkich ſtazijow, wokrjeß je něhdźe tak wulki każ naſchej łużiſkej Żitawſki a Lubijſki hromadźe, to rěka po wulkoſcźi krajiny.

— **W evangelſkej zyrkwi Staro-Pruſkeje** jednaja wo tym, hacż měko ßo ſa wjednikow zyrkwje mjeno „biſkop“ ſawjeſcź, kotreż ßu druhe zyrkwje, każ n. pſch. naſcha ſakſka pſchijake. Generalſuperintendenta měł „baſkop“ rěkacź. Hacż dotal njeßu, każ jene wothłoßowanje provinzialnych ſaſtupjeŕſtwow pokaſuje, żane rosrißaze rosßudźenje dobyli. To jene drje je zyle wěſte, ſo je mjeno „Generalſuperintendent“ ßobu najmjenje pſchihódne ſa wyſchſcheho wjednika zyrkwje a wono je ſchkoda, ſo pſchi dźělenju Łużizy do ſuperintendenturow ſakſka ſynoda żane druhe mjeno poſtajiła njeje ſa dotalne „ſuperintendent“.

Běbnych je jich w němſkim kraju mjes młodoſtnymi 100 tyßaz (jugendliche Krüppel.) Tak je to profeßor Bißalſki woblicził, kotryż je wodźeŕ wukhwaleneho wuſtawa ſa běbnych w Berlin-Zehlendorf, Oskar-Helene-Heim. Wón pſchi ſtaji, ſo by połoja ſ tutych 100 000 młodoſtnych běbnych mohła wuhojena bycź, hdyż bychu ſtarſchi w prawym cźaßu něſchto cźinili a radu na prawym měſtnje pytali. — To je poraźaza wobſkórżba pſchecźiwo ſtarſchim a dozyła doroſcźenym a tajkim, kotſiž maja dohladowanje nad dźěcźimi a młodymi. Tuż poſtaraj ßo kóżdy a ſtaraj ßo kóżdy wo cźělnu a duchownu ſtrowotu tych, kotſiž ßu jemu dowěrjeni!

— **W Jużnoßłowakſkej** ßu w oktobru t. l. nowu wuſtawu ſa evangelſko-luthersku zyrkej wobſamknyli. Tutu zyrkej tworja tam němſke, wuheŕſke a kroatiſke woaßdy; wona ma něhdźe 70 000 ſtawow a ſteji pod wjedniſtwom D. Philippa Poppa.

W Franzowſkej wobkedźbowachu w jużnych krajinach każ też w někotrych krajinach Schpaniſkeje cźeŕwjeny abo krawy deſchcźik. Móżemy ßebi myßlicź, ſo to wobydleŕſtwo jara naſtróża. Pſchi ßylnych njewjedrach lijeſche ßo deſchcź, kotryż bě khětro na cźerwjeń a błócźany; mějeſche napohlad krwě. Też po deſchcźu bě to hiſchcźe derje doſcź na łopjenach a druhim ſpósnacź. Cźi jeni wěſo maja tutón „krawy deſchcźik“ ſa njedobre ſnamjo, kotreż na wójnu a krejrosliwanje pokaſuje, druſy praja, ſo ßu w Afrizy wulke wichory ſakhadźałe, kotreż ßu pěſk do powětra ſběhnyłe a hacż do Europy donjeßłe; tu je ßo pěſk ſ deſchcźom ſměſchał a tuż je ßo tam krawy deſchcźik ſchoł.

— **We Wuheŕſkej** poßylnja ßo evangelſka zyrkej. „Lutherſke ſjednocźeńſtwo“ je pod wjedniſtwom biſkopa Raffaya wobſamknyło lutherſki cźaßopiß, kotryż bě ſaſtał wukhadźecź, ſ nowa wudawacź. Tohorunja bu poſtajene, ſ wudawanjom nabożnych ſpißow a lětakow nabożne żiwjenje we Wuheŕſkej ſpěchowacź.

Liſtowanje: H. w B. ſa Hodownicźku. — K. w Hr. ſa Nowe lěto. — H. w P. ſa ßwjedźeń ſjewjenja.

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 52. 1

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwoſć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **26. dezembra 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczernje a kniharnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.
Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi bjertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Hodownicžka.

Luk. 2, 1—14.

O najwjeselschi, o najsbóžnischi,
Hnady połnicžki Boži dnjo!
Shubjene dźěcži,
Khryst je na swěcži!
Wjesel, wjesel so kschescžijanstwo!

Nětk tu sasso je, wjeselky, sbóžny hodowny czaſ! Nětk sasso klinczi lubosny hłós: Měr na semi! Měr wbohemu, njeměrnemu człowjeskemu narodej. Schtó chze hischcże morkotacź, skorżicź a sawutlicź? Wam je so dźensa tón Sbóžnik narodźił! O so chzyli wy sbóžnej powěsczi wěricź! Twoje dźěcži stejo psched hodownymi darami wěrja, so nan a macź je lubujetaj — a ty njechał do luboscże Wótza w njebjesach wěricź? Hlaj, kak kraſzne dary je Wótz człowjekow też tebi we swojim Ssynu wobradźił: měr a radoscź, troscht, wokschewjenje a njebjeske žiwjenje. Ale wón žada dźěcżazu wěru. „Jeli njebudżecże jako dźěcži, dha wy njebudżecże do njebjeskeho kraleſtwa pschińcź," praji Knjes. Tuž, schtóž žada po radosczi, kotraž wostanje, a po měrje, kiž so sa dobry wopokasa, tón njech wuknje so ſ pastyrjemi a ſ njebjeskimi póſłami modlicź psched potańſtwom, kotrež Bethlehemski žłobik wobdawa, nad kotrymž steji se słotymi pisźmikami: „Tak je Bóh swět lubował, so je swojeho jenicžkeho narodźeneho Ssyna dał." Pójcże, hladajmy ſ nutrnej wutrobu na swjate wobrasy, kotrež Bóh sam w scżenju psched nas staji.

„Wam je so dźensa tón Sbóžnik narodźił, kotryž je Khryſtuſ tón Knjes" pschipowjeda jandźel pastyrjam. „Haj, sawěrnje, wjetschi Knjes njebu ženje narodźeny. Wón je Knjes wschitkich knjesow, kral wschitkich kralow, kotryž drje wotpołoži na czaſ krónu, ale jenož, so by skónczíwschi swój semski běh, ju kraſznischu sasso wsał, błyschczatu snowym błyschczom, ſ błyschczom wumóżerja a wujednarja swěta. Schto běsche Augustus na swojim khěžorskim trónje w Romje pornjo njemu? Wěscże, khěžor Augustus běsche mózny knjes, kajkehoż swět njeběsche dołho widźał. Ale swoje wójsko tola we Teutoburgskim lěsu psched smużitym Cheruskim wjerchom Arminom sniczenju wukhowacź njemóżesche. W rukomaj Božimaj běsche Augustus jenož ſ gratom, kotryž dyrbjesche sobu pomhacź, Božu swjatu radu dokonjecź. Jeho wukas je temu służił, so Josef a Marja pucżowaschtaj ſ Nazaretha do Bethlehema, so by dopjelnjene było, schtož je profeta pisał: „A ty Bethlehem Ephrata, kiž sy mała mjes tawsyntami w Judże, ſ tebje dyrbi mi pschińdź, kotryž na Israelu Knjes budże, kotrehoż wonkhod wot spoczatka a wěczności był je." Hdyž je kral njebjeski, wulki a mózny, do tuteho khudeho swěta pschischoł, njedyrbi to nam radoscź bycź, w kotrejž wotwuknjemy skorżicź? Hdyž bu wón nasch, nasch towarsch, nasch bratr, nasch pschecżel: schto chzecże potom wy njepschecżelske mozy se swojej saſzakłosczu a se swojim hroženjom pschecżiwo smjertnemu narodej na semi? Knjes tola dobydże. Boże dźěcżo w žłobje mózny Boži Ssyn woſzrjedź człowjeskich dźěcži nam rukuje, so budże so wschitko hischcże k lěpschemu wobroczicź, wscha cżeża wotewsata, wscha srudoba směrowana, wschě sylsy setrjene tym, kiž sa nim póndu. Marja wosta stroschtna, runjež bu w Bethlehemje tak khudobnje pschijata. Jejne swětło je Knjes, jejne bohatstwo, do kotrehoż wěri, je

Hdyž wumĕricź tón dźiw ja chzu,
Mi woczichnje duch ſ bojoſczu,
Wón modli ßo a ſpósnawa,
So luboſcź Boża bjes tónza. (Po Gellertu.)

Na Božu nóz.

Hlóß: Oh, ſo bych ſ tyßaz jaſykami ꝛc.

To nóz je, hdźeż mi ſeſkhadźała
je Boża wulka pſchecźelnoſcź;
to dźĕcźo, kotremuż cźeſcź dawa
wſcho njebjo, ma mi ßwĕtła doſcź.
A tuto ßwĕtło w jaßnoſcźi
ſtotyßaz ßłónzow pſchetrjechi.

Daj roßßwĕtlicź ßo, duſcha moja,
ſo hnadnoh' cźaßa njeſkomdźiſch!
Se žłoba ſkhadźej radoſcź twoja;
ſ njej cźmu ßej ßwĕta roßßwĕcźiſch!
Błyſchcź jeje ſbije helſku móz
a hrĕch a ßmjercźe cźĕmnu nóz.

W tom ßwĕtle mózeſch ſawohladacź
wſchak ſbóžne ßwĕtło wĕcźnoſcźe;
hdyž ſ njebja ßłónzo, hwĕſdy padacź
ßnadź bórſy budu widomnje,
cźi tuto ßwĕtło njebjeßa
a ſ nimi kraßnoſcź poſlicźa.

Njech mjes tym błyſchcźi jenak kraßnje
ßo twoja wĕra w luboſcźi!
Sſłuž ſe wſchej ßwĕru Bohu cźaßnje,
cźi hewak ßwĕtło njeßwĕcźi!
Hdyž chzeſch ßo w ßwĕtle radowacź,
ty njeßmĕſch we cźmje ſawoſtacź.

Tuž, Jeſu, ßłónzo ſ hodow kraßne,
ßwĕcź mi ſe ßwojej miłoſcźu!
Błyſchcź twoje ßwĕtło mi ßo jaßne,
ſo hodowny kumſcht nawuknu,
kak w ßwĕtle khodźicź k njebjeßam
ja pokny błyſchcźa ſ hodow mam!

Kaſchpor Bjedrich Nachtenhöfer, † 1685;
— ſeß. M. U.

Knjeſowe ßłowo. Tak wudźĕluje Bóh dźiwnje ßwoje dary: „Hłodnych napjelni ſ kubłami a bohatych woſtaji próſdnych.“ Tuž ſchto płakaſch ty khuda macźeŕ, dokelž móżeſch ßwojim dźĕcźom k hodam tak mało wjeßela cźiniczź? Marja bĕ we Božej nozy hiſchcźe khudſcha dyžli ty a je naß w ßwojej khudobje tak bohatych ſcźiniła. Noßyſch=li Khryſtußa w ßwojej wutrobje, ßy bohatſcha a móżeſch ßwojim wjazy dacź, hacž hdy by ſ khĕžorku w Romje była.

Dyrbi=li radoſcź hłuboka bycź, njedyrbi jenož taſka bycź, kotraž jenož ſwonkowneho cźłowjeka a jeho ſemſke žiwjenje a ſboże naſtupa, ale jeho ſnutskne žiwjenje a njebjeſki pſchichod. A ſawĕrnje, tak ſ dźĕſcźom w žłobje njeje mĕnjene, ſo chzyła jenož ſ pomoznikom bycź cźĕlnych a ſemſkich nuſow. Tamne ßłowa: „Mĕr na ſemi,“ kotreż jandźeljo ſaſpĕwachu a Jeſußowe ßłowo: „Mój mĕr ja wam dam.“ a Sbóžnikowe powitanje: „Mĕr budź ſ wami“ płacźa mĕrej duſchow, mĕrej ſ Bohom wujednaneje wutroby. Tón je Boże dźĕcźo ſ njebjeß na ſemju pſchinjeßło; ſo mohło tutón mĕr nam dacź, je k nam dele pſchiſchło. So by mĕr mjes Bohom a jeho hrĕſchnymi dźĕcźimi cźinił na ſemi, ſo by Boži hnĕw ſaniczźił, ſa to je ßo Knjes wſchitkeje ßwojeje kraßnoſcźe wſdał a tu jako cźłowjek żiwy był, je ßo wſchitkim ſpytowanjam podcźißnył a ßo pruhowacź dał. To je cźinił, ſo by doſpołnje prawy był. A jeho narod w Bethlehemſkej hródźi bĕ ſapoczatk tajkeho ſkutka jeho żiwjenja. A ſchtoż bĕ ſapoczatk lubił, njeje dalſche a wukhod jo dźeržał? Ty wĕſch, kak je wſchitku prawdoſcź dopjelnił a njeje żaneho hrĕcha cźinił, kak je poßłużny był hacž do ßmjercźe, haj do ßmjercźe na kſchiżu. My ßmy wſchitzy hrĕſchnizy, wón je prawy, my ßmy ßłabi, kiž nimaju teje khwalby, kotruż na Boſy mĕcź dyrbjeli, wón tón mózny, kotremuż ßłuſcha cźeſcź a khwalba. S tajkej ßwojej prawdoſcźu a ſe ßwojej ßmjercźu, ſ kotrejž je naſch hrĕch pokucźił, je hnĕw Boži wot naß wotwobrocźił a jeho njeſpodobanje pſchewinył. Nětk móże Bóh naſch hrĕch a naſchu ßłaboſcź njewidźecź a je=

noż na Khrystußowu ßwjatoſcź a móz hladacź; nětk ßmy pſched nim ſpodobni teho dla, nad kotrymž hłóß ſ njebjeß rěcźeſche: „To je mój luby Ssyn, na kotrymž ja dobre ſpodobanje mam.“ „Teho dla nětko niczo njeje, ſo by ſatamało tych, kotſiž w Khrystußu Jeſußu ßu.“ „Měr na ſemi, a cźlowjekam dobre ſpodobanje.“ Tuž njeſadwěluj w ßwojich hrěchach! Wón je wſchitko narunał. Nam dyrbi žel bycź teho, ſchtoż njeßmy prawje cźinili, ale ſawutlicź, ně, to njeßměmy, to njetrjebamy. Božej Wótzowſkej ruzy ſtej tebi wotewrjenej, a kotryž žłob njeje ſazpěwał, ale ßo dał do njeho położicź, tón tež twoju khudu, hrěſchnu, khroblu a jara bojaſnu wutrobu njeſazpi, ſo njeby do njeje ſacźahnył ſe ßwojimi darami, ſe prawdoſcźu, měrom a radoſcźu, dźěcźo Boże w žłobju — nětk pſcheſtanjemy ßo bojecź!

Nětk mamy nadźiju wěcźneho žiwjenja! Hdyž je tak doſpołnje a do zyła wſchitkón hrěch narunany a ſhojeny, hdyž naß niczo wot Božeje hnady a luboſcźe njedźěli a njewuſamknje, kak njedyrbjeli ſ herbami bycź w Božim kraleſtwje a krónu žiwjenja doſtacź we wrócźenym paradiſu? Khrystuß je ßwoju krónu wotpołożił, ſo bychmy my nam poſtajenu krónu móhli noßycź, krónu wěcźneho měra a radoſcźe, kotruž njemóże nam niczo rubicź, krónu cźeſcźe w njebjeſkim raju. Haj ſawěrnje, nad žłobjom njeſteji jenoż pißane, ſo njedyrbimy ſkorźicź w ſrudobje a ßo bojecź hrěcha dla, ně tež to, ſo dyrbimy a ßměmy kraßnu, njejebacźnu nadźiju měcź na njeſachodne, njeſwadne a njeſmaſane herbſtwo, kiž je ſkhowane w njebjeßach. Luboſne nadźije drje tež hewak dźěſcźa łóžko wobdawaju. Někotrej macźeri pſchi łóžku ßwojeho lubuſchka ßo dźije, ſo widźi jeho pſchichodne žiwjenje w ßwětle ſboža a cźeſcźe. Ale kak huſto tajki ßón macźerneje luboſcźe ßo roſeńdźe. Tu w žłobje je dźěcźo, pſchi kotrymž ßmě niz jenoż jena macź, ale zyłe cźłowjeſtwo ſ nadźiju ſtacź a tuta nadźija njeje jebata. Schtoż je tuto dźěcźo w ßwojim ßwjatym ſeńſkim žiwjenju ſapocźało, to junu kraßnje dokonja, hdyž ßo ſ njebjeß wrócźi a jandźelowe jaſyki ßylniſcho, wjeßelſcho, ſbóžniſcho hacź něhdy nad žłobikom ſanoſchuja: Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi, měr na ſemi a cźłowjekam dobre ſpodobanje!“ Dokelž je ßo tute dźěcźo narodźiło, ßo naſche dźěcźi, ßo my do nadźije połneho žiwjenja narodźimy. Tuta hałožka, kiž roſcźe ſe ßucheje ſemje, je ſapocźatk noweho, wumóženeho, ſbóżneho cźłowjeſtwa. Tehodla prjecź ſe wſchej ſkórźbu, ſe wſchej bojaſnoſcźu! Wukń ßo nadźijecź a w nadźiji wyſkacź: Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi! Hamjeń.

Hody ßyroty.

(Kónz.)

Junſgong ſłoži hłowu na wobej ruzy a ſdychowaſche. Haj, bě ju ſhubił! Wjazy hacź ſhubił! Ow, hdy by tola wumrěła, ſo by ju ſe ßwojim wutrobnym žedźenjom mohł pytacź w raju ſbóżnych! Tak by wjedźał, ſo wona jeho ſe ßwojej luboſcźu wobdawa, ſo ßebi na njeho myßli, ſo jeho žohnuje.

Ow, ſo by wona tola była ſemrěta! — Tola wona bě žiwa! Bě ſtrowa a cźiła! Tam něhdźe w zuſej wßy pſchebywaſche! Wón njeſhoni, w kotrym, njewědźeſche niczo wo njej, wón njechaſche a njeßmědźeſche niczo wo njej wjedźecź, wo njej, kotraž bě „ßanglina“, to je tajka, kotraž „bě žiwa tych ßwojich wopuſchcźiła.“

Zyle wěſcźe běchu ju khudoba a wſchelke druhe njepſchihódnoſcźe po ßmjercźi muża pohnuke, ſo ßo ſaßo woženi. Tola, wona bě wjedźiła, ſo ßo dyrbjeſche tohodla dźělicź wot ßwojich dźěcźi, wot ßwojeju ßynow. Pſchetoż tutaj ßłuſcheſchtaj tola do ßwójby ſemrěteho muża, ßłuſcheſchtaj ſplahej!

Junſgong bě tehdy był ſchěſcźlětny hólz a žedźenje po macźeri bě jeho hiſchcźe lěta dołho po tym pſcheſcźěhało. Dalozy pſchiwuſni běchu hólza wukubłali a tež bratſja. A nětk! Junſgong bě zyle woßamocźeny, dyrbjeſche ßo ßam ſtaracź, bě ßłužomnik młodeho mißionara!

Do makeje komorki bě mjes tym mła ſacźahnyła; bě cźma. Hólz tam pſchezo hiſchcźe ßedźeſche abo ßo njehibaſche! Wón mějeſche tola cźaßa doſcź! Nichtón njecźakaſche na njeho!

Tola ßłyſch! Njeklinczi to do ßamotneje komorki něſchto kaž hodowny ſpěw?

Hólz poſběže hłowu a ßłuchaſche: mali ſchulerjo ſpěwachu; wuknychu hiſchcźe ras ſ wucźerjom tamle w ſchuli, pſchetoż jutſje — jutſje hody! Kak běchu woni to kóždy ras wjeßeli; hdyž bě patorźiza tu! Kak njemózachu docźakacź, ſo by ßo wjecźor pſchibliżił! Kak radowachu ßo na ßwjatocźnoſcźi we Božim domje a na darach, njech běchu tež ßnadne, kotrež jim luboſcź wobradźeſche! To běchu rubiſchka, ſchpihelki, nożiki, nożicźki, zaktki, apfelſiny a druhe wězki.

Sańdźene lěto bě Junſgong tež ßam hiſchcźe mjes ſchulſkimi hólzami ßobu był, bě ßo ſ nimi ßobu wjeßelił, ſ nimi ßobu ſpěwał! Pſched lětom bě hiſchcźe dźěcźo był!

Wěſo, jutſje ßmědźeſche tež wón ßobu hody ßwjecźicź! Tola wón bě tak zyle ßamlutki mjes tymi tamnymi! Wón njeßłuſcheſche nikomu a nichtón njeßłuſcheſche jemu!

Dyrbjeſche wón to woprawdźe bjes hodowneho wjeßela wostacź? — Nadobo rosjaßni ßo jemu mjeswocźo ſ wjeßołym poßměwknjenjom. Ně, tež wón chzyſche hodowne wjeßele ſa ßebje měcź! Wón mějeſche tola tež dźěl na wulkim wjeßelenju hodownicźki! Jeſuß-dźěcźatko bě dźě ßo tež ſa njeho narodźiło, bě dźě tu tež ſa njeho, ſa njeho, teho ßamotneho, zyle woßebje! — —

Patorźiza! Sswěcźki na hodownych ſchtomikach ßu dawno wußwěcźene! Bożodźěſcźowy ſchtom w Božim domje ſteji tam dawno ſaßo w cźmje! Mali hólzy leża dawno hižo, do wodźecźow ſawaleni, w ßwojich łóžkach ßo hiſchcźe ſpizy poßmějkujo w hodownej radoſcźi, kotraž bě pod hodownym ſchtomom ſnowa do nich ſacźahnyła! Jenoż jedyn hiſchcźe njeſpi! W komorzy ßedźi Junſgong a ßwjecźi ßwoje hody! ßamotny drje tola hody pod ßwojim hodownym ſchtomikom!

Pſched nim na blidźe ſtejeſche khójniczka, wodźena do różoweho hornza. Po tutu bě ßebi tam na wißatej horje był. Na jeje łahodnych hałžkach wißachu pěknje wurěſane jabłuka, kruſchwy, ßłowki, ananaßy ſ konſerwowych tyſow. A ſchtyri krótke ßwěcźki ßo tam ßwěcźachu, a jich błyſchcź ſyboleſche ßo w cźěmnymaj wocźomaj hólza, kotrejž ſwjeßelenej, ſbožownej ſhladowaſchtej na hodowny ſchtomik.

Maka, khuduſchka komorka bě pſchekraßnjena! Prózdne duſchaze ſcźěny tu wjaz njeběchu! S woknjeſchka ſyboleſche ßo ſchtomik ſe ßwojimi ßwěcźkami! Ssyrotka ſtykny ruzy a ſpěwaſche ßebi:

Tai-tſai ſchin ya-ſchin ....

O najſſbóżniſche, o najwjeßelſche hody wy! .... —

Naſajtra ſaſtupi mißionar, makeho ßłužownika pytajo, do jſtwicźki. Njemało ßo dźiwaſche, wuhladawſchi maky hodowny ſchtomik, wudebjeny ſ kruſchwami a jabłukami a ananaßami a wjeßeleſche ßo, ſo bě Junſgong tež ßam ſaßo hiſchcźe ßwoje hody ßwjecźił! — —

Haj ta wutroba, kotraž je ras pſchi žłobiku bethlehemſkim ßwjecźiła hody, ſbóżne hody, ßwjecźi pſchezo ſaßo, tež w khuduſchkim cźaßu, tež w ßamotnoſcźi ſbóżne, ſbožowne hody! Ssyrota tam w dalokej Khinje móże jich wjele małym a ſtarym naſcheho kraja, ſ hodownym pſchikładom bycź!

Narodźił ßo Khrystuß Knjes.

Staroczěški hodowny ſpěw (Narodil ße Kriſtus Pan).
S cžěſkeho pſcheßerbſchcźił Riota=Rakeczanſki.
(Po ßwojim hłoßu.)

Narodźił ßo Kryſtuß Knjes, — wjeßelmy ßo, — ſ róże kwětka ſakcźěła, — radujmy ßo! — S žiwjenja cžiſteho, ſ rodu kralowſkeho, je nam narodźił ßo.

Wěſchczeny kiž nam je, — wjeßelmy ßo, — na ßwět tón póßłan' je, — radujmy ßo! — S žiwjenja atd.....

Cžłowjeſtwo je naſcho, — wjeßelmy ßo, — rodźił ßam wſacź na ßo, — radujmy ßo! — S žiwjenja atd.....

S ſjebanzom cžert ſcžini ßo, — wjeßelmy ßo, — ſ wukupjenzom cžłowjek ßo, — radujmy ßo! — S žiwjenja atd....

O ty luboſcź Bójſka, — budź ty ſ nami; — cžiń, ſo ſłóſcź djaboſka — naß njemyli. — Ssyna dla lubeho — nam narodźeneho, — ßmiluj ßo nad nami.

Cžiń też dobre ſkónczenje, — Knjeże Kryſchcźe, — wěcžnje ſwjeßelowaze — ßwěrnych duſche. — Pſchinjeß ſpomóženjo, — wucžěř ſatamanjo, — twojoh' narody dla.

Zyrkej a ſtat.

Schulſki ſtreik we Weſtfalſkej, wo kotrymž tu pſched něſchto cžaßom pißachmy a wo kotrymž ßo w nowinach wjele piſche, traje dale a pſchiběra. Evangelſzy ſtarſchi prěnjeho Dortmundſkeho ſchulſkeho wokrjeża wobaraja ßo pſchecźiwo wyſchnoſcźi, kotraž chze jim diſſidentiſkeho ſchulſkeho radu nanuſowacź. W Hambornje bu tutón ſchulſki rada pſcheßadźeny, dokelž katolſzy a evangelſzy ſtarſchi proteſtowachu; tu we Dortmundźe njedźiwa pak wyſchnoſcź na proteſt evangelſkich ſtarſchich. To je ſ pſchicžinu, ſo evangelſzy ſtarſchi też w druhich ſchulſkich wokrjeßach ſtreikej pſchiſtupuja. Tak pſchiſamknychu ßo ſańdźeny tydźeń k tym hacž dotal ſtreikowazym wokrjeßam hiſchcźe: Unna, Hamm, Bielefeld, Hagen, Witten, Gelſenkirchen. Ssu měſta, hdźež je doſpołny ſtreik, tak ſo dožyła žane dźěcźi do ſchule njepſchińdu. Wucžerjo hroża ſdźěła ſ wótrymi khłoſtanjemi: hubjene zenſury, puki, ßedźo woſtacź. Ale ßu to runje hórnizy tutych krajinow, kotſiž ßo njedaja ſatraſchicź, ale na ßwojim wobſteja. — Tole ſapißacź je nuſne a hódne, hdyž tola też tu a tam liwkich ſtarſchich namakaſch, kotſiž ßo mało ſtaraja wo to, ſchto dźěcźo woßebje też ſa duſchu a ſnutſkowne žiwjenje ßobu na pucź doſtanje. — —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

K hodam pſchejemy wſchěm lubym cžitarjam a cžitarkam Božeho žohnowanja połne bohatſtwo. My móžemy tola pſchi wſchej khudobje naſcheho khuduſchkeho cžaßa bohacźi bycź na njeſachodnych kubłach! Tuž wotewrmy tola ruzy a wutrobu ſa nje. My móžemy tola pſchi wſchěm ſtruchłym a ſrudnym naſcheho tyſchneho cžaßa woprawdźe a wěrnje wjeßeli a radoſcźiwi bycź. Tuž dajmy ßo tak roſſwjeßelicź a radujmy ßo ßobu w tej radoſcźi, kotrejež ſpočžatk a wukhód w žłobju Bethlehemſkim! To ßu potom też lětßa ſbožowne, ſbóžne hody!

S **Budyſchina.** Po wobſamknjenju lětuſcheje ſhromadźiſny je naſche ßerbſke lutherſke knihowne towaŕſtwo wot wudacźa nabožneje wottorhańſkeje protyki na lěto 1927 wothladało. Sa to pak doſtanu ßerbſke domy na lěto 1927 ſaßo „Bibliſki pucźnik“, kiž je prjedy ſa wjazy hacž 6 lětdźeßatki kóžde lěto wo naſche durje ßo kłapał. W nim ſmějemy ſaßo ſchpruch ſe ßwjateho pißma na kóždy dźeń a nimo teho ſapiß wotdźělenjow ßwjateho pißma, kiž hodźa ßo ſa wſchědnu domjazu nutrnoſcź. Płacźiſna (25 pj. ſa exemplar) je tak niſka, ſo móže drje kóždy, kiž chze, ßebi ßwój exemplar wotewſacź. Hromadźe ſ najnowiſchej knihu naſcheho ßerbſkeho luth. knih. towaŕſtwa, kotrež ma napißmo „Domjazy prědaŕ“, 2. dźěl, (płacźiſna 2,25 hr.) je Bibliſki pucźnik rjany hodowny dar. Njech wobej knižzy ſaſtup namakatej do ßerbſkich domow! Wjele drohich wězow ludźo njetrjebawſchi ßebi domoj noſcha. Schtóž ſ „Bibliſkim pucźnikom“ a ſ „Domjazym prědarjom“ Boże ßłowo ßebi ponjeße do doma, tón ſ tym ſcžini dobry ſkutk ßam ßebi, ßwojim domjazym a Božemu kraleſtwu k lěpſchemu.

S **Budyſchina.** Na torhoſchcźu pſched Pětrowej zyrkwju w Budyſchinje ßu wulki Božodźěſcźowy ſchtom ſtajili, ſ elektriſkimi ßwěcžkami. Nětko tam kóždy wjecžor wſchelake chory ſpěwaja, a pſchezo wjazy je ludźi, kiž na hodowne ſpěwy poßłuchaja. Jeno wutoru mokreho ßněha dla Heringowe ſpěwne towaŕſtwo njeſpěwaſche. Spěwaŕki ßo wětra a mokroty bojachu.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Runjež hiſchcźe njechachu ſjawnje wo nowej zyrkwinej woßadźe abo tola wo nowej zyrkwi we Wulkim Wjelkowje do nowinow pißacź, je tola hižo něchtó do dźenika naſtawk podał. Kaž ßo ſda, je wjele dobreho ducha we wßach tam wokoło Wjelkowa, ſo njeje zyle njemóžne, ſo wubjerk pod knjeſom fararjom Rjedu wěz bórſy ſpěchuje. Najlěpje by było, jenož nakhwilnu zyrkej abo modleńnju natwaricź, w kotrejž móhli duchowni ſ Hodźija a Budyſchina prědowacź, ßo wě, woßebje po ßerbſku. Pucźe do Hodźija abo Njeßwacžidła abo Budyſchina ßu woprawdźe jara daloke, ſa ſtarych pſchedaloke. Mjenje dźěła wſchak duchowni njeſměja, ale žadyn duchowny ßo njeſapowědźi, nowu prózu na ßo wſacź a pomhacź Boże kraleſtwo w Lutherowym duchu twaricź.

Saſſka krajna zyrkej je ſaßo jeneho ſe ßwojich wjednikow ſhubiła. Prjedawſchi miniſter dr. Schroeder je ſemrěł. Wón njebě jenož ſa žiwjenje Drježdźanſkich evangelſkich woßadow ważna woßoba, ale też ſa žiwjenje a hibanje zyrkwje w Saſkej dožyła. Dołhe lěta bě ßobu we woßadnym ſaſtupjeŕſtwje Handrijoweje woßady. Hižo jako měſchczanoſta w Plawnje pſchińdźe wón do ſynody, do kotrejež bu ſaßo a ſaßo wuſwoleny, też do poßlednjeje ßłuſcheſche wón. Wón bu też ſa Miſchnjanſkeho tachanta a probſta pomjenowany a měješche tam w Miſchnu hiſchcźe 3. oktobra, pſchi ſaſtupje noweje wuſtawy, ważny pſchednoſchk. Dr. Schroeder bě ſ wjednikom też we wſchelakich ważnych towaŕſtwach a ſjednoczeńſtwach, tak n. pſch. we: „Volkskirchlicher Laienbund“, „Evangeliſcher Gemeindetag“. W zyrkwi Sswj. Handrija, kotrejž bě dołhe lěta ßwěru ßłužił, dźerżachu, jeho wopominajo, woßebitu Božu ßłužbu, pſchi kotrejž konſ. rada Vorwerk prědowaſche. Nimo toho poręcžachu tam wyſchſchi měſchczanoſta dr. Seetzen, preſidenta dotalneje ſynody, a wyſchſchi zyrkw. rada Jentſch a prof. dr. Hickmann a wyſchſchi zyrkw. rada Cordes.

Liſtowanje: K. w Hr. ſa Nowe lěto. — H. w P. ſa ßwjedźeń ſjewjenja (9. jan.). — R. w B. ſa 2. po Ep. —

Samołwity redaktor: farat Wyrgacź w Noßacźizach.